This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

3 2044 056 951 072

12

HARVARD LAW LIBRARY

Received MAR 1 1 1932

BURGERLIJK WETBOEK.

Gent, drukkerij C. Annoot-Braeckman, Ad. Hoste, opvr.

LEDEGANCK'S

BURGERLIJK WETBOEK

HERZIEN EN AANGEVULD MET DE WIJZIGINGEN

DOOR NIEUWERE WETTEN ER AAN TOEGEBRACHT.

ZESDE UITGAVE,

BEWERKT DOOR WIJLEN

Mr. L. de HONDT,

Raadsheer in het Verbrekingshof;

BEZORGD DOOR

Mr. H. de HOON,

Substituut van den Procureur des Konings,
Leeraar aan de Vrije Hoogeschool, te Brussel.

GENT,
ALGEMEENE BOEKHANDEL VAN AD. HOSTE, UITGEVER,
VELDSTRAAT, 47

1899

MAR 11 1932
3/11/32

BERICHT DES UITGEVERS.

Bij den zesden druk is een boek genoegzaam gekend. De genoten bijval bewijst hoe het door de openbare denkwijze is beoordeeld en geschat geworden. Eene voorrede ware nutteloos. Zoo zal het hier volstaan te berichten, dat de voorhandige uitgave gansch met de grootste zorg herzien is, alsook dat de noodige aanvullingen van nieuwe wetten en besluiten gedaan zijn, opdat de lezer de volledige voordracht der burgerlijke wetgeving in België, ten dage der verschijning, in den zesden druk van **Ledeganck's Burgerlijk Wetboek** vinde.

Gent, 1 Mei 1899.

VOORBERICHT DER EERSTE UITGAVE.

Bij de aankondiging van het voorhandig werk zeiden wij, welke beweegredenen ons tot deszelfs onderneming hadden aangespoord. Ons voornaam oogwit was eene nauwkeurige vertaling van den tekst der burgerlijke wet; de bijkomende verklaringen of uitleggingen beschouwden wij als hulpmiddelen om den tekst nader te ontwikkelen voor die in de wetenschap des Rechts onervaren zijn.

Eene vertaling, meenen wij, is nauwkeurig, wanneer zij de bewoording van het oorspronkelijke in eene evenzinnige bewoording teruggeeft; want alzoo er geene twee talen gevonden worden, die voor *alle* zaken volstrekt gelijkbeteekenende woorden hebben, is eene letterlijke vertaling slechts mogelijk in den uitgestrekten zin des woords, dat is met die uitzonderingen, welke het verschil van aard en wezen der talen noodzakelijk maakt. Deze uitzonderingen echter komen zeldzamer voor, dan men gewoonlijk denkt, 'tzij omdat men zijne taal niet machtig is, 'tzij omdat men zich de moeite van nadenken en opsporen ontziet. Vooral in ons Nederduitsch, 'twelk boven alle andere Europeesche levende talen de onschatbare eigenschap heeft, steeds in zijne eigene bronnen te kunnen putten, is de onmogelijkheid eener letterlijke vertaling niet licht te onderstellen.

Wanneer evenwel zulk een geval plaats heeft, blijven er den vertaler drie middelen over: of het uitheemsche woord als bastaardterm over te nemen, of met omschrijving te vertalen, of een woord samen te stellen.

Het eerste middel is verre 't gemakkelijkste, al wordt daardoor eigenlijk geene vertaling te weeg gebracht, en van daar die menigte van vreemde termen, welke onze rijke en oorspronkelijke taal al te lang ontsierden; welke het misschien voor nog lang onmogelijk zijn zal uit de rechtspraktijk te weren, doch welker getal in het bespiegelende deel der wetenschap (en dit is het Burgerlijk Wetboek opzichtens het burgerlijk recht) van nu af zeer te verminderen is. Om daartoe te geraken hebben wij alles beproefd wat niet rechtstreeks strijdig was met het gevestigde gebruik, de onverbiddelijke wetgever in alle talen, *quem penes arbitrium est*, *etc.*, voor zooveel dat gebruik ons geen blijkbaar *misbruik* scheen, waaraan toe te geven eene volkomen taalverbastering bewerken ware. Zoo hebben wij alleen zoodanige woorden van uitheemschen oorsprong behouden, welke bij ons sedert onheuglijke tijden het burgerrecht verkregen hebben, of die de wettelijke benaming van sommige nieuwere bedieningen of instellingen medebrengen, als bij voorbeeld: *akte*, *contract*, *legaat*, *authentiek*, *commissaris*, *procureur*, *openbaar ministerie*, enz.

In onze opsporing van echt Nederduitsche rechtstermen wilden wij eerst onze oude stedelijke en landelijke *costumen* nazien en onderzoeken; doch in dit onderzoek vonden wij ons bitterlijk te leur gesteld, dewijl al deze handvesten laatstelijk zijn herzien onder de regeering van Spanje, toen de Fransche invloed van tijdens het Huis van Bourgondië op onze taal en zeden zoo verderflijk werkte[1]. Wij vonden daar niets dan een'

---

(1) Wij geven hier de dagteekening der laatste *decrementen* van de voornaamste costumen van Vlaanderen, om taalkundigen te laten oordeelen in welk eene taal zij gesteld zijn. Meest alle deze plaatselijke wetten zijn oorspronkelijk van veel vroeger dagteekeningen; doch men weet dat *Albert* en *Isabella* bij derzelver EEUWIG EDICT van den 12 Juli 1611, de herziening hadden bevolen van de *costumen ende usantiën van alle de landen van herwaarts over, welke sedert den jare* 1540 *niet waren gedecreteerd.*

afzichtelijken mengelklomp, waarin onze taal nauwelijks te herkennen is. Die een staalken wil, sla onder den hoop open de *Costumen der stede ende casselrye van Audenaerde*, en zie den titel van RUBRICA VII : *Van Sententien, Executien, Letteren requisitoire, Decreten, Namptissementen ende Appellen*. De andere costumen zijn niet beter; en ontmoet men hier en daar al eenige echt Vlaamsche termen, dan zijn die onbruikbaar geworden, deels door verouderdheid, deels door verandering der instellingen, waarop zij werden toegepast. Zoo kan men heden, in zaken van erfenissen, toch niet meer zeggen *het sterfhuis vlieden*, voor *de nalatenschap verwerpen*; in zake van uiterste willen, *lief kind maken* voor *een kind bevoordeeligen*; in zake van minderjarigheid, *uit den broode doen of ten blade doen* voor *zelfmaken*; in zake van rechterlijke verbieding, *gebelde weezen* voor *verbodenen*, en wat er dies meer zij.

Dewijl uit zulk een doolhof geene vrucht te halen was, bleef er alleen over onze eigene ondervinding, zoo in het bestuurlijke en rechterlijke vak als in het letterkundige, te raadplegen en aan de voorschriften der taalgeleerden te toetsen. Bijzonderlijk KILIANUS kwam ons hier in stade; deszelfs *Etymologicum* namen wij als onze baak, en maar in zeldzame gevallen moesten andere schrijvers, als MEYER, HUYDECOPER, WEILAND en BILDERDIJK worden nagezien.

Wij hebben dan de bastaardwoorden vermeden zooveel als doenlijk was; want eene vertaling toch wordt geschreven voor die de taal van 't oorspronkelijke niet machtig zijn. Daarbij zal het eenen vlaamschsprekende, die het echte Nederduitsche woord op 't eerste zicht niet mocht verstaan, oneindig min moeite kosten de beteekenis van dat woord te leeren kennen dan die van een vreemd kunstwoord, tot welks volkomen

---

Wij volgen de orde der dagteekeningen : KORTRIJK, 21 Januari 1549. — GENT, 28 December 1563. — OOSTENDE, 16 Maart 1611. — OUDENAARDE, 27 Maart 1615. — VEURNE, 9 Mei 1615. — NIEUPOORT, 3 Maart 1616. — AALST, 12 Mei 1618. — IJPRE, 12 April 1619. — ASSENEDE, 12 April 1619. — BRUGGE, 28 Augusti 1619. — LANDE VAN DEN VRIJEN, 28 Augusti 1619. — EEKLOO, 12 December 1619. — POPERINGE, 27 Februari 1620. — ROSELAERE, 11 October 1624. — LAND VAN WAAS, 16 Mei 1628. — DENDERMONDE, 19 Mei 1628. — BOECHOUTE, 21 October 1630.

begrip de kennis der taal, waaruit het voorkomt, onontbeerlijk is.

Om zulks tastbaar te maken is nauwelijks een voorbeeld noodig; nemen wij echter daartoe een woord, in het hedendaagsche gebruik minder gekend, alhoewel echt Vlaamsch, zoo als bij Kilianus is te zien, namelijk DADING in de beteekenis van TRANSACTIE. Wanneer een Vlaming in artikel 2044 des Wetboeks leest : *Dading is eene overeenkomst, waarbij partijen een ontstaan geschil ten einde brengen of een te ontstaan geschil voorkomen*, dan kent hij reeds de bepaalde beteekenis des woords, maar wil hij daarbij deszelfs oorsprong navorschen, dan zal hij bij het minste onderzoek bevinden dat DADING de wortel is van het werkwoord *dadingen*, *dedingen* of *dedigen* en voorkomt van het verouderde DAAN, *nederslaan* of *slechten*, waarvan heden nog : *eenen twist* — *een geschil beslechten*. En wat zal zijn onderzoek naar de beteekenis van TRANSACTIE hem leeren? Zoo hij latijn verstaat, zal hij vinden, dat het voortkomt van *transigere*, 'tgeen eigenlijk *doorsteken* bediedt, en maar figuurlijk verschillende andere beteekenissen heeft, als in *transigere vitam*, *transigere controversiam*, *transigere inter se;* al hetwelk hem den oorsprong des woords niet zal opgeven. En is dit reeds zoo met woorden, waarvan het gebruik minder gekend is, hoeveel meer zal dit waar zijn van zulke, welker oorsprong en beteekenis geene de minste navorsching behoeft? De woorden *interdictie* en *geïnterdiceerde*, bij voorbeeld, zijn voor allen Vlaming, die alleen zijne moedertaal machtig is, zooveel als Hebreeuwsch. Vertalen wij ze, met MEYER, door *verbieding* en *verbodene* of *in verbieding gestelde*, zoo blijft hem geene de minste duisterheid over de beteekenis bij, daar hij zeer wel weet wat *verbieden* in zich heeft.

Wat nu de omschrijving, als middel van vertaling betreft, deze hebben wij telkens trachten te vermijden, vermits er uit wijdloopigheid altoos verwarring van denkbeelden ontstaat.

In het samenstellen van woorden moet men, hoe gunstig de taal zich daartoe aanbiede, met de grootste omzichtigheid te werk gaan, wil men niet altoos tegen het wederspannige gebruik stooten. Ook hebben wij ons

deze samenstelling niet meer dan tweemaal veroorloofd, namelijk in *pleegvorm* voor *formaliteit* en *elkheel* voor *solidaire*....

Wegens onze uitleggingen van den tekst herhalen wij wat bij de aankondiging is gezegd, dat wij daartoe meest altoos de werken van Boileux en Rogron hebben gebezigd, voor zooveel de wijzigingen aan het Wetboek sedert 1814, voor België, toegebracht, geene bijzondere aanmerkingen of verklaringen vereischten.

Van onnauwkeurigheden is geen menschelijk werk vrij, en daar het volgende in onze taal als eerste van zijn slag worden beschouwd, zullen wij des te gereeder alle bescheidene aanmerkingen deswegens met genoegen ontvangen. Zoodanige waarin rechtswetenschap en taalkunde niet van elkander gescheiden worden, zullen ons bovenal welkom zijn.

C. LEDEGANCK.

Zomergem, 1sten Juni 1841.

ADDENDA.

WET

BETREFFENDE

HET GEBRUIK DER VLAAMSCHE TAAL IN DE OFFICIEELE BEKENDMAKINGEN.

(18 APRIL 1898).

Art. 1. De wetten worden gestemd, bekrachtigd, afgekondigd en bekend gemaakt in de Fransche en in de Vlaamsche taal.

2. Wetsontwerpen uitgaande van de Regeering worden de Kamers aangeboden in tweetaligen tekst.

Wetsontwerpen uitgaande van leden der Kamers worden overgelegd hetzij in tweetaligen tekst, hetzij in de taal door de voorstellers verkozen.

In het laatste geval doet het bureel ze vertalen vooraleer zij in beraadslaging komen.

De stemming over de wijzigingen, voorgesteld gedurende de beraadslaging, mag gebeuren over eenen enkelen tekst. Worden ze aangenomen, dan doet het bureel de aldus gewijzigde artikelen vertalen vóór de tweede stemming.

Wanneer, bij de tweede stemming, wijzigingen worden toegebracht aan de bij de eerste stemming aangenomen artikelen, dan mogen de Kamers beslissen dat de eindstemming tot eene latere zitting uitgesteld wordt.

In elk geval, heeft er eene eenige stemming plaats over een volledigen in beide talen opgestelden tekst.

De Kamers bepalen in hare verordeningen de maatregelen welke zij nuttig achten om, elke wat haar betreft, de uitvoering dezer wet te verzekeren.

3. De bekrachtiging en de afkondiging der wetten geschieden op de volgende wijze :

« LÉOPOLD II, Roi des Belges,

« A tous présents et à venir, SALUT.

« Les Chambres ont adopté et nous sanctionnons ce qui suit :

« (LOI.)

« Promulguons la présente loi, ordonnons qu'elle soit revêtue du sceau de l'Etat et publiée par le *Moniteur*. »

« LEOPOLD II, Koning der Belgen,

« Aan allen, tegenwoordigen en toekomenden, HEIL.

« De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

« (WET.)

« Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's lands zegel bekleed en door den *Moniteur* bekend gemaakt worde. »

4. De wetten worden, na hare afkondiging, opgenomen in den *Moniteur*, de Fransche tekst en de Vlaamsche tekst tegenover elkander.

Zij zijn verplichtend in gansch het Rijk te rekenen van den tienden dag na den dag harer bekendmaking, tenzij in de wet een ander tijdsverloop werd bepaald.

5. De koninklijke besluiten worden insgelijks opgesteld en bekend gemaakt in de Fransche en in de Vlaamsche taal. Zij worden binnen de maand hunner dagteekening door middel van den *Moniteur* bekend gemaakt, de Fransche tekst en de Vlaamsche tekst tegenover elkander.

Zij zijn verplichtend bij het eindigen van het tijdsverloop in voorgaand artikel bepaald, tenzij in het besluit een ander tijdsverloop bepaald werd.

6. Niettemin worden de koninklijke besluiten, waarbij niet de algemeenheid der burgers belang heeft, verplichtend van den stond af dat ze aan de belanghebbenden beteekend zijn.

Deze besluiten worden daarenboven bij uittreksel en binnen het tijdsverloop, bepaald in voorgaand artikel, opgenomen in den *Moniteur*, de Fransche tekst en de Vlaamsche tekst tegenover elkander, uitgezonderd de besluiten wier bekendmaking, zonder eenig karakter van openbaar nut op te leveren, bijzondere belangen zoude kunnen krenken of schadelijk zijn voor de belangen van den Staat.

Er wordt niet afgeweken van de van kracht zijnde bepalingen, die daarenboven eene andere bekendmaking voor soortgelijke besluiten vergen.

7. Betwistingen, gegrond op verschil van teksten, worden opgelost ingevolge den wil van den wetgever, bepaald volgens de gewone regelen tot uitlegging, zonder voorrang van den eenen tekst op den anderen.

8. Wanneer de wet eischt dat, in arresten of vonnissen, de bewoordingen der toegepaste wet worden opgenomen, wordt alleen de Fransche tekst of de Vlaamsche tekst ingelascht, naar gelang het arrest of het vonnis in het Fransch of in het Vlaamsch opgesteld is.

9. De ministerieele besluiten en de omzendbrieven, die door middel van den *Moniteur* worden bekend gemaakt, verschijnen insgelijks in de twee talen, de Fransche tekst en de Vlaamsche tekst tegenover elkander.

10. De Regeering doet de wetten en besluiten, waarbij de algemeenheid van het land belang heeft, in het Fransch en in het Vlaamsch overdrukken in eene bijzondere verzameling. Die verzameling wordt gezonden aan de gemeenten, en deze zijn verplicht er op in te schrijven.

11. De wet van 28 Februari 1845, gewijzigd door die van 20 December 1865, is afgeschaft.

WET

tot goedkeuring van het op 14 November 1896 te 's Gravenhage gesloten Verdrag tot het vaststellen van gemeenschappelijke regelen ten aanzien van sommige onderwerpen van internationaal privaatrecht en het daarbij behoorend, op 22 Mei 1897 te 's Gravenhage onderteekend, toegevoegd protocol (1).

(WET VAN 20 MEI 1898. — *MONITEUR* VAN 14 MEI 1899).

VERDRAG.

. . . .

C. *Borg van het gewijsde.*

Art. 11. Geene zekerheidstelling of storting, onder welke benaming ook, zal op grond hetzij van hunne hoedanigheid van vreemdelingen, hetzij van gemis van woon of verblijfplaats in het land, kunnen worden opgelegd aan de onderdanen van een der verdragsluitende Staten, die in een dier Staten hunne woon hebben, wanneer zij als eischers of tusschenkomende partijen voor de rechtbanken van een anderen dier Staten optreden.

12. De veroordeelingen in de kosten van het geding, uitgesproken in een der verdragsluitende Staten tegen den eischer of de tusschenkomende partij, die, hetzij krachtens de bepalingen van artikel 11, hetzij krachtens de wet van den Staat binnen welks gebied het geding is aangelegd, vrijgesteld is van zekerheidstelling of storting, zullen in elken der andere verdragsluitende partijen door de bevoegde overheid uitvoerbaar worden verklaard overeenkomstig de bepalingen der landswet.

13. De bevoegde overheid zal zich bepalen tot het onderzoek :

1° Of, ingevolge de wet van het land, waar de veroordeeling is uitgesproken, de uitvaardiging van de uitspraak de vereischte voorwaarden van echtheid bezit;

2° Of, ingevolge dezelfde wet, de uitspraak in kracht van gewijsde is gegaan.

. . . .

E. *Lijfsdwang.*

17. Lijfsdwang, hetzij als middel van uitvoering, hetzij als middel tot bewaring van rechten, zal in burgerlijke of handelszaken, niet kunnen worden toegepast op vreemdelingen behoorende tot een der verdragsluitende Staten, in de gevallen waarin tegen de eigen onderdanen geen lijfsdwang toegelaten is.

TOEGEVOEGD PROTOCOL.

Ad artikel 11.

Het is wel verstaan dat de onderdanen van eenen der verdragsluitende Staten, door wien met een anderen dier Staten eene bijzondere overeenkomst mocht zijn gesloten, volgens welke de voorwaarde van woon, in artikel 11 voorkomende, niet zou worden vereischt, vrijgesteld zullen zijn, in den Staat met wien deze bijzondere overeenkomst is gesloten, en in de gevallen daarbij voorzien, van de zekerheidstelling en storting bij artikel 11 vermeld, ook al hebben zij hunne woon niet in een der verdragsluitende Staten.

---

(1) Het Verdrag, benevens de er aan toegevoegde bepalingen, is gesloten tusschen België, Spanje, Frankrijk, Italië, het Groothertogdom Luxemburg, Nederland, Portugal, Zwitserland, Zweden en Noorwegen, Duitschland, Oostenrijk-Hongarije, Denemarken, Rumenië en Rusland.

BURGERLIJK WETBOEK.

VOORAFGAANDE TITEL.

Van de afkondiging, de uitwerkselen en de toepassing der wetten in het algemeen.

Vastgesteld den 14 Ventôse jaar XI (5 Maart 1803). Afgekondigd den 24 van dezelfde maand (15 Maart 1803).

Deze titel bevat eenige algemeene grondbeginselen, welke men aan het hoofd des Burgerlijken Wetboeks geplaatst heeft, doch die van toepassing zijn op alle slag van rechtszaken, zoo burgerlijke als andere.

[EERSTE ARTIKEL. De wetten zijn uitvoerbaar in geheel het Belgische grondgebied, krachtens de afkondiging daarvan door den Koning gedaan.

Zij zullen worden uitgevoerd in elk gedeelte des Rijks, zoodra derzelver afkondiging zal kunnen bekend zijn.

De afkondiging door den Koning gedaan, zal gehouden worden te zijn gekend in de provincie des koninklijken verblijfs, eenen dag na dien der afkondiging, en in iedere der andere provinciën, na verloop van denzelfden tijd, met bijvoeging van zooveel dagen als er afstanden van tien myriameters (omtrent twintig oude mijlen) zijn, tusschen de stad, waar de afkondiging is gedaan, en de hoofdplaats van elke provincie].

— Ten gevolge onzer staatkundige zelfwording, moest het woord *Français* uit den tekst noodzakelijk achterblijven.

— Dit artikel is afgeschaft en door de hier opgenomene wetten opvolgenlijk vervangen. Echter is de kennis der zelfs afgeschafte stelsels van bekrachtiging en afkondiging der wetten niet zonder belang; om die reden wordt hier, bij afwijking van den regel bij deze uitgave van het Burgerlijk Wetboek aangenomen, de tekst van ons artikel overgedrukt. Hetzelfde geldt de wet van 1831.

7 Februari 1831. — BELGISCHE GRONDWET.

Art. 129. Geene wet, geen besluit of verordening van algemeen, provinciaal of gemeentelijk bestuur is verbindend, tenzij na uitgegeven te zijn in den vorm bij de wet vastgesteld.

WET VAN 19 SEPTEMBER 1831.

[Art. 1. De bekrachtiging en de afkondiging der wetten zullen plaats hebben op de volgende wijze :

« LEOPOLD, Koning der Belgen,

« Aan alle tegenwoordigen en toekomenden,

« HEIL.

« Wij hebben, met gemeen verdrag van de « Kamers, besloten en wij bevelen hetgene « volgt :

(*Inhoud der wet*).

« Lasten en bevelen dat deze tegenwoordige, « bekleed met 's Lands zegel en gedrukt in het « *Staatsblad* (*Bulletin officiel*) aan de gerechts- « hoven en rechtbanken en aan de administra- « tieve overheden gezonden worden, opdat zij « dezelve, als wet van het Koninkrijk, onder- « houden en doen onderhouden.

« Gegeven te . . . . , den . . . »

Art. 2. De wetten zullen, onmiddellijk na hare afkondiging, in het *Staatsblad* gedrukt worden, met eene Vlaamsche of Duitsche vertaling, voor de gemeenten alwaar deze talen gesproken worden; blijvende de Fransche tekst evenwel alleen officiëel.

Dit *Staatsblad* zal voortaan den naam dragen van STAATSBLAD *der wetten en der koninklijke besluiten van België.*

Art. 3. De wetten zullen, in het geheele Rijk, verbindende kracht hebben, den elfden dag na dengenen harer afkondiging, tenzij de wet het anders beschikt hebbe.

Art. 4. De tegenwoordige wet zal den derden dag na dengenen harer afkondiging verbindend zijn]

WET VAN 28 FEBRUARI 1845.

Art. 1. De bekrachtiging en de afkondiging der wetten zullen geschieden op de volgende wijze :

LEOPOLD, Koning der Belgen,

Aan alle tegenwoordigen en toekomenden, HEIL.

De Kamers hebben aangenomen, en Wij bekrachtigen hetgene volgt:

(*Wet*).

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en bij middel van den *Moniteur* uitgegeven worde.

Art 2. De wetten zullen, onmiddellijk na hare afkondiging, geplaatst worden in den *Moniteur*, die, voor de uitgave, het *Staatsblad* zal vervangen.

Zij zullen den tienden dag na dengenen der uitgave, het gansche Koninkrijk door verbindend zijn, tenzij de wet een ander tijdverloop hebbe vastgesteld.

Art 3. De koninklijke besluiten zullen insgelijks bij middel van den *Moniteur* uitgegeven worden, binnen de maand hunner dagteekening; zij zullen verbindend zijn na verloop van den tijd vastgesteld door het voorgaande artikel, tenzij het besluit er eenen anderen hebbe vastgesteld.

Art. 4 Echter zullen de koninklijke besluiten, die niet de algemeenheid der burgers aanbelangen, verbindend worden te rekenen van de beteekening aan de belanghebbenden.

Die besluiten zullen bovendien, bij uittreksels, in den *Moniteur* geplaatst worden, binnen het tijdverloop door het voorgaande artikel vastgesteld, behalve degene waarvan de openbaarheid, zonder van eenig openbaar nut te zijn, persoonlijke belangen zou kunnen hinderen of de belangen van den Staat schaden.

Er wordt niet afgeweken van de in zwang zijnde schikkingen, die bovendien eene andere uitgave der besluiten van dien aard vorderen.

Art. 5. Het Staatsbestuur zal, in eene afzonderlijke verzameling, de wetten en besluiten doen herdrukken met de Vlaamsche vertaling voor de gemeenten, waar men die taal spreekt.

Zullen nogtans in die verzameling niet herdrukt worden de wetten en besluiten, waarvan het voorwerp enkel persoonlijk of plaatselijk is.

Die verzameling zal, onmiddellijk na de plaatsing der wetten en besluiten in den *Moniteur*, rechtstreeks aan de gemeenten gezonden worden.

Art. 6. De *Moniteur* en de *Verzameling der wetten en besluiten* zullen kosteloos toegezonden worden aan de leden der wetgevende Kamers en aan de overheden en ambtenaren door het Staatsbestuur aan te duiden.

De inschrijving op de *Verzameling* is verplichtend voor de gemeenten.

Art. 7. De *Verzameling* zal van de formaliteit van het zegel ontslagen zijn en vrachtvrij omgezonden worden.

Elk blad van den *Moniteur* of van de *Verzameling* zal het afdruksel van 's Lands zegel dragen.

Art. 8. De tegenwoordige wet zal, daags na hare afkondiging, verbindend zijn.

WET VAN 23 DECEMBER 1865.

Art. 1. Bij wijziging aan het eerste artikel van de wet van 28 Februari 1845, zal de bekrachtiging en de afkondiging der wetten geschieden op de volgende wijze :

« LEOPOLD II, Koning der Belgen,

« Aan alle tegenwoordigen en toekomenden, « HEIL.

« De Kamers hebben aangenomen en Wij « bekrachtigen hetgene volgt :

(*Wet*).

« Kondigen de tegenwoordige wet af, be- « velen dat zij met 's Lands zegel bekleed en « bij middel van den *Moniteur* uitgegeven « worde. »

Art. 2. De tegenwoordige wet zal met den dag van hare uitgave verbindend zijn.

— De bekrachtiging (*sanctio*) der wetten is niets anders dan des Konings goedkeuring, en ligt in de woorden « hebben besloten en bevelen » of « en wij bebrachtigen hetgeen volgt » der hierbovenstaande wetten. De afkondiging (*promulgatio*) is, bij de wet van 1831, het bevel tot uitgave « lasten en bevelen, enz. » en, bij de wetten van 1845 en 1865, de verklaring dezer afkondiging « kondigen de tegenwoordige wet af, enz. »

2. De wet beschikt alleen voor het toekomende; zij heeft geene terugwerkende kracht.

— Deze bepaling is een gevolg van het grondbeginsel, volgens hetwelk de wet maar verbindt van den stond af, dat zij gekend is.

De burgerlijke vrijheid bestaat in het recht om alles te doen, wat door de wet niet is verboden, en deze vrijheid ware onbestaanbaar, indien eene wet, op het verledene werkende, dit recht kon vernietigen.

Deze regel is echter niet van toepassing op wetten, waarbij andere worden uitgelegd, noch op zoodanige, welke den staat en de bekwaamheid van personen betreffen.

3. De wetten van politie en veiligheid verplichten al die het grondgebied bewonen.

De onroerende goederen, zelfs die door vreemdelingen bezeten, worden door de Belgische wet beheerscht.

De wetten, rakende den staat en de bekwaamheid van personen, beheerschen de Belgen, zelfs dan wanneer zij in vreemden lande verblijven.

— De „wetten van politie en veiligheid,„ zijn die, welke het behoud der goede orde en de veiligheid der burgers ten voorwerpe hebben; zoodanige zijn niet alleen de schikkingen, welke het Strafwetboek bevat, maar tevens alle verordeningen en besluiten in stonden van dringende noodzakelijkheid uitgegeven.

Door „wetten rakende den staat en de bekwaamheid van personen „ verstaat men alzulke, welke de betrekking en de bevoegdheid van iederen persoon in het maatschappelijk leven bepalen, zoo als de meerder- en minderjarigheid, den staat van wettige of onechte kinderen, enz.

4. De rechter, die zal weigeren recht te spreken op voorwendsel van stilzwijgendheid, duisterheid of ongenoegzaamheid der wet, zal kunnen vervolgd worden als schuldig aan rechtsweigering.

— De rechter is slechts de bedienaar der wet, wanneer zij zelve spreekt; hij is scheidsman van geschillen, wanneer zij stilzwijgend of duister is.

Nopens de verklaring der wetten bij wege van gezag, zie men artikel 28 der Belgische Grondwet en de wet van 7 Juli 1865.

5. Het is den rechteren verboden, bij wijze van algemeene of verordenende bepaling, uitspraak te doen op de zaken aan hunne beslissing onderworpen.

— Een vonnis verbindt slechts degenen, tusschen wie het gewezen is. Eene algemeene verordening zou alle onderhoorigen en de rechtbank zelve verbinden. Zulks ware eene inbreuk op de wetgevende macht.

6. Men kan door bijzondere overeenkomsten niet afwijken van wetten, die de openbare orde en de goede zeden aanbelangen.

— Bijzondere overeenkomsten zijn geldig boven de wet, wanneer de wet maar alleen het belang der handelende partijen ten oogwit heeft. Integendeel is de wet van kracht boven de overeenkomst, wanneer hare schikkingen iets bevelen of verbieden in het belang van den Staat of der goede zeden.

Derhalve kan men, bij voorbeeld, niet afzien van de vaderlijke macht noch van het mansgezag, doch wel integendeel van eene opengevallen erfenis, eene verkregene verjaring, enz.

Wat de overeenkomsten betreft, die met de goede zeden strijdig zijn, deze zijn bij alle beschaafde volkeren verboden.

EERSTE BOEK.

VAN DE PERSONEN.

— In rechten verstaat men door « persoon » eenen mensch in zijne maatschappelijke betrekking beschouwd, met al de rechten en plichten daaraan verknocht.

EERSTE TITEL.

Van het genot en de berooving der burgerlijke rechten.

Vastgesteld den 17 Ventôse jaar XI (8 Maart 1803). Afgekondigd den 27 van dezelfde maand (18 Maart 1803).

— De rechten van den mensch in de samenleving zijn of staatkundig of burgerlijk.

De staatkundige rechten regelen de betrekkingen tusschen den burger en den Staat, en zijn betrekkelijk tot de uitoefening van een gedeelte der openbare macht, bij voorbeeld, het bedienen van openbare ambten, het uitoefenen van kiesrecht, enz.

De burgerlijke rechten zijn die, welke de burgers opzichtens elkander genieten, en welke hun door de burgerlijke wet worden opgedragen of gewaarborgd; zoodanige zijn eigendomsrecht, vaderlijke macht, voogdijrecht, recht om te erven, om beschikkingen onder levenden of bij uitersten wil te doen of te aanvaarden, en andere.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van het genot der burgerlijke rechten.

7. De uitoefening der burgerlijke rechten is onafhankelijk van de hoedanigheid van *Burger*, welke niet wordt verkregen of behouden dan overeenkomstig de Grondwet.

— Men kan het genot hebben der burgerlijke rechten zonder dat der staatkundige rechten te hebben. Eene vrouw, bij voorbeeld, heeft het genot der burgerlijke en geenszins der staatkundige rechten.

— De bepalingen der Grondwet, waarop ons artikel wijst, en de wetten er toe betrekkelijk, namelijk die over « inburgering of naturalisatie » zijn de volgende :

24 Augusti 1815. — Grondwet van het Koninkrijk der Nederlanden.

Art. 8. Tot leden der Staten-Generaal, hoofden of leden van de departementen van algemeen bestuur, leden van den Raad van State, commissarissen des konings in de provintien, en leden van den Hoogen Raad, kunnen alleenlijk benoemd worden Nederlandsche ingezetenen, geboren binnen het Rijk of deszelfs buitenlandsche bezittingen, uit ouders aldaar gevestigd.

Die uit zoodanige ouders, ter oorzake van 's Lands dienst afwezend, of anderszins op reis zijnde, buiten het rijk geboren zijn, worden met de vorigen gelijk gesteld.

Art. 9. Tot alle andere bedieningen zijn alle de ingezetenen, zonder onderscheid, benoembaar, welke geboren Nederlanders zijn, of hetzij door wetduiding hetzij door naturalisatie daarvoor gehouden worden.

Art. 10. Gedurende een jaar na de invoering dezer Grondwet, staat het den Koning vrij, aan personen buitenslands geboren, doch binnen het Rijk gevestigd, het volle regt van inboorlingschap en verkiesbaarheid tot alle ambten, zonder onderscheid, te vergunnen.

7 Februari 1831. — Belgische Grondwet.

Art. 4. De hoedanigheid van Belg wordt verkregen, behouden en verloren naar de regelen bij de burgerlijke wet bepaald.

De tegenwoordige Grondwet en de andere wetten betrekkelijk de staatkundige rechten, bepalen welke, behalve deze hoedanigheid, de voorwaarden zijn tot de uitoefening van die wetten noodig.

Art. 5. De inburgering wordt door de wetgevende macht verleend.

De groote inburgering alleen stelt den vreemdeling met den Belg gelijk, voor de uitoefening der staatkundige rechten.

Art. 133. De vreemdelingen vóór 1en Januari 1814 in België gevestigd, en die er voortdurend zijn gehuisvest geweest, worden beschouwd als Belgen bij geboorte, mits aan te geven dat hun inzicht is van het voordeel der tegenwoordige bepaling gebruik te maken.

De aangifte zal moeten gedaan worden, binnen de zes maanden te rekenen van den dag, dat de tegenwoordige Grondwet zal verplichtend zijn, indien zij meerderjarig zijn, en binnen het jaar, dat op hunne meerderjarigheid zal volgen, indien zij minderjarig zijn.

Die aangifte zal gedaan worden bij de provinciale overheid in wier gebied zich de plaats bevindt, waar zij hunne woonstede hebben.

Zij zal in persoon of door eenen lasthebber, drager van eene bijzondere en geloofwaardige volmacht, gedaan worden.

22 September 1835. — Wet betreffende krijgslieden, die, Belg geboren, buitenslands dienst hebben aangenomen.

Art. 1. Zullen voor Belgen bij geboorte worden geacht en al de burgerlijke en staatkundige rechten genieten aan die hoedanigheid verbonden :

1° De personen die, Belg-geboren, zonder machtiging in vreemden krijgsdienst geweest zijnde, en vóór 1en Januari 1833 in België teruggekeerd, voor de zaak der Omwenteling hebben gevochten, of dienst hebben genomen in 's Lands leger, ofwel tot eene burgelijke bediening zijn aangenomen geweest, en sedert dien in België voortdurend zijn verbleven.

2° De inwoners der noordelijke provinciën van het voormalig Koninkrijk der Nederlanden, die vóór den 7 Februari 1831, in België gehuisvest waren of zijn komen wonen, en sedert dien er voortdurend zijn verbleven.

Art. 2. De personen, aan wie het voorgaand artikel toepasselijk is, zullen moeten hun voornemen aangeven van het voordeel der tegenwoordige wet te genieten.

Die aangifte zal moeten gedaan worden binnen de zes maanden te rekenen van den dag der uitgave van de tegenwoordige wet in den vorm en bij de overheid bij artikel 133 van de Grondwet vastgesteld.

Art. 3. Zijn van die aangifte ontslagen de personen, Belg-geboren, bij artikel 1 aangewezen, die, daartoe door den Koning gemachtigd, in België mochten terug gekeerd zijn, en de aangifte bij artikel 18 van het Burgerlijk Wetboek, reeds mochten hebben gedaan.

Art. 4. Zijn van de bepaling van artikel 1 uitgezonderd, de personen Belg-geboren, na 1a Augusti 1831, in dienst gebleven bij eene mogendheid met België in oorlog.

Art. 5. De tegenwoordige wet zal daags na hare afkondiging uitvoerbaar zijn.

27 September 1835. — Wet over de inburgering.

[Art. 1-13].*

* W. v. 6 Augusti 1881 a. 12.

Art. 14. Zullen als Belgen beschouwd worden de personen, die, tijdens den 30 November 1815, sedert tien volle jaren gehuisvest waren in de gemeenten van Frankrijk afgescheiden en aan het Koninkrijk der Nederlanden vereenigd, ten gevolge van het Vredesverdrag van Parijs van gemelden dag, 30 November 1815, andere dan die, welke deel gemaakt hadden der negen vereenigde departementen; op last door hen, binnen den tijd van een jaar, de aangifte te doen bij artikel 10 vermeld, en mits zij voortdurend in België zijn verbleven.

Art. 15. De vreemdelingen die onder het bestuur der Nederlanden het inboorlingsrecht of de inburgering verkregen hebben, zullen de rechten hun door die akten verleend, in België maar genieten voor zooveel zij er op 1n December 1830 gehuisvest waren, en er sedert dien hunne woonstede hebben behouden.

Art. 16. De vreemdelingen die, in het geval bij artikel 133 van de Grondwet voorzien, de bij dit artikel voorgeschrevene aangifte niet gedaan hebben, zullen van de Wetgevende Macht de groote inburgering kunnen verwerven, mits te bewijzen dat zij door omstandigheden van hunnen wil onafhankelijk, belet zijn geweest die aangifte binnen den bepaalden tijd te doen.

4 Juni 1839-1n Juni 1878. — Wet aangaande de Limburgers en de Luxemburgers.

Art. 1. Elke persoon de hoedanigheid van Belg hebbende, *die geboren is in een der gedeelten van Limburg of Luxemburg bij de tractaten van 19 April 1839 van België gescheiden** en die ten gevolge dier tractaten gemelde hoedanigheid zou verliezen, kan dezelve behouden, mits aan te geven dat zijn inzicht is, het voordeel der tegenwoordige bepaling ten nutte te maken, en een getuigschrift neer te leggen uitgaande van het bestuur eener gemeente gelegen op het grondgebied, dat bepaaldelijk het Koninkrijk België uitmaakt, en waarbij bevestigd wordt, dat de aangever zijne woonstede in die gemeente heeft overgebracht.

De personen vóór 8 Juni 1839 op het hedendaagsch grondgebied van België geboren, uit ouders dit grondgebied bewonende, die de hoedanigheid van Belg verloren hebben ten gevolge van voormelde tractaten, behouden die hoedanigheid zonder onderworpen te zijn aan de aangifte bij voorgaande paragraaf voorgeschreven.*

Die aangifte zal moeten gedaan worden binnen de vier jaar te rekenen van den dag van het wederzijds overhandigen der bekrachtiging van voormelde tractaten, indien de aangever meerderjarig is, of indien hij meerderjarig wordt vóór het begin van het vierde jaar. Indien hij ná dit tijdstip meerderjarig wordt, zal hij het vermogen hebben de aangifte te doen binnen het jaar, dat op zijne meerderjarigheid zal volgen.

De aangifte en het neerleggen van het getuigschrift zullen gedaan worden bij den gouverneur der provincie tot welker onderhoorigheid de plaats behoort, waar hij zijne woonstede heeft overgebracht, of bij dengene die hem vervangt, bijgestaan door den Griffier der provincie.

De aangifte zal gedaan worden in persoon of door eenen lasthebber, drager van eene bijzondere en geloofwaardige volmacht.

* Verklarende w. v. 1 Juni 1878.

Art. 2. De personen door de wet aan Belgen

bij geboorte gelijk gesteld, of de inburgering verkregen hebbende, die hunne woonstede in de afgestane gedeelten hebben, zullen hunne hoedanigheid behouden, mits zich binnen denzelfden tijd te voegen naar de bepalingen van artikel 1.

Art. 3. Zullen van het voordeel van voorgaand artikel vervallen zijn, de personen die eene der daden verricht hebben, welke naar luid der artikelen 17 en 21 van het Burgerlijk Wetboek het verlies van de hoedanigheid van Belg medebrengen.

Echter zal de Koning hen van het verval kunnen ontheffen, naar luid der artikelen 18, 20 en 21 van hetzelfde wetboek.

Art. 4. (Overgangsbepaling).

20 Mei 1845. — Wet, waarbij aan de voormalige inwoners der afgestane gedeelten van Limburg en Luxemburg een nieuw uitstel verleend wordt om de hoedanigheid van Belg te verwerven.

Art. 1. De personen bij de wet van 4 Juni 1839 gemeld, en die hunne woonstede, vóór het verstrijken van den tijd bij dit artikel bepaald, in eene Belgische gemeente overgebracht, en ze sedert dien hebben behouden, nogtans verwaarloosd hebben hunne aangifte te doen, zullen de groote inburgering kunnen verwerven, zonder het bewijs op te leveren der voorwaarden bij § 1 van artikel 2 van de wet van 27 September 1835 vereischt(1).

Art. 2. Om dit voordeel te verwerven, zal het hun volstaan, binnen de drie maanden te rekenen van den dag van de afkondiging der tegenwoordige wet, de aangifte te doen bij de wet van 4 Juni 1839 voorgeschreven, en in den vorm bij die wet vastgesteld.

Art. 3. Hij, die van dit vermogen zal gebruik maken, zal vrij zijn van het recht bij artikel 1 van de wet van 15 Februari 1844 vereischt.

30 December 1853. — Wet inhoudende vrijstelling van het registratierecht der inburgering, ten voordeele van inwoners der afgestane deelen van Limburg en Luxemburg.

Art. 1. De bewoners der afgestane deelen van Limburg en Luxemburg, vóór den tijd van 4 Juni 1839 geboren, die, nagelaten hebbende ten bekwamen tijde de vereischte aangifte te doen om Belg te blijven, de inburgering verwerven, zullen aan het registratierecht bij de wet van 15 Februari 1844 bepaald niet onderhevig zijn.

Het Staatsbestuur is gemachtigd het bedrag van dit recht uit te keeren aan personen van dit slag, die hetzelve mochten betaald hebben.

Art. 2. Elke persoon in de afgestane gedeelten van Limburg of Luxemburg geboren uit ouders die, tijdens zijne minderjarigheid, de aangifte hebben gedaan bij de wet van 4 Juni 1839 voorgeschreven, is, indien hij de hoedanigheid van Belg verloren heeft, alléénlijk om zelf de aangifte bij de wet vereischt ten bekwamen tijde niet te hebben gedaan, ontvankelijk de groote inburgering te vragen, zonder dat het noodig zij te doen blijken, dat hij uitstekende diensten aan den Staat heeft bewezen.

1en April 1879. — Wet over de hoedanigheid van Belg ten voordeele van personen, die de vereischte pleegvormen om dezelve te verwerven hebben nagelaten te vervullen of onvolkomenlijk vervuld.

Art. 1. De persoon in België geboren uit eenen vreemdeling, die nagelaten heeft bij de bevoegde overheid binnen het jaar nà zijne meerderjarigheid de aangifte te doen bij artikel 9 van het Burgerlijk Wetboek voorgeschreven, of eene nietige of onvoldoende aangifte heeft gedaan, zal toegelaten worden zijne aangifte nog te doen, binnen den tijd van een jaar te rekenen van den dag der uitgave van de tegenwoordige wet.

Art. 2. Zal, binnen denzelfden tijd van een jaar, de hoedanigheid van Belg kunnen terug verwerven, mits de pleegvormen na te leven bij artikel 1 van de wet van 4 Juni 1839 voorgeschreven, elke persoon, die gezegde hoedanigheid naar luid van gemelde wet kunnende behouden, dezelve verloren heeft bij verzuim van de vereischte aangifte te doen.

Art. 3. Zal ook, binnen den tijd van één jaar, de hoedanigheid van Belg kunnen opeischen, mits de pleegvormen van de wet van 22 September 1835 na te komen, elke inwoner der noordelijke provinciën van het voormalig Koninkrijk der Nederlanden, die vóór 7 Februari 1831 in België verblijvende en sedert dien aldaar voortdurend verbleven zijnde, verzuimd heeft de aangifte te doen, bij de wet voorgeschreven.

Art. 4. Zij, die in de gevallen bij de voorgaande artikelen voorzien, zullen Belg worden, zullen die hoedanigheid niet kunnen inroepen, dan na de voorwaarden vervuld te hebben, die hun bij die artikelen worden opgelegd, en alleenlijk ter uitoefening der rechten te hunnen voordeele sedert dit tijdstip opengevallen.

Hunne meerderjarige kinderen en afstammelingen zullen toegelaten worden de hoedanigheid van Belg op te eischen binnen den tijd van één jaar, te rekenen van de afkondiging der tegenwoordige wet, mits de pleegvormen na te komen, bij de aangehaalde wetten voorgeschreven.

Hunne minderjarige kinderen en afstammelingen zullen toegelaten worden die opeisching te doen, mits nakoming derzelfde pleegvormen, binnen het jaar dat op hunne meerderjarigheid zal volgen.

6 Augusti 1881. — Wet over de inburgering.

Art. 1. De gewone inburgering begeeft aan den vreemdeling al de burgerlijke en staatkundige rechten aan de hoedanigheid van Belg verknocht, ter uitzondering der staatkundige rechten voor welker uitoefening de Grondwet of de wetten de groote inburgering vereischen.

Art. 2. Om de groote inburgering te kunnen verwerven moet men : 1° vijf en twintig volle jaren oud zijn; 2° gehuwd zijn, of één of meer

(1) Namelijk uitmuntende diensten aan den Staat te hebben bewezen.

kinderen uit zijn huwelijk behouden hebben; 3° gedurende ten minste tien jaar in België verbleven zijn.

Die tijd is van vijf jaar, in plaats van tien, voor den vreemdeling die eene Belgische vrouw gehuwd heeft, of die uit zijn huwelijk met eene Belgische vrouw één of meer kinderen heeft behouden.

De groote inburgering kan aan vreemdelingen, die ongehuwd zijn of kinderlooze weduwnaars, maar verleend worden, als zij den ouderdom van vijftig jaar hebben bereikt en vijftien jaar in het land zijn verbleven.

Zij kan insgelijks verleend worden, zonder andere voorwaarden, voor uitmuntende diensten aan den Staat bewezen.

De vreemdelingen, ingezetenen van het Rijk, in België geboren, die mochten nagelaten hebben de aangifte te doen, bij artikel 9 van het Burgerlijk Wetboek voorgeschreven, zijn ontvankelijk om de groote inburgering te vragen zonder de voorwaarden te vervullen bij de §§ 1 en 2 van het tegenwoordig artikel voorgeschreven.

Art. 3. Buiten het geval voorzien bij artikel 4, zal de gewone inburgering maar verleend worden aan hen, die hun een en twintigste jaar ten volle bereikt hebben, en gedurende vijf jaar in België verbleven zijn.

Art. 4. De inburgering van den vader verzekert aan zijne minderjarige kinderen het vermogen om hetzelfde voordeel te genieten, mits zij, binnen het jaar van hunne meerderjarigheid, bij de gemeenteoverheid der plaats, waar zij hunne woonstede of hun verblijf hebben, overeenkomstig artikel 8, hun voornemen aangeven van zich het voordeel der tegenwoordige bepaling ten nutte te maken.

De aangifte zal van den ouderdom van 18 *volle jaren af, mogen gedaan worden zoo door de jongelingen hiervoren aangeduid, als door degenen, die krachtens alle andere in zwang zijnde wet gerechtigd zijn bij hunne meerderjarigheid de Belgische nationaliteit te kiezen, met toestemming van den vader, of bij ontstentenis van den vader met die van de moeder, of bij ontstentenis van vader en moeder met de machtiging der andere opgaande bloedverwanten of der familie, gegeven volgens de voorwaarden voorgeschreven voor het huwelijk, bij het* 1ste *hoofdstuk van den* Ven *titel van het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek.*

De toestemming van den vader of van de moeder evenals die der andere opgaande bloedverwanten zal hetzij mondelings bij de aangifte, hetzij bij geloofwaardige akte gegeven worden.

Van die toestemming of van de machtiging van de familie zal in de akte tot bewijs van de keus opgesteld, uitdrukkelijk melding worden gemaakt.*

De meerderjarige kinderen en afstammelingen van dengene, die de inburgering verworven heeft, kunnen dezelfde gunst verwerven zonder onderworpen te zijn aan de voorwaarden bij de artikelen 1 en 2 der tegenwoordige wet vereischt.

Indien de vader overleden is, zoo worden de voordeelen bij het tegenwoordig artikel vermeld, door de inburgering van de moeder aan hare kinderen en afstammelingen verzekerd.

* W. v. 16 Juli 1889, a. 2.

— Hoe de kosten der akte van toestemming bij dit artikel vereischt, door onvermogenden zullen kunnen vermeden worden, zie men bij art. 3 der wet van 16 Juli 1889.

Art. 5. Aan niemand wordt de inburgering verleend, tenzij op zijn schriftelijk verzoek.

Het verzoek zal onderteekend worden door den persoon die het doet, of door den drager van zijne bijzondere en geloofwaardige volmacht. In dit laatste geval zal de volmacht bij het verzoekschrift gevoegd worden.

Art. 6. Elk verzoek van inburgering, evenals elk voorstel van het Staatsbestuur tot hetzelfde einde strekkende, zal door iedere Kamer verzonden worden naar eene commissie, die den inhoud van het verzoek en van de bijgevoegde stukken zal voordragen.

Op verslag van de commissie zal iedere Kamer zonder beraadslaging en bij geheime stemming beslissen of de verzoeken of voorstellen dienen in acht genomen te worden. Indien het verzoek in acht genomen wordt, zal er onmiddellijk tot de openbare beraadslaging en openbare stemming worden overgegaan.

Art. 7. Binnen de acht dagen na de koninklijke bekrachtiging van de stemming der Kamers, die het verzoek toestaat, zal de minister van justicie aan den erlanger eene gelijkvormig verklaarde uitgifte der akte van inburgering afleveren.

Art. 8. De erlanger, voorzien van die uitgifte, zal zich bij den burgemeester der plaats van zijne woonstede of van zijn verblijf aanbieden, en verklaren dat hij de hem begeven inburgering aanvaardt.

Er zal onmiddellijk van die verklaring een proces-verbaal opgemaakt worden in een register daartoe bestemd.

Art. 9. De verklaring bij voorgaand artikel voorgeschreven zal gedaan worden, op straf van verval, binnen de twee maanden te rekenen van de dagteekening der koninklijke bekrachtiging.

Art. 10. De gemeenteoverheid zal binnen de acht dagen aan den minister van justicie eene behoorlijk echterverklaarde uitgifte der akte van aanvaarding overmaken.

Art. 11. De akte van inburgering zal in den *Moniteur* maar ingevoegd worden na inzage van die uitgifte, waarvan de dagteekening insgelijks in den *Moniteur* zal worden ingevoegd.

Art. 12. De wet van 27 September 1835 is afgeschaft, ter uitzondering der artikelen 14, 15 en 16.

Bijzondere bepaling.

De persoon in België geboren uit eenen vreemdeling, die nagelaten heeft aan de bevoegde overheid binnen het jaar na zijne meerderjarigheid de aangifte te doen bij artikel 9 van het Burgerlijk Wetboek voorgeschreven, of eene nietige of onvoldoende aangifte heeft gedaan, zal, indien hij in België aan de verplichtingen der militiewet heeft voldaan, toegelaten worden zijne aangifte nog te doen, binnen den tijd van één jaar te rekenen van den dag der bekendmaking van de tegenwoordige wet.

Artikel 4 van de wet van 1en April 1879 zal op hem en op zijne kinderen en afstammelingen toepasselijk zijn.

25 Maart 1894. — WET NOPENS HET VERWERVEN VAN DE HOEDANIGHEID VAN BELG.

Art. 1. De persoon in België uit eenen vreemdeling geboren, die bij de bevoegde overheid, binnen het jaar nà zijn meerderjarig worden, de aangifte bij artikel 9 van het Burgerlijk Wetboek voorgeschreven niet gedaan heeft, of die eene nietige of onvoldoende aangifte heeft gedaan, zal, indien hij in België aan de verplichtingen der militiewet heeft voldaan, toegelaten worden zijne aangifte nog te doen, binnen den tijd van twee jaar te rekenen van de bekendmaking der tegenwoordige wet.

Art. 2. Zal, binnen denzelfden tijd van twee jaar, de hoedanigheid van Belg kunnen weder verwerven, mits de pleegvormen na te komen, bij artikel één van de wet van 4 Juni 1839 voorgeschreven, elk persoon die gezegde hoedanigheid naar luid van gemelde wet kunnende behouden, dezelve heeft verloren door de vereischte aangifte niet te doen, of door eene nietige of onvoldoende aangifte te doen.

Art. 3. Zal ook, binnen denzelfden tijd van twee jaar, de hoedanigheid van Belg kunnen opeischen, mits de pleegvormen na te komen bij de wet van 22 September 1835 voorgeschreven, alle inwoner der noordelijke provinciën van het voormalig Koninkrijk der Nederlanden, die vóór 7 Februari 1831 in België verblijvende en aldaar sedert dien voortdurend verbleven zijnde, de aangifte bij die wet voorgeschreven niet heeft gedaan, of slechts eene nietige of onvoldoende aangifte gedaan heeft.

Art. 4. Zal insgelijks toegelaten worden, binnen denzelfden tijd van twee jaar, de aangifte te doen, bij artikel 4, § 1, van de wet van 6 Augusti 1881 voorzien, elke persoon wiens vader of moeder-weduwe de inburgering verworven heeft, en die, binnen het jaar van zijn meerderjarig worden, zoodanige aangifte niet gedaan heeft of slechts eene nietige of onvoldoende aangifte heeft gedaan.

Art. 5. Zij, die, in de gevallen bij de voorgaande artikelen voorzien, Belg zullen worden, zullen die hoedanigheid niet kunnen inroepen, dan na de voorwaarden te hebben vervuld, hun bij die artikelen opgelegd, en alleenlijk ter uitoefening der rechten te hunnen voordeele, sedert dit tijdstip opengevallen.

Art. 6. De meerderjarige kinderen en afstammelingen van degenen, die toegelaten worden Belg te worden krachtens de artikelen 1 tot 3, zullen binnen den tijd van twee jaar te rekenen van de bekendmaking der tegenwoordige wet, de hoedanigheid van Belg kunnen opeischen, mits de pleegvormen na te komen bij de aangehaalde wetten voorgeschreven.

Hunne minderjarige kinderen en afstammelingen zullen toegelaten worden die opeisching te doen, mits nakoming van dezelfde pleegvormen, binnen het jaar dat op hun meerderjarig worden zal volgen.

Art. 7. De tegenwoordige wet zal daags na hare uitgave in den *Moniteur* verplichtend zijn.

15 Augusti 1881. — WET DE HOEDANIGHEID VAN BELG VERLEENENDE AAN DE KINDEREN IN BELGIE GEBOREN, UIT OUDERS NAAR DE WET ONBEKEND.

EENIG ARTIKEL. Krachtens het recht tot wetverklaring, dat artikel 28 der Grondwet aan de wetgevende macht verleend, wordt beslist, dat de kinderen in België geboren, uit ouders naar de wet onbekend, voor Belgen gehouden worden.

8. Ieder Belg zal het genot hebben der burgerlijke rechten.

— Men verwarre niet het « genot » met de « uitoefening » der rechten. De vrouwen, de minderjarigen, enz. hebben het genot der burgerlijke rechten; doch deze worden over hen uitgeoefend door degenen, onder wier macht zij zich bevinden, zooals man en voogden.

9. Eenieder, die in België uit eenen vreemdeling geboren is, zal binnen het jaar, volgende op zijne meerderjarigheid, de hoedanigheid van Belg mogen opeischen; mits hij, in België verblijvende, zijn voornemen aangeve van aldaar zijne woonstede te vestigen, en in geval hij buitenslands verblijft, zijn aanbod doe om zijne woonstede in België te vestigen, en dezelve aldaar overbrenge binnen den jare, te rekenen van zijne akte van aanbod.

De aangifte zal, van den ouderdom van 18 volle jaren af, mogen gedaan worden met de toestemming des vaders of, bij ontstentenis van den vader, met die der moeder, of, bij ontstentenis van vader en moeder, met de machtiging der andere opgaande bloedverwanten of der familie, gegeven volgens de voorwaarden voor het huwelijk voorgeschreven bij het 1ste hoofdstuk van den Ve titel van het eerste boek.

De toestemming van den vader of van de moeder evenals die van de andere opgaande bloedverwanten zal hetzij mondelings tijdens de aangifte, hetzij bij geloofwaardige akte gegeven worden.

*Van die toestemming of van de machtiging der familie zal in de akte tot bewijs van de keus opgesteld, uitdrukkelijk melding worden gemaakt *.*

* W. v. 1 Juli 1889, art. 1.

— De aangifte, bij dit artikel vereischt, moet bij het plaatselijk bestuur der te verkiezen woonstede gedaan worden. Zulks vloeit voort uit het art. 104 dezes wetboeks. Zij wordt altijd kosteloos opgenomen.

— Wat de noodige toestemming betreft,

art. 3 van de wet van 16 Juli 1889 schikt hoe belanghebbende behoeftigen de kosten zullen kunnen vermijden.

10. Alle kind, uit eenen Belg in vreemden lande geboren, is Belg.

Alle kind, in vreemden lande geboren uit eenen Belg, die de hoedanigheid van Belg mocht verloren hebben, zal deze hoedanigheid altijd kunnen wederbekomen, mits nakoming der pleegvormen bij art. 9 voorgeschreven.

— « Altijd », de wet heeft aldus het kind van Belgischen bloede willen bevoordeelen boven kinderen uit vreemdelingen geboren.

11. De vreemdeling zal in België dezelfde burgerlijke rechten genieten als die, welke aan de Belgen zijn of zullen worden vergund bij de traktaten van het volk, waartoe die vreemdeling behoort.

— Dit stelsel van wederkeerigheid heeft bijzonderlijk voor oogwit de afschaffing van het oude recht van den Staat op de erfenis van eenen overleden vreemdeling.

Men zie deswegens de wet van 27 April 1865, aangehaald onder artikel 726.

— Het verblijf van vreemdelingen in België werd geregeld bij de wet van 6 Februari 1885, waarvan de kracht na drie jaar vervallende, telkens bij de wetten van 4 Januari 1888, 6 Maart 1891 en 5 Februari 1894 werd staande gehouden.

12. De vreemde vrouw, die met eenen Belg zal gehuwd zijn, zal de betrekking van haren man volgen.

— Eene vreemdelinge wordt dus van rechtswege Belgische vrouw, wanneer zij eenen Belg trouwt.

13. De vreemdeling, die bij machtiging des Konings zal toegelaten zijn om zijne woonstede in België te vestigen, zal er het genot hebben van al de burgerlijke rechten, zoolang hij aldaar voorts zal verblijven.

— Dit genot is aan de woonstede verknocht, en gaat met haar verloren, terwijl de hoedanigheid van Belg, met de rechten daartoe behoorende, den Belg overal volgen.

— Eene wet van 1 Januari 1856 bepaalt de burgerlijke rechten en plichten van de consuls der vreemde mogendheden in België.

[14.]*

* W. v. 25 Maart 1876, a. 52, 53, 54.

— Deze artikelen der wet van 25 Maart 1876 bepalen in welke gevallen en voor welke rechtbanken vreemdelingen, in België, in rechte kunnen worden gedaagd, en behooren derhalve tot de rechtspleging.

15. Een Belg zal voor eene rechtbank van België kunnen worden betrokken, wegens verbintenissen door hem in vreemden lande, zelfs met eenen vreemdeling, aangegaan.

— Hieruit volgt eene rechtmatige wederkeerigheid tusschen vreemdelingen en Belgen.

16. In alle rechtszaken, andere dan die van koophandel, zal de vreemdeling, die eischer is, gehouden zijn borg te stellen voor de betaling der kosten, schaden en verliezen uit het geding voortspruitende, tenware hij in België vaste goederen bezat, van eene genoegzame waarde om die betaling te verzekeren.

— Deze borg wordt vereischt, opdat de vreemdeling, die zijne zaak mocht verliezen, niet kunne verdwijnen zonder aan het vonnis te volkomen. Zulks noemt men in rechte *Cautio judicatum solvi.*

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van de berooving der burgerlijke rechten.

EERSTE AFDEELING.

Van de berooving der burgerlijke rechten door het verlies van de hoedanigheid van Belg.

17. De hoedanigheid van Belg zal worden verloren : 1° door de inburgering in vreemden lande verkregen; [2° door de aanneming, zonder 's Konings machtiging, van openbare bedieningen door een vreemd Staatsbestuur opgedragen]*; 3° eindelijk door alle vestiging in vreemden lande, zonder voornemen van terugkeer.

De vestiging voor den handel zullen nimmer kunnen worden aangezien als zonder voornemen van terugkeer genomen te zijn.

* W. v. 21 Juni 1865.

— Niemand kan tot twee volkeren behooren; want de plichten, die het vaderland oplegt, dulden geene verdeeling.

Door « voornemen van terugkeer » is te verstaan eene vereeniging van omstandigheden, die toelaten te onderstellen, dat men zijn vaderland niet verzaakt heeft.

WET VAN 21 JUNI 1865.

Art. 1. Zijn afgeschaft :

1° Het nr 2 van artikel 17 van het Burgerlijk Wetboek;

2° Het artikel 21 van hetzelfde wetboek.

Art. 2 De personen. die krachtens de bij het voorgaande artikel afgeschafte bepalingen, de hoedanigheid van Belg hebben verloren, zullen die van rechtswege wederverkrijgen, te beginnen met het in zwang brengen der tegenwoor-

dige wet, doch zij zullen zich slechts op deze kunnen beroepen voor de uitoefening van de rechten sedert dit tijdstip, te hunnen voordeele opengevallen.

18. De Belg, die zijne hoedanigheid van Belg verloren heeft, zal dezelve altijd kunnen wederbekomen, mits hij in België terugkeere met 's Konings machtiging, en verklare zich aldaar te willen vestigen, en afstand te doen van alle onderscheiding met de Belgische wetten strijdig.

— Hij wordt dus gunstiger behandeld dan de in België geboren vreemdelingen (art. 9); het vaderland is toegevend voor zijne kinderen.

Het woord « onderscheiding » ziet vooral op de titelen van adeldom die, tijdens de afkondiging van het Burgerlijk Wetboek, in Frankrijk afgeschaft waren.

19. Eene Belgische vrouw, die eenen vreemdeling zal trouwen, zal de betrekking van haren man volgen.

Indien zij weduwe wordt, zal zij hare hoedanigheid van Belgische vrouw wederbekomen, mits zij in België haar verblijf hebbe, of aldaar met 's Konings machtiging wederkeere, onder verklaring dat zij er zich wil vestigen.

— Derhalve, indien eene Belgische vrouw eenen vreemdeling trouwt, wordt zij vreemdelinge; zulks is een gevolg van den aard des huwelijks, evenals in art. 12.

20. Zij die de hoedanigheid van Belg wederbekomen in de gevallen bij de artikels 10, 18 en 19 voorzien, zullen dezelve niet kunnen doen gelden dan na vervulling der voorwaarden hun bij deze artikelen opgelegd, en dit alleen voor de uitoefening der rechten, welke na dien tijd, te hunnen voordeele zijn opengevallen.

— Hierdoor wordt aan de herstelling of *reïntegratie* de terugwerkende kracht benomen, die zij eertijds had, en waaruit al te dikwijls groote verwarring ontstond.

[**21**]*.

* W. v. 21 Juni 1865, a. 1(1).

— Zie de wet van 21 Juni 1875 onder art. 17 opgenomen.

---

(1) Artikel 21 B. W. luidde als volgt : De Belg, die zonder 's Konings machtiging in vreemden krijgsdienst zou treden, of lid zou worden van een vreemd krijgsgezelschap, zal zijne hoedanigheid van Belg verliezen.

Hij zal in België niet dan met 's Konings machtiging kunnen wederkeeren, en de betrekking van Belg niet terugbekomen dan door het vervullen der voorwaarden aan den vreemdeling opgelegd, om burger te worden : dit alles ongeminderd de straffen bij de lijfstraffelijke wet vastgesteld, jegens de Belgen, die tegen hun Vaderland de wapens gedragen hebben, of zullen dragen.

TWEEDE AFDEELING.

Van de berooving der burgerlijke rechten, ten gevolge van gerechtelijke veroordeelingen.

[**22-33**]*.

* Belg. Grondw., a. 13. — Belg. Strafwetb., a. 7. 19, 24, 31, 32, 33.

TWEEDE TITEL.

Van akten van den burgerlijken stand.

Vastgesteld den 20 Ventôse jaar XI (11 Maart 1803). Afgekondigd den 30 van dezelfde maand (11 Maart 1803).

EERSTE HOOFDSTUK.

Algemeene bepalingen.

— De staat van den mensch in de samenleving is de rang, de « stand », dien hij in deze bezit, en waaruit eene bekwaamheid voortvloeit, om in het openbaar of bijzonder recht des volks, waartoe hij behoort, deel te nemen.

De akten, welke dezen staat bepalen, worden « akten van den burgerlijken stand » geheeten.

Des menschen leven wordt door drie groote tijdstippen gekenmerkt : de geboorte, het huwelijk en den dood. De akten van den burgerlijken stand zijn bestemd om dezelve te bewijzen.

Het opstellen der akten en het houden der registers van den burgerlijken stand behooren naar luid van art. 109 der Belgische Grondwet uitsluitelijk tot de bevoegdheid der gemeenteoverheden, en, bij art. 93 der Gemeentewet van 30 Maart 1836, krachtens koninklijk besluit van 27 November 1891 in den *Moniteur* herdrukt, wordt de aanstelling van den beambte van den burgerlijken stand nader bepaald.

34. De akten van den burgerlijken stand zullen vermelden het jaar, den dag en het uur, waarop zij worden ontvangen, de voornamen, namen, ouderdom, beroep en woonstede van al die daarin worden opgenoemd.

— De aanwijzing van het jaar, den dag en het uur der akte is zeer belangrijk in geval van partijstelling wegens valschheid, zij kan dienen om te bewijzen, dat een of ander der personen in de akte opgenoemd, op zulken dag en uur zich op eene andere plaats bevond.

35. De beambten van den burgerlijken stand zullen in de akten, die zij ontvangen, niets mogen invoegen, hetzij bij aanteekening, hetzij bij eenige aanhaling hoegenaamd, dan hetgene door de comparanten moet worden verklaard.

— Volgens art. 4 van het koninklijk besluit van 8 Juni 1823, vermogen de beambten van den burgerlijken stand geene akten op te nemen

hen zelven, hunne vrouw, ouders of kinderen betreffende, en moeten zij daartoe door eenen schepen of een ander lid van den gemeenteraad worden vervangen.

De akten moeten bevatten al wat de verschijners verplicht zijn te verklaren, volgens de wet, doch niets meer; zij mogen, bij voorbeeld, niet verklaren, dat zulk een kind, buiten huwelijk geboren, zulk eenen persoon voor vader heeft, mits het onderzoek naar het vaderschap verboden is (art. 340).

36. Bij de gevallen, waarin de belanghebbende partijen niet verplicht zijn in persoon te verschijnen, zullen zij zich kunnen laten vertegenwoordigen door eenen drager van bijzondere en geloofwaardige volmacht.

— Bij het huwelijk zijn zij verplicht in persoon te verschijnen.

— Eene « bijzondere volmacht » is diegene, welke bijzonderlijk ten voorgestelden einde dienen moet, en zulks vermeldt.

37. De getuigen bij de akten van den burgerlijken stand opgebracht, mogen geene andere zijn dan manspersonen, ten minste een en twintig jaar oud, bloedverwanten of andere; en zij zullen worden gekozen door de belanghebbende personen.

— De getuigen dienen om de getuigenis van den beambte van den burgerlijken stand te staven. Zij oefenen dus een slag van openbare bediening uit, en daartoe zijn alleen meerderjarige manspersonen bekwaam. Eene vrouw kan aangeefster zijn, als in de akten van geboorte, doch geene getuige. In de akten van overlijden zijn de aangevers altoos getuigen (art. 78).

38. De beambte van den burgerlijken stand zal de akten aan de verschijnende partijen, of aan hunne gevolmachtigden en aan de getuigen voorlezen.

Daarin zal melding worden gemaakt van de vervulling van dit vereischte.

Er zal van het nakomen van dien pleegvorm melding in worden gemaakt.

— Het oogwit dezer « voorlezing » is de verzekering aan partijen, dat men nauwkeurig heeft geschreven, wat zij hebben verklaard. Opdat deswegens geen twijfel besta, vereischt de wet, dat daarvan « melding » gemaakt worde.

39. Die akten zullen worden genaamteekend door den beambte van den burgerlijken stand, door de verschijners en de getuigen; of er zal melding worden gemaakt van de oorzaak die de verschijners en de getuigen belet te teekenen.

— Het handteeken des beambten geeft aan de akte hare geloofwaardigheid (art. 1317).

40. De akten van den burgerlijken stand zullen, in elke gemeente, op een of meer in dubbel gehouden registers worden ingeschreven.

— Men houdt de registers « in dubbel » om de erge gevolgen van het verlies van een derzelve te verhoeden. De akten van geboorte, huwelijk en overlijden kunnen overigens, bij verkiezing alle op een register, of op drie afzonderlijke registers geboekt worden.

41. De registers zullen bij eerste en laatste blad genommerd, en op elk blad gekortteekend worden, door den voorzitter der rechtbank van eersten aanleg, of door den rechter, die hem vervangen zal.

— De vereeniging dezer twee vereischten is noodzakelijk; de nommering, om te verhoeden, dat er bladen bijgevoegd of afgedaan worden; de naamtrek of paraf, opdat men ze niet met andere verwissele.

42. De akten zullen op de registers, achter elkander, zonder eenig wit vak, worden ingeschreven. De doorhalingen en verzendingen zullen worden geteekend op gelijke wijze als de akte zelve. Niets zal er bij verkorting worden geschreven, noch eenige dagteekening in getalletters worden gesteld.

— Al deze vereischten hebben voor oogwit te verhoeden, dat er aan akten van zulk een belang eenige verandering of vervalsching toegebracht worde.

43. De registers zullen door den beambte van den burgerlijken stand worden gesloten en vastgesteld op het einde van elk jaar; en binnen de maand zal een der dubbels in de archieven der gemeente, het andere ter griffie der rechtbank van eersten aanleg worden nedergelegd.

— Deze verschillige bewaarplaatsen zijn voorgeschreven als een verzekeringsmiddel tegen het verlies der registers, ten gevolge van eenig onvoorzien toeval, als brand, oproer, enz.

44. De volmachten en andere stukken, die aan de akten van den burgerlijken stand moeten gehecht blijven, zullen, na alvorens door den persoon, die ze zal hebben overgelegd, en door den beambte van den burgerlijken stand te zijn gekortteekend, worden overgebracht ter griffie der rechtbank met het dubbel der registers, dat ter gezegde griffie in bewaring moet blijven.

— De stukken worden « gekortteekend » of *geparafeerd*, opdat de persoon die ze heeft overgelegd, de echtheid daarvan nadien niet kunne loochenen.

[**45**]. Wet van 2 Juni 1894. — Eenig artikel. *Eenieder kan zich door de bewaarders der registers van den burgerlijken stand, uittreksels daarvan doen afleveren.*

De akten op de registers ingeschreven, alsmede de uittreksels overeenstemmig met de registers verklaard en behoorlijk bestempeld, zijn rechtsgeldig totdat de valschheid daarvan in rechte wordt beweerd.

Die uittreksels worden kosteloos bekleed met den stempel van het gemeentebestuur of met dien van de rechtbank van eersten aanleg, door welker griffie de akte wordt afgeleverd.

De uittreksels, afgeleverd om in vreemden lande te dienen, en die, krachtens diplomatische gebruiken of overeenkomsten gerechtelijk moeten echt verklaard zijn, worden echt verklaard door den voorzitter der rechtbank van eersten aanleg of den rechter die hem vervangt. Evenwel zijn de vrederechters en hunne plaatsvervangers, die geene zitting houden in de hoofdplaats van 't gebied der rechtbank van eersten aanleg, even bevoegd als de voorzitter der rechtbank om de handteekeningen der ambtenaars van den burgerlijken stand in de gemeenten, die van hun kanton afhangen, echt te verklaren.

— De « echtverklaring » of *legalisatie* dient om de echtheid van het handteeken der beambten van den burgerlijken stand te bevestigen. Vóór de wet van 2 Juni 1894 was die in alle gevallen onontbeerlijk om aan uittreksels van akten van den burgerlijken stand volle bewijskracht te geven, thans is de bestempeling, waarvan bij het derde lid van ons artikel wordt gewaagd, daartoe voldoende; tenzij in de gevallen bij het laatste lid uitdrukkelijk voorzien.

— Wegens de aflevering der uittreksels zijn, behalve door behoeftigen, rechten verschuldigd, welke bij een koninklijk besluit van 24 Mei 1827 zijn bepaald.

46. Wanneer er geene registers hebben bestaan, of dat zij verloren zijn, zal het bewijs daarvan, zoo bij geschrifte als bij getuigen toegelaten worden; en in deze gevallen, zullen de huwelijken, geboorten en overlijdens, kunnen worden bewezen zoo door de registers en papieren van de overledene vaders en moeders herkomstig, als door getuigen.

— Het ontbreken van registers moet derhalve eerst vooral worden bewezen, en dit bewijs wordt doorgaans gedaan bij middel van eene verklaring van den beambte van den burgerlijken stand of van den griffier der rechtbank.

De wet vereischt, dat de ouders overleden zijn, omdat anders de registers en papieren door hen, ten behoeve der zaak, zouden kunnen worden vervaardigd.

47. Alle akte van den burgerlijken stand der Belgen en der vreemdelingen, in vreemden lande opgemaakt, zal worden geloofd, indien zij opgesteld is naar de vormen in dien lande gebruikelijk.

— Toepassing van den regel : *locus regit actum*, volgens welken de akten voor geloofbaar worden gehouden, wanneer zij volgens de ter plaats gebruikelijke vormen zijn opgesteld.

48. Alle akte van den burgerlijken stand der Belgen in vreemden lande, zal van waarde zijn, indien zij ontvangen geweest is overeenkomstig de Belgische wetten, door de diplomatieke agenten of de consuls.

— Volgens dit en het voorgaande artikel kunnen de Belgen hunnen burgerlijken stand in vreemden lande op twee wijzen vaststellen.

— Over de bevoegdheid en de plichten der diplomatieke agenten en consuls ten aanzien der akten van den burgerlijken stand, zie men de wet van 31 December 1851, art. 10 en het koninklijk besluit van 29 April 1886.

49. In alle gevallen, waarin de melding van eene tot den burgerlijken stand betrekkelijke akte moet worden gemaakt op den kant van eene andere reeds ingeschreven akte, zal zulks geschieden ten verzoeke der belanghebbende partijen, door den beambte van den burgerlijken stand, op de loopende registers of op die, welke in de archieven der gemeente zijn nedergelegd, en door den griffier der rechtbank van eersten aanleg, op de registers ter greffie overgebracht; te welken einde de beambte van den burgerlijken stand daarvan, binnen de drie dagen, zal kennis geven aan den procureur des konings bij gezegde rechtbank, die zal toezien dat de melding op eene en dezelfde wijze in de twee registers worde gedaan.

— Een koninklijk besluit van den 8 Juni 1823 (Staatsblad, nr XXI), alsnog in België te dien aanzien kracht hebbende, schrijft aan de beambten van den burgerlijken stand de regelen voor, welke in den gevalle bij dit artikel voorzien, dienen te worden nageleefd.

Dit koninklijk besluit luidt als volgt :

Art. 1. In al de gevallen, waarin, achtervol-

gens de voorschriften der wet op den kant eener akte in de registers van den burgerlijken stand ingeschreven, melding moet worden gemaakt van eene andere akte, tot de ingeschrevene betrekkelijk, of wel van de verbeteringen die, ten gevolge van een gewijsde, in de vroeger ingeschreven akte behooren plaats te hebben, zal de ambtenaar van den burgerlijken stand kunnen volstaan met eene korte, in rooden inkt gestelde, verwijzing tot het register en tot de bladzijde, waarop zoodanige latere akte of rechterlijk gewijsde is ingeschreven.

Art. 2. De ambtenaren van den burgerlijken stand zullen dien onverminderd stiptelijk inachtnemen de voorschriften, vervat in art. 49 van het Burgerlijk Wetboek, voor zooveel betreft de gelijkvormigheid in het doen der bij het vorig artikel vermelde aanteekeningen op de loopende of in het archief der gemeente gedeponeerde registers, en op die, welke ter griffie der rechtbanken zijn overgebracht.

Zij zullen zorgen, dat voor het vervolg tot het doen dier aanteekeningen eene genoegzame ruimte ter zijde van de akten gelaten worde.

Art. 3. Voor zooverre tot het registreren van eenige akte of van een rechterlijk gewijsde, waarbij eene akte wordt verbeterd, geene ruimte in de loopende registers mocht zijn opengelaten, zullen worden aangelegd dubbele suppleteire registers die in gelijker voege, als de overige registers, door den president der rechtbank van eersten aanleg of den rechter die hem vervangt, zullen moeten worden gekwoteerd en geparapheerd.

Van het aanwezen van zoodanige registers, zal door gemelde president of rechter aanteekening worden gedaan op de eerste bladzijde van de reeds over het loopende jaar aangelegde registers, en zal voorts op die suppletoire registers worden gesteld het opschrift : *Bijvoegsel tot de registers van den burgerlijken stand der stad of der gemeente..... over den jare.....*

50. Alle overtreding aan de voorenstaande artikelen, vanwege de daarin opgenoemde ambtenaren, zal voor de rechtbank van eersten aanleg worden vervolgd en gestraft met eene boete, die geene honderd frank zal mogen te boven gaan.

— De verwijzing tot geldboeten wordt bij wege van burgerlijke rechtspleging vervolgd door den procureur des konings. Echter is daarom de akte niet van onwaarde; want de stand der burgers kan niet afhangen van de kwaadwilligheid of nalatendheid des openbaren ambtenaars.

51. Alle bewaarder der registers zal burgerlijk verantwoordelijk zijn over de vervalschingen, welke daaraan zullen worden toegebracht, behoudens zijn verhaal, indien daartoe redenen zijn, op de daders der gezegde vervalschingen.

— « Burgerlijke verantwoordelijkheid » is diegene, wegens welke men voor de burgerlijke rechtbanken tot schadevergoeding kan worden betrokken.

« Vervalschingen » zijn alle ongeoorloofde veranderingen aan de akte, sedert hare opmaking, toegebracht.

52. Alle vervalsching aan en alle valschheid in de akten van den burgerlijken stand, alle inschrijving dezer akten op een los blad en anders dan in de daartoe bestemde registers gedaan, zullen aanleiding geven tot schadevergoeding der partijen, ongeminderd de straffen bij het Strafwetboek bepaald.

— « Valschheid in eene akte » is van wege den openbaren ambtenaar, de vermelding van iets anders dan hem verklaard wordt, en vanwege de partijen, alle verklaring strijdig met de waarheid.

De straffen bij artikels 194, 195 en 196 van het Strafwetboek bepaald, zijn voor vervalsching en voor valschheid dezelfde : dwangarbeid voor de beambten, en opsluiting voor andere personen.

De straf wegens inschrijving op een los blad is volgens art. 263 van hetzelfde wetboek, eene gevangzitting van acht dagen tot drie maanden en eene geldboete van 50 tot 300 frank.

53. De procureur des konings bij de rechtbank van eersten aanleg zal gehouden zijn den staat der registers te onderzoeken, wanneer deze ter griffie zullen worden overgebracht; hij zal van dit onderzoek een beknopt proces-verbaal opmaken, de overtredingen of misdrijven, door de beambten van den burgerlijken stand gepleegd, aanklagen en tegen hen de verwijzing in de boeten vorderen.

— De procureur des konings stelt de overtredingen vast, doch kan de herstelling der gebrekkige akten niet vervolgen; dit vervolg behoort alleen aan de belanghebbende partijen.

— De registers zijn niet alleen aan het jaarlijksch onderzoek van den procureur des konings, maar ook aan zijn bestendig toezicht onderworpen, zooals bij een koninklijk besluit van 10 Juli 1847 is bevolen.

54. In alle gevallen, waarin eene rechtbank van eersten aanleg zal kennis nemen van de akten tot den burgerlijken stand betrekkelijk, zullen de belanghebbende partijen zich tegen het vonnis mogen voorzien.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van akten van geboorte.

— Deze akten hebben voor oogwit het vaststellen van den dag en het uur der geboorte, alsmede van de namen, het geslacht en de afstamming van het kind.

55. De aangiften van geboorte zullen binnen de drie dagen na de verlossing worden gedaan, aan den plaatselijken beambte van den burgerlijken stand : het kind zal hem worden vertoond.

— Het vertoonen van het kind strekt tot voorkoming van misbruiken, voornamelijk opdat men een sedert lang geboren kind niet als nieuwgeboren doe inschrijven.

56. De geboorte van het kind zal worden aangegeven door den vader, of bij ontstentenis van den vader, door de geneesheeren of heelmeesters, vroedvrouwen, gezondheidsbeambten of andere personen, die bij de bevalling zijn tegenwoordig geweest; en wanneer de moeder buiten hare woning is bevallen, door den persoon, bij wien zij bevallen is.

De akte van geboorte zal terstond, in het bijzijn van twee getuigen, worden opgemaakt.

— Het art. 361 van het Strafwetboek spreekt eene gevangzitting uit van acht dagen tot drie maanden en eene geldboete van 26 tot 200 frank, tegen iederen persoon, die, bij eene bevalling tegenwoordig geweest zijnde, binnen de drie dagen de aangifte van geboorte niet zal hebben gedaan bij den beambte van den burgerlijken stand.

57. De akte van geboorte zal vermelden den dag, het uur en de plaats der geboorte, het geslacht van het kind, en de voornamen die hem zullen worden gegeven; de voornamen, namen, beroep en woonstede van vader en moeder, en die der getuigen.

— Dit artikel veronderstelt een wettig kind. De vader van een kind, buiten huwelijk geboren, mag niet worden aangewezen; want het onderzoek naar het vaderschap is verboden (art. 340).

Niemand dan de vader zelf kan het kind erkennen.

— Eene wet van 11-21 Germinal, jaar XI (1-11 April 1803), verbiedt het kind andere voornamen te geven dan die, welke in den almanak of in de oude geschiedenis voorkomen.

58. Alwie een nieuwgeboren kind zal gevonden hebben, zal gehouden zijn het aan den beambte van den burgerlijken stand over te brengen, gelijk ook de kleederen en andere voorwerpen, met het kind gevonden, en te verklaren al de omstandigheden van tijd en plaats, waarop het zal gevonden zijn geweest.

Daarvan zal worden opgemaakt een omstandig proces-verbaal, hetwelk daarenboven zal vermelden den vermoedelijken ouderdom des kinds, zijn geslacht, de namen die hem zullen worden gegeven, de burgerlijke overheid aan welke het zal worden toevertrouwd. Dit proces-verbaal zal op de registers worden ingeschreven.

— Deze aanwijzingen dienen om naderhand de opzoeking der ouders van het kind te vergemakkelijken.

— Op de overtreding van dit artikel wordt bij art. 362 van het Strafwetboek eene gevangenzitting gesteld van acht dagen tot drie maanden en eene geldboete van 26 tot 200 frank.

— Men zie verder het decreet van 19 Januari 1811 op de vondelingen.

59. Wanneer er een kind gedurende eene zeereize geboren wordt, zal de geboorteakte worden opgemaakt binnen de vier en twintig uren, in tegenwoordigheid des vaders, zoo hij aanwezig is, en van twee getuigen, onder de officieren van het vaartuig of, bij ontstentenis dezer, uit de scheepsgezellen genomen. Deze akte zal worden opgesteld, te weten : op de schepen des konings, door den officier van bestuur der zeemacht, en op de schepen aan eenen uitreeder of koopman behoorende, door den kapitein, gezagvoerder of patroon van het schip. De akte van geboorte zal aan het einde der scheepsrol worden ingeschreven.

— De gezagvoerder heet kapitein of patroon naarmate de grootte des vaartuigs.

De « scheepsrol » is de staat, die, vóór het vertrek des vaartuigs, wordt opgemaakt van al de ingescheepte personen.

60. In de eerste haven, waar het schip zal binnenloopen, 't zij om er te ankeren, 't zij om alle andere oorzaak dan die van zijne onttakeling, zullen de officieren van bestuur der zeemacht, de kapitein, gezagvoerder of patroon, gehouden zijn twee geloofwaardige uitgiften neder te leggen der geboorteakten door hen opgesteld, te weten, in eene Belgische haven, ten kantore van den [aangestelde over de rollen van het zeevolk] *waterschout**; en in eene vreemde haven, in handen van den consul.

Eene dezer uitgiften zal bewaard blijven ten kantore van [de scheepsrollen] *den waterschout**, of ter kanselarij van het consulaat, de andere zal worden gezonden aan den minister der zeemacht, die een door hem bevestigd afschrift van iedere der gezegde akten zal doen toekomen aan den beambte van den burgerlijken stand

der woonstede van den vader des kinds, of van de moeder, zoo de vader onbekend is : dit afschrift zal onmiddellijk op de registers worden ingeschreven.

* K. b. v. 4 Mei 1826. — W. v. 27 Sept. 1842, a. 1. — K. b. v. 8 Maart 1843.

61. Bij de aankomst van het schip in de haven van onttakeling, zal de scheepsrol ter bewaring worden nedergelegd ten kantore van den [aangestelde over de rollen van het zeevolk] *waterschout**, die eene uitgifte der geboorteakte, door hem genaamteekend, zal toezenden aan den beambte van den burgerlijken stand der woonstede van den vader des kinds, of van de moeder, zoo de vader onbekend is : die uitgifte zal onmiddellijk op de registers worden ingeschreven.

* Zie onder art. 60.

62. De erkenningsakte van een kind zal in de registers, op hare dagteekening worden ingeschreven, en er zal melding van gemaakt worden op den kant der geboorteakte, indien er eene bestaat.

— Men zie het koninklijk besluit van 8 Juni 1823 onder artikel 49 aangehaald.

— De erkenning bepaalt zich alleen tot onechte kinderen. Indien een wettig kind bij misslag als van onbekende ouders is ingeschreven, zal de verbetering der akte naar luid van artikel 99 en volgende moeten gevorderd worden. Te rekenen van het tijdstip der erkenning mag de beambte van den burgelijken stand geen afschrift der geboorteakte afleveren, zonder bijvoeging der op den kant gemaakte melding (art. 857, Wetb. v. burgerl. rechtspl.).

DERDE HOOFDSTUK.

Van akten van huwelijk.

[**63-65**]. Wet van 26 December 1891. — Art. 1. *Vóór het voltrekken van het huwelijk doet de beambte van den burgerlijken stand, op eenen zondag, eene afkondiging aan de deur van het gemeentehuis. Die afkondiging vermeldt de voornamen, namen, beroepen, woonstede en verblijfplaats der aanstaande echtgenooten, hunne hoedanigheid van meerder- of minderjarige, almede de voornamen, namen, beroepen, woonstede en verblijfplaats van hunne vaders en moeders. Zij vermeldt daarenboven den dag, de plaats en het uur, waarop zij is gedaan geweest. Zij wordt overgeschreven op één enkel register genommerd en geteekend als bij artikel 41 van het Burgerlijk Wetboek is gezegd, en op het einde van ieder jaar ter griffie der rechtbank van het arrondissement nedergelegd.*

— Een huwelijk is niet alleen de zaak van die het aangaan, maar raakt tevens hunne familiën en de samenleving; gevolgelijk moet er aan hetzelve de grootste openbaarheid worden gegeven, opdat eenieder, die belang heeft dat het geene plaats hebbe, zich tegen zijne voltrekking kunne verzetten.

— Het register van afkondiging wordt niet in dubbel gehouden, omdat het maar alleen dient tot bewijs der vervulling van een enkel vereischte.

Art. 2. *De akte van afkondiging blijft aan de deur van het gemeentehuis uitgeplakt. Het huwelijk mag niet worden voltrokken vóór den tienden dag sedert en onbegrepen den dag der afkondiging.*

— Zoodat het huwelijk niet eerder dan den woensdag der tweede week na de afkondiging kan worden voltrokken.

Art. 3. *Indien het huwelijk niet voltrokken werd binnen het jaar te rekenen van het verstrijken van den tijd der afkondiging, zoo mag het niet meer voltrokken worden, tenzij na eene nieuwe afkondiging in bovengemelden vorm gedaan.*

— Na dien tijd kunnen de afkondigingen uit het geheugen gegaan zijn, of nieuwe gronden tot verzet kunnen zijn opgekomen. Er behoeft dus eene nieuwe afkondiging te worden gedaan.

Art. 4. *De afkondiging bij artikel 1 der tegenwoordige wet bevolen, zal gedaan worden ter plaatse van de woonstede of van het verblijf van ieder der echtgenooten.*

Art. 5. *Indien de tegenwoordige woonstede sedert min dan eenen onafgebroken tijd van zes maanden bestaat, zal de afkondiging bovendien gedaan worden ter plaats der vorige woonstede, hoe lang ook de duur van derzelver bestaan zij geweest.*

Indien het tegenwoordig verblijf niet onafgebroken zes maanden heeft geduurd, zoo zal de afkondiging ter woonstede gedaan worden, hoe lang ook dezelve moge hebben bestaan.

Bij gebrek aan gekende woonstede in de gevallen bij de twee voorgaande paragrafen voorzien, zal de afkondiging gedaan worden in de gemeente, waar de aanstaande echtgenoot gedurende zes maanden is verbleven.

Bij gebrek aan onafgebroken verblijf van zes maanden, zal de afkondiging ter geboorteplaats gedaan worden.

Art. 6. *De afkondigingen elders dan ter*

plaatse der voltrekking van het huwelijk te doen, zullen gedaan worden te beginnen met den zondag eerstvolgende na de ontvangst van het schriftelijk aanzoek van den beambte van den burgerlijken stand, die tot het voltrekken van het huwelijk is genoodigd. De aanzochte beambte van den burgerlijken stand zal het overleggen van geene andere stukken mogen eischen.

Art. 7. *De procureur des konings bij de rechtbank van eersten aanleg in welker arrondissement de verzoekers zich voorstellen hun huwelijk te voltrekken, mag, om gewichtige redenen, van de afkondiging en van allen termijn ontslaan.*

Hetzelfde vermogen wordt verleend aan de hoofden van Belgische zendingen en Belgische consuls van beroep, alsmede aan de niet bezoldigde agenten van het Belgisch consulair korps tot en met den graad van onderconsul, in zooverre zij ter plaats niet verblijven, waar een gezantschap of een consulaat van beroep is gevestigd, behoudens voor hen, onmiddellijk aan het gezantschap of aan den consul van beroep onder welke zij staan, rekenschap te geven over de redenen van het ontslag of de weigering hetzelve te verleenen.

66. De akten van verzet tegen het huwelijk zullen op het oorspronkelijk schrift en op het afschrift genaamteekend worden door hen, die verzet doen, of door hunne bijzondere en bij geloofwaardige akte gevolmachtigden; zij zullen met het afschrift der volmacht beteekend worden aan den persoon of ter woonstede van de partijen, en aan den beambte van den burgerlijken stand, die het oorspronkelijk stuk voor gezien zal naamteekenen.

— Men noemt « verzet » of *oppositie* de akte, bij welke iemand verklaart zich tegen het huwelijk te verzetten; deze akte moet door den verzetdoende op het origineel en op de kopij worden genaamteekend, opdat hij niet kunne loochenen, dat deze maatregel door hem is genomen.

De « beteekening » is eene verklaring van den deurwaarder, dat hij aan iemand kopij eener akte heeft afgegeven.

De beambte van den burgerlijken stand moet de akte « voor gezien » teekenen, opdat het blijke, dat deze hem is bekend gemaakt.

67. De beambte van den burgerlijken stand zal, zonder uitstel, van de verzetten beknoptelijk melding maken op het register der afkondigingen; hij zal ook, op den kant der inschrijving van de gezegde verzetten, melding maken van de vonnissen of akten van opheffing, waarvan hem eene uitgifte zal zijn ter hand gesteld.

— De « akte van opheffing » is diegene, waarbij het verzet wordt opgeheven. Zij dient voor notaris te worden opgemaakt.

68. In geval van verzet, zal de beambte van den burgerlijken stand tot de voltrekking van het huwelijk niet mogen overgaan, vóórdat men hem de opheffingsakte daarvan hebbe ter hand gesteld, zulks op eene boete van drie honderd frank en vergoeding van alle schaden en verliezen.

— Al ware het verzet blijkbaar ongegrond of nietig, nog is de beambte van den burgelijken stand verplicht hetzelve te eerbiedigen, als onbevoegd zijnde om over deszelfs waarde te oordeelen.

69. Zoo er geen verzet bestaat, zal hiervan in de huwelijksakte worden melding gemaakt; en wanneer de afkondigingen in verscheidene gemeenten zijn gedaan, zullen partijen overleggen een getuigschrift, afgeleverd door den beambte van den burgerlijken stand van elke gemeente, bewijzende dat er geen verzet bestaat.

70. De beambte van den burgerlijken stand zal zich doen overleggen de geboorteakte van ieder der aanstaande echtgenooten. Diegene der echtgenooten, die in de onmogelijkheid mocht zijn zich deze akte te bezorgen, zal dezelve kunnen aanvullen door het overleggen eener akte van bekendheid, afgeleverd door den vrederechter zijner geboorteplaats, of door dien van zijne woonstede.

— De geboorteakten zijn hier noodig om te bewijzen, dat de echtgenooten den vereischten ouderdom hebben bereikt.

Verder beschikt een koninklijk besluit van 30 October 1814, als volgt:

« Art. 1. Het wordt toegestaan de akte van notoriëteit bij het voorgemelde 70e artikel gevorderd, te doen vervangen door extracten uit de registers der kerspelen, mits deze extracten al datgene inhouden, wat in opgemelde akte van notoriëteit vermeld moest zijn.

« Art. 2. Deze gunst wordt niet toegestaan, dan aan zoodanige behoeftigen, wier behoeftigheid, ingevolge de voorschriften van Ons besluit van den zesden September laatstleden, zal bewezen zijn. »

— Bij gemeld koninklijk besluit van 6 september 1814, bij dit van 7 Mei 1815 en bij de wet van 25 Mei 1891, art. 61, nos 105° en 107°, wordt aan behoeftigen, ter zake van akten van den burgerlijken stand ook ontslag verleend van de rechten van zegel, registratie, griffie en andere diergelijke.

71. De akte van bekendheid zal behelzen de verklaring gedaan door zeven getuigen, zoo mans- als vrouwspersonen, bloedverwanten of geene, van de voornamen, naam, beroep en woonstede des aanstaanden echtgenoots, en van die zijns vaders en zijner moeder, zoo dezelve gekend zijn; de plaats en, zoo veel mogelijk, het tijdstip zijner geboorte, en de oorzaken die beletten de akte daarvan over te brengen. De getuigen zullen de akte van bekendheid met den vrederechter naamteekenen; en zoo er zijn, die niet kunnen teekenen, of daartoe buiten staat zijn, zal daarvan melding worden gemaakt.

— De « akte van bekendheid, » in termen van praktijk *akte van notoriëteit* geheeten, is diegene waarbij een feit, als algemeen bekend, vastgesteld wordt.

72. De akte van bekendheid zal worden vertoond aan de rechtbank van eersten aanleg der plaats, alwaar het huwelijk moet worden voltrokken. De rechtbank, na den procureur des konings te hebben gehoord, zal hare bekrachtiging toestaan of weigeren, naarmate zij de verklaringen der getuigen, en de oorzaken, die beletten de geboorteakte over te brengen, zal bevinden al of niet voldoende te zijn.

— De « bekrachtiging » of *homologatie* is de goedkeuring der rechtbank, in zekere gevallen, waarin derzelver tusschenkomst vereischt wordt.

73. De geloofwaardige akte van toestemming der vaders en moeders of grootvaders en grootmoeders, of, bij ontstentenis dezer, die van de familie, zal behelzen de voornamen, namen, beroepen en woonsteden van den aanstaanden echtgenoot, en van al die tot de akte zullen hebben medegewerkt, alsook hunnen graad van bloedverwantschap.

— Eene toestemming bij akte onder handteeken is van geener waarde. Zulk een stuk ware te licht om verzinnen.

De akte van toestemming wordt niet vereischt, wanneer de ouders of grootouders zelven bij het huwelijk tegenwoordig zijn, waarvan alsdan in de huwelijksakte melding gemaakt wordt.

— Ter gunst van onvermogenden werden de volgende wetsbepalingen ingevoerd :

WET VAN 16 AUGUSTI 1887.

Art. 4. In geval van onvermogen zal de akte van toestemming, bij artikel 73 van het Burgerlijk Wetboek voorgeschreven, mogen ontvangen worden door den beambte van den burgerlijken stand der woonstede of der *verblijfplaats** van den opgaanden bloedverwant, en, in den vreemde, door de overheden, die bevoegd zijn om die akte te ontvangen, door de diplomatieke agenten, de consuls en onder-consuls van België.

* W. v. 26 December 1891 a. 9, verklarende bepaling.

Art. 5. De stukken tot het huwelijk van onvermogenden en tot de wettiging van hunne onechte kinderen noodig, zullen op hun verzoek gevraagd en verzameld worden, door den beambte van den burgerlijken stand der gemeente in welke partijen zullen hebben verklaard huwelijk te willen aangaan. De uitgiften van die stukken zullen op verzoek van den beambte van den burgerlijken stand kunnen gevraagd en overhandigd worden door den procureur des konings.

Art. 6. De procureurs des konings zullen in het zelfde geval ambtshalve mogen handelen en overgaan tot alle akten van onderzoek, die het voltrekken van het huwelijk moeten voorafgaan.

Art. 7. Alle vonnissen van verbetering of inschrijving van akten van den burgerlijken stand, alle bekrachtigingen van akten van bekendheid en, in het algemeen, alle gerechtelijke akten of akten van rechtspleging tot het huwelijk van onvermogenden noodig, zullen door het openbaar ministerie vervolgd en uitgevoerd worden.

[74]. Wet van 26 December 1891. — Art. 8. ***Het huwelijk zal openbaarlijk voltrokken worden vóór den beambte van den burgerlijken stand der gemeente en in de gemeente, waar een der echtgenooten zijne woonstede of zijne verblijfplaats heeft ten dage der afkondiging bij de tegenwoordige wet voorzien, en in geval van ontslag van afkondiging, ten dage der voltrekking.***

— « Openbaarlijk », namelijk in het gemeentehuis, na de gedane afkondigingen en ten bijwezen van getuigen. Het behoort alleen den rechter om te oordeelen of de openbaarheid voldoende is geweest.

— Men neme in aandacht de tweede paragraaf van art. 16 der Grondwet, welke luidt als volgt :

« Het burgerlijk huwelijk zal steeds den godsdienstigen huwelijkszegen moeten voorafgaan, behoudens de uitzonderingen, desnoods, door de wet te bepalen. »

75. Ten dage door partijen aangewezen, na [de tijdvakken] ***het tijdvak**** der afkondigingen, zal de beambte van den burgerlijken stand, in het gemeentehuis, ten bijwezen van vier getuigen, bloedverwanten of geene, aan partijen lezing doen van de stukken hierboven gemeld, betrekkelijk hunnen staat en de pleegvormen des huwelijks, alsmede van het zesde hoofdstuk des titels ***van het Huwelijk***, over

de wederzijdsche rechten en plichten der echtgenooten. Hij zal van iedere der partijen, de eene na de andere, de verklaring ontvangen, dat zij elkander willen nemen voor man en voor vrouw; hij zal in name der wet, uitspreken, dat zij vereenigd zijn door het huwelijk, en daarvan dadelijk akte opmaken.

* W. v. 26 December 1891 a. 1 en 2. — BW. [63-65].

— Er is echter gewezen, dat het huwelijk, elders dan in het gemeentehuis voltrokken, niet van onwaarde is.

76. Men zal in de huwelijksakte vermelden:

1° De voornamen, namen, beroepen, ouderdom, geboorteplaatsen en woonsteden der echtgenooten;

2° Of zij meerder- of minderjarig zijn;

3° De voornamen, namen, beroepen, en woonsteden der vaders en moeders;

4° De toestemming der vaders en moeders, grootvaders en grootmoeders, en die der familie, in de gevallen wanneer dezelve vereischt worden;

5° De eerbiedige akten, indien er gemaakt zijn;

6° De afkondigingen in de verschillende woonsteden;

7° De verzetten, indien er gedaan zijn; hunne opheffing, of de melding dat er geen verzet werd gedaan;

8° De verklaring der handelende partijen van elkander voor echtgenoot te nemen, en de uitspraak hunner vereeniging door den openbaren beambte;

9° De voornamen, namen, ouderdom, beroepen en woonsteden der getuigen, en hunne verklaring of zij bloedverwanten of aangehuwden van partijen zijn, van welken kant en in welken graad.

10° *De dagteekening van de huwelijksvoorwaarden der echtgenooten en de aanduiding van den notaris, die ze ontvangen heeft; bij gebrek van wat, de bedingen van het gewone recht afwijkende, niet zullen kunnen tegengesteld worden aan derde personen, welke met die echtgenooten in de onwetendheid der huwelijksvoorwaarden overeenkomsten hebben aangegaan**.

*W. v. 16 December 1851 ART. II.

— Het is immers voor derden belangrijk te weten tot hoeverre de echtgenooten hunne goederen kunnen verpanden of vervreemden, hetgene grootendeels van hun huwelijkscontract afhangt.

— Behalve de stukken, waarvan in de voorenstaande artikelen is melding gemaakt, wordt bij art. 103 van de Wet op de militie, nog vereischt een getuigschrift vaststellende, dat de aanstaande echtgenoot, die van negentien tot acht en twintig volle jaren oud is en aan krijgsplicht onderworpen, daaraan voldaan heeft. De overtreding van dit artikel wordt gestraft met eene boete van 300 tot 800 frank.

Verder zijn nog in acht te nemen de afzonderlijke verordeningen wegens in dienst zijnde krijgslieden, welke tot het huwelijk de toelating hunner oversten noodig hebben.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van akten van overlijden.

77. Geene begraving zal plaats hebben zonder een ongezegeld en kosteloos verlof van den beambte van den burgerlijken stand, die dit niet zal mogen afleveren dan na zich bij den overleden persoon te hebben begeven, om zich van het overlijden te verzekeren, en tenzij na verloop van vier en twintig uren sedert het overlijden, buiten de gevallen bij de verordeningen van politie voorzien.

— Het begravingsverlof heeft een dubbel oogwit: ten eerste, het beletten van alle verzinning van overlijden, en ten tweede, het vermijden der gevaren eener overhaaste begraving.

De straf wegens overtreding van dit artikel is eene gevangenzitting van acht dagen tot twee maanden, en eene geldboete van 26 tot 300 frank (Swb. 315).

— Men zie verder wegens de begravingen, een decreet van 23 prairial jaar XII.

78. De akte van overlijden zal worden opgesteld door den beambte van den burgerlijken stand, op de aangifte van twee getuigen. Deze getuigen zullen, zoo 't mogelijk is, de twee naaste bloedverwanten of geburen zijn, of, wanneer iemand buiten zijne woonstede zal zijn overleden, de persoon bij wien hij overleden is, en een bloedverwant of andere.

— De aangevers, getuigen bij de akte zijnde, moeten manspersonen zijn, en zulks lijdt zelfs geen onderscheid voor den persoon, bij wien het overlijden heeft plaats gehad.

79. De akte van overlijden zal behelzen de voornamen, naam, ouderdom, beroep en woonstede van den overleden persoon, de voornamen en naam van den anderen echtgenoot, indien de overledene gehuwd of in weduwlijken staat was; de voornamen, namen, ouderdom, beroepen en woonsteden der aangevers; en, zoo zij bloedverwanten zijn, den graad van verwantschap.

Dezelfde akte zal daarenboven behelzen, voor zooveel die bekend zijn, de voornamen, namen, beroep en woonstede van 's overledenen vader en moeder, en de plaats zijner geboorte.

Binnen de vier en twintig uren zal de beambte van den burgerlijken stand kennis geven van die akte aan den vrederechter van het kanton der woonstede van den overledene, hem zooveel mogelijk te kennen gevende of er minderjarige of afwezige erfgenamen zijn.

De beambte van den burgerlijken stand, die deze laatste paragraaf zal overtreden, zal gestraft worden met eene boet, welke de 100 frank niet zal te boven gaan; bestaat er hervalling, zoo zal de boet tot het dubbel mogen gebracht worden*.

*W. v. 16 December 1851 ART. II.

— De wet vereischt niet dat het uur des overlijdens vermeld worde. Volgens sommige schrijvers is zulks eene vergetelheid van den wetgever; sommige beweren dat deze melding niet noodig is. Zij schijnt noodig, daarom alleen dat de voorgeschreven tijd tusschen het overlijden en de begraving moet kunnen worden berekend.

— Het is den vrederechter een plicht de belangen der minderjarigen en afwezigen te bewaken; om het nakomen van dien plicht te vergemakkelijken, heeft de wet van 16 December 1851 bovengemeld bericht voorgeschreven. Bij de eindbepaling van art. 63 derzelfde wet wordt de rechtbank aangewezen, die bevoegd is om de gestelde straffen toe te passen.

— In geval van overlijden eens ingezetenen van het koningrijk buiten de gemeente van zijne woonstede, zal de beambte van den burgerlijken stand, die de akte van overlijden heeft opgemaakt, binnen de acht dagen, eene uitgifte toezenden aan dien der woonstede van den overledene. Aldus luidt art. 1 van het K. B. van 28 October 1886.

Een omzendbrief van 15 Maart 1877, schikt hoe eene akte van overlijden door tusschenkomst van het gezantschap in een vreemd land te bestellen, aan het staatsbestuur zal overgemaakt worden.

Bij art. 2 van gemeld K. B. van 28 October 1886 wordt aan het College van Burgemeester en Schepenen opgelegd, vóór 15n van iedere maand aan den ontvanger van het successierecht eenen staat, naar voorgeschreven model, te laten geworden der overlijdens, bij den beambte van den burgerlijken stand aangegeven, van personen in de gemeente of in vreemden lande gehuisvest, als ook van de overlijdens buiten de gemeente opgekomen en hem ter kennis gebracht door de uitgiften ontvangen gelijkvormig hetzij artikel 1 van hetzelfde K. B., hetzij de bepalingen van de art. 80, 82, 84 en 87 B. W., en bij ontstentenis van aangegeven of aangezegde overlijdens, een betuigschrift dier ontstentenis ook naar voorgeschreven model.

80. In gevalle van overlijden in de krijgs- of burgerhospitalen, of andere openbare gestichten, zullen de oversten, bestuurders, beheerders en meesters dezer gestichten, gehouden zijn daarvan bericht te geven, binnen de vier en twintig uren, aan den beambte van den burgerlijken stand, die zich aldaar zal begeven om zich van het overlijden te verzekeren, en daarvan overeenkomstig het voorenstaande artikel, akte zal opmaken, op de aangiften, die hem zullen gedaan zijn, en de inlichtingen, die hij zal ingewonnen hebben.

Er zullen daarenboven in gezegde hospitalen en gestichten registers worden gehouden, ter inschrijving dezer aangiften en inlichtingen bestemd.

De beambte van den burgerlijken stand zal de akte van overlijden toezenden aan dengenen van 's overledenen laatste woonstede, die dezelve op de registers zal inschrijven.

— In dien gevalle verbiedt de wet niet dat er van de plaats des overlijdens melding gemaakt worde, omdat deze niets onteerends in zich heeft.

81. Wanneer er teekens of kenmerken van geweldigen dood bestaan, of andere omstandigheden, die dezen doen vermoeden, zoo zal men de begraving niet mogen doen, dan nadat een politiebeambte, bijgestaan door eenen geneesheer of heelmeester, zal hebben opgemaakt proces-verbaal van den staat des dooden lichaams en van de daartoe betrekkelijke omstandigheden, alsmede van de inlichtingen die hij zal hebben kunnen inwinnen nopens de voornamen, naam, ouderdom, beroep, geboorteplaats en woonstede van den overleden persoon.

82. De politiebeambte zal gehouden zijn dadelijk aan den beambte van den burgerlijken stand der plaats, waar de persoon is overleden, toe te zenden al de inlichtingen in zijn proces-verbaal vermeld, naar welke de akte van overlijden zal worden opgesteld.

De beambte van den burgerlijken stand zal er eene uitgifte van toezenden aan dien der woonstede van den overleden persoon, zoo die bekend is : die uitgifte zal op de registers worden ingeschreven.

— Het proces-verbaal van den politiebeambte

is geheel onafhankelijk van de akte van overlijden. De berichten aan den beambte van den burgerlijken stand over te maken, zijn alleen die, welke noodig zijn om de akte van overlijden op te stellen; alle andere blijven geheim gedurende den loop van het gerechtelijk onderzoek.

83. De griffiers der lijfstraffelijke gerechtshoven zullen gehouden zijn, binnen de vier en twintig uren na de uitvoering der doodvonnissen, aan den beambte van den burgerlijken stand der plaats waar de veroordeelde is gerecht, al de inlichtingen toe te zenden in artikel 79 vermeld, naar welke de akte van overlijden zal worden opgesteld.

84. In geval van overlijden binnen de gevangenissen, of huizen van opsluiting en hechtenis, zal daarvan onmiddellijk, door de cipiers of wachters, worden bericht gegeven aan den beambte van den burgerlijken stand, die zich aldaar zal begeven als bij artikel 80 is gezegd, en de akte van overlijden zal opstellen.

85. In alle gevallen van geweldigen dood of van overlijden in de gevangenissen en opsluitingshuizen of van doodgerecht, zal er op de registers geene hoegenaamde melding van deze omstandigheden worden gemaakt, en zullen de akten van overlijden eenvoudig worden opgesteld in de vormen bij artikel 79 voorgeschreven.

— De akten van overlijden zijn alleen bestemd om het enkel feit des overlijdens vast te stellen. De eer en de faam der familiën moeten daarin, wegens het misdrijf van een harer leden, niet geschandvlekt worden.

86. In gevalle van overlijden gedurende eene zeereis, zal daarvan, binnen de vier en twintig uren, akte worden opgemaakt, in tegenwoordigheid van twee getuigen genomen onder de officieren van het vaartuig, of, bij ontstentenis dezer, onder het scheepsvolk. Deze akte zal opgesteld worden, te weten, op de koninklijke vaartuigen, door den officier van bestuur der zeemacht; en op de vaartuigen aan eenen koopman of uitreeder behoorende, door den kapitein, gezagvoerder of scheepspatroon. De akte van overlijden zal aan het einde der scheepsrol worden ingeschreven.

87. In de eerste haven, waar het schip zal binnenloopen, hetzij om te ankeren, hetzij uit alle andere oorzaak dan die zijner onttakeling, zullen de officieren van bestuur der zeemacht, kapitein, meester of patroon, die akten van overlijden zullen hebben opgesteld, gehouden zijn twee uitgiften daarvan over te brengen overeenkomstig artikel 60.

Bij de aankomst van het vaartuig in de haven der onttakeling, zal de scheepsrol worden neergelegd ten kantore van den [aangestelde over de rollen van het zeevolk] *waterschout**, hij zal eene door hem geteekende uitgifte van de akte van overlijden toezenden aan den beambte van den burgerlijken stand van de woonstede des overleden persoons: die uitgifte zal dadelijk op de registers worden ingeschreven.

* Zie onder art. 60.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Van akten van den burgerlijken stand betrekkelijk krijgslieden buiten het grondgebied des rijks.

— Bij de beraadslaging over dit hoofdstuk werd gezegd: « dáár waar het vaandel is, dáár is het vaderland, » en krachtens dit grondbeginsel, is ten behoeve der krijgslieden buiten het grondgebied des rijks, eene uitzondering gemaakt aan den regel: *locus regit actum.* Uit deze uitzondering zijn de volgende bepalingen ontstaan, die van eene al te zeldzame toepassing zijn om er hier eenige aanmerkingen op te maken.

88. De akten van den burgerlijken stand, buiten het grondgebied des rijks gemaakt, en krijgslieden betreffende of andere personen in bediening bij het gevolg der legers, zullen worden opgesteld in de vormen bij de vorenstaande bepalingen voorgeschreven; behalve de uitzonderingen in de volgende artikels bevat.

89. De kwartiermeester bij ieder korps van een of meer bataillons of eskadrons, en de kapitein bevelhebber der andere korpsen, zullen de bediening van beambte van den burgerlijken stand vervullen; dezelfde bediening zal worden vervuld, voor de officieren zonder troepen en voor de bedienden des legers, door den [opzichter over de monsteringen] *intendant* aan het leger of legerkorps behoorende.

90. Er zal bij ieder korps van troepen, een register worden gehouden voor de akten van den burgerlijken stand, betrekkelijk de personen van dit korps, en een ander register bij den staf van het leger

of van het legerkorps, voor de akten van den burgerlijken stand betrekkelijk de officieren zonder troepen en de bedienden : deze registers zullen worden bewaard op dezelfde wijze als de andere registers der korpsen en stafs, en overgebracht in de archieven van oorlog, bij de wederkomst der korpsen of legers op het grondgebied des rijks.

91. De registers zullen, in elk korps, worden genommerd en gekortteekend door den bevelhebbenden officier; en bij den staf, door den overste van den algemeenen staf.

92. De aangiften van geboorte bij het leger zullen worden gedaan binnen de tien dagen volgende op de verlossing.

93. De officier gelast met het houden van het register van den burgerlijken stand zal, binnen de tien dagen na de inschrijving van eene geboorteakte op gezegd register, daarvan een uittreksel toezenden aan den beambte van den burgerlijken stand der laatste woonstede van den vader des kinds, of van de moeder, zoo de vader onbekend is.

94. De huwelijksafkondigingen van krijgslieden en bedienden bij het leger, zullen worden gedaan in de plaats van derzelver laatste woonstede : zij zullen daarenboven, vijf en twintig dagen vóór de voltrekking van het huwelijk, worden geplaatst in de dagorde van het korps, wat betreft de personen, die tot een korps behooren; en in die van het leger of van het legerkops, wat aangaat de officieren zonder troepen en de bedienden, welke er van deel maken.

95. Onmiddellijk nadat de huwelijksakte op het register is ingeschreven, zal de officier met het houden van het register gelast, daarvan eene uitgifte zenden aan den beambte van den burgerlijken stand der laatste woonstede van de echtgenooten.

96. De akten van overlijden zullen, bij ieder korps, door de kwartiermeester worden opgemaakt, en voor de officieren zonder troepen en de bedienden, door den [opzichter over de monsteringen] *intendant* van het leger, op de betuiging van drie getuigen; en zal het uittreksel dezer registers, binnen de tien dagen, worden gezonden aan den beambte van den burgerlijken stand der laatste woonstede van den overledene.

97. In geval van overlijden binnen de beweegbare of vaste krijgshospitalen, zal de akte daarvan worden opgemaakt door den bestuurder van gezegde hospitalen, en worden gezonden aan den kwartiermeester van het korps of aan den [opzichter over de monsteringen] *intendant* van het leger of legerkorps, waartoe de overledene behoorde : deze officieren zullen eene uitgifte daarvan doen toekomen aan den beambte van den burgerlijken stand der laatste woonstede van den overledene.

98. De beambte van den burgerlijken stand van de woonstede der partijen, aan welken er uit het leger eene uitgifte van eene akte van den burgerlijken stand toegezonden is, is gehouden dezelve onmiddellijk op de registers in te schrijven.

ZESDE HOOFDSTUK.

Van de verbetering van akten van den burgerlijken stand.

99. Wanneer de verbetering eener akte van den burgerlijken stand gevraagd wordt, zal daarop, behoudens hooger beroep, worden beslist door de bevoegde rechtbank, en op de besluitselen van den procureur des konings. De belanghebbende partijen zullen, daartoe grond zijnde, worden geroepen.

— Ofschoon de wet alle mogelijke voorzorg neme om de akten van den burgerlijken stand de meeste echtheid en nauwkeurigheid bij te zetten, kan het echter gebeuren dat er, hetzij door onwetendheid, hetzij zelfs door valschheid, onnauwkeurigheden zijn ingeslopen : de namen kunnen slecht gespeld, de voornamen vergeten of verkeerd opgegeven zijn. In al deze gevallen is er stof tot herstel of verbetering.

De verbetering wordt gevraagd bij verzoekschrift aan de rechtbank van eersten aanleg, ter welker griffie de dubbels der registers bewaard worden. De staat der burgers is te belangrijk om daarop anders dan bij vonnis uitspraak te doen.

— Een advies van den Raad van State van den 30 Maart 1808, verschoont in verscheiden gevallen de aanstaande echtgenooten hunne geboorteakten of de akten van overlijden hunner ouders te doen in rechte verbeteren. In dezelfde gevallen volstaat de verklaring der ouders, bloedverwanten of getuigen bij de huwelijksakte tegenwoordig.

100. Het vonnis tot verbetering zal

nimmer kunnen worden tegengeworpen aan belanghebbende partijen, die hetzelve niet hebben gevorderd, of die daarover niet zijn geroepen geweest.

— Zulks volgens den regel dat eene uitgewezene zaak slechts gezag van gewijsde heeft tegen hen, die in het geding als partijen gestaan hebben (art. 1351).

101. De vonnissen tot verbetering zullen worden ingeschreven op de registers, door den beambte van den burgerlijken stand, zoohaast zij hem zullen overhandigd zijn, en melding zal daarvan worden gemaakt op den kant der verbeterde akte.

— Er wordt dus aan de akte zelve geene verandering gedaan; daaruit zou verwarring kunnen rijzen; alleen de melding der bekomen verbetering wordt er nevens aangeteekend, en van dien stond af mogen er geene kopijen of uitgiften der akte meer afgeleverd worden dan met vermelding der verbetering (B. R. 857).

De wijze, waarop alle aanteekening van verbeterde akten des burgelijken stands geschieden moet, is voorgeschreven bij het besluit van 8 Juni 1823 onder artikel 49 hierboven opgenomen.

— Ter gunst van het huwelijk van onvermogenden wordt het verwekken en uitvoeren van verbetering der noodige akten van den burgerlijken stand aan het openbaar ministerie opgelegd (zie W. v. 16 Augusti 1887 a. 7, onder BW. a. 73 aangehaald).

DERDE TITEL.

Van Woonstede.

Vastgesteld den 23 Ventôse jaar XI (14 Maart 1803). Afgekondigd den 3 germinal jaar XI (24 Maart 1803).

— De woonstede (*domicilium*) wordt onderscheiden in : 1° *Wezenlijke* woonstede, die is of *oorspronkelijk* of *bij vrije keus gevestigd*. — 2° *Wettelijke* woonstede. — 3° *Gekozene* woonstede, tot de uitvoering van zekere akten. — 4° *Onderstands* woonstede, die bij art. 3 en volg. der wet van 27 Novembre 1891 *over Gemeenen bijstand* wordt geregeld.

Men verwarre nooit de « woonstede » met de « verblijfplaats », welke verandert bij elke verplaatsing, terwijl de woonstede onveranderlijk blijft, zoolang er geen tegenstrijdig voornemen opkomt.

102. De woonstede van allen Belg, wat betreft de uitoefening zijner burgerlijke rechten, is ter plaats waar hij zijne voornaamste vestiging heeft.

— De Belgische wetten nemen geen onderscheid aan tusschen *wezenlijke* en *staatkundige* woonstede. Men zie echter voor het uitoefenen van het kiesrecht de wet van 12 April 1894, art. 1, 8, 55, 63, 68.

103. Verandering van woonstede zal worden te weeg gebracht door de daad eener wezenlijke woning op eene andere plaats, gevoegd bij het voornemen om zich aldaar voornamelijk te vestigen.

— Tot verandering van woonstede wordt dus tevens vereischt de daad eener « wezenlijke woning », en het « voornemen. » De daad, zonder het voornemen, wordt slechts aangezien als eene verandering van verblijf; het voornemen zonder de daad, als een ontwerp zonder uitvoering gebleven.

104. Het bewijs van het voornemen zal ontstaan uit eene uitdrukkelijke verklaring, gedaan zoo aan het gemeentebestuur der plaats, die men verlaten zal, als aan dat van de plaats, waar men zijne woonstede zal hebben overgebracht.

— De verklaring moet op twee plaatsen worden gedaan : indien zij slechts op ééne plaats gedaan ware, zou men het bewijs des voornemens moeten opmaken uit de omstandigheden, waarvan in het volgend artikel gesproken wordt.

105. Bij gebrek aan uitdrukkelijke verklaring, zal het bewijs des voornemens van de omstandigheden afhangen.

— De omstandigheden worden aan 's rechters oordeel overgelaten. Men geeft als voorbeelden, de uitoefeningen der staatkundige rechten, den dienst der burgerwacht, het betalen der belastingen op zekere plaats, enz.

106. De burger, die tot eene tijdelijke of wederroepelijke, openbare bediening geroepen is, zal de woonstede, die hij te voren had, behouden, indien hij geen tegenstrijdig voornemen heeft laten blijken.

— Onder de « tijdelijke » bedieningen rekent men die van volksvertegenwoordiger ; onder de « wederroepelijke » bedieningen, die van gouverneur, procureur des konings, enz.

107. Aanvaarding van levensdurende ambten zal onmiddellijke verplaatsing van 's ambtenaars woonstede medebrengen, ter plaats, waar hij die ambten moet uitoefenen.

— Zoodanige zijn de gewone rechters in het algemeen.

108. De gehuwde vrouw heeft geene andere woonstede dan die van haren man. De niet zelfgemaakte minderjarige zal zijne woonstede hebben bij zijne vader en moeder of zijnen voogd; de in verbieding gestelde meerderjarige zal de zijne bij zijnen curator hebben.

— Alzoo de woonstede ter plaats is, waar men zijne burgerlijke rechten uitoefent, moeten diegenen, over welke deze rechten door anderen worden uitgeoefend, noodzakelijk de woonsteden dezer laatsten volgen.

— Op het einde van het artikel leze men « voogd » in plaats van het woord « curator » dat bij misslag in den oorspronkelijken tekst is opgenomen (zie art. 509).

109. De meerderjarigen, die gewoonlijk bij eenen ander dienen of werken, zullen dezelfde woonstede hebben als de persoon, bij wien zij dienen of werken, wanneer zij met hem in een en hetzelfde huis wonen.

— Hier is de wezenlijke inwoning aan het voornemen vereenigd, en dus zijn de vereischten der wet vervuld.

110. De plaats van het openvallen eener nalatenschap zal door de woonstede worden bepaald.

— Te weten : de woonstede des overledenen. Dit is een van de belangrijkste gevolgen der woonstede. Gevolgelijk, op welke eene plaats ook iemand mocht overlijden, zijn alle handelingen, tot zijne nalatenschap betrekkelijk, aan het rechtsgebied dezer woonstede onderworpen.

111. Wanneer eene akte van wege partijen of eene derzelven, keuze van woonstede bevat voor de uitvoering dierzelfde akte, in eene andere plaats dan die der wezenlijke woonstede, zullen de beteekeningen, eischen en vervolgen tot deze akte betrekkelijk, ter besprokene woonstede, en voor den rechter dezer woonstede, kunnen worden gepleegd.

— Deze keuze van woonstede wordt vooral gedaan om de handelingen en rechtszaken gemakkelijker en min kostelijk te maken. Zij is niet verder verbindend dan met de personen en nopens de akten over en jegens welke zij gedaan is. In sommige gevallen, als bij voorbeeld, dit van artikel 176, wordt de keuze van woonstede door de wet geboden.

VIERDE TITEL.

Van afwezigen.

Vastgesteld den 24 Ventôse jaar XI (15 Maart 1803). Afgekondigd den 4 Germinal jaar XI (25 Maart 1803).

— In rechten verstaat men door « afwezigheid » den staat eens persoons, die van zijne woonplaats is verdwenen, van welke men geene tijding heeft, en wiens bestaan gevolgelijk onzeker is. In de gewone taal is een « afwezige » iemand, die « niet tegenwoordig is », doch aan wiens bestaan niet wordt getwijfeld.

De wet verdeelt de afwezigheid in drie tijdvakken : 1° Het vermoeden van afwezigheid; 2° de verklaring van afwezigheid en voorloopige inbezitstelling; 3° de volkomene inbezitstelling.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van vermoeden van afwezigheid.

— De « afwezig vermoede » is degene, die van zijne verblijfplaats is verdwenen, zonder dat men tijdingen van hem hebbe, doch wiens afwezigheid nog niet in rechte is verklaard.

112. Wanneer er noodzakelijkheid bestaat om te voorzien in het beheer van alle of van een gedeelte der goederen achtergelaten door iemand, die men vermoedt afwezig te zijn, en die geenen gevolmachtigde heeft aangesteld, zal er dienaangaande worden beslist, door de rechtbank van eersten aanleg, op verzoek der belanghebbende partijen.

— Drie voorwaarden worden vereischt :

1° Dat er stof zij om de afwezigheid te vermoeden.

2° Dat er noodzakelijkheid besta om in het beheer der goederen van den afwezige te voorzien ;

3° Dat hij geenen gevolmachtigde hebbe gelaten.

De wet bepaalt den aard der maatregelen niet, welke de rechtbank nemen moet; doch deze beveelt niets ambtshalve, maar alleenlijk op de vraag der belanghebbende partijen of op de vordering van den procureur des konings (B. R. 859).

113. De rechtbank zal, op verzoek der naarstigste partij, eenen notaris aanstellen om de vermoedelijke afwezigen te vertegenwoordigen bij de inventarissen, rekeningen, verdeelingen en vereffeningen, waarin zij belang zullen hebben.

— Dit artikel moet worden beschouwd in verband met art. 136. Men ziet alsdan, dat het maar alleen slaat op erfenissen vóór het vertrek des afwezigen opengevallen.

De maatregel is niet alleen van toepassing op eigenlijk gezegde « afwezigen », maar tevens op « niet tegenwoordigen ».

Eene wet van 20 December 1823 beschikt :

« Dat allen die, uit krachte van het bepaalde bij art. 112 en 113 van het nog in werking zijnde Burgerlijk Wetboek, hebben geïnd of in het vervolg zouden mogen innen eenige geldsommen, welke aan vermoedelijke afwezenden toebehooren, gehouden zullen zijn, om die geldsommen te storten in de kas der gerechtelijke consignatiën, ten einde te worden terruggegeven, hetzij aan den vermoedelijken afwezige, wanneer hij mocht terugkeeren, hetzij aan deszelfs erfgenamen, of zijnen echtgenoot, in de gevallen bij art. 120, 123 en 124, van het voorz. Wetboek voorzien. »

— Het belang der vermoedelijke afwezigen heeft nog aanleiding gegeven tot het volgende

KONINKLIJK BESLUIT VAN 14 NOVEMBER 1827.

Art. 1. De schippers, eigenaars of boekhouders der koopvaardijschepen, zullen de nagelaten goederen, gelden en verdiende gagiën van zoodanige schepelingen, welke gedurende de reize, overleden, achtergebleven of vermist zijn, en bijaldien de erfgenamen of representanten onbekend of uitlandig mochten wezen, of zich niet mochten aanmelden, doen overbrengen in de kas der gerechtelijke consignatiën, ten einde daarmede op den voet der wet van den 20 December 1823 te worden gehandeld.

Voor zooverre het nagelatene geheel of gedeeltelijk mocht bestaan uit andere voorwerpen, dan gereede penningen, zullen die voorwerpen in het voorgestelde geval, op de wijze bij de administratie gebruikelijk, in het openbaar verkocht, en de opbrengst daarvan in de kas der gerechtelijke consignatiën gestort worden.

Art. 2. Voor zooverre de overledene, achtergeblevene of vermiste schepelingen, buitenlanders of vreemdelingen mochten geweest zijn, van wier natie zich hier te lande een consul of ander agent bevindt, zal van het overlijden, achterblijven of vermissen, aan den consul of agent worden kennis gegeven door den waterschout, wanneer zich zoodanig ambtenaar op de plaats der aankomst van het vaartuig bevindt, of anderszins door het gemeentebestuur van zoodanige plaats, ten einde het overlijden, achterblijven of vermissen worde gebracht ter kennisse der belanghebbenden, en ten einde deze tot het doen der vereischte reclames in staat te stellen.

Art. 3. De waterschouten, of bij ontbreken van dezelve, de gemeentebesturen, zullen mede aan de ambtenaren van het domein doen toekomen een uittreksel uit de monsterrol, voor zooveel betreft de overledene, achtergeblevene of vermiste schepelingen, en zullen daarbij vermelden, of de erfgenamen, representanten of andere belanghebbenden, al dan niet bekend zijn, en wie als zoodanige zijn opgegeven.

Art. 4. Insgelijks zullen in de kas der gerechtelijke consignatiën worden overgebracht alle van vroegeren tijd nog aanwezige gelden en goederen van den voorzegden aard, naar welke door de ambtenaren van het domein de vereischte nasporingen zullen worden gedaan; zullende de waterschouten, gemeentebesturen en alle andere autoriteiten daaromtrent aan die ambtenaren op hunne aanvrage, alle mogelijke inlichtingen geven.

— In de belangen van afwezig vermoede krijgslieden wordt voorzien bij de decreten van 11-15 Ventôse, jaar II (1-5 Maart 1794), 16 Fructidor, jaar II (2 September 1794) en 6 Brumaire jaar V (7 October 1796).

— In geval van afwezigheid van eenen Belg in vreemden lande, pleegt de consul alle akten van behoudenis binnen de palen der diplomatieke gebruiken en overeenkomsten (W. v. 31 December 1851 a. 13).

114. Het openbaar ministerie is bijzonderlijk gelast om te waken op de belangen der afwezig vermoede personen, en het zal worden gehoord op alle vragen, die hen aangaan.

— Alzoo het zoude kunnen gebeuren, dat er geene belanghebbende derde personen bestaan, moest de wet de vorige bepalingen voltallig maken door het openbaar ministerie te gelasten om op de belangen der vermoede afwezigen te waken.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van verklaring van afwezigheid.

— De « verklaring van afwezigheid » is een vonnis, waarbij verklaard wordt, dat een persoon, die tot alsdan « vermoed » werd afwezig te zijn, als « afwezig » moet worden beschouwd.

115. Wanneer iemand ter plaats van zijne woonstede of van zijn verblijf heeft opgehouden te verschijnen, en men sedert vier jaar van hem geene tijdingen heeft gekregen, zullen de belanghebbende partijen zich mogen wenden tot de rechtbank van eersten aanleg, ten einde de afwezigheid verklaard worde.

— De belanghebbende partijen, waarvan alhier wordt gesproken, zijn dezelfde niet als waarvan art. 112 gewaagt. Aldaar zijn het zulken, die bij de zaak een geldelijk belang hebben, als schuldeischers, deelgenooten enz. Alhier zijn het de erfgenamen, 't is te zeggen al die op de goederen des afwezigen eenig recht hebben aan de voorwaarde zijns overlijdens onderworpen.

116. Om de afwezigheid vast te stellen zal de rechtbank, volgens de overgelegde stukken en bescheiden, bevelen dat er wedersprakelijk met den procureur des konings een gerechtelijk onderzoek geschiede in het arrondissement der woonstede, en in dat van de verblijfplaats, wanneer deze van elkander verschillend zijn.

— Door « onderzoek » of *enquest* verstaat men in 't algemeen een gehoor van getuigen.

— « Wedersprakelijk » of *contradictoir* beteekent, dat de procureur des konings de bijgebrachte feiten kan tegenspreken en zelfs van zijnen kant getuigen doen hooren.

117. De rechtbank, op de vraag beslissende, zal verder acht geven op de redenen der afwezigheid, en op de oorzaken, die kunnen belet hebben van den afwezig vermoeden persoon tijding te ontvangen.

— Uit dit artikel volgt, dat de rechters geenszins gehouden zijn onmiddellijk na het verstrijken van den bepaalden tijd de afwezigheid te verklaren. Zij zijn aan geenen anderen regel dan dien hunner overtuiging verbonden.

118. De procureur des konings zal zoowel de voorbereidende als eindvonnissen, onmiddellijk nadat zij uitgesproken zijn, overzenden aan den minister van justitie, die dezelve openlijk bekend zal maken.

— Een « voorbereidend vonnis » is dat, waarbij de beslissing op den grond der zaak wordt voorbereid. Het « eindvonnis » is dat, waarbij een geding wordt geëindigd. Alhier is het voorbereidend vonnis datgene, waarbij het onderzoek bevolen wordt, en het eindvonnis datgene, waarbij de afwezigheid wordt verklaard.

119. Het vonnis van afwezigheidsverklaring zal maar worden gewezen een jaar na het vonnis, dat het onderzoek zal hebben bevolen.

— Opdat de afwezige tijd hebbe intusschen te voorschijn te komen of tijdingen te geven.

DERDE HOOFDSTUK.

Van de uitwerkselen der afwezigheid.

EERSTE AFDEELING

Van de uitwerkselen der afwezigheid betrekkelijk de goederen, die de afwezige bezat ten dage zijner verdwijning.

120. In gevalle de afwezige geene volmacht tot beheer zijner goederen mocht hebben gelaten, zullen zijne, ten dage zijner verdwijning of zijner laatste tijdingen, vermoedelijke erfgenamen, krachtens het eindvonnis waarbij de afwezigheid verklaard is, zich in het voorloopig bezit kunnen doen stellen van de goederen, die aan den afwezige ten dage van zijn vertrek of zijne laatste tijdingen behoorden, mits borg stellende voor de zekerheid hunner beheering.

— De wet vertrouwt de voorloopige inbezitstelling aan 's afwezigen erfgenamen, omdat deze de gegronde hoop hebbende eenmaal eigenaars van zijne goederen te worden, een bijzonder belang hebben om er de grootste zorg voor te dragen.

Alzoo de te stellen borg een wettelijke borg is, moet hij de vereischten vereenigen bij de artikelen 2018 en 2019 voorgeschreven (art. 2040).

121. Indien de afwezige eene volmacht heeft gelaten, zullen zijne vermoedelijke erfgenamen de afwezigheidsverklaring en de voorloopige inbezitstelling maar kunnen vervolgen, na tien volle jaren sedert zijne verdwijning of sedert zijne laatste tijdingen.

— Eene « volmacht » is eene akte, waarbij een persoon aan eenen ander de macht geeft, om namens den machtgever iets voor hem te doen (art. 1984).

Wanneer de afwezige eene volmacht heeft gelaten, veronderstelt de wet, dat hij eene lange afwezigheid heeft voorzien, en daarom stelt zij hier eenen langeren tijd.

122. Hetzelfde zal plaats hebben, indien de volmacht komt te eindigen; en, in dezen gevalle, zal er in het beheer van 's afwezigen goederen worden voorzien, als in het eerste hoofdstuk des tegenwoordigen titels is gezegd.

— 't Is te zeggen, dat men gelijkelijk tien jaar zal moeten wachten om de inbezitstelling te vragen, en dat de rechtbank zal beschikken, indien er noodzakelijkheid bestaat.

123. Wanneer de vermoedelijke erfgenamen de voorloopige inbezitstelling hebben bekomen, zal de uiterste wil, indien er een bestaat, worden geopend op het aanzoek der belanghebbende partijen, of van den procureur des konings bij de rechtbank; en de legatarissen, de begiftigden, gelijk mede al die op de goederen van den afwezige rechten hadden aan de voorwaarde zijns overlijdens onderworpen, zullen dezelve voorloopig kunnen uitoefenen op last van borgstelling.

— De uiterste wil of testament wordt geopend ten verzoeke der belanghebbende partijen, waaronder niet alleen de vermoedelijke erfgenamen, maar tevens de erfgemaakten of legatarissen worden verstaan.

— « Legatarissen » zijn diegenen te wier voordeele iemand bij uitersten wil van al of van een gedeelte zijner goederen beschikt.

— De wet gebiedt de voorloopige inbezitstelling van al deze personen, omdat het te onderstellen is, dat de goederen hun eenmaal bepaaldelijk zullen toebehooren, en dat zij er dus belang bij hebben ze wel te beheeren.

124. Indien de in goederen gemeene echtgenoot de voortduring der gemeenschap verkiest, zal hij de voorloopige inbezitstelling en de voorloopige uitoefening van alle rechten, onderworpen aan de voorwaarde van 's afwezigen overlijden, kunnen beletten, en het beheer van 's afwezigen goederen bij voorkeur nemen of behouden. Indien de echtgenoot de voorloopige ontbinding der gemeenschap vraagt, zal hij zijne hernemingen en al zijne wettelijke en bij overeenkomst verkregene rechten uitoefenen, op last van borgstelling voor de zaken voor teruggave vatbaar.

De vrouw, wanneer zij de voortduring der gemeenschap verkiest, zal het recht

behouden om naderhand van dezelve af te zien.

— Wat gemeenschap van goederen tusschen echtgenooten is, leeren de artikelen 1399 en volgende.

Alzoo de afwezigheid, hoe lang zij ook duren moge, nimmer het huwelijk kan ontbinden, heeft de wet den aanwezigen echtgenoot willen bevoordeelen, door hem toe te laten de voorloopige inbezitstelling te beletten.

125. Het voorloopig bezit zal slechts eene bewaarhouding zijn, welke aan hen, die hetzelve bekomen, het beheer van 's afwezigen goederen zal geven, en welke hen jegens hem rekenplichtig zal maken, in geval hij weder te voorschijn komt of dat men tijdingen van hem ontvangt.

— De bewaarhouding is eene handeling, bij welke men eens anders goed ontvangt op last van hetzelve te bewaren en in natuur weder te geven (art. 1915).

126. Zij, die de voorloopige inbezitstelling hebben bekomen, of de echtgenoot, die de voortduring der gemeenschap heeft verkozen, zullen moeten doen overgaan tot den inventaris der roerende goederen en der titels van den afwezige, in tegenwoordigheid van den procureur des konings bij de rechtbank van eersten aanleg, of van eenen vrederechter door gezegden procureur aanzocht.

De rechtbank zal, daartoe termen zijnde, bevelen de roerende goederen geheel of gedeeltelijk te verkoopen. In geval van verkoop, zal er van den prijs, gelijk mede van de verschenen vruchten, aanleg gedaan worden.

Zij, die de voorloopige inbezitstelling hebben bekomen, zullen voor hunne zekerheid kunnen vergen, dat er door eenen deskundige bij de rechtbank benoemd, worde overgegaan tot beschouwing der vaste goederen, ten einde den toestand daarvan vast te stellen. Zijn verslag zal in tegenwoordigheid van den procureur des konings worden bekrachtigd; de kosten daarvan zullen op de goederen des afwezigen worden genomen.

— « Inventaris » of boedelbeschrijving is de akte, welke de hoeveelheid, den staat en de waarde der roerende goederen van eenen boedel afhangende vaststelt.

« Den prijs der goederen aanleggen, » beteekent hier daarmede onroerende goederen aankoopen of denzelven op rente geven.

127. Zij, die ten gevolge van de voorloopige inbezitstelling, of van het wettelijk beheer, het genot hebben gehad van de goederen des afwezigen, zullen maar gehouden zijn hem een vijfde der inkomsten uit te keeren, indien hij weder te voorschijn komt vóór den tijd van vijftien volle jaren sedert den dag zijner verdwijning; en een tiende, indien hij slechts na de vijftien jaar weder verschijnt.

Na dertig jaar afwezigheid, zal het volle bedrag der inkomsten hun toebehooren.

— Deze voordeelen zijn als eene vergoeding van den last van beheer en verantwoordelijkheid. Zij zijn grooter naarmate de afwezigheid langer duurt.

128. Al die slechts het genot hebben krachtens voorloopige inbezitstelling, zullen de onroerende goederen des afwezigen niet vermogen te vervreemden noch met hypotheek te belasten.

— « Vervreemden » is den eigendom van iets aan eenen ander overdragen, zooals bij verkoop, schenking, ruiling, enz.

Verpanden of « met hypotheek belasten » is goederen verbinden tot kwijting van eene schuld of nakoming van alle andere verbintenis, zoodanig dat de schuldeischer dezelve kan doen verkoopen om uit den koopprijs te worden betaald (W. v. 16 December 1851 a. 41).

— Bij artikel 75 van de wet van 16 December 1851, wordt het streng verbod van 's afwezigen vaste goederen te verpanden, geheven; alleen wordt de hypotheek aan bepaalde pleegvormen onderworpen.

129. Indien de afwezigheid dertig jaar heeft voortgeduurd, sedert de voorloopige inbezitstelling, of sedert het tijdstip waarop de gemeene echtgenoot het beheer der goederen van den afwezige genomen heeft, of indien er honderd volle jaren zijn verloopen, sedert de geboorte des afwezigen, zullen de borgen ontslagen zijn; al de rechthebbenden zullen de verdeeling van 's afwezigen goederen kunnen vragen en de volkomene inbezitstelling door de rechtbank van eersten aanleg doen uitspreken.

— Na verloop van eenen zoo langen tijd, wordt de onderstelling van 's afwezigen dood zoo sterk, dat het noodig is eindelijke maatregelen te nemen; het lot der erfgenamen moet worden vastgesteld, en de openbare orde vereischt overigens, dat de eigendommen niet al te lang onzeker en buiten den handel blijven.

130. De nalatenschap van den afwezige zal open zijn van den dag zijns bewezen overlijdens, ten behoeve van de alsdan naaste erfgenamen; en zij, die het genot van de goederen des afwezigen mochten gehad hebben, zullen gehouden zijn dezelve

terug te keeren, onder behoud der vruchten door hen krachtens artikel 127 verkregen.

— Indien de inbezitgestelde erfgenamen nog de naaste zijn op dit tijdstip, gaat het voorloopig bezit tot vast bezit over. Indien er integendeel nadere erfgenamen zijn opgekomen, zijn de voorloopige bezitters verplicht de goederen aan de erfgerechtigden uit te keeren.

131. Indien de afwezige weder verschijnt, of zoo zijn bestaan bewezen wordt gedurende de voorloopige inbezitstelling, zullen de uitwerkselen van het vonnis, dat de afwezigheid heeft verklaard, ophouden; ongeminderd, indien daartoe grond is, de maatregelen tot behoudenis, in 't belang van het beheer zijner goederen, bij het eerste hoofdstuk des tegenwoordigen titels voorgeschreven.

— Zoodat van dien stond af, de erven en legatarissen geen recht meer hebben op de vruchten, welke de wet hun toekende.

Uit dit artikel vloeit voort, dat de maatregelen in het eerste hoofdstuk beschreven, kunnen worden genomen, zonder dat er vermoeden van afwezigheid besta.

132. Indien de afwezige weder verschijnt, of zoo zijn bestaan bewezen wordt, *zelfs* na de volkomene inbezitstelling, zal hij zijne goederen terug ontvangen in den staat, waarin zij zich bevinden, voorts den prijs van die, welke mochten vervreemd zijn, of de goederen voortkomende van den aanleg, welke van den prijs zijner verkochte goederen mocht zijn gedaan.

— De wet wil, dat hem nooit de verjaring kunne worden tegengeworpen. Doch al de akten van vervreemding door de inbezitgestelden wettelijk geplogen, blijven van kracht, en zulks is eene uitzondering aan den regel, dat niemand meer recht aan anderen kan overdragen dan hij zelf heeft. De prijs der verkochte goederen moet worden uitgekeerd, al ware hij zelfs verbruikt.

133. De kinderen en rechtstreeksche afstammelingen van den afwezige zullen insgelijks, binnen de dertig jaar, te rekenen van de volkomene inbezitstelling, de teruggave zijner goederen kunnen eischen, zooals bij vorenstaande artikel is gezegd.

— Men moet onderstellen, dat hun bestaan tijdens de volkomene inbezitstelling onbekend was, anders zouden zij alleen tot deze goederen gerechtigd geweest zijn.

— « Zooals bij vorenstaande artikel is gezegd », dit is in den staat, waarin de goederen zich bevinden.

134. Na het vonnis van afwezigheidsverklaring, zal een iegelijk, die tegen den afwezige rechten mocht hebben te doen gelden, dezelve slechts kunnen vervolgen tegen hen, die in het bezit der goederen gesteld zijn of daarvan het wettelijk beheer hebben.

— De inbezitgestelden vertegenwoordigen den afwezige, en hebben er dus belang bij zijne rechten te verdedigen.

TWEEDE AFDEELING.

Van de uitwerkselen der afwezigheid, ten aanzien van de toevallige rechten, die aan den afwezige kunnen toekomen.

135. Alwie een recht opeischt, hetwelk op eenen persoon is vervallen, wiens bestaan niet erkend is, zal moeten bewijzen dat gezegde persoon in leven was, wanneer het recht is opgevallen : zoolang hij zulks niet bewijst, zal hij in zijnen eisch nietontvankelijk worden verklaard.

— De afwezige wordt ondersteld noch levend of dood te zijn; en daaruit volgt, dat, wanneer men een recht wil uitoefenen op eene onderstelling des levens gegrond, men verplicht is de wezenlijkheid daarvan te bewijzen, volgens den regel : die zegt moet bewijzen : *ei qui dicit, incumbit probatio.*

136. Indien er eene erfenis openvalt, waartoe een persoon geroepen is, wiens bestaan niet is erkend, zal dezelve uitsluitelijk overgaan aan die, met welke hij te zamen zoude zijn gerechtigd, of aan die, welke bij zijne ontstentenis, dezelve zouden erlangen.

— Deze bepaling is een gevolg der voorgaande : om te kunnen erven, moet men in leven zijn.

137. De bepalingen der twee voorgaande artikelen zullen toegepast worden, ongeminderd de eischen tot opvordering van erfenis en andere rechten, die aan den afwezige, zijne vertegenwoordigers of zaakhebbenden toekomen, en maar zullen vervallen na verloop van den tijd voor de verjaring vastgesteld.

— Men noemt « opvordering van erfenis » den eisch waarbij men vraagt om tot eene erfenis te worden toegelaten.

De tijd der verjaring is dertig jaar, sedert het overlijden van den persoon, wiens erfenis gevorderd wordt.

138. Zoolang de afwezige zich niet aanbiedt, of de rechtsvorderingen uit zijnen hoofde niet worden bewerkstelligd, zullen diegenen, welke de nalatenschap hebben bekomen, de door hen te goeder trouw genotene vruchten behouden.

— De bezitter zou niet te goeder trouw zijn, indien hij tijdingen had van den afwezige, en alsdan zou hij gehouden zijn de genoten vruchten terug te keeren.

DERDE AFDEELING.

Van de uitwerkselen der afwezigheid ten aanzien van het huwelijk.

139. De afwezige echtgenoot, wiens medeëchtgenoot een nieuw huwelijk heeft aangegaan, zal alleen ontvankelijk zijn om dit huwelijk door zich zelven, of door zijnen gevolmachtigde, met het bewijs van zijn bestaan voorzien, te betwisten.

— Zooals reeds gezegd is, kan het huwelijk door de afwezigheid niet worden ontbonden; het zou echter kunnen gebeuren, dat sedert het verdwijnen van eenen der echtgenooten er door den anderen een tweede huwelijk is aangegaan, ten gevolge van bedrog of misverstand. Dit tweede huwelijk zou door den wederkeerenden echtgenoot alleen kunnen betwist worden.

140. Indien de afwezige echtgenoot geene bloedverwanten heeft nagelaten, die bevoegd zijn om van hem te erven, zal de andere echtgenoot de voorloopige inbezitstelling der goederen kunnen vorderen.

— Dit artikel ziet op echtgenooten van goederen gescheiden of onder het bruidschattelijk bestuur getrouwd; anders ware deze vordering niet noodig (zie art. 124).

VIERDE HOOFDSTUK.

Van het toevoorzicht over de minderjarige kinderen van den verdwenen vader.

141. Indien de vader is verdwenen met achterlating van minderjarige kinderen uit eenen gemeenen echt geboren, zal de moeder het toevoorzicht over dezelve hebben, en al de rechten van den man uitoefenen, betrekkelijk hunne opvoeding en het beheer hunner goederen.

— De wet spreekt niet van de verdwenen moeder: zulks was onnoodig, want de vader behoudt van zelf het toevoorzicht over zijne kinderen.

— Verdwijnt de vader, zoo gaat de vaderlijke macht aan de moeder over. Naar luid van art. 4 van de wet van 15 December 1872 kan zij haar minderjarig zelfgemaakt kind machtigen om handel te drijven.

142. Zes maanden na de verdwijning des vaders, indien de moeder tijdens deze verdwijning overleden ware, of indien zij vóór de afwezigheidsverklaring van den vader kwame te overlijden, zal het toevoorzicht over de kinderen, door den familieraad opgedragen worden aan de naaste grootouders, en, bij ontstentenis dezer, aan eenen voorloopigen voogd.

— Gedurende deze zes maanden worden de kinderen aan de zorg der bloedverwanten, vrienden en geburen, en zelfs van den procureur des konings overgelaten.

143. Hetzelfde zal plaats hebben in geval de eene der echtgenooten, die verdwenen is, kinderen uit een vorig huwelijk achterlaat.

— Zoo zal de tijdelijke voogdij door den familieraad worden opgedragen. De wet stelt geen vertrouwen in de teederheid van stiefvaders of stiefmoeders.

VIJFDE TITEL.

Van het huwelijk.

Vastgesteld den 26 Ventôse jaar XI (17 Maart 1803). Afgekondigd den 6 Germinal jaar XI (27 Maart 1803).
(De artikelen 152, 153, 154, 155, 156 en 157 vastgesteld den 21 Ventôse jaar XII (12 Maart 1804) en afgekondigd den 1n Germinal jaar XII (22 Maart 1804).

— Volgens den geest der wet is het huwelijk eene maatschap van man en vrouw, die zich vereenigen om hun geslacht voort te zetten, om elkander door onderlingen bijstand den last des levens te helpen dragen, en om in elkanders noodloot te deelen.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van de vereischte hoedanigheden en voorwaarden om huwelijk te kunnen aangaan.

144. De man vóór zijne achttien volle jaren, de vrouw vóór hare vijftien volle jaren, kunnen geen huwelijk aangaan.

— Alzoo het huwelijk vooral het verwekken van kinderen ten doel heeft, wordt hetzelve door de wet, evenals door de natuur, aan onhuwbaren verboden. Eertijds werd het huwelijk vroeger toegelaten, te weten: den man na veertien jaar en de vrouw na twaalf. Daaruit sproten verderfelijke gevolgen, die de wet heeft willen tegengaan.

145. Niettemin zal het den koning vrij staan om, wegens gewichtige redenen, verschooningen van ouderdom te verleenen.

— Zulks kan het geval zijn, wanneer de natuur de veronderstelling der wet verijdeld heeft, en het belang der familiën vereischt, dat eene beleediging hersteld of eene verergernis voorgekomen worde.

— Een koninklijk besluit van 5 Januari 1864 schikt op welke wijze die verschooningen zullen vergund worden. Zie dit besluit onder art. 164 hierna.

146. Er bestaat geen huwelijk, wanneer er geene toestemming bestaat.

— De regel is : de toestemming alléén maakt het huwelijk en geenszins de samenwoning : *nuptias concensus, non concubitus facit*. Het huwelijk is een contract, en geen contract is bestaanbaar zonder de vrije en volle toestemming van partijen (art. 1108).

147. Men kan geen tweede huwelijk aangaan vóór de ontbinding van het eerste.

— De overtreding van dit artikel noemt men : dubbel huwelijk (*bigamia*). Zij wordt met opsluiting gestraft (Swb. 391).

[**148-153**]. Wet van 30 April 1896. — Art. 1. *Art. 148 van het Burgerlijk Wetboek is door de volgende bepaling vervangen :*

« *De zoon en de dochter, die den ouderdom van 21 volle jaren niet hebben bereikt, kunnen geen huwelijk aangaan zonder de toestemming van hunnen vader en van hunne moeder; in geval van verschillig gevoelen, is des vaders toestemming voldoende.*

« *Dit verschillig gevoelen kan vastgesteld worden bij notarieele akte, bij exploot van deurwaarder, bij proces-verbaal door den beambte van den burgerlijken stand opgemaakt of bij brief van weigering aan dezen laatste door de moeder gezonden.* »

— Voorheen was de vereischte ouderdom, voor de zoons, vijf en twintig jaar; voor de dochters, een en twintig, en in het geval bij art. 160 voorzien, een en twintig voor beiden. Dit onderscheid werd ongegrond bevonden, alsook in veel gevallen en wel namelijk voor behoeftigen, een hinder voor het huwelijk, waartegen geen enkel voordeel kon opwegen. Vandaar de wijziging.

— Vroeger bestaande moeilijkheden nopens het bewijs van verschillig gevoelen der ouders worden bij de opgave der geldige middelen in de laatste alinea van ons artikel geslecht. Men bemerke het « proces-verbaal van den beambte van den burgerlijken stand » en den « brief van weigering. » beiden nieuwe bewijsmiddelen ter gunst van het huwelijk ingevoerd.

— Bij het ontvangen van eenen « brief van weigering » moet de beambte van den burgerlijken stand zich van de echtheid van het geschrift of van het handteeken verzekeren.

— Indien de moeder noch hare toestemming, noch het bewijs harer weigering wil geven, zal zulks bij exploot van deurwaarder dienen te worden vastgesteld.

— Art. 2. *Art. 149 van het Burgerlijk Wetboek is door de volgende bepaling vervangen :*

« *Indien de vader of de moeder overleden is, indien een van beiden zich in de onmogelijkheid bevindt zijnen wil te kennen te geven of afwezig is, voldoet de toestemming van den ander.*

« *Die onmogelijkheid kan vastgesteld worden bij eene verklaring door den aanstaanden echtgenoot wiens opgaande bloedverwant onbekwaam is, en door vier meerderjarige getuigen van de eene of andere kunne, gedaan in de conditiën bij de twee laatste alinea's van artikel 155 bepaald.* »

— De « verklaring van den aanstaanden echtgenoot en van vier getuigen » is een nieuw bewijsmiddel, dat hier wordt ingevoerd, zonder andere uit te sluiten.

— Art. 3. *Art. 150 van het Burgerlijk Wetboek is door de volgende bepaling vervangen :*

« *Indien de vader en de moeder overleden zijn, indien zij zich in de onmogelijkheid bevinden hunnen wil te kennen te geven, of indien zij afwezig zijn, worden zij door de grootvaders en grootmoeders vervangen.*

« *Indien er verschil van gevoelen bestaat tusschen den grootvader en de grootmoeder van dezelfde linie, voldoet de toestemming van den grootvader.*

« *Bestaat er verschil van gevoelen tusschen beide liniën, zoo zal dit verschil toestemming medebrengen.*

« *Het verschil van gevoelen kan, in beide gevallen, vastgesteld worden als bij artikel 148 is gezegd.* »

— Door « grootvaders en grootmoeders » verstaat men hier alle grootouders zonder onderscheid van graad.

— Art. 4. *De artikelen 151, 152 en 153 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 3 van de wet van 16 Augusti 1887 zijn door de volgende bepalingen vervangen :*

« *Art. 151. Wettige kinderen, die de meerderjarigheid bepaald bij artikel 148 bereikt hebben, zijn gehouden, vooraléér huwelijk aan te gaan, bij eene eerbiedige en uitdrukkelijke akte den raad te vragen van hunnen vader en van hunne moeder, tenzij deze zich in de onmogelijkheid bevinden hunnen wil te kennen te geven.*

« *Die onmogelijkheid kan vastgesteld worden bij eene verklaring naar luid van artikel 149 gedaan.* »

— De eer en achting, welke de kinderen van allen ouderdom aan hunne ouders verschuldigd zijn (art. 371), verplichten hen dezelve te rade te gaan over eene daad, die de geheele familie aanbelangt. Na den ouderdom bij artikel 148 bepaald, is de toestemming niet meer onontbeerlijk, doch bij gebreke daarvan wordt de eerbiedige akte altoos vereischt.

— De bepaling van ons artikel wijzigt in geenen deele het recht der naastbestaanden om zich tegen het huwelijk te verzetten, zooals dit geregeld is bij het III° Hoofdstuk van dezen Titel (art. 172-179).

— « Wettige kinderen ». Naar luid van art. 158 is deze bepaling ook op onechte wettelijk erkende kinderen toepasselijk.

« *Art. 152. Bij ontbreken van toestemming op eene eerbiedige akte, zal, na eene maand, tot de voltrekking van het huwelijk mogen overgegaan worden.*

« *Echter, indien de zoon of de dochter den ouderdom van 25 volle jaren niet heeft bereikt, kunnen de vader en, bij ontstentenis van den vader, de moeder, binnen de vijftien dagen van de aanzegging, hun verhaal tegen deze uitoefenen.*

« *Dit verhaal wordt ingesteld bij dagvaarding op bepaalden dag voor de rechtbank van eersten aanleg der woonstede of der verblijfplaats van het kind.*

« *De termijn om te verschijnen is van acht dagen; het vonnis is voor geen verzet vatbaar, maar wel voor beroep binnen de vijftien dagen van de uitspraak, indien het wedersprakelijk is gewezen, of van de beteekening, indien het bij verstek is geveld; de termijn om voor het hof te verschijnen is van acht dagen.*

« *De rechtbank en het hof onderzoeken de zaak als dringend en hooren den procureur des konings of den procureur-generaal in de raadkamer; zij doen uitspraak in openbare zitting; tusschenkomst van pleitbezorgers is niet vereischt; de partijen zijn gehouden in persoon te verschijnen; zij vermogen zich van eenen raadsman te doen bijstaan.*

« *Indien de redenen der weigering gegrond worden bevonden, beveelt de rechter de voltrekking van het huwelijk uit te stellen.* »

— Deze eenvoudige en spoedige rechtspleging is zoodanig ingericht, dat geene jammerlijke ruchtbaarheid te vreezen is. De uitspraak alléén van het vonnis gebeurt ter openbare zitting, omdat de Grondwet (art. 79) zulks beveelt. Tot het waardeeren der omstandigheden in de zaak voorkomende heeft de rechtbank een onbepaald vermogen. Vloeit de weigering der ouders voort, bij voorbeeld, uit geldelijk belang, wraakzucht, hoofdigheid of grilligheid, uit familietwist of tegenstand van eenen broeder of eene zuster, zoo zal de rechtbank bevelen tot het voltrekken van het huwelijk over te gaan. — Ten anderen, blijkt het, dat het ontwerp van huwelijk te wijten is aan arglist of verleiding, of van aard om de eer van de familie te krenken of de toekomst van den aanstaanden echtgenoot te hinderen, zoo zal het vonnis beslissen dat er voldoende redenen bestaan om de voltrekking van het huwelijk uit te stellen.

— Het overlijden van den ouder wiens weigering bij gerechtelijke beslissing werd bekrachtigd, zal tot uitwerksel hebben die beslissing niet bestaande te doen achten, en het kind in denzelfden toestand te brengen als ware voorgaandelijk geene eerbiedige akte aangezegd.

« *Art. 153. De aanstaande echtgenoot, die zijn onvermogen bewijst, kan de eerbiedige akte doen opstellen door den beambte van den burgerlijken stand van zijne woonstede of van zijne verblijfplaats. Die akte moet binnen de acht dagen, den vader of der moeder aangezegd worden door den beambte van den burgerlijken stand van de woonstede of van de verblijfplaats dezer laatsten, of door zijnen aangestelde. Te dien einde, moet de beambte van den burgerlijken stand, die de eerbiedige akte opmaakt, als het dient, een gelijkluidendverklaard afschrift onmiddellijk overzenden aan den beambte van den burgerlijken stand der woonstede of der verblijfplaats van den vader of van de moeder.*

« *De eerbiedige akte wordt niet vereischt van den onvermogenden aanstaanden echtgenoot, indien de vader of de moeder wiens raad moet gevraagd worden, geene gekende woonst in België heeft. Dit feit wordt betuigd onder eed door den aanstaanden echtgenoot, wiens opgaande bloedverwant geene gekende woonst in België heeft, en door vier meerderjarige getuigen van de eene of andere kunne.*

« *Die betuiging zal opgenomen worden door den beambte van den burgerlijken stand der woonstede of der verblijfplaats van een' der aanstaande echtgenooten of van een' der getuigen. Zij zal mogen afgelegd worden door den aanstaanden echtgenoot en de getuigen gezamenlijk, of afzonderlijk door elk van hen.*

« *De beambte van den burgerlijken stand zal proces-verbaal opmaken van de eedontluiking en van de bevestiging zoo van den aanstaanden echtgenoot als van de getuigen.*

« *Afschrift van dit proces-verbaal zal, binnen de drie dagen, aan den procureur des konings worden gezonden. Het huwelijk zal niet mogen voltrokken worden, dan eene maand na de laatste betuiging.* »

— Hier wordt aan den beambte van den burgerlijken stand eene nieuwe bevoegdheid toegekend, doch uitsluitelijk ter gunst van behoeftigen, wien hij, daartoe aanzocht zijnde, zijne tusschenkomst niet mag weigeren. Echter

blijft het den behoeftigen vrij zich tot eenen notaris te wenden om de eerbiedige akte aan te zeggen.

— De eerbiedige akte wordt zonder tusschenkomst van getuigen opgesteld en in *brevet* — dat is te zeggen dat de opsteller er geene minute van houdt, — om aan de akte van huwelijk als bijlage te worden gevoegd (zie art. 44). Het bijzijn van getuigen wordt ook bij de aanzegging der akte niet vereischt.

— De « aangestelde » waarvan ons artikel gewaagt, heeft geenen bijzonderen eed af te leggen, en zijne benoeming is aan geene goedkeuring van hoogere overheid onderworpen.

— De getuigen bij de laatste alinea's bedoeld, worden hier geroepen om een feit te betuigen dat te hunner kennis is, en geenszins om kracht bij te zetten aan eenige openbare akte; zoo is het onverschillig tot welke kunne zij behooren.

154. De eerbiedige akte zal worden aangezegd aan dengenen of diegene der opgaande bloedverwanten aangeduid in artikel 151, door twee notarissen of door eenen notaris en twee getuigen; en in het proces-verbaal, 'twelk daarvan moet worden opgemaakt, zal het antwoord vermeld worden.

— De wet vereischt hier de ambtsverrichting van notaris, omdat de tusschenkomst van eenen deurwaarder door de ouders als een dwangmiddel zou kunnen worden beschouwd. De eerbiedige akte moet worden gedaan aan ieder der ouders, wier toestemming vereischt wordt.

Het volstaat, dat er melding gemaakt worde van de weigering van antwoord, of van de onmogelijkheid van een antwoord te bekomen om reden van afwezigheid. Alle aanzeggingen worden geldiglijk ter woonstede gedaan.

— Wat behoeftigen aangaat, zie men art. 153.

[**155**]. Wet van 30 April 1896. — Art. 5. ***Artikel 155 van het Burgerlijk Wetboek is door de volgende bepaling vervangen :***

« Het is niet noodig hetzij de akte van overlijden van den vader of van de moeder, hetzij de akten van overlijden van den vader en van de moeder over te leggen, wanneer, in het eerste geval, de moeder of de vader, en in het tweede geval, de grootvader en grootmoeder die overlijdens betuigen. Er moet melding van die betuigingen gemaakt worden, hetzij in de akte van toestemming van den vader, de moeder of de grootouders, hetzij in de akte van huwelijk.

« De afwezigheid van den opgaanden bloedverwant, wiens toestemming of raad vereischt is, wordt vastgesteld door de vertooning van het vonnis, dat mocht zijn verleend geweest om de afwezigheid te verklaren, of bij ontstentenis van dit vonnis, van datgene waarbij het onderzoek mocht zijn bevolen. Indien geene zoodanige vonnissen zijn tusschengekomen, volstaat eene verklaring onder eed gedaan door den aanstaanden echtgenoot, wiens opgaande bloedverwant afwezig is, en door vier meerderjarige getuigen van de eene of andere kunne. Die verklaring betuigt dat de woonst van den opgaanden bloedverwant onbekend is, en dat hij sedert meer dan zes maanden geene tijdingen meer heeft gegeven. Zij kan gedaan worden op het oogenblik der voltrekking van het huwelijk voor den beambte van den burgerlijken stand, die ervan in de akte van huwelijk zal melding maken.

« Zij kan gelijkelijk vóór die voltrekking opgenomen worden door den beambte van den burgerlijken stand der woonstede of der verblijfplaats van een' der aanstaande echtgenooten of van een' der getuigen. Zij kan gelijktijdig gegeven worden door den aanstaanden echtgenoot en de getuigen of afzonderlijk door elk van hen. De beambte van den burgerlijken stand maakt proces-verbaal op van den eed en van de bevestiging zoo van den aanstaanden echtgenoot, als van de getuigen. »

— Bij dit artikel worden alle gevallen van afwezigheid voorzien, en vastgesteld hoe er in het belang van meerder- en minderjarige aanstaande echtgenooten zal worden gehandeld, hetgene bij het oorspronkelijk artikel van het Burgerlijk Wetboek, hoewel aangevuld door de bepaling van het advies van den Raad van State van 4 Thermidor Jaar XIII, voor veel gevallen onbeslist bleef.

Thans is dit advies van den Raad van State nutteloos geworden en als zoodanig, bij artikel 9 van de wet van 30 April 1896, uitdrukkelijk afgeschaft.

— Niet zelden is het moeilijk te weten waar de woonstede van eenen persoon is, immers hetgene het Burgerlijk Wetboek (art. 103) bij « woonstede » bedoelt; daarom wordt bij ons artikel, evenals bij de bovenstaande, de « verblijfplaats » met de « woonstede », voor de verrichtingen er bij voorzien, gelijkgesteld.

— Art. 6. ***Artikel 155bis is in het Burgerlijk Wetboek ingevoegd :***

« De machten bij de artikelen 148, 150, 153 en 155 aan de beambten van den burgerlijken stand toegekend, worden, bij den vreemde, uitgeoefend door diplomatieke agenten, consuls en onder-consuls van België. »

— Ten einde de Belgen, die in den vreemde huwelijk aangaan, de voordeelen mogen genieten hier te lande verleend.

— Bij artikel 8 van dezelfde wet van 30 April

1896 worden « de processen-verbaal en andere « akten, krachtens de artikelen 148, 150, 153 « en 155 van het Burgerlijk Wetboek, opgesteld « door de beambten van den burgerlijken stand « of de diplomatieke agenten, consuls en onder- « consuls van België, als ook de brieven van « weigering voorzien bij de artikels 148 en « 150 » van den pleegvorm der registratie ontslagen, gelijk zij krachtens art. 62 nr 107 van de wet van 25 Maart 1891 vrij zijn van zegel.

[**156-157**]*.

* Swb. 264-265.

158. De bepalingen, vervat in de artikelen 148 en 149, en de bepalingen der artikelen 151, 152, 153, 154, en 155, betrekkelijk de eerbiedige akte, die aan den vader en de moeder moet worden gedaan in het geval bij deze artikelen voorzien, zijn toepasselijk op onechte wettelijk erkende kinderen.

159. Het onechte kind, dat niet is erkend geweest, en datgene hetwelk, na zulks geweest te zijn, zijnen vader en zijne moeder heeft verloren, of wiens vader en moeder hunnen wil niet kunnen te kennen geven, zal, vóór den ouderdom van een en twintig volle jaren, niet mogen trouwen, dan na de toestemming te hebben bekomen van eenen voogd *ad hoc*, die over hem zal worden benoemd.

— De wet zegt « eenen voogd *ad hoc* », en verstaat daardoor eenen voogd te dezen einde alléén benoemd. De benoeming geschiedt door eenen familieraad, samengesteld uit vrienden of kennissen des kinds; want het onechte kind heeft geene andere familie dan zijnen vader en zijne moeder.

— Een omzendbrief van den minister van Justicie van 19n Juli 1844 bepaalt hoe te dien einde de voogd zal aangesteld worden over vondelingen en verlatene kinderen in godshuizen opgenomen.

[**160**]. Wet van 30 April 1896. — Art. 7. *Artikel 160 van het Burgerlijk Wetboek is door de volgende bepaling vervangen :*

« Indien er noch vader noch moeder, noch grootvaders noch grootmoeders bestaan; indien zij zich in de onmogelijkheid bevinden hunnen wil te kennen te geven of indien de opgaande bloedverwant, wiens toestemming vereischt wordt, afwezig is, kunnen de zonen of dochters, minder dan 21 jaar oud, geen huwelijk aangaan zonder toestemming van den familieraad. »

— In het geval van dit artikel zal de voorkomende afwezigheid kunnen bewezen worden als bij art. 155 is gezegd.

161. In rechte linie is het huwelijk verboden tusschen alle opgaande en nederdalende bloeverwanten, hetzij wettige hetzij onechte, en aangehuwden in dezelfde linie.

— Men noemt « rechte linie » de verwantschap van personen, die de eene van den ander afstammen. Elke opvolging van geslacht is een « graad. »

« Aanhuwing » is de betrekking, die bestaat tusschen een' der echtgenooten en de bloedverwanten van den anderen.

— Deze verboden, evenals die van het volgende artikel, zijn gegrond op de natuur en de zeden.

162. In zijdelinie is het huwelijk verboden tusschen broeder en zuster, hetzij wettige of onechte, en aangehuwden in denzelfden graad.

— De « zijdelinie » is de opvolging van graden, bestaande tusschen personen, welke niet de eene van den ander, maar van eenen en denzelfden voorzaat afstammen. Zoo zijn broeders en zusters bloedverwanten der zijdelinie; want zij stammen niet van elkander, maar van eenen gemeenen vader af.

Alzoo dit verbod op de natuur is gegrond, wordt het ook op onechte broeders en zusters toegepast.

163. Het huwelijk is insgelijks verboden tusschen oom en nicht, moei en neef.

— Deze zijn ook in zijdelinie, en het verbod heeft voor reden de natuurlijke plichten, welke ooms en moeien jegens hunne neven en nichten hebben.

Dit artikel strekt zich niet uit tot onechte verwantschap of tot aanhuwing.

164. Niettemin zal het den koning vrij staan, om gewichtige redenen, de verboden, bij het voorgaand artikel bepaald, op te heffen.

— Tusschen deze personen bestaat er geene bloedschande, en daarom kan het verbod opgeheven worden.

— Bij koninklijk besluit van 28n April 1827 en later bij de wet van 28n Februari 1831, werd dit vermogen des konings uitgestrekt tot aangehuwden in den graad van broeder en zuster als er gewichtige redenen bestonden.

Thans is die opheffing geregeld bij de art. 1 en 3 van het koninklijk besluit van 5n Januari 1864, waarvan de inhoud volgt :

« Art. 1. De noodige verschooningen om huwelijk aan te gaan vóór den ouderdom van achttien volle jaren voor de mans, en van vijftien volle jaren voor de vrouwen, en de noodige verschooningen om huwelijk aan te gaan in de verboden graden, tusschen schoon-broeder en schoonzuster, wanneer het huwelijk door den natuurlijken dood van een' der echtgenooten is ontbonden, alsmede tusschen oom en nicht of moei

en neef, worden verleend door Ons om gewichtige redenen, op verslag van onzen minister van justicie.

Art. 3. Er zal aan de erlangers door de zorg van onzen minister van justicie uitgifte afgeleverd worden van de verschooningen door Ons verleend,.... om bij de akte van huwelijks voltrekking te blijven gevoegd.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van de plechtigheden rakende de voltrekking des huwelijks.

[165-169]*.

* W. v. 26 December 1891 a. 8. — BW. [74].

[170]. Wet van 20 Mei 1882. — EENIG ARTIKEL. *Art. 170 van het Burgerlijk Wetboek is door de volgende bepalingen vervangen :*

1° De huwelijken in vreemden lande tusschen Belgen en vreemdelingen zullen voltrokken worden in de vormen in gezegden lande gebruikelijk.

2° Insgelijks zullen de huwelijken tusschen Belgen kunnen voltrokken worden voor de diplomatieke agenten en de consuls van België gelijkvormig de Belgische wetten.

3° De diplomatieke agenten en de consuls van België zullen vermogen over te gaan tot het voltrekken van huwelijken tusschen Belgen en vreemdelingen, wanneer zij daartoe de bijzondere machtiging van den minister van buitenlandsche zaken hebben ontvangen.

4° De huwelijken worden gelijkvormig de Belgische wetten afgekondigd, in België, door den beambte van den burgerlijken stand, en door de diplomatieke agenten en de consuls in de kanselarijen, waar de echtverbonden zullen worden aangegaan.

5° De huwelijken voltrokken in de vormen bij de nummers 1, 2 en 3 der tegenwoordige wet voorgeschreven, zullen geldig zijn, indien de Belgen de bepalingen van het 1e hoofdstuk, Ve titel, 1e boek van het Burgerlijk Wetboek, op straf van nietigheid voorgeschreven, niet overtreden hebben.

6° De bekwaamheid der vreemde vrouw ten aanzien van persoonlijke rechten wordt naar de wetten van haar land geregeld.

171. Binnen de drie maanden na de terugkomst van den Belg op 's rijks grondgebied, zal de akte van voltrekking des huwelijks in vreemden lande aangegaan, worden overgeschreven in het openbaar huwelijksregister van de plaats zijner woonstede.

— Dit is eene enkele uitnoodiging, welke de wet doet in het belang der partijen; aan derzelver overtreding is geene straf verbonden.

DERDE HOOFDSTUK.

Van verzet tegen het huwelijk.

172. Het recht om zich tegen de voltrekking van het huwelijk te verzetten, behoort aan den persoon, die bij huwelijke is verbonden met eene der twee handelende partijen.

— Dit recht is gegrond op den regel, dat het beter is het kwaad te voorkomen, dan het te straffen, wanneer het geschied is.

173. De vader, en bij ontstentenis van den vader, de moeder, en bij ontbreken van vader en moeder, de grootvaders en grootmoeders, kunnen zich verzetten tegen het huwelijk hunner kinderen of afstammelingen, zelfs dan wanneer deze vijf en twintig volle jaren oud zijn.

— Door « grootvaders en grootmoeders » verstaat men hier grootouders in het algemeen. Het verzet moet gegrond zijn op eene reden, die het huwelijk belet, bij voorbeeld, het bestaan van eenen eersten echt, bloedschande, enz. Anders zouden de opgaande bloedverwanten, onder dezen vorm van verzet, het recht hernemen om in het huwelijk niet toe te stemmen.

174. Bij ontstentenis van allen opgaanden bloedverwant, kunnen de broeder of zuster, de oom of moei, de volle neef of volle nicht, meerderjarig zijnde, zich niet verzetten dan in de twee volgende gevallen :

1° Wanneer de toestemming van den familieraad, vereischt bij art. 160, niet verkregen is;

2° Wanneer het verzet gegrond is op den staat van zinneloosheid, des aanstaanden echtgenoots; dit verzet, waarvan de rechtbank de loutere en eenvoudige opheffing zal kunnen uitspreken, zal nimmer worden aanvaard, dan op last voor hem, die het doet, de verbieding te vervolgen, en daarop te doen beslissen binnen den tijd, die door het vonnis zal worden bepaald.

— Zijdemagen boezemen min vertrouwen in dan vader en moeder, en daarom heeft de wet hun vermogen om zich tegen het huwelijk te verzetten tot twee gevallen beperkt.

Door « loutere en eenvoudige opheffing »

wordt verstaan, dat de rechtbank niet gehouden is eenige behandeling der zaak te bevelen, wanneer zij bevindt, dat het verzet niets anders is dan een voorwendsel om het huwelijk te vertragen.

— De verbieding of *interdictie* vervolgen is inderdaad het beste middel om de zinneloosheid te bewijzen.

175. In de twee gevallen bij het voorgaand artikel voorzien, zal de voogd of curator, gedurende de voogdij of het curatorschap, zich niet kunnen verzetten, dan voor zooveel hij daartoe gemachtigd zij door eenen familieraad, dien hij zal kunnen bijeenroepen.

— De onmondige heeft niet de toestemming van zijnen voogd, maar die van den familieraad noodig tot het aangaan van huwelijk; dus moet de voogd zich daartegen niet kunnen verzetten, dan met verlof van denzelfden raad.

176. Alle akte van verzet zal de hoedanigheid vermelden, welke hem, die het verzet doet, daartoe rechtigt; zij zal keuze van woonstede bevatten ter plaats, alwaar het huwelijk moet worden voltrokken; zij zal insgelijks, tenware zij ten verzoeke eens opgaanden bloedverwants gemaakt wierde, de redenen van het verzet bevatten; dit alles op straf van nietigheid en van ontzeg des ministerieelen beambte, die de akte bevattende verzet mocht hebben onderteekend.

— Al de vereischten in dit artikel voorgeschreven, strekken om aan de aanstaande echtgenooten te doen zien of de verzetdoenden recht en reden hebben tot verzet, en om de beslissing over hetzelve te verhaasten.

— De « ministerieele beambte » is geen andere dan de deurwaarder, door wien het verzet beteekend wordt.

177. De rechtbank van eersten aanleg zal binnen de tien dagen op den eisch tot opheffing uitspraak doen.

— Een langer uitstel mocht het huwelijk doen onderblijven.

178. In geval van hooger beroep, zal daarop binnen de tien dagen na de dagvaart worden beslist.

— Het beroep is opschorsend ; 't is te zeggen, dat het huwelijk niet mag worden voltrokken vóór de uitspraak op het beroep.

179. Indien het verzet verworpen wordt, zullen degenen die hetzelve hebben gedaan, anderen nogtans dan de opgaande bloedverwanten, kunnen verwezen worden tot vergoeding van schaden en verliezen.

— De wet eerbiedigt altoos de redenen, die de ouders of grootouders tot verzet hebben bewogen, al hadden zij er geene andere dan het huwelijk eenigen tijd te vertragen, om hunne kinderen tot beraad aan te porren.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van eischen tot nietigheid van het huwelijk.

— Welke ook de redenen mogen zijn, waarom een huwelijk kan worden van onwaarde verklaard, is hetzelve nimmer van rechtswege nietig. — Er bestaat altoos eene akte, die moet vernietigd worden. De rechtbanken alleen zijn bevoegd om over de waarde der bijgebrachte redenen te oordeelen.

180. Het huwelijk, dat zonder de vrije toestemming van beide echtgenooten of van een' hunner is aangegaan, kan alleen betwist worden door de echtgenooten of door dengene van beiden wiens toestemming niet vrij is geweest.

Wanneer er dwaling in den persoon heeft bestaan, kan het huwelijk niet worden betwist dan door dien van beide echtgenooten, die in dwaling gebracht is.

— De toestemming is niet vrij, wanneer zij ten gevolge van vrees, geweld of bedrog wordt gegeven.

Er bestaat « dwaling in den persoon », wanneer men iemand meent te trouwen, in wiens plaats een ander persoon wordt opgedrongen, hetgeen zelden kan geschieden. Dwaling omtrent de burgerlijke hoedanigheid of betrekking geeft geene stof tot nietigheid.

181. In het geval van het voorgaand artikel is de eisch tot nietigverklaring niet meer ontvankelijk, telkens als er aanhoudende samenwoning heeft bestaan, gedurende zes maanden, sedert de echtgenoot zijne volle vrijheid bekomen heeft, of de dwaling door hem ontdekt is.

— De nietigheid is alsdan, zooals men 't in rechten noemt, « gedekt. »

— De gebrekkige toestemming kan ook vóór dezen tijd door eene uitdrukkelijke akte bekrachtigd worden.

182. Het huwelijk, aangegaan zonder de toestemming van vader en moeder, van de grootouders of van den familieraad, in de gevallen, waarin deze toestemming noodig was, kan niet betwist worden dan door diegenen, wier toestemming vereischt werd, of door dien der echtgenooten, welke deze toestemming noodig had.

— Want de toestemming wordt alleen in het belang der hier opgenoemde personen vereischt.

183. De rechtsvordering tot nietigverklaring kan niet meer worden ingespannen noch door de echtgenooten, noch door de bloedverwanten, wier toestemming vereischt werd, telkens als het huwelijk uitdrukkelijk of stilzwijgend is goedgekeurd door diegenen welker toestemming noodig was, of wanneer er een jaar zonder tegenspraak van hunnen kant is verloopen, sedert zij van het huwelijk kennis gehad hebben. Zij kan ook niet ingespannen worden door den echtgenoot, wanneer er een jaar zonder tegenspraak van zijne zijde verloopen is, sedert hij den bevoegden ouderdom heeft bereikt om door zich zelven in het huwelijk toe te stemmen.

— Zoolang de echtgenoot den bevoegden ouderdom niet heeft bereikt, is hij even onbekwaam om te bekrachtigen als om toe te stemmen.

184. Alle huwelijk aangegaan in overtreding der schikkingen in de artikelen 144, 147, 161, 162 en 163 vervat, kan worden betwist, hetzij door de echtgenooten zelven, hetzij door al degenen die daarin belang hebben, hetzij door het openbaar ministerie.

— Al de gevallen bij dit artikel vermeld, zijn wat men noemt « volstrekte » nietigheden; want het artikel 144, 'twelk den noodigen ouderdom bepaalt, het artikel 147, 'twelk het dubbel huwelijk verbiedt, de artikelen 161, 162 en 163, betrekkelijk bloedschande, zijn gesteld in het belang van de geheele samenleving, die gevolgelijk door haren vertegenwoordiger, den procureur des konings, de uitvoering dezer artikelen moet kunnen bewaken.

185. Niettemin kan het huwelijk aangegaan door echtgenooten, die nog den vereischten ouderdom niet hadden, of waarvan een van beiden dezen ouderdom niet bereikt had, niet meer worden betwist : 1° wanneer er zes maanden zijn verloopen, sedert deze echtgenoot, of de echtgenooten den bevoegden ouderdom hebben bereikt; 2° wanneer de vrouw, die dezen ouderdom niet had, vóór het verloopen van zes maanden ontvangen heeft.

— Het verbod wegens onhuwbaarheid is niets anders dan eene wijze voorzorg om de verderfelijke gevolgen van een te voorbarig huwelijk te voorkomen. Dit verbod houdt op, zoohaast de natuur de onderstelling der wet verijdelt.

186. De vader, de moeder, de grootouders en de familie, die hunne toestemming hebben gegeven tot het huwelijk, aangegaan in den gevalle bij het voorgaand artikel voorzien, zijn niet ontvankelijk om de nietigheid ervan te vragen.

— De misgreep door hen begaan met de wet te helpen overtreden, berooft hen van het recht om den eisch tot nietigheid in te spannen.

187. In al de gevallen, waarbij overeenkomstig artikel 184, de rechtsvordering tot nietigverklaring kan worden ingespannen door al die daar een belang in hebben, mag zulks niet geschieden door de bloedverwanten van de zijdelinie, of door de kinderen uit een ander huwelijk geboren, zoolang de echtgenooten beide in leven zijn, maar alleenlijk wanneer zij daarin een reeds ontstaan en tegenwoordig belang hebben.

— De bloedverwanten der zijdelinie en de kinderen van een vorig huwelijk kunnen zich niet beroepen op enkele aangekleefdheid om de nietigheid des huwelijks te vragen, zij moeten daartoe « een reeds ontstaan en tegenwoordig belang » hebben; dit belang kan bestaan, wanneer het huwelijk wordt ontbonden, en dus kunnen zij de nietigheid daarvan beweren, om aan de kinderen er uit geboren hun recht van erfenis te betwisten.

188. De echtgenoot, te wiens nadeele een tweede huwelijk is aangegaan, kan daarvan de nietigverklaring vorderen, zelfs bij het leven van den echtgenoot, die met hem verbonden was.

— Want deze heeft daartoe een reeds ontstaan en tegenwoordig belang.

189. Indien de nieuwe echtgenooten zich op de nietigheid van het eerste huwelijk beroepen, moet de geldigheid of de nietigheid van dit huwelijk voorafgaandelijk gewezen worden.

— Want indien het eerste huwelijk nietig is, is het tweede van waarde, en zoo wederkeerig.

190. In al de gevallen, waarop het artikel 184 toepasselijk is, en onder de wijzigingen in artikel 185 daargesteld, kan en moet de procureur des konings de nietigverklaring des huwelijks vorderen, gedurende het leven der beide echtgenooten, en hen doen verwijzen om van elkander te scheiden.

— Zijne bediening maakt het hem ten plicht; want de openbare orde wordt door dergelijke huwelijken gestoord.

Na den dood van eenen der echtgenooten houdt dit recht en deze plicht van den procureur des konings op, omdat er alsdan geene ergernis meer bestaat.

191. Alle huwelijk, dat niet openbaarlijk is aangegaan en dat niet voor den

bevoegden openbaren beambte is voltrokken, kan worden betwist door de echtgenooten zelven, door den vader en de moeder, door de grootouders en door al die daarbij een reeds ontstaan en tegenwoordig belang hebben, alsmede door het openbaar ministerie.

— De openbaarheid is mede in het belang der samenleving; indien dezelve niet heeft plaats gehad, wordt het huwelijk als « verdoken » beschouwd. De openbaarheid bestaat in de afkondigingen, de tusschenkomst van den beambte van den burgerlijken stand en van de getuigen, het gemeentehuis enz. — Echter verplicht de wet den procureur des konings hier niet: alleenlijk geeft zij hem het vermogen om de nietigheid te bewerken.

192. Indien het huwelijk niet voorafgegaan is door de [twee]* vereischte afkondigingen, of indien de verschooningen, daarvan bij de wet toegestaan, niet verkregen zijn, of indien de voorgeschreven tijdvakken voor de afkondigingen en voltrekkingen niet in acht genomen zijn, zal de procureur des konings tegen den openbaren beambte doen uitspreken eene geldboete, die geen driehonderd frank zal mogen te boven gaan; en tegen de handelende partijen, of die onder welker macht zij gehandeld hebben, eene geldboete geëvenredigd met hun vermogen.

* W. v. 26 December 1891 a. 8. — BW. [74].

193. De straffen, bij het voorgaande artikel uitgesproken, zullen worden verbeurd door de daarbij aangewezen personen, voor alle overtreding der regels bij artikel [165] 8 ***van de Wet van 26 December 1891*** voorgeschreven, zelfs dan wanneer deze overtredingen niet voldoende werden geoordeeld om de nietigheid des huwelijks te doen uitspreken.

— Men zie artikel 8 der w. v. 26 December 1891 bij art. [74] BW. Het staat de rechtbank vrij te oordeelen of het ontbreken van eenige der voorwaarden van openbaarheid genoegzaam is om het huwelijk te vernietigen, dan wel of zulks alleen door eene geldboete moet worden gestraft.

194. Niemand kan den titel van echtgenoot en de burgerlijke uitwerkselen des huwelijks inroepen, indien hij geene akte van huwelijksvoltrekking, ingeschreven op het register van den burgerlijken stand vertoont, behalve de gevallen voorzien bij artikel 46 in den titel ***van Akten van den burgerlijken stand.***

— Het artikel 46 voorziet het geval van ongereedheid of verlies der registers.

195. Het bezit van staat zal de gewaande echtgenooten, die het wederzijds zullen inroepen, niet bevrijden van het vertoonen der akte van huwelijksvoltrekking voor den beambte van den burgerlijken stand.

— Het « bezit van staat » is eene vereeniging van omstandigheden, welke den staat der echtgenooten bewijst; men drukt zulks uit door deze drie woorden : ***nomen, tractatus, fama.*** De vrouw, bij voorbeeld, draagt den « naam » haars mans; zij is door hem als echtgenoote « behandeld »; en zij is in de samenleving als dusdanig « erkend ».

196. Wanneer er bezit van staat aanwezig is, en de akte van voltrekking des huwelijks voor den beambte van den burgerlijken stand vertoond wordt, zijn de echtgenooten wederzijds niet-ontvankelijk om de nietigheid dezer akte te vragen.

— De wet laat den echtgenooten niet toe wegens eenig gebrek aan pleegvormen een contract te vernietigen, dat uit zijnen aard onontbindbaar is.

197. Niettemin, indien er, in de gevallen der artikelen 194 en 195, kinderen bestaan uit twee personen gesproten, die openbaarlijk als man en vrouw hebben geleefd, en beiden overleden zijn, kan de wettigheid dezer kinderen niet worden betwist onder het enkel voorwendsel dat er geene akte van huwelijksvoltrekking wordt vertoond, telkens als deze wettigheid bewezen wordt door een bezit van staat, dat door de akte van geboorte niet wordt tegengesproken.

— Het kan gebeuren, dat kinderen van overledene ouders noch den tijd, noch de plaats kennen, waarop het huwelijk hunner ouders werd voltrokken, en dat zij dus in de onmogelijkheid zijn de huwelijksakte te vertoonen. Zij kunnen daarom uit dezen hoofde alleen niet als onecht beschouwd worden, wanneer hunne ouders als echtgenooten, en zij als kinderen van deze in de samenleving bekend zijn.

198. Wanneer het bewijs eener wettelijke voltrekking van het huwelijk verkregen is ten gevolge eener lijfstraffelijke rechtspleging, verzekert de inschrijving van het vonnis op de registers van den burgerlijken stand, aan het huwelijk, te rekenen van den dag zijner voltrekking, al de burgerlijke uitwerkselen, zoo ten aanzien der echtgenooten, als ten aanzien der kinderen uit dit huwelijk voortgesproten.

— Bij voorbeeld, wanneer de huwelijksakte op een los blad geschreven was.

199. Indien de echtgenooten of een van

ben overleden zijn, zonder het bedrog te hebben ontdekt, kan de lijfstraffelijke rechtsvordering worden ingespannen door allen die belang hebben het huwelijk van waarde te doen verklaren, alsmede door den procureur des konings.

— Zooals door de kinderen of andere erfgenamen.

200. Indien de openbare beambte overleden is, wanneer het bedrog ontdekt wordt, zal de eisch, ten burgerlijken einde strekkende, tegen zijne erfgenamen worden gericht, door den procureur des konings, in de tegenwoordigheid der belanghebbende partijen en op hunne aanklacht.

— De lijfstraffelijke rechtsvordering houdt op door den dood des schuldigen. De burgerlijke eisch strekt tot het bekomen van schadevergoeding en van het bewijs des huwelijks.

201. Het huwelijk, dat nietig verklaard is, heeft niettemin de burgerlijke uitwerkselen, zoo ten aanzien der echtgenooten, als ten aanzien der kinderen, wanneer het te goeder trouw is aangegaan.

— « De burgerlijke of civiele uitwerkselen », daarin bestaande, dat de echtgenooten bij hunne scheiding hunne wederzijdsche belangen zullen regelen, volgens hun contract van huwelijk; dat de kinderen wettig zullen zijn, en als zoodanig van hunne ouders erven.

De « goede trouw » wordt altoos ondersteld te bestaan; wie het tegendeel beweert, moet het bewijzen.

202. Indien de goede trouw slechts bij eenen der beide echtgenooten bestaat, heeft het huwelijk de burgerlijke uitwerkselen maar ten voordeele van dezen echtgenoot, en van de kinderen uit het huwelijk gesproten.

— De kwade trouw van eenen der echtgenooten is hem persoonlijk eigen, en brengt dus alleenlijk te zijnen opzichte hare nadeelige gevolgen te weeg.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Van de plichten, die uit het huwelijk ontstaan.

203. De echtgenooten verbinden zich gezamenlijk, door de enkele daad des huwelijks, om hunne kinderen te voeden, te onderhouden en op te brengen.

— Door « kinderen opbrengen » wordt verstaan hunne zedelijke vermogens ontwikkelen, en hun eene opvoeding bezorgen volgens den rang, die hun in de wereld bestemd is. In de lage volksklas kan de plicht der ouders zich beperken tot het leeren van een beroep aan hunne kinderen; doch in de hoogere klas zijn de kinderen tot meer gerechtigd.

204. Het kind heeft geene aanspraak jegens zijnen vader en zijne moeder tot het bezorgen van eenen stand, bij huwelijk of anderszins.

— 't Is te zeggen, dat het kind zich tot de rechtbanken niet kan wenden om zijne ouders tot dezen plicht, die enkel natuurlijk is, te dwingen. Het vaderlijk gezag ware hierdoor al te zeer gekrenkt.

[**205**]. Wet van 20 November 1896. — Art. 2. *Artikel 205 van het Burgerlijk Wetboek is door de volgende bepalingen vervangen :*

§ 1. *De kinderen zijn onderhoudsmiddelen verschuldigd aan hunnen vader en aan hunne moeder, en aan hunne andere opgaande bloedverwanten, die behoeftig zijn.*

— De « onderhoudsmiddelen » bevatten alles wat tot het leven noodzakelijk is : huisvesting, voeding en kleederen. Deze verplichting wordt gemeenlijk vervuld bij middel van een jaargeld of pensioen, bij partijen in der minne, of door de rechtbank bepaald.

De grootouder moet zich eerst tot zijn kind wenden.

§ 2. *De nalatenschap van den echtgenoot, zelfs gescheiden van lijve, die eerst overleden is zonder kinderen achter te laten, gesproten uit zijn huwelijk met den overlevenden, is aan dezen laatste onderhoudsmiddelen verschuldigd, indien hij op het oogenblik van het overlijden behoeftig is.*

— De erfelijke lijftocht bij art. 1 der w. v. 30 November 1896 (z. BW. [767]) ingericht, is geen voorbehouden recht op de nalatenschap van den eerststervenden echtgenoot; deze kan door schenkingen of legaten van inbreng vrijgesteld, den erfelijken lijftocht verkorten, zelfs verijdelen. Zoo kan het nog gebeuren dat, het weduweschap den overlevende dadelijk van welstand in behoeftigheid doe vervallen. Daarin voorziet de bovenstaande bepaling, waarbij 's afgestorvenen plicht tot levensonderhoud aan zijne nalatenschap wordt overgezet, op grond dat de rechten van den overlevenden echtgenoot niet minder achting verdienen dan die van onechte kinderen zelfs in overspel of bloedschande verwekt (art. 762).

— « Zelfs gescheiden van lijve », want het huwelijk blijft voortbestaan en moet zijne wettelijke uitwerkselen erlangen (art. 212).

— « Op het oogenblik van het overlijden ». Later opgekomene behoeftigheid kan geen recht ten laste der nalatenschap meer te weeg brengen; daarom moet het onderhoudsgeld binnen het jaar gevorderd worden (§ 5).

§ 3. *Het onderhoudsgeld is een last der nalatenschap. Het wordt gekweten door al de erfgenamen en, desnoods, door de bijzondere legatarissen, naar evenredigheid van hetgene zij genieten.*

Indien, echter, de overledene verklaard heeft dat bepaalde legaten moeten bij voorkeur boven andere gekweten worden, zoo zullen die legaten in het onderhoudsgeld maar bijdragen voor zooveel daartoe de inkomsten der andere ontoereikend zijn.

— « Een last der nalatenschap » en niet een personeele last der erfgenamen en erfgemaakten. Zoo moet het pensioen bepaald worden naar het bedrag der nalatenschap, alle schulden afgerekend, en kunnen de erfgenamen en legatarissen nimmer tot meer gehouden zijn dan hunne baten bedragen.

— « Desnoods » dit is wanneer de baten der erfgenamen en erfgemaakten daartoe ontoereikend zijn.

§ 4. *Indien de onderhoudsmiddelen niet in hoofdgeld op de nalatenschap worden vooraf genomen, zoo zullen aan den genieter voldoende zekerheden gegeven worden om de betaling van het jaargeld te verzekeren.*

— « Voldoende zekerheden » bij minnelijke overeenkomst tusschen de belanghebbenden, zoo niet, gerechtelijk te bepalen.

§ 5. *De tijd om het jaargeld van onderhoud te vorderen, is van een jaar, te rekenen van het overlijden.*

— « Te vorderen » doch niet bepaaldelijk vast te stellen, de vereffening der nalatenschap mocht eene daartoe noodige opgave, namelijk het zuiver bedrag der nalatenschap in het duister laten; in welk geval het onderhoudsgeld voorloopig en behalve wijziging naar den uitslag der vereffening kan geregeld worden.

— De wet van 18 Juni 1850- 28 December 1873, art. 27 behelst eene toepassing van bovenstaande bepaling op de onderhoudskosten van zieken in gestichten voor krankzinnigen geplaatst.

— In het algemeen kunnen pensioenen noch ten voordeele van derden afgestaan, noch in beslag genomen worden; van dien regel wordt in de gevallen bij de artikelen 203, 205 en 214 BW. uitdrukkelijk bij bijzondere wetten afgeweken, te weten tot beloop van een derde gedeelte van

I. de *pensioenen* :

1° Van militairen (W. v. 24 Mei 1838 a. 25);

2° Van magistraten, ambtenaren, bedienden van den Staat en bedienaars van den eeredienst (W. v. 21 Juli 1844 a. 95); van derzelver weduwen en weezen (Id. a. 53);

3° Van weduwen en weezen van officieren van het leger (W. v. 24 Februari 1847 a. 1);

4° Van gemeente secretarissen en derzelver weduwen en weezen (W. v. 30 Maart 1861 a. 8 en K. B. van 15 Juni 1861 a. 71);

N. B. Te hunne opzichte ook in het geval van art. 206 BW.

5° Van leeraars en onderwijzers bij gemeentescholen en derzelver weduwen en weezen (W. v. 16 Mei 1876 a. 3; K. B. v. 25 October 1876 a. 22);

6° Van bedienden en agenten van gemeentebesturen (W. v. 20 Juni 1896);

II. De *renten* ten laste der Algemeene Spaar- en pensioenkas, indien de samengevoegde renten geen 360 frank te boven gaan, zonder dat het voorbehouden gedeelte minder dan die somme moge zijn (W v. 16 Maart 1865 a. 55);

In gelijke omstandigheden kunnen de *jaarloonen* van officieren van het leger tot beloop van een derde gedeelte afgestaan en in beslag genomen worden (W. v. 24 Februari 1847).

206. Schoonzoons en schoondochters zijn insgelijks en in dezelfde omstandigheden onderhoudsmiddelen verschuldigd aan hunnen schoonvader en hunne schoonmoeder; doch deze plicht houdt op: 1° wanneer de schoonmoeder een tweede huwelijk heeft aangegaan; 2° wanneer diegene der echtgenooten, door wien de verwantschap ontstaan was, en de kinderen uit deszelfs huwelijk met den anderen echtgenoot gesproten, overleden zijn.

— De verplichting der schoonkinders steunt op den regel dat de verwantschap door aanhuwing de verwantschap van bloede volgt: *referunt speciem liberorum.* De reden der eerste uitzondering is licht te bevatten : de man moet vooral zijne vrouw verzorgen. In de tweede uitzondering heeft alle burgerlijke verwantschap opgehouden.

207. De plichten uit deze bepalingen ontstaande, zijn wederkeerig.

208. De onderhoudsmiddelen worden slechts toegestaan in evenredigheid der behoefte van dengene die ze vordert, en des vermogens van dengene die ze verschuldigd is.

— De behoefte wordt gerekend volgens den ouderdom, de gezondheid, den rang en het persoonlijk vermogen.

209. Wanneer hij, die de onderhoudsmiddelen verschaft, of hij, die ze ontvangt, tot zoodanigen toestand is geraakt, dat de eene er geene meer kunne geven, of de andere er geene meer noodig hebbe, hetzij geheel of gedeeltelijk, zoo kan de ontlasting of vermindering daarvan worden gevorderd.

— Zoo moet in het geval van art. 205 § 2 het tweede huwelijk van den overlevenden echtgenoot, indien zijn geldelijke toestand er door verbeterd is, tot grond strekken van vermindering of afschaffing van het onderhoudsjaargeld.

210. Indien de persoon, die onder-

houdsmiddelen verschaffen moet, bewijst niet in staat te zijn het jaargeld van onderhoud te betalen, zal de rechtbank, na onderzoek van zaken, kunnen bevelen, dat hij dengene, aan wien het onderhoud verschuldigd is, bij zich in huis nemen, voeden en onderhouden zal.

— In algemeenen regel wordt al ander onderhoud dan dat van kinderen door hunne ouders, verschaft bij middel van een jaargeld of pensioen, en zulks bijzonderlijk om eene vernederende onderwerping van ouders jegens hunne kinders te vermijden. Opdat het anders zij, wordt er vereischt dat hij, die het onderhoud verschuldigd is, bewijze het pensioen niet te kunnen betalen.

211. De rechtbank zal insgelijks beslissen of de vader of moeder, die aanbiedt het kind, aan hetwelk hij onderhoudsmiddelen verschuldigd is, bij zich in huis te nemen, te voeden en te onderhouden, in dien gevalle van de betaling van het onderhoudsjaargeld moet worden verschoond.

— Niets zoo natuurlijk als dat het kind in het vaderlijk huis onderhouden worde. De rechtbank onderzoekt in dien gevalle niet of de ouders in staat zijn het pensioen te betalen, maar alleenlijk of het kind bij hen geene mishandelingen of slechte voorbeelden te vreezen hebbe.

ZESDE HOOFDSTUK.

Van de wederzijdsche rechten en plichten der echtgenooten.

212. De echtgenooten zijn elkander wederkeerig getrouwheid, hulp, bijstand verschuldigd.

— « Getrouwheid, » want zij hebben zich geheel en al aan elkander overgegeven. Opzichtens de zedelijkheid is de plicht van beide echtgenooten gelijk; doch de wet ziet alleen de gevolgen der schennis van het contract in. De vrouw kan in de familie kinderen brengen, welke aan deze vreemd zijn, en daarom wordt de trouwloosheid der vrouw met zwaardere straffen bedreigd dan die van den man (Swb. 387 en 389).

« Hulp en bijstand, » want zij verbinden zich om in elkanders noodlot te deelen.

213. De man is aan zijne vrouw bescherming verschuldigd, de vrouw gehoorzaamheid aan haren man.

— De voorrang des mans komt uit de beschermende macht, welke de wet in hem erkent. De gehoorzaamheid der vrouw is een noodzakelijk gevolg der echtverbintenis, welke onbestaanbaar ware, indien een van beide echtgenooten niet aan den anderen onderworpen wierd.

214. De vrouw is verplicht met den man te wonen en hem overal te volgen, waar hij geraden oordeelt te verblijven : de man is verplicht haar bij zich te ontvangen, en haar te verleenen al wat tot de behoefte des levens noodig is, volgens zijn vermogen en zijnen staat.

— Het is in rechten aangenomen, dat de man den bijstand der openbare macht kan inroepen om zijne vrouw tot dezen plicht te dwingen; maar daartoe is het noodig, dat hij zelf aan geen plichtverzuim schuldig zij.

215. De vrouw kan niet in rechte verschijnen zonder de machtiging van haren man, al ware zij openbare koopvrouw of buiten gemeenschap, of gescheiden van goederen.

— De onbevoegdheid der gehuwde vrouw vloeit voort uit het gezag des mans, en niet uit de zwakheid harer kunne; want meerderjarige dochters en weduwen hebben deze onbevoegdheid niet.

« In rechte verschijnen » is voor den rechter komen, hetzij als eischer, hetzij als verweerder. Wat gemeenschap of scheiding van goederen is, zie men hierna onder de artikelen 1399 en 1529 en volgende.

— Zie bij de W. v. 15 Augusti 1854 a. 4 eene bijzondere bepaling voor het geval van gedwongene onteigening van onroerende goederen aan de vrouw eigen.

216. Des mans machtiging is niet noodig, wanneer de vrouw in zake van lijfstraf of politie vervolgd wordt.

— Anders zoude zijne weigering de openbare strafvordering kunnen beletten.

217. De vrouw, zelfs buiten gemeenschap of gescheiden van goederen zijnde, kan niets schenken, vervreemden, met hypotheek belasten, verkrijgen, ten kosteloozen of ten bezwarenden titel, zonder de medewerking van haren man in de akte, of zonder zijne schriftelijke toestemming.

— De goede zeden vereischen, dat de man kennis hebbe van de giften aan zijne vrouw gedaan.

Wanneer de man tot de akte medewerkt, wordt zulks als eene stilzwijgende machtiging aangezien.

218. Indien de man weigert zijne vrouw te machtigen om in rechte te verschijnen, kan de rechter deze machtiging verleenen.

— Men onderscheidt of de vrouw als eischeres dan wel als verweerster handelt (zie hierop B. R. 861); in dit tweede geval moet de man door de rechtbank niet worden gehoord, omdat zijne weigering geen nadeel aan derden moet kunnen toebrengen.

Over 's mans toestemming en de machtiging door den rechter te verleenen in buitengerechtelijke zaken, vindt men bijzondere bepalingen: bij de W. v. 16 Maart 1865, a. 45, ten aanzien van het verkrijgen van uitgestelde lijfrenten op de Algemeene Spaarkas, ten persoonlijken voordeele der vrouw; bij de W. v. 3 April 1851 a. 5, ten aanzien van het treden der vrouw in een genootschap van onderlingen bijstand.

219. Indien de man weigert zijne vrouw te machtigen om eene akte aan te gaan, kan de vrouw haren man rechtstreeks doen dagen voor de rechtbank van eersten aanleg des arrondissements van de gemeenschappelijke woonstede, die hare machtiging kan verleenen of weigeren, nadat de man in de raadkamer zal gehoord of behoorlijk geroepen zijn geweest.

— De vrouw moet eerst vooral haren man doen aanmanen of *sommeeren*, en, indien hij weigert, een verzoekschrift aan de rechtbank aanbieden.

De « raadkamer » is eene kamer nevens de gehoorzaal, alwaar het publiek niet is toegelaten. Die naam wordt ook gegeven aan de gezamenlijke rechters aldaar in bediening. De man verschijnt voor dezelve om de openbaarheid van huiselijke twisten voor te komen.

220. De vrouw, indien zij openbare koopvrouw is, kan, zonder de machtiging van haren man, zich verbinden voor hetgeen haren koophandel betreft; en in gezegd geval, verbindt zij ook haren man, indien er tusschen hen gemeenschap van goederen bestaat.

Zij wordt voor geene openbare koopvrouw gehouden, wanneer zij slechts de koopwaren van den handel haars mans in het klein verkoopt, maar alléén dan, wanneer zij eenen afzonderlijken koophandel drijft.

— Ter begunstiging van den koophandel wordt de vrouw geacht onafhankelijk te zijn van het gezag des mans, voor alles wat de handelingen van hare koopzaken betreft.

Wat aangaat des mans toestemming of des rechters machtiging aan de vrouw noodig om handel te drijven, zie men de W. v. 15 December 1872 (nieuw Wb. v. kooph.) art. 9.

221. Wanneer er tegen den man een vonnis bestaat, hetwelk lijf-[of onteerende]* straf medebrengt, al ware hetzelve slechts bij wederspannigheid aan de wet uitgesproken, kan de vrouw, zelfs meerderjarig zijnde, zoolang de straf duurt, niet in rechte verschijnen, noch eenige verbintenis aangaan, dan na zich te hebben doen machtigen door den rechter, die in dezen gevalle, de machtiging kan verleenen, zonder dat de man gehoord of geroepen zij.

* Swb. 7.

222. Indien de man in verbieding gesteld of afwezig is, kan de rechter, na onderzoek der zaak, de vrouw machtigen, hetzij om in rechte te verschijnen, hetzij om verbintenissen aan te gaan.

— Volgens de schrijvers is het zelfs niet noodig, dat de afwezigheid verklaard zij, en is het genoeg, dat de man te zeer is verwijderd om zijne machtiging te geven.

223. Elke algemeene machtiging, zelfs bij huwelijkscontract bedongen, is niet geldig dan met betrekking tot het beheer der goederen van de vrouw.

— Dit artikel is een gevolg van het grondbeginsel, dat men door geene bijzondere overeenkomsten kan afwijken van de wetten, die de openbare orde aanbelangen; onder deze wetten behooren die welke tot het mansgezag betrekkelijk zijn. Eene algemeene machtiging zou kunnen strekken om dit gezag te verijdelen.

224. Indien de man minderjarig is, heeft de vrouw 's rechters machtiging noodig, hetzij om in rechte te verschijnen, hetzij om verbintenissen aan te gaan.

— Men begrijpt licht, dat de man zijne vrouw niet kan machtigen om meer te doen dan waartoe hij zelf bevoegd is.

225. De nietigheid op het ontbreken van machtiging gegrond, kan alléén door de vrouw, den man of hunne erfgenamen worden ingeroepen.

— Derde personen moeten het aan zich zelven wijten, te hebben gehandeld met eene vrouw, die onbevoegd was.

226. De vrouw kan zonder machtiging van haren man bij uitersten wil beschikken.

— Want de uiterste wil heeft geen uitwerksel dan na haren dood, wanneer het mansgezag niet meer bestaat.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Van ontbinding des huwelijks.

227. Het huwelijk wordt ontbonden:

1° Door den dood van eenen der echtgenooten;

2° Door de wettelijk uitgesprokene echtscheiding;

[3°]*

* Grondw. 13.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Van tweede huwelijken.

228. De vrouw kan geen tweede huwelijk aangaan dan na verloop van tien volle maanden sedert de ontbinding van het vorig huwelijk.

— Deze tijd is noodig om de verwarring der familien (*confusionem partus*) te beletten. De wet straft met eene geldboete van 26 tot 500 fr. den beambte van den burgerlijken stand, die het huwelijk eener weduwe voltrekt vóór het verstrijken van den tijd alhier bepaald (Swb. 264); doch daarom is het tweede huwelijk niet van onwaarde.

ZESDE TITEL.

Van Echtscheiding.

Vastgesteld den 30 Ventôse jaar XI (21 Maart 1803). Afgekondigd den 10 Germinal jaar XI (31 Maart 1803).

— Echtscheiding is de ontbinding des huwelijks door den beambte van den burgerlijken stand, krachtens vonnis van den bevoegden rechter, uitgesproken om eene der oorzaken, welke de wet daartoe voldoende oordeelt.
Vóór de Fransche wetgeving was de echtscheiding hier te lande onbekend. Een onderzoek der redenen, welke aanleiding hebben gegeven om deze instelling uit de Romeinsche wetgeving op te delven, ware alhier voor rechtsgeleerden overbodig en voor anderen van minder belang. De bepalingen der volgende artikelen zijn meestal tot de vormen van rechtspleging betrekkelijk, zoo schijnen alle aanmerkingen dienaangaande alhier te kunnen worden onderdrukt.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van gronden tot echtscheiding.

229. De man kan echtscheiding eischen wegens overspel van zijne vrouw.

230. De vrouw kan echtscheiding eischen wegens overspel van haren man, wanneer hij zijne bijzit ten gemeenen huize gehouden heeft.

231. De echtgenooten kunnen wederkeerig echtscheiding eischen wegens buitensporigheden, mishandelingen of grove beleedigingen van den eenen jegens den anderen.

[**232.**]*

Swb. 7.

233. Onderlinge en aanhoudende toestemming der echtgenooten, uitgedrukt op de wijze door de wet voorgeschreven, onder de voorwaarden en na de proeven daarbij bepaald, zal genoegzaam bewijzen dat het gemeenzame leven hun ondraaglijk is, en dat er, te hunnen opzichte, eene beslissende reden tot echtscheiding bestaat.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van echtscheiding wegens bepaalde oorzaak.

EERSTE AFDEELING.

Van de vormen der echtscheiding wegens bepaalde oorzaak.

234. Van welken aard ook de feiten of misdrijven zijn, die tot het eischen van echtscheiding wegens bepaalde oorzaak zullen aanleiding geven, zal deze eisch alleen kunnen worden gedaan aan de rechtbank van het arrondissement in hetwelk de echtgenooten hunne woonstede hebben.

235. Indien eenige der feiten, bijgebracht door den echtgenoot als eischer handelende, aanleiding geven tot een lijfstraffelijk vervolg vanwege het openbaar ministerie, zal de vordering tot echtscheiding blijven opgeschorst tot na het vonnis van het lijfstraffelijk gerecht; alsdan zal dezelve kunnen worden hervat, zonder dat het toegelaten zij uit het arrest eenig middel tot niet-ontvankelijkheid of vooraf te wijzen exceptie tegen den eischenden echtgenoot af te leiden.

236. Alle eisch tot echtscheiding zal eene omstandige opgave der feiten bevatten; hij zal, met de stukken tot staving, indien er bestaan, worden ter hand gesteld aan den voorzitter der rechtbank of aan den rechter, die deszelfs ambtverrichtingen waarneemt, door den eischenden echtgenoot in persone, tenzij hij door ziekte daartoe belet ware; in welken gevalle, de magistraat, op zijn aanzoek en het getuigschrift van twee geneesheeren of heelmeesters of van twee gezondheidsbeambten, zich zal begeven ter woonstede van den eischer, om aldaar zijnen eisch op te nemen.

237. De rechter, na den eischer gehoord en hem de aanmerkingen gemaakt te hebben, die hij zal vermeenen te beta-

men, zal den eisch en de stukken kortteekenen, en van de overlevering van alles in zijne handen proces-verbaal opmaken. Dit proces-verbaal zal door den rechter en den eischer onderteekend worden, tenware deze laatste niet konde naamteekenen of daartoe buiten staat ware; in welk geval er van melding zal worden gemaakt.

238. De rechter zal onderaan zijn proces-verbaal bevelen, dat partijen voor hem in persone zullen verschijnen, ten dage en ure, die hij aanwijzen zal; en dat er te dezen einde, door hem afschrift van zijn bevelschrift zal worden toegezonden aan de partij, jegens welke de echtscheiding geëischt wordt.

239. Ten gestelden dage zal de rechter aan beide echtgenooten, indien zij zich aanbieden, of aan den eischer, indien hij alleen verschijnt, zoodanige vertooningen doen als hij zal gepast oordeelen om eene verzoening te bewerken : indien hij daartoe niet geraken kan, zal hij daarvan proces-verbaal opmaken en de mededeeling van den eisch en de stukken aan den procureur des konings, alsmede het verslag van alles aan de rechtbank, bevelen.

240. Binnen de drie volgende dagen, zal de rechtbank, op verslag van den voorzitter of van den rechter, die deszelfs ambtsverrichting heeft waargenomen, en op de besluitselen van den procureur des konings, het verlof tot dagvaarding toestaan of opschorsen. De opschorsing zal den tijd van twintig dagen niet mogen te boven gaan.

241. De eischer zal, krachtens het verlof der rechtbank, den verweerder in den gewonen vorm doen dagvaarden, om in persone te verschijnen ter terechtzitting, met geslotene deuren, binnen den tijd bij de wet bepaald; hij zal ten hoofde der dagvaart, afschrift doen geven van den eisch tot echtscheiding en van de stukken tot staving overgelegd.

242. Deze tijd verstreken zijnde, hetzij de verweerder verschijne of niet, zal de eischer in persone, bijgestaan door eenen raadsman, indien hij zulks geraden oordeelt, de gronden van zijnen eisch opgeven of doen opgeven; hij zal de stukken vertoonen, die denzelven staven, en de getuigen opnoemen, die hij voornemens is te doen hooren.

243. Indien de verweerder in persone of bij gevolmachtigde verschijnt, zal hij zijne aanmerkingen kunnen voordragen of doen voordragen, zoo op de gronden van den eisch als op de stukken door den eischer overgelegd en de getuigen door dezen opgenoemd. De verweerder zal van zijnen kant de getuigen opnoemen, die hij voornemens is te doen hooren, en op welke de eischer wederkeerig zijne aanmerkingen zal maken.

244. Er zal van de verschijningen, gezegden en aanmerkingen der partijen, alsmede van de bekentenissen, die de eene of andere mocht doen, proces-verbaal worden opgemaakt. Het proces-verbaal zal aan partijen worden voorgelezen, die zullen worden uitgenoodigd hetzelve te onderteekenen; en er zal van hunne naamteekening of van hunne verklaring dat zij niet kunnen of willen teekenen, uitdrukkelijke melding worden gemaakt.

245. De rechtbank zal partijen verzenden tot de openbare terechtzitting, waartoe zij dag en uur zal bepalen; zij zal de mededeeling van de stukken des gedings aan den procureur des konings bevelen, en eenen verslaggever aanstellen. In gevalle de verweerder niet ware verschenen, zal de eischer gehouden zijn hem het bevel der rechtbank te doen beteekenen, binnen den tijd daarbij bepaald.

246. Ten gestelden dage en ure zal de rechtbank, op verslag des aangestelden rechters, en na den procureur des konings te hebben gehoord, voor eerst rechtspreken op de middelen tot niet-ontvankelijkheid indien er zijn voorgedragen. In geval dezelve afdoende worden bevonden, zal de eisch tot echtscheiding worden verworpen: in tegenovergestelden gevalle, of indien er geene middelen tot niet-ontvankelijkheid zijn voorgedragen, zal de eisch tot echtscheiding worden aangenomen.

247. Onmiddellijk na het aannemen van den eisch tot echtscheiding, zal de rechtbank, op verslag des aangestelden rechters, en na den procureur des konings te hebben gehoord, ten gronde rechtspreken. Zij zal op den eisch rechtdoen, indien hij haar toeschijnt te kunnen worden uit-

geweest; zoo niet, zal zij den eischer toelaten tot bewijs der afdoende feiten door hem aangehaald, en den verweerder tot tegenbewijs.

248. Bij elke behandeling der zaak zullen partijen, na het verslag van den rechter, en alvorens de procureur des konings het woord hebbe genomen, hunne wederzijdsche middelen kunnen voordragen of doen voordragen, vooreerst op de middelen tot niet-ontvankelijkheid en daarna ten gronde; doch in geenen gevalle zal des eischers raadsman worden toegelaten, wanneer de eischer niet in persone verschijnt.

249. Dadelijk na de uitspraak van het vonnis, waarbij het hooren der getuigen bevolen wordt, zal de griffier der rechtbank lezing doen van het gedeelte des proces-verbaals, hetwelk bevat de reeds gedane opnoeming der getuigen, die partijen voornemens zijn te doen hooren. Deze zullen door den voorzitter worden verwittigd, dat zij er alsnog andere kunnen aanwijzen; doch dat zij na dit oogenblik daartoe niet meer zullen worden aanvaard.

250. Partijen zullen dadelijk hare wederzijdsche wrakingen voordragen tegen de getuigen, welke zij willen verwerpen. De rechtbank zal op die wrakingen uitspraak doen, na den procureur des konings te hebben gehoord.

251. De bloedverwanten van partijen, uitgezonderd hunne kinderen en afstammelingen, zijn niet wraakbaar uit hoofde der bloedverwantschap, zoomin als de dienstboden der echtgenooten, uit hoofde van die hoedanigheid; doch de rechtbank zal op de getuigenissen der dienstboden en bloedverwanten zoodanig acht geven als naar behooren.

252. Alle vonnis, dat een bewijs bij getuigen toelaat, zal de getuigen, welke zullen worden gehoord, opnoemen en den dag en het uur bepalen, op welke partijen dezelve zullen moeten voorbrengen.

253. De verklaringen der getuigen zullen door de rechtbank, met geslotene deuren zittende, worden afgenomen, in tegenwoordigheid van den procureur des konings, van de partijen, van hare raden of vrienden, ten getalle van drie van elke zijde.

254. Partijen zullen, zoo door zich zelven als door hare raden, aan de getuigen zoodanige aanmerkingen en afvragingen mogen doen, als zij zullen gepast oordeelen, zonder dezelve nogtans gedurende het afleggen hunner verklaringen te mogen in de rede vallen.

255. Elke verklaring zal schriftelijk worden opgesteld, alsmede de gezegden en aanmerkingen, waartoe dezelve zal hebben aanleiding gegeven. Het proces-verbaal van verhoor zal worden voorgelezen zoo aan de getuigen als aan partijen: alle welke zullen worden uitgenoodigd hetzelve te onderteekenen; en er zal worden melding gemaakt van hunne onderteekening of van hunne verklaring dat zij niet kunnen of willen naamteekenen.

256. Na het sluiten der beide verhooren of van dat van den eischer, indien de verweerder geene getuigen heeft voorgebracht, zal de rechtbank partijen verzenden tot de openbare terechtzitting, waarvan zij den dag en het uur bepalen zal; zij zal de mededeeling der stukken van het geding aan den procureur des konings bevelen, en eenen verslaggever aanstellen. Dit bevel zal aan den verweerder, ten verzoeke van den eischer, binnen den daarbij bepaalden tijd, worden beteekend.

257. Ten dage, voor het eindvonnis bepaald, zal het verslag door den aangestelden rechter worden gedaan; partijen zullen vervolgens, door zich zelven of door hare raden, zoodanige aanmerkingen mogen maken als zij voor hare zaak nuttig oordeelen; waarna de procureur des konings zijne besluitselen zal geven.

258. Het eindvonnis zal openbaarlijk worden uitgesproken; wanneer het de echtscheiding toestaat, zal de eischer gemachtigd zijn zich bij den beambte van den burgerlijken stand te vervoegen, ten einde dezelve te doen uitspreken.

259. Wanneer de eisch tot echtscheiding gedaan is uit hoofde van buitensporigheden, mishandelingen of zware beleedigingen, zullen de rechters, al ware de eisch gegrond, nogtans de echtscheiding niet dadelijk behoeven toe te staan. In dezen gevalle, vooraleer recht te doen, zullen zij de vrouw machtigen de samenwoning met haren man te verlaten, zonder

verplicht te zijn hem bij haar te ontvangen, indien zij zulks niet geraden oordeelt; en zij zullen den man verwijzen haar een onderhoudsjaargeld in evenredigheid zijns vermogens te betalen, indien de vrouw zelve geene genoegzame inkomsten heeft om in hare behoeften te voorzien.

260. Indien, na een jaar proeftijd, partijen niet vereenigd zijn, zal de eischende echtgenoot den anderen kunnen dagvaarden om voor de rechtbank te verschijnen binnen den tijd bij de wet bepaald, ten einde aldaar het eindvonnis te hooren uitspreken, hetwelk alsdan de echtscheiding zal toelaten.

[**261.**]*
* Swb. 7.

262. In geval van beroep tegen het vonnis van toelating of tegen het eindvonnis door de rechtbank van eersten aanleg in zake van echtscheiding gewezen, zal de zaak door het hof van beroep als dringende zaak behandeld en uitgewezen worden.

263. Het beroep zal maar ontvankelijk zijn voor zooveel het is ingeslagen binnen de drie maanden, te rekenen van den dag der beteekening van het vonnis wedersprakelijk of bij verstek gewezen. De tijd om zich bij het hof van verbreking te voorzien tegen een vonnis in hoogste rechtsgebied, zal ook van drie maanden zijn, te rekenen van de beteekening. De voorziening zal opschorsend zijn.

264. Krachtens alle vonnis in hoogste rechtsgebied gewezen, of kracht van gewijsde bekomen hebbende, waarbij de echtscheiding wordt toegestaan, zal de echtgenoot, die hetzelve bekomen heeft, verplicht zijn zich, binnen den tijd van twee maanden, voor den beambte van den burgerlijken stand aan te bieden, de andere partij behoorlijk geroepen zijnde, om de echtscheiding te doen uitspreken.

265. Deze twee maanden zullen, wat betreft de vonnissen van eersten aanleg, maar eerst beginnen te loopen, nadat de tijd van beroep zal verstreken zijn; ten opzichte der arresten in hooger beroep bij verstek gewezen, slechts na verloop van den tijd van verzet; en ten opzichte der wedersprakelijke vonnissen in hoogste rechtsgebied, alleen na verstrijking van den tijd tot voorziening in verbreking.

266. De eischende echtgenoot, die d hierboven bepaalden tijd van twee maa den heeft laten voorbij gaan, zonder d anderen echtgenoot voor den beambte v den burgerlijken stand te roepen, zal ve vallen zijn van het recht, dat hij door h vonnis bekomen had, en zal zijnen eis tot echtscheiding niet kunnen hervatte tenzij om nieuwe redenen, in welk geval l niettemin de oude gronden zal mogen do gelden.

TWEEDE AFDEELING.

Van de voorloopige maatregelen waartoe de ei tot echtscheiding, uit hoofde van bepaalde o zaak, kan aanleiding geven.

267. Het voorloopig beheer der kind ren zal aan den man, eischer of verweerd in zake van echtscheiding, verblijven, te ware er door de rechtbank, op de vra der moeder, der familie of van den proc reur des konings, ten meerderen voordee der kinderen, anders bevolen wierde.

268. De vrouw, eischeres of verwee ster in zake van echtscheiding, zal woonstede des mans, gedurende het ve volg, mogen verlaten, en een onderhou jaargeld eischen in evenredigheid v 's mans vermogen. De rechtbank zal h huis aanwijzen, in hetwelk de vrouw gehouden zijn te verblijven, en zal, daa toe grond zijnde, den onderhoudsvoorra bepalen dien de man zal verplicht zi haar te betalen.

269. De vrouw zal gehouden wez bewijs te doen van haar verblijf ten aa gewezen huize, telkens als zij daartoe worden aanzocht; bij gebreke van bewijs, zal de man den onderhoudsvo raad kunnen weigeren, en, indien vrouw eischeres tot echtscheiding is, h niet-ontvankelijk doen verklaren tot voo zetting van het vervolg.

270. De vrouw, in gemeenschap goederen gehuwd, als eischeres of v weerster in zake van echtscheiding h delende, zal in allen staat der zake, rekenen van de dagteekening van het be bij artikel 238 vermeld, voor het beh harer rechten, de verzegeling kun vorderen van de roerende goederen gemeenschap. Deze zegels zullen niet w den gelicht dan met beschrijving en prij en onder verplichting van den man om beschreven goederen te vertoonen, of o

hunne waarde te verantwoorden als gerechtelijke bewaarder.

271. Alle verbintenis door den man ten laste der gemeenschap aangegaan, alle vervreemding der onroerende goederen daarvan afhangende door hem gedaan, na de dagteekening van het bevel in artikel 238 vermeld, zal worden nietig verklaard, indien het wijders bewezen is, dat dezelve gedaan of aangegaan is ter bedriegelijke schending van de rechten der vrouw.

DERDE AFDEELING.

Van de gronden tot niet-ontvankelijkheid tegen den eisch tot echtscheiding wegens bepaalde oorzaak.

272. De vordering tot echtscheiding zal te niet gaan door de verzoening der echtgenooten, hetzij die sedert de feiten, welke deze vordering zouden hebben kunnen toelaten, hetzij die sedert den eisch tot echtscheiding plaats hebbe gehad.

273. In beide gevallen zal de eischer niet-ontvankelijk worden verklaard in zijne vordering; hij zal er niettemin eenen nieuwen kunnen inspannen wegens eene oorzaak sedert de verzoening opgekomen, en alsdan van de oude oorzaken gebruik maken om zijnen nieuwen eisch te staven.

274. Indien de eischer tot echtscheiding loochent, dat er verzoening plaats gehad heeft, zal de verweerder daarvan bewijs doen, hetzij bij geschrift, hetzij bij getuigen, in den vorm bij de eerste afdeeling des tegenwoordigen hoofdstuks voorgeschreven.

DERDE HOOFDSTUK.

Van echtscheiding bij onderlinge toestemming.

275. De onderlinge toestemming der echtgenooten zal niet worden aangenomen, indien de man min dan vijf en twintig jaar, of indien de vrouw min dan een en twintig jaar oud is.

276. De onderlinge toestemming zal niet worden aangenomen dan na twee jaar huwelijks.

277. Zij zal niet meer kunnen worden aangenomen na twintig jaar huwelijks, noch wanneer de vrouw den ouderdom van vijf en veertig jaar heeft bereikt.

278. In geenen gevalle zal de wederzijdsche toestemming der echtgenooten voldoende zijn, zoo daarin niet bewilligd is door hunne vaders en moeders of door hunne andere in leven zijnde opgaande bloedverwanten, volgens de regelen bij artikel 150, in den titel *van het huwelijk*, voorgeschreven.

279. De echtgenooten, die van vast voornemen zijn de echtscheiding bij onderlinge toestemming te bewerkstelligen, zullen gehouden zijn voorafgaandelijk al hunne roerende en onroerende goederen te doen beschrijven en schatten, mitsgaders hunne wederzijdsche rechten te regelen, op welke het hun nogtans zal vrijstaan willig verdrag te maken.

280. Zij zullen insgelijks gehouden zijn schriftelijk hunne overeenkomst vast te stellen op de drie volgende punten :

1° Aan wie de kinderen, uit hunnen echt geboren, zullen worden toevertrouwd, hetzij gedurende den proeftijd, hetzij na de uitgesprokene echtscheiding;

2° In welk huis de vrouw zich zal moeten begeven en verblijven gedurende den proeftijd;

3° Welke som de man aan zijne vrouw gedurende dien tijd zal moeten betalen, indien zij geene genoegzame inkomsten heeft om in hare behoeften te voorzien.

281. De echtgenooten zullen zich te zamen en in persone aanbieden voor den voorzitter der burgerlijke rechtbank huns arrondissements, of voor den rechter, die dezes ambtsverrichtingen waarneemt, en zullen hem de verklaring doen van hunnen wil, in het bijzijn van twee notarissen door hen medegeleid.

282. De rechter zal aan beide echtgenooten gezamenlijk en aan elk hunner in het bijzonder, ten bijwezen der twee notarissen, zoodanige vertooningen en vermaningen doen als hij zal gepast oordeelen; hij zal hun lezing doen van het vierde hoofdstuk des tegenwoordigen titels, dat *de uitwerkselen der echtscheiding* regelt, en zal hun al de gevolgen van hunnen stap voor oogen stellen.

283. Indien de echtgenooten in hun besluit volharden, zal er hun door den

rechter akte worden verleend, dat zij de echtscheiding verzoeken en onderling daarin toestemmen; en zij zullen gehouden zijn dadelijk te vertoonen en in handen der notarissen over te leggen, behalve de akten vermeld bij de artikelen 279 en 280:

1° De akten van hunne geboorte en van hun huwelijk;

2° De akten van geboorte en overlijden van al de kinderen uit hunnen echt geboren;

3° De geloofwaardige verklaring van hunnen vader en hunne moeder of andere in leven zijnde opgaande bloedverwanten, houdende dat zij, om redenen hun bekend, dien *of* die, hunnen zoon *of* hunne dochter, kleinzoon *of* kleindochter, gehuwd aan dien *of* die, machtigen om de echtscheiding te verzoeken en daarin toe te stemmen. De vaders, moeders, grootvaders en grootmoeders der echtgenooten worden ondersteld in leven te zijn, zoolang de akten, hun overlijden bewijzende, niet worden vertoond.

284. De notarissen zullen van alles wat er in uitvoering der voorgaande artikelen zal gezegd en verricht zijn, omstandig proces-verbaal opmaken; de minute daarvan zal aan den oudsten der beide notarissen blijven, alsmede de overgelegde stukken, die zullen blijven gehecht aan het proces-verbaal, waarin zal melding worden gemaakt van de waarschuwing, welke aan de vrouw zal worden gedaan om zich, binnen de vier en twintig uren, te begeven in het huis tusschen haar en haren man versproken, en om aldaar tot de uitgewezene echtscheiding te verblijven.

285. De aldus gedane verklaring zal worden vernieuwd in de eerste vijftien dagen van de vierde, zevende en tiende volgende maand, met inachtneming derzelfde pleegvormen. Partijen zullen verplicht zijn telkenmale bij openbare akte te bewijzen dat hunne vaders, moeders of andere in leven zijnde opgaande bloedverwanten, in hun eerste besluit volharden; doch zullen zij niet gehouden zijn de overlegging van eenige andere akte te herhalen.

286. Binnen de vijftien dagen na verloop van een jaar, te rekenen van den dag der eerste verklaring, zullen de echtgenooten, ieder bijgestaan door twee vrienden, aanzienlijke lieden binnen het arrondissement, ten minste vijftig jaar oud, zich te zamen en in persone aanbieden bij den voorzitter der rechtbank of den rechter dezes ambtsverrichtingen waarnemende; zij zullen hem overleggen de uitgiften in goeden vorm van de vier processen-verbaal, hunne wederzijdsche toestemming bevattende, mitsgaders van al de daaraan gehecht geweest zijnde akten, en zullen van den rechter, ieder afzonderlijk, in tegenwoordigheid nogtans van den anderen en van de vier aanzienlijken, de toelating der echtscheiding vorderen.

287. Nadat de rechter en de bijstanders aan de echtgenooten hunne aanmerkingen zullen hebben gemaakt, zal er, indien zij volharden, hun akte worden verleend van hunne vordering en van de overgave door hen gedaan van de stukken tot staving derzelve : de griffier der rechtbank zal daarvan proces-verbaal opmaken, hetwelk zal worden onderteekend zoo door partijen (tenware zij verklaarden niet te kunnen schrijven of daartoe buiten staat te zijn, in welk geval er van melding zal worden gemaakt), als door de vier bijstanders, den rechter en den griffier.

288. De rechter zal terstond, onderaan het proces-verbaal, zijn bevel neerschrijven, houdende dat binnen de drie dagen door hem van alles aan de rechtbank ter raadkamer verslag zal worden gedaan, op de schriftelijke besluitselen van den procureur des konings, aan wien, te dien einde, de stukken door den griffier zullen worden medegedeeld.

289. Indien de procureur des konings in de stukken het bewijs vindt, dat beide echtgenooten den ouderdom hadden, de man van vijf en twintig, en de vrouw van een en twintig jaar, wanneer zij hunne eerste verklaring hebben gedaan; dat zij op dit tijdstip sedert twee jaar waren gehuwd, dat het huwelijk niet boven de twintig had bestaan, dat de vrouw min dan vijf en veertig jaar oud was, dat de onderlinge toestemming vier maal binnen den loop des jaars is uitgedrukt geweest, na de voorafgaande handelingen hierboven voorgeschreven en met al de pleegvormen bij het tegenwoordig hoofdstuk vereischt, namelijk met bewilliging van de vaders en moeders der echtgenooten, of met die van hunne andere in leven zijnde opgaande

bloedverwanten in gevalle van vooroverlijden der vaders en moeders, zal hij zijne besluitselen geven in deze bewoordingen : *De wet veroorlooft* ; in tegengestelden gevalle zullen zijne besluitselen zijn in dezer voegen : *De wet verhindert.*

290. De rechtbank zal, op gedane verslag, geene andere onderzoekingen mogen doen dan die, in het voorgaande artikel aangeduid. Indien daaruit volgt, dat, naar de meening der rechtbank, partijen hebben voldaan aan de voorwaarden en vervuld de vereischten bij de wet bepaald, zal zij de echtscheiding toelaten, en partijen verzenden voor den beambte van den burgerlijken stand, om te doen uitspreken; in tegengestelden gevalle, zal de rechtbank verklaren, dat er geen grond is om de echtscheiding toe te laten, en zij zal de redenen dezer beslissing aanhalen.

291. Het beroep van het vonnis, waarbij wordt verklaard, dat er geen grond tot toelating der echtscheiding is, zal niet ontvankelijk zijn dan voor zooveel hetzelve wordt ingeslagen door beide partijen, en nietemin bij afzonderlijke akten, binnen de tien dagen ten vroegste, en binnen de twintig dagen ten laatste, na de dagteekening van het vonnis van eersten aanleg.

292. De akten van beroep zullen wederkeerig worden beteekend, zoo aan den anderen echtgenoot, als aan den procureur des konings bij de rechtbank van eersten aanleg.

293. Binnen de tien dagen, te rekenen van de beteekening, welke hem zal gedaan zijn van de tweede akte van beroep, zal de procureur des konings bij de rechtbank van eersten aanleg aan den procureur-generaal van het hof van beroep doen bekomen de uitgifte van het vonnis en de stukken, waarop hetzelve gewezen is. De procureur-generaal bij het hof van beroep zal zijne schriftelijke besluitselen geven, binnen de tien dagen volgende op de ontvangst der stukken; de voorzitter of de raadsheer, die hem vervangt, zal zijn verslag maken aan het hof, in de raadkamer, en er zal binnen de tien dagen, volgende op de overgave der besluitselen van den procureur-generaal, ten slotte worden beslist.

294. Krachtens het vonnis, de echtscheiding toelatende, en binnen de twintig dagen van zijne dagteekening, zullen partijen zich gezamenlijk en in persone aanbieden voor den beambte van den burgerlijken stand, ten einde de echtscheiding te doen uitspreken. Deze tijd verstreken zijnde, zal het vonnis als niet gewezen blijven.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van de uitwerkselen der echtscheiding.

295. De echtgenooten, die om welke oorzaak het ook zij, tot echtscheiding overgaan, zullen zich niet meer kunnen hereenigen.

296. In gevalle van echtscheiding wegens bepaalde oorzaak uitgesproken, zal de gescheidene vrouw niet kunnen hertrouwen dan tien maanden na het uitspreken der echtscheiding.

297. In gevalle van echtscheiding bij onderlinge toestemming, zal geen van beide echtgenooten een nieuw huwelijk kunnen aangaan dan drie jaar na de uitspraak der echtscheiding.

298. In gevalle van echtscheiding in rechte toegelaten wegens overspel, zal de schuldige echtgenoot nimmer met zijn' medeplichtige kunnen huwen....*

* Swb. 390.

299. Om welke oorzaak de echtscheiding ook plaats hebbe, behalve het geval van onderlinge toestemming, zal de echtgenoot, tegen wien de echtscheiding is uitgesproken, al de voordeelen verliezen welke de andere echtgenoot, hetzij bij hun huwelijkscontract, hetzij sedert het voltrokken huwelijk, hem gemaakt had.

300. De echtgenoot, die de echtscheiding heeft bekomen, zal de voordeelen hem door den anderen echtgenoot gemaakt, behouden, zelfs dan wanneer dezelve wederkeerig waren bedongen, en de wederkeerigheid geen plaats hebbe.

301. Indien de echtgenooten aan elkander geen hoegenaamd voordeel hadden gemaakt, of indien de bedongene voordeelen niet voldoende schenen om het onderhoud te verzekeren van den echtgenoot, die de echtscheiding verkregen heeft, zal de rechtbank hem, op de goederen des anderen echtgenoots, een onderhouds-

jaargeld kunnen toestaan, hetwelk het derde der inkomsten dezes anderen echtgenoots niet zal mogen te boven gaan. Dit jaargeld zal wederroepelijk zijn, bijaldien de noodzakelijkheid daarvan ophield.

302. De kinderen zullen worden toevertrouwd aan den echtgenoot, die de echtscheiding heeft verkregen, tenware de rechtbank, op de vraag der familie of van den procureur des konings, gebood, ten meerderen voordeele der kinderen, dat allen of eenige van hen zullen worden toevertrouwd aan de zorgen van den anderen echtgenoot of van een' derden persoon.

303. Welke de persoon ook zij, aan wien de kinderen worden toevertrouwd, zullen de vader en moeder wederzijds het recht behouden om het onderhoud en de opvoeding hunner kinderen te bewaken, en zullen zij gehouden zijn daartoe, naar evenredigheid hunner vermogens, bij te dragen.

304. De ontbinding des huwelijks bij echtscheiding in rechte toegelaten, zal de kinderen uit dit huwelijk geboren, van geen der rechten berooven, die hun bij de wetten of bij de huwelijksbedingen van hunne vader en moeder waren verzekerd; edoch zullen de rechten der kinderen maar openvallen op dezelfde wijze en in dezelfde omstandigheden als zij zouden opengevallen zijn, indien er geene echtscheiding hadde bestaan.

305. In geval van echtscheiding bij onderlinge toestemming, zal de eigendom van de helft der goederen van ieder der beide echtgenooten, van vollen rechtswege, aan de kinderen uit hun huwelijk geboren, verkregen zijn, van den dag hunner eerste verklaring. De vader en moeder zullen niettemin het genot dezer helft behouden tot aan de meerderjarigheid hunner kinderen, op last van in hun voedsel, onderhoud en opvoeding te voorzien, overeenkomstig hun vermogen en hunnen staat; alles ongeminderd de overige voordeelen, die den kinderen door de huwelijksbedingen van hunnen vader en hunne moeder mochten verzekerd zijn.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Van scheiding bij lijve.

— Deze is het recht, aan beide echtgenooten door den rechter toegestaan, om van elkander gescheiden te leven, zonder dat het huwelijk ontbonden zij. Dezelve werd vroeger „scheiding van tafel en bed” geheeten; doch deze benaming is thans met de verklaring des terms niet meer bestaanbaar.

306. In geval er grond is tot vordering van echtscheiding wegens bepaalde oorzaak, zal het den echtgenooten vrijstaan eenen eisch tot scheiding bij lijve te vormen.

— De bepaalde oorzaken zijn : 1° overspel van eenen der echtgenooten; 2° buitensporigheden, mishandelingen of zware beleediging. Het overspel des mans geeft alleenlijk aanleiding tot scheiding, wanneer hij zijne bijzit in de gemeene woning heeft gehouden (art. 230); want alsdan heeft hij de beleediging en de vergernis met het misdrijf gepaard.

307. Hij zal ingespannen, vervolgd en gewezen worden op dezelfde wijze als alle andere burgerlijke rechtsvordering : hij zal geene plaats kunnen hebben bij onderlinge toestemming der echtgenooten.

— De wetgever heeft deze wijze van scheiding bij vrijwillige toestemming niet toegelaten, omdat zij eene oorzaak tot ontrouw en zedeloosheid, of een middel tot bedrog der schuldeischers worden mocht.

De vormen van rechtsvordering op scheiding bij lijve zijn voorgeschreven bij den negenden titel van het eerste boek des tweeden deels van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging.

[308-309]*.

* Swb. 387, 390.

310. Wanneer de scheiding bij lijve wegens alle andere oorzaak dan overspel der vrouw, drie jaar geduurd heeft, zal de echtgenoot, die oorspronkelijk verweerder was, de echtscheiding kunnen verzoeken aan de rechtbank, die dezelve zal toestaan, indien de oorspronkelijke eischer, tegenwoordig of behoorlijk geroepen zijnde niet onmiddellijk toestemt om de scheiding bij lijve te doen ophouden.

— Dit artikel staat in verband met de bepalingen op de echtscheiding.

311. De scheiding bij lijve zal altijd de scheiding van goederen medebrengen.

— Wanneer er geene samenwoning meer bestaat, is er ook geene reden meer om de gemeenschap van goederen te behouden. De man verliest dus van rechtswege het beheer en het genot der goederen van zijne vrouw: echter kan de vrouw hare goederen noch vervreemden noch verpanden zonder bewilliging van den man want het huwelijk is niet ontbonden (art. 217).

ZEVENDE TITEL.

Van vaderschap en afstamming.

(Vastgesteld den 2 Germinal jaar XI (23 Maart 1803). Afgekondigd den 12 van denzelfde maand (2 April 1803).

— Deze woorden drukken hoedanigheden uit, die tot elkander in betrekking staan : het eerste, de hoedanigheid van vader; het tweede, de hoedanigheid van kind. Dezelve zijn drieërlei: 1° natuurlijk en burgerlijk tevens, wanneer zij uit het huwelijk spruiten; 2° natuurlijk alleen, wanneer zij niet uit het huwelijk voortkomen; 3° burgerlijk alleen, wanneer zij door kinderaanneming of *adoptie* zijn verkregen.

De wet beperkt zich alhier tot wettige vaderschap en afstamming.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van afstamming van wettige of staande huwelijk geboren kinderen.

312. Het kind, staande huwelijk ontvangen, heeft den man tot vader.

Niettemin zal deze de wettigheid des kinds kunnen ontkennen, indien hij bewijst, dat hij sedert den driehonderdsten tot den honderd tachtigsten dag vóór de geboorte van dit kind, hetzij uit hoofde van verwijdering, hetzij door het uitwerksel van eenig toeval, in de natuurlijke onmogelijkheid was met zijne vrouw echtelijke gemeenschap te hebben.

— De natuur heeft de overdracht van ons bestaan met eenen ondoordringbaren sluier bedekt; doch het vaderschap en het lot der kinderen moesten onveranderlijker wijze worden bepaald.

Pater is est quem nuptiae demonstrant, zegt de grondregel, en dit is eene wettelijke onderstelling, die slechts in bepaalde gevallen kan worden wederleid.

De wet rekent hier bij dagen omdat de maanden niet van gelijken duur zijn, doch zoo men ze alle op dertig dagen neemt, kan men zeggen tien maanden in plaats van driehonderd dagen, en zes maanden voor honderd tachtig dagen.

Al de opgenoemde gronden tot ontkenning van kinderen zijn aan de beoordeeling des rechters onderworpen.

313. De man zal, door zich op zijne natuurlijke onmacht te beroepen, het kind niet kunnen ontkennen; hij zal het niet kunnen ontkennen zelfs op grond van overspel, tenware de geboorte voor hem verborgen ware gehouden, in welk geval hij zal worden toegelaten om alle feiten bij te brengen, die geschikt zijn tot bewijs, dat hij er de vader niet van is.

— Het verbergen der geboorte met het bewijs van het overspel gepaard, weegt alsdan op tegen de onderstelling van het vaderschap.

Deze omstandigheden zijn echter op zich zelven geen bewijs der onwettigheid van het kind; zij maken slechts den vader ontvankelijk tot zoodanig bewijs.

314. Het kind, vóór den honderd tachtigsten dag des huwelijks geboren, zal door den man niet kunnen ontkend worden in de volgende gevallen : 1° wanneer hij vóór het huwelijk van de zwangerheid heeft kennis gehad; 2° wanneer hij bij de akte van geboorte is tegenwoordig geweest, en die akte door hem is onderteekend, of zijne verklaring bevat, dat hij niet teekenen kan; 3° wanneer het kind niet leefbaar verklaard is.

— Zulk kind kan staande het huwelijk niet verwekt zijn. In de twee eerste gevallen heeft de vader stilzwijgend zijn vaderschap erkend; in het derde geval, kan het kind vóór tijd geboren zijn, en ten andere heeft de vader geen belang om het kind te ontkennen.

315. De wettigheid van het kind, driehonderd dagen na de ontbinding des huwelijks geboren, zal kunnen worden betwist.

— Dit kind kan niet staande het huwelijk verwekt zijn.

316. In de verscheidene gevallen, waarin de man gerechtigd is bezwaren in te brengen, zal hij zulks moeten doen, binnen de maand, indien hij zich ter plaats van 's kinds geboorte bevindt.

Binnen de twee maanden na zijne terugkomst, indien hij, op hetzelfde tijdstip, afwezig was.

Binnen de twee maanden na de ontdekking van het bedrog, indien men hem des kinds geboorte verborgen had.

— « Afwezig » wordt alhier gebruikt in de letterlijke beteekenis van « niet aanwezig ter plaats. »

317. Indien de man overleden is alvorens zijn bezwaar te hebben doen gelden, doch terwijl de daartoe bestemde tijd nog loopende was, zullen de erfgenamen twee maanden tijd hebben om de wettigheid van het kind te betwisten, te rekenen van het tijdstip, waarop het kind zich in bezit van 's mans goederen mocht gesteld hebben, of van het tijdstip, waarop de erfgenamen door het kind in dit bezit mochten worden gestoord.

— De actie tot ontkenning behoort, bij ontstentenis van den man, aan diens erfgenamen, omdat zij hem in zijne rechten opvolgen. Er

wordt hun een langere tijd vergund, omdat hun de feiten, welke de ontkenning staven moeten, kunnen onbekend zijn, en zij dus in de gelegenheid moeten worden gesteld deswegens berichten in te winnen.

218. Alle buiten rechte verleden akte inhoudende de ontkenning van wege den man of zijne erfgenamen, zal als niet gepleegd aangezien worden, indien zij binnen den tijd van eene maand, niet gevolgd is door eene rechtsvordering, gericht tegen eenen voogd *ad hoc* aan het kind toegevoegd, en ten overstaan van deszelfs moeder.

— Door eene « buiten rechte verleden akte » wordt verstaan alle zoodanige, welke niet ter bekoming of ter uitvoering van een vonnis gepleegd wordt; bij voorbeeld eene akte voor notaris.
De « tegenwoordigheid der moeder » wordt vereischt, omdat hare eer in de zaak betrokken is.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van de bewijzen der afstamming van wettige kinderen.

219. De afstamming van wettige kinderen wordt bewezen door de akten van geboorte, op het register van den burgerlijken stand ingeschreven.

— « Afstamming » moet niet worden verward met « wettigheid. » De afstamming kan wettig of onwettig zijn. De wettigheid is de hoedanigheid van een kind uit wettigen huwelijke geboren, of bij opvolgenden huwelijke zijner ouders gewettigd. Voor de bewijzen der wettigheid, zie men de artikelen 194 en 197. In dit hoofdstuk wordt alleen van de afstamming gehandeld.

220. Bij ontbreken van dezen titel, is het aanhoudend bezit van den staat van wettig kind voldoende.

— « Bezit van staat » is het openbaar genot van den rang, dien iemand sedert zijne geboorte in de familie bezit. Zulks wordt in het volgende artikel breeder verklaard.

221. Het bezit van staat wordt vastgesteld door eene voldoende vereeniging van feiten, die de betrekking aantoonen van afstamming en verwantschap tusschen een' persoon en de familie, tot welke hij voorgeeft te behooren.

De voornaamste dezer feiten zijn:

Dat de persoon altijd den naam heeft gedragen van den vader, aan welken hij voorgeeft te behooren;

Dat de vader hem als zijn kind heeft behandeld, en als dusdanig in zijne opvoeding, in zijn onderhoud en in zijn bestaan heeft voorzien;

Dat hij aanhoudend als zoodanig in de samenleving erkend is geweest;

Dat de nabestaanden hem als zoodanig erkend hebben.

— Volgens de bewoording van dit artikel, kunnen er ook andere feiten worden aangevoerd.

222. Niemand kan eenen staat inroepen die strijdig is met dengenen, dien zijn titel van geboorte en het bezit, met dezen titel overeenkomstig, hem geven.

En wederkeerig kan niemand den staat betwisten van hem, die een bezit heeft, met zijnen titel van geboorte overeenkomende.

— De geboorteakte, zonder het bezit van staat, het bezit van staat, zonder de geboorteakte, zijn geene onwederlegbare bewijzen der afstamming; daartoe moeten beiden vereenigd zijn.

223. Bij ontbreken van titel en van aanhoudend bezit, of indien het kind, hetzij onder valsche namen, hetzij als geboren uit onbekende vader en moeder ingeschreven is, kan het bewijs van afstamming bij getuigen gedaan worden.

Nogtans kan dit bewijs niet worden toegelaten, dan wanneer er begin van bewijs bij geschrift bestaat, of wanneer de vermoedens of aanwijzingen, voortvloeiende uit alreeds gewisse feiten, gewichtig genoeg zijn om tot de toelating te besluiten.

— De wet heeft gewild, dat iemand zich niet in eene familie kunne dringen, alleen bij middel van getuigenissen, die dikwijls licht om verkrijgen zijn.

224. Het begin van bewijs bij geschrift vloeit voort uit familiebescheiden, uit handboeken en huiselijke papieren van den vader of van de moeder, uit openbare en zelfs uit onderhandsche akten, herkomstig van iemand, die in het geschil is betrokken, of die daarbij belang hebben zou, zoo hij in leven ware.

— Men noemt « begin van bewijs bij geschrift », alle schriftelijke akte, die het bijgebrachte feit « waarschijnlijk » maakt.

225. Het tegenbewijs zal kunnen gedaan worden door alle middelen welke geschikt zijn om vast te stellen, dat de verzoeker het kind niet is van de moeder, die hij voorgeeft te hebben, of zelfs, het

moederschap bewezen zijnde, dat hij het kind niet is van den man der moeder.

— Er is op te merken, dat in dezen gevalle het kind zich bijna altijd bevindt in de onderstelling, dat zijne geboorte aan den vader verborgen is (art. 313).

326. De burgerlijke rechtbanken zullen alleen bevoegd zijn om over inroepingen van staat uitspraak te doen.

— Want voor de lijfstraffelijke rechtbanken is het bewijs bij getuigen altoos toegelaten, en aldus zou de bepaling van art. 323 verijdeld worden.

327. De lijfstraffelijke rechtsvordering wegens eene misdaad van verduistering van staat, zal niet kunnen aanvangen dan na het eindvonnis op het geschil van staat.

— De « verduistering of *suppressie* van staat » is eene misdaad door welke men aan iemand zijnen staat van wettig kind heeft benomen of willen benemen, door het onderdrukken of verduisteren der bewijzen van dezen staat. (Zie Swb. a. 361 en v.)

328. De rechtsvordering tot inroeping van staat is onverjaarbaar ten opzichte van het kind.

- De verjaring is niet van toepassing op zaken, welke buiten den handel zijn; 't is te zeggen, die niet kunnen gekocht of verkocht worden. Dusdanig is de burgerlijke staat van den mensch.

329. De rechtsvordering kan niet worden ingespannen door de erfgenamen van het kind, dat zijnen staat niet heeft ingeroepen, dan voor zooveel hetzelve minderjarig zijnde, of binnen de vijf jaar na zijn meerderjarig worden, overleden is.

— Alzoo de erfgenamen slechts een geldelijk belang bij de zaak hebben, wordt hun recht enger beperkt.

330. De erfgenamen kunnen deze rechtsvordering voortzetten, wanneer zij door het kind is aangevangen, tenware het daarvan uitdrukkelijk hadde afgezien of drie jaar zonder vervolg had laten voorbij gaan, te rekenen van de laatste akte des rechtsgedings.

— Na drie jaar is de rechtsvordering te niet gegaan of *geperimeerd.* Alles wat tot alsdan in het beding is verhandeld, wordt aangezien als niet verricht. (Zie B. R. a. 397.)

DERDE HOOFDSTUK.

Van onechte kinderen.

— « Onechte kinderen » zijn zulke die buiten huwelijk geboren zijn. Men verdeelt ze in drie klassen: 1° « eigenlijk gezegd onechte kinderen », of zoodanige welker vader en moeder, ten tijde der verwekking, met elkander huwelijk konden aangaan; 2° « in overspel geboren kinderen », welker vader en moeder tijdens de verwekking, uit oorzaak van met anderen bestaand huwelijk, met elkander geen huwelijk konden aangaan; 3° « in bloedschande geboren kinderen », welker vader en moeder elkander in eenen, opzichtens het huwelijk, verboden graad van bloedverwantschap of aanhuwing bestaan.

EERSTE AFDEELING.

Van wettiging van onechte kinderen.

— Door de « wettiging », welke aan het opvolgend huwelijk der ouders verknocht is, worden onechte kinderen tot den rang van wettige kinderen verheven.

331. Buiten huwelijk geboren kinderen, andere dan die in bloedschande of overspel geteeld zijn, zullen kunnen gewettigd worden door het opvolgend huwelijk van hunnen vader en hunne moeder, wanneer deze, vóór hun huwelijk, hen wettelijk zullen hebben erkend, of hen in de huwelijksakte zelve zullen erkennen.

— Vooreerst ziet men, dat de vruchten des wanbedrijfs niet tot de waardigheid van wettige kinderen kunnen worden verheven.

Ten tweede, dat de erkende onechte kinderen door de daad zelve des huwelijks worden gewettigd, al wierd daarvan in de huwelijksakte geene melding gemaakt.

Ten derde, dat de erkenning vóór het huwelijk moet geschieden; anders mochten echtgenooten wier huwelijk onvruchtbaar is, zich verstaan om vreemde kinderen als wettige aan te nemen.

332. Wettiging kan geschieden zelfs ten voordeele van overledene kinderen, die afstammelingen hebben nagelaten; en in dit geval, strekt zij ten voordeele dezer afstammelingen.

333. Kinderen, bij opvolgend huwelijk gewettigd, zullen dezelfde rechten hebben alsof zij uit dit huwelijk geboren waren.

— Uit dit artikel trekken de schrijvers eenige onderscheidingen, welke te zelden van toepassing zijn om alhier te worden aangehaald.

TWEEDE AFDEELING.

Van erkenning van onechte kinderen.

— Ten gevolge der erkenning neemt het kind den naam zijns vaders, of wel zijner moeder, wanneer het door de moeder alleen is erkend; het verkrijgt recht tot onderhoudsmiddelen en tot zeker gedeelte der erfenis zijner ouders, weswegens te onderscheiden is of de erkenning vóór of staande het huwelijk, of na deszelfs ontbinding heeft plaats gehad.

334. Erkenning van een onecht kind zal geschieden bij eene geloofwaardige

akte, wanneer dezelve niet bij zijne akte van geboorte is gedaan.

— Men zie bij art. 1317 wat door « geloofwaardige of *authentieke* akte » verstaan wordt. Er is gewezen, dat eene erkenning bij akte onder handteeken van geener waarde is.

De erkenning kan ook vóór de geboorte geschieden; want het ontvangen kind wordt als geboren beschouwd telkens het op zijn belangen aankomt. *Nasciturus pro jam nato habetur, quoties de ejus commodo agitur.*

De erkenning kan ook gedwongen zijn, bij voorbeeld ten gevolge eener rechtsvordering.

335. Deze erkenning kan geene plaats hebben ten behoeve van kinderen uit bloedschande of overspel geboren.

— Het artikel 762 vergunt aan zulke kinderen alleénlijk recht tot onderhoudsmiddelen.

336. De erkenning van den vader, zonder de aanwijzing en de bewilliging der moeder, heeft geen uitwerksel dan ten opzichte des vaders.

— Men heeft willen voorkomen, dat de verklaring des vaders een kind aan zulke of zulke moeder kon toeschrijven, en alzoo de eer der familie krenken.

337. De erkenning staande huwelijk gedaan, door een' der echtgenooten, ten behoeve van een onecht kind, 'twelk hij, vóór zijn huwelijk, bij een' anderen persoon dan zijn' echtgenoot, mocht gehad hebben, zal noch dezen laatste, noch de kinderen uit dit huwelijk geboren, kunnen benadeelen.

Niettemin zal zij haar uitwerksel hebben na de ontbinding van dit huwelijk, zoo daaruit geene kinderen overblijven.

— Het eerste gedeelte van dit artikel behoeft geene verklaring. Bij het tweede wordt verstaan, dat wanneer er uit het huwelijk geene afstammelingen bestaan, het erkende onecht kind alsdan de rechten uit deze hoedanigheid spruitende zal kunnen doen gelden.

338. Het erkende onecht kind zal de rechten van wettig kind niet kunnen opeischen. De rechten der onechte kinderen zullen worden geregeld in den titel *van erfenissen.*

— De wet weigert hun den titel van erfgenaam. Hunne rechten worden geregeld bij de artikelen 756, 757 en 758.

339. Alle erkenning van wege den vader of de moeder, alsmede alle inroeping van staat van wege het kind zal kunnen worden betwist door al die daarbij belang hebben.

— Echter moet dit belang reeds ontstaan en tegenwoordig zijn. Een kind kan altoos zijne erkenning betwisten; het moet hem geoorloofd zijn een vaderschap af te wijzen, dat hem hinderlijk of schadelijk ware.

340. Onderzoek naar het vaderschap is verboden. In geval van schaking, wanneer het tijdstip der schaking met dat der ontvangenis overeenkomt, zal de schaker op de vordering der belanghebbende partijen, vader des kinds kunnen worden verklaard.

— Dit artikel is eene verbetering van het oude recht. Het vaderschap kan nimmer op eene dadelijke wijze worden bewezen; de wet laat niet toe, dat eene schaamtelooze vrouw een onteerend vaderschap op een schuldeloos hoofd kunne doen vallen.

In geval van schaking, oordeelt de rechter volgens en over de omstandigheden.

341. Onderzoek naar het moederschap is toegelaten.

Het kind, dat zijne moeder zal inroepen, zal gehouden zijn te bewijzen wezenlijk hetzelfde te zijn als het kind, waarvan zij is bevallen.

Het zal niet worden toegelaten, om dit bewijs bij getuigen te doen, dan wanneer het reeds een begin van bewijs bij geschrift zal hebben.

— Hier kunnen tastbare feiten worden vastgesteld en bewezen, als bij voorbeeld : de zwangerheid, de bevalling, enz.

Het bewijs bij getuigen wordt echter niet dan met omzichtigheid toegelaten, omdat in dergelijke zaken de rust der familiën altoos betrokken is.

342. Een kind zal nimmer worden toegelaten tot onderzoek, hetzij naar het vaderschap, hetzij naar het moederschap, in den gevalle waarin, volgens artikel 335, de erkenning niet toegelaten is.

— Dit bewijs zou tot geene erkenning kunnen strekken, aangezien de erkenning van kinderen in overspel of bloedschande geboren, verboden is. De regel is, dat men vruchteloos bewijst wat bewezen zijnde tot niets strekt : *frustra probatur quod probatum non relevat.*

ACHTSTE TITEL.

Van kinderaanneming en dienstwillige voogdij.

Vastgesteld den 2 Germinal jaar XI (23 Maart 1803). Afgekondigd den 12 van dezelfde maand (2 April 1803).

EERSTE HOOFDSTUK.

Van kinderaanneming.

— « Kinderaanneming » of *adoptie* is een plechtig en onwederroepelijk contract, hetwelk, zonder een' meerderjarigen persoon uit zijne

natuurlijke familie te trekken, tusschen hem en dengene, die hem aanneemt, betrekkingen van vader- en kindschap daarstelt. Deze instelling heeft voor oogwit het gemis van natuurlijk vaderschap door een ingebeeld vaderschap te leningen.

EERSTE AFDEELING.

Van kinderaanneming en hare uitwerkselen.

343. Kinderaanneming is alleen geoorloofd aan personen, van beide kunnen, boven de vijftig jaar oud, die ten tijde der aanneming geene wettige kinderen of afstammelingen hebben, en ten minste vijftien jaar ouder zijn dan degenen, welke zij voornemens zijn tot kindschap aan te nemen.

— Beneden de « vijftig jaar » is de hoop op natuurlijke kinderen niet gansch verloren.

Er wordt een verschil « van vijftien jaar » vereischt in den ouderdom, omdat de kinderaanneming in zeker opzicht de natuur moet volgen.

344. Niemand kan tot kind worden aangenomen door meer dan één' persoon, tenzij door twee echtgenooten.

Buiten het geval van artikel 366, kan geen echtgenoot kinderen aannemen dan met toestemming zijns echtgenoots.

— De aanneming tot kindschap moet tusschen echtgenooten geene gelegenheid tot tweedracht geven.

345. Het vermogen van kinderaanneming zal alleen kunnen worden uitgeoefend opzichtens iemand, wien men, gedurende zijne minderjarigheid en ten minste zes jaar lang, onderstand zal verleend en onafgebrokene zorgen toegedragen hebben, of opzichtens dengene, die den aannemende het leven mocht hebben gered, 'tzij in eenen strijd, 'tzij door hem aan vlammen of vloeden te ontrukken.

Het zal, in dit tweede geval, volstaan dat de aannemende meerderjarig zij, ouder dan de aangenomene, zonder wettige kinderen, noch afstammelingen; en zoo hij gehuwd is, dat zijn echtgenoot in de aanneming toestemme.

— De voorloopige zorgen dienen om tusschen den aannemende en den aangenomene de betrekkingen van vader en kind voor te bereiden.

In het tweede geval bij dit artikel voorzien, wordt de aanneming beloonend of *remuneratoir* geheeten.

346. De kinderaanneming zal in geen geval vóór de meerderjarigheid des aangenomenen mogen plaats hebben. Indien de aangenomene, alsnog zijne vader en moeder of een van beiden hebbende, geene volle vijf en twintig jaren oud is, zal hij gehouden zijn de toestemming van zijnen vader en zijne moeder, of van den overlevende hunner in de aanneming over te brengen; en zoo hij ouder is dan vijf en twintig jaar, hunnen raad te verzoeken.

— Men herinnere zich dat de kinderaanneming onwederroepelijk is en belangrijke gevolgen heeft. Deze zijn de oorzakèn der voorbehoedende maatregelen van dit artikel.

347. De kinderaanneming zal den naam des aannemenden tot den aangenomene doen overgaan. door denzelven bij den eigen naam dezes laatsten te voegen.

— Zelfs wanneer de aannemende eene vrouw ware.

348. De als kind aangenomene zal in zijne natuurlijke familie blijven, en daarin al zijne rechten behouden: niettemin is het huwelijk verboden:

Tusschen den aannemende, den aangenomene en zijne afstammelingen;

Tusschen de aangenomen kinderen van denzelfden persoon;

Tusschen den aangenomene en de kinderen, die de aannemende nog krijgen mocht;

Tusschen den aangenomene en des aannemenden echtgenoot, en wederkeerig tusschen den aannemende en 's aangenomenen echtgenoot.

— De aangenomene blijft dus onder het gezag zijner natuurlijke ouders.

De verboden wegens het huwelijk in dit artikel vervat, zijn gegrond op de wanorde der familiën en het gevaar voor de zeden, die de aanneming zou kunnen te weeg brengen.

349. De natuurlijke verplichting, welke tusschen den aangenomene en zijnen vader en zijne moeder zal blijven bestaan, om elkander in de gevallen bij de wet bepaald onderhoudsmiddelen te verschaffen, zal worden geacht gemeen en wederkeerig te bestaan tusschen den aannemende en den aangenomene.

— Deze verplichting bestaat echter niet tusschen den aangenomene en de ouders des aannemenden, noch tusschen dezen laatste en de afstammelingen van den aangenomene, omdat er tusschen hen geen verwantschap bestaat.

350. De als kind aangenomene zal geen recht van erfopvolging verkrijgen in de goederen van 's aannemenden bloedverwanten; doch hij zal op de erfenis van den

aannemende dezelfde rechten hebben als zouden toekomen aan het in den echt geboren kind, zelfs dan wanneer er andere dergelijke kinderen bestonden, sedert de aanneming geboren.

— Want de aangenomene treedt in des aannemenden familie niet.

351. Indien de als kind aangenomene overlijdt zonder wettige afstammelingen, zullen de goederen door den aannemende geschonken of uit diens erfenis verkregen, en die bij het overlijden des aangenomenen nog wezenlijk bestaan, wederkeeren aan den aannemende of zijne afstammelingen, onder last van in de schulden bij te dragen, en ongeminderd de rechten van derden.

Het overige van 's aangenomenen goederen zal aan zijne eigene bloedverwanten behooren; en deze laatsten zullen altoos, zelfs ten opzichte der voorwerpen in dit artikel opgenoemd, alle erfgenamen des aannemenden, andere dan zijne afstammelingen, uitsluiten.

— Gevolglijk is het recht van erfopvolging tusschen den aannemende en den aangenomene niet wederkeerig.

352. Indien, gedurende het leven des aannemenden, en na het overlijden van den aangenomene, de kinderen of afstammelingen zelve van dezen laatste zonder nakomelingschap stierven, zal de aannemende de door hem geschonken goederen erven als bij het voorgaand artikel is gezegd; doch dit recht zal aan des aannemenden persoon verknocht zijn, zonder tot zijne erfgenamen, zelfs in nederdalende linie, te kunnen overgaan.

— Er wordt dus vereischt, dat al de afstammelingen des aangenomenen overleden zijn, zoodat er van hem geene wettige nakomelingschap bestaat.

TWEEDE AFDEELING.

Van de vormen der kinderaanneming.

353. De persoon, die zal voornemens zijn een kind aan te nemen, en degene die als dusdanig zal willen aangenomen worden, zullen zich aanbieden bij den vrederechter der woonstede van den aannemende, om aldaar akte te verlijden hunner wederzijdsche toestemming.

— Tot hiertoe is de aanneming wederroepelijk.

354. Eene uitgifte dezer akte zal, binnen de tien volgende dagen, door de naarstigste partij worden overgegeven aan den procureur des konings bij de rechtbank van eersten aanleg, in welker gebied zich de woonstede des aannemenden bevindt, ten einde aan de bekrachtiging dezer rechtbank onderworpen te worden.

— Na verloop van dezen tijd ware er eene nieuwe akte voor den vrederechter noodig.

355. De rechtbank, ter raadkamer vergaderd, en na behoorlijke inlichtingen te hebben genomen, zal onderzoeken : 1° of al de voorschriften der wet zijn vervuld, 2° of de persoon, die voornemens is het kind aan te nemen, te goeder faam is staande.

— De inlichtingen worden niet gerechtelijker wijze, maar in 't bijzonder door ieder lid der rechtbank genomen.

356. Na den procureur des konings te hebben gehoord, en zonder eenigen anderen vorm van rechtspleging, zal de rechtbank, zonder opgave van beweegredenen, uitspraak doen in dezer voege : *Er is grond* of *er is geen grond tot kinderaanneming.*

— De wet wil niet, dat door de weigering der rechtbank de eer en faam van den aannemende gekrenkt worde.

357. Binnen de maand op het vonnis der rechtbank van eersten aanleg volgende, zal dit vonnis ten verzoeke der naarstigste partij, worden onderworpen aan het hof van beroep, 'twelk de zaak zal behandelen in denzelfden vorm als de rechtbank van eersten aanleg, en zonder opgave van beweegredenen zal uitspreken : *Het vonnis wordt bekrachtigd,* of *het vonnis wordt hervormd*; *gevolglijk is er grond* of *is er geen grond tot kinderaanneming.*

— Dus na de bekrachtiging der rechtbank is de aanneming nog niet volkomen. Zij wordt zulks eerst na de bekrachtiging van het hof van beroep, door de inschrijving bij artikel 359 voorgeschreven.

358. Alle arrest van het hof van beroep, waarbij de kinderaanneming wordt toegelaten, zal ter zitting worden uitgesproken, en aangeplakt op zoodanige plaatsen en ten getalle van zooveel afdruksels als de rechtbank zal gevoeglijk oordeelen.

— Zoohaast de kinderaanneming is toegelaten, moet zij openbaar gemaakt worden.

— Bij dit artikel leze men « het hof » in plaats van « de rechtbank ».

359. Binnen de drie maanden op dit vonnis volgende, zal de kinderaanneming, op verzoek van eene of andere der partijen, worden ingeschreven op het register van den burgerlijken stand der plaats, alwaar de aannemende gehuisvest is.

Deze inschrijving zal maar plaats hebben op vertooning van eene uitgifte, in behoorlijken vorm, van het vonnis des hofs van beroep; en de aanneming zal zonder uitwerksel blijven, zoo zij binnen dien tijd niet is ingeschreven.

— Bij middel dezer inschrijving is de aanneming eerst volkomen.

360. Indien de aannemende kwam te overlijden, nadat de akte, waaruit de wil blijkt van het contract van aanneming aan te gaan, door den vrederechter ontvangen en voor de rechtbanken gebracht is, en vooraleer deze laatste ten slotte uitspraak hebben gedaan, zal de behandeling der zaak voortgezet, en de aanneming, zoo daartoe grond is, toegelaten worden.

De erven des aannemenden zullen, zoo zij de aanneming niet-ontvankelijk oordeelen, aan den procureur des konings alle vertoogen en aanmerkingen dienaangaande kunnen overmaken.

— De erfgenamen hebben er belang bij de aanneming te doen verwerpen; want indien zij toegelaten wordt, erft de aangenomene te hunnen nadeele.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van dienstwillige voogdij.

— « Dienstwillige voogdij » is eene vrijwillig aangegane verbintenis om kosteloos eenen minderjarige te voeden en op te brengen, zijnen persoon en zijne goederen te beheeren, en hem in staat te stellen om, bij zijn meerderjarig worden, zijnen kost te kunnen winnen. Deze instelling is nieuw en dient als eene aanleiding tot de kinderaanneming.

361. Eenieder, meer dan vijftig jaar oud en zonder wettige kinderen of afstammelingen zijnde, die gedurende de minderjarigheid eens persoons, denzelven door eenen wettelijken titel aan zich wil verbinden, zal zijn dienstwillige voogd kunnen worden, mits daartoe bekomende de bewilliging van den vader en de moeder van het kind, of van den overlevende onder hen, of, bij ontstentenis derzelven, van eenen familieraad, of eindelijk wanneer het kind geene gekende bloedverwanten heeft, van de beheerders des godshuizes, waarin het is opgenomen, of van het plaatselijk bestuur zijner verblijfplaats.

— Dit artikel stelt bijna dezelfde voorwaarden als wegens kinderaanneming, en zulks om reden dat die aanneming het voornaamste oogwit der dienstwillige voogdij is.

362. Een echtgenoot kan geen dienstwillige voogd worden, zonder de toestemming van den anderen echtgenoot.

— Want deze voogdij brengt voor den voogd bezwarende lasten mede.

363. De vrederechter van 's kinds woonstede zal proces-verbaal opmaken van de vragen en toestemmingen betrekkelijk de dienstwillige voogdij.

— Alle voogdij wordt ter woonstede des minderjarigen opgedragen.

364. Deze voogdij zal geene plaats kunnen hebben dan ten behoeve van kinderen beneden de vijftien jaar.

Zij zal, ongeminderd alle bijzondere bedingen, de verplichting medebrengen om het pleegkind te onderhouden, op te voeden en hem in staat te stellen zijnen kost te winnen.

— « Beneden de vijftien jaar » opdat zij bij hun meerderjarig worden, de zes jaar zorg, tot de aanneming als kind vereischt, zouden hebben ontvangen.

365. Indien het pleegkind eenig goed bezit, en te voren onder voogdij stond, zal het beheer zijner goederen, evenals die zijns persoons, aan den dienstwilligen voogd overgaan, die nogtans de kosten der opvoeding met de inkomsten van het pleegkind niet zal vermogen te verrekenen.

— Indien dit pleegkind geenen bijstaanden voogd heeft, moet de dienstwillige voogd er eenen doen benoemen; want in alle voogdij is er een bijstaande voogd noodig (art. 420).

366. Indien de dienstwillige voogd, na verloop van vijf jaar sedert het aanvaarden der voogdij, en in het vooruitzicht zijns overlijdens, vóór de meerderjarigheid van het pleegkind, hem bij akte van uitersten wil als kind aanneemt, zal deze beschikking van kracht zijn, mits de dienstwillige voogd geene wettige kinderen nalate.

— Dergelijke kinderaanneming moet ook op de registers van den burgerlijken stand worden overgeschreven.

367. In gevalle de dienstwillige voogd,

hetzij vóór de vijf jaar, hetzij na dien tijd, kwam te sterven zonder zijn pleegkind als kind te hebben aangenomen, zullen er aan dit laatste, gedurende zijne minderjarigheid, middelen van bestaan worden verschaft, welker hoeveelheid en aard, indien daarin voorgaandelijk bij uitdrukkelijke overeenkomst niet is voorzien. zullen geregeld worden, hetzij in der minne tusschen de wederzijdsche vertegenwoordigers van den voogd en van het pleegkind, hetzij gerechtelijk in geval van betwisting.

— De verplichting des dienstwilligen voogds gaat tot zijne erfgenamen over.

368. Indien, bij het meerderjarig worden van het pleegkind, zijn dienstwillige voogd hem als kind wil aannemen, en het eerstgemelde daarin toestemt, zal er tot de aanneming worden overgegaan volgens de vormen bij het voorgaande hoofdstuk voorgeschreven, en de uitwerkselen daarvan zullen in alle deelen dezelfde zijn.

— Gevolglijk is de dienstwillige voogd tot de kinderaanneming niet verbonden.

369. Indien, binnen de drie maanden, welke op het meerderjarig worden van het pleegkind volgen, de vorderingen door hem aan zijnen dienstwilligen voogd, ten einde van kinderaanneming gedaan, zonder gevolg zijn gebleven, en het pleegkind niet in staat is zijnen kost te winnen, zal de dienstwillige voogd kunnen worden verwezen het pleegkind schadeloos te stellen wegens de onbekwaamheid, waarin het zich mocht bevinden om te voorzien in zijn onderhoud.

Deze schadeloosstelling zal bestaan in geschikten onderstand om hem een beroep te verschaffen; alles ongeminderd de bedingen, welke in vooruitzicht van dit geval mochten zijn gemaakt.

— Het artikel zegt: « zal kunnen »; want het ware mogelijk dat er van de zijde des dienstwilligen voogds geene fout bestaat.

370. De dienstwillige voogd, die het beheer van eenige weezegoederen mocht gehad hebben, zal daarover in alle geval rekening moeten doen.

— Dit is een gevolg van artikel 365. De dienstwillige voogd oefent tevens de bediening uit van gewonen voogd; hij is dus evenals deze laatste rekening verschuldigd, hetzij hij zijn pleegkind aanneme of niet.

NEGENDE TITEL.

Van vaderlijke macht.

Vastgesteld den 3 Germinal jaar XI (24 Maart 1803). Afgekondigd den 13 van dezelfde maand (3 April 1803).

— « Vaderlijke macht » is een op de natuur gegrond en door de wet bekrachtigd recht, hetwelk aan vader en moeder gedurende eenen bepaalden tijd en op zekere voorwaarden, het toezicht geeft over den persoon en het beheer der goederen van hunne kinderen.

371. Het kind is, in allen ouderdom, eer en achting verschuldigd aan zijnen vader en zijne moeder.

— Deze zijn natuurlijke en als zoodanig altijddurende plichten.

372. Het blijft onder hun gezag tot aan zijne meerderjarigheid of zijne zelfmaking.

— Tot de meerderjarigheid of de zelfmaking bestaat de vaderlijke macht voornamelijk in een dwingend gezag, hetwelk bij artikel 376 zal worden uitgelegd; na dezen tijd heeft zij enkel raad en bijstand voor oogwit.

373. De vader alleen oefent dit gezag uit gedurende het huwelijk.

— De vader is het opperhoofd der familie. Zoolang hij aanwezig is, oefent de moeder dit gezag niet uit. Na de ontbinding des huwelijks, behoort de vaderlijke macht aan den langstlevenden echtgenoot.

374. Het kind mag het vaderlijk huis niet verlaten zonder oorlof van zijnen vader, [tenzij tot het nemen van vrijwilligen krijgsdienst na den ouderdom van achttien volle jaren]*.

* W. v. 3 Juni 1870 a. 65 en 100. — W. v. 19 Mei 1880 a. 4.

— Naar luid dezer bepalingen van de wet van 1870-1880 moet de minderjarige, die nog niet tot het leger behoort, om als vrijwilliger of als plaatsvervanger tot den krijgdienst te kunnen aangenomen worden, voorafgaandelijk bewijs leveren van de toestemming van zijnen vader of zijne moeder weduwe, of indien hij wees is, van zijnen voogd door beraadslaging van den familieraad daartoe gemachtigd.

375. De vader, die zeer gewichtige redenen van misnoegen heeft over het gedrag van een kind, zal de volgende tuchtmiddelen hebben.

376. Indien het kind in zijn zestiende jaar niet is getreden, zal de vader hetzelve kunnen doen vastzetten voor eenen tijd die niet langer zal mogen zijn dan van eene maand; en te dezen einde, zal de voorzitter der arrondissements-rechtbank,

hem, op zijne vraag, het bevel ter aanhouding moeten verleenen.

— De vastzetting geschiedt krachtens het dwingend gezag des vaders. De rechter komt er alleen tusschen om de uitvoering te bevelen.

377. Van het intreden des zestienden jaars tot de meerderjarigheid of zelfmaking, zal de vader alleenlijk kunnen vorderen, dat zijn kind gedurende ten langste zes maanden vastgezet worde; hij zal zich tot den voorzitter der gemelde rechtbank wenden, die, na daarover met den procureur des konings te hebben beraadslaagd, het bevel tot aanhouding zal verleenen of weigeren, en in het eerste geval, den tijd der vastzetting door den vader gevorderd, zal kunnen verkorten.

— Deze vastzetting geschiedt bij wege van vordering. Hier komt de rechter er tusschen om de redenen des vaders te beoordeelen en de straf uit te spreken. De vrijheid van een zestienjarig kind is reeds dierbaarder; doch de straf kan zwaarder zijn, omdat de misgrepen gewichtiger zijn kunnen.

378. Er zal, noch in het eene, noch in het andere geval, eenig geschrift gemaakt of gerechtelijke pleegvorm in acht genomen worden, tenzij alleen het bevel tot aanhouding, waarin de beweegredenen daarvan niet zullen worden uitgedrukt.

De vader zal alleenlijk gehouden zijn eene verbintenis te teekenen van al de kosten te betalen, en het behoorlijk onderhoud te bezorgen.

— De heugenis van de misgrepen der kindsheid moet niet worden bewaard.

— Bij onvermogen des vaders vallen de kosten ten laste van den Staat. W. v. 1 Juni 1849, art. 8, en K. B. v. 25 Februari 1852.

379. De vader is altoos meester om de door hem bevolen of gevorderde vastzetting te verkorten. Indien het kind, na zijne slaking, in nieuwe buitensporigheden vervalt, zal de vastzetting opnieuw, en volgens de wijze als bij de voorgaande artikels is voorgeschreven, kunnen worden bevolen.

— Het kind wordt niet door de maatschappij, maar door den vader gestraft; daarom heeft de vader de macht de straf naar welgevallen te doen ophouden.

380. Indien de vader hertrouwd is, zal hij, om zijn kind van het eerste bedde te doen vastzetten, al ware het min dan zestien jaar oud, verplicht zijn zich te schikken naar artikel 377.

— Deze bepaling strekt om den invloed eener stiefmoeder op den wil des vaders te voorkomen.

381. De moeder, langstlevend en niet hertrouwd zijnde, zal een kind niet kunnen doen vastzetten dan met medewerking van de twee naaste vaderlijke bloedverwanten, en bij wege van vordering, overeenkomstig artikel 377.

— In geval van tweede huwelijk, wanneer bij toepassing van art. 396, de voogdij haar behouden wordt, oefent de moeder het recht van kastijding uit als voogdes krachtens artikel 468, met de tusschenkomst van den tweeden man, handelende als medevoogd.

382. Wanneer het kind eigene goederen bezit of een beroep uitoefent, zal zijne vastzetting, al ware het ook geen zestien jaar oud, geene plaats kunnen hebben dan bij wege van vordering, naar den vorm bij artikel 377 voorgeschreven.

Het vastgezette kind zal een schriftelijk vertoog aan den procureur-generaal bij het hof van beroep kunnen inleveren. Deze zal zich inlichting doen geven door den procureur des konings bij de rechtbank van eersten aanleg, en zal zijn verslag maken aan den voorzitter van het hof, die, na daarvan aan den vader bericht te hebben gegeven en alle onderrichtingen te hebben ingewonnen, het bevel door den voorzitter der rechtbank van eersten aanleg verleend zal mogen intrekken of wijzigen.

— Men vreest, dat in dit geval de vader zijn gezag mocht doen gelden in zijn belang en ten nadeele van dat zijns kinds.

383. De artikelen 376, 377, 378 en 379, zijn mede van toepassing op vaders en moeders van wettelijk erkende onechte kinderen.

— Het artikel 382 moet mede van toepassing zijn op dergelijke kinderen, alhoewel de wet zulks hier niet uitdrukt.

384. De vader, gedurende het huwelijk en, na de ontbinding des huwelijks, de langstlevende vader of moeder zullen het genot hebben van de goederen hunner kinderen, tot den ouderdom van achttien volle jaren, of tot de zelfmaking, die vóór de achttien jaar mocht plaats hebben.

— 't Is te zeggen, dat zij al de vruchten en inkomsten zullen behouden, en alleenlijk over de kapitalen rekenplichtig zijn. Dit recht noemt men « tocht of vruchtgebruik (*usus fructus*) » en is aan de vaderlijke macht verknocht, als eene vergoeding der zorgen en verplichtin-

gen van vader en moeder jegens hunne kinderen. De wet weigert deze gunst aan onwettige vaders en moeders, die uit hunne misgreep geen voordeel moeten trekken.

385. De lasten van dit genot zullen zijn:

1° Diegene tot welke de tochtenaars zijn gehouden;

2° Het voedsel. het onderhoud en de opvoeding der kinderen, naar hun vermogen;

3° De betaling der achterstallen of kroozen der kapitalen;

4° De kosten van begraving en die der laatste ziekte.

— Voor de lasten van den lijftocht, zie men de artikelen 600 en volgende.
De vader geniet de achterstallen en kroozen aan zijn kind verschuldigd: hij moet degene, welke door het kind verschuldigd zijn, betalen.

386. Dit genot zal geene plaats hebben ten behoeve van den vader of de moeder, tegen wien de echtscheiding mocht uitgesproken zijn; en hetzelve zal ophouden ten opzichte der moeder, in geval zij een tweede huwelijk aangaat.

— In geval van tweede huwelijk moet de moeder de inkomsten harer kinderen niet kunnen overdragen aan iemand, die hun vreemd is.

387. Hetzelve zal zich niet uitstrekken tot goederen, welke de kinderen door afzonderlijken arbeid of vlijt mochten verkrijgen, noch tot diegene, welke hun zullen worden geschonken of gemaakt, onder uitdrukkelijke voorwaarde dat de vader en moeder er geen genot van zullen hebben.

— Den kinderen de voordeelen van eigen arbeid en vlijt benemen, ware hen in hunnen ijver ontmoedigen.
Er zijn verscheiden andere gevallen, waarin vader en moeder van den tocht der goederen van hunne kinderen verstoken zijn, doch weswegens men tot de schrijvers moet verzenden.

TIENDE TITEL.

Van minderjarigheid, van voogdij en van zelfmaking.

Vastgesteld den 5 Germinal jaar XI (26 Maart 1803). Afgekondigd den 15 van dezelfde maand (5 April 1803).

EERSTE HOOFDSTUK.

Van minderjarigheid.

— « Minderjarigen » zijn personen, minder dan een en twintig volle jaren oud, en daardoor onbekwaam tot meest al de akten van het burgerlijk leven. In dezen staat van onbekwaamheid neemt de wet hen onder hare bescherming; zij wijst de personen aan, die hunne belangen moeten waarnemen, en vernietigt alle akten die dezelve, ondanks hunne onbekwaamheid, mochten hebben aangegaan, telkens als deze akten hun nadeelig kunnen zijn.

388. De minderjarige is de persoon van eene of andere kunne, die den ouderdom van een en twintig volle jaren nog niet heeft bereikt.

— De verstandelijke vermogens ontwikkelen zich niet bij allen op hetzelfde tijdstip; de wet kon echter de natuur in deze ontwikkeling niet volgen. en moest dus eenen algemeenen regel voorschrijven.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van voogdij.

— De « voogdij » is de last aan iemand van wege de wet of den mensch opgedragen, om kosteloos den persoon en de goederen van onbekwamen te besturen.

EERSTE AFDEELING.

Van de voogdij van vader en moeder.

— Deze voogdij wordt « wettige » en ook « natuurlijke voogdij » genaamd.

389. De vader is, gedurende het huwelijk, beheerder der eigen goederen zijner minderjarige kinderen.

Hij is rekenplichtig. wegens den eigendom en de inkomsten der goederen, waarvan hij het genot niet heeft; en wegens den eigendom alleen van die goederen, waarvan de wet hem het vruchtgebruik toestaat.

— De macht bij dit artikel aan den vader gegeven, vloeit niet voort uit de voogdij; zij maakt deel van het recht der vaderlijke macht.

390. Na de ontbinding des huwelijks. door den [natuurlijken of burgerlijken]* dood van eenen der echtgenooten veroorzaakt, behoort de voogdij der minderjarige en niet zelfgemaakte kinderen, van vollen rechtswege aan den langstlevende van vader en moeder.

* Grondw. 13.

— Het is alleen van het oogenblik der huwelijksontbinding. dat de voogdij aanvang neemt, met al de verplichtingen er aan verknocht. Alsdan verdeelen zich de belangen van den langstlevende met die der kinderen.

391. Niettemin zal de vader aan de langstlevende moeder en voogdes eenen bijzonderen raadsman kunnen toevoegen, zonder wiens goedvinden zij geene akte

zal kunnen plegen tot de voogdij betrekkelijk.

Indien de vader bijzonderlijk de akten vermeldt, tot welke de raadsman zal benoemd zijn, zal de voogdes bevoegd zijn alle de overige zonder zijnen bijstand te plegen.

— De voogdij der moeder kan dus worden beperkt, die des vaders niet.

Het gezag des raadsmans kan echter niet worden uitgestrekt tot akten van de vaderlijke macht afhangende, bij voorbeeld : de toestemming in het huwelijk.

392. Deze benoeming van raadsman zal maar alleen op eene der volgende wijzen kunnen gedaan worden :

1° Bij akte van uitersten wil;

2° Bij eene verklaring, of voor den vrederechter bijgestaan door zijnen greffier, of voor notarissen gedaan.

— Wegens de akte van uitersten wil of testament, zie men de art. 969 en volg.

393. Indien, tijdens het overlijden van den man, de vrouw zwanger is, zal er door den familieraad, een curator over de ongeboren vrucht worden benoemd.

Bij de geboorte van het kind zal de moeder zijne voogdes worden, en de curator zal er van rechtswege toeziende voogd over zijn.

— Deze curator is gelast met de goederen, wier eigenaar nog onzeker is, te beheeren.

Bij de geboorte van het kind houdt de onzekerheid op, en de curator doet alsdan rekening aan de moeder. Wordt het kind niet leefbaar geboren, dan geschiedt de rekening aan 's mans erfgenamen.

394. De moeder is niet gehouden de voogdij te aanvaarden; niettemin, en in geval zij dezelve weigert, zal zij de plichten daarvan moeten waarnemen, totdat zij eenen anderen voogd heeft doen benoemen.

— De moeder kan zich tot de voogdij onbekwaam erkennen en vreezen de belangen harer kinderen te krenken; zij moet dus de reden harer weigering niet opgeven.

395. Indien de moeder-voogdes begeert te hertrouwen, zal zij, vóór het aangaan van het huwelijk, den familieraad moeten samenroepen, die zal beslissen of de voogdij haar dient behouden te worden.

Bij gebreke dezer samenroeping, zal zij de voogdij van vollen rechtswege verliezen; en haar nieuwe man zal met haar elkheel verantwoordelijk zijn over al de gevolgen der voogdij, die zij onbevoegdelijk heeft behouden.

— Nogtans kan de familieraad haar opnieuw tot de voogdij benoemen.

De nieuwe man is « elkheel » of *solidairlijk* over de gevolgen der voogdij verantwoordelijk, zelfs over de beheering van vóór het huwelijk ; want hij moest weten, dat hij zijne vrouw niet mocht trouwen, vooraleer deze den familieraad had samengeroepen.

— Wat door « elkheel » te verstaan is, zie men bij de art. 1197 en v. hierna.

396. Wanneer de familieraad, behoorlijk samengeroepen, de voogdij aan de moeder behoudt, zal hij haar noodzakelijk den tweeden man als medevoogd geven, die met zijne vrouw elkheel verantwoordelijk blijven zal wegens het beheer na het aangaan des huwelijks.

— De moeder, die hertrouwt, komt onder het gezag van haren man, en kan zonder diens machtiging geene akten aangaan. Die man wordt dus noodzakelijk medevoogd met haar, en tot deze verandering is de toestemming des familieraads van noode. De akten der voogdij worden alsdan gezamenlijk door den man en de vrouw aangegaan; doch de man is niet verantwoordelijk wegens hetgeen vóór het huwelijk verricht werd.

TWEEDE AFDEELING.

Van de voogdij door den vader of de moeder opgedragen.

— Deze wordt in de praktijk ook « testamentelijke voogdij » genaamd, omdat zij geen uitwerksel heeft vóór den dood desgenen, die ze opgedragen heeft.

397. Het persoonlijk recht om eenen voogd te kiezen, hetzij bloedverwant of zelfs vreemde, behoort alleen den laatst stervende van vader en moeder.

— Deze voogdij heeft geene plaats dan bij ontstentenis van natuurlijke voogdij. De vader, bij voorbeeld, die sterft vóór zijne vrouw, kan geenen voogd over zijne kinderen benoemen ; deze voogdij behoort van rechtswege aan de langstlevende moeder.

398. Dit recht kan alleen worden uitgeoefend op de wijze bij artikel 392 voorgeschreven, en onder de uitzonderingen en wijzigingen hierna vermeld.

— Deze voogdij kan dus op eene andere wijze dan bij uitersten wil worden opgedragen; daarom werd haar de benaming van « testamentelijke voogdij » bij de wet niet behouden.

399. De moeder, die hertrouwd en in de voogdij der kinderen uit haar eerste huwelijk niet behouden is, kan voor deze geenen voogd kiezen.

— Aangezien zij zelve van de voogdij is verstooten, is het klaar, dat zij de macht verliest er eenen anderen te benoemen.

400. Wanneer de moeder, hertrouwd en in de voogdij behouden, keus gedaan heeft van eenen voogd over de kinderen uit haar eerste huwelijk, zal die keus maar van waarde zijn, voor zooveel zij door den familieraad wordt bevestigd.

— Zulks opdat de moeder de voogdij niet zoude kunnen opdragen aan haren tweeden man, die misschien dit vertrouwen niet waardig is.

401. De voogd, door den vader of de moeder gekozen, is niet gehouden de voogdij aan te nemen, indien hij echter niet behoort tot de klas van personen, die de familieraad, bij gebreke dezer bijzondere keuze, daarmede had kunnen gelasten.

— Wegens de wettige oorzaken van verschooning der voogdij, zie men de zesde afdeeling hierna.

DERDE AFDEELING.

Van de voogdij der grootouders.

— Men noemt deze insgelijks « wettige voogdij ; » de grootmoeders hebben tot deze voogdij geen recht : de moeder alleen kan wettige voogdes zijn.

402. Wanneer er voor den minderjarige, door den laatst stervende van zijn' vader en moeder geen voogd is gekozen, behoort de voogdij van rechtswege aan zijnen vaderlijken grootvader; bij ontstentenis van dezen, aan zijnen moederlijken grootvader, en aldus opgaande, in voege dat de vaderlijke grootouder altijd den voorrang hebbe boven den moederlijken grootouder van denzelfden graad.

— De vaderlijke grootvader is de vader van den vader des minderjarigen. De moederlijke grootvader is de vader van de moeder des minderjarigen.

403. Indien, bij ontstentenis van den vaderlijken en van den moederlijken grootvader des minderjarigen, en tot de voogdij twee opgaande bloedverwanten van den hoogeren graad te zamen kwamen, beiden aan den minderjarige van vaders zijde bestaande, zal de voogdij van rechtswege overgaan aan dien van hen beiden, welke zal bevonden worden de vaderlijke grootvader van 's minderjarigen vader te zijn.

— In dezen gevalle geeft de wet den voorrang aan den grootvader van 's minderjarigen vader, omdat de minderjarige deszelfs naam voert.

404. Indien op dezelfde wijze twee overgrootvaders van de moederlinie samenkomen, zal de benoeming geschieden door den familieraad, die echter slechts eenen dezer beide overgrootvaders zal kunnen kiezen.

— De wet ziet alsdan geene redenen om den eenen boven den anderen den voorrang te geven, en laat de keus tusschen beiden aan den familieraad.

VIERDE AFDEELING.

Van de voogdij door den familieraad opgedragen.

— Deze voogdij wordt in praktijktermen « dative voogdij » geheeten, omdat zij door den familieraad gegeven en opgedragen wordt.

405. Wanneer een minderjarig en niet zelfgemaakt kind zal overblijven zonder vader noch moeder, noch voogd door zijn' vader of moeder gekozen, noch mannelijke grootouders, gelijkmede wanneer de voogd van eene der bovengenoemde hoedanigheden, zal bevonden worden óf in het geval der uitsluitingen waarvan hierna zal worden gesproken, óf op goede gronden verschoond te zijn, zoo zal er, door eenen familieraad in de benoeming van eenen voogd worden voorzien.

— De dative voogdij heeft dus maar plaats bij ontstentenis van alle andere.

406. Deze raad zal worden samengeroepen hetzij op verzoek en ter benaarstiging van de bloedverwanten des minderjarigen, van zijne schuldeischers of van andere belanghebbende partijen, hetzij zelfs ambtshalve en ten vervolge des vrederechters van 's minderjarigen woonstede. Eeniegelijk zal aan dezen vrederechter de omstandigheid kunnen bekend maken, die tot de benoeming van eenen voogd aanleiding geeft.

— Het recht om de familieraad samen te roepen en deszelfs leden aan te wijzen, behoort alleen aan den vrederechter. Hij is tot deze samenroeping verplicht, wanneer hij daartoe door de « belanghebbende partijen » wordt uitgenoodigd. Zoodanigen zijn alle bloedverwanten en schuldeischers; aan de bekendmaking van andere personen is hij niet verplicht gevolg te geven.

Verders zie men de wijziging bij de wet van 16 December 1851, aan art. 79 van dit Wetboek gebracht.

407. De familieraad zal zijn samengesteld, den vrederechter niet begrepen, uit zes bloedverwanten of aangehuwden, genomen zoo binnen de gemeente, waar de voogdij is opengevallen, als binnen den

afstand van twee myriameters, de helft van vaders en de helft van moeders zijde, daarbij volgende de orde der naaste bloedverwantschap in elke linie.

De bloedverwant zal den voorrang hebben boven den aangehuwde van denzelfden graad, en onder de bloedverwanten van gelijken graad, de oudere boven den jongeren.

— Men heeft om twee redenen een effen getal leden genomen : 1° opdat de raad met den vrederechter als voorzitter een oneffen getal personen uitmakende, min aan verdeeldheid van stemmen onderhevig zij; 2° opdat men van elke zijde een gelijk getal leden zoude kunnen nemen, en alzoo het overwicht der eene linie op de andere vermijden.

408. De volle broeders van den minderjarige en de mans der volle zusters zijn alleen uitgezonderd van de beperking van getal bij het voorgaande artikel vastgesteld.

Indien zij zes in getal zijn, of daarboven, zullen zij allen leden van den familieraad zijn, welken zij alleen zullen uitmaken, met de weduwen van opgaande bloedverwanten en de op goede gronden verschoonde opgaande bloedverwanten, zoo er bestaan.

Indien zij in minder getal zijn, zullen de andere bloedverwanten slechts worden geroepen om den raad voltallig te maken.

— « Volle broeders » zijn broeders van vaders en moeders zijde tevens.

De vrouwen in 't algemeen zijn van den familieraad uitgesloten, dus worden de mans der zusters en niet de zusters zelven daartoe geroepen.

409. Wanneer de bloedverwanten of aangehuwden van eene der beide liniën zich in ongenoegzaam getal ter plaats of binnen den afstand bij artikel 407 aangeduid, bevinden, zal de vrederechter hetzij bloedverwanten of aangehuwden roepen, welke zich op grootere afstanden bevinden, hetzij, binnen de gemeente zelve, burgers, die gekend zijn als met den vader of de moeder des minderjarigen doorgaans vriendschappelijke betrekkingen te hebben gehad.

— Bij ontstentenis van bloedverwanten in eene linie, kunnen nooit die der andere linie in derzelver vervanging worden geroepen. Men roept in dit geval de kennissen der vaders of der moeders, die zich in de gemeente bevinden.

410. De vrederechter zal, zelfs dan wanneer er een genoegzaam getal bloedverwanten of aangehuwden ter plaats ware, mogen toelaten te dagen, op welken afstand zij ook woonachtig zijn, bloedverwanten of aangehuwden van nadere of ook van gelijke graden als de tegenwoordig zijnde bloedverwanten of aangehuwden; dermate nogtans dat zulks geschiede met weglating van eenige dezer laatsten, en zonder het getal bij de voorgaande artikelen geregeld, te overschrijden.

— De vrederechter oordeelt, welke bloedverwanten het best de belangen der minderjarigen kunnen waarnemen, doch nimmer mag hij verdere bloedverwanten dan bij ontstentenis van nadere, roepen.

411. De tijd ter verschijning zal door den vrederechter worden geregeld op bepaalden dage, zoodanig nogtans dat er altoos, tusschen de beteekende dagvaart en den dag tot de vergadering van den raad aangewezen, een tusschentijd zij van ten minste drie dagen, wanneer al de gedaagde partijen in de gemeente, of binnen den afstand van twee myriameters verblijven.

Telkens er, onder de gedaagde partijen, zich bevinden, die buiten dezen afstand wonen, zal de tijd met eenen dag voor elke drie myriameters worden verlengd.

— Men is niet verplicht de leden des raads bij dagvaart te roepen, wanneer zij niet weigeren te verschijnen. Dit middel wordt alleen gebruikt ten aanzien van die, welke men vermoedt van kwaden wil te zijn.

De tijd alhier vergund dient om de leden des raads in staat te stellen over het onderwerp der beraadslaging te kunnen nadenken.

412. De bloedverwanten, aangehuwden of vrienden, aldus samengeroepen, zullen gehouden zijn in persone te verschijnen, of zich door eenen bijzonderen gevolmachtigde te doen vertegenwoordigen.

De gevolmachtigde kan niet meer dan éénen persoon vertegenwoordigen.

— Indien een gevolmachtigde meer dan éénen persoon kon vertegenwoordigen, zou de raad het vereischt getal stemmende leden niet hebben.

413. Alle bloedverwant, aangehuwde of vriend, die opgeroepen is en, zonder wettige reden tot verschooning, niet verschijnt, zal vervallen in eene geldboete, die geen vijftig frank zal mogen te boven gaan, en door den vrederechter, zonder hooger beroep, zal worden opgelegd.

— Eene wettige reden tot verschooning, als bij voorbeeld, eene ziekte, die echter moet bewezen worden.

De vrederechter alleen kan van de geldboete door hem uitgesproken ontlasting verleenen, wegens voldoende verschooningsmiddelen.

414. Indien er voldoende reden tot verschooning bestaat, en dat het betaamt het afwezend lid af te wachten of hetzelve te doen vervangen, zal de vrederechter in dit geval, zooals in al ander, waarin het belang des minderjarigen zulks zal schijnen te vorderen, de vergadering mogen uitstellen of verschuiven.

— « Uitstellen » is onbepaaldelijk verzenden, « verschuiven » is op eenen anderen dag bepalen.

415. Deze vergadering zal van vollen rechtswege bij den vrederechter worden gehouden, tenware hij zelf eene andere plaats aanwees. De tegenwoordigheid van ten minste drie vierden harer samengeroepen leden zal noodig zijn om te kunnen beraadslagen.

— Zoodat, wanneer de raad uit zes leden bestaat, er ten minste vijf moeten tegenwoordig zijn.

416. De familieraad zal worden voorgezeten door den vrederechter, die in denzelven beraadslagende, en, in geval de stemmen staken, beslissende stem zal hebben.

— Zulks om nooit verplicht te zijn andere leden te roepen.

Volgens de beste schrijvers behoeft de meerderheid van stemmen in den familieraad geene volstrekte meerderheid te zijn. Eene betrekkelijke meerderheid is voldoende : 't is te zeggen dat het voldoet, dat een gevoelen meest stemmen vereenigt.

Wanneer de beraadslaging niet eenparig is, moet het advies van elk lid in het proces-verbaal worden uitgedrukt (B. R. a. 883).

417. Wanneer de minderjarige in België gehuisvest, goederen bezit in de koloniën, of omgekeerd, zal het bijzonder beheer dezer goederen aan eenen medevoogd worden gegeven.

In dit geval, zullen de voogd en de medevoogd onafhankelijk van elkander, en niet wederkeerig verantwoordelijk zijn wegens hunne onderlinge verrichtingen.

— Deze afzonderlijke voogd heeft derhalve geen beheer over den persoon, maar alleen over 's minderjarigen bewuste goederen.

418. De voogd zal, in deze hoedanigheid, handelen en besturen, van den dag zijner benoeming af, indien zij in zijne tegenwoordigheid heeft plaats gehad; zoo niet, van den dag dat dezelve hem werd aangezegd.

— Deze benoeming moet dus niet worden bekrachtigd. Voor de aanzegging, zie men B. R. art. 882.

419. Voogdij is een persoonlijke last, die op des voogds erfgenamen niet overgaat. Deze laatsten zullen alleenlijk verantwoordelijk zijn over de beheering van hunnen voorzaat; en indien zij meerderjarig zijn, zullen zij gehouden zijn dezelve voort te zetten tot de benoeming van eenen nieuwen voogd.

— In allen gevalle moet de toeziende voogd de benoeming van eenen voogd doen bespoedigen.

VIJFDE AFDEELING.

Van den toezienden voogd.

— De « toeziende voogd » is iemand, die in elke voogdij gelast is met het bewaken en verdedigen van de belangen des onmondigen, wanneer die met de belangen van den voogd strijdig zijn.

420. In alle voogdij zal er een toeziende voogd zijn door den familieraad benoemd.

Zijne ambtsverrichtingen zullen bestaan in het waarnemen van 's minderjarigen belangen, telkens die met de belangen van den voogd strijdig zijn.

— « In alle voogdij, » gevolglijk ook in die van vader en moeder.

421. Wanneer de bediening van voogd te beurt gevallen is aan eenen persoon van eene der hoedanigheden aangewezen in de 1ste, 2de en 3de afdeelingen van het tegenwoordig hoofdstuk, zal deze voogd, vooraleer in bediening te treden, eenen familieraad, samengesteld als bij de 4de afdeeling is gezegd, moeten doen bijeenroepen, tot de benoeming van eenen toezienden voogd.

Indien hij het beheer heeft aangevangen vooraleer aan dit vereischte te hebben voldaan, zal de familieraad, samengeroepen hetzij op verzoek der bloedverwanten, schuldeischers of andere belanghebbende partijen, hetzij ambtshalve door den vrederechter, den voogd, indien er van zijne zijde arglist bestaat, de voogdij kunnen ontnemen, ongeminderd de schadevergoedingen aan den minderjarige verschuldigd.

— Alzoo de voogdijen in de 1ste, 2e en 3e afdeelingen dezes hoofdstuks vermeld van rechts-

wege opgedragen worden, moeten de voogden dadelijk den familieraad samenroepen om eenen toezienden voogd te doen benoemen.

— De rechtbank alleen is bevoegd om over den eisch tot schadevergoeding uitspraak te doen.

422. In de andere voogdijen zal de benoeming van den toezienden voogd plaats hebben onmiddellijk na die van den voogd.

— De andere voogdijen zijn alzulke, welke door den familieraad worden opgedragen.

423. In geen geval zal de voogd stemmen voor de benoeming van den toezienden voogd, die, buiten het geval van volle broeders, zal genomen worden uit deze der beide liniën tot welke de voogd niet behoort.

— Het betaamt niet, dat de voogd zijn tegenspreker helpe kiezen.

Indien de voogd en toeziende voogd tot eene en dezelfde linie behoorden, zouden de belangen der andere linie daardoor kunnen lijden.

424. De toeziende voogd zal den voogd niet van vollen rechtswege vervangen, wanneer de voogdij openvalt, of ten gevolge van afwezigheid verlaten is; maar hij zal in dit geval, op straf van vergoeding der schaden en verliezen, die daaruit voor den minderjarige mochten voortvloeien, de benoeming van eenen nieuwen voogd moeten verwekken.

— Het is een der voornaamste plichten des toezienden voogds te waken, dat de voogdij niet lang open blijve.

425. De bediening van toezienden voogd zal ophouden tenzelfden tijde als de voogdij.

— « Tenzelfden tijde als de voogdij, » doch niet, wanneer de voogd aftreedt of sterft.

426. De bepalingen in de 6de en 7de afdeelingen van het tegenwoordig hoofdstuk vervat, zullen toepasselijk zijn op de toeziende voogden.

Echter zal de voogd de afzetting van den toezienden voogd niet kunnen verwekken, noch stemmen in de familieraden te dien einde bijeengeroepen.

— De voogd kan de afzetting van den toezienden voogd niet vorderen, omdat hij misschien belang mocht hebben, zich te ontmaken van deszelfs waakzaamheid.

ZESDE AFDEELING.

Van de redenen, die van de voogdij ontslaan.

— Men verwarre niet de redenen van « ontslag » met de redenen van « onbekwaamheid » of van « uitsluiting, » van welke in de volgende afdeeling wordt gehandeld. De eerste zijn in het belang dergenen, die tot de voogdij zouden kunnen worden geroepen, de laatste tegen hen, en in het belang des minderjarigen, daargesteld.

427. Van de voogdij zijn ontslagen:

De personen aangewezen in de 3e, 5e, 6e, 8e, 9e, 10e en 11e titelen der akte van 18 Mei 1804;

De voorzitters en raadsheeren bij het hof van verbreking; de procureur-generaal en de advokaten-generaal bij hetzelfde hof;

De leden van het rekenhof (W. v. 16 September 1807, a. 7);

De gouverneurs;

Alle burgers, eene openbare bediening uitoefenende in eene andere provincie dan die, alwaar de voogdij wordt aangesteld.

— Krachtens de eerste paragraaf van dit artikel zijn thans nog van de voogdij ontslagen de leden der koninklijk familie, de leden van den senaat en die der kamer van volksvertegenwoordigers alsmede, volgens de meeste schrijvers, de ministers.

428. Zijn insgelijks van de voogdij ontslagen:

De krijgslieden in werkelijken dienst, en alle andere burgers, die, buiten het grondgebied des rijks, eene zending des konings volbrengen.

429. Indien de zending niet blijkbaar is, en betwist wordt, zal het ontslag niet worden uitgesproken dan na vertooning door den eischer van het getuigschrift van den minister, tot wiens departement de zending als reden tot verschooning bijgebracht, zal behooren.

430. De burgers, welke de hoedanigheid bij de voorgaande artikelen uitgedrukt hebben, en die de voogdij hebben aangenomen, na de ambten, bedieningen of zendingen, die daarvan ontslaan, zullen niet meer worden toegelaten om zich, te dezer oorzaak, van dezelve te doen ontlasten.

— Zij worden geacht door hunne aanvaarding stilzwijgend van hunne redenen van ontslag te hebben afgezien.

431. Zij, daarentegen, aan wie de gezegde ambten, bedieningen of zendingen opgedragen zijn na de aanvaarding en de beheering eener voogdij, zullen, indien zij deze niet willen behouden, binnen de maand, eenen familieraad kunnen doen

samenroepen, ten einde er aldaar tot hunne vervanging worde overgegaan.

Indien, bij het eindigen dier ambten, bedieningen of zendingen, de nieuwe voogd zijne ontlasting vordert, of de oude voogd de voogdij wedervraagt, zal dezelve hem door den familieraad kunnen worden teruggegeven.

— Laten zij eene maand verloopen zonder den familieraad te doen bijeenroepen, zoo wordt zulks alsmede aangezien als eene stilzwijgende toestemming tot het behouden der voogdij.

432. Elk burger, die geen bloedverwant of aangehuwde is, kan niet worden gedwongen de voogdij te aanvaarden, dan in geval er binnen den afstand van vier myriameters geene bloedverwanten of aangehuwden bestaan, die in staat zijn om de voogdij te beheeren.

— De voogdij is bovenal een familielast, en vreemdelingen kunnen dus alleenlijk bij ontstentenis van familie tot dezelve worden gedwongen.

433. Al wie vijf en zestig volle jaren oud is, kan weigeren voogd te zijn. Hij, die vóór dezen ouderdom daartoe benoemd is, zal, op zijn zeventigste jaar, zich van de voogdij kunnen doen ontlasten.

— Deze ontlasting is zoowel in het belang des minderjarigen als in dit van den grijzaard.

434. Al wie door eene zware en behoorlijk bewezene gebrekkelijkheid is aangedaan, wordt van de voogdij ontslagen.

Zelfs zal hij zich daarvan kunnen doen ontlasten, indien deze gebrekkelijkheid hem sedert zijne benoeming is overgekomen.

— « Gebrekkelijkheid » en geenszins eene ziekte, die niet « voortdurend » is.

435. Twee voogdijen zijn, voor alle personen, eene rechtmatige reden van ontslag voor het aannemen van eene derde.

Hij, die, echtgenoot of vader zijnde, alreeds met eene voogdij is gelast, zal niet kunnen worden gehouden, er eene tweede aan te nemen, uitgezonderd die zijner kinderen.

— Het getal van voogdijen wordt niet gerekend bij het getal van weezen, maar bij dat der verschillende erfboedels.

436. Zij, die vijf wettige kinderen hebben, zijn van alle andere voogdij dan die van gezegde kinderen ontslagen.

De kinderen in werkelijken dienst bij 's konings legers gestorven, zullen altoos worden medegerekend om dit ontslag teweeg te brengen.

De andere overledene kinderen zullen niet worden medegerekend, dan voor zooveel zij zelven kinderen hebben nagelaten, die nog werkelijk in leven zijn.

— Deze gunst is alleen aan het wettig vaderschap en geenszins aan het onwettige verbonden.

437. Het opkomen van kinderen gedurende de voogdij, zal geen recht geven om daarvan afstand te doen.

— Men heeft gewild, dat eene meest altijd nadeelige verandering van voogd zoo weinig mogelijk plaats hebbe.

438. Indien de benoemde voogd tegenwoordig is bij de beraadslaging, die hem de voogdij opdraagt, zal hij terstond, en op straf van niet-ontvankelijk te worden verklaard in alle later bezwaar, zijne redenen van verschooning moeten voordragen, waarover de familieraad zal beraadslagen.

— Het is voor de weezen van belang, dat de voogdij op eene vaste wijze opgedragen blijve.

439. Indien de benoemde voogd niet is tegenwoordig geweest bij de beraadslaging die hem de voogdij heeft opgedragen, zal hij den familieraad kunnen doen samenroepen, om over zijne redenen van verschooning te beraadslagen.

Zijne benaarstiging te dezen einde zal moeten plaats hebben binnen den tijd van drie dagen, te rekenen van de hem gedane beteekening zijner benoeming; welke tijd zal worden vermeerderd met éénen dag voor elke drie myriameters afstand van de plaats zijner woonstede tot die alwaar de voogdij is opengevallen; na dezen tijd zal hij niet-ontvankelijk zijn.

— Deze bepaling is mede van toepassing op den wettigen en den testamentelijken voogd.

Na verloop van den voorschreven tijd is de raad niet meer verplicht de verschooningsmiddelen aan te nemen.

440. Indien zijne verschooningsmiddelen verworpen worden, zal hij zich bij de rechtbanken kunnen voorzien om ze te doen aannemen; doch hij zal, gedurende het geding, gehouden zijn voorloopig de voogdij waar te nemen.

— Deswegens zie men B. R. art. 883.

441. Indien hij er toe geraakt om zich

van de voogdij te doen ontslaan, zullen diegenen, welke de verschooning hebben verworpen, tot de kosten des gedings kunnen worden verwezen.

Indien hij in zijne middelen vervalt, zal hij zelf daartoe verwezen worden.

— De rechtbanken oordeelen, of de leden van den familieraad, die de verschooningsmiddelen hebben verworpen, al of niet in het belang van den minderjarige gehandeld hebben.

ZEVENDE AFDEELING.

Van de onbekwaamheid tot, en de uitsluitingen en afzettingen van de voogdij.

— De « onbekwaamheid » of « onbevoegdheid » is een beletsel om tot de voogdij te worden geroepen. De « uitsluiting » en « afzetting » benemen de voogdij aan die daartoe geroepen waren. De uitsluiting is alleen van toepassing op wettige en testamentelijke voogden, die nog hun beheer niet hebben aangevangen.

442. Mogen noch voogden noch leden van den familieraad zijn :

1° Minderjarigen, uitgezonderd de vader of de moeder;

2° Verbodenen;

3° Vrouwen, uitgezonderd de moeder en de grootmoeders;

4° Allen die zelven, of wier vader of moeder met den minderjarige een rechtsgeding hebben, waarin de staat van dien minderjarigen, zijn fortuin of een aanzienlijk gedeelte zijner goederen betrokken is.

— De grootmoeders zijn niet tot de wettige voogdij geroepen; maar de testamentelijke of dative voogdij kan aan haar worden opgedragen.

[**443.**] Strafwetboek. — Art. 31. *Alle arresten van veroordeeling tot de doodstraf of tot dwangarbeid zullen, tegen den veroordeelde, voor eeuwig ontzeg uitspreken van het recht;*

. . . .

5° *Om deel te maken van eenigen familieraad, om geroepen te worden tot de bediening van voogd, toezienden voogd of curator, tenzij over hunne kinderen en op het eensluidend advies van den familieraad; als ook om de bediening van gerechtelijken raad of voorloopigen beheerder te vervullen.*

— Art. 32. *De hoven van Assisen zullen aan de tot opsluiting of hechtenis verwezenen, de uitoefening van de rechten in het voorgaande artikel opgenoemd, voor het geheel of gedeeltelijk, voor eeuwig of voor eenen tijd van tien tot twintig jaar kunnen ontzeggen.*

— Art. 33. *De gerechtshoven en rechtbanken zullen in de gevallen bij de wet voorzien, aan de boetstraffelijk verwezenen de uitoefening der rechten bij art. 31 opgenoemd, geheel of gedeeltelijk kunnen ontzeggen voor eenen termijn van vijf tot tien jaar.*

— Art. 34. *De duur van het ontzeg, bij het vonnis of het arrest van verwijzing bepaald, zal beginnen van den dag, dat de verwezene zijne straf zal hebben ondergaan of verjaard.*

Het ontzeg zal bovendien zijne uitwerkselen erlangen, van den dag, dat de wedersprakelijk of bij verstek gevelde verwijzing onwederroepelijk zal geworden zijn.

— Art. 19. *Alle arresten van veroordeeling tot de straffe des doods, van dwangarbeid, van eeuwigdurende of buitengewone hechtenis en van opsluiting zullen, tegen den veroordeelden, afstelling uitspreken van de titelen, graden, openbare ambten en bedieningen, waarmede zij bekleed zijn.*

Het hof van Assisen zal diezelfde afstelling kunnen uitspreken tegen de verwezenen tot gewone hechtenis.

— Onder de « openbare bedieningen » bij dit laatste artikel vermeld, zijn die van voogd, bijstaanden voogd, curator en gerechtelijken raad begrepen.

— Op zicht van het arrest of het vonnis zal de familieraad tot de benoeming van eenen nieuwen voogd overgaan.

444. Zijn almede van de voogdij uitgesloten, en zelfs afzettelijk, wanneer zij in bediening zijn :

1° De lieden van een bekend slecht gedrag;

2° Diegenen, welker beheering blijk van onbekwaamheid of ontrouw mocht opleveren.

— « Slecht gedrag, » zoowel in zeden als in handel, want de voogd moet niet alleen de goederen wel bestieren, maar tevens den minderjarige goeden raad en goede voorbeelden geven.

445. Al wie van eene voogdij uitgesloten of afgezet is geweest, zal geen lid kunnen zijn van eenen familieraad.

— Ter uitzondering nogtans van eene uitsluiting wegens een rechtsgeding, dat geen beletsel is tot eene andere voogdij dan die van den minderjarige, wiens belangen daarin betrokken zijn.

446. Telkens als er grond zal zijn tot afzetting van eenen voogd, zal die worden uitgesproken door den familieraad ter

benaarstiging van den toezienden voogd of ambtshalve door den vrederechter samengeroepen.

Deze laatste zal zich niet kunnen onthouden die samenroeping te doen, wanneer zij uitdrukkelijk gevorderd wordt door eenen of meer bloedverwanten of aangehuwden des minderjarigen, in den graad van vollen neef of in nadere graden.

— Dit artikel is ook toepasselijk op het geval van « uitsluiting. »

447. Alle beraadslaging van den familieraad, houdende uitsluiting of afzetting van den voogd, zal met redenen bekleed zijn, en niet kunnen genomen worden dan nadat de voogd gehoord of geroepen is.

— « Geroepen » bij dagvaart van deurwaarder.

448. Indien de voogd zich aan de beraadslaging gedraagt, zal er melding van worden gemaakt, en de nieuwe voogd zal terstond in bediening treden.

Indien er tegenspraak bestaat, zal de toeziende voogd de bekrachtiging der beraadslaging vervolgen bij de rechtbank van eersten aanleg, die zal uitspraak doen behoudens hooger beroep.

De uitgesloten of afgezette voogd kan alsdan zelf den toezienden voogd doen dagvaarden om zich in de voogdij behouden te doen verklaren.

— Zoodat, wanneer de voogd zich aan de beraadslagingen niet gedraagt, hij de voogdij behoudt totdat de rechtbank beslist zal hebben.
Men zie overigens B. R. art. 883 en v.

449. De bloedverwanten of aangehuwden die de bijeenroeping hebben gevorderd, zullen kunnen tusschenkomen in de zaak, welke als dringend zal worden behandeld en gewezen.

— « Dringende zaken » zijn van het voorafgaande vereischte van bevrediging verschoond, en de tijd tot verschijning kan worden verkort (B. R. art. 49,2° en 72).

ACHTSTE AFDEELING.

Van het beheer van den voogd.

450. De voogd zal zorg dragen voor den persoon des minderjarigen, en hem in alle burgerlijke akten vertegenwoordigen.

Hij zal zijne goederen beheeren als een goed huisvader en verantwoordelijk zijn over alle schaden en verliezen, die uit een slecht beheer mochten voortvloeien.

Hij kan de goederen des minderjarigen noch koopen noch in pacht nemen, tenzij de familieraad den toezienden voogd gemachtigd hebbe hem er pacht van te verleenen, noch den afstand van eenig recht of eenige inschuld jegens zijn pleegkind aanvaarden.

— Zoo zal de voogd ten eerste voor de gezondheid en de opvoeding des onmondigen zorgen.
Door « goed huisvader » verstaat men een waakzaam en zuinig man.

— Tot zekerheid van het beheer des voogds zijn de artikels 49 tot 63 en de eerste bepaling van bijartikel 2 der wet van 16 December 1851 voorgeschreven.

— « Afstand van eenig recht, » bij voorbeeld; De minderjarige heeft eene schuld: de voogd betaalt zelf den schuldeischer, die aan hem zijn recht jegens den minderjarige afstaat: deze afstand is van geener waarde.

451. Binnen de tien dagen volgende op zijne, behoorlijk door hem gekende, benoeming, zal de voogd de lichting der zegels vorderen, indien er gelegd zijn, en onmiddellijk doen overgaan tot den inventaris der goederen van den minderjarige, in tegenwoordigheid van den toezienden voogd.

Indien hem door den minderjarige iets is verschuldigd, zal hij zulks in den inventaris, op straf van verval, moeten verklaren, en dit op de aanvraag, die de openbare beambte zal gehouden zijn hem deswegens te doen, en waarvan in het proces-verbaal zal worden melding gemaakt.

— Wegens het stellen en lichten van zegels, zie men B. R. art. 907 en v.

— « De openbare beambte » alhier vermeld, is de notaris die de beschrijving opmaakt.
Indien de voogd tot de verklaring van zijn goedvinden door den notaris niet uitgenoodigd wierd, zou hij van zijn recht niet vervallen zijn.

452. Binnen de maand op het sluiten van den inventaris volgende, zal de voogd in tegenwoordigheid van den toezienden voogd, doen verkoopen door eenen openbaren beambte bij opbod, en na aanplakkingen of afkondigingen, waarvan het proces-verbaal der veiling zal melding maken, al de roerende goederen, behalve die, welke de familieraad hem mocht hebben gemachtigd in natuur te bewaren.

— Door « openbare beambte » wordt hier verstaan zoowel een deurwaarder als een notaris; de keus staat aan den voogd.
De pleegvormen in dit artikel aangewezen, zijn de eenige welke voor dergelijke verkooping moeten worden in acht genomen, als verschillig

met die, welke bij B. R. art. 617 en 945 zijn voorgeschreven.

— Zonder die pleegvormen in acht te nemen noch voorafgaande beraadslaging van den familieraad is het den voogd geoorloofd overdracht te doen van ingeschreven renten op den Staat, waarvan het gezamenlijk jaarlijksch inkomen de vijftig frank niet te boven gaat, zulks naar luid van het k. b. van 22 November 1875 a. 19.

Het is in het gebruik aangenomen dat dit ook toepasselijk is op allerhande ter beurs aangeteekende waardijën.

453. De vader en de moeder, zoolang zij het eigen en wettelijk genot van s' minderjarigen goederen hebben, zijn van de verkooping der roerende goederen verschoond, indien zij liever hebben die te behouden om ze in natuur over te geven.

In dit geval zullen zij van dezelve, te hunnen koste, eene prijzij volgens wezenlijke waarde doen opmaken, door eenen deskundige, die zal worden benoemd door den toezienden voogd, en in handen van den vrederechter zijnen eed zal ontluiken. Zij zullen de prijzijwaarde voldoen der goederen, welke zij niet in natuur mochten kunnen vertoonen.

— Wanneer zij de meubelen vertoonen, hoezeer ook beschadigd, zijn zij geene vergoeding verschuldigd, als de beschadiging niet uit misbruik voortkomt. In tegengesteld geval kunnen zij worden verwezen tot betaling der geprezene waarde.

454. Bij het aanvangen van alle andere voogdij dan die van vader of moeder, zal de familieraad bij gissing en volgens het aanbelang der beheerde goederen, de som bepalen tot welke de jaarlijksche uitgaaf des minderjarigen, alsook die van het beheer zijner goederen, zal mogen beloopen.

Dezelfde akte zal bepaaldelijk melden, of de voogd gemachtigd is om zich in zijn beheer eenen of meer bijzondere, bezoldigde bestuurders toe te voegen, om onder zijne verantwoordelijkheid werkzaam te zijn.

— De voogd moet, wel is waar, kosteloos besturen; maar zulks wordt alleen verstaan van zijne zorg. Men vergt niet, dat hij de onkosten van het bestuur drage.

455. De raad zal stellig de som hepalen, met welke voor den voogd de verplichting zal beginnen, om het overschietende der inkomsten op de uitgaven, aan te leggen : deze aanleg zal moeten geschieden binnen den tijd van zes maanden, na welken de voogd, bij gebreke van aanleg, de kroozen zal verschuldigd zijn.

— De tijd van zes maanden wordt aan den voogd vergund tot het vinden van eenen voordeeligen en zekeren aanleg. Later is hij de kroozen verschuldigd, als geacht wordende de gelden zelf gebruikt te hebben.

456. Indien de voogd door den familieraad de som niet heeft doen bepalen, met welke de aanleg beginnen moet, zal hij, na 't verstrijken van den tijd, bij het voorgaand artikel aangeduid, kroos verschuldigd zijn van elke niet aangelegde som, hoe gering zij moge wezen.

— De kroozen zijn in alle geval verschuldigd van den dag af dat de hoofdsom door den voogd ontvangen is, indien hij zelf daarvan gebruik maakt of geen nuttig gebruik daarvan bewijst.

457. De voogd, zelfs de vader of moeder, mag ten behoeve van den minderjarige geene geldleening doen, noch diens onroerende goederen vervreemden of met hypotheek belasten, zonder daartoe door eenen familieraad te zijn gemachtigd.

Deze machtiging zal niet moeten verleend worden dan ter oorzake van volstrekte noodzakelijkheid, of van klaarblijkelijk voordeel.

In het eerste geval, zal de familieraad zijne machtiging niet verleenen, dan nadat er zal bewezen zijn, bij eene kortbondige rekening, door den voogd overgelegd, dat de gelden, roerende goederen en inkomsten des minderjarigen ontoereikend zijn.

De raad zal, in alle geval, de onroerende goederen aanwijzen welke bij voorkeur zullen worden verkocht, mitsgaders al de voorwaarden, die hij zal nuttig oordeelen.

— De akten in dit artikel opgenoemd, zijn geene akten van beheer ; zij zijn integendeel zoo belangrijk dat de toestemming van den familieraad daartoe niet voldoende is zonder de bekrachtiging der rechtbank.

Door kortbondige rekening „ wordt verstaan eene rekening zonder omschrijving of uitlegging. Enkel woordelijke aanhalingen dienen niet te worden aangenomen.

458. De beraadslagingen van den familieraad, tot dit onderwerp betrekkelijk, zullen niet worden uitgevoerd, dan nadat de voogd de bekrachtiging daarvan zal hebben gevraagd en verkregen bij de rechtbank van eersten aanleg, die daarop in de raadkamer zal uitspraak doen, na

alvorens den procureur des konings te hebben gehoord.

— In de raadkamer, omdat het meer eene familieschikking dan wel een rechtsgeding is.

[459-460.] Wet van 12 Juni 1816.

ARTIKEL I.

« Alle de bepalingen en formaliteiten, bij de thans nog in vigueur zijnde wetten voorgeschreven, met betrekking tot den publieken verkoop van onroerende goederen, toebehoorende, hetzij voor het geheel of slechts voor een gedeelte, aan minderjarigen of die daarmede zijn gelijk gesteld, of wel gevonden wordende in boedels, die, uit hoofde van faillissement door sijndics, ten meeste voordeele der gezamenlijke crediteuren, tot liquiditeit worden gebracht, worden bij deze afgeschaft; zullende voortaan, ten aanzien dezer verkoopingen, de bepalingen in de volgende artikelen vermeld, moeten worden in acht genomen.

II.

« *Eerstelijk* : met betrekking tot onroerende goederen aan minderjarigen of die daarmede zijn gelijk gesteld, geheel of gedeeltelijk in eigendom toebehoorende :

« § 1. De voogden, welke de verkooping van onroerende goederen, aan hunne pupillen of aan geïnterdiceerden, hetzij geheel of ten deele, in eigendom toebehoorende, voor derzelver belang noodzakelijk oordeelen, zullen gehouden zijn de autorisatie tot den publieken verkoop te vragen aan den familieraad, samengesteld zooals bij de wetten is bepaald.

« § 2. De autorisatie door den familieraad verleend zijnde, zal dezelve bij requeste ter homologatie of bevestiging moeten worden ingediend aan de rechtbank van eersten aanleg, welke daarop, na verhoor van den officier, zal beslissen, en in gevalle de homologatie wordt verleend, tevens een' notaris zal benoemen, voor wien de publieke verkoop zal worden gehouden.

« § 3. Wanneer de onroerende goederen zoowel aan meerderjarigen als aan minderjarigen, of die daarmede gelijk staan, in eigendom toebehooren, en de meerderjarigen verlangen tot den publieken verkoop over te gaan, zullen dezelve het vermogen hebben om (zonder voorafgaande autorisatie van den familieraad) zich bij requeste te adresseren aan de rechtbank van eersten aanleg, ten einde autorisatie tot dien verkoop te erlangen; welke rechtbank, na de voogden der minderjarige of geïnterdiceerde, mede-geïnteresseerden in hun belang, en den officier in zijne conclusien gehoord te hebben, op het gedaan verzoek zal disponeren; en het verzoek toestaande, tevens een' notaris zal benoemen, voor wien de publieke verkooping zal worden gehouden.

« § 4. De publieke verkooping zal vervolgens in beide gevallen sub §§ 2 en 3 vermeld, door den benoemden notaris, in tegenwoordigheid van de voogden en toeziende voogden, en ten overstaan van den vrederechter van het kanton, alwaar de boedel is gevallen, gehouden worden.

V.

« Indien echter de belangen van de minderjarige, geïnterdiceerde, beneficiaire ergenamen, vakante boedels of gefailleerde masses mochten vereischen, dat de onroerende goederen, of een gedeelte daarvan, op eene of meerder plaatsen verkocht worden, gelegen buiten het kanton alwaar de boedel gevallen of de massa failliet verklaard is, zal daarvan, in het eerste geval, bij deliberatie van den familieraad, en de daarop te volgene homologatie van de rechtbank, en in de laatste gevallen, bij de dispositie van de voorz. rechtbank, of van den rechter-commissaris in den gefailleerden boedel, moeten melding worden gemaakt; en zal alsdan de gezegde rechtbank of rechter-commissaris moeten delegeren den vrederechter, ten overstaan van welken de verkoop zal moeten gehouden worden.

VI.

« De vrederechters en hunne griffiers zullen voor hunne adsistentie bij de veiling genieten eene vakatie voor ieder perceel, hetwelk geveild wordt, zonder meer, naar het tarief van verzegelingen en ontzegelingen bepaald : indien echter uit een en denzelfden boedel meer dan vijf perceelen mochten worden geveild, zullen de vrederechters en greffiers slechts eene halve vakatie genieten, voor elk perceel het getal van vijf te boven gaande.

VII.

« De vrederechters zullen toezien dat, bij zoodanige verkoopingen van onroerende goederen, niets geschiede ter prejuditie van de belangen der minderjarige, geïnterdiceerde, benificiaire erfgenamen, vakante boedels of de masses van gefailleerden, en verplicht zijn, wanneer zij iets van dien aard mochten ontwaren, den voortgang der verkooping te surcheren, na alvorens, naar den aard der verkoopingen, de voogden en toeziende voogden, of beneficiaire erfgenamen of de curateuren der vakante boedels of eindelijk de sijndics der gefailleerde masses te hebben gehoord en deswegens onderhouden : doende vervolgens, indien de verkoop minderjarige, geïnterdiceerde, beneficiaire erfgenamen of vacante boedels betreft, van hun verrichte schriftelijk rapport aan de rechtbank, of zoo dezelve gefailleerde boedels aangaat, aan den rechter-commissaris die de autorisatie heeft verleend, ten einde door de rechtbank of den rechter-commissaris nader, naar bevind van zaken, moge worden gedisponeerd.

VIII.

« De verkoop van onroerende goederen zal overigens, in alle de voorschreven gevallen, geschieden naar hetgeen daaromtrent bij ordinaire publieke verkoopingen van onroerende goederen gebruikelijk is. »

— Tot meerdere zekerheid van het stipt nakomen, door de notarissen, van al de voorschriften der w. v. 12 Juni 1816, werd het k. b. genomen, waarvan de tekst hierna volgt.

De bij dit k. b. bedoelde bepalingen van het tarief van 16 Februari 1807 zijn bij of krachtens de w. v. 31 Augusti 1891 afgeschaft, en vervangen door de bepalingen van het k. b. van 27 Maart 1893.

Er is aan te merken, dat op de bepalingen zelven van het k. b. van 1822 de w. v. 1891 zonder invloed is gebleven.

KONINKLIJK BESLUIT VAN 12 SEPTEMBER 1822.

« Art. 1. Wij verbieden ten ernstige aan alle notarissen, om, onder eenig voorwendsel, hoe ook genaamd, hun ministerie te leenen tot het passeren van akten, welke strijdig zijn met eenige bestaande wettelijke bepalingen, en inzonderheid dezulke, waarbij de voorschriften der Wet van den 12 Juni 1816, zouden worden uit het oog verloren of verijdeld.

« In de berekening van hun salaris zullen de notarissen zich stiptelijk moeten gedragen naar het voor hen vastgestelde tarief van [16 Februari 1807,] *27 Maart 1893*, en zij zullen inzonderheid, voor de verkooping van roerende en onroerende goederen, behoorende tot boedels, waarbij minderjarigen, geïnterdiceerden, beneficiaire of afwezende erfgenamen belang hebben, ofte wel tot vakante of gefailleerde boedels, mitsgaders voor de scheiding en verdeeling van boedels, waarbij minderjarigen, geïnterdiceerden of afwezenden zijn geïnteresseerd, en voor al hunne overige verrichtingen in dergelijke boedels, geene andere of hoogere salarissen mogen in rekening brengen, dan bij het gemeld tarief bepaald.

« 2. Het is den notaris niet geoorloofd om bij de conditiën of bij de memorie van lasten, wegens den verkoop van onroerende goederen, behoorende tot zoodanige boedels als bij het vorig artikel zijn vermeld, eenige tegen het voorz. tarief aanloopende bedingen omtrent hun salaris te maken of om daaromtrent met de voogden, kurators en andere bewindvoerders in de boedels, ofte met wie het ook moge zijn, overeenkomsten te treffen, nochte om eenig salaris of percentewijze belooning te berekenen voor den ontvang van gelden, of voor andere bijzondere werkzaamheden en verrichtingen waarvoor bij het gemelde tarief geene belooning is toegelegd.

« [3. De declaratien der notarissen, wegens hun salaris voor de werkzaamheden die zij in de voorzeide boedels zullen hebben verricht, zullen overeenkomstig het bepaalde bij artikel 173 van het decreet van 16 Februari 1807, door den president der rechtbank van eersten aanleg moeten worden getaxeerd, en zal bij de koopconditiën of de memorie van lasten worden uitgedrukt, dat de kooper voor zoo verre de kosten van den verkoop voor zijne rekening komen, de betaling op eene alzoo getaxeerde declaratie zal doen.]*

* K. b. v. 17 Maart 1896.

« 4. De rechtbanken van eersten aanleg en de rechters-commissarissen in gefailleerde boedels, zullen kunnen vorderen dat bij de verzoeken, om autorisatie tot verkoop in de gevallen bij de Wet van 12 Juni 1816 vermeld, worden overgelegd de conditiën of memoriën van lasten waarop de verkoop zal geschieden, en zullen in dit geval en voor zoo verre daarin iets tegenstrijdigs met de Wet, met Ons tegenwoordig Besluit of met de belangen der geïnteresseerden, mocht gevonden worden, de verzochte autorisatie niet anders verleenen, dan onder zoodanige bijgevoegde bepalingen, als dienstig zouden kunnen zijn tot verzekering van de stipte naleving der wetten en verordeningen, en tot wering van alle nadeel voor de belanghebbenden.

« 5. De notarissen zullen in allen gevalle verplicht zijn om aan de vrederechters, ten minste tien dagen vóór het houden der eerste zitting, voor den verkoop bepaald, mededeeling en opening te geven van de conditiën of memoriën van lasten waarop zullen plaats hebben de verkoopingen, mitsgaders van den voet, waarop zullen worden gedaan de boedelscheidingen, die te hunnen overstaan moeten geschieden, en om den tot het houden van zulke verkoopingen en tot het doen dier boedelscheidingen te bepalen tijd, met de vrederechters te overleggen.

« De vrederechters zullen de stukken examineren en nagaan of dezelven iets bevatten, hetwelk met de Wet, met Ons tegenwoordig Besluit, of met de belangen der geïnteresseerden zouden strijdig zijn, en zullen in zoodanig geval zorgen, dat de noodige veranderingen of verbeteringen plaats hebben.

« In geval van verschil tusschen de notarissen en vrederechters, zal de zaak bij wege van *référé* gebracht worden ter beslissing voor den president der rechtbank van eersten aanleg.

« 6. Onze procureurs-generaal en verdere officieren van justicie, zullen de hand houden aan de stipte naleving der Wet van 12 Juni 1816, en de voorschriften van Ons tegenwoordig Besluit, en zullen toezien dat de vrederechters zich met de uiterste nauwgezetheid kwijten van de zorg die hun is opgedragen.

« Zij zullen zorgen, dat dadelijk gestuit worde de voortgang der verkoopingen en der boedelscheidingen, waaromtrent van de voorschriften der gemelde Wet, en van dit Ons Besluit mocht worden afgeweken; en dat in zoodanig geval van de zaak worde verslag gedaan aan de rechtbank of aan den rechter-commissaris die het aangaat, ten einde naar bevind van zaken te worden gedisponeerd.

« 7. Gemelde Onze procureurs-generaal en verdere officiers van justicie, zullen tegen de notarissen, welke de voorschriften van het tegenwoordig besluit mochten overtreden, de toepassing vorderen der bij de wet bedreigde strafbepalingen en, naarmate van de omstandigheden, derzelver suspensie of destitutie bij den rechter provokeren; verlangende Wij, dat onze hoven en rechtbanken, die hun, ten opzichte van de notarissen, toegekende discretionnaire macht, waarmede Wij willen dat zij bij voortduring bekleed blijven, doen strekken ten waarborg voor de richtige nakoming der verordeningen, van welke door de notarissen niet straffeloos kan of behoort te worden afgeweken. »

461. De voogd zal eene erfenis aan den minderjarige opgekomen, niet mogen aanvaarden noch verwerpen, zonder voorafgaande machtiging van den familieraad. De aanvaarding zal geene plaats hebben dan onder voorrecht van inventaris.

— « Voorrecht van inventaris, » is eene wijze van aanvaarding, die niet verplicht meer schulden der erfenis te betalen dan er goederen in

bevonden worden, terwijl de zuivere en eenvoudige aanvaarding tot betaling van « al » de schulden der erfenis verplicht (art. 793-810).

462. In geval de erfenis, namens den minderjarige verworpen, door geenen andere aanvaard ware, zal zij kunnen hernomen worden, hetzij door den voogd, daartoe bij eene nieuwe beraadslaging van den familieraad gemachtigd, hetzij door den minderjarige meerderjarig geworden zijnde, doch in den staat waarin zij zich bij de herneming zal bevinden, en zonder de verkoopingen of andere akten, welke gedurende het openstaan wettelijk mochten gepleegd zijn, te kunnen betwisten.

— Eene erfenis is openstaande of onbeheerd, wanneer er zich niemand aanbiedt om ze op te eischen, en dat de bekende erfgenamen daarvan afgezien hebben.

463. De schenking aan den minderjarige gedaan, zal door den voogd niet kunnen aangenomen worden, dan op machtiging van den familieraad.

Zij zal opzichtens den minderjarige, hetzelfde uitwerksel hebben als ten opzichte van den meerderjarige.

— De schenking of *donatie* kan onder bezwarenden titel gedaan zijn, en daarom moet de familieraad kunnen onderzoeken of zij voordeelig is.

464. Geen voogd zal eene rechtsvordering betrekkelijk de onroerende rechten des minderjarigen mogen aanleggen, noch eenen eisch betrekkelijk dezelfde rechten inwilligen, zonder machtiging van den familieraad.

— « Geen voogd, » dus zelfs niet de vader of moeder.

De voogd kan echter eene rechtsvordering, tegen den minderjarige aangelegd, tegenspreken zonder voorafgaande machtiging. Wanneer de minderjarige aangesproken wordt, moet zijn voogd hem kunnen verdedigen.

465. Dezelfde machtiging is den voogd ook van noode om eene verdeeling te eischen; doch hij zal zonder deze machtiging kunnen antwoorden op eenen eisch tot verdeeling tegen den minderjarige gedaan.

— Verdeeling of kaveling heeft eene soort van vervreemding ten gevolge, en daarom is de voogd tot kaveling onbevoegd, tenware zij door andere onverdeelde eigenaars wierd gevorderd.

466. Om opzichtens den minderjarige al het uitwerksel te bekomen, 'twelk zij onder meerderjarigen hebben zou, zal de verdeeling gerechtelijk moeten geschieden, [en voorafgegaan van eene prijzij, verricht bij deskundigen, daartoe benoemd door de rechtbank van eersten aanleg der plaats, alwaar de erfenis is opengevallen.

De deskundigen, na alvorens in handen van den voorzitter derzelfde rechtbank of eenen anderen rechter door hem benoemd, te hebben afgelegd den eed van hunnen last wel en trouwelijk te volvoeren, zullen overgaan tot de verdeeling der erfgoederen en het maken der kavels, welke zullen worden uitgeloot, in de tegenwoordigheid hetzij van een lid der rechtbank, hetzij van eenen notaris door haar aangesteld, die de afgifte der kavels zal verrichten.]*

Alle andere verdeeling zal slechts als voorloopig worden beschouwd.

* W. v. 16 Juni 1816 a. IX.

— De thans na te komen pleegvormen zijn dus de volgende :

WET VAN 12 JUNI 1816.

IX.

« Insgelijks worden alle de bepalingen en formaliteiten, bij de thans nog in vigueur zijnde wetten voorgeschreven, met betrekking tot de scheiding en verdeeling van boedels waarin minderjarigen of geïnterdiceerden als deelgenooten zijn geïnteresseerd, bij deze afgeschaft, en van dato dezer af aan gehouden voor vervallen : zullende voortaan de scheidingen en verdeelingen van zoodanige boedels worden gedaan en gepasseerd voor notaris en getuigen, ten overstaan van den vrederechter van het kanton, alwaar de boedel is gevallen, mitsgaders in tegenwoordigheid van de voogden, speciale en toeziende voogden der minderjarigen, of geëmancipeerde minderjarigen, met hunne kurators geadsisteerd, ofte wel in plaatse van den geëmancipeerde een daartoe bij speciale procuratie gemachtigde persoon.

« De vrederechter zal speciaal gelast zijn om toe te zien dat de kavels behoorlijk worden geformeerd, en in het generaal dat de belangen der minderjarigen bij de zoodanige boedelscheidingen naar behooren worden in acht genomen.

« Wanneer de meerderjarige deelgenooten en de voogden der minderjarigen, of wel de laatsten onderling, aangaande de formatie der kavels, niet overeenstemmen, of wanneer de vrederechter zelve zulks voor de belangen der minderjarigen raadzaam zal oordeelen, zal hij een of meer experten benoemen en beëedigen, om de voorzeide kavels te formeren : zullende de geformeerde kavels, ten zijnen overstaan, aan de deelgenooten, bij onderlinge schikking of bij loting, toegevoegd, en daarvan in de notariale akte van scheiding en verdeeling melding gemaakt worden.

« De vrederechters en hunne griffiers zullen voor hunne werkzaamheden en vakatiën in deze genieten een gelijk salaris, als aan die ambtenaren voor hunne vakatiën bij het doen

van verzegeling is toegelegd, zonder meer. »

— Men zie deswegens almede het koninklijk besluit van 12 September 1822.

— De bepaling van art. IX der Wet van 12 Juni 1816 is ook van toepassing op afwezigen.

467. De voogd zal namens den minderjarige geene dading mogen aangaan, dan na daartoe door den familieraad te zijn gemachtigd, en op het advies van drie rechtsgeleerden, door den procureur des konings bij de rechtbank van eersten aanleg daartoe aangewezen.

De dading zal slechts van kracht zijn, voor zooveel zij door de rechtbank van eersten aanleg, na den procureur des konings te hebben gehoord, zal bekrachtigd zijn.

— « Dading » of *transactie* is een contract door hetwelk partijen een ontstaan geschil ten einde brengen of een te ontstaan geschil voorkomen, bij middel van toegevingen die gemeenlijk wederkeerig zijn (art. 2044).

De leden van den familieraad zijn veelal vreemd aan de kennis der rechten, en daarom eischt de wet de tusschenkomst van rechtsgeleerden.

468. De voogd, die gewichtige redenen van misnoegen over het gedrag des minderjarigen heeft, zal zijn beklag kunnen doen aan eenen familieraad, en, zoo hij daartoe door dezen raad wordt gemachtigd, de vastzetting van den minderjarige vorderen, overeenkomstig hetgeen te dezen in den titel *van Vaderlijke macht* is bepaald.

— De voogd, uitgezonderd de vader of moeder, kan dus den wees niet doen vastzetten dan bij wijze van vordering; geenezins bij wijze van eigen gezag.

NEGENDE AFDEELING.

Van de rekeningen der voogdij.

469. Alle voogd is rekenplichtig over zijn beheer, wanneer hetzelve eindigt.

— « Alle voogd, » dus ook vader en moeder. Indien de voogd weigert rekening te doen, kan hij worden vervolgd, overeenkomstig artikel 527 en volgende van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging.

470. Alle voogd, behalve vader en moeder, kan worden verplicht zelfs gedurende de voogdij, aan den toezienden voogd staten van aanwijzing zijns beheers over te leggen op de tijdstippen, welke de familieraad mocht hebben nuttig geoordeeld te bepalen, zonder dat noglans de voogd kunne genoodzaakt worden om er jaarlijks meer dan éénen over te brengen.

Deze aanwijzingsstaten zullen worden opgemaakt en overgegeven zonder kosten, op ongezegeld papier, en zonder eenigen rechtsvorm.

— De wet van 16 December 1851 (art. II.) voegt hier bij :

De familieraad zal mogen eischen, dat dezelfde rekening hem worde gedaan op de tijdstippen, welke hij bij het openvallen der voogdij zal vaststellen.

— Een krachtiger toezicht over des voogds beheer aan den familieraad verleenende, heeft deze bepaling eene nieuwe zekerheid voor de minderjarigen ingesteld.

— Vader en moeder zijn tot de overgave dezer rekeningen niet verplicht. Deze wet verlaat zich op hunne teederheid.

471. De slotrekening van voogdij zal worden gedaan ten koste van den minderjarige, wanneer deze zijne meerderjarigheid zal bereikt of zijne zelfmaking verkregen hebben. De voogd zal daartoe de kosten verschieten.

Men zal in dezelve aannemen alle uitgaven, die behoorlijk bewezen zijn en een nuttig doel hadden.

472. Alle verdrag, dat tusschen den voogd en den minderjarige, meerderjarig geworden zijnde, mocht gesloten worden, zal nietig zijn, wanneer zij niet is voorafgegaan door het doen eener omstandige rekening en het overleggen der bewijsstukken; alles vastgesteld door eene ontvangstbekentenis, afgegeven door dengene aan wien de rekening is gedaan, ten minste tien dagen vóór het verdrag.

— De wet wil, dat het weeskind, vooraleer een verdrag aan te gaan met zijnen voogd, den tijd hebbe om den toestand zijner zaken na te zien, opdat de voogd te minder misbruik kunne maken van de kennis, die hij van dezen toestand heeft.

473. Indien de rekening aanleiding geeft tot betwistingen, zullen deze worden vervolgd en uitgewezen als alle andere geschillen in burgerlijke zaken.

— Altoos voor de rechtbank der plaats, alwaar de voogdij is opgedragen.

474. Het bedrag van het slot van rekening door den voogd verschuldigd, zal, zonder dat zulks geëischt wordt, kroos opbrengen te rekenen van het sluiten der rekening.

De kroozen van hetgene aan den voogd

door den minderjarige is verschuldigd, zullen niet loopen dan van den dag der aanmaning tot betaling, welke op het sluiten der rekening zal gevolgd zijn.

— Men heeft gedacht, dat de minderjarige door eerbiedige vrees jegens zijnen gewezen voogd, zou kunnen wederhouden worden de aanmaning tot betaling te doen.

475. Alle rechtsvordering van den minderjarige tegen zijnen voogd, betrekkelijk de verrichtingen der voogdij, verjaart met tien jaar, te rekenen van de meerderjarigwording.

— Men heeft niet gewild, dat de voogd, die kosteloos eenen zwaren last op zich heeft genomen, langer dan tien jaar deswegens aansprakelijk bleef, omdat het moeilijk ware de bescheiden en papieren langer te bewaren.

DERDE HOOFDSTUK.

Van zelfmaking.

— « Zelfmaking » of *emancipatie* is eene akte, bij welke een minderjarige het recht verkrijgt om zijnen persoon en zijne goederen te besturen.

476. De minderjarige wordt van vollen rechtswege zijns zelfs door het huwelijk.

— Door de toestemming in het huwelijk hebben de ouders hun kind in staat erkend om zichzelven en zijne familie te besturen.

477. De minderjarige, zelfs ongehuwd zijnde, zal kunnen zelfgemaakt worden door zijnen vader, of bij ontstentenis van vader, door zijne moeder, wanneer hij den ouderdom van vijftien volle jaren zal bereikt hebben.

Deze zelfmaking zal worden teweeggebracht door de enkele verklaring des vaders of der moeder, afgelegd voor den vrederechter, bijgestaan van zijnen griffier.

— « Bij ontstentenis van vader, » wil zeggen wanneer de vader overleden of in staat van afwezigheid of verbieding is.

Alzoo dit recht een gevolg der vaderlijke macht is, behoort het ook aan onwettige ouders.

478. De minderjarige, zonder vader of moeder overgebleven, zal ook, doch alleenlijk op den ouderdom van achttien volle jaren, kunnen worden zelfgemaakt, indien de familieraad hem daartoe bekwaam oordeelt.

In dit geval zal de zelfmaking spruiten uit de beraadslaging, die ze zal hebben toegelaten, en uit de verklaring, welke de vrederechter, als voorzitter van den familieraad, in dezelfde akte zal hebben gedaan, *dat de minderjarige zelfgemaakt is.*

— De wet vereischt hier den ouderdom van « achttien volle jaren, » uit vrees dat de voogd, ten einde zich van den last der voogdij te ontmaken, eene te vroegtijdige zelfmaking mocht teweegbrengen.

479. Wanneer de voogd geene benaarstiging heeft gedaan voor de zelfmaking des minderjarigen, waarvan in het voorgaand artikel is gewaagd, en dat een of meer bloedvrienden of aangehuwden dezes minderjarigen, in den graad van vollen neef of nadere graden, hem tot de zelfmaking bekwaam oordeelen, zullen zij den vrederechter kunnen uitnoodigen om den familieraad samen te roepen, ten einde over dit onderwerp te beraadslagen.

De vrederechter zal aan deze uitnoodiging moeten voldoen.

— Integendeel heeft niemand het recht de zelfmaking te vorderen van wege den vader of de moeder.

480. De rekening van voogdij zal worden gedaan aan den zelfgemaakten minderjarige, bijgestaan door eenen curator, die hem door den familieraad zal worden benoemd.

— De « curator » is een persoon, die gelast is met het bewaken van het beheer des zelfgemaakten minderjarigen, en hem bij te staan in de belangrijkste zaken van dit beheer.

Indien de gewezen voogd tot curator benoemd wordt, moet er tevens een' « curator *ad hoc* » voor de rekening der voogdij benoemd worden: want niemand kan rechter zijn in zijne eigene zaak.

481. De zelfgemaakte minderjarige zal de pachtvoorwaarden aangaan, waarvan de termijn niet langer zal zijn dan negen jaar; hij zal zijne inkomsten ontvangen, daarover ontlasting geven, en alle akten plegen van louter beheer, zonder jegens deze akten herstelbaar te zijn in al de gevallen, waarin de meerderjarige zelf zulks niet zijn zoude.

— « Niet herstelbaar zijn jegens eene akte, » beteekent: het recht niet hebben om de nietigheid dezer akte te vragen, uit hoofde van onbekwaamheid of onbevoegdheid.

482. Hij zal geene rechtsvordering wegens onroerende goederen mogen aanleggen, noch zich daartegen verdedigen, zelfs geen roerend kapitaal ontvangen en daarover ontlasting geven, zonder bijstand van zijnen curator, die, in dit laatste geval, op den aanleg van het ontvangen kapitaal zal waken.

— De machtiging tot dergelijke rechtsvordering moet niet door den familieraad gegeven worden.

483. De zelfgemaakte minderjarige zal, onder geen hoegenaamd voorwendsel, gelden mogen lichten, zonder eene beraadslaging van den familieraad door de rechtbank van eersten aanleg bekrachtigd, na den procureur des konings te hebben gehoord.

— Dit artikel vereischt niet, als artikel 457, dat er blijkbare noodzakelijkheid besta; het volstaat, dat de geldlichting geschiede op hoop van eenig voordeel.

484. Hij zal ook zijne onroerende goederen niet mogen verkoopen noch vervreemden, noch eenige andere akten plegen dan die van louter beheer, zonder inachtneming der vormen voor den niet zelfgemaakten minderjarige voorgeschreven.

Wat betreft de verbintenissen door hem bij wege van koop of anderszins aangegaan, deze zullen, in geval van bovenmatigheid, kunnen verminderd worden; de rechtbanken zullen daaromtrent in overweging nemen het vermogen van den minderjarige, de goede of kwade trouw van degenen, die met hem gehandeld hebben, en de nuttigheid of de nutteloosheid der uitgaven.

— « Geene andere akten dan van louter beheer; » gevolglijk kan hij zijne goederen niet verpanden, geene schenking aannemen noch geene erfenis aanvaarden, geene verkaveling eischen, enz., zonder door den familieraad gemachtigd te zijn.

485. Alle zelfgemaakte minderjarige, wiens verbintenissen krachtens het voorgaande artikel mochten verminderd zijn, zal kunnen worden beroofd van de gunst der zelfmaking, dewelke hem zal worden ontnomen, met inachtneming derzelfde vormen als waarmede zij hem werd verleend.

— Echter is de zelfmaking, door het huwelijk bekomen, onwederroepelijk.

De zelfmaking wordt ingetrokken op dezelfde wijze als zij verleend is; men zie dus de artikelen 477-479.

486. Van den dag af dat de zelfmaking is ingetrokken, zal de minderjarige weder onder voogdij treden, en daaronder blijven tot zijne volle meerderjarigheid.

— Indien de voogdij natuurlijk of wettig was, herneemt de voogd zijne bediening; was zij testamentelijk of datief, dan benoemt de familieraad eenen nieuwen voogd.

487. De zelfgemaakte minderjarige, die eenen koophandel drijft, wordt meerderjarig geacht voor alles, wat dezen handel aangaat.

— Volgens artikel 4 en 6 van de wet van 15 December 1872, kan een minderjarige, al ware hij zelfgemaakt, geenen koophandel drijven zonder daartoe door zijnen vader of zijne moeder, of door den familieraad te zijn gemachtigd.

Men zie verder de artikelen 5 en 7 van dezelfde wet.

ELFDE TITEL.

Van meerderjarigheid, verbieding, en gerechtelijken raad.

Vastgesteld den 8 Germinal jaar XI (29 Maart 1803). Afgekondigd den 18 van dezelde maand (9 April 1803).

EERSTE HOOFDSTUK.

Van meerderjarigheid.

488. De meerderjarigheid wordt bepaald op een en twintig volle jaren; op dezen ouderdom is men bekwaam tot alle akten van het burgerlijk leven, behoudens de bepaling in den titel *van het huwelijk* vervat.

— De meerderjarigheid, met betrekking tot de kinderaanneming, is van vijf en twintig volle jaren (zie art. 346 hiervoren).

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van verbieding.

— « Verbieding » of *interdictie* is de staat, waarin zich iemand bevindt, die door den rechter onmachtig is verklaard tot de akten van het burgerlijk leven.

Dezelve is « wettelijk » of « gerechtelijk. »

« Wettelijk » wanneer zij het gevolg is van zekere straffen (Swb a. 31-34). « Gerechtelijk » wanneer zij in rechte, dit is door het gerecht, wordt uitgesproken. In dit hoofdstuk wordt over de laatste gehandeld.

489. De meerderjarige, die zich gewoonlijk in staat van onnoozelheid, zinneloosheid of razernij bevindt, moet in verbieding worden gesteld, zelfs dan, wanneer deze staat tusschenpoozen van gezond verstand oplevert.

— « Onnoozelheid » is een aanhoudende staat van verzwakking der verstandelijke vermogens.

« Zinneloosheid » is het gemis of de verwarring dezer vermogens.

« Razernij » is overdrevene of gevaarlijke zinneloosheid.

490. Elk bloedverwant is ontvankelijk om de verbieding van zijnen bloedverwant te verzoeken. Hetzelfde heeft plaats voor den eenen echtgenoot opzichtens den anderen.

— Aangehuwden zijn daartoe onbevoegd, en de vrouw, die opzichtens haren man handelt, moet daartoe in rechte gemachtigd zijn.

491. Wanneer, in geval van razernij, de verbieding niet wordt gevorderd, noch door den echtgenoot, noch door de bloedverwanten, is daartoe de procureur des konings verplicht, die in de gevallen van onnoozelheid of zinneloosheid dezelve ook kan vorderen tegen iemand, die noch echtgenoot noch gekende bloedverwanten heeft.

— In deze gevallen kan de openbare veiligheid in gevaar zijn, en daarom is de procureur des konings verplicht tot vervolging. Buiten deze gevallen eerbiedigt de wet de redenen, welke de familie hebben kan om het ongeluk van een harer leden niet ruchtbaar te maken.

492. Alle vraag tot verbieding zal voor de rechtbank van eersten aanleg worden gebracht.

— Namelijk de rechtbank der woonstede van den persoon, wiens verbieding verzocht wordt.

493. De feiten van onnoozelheid, zinneloosheid of razernij zullen schriftelijk worden opgegeven. Zij, die de verbieding vervolgen, zullen de getuigen opgeven en de bewijsstukken aanbieden.

— Men zie des wegens B. R. art. 890.

494. De rechtbank zal bevelen dat de familieraad, samengesteld op de wijze bepaald bij de vierde afdeeling des tweeden hoofdstuks, van den titel *van minderjarigheid, voogdij en zelfmaking*, zijn gevoelen uite over den toestand van den persoon, wiens verbieding gevraagd wordt.

— De familie is dus de eerste rechter over de noodzakelijkheid der verbieding.

495. Zij, die de verbieding zullen hebben gevorderd, zullen van den familieraad geen deel mogen maken; echter zullen de echtgenoot en de kinderen van den persoon, wiens verbieding wordt gevorderd, daarbij kunnen worden toegelaten zonder raadplegende stem te hebben.

— Hier geldt weder de regel, dat niemand rechter in zijne eigene zaak zijn kan. De echtgenoot en de kinderen worden toegelaten, als geacht wordende beter dan iemand den staat te kennen van dengene, wiens verbieding wordt gevraagd.

496. Na het gevoelen van den familieraad te hebben ingewonnen, zal de rechtbank den verweerder ter raadkamer ondervragen : indien hij zich aldaar niet kan aanbieden, zal hij worden ondervraagd in zijne woning, door eenen der rechters te dezen aangesteld, bijgestaan door den griffier. In alle gevallen, zal de procureur des konings bij de ondervraging tegenwoordig zijn.

— De procureur des konings wordt gehoord, omdat het op den staat eens burgers aankomt.

497. Na de eerste ondervraging, zal de rechtbank, indien daartoe grond is, eenen voorloopigen beheerder aanstellen, om voor den persoon en de goederen des verweerders zorg te dragen.

— Indien er geene noodzakelijkheid bestaat, wordt er geen beheerder benoemd, omdat men zich niet te licht met iemands zaken moet inlaten.

498. Het vonnis op eenen eisch tot verbieding, zal niet anders kunnen gewezen worden, dan in openbare zitting, de partijen gehoord of geroepen zijnde.

— De behandeling der zaak is geheim, omdat men nog niet weet, of de opgevatte vermoedens gegrond zijn; eenmaal zulks bewezen zijnde, moet het gevolg daarvan voor het publiek, dat er belang bij heeft, kennelijk zijn.

499. Bij afwijzing van den eisch tot verbieding, zal echter de rechtbank, indien de omstandigheden zulks gebieden, kunnen bevelen, dat de verweerder voortaan niet meer zal kunnen pleiten, dadingen aangaan, gelden lichten, een roerend kapitaal ontvangen, noch daarvan ontlasting geven, vervreemden, noch zijne goederen met hypotheek belasten, zonder bijgestaan te zijn door eenen raadsman, die hem, bij hetzelfde vonnis, zal worden toegevoegd.

— Dit artikel moet worden beschouwd in verband met de art. 513-515 hierna.

500. In geval van hooger beroep tegen het vonnis in eersten aanleg gewezen, zal het hof van beroep, zulks noodig oordeelende, den persoon, wiens verbieding gevraagd wordt, opnieuw kunnen ondervragen of doen ondervragen door eenen te dezen aangestelde.

— Men zie B. R. a. 894.

501. Alle vonnis of arrest, verbieding of benoeming van eenen raadsman medebrengende, zal, ter benaarstiging der eischers,

worden gelicht, aan partij beteekend, en ingeschreven. binnen de tien dagen, op de tabellen, welke in de gehoorzaal en in de kantoren der notarissen van het arrondissement moeten aangeplakt zijn.

— De openbaarmaking, zooals onder artikel 498 gezegd is, geschiedt in het belang van het publiek, opdat ieder verwittigd zij van de onbevoegdheid des verbodenen, die voortaan geene hoegenaamde akten meer kan aangaan.

502. De verbieding of de benoeming van eenen raadsman zal hare werking hebben van den dag van het vonnis. Alle akten, nadien door den verbodene, of zonder bijstand van den raad aangegaan, zullen van rechtswege nietig zijn.

— « Van rechtswege nietig » beteekent hier niet, dat men de akten niet van onwaarde moet doen verklaren; maar dat zij, die deze akten betwisten, niet moeten bewijzen, dat de verbodene er door is benadeeligd.

503. De akten, welke vóór de verbieding zijn aangegaan, zullen kunnen worden vernietigd, indien de oorzaak der verbieding blijkbaar bestond op het tijdstip, waarop deze akten zijn gepleegd.

— Zij, die akten aangaan met iemand die gekend is als zijne verstandelijke vermogens niet te bezitten, handelen te kwader trouw; echter staat het aan de rechtbank daarover te oordeelen.

504. Na iemands dood kunnen de door hem aangegane akten niet worden betwist, op grond van zinneloosheid, dan voor zooveel zijne verbieding vóór zijn overlijden mocht uitgesproken of gevorderd zijn, tenware het bewijs der zinneloosheid uit de betwiste akte zelve voortvloeide.

— Iemand, wiens verbieding gedurende zijn leven niet is gevorderd, wordt geacht zijne verstandelijke vermogens tot aan zijnen dood te hebben bezeten; doch wanneer de akte zelve een bewijs van zinneloosheid oplevert, is er geen ander noodig, en moet zij worden vernietigd.

505. Indien er tegen het vonnis op verbieding in eersten aanleg gewezen, geen hooger beroep bestaat, ofdat hetzelve op hooger beroep is bekrachtigd, zal er worden voorzien in de benoeming van eenen voogd en eenen toezienden voogd over den verbodene, volgens de regelen in den titel *van minderjarigheid, voogdij en zelfmaking* voorgeschreven. De voorloopige beheerder zal zijne bediening staken, en rekening geven aan den voogd, indien hij het zelf niet is.

— De voogdij eens verbodenen is altijd datief; 't is te zeggen, dat zij in alle gevallen door den familieraad moet worden opgedragen, behalve alleen het geval van het volgend artikel.

506. De man is, van rechtswege, voogd over zijne in verbieding gestelde vrouw.

— Deze voogdij is als eene voortduring van het mansgezag.

507. De vrouw zal tot voogdes over haren man kunnen worden benoemd. In dit geval, zal de familieraad de wijze en de voorwaarden regelen van het beheer; behoudens het recht der vrouw om zich bij de rechtbank te beklagen, indien zij vermeent door het besluit der familie benadeeligd te zijn.

— De vrouw, die voogdes wordt benoemd, verkrijgt het recht zoowel de goederen van haren man als hare eigene goederen te beheeren; echter moet zij altoos gemachtigd zijn om in rechte te kunnen verschijnen, om onroerende goederen te vervreemden of te verpanden, enz. (zie art. 222).

508. Niemand, uitgezonderd echtgenooten en bloedverwanten der opgaande of nederdalende linie, zal verplicht zijn de voogdij eens verboden persoons langer dan tien jaar te behouden. Bij het verstrijken van dezen tijd, zal de voogd zijne vervanging kunnen vragen, en ze moeten bekomen.

— Uit dit artikel volgt, dat een zoon tot voogd over zijnen vader kan worden benoemd.

— De voogdij van minderjarigen is altoos beperkt: zij eindigt met de meerderjarigwording De voogdij van geïnterdiceerden zou zonder palen zijn. en zulks heeft de wet niet gewild, dan alleen ten aanzien van ouders of afstammelingen.

509 De verbodene wordt gelijk gesteld met den minderjarige, wat zijnen persoon en zijne goederen betreft: de wetten op de voogdij der minderjarigen zullen van toepassing zijn op de voogdij der verbodenen.

— De minderjarige heeft echter meer bevoegdheid dan de verbodene: hij kan, bij voorbeeld, huwelijk aangaan en uitersten wil maken; de verbodene niet.

510. De inkomsten van eenen verbodene moeten hoofdzakelijk worden besteed om zijn lot te verzachten en zijne genezing te verhaasten. Volgens den aard zijner ziekte en den toestand van zijn fortuin. zal de familieraad kunnen besluiten, dat

hij in zijne woonstede verzorgd, of in een ziekenhuis en zelfs in een gasthuis geplaatst zal worden.

— Er wordt geleerd, dat de familieraad zelfs, indien het noodig ware, tot dit gebruik de kapitalen zou kunnen bezigen.

— Opdat een verbodene in een gesticht voor krankzinnigen kunne worden opgenomen, is het noodig dat de aanvraag schriftelijk gedaan worde door zijnen voogd, aan den overste van het gesticht, en er de beraadslaging van den familieraad in uitvoering van art. 510 B. W. gehouden, bijgevoegd zij. Zoo luidt art. 7, nr 1 van de wet van 18 Juni 1850 gewijzigd bij de wet van 28 December 1873 en opnieuw krachtens koninklijk besluit van 25 Januari 1874 in het Staatsblad opgenomen.

511. Wanneer een kind van eenen verboden persoon huwelijk wil aangaan, zal de bruidschat of het verschot van erfenis en de verdere huwelijksbedingen worden geregeld door een advies van den familieraad, bekrachtigd door de rechtbank, op de besluitselen van den procureur des konings.

— Hier wordt alleen gewaagd van de huwelijksbedingen, betrekkelijk de goederen: wegens de toestemming tot het huwelijk, zie men de artikelen 148 en volgende.

512. De verbieding houdt op met de oorzaken, die dezelve hebben teweeggebracht; echter zal de opheffing niet worden uitgesproken dan met inachtneming der pleegvormen, welke voorgeschreven zijn om tot de verbieding te geraken, en de verbodene zal de uitoefening zijner rechten niet mogen hernemen dan na het vonnis van opheffing.

— De verbodene kan zelf de opheffing zijner verbieding vragen. Daarop wordt de familieraad geraadpleegd, en verder wordt gehandeld als hiervoren is bepaald.

DERDE HOOFDSTUK.

Van gerechtelijken raad.

513. Er kan aan verkwisters verboden worden te pleiten, dadingen aan te gaan, gelden te lichten, een roerend kapitaal te ontvangen en daarvan ontlasting te geven, te vervreemden, of hunne goederen met hypotheek te belasten, zonder bijgestaan te zijn door eenen raadsman, die hun door de rechtbank wordt toegevoegd.

— Kwisterij is eene ondeugd, die dikwijls het verlies van 't fortuin teweegbrengt. Oudtijds gaf zij aanleiding tot verbieding. Evenals de zinneloosheid moet zij voor de rechtbank worden bewezen.

— De opnoeming der akten in dit artikel is beperkend: alle andere kunnen zonder bijstand van den raadsman worden aangegaan.

514. Het verbod om zonder bijstand van eenen raadsman in rechte te handelen kan worden gevorderd door al die recht hebben de verbieding te vragen; hun eisch moet op dezelfde wijze worden behandeld en uitgewezen.

Dit verbod kan niet worden opgeheven dan met inachtneming derzelfde pleegvormen.

515. Geen vonnis in zake van verbieding of benoeming van raadsman, mag gewezen worden, hetzij in eersten aanleg, hetzij in hooger beroep, dan op de besluitselen van den procureur des konings.

— Zoodra het er op aankomt iemand de uitoefening der burgerlijke rechten te benemen, heeft de maatschappij er belang bij, dat het openbaar ministerie gehoord worde.

— De bepalingen van het Burgerlijk Wetboek over het beheer der goederen van onbekwamen zijn niet toepasselijk op de goederen van personen die, zonder in verbieding noch onder voogdij te zijn, in gestichten voor krankzinnigen worden verzorgd. Die leemte is aangevuld door de volgende bepalingen:

WET VAN 18 JUNI 1850-28 DECEMBER 1873.

Art. 29. Personen in gestichten voor krankzinnigen geplaatst, zonder in verbieding noch onder voogdij gesteld te zijn, zullen overeenkomstig artikel 497 van het Burgerlijk Wetboek kunnen worden voorzien van eenen voorloopigen beheerder door de rechtbank van eersten aanleg der plaats van hunne woonstede, op verzoek van de bloedverwanten, van den man of van de vrouw, op verzoek van de bestuurlijke commissie, of op de vordering ambtshalve door den procureur des konings gedaan.

Die benoeming zal maar gedaan worden na beraadslaging van den familieraad en op de besluitselen van den procureur des konings. Zij zal voor geen hooger beroep vatbaar zijn.

De bepalingen van het Burgerlijk Wetboek omtrent de redenen die van de voogdij ontslaan, omtrent de redenen tot onbekwaamheid, uitsluiting of afstelling, en de rekeningen der voogden, alsmede die van de wet van 16 December 1851, over de zekerheid door hen te stellen, zijn toepasselijk op den voorloopigen beheerder door de rechtbank benoemd.

Art. 30. De bestuurlijke commissiën of commissiën van toezicht over de godshuizen of gestichten voor krankzinnigen zullen van vollen rechtswege, door de tusschenkomst van dit harer leden, 'twelk zij zullen aanstellen, de bedieningen uitoefenen van voorloopige beheerders ten aanzien der personen aldaar geplaatst, die noch in verbieding gesteld, noch van eenen

voogd voorzien zijn, en over welke geen bijzondere beheerder overeenkomstig het voorgaande artikel ware benoemd.

De ontvanger der godshuizen zal ten aanzien der goederen van die personen de zelfde bedieningen vervullen als ten aanzien der goederen van de godshuizen.

Echter zullen de goederen van den aangestelden beheerder, uit hoofde van zijne bedieningen met hypotheek niet belastbaar zijn. De zekerheid van zijn beheer zal berusten op de borgstelling van den ontvanger met de behandeling der penningen en het beheer der goederen gelast.

Art. 31. De voorloopige beheerder zal overgaan tot de inning der inschulden, tot de kwijting der schulden; hij zal pachten verleenen die niet langer mogen zijn dan drie jaar; hij zal op dezelfde voorwaarden, die voorgeschreven zijn voor den voogd van den verbodene, erfenis aanvaarden onder voorrecht van inventaris, geldlichten en hypotheek toestaan om schulden te betalen; hij zal zelfs, krachtens eene bijzondere machtiging van den voorzitter van de burgerlijke rechtbank, de roerende goederen kunnen doen verkoopen en den krankzinnige in rechte vertegenwoordigen, hetzij als eischer, hetzij als verweerder, evenals bij inventarissen, rekeningen, verkavelingen en vereffeningen waarin hij mocht gerechtigd zijn.

Beteekeningen te doen aan den persoon in een gesticht voor krankzinnigen geplaatst, zullen aan den voorloopigen beheerder mogen gedaan worden.

Beteekeningen ter woonstede van den krankzinnige gedaan, zullen naar de omstandigheden door de rechtbanken kunnen nietig verklaard worden.

Er wordt van de bepalingen van artikel 64 van de wet van 20 Mei 1872 niet afgeweken.

Art. 32. Bij ontstentenis van voorloopigen beheerder zal de voorzitter op aanzoek van de naarstigste partij eenen notaris aanstellen om de personen, die, zonder verboden noch van eenen voogd voorzien te zijn, in de gestichten voor krankzinnigen zijn geplaatst, te vertegenwoordigen bij inventarissen, rekeningen, verkavelingen en vereffeningen, waarin zij mochten gerechtigd zijn.

Art. 33. De volmachten krachtens de voorgaande artikels verleend, zullen van vollen rechtswege ophouden zoodra de persoon in een gesticht voor krankzinnigen geplaatst, aldaar niet meer wordt opgehouden. De volmachten krachtens de artikelen 29 en 32 door het gerecht verleend, zullen van vollen rechtswege vervallen met het verstrijken van eenen termijn van drie jaar, indien zij niet vernieuwd geworden zijn.

Art. 34. De akten gepleegd door alle personen binnen den tijd, dat zij in een gesticht voor krankzinnigen werden opgehouden, zullen kunnen worden betwist wegens zinneloosheid gelijkvormig art. 1304 van het Burgerlijk Wetboek.

De tien jaar der aktie tot nietigverklaring zullen aanvang nemen ten aanzien van den opgehouden persoon, die akten heeft onderteekend, te rekenen, hetzij van de kennis die hij daarvan zal hebben gehad nadat hij voor goed uit het krankzinnigenhuis zal gekomen zijn, hetzij van de beteekening die hem na zijn uitgaan er van zal gedaan zijn, en, ten aanzien van zijne erfgenamen, te rekenen van de beteekening die er hun van zal gedaan zijn, of van de kennis die zij er van zullen hebben gehad, sedert het overlijden van hunnen voorzaat.

Wanneer de tien jaar zijn begonnen te loopen jegens dezen laatste, zoo zullen zij voortloopen jegens zijne erfgenamen.

TWEEDE BOEK.

VAN DE GOEDEREN, EN DE VERSCHILLIGE WIJZIGINGEN DES EIGENDOMS.

— De woorden « zaken » en « dingen, » in de taal des rechts, begrijpen alles wat in de natuur bestaat, den mensch alleen uitgezonderd Zaken of dingen worden « goederen » genaamd, wanneer zij in 's menschen bezit vallen; alzoo zijn water, boomen, dieren, enz., dingen, zoolang niemand die bezit; maar zoohaast iemand daarvan zich meester heeft gemaakt, worden zij goederen. Wanneer het recht van den bezitter zoodanig is dat hij over deze goederen op de volstrekste wijze kan en mag beschikken, wordt dat recht « eigendom » geheeten. De burgerlijke wet houdt zich alleen met dat slach van dingen bezig, welke een eigendom kunnen uitmaken, 't is te zeggen de « goederen. »

EERSTE TITEL.

Van het onderscheid der goederen.

Vastgesteld den 4 Pluviôse jaar XII (25 Januari 1804). Afgekondigd den 14 van dezelfde maand (4 Febr. 1804).

516. Alle goederen zijn roerend of onroerend.

— Dit onderscheid is zeer belangrijk; want er zijn oneindig veel gevallen, waarin het noodig is te weten, wat roerend of onroerend goed zij. Bij voorbeeld, de roerende goederen vallen in de gemeenschap van gehuwden, de onroerende niet De onroerende zijn vatbaar voor hypotheek of grondpand, de roerende niet, enz.

Men onderscheidt nog de goederen in lichaamlijke en onlichaamlijke (zie art. 1607 en 2075).

EERSTE HOOFDSTUK.

Van onroerende goederen.

517. Goederen zijn onroerend, of uit hunnen aard, of door hunne bestemming, of door het voorwerp, waarop zij worden toegepast.

— Onroerend is in het algemeen de grond en alles wat daaraan vast is, als boomen, gebouwen, enz.

518. Gronderven en gebouwen zijn onroerend uit hunnen aard.

— Deze stelling is niet zeer juist. De grond alleen is onroerend uit zijnen aard; gebouwen zijn het slechts bij aankleef.

— Aangaande mijnen, schikt de

WET VAN 21 APRIL 1810.

Art. 8. Mijnen zijn onroerend.

. . . .

519. Wind- of watermolens op palen gevest en van het gebouw deel makende, zijn ook onroerend uit hunnen aard.

— Indien een watermolen ware geplaatst, bij voorbeeld, op een vaartuig, zoude hij een roerend goed zijn (zie art. 531).

520. Wortelvaste veldgewassen, en boomvruchten die nog niet ingezameld zijn, zijn insgelijks onroerend.

Zoohaast het graan is gemaaid en de vruchten afgescheiden, ofschoon nog niet weggenomen, zijn zij roerend.

Indien er slechts een gedeelte van den oogst is gemaaid, is dit gedeelte alleen roerend.

— Vruchten te velde zijn slechts onroerend ten opzichte van den eigenaar des gronds. Ten aanzien van den kooper en van den pachter, zijn zij roerend goed, en kunnen als zoodanig worden in beslag genomen.

521. De gewone kappingen van kaphout of vellingen van volwassen boomen in

geregelde kappingen of vellingen verdeeld, worden maar roerend goed, naarmate de boomen neergehakt worden.

— Door « geregelde kappingen of vellingen » verstaat men de tijdstippen op welke de kappingen of vellingen regelmatig geschieden, als bij voorbeeld, om de negen jaar.

522. De dieren, die de eigenaar van den grond aan den pachter of halvenaar, tot den landbouw levert, hetzij geschat of niet, worden als onroerend beschouwd, zoolang zij, ten gevolge der overeenkomst, aan den grond verknocht blijven.

Diegene, welke hij aan anderen dan den pachter of gebruiker in veepacht geeft, zijn roerend.

— Het is klaar, dat deze goederen niet natuurlijk onroerend zijn. Zij worden slechts als zoodanig beschouwd in het belang van den landbouw. Wat « veepacht » is, zie men bij art. 1818 en v.

523. De buizen tot waterleiding dienende in een huis of ander erf, zijn onroerend, en maken deel van den grond, waaraan zij vast zijn.

— Gevolglijk ook de gootsteenen en bakken, welke daartoe behooren.

524. De voorwerpen, welke de eigenaar van eenen grond daarop heeft geplaatst, ten dienste en ter bewerking van dezen, zijn onroerend door hunne bestemming.

Dienvolgens, zijn onroerend door hunne bestemming, wanneer zij door den eigenaar ten dienste en ter bewerking van den grond zijn geplaatst :

De dieren aan den landbouw verknocht;

De landbouw-alem;

De zaden aan pachters of halvenaars gegeven;

De duiven der duivekeeten;

De konijnen der konijnparken;

De bijenkorven;

De visschen der vijvers;

De persen, ketels, alambieken, kuipen en vaten;

De alem benoodigd voor smederijen, papiermakerijen, en andere fabrieken;

Het stroo en de mest.

Zijn ook onroerend door bestemming, alle roerende voorwerpen, die de eigenaar tot blijvend gebruik aan den grond heeft verbonden.

— Ten aanzien der mijnen, voege men hierbij :

Wet van 21 April 1810.

Art. 8. . . . . . .

Zijn mede onroerend de gebouwen, tuigen, putten, gaanderijen en andere werken tot blijvend bestaan gesticht gelijkvormig artikel 524 van het Burgelijk Wetboek.

Zijn mede onroerend door hunne bestemming, paarden, touwwerk, alem en gereedschap tot de bewerking dienende.

Worden alleen aangezien als paarden tot de bewerking behoorende diegene, welke uitsluitelijk tot het binnenwerk der mijn gebruikt worden.

. . . .

— Al deze voorwerpen zijn roerend uit hunnen aard, doch de wetgever heeft die als onroerend beschouwd, ter oorzake hunner bestemming, en om te beletten, dat de schuldeischers dezelve kunnen doen aanslaan, bij middel der spoedige pleegvormen van het beslag op roerende goederen.

Deze voorwerpen, door allen andere dan den eigenaar des gronds of der mijn aldaar geplaatst, blijven roerende goederen.

525. De eigenaar wordt geacht roerende voorwerpen tot blijvend gebruik aan zijnen grond verbonden te hebben, wanneer ze met pleister, kalk of ciment daaraan gehecht zijn, of wanneer zij daarvan niet kunnen afgescheiden worden zonder gebroken en beschadigd te zijn, of zonder het gedeelte gronds, waaraan zij vast zijn, te verbreken of te beschadigen.

De spiegels eener kamer worden geacht tot blijvend gebruik geplaatst te zijn, wanneer het houtwerk, waarop zij zijn vastgemaakt, deel maakt van het beschot.

Hetzelfde heeft plaats wegens schilderijen en andere sieraden.

Wat de standbeelden betreft, deze zijn onroerend wanneer zij geplaatst zijn in eene nis daartoe opzettelijk gemaakt, zelfs dan wanneer men ze daaruit nemen kan zonder braak of beschadiging.

— Ook deze voorwerpen, om als onroerend te kunnen worden beschouwd, moeten door den eigenaar geplaatst zijn.

526. Zijn onroerend uit hoofde van het voorwerp, waarop zij worden toegepast :

Lijftocht van onroerende goederen;

Erfdienstbaarheden of gronddiensten;

Rechtsvorderingen, welke strekken tot wedereisch van een onroerend goed.

— Deze zijn onlichamelijke zaken of rechten, niet meer roerend dan onroerend. De wetgever heeft ze onder de klas der onroerende goederen geplaatst, ten einde alles in zijne verdeeling te kunnen begrijpen, en om dat ze onroerende goederen tot voorwerp hebben.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van roerende goederen.

527. Goederen zijn roerend uit hunnen aard of door wetsbepaling.

— Dit is te zeggen, dat er twee soorten van roerende goederen zijn : lichaamlijke en onlichaamlijke.

528. Zijn roerend uit hunnen aard de lichamen, welke van de eene plaats tot de andere kunnen overgaan; hetzij die zich zelven bewegen, als de dieren; hetzij die niet van plaats kunnen veranderen dan door het toedoen eener vreemde kracht, zooals de levenlooze dingen.

— Bij de reeds aangehaalde wet op de mijnen wordt de omschrijving van dit artikel toegepast als volgt :

WET VAN 21 APRIL 1810.

Art. 9. Zijn roerend, de opgehaalde delfstoffen, voorraadstukken en andere tilbare voorwerpen.

— Het volstaat niet, dat de goederen beweegbaar zijn om als roerend te worden aangezien : zij moeten zonder merkelijke braak of beschadiging kunnen bewogen worden.

529. Zijn roerend door wetsbepaling, de verbintenissen en rechtsvorderingen, die eischbare geldsommen of roerende goederen tot voorwerp hebben; de actiën of winstaandeelen in maatschappijen van geldhandel, koophandel of nijverheid, zelfs wanneer er onroerende goederen van deze ondernemingen afhangend aan die maatschappijen toebehooren. Deze actiën of aandeelen worden als roerend beschouwd, alleenlijk ten opzichte van ieder medegenoot, zoolang de maatschap duurt.

Zijn almede roerend door wetsbepaling de eeuwige renten of lijfrenten, hetzij ten laste van den Staat, hetzij ten laste van bijzondere personen.

— Men voege daarbij de volgende bepaling :

WET VAN 21 APRIL 1810.

Art. 8 ....
Niettemin, de actiën of winstaandeelen in eene maatschappij of onderneming van mijnbewerking worden als roerend beschouwd, overeenkomstig artikel 529 van het Burgerlijk Wetboek.

— Al deze dingen zijn onlichaamlijk. Eene « actie » in de taal van den koophandel, is het recht van een geldschietend deelgenoot;

« Eeuwige renten » zijn zulke waarvan de kroozen moeten worden betaald, zoolang de hoofdsom niet is afgelegd.

« Lijfrenten » zijn die welke met den dood des inschulders eindigen.

530. Alle rente, ten eeuwigen dage gevestigd voor den koopprijs van een onroerend goed of als voorwaarde van den afstand, ten bezwarenden of kosteloozen titel, van een onroerend erf, is uit haren aard losbaar.

Het staat niettemin den inschulder vrij de bedingen en voorwaarden van den aflos te regelen.

Het is hem ook geoorloofd te bedingen, dat de rente hem niet zal kunnen afgelegd worden, dan na eenen zekeren tijd, die nimmer dertig jaar mag te boven gaan : alle tegenstrijdig beding is nietig.

Vastgesteld den 30 Ventôse jaar XII (21 Maart 1804). Afgekondigd den 10 Germinal jaar XII (31 Maart 1804).

— De afstand is « ten bezwarenden titel, » bij voorbeeld, in geval van koop en verkoop; « ten kosteloozen titel » in geval van schenking.

« Uit haren aard losbaar, » zoo staat het den rentplichtige altijd vrij de hoofdsom af te leggen.

Het kan onaangenaam worden altijd verplicht te zijn kroozen te betalen, en de openbare orde wil niet dat een schuldenaar ten eeuwigen dage verbonden blijve. Daarom is het verboden eene grondrente voor meer dan dertig jaar te vestigen.

531. De schuiten, ponten, schepen, op vaartuigen geplaatste molens en baden, en in het algemeen alle fabrieken, die niet op palen staan, en geen deel van het huis maken, zijn roerend : echter kan de inbeslagneming van eenige dezer voorwerpen, ter oorzaak hunner aangelegenheid, aan bijzondere pleegvormen worden onderworpen, zooals in het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging zal worden uitgelegd.

— Men zie B. W. art. 620.

532. De bouwstoffen van de afbraak van een gebouw voortkomende, en die, welke tot het maken van een nieuw gebouw verzameld liggen, zijn roerend, totdat zij door den werkman in een bouwwerk verbruikt worden.

— Echter blijven de bouwstoffen, welke maar oogenblikkelijk van een gebouw worden afgebroken om weder tot herstelling van dat gebouw te worden gebruikt, onroerend.

533. Het woord *huisraad* in de bepalingen der wet of de schikkingen des menschen, alleen en zonder andere bijvoeging of aanduiding gebezigd, begrijpt niet

het gereed geld, de gesteenten, inschulden, boeken, gedenkpenningen, werktuigen tot kunsten, wetenschappen en ambachten behoorende, het lijflinnen, de paarden, rijtuigen, wapenen, graan, wijn, hooi en andere waren; het begrijpt ook niet wat een voorwerp van koophandel is.

— Het woord « huisraad » heeft dus eene veel meer beperkte beteekenis dan de woorden « roerend goed. »
Alle roerende voorwerpen in dit artikel niet opgenoemd, zijn onder het woord « huisraad » begrepen.

534. De woorden *stoffeerend huisraad*, begrijpen slechts het huisraad tot gebruik en versiering der vertrekken bestemd, als tapijten, bedden, stoelen, spiegels, uurwerken, tafels, porceleinen en andere voorwerpen van dien aard.

De schilderijen en standbeelden, van de stoffeering eens vertreks deelmakende, zijn mede daaronder begrepen, doch niet de verzamelingen van schilderijen, welke zich in de gaanderijen of andere bijzondere huisplaatsen kunnen bevinden.

Hetzelfde heeft plaats ten aanzien der porceleinen : die alleen, welke deel maken van de versiering eener kamer, zijn begrepen onder de benaming van *stoffeerend huisraad*.

— Deze uitdrukking is dus nog meer beperkt dan het woord « huisraad » alléén gebezigd.

535. De uitdrukking *roerende goederen*, die van *inboedel* of *tilbare voorwerpen*, begrijpen in het algemeen alles wat volgens de hiervoren vastgestelde regelen wordt geacht roerend te zijn.

De verkoop of de gifte van een gestoffeerd huis, begrijpt slechts het stoffeerend huisraad.

— De uitdrukkingen bij het eerste lid aangehaald begrijpen dus alles, wat volgens de artikels 528 en 529 als roerend goed beschouwd wordt.

536. De verkoop of de gifte van een huis met alles wat zich daarin bevindt, begrijpt niet het gereede geld, noch de inschulden en andere rechten, waarvan de titelen in het huis bewaard worden; alle andere tilbare voorwerpen zijn daarin begrepen.

— De titelen zijn geene rechten, maar alleen bewijzen van rechten. Het gereede geld wordt alhier eerder beschouwd als voorstelling van eene zekere waarde dan als de waarde zelve.

DERDE HOOFDSTUK.

Van de goederen in hunne betrekking met de bezitters.

537. De bijzonderen hebben de vrije beschikking der hun toebehoorende goederen, onder de wijzigingen door de wetten bepaald.

De goederen, welke niet aan bijzonderen behooren, worden beheerd en kunnen niet worden vervreemd, dan in de vormen en volgens de regelen, die hun bijzonder eigen zijn.

— Voor wijzigingen in het eerste lid van dit artikel bedoeld, strekke ten voorbeelde het artikel 674 hierna.

— De bijzondere regelen, waarop het laatste lid wijst, zijn bij de volgende wetten, besluiten en decreten vastgesteld, te weten :

Voor de goederen van *den Staat* :
W. v. 28 Oct.-5 Nov. 1790, IIe tit. art. 13-21, 27, 28.
W. v. 22 Nov.-1 December 1790, art. 8.
W. v. 6 Frimaire jaar VII (26 Novemb. 1798), art. 18 en v.
W. v. 16 Maart 1886.

van *de provinciën* :
W. v. 30 April 1836 heruitgegeven den 27 November 1891, art. 73, 74, 86, 88.

van *de gemeenten* :
W. v. 30 Maart 1836 heruitgegeven den 27 November 1891, art. 76, 77, 81-83.

van *godshuizen* :
W. v. 16 Vendemiaire j V (7 October 1796).
W. v. 16 Messidor j. VII (4 Juli 1799).
D. v. 12 Augusti 1807.

van *kerkfabrieken* :
D. v. 30 Mei 1806.
D. v. 30 December 1809.

van *seminariën en kerkelijke gestichten* :
D. v. 6 November 1813.

van *fundatiën van studiebeurzen* :
W. v. 19 December 1864.
K. B. v. 7 Maart 1865.
K. B. v. 19 December 1865.
K. B. v. 4 Januari 1867.
K. B. v. 19 Juli 1867.
K. B. v. 25 December 1867.

538. De wegen, banen en straten, die ten laste van den Staat zijn, de bevaarbare of vlotbare stroomen en rivieren, de oevers, de aanwassen en opwassen van de zee, de havens, de reeden, en in het algemeen alle gedeelten van het Belgisch grondgebied, welke niet vatbaar zijn voor eigendom van bijzonderen, worden aangezien als tot het openbaar domein behoorende.

— Men onderscheidt de « groote wegen, » die behelzen de « Staatsbanen » en de « provincie-

banen », en de « mindere wegen, » die zijn de « gemeentewegen » en de « buurtwegen ».

— Door « openbaar domein, » verstaat men hier niets anders dan de goederen, die aan den Staat behooren.

« Opwassen en aanwassen van de zee » zijn bij art 24 van de wet van 16 September 1807 vergunbaar verklaard. Als zoodanig kunnen schooren aan bijzonderen afgestaan worden, om als polders te worden ingedijkt, naar luid van het decreet van 11 Januari 1811 en mits de voorwaarden bij hetzelve vastgesteld.

539. Alle goederen, welke onbeheerd of zonder eigenaar zijn, en diegene van personen, welke zonder erfgenamen overlijden, of welker erfenissen verlaten zijn, behooren het openbaar domein.

— Tusschen de goederen, welke in het voorgaand, en die welke in het voorhandig artikel vermeld zijn, bestaat dit verschil, dat de eerste uit hunnen aard buiten den handel en onverjaarbaar zijn, hetwelk voor de laatste geene plaats heeft.

— Gelden door de algemeene spaar-, pensioen- en verzekeringskas uit te keeren worden na dertig jaar, of bij erveloos overlijden der rechthebbenden, eigendom van de kas naar luid der artikelen 36, 37, 51, 53, 60*bis* en 61 der wet van 16 Maart 1865-1n Juli 1869-21 Juni 1894.

540. De poorten, muren, grachten en bolwerken van vestingen en sterkten maken ook deel van het openbaar domein.

541. Hetzelfde heeft plaats ten aanzien der gronden van vesting- en bolwerken der plaatsen, die geene sterkten meer zijn; zij behooren den Staat, indien zij niet op eene geldige wijze vervreemd zijn, of indien de eigendom daarvan jegens den Staat niet verjaard is.

— In deze gevallen treden dergelijke goederen weder in den handel.

542. Gemeentegoederen zijn zulke, op welker eigendom of opbrengst de inwoners van eene of meer gemeenten een verkregen recht hebben.

— Wegens het beheer dezer goederen, zie men de Gemeentewet van 30 Maart 1836-27 November 1891 reeds aangewezen onder art. 537.

543. Men kan op de goederen of een recht van eigendom of een enkel recht van genot hebben, of alleenlijk gronddiensten hebben te vorderen.

— Deze drie rechten worden achtereenvolgens hierna behandeld.

TWEEDE TITEL.

Van eigendom.

Vastgesteld den 6 Pluviôse jaar XII (27 Januari 1804). Afgekondigd den 16 van dezelfde maand (6 Febr. 1804).

— Het valt in ons bestek niet om den oorsprong en de ontwikkeling van den eigendom te onderzoeken Genoeg zij het te weten, dat in den beginne alle dingen aan den eersten bezitter behoorden, en dat gevolglijk alle rechten, welke men op eene zaak kon hebben, met het bezit verkregen en verloren werden.

Het burgerlijk recht heeft van den eigendom en het bezit twee verschillige zaken gemaakt, geheel onafhankelijk van elkander. Het bezit is eene daadzaak, de eigendom een recht. De eigenaar kan het bezit verliezen, tenzelfden tijde dat hij den eigendom behoudt, en omgekeerd.

544. Eigendom is het recht om van de dingen het volle genot te hebben en daarover op de volstrektste wijze te beschikken, mits men daarvan geen gebruik make, dat door de wetten of verordeningen verboden is.

— Het woord « eigendom » heeft twee beteekenissen : soms wordt daarmede het *recht* en soms de *zaak zelve*, waarop dat recht slaat, aangewezen.

— De wetten en verordeningen, die het recht van eigendom beperken, zijn voornamelijk de volgende :

Ten aanzien van *Bosschen en wouden* :
- Gemeentew. van 30 Maart 1836-27 November 1891, art. 83;
- W. v. 19 Decemb. 1854, art. 1-3, 31-59, 84-87, 103-119;
- K. B. v. 28 Augusti 1890.

van *Bouwvallige gebouwen* :
- W. v. 16-24 Augusti 1790, tit. XI, art. 3;
- D. v. 19-22 Juli 1791, art. 29;
- Swb. art. 551, 6° en 7°.

van *Ertsgronden* :
- W. v. 21 April 1810, art. 57 en v.

van *Gevaarlijke, ongezonde en schadelijke gestichten* :
- K. B. v. 29 Januari 1863-27 December 1886-31 Mei 1887;
- W. v. 5 Mei 1888.

van *Landgoederen* :
- Landelijk Wetb. van 7 october 1886.

van *Mijnen* :
- W. v. 21 April 1810, tit. I-VII;
- W. v. 8 Juli 1865.
- D. v. 3 Januari 1813, art. 3, 4, 5, 7;
- W. v. 2 Mei 1837;
- K. B. v. 28 April 1884;

van *Planting van boomen* :
- W. v. 9-19 Ventôse jaar XIII (28 Februari-10 Maart 1805);

K. B. v. 29 Februari 1836;
W. v. 1 Februari 1844, art. 14;
W. v. 15 April 1843, art. 1;
Landelijk Wetb. v. 7 Octob. 1886, art. 35-37.
K. B. v. 1n Mei 1859, art. 89,90.

van *Polders* :
D. v. 11 Januari 1811.

van *Steengroeven* :
W. v. 21 April 1810, art. 4, 81;
K. B. v. 14 Augusti 1824;
W. v. 15 April 1843, art 2;
K. B. v. 29 Februari 1852;
K. B. v. 17 Januari 1857.

van *Stoomtuigen en stoomketels* :
K. B. v. 28 Mei 1884;
K. B. v. 26 Juni 1886;
W. v. 5 Mei 1888.

van *Turf- of veengronden* :
W. v. 21 April 1810, art. 83 en v.
K. B. v. 17 Februari 1819.

van *Vaarwaters* :
K. B. v. 1 Mei 1839, tit. III en IV.

van *Wateringen* :
W. v. 18 Juni 1846, art. 4;
K. B. v. 9 December 1847;
W. v. 27 April 1848, art. 8.
K. B. v. 10 Augusti 1856.

van *Waterloopen* :
W. v. 7 Mei 1877 en de negen K. B. v. 29 April 1880;
Swb. art. 550.

van *Wegen* :
W. v. 16 September 1807;
K. B. v. 29 Februari 1836;
Gemeentew. v. 30 Maart 1836-27 November 1891, art. 90, 7°;
K. B. v. 12 Mei 1840-9 Juli 1842;
W. v. 10 April 1841 (op de Buurtwegen);
W. v. 1 Februari 1844.

van *Woeste gemeentegronden* :
W. v. 25 Maart 1847, art. 10-11.

Ter oorzaak van *Kerkhoven* :
K. B. v. 19 April 1828;
K. B. v. 5 Juli 1829.

van *Spoorwegen* :
W. v. 15 April 1843.

van *Sterkten* :
B. v. den Souv. Vorst v. 4 Februari 1815;
K. B. v. 27 December 1818;
W. v. 28 Maart 1870;
W. v. 2 April 1873.

van *Telegrafen* :
W. v. 1n Maart 1851;
K B. v. 15 October 1876.

van *Telephonen* :
W. v. 11 Juni 1884, art. 4.

[**545**]. Belgische Grondwet. — Art. 11. *Niemand kan van zijn eigendom worden beroofd, tenzij ter zake van openbaar nut, in de gevallen en op de wijze door de wet vastgesteld, en mits eene billijke en vooraf-gaande vergoeding.*

— De wetten die onteigening toelaten, zijn de volgende:

Ter zake van *Openbaar nut* :
W. v. 16 September 1807, tit. XI;
W. v. 17 April 1835;
K. B. v. 20 April 1837.
W. v 27 Mei 1870;
W. en K. B. v. 1 Juli 1858-15 November 1867.

van *Woeste gronden* :
W. v. 25 Maart 1847, art. 1-8.

Ter oorzaak van *Buurtwegen* :
W. v. 10 April 1841, art. 5, 10, 27;
W. v. 20 Mei 1863, art. 2.

van *Gemeentewegen* :
W. v. 1 Februari 1844, art. 6, 7, 11.

van *Mijnwerken* :
W. v. 2 Mei 1837, art. 12.

546. De eigendom eener zaak, hetzij roerend, hetzij onroerend, geeft recht op alles wat zij voortbrengt, en op alles wat daarmede bij aankleef, hetzij door de natuur of door kunstwerk, is vereenigd.

Dit recht wordt genoemd *recht van aankleef.*

— Het « recht van aankleef » of *accessie* is eene wijze van verkrijging waarbij de eigenaar der zaak, door de enkele kracht dezes rechts, eigenaar wordt van alles wat een voortbrengsel of eene toebehoorte dezer zaak is.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van het recht van aankleef op hetgene door de zaak wordt voortgebracht.

547. De natuurlijke of nijverheidsvruchten der aarde;

De burgerlijke vruchten;

De jongen der dieren,

Behooren den eigenaar door recht van aankleef.

— Men zie in de artikelen 583 en 584 wat door « natuurlijke, nijverheids- en burgerlijke vruchten » verstaan wordt.

548. De vruchten door de zaak voortgebracht, behooren maar den eigenaar, mits last van uitkeer der kosten van beploeging, bearbeiding en bezaaiing door derden gedaan.

— Zonder deze kosten had de eigenaar de vruchten niet genoten: het is dus billijk dat ze door hem worden uitgekeerd.

549. De eenvoudige bezitter wordt geen eigenaar der vruchten dan wanneer hij te goeder trouw bezit: in het tegengesteld geval is hij gehouden de voortbrengselen met de zaak zelve over te geven aan den eigenaar, die ze wedereischt.

— De bezitter heeft zijne moeite en kosten aangewend om het goed vruchtbaar te maken; het ware onrecht, dat de eigenaar, die niets daartoe gedaan heeft, hem de vruchten kon benemen. Doch hij moet te goeder trouw gehandeld hebben. De bezitter te kwader trouw, verdient geene verschooning.

550. De bezitter is te goeder trouw, wanneer hij als eigenaar bezit, krachtens eenen titel van eigendomsoverdracht, waarvan hij de gebreken niet kent.

Hij houdt op te goeder trouw te zijn van den stond, dat deze gebreken hem bekend zijn.

— De goede trouw wordt altoos ondersteld te bestaan. Die de kwade trouw opwerpt, moet ze bewijzen (art. 2268)

Eene moeielijkheid, die tot vele rechtsgedingen aanleiding geeft, bestaat in te weten, wanneer de bezitter geacht wordt met de gebreken van zijnen titel bekend te zijn.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van het recht van aankleef op hetgene met de zaak vereenigd en ingelijfd is.

551. Al wat zich met eene zaak vereenigt of inlijft, behoort den eigenaar volgens de regelen, welke hierna zullen worden vastgesteld.

EERSTE AFDEELING.

Van het recht van aankleef met betrekking tot onroerende zaken.

552. De eigendom van den grond brengt den eigendom mede van hetgene er op en onder is.

De eigenaar kan daarop alle beplantingen doen en gebouwen stellen, welke hij geraden vindt, behoudens de uitzonderingen vastgesteld bij den titel *van erfdienstbaarheden of gronddiensten*.

Hij kan daaronder naar goedvinden bouwen en delven, en uit deze delvingen al de voortbrengselen trekken, die zij opleveren kunnen, behoudens de wijzigingen spruitende uit de wetten en verordeningen betrekkelijk de mijnen, en uit de wetten en verordeningen van politie.

— Het eerste lid van dit artikel bevat een algemeen grondbeginsel, hetwelk zeer dikwijls van toepassing is.

Wegens de mijnen, zie men de aanteekening onder art. 544.

553. Alle gebouwen, beplantingen en werken op of in eenen grond, worden vermoed door den eigenaar, te zijnen koste, te zijn gemaakt en hem toe te behooren, indien het tegendeel niet wordt bewezen; ongeminderd den eigendom, welken een derde door verjaring mocht hebben verkregen of mocht verkrijgen, hetzij van eene gewelfde plaats onder eens anders gebouw, hetzij van al ander gedeelte des gebouws.

— De veronderstelling bij dit artikel gemaakt, wijkt evenals alle andere voor het bewijs van het tegendeel.

554. De eigenaar des gronds, die gebouwen, beplantingen en werken gemaakt heeft met stoffen, welke hem niet toebehoorden, moet daarvan de waarde betalen; hij kan ook tot schadevergoeding verwezen worden, zoo daartoe grond is; maar de eigenaar der bouwstoffen heeft het recht niet deze weg te nemen.

— De rechtvaardigheid laat niet toe, dat men zich ten nadeele van eenen ander verrijke. Die eens anders bouwstoffen gebruikt, moet dus de waarde derzelve betalen, en doet hij zulks te kwader trouw, hij is daarenboven aansprakelijk tot schadevergoeding.

555. Wanneer de beplantingen, gebouwen en werken, door eenen derde en met zijne bouwstoffen gemaakt zijn, heeft de eigenaar van den grond recht om ze te behouden, of dezen derde te verplichten ze weg te nemen.

Indien de eigenaar van den grond de wegruiming dier beplantingen en gebouwen vergt, geschiedt zij ten koste van dengene, die dezelve gemaakt heeft, zonder eenige vergoeding voor hem: hij kan zelfs, wanneer daartoe reden is, worden verwezen tot schadevergoeding, wegens het nadeel, dat de grondeigenaar mocht hebben geleden.

Indien de eigenaar deze beplantingen en gebouwen liever te behouden heeft, is hij verplicht de waarde der bouwstoffen en den prijs van het arbeidsloon uit te keeren, zonder aanzien van de meerdere of mindere verhooging van waarde, welke de grond daardoor mocht bekomen hebben. Desniettemin, indien de beplantingen, gebouwen en werken gemaakt zijn door eenen onteigenden derde, welke, uit hoofde zijner goede trouw, tot wedergave der vruchten niet is verwezen, zal de eigenaar de wegruiming der gezegde werken, beplantingen en gebouwen niet kunnen vergen; maar hij zal de keuze hebben of om de waarde der bouwstoffen en den prijs

van het werkloon uit te keeren, of om eene som gelijk aan die, waarmede de waarde van den grond vermeerderd is, uit te keeren.

— Al de bepalingen van dit artikel zijn op de billijkheid gegrond. Zij geven echter in de praktijk aanleiding tot betwiste vraagstukken, welke het te lang ware alhier uit een te zetten.

556. De aanslijkingen en aanwassingen, die allengs en ongemerkt plaats hebben aan de landen langs eenen stroom of eene rivier gelegen, worden *aanspoeling* geheeten.

De aanspoeling is ten voordeele van den aangrenzenden eigenaar, onverschillig of de stroom of de rivier bevaarbaar of vlotbaar zij, dan niet; met last, om in het eerste geval, het trekpad of den trekweg vrij te laten, overeenkomstig de verordeningen.

— « Aanslijkingen » zijn gronden, welke de wateren langs hunne boorden of in hun midden verzamelen.

557. Eveneens is het gelegen met de opwassen, welke het vloeiend water vormt, dat zich ongemerkt van den eenen oever verwijdert en tegen den anderen stroomt : de eigenaar des ontblooten oevers geniet het voordeel der aanspoeling, zonder dat de aangelande van den overkant den grond kunne terug eischen dien hij verloren heeft.

Dit recht heeft geene plaats ten aanzien van opwassen der zee.

— De zeestranden behooren den Staat en gevolglijk ook derzelver aanwassen.

558. Aanspoeling heeft geene plaats ten aanzien van meren en vijvers, waarvan de eigenaar altoos den grond behoudt, welken het water dekt, wanneer het ter hoogte van den afloop des vijvers staat, al kwam ook de hoeveelheid van het water te verminderen.

Omgekeerd, verkrijgt de eigenaar des vijvers geen recht op de aangrenzende landen welke zijn water bedekt bij ongewone wassing.

— Hier is het eigendom bepaald door de hoogte van afloop des vijvers : er kan dus geene aanspoeling plaats grijpen.

559. Indien een stroom of eene rivier al of niet bevaarbaar, door een schielijk geweld, een aanmerkelijk en erkennelijk deel van een aangrenzend veld afscheurt, en hetzelve naar een lager veld of naar den overkant drijft, kan de eigenaar van het afgescheurde gedeelte zijn eigendom terug eischen; doch hij is gehouden zijnen eisch te doen binnen het jaar : na dezen tijd zal hij daarin niet meer ontvankelijk zijn, tenware de eigenaar des velds met hetwelk het afgescheurde gedeelte is vereenigd, nog van dit laatste geen bezit hadde genomen.

— Deze verjaring is zeer kort, en dit om in het vervolg moeielijke rechtsgedingen te vermijden.

560. De eilanden, eilandekens en aanslijkingen, welke zich in de bedding van bevaarbare en vlotbare stroomen of rivieren vormen, behooren den Staat, indien er geen tegenstrijdige titel of verjaring bestaat.

— Dergelijke wateren behooren den Staat.

561. De eilanden en aanslijkingen, welke zich in onbevaarbare en onvlotbare rivieren vormen, behooren aan de aangrenzende eigenaars van den kant waar het eiland ontstaan is : indien het eiland niet langs éénen kant is ontstaan, behoort het aan de aangrenzende eigenaars van beide kanten, te rekenen van de lijn welke men onderstelt te midden der rivier te zijn getrokken.

— En berekend volgens de breedte, welke ieder erf op den boord des waters heeft.

562. Indien eene rivier of een stroom, door eenen nieuwen arm te maken, het veld van eenen aangrenzenden eigenaar doorsnijdt en tot een eiland maakt, behoudt deze eigenaar den eigendom van zijn veld, zelfs wanneer het eiland in eenen stroom of in eene bevaarbare of vlotbare rivier is onstaan.

— Een dusdanig eiland is geen nieuw eigendom, de eigenaar blijft enkelijk meester van den grond, die hem reeds behoorde.

563. Indien een stroom of eene rivier al of niet bevaarbaar of vlotbaar, eenen nieuwen loop aanneemt en de oude bedding verlaat, nemen de eigenaars van de nieuw overspoelde gronden, ten titel van vergoeding, de oude verlatene bedding, elk naar evenredigheid van den grond, die hem ontnomen is.

— Volgens het Romeinsch recht, behoorde het oude bed aan de aangrenzende eigenaars.

564. De duiven, konijnen en visschen, die naar een ander hok, park of vijver

overgaan, behooren den eigenaar dezer voorwerpen, mits zij niet door bedrog of list daarhenen gelokt zijn.

— Die dieren worden aangezien als aankleven van de plaats, waar zij zich bevinden.

TWEEDE AFDEELING.

Van het recht van aankleef opzichtens roerende goederen.

565. Het recht van aankleef, wanneer het twee roerende zaken aan twee verschillende eigenaars behoorende, ten voorwerpe heeft, is geheel en al ondergeschikt aan de grondbeginselen der natuurlijke billijkheid.

De volgende regelen zullen den rechter ten voorbeelde strekken, om zich in onvoorziene gevallen naar de bijzondere omstandigheden te bepalen.

— Men moet zich eerst schikken naar de wet voor de gevallen daarbij voorzien. Voor andere gevallen naar de billijkheid.

566. Wanneer twee aan verschillende eigenaars behoorende zaken derwijze vereenigd dat zij te zamen een geheel uitmaken, niettemin scheidbaar zijn, zoodanig dat de eene kan bestaan zonder de andere, behoort het geheel aan den eigenaar der zaak, die het voorname gedeelte uitmaakt, op last om aan den anderen de waarde te betalen van de zaak, die werd bijgevoegd.

— Zoo kan de eigenaar van het vereenigde voorwerp deszelfs afscheiding niet eischen.

567. Als voornaam gedeelte wordt geacht datgene, waarmede het andere slechts is vereenigd tot gebruik, versiering of volmaking van het eerste.

— Bij voorbeeld : eene schilderij is, ten opzichte der lijst, het voorname gedeelte; een kleed, ten opzichte van deszelfs versiersels.

568. Niettemin, wanneer de vereenigde zaak veel kostbaarder is dan de voorname, en wanneer dezelve buiten wete des eigenaars is gebruikt, kan deze eischen dat de vereenigde zaak worde afgescheiden om aan hem terug te worden gegeven, al kon daardoor zelfs eenige beschadiging worden veroorzaakt aan de zaak waaraan zij gevoegd is.

— Deze bepaling maakt uitzondering aan die van het voorgaand artikel. Wanneer de eigenaar kennis heeft gehad van het gebruik van ... an hij slechts den prijs daarvan

569. Indien van twee zaken, die vereenigd zijn om een geheel uit te maken, de eene niet kan worden aangezien als aankleef van de andere, wordt diegene als voorname geacht, welke aanmerkelijkst is in waarde, of in grootte, indien de waarde van beide omtrent gelijk staat.

— Altoos volgens den regel dat aankleef de voorname zaak volgt.

570. Indien een ambachtsman of alle andere persoon eene stof heeft gebruikt, die hem niet toebehoorde, om daarmede eene zaak van eene nieuwe soort te maken, onverschillig of de stof al of niet hare eerste gedaante kunne herkrijgen, heeft degene, die er eigenaar van was, het recht om de daarvan gemaakte zaak op te eischen, mits betaling van het loon des handwerks.

— Dit wordt bij de schrijvers « gedaantemaking » of *specificatie* geheeten.

571. Indien echter het handwerk zoodanig belangrijk ware, dat het de waarde van de verbruikte stof verre te boven ging, zou de kunstvlijt alsdan als voornaam gedeelte worden beschouwd, en de werkman zou het recht hebben de bewerkte zaak te behouden, mits betaling van de waarde der stof aan den eigenaar.

— Zoo blijft de beeldhouwer eigenaar van zijn standbeeld, mits de waarde van het marmer te betalen.

572. Wanneer iemand, tot het maken van eene zaak van nieuwe soort, gedeeltelijk eene hem toebehoorende en gedeeltelijk eene hem niet toebehoorende stof heeft gebruikt, zonder dat noch de eene noch de andere dezer beide stoffen gansch vernietigd zij, doch op zoodanige wijze dat zij niet zonder nadeelig gevolg kunnen worden gescheiden, is de zaak aan beide eigenaars gemeen, naar evenredigheid, wat den eenen betreft, van de stof, die hem toebehoorde; en wat den anderen aangaat, naar evenredigheid tevens van de stof die hem toebehoorde, en van het loon van zijn handwerk.

573. Wanneer eene zaak is gemaakt door samenvoeging van verscheiden stoffen aan verschillende eigenaars toebehoorende, doch van welke geene als voorname stof kan worden aangezien, kan, in geval de stoffen scheidbaar zijn, degene buiten wiens wete zij zijn gemengd, de verdeeling daarvan eischen.

Indien de stoffen niet meer zonder nadeelig gevolg kunnen gescheiden worden, verkrijgen zij daarvan den eigendom in het gemeen, naar evenredigheid van de hoeveelheid, de hoedanigheid en de waarde der stoffen aan elk hunner behoorende.

— Zulks wordt bij de schrijvers « samenmenging » of *commixtio* geheeten.

574. Indien de stof aan eenen der eigenaars behoorende, de andere verre in hoeveelheid en waarde overtrof, zou in dit geval de eigenaar der stoffe van de meeste waarde, de zaak uit de menging voortgekomen, kunnen eischen, mits aan den anderen de waarde zijner stof uitkeerende.

575. Wanneer de zaak gemeen blijft tusschen de eigenaars der stoffen waaruit zij gemaakt is, moet zij ten gemeenen voordeele bij opveiling worden verkocht.

— « Bij opveiling » beteekent aan den meestbiedende.

576. In alle gevallen, waarin de eigenaar, wiens stoffe buiten zijne kennis verbruikt is tot het maken van eene zaak van eene andere soort, den eigendom dezer zaak kan eischen, heeft hij de keus om de wedergave zijner stoffe in denzelfden aard, dezelfde hoedanigheid, zwaarte, maat en deugdzaamheid, of wel de waarde daarvan te eischen.

— De eigenaar, die in het gebruik zijner stof niet heeft toegestemd, kan niet worden verplicht ze weder te nemen gelijk zij is.

577. Zij, die stoffen aan anderen behoorende, en buiten dezer wete, zullen hebben gebruikt, zullen ook kunnen worden verwezen tot schadevergoeding, indien daartoe redenen zijn, ongeminderd de vervolging bij ongewonen rechtswege, zoo het geval zich daartoe opdoet.

— « Bij ongewonen rechtswege » is, bij wijze van strafvordering, indien er diefte der gebruikte stoffen bestaat.

DERDE TITEL.

Van lijftocht, gebruik en bewoning.

Vastgesteld den 9 Pluviose jaar XII (30 Januari 1804). Afgekondigd den 19 van dezelfde maand (9 Februari 1804).

— De eigendom is volkomen of onvolkomen. « Volkomen, » wanneer hij door geen ander recht wordt verkort; « onvolkomen, » wanneer de eigenaar in het genot van zijn recht wordt gestoord door een recht aan anderen behoorende. Zoodanige verminking van het eigendomsrecht heet men « dienstbaarheid. » Vroeger verdeelde men de dienstbaarheden in zakelijke en persoonlijke. « Zakelijke » dienstbaarheden worden gevestigd op een erf, ten nutte van een erf aan eenen anderen eigenaar behoorende.

Lijftocht, gebruik en bewoning behooren tot de « persoonlijke » dienstbaarheden, welke vroeger in zwang waren, en die allen, uitgezonderd deze drie, zijn afgeschaft bij het Burgerlijke Wetboek, dat zelfs vermijdt haar den naam van dienstbaarheden te geven.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van lijftocht.

578. Lijftocht is het recht om van zaken, die aan eenen andere in eigendom behooren, het genot te hebben als de eigenaar zelf, onder last om dezelve in wezen te houden.

— Het genot, van den eigendom afgescheiden, wordt « lijftocht of vruchtgebruik » geheeten. Het recht van beschikking, afgescheiden van het recht van genot, noemt men « blooten eigendom. » Door « genot » wordt verstaan het recht om al de vruchten des eigendoms te ontvangen en te genieten, en gevolglijk om zich in bezit te doen stellen van het aan tocht onderhevig goed.

De tochtenaar moet het goed in wezen houden; 't is te zeggen, dat hij er zonder verlof des eigenaars geene verandering mag aan toebrengen.

579. Lijftocht wordt gevestigd door de wet of door den wille des menschen.

— « Door de wet, » bij voorbeeld : in de artikelen 384 en 754 van dit wetboek.

« Door den wille des menschen, » als bij akte van uitersten wil, bij schenking, bij verkoop enz.

580. Lijftocht kan worden gevestigd, of zuiver, of tot bepaalden dage, of op voorwaarde.

— De tocht is dus onderworpen aan al de regelen van het gewone recht van beschikking over goederen.

581. Hij kan worden gevestigd op alle slag van roerende of onroerende goederen.

— De tocht is een roerend of onroerend recht, naarmate hij op het eene of andere slag van goederen is gevestigd.

EERSTE AFDEELING.

Van de rechten des tochtenaars.

582. De tochtenaar heeft het recht om alle slag van vruchten te genieten, hetzij natuurlijke, hetzij van nijverheid, hetzij

burgerlijke, die het voorwerp, waarvan hij den tocht heeft, kan voortbrengen.

583. Natuurlijke vruchten zijn zulke, die de aarde van zelf voortbrengt. De opbrengst en de jongen der dieren zijn ook natuurlijke vruchten.

De nijverheidsvruchten van eenen grond, zijn die, welke men door bebouwing verkrijgt.

— Hout en gras, bij voorbeeld, worden door de aarde van zelf voortgebracht. Behalve de jongen, brengen de dieren andere dingen voort, zooals wol en melk. Door bebouwing verkrijgt men de oogsten.

584. Burgerlijke vruchten zijn de huishuren, de kroozen van eischbare sommen, de achterstallen van renten.

Landpachten worden mede onder de burgerlijke vruchten gerangschikt.

— Deze vruchten worden « burgerlijk » genoemd, omdat zij niet door eenig voorwerp, maar alleen krachtens de burgerlijke wet worden voortgebracht.

Het jaarlijksch verloop van eischbare sommen noemt men gewoonlijk « kroozen; » het verloop van vaste renten, « achterstallen ».

585. De natuurlijke vruchten en vruchten van nijverheid, welke bij den aanvang van den tocht, tak- of wortelvast zijn, behooren den tochtenaar.

Zulke, die bij het eindigen van den tocht in denzelfden staat zijn, behooren den eigenaar, zonder vergoeding van de eene of andere zijde, wegens bearbeiding en bezaaiing; doch ook ongeminderd het deel der vruchten, hetwelk aan den halvenaar mocht verkregen zijn, indien er een bestond bij den aanvang of het eindigen van den tocht.

— Hierdoor wordt tusschen den tochtenaar en den eigenaar eene vergelijking of *compensatie* vastgesteld, welke voor beiden dezelfde is.

Men noemt « halvenaar » (*colonus partiarius*) een' bouwman die het land gebruikt voor een deel, gewoonlijk de helft, der vruchten (art. 1763).

586. De burgerlijke vruchten zijn geacht van dag tot dag verkregen te worden, en behooren den tochtenaar naarmate van den duur van zijnen tocht. Deze regel is van toepassing op de landpachten, evenals op de huishuren en andere burgerlijke vruchten.

— Dit artikel is zeer belangrijk. Er volgt uit, dat, wanneer de tochtenaar de goederen in pacht of hure geeft, zijne erfgenamen het verloopen deel van de pacht of van de hure tot op den dag zijns overlijdens kunnen eischen, terwijl, wanneer hij het goed zelf bebouwt, de erfgenamen bij zijn overlijden geen recht hebben op de wortelvaste vruchten.

587. Indien de tocht zaken bevat, waarvan men geen gebruik kan maken zonder die te verteren, zooals geld, graan en dranken, heeft de tochtenaar het recht zich daarvan te bedienen, doch op last om, bij het eindigen van den tocht, er weder te geven van gelijke hoeveelheid, hoedanigheid en waarde, of wel den schatprijs derzelve.

— Men noemde dit eertijds een « onvolledig vruchtgebruik » (*quasi usus fructus*), want hier worden inderdaad de zaken niet in wezen behouden.

588. De tocht eener lijfrente geeft den tochtenaar ook recht om, gedurende zijnen tocht, de achterstallen daarvan te ontvangen, zonder tot eenige wedergave te zijn gehouden.

— Door dit artikel heeft de wetgveer een te voren zeer betwist vraagpunt opgelost, namelijk van te weten, waarin de tocht of het vruchtgebruik eener lijfrente bestaat.

589. Indien de lijftocht zaken bevat, die zonder dadelijk te niet te gaan, langzamerhand door het gebruik verslechten, zooals lijnwaad en stoffeerend huisraad, heeft de tochtenaar het recht zich daarvan te bedienen tot het gebruik, waartoe zij bestemd zijn, en is hij maar verplicht ze, bij het eindigen van den tocht, weder te geven in den staat, waarin zij zich bevinden, niet slechter geworden zijnde door zijne arglist of zijne fout.

— Hij is zelfs verplicht de overblijfselen der versleten zaken te vertoonen; anders ware hij de prijswaarde dezer zaken verschuldigd.

In rechten verstaat men door « arglist » (*dolus*) alle kwaad beleid om iemand te bedriegen, of om zich te zijnen koste te verrijken.

590. Indien de lijftocht kaphout bevat, is de tochtenaar gehouden de orde en hoeveelheid der kappingen in acht te nemen, overeenkomstig de regeling of het standvastig gebruik der eigenaars, zonder vergoeding nogtans ten voordeele van den tochtenaar of van zijne erfgenamen wegens de gewone kappingen of vellingen, hetzij van kaphout, hetzij van voorbehoudene, hetzij van volwassene boomen, die hij gedurende zijn genot mocht hebben verzuimd.

De boomen, die men uit eene plantery

kan trekken zonder deze te beschadigen, maken ook maar deel van den tocht, mits last voor den tochtenaar om zich voor hunne vervanging te schikken naar de plaatselijke gebruiken.

— Indien de tochtenaar heeft nagelaten het hout of de boomen te vellen, waarop hij recht had, wordt hij geacht daarvan aan den eigenaar te hebben afstand gedaan.

591. De tochtenaar geniet alsnog, altoos met inachtneming der tijdstippen en der gewoonten van de vorige eigenaars, de partijen van hoogstammig hout, die in geregelde vellingen zijn geschikt, hetzij deze vellingen op gezette tijden over eene zekere uitgestrektheid gronds geschieden, hetzij ze bestaan in eene zekere hoeveelheid boomen zonder onderscheid genomen op de geheele oppervlakte van het goed.

— De hoogstammige boomen behooren maar den tochtenaar voor zooveel zij in geregelde vellingen zijn geschikt; anders heeft hij er geen recht op.

592. In alle andere gevallen mag de tochtenaar aan de oud volwassen boomen niet roeren; hij mag alleenlijk, tot het doen der herstellingen, waartoe hij gehouden is, de bij toeval uitgerukte of afgeknakte boomen gebruiken; zelfs mag hij er, te dien einde, doen vellen indien het noodig is, doch op last om de noodzakelijkheid daartoe te doen vaststellen, gezamenlijk met den eigenaar.

— Het is billijk, dat de boomen, die zich op het goed bevinden, desnoods worden gebruikt tot herstelling der gebouwen die van hetzelve deel maken.

593. Hij mag uit de bosschen staken nemen voor de wijngaarden; hij mag ook van de boomen trekken hetgene zij jaarlijks of op gezette tijden voortbrengen; alles volgens de gebruiken van het land of de gewoonte van den eigenaar.

— Zoodanige voortbrengselen zijn het ooft, de snoeitakken enz.

594. De fruitboomen, die vergaan, zelfs die welke bij toeval uitgerukt of afgeknakt zijn, behooren den tochtenaar, op last om ze door andere te vervangen.

— De boomen worden hem in dit geval vergund als eene vergoeding van het fruit, dat hij verliest.

595. De tochtenaar kan zijn genot zelf uitoefenen, aan anderen verpachten, of zelfs zijn recht verkoopen of om niet afstaan. Indien hij verpacht, moet hij zich, wegens de tijdstippen, waarop de pachten moeten worden vernieuwd, en wegens derzelver duur, schikken naar de regelen vastgesteld voor den man opzichtens de goederen der vrouw, in den titel *van het huwelijkscontract en van de wederzijdsche rechten der echtgenooten*.

— De regelen naar welke hier verwezen wordt, zie men bij de art 1429 en v.

— Het is niet eigenlijk zijn recht van tocht, dat hij verpachten of verkoopen kan, maar het genot Het recht blijft op den tochtenaar alleen gevestigd, en gaat met zijn overlijden te niet.

596. De tochtenaar heeft het genot der vermeerdering aan het goed, waarvan hij den tocht heeft, door aanspoeling bijgekomen.

— Zoo heeft hij ook het genot van alles, wat door recht van aankleef aan het goed is verkregen.

597. Hij geniet de rechten van erfdienstbaarheid, van doorweg, en in het algemeen al de rechten, die de eigenaar genieten kan, en op gelijke wijze als de eigenaar zelf.

— Er wordt geleerd, dat de tochtenaar ook het recht van jacht en visscherij heeft, immers alle rechten van den eigenaar.

598. Hij heeft ook, op dezelfde wijze als de eigenaar, het genot der mijnen en groeven, die bij den aanvang van den tocht bearbeid worden; [desniettemin, indien het eene bearbeiding betreft, die niet zonder voorafgaande vergunning mag geschieden, zal de tochtenaar daarvan het genot niet hebben, tenzij na daartoe van den Koning verlof te hebben verkregen]*.

Hij heeft geen recht op mijnen en groeven, die nog niet zijn geopend, noch op turflanden, waarvan de bearbeiding niet is aangevangen, noch op den schat, die gedurende den tocht mocht worden ontdekt.

* W. v. 21 April 1810 a. 10.

— De gevonden schat is geene vrucht; men zie deswegens art. 716.

599. De eigenaar mag noch door zijn toedoen, noch op welke wijze het zij, de rechten van den tochtenaar benadeelen.

Van zijne zijde kan de tochtenaar, bij het eindigen van den tocht, geene vergoeding eischen wegens verbeteringen, die hij mocht voorgeven te hebben gedaan, al ware

de waarde van het goed daardoor vermeerderd.

Echter kunnen door hem of zijne erfgenamen worden weggenomen de spiegels, schilderijen of andere versiersels, die hij mocht hebben doen plaatsen. doch op last om de plaatsen in hunnen vorigen staat te herstellen.

— De wet wil den eigenaar niet van den vruchtgebruiker doen afhangen, door hem te verplichten al de gewaande verbeteringen, aan het erf gedaan, te doen vergoeden.

TWEEDE AFDEELING.

Van de verplichtingen van den tochtenaar.

600. De tochtenaar neemt de zaken in den staat, waarin zij zich bevinden; doch hij kan in genot niet treden dan na, ten bijwezen des eigenaars of deze behoorlijk geroepen, te hebben doen opmaken eenen inventaris der roerende en eenen staat der onroerende goederen aan den tocht onderhevig.

— Voor de uitlegging van het woord « inventaris, » zie men artikel 126. Hij wordt gemaakt ten koste des tochtenaars, die tot opmaking ervan is verplicht Indien de tochtenaar geenen staat der roerende goederen deed maken, zou hij geacht worden dezelve in goeden staat te hebben ontvangen.

601. Hij stelt borg, dat hij als een goed huisvader zijn genot zal uitoefenen, indien hij daarvan bij de tochtvestigende akte niet is verschoond: echter zijn vader en moeder, den wettelijken tocht van de goederen hunner kinderen hebbende, noch de verkooper of schenker onder voorbehoud van lijftocht, tot geene borgstelling verplicht.

— De « borg » wordt gesteld in het belang des eigenaars. Hij kan zoowel door pand als door persoonlijken waarborg gesteld worden. Voor « vader en moeder » vertrouwt zich de wet op hunne teerderheid. De « verkooper » is geacht geene verplichtingen te hebben op zich genomen, die in het contract niet zijn uitgedrukt. en wegens den « schenker » ware het ondankbaarheid borg te eischen.

602. Indien de tochtenaar geenen borg vindt, worden de onroerende goederen in pacht gegeven of onder bewarende hand gesteld;

De geldsommen, in den tocht begrepen, worden aangelegd;

De verbruikbare waren worden verkocht, en de opbrengst daarvan wordt insgelijks aangelegd;

De kroozen dezer geldsommen en de opbrengsten der pachten behooren in dit geval den tochtenaar.

— Wegens « handstelling » of *sequester*, zie men artikel 1956. De tochtenaar is gehouden de kosten daarvan te dragen.

603. Bij gebreke van borg van de zijde des tochtenaars, kan de eigenaar vergen, dat de roerende goederen, die door gebruik vervallen, worden verkocht. om de koopprijs daarvan te worden aangelegd als die der verbruikbare waren; en alsdan geniet de tochtenaar de kroozen gedurende zijnen tocht: echter kan de tochtenaar eischen, en kunnen de rechters naar gelang der omstandigheden bevelen. dat een deel der roerende goederen tot zijn gebruik benoodigd, hem gelaten worde, onder zijne enkele eedsverzekering, en op last om hetzelve bij het eindigen van den tocht, weder te leveren.

— « De eedsverzekering » of *cautio juratoria*, is eene belofte onder eede afgelegd.

604. Het vertragen der borgstelling berooft den tochtenaar niet van de vruchten, waarop hij kan aanspraak maken: zij zijn hem verschuldigd van het oogenblik, waarop de tocht is aangevangen.

— Het kan moeilijk vallen dadelijk eenen borg te vinden.

— De schikking van dit artikel lijdt uitzondering, wanneer de tocht bij akte van uitersten wil is gevestigd, zie art. 1014.

605. De tochtenaar is alleenlijk verplicht de herstellingen tot onderhoud te doen.

Zware herstellingen blijven ten laste des eigenaars, tenzij die veroorzaakt waren door verzuim van herstellingen tot onderhoud. sedert den aanvang van den tocht; in welk geval de tochtenaar ook tot dezelve gehouden is.

— Volgens de leering van sommige schrijvers kan de tochtenaar den eigenaar niet verplichten tot het doen der zware herstellingen. De wet zegt alleenlijk dat zij te zijnen lasten « blijven; » doch dit punt wordt betwist.

606. Zware herstellingen zij die van zware muren en gewelven, de vernieuwing van balken en geheele daken;

Die van dijken en van steun- en afsluitingsmuren, ook voor het geheel.

Alle andere herstellingen behooren tot het onderhoud.

— « Zware muren » zijn die waarop het gebouw rust.
Wanneer er slechts een gedeelte der daken en balken moet vernieuwd worden, is de tochtenaar daartoe gehouden.

607. Noch de eigenaar, noch de tochtenaar, zijn verplicht weder op te bouwen hetgeen door ouderdom ingestort of door toeval vernield is.

— Een « toeval » is iets onvoorziens door hoogere macht veroorzaakt. Niemand is tot herstel daarvan verplicht.

608. De tochternaar is, gedurende zijn genot, gehouden tot alle de jaarlijksche lasten van het erf, zooals belastingen en andere, welke volgens gewoon gebruik als lasten der vruchten worden beschouwd.

— « Belastingen » in het algemeen zijn een soort van tol, dien de Staat op de vruchten heft. De vruchtgebruiker is dus verplicht die te betalen.

609. Wat betreft de lasten, die gedurende den tocht op den eigendom kunnen geheven worden, deze worden door den eigenaar en den tochtenaar gedragen als volgt :

De eigenaar is verplicht die te betalen, en de tochtenaar moet hem daarvan de kroozen vergoeden.

Indien zij door den tochtenaar verschoten worden, zal hij de hoofdsom kunnen wedereischen bij het eindigen van den tocht.

— « Lasten op den eigendom, » als, bij voorbeeld, eene gedwongene geldleening. De tochtenaar betaalt de kroozen als vergoeding der vruchten die hij behoudt, want indien de Staat een deel van den eigendom tot het vinden der belastingen deed verkoopen, dan zou hij de vruchten van dat deel verliezen.

610. Het legaat door eenen erflater gemaakt van eene lijfrente of een onderhoudsjaargeld, moet door den algemeenen erfgemaakte van den tocht te vollen worden gekweten, en door den erfgemaakte ten algemeenen titel van den tocht, naar evenredigheid van zijn genot, zonder eenige terugvordering van hunnen kant.

— « Erfgemaakten » of legatarissen, zijn algemeen of ten algemeenen of bijzonderen titel. Men zie deswegens de artikelen 1003, 1010 en 1014.

611. De tochtenaar ten bijzonderen titel is niet gehouden tot de schulden, waarvoor de grond gehypothekeerd is : indien hij gedwongen wordt dezelve te betalen, heeft hij zijn verhaal op den eigenaar, ongeminderd hetgene is gezegd bij artikel 1020, in de titel *van schenkingen onder levenden en van uiterste willen.*

— Alzoo de erfgemaakte ten bijzonderen titel tot de schulden niet gehouden is (art. 871), moet de tochtenaar ten bijzonderen titel daartoe niet gehouden zijn.

612. De tochtenaar, hetzij algemeen of ten algemeenen titel, is verplicht, benevens den eigenaar, tot betaling der schulden, als volgt :

Men schat de waarde van het aan den tocht onderhevig goed; men bepaalt vervolgens de bijdrage in de schulden naar evenredigheid van deze waarde.

Indien de tochtenaar de som, die het goed moet bijdragen, wil verschieten, wordt de hoofdsom daarvan, bij het eindigen van den tocht, hem uitgekeerd, zonder eenig kroos.

Indien de tochtenaar dit verschot niet doen wil, heeft de eigenaar de keuze, of om deze som te betalen, en in dit geval is de tochtenaar hem daarvan gedurende den tocht kroos verschuldigd, of om tot beloop der benoodigde som een gedeelte der goederen aan den tocht onderhevig, te doen verkoopen.

— Voorbeeld : Men onderstelle eene onroerende nalatenschap van fr. 80,000, waarvan de schulden beloopen tot fr. 30,000. De erflater of testateur heeft het vruchtgebruik van de helft zijner goederen gelegateerd : fr. 15,000 zullen worden betaald door de erfgenamen, en de tochtenaar zal in de overige fr. 15,000, de helft der schulden uitmakende, bijdragen volgens de regelen hier voren bepaald, te weten : bij vrijwillig verschot zonder genot van kroos, of, ter keuze des eigenaars, bij betaling door dezen, met genot van kroos ten laste van den vruchtgebruiker, of bij verkoop van een deel van het goed.

613. De tochtenaar is enkel gehouden tot de gerechtskosten van gedingen welke het genot betreffen, en tot de andere verwijzingen tot welke deze gedingen mochten aanleiding geven.

— Dus is de tochtenaar niet gehouden tot kosten van gedingen, welke alleen den blooten eigendom betreffen.

614. Indien, gedurende den tocht een derde persoon eenige aanmatiging op het goed begaat of iets anders tegen 's eigenaars rechten onderneemt, is de tochtenaar gehouden daarvan aan dezen laatste kennis te geven; bij gebreke hiervan, is hij verantwoordelijk over al de schade, die daaruit voor den eigenaar kan voort-

spruiten, evenals hij zulks zou zijn over beschadiging door hem zelven toegebracht.

— De tochtenaar is ten aanzien van het goed vertegenwoordiger van den eigenaar, en indien hij aan eenige plichten, uit deze hoedanigheid voortspruitende, te kort blijft, is hij deswegens door den eigenaar aansprakelijk.

615. Indien de tocht maar gevestigd is op een dier, 'twelk buiten de fout van den tochtenaar sterft, is deze niet gehouden er een ander in de plaats te geven, noch de waarde er van te betalen.

— Volgens den regel : *res perit domino*, de zaak vergaat voor den eigenaar, 't is te zeggen, dat het te niet gaan van eenige zaak voor rekening des eigenaars is.

616. Indien de kudde, op welke de tocht is gevestigd, geheel vergaat door toeval of ziekte, en buiten de fout des tochtenaars, is deze alleenlijk verplicht aan den eigenaar verantwoording te doen wegens de huiden of hare waarde.

Indien de kudde niet geheel vergaat, is de tochtenaar gehouden het getal der gestorven dieren, uit de jongen aan te vullen.

— Zoolang er eenige dieren aanwezig zijn, bestaat de kudde, en dus ook de daarop gevestigde tocht. De tochtenaar geniet daarentegen al de jongen, welke het bepaald getal der kudde overtreffen.

DERDE AFDEELING.

Hoe lijftocht eindigt.

617. Lijftocht eindigt :

Door den [natuurlijken en door den burgerlijken]* dood des tochtenaars;

Door het verstrijken van den tijd, voor welken hij werd toegestaan;

Door vermenging of vereeniging in denzelfden persoon van de twee hoedanigheden van tochtenaar en eigenaar;

Door ongebruik van het recht gedurende dertig jaar;

Door den geheelen ondergang der zaak, waarop de tocht is gevestigd.

* Grondw. 13.

— Er zijn nog verscheiden andere wijzen, waarop de tocht eindigt, en die in de artikels 618, 619 en 62? zijn aangewezen. Verder nog door de ontbinding des rechts van dengene, die den tocht heeft gevestigd, weswegens men een voorbeeld ziet in art. 960.

618. Lijftocht kan ook ophouden door het misbruik, dat de tochtenaar maakt van zijn genot, hetzij door het goed te beschadigen, hetzij door hetzelve bij gebrek aan onderhoud te laten vervallen.

De schuldeischers van den tochtenaar kunnen in de geschillen tusschenkomen, voor het behoud hunner rechten; zij kunnen de herstelling der begane beschadigingen en waarborgen voor het toekomende aanbieden.

De rechters kunnen, naar gelang der omstandigheden, of de geheele vernietiging van den tocht uitspreken, of alleen bevelen, dat de eigenaar maar in het genot van het daarmede belaste goed zal treden, op last van jaarlijks aan den tochtenaar of diens zaakhebbenden eene bepaalde som te betalen, tot den stond op welken de tocht moest eindigen.

— Schuldeischers zijn in het algemeen bevoegd om de rechten hunner schuldenaren uit te oefenen (art. 1166). Zij hebben inderdaad het grootste belang om te voorkomen dat de tochtenaar in het genot der vruchten blijve. Echter kunnen de rechters, niettegenstaande de tusschenkomst der schuldeischers, de ophouding van den tocht uitspreken.

619. De lijftocht, die niet aan bijzondere personen is toegestaan, duurt maar dertig jaar.

— Bij voorbeeld, wanneer hij is toegestaan aan eene gemeente of aan godshuizen. Het was noodig in dit geval eenen termijn te bepalen, anders ware de bloote eigendom van geener waarde geworden.

620. De lijftocht, die aan iemand is toegestaan, totdat een derde persoon eenen bepaalden ouderdom bereikt zal hebben, duurt tot dit tijdstip, al ware de derde vóór den bepaalden ouderdom overleden.

— Men moet hier van uitzonderen den wettelijken tocht, dien de ouders op de goederen hunner kinderen hebben tot den ouderdom van 18 jaar (art. 384) : in geval van overlijden of zelfmaking vóór dezen ouderdom, houdt de tocht op.

621. De verkoop van het aan lijftocht onderhevige goed brengt geene verandering in het recht des tochtenaars teweeg; hij blijft in het genot van zijnen tocht, indien hij daarvan niet uitdrukkelijk heeft afgezien.

— De eigenaar en de vruchtgebruiker kunnen dus elk over hun recht beschikken, zonder elkander te benadeelen.

622. De schuldeischers van den tochtenaar kunnen den afstand doen nietig verklaren, dien hij te hunnen nadeel mocht hebben gedaan.

— Volgens het beginsel, dat de schuldeischers alle akte door de schuldenaars te hunnen nadeele gedaan, kunnen doen vernietigen (art. 1167).

623. Indien slechts een gedeelte der aan tocht onderhevige zaak is te niet gegaan, blijft de tocht op het overige bestaan.

— De tocht bestaat op elk gedeelte van het geheel. Zoolang er dus eenig gedeelte aanwezig is, houdt de tocht niet op.

624. Indien de lijftocht slechts op een gebouw is gevestigd, en dit gebouw door brand of door een ander toeval vernield wordt, of door ouderdom instort, zal de tochtenaar geen recht van genot hebben, noch op den grond, noch op de bouwstoffen.

Indien de tocht gevestigd ware op een goed, waarvan het gebouw deel maakte, zou de tochtenaar het genot hebben van den grond en de bouwstoffen.

— In het eerste geval, is de tocht niet op den grond noch op de bouwstoffen gevestigd, maar op het gebouw.

In het tweede geval, is het omgekeerd.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van gebruik en bewoning.

— « Gebruik » is het recht om van de vruchten van eens anders goed te nemen wat men noodig heeft tot verteer of nooddruft, of hetgene hij den titel is toegestaan. « Bewoning » is het recht om zijn leven gedurende, of zoolang de titel het medebrengt, eens anders huis te bewonen.

625. De rechten van gebruik en van bewoning worden gevestigd en gaan te niet op dezelfde wijze als lijftocht.

— Deze rechten zijn inderdaad niets anders dan een soort van lijftocht tot zekere voorwerpen beperkt.

626. Men kan, even min als in lijftocht, er het genot niet van hebben zonder voorafgaandelijk borg te stellen, en zonder staat en inventaris te maken.

627. De gebruiker en hij, die een recht van bewoning heeft, moeten hun genot uitoefenen als goede huisvaders.

628 De rechten van gebruik en bewoning worden geregeld volgens den titel, die ze gevestigd heeft, en erlangen, naar deszelfs bepalingen, eene meerdere of mindere uitgestrektheid.

629. Indien de titel zich op de uitgestrektheid dezer rechten niet verklaart, worden dezelve geregeld als volgt :

630. Hij, die het gebruik der vruchten van eenen grond heeft, kan er maar zooveel eischen als zijne behoeften en die zijns huisgezins er vergen.

Hij kan er eischen zelfs voor de benoodigdheden der kinderen, die hem sedert de vergunning van het gebruik geboren zijn.

— De benoodigdheden zijns huisgezins zijn die zijner ouders en kinderen, welke met hem inwonen.

631. De gebruiker kan zijn recht niet aan anderen afstaan noch verhuren.

— Hierin bestaat een groot verschil tusschen tocht en gebruik. De reden van dit verschil is, dat de tochtenaar, het recht hebbende om al de vruchten te genieten, het den eigenaar onverschillig moet zijn, door wien dit recht wordt uitgeoefend; terwijl in tegendeel, alzoo de gebruiker alleenlijk de vruchten tot zijne benoodigdheden en die van zijn gezin kan eischen, de eigenaar een wezenlijk belang heeft, dat dit recht niet worde uitgeoefend door iemand, wiens benoodigdheden grooter mochten zijn.

Het gebruik is dus een gansch persoonlijk recht, en daaruit volgt, dat de schuldeischers hetzelve niet kunnen aanslaan noch over den gebruiker uitoefenen.

632. Hij, die een recht van woning in een huis heeft, kan hetzelve met zijn gezin bewonen, al ware hij niet gehuwd geweest ten tijde, als dit recht hem werd gegeven.

633. Het recht van bewoning bepaalt zich tot hetgene ter bewoning noodzakelijk is van dengene, aan wien dit recht is vergund, en van zijn huisgezin.

634. Het recht van bewoning kan noch afgestaan, noch verhuurd worden.

— Zelfde reden als voor art. 631.

635. Indien de gebruiker al de vruchten van den grond geniet, of het geheele huis bewoont, is hij onderhevig aan de kosten van bebouwing, aan de herstellingen tot onderhoud, en aan de kwijting der belastingen, evenals de tochtenaar.

Indien hij slechts een gedeelte der vruchten neemt, of indien hij maar een gedeelte van het huis bewoont, draagt hij in deze lasten naar evenredigheid van hetgene hij geniet.

— Indien de gebruiker al de vruchten geniet, is zijn recht inderdaad een vruchtgebruik.

636. Het gebruik der bosschen en

wouden wordt door bijzondere wetten geregeld.

— Zie de W. v. 19 December 1854 en het K. B. v. 20 derzelfde maand.

VIERDE TITEL.

Van erfdienstbaarheden of gronddiensten.

Vastgesteld den 10 Pluviôse jaar XII (31 Januari 1804). Afgekondigd den 20 van dezelfde maand (10 Februari 1804).

— Bovenaan den voorgaanden titel is gezegd wat dienstbaarheden zijn. Zij maken geen deel van een erf, maar zijn alleen als « onlichamelijke zaken » daaraan verbonden, en worden uit dien hoofde « erfdienstbaarheden » geheeten. Het zijn « onroerende rechten, » omdat zij op onroerende goederen slaan (art. 526). Zij bestaan in « iets te lijden » of zich « van iets te onthouden » en nimmer in « iets te doen. » Zij zijn dus geheel verschillig van eigenlijk gezegde verbintenissen, die alleenlijk den persoon en niet het erf tot voorwerp hebben. Erfdienstbaarheden volgen het goed, in welke handen het zich bevinden moge. Zij kunnen niet bestaan dan op twee naburige erven, ten « behoeve » van het eene, en ten « laste » van het andere; het eerste wordt « heerschend erf » en het andere « dienstbaar of lijdend erf » geheeten.

637. Eene erfdienstbaarheid is een last, waarmede een erf is bezwaard voor het gebruik en het nut van een erf, aan eenen anderen eigenaar behoorende.

— « Dienstbaarheid is een last, » omdat zij het recht van den eigenaar van het lijdend erf verkort.

Indien de eigenaar van het heerschend erf uit de dienstbaarheid geen hoegenaamd nut trok, zou deze van geener waarde zijn, als strijdig met de vrijheid der eigendommen.

638. De erfdienstbaarheid geeft geenen voorrang aan het eene erf boven het andere.

— Dit artikel heeft voor oogwit het onderscheid, 'twelk tijdens het leenstelsel, zoowel tusschen zekere eigendommen, als tusschen zekere personen bestond, geheel en al uit te wisschen.

639. Zij neemt haren oorsprong of uit de natuurlijke ligging der plaatsen, of uit verplichtingen door de wet opgelegd, of uit overeenkomsten tusschen de eigenaars.

— Erfdienstbaarheden kunnen daarenboven bij akten van uitersten wil worden daargesteld, want iemand, die over geheel zijn recht van eigendom kan beschikken, moet noodzakelijk over een gedeelte van dit recht beschikken kunnen.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van erfdienstbaarheden spruitende uit de ligging der plaatsen.

640. De lagere gronden zijn, opzichtens de hooger liggende, onderworpen aan het ontvangen der wateren, die van dezelve natuurlijk, zonder 's menschen toedoen afloopen.

De lagere eigenaar mag geenen dijk opwerpen om dezen afloop te beletten.

De hoogere eigenaar mag niets verrichten, waardoor de erfdienstbaarheid van den lageren grond verzwaard wordt.

— De bepaling van het eerste lid van dit artikel ziet niet op wateren, die uit huishouding of uit fabrieken of van daken voortkomen, want alsdan hangt hunne richting gemeenlijk van 's menschen toedoen af.

641. Hij, die eene waterbron in zijnen grond heeft, mag daarvan naar zijn goedvinden gebruik maken, behoudens het recht, hetwelk de eigenaar van den lageren grond bij titel of verjaring mocht hebben verkregen.

— Dit is een gevolg van het beginsel, dat de eigendom van den grond den eigendom medebrengt van al hetgeen er op en onder is (art. 552). Doch wanneer de bron haren loop heeft genomen en « vloeiend » water is geworden, behoort zij aan niemand (*res nullius*), en de eigenaren, langs wier erven zij vloeit, hebben alleen het recht zich daarvan te bedienen, op last om haar aan haren natuurlijken loop weder te geven (art. 644).

642. De verjaring kan in dit geval niet worden verkregen dan door een onafgebroken dertigjarig genot, te rekenen van den stond, waarop de eigenaar van den lageren grond zichtbare werken gemaakt en voltooid heeft, strekkende om den val en den loop des waters op zijnen eigendom te vergemakkelijken.

— Men onderstelt alsdan, dat de werken bij gemeen verdrag gemaakt zijn, en deze onderstelling dient tot grondslag der verjaring. De werken moeten « zichtbaar » zijn, omdat alle bezit, tot verjaring leidende, « openbaar » zijn moet (art. 2229). Er bestaan op den aard dezer werken betwiste vraagstukken, die het te lang ware alhier te ontwikkelen.

643. De eigenaar der bron mag den loop daarvan niet veranderen, wanneer hij aan de inwoners van eene gemeente, een dorp of gehucht het hun noodige water verschaft; doch, indien de inwoners het gebruik daarvan niet verkregen of bij

verjaring bekomen hebben, kan de eigenaar eene vergoeding eischen, die door deskundigen wordt geregeld.

— Hier wijkt het bijzondere belang voor het openbare; ook hebben de inwoners der gemeente alleen de verjaring noodig om van de vergoeding bevrijd te zijn.

644. Hij, wiens eigendom paalt aan den boord van een vloeiend water, dat niet als tot het openbaar domein behoorende is verklaard bij artikel 538 van den titel *van het onderscheid der goederen*, mag van het voorbijloopend water tot bespoeling zijner eigendommen gebruik maken.

Degene, wiens erf door dat water doorsneden wordt, mag zelfs daarvan, in de tusschenruimte, die het doorloopt, gebruik maken, doch op last om aan hetzelve, ter plaats, waar het van zijn erf wegvloeit, zijnen gewonen loop weder te geven.

— Dit artikel is alleenlijk van toepassing op vloeiende en niet op stilstaande wateren. Indien de waterloop aan iemand in eigendom behoorde, zou de aangelande daarop geen hoegenaamd recht kunnen oefenen, tenware hij zulks bij titel of verjaring verkregen had.

645. Indien er geschil ontstaat tusschen de eigenaars, aan welke die wateren kunnen nuttig zijn, moeten de rechtbanken, daarover beslissende, het belang van den landbouw met de onschendbaarheid van den eigendom overeenbrengen; en in alle gevallen, moeten de bijzondere en plaatselijke verordeningen wegens den loop en het gebruik der waters in acht genomen worden.

— De bestuurlijke overheid is alléén bevoegd om te beslissen, of een water al of niet bevaarbaar of vlotbaar is, en om wegens de wateren verordeningen van politie uit te geven; de rechtbanken zijn het in tegendeel alleen om over de betwistingen tusschen eigenaars te beslissen.

— Bij de wet van 7 Mei 1877 werd aan de provincie-overheden opgelegd eenen staat van aanwijzing met beschrijvende tabel te doen opmaken van alle niet bevaarbare noch vlotbare waterloopen, en de daarover bestaande verordeningen van politie te doen herzien. Deze nieuwe verordeningen voor de negen provinciën zijn bij koninklijk besluit van 29 April 1880 goedgekeurd.

646. Alle eigenaar kan zijnen nabuur noodzaken tot afpaling hunner aan elkander grenzende eigendommen. De afpaling geschiedt op gemeene kosten.

— « Afpaling » is eene soort van scheiding van eigendom, en moet dus niet eigenlijk onder de dienstbaarheden worden gerangschikt.

Door « paal » verstaat men alle hoegenaamd teeken van scheiding tusschen twee eigendommen.

Indien de eigenaars op de afpaling niet eens zijn, wordt deze in rechte vervolgd. Men zie deswegens art. 3, 10° en 7 van de wet van 25 Maart 1876, en de art 38 en 39 van het Landelijk Wetboek van 7 October 1886, of art. 40 tot 47 van hetzelfde wetboek als het goederen geldt aan den Staat, eene provincie eene gemeente of een openbaar gesticht toebehoorende, of aan de regels van het Wetboek der bosschen en wouden onderworpen.

647. Alle eigenaar kan zijn erf afsluiten, behalve de uitzondering gemaakt bij artikel 682.

— Eertijds, en wel onder het leenstelsel, was het in sommige gevallen verboden zijn erf af te sluiten, om aldus de jacht niet te beletten. Dit artikel heeft alleen de opheffing van dit verbod voor oogwit.

— Het recht van afsluiting wordt bij de art. 29-31 van het Landelijk Wetboek, ten aanzien van landgoederen nader bepaald.

648. De eigenaar, die zich afsluiten wil, verliest zijn recht van vroente en stoppelweide, in evenredigheid van den grond, dien hij daaraan onttrekt.

— « Vroente » is een wederkeerig recht onder inwoners van verschillige gemeenten, om hun vee op de ledige of onbebouwde landen van elkanders grondgebied te weiden.

« Stoppelweide » is een dergelijk recht onder eigenaars van eene en dezelfde gemeente.

Het is billijk, dat de eigenaar, die zijn land aan een dusdanig recht onttrekt, zijn geëvenredigd deel in dat recht verliest.

Verder zie men daarover de art. 23-28 van het Landelijk Wetboek.

— De bepalingen in dit hoofdstuk begrepen aangaande de erfdienstbaarheden spruitende uit het vloeien der waters, zijn ten belange van den landbouw, aangevuld als volgt :

LANDELIJK WETBOEK van 7 October 1886.

IIIe HOOFDSTUK. *Van bespoeling en droogmaking.*

Artikel 15. Alle eigenaar, die om zijne eigendommen te bespoelen zal willen gebruik maken van de natuurlijke of kunstwaters, waarover hij het recht heeft te beschikken, zal den doorloop dier waters over de tusschenliggende gronden kunnen verkrijgen, mits eene billijke en voorafgaande vergoeding.

Art. 16. De eigenaars der lagere gronden zullen de waters der aldus bespoelde landen moeten ontvangen, behoudens de vergoeding, welke hun zal kunnen verschuldigd zijn.

Art. 17. Hetzelfde vermogen van doorloop over de tusschenliggende gronden zal, onder dezelfde voorwaarden, kunnen toegestaan worden aan den eigenaar van een moeras of van eenen geheel of gedeeltelijk overstroomden

grond, ten einde aan de schadelijke waters hunnen afloop te verschaffen alsook aan den eigenaar van eenen vochtigen grond, welke bij middel van onderaardsche of openliggende riolen moet droog gemaakt worden.

Art. 18. Van de erfdienstbaarheden, die het voorwerp der drie voorgaande artikels uitmaken, zijn uitgezonderd de gebouwen, alsmede de openplaatsen, tuinen, waranden en beluiken aan de woningen palende.

Art. 19. Alle eigenaar, die om zijne eigendommen te bespoelen gebruik wil maken van de waters, waarover hij het recht heeft te beschikken, zal, mits eene billijke en voorafgaande vergoeding, het vermogen kunnen verkrijgen, om de kunstwerken tot zijnen watervang benoodigd op het eigendom van den tegenoverliggenden aangrenzende te doen steunen.

Die kunstwerken moeten aldus gebouwd en onderhouden worden, dat zij in geener wijze de aanpalende erven benadeelen.

Van de erfdienstbaarheid zijn uitgezonderd de gebouwen, de openplaatsen en de tuinen aan de woningen palende.

Art. 20. De aangrenzende, op wiens grond de steun gevorderd wordt, zal immer het gemeen gebruik der afdamming kunnen verkrijgen mits in de kosten van inrichting en onderhoud bij te dragen naar evenredigheid van de oppervlakte van den grond, welken ieder gebruiker zal willen bespoelen, en de hoeveelheid water, waarover hij zal beschikken.

Wanneer het gemeen gebruik slechts na den aanvang of de voltrekking der werken gevorderd wordt, zal hij alléén, die het eischt, de overuitgave moeten dragen, welke zal veroorzaakt worden door de veranderingen aan de afdamming te doen, om dezelve tot de bespoeling van zijnen grond dienstig te maken.

Art. 21. De geschillen, waartoe zullen kunnen aanleiding geven het vestigen der erfdienstbaarheden in de voorgaande artikels vermeld, het vaststellen der leiding van den waterloop, van deszelfs afmetingen en vorm, het stichten der noodige kunstwerken tot den watervang, het onderhouden dier werken, de veranderingen aan de reeds gemaakte werken te doen, en de vergoedingen verschuldigd aan den eigenaar hetzij van den doorloopen grond, hetzij van den grond, die den afloop der waters zal ontvangen, hetzij van dengene, die tot steun aan de kunstwerken zal dienen, zullen gebracht worden voor den vrederechter van het kanton, waar het diensbaar erf gelegen is.

Die rechter zal het belang der bewerking met de onschendbaarheid van den eigendom moeten overeenbrengen. Hij zal uitspraak doen in hoogste rechtsgebied tot de waarde van honderd frank, en in eerste gebied tot welke waarde de eisch ook moge beloopen.

Art. 22. In de plaatsen, waar het zulks noodig acht, is het Staatsbestuur, op het advies der bestendige deputatie van den provincieraad, gemachtigd om verordeningen van openbaar bestuur op te maken voor het instellen en inrichten van wateringbesturen in het belang der droogmaking, bespoeling en verbetering der gronden.

Art. 23. Het tegenwoordig wetboek verandert niets aan of verordeningen betrekkelijk de polders en wateringen.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van erfdienstbaarheden door de wet gevestigd.

649. De erfdienstbaarheden door de wet gevestigd, hebben tot oogwit het openbaar of gemeentelijk nut, of wel het nut der bijzondere personen.

650. Diegene, welke gevestigd zijn voor het openbaar of gemeentelijk nut, zijn betrekkelijk tot den trekweg langs bevaarbare of vlotbare rivieren, het leggen of herstellen van wegen, en andere openbare of gemeentelijke werken.

Al wat dit slach van erfdienstbaarheden betreft, is bepaald door bijzondere wetten of verordeningen.

— De bijzondere verordeningen en reglementen op dit stuk verschillen schier van provincie tot provincie, het is dus onmogelijk van dezelve alhier gewag te maken. Men zie echter deswegens de algemeene wet op de buurtwegen, van 10 April 1841 en de algemeene verordening op de vaarwaters van 1e Mei 1889, art. 89.

— Bij die verordening wordt de breedte der trekwegen langs de bevaarbare rivieren behouden op 7m80 (24 voet) gelijk ze bij art. 7 van den XXVIIIn titel van de ordonnantie van 13 Augusti 1669 was bepaald.

651. De wet onderwerpt de eigenaren aan verschillige verplichtingen jegens elkander, onafhankelijk van alle overeenkomst.

— Volgens het beginsel dat men op zijnen eigendom moet gedoogen, wat aan anderen nuttig is, zonder dat men daardoor eenig nadeel lijde.

652. Een deel dezer verplichtingen is geregeld door de wetten op de veldpolitie.

De andere zijn betrekkelijk tot den gemeenen muur en tot de gemeene gracht, tot het geval, waar een tegenmuur noodig is, tot de uitzichten op 's nabuurs eigendom; tot den drop der daken, tot het recht van doorweg.

EERSTE AFDEELING.

Van den gemeenen muur en de gemeene gracht.

— Het woord « gemeen » aan muren, grachten of hagen toegepast, verschilt van de gewone beteekenis, in dezen zin, dat dit gemeens aldaar niet slaat op ieder deel van het geheel, maar dat het voorwerp geacht wordt aan elken mede-

eigenaar te behooren vóór dat gedeelte alleen, 'twelk het op zijnen grond beslaat. In onduitsch wordt dit gemeens « mitoyenniteit » geheeten.

653. In de steden en ten platte lande wordt alle scheidsmuur tusschen gebouwen tot de hoogte van het minst verheven gebouw, of tusschen openplaatsen of tuinen en zelfs tusschen beluiken in de velden, vermoed gemeen te zijn, indien er geen titel of teeken van het tegendeel is.

— Dit vermoeden wijkt zooals alle andere vermoedens, voor het bewijs van het tegendeel; echter wordt daardoor menig rechtsgeding voorgekomen. De reden van het vermoeden in de alhier aangeduide gevallen, is het geëvenredigd belang, dat elke eigenaar heeft om zich af te sluiten.

654. Er bestaat teeken, dat de muur niet gemeen is, wanneer het bovenste van denzelven langs den eenen kant opstaande en loodrecht met zijn voetstuk ligt, en langs den anderen kant schuins afloopt.

Evenzoo wanneer er slechts aan de eene zijde hetzij eene kap, hetzij steenen lijsten en korbeelen bestaan, die bij het bouwen van den muur daarin mochten geplaatst zijn.

In deze gevallen, wordt de muur geacht uitsluitend te behooren aan den eigenaar van den kant langs welken de drop valt, of de steenen korbeelen en lijsten zich bevinden.

— Al deze teekens duiden aan dat de muur is gebouwd alleen door den eigenaar langs wiens zijde zij bestaan, en gevolglijk dat hij aan hem uitsluitend toebehoort.

655. De herstelling en de herbouwing van den gemeenen muur, zijn ten laste van al die daarin gerechtigd zijn, en naar evenredigheid van elks recht.

— Het is klaar, dat de herstelling of vernieuwing van de gedeelten, welke niet gemeen zijn, geheel ten laste van den uitsluitenden eigenaar komen.

656. Echter kan alle medeëigenaar eens gemeenen muurs zich bevrijden van tot de herstellingen en de herbouwingen bij te dragen mits zijn recht van gemeenheid te laten varen en voor zooverre de gemeene muur geen aan hem behoorend gebouw onderschrage.

— Indien de muur een gebouw onderschraagde, zou het afstaan bedriegelijk zijn, want de eigenaar van het gebouw zou zich aan de lasten, aan den muur verknocht, onttrekken, en echter in het genot van den muur blijven.

657. Alle medeëigenaar kan tegen eenen gemeenen muur doen bouwen en er balken of ribben doen in plaatsen, door zijne geheele dikte, op vier en vijftig millimeters (twee duimen) na; ongeminderd het recht des nabuurs om, bij middel van den beitel, den balk te doen verkorten tot de helft van den muur, voor het geval, dat hij zelf in die plaats balken wilde leggen of er eenen schoorsteen tegenaan maken.

— Echter moet degene, die tegen den gemeenen muur wil bouwen, zich schikken naar de bepaling van artikel 662.

658. Alle medeëigenaar kan den gemeenen muur doen optrekken; doch hij alleen moet de kosten der verhooging betalen, alsmede de herstellingen tot onderhoud van hetgeen zich boven de hoogte der gemeene afscheiding bevindt, en daarenboven eene vergoeding voor de meerdere zwaarte, naar evenredigheid der optrekking en volgens waarde.

— In dezen gevalle behoort het verhoogde gedeelte aan dengenen, die de optrekking heeft gedaan; het is dus billijk, dat hij alleen de kosten daarvan drage.

659. Indien de gemeene muur niet in staat is om de verhooging te dragen, moet degene, die hem optrekken wil, hem op zijne kosten geheel doen herbouwen en de meerdere dikte moet langs zijnen kant genomen worden.

— Wanneer de muur geheel herbouwd wordt, spreekt het van zelf, dat er geene stof tot schadevergoeding voor meerdere zwaarte is.

660. De nabuur, die in de verhooging niet heeft bijgedragen, kan de gemeenheid daarvan verkrijgen mits betaling der helft van hetgeen zij gekost heeft, en de waarde der helft van den grond, die genomen is tot de verbreeding, indien er bestaat.

— Te weten, de gemeenheid van het verhoogde gedeelte. Men lette echter wel, dat in dit geval niet wordt betaald de helft der « waarde » van het verhoogde gedeelte, maar « de helft van hetgeen de verhooging gekost heeft, » en daarenboven de helft der waarde van den bijgevoegden grond.

661. Alle eigenaar, die aan eenen muur paalt, heeft insgelijks het vermogen om dien geheel of gedeeltelijk gemeen te maken, mits aan den eigenaar van den muur te betalen de helft van deszelfs waarde, of de helft der waarde van het gedeelte, dat hij gemeen maken wil, en de helft der

waarde van den grond, waarop de muur gebouwd is.

— Dit artikel en het voorgaande maken uitzondering aan den regel, dat niemand gehouden is een voorwerp te verkoopen, dat hem toebehoort.

Er is gewezen, dat wanneer men de toepassing van dit artikel wil vermijden, door eene ruimte te laten tusschen den muur en de scheidingslijn van het naastgelegen erf, deze tusschenruimte breed genoeg moet zijn om tot eenig gebruik te kunnen dienen.

662. Een der geburen mag in den gemeenen muur geene holte maken, noch daartegen eenig werk vastmaken of doen steunen, zonder toestemming van den anderen, of zonder, op zijne weigering, door deskundigen de noodige middelen te hebben doen regelen, ten einde het nieuwe werk de rechten van dezen anderen niet benadeele.

— Dus moet men eerst de toestemming des nabuurs vragen tot de werken alhier vermeld ; doch zijne weigering belet niet, dat men voortvare, wanneer men in acht neemt hetgene bij dit artikel voorgeschreven is.

663. Een ieder kan, in de steden en voorgeborchten, zijnen nabuur dwingen om bij te dragen tot het maken en herstellen der afsluiting, dienende tot scheiding hunner huizen, openplaatsen en tuinen, binnen gezegde steden en voorgeborchten gelegen : de hoogte der afsluiting zal worden bepaald volgens de bijzondere verordeningen of de vaste en erkende gebruiken; en bij ontstentenis van gebruiken of verordeningen, moet alle scheidsmuur tusschen geburen, die voortaan zal gebouwd of hersteld worden, ten minste twee en dertig decimeters (tien voet) hoog zijn, de kap medebegrepen, in steden van vijftigduizend zielen en daarboven, en zes en twintig decimeters (acht voet) in andere steden.

— Zoo kan in de steden, en niet ten platten lande, de eene gebuur den anderen dwingen om in de afsluiting mede te werken of bij te dragen.

664. Wanneer de verschillige verdiepingen van een huis aan verscheidene eigenaars behooren, moeten de herstellingen en herbouwingen, wanneer de wijze daarvan bij de eigendomstitelen niet geregeld is, worden gedaan als volgt :

De zware muren en het dak zijn ten laste van al de eigenaars, elk in evenredigheid der waarde van de verdieping, die hem toebehoort.

De eigenaar van elk verdiep maakt den plankvloer, waarop hij gaat.

De eigenaar van het eerste verdiep maakt den trap, die daarheen leidt; de eigenaar des tweeden verdieps maakt, te beginnen van het eerste, den trap, die ten zijnent leidt; en zoo vervolgens.

— Dit artikel is bij ons al te weinig van toepassing om daarop eenige aanmerkingen te maken.

665. Wanneer men eenen gemeenen muur of een huis herbouwt, duren de heerschende en lijdende dienstbaarheden voort, ten aanzien van den nieuwen muur of van het nieuw huis, zonder dat zij nogtans kunnen worden verzwaard, en mits de herbouwing geschiede, vooraleer de verjaring verkregen zij.

— Dit grondbeginsel is breeder uitgedrukt bij artikel 704.

666. Alle grachten tusschen twee erven worden vermoed gemeen te zijn, indien er geen titel of teeken van het tegendeel bestaat.

— Het vermoeden van gemeenheid wegens grachten, rust op andere gronden dan wegens muren, want hier maakt de wet geen onderscheid tusschen beloken en onbeloken erven.

Het voordeel van de gemeene gracht bestaat daarin, dat de scheidingslijn der beide erven wordt gerekend te midden de gracht te zijn, en dat ieder eigenaar het recht heeft op alles, wat er tot aan deze lijn gevonden wordt.

667. Er is teeken, dat de gracht niet gemeen is, wanneer de kade of opgeworpen aarde alleen aan de eene zijde van de gracht gevonden wordt.

— De « kade » is eene soort van dam op den boord der gracht, gemeenlijk geplaatst om het overvloeien des waters te beletten. Door « opgeworpen aarde, » verstaat men de aarde, die uit de delving of kuisching van de gracht voortkomt.

Indien de kade of aarde zich langs beide zijden bevindt, bestaat er vermoeden van gemeenheid.

668. De gracht wordt gerekend uitsluitend te behooren aan dengene, langs wiens kant de opgeworpene aarde zich bevindt.

— Dit is een teeken, dat hij alleen zich de gracht aantrekt en gevolglijk dat hij er alleen eigenaar van is.

[669-673]. Landelijk Wetboek van

7 October 1886. — Art. 30. *De gracht die niet gemeen is, moet door hem, die afsluiten wil, gegraven worden, op eenen afstand van het naburig erf, gelijk aan de helft der diepte van die gracht.*

Die afstand zal zijn van de maat der geheele diepte, indien de gracht gegraven is tegen eenen akker of tegen eenen afhellenden grond.

De grachten worden naar den kant des nabuurs glooiend gedolven, en derwijze gemaakt dat ze den afloop der waters niet benadeelen.

Indien de afsluiting bestaat uit eene levende haag, moet deze, bij ontstentenis van een ander gebruik, geplant worden op ten minste vijftig centimeters van de grensscheiding.

Alle andere afsluiting mag op de uiterste grens des eigendoms geplaatst worden.

— De regel is, dat de afsluiting geplaatst wordt op de scheidingslinie of « uiterste grens » der aanpalende eigendommen. In het belang van den landbouw zijn aan dien regel twee uitzonderingen toegebracht :

1° Ten aanzien van « grachten, » om inzakking van aarde te vermijden, als ook alle hinder voor bewerking van de naburige akkers en den afloop der waters zooals die bij de artikels 640 en v. hierboven geregeld is.

De gracht moet « glooiend gedolven zijn » dit is schuinsch afhellend (*en talus*) om tegen de inzakkingen van aarde meer bestaand te zijn.

2° Ten aanzien van « levende of groene hagen, » om te voorkomen dat de wortels en takgewassen in en over den naburigen grond schietende, er nadeel aan toebrengen. Voor drooge hagen bestaat die zelfde reden niet.

— « Bij ontstentenis van een ander gebruik, » dus gaat het gebruik boven de bepaling van de wet.

— Art. 31. *De eigenaar van eene niet gemeene levende haag of van eenen niet gemeenen muur zal, buiten den tijd dat de oogst te velde staat, over den akker van zijnen nabuur mogen gaan om de haag te scheeren of te snoeien, het snoeisel weg te nemen, den muur te herstellen of te onderhouden. Is de akker afgesloten, zoo zal de doorgang moeten gevraagd worden aan den nabuur, die denzelven naar zijne keus zal mogen aanwijzen. In geval van weigering, zal de doorgang op de minst schadelijke wijze worden genomen en mits vergoeding der veroorzaakte schade.*

— Dit alles om de bijzondere erfdienstbaarheid, waarmede den akker van den nabuur bij dit artikel wordt bezwaard, zoo naar mogelijk te beperken.

— Art. 32. *Alle haag, die twee erven scheidt, wordt geacht gemeen te zijn, tenzij slechts één der erven zich in staat van afsluiting bevindt, of dat er een titel of genoegzaam bezit bestaat voor het tegendeel.*

— Het is te vermoeden, dat wanneer er slechts één der erven door de haag rondom is afgesloten, deze haag door den eigenaar van het afgesloten erf is geplant, want de andere eigenaar heeft er minder belang bij.

— Art. 33. *Alle gemeene afsluiting moet op gemeene kosten onderhouden worden; doch kan de nabuur zich aan die verplichting onttrekken mits af te zien van de gemeenheid.*

Dit vermogen houdt op ten aanzien van de gracht, indien deze niet uitsluitelijk tot afsluiting dient.

— Hier wordt het beginsel van art. 656 op allerhande afsluitingen toegepast.

— Strekt de « gracht » tot eenig ander nut dan afsluiting, zoo ware het onrechtvaardig den last van derzelver onderhoud voor het geheel den nabuur op te leggen.

— Art. 34. *De boomen, die zich in de haag bevinden, zijn gemeen gelijk de haag; de boomen op de scheidingslijn der twee erven geplant, worden insgelijks geacht gemeen te zijn, indien er geen titel of voldoende bezit voor het tegendeel bestaat; wanneer zij sterven, of dat zij afgehakt of uitgeroeid worden, verdeelt men die boomen bij de helft; de vruchten worden op gemeene kosten ingezameld en insgelijks bij de helft verdeeld, hetzij ze natuurlijk afvallen, hetzij ze geplukt worden.*

Elke eigenaar heeft het recht te eischen dat de boomen die gemeen zijn, uitgeroeid worden.

De medeëigenaar eener gemeene haag mag ze slechten tot aan de grensscheiding van zijn eigendom, op last van eenen muur op die grensscheiding te bouwen.

— Een boom wordt maar geacht gemeen te zijn, wanneer zijn stam zich bevindt op de scheidingslijn der twee erven, anders behoort hij uitsluitend aan dengene op wiens erf zich de stam bevindt, behoudens het recht van den aangelande om hem te doen weren, indien daartoe stof is.

— « Uitgeroeid » is derwijze weggenomen dat er geen spoor van overblijft. Gemeene boomen die tot scheidpaal dienen kunnen maar uitgeroeid worden mits er op eene andere wijze in de afpaling worde voorzien.

— Het vermogen bij het laatste lid van dit artikel toegekend, uitzonderlijk uit zijnen aard, kan niet uitgeoefend worden tenzij op de eenige voorwaarde aldaar uitgedrukt.

— Art. 35. *Het is slechts toegelaten*

hoogstammige boomen te planten op den afstand bij vaste en erkende gebruiken gewettigd; en bij ontstentenis van gebruiken, op den afstand van twee meters van de scheidingslijn der twee erven, voor de hoogstammige boomen, en op den afstand van eenen halven meter, voor de andere boomen en levende hagen.

Fruitboomen van alle slag mogen aan beide zijden van den scheidsmuur van twee eigendommen opgeleid worden, zonder dat men gehouden zij eenigen afstand in acht te nemen.

Indien de muur niet gemeen is, heeft deszelfs eigenaar alléén het recht er zijne leiboomen tegen te leunen.

De bepaling van dezen afstand heeft voor oogwit zooveel mogelijk te beletten, dat de takken of wortelen den aanpalenden eigenaar schade toebrengen.

— De wet bepaalt niet wat door « hoogstammige boomen » te verstaan is. Het behoort den rechter in elk geval daarover te beslissen, in acht nemende niet de wezenlijke hoogte die de stam heeft bereikt, maar de houtsoort tot welke de betwiste boom behoort.

— « Vaste en erkende gebruiken : » een twijfel over het bestaan van het ingeroepen gebruik of den gebruikelijken afstand, is voldoende om de wettelijke afstand verplichtend te maken.

— Het tweede lid van dit artikel slaat alleen op fruitboomen die « opgeleid » zijn, namelijk langs lat- of draadwerk, en is niet toepasselijk op waaiboomen. Deze blijven aan den regel van het eerste lid onderworpen.

Verder slaat de bepaling van het tweede lid alleen op den voorgeschreven afstand, en is het vermogen om de leiboomen « te leunen » afhankelijk van het recht dat derzelver eigenaar op den scheidsmuur heeft, gelijk bij het laatste lid is gezegd.

— Wat bij dit artikel over « levende hagen » wordt gezegd, is slechts eene herhaling van hetgene bij het vierde lid van art. 30 is bepaald.

— Art. 36. *De nabuur mag eischen dat de boomen, hagen, boompjes en heesters op eenen kleineren afstand dan den wettelijken geplant, uitgeworpen worden.*

— Dit vermogen is de bekrachtiging der voorschriften wegens den afstand in de beplantingen waar te nemen. De uitdrukking « wettelijken afstand » alhier gebezigd, behelst den afstand door vaste en erkende gebruiken zoowel als door de wet bepaald.

— Art. 37. *Hij, op wiens eigendom de takken van des nabuurs boomen overhangen, kan dezen laatste dwingen die takken af te kappen.*

De vruchten die van zelve op des nabuurs eigendom zijn gevallen, behooren hem toe.

Indien het wortels zijn, die op zijn erf uitschieten, zoo heeft hij het recht om die aldaar zelf af te houwen.

Het recht om de wortels af te houwen of de takken te doen afkappen is onverjaarbaar.

— De afkapping der overhangende takken en doorschietende wortelen, kan dus plaats hebben, zelfs wanneer de boomen op den bepaalden afstand geplant zijn. De wet is strenger ten opzichte der wortelen, omdat zij het aanpalende erf meer kunnen beschadigen.

— De vruchten zoolang zij niet gevallen zijn, behooren den eigenaar van den boom en mogen door hem geplukt worden; zoodra zij op 's nabuurs grond liggen, worden zij aan den nabuur als bijzaak van zijn erf toegekend.

TWEEDE AFDEELING.

Van den afstand en van de tusschenwerken tot zekere bouwwerken vereischt.

674. Hij, die eenen put of eenen gemakput doet graven nabij eenen al of niet gemeenen muur;

Hij, die aldaar schoorsteen of haardstede, smis, oven of fornuis wil maken;

Er eenen stal tegen zetten;

Of tegenaan dien muur een pakhuis van zout of eenen hoop bijtende stoffen wil leggen;

Is verplicht den afstand te laten, bij de bijzondere verordeningen en gebruiken op deze voorwerpen bepaald, of de werken te maken bij dezelfde verordeningen voorgeschreven, om alle schade aan den nabuur te vermijden.

— Al de verplichtingen, bij dit artikel opgelegd, hebben het algemeen of bijzonder belang voor oogwit.

Van diegene, welke in het algemeen belang zijn opgelegd, als bij voorbeeld, nopens het maken van stookplaatsen, ovens, smissen enz., kan men door bijzondere overeenkomsten niet afwijken.

Degene, die de werken alhier vermeld, aanleggen wil, en op den muur geen recht van gemeenheid of eigendom heeft, is gehouden, vooraleer deze werken te beginnen, het recht van gemeenheid op de muur aan te koopen over de geheele uitgestrektheid, welke hij noodig heeft.

DERDE AFDEELING.

Van uitzichten op den eigendom zijns nabuurs.

675. Een der naburen mag, zonder toestemming des anderen, in den gemeenen muur geen venster of opening maken, op

welke wijze het zij, zelfs met vaststaande glasramen.

— Men mag zich van den gemeenen muur alleen bedienen tot het gebruik, waartoe hij is bestemd, en nooit wordt hij gerekend bestemd te zijn tot het ontvangen van vensters. Deze kunnen dus nimmer zonder toestemming des medeëigenaars daarin geplaatst worden.

676. De eigenaar van eenen niet gemeenen muur, onmiddellijk tegen eens anders erf staande, mag in dezen muur lichten maken of vensters met ijzeren traliën en vaststaande glasramen.

Deze vensters moeten voorzien zijn van een ijzeren traliewerk, waarvan de maliën ten hoogste eenen decimeter (omtrent drie duim en acht liniën) opening hebben, en van een vaststaande glasraam.

— Door « traliewerk » verstaat men een vlechtsel van ijzerdraad. De « maliën » zijn de openingen tusschen de over elkander kruisende ijzerdraden. De wijdte dezer openingen wordt bepaald om te beletten, dat eenige voorwerpen van zekeren omvang daardoor kunnen. De aangelande eigenaar kan deze uitzichten altoos vernietigen door eenen muur daar tegen te plaatsen.

677. Deze vensters of lichten mogen niet worden geplaats dan op zes en twintig decimeters (acht voet) boven den vloer of grond van de kamer, die men verlichten wil, indien zij met de straat gelijkvloers is, en op negentien decimeters (zes voet) boven den plankenvloer voor de hoogere verdiepingen.

— Er is onderscheid te maken tusschen « lichten » en « zichten. » Men heeft alleenlijk een « licht, » wanneer men den dag door een venster ontvangt, zonder nogtans op het erf van den nabuur te mogen uitzien. Men heeft een « zicht, » wanneer men boven het licht nog uitzicht heeft op 's nabuurs erf.

De hoogten bij dit artikel bepaald strekken om te beletten, dat men van den vloer of grond tot bij den nabuur kunne zien.

678. Men mag geene rechtstreeksche uitzichten of zichtvensters, noch balkons of andere dergelijke uitsprongen hebben op het beloken of onbeloken erf zijns nabuurs, indien er geen afstand van negentien decimeters (zes voet) bestaat tusschen den muur, waarin men ze maakt, en het gezegde erf.

— « Rechtstreeksche uitzichten of zichtvensters » zijn zulke, die in eenen muur zijn gemaakt, welke gelijkloopend is met de scheidingslijn der beide erven.

679. Men kan ter zijde of in de schuinte geene uitzichten hebben op hetzelfde erf, indien er geen afstand van zes decimeters (twee voet) bestaat.

— Het zichtvenster is « schuinsch, » wanneer het gemaakt is in eenen muur, die hoekswijze staat met de scheidingslijn.

680. De afstand, waarvan in de twee voorgaande artikels gesproken is, wordt berekend van den buitenkant des muurs, waarin de opening gemaakt wordt, en, indien het balkons of andere dergelijke uitsprongen zijn, van derzelver buitensten rand tot aan de scheidingslinie der beide eigendommen.

— Wanneer de scheiding een gemeene muur is, wordt de afstand gerekend tot aan de lijn, die het middenpunt van den muur uitmaakt.

VIERDE AFDEELING.

Van den drop der daken.

681. Alle eigenaar is verplicht derwijze daken in te richten, dat het regenwater op zijnen grond of op den openbaren weg afloope; hij mag hetzelve niet op den grond zijns nabuurs doen storten.

— 's Nabuurs grond moet alleen de wateren ontvangen, voor zooveel zij natuurlijk en zonder 's menschen toedoen daarop vloeien (art. 640). Men kan echter bij titel of verjaring het recht verkrijgen om zijn water op 's nabuurs erf te doen vloeien.

VIJFDE AFDEELING.

Van het recht van doorweg.

682. De eigenaar, wiens gronden ingesloten liggen, en die geenen uitweg op den openbaren weg heeft, kan tot het gebruik zijner erve, op de gronden zijner naburen eenen doorweg vorderen, onder last van eene vergoeding, geëvenredigd aan de schade, die hij mocht veroorzaken.

— Dit artikel is daarop gevestigd, dat geene landen ongeschikt tot bebouwing en dus onvruchtbaar moeten blijven. Doch aangezien daarbij het recht des eigendoms eenigszins wordt verkort, moet de doorweg niet worden toegestaan dan voor zooveel daartoe volstrekte noodzakelijkheid en geen andere weg bestaat.

In geval van betwisting wordt de vergoeding door deskundigen geregeld.

683. De doorweg moet regelmatig worden genomen langs den kant, waar de toegang van den ingesloten grond tot den openbaren weg de kortste is.

— Deze regel is slechts vatbaar voor uitzondering in gevallen, waarover de rechter beslissen kan, bij voorbeeld, wanneer degene

die den doorweg vraagt, tot groote werken en kosten verplicht is om den kortsten toegang te gebruiken.

684. Niettemin moet hij worden bepaald op de minst schadelijke plaats voor dengene, op wiens gronds hij is toegestaan.

— Dus, wanneer de kortste weg over een hof of eenen boomgaard ligt, kan men verplicht worden tot zekeren omweg.

685. De rechtsvordering tot vergoeding, in het geval bij artikel 682 voorzien, is verjaarbaar; en de doorweg moet blijven voortbestaan, ofschoon de rechtsvordering tot schadevergoeding niet meer ontvankelijk is.

— Het recht van doorweg kan over het algemeen niet door verjaring verkregen worden, zooals men bij artikel 691 zal zien: doch deze regel lijdt uitzondering voor het geval van ingesloten landen, krachtens het artikel 682, omdat in dit geval de titel van het recht in de wet zelve bestaat.

De verjaring, waarvan het tegenwoordig artikel gewaagt, ziet alleen op de rechtsvordering tot schadevergoeding.

DERDE HOOFDSTUK.

Van erfdienstbaarheden door 's menschen toedoen gevestigd.

EERSTE AFDEELING.

Van de onderscheidene soorten van erfdienstbaarheden, die op de goederen kunnen gevestigd worden.

686. Het is den eigenaren geoorloofd op hunne eigendommen of ten voordeele van hunne eigendommen alzulke erfdienstbaarheden te vestigen, als zij goedvinden, mits echter de gevestigde diensten noch aan den persoon, noch ten voordeele van den persoon worden opgelegd, maar alleenlijk op een erf, en voor een erf, en mits verder deze diensten niets bevatten, dat strijdig is met den openbare orde.

Het gebruik en de uitgestrektheid der aldus gevestigde erfdienstbaarheden worden geregeld door den titel, die ze daarstelt; bij gebreke van titel, door de volgende regelen.

— Alzoo de erfdienstbaarheid eene ontleding is van den eigendom, staat het vast, dat om er eene te kunnen vestigen, men eigenaar moet zijn van den grond, waarop ze gevestigd wordt.

Zij kan niet aan den persoon worden opgelegd; want zooals wij reeds zeiden, de persoonlijke dienstbaarheden zijn afgeschaft.

Zij mag verder niets bevatten, dat strijdig is met de goede orde, bij voorbeeld: men kan aan niemand het recht toestaan om tegen eenen muur eene stookplaats te maken, zonder in achtneming van de bestaande verordeningen (art. 674) wegens het brandgevaar, dat daaruit ontstaan kan.

687. De erfdienstbaarheden worden gevestigd, of voor het gebruik van gebouwen, of voor dat van landerijen.

Die van het eerste slag worden *stedelijke* erfdienstbaarheden genoemd, onverschillig of de gebouwen, waartoe zij behooren, in eene stad of ten platte lande gelegen zijn.

Die van het tweede slag worden *landelijke* erfdiensbaarheden geheeten.

— Deze verdeeling in « stedelijke » en « landelijke » dienstbaarheden is van geen nut in het hedendaagsch recht, omdat de wetsbepalingen voor beiden dezelfde zijn.

688. De erfdienstbaarheden zijn *voortdurend* of *niet-voortdurend.*

Voortdurende erfdienstbaarheden zijn die, welker gebruik blijft of kan blijven voortduren, zonder dat daartoe 's menschen dadelijk toedoen noodig is: zoodanige zijn, de waterloopen, de drop der daken, de uitzichten en andere soortgelijken.

Niet-voortdurende erfdienstbaarheden zijn die, tot welker uitoefening 's menschen dadelijk toedoen benoodigd is: zoodanige zijn het recht van doorweg, het putrecht, het weiderecht en andere dergelijke.

— Deze verdeeling is zeer belangrijk, omdat de voortdurende erfdienstbaarheden anders kunnen worden verkregen dan de niet-voortdurende, zooals bij art. 690 en volgende is te zien.

689. De erfdienstbaarheden zijn *zichtbaar* of *onzichtbaar.*

Zichtbare erfdienstbaarheden zijn die, welke zich aankondigen door uitwendige werken, zooals eene deur, een venster, eene waterleiding.

Onzichtbare erfdienstbaarheden zijn die, welke geen uitwendig teeken van haar bestaan hebben, als bij voorbeeld, het verbod van op eenen grond te bouwen, of van slechts te bouwen tot eene bepaalde hoogte.

— Zelfde belangrijke verdeeling. De voortdurende of niet voortdurende dienstbaarheden kunnen zichtbaar of onzichtbaar zijn. Bij voorbeeld: eene waterleiding is tevens voortdurend en zichtbaar; het verbod van maar tot eene zekere hoogte te bouwen is voortdurend, doch

onzichtbaar. De doorweg, die eene niet voortdurende dienstbaarheid is, kan zichtbaar of onzichtbaar zijn, naarmate dezelve door eene poort of ander teeken wordt aangeduid of niet. De dienstbaarheden worden daarenboven nog verdeeld in « ontkennende » en « bevestigende ». « Ontkennende » zijn zulke, die den eigenaar het recht ontkennen om zekere eigendomsakten te verrichten, als bij voorbeeld, van boven zekere hoogte te bouwen, van het uitzicht te beletten, enz. « Bevestigende » zijn zulke, welke den eigenaar verplichten om iets op zijnen grond te gedoogen, als bij voorbeeld, eenen doorweg. Alle ontkennende dienstbaarheden zijn onzichtbaar.

TWEEDE AFDEELING.

Hoe erfdienstbaarheden gevestigd worden.

690. Voortdurende en zichtbare erfdienstbaarheden worden verkregen bij titel of bij dertigjarig bezit.

— Bij titel, zooals bij koop of verkoop, bij schenking, bij akte van uitersten wil enz. Voortdurende en tevens zichtbare erfdienstbaarheden kunnen derhalve alleen door dertigjarig bezit worden verkregen, omdat het bezit voortdurend, openbaar en niet twijfelachtig zijn moet (art. 2229). In twijfel wordt er altoos ten voordeele van vrijen eigendom rechtgesproken.

691. De voortdurende onzichtbare erfdienstbaarheden, en de niet voortdurende, hetzij ze zichtbaar of onzichtbaar zijn, kunnen niet dan bij titelen worden gevestigd.

Het bezit zelfs van onheuglijke jaren, is onvoldoende om ze te vestigen; zonder dat men echter heden de dienstbaarheden van dezen aard kunne betwisten, welke alreeds door het bezit verkregen zijn, in de gewesten waar zij op deze wijze konden verkregen worden.

— Deze dienstbaarheden zijn onverkrijgbaar door verjaring, alleen omdat derzelver bezit niet voortdurende of openbaar zijn kan, doch anders is het gelegen, wanneer het bezit op eenen titel steunt.

692. De bestemming des huisvaders geldt voor titel, ten aanzien der voortdurende en zichtbare erfdienstbaarheden.

— Men noemt « bestemming des huisvaders » het vermoedelijk oogwit van den oorspronkelijken eigenaar van twee erven, om ten behoeve van het eene, eene dienstbaarheid op het andere te vestigen.

693. Er bestaat geene bestemming des huisvaders, tenzij het bewezen is, dat de twee erven, alsnu verdeeld, aan denzelfden eigenaar hebben behoord, en dat het door hem is, dat de zaken gebracht zijn in den staat, waaruit de erfdienstbaarheid voortvloeit.

— De beste schrijvers zijn het eens om te verklaren, dat zoowel het eene als het andere dezer twee bewijzen kan worden gedaan, zoowel bij getuigen als bij titel.

694. Indien de eigenaar van twee erven, tusschen welke er een zichtbaar teeken van erfdienstbaarheid bestaat, over het eene dezer erven beschikt, zonder dat het contract eenige overeenkomst wegens de dienstbaarheid bevat, blijft deze heerschend of lijdend bestaan, ten behoeve van of op het vervreemde erf.

— Om het even op welke wijze de eigenaar over het erf beschikt, hetzij bij verkoop, bij schenking of bij uitersten wil; de bestemming des huisvaders kan altoos ingeroepen worden.

695. De vestigende titel van erfdienstbaarheid kan, opzichtens diegene, welke niet door verjaring kunnen worden verkregen, niet vervangen worden dan door eenen titel van erkenning der erfdienstbaarheid, en uitgaande van den eigenaar van het dienstbare erf.

— Een « titel van erkenning » is eene akte, waarbij het bestaan der erfdienstbaarheid erkend wordt, en volgens art. 1337, moet dezelve, om geldig te zijn, den inhoud van den oorspronkelijken titel vermelden.

696. Wanneer men eene erfdienstbaarheid vestigt, wordt men geacht alles toe te staan, wat noodig is om daarvan gebruik te maken.

Zoo bevat de erfdienstbaarheid om water uit eens anders fontein te putten, noodzakelijk het recht van doorweg.

— Die het doel wil, wil de middelen. Maar gaat de hoofdzakelijke dienstbaarheid te niet, zoo gaat de bijkomende dienstbaarheid insgelijks verloren.

DERDE AFDEELING.

Van de rechten des eigenaars van het erf, waaraan de erfdienstbaarheid is verschuldigd.

697. Degene, aan wien eene erfdienstbaarheid is verschuldigd, heeft recht om alle werken in te richten, die noodig zijn om van de erfdienstbaarheid gebruik te maken en ze te behouden.

— Zoo heeft, bij voorbeeld, de eigenaar van het heerschende erf het recht om over het dienstbare erf te gaan tot het herstellen eener verschuldigde waterleiding; doch hij is verplicht de door hem veroorzaakte schade te vergoeden.

698. De werken komen te zijnen koste

en niet ten koste des eigenaars van het dienstbaar erf, tenware de titel van vestiging der erfdienstbaarheid het tegendeel inhield.

— Het is inderdaad billijk, dat de werken worden bekostigd door dengene, te wiens behoeve zij gemaakt worden. De wet laat echter toe het tegendeel te bedingen.

699. In het geval zelf dat de eigenaar van het dienstbaar erf, bij den titel belast is om te zijnen koste de noodige werken tot gebruik en behoud der erfdienstbaarheid te maken, kan hij zich altoos van dien last bevrijden door het dienstbaar erf af te staan aan den eigenaar van het erf, waaraan de dienstbaarheid is verschuldigd.

— Zulks omdat de verbintenis niet op den persoon maar alleen op het erf rust. Is de dienstbaarheid op een bepaald deel van het erf gevestigd, dan zal de eigenaar ontstaan met afstand te doen van dit deel, 'twelk alléén « dienstbaar erf » is in den zin van ons artikel. Is daarover niets bepaald, zoo komt de vraag voor, of de eigenaar kan voldoen met af te zien van een deel van zijn erf, dat tot de uitoefening der dienstbaarheid toereikend is, en over die vraag zijn het de schrijvers niet eens.

700. Indien het erf, tot welks behoeve de erfdienstbaarheid gevestigd is, komt verdeeld te worden, blijft deze dienstbaarheid voor ieder gedeelte verschuldigd, zonder dat nogtans de toestand van het dienstbaar goed verzwaard moge worden.

Alzoo, bij voorbeeld, wanneer het een recht van doorweg geldt, zijn al de medeëigenaars verplicht dat recht langs dezelfde plaats uit te oefenen.

— Want de dienstbaarheid is verschuldigd aan elk gedeelte van het heerschende erf; men kan nogtans bij den vestigenden titel dit recht beperken.

701. De eigenaar van het dienstbaar erf mag niets verrichten, dat strekken zou om het gebruik der dienstbaarheid te verminderen, of om het ongemakkelijker te maken.

Hij mag dus de gesteldheid der plaatsen niet veranderen, noch de uitoefening der dienstbaarheid verleggen op eene plaats verschillende van die, welke tot de dienstbaarheid oorspronkelijk aangewezen werd.

Maar, indien nogtans deze oorspronkelijke aanwijzing voor den eigenaar van het dienstbare erf bezwarender geworden ware, of indien zij hem belette aldaar voordeelige herstellingen te doen, zou hij aan den eigenaar van het andere erf eene even goede plaats voor de uitoefening zijner rechten kunnen aanbieden, en deze laatste zou zulks niet mogen weigeren.

— De wet wil, dat men in alle omstandigheden het voordeel van het heerschend erf met het minst mogelijk ongemak van het lijdend erf overeenbrenge. Dus, wanneer eene dienstbaarheid, op zekere wijze of op zekere plaats uitgeoefend, minder ongemak aan het dienstbare erf veroorzaakt, zonder dat daaruit eenig nadeel voor het heerschend erf ontstaat, is het op zulke wijze en zulke plaats, dat deze dienstbaarheid moet uitgeoefend worden.

702. Van zijnen kant mag degene, die een recht van erfdienstbaarheid heeft, daarvan slechts gebruik maken volgens zijnen titel, zonder op het dienstbare, noch op het heerschende erf, eenige verandering te mogen bewerken, die den toestand van het eerste bezwaart.

— Doch men lette, dat de wijze van uitoefening der dienstbaarheid, evenals de dienstbaarheid zelve, verjaarbaar is (artikel 708).

VIERDE AFDEELING.

Hoe erfdienstbaarheden te niet gaan.

703. De erfdienstbaarheden houden op, wanneer de zaken zich in zoodanigen toestand bevinden, dat men er geen gebruik meer kan van maken.

— Zij houden op, maar zijn daarom geenszins vernietigd. De uitoefening is slechts opgeschorst, zoolang zij onmogelijk is.

704. Zij herleven, wanneer de zaken derwijze hersteld zijn, dat men er kan gebruik van maken; tenware er reeds een genoegzame tijd ware verloopen, om het te niet gaan der dienstbaarheid te vermoeden, zooals bij artikel 707 is gezegd.

— Alzoo herleeft de dienstbaarheid, wanneer, bij voorbeeld, de muur herbouwd, of de weg hersteld is.

Door genoegzamen tijd verstaat men alhier dertig jaar.

705. Alle erfdienstbaarheid eindigt, wanneer het heerschende en het dienstbare erf in dezelfde hand vereenigd zijn.

— Dit noemt men « vermenging » of *confusie*, en geschiedt door aankoop, erfenis enz.

706. De erfdienstbaarheid gaat te niet door onbruik gedurende dertig jaar.

— Onverschillig van welken aard de dienstbaarheid zij, en zulks omdat de wet altoos de vrijmaking der eigendommen voorstaat.

707. De dertig jaren beginnen te loopen volgens de verscheidene soorten van erfdienstbaarheden, òf van den dag dat men opgehouden heeft daarvan gebruik te maken, wanneer het niet-voortdurende dienstbaarheden geldt; òf van den dag, waarop eenige met de dienstbaarheid strijdige daad is verricht, wanneer het voortdurende dienstbaarheden betreft.

— Niet-voortdurende dienstbaarheden kunnen slechts door 's menschen dadelijk toedoen worden uitgeoefend; voortdurende in tegendeel, worden uitgeoefend, zonder dat dit dadelijk toedoen noodig zij. Daaruit spruit het onderscheid bij dit artikel gemaakt.

708. De wijze, waarop men van eene erfdienstbaarheid gebruik maakt, kan verjaren als de dienstbaarheid zelve en op gelijke manier.

— Als bij voorbeeld, de breedte of de richting van den weg, de plaatsing of het getal der vensters, enz.
Zoo kunnen voortdurende en zichtbare dienstbaarheden alleen door verjaring vermeerderd worden, en allen zonder uitzondering kunnen daardoor worden verminderd.

709. Indien het erf, tot welks behoeve de dienstbaarheid is gevestigd, aan verscheiden eigenaars onverdeeld toebehoort, belet het genot van éénen de verjaring ten opzichte van allen.

— De onverdeelde eigenaars maken, ten opzichte des eigendoms, slechts éénen persoon uit; zoolang er dus één in bezit blijft, zijn allen daarin behouden.

710. Indien er onder de medeëigenaars zich een bevindt, tegen wien de verjaring niet heeft kunnen loopen, zooals een minderjarige, zal hij het recht van al de andere behouden hebben.

— Dit artikel is een gevolg van het grondbeginsel in het voorgaand artikel daargesteld, en altijd in de onderstelling dat de eigenaars onverdeeld zijn.

— Behalve de wijzigingen van het eigendomsrecht, waarvan in dit gedeelte van het Fransch Burgerlijk Wetboek wordt gehandeld, zijn er nog andere, waarop dit Wetboek stilzwijgend is, te weten het recht van ERFPACHT (*emphytéose*) en van OPSTAL (*superficie*). Dit vak is voor België aangevuld door de wet van 25 december 1824, van den volgenden inhoud :

ARTIKEL 1. Indien, na den eersten Januari des jaars 1825, tusschen partijen mocht worden bedongen een recht van *opstal* of *erfpachtsrecht*, zullen op die overeenkomsten toepasselijk zijn al de bepalingen vervat in de wetten van 10 Januari 1824 (Staatsblad, Nrs 13 en 14).

2. De overschrijving der titels van aankomst bij art. 3 en 1 van de voorschreven wetten bevollen, zal op dezelfde wijze en onder dezelfde bepalingen geschieden, als bij de wet van 3 Januari 1824 (Staatsblad Nº 1), opzichtelijk den overgang van onroerende goederen is voorgeschreven. (Zie de wet van 16 december 1851, art. 1.)

— De bepalingen, vervat in de wetten van 10 Januari 1824, zijn de volgende :

Van het erfpachtsrecht.

ARTIKEL 1. Erfpacht is een zakelijk recht, om het vol genot te hebben van een aan eenen andere toebehoorend onroerend goed, onder gehoudenis om aan laatst gemelden, als eene erkentenis van deszelfs eigendom, eenen jaarlijkschen pacht te voldoen, hetzij in gelde, hetzij in voortbrengselen of vruchten.

De titel van aankomst van het erfpachtsrecht, moet in de openbare daartoe bestemde registers worden overgeschreven.

2. Erfpachtsrecht mag noch voor eenen langeren tijd dan negen en negentig jaar, noch voor eenen korteren tijd dan zeven en twintig jaar worden gevestigd.

3. De erfpachter oefent al de rechten uit, welke aan den eigendom van het erf verknocht zijn; doch hij vermag niets te verrichten, waardoor de waarde van den grond zou worden verminderd.

Hij mag alzoo, onder anderen, geen af- of uitgravingen doen van steen, steenkolen, turf, klei of andere soortgelijke tot het erf behoorende grondspeciën, tenware de ontginning reeds mocht zijn aangevangen, toen zijn recht is geboren.

4. De boomen, welke gedurende het erfpachtsrecht sterven, of door een toeval worden omgeworpen, komen ten voordeele van den erfpachter, mits hij andere in derzelver plaats stelt.

Hij heeft insgelijks de vrije beschikking over alle beplantingen door hem zelven aangelegd.

5. De grondeigenaar is tot geenerlei reparatie gehouden.

Daarentegen is de erfpachter verplicht om het in erfpacht uitgegeven goed te onderhouden en daaraan de gewone reparatiën te doen.

Hij mag door het stellen van gebouwen, of door het ontginnen of beplanten van gronden, het erf verbeteren.

6. Hij is bevoegd om zijn recht te vervreemden, met hypotheek te belasten en den grond in erfpacht uitgegeven, met dienstbaarheden te bezwaren voor het tijdvak van zijn genot.

7. Bij het eindigen van zijn recht, kan hij wegnemen al zoodanige door hem gestelde gebouwen of gemaakte beplantingen, waartoe hij uit krachte der overeenkomst niet gehouden was; doch hij is verplicht de schade te vergoeden welke, door dat wegnemen aan den grond mocht veroorzaakt zijn.

Niettemin heeft de grondeigenaar recht van terughouding op die voorwerpen, totdat de erfpachter hem het verschuldigde volledig voldaan heeft.

8. De erfpachter is onbevoegd om van den grondeigenaar te vorderen, dat hij de waarde

betale van de gebouwen, werken betimmeringen en beplantingen hoegenaamd, welke eerstgemelde heeft gemaakt, en zich bij het eindigen van den erfpacht op den grond bevinden.

9. Hij draagt alle belastingen, welke op zijn erf zijn gelegd, hetzij gewone, hetzij buitengewone, hetzij jaarlijksche, hetzij dezulken, die slechts eenmaal moeten worden betaald.

10. De verplichting om de erfpacht te voldoen, is onsplitsbaar, blijvende ieder gedeelte van den in erfpacht uitgegeven grond voor de geheele pacht aansprakelijk.

De erfpachter kan bij parate executie tot de betaling worden genoodzaakt.

11. De erfpachter kan geenerlei vrijstelling van betaling van pacht vorderen, noch uit hoofde van vermindering, noch uit hoofde van het geheel ophouden des genots.

Zoo niettemin de erfpachter, gedurende vijf achtereenvolgende jaren, van het geheel genot is beroofd geweest, zal hem kwijtschelding verschuldigd zijn voor den tijd van zijn gemis.

12. Ter zake van elken overgang van het erfpachtsrecht of van verdeeling eener gemeenschap, is geene buitengewone uitkeering daarvoor verschuldigd.

13. Bij het eindigen van het erfpachtsrecht, heeft de eigenaar tegen den erfpachter eene personeele rechtsvordering, tot vergoeding der kosten, schaden en intresten, veroorzaakt door nalatigheid en gebrek van onderhoud van het erf, of voor de rechten, die de erfpachter door zijne schuld mocht hebben laten verjaren.

14. Wanneer het erfpachtsrecht door het verloop des tijds is geëindigd, wordt hetzelve niet stilzwijgend vernieuwd, doch kan hetzelve bij voortduring blijven bestaan tot wederopzegging toe.

15. De erfpachter kan van zijn recht worden vervallen verklaard ter zake van merkelijke aan het goed toegebrachte schade, of van het grovelijk misbruiken daarvan, onverminderd de rechtsvordering tot vergoeding van kosten, schaden en interesten.

16. De erfpachter zal de vervallen-verklaring uit hoofde van aan het goed toegebrachte schade of misbruik van genot kunnen verhinderen, wanneer hij de zaken in haren vorigen staat herstelt, en voor het vervolg voldoende verzekering geeft.

17. Al de bij dezen titel vastgestelde verordeningen zullen plaats grijpen, voor zooverre daarvan door de overeenkomsten der partijen niet is afgeweken, behoudens echter de bepalingen van artikel 2 hier boven.

18. Erfpachtrecht gaat op dezelfde wijze als het recht van opstal verloren.

Van het recht van opstal.

1. Het recht van opstal is een zakelijk recht om gebouwen, werken of beplantingen op eens andermans goed te hebben.

2. Degene, die het recht van opstal heeft, kan hetzelve vervreemden en met hypotheek belasten.

Hij kan de goederen, aan het recht van opstal onderworpen, met erfdienstbaarheden bezwaren, doch alleen voor het tijdvak, gedurende hetwelk hij het genot van dat recht bezit.

3. De titel van aankomst van het recht van opstal, moet in de daartoe bestemde openbare registers worden overgeschreven.

4. Het recht van opstal kan voor geenen langeren tijd dan van vijftig jaar worden bepaald, behoudens de bevoegdheid om hetzelve te vernieuwen.

5. Zoolang het recht van opstal duurt, kan de grondeigenaar dengene, die dat recht heeft, niet beletten om de gebouwen en andere werken te sloopen of de beplantingen te rooien, en een en ander weg te nemen, mits laatstgemelde den prijs daarvan, tijdens het verkrijgen van het recht van opstal, hebbe voldaan, ofwel de gebouwen, werken en beplantingen door hem zelven gesteld of gemaakt zijn; en voorbehoudens dat de grond zal moeten worden hersteld in den staat, waarin dezelve zich vóór het opbouwen of beplanten bevond.

6. Bij het eindigen van het recht van opstal, treedt de grondeigenaar in den eigendom der gebouwen, werken en beplantingen, onder gehoudenis om de waarde daarvan op dien tijd te betalen aan dengene, die het recht van opstal had, welke laatste recht van terughouding zal hebben totdat die betaling zal voldaan zijn.

7. Indien het recht van opstal gevestigd is op eenen grond, waarop zich reeds gebouwen, werken en beplantingen bevonden, welker waarde door den verkrijger van dat recht niet voldaan is, zal de grondeigenaar, bij het eindigen van het recht van opstal, al die voorwerpen terugnemen, zonder daarvoor tot eenige schadeloosstelling gehouden te zijn.

8. De verordeningen van dezen titel zullen alleen van kracht zijn, voor zooverre daarvan door de overeenkomsten der partijen niet is afgeweken, voorbehoudens echter de bepaling van art. 4 van dezen titel.

9. Het recht van opstal gaat onder andere verloren :

1° Door vermenging.
2° Door het te niet gaan van den grond.
3° Door de verjaring van dertig jaar.

DERDE BOEK.

VAN DE ONDERSCHEIDENE WIJZEN WAAROP MEN EIGENDOM VERKRIJGT.

Door « middelen van verkrijging, » verstaat men de akten of handelingen, welke onmiddellijk aan iemand den eigendom van eene zaak of van een zakelijk recht opdragen. Deze middelen zijn « oorspronkelijk » of « afgeleid; » oorspronkelijk, wanneer zij dienen om den eigendom te verkrijgen van iets, dat aan niemand toebehoort; afgeleid, wanneer zij eenen reeds gevestigden eigendom van den eenen persoon aan den anderen doen overgaan.

De afgeleide middelen van verkrijging, zijn ten « algemeenen » of ten « bijzonderen » titel, naarmate zij eene zekere « hoeveelheid » van zaken, dan wel eene of meer « bepaalde » zaken, ten voorwerp hebben.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Vastgesteld den 29 Germinal jaar XI (19 April 1803). Afgekondigd den 9 Floréal jaar XI (29 April 1803).

711. De eigendom der goederen wordt verkregen en overgedragen door erfenis, door schenking onder levenden of bij uitersten wil, en ten gevolge der verbintenissen.

— Eertijds waren de « verbintenissen » geene rechtstreeksche middelen van verkrijging, dan voor zooveel dezelve door dadelijke overlevering (*traditio*) gevolgd waren. Heden is deze overlevering niet meer noodig, en men kan den eigendom zonder het bezit verkrijgen, uit krachte van de verbindtenis alleen.

712. De eigendom wordt ook verkregen door aankleef of inlijving, en door verjaring.

— « Aankleef » en « inlijving » zijn meest altoos oorspronkelijke middelen van verkrijging; de « verjaring » is een afgeleid middel.

713. De goederen, die geenen eigenaar hebben, behooren den Staat.

— De daad, waardoor men zich meester maakt van iets, dat aan niemand behoort, is een oorspronkelijk middel van verkrijging, en wordt « toeëigening » (*occupatio*) geheeten.

714. Er zijn dingen, die aan niemand behooren, en waarvan het gebruik aan allen gemeen is.

Politiewetten regelen de wijze van derzelver genot.

— Deze zijn de lucht, het water, de zee, en daarop is geen eigendom verkrijgbaar. De Romeinen noemden ze *res communes*, of « gemeene zaken. »

Andere dingen, die aan niemand behooren, maar die door toeëgening kunnen verkregen worden, zooals de wilde dieren, noemden zij *res nullius* of « niemands zaken. »

715. Het vermogen om te jagen of te visschen wordt insgelijks door bijzondere wetten geregeld.

— Jagen en visschen zijn oorspronkelijke wijzen van toeëigening, waarvan de eerste, de jacht, is geregeld bij de wet van 28 Februari 1882 en het koninklijk besluit van 23 September 1884, en de tweede, de visscherij, bij de wet van 19 Januari 1883 en het koninklijk besluit van 15 Mei 1889.

716. De eigendom van eenen schat behoort aan dengene, die hem op zijnen eigen grond vindt: indien de schat op eens anders grond wordt gevonden, behoort hij voor de helft aan dengene, die hem ontdekt heeft, en voor de andere helft aan den eigenaar van den grond.

De schat is alle verborgen of bedolven ding, waarop niemand zijnen eigendom kan bewijzen, en dat door louter toeval ontdekt wordt.

— Dit is almede een oorspronkelijk middel van verkrijging en wordt « ontdekking » (*inventio*) geheeten. Daartoe worden drie voorwaarden vereischt : 1° dat het voorwerp verborgen of bedolven zij : 2° dat niemand daarop een recht van eigendom kunne bewijzen, en 3° dat het door louter toeval ontdekt worde. Bij ontbreking van eene dezer voorwaarden bestaat er geene eigenlijke ontdekking.

— Men zie Swb. 508 § 3.

717. De rechten op in zee geworpene goederen, op voorwerpen, die de zee uitwerpt, van welken aard zij mogen wezen, op planten en grazingen, die op de oevers der zee groeien, worden almede door bijzondere wetten geregeld.

Hetzelfde heeft plaats ten aanzien van verloren zaken, waarvan de eigenaar niet te voorschijn komt.

— Wat verloren zaken betreft, deswegens zie men de artikelen 2279 en 2280.

— Strandgoederen zoowel aan den oever der zee als van binnenwaters gevonden, worden als verloren zaken beschouwd.

— Ten aanzien van verlatene zaken zie men de volgende wetten ; te weten wat betreft :

1° niet verbeurde roerende voorwerpen in de griffiën en bewaarkamers der rechtbanken neergelegd ter gelegenheid van burgerlijke of strafzaken bij vonnis afgedaan of bij verjaring der vordering onderbleven : de wet van 11 Germinaal jaar IV (31 Maart 1796) ;

2° Voorwerpen tot binnenlandsch vervoer toevertrouwd aan ondernemers van openbare vrachtwagens, rij- of vaartuigen, welke binnen de zes maanden der aankomst niet zijn ingevorderd, het decreet van 13 Augusti 1810 ;

3° Voorwerpen toevertrouwd aan besturen van ijzerenwegen hetzij van den Staat, hetzij van maatschappijen, en binnen de zes maanden niet ingevorderd, alsook voorwerpen vergeten of verlaten in statiën, bureelen, rijtuigen, wachtzalen of andere afhankelijkheden van die ondernemingen, de wet van 28 Februari 1860 ;

4° Voorwerpen en waarden bevonden in brieven, door het postbestuur aan kant gelegd, als door onbekenden aan onbekenden gericht, de wet van 30 Mei 1879, art. 9.

EERSTE TITEL.

Van erfenissen.

(Vastgesteld den 29 Germinal jaar XI (19 April 1803). Afgekondigd den 9 Floréal jaar XI (29 April 1803)).

— Het overgaan der goederen, rechten en lasten van eenen overleden persoon op eenen anderen, wordt bij ons « erfopvolging » geheeten. De samenhang van die goederen, rechten en lasten noemt men « erfenis » of « nalatenschap » naarmate hij van den kant van de erfgenamen of van den afgestorvene wordt beschouwd. In het Fransche Wetboek wordt daarvoor slechts één woord gebruikt, namelijk *succession*.

Erfenissen gaan over op tweeërlei wijzen : 1° door den wil des menschen, 2° uit krachte der wet. Van deze laatste alleen, wettelijke erfenissen, of in term van praktijk *ab intestat* genaamd, wordt in dezen titel gehandeld.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van het openvallen der erfenissen en van het bezitnemen der erfgenamen.

718. De erfenissen vallen open door den natuurlijken [en door den burgerlijken]* dood.

* Grondw. 13.

— Het is zeer belangrijk het oogenblik te bepalen, waarop eene erfenis openvalt, en dewijl de wet niet volstrekt gebiedt het sterfuur in de overlijdens-akte uit te drukken (zie art. 79), kan dit juiste oogenblik worden bepaald zoo door titelen als door getuigen.

[**719**]*.

* Grondw. 13.

720. Indien verscheiden personen, welke wederzijds tot elkanders erfenis zijn geroepen, in een zelfde voorval omkomen, zonder dat men kunne weten, wie het eerst overleden zij, wordt het vermoeden van overleving bepaald door de omstandigheden van het geval, en bij ontstentenis dezer, door de kracht der jaren of der kunne.

— Om te kunnen erven moet men dengene overleven, wiens vermoedelijk erfgenaam men is. Deze overleving, al hadde zij maar een oogenblik geduurd, geeft aan den overlevende het recht om de nalatenschap van den vooroverledene in de zijne over te brengen. Men gevoelt dus, hoe belangrijk het is, het juiste oogenblik des overlijdens te bepalen.

Het behoort alleen den rechter om over de omstandigheden te oordeelen.

721. Indien degenen, welke te zamen omgekomen zijn, minder dan vijftien jaar oud waren, zal de oudste worden vermoed langst geleefd te hebben.

Indien zij allen boven de zestig jaar oud waren, zal de jongste worden vermoed langst geleefd te hebben.

Indien de eenen minder dan vijftien, en de anderen meer dan zestig jaar oud waren, zullen de eersten worden vermoed langst geleefd te hebben.

— Onder de vijftien jaar zijn de lichaamskrachten in hare ontwikkeling, boven de zestig jaar in hare verzwakking ; in het eerste geval

wordt dus de jongste, en in het tweede geval de oudste als de zwakste beschouwd.

Onder de vijftien en boven de zestig jaar volgt de wet den regel der natuur, en onderstelt, dat de jongste langst geleefd heeft.

722. Indien degenen, welke te zamen zijn omgekomen, vijftien volle jaren en nog geen zestig jaar bereikt hadden, wordt de manspersoon altoos vermoed langst geleefd te hebben, wanneer er gelijkheid van ouderdom is, of het bestaande verschil geen jaar te boven gaat.

Indien zij van dezelfde kunne waren, moet het vermoeden van overleving, dat aanleiding geeft tot de erfopvolging, volgens de orde der natuur, aangenomen worden; zoodat de jongere wordt vermoed den ouderen overleefd te hebben.

— Van vijftien tot zestig jaar volgt de wet almede den regel der natuur, wanneer de omgekomen personen van dezelfde kunne waren: zoo niet, wordt de mannelijke kunne, als het kloekste, ondersteld het vrouwelijke te hebben overleefd, indien het verschil van ouderdom geen jaar te boven gaat.

723. De wet regelt de orde van erfopvolging tusschen de wettige erfgenamen; bij ontstentenis van deze gaan de goederen tot de onechte kinderen over, vervolgens tot den langstlevenden echtgenoot, en, zoo er geen is, aan den Staat.

— « Wettige erfgenamen » zijn diegene wier recht uit wettige bloedverwantschap met den overledene ontstaat. Zij worden ook « regelmatige erfgenamen » genoemd in tegenstelling van de « onregelmatige erfopvolgers » die bij ons artikel worden opgegeven, en wier rechten bij de art. 767-773 worden bepaald. — Men noemt in de praktijk « wettelijke erfgenamen » in tegenstelling van « erfgemaakten of erfgestelden » alwie tot eene erfenis geroepen zijn uit kracht van eenige bepaling der wet, dus zoowel de onregelmatige erfopvolgers als de wettige erfgenamen.

724. De wettige erfgenamen treden van vollen rechtswege in het bezit der goederen, rechten en rechtsvorderingen van den overledene, onder verplichting om al de lasten der erfenis te kwijten: de onechte kinderen, de langstlevende echtgenoot en de Staat moeten zich door den rechter in bezit doen stellen, volgens de vormen, welke zullen worden bepaald.

— « De doode erft den levende, » is eene uitdrukking onzer oude costumen, welke bij dit artikel wordt bekrachtigd, doch die slechts van rechtstreeksche toepassing is op regelmatige erfgenamen. Onregelmatige erfopvolgers moeten door den rechter in bezit gesteld worden, 't is te zeggen, dat het ontbreken van regelmatige erfgenamen eerst moet worden bewezen; De gevolgen der « bezitneming » (*saisine*) zijn te menigvuldig om alhier te worden uiteengezet.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van de hoedanigheden tot erfopvolging vereischt.

— Men kan tot erven « bekwaam » en echter daartoe « onwaardig » zijn. De « onbekwame » kan noch verkrijgen, noch aanvaarden; de « onwaardige » kan niet behouden wat hij verkregen of aanvaard heeft.

725. Om te erven, moet men noodzakelijk in wezen zijn op den stond, dat de erfenis openvalt.

Dus zijn tot erven onbekwaam,

1° Degene, die nog niet ontvangen is;

2° Het kind, dat niet leefbaar geboren is;

[3° Degene, die burgerlijk dood is]*.

* Grondw. 13.

— Zoohaast er bewezen is, dat een kind op den stond van het openvallen der erfenis ontvangen was, is dat kind tot erven bekwaam, volgens den regel, dat het als geboren aanzien wordt telkens zulks in zijn belang is.

Het bewijs, dat een kind leefbaar (*viable, vitae habilis*) geboren is, geschiedt door een gerechtelijk onderzoek van deskundigen.

[**726**]. Wet van 27 April 1865. — Art. 3. *Vreemdelingen hebben het recht te erven, te beschikken en te ontvangen op dezelfde wijze als de Belgen, in geheel de uitgestrektheid van het koninkrijk.*

— Art. 4. *In het geval van verdeeling van eene zelfde erfenis tusschen vreemde en Belgische medeërfgenamen, zullen deze laatste op de goederen in België gelegen, een deel voorafnemen gelijkstaande met de waarde van de goederen in vreemden lande gelegen, waarvan zij krachtens de plaatselijke wetten en gewoonten, te welken titel het ook zij, zouden uitgesloten zijn.*

727. Onwaardig om te erven, en als zoodanig van de erfenissen uitgesloten, zijn:

1° Degene, die mocht veroordeeld zijn, ter zake dat hij den overledene heeft omgebracht, of getracht heeft om te brengen;

2° Degene, die tegen den overledene eene met doodstraf bedreigde beschuldiging heeft gevoerd, welke bij gerechtelijke uitspraak lasterlijk werd bevonden.

3° De meerderjarige erfgenaam, die van den moord des overledenen kennis dra-

gende, denzelve niet bij het gerecht heeft aangegeven.

— De redenen dezer drie uitsluitingen zijn te tastbaar om uitlegging te behoeven.

De twee eerste gevallen zijn niet van toepassing, zoolang er geen vonnis bestaat.

In het derde geval staat het aan den rechter om te oordeelen of de erfgenaam zich aan het verzuim van aangifte heeft schuldig gemaakt.

728. Het verzuim van aangifte kan niet worden tegengeworpen aan de opgaande of nederdalende bloedverwanten van den moorder, noch aan zijne aangehuwden in denzelfden graad, noch aan zijnen echtgenoot of echtgenoote, noch aan zijne broeders of zusters, noch aan zijne ooms of moeien, noch aan zijne neven of nichten.

— Het ware strijdig met de natuur iemand te verplichten om de misdaad van zijnen eigen bloedverwant bij den rechter aan te geven.

729. De erfgenaam, ter oorzaak van onwaardigheid van de erfenis uitgesloten, is gehouden tot teruggave van al de vruchten en inkomsten, waarvan hij sedert de opening der erfenis het genot heeft gehad.

— Een dergelijk erfgenaam was bezitter te kwader trouw, en als zoodanig mag hij geene inkomsten of vruchten behouden (zie art. 549).

730. De kinderen van den onwaardige, welke ter erfenis komen uit eigen hoofde en zonder behulp der vertegenwoordiging, worden om de misdaad huns vaders niet uitgesloten; doch deze laatste kan in geen geval, op de goederen van die erfenis, den lijftocht eischen, welken de wet aan vaders en moeders op de goederen hunner kinderen toekent.

— De misdaden zijn eigen aan den persoon, die ze begaat; de straffen moeten het dus ook zijn. Doch de kinderen moeten als naaste bloedverwanten uit eigen hoofde komen, bij voorbeeld: een eenige zoon is onwaardig verklaard om van zijnen vader te erven; indien hij kinderen heeft, komen zij uit eigen hoofde tot de erfenis huns grootvaders, als naaste bloedverwanten.

DERDE HOOFDSTUK.

Van de onderscheidene orden van erfopvolging.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene bepalingen.

731. De erfenissen worden opgedragen aan de kinderen en afstammelingen des overledenen, aan zijne opgaande bloedverwanten en aan zijne zijdemagen, volgens de orde en overeenkomstig de regelen hierna bepaald.

732. De wet slaat geen acht, op den aard noch op den oorsprong der goederen, in het regelen van derzelver erfvolging.

— Dit artikel strekt tot afschaffing van het oude deelrecht, volgens hetwelk de goederen op verschillende wijzen werden geërfd en verdeeld, naar gelang van derzelver aard en oorsprong.

733. Alle erfenis, aan bloedverwanten der opgaande of der zijdelinie vervallen, wordt gesplitst in twee gelijke deelen: het eene voor de bloedverwanten der vaderlijke, het andere voor de bloedverwanten der moederlijke linie.

De bloedverwanten, alleen van moeders- of vaderszijde bestaande, worden door de volle bloedverwanten niet uitgesloten; maar nemen alleen deel in hunne linie, behoudens hetgeen bij artikel 752 zal worden gezegd. De volle bloedverwanten nemen deel in beide liniën.

Er heeft geen overgang plaats van de eene linie tot de andere, dan wanneer er geen opgaande bloedverwanten of zijdemagen in de eene der beide liniën gevonden wordt.

— De woorden «bloedverwant, nabestaande» en « maag » hebben in rechten nagenoeg dezelfde beteekenis, en begrijpen al die tot de familie behooren. Het eerste wordt echter meer bepaaldelijk gebezigd in tegenstelling van « aangehuwde ».

Volle bloedverwanten, of, gelijk men zegt, bloedverwanten van « vollen bedde », zijn nabestaanden van vaders- en moederszijde tevens. Van « halven bedde » zijn zulken, die alleen van vaders- of van moederszijde aan elkanderen bestaan; de eersten noemt men in de praktijk *consanguinei*, de anderen *uterini*.

734. Deze eerste verdeeling tusschen de vaderlijke en de moederlijke liniën gemaakt zijnde, wordt er geene verdeeling meer gedaan tusschen de verschillende takken; maar de helft, aan elke linie te beurt gevallen, behoort den naast in graad zijnden erfgenaam of erfgenamen, behoudens het geval van vertegenwoordiging, zooals hierna zal worden gezegd.

— Bij dit artikel is afgeschaft het oude costumier recht, hetwelk bij de wet van 17-21 nivose jaar II (6-10 Januari 1794) gehandhaafd was, en volgens hetwelk het gedeelte aan de nabestaanden van den vader of van de moeder des overledenen te beurt gevallen, onder deze laatsten weder in twee deelen gesplitst werd, en zoo tot in het oneindige.

Volgens dit artikel geschiedt er geene onder-

verdeeling in takken, 't is te zeggen, dat men om de orde van erfopvolging te regelen, de naderheid van graad in de geheele linie, en niet de naderheid van graad in elken tak beschouwt.

735. De naderheid van maagschap wordt vastgesteld door het getal van geslachtsopvolgingen; elke geslachtsopvolging wordt een *graad* geheeten.

— Dit en de twee volgende artikelen verklaren genoegzaam zich zelven : tot nadere opheldering ware het noodig verzonnen geslachts- of stamboomen uiteen te zetten.

736. De opvolging der graden maakt de linie uit : men noemt *rechte linie* de opvolging der graden tusschen personen, die de eene van den anderen afstammen; *zijdelinie*, de opvolging van graden tusschen personen, welke niet de eene van de anderen, maar van eenen gemeenen voorzaat afstammen.

Men onderscheidt de rechte linie in recht nederdalende linie, en recht opgaande linie.

De eerste is die, welke den stamvader verbindt met die van hem afstammen; de tweede is die, welke iemand verbindt met degenen, van wie hij afstamt.

737. In rechte linie telt men zoovele graden als er tusschen de personen geslachtsopvolgingen bestaan : zoo is de zoon, met betrekking tot den vader, in den eersten graad; de kleinzoon in den tweeden; en zoo wederkeerig de vader en grootvader met betrekking tot zonen en kleinzonen.

738. In de zijdelinie worden de graden geteld naar de geslachtsopvolgingen, van den eenen bloedverwant af tot en onbegrepen den gemeenen voorzaat, en van dezen af tot den anderen bloedverwant.

Dus zijn twee broeders in den tweeden graad; oom en neef in den derden graad; rechtzweers in den vierden; en zoo vervolgens.

TWEEDE AFDEELING.

Van vertegenwoordiging.

« Vertegenwoordiging » heeft plaats wanneer de afstammelingen van eenen overleden persoon, in eene nalatenschap deszelfs plaats komen bekleeden en aldaar rechten verkrijgen, welke die persoon nooit gehad heeft, maar die hem zouden hebben toebehoord, indien hij vóór het openvallen dezer rechten niet overleden ware. Aldus, bij voorbeeld, krijgen kinderen de rechten van hunnen overleden vader in de erfenis huns grootvaders.

739. Vertegenwoordiging is een verzinsel der wet, hetwelk tot uitwerksel heeft de vertegenwoordigers te doen optreden in de plaats, in den graad en in de rechten des vertegenwoordigden.

— Het verzinsel bestaat daarin, dat de wet den overleden persoon doet herleven in den persoon zijner afstammelingen.

740. Vertegenwoordiging heeft plaats tot het oneindige in de rechte nederdalende linie.

Zij wordt toegelaten in alle gevallen, hetzij de kinderen van den overledene te zamen komen met de afstammelingen van een vooroverleden kind, hetzij al de kinderen des overledenen, vóór hem gestorven zijnde, de afstammelingen der gezegde kinderen zich onderling in gelijke of ongelijke graden bevinden.

— In de rechte nederdalende linie heeft de vertegenwoordiging geene palen. Kleinkinderen kunnen hunne overgrootouders vertegenwoordigen evenals hunne ouders.

741. Vertegenwoordiging heeft geene plaats ten behoeve der opgaande bloedverwanten; de naaste in ieder der beide liniën sluit altijd den verderbestaande uit.

— Alzoo volgens de orde der natuur de jongere den oudere overleven moet, was het billijk de vertegenwoordiging toe te laten ten behoeve der afstammelingen, omdat zij de goederen hunner grootouders in de nalatenschap hunner ouders zouden gevonden hebben, indien deze niet vooroverleden waren. Dewijl deze beweegreden niet bestaat opzichtens erfgenamen in de opgaande linie, heeft men aan dezelve de gunst der vertegenwoordiging niet toegekend.

742. In zijdelinie is de vertegenwoordiging toegelaten ten behoeve der kinderen en afstammelingen van broeders of zusters des overledenen, hetzij ze tot zijne erfenis komen, te zamen met ooms of moeien, hetzij al de broeders en zusters van den overledene vóór hem gestorven zijnde, de erfenis vervalt op hunne afstammelingen in gelijke of ongelijke graden.

— Bij voorbeeld, iemand sterft, achterlatende eenen broeder en twee neven die uit eenen anderen overleden broeder geboren zijn. De twee neven komen in de erfenis van hunnen oom te zamen met den broeder dezes laatsten, vermits zij den overleden broeder vertegenwoordigen. De vertegenwoordiging strekt zich niet uit tot verdere zijdemagen.

743. In al de gevallen, waar de vertegenwoordiging is toegelaten, geschiedt de verdeeling bij staken : indien een zelfde staak verscheiden takken heeft voortge-

bracht, geschiedt de onderdeeling ook bij staken in elken tak, en de leden in denzelfden tak deelen hoofdsgewijze onder elkander.

— Door « staak » verstaat men den gemeenen stam. « Deelen bij stake » is deelen in de plaats van den gemeenen stamvader.
De verdeeling geschiedt « hoofdsgewijze, » wanneer er zooveel gelijke aandeelen worden gemaakt als er personen of hoofden zijn.
Een en dezelfde boedel kan dus voor sommige erfgenamen staaksgewijze en voor sommige hoofdsgewijze verdeeld worden.

744. Men vertegenwoordigt geene levende personen, maar alleen die welke den natuurlijken [of burgerlijken]* dood ondergaan hebben.

Men kan dengene vertegenwoordigen, wiens erfenis men verworpen heeft.

* Grondw. 18.

— Dus kunnen kinderen, wier vader eene nalatenschap verworpen heeft, dezen hunnen vader in die nalatenschap niet vertegenwoordigen, omdat hij nog in leven is; maar al hebben zij huns vaders nalatenschap verworpen, daarom kunnen zij hem niettemin vertegenwoordigen in andere nalatenschappen.

DERDE AFDEELING.

Van erfopvolging in nederdalende linie.

745. De kinderen of hunne afstammelingen erven van hunne vader en moeder, grootvaders, grootmoeders, of andere opgaande bloedverwanten, zonder onderscheid van kunne of eerstgeboorte, en zelfs wanneer zij uit verschillende huwelijken zijn gesproten.

Zij erven bij gelijke deelen en hoofdsgewijze, wanneer zij allen in den eersten graad en uit eigen hoofde geroepen zijn: zij erven bij staken, wanneer zij allen of ten deele bij vertegenwoordiging komen.

— Alle voortijds bestaan hebbende onderscheid tusschen kinderen is bij dit artikel afgeschaft.
Die in den eersten graad is, komt noodzakelijk uit eigen hoofde. Het kan echter gebeuren, dat er afstammelingen van verschillende graden zijn, en dan geschiedt de verdeeling staaksgewijze.

VIERDE AFDEELING.

Van erfopvolging in opgaande linie.

746. Indien de overledene noch nakomelingen, noch broeder, noch zuster, noch afstammelingen van hen heeft achtergelaten, wordt de erfenis bij der helft onder de opgaande bloedverwanten der vaderlijke linie en de opgaande bloedverwanten der moederlijke linie verdeeld.

De opgaande bloedverwant in den naasten graad verkrijgt de helft aan zijne linie toekomende, ter uitsluiting van alle anderen.

De opgaande bloedverwanten van denzelfden graad erven bij hoofde.

— Er volgt uit dit artikel, dat de opgaande bloedverwanten al de zijdemagen uitsluiten, behalve broeders en zusters of derzelver afstammelingen.

747. De opgaande bloedverwanten erven, bij uitsluiting van alle anderen, de zaken door hen gegeven aan hunne kinderen of afstammelingen zonder nakomelingschap overleden, wanneer de gegevene voorwerpen in natuur ter erfenis wedergevonden worden.

Indien de voorwerpen vervreemd zijn, bekomen de opgaande bloedverwanten den verkoopprijs, die daarover kan zijn verschuldigd. Zij erven ook de actie tot wederneming, die de begiftigde mocht hebben.

— Deze erfenis is gansch afzonderlijk eigen aan opgaande bloedverwanten. Zij bestaat in een recht van wederkeer op twee beweegredenen gegrond: de eerste, opdat de ouders of grootouders niet het dubbel leed zouden uitstaan van hunne kinderen en tevens de goederen, van welke zij zich alléén te hunnen behoeve ontmaakt hadden, te verliezen; de tweede, opdat de vrees van zulk een verlies hunne milddadigheid niet mocht tegenhouden.

748. Wanneer de vader en moeder van eenen zonder nakomelingschap overleden persoon hem overleefd hebben, wordt, indien hij broeders, zusters of afstammelingen van deze heeft achtergelaten, de erfenis verdeeld in twee gelijke deelen, waarvan alleen de helft aan den vader en aan de moeder toekomt, die dezelve onder hen gelijkelijk deelen.

De andere helft behoort aan de broeders, zusters of derzelver afstammelingen, zooals in de vijfde afdeeling van het tegenwoordig hoofdstuk zal worden uitgelegd.

— Het aandeel van vader en moeder is dus bepaald, op de helft der erfenis, wanneer er broeders of zusters bestaan, om het even hoeveel er zijn. Bij voorbeeld: iemand sterft, vader en moeder, twee broeders en eene zuster nalatende, zijne nalatenschap bedraagt 6000 frank, vader en moeder verkrijgen elk 1500, ieder broeder en de zuster elk 1000 frank.

749. In geval de zonder nakomelingschap overleden persoon broeders, zusters of afstammelingen dezer achterlaat, wordt,

indien de vader of de moeder vooroverleden is, het deel, dat op hem of haar overeenkomstig het voorgaande artikel zou vervallen zijn, vereenigd met de helft, welke aan de broeders, zusters of derzelver vertegenwoordigers toekomt, zooals zal worden uitgelegd in de vijfde afdeeling van het tegenwoordig hoofdstuk.

— Zoodat wanneer, in het geval van het voorbeeld hierboven aangewezen, de moeder overleden ware, de 1500 frank aan haar toekomende, zouden worden verdeeld onder de twee broeders en de zuster, die dan elk 1500 fr. zouden genieten.

VIJFDE AFDEELING.

Van erfopvolging in zijdelinie.

750. In geval van vooroverlijden van vader en moeder van eenen persoon, zonder nakomelingschap gestorven, worden zijne broeders, zusters of hunne afstammelingen tot de erfenis geroepen, ter uitsluiting der opgaande bloedverwanten en der andere zijdemagen.

Zij erven uit eigen hoofde of bij vertegenwoordiging, zooals in de tweede afdeeling van het tegenwoordig hoofdstuk geregeld is.

— Dit artikel onderstelt, dat de overledene noch vader, noch moeder, noch afstammelingen heeft achtergelaten, maar alleenlijk broeders of zusters, neven of nichten, en de geheele erfenis wordt aan dezelve toegekend, ter uitsluiting van alle andere bloedverwanten.

— Er wordt geleerd, dat in dit geval de broeders of zusters van halven bedde alle andere bloedverwanten uitsluiten zoowel in hunne eigen linie, als in die waartoe zij niet behooren, en om die reden noemt men ze « bevoorrechte zijdemagen. »

751. Indien de vader en moeder van eenen zonder nakomelingschap overleden persoon hem overleefd hebben, worden zijne broeders, zusters of hunne vertegenwoordigers slechts tot de helft der erfenis geroepen. Indien alleenlijk de vader of de moeder overleefd heeft, worden zij geroepen om drie vierden te erven.

— Dit artikel is slechts eene herhaling van de schikkingen der artikels 748 en 749.

752. De verdeeling van de helft of van de drie vierden aan de broeders of zusters, naar luid van het voorgaand artikel vervallen, geschiedt onder hen in gelijke deelen, indien zij allen van hetzelfde bed zijn : zoo zij van verschillige bedden zijn, geschiedt de verdeeling bij der helft onder de beide vaderlijke en moederlijke liniën des overledenen; die van vaders en moeders zijde bekomen deel in de beide liniën; en die van vaders of moeders zijde slechts ieder in hunne linie : indien er geene andere broeders of zusters dan van eenen kant aanwezig zijn, erven zij de geheele nalatenschap ter uitsluiting van alle andere bloedverwanten der andere linie.

— De schikkingen van dit artikel zijn eene nadere uitlegging van die van het tweede lid van artikel 733 Zij bepalen hoe eene erfenis moet worden verdeeld in deze drie onderstellingen : 1° wanneer alle de broeders en zusters van vollen bedde zijn; 2° wanneer er te gelijk van vollen en halven bedde zijn, en 3° wanneer zij allen van dezelfde zijde zijn, 't is te zeggen allen van vaders- of allen van moederszijde alleen.

753. Bij ontstentenis van broeders of zusters of van afstammelingen dezer en bij ontstentenis van opgaande bloedverwanten in de eene of andere linie, wordt de erfenis voor de helft aan de overlevende opgaande bloedverwanten opgedragen; en voor de andere helft aan de naastbestaanden in de andere linie.

Indien er zijdemagen van denzelfden graad te zamen komen, deelen zij bij hoofde.

— Dus, in de onderstelling dat er in de vaderlijke linie opgaande bloedverwanten, en in de moederlijke alleenlijk zijdemagen bestaan, verkrijgt de naaste vaderlijke opgaande bloedverwant de helft, welke aan zijne linie toekomt, en de naaste moederlijke zijdemaag de helft, die aan zijne linie vervallen is.

Zoo kan het gebeuren, dat een bloedverwant der zijdelinie, slechts van zeer verre bestaande, de nalatenschap komt deelen met den vader of de moeder des overledenen.

754. In het geval van het voorgaand artikel, heeft de overlevende vader of moeder, den lijftocht van een derde der goederen, waarvan hij den eigendom niet erft.

— Deze gunst aan vader en moeder toegestaan, is gegrond op den vermoedelijken wil des overledenen. die voorzeker zijne ouders niet in nood zou hebben gelaten, om het genot van zijdemagen te verhaasten.

Voorbeeld : een zoon sterft en laat eene erfenis van 6000 frank ; zijn vader geniet eerst de helft dezer som, en heeft daarenboven. het genot. zijn leven gedurende, van 1000 frank, welke het derde uitmaken van het aandeel aan de zijdemagen ten deele gevallen.

755. Bloedverwanten verder dan in den twaalfden graad erven niet.

Bij ontstentenis in eene linie van bloed-

verwanten in den erfbaren graad, erven de bloedverwanten der andere linie het geheele.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van onregelmatige erfopvolgingen.

— De wet noemt deze erfopvolgingen « onregelmatig, » omdat zij aan degenen, die er toe komen, den titel van erfgenaam en eenige andere voorrechten der wettige erfgenamen weigert.

EERSTE AFDEELING.

Van de rechten der onechte kinderen op de goederen van hunnen vader of moeder, en van de erfopvolging aan onechte kinderen zonder nakomelingschap overleden.

756. Onechte kinderen zijn geene erfgenamen; de wet vergunt hun geene rechten op de goederen van hunnen overleden vader of moeder, dan wanneer zij wettelijk erkend zijn. Zij vergunt hun geen hoegenaamd recht op de goederen der bloedverwanten van hunnen vader of moeder.

— Bij den aanvang des derden hoofdstuks van den zevenden titel van het eerste boek, is er verklaard wat « onechte kinderen » zijn, en hoe zij worden verdeeld. Het recht van erfopvolging is een recht van familie, en onechte kinderen hebben er geene. *Nec gentem nec familiam habent*, zegt het Romeinsche recht. Indien zij echter « wettelijk erkend » zijn, hebben hunne ouders jegens hen burgerlijke verplichtingen aangegaan, die hun op derzelver nalatenschap het bij de wet bepaalde recht geven.

757. Het recht van een onecht kind op de goederen van zijnen overleden vader of moeder, wordt geregeld als volgt :

Indien de vader of moeder wettige afstammelingen heeft achtergelaten, bestaat dit recht in een derde van het erfelijk deel, dat het onecht kind zou gehad hebben, indien het wettig geweest ware; het bestaat in de helft, wanneer de vader of moeder geene afstammelingen, maar opgaande bloedverwanten, of broeders, of zusters achterlaten; het bestaat in drie vierden, wanneer de vader of moeder noch afstammelingen noch opgaande bloedverwanten, noch broeders, noch zusters achterlaten.

— Het aandeel der onechte kinderen in de drie verschillende gevallen bij dit artikel opgegeven, is gemakkelijk om bepalen, zoohaast de hoegrootheid der nalatenschap is vastgesteld.

758. Het onechte kind heeft recht tot al de goederen, wanneer zijn vader of moeder geene bloedverwanten in den erfbaren graad achterlaten.

— In dit geval moet het onechte kind bewijzen, dat er geene erfgenamen in den erfbaren graad bestaan, wanneer het de inbezitstelling bij de rechtbank vordert (zie art. 770 en 773).

759. In geval van vooroverlijden van het onechte kind, kunnen zijne kinderen of afstammelingen de rechten opeischen bij het voorgaand artikel bepaald.

— Deze soort van vertegenwoordiging, is, volgens de schrijvers, alleen toegelaten, voor zooveel de afstammelingen van het onechte kind niet zelve onecht, maar wettig zijn.

760. Het onechte kind of zijne afstammelingen zijn gehouden, op hetgene zij gerechtigd zijn te vorderen, af te rekenen alles wat zij van den vader of van de moeder, wiens erfenis open is, hebben ontvangen, en aan inbreng mocht onderworpen zijn, volgens de regelen vastgesteld in de tweede afdeeling van het zesde hoofdstuk des tegenwoordigen titels.

— Onechte kinderen kunnen, noch bij schenking, noch bij uitersten wil iets meer ontvangen dan hetgeen de wet hun vergunt. Zij zijn dus verplicht op hun wettelijk erfdeel af te rekenen alles wat zij reeds te voren ontvangen hadden (zie art. 908).

761. Alle opeisching is hun ontzegd, wanneer zij, gedurende het leven van hunnen vader of van hunne moeder, de helft hebben ontvangen van hetgeen hun bij de voorgaande artikels is toegekend, met uitdrukkelijke verklaring van wege vader of moeder, dat hunne meening is het onechte kind te bepalen tot het deel, dat zij hem toegewezen hebben.

In gevalle dit deel minder ware dan de helft van hetgeen aan het onechte kind moest toekomen, zal dit kind slechts het noodige tot aanvulling dezer helft kunnen opeischen.

— Het aandeel, 'twelk de wet aan onechte kinderen in de nalatenschap hunner ouders toekent, kan in geen geval door de ouders worden vermeerderd ; maar in tegendeel kunnen de ouders hetzelve op de helft verminderen.

762. De bepalingen der artikels 757 en 758, zijn niet van toepassing op kinderen in overspel of bloedschande verwekt.

De wet vergunt hun slechts het levensonderhoud.

— Deze kinderen kunnen niet worden erkend. Het levensonderhoud, dat hun bij de wet wordt toegestaan, kan dus niet worden opgeëischt, dan wanneer hunne hoedanigheid ten gevolge van eenig rechtsgeding bewezen is.

763. Dit levensonderhoud wordt geregeld naar het vermogen des vaders of der moeder, het getal en de hoedanigheid der wettige erfgenamen.

— Het levensonderhoud verschilt naar gelang der omstandigheden, evenals bij artikel 208.

764. Wanneer de vader of de moeder van een kind, in overspel of bloedschande verwekt, hem een ambacht heeft doen leeren, of wanneer een van hen, bij zijn leven, hem het levensonderhoud heeft verzekerd, zal het kind geene hoegenaamde opeisching jegens hunne nalatenschap kunnen maken.

— Dit artikel geeft aan den vader en de moeder het middel om hunne erfgenamen te bevrijden van alle geschil met schuldeischers, die altoos hatelijk moeten schijnen.

765. De erfenis van het onechte kind zonder nakomelingen overleden, vervalt op den vader of op de moeder die het erkend heeft; of bij de helft aan beiden, indien het door beiden erkend is.

— In de opgaande en zijdelinie vindt het onechte kind slechts personen, die aan hem door de banden der natuur, wel is waar, vereenigd zijn, maar die de wet niet als zijne erfgenamen erkent. Het is dus alleen bij ontbreken van wettige of onwettige afstammelingen, dat de vader of moeder, die het erkend hebben, zijne goederen erven.

766. In geval van vooroverlijden van vader en moeder des onechten kinds, gaan de goederen, die het van hen ontvangen had, tot de wettige broeders of zusters over, wanneer ze ter nalatenschap in natuur worden wedergevonden; de actiën tot terugneming, indien er bestaan, of de koopprijs dezer vervreemde goederen, zoo die nog verschuldigd is, keeren insgelijks tot de wettige broeders en zusters weder. Al de andere goederen gaan over tot de onechte broeders en zusters of tot hunne afstammelingen.

— Het is door een soort van medelijden voor de onechte broeders en zusters, dat de wet hun de erfenis opdraagt. Wat meer is, de wettige broeders en zusters zijn aan het onechte kind vreemd, en erven van hetzelve niets anders dan de goederen in dit artikel opgenoemd, ten gevolge van een recht van wederkeer, gelijkend aan 'tgene bij artikel 747 is bepaald.

TWEEDE AFDEELING.

Van de rechten van den langstlevenden echtgenoot en van den Staat.

[767]. Wet van 20 November 1896. — Art. 1. *Artikel 767 van het Burgerlijk Wetboek is door de volgende bepalingen vervangen :*

I. *Wanneer de overledene noch bloedverwanten in den erfbaren graad, noch onechte kinderen achterlaat, de goederen zijner nalatenschap behooren aan den echtgenoot die hem zonder echtscheiding, noch scheiding van lijve overleeft.*

— « Echtscheiding » door den beambte van den burgerlijken stand uitgesproken (art. 224 B. W.). Tot daartoe blijft zij zonder uitwerksel.

— « Noch scheiding van lijve » In de bijvoeging van die woorden ligt de eenige wijziging aan de vorige bepaling van het B. W. voor het geval van erveloos overlijden van den eerststervenden echtgenoot toegebracht. Zij is daarop gevestigd dat het vermoeden van 's overledenen genegenheid, die tot grond dient aan de erfopvolging van den overlevende, onbestaanbaar is met de gewichtige redenen door de wet vereischt opdat scheiding bij lijve worde uitgesproken.

De verzoening der echtgenooten, die door alle middelen van rechten kan bewezen worden, doet de scheiding vallen, en het vermoeden van genegenheid met zijne gevolgen herleven.

— De nietigheid van het huwelijk verhindert het recht van erfopvolging niet van den overlevenden echtgenoot die te goeder trouw was. (art. 201).

De bovenstaande bepaling betreft het geval van erveloosheid van den overleden echtgenoot; bij de hierna volgende bepalingen wordt ter gunst van den overlevenden, opdat hij zijnen rang in de samenleving moge behouden, eene bijleefte ingericht, waaraan de naam van « erfelijke lijftocht » wordt gegeven. Deze is eveneens gegrond op de vermoedelijke genegenheid, dus op den vermoedelijken wil van den erflater, en, als zoodanig, wijkt voor het tegenbewijs.

Die bijleefte is geen erfdeel. De genieter wordt onder de erfgenamen niet gerekend; hij is wat de schrijvers heeten een « onregelmatige erfopvolger. » Zoo kan hij op geene voorbehouding onder erfgenamen aanspraak maken, noch zijn recht uitoefenen op goederen, waarover de erflater, wiens bevoegdheid te dien opzichte onveranderd blijft, mocht hebben beschikt. Hij is ook niet gehouden tot de schulden der nalatenschap voor meer dan hij er uit trekt. De schulden worden van den erfboedel afgerekend, aleer het bedrag der bijleefte kan worden bepaald.

Mits deze grondbegrippen, waaruit de hierop volgende bepalingen zijn afgeleid, zullen vele vraagstukken in de toepassing derzelve licht op te helderen zijn.

II. § 1. *De echtgenoot, die noch door*

echtscheiding ontbonden is, noch van lijve gescheiden, en den vollen eigendom niet erft, heeft op de goederen van den eerst overledene een recht van lijftocht, te weten :

— « Lijftocht, » waarvan de bloote eigendom aan de erfgenamen blijft.

De genieter is als tochtenaar onderworpen aan de verplichtingen bij art. 600 en v. van dit wetboek bepaald. Echter blijft het den erflater vrij hem van het maken van inventaris en staat van onroerende goederen, evenals van borgstelling te ontslaan.

1° Op een kindsgedeelte zijnde van een minst genietende wettig kind, zonder dat hetzelve een vierde deel moge te boven gaan, indien de overledene kinderen achterlaat van een vorig huwelijk;

— « Kindsgedeelte enz. » Dit is het beschikbaar gedeelte van art. 1098

— Het woord « kinderen » wordt hier gebruikt met de beteekenis bij art. 914 omschreven. Gewettigde kinderen worden met wettige gelijk gesteld (art. 333); zoo ook aangenomene, (art. 350).

— « Kinderen uit een vorig huwelijk. » Komt de overlevende samen met zijne eigene kinderen, zoo is de bepaling van n° 3° toepasselijk.

2° Op al de goederen, wanneer hij slechts andere zijdemagen dan broeders of zusters, of afstammelingen hunner achterlaat;

3° Op de helft in alle andere gevallen.

Indien de echtgenoot samenkomt met erfgerechtigden van meer dan een der soorten bij de nrs 1°, 2° en 3° hierboven aangewezen, wordt het bedrag van den erfelijken lijftocht bepaald met in achtneming van die erfgerechtigden alléén te wier opzichte dit bedrag het minste is. Ieder der erfgerechtigden wordt daarmede bezwaard naar evenredigheid van hetgene hij in vollen eigendom of in lijftocht geniet.

§ 2. *De overlevende echtgenoot is gehouden de aflevering van zijnen lijftocht te vragen aan de erfgenamen of aan de legatarissen in de orde bij artikel 1011 opgegeven. Niettemin heeft hij recht tot de vruchten van het openvallen der erfenis af.*

— « Erfgenamen » wordt alhier in den uitgestreksten zin genomen, en behelst hen allen, die door de wet tot de erfenis mochten geroepen zijn, zoo wel aangenomene kinderen en erkende onechte kinderen als de bloedverwanten waarvan art. 731 gewaagt

— « Van het openvallen der erfenis af ». Zulks bij afwijking van den regel van art. 1153, om de schade te voorkomen die voor den tochtenaar uit eene langdurige vereffening mocht ontstaan, en ook om de minnelijke aflevering te verwekken.

§ 3. *De berekening zal gedaan worden op eene massa samengesteld uit al de goederen bij het afsterven van den overledene bestaande, waarmede, bij wijze van verzinning, diegene zullen vereenigd worden, over welke hij mocht hebben beschikt hetzij bij akte onder levenden, hetzij bij akte van uitersten wil ten voordeele der erfgerechtigden, zonder vrijstelling van inbreng. Er zal geen rekening gehouden worden van goederen die het voorwerp mochten zijn van een recht van wettelijken of overeenkomstelijken wederkeer.*

— « Ten voordeele der erfgerechtigden en zonder vrijstelling van inbreng ». Wat aan erfgerechtigden met vrijstelling van inbreng, of aan derden werd geschonken of bezet, valt hier dus in aanmerking niet. Immers uit zoodanige beschikkingen blijkt 's erflaters wil den boedel zijner nalatenschap en, naar evenredigheid, den erfelijken lijftocht van zijnen echtgenoot dermate te verkorten.

— « Recht van wettelijke of overeenkomstelijke wederkeer. » Deswegenen zie men de art. 351, 747, 951 en v.

— Die bepaling is in overeenstemming met art. 922, dat tot de berekening moet nageleefd worden.

§ 4. *Echter wordt de erfelijke lijftocht van den overlevenden echtgenoot maar uitgeoefend op de goederen, die het beschikbaar gedeelte uitmaken, en waarover de vooroverledene niet beschikt heeft. De echtgenoot is gerechtigd het artikel 1094 van het Burgerlijk Wetboek in te roepen.*

— « Het beschikbaar gedeelte », waarvan de hoegrootheid, naar het geval, zal berekend worden volgens de art. 915, 1094 of 1098.

— Schiet er, na aftrok der schenkingen en legaten bij § 3 vermeld, van het beschikbaar gedeelte niets over, zoo blijft de erfelijke lijftocht van den overlevende zonder baat. In zoodanig geval zal die laatste de bepaling van art. 2 dezer wet (zie art. [502]) kunnen inroepen, indien hij in nood verkeert.

— Het voordeel overeenkomstig art 1094 bedongen is een onwederroepelijk verkregen recht, waarop, evenals op alle andere voordeelen uit huwelijksche voorwaarden ontstaan, de erfelijke lijftocht zonder uitwerksel blijft.

§ 5. *De overlevende echtgenoot zal op zijnen erfelijken lijftocht de milddadigheden toerekenen, die hij van den overledene ontvangen heeft, behalve strijdige schikking van dezen laatste.*

Indien er milddadigheden werden gedaan, die den vollen eigendom bedragen, zal de toerekening geschieden mits van den erfelijken lijftocht af te trekken het beloop der lijfrent, welke de echtgenoot zich bij

middel van de goederen die hem geschonken of bezet werden, mocht kunnen aanschaffen.

— De wet bedoelt niet des overledenen have te vermeerderen, maar alleenlijk hem een genoegzaam inkomen te verzekeren, om zijnen vorigen rang in de samenleving te behouden, wanneer de wil van den eerststervende niet gebleken is milder te zijn.

§ 6. *Tot voldoening van het aandeel dat hem bij de nrs 1°. 2° en 3° van het 1ste § hierboven is toegekend, zal de overlevende echtgenoot vermogen zich den lijftocht te doen toezeggen van het woonhuis door de echtgenoten bewoond, wanneer hetzelve voor het geheel in de gemeenschap was begrepen of geheel tot de nalatenschap van den vooroverledene behoort, en mits de waarde daarvan niet meer bedrage dan het deel, waarvan hij den lijftocht heeft.*

Insgelijks zal hij zich het stoffeerend huisraad afzonderlijk, geheel of voor een gedeelte kunnen doen toezeggen mits dezelfde voorwaarden als voor het woonhuis zijn gesteld.

Indien de echtgenoot zich den lijftocht van het woonhuis wil doen toezeggen, is het recht tot voorkeur, mits dezelfde voorwaarden, toepasselijk op al of gedeelte der landerijen, die de bewoner van het huis persoonlijk en voor eigene rekening bewerkte, van het landbouwalam en van de dieren aan de landbewerking verbonden.

— Zulks om, zoo veel mogelijk, het instandhouden van den huiselijken aard en wat er van afhangt te bevorderen. Het blijft echter den erflater vrij dit voordeel te beperken of te beletten.

— « Mits dezelfde voorwaarden. » Dit zijn de voorwaarden voor het behoud van het woonhuis gesteld.

— Bij het laatste lid van dit § wordt eene voorwaarde meer gesteld dan bij het tweede, namelijk het behoud van het woonhuis, zoo kan de overlevende zich het stoffeerend huisraad doen toezeggen, hoewel hij het woonhuis verlaat.

§ 7. *Tot de eindelijke verdeeling toe en, ten laatste, tot het verstrijken van één jaar sedert het overlijden, vermogen de erfgenamen, mits voldoende zekerheid te vergen dat de lijftocht van den overlevenden echtgenoot veranderd worde in eene lijfrent. In geval zij oneens zijn, is de verandering aan het goeddunken van de rechtbank overgelaten. Zij heeft terugwerkende kracht tot op den dag van het openvallen der erfenis.*

Echter zullen de erfgenamen die verandering niet kunnen vergen ten aanzien van de goederen, welke de overlevende, bij toepassing van het § 6 hierboven, in zijnen lijftocht zal hebben doen opnemen.

— Goederen met onbepaalde of wisselvallige lasten bezwaard zijn van moeilijken handel; het ware strijdig met het algemeen belang, mocht die toestand te langen tijd aanloopen. Ten andere, is het den genieter onverschillig hoe zijne bijleefte wordt geheeten, mits zij op dezelfde bate uitkomt

— Het vermogen, waarvan hier spraak is, behoort noch aan den overlevenden echtgenoot, noch aan de legatarissen, maar alléén aan de « erfgenamen » (zie de aanteekening onder § 3) en aan allen zonder onderscheid.
De bepaalde korte tijd om hetzelve uit te oefenen, en zijn terugwerkend uitwerksel zijn zeer geschikt om velerhande moeilijkheden te voorkomen.

— Het laatste lid van dit § behoeft geene verklaring.

§ 8. *Indien er wettige afstammelingen van den overledene bestaan, zoo eindigt de lijftocht door het nieuw huwelijk van den echtgenoot.*

— Altijd volgens den vermoedden wil van den overledene. Het ware echter onrecht de inkomsten van de goederen der afstammelingen tot onderstand van het nieuw huisgezin te besteden.

— « Wettige afstammelingen, » onverschillig of zij uit het laatste of uit een vorig huwelijk van den overledene gesproten zijn. Een onecht kind, zelfs wettelijk erkend, zou niet gerechtigd zijn deze bepaling in te roepen.

— « Indien er bestaan ». Waren zij ten tijde van het nieuw huwelijk overleden, de tocht zou niet vervallen.

§ 9. *Wanneer er afstammelingen van den overledene bestaan, is de overlevende echtgenoot van het recht van lijftocht uitgesloten of vervallen:*

1° Indien hij beroofd wordt van al of gedeelte der rechten aan de vaderlijke macht verknocht, uit oorzaak van misbruik, dat hij er van heeft gemaakt, of krachtens eene strafrechtelijke veroordeeling.

2° Indien hij, wegens kennelijk slecht gedrag, uitgesloten of afgezet is van de voogdij over de kinderen, gesproten uit zijn huwelijk met den overledene.

3° Indien hij, om dezelfde reden, uitgesloten of afgezet is van de medevoogdij, over de kinderen uit een vorig huwelijk van zijne vrouw geboren.

— « Afstammelingen », zonder onderscheid tusschen wettige en wettelijk erkende.

— 2° « Over de kinderen gesproten uit zijn huwelijk met den overledene. » Zijne afzetting van de voogdij over kinderen uit een vorig huwelijk gesproten heeft dit uitwerksel niet.

768. Bij ontstentenis van overlevenden

echtgenoot, behoort de nalatenschap aan den Staat.

— Hetgene aan niemand in het bijzonder behoort, moet noodzakelijk aan de gansche samenleving behooren, en deze wordt door den Staat voorgesteld.

— Wat aangaat de nalatenschap van kinderen in Godshuizen opgenomen en erveloos overleden, zie men de wet van 15-25 Pluviose Jaar XIII (4-14 Februari 1805) art. 8. En ten aanzien van het geval van erveloos overlijden van eenen verzekerde bij de Algemeene spaar- en pensioenkas, zie men art. 61 van de w. v. 16 Maart 1865, gewijzigd bij de w. v. 21 Juni 1894.

769. De overlevende echtgenoot en het bestuur der domeinen, die voorgeven op de nalatenschap recht te hebben, zijn gehouden de zegels te doen leggen, en inventaris te doen maken volgens de vormen, die voorgeschreven zijn tot aanvaarding der erfenissen onder voorrecht van inventaris.

— Het leggen der zegelen en het maken van inventaris hebben voor oogwit het behoud van de rechten der regelmatige erfgenamen, die gedurende 30 jaar bevoegd zijn om deze rechten te doen gelden.

770. Zij moeten de inbezitstelling vragen aan de rechtbank van eersten aanleg in welker rechtsgebied de erfenis is opengevallen. De rechtbank vermag op de vraag geene uitspraak te doen, dan na drie afkondigingen en aanplakkingen in de gebruikelijke vormen, en na den procureur des konings te hebben gehoord.

— Zij moeten bewijzen, dat er geene erfgenamen in den erfbaren graad bestaan, en alzoo dit bewijs dikwijls zeer moeilijk is, staat het alleen aan den rechter om daarover te oordeelen.

— Een koninklijk besluit van 16 Juli 1848 regelt hoe de afkondigingen, bij dit artikel bevolen, zullen gedaan worden.

771. De overlevende echtgenoot is daarenboven gehouden aanleg te doen van het roerend goed of genoegzamen borg te stellen voor deszelfs teruggave, in het geval er zich erfgenamen des overledenen aanboden binnen den tusschentijd van drie jaar: na dezen tijd is de borg ontslagen.

— Het roerend goed moet dus worden verkocht om de ontvangst daarvan te kunnen aanleggen.

Na drie jaar is de borg ontslagen, maar daarom houden de rechten der regelmatige erfgenamen niet op te bestaan. Zij verliezen alleen de voorloopige waarborg, die de wet hun verzekert.

772. De overlevende echtgenoot, of het bestuur der domeinen, die de pleegvormen niet mochten hebben nagekomen, welke hun wederzijds voorgeschreven zijn, zullen kunnen verwezen worden tot vergoeding van schaden en verliezen jegens de erfgenamen, indien er zich aanbieden.

— Want in dit geval zouden zij worden gerekend te kwader trouw te hebben gehandeld.

773. De bepalingen van de artikelen 769, 770, 771 en 772 zijn gemeen aan onechte kinderen, die bij ontbreken van bloedverwanten geroepen zijn.

— Dit artikel ziet geenszins op de rechten, waarvan in artikel 757 gewaagd wordt, en die bepaald zijn, maar op die, waarvan artikel 758 spreekt, en die slechts voorwaardelijk zijn, als afhangende van het niet bestaan van bloedverwanten in den erfbaren graad.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Van aanvaarding en verwerping van erfenissen.

EERSTE AFDEELING.

Van aanvaarding.

— De titel van erfgenaam wordt volgens de wet slechts verkregen door het te kennen geven van den wil om dien te aanvaarden. De « aanvaarding » eener erfenis is dus de daad, waardoor de erfbekwame doet zien, dat hij heeft voorgenomen de hoedanigheid van erfgenaam te nemen, en al de verbintenissen aan te gaan, waartoe deze hoedanigheid verplicht. De aanvaarding is niet deelbaar; men moet de erfenis « geheel » aanvaarden of « geheel » verwerpen.

774. Eene erfenis kan louter en eenvoudig, of onder voorrecht van inventaris worden aanvaard.

— Door « louter en eenvoudig, » wordt verstaan zonder uitzondering; 't is te zeggen met al de schulden en lasten, al overtroffen zij ook de baten der geheele nalatenschap.

« Voorrecht van inventaris, » is de bevoegdheid om de schulden en lasten maar te kwijten tot beloop van de waarde der goederen en baten, welke bij inventaris moeten worden bewezen (zie verder art. 802).

775. Niemand is gehouden eene erfenis te aanvaarden, die hem is opgekomen.

— Krachtens het grondbeginsel, dat het elk vrijstaat van een verkregen « recht » af te zien.

776. Gehuwde vrouwen kunnen niet geldiglijk eene erfenis aanvaarden zonder machtiging van haren man, of van het ge-

recht, overeenkomstig de bepalingen van het zesde hoofdstuk van den titel *van het huwelijk*.

De erfenissen aan minderjarigen en aan verbodenen opgekomen, kunnen niet geldiglijk worden aanvaard dan overeenkomstig de bepalingen van den titel *van minderjarigheid, voogdij en zelfmaking*.

— Uit de aanvaarding ontstaat de verbintenis tot het betalen der schulden. Nu, gehuwde vrouwen of minderjarigen kunnen zich niet verbinden. Over minderjarigen, zooals men bij artikel 461 heeft gezien, kan eene erfenis niet anders worden aanvaard dan onder voorrecht van inventaris.

777. Het uitwerksel der aanvaarding werkt terug tot op den dag, dat de erfenis is opengevallen.

— Volgens den ouden regel : « de doode erft den levende. » Hij, die aanvaardt, wordt dus gerekend eigenaar geweest te zijn van den dag des overlijdens af.

778. De aanvaarding kan uitdrukkelijk of stilzwijgend zijn : zij is uitdrukkelijk, wanneer men in eene geloofwaardige of onderhandsche akte den titel of de hoedanigheid van erfgenaam neemt; zij is stilzwijgend, wanneer de erfgenaam eene akte pleegt, die noodzakelijk zijne meening van aanvaarden onderstelt, en waartoe hij niet dan in zijne hoedanigheid van erfgenaam ware gerechtigd.

— Dit artikel ziet alleen op loutere en eenvoudige aanvaarding. Aanvaarding onder voorrecht van inventaris, moet altoos uitdrukkelijk geschieden (art. 793).

De aanvaarding is stilzwijgend wanneer de erfgenaam over een voorwerp tot de nalatenschap behoorende als eigenaar beschikt, of zich hetzelve als zoodanig aantrekt.

779. De akten van louter bewaring, van toezicht en van voorloopig beheer, zijn geene akten van toetreding tot te erfenis, indien men daarbij den titel of de hoedanigheid van erfgenaam niet genomen heeft.

— Men geeft als voorbeelden van dergelijke akten het inzamelen van eenen rijpen oogst, het beletten eener verjaring, het doen van noodige herstellingen, enz.

780. De schenking, verkoop of overdracht, welke een der medeërfgenamen van zijne erfrechten doet, hetzij aan eenen vreemden, hetzij aan al zijne medeërfgenamen, hetzij aan eenige van hen, brengt van zijne zijde aanvaarding der erfenis mede.

Hetzelfde heeft plaats, 1° wegens de verwerping, zelfs om niet, die een der erfgenamen doet ten behoeve van eenen of meer zijner medeërfgenamen;

2° wegens de verwerping, die hij doet zelfs ten behoeve van alle zijne medeërfgenamen zonder onderscheid, wanneer hij den prijs zijner verwerping geniet.

— Het is klaar, dat in de gevallen, bij dit artikel opgenoemd, de erfgenaam als eigenaar handelt, vermits hij zijne gerechtigheid in de nalatenschap of weggeeft of verkoopt.

781. Wanneer degene, aan wien eene erfenis is opgekomen, overleden is zonder die te hebben verworpen of zonder ze uitdrukkelijk of stilzwijgend te hebben aanvaard, kunnen zijne erfgenamen dezelve uit zijnen hoofde aanvaarden of verwerpen.

— Aangezien de erfgenamen in bezit zijn van al de rechten van hunnen voorzaat, is het klaar, dat daaronder het recht behoort van eene erfenis te aanvaarden of te verwerpen.

782. Indien deze erfgenamen het oneens zijn om de erfenis te aanvaarden of te verwerpen, moet zij worden aanvaard onder voorrecht van inventaris.

— Dit is eene afwijking van artikel 775, welke de wet heeft moeten maken, omdat de erfgenamen, die willen aanvaarden, door de andere daarin niet dienen belet te blijven, en omdat er voor deze laatsten in de aanvaarding, onder voorrecht van inventaris, weinig gevaar bestaat.

783. De meerderjarige kan de door hem uitdrukkelijk of stilzwijgend gedane aanvaarding eener erfenis niet betwisten, tenzij in geval deze aanvaarding het gevolg ware geweest van eenige tegen hem gepleegde arglist; hij kan zich nimmer beroepen op voorwendsel van benadeeling, uitgezonderd alleen in het geval, dat de erfenis wierd bevonden te niet gebracht of voor meer dan de helft verminderd te zijn, door de ontdekking van eene akte van uitersten wil, welke op het oogenblik der aanvaarding onbekend was.

— In geval van bedrog door wien ook gepleegd, kan er geene geldige aanvaarding bestaand (men vergelijke art. 1109 en 1116).

Wanneer er een onbekende uiterste wil bestaat, wordt de aanvaarding aangezien als door onwetendheid van deze belangrijke daadzaak te zijn geschied.

TWEEDE AFDEELING.

Van verwerping van erfenissen.

— De « verwerping » van eene erfenis of nalatenschap is de uitdrukkelijke verklaring van iemand, die tot eene erfenis geroepen is,

dat hij de hoedanigheid van erfgenaam, en gevolglijk al de rechten en lasten daaraan verbonden, weigert.

784. Verwerping eener erfenis laat zich niet vermoeden : zij kan niet anders meer worden gedaan dan ter griffie der rechtbank van eersten aanleg, in welker arrondissement de erfenis opengevallen is, op een bijzonder daartoe gehouden register.

— De verwerping is, evenals de aanvaarding, ondeelbaar. Men kan niet verwerpen voor een gedeelte. Zoolang men niet verworpen heeft, wordt men aangezien als te hebben aanvaard.

785. De erfgenaam, die verwerpt, wordt geacht nooit erfgenaam te zijn geweest.

— De verwerping vernietigt dus het bezit, en hare gevolgen werken terug tot op den dag van het openvallen der erfenis.

786. Het aandeel van den verwerpende vermeerdert het erfdeel zijner medeërfgenamen ; indien hij alleen is, vervalt het op den volgenden graad.

— De medeërfgenamen kunnen dit aandeel niet verwerpen om zich te houden aan de paarten, die hun ten deele gevallen zijn ; want, zooals reeds gezegd is, aanvaarding en ver werping zijn beiden ondeelbaar.

787. Men treedt nimmer op bij vertegenwoordiging van eenen erfgenaam, die verworpen heeft : indien de verwerpende alleen erfgenaam in zijnen graad is, of zoo al zijne medeërfgenamen verwerpen, komen de kinderen uit eigen hoofde, en erven bij hoofde.

— Want men kan geen levend persoon vertegenwoordigen (art. 744); en overigens door de verwerping zijn al zijne rechten uitgeput.

788. De schuldeischers van dengene, die ten nadeele hunner rechten verwerpt, kunnen zich door den rechter doen machtigen om de erfenis te aanvaarden uit hoofde van hunnen schuldenaar, in zijne plaats en over hem.

In dit geval wordt de verwerping slechts ten voordeele der schuldeischers vernietigd, en alleenlijk tot beloop van hunne schuldvorderingen : zij wordt zulks niet ten voordeele van den erfgenaam, die verworpen heeft.

— De verwerping eener erfenis is niets anders dan het afzien van een recht, en niemand kan van zijn recht ten nadeele zijner schuldeischers afzien (zie artikel 1167). De aanvaarding der schuldeischers in dit geval, heeft echter niet ten gevolge, dat de schuldeischers als erfgenamen optreden; zij bekomen daardoor alleen het recht om zich op het deel, dat aan hunnen schuldenaar toekwam, te doen betalen.

789. Het vermogen om eene erfenis te aanvaarden of te verwerpen verjaart door het verloop van den tijd, die voor de langste verjaring van onroerende rechten vereischt wordt.

— De langste verjaring is die van dertig jaar (art. 2262). De schrijvers zijn het op de uitlegging van dit artikel niet eens. Wij moeten dus tot hen verzenden.

790. Zoolang de verjaring van het recht om te aanvaarden niet verkregen is tegen de erfgenamen, die verworpen hebben, zijn zij bevoegd om de erfenis nog te aanvaarden, indien deze niet alreeds door andere erfgenamen aanvaard is; ongeminderd nogtans de rechten, die op de goederen der erfenis aan derden kunnen verkregen zijn, hetzij door verjaring, hetzij door akten met den curator over de ledigstaande erfenis geldiglijk gepleegd.

— De verwerping is dus niet onwederroepelijk als de aanvaarding, omdat zij niet, als deze laatste, verbintenissen medebrengt tusschen de erfgenamen en de schuldeischers

791. Men kan, zelfs bij huwelijkscontract, de erfenis niet verwerpen van iemand die in leven is, noch de toevallige rechten vervreemden, welke men op deze erfenis kan hebben.

— Om eene erfenis te kunnen verwerpen, moet zij opengevallen zijn. Onder het oude costumier recht, deden de dochters, die een bruidschat ontvingen, weleens bij haar huwelijkscontract afstand van hare rechten op de nalatenschap harer ouders, en dit artikel heeft bijzonderlijk voor oogwit eenen dergelijken afstand te verbieden.

792. De erfgenamen, die goederen eener erfenis mochten hebben ontwend of verheeld, zijn vervallen van het recht om deze erfenis te verwerpen; zij blijven loutere en eenvoudige erfgenamen, niettegenstaande hunne verwerping, zonder op eenig aandeel in de ontwemde of verheelde voorwerpen te kunnen aanspraak maken.

„ Ontwend of verheeld „ om ze zich alleen toe te eigenen. Indien het ontwenden of verheelen gebeurde na de verwerping, ware het eene diefte, welke de overige erfgenamen zouden kunnen doen vervolgen, bij wege van strafvordering.

DERDE AFDEELING.

Van voorrecht van inventaris, van zijne uitwerkselen, en van de verplichtingen van den erfgenaam onder zoodanig voorrecht.

— Het « voorrecht van inventaris » is eene bevoegdheid die de wet aan den vermoedelijken erfgenaam verleent om de nalatenschap te aanvaarden, zonder tot de schulden verder gehouden te zijn dan zijn aandeel in de baten beloopt, en zonder zijne eigene goederen met die der nalatenschap te vermengen, tevens zijn recht behoudende om zijne eigene inschulden jegens de nalatenschap te doen gelden.

793. De verklaring van eenen erfgenaam, dat hij deze hoedanigheid niet verstaat te nemen dan onder voorrecht van inventaris, moet gedaan worden ter griffie der burgerlijke rechtbank van eersten aanleg, in welker arrondissement de erfenis is opengevallen : zij moet worden ingeschreven op het register tot opneming der akten van verwerping bestemd.

— De aanvaarding onder voorrecht van inventaris, moet evenals de verwerping, openbaar gemaakt worden bij middel der verklaring in dit artikel vereischt, opdat de schuldeischers kennis mogen dragen van de meerdere of mindere verplichtingen der erfgenamen te hunnen opzichte.

794. Deze verklaring heeft geen uitwerksel, dan voor zooveel zij voorafgegaan of gevolgd wordt door eenen getrouwen en nauwkeurigen inventaris der goederen van de erfenis, volgens de vormen bij de wetten op de rechtspleging reregeld, en binnen den tijd, welke hierna zal worden bepaald.

— De inventaris moet dus de verklaring voorafgaan of daarop volgen. Het spreekt van zelf dat de inventaris noodig is om het beloop der baten, en dus het beloop der te betalen lasten te kunnen vaststellen.

Wegens de pleegvormen van den inventaris, zie men B. R. art. 941 en v.

795. De erfgenaam heeft drie maanden tijd om inventaris te maken, te rekenen van den dag der opening van de erfenis.

Hij heeft bovendien, om zich op zijne aanvaarding of verwerping te beraden, eenen tijd van veertig dagen, die beginnen te loopen van den dag der verschijning der drie maanden vergund voor den inventaris, of van den dag der sluiting van den inventaris, indien hij vóór de drie maanden voltrokken is.

796. Indien er nogtans in de nalatenschap voorwerpen bestaan, welke aan bederf onderhevig of kostelijk om bewaren zijn, kan de erfgenaam, in zijne hoedanigheid van erfbekwame, en zonder dat men daaruit eene aanvaarding van zijnen kant afleiden kunne, zich door het gerecht tot verkooping dezer goederen doen machtigen.

Deze verkooping moet worden gedaan door openbaren beambte, na de aanplakkingen en afkondigingen bij de wetten op de rechtspleging geregeld.

— Om zich tot de verkooping te doen machtigen, wendt hij zich bij verzoekschrift tot den voorzitter der rechtbank van eersten aanleg (B. R. art. 986). Men zie verder B. R. art. 617 en v.

797. Gedurende den loop der tijdvakken om inventaris te maken en beraad te nemen, kan de erfgenaam niet worden gedwongen om zich te verklaren, en geene verwijzing kan jegens hem worden bekomen : indien hij de erfenis verwerpt wanneer de tijd verstreken is of eerder, zijn de kosten, door hem wettiglijk tot dit tijdstip gemaakt, ten laste der nalatenschap.

— « Om zich te verklaren, » beteekent : om te aanvaarden of te verwerpen. De schuldeischers kunnen desniettemin hunne rechten tegen de nalatenschap doen gelden; maar de erfgenaam is niet gehouden zich tegen hunne aanspraken te verdedigen, zoolang de bewuste tijdvakken niet verstreken zijn.

798. Na verloop der hiervoren bepaalde tijdvakken kan de erfgenaam, in geval hij in rechte vervolgd wordt, een nieuw uitstel vragen, hetwelk de rechtbank voor wie het geschil is gebracht, verleent of weigert volgens de omstandigheden.

— Het ware mogelijk, dat de eerste tijdvakken niet vernoegden tot het nemen der noodige inlichtingen; doch indien de erfgenaam niet in rechte vervolgd wordt, behoeft hij geen nieuw uitstel te vragen, aangezien hij, gedurende dertig jaar, de bevoegdheid behoudt om te aanvaarden of te verwerpen (art. 789).

799. De kosten van vervolg, in het geval bij het voorgaand artikel vermeld, zijn ten laste der erfenis, indien de erfgenaam bewijst, dat hij van het overlijden geene kennis gehad heeft, of dat de uitstellen ongenoegzaam waren, hetzij ter oorzaak van de ligging der goederen, hetzij ter oorzaak der ontstane geschillen : indien hij daarvan geen bewijs levert, blijven de kosten te zijnen persoonlijken laste.

— In het eerste geval is er den erfgenaam niets te wijten; in het tweede geval draagt hij de kosten als eene straf van zijn verzuim.

800. De erfgenaam behoudt niettemin na verloop van de tijdvakken bij artikel 795 vergund, zelfs van die, welke door den rechter overeenkomstig artikel 798 zijn toegestaan, de bevoegdheid om alsnog inventaris te maken en zich als erfgenaam onder voorrecht van inventaris te gedragen, indien hij echter geene akte van erfgenaam heeft gepleegd, of indien er geen vonnis tegen hem bestaat, dat kracht van gewijsde bekomen heeft, en waarbij hij in hoedanigheid van zuiveren en eenvoudigen erfgenaam verwezen wordt.

— Er is reeds gezegd en herhaald, dat de erfgenaam, wanneer hij niet in rechte vervolgd wordt, of wanneer hij geene akte van erfgenaam gepleegd heeft, gedurende dertig jaar bevoegd is om de erfenis te aanvaarden of te verwerpen.

Een vonnis heeft « kracht van gewijsde, » wanneer het door geene rechtsmiddelen meer kan worden veranderd of verbroken.

801. De erfgenaam, die zich plichtig gemaakt heeft aan verheling, of die, wetens en te kwader trouw, verzuimd heeft in den inventaris voorwerpen der nalatenschap te begrijpen, is van het voorrecht van inventaris vervallen.

— Deze bepaling is eene uitbreiding van art. 792. Het verzuim van voorwerpen in den inventaris te begrijpen, is zoowel als het wegmaken en verduiken dezer voorwerpen, een middel om de schuldeischers in hunne rechten te verkorten, en wordt dus op gelijke wijze gestraft.

802. Het uitwerksel van het voorrecht van inventaris bestaat in den erfgenaam het voordeel te geven :

1° Om slechts tot betaling van de schulden der erfenis gehouden te zijn tot beloop der waarde van de goederen, die hij genoten heeft, zelfs om zich van de betaling der schulden te kunnen ontlasten, door al de goederen der erfenis aan de schuldeischers en legatarissen af te staan;

2° Om zijne eigene goederen niet te vermengen met die der nalatenschap, en om tegen haar het recht te behouden om de betaling zijner inschulden in te vorderen.

— Men is het niet eens op de vraag, of de afstand der goederen, in het eerste lid vermeld, met eene verwerping is gelijk te stellen.

De voordeelen bij het tweede lid toegestaan, zijn zeer belangrijk; want de loutere en eenvoudige erfgenaam is, wegens de schulden der nalatenschap, aansprakelijk op zijne eigene goederen, en kan natuurlijk zijne goedvindens tegen de nalatenschap niet doen gelden, alzoo hij haar zelf vertegenwoordigt.

803. De erfgenaam onder voorrecht is gelast de goederen der nalatenschap te beheeren, en moet rekening doen over zijn beheer aan de schuldeischers en legatarissen.

Hij kan op zijne eigene goederen niet gedwongen worden, dan nadat hij tot het overleggen zijner rekening in vertoef gesteld is, en bij gebreke van aan deze verplichting te hebben voldaan.

Na het aanzuiveren der rekening kan hij op zijne eigene goederen niet gedwongen worden, dan alleenlijk tot beloop der sommen, die hij bij slot van rekening is schuldig gebleven.

— De erfgenaam onder voorrecht wordt aangezien als goederen te beheeren, die hem toebehooren. Daaruit volgt, dat hij over zijn beheer geene vergelding te vorderen heeft, en dat hij in dit beheer niet meer zorgen moet aan den dag leggen, dan in dat zijner eigene goederen. Doch hij kan over de goederen geenszins beschikken, noch deze met hypotheek bezwaren. Hij moet rekening doen van zijn beheer, omdat hij zich van de nalatenschap niets mag toeëigenen vooraleer de schuldeischers en legatarissen betaald zijn.

Men is « in vertoef » (*in mora*) van eene verbintenis na te komen, wanneer men daartoe, volgens de vormen bij de wet voorgeschreven, is aangemaand, of wanneer zekere termijnen verstreken zijn (zie art. 1139).

804. Hij is niet aansprakelijk dan wegens grove fouten in het beheer, waarmede hij gelast is.

In rechten verdeelt men de misslagen of verzuimen in drie soorten, te weten :

« Lichte fouten, » welke een zeer werkzaam beheerder niet begaan zou;

« Gewone fouten, » welke een voorzichtig beheerder in zijne eigene zaken niet begaan zou;

« Grove fouten, » welke gewoonlijk niemand in zijne eigene zaken begaat.

Uit dit artikel volgt dus dat de erfgenaam, in het beheer der nalatenschap, moet te werk gaan als in dat zijner eigene zaken.

805. Hij mag de roerende goederen der erfenis niet verkoopen, dan ten overstaan van eenen openbaren beambte, bij opbod en na de gebruikelijke aanplakkingen en afkondigingen

Indien hij ze in natuur vertoont, is hij slechts aansprakelijk wegens de vermindering van waarde of de verslechting door zijne onachtzaamheid veroorzaakt.

— De wet laat hem de keuze, of om de roerende goederen te verkoopen, of om ze in natuur te bewaren, en hier is door roerende goederen te verstaan al wat niet onroerend is. Wegens de vormen der verkooping, zie men B. R. art. 989, dat verzendt naar art. 617 en v.

— Ten aanzien van inschrijvingen op de spaarkas is van den regel, bij het eerste lid van het bovenstaande artikel voorgeschreven, bij k. b. v. 22 November 1875 art. 19 in bepaalde gevallen afgeweken, en volgens een algemeen gebruik is zulks toepasselijk op alle waardijen ter beurs aangeteekend.

806. Hij mag de onroerende goederen niet verkoopen, dan volgens de vormen bij de wetten op de rechtspleging voorgeschreven; hij is gehouden den koopprijs daarvan over te wijzen aan de hypotheek hebbende schuldeischers, die zich hebben bekend gemaakt.

— De vormen welke in dit geval moeten worden in acht genomen, zijn voorgeschreven bij de volgende bepaling :

WET VAN 12 JUNI 1816.

III.

« Ten tweeden : met betrekking tot onroerende goederen gevonden wordende in boedels, die onder benificie van inventaris zijn aanvaard, of in vacante nalatenschappen :

§ 1. De erfgenamen of curateuren respectievelijk, zullen gehouden zijn de autorisatie tot den publieken verkoop te vragen aan de rechtbank van eersten aanleg over het arrondissement, alwaar de boedel of nalatenschap is gevallen, welke daarop, na verhoor van den officier, zal beslissen en in gevalle de autorisatie wordt verleend, tevens eenen notaris zal benoemen, voor wien de publieke verkoop zal worden gehouden.

§ 2. De publieke verkoop zal vervolgens door den notaris worden gehouden, ten overstaan van den vrederechter van het kanton, alwaar de boedel is gevallen. »

807. Hij is gehouden, indien de schuldeischers of andere belanghebbende personen zulks vorderen, eenen goeden en deugdelijken borg te stellen over de waarde van het roerend goed in den inventaris begrepen, en over het deel van den verkoopprijs der onroerende goederen aan de hypotheek hebbende schuldeischers niet overgewezen.

Blijft hij in gebreke dezen borg te stellen, dan worden de roerende goederen verkocht, en derzelver verkoopprijs in bewaring gesteld, gelijk ook het niet overgewezen gedeelte van den verkoopprijs der onroerende goederen, om te worden gebruikt tot kwijting der lasten van de nalatenschap.

— De borg wordt gevraagd bij middel eener aanmaning aan den erfgenaam, die drie dagen tijd heeft om dien aan te bieden (B. R. art. 992 en 993).

De vraag van eenen enkelen belanghebbende is daartoe voldoende.

808. Indien er tegenkantende schuldeischers zijn, mag de erfgenaam onder voorrecht slechts betalen volgens de orde en op de wijze door den rechter geregeld.

Indien er geene tegenkantende schuldeischers zijn, betaalt hij de schuldeischers en legatarissen, naarmate zij zich aanbieden.

— « Tegenkantende schuldeischers, » zijn zoodanige, die hunne rechten doen kennen en zich verzetten tegen het verrichten van iets te hunnen nadeele.

— De wijze van rangschikking wordt bepaald bij art. 990 en v. B. R.

809. De niet tegenkantende schuldeischers, die zich slechts na het aanzuiveren der rekening en de betaling der slotsom aanbieden, hebben geen ander verhaal dan op de legatarissen.

In het een en ander geval, verjaart het verhaal door verloop van drie jaar, te rekenen van den dag van het aanzuiveren der rekening, en van de betaling der slotsom.

— « Aanzuiveren der rekening, » is niets anders dan het vaststellen der balans van de ontvangsten en uitgaven, waardoor de slotsom wordt opgemaakt.

De schulden gaan vóór de legaten, want niemand kan geldiglijk geven, zoolang hij betalen moet.

— In het eerste lid van dit artikel wordt er slechts van een geval gewaagd, en het tweede lid spreekt er van twee. Dit gebrekkig opstel komt voort uit de weglating van eene schikking, welke het eerste ontwerp van het wetboek inhield.

810. De kosten van verzegeling, indien er gedaan is, van inventaris en rekening, zijn ten laste der nalatenschap.

— Al deze kosten worden door den erfgenaam onder voorrecht in zijne rekening gebracht.

De verzegeling is niet volstrekt noodig, wanneer er geene afwezigen of minderjarigen bestaan ; doch zij dient om den erfgenaam onder voorrecht te bevrijden van kwade vermoedens.

VIERDE AFDEELING.

Van ledige erfenissen.

— Men kende eertijds « ledige » (*vacante*) en « verlatene » (*vague*) erfenissen. Deze onderscheiding onzer oude costumen is thans van minder belang. Van meerder belang is het

onderscheid tusschen eene « ledige erfenis » en eene « erveloozе nalatenschap » (*en déshérence*), welke bestaat wanneer er noch wettige erfgenamen noch onregelmatige erfopvolgers bekend zijn, en die volgens artikel 768 aan den Staat behoort.

811. Wanneer, na verloop der tijdvakken tot het maken van inventaris en het nemen van beraad, zich niemand aanbiedt, die op eene erfenis aanspraak maakt, en er geen gekende erfgenaam bestaat, of de gekende erfgenamen ze verworpen hebben, wordt deze erfenis geacht ledig te staan.

— Zoohaast de gekende erfgenamen de erfenis hebben verworpen, kunnen de schuldeischers de erfenis als ledigstaande aanzien, en de benoeming van eenen curator over dezelve bewerken, behoudens het recht der verdere erfgenamen van zich alsnoch aan te bieden.

812. De rechtbank van eersten aanleg, in welker arrondissement de erfenis opengevallen is, benoemt eenen curator, op de vraag der belanghebbende personen, of op de vordering van den procureur des konings.

— De belanghebbende personen zijn de schuldeischers of legatarissen. De procureur des konings heeft dezelfde bevoegdheid, omdat het van algemeen belang is, dat geene goederen verlaten of onbeheerd blijven.

813. De curator eener ledige erfenis is eerst vooral gehouden den toestand derzelve door inventaris vast te stellen : hij oefent en vervolgt hare rechten; hij antwoordt op de eischen, welke tegen haar worden gedaan; hij beheert, onder last om het gereede geld, dat zich in de erfenis bevindt, alsook de penningen voortkomende van de opbrengst der verkochte roerende of onroerende goederen, te storten in de kas van [den ontvanger der koninklijke regie] *bewaarstelling** tot behoud der gerechtigheden, en op last van rekening te doen aan wien het zal behooren.

* K. B. v. 2 November 1848, a. 14, 8o.

— Er behoeft slechts inventaris te worden gemaakt voor zooveel een erfgenaam, die nadien de erfenis verworpen heeft, zulks niet reeds gedaan had.

De overstorting der gelden en gereede penningen wordt alsnu gedaan in handen van den hypotheekbewaarder, die met de kas van bewaarstelling is gelast (k. b. v. 10 December 1868, art. 19).

814. De bepalingen voorkomende in de derde afdeeling van het tegenwoordig hoofdstuk, aangaande de vormen van den inventaris, de wijze van beheer en de rekening van wege den erfgenaam onder voorrecht van inventaris te doen, zijn overigens gemeen aan de curatoren over ledige erfenissen.

— Er bestaat echter verschil tusschen het beheer van den erfgenaam onder voorrecht van inventaris, en dat van den curator over eene ledige erfenis; want de eerste bestuurt zonder vergelding, goederen van welke hij tot dus verre eigenaar is : de laatste wordt beloond, en is dus tot strengere waakzaamheid gehouden.

ZESDE HOOFDSTUK.

Van verdeeling en van inbrengen.

EERSTE AFDEELING.

Van de rechtsvordering tot verdeeling, en van haren vorm.

— De « verdeeling » is eene werking bij middel van welke men de aandeelen bepaaldelijk vaststelt en aanwijst, die iederen gerechtigde in het gemeene goed toekomen.

815. Niemand kan genoodzaakt worden in onverdeeldheid te blijven; en de verdeeling kan altoos worden gevorderd, niettegenstaande strijdige verboden en overeenkomsten.

Men kan echter overeenkomen om de verdeeling gedurende eenen bepaalden tijd op te schorsen : deze overeenkomst kan niet langer dan vijf jaar verplichtend zijn; doch zij kan vernieuwd worden.

— De onverdeeldheid is bijna altoos eene bron van geschillen onder de medeëigenaars, en het is van openbaar belang dat dezelve, zooveel mogelijk, vermeden worden. Daarom is de rechtsvordering tot verdeeling onverjaarbaar en kan zij altijd worden uitgeoefend, niettegenstaande alle verboden of bedingen van het tegendeel.

De vijf jaren, gedurende welke de onverdeeldheid kan verplichtend zijn, loopen altoos te rekenen van den dag der overeenkomst of vernieuwing.

816. De verdeeling kan worden geëischt, zelfs wanneer een der medeërfgenamen afzonderlijk het genot mocht hebben gehad van een gedeelte der goederen van de erfenis, indien er geene akte van verdeeling of geen genoegzaam bezit tot het verkrijgen der verjaring heeft plaats gehad.

— De verjaring, waarvan hier gewaagd wordt, heeft maar plaats, wanneer een der medeërfgenamen het goed « afzonderlijk » als eigenaar (*pro suo*) heeft bezeten. Indien dit bezit dertig jaar duurt met al de voorwaarden, die de wet tot de verjaring vereischt, wordt de

bezitter daardoor alleen en onwederroepelijk eigenaar (art. 2262).

817. De rechtsvordering tot verdeeling, ten opzichte der minderjarige of in verbieding gestelde medeërfgenamen, kan worden uitgeoefend door hunne voogden, daartoe bijzonderlijk door eenen familieraad gemachtigd.

Ten aanzien der afwezige erfgenamen, behoort de rechtsvordering aan de in bezit gestelde bloedverwanten.

— De machtiging van den familieraad is den voogden niet noodig om te antwoorden op eenen eisch tot verdeeling; want die dezen eisch instellen, kunnen niet verplicht worden in onverdeeldheid te blijven (zie art. 465).

Wanneer de afwezigheid nog niet verklaard is, wordt de afwezig vermoede door eenen notaris vertegenwoordigd (zie art. 113).

818. De man kan zonder medewerking zijner vrouw de verdeeling vorderen van de roerende of onroerende voorwerpen, die haar zijn opgekomen en in de gemeenschap vallen : ten aanzien der voorwerpen, welke in de gemeenschap niet vallen, kan de man de verdeeling niet vorderen zonder medewerking zijner vrouw; hij kan alleenlijk, indien hij het recht van genot harer goederen heeft, eene voorloopige verdeeling eischen.

De medeërfgenamen der vrouw kunnen de volkomen verdeeling niet vorderen, dan mits den man en de vrouw in de zaak te betrekken.

— De man is, gedurende het huwelijk, meester van de gemeenschap, en moet dus de verdeeling kunnen bewerken van de goederen, die daarvan deel maken. Van de eigene goederen der vrouw heeft hij slechts het beheer, en dus kan hij zonder haar over dezelve niet handelen.

Uit dit artikel volgt, dat de verdeeling of slechts « voorloopig » of « volkomen » kan zijn. Men zie deswegens art 840.

Wanneer de verdeeling door de medeërfgenamen wordt gevorderd, hebben man en vrouw daarin beiden belang, en moeten dus beiden daartoe worden geroepen.

819. Indien al de erfgenamen aanwezig en meerderjarig zijn, is de verzegeling der voorwerpen van de nalatenschap niet noodig, en kan de verdeeling geschieden in den vorm en door al zulke akte als de belanghebbende partijen gepast oordeelen.

Indien al de erfgenamen niet aanwezig zijn : indien er onder hen minderjarigen of in verbieding gestelden zijn, moet de verzegeling binnen den kortst mogelijken tijd geschieden, hetzij ten verzoeke der erfgenamen, hetzij ter benaarstiging van den procureur des konings bij de rechtbank van eersten aanleg, hetzij ambtshalve door den vrederechter, in wiens omtrek de erfenis is opengevallen.

— De verzegeling is een maatregel, die ten doele heeft te beletten, dat er eenig goed of voorwerp van de nalatenschap weggemaakt of verdoken worde. Wegens dezen maatregel zie men B. R. art. 908 en v.

820. De schuldeischers kunnen ook de verzegeling vorderen krachtens eenen uitvoerbaren titel of een verlof van den rechter.

— Bij art. 545 B. R., wordt bepaald welke vereischten de titel moet hebben om in rechte uitvoerbaar te zijn.

Het verlof wordt verleend door den voorzitter der rechtbank of door den vrederechter van het kanton (B. R. art. 909).

821. Wanneer de verzegeling gedaan is, kunnen alle schuldeischers zich daartegen verzetten, zelfs wanneer zij noch uitvoerbaren titel, noch verlof van den rechter hebben.

De pleegvormen voor het lichten der zegels en het opmaken van den inventaris zijn geregeld bij de wetten op de rechtspleging.

— Het verzet is in dit geval eene voorbehoudende akte, waarbij de schuldeischer belet, dat er tot de ontzegeling worde overgegaan, zonderdat hij daartoe geroepen worde. Men zie deswegens B. R. art. 926 en v.

— Dit artikel werd verklaard als volgt :

WET VAN 16 JULI 1844.

EENIG ARTIKEL. Het artikel 821 van het Burgerlijk Wetboek is zoo op hypotheek hebbende als op alle andere schuldeischers toepasselijk.

822. De rechtsvordering tot verdeeling, en de geschillen, die zich in den loop der werkingen opdoen, zijn onderworpen aan de rechtbank der plaats van de opening der erfenis.

Het is voor deze rechtbank, dat er wordt overgegaan tot de koopveilingen, en dat moeten worden gebracht de eischen betrekkelijk de waarborg der kavels onder de deelgenooten, en die tot vernietiging der verdeeling.

— Zoolang de erfenis niet is verdeeld, wordt zij beschouwd als een wezen, dat door de erfgenamen wordt vertegenwoordigd, en welks woonstede ter plaats is, waar de erfenis is opengevallen. Deze plaats is de laatste woonstede des overledenen (art. 110), al ware hij toevalliglijk elders gestorven; want aldaar be-

vinden zich gewoonlijk zijne titelen en papieren. Na de verdeeling houdt de erfenis op te bestaan, en ieder erfgenaam moet dan ter plaats zijner woonstede aangesproken worden.

823. Indien een der medeërfgenamen weigert in de verdeeling toe te stemmen, of indien er geschillen ontstaan, hetzij op de wijze om daartoe over te gaan, hetzij op de manier van ze te eindigen, doet de rechtbank uitspraak als in zaken van korte behandeling, of benoemt, indien daartoe stof is, tot de werkingen der verdeeling eenen der rechters, op wiens verslag zij de geschillen beslist.

— « Zaken van korte behandeling » of *sommiere zaken* zijn die welke, minder moeilijk of minder belangrijk dan andere gewezen worden op eene enkele akte, zonder verdere handelingen of pleegvormen. (B. R. art. 405.)

824. De schatting der onroerende goederen wordt gedaan door deskundigen van wege de belanghebbende partijen gekozen, of op hunne weigering ambtshalve benoemd.

Het proces-verbaal der deskundigen moet de grondslagen der schatting ontvouwen : het moet uitdrukken of het geschatte voorwerp gemakkelijk kan worden verdeeld; op welke wijze; eindelijk, in geval van verdeeling, ieder der deelen bepalen, die er van kunnen worden gemaakt, en derzelver waarde.

— Deze schatting heeft nog niet voor doeleinde het samenstellen der kavels. Het is eene werking die plaats heeft om de mas der nalatenschap vast te stellen.

De deskundigen zijn gewoonlijk ten getalle van drie, tenware al de belanghebbenden het eens waren om maar éénen te benoemen.

825. De schatting der roerende goederen, indien er geene prijzij van gedaan is, bij eenen regelmatigen inventaris, moet worden gedaan door lieden zich des verstaande, op juiste waarde en zonder verhoog.

— De woorden « juiste waarde en zonder verhoog, » zien op een gebruik, dat was ontstaan ten gevolge van een edict van 1556, waarbij de prijzers van roerende goederen verantwoordelijk werden gesteld over hunne prijzij, indien de goederen niet verkocht werden tegen den prijs der schatting. Tegenwoordig geschiedt de prijzij volgens waarde van den dag.

826. Ieder der medeërfgenamen kan zijn aandeel der roerende en onroerende goederen der erfenis in natuur eischen; niettemin, indien er schuldeischers zijn, die beslag gelegd of verzet gedaan hebben, of indien de meerderheid der medeërfgenamen de verkooping noodig oordeelt tot het kwijten der schulden en lasten van de erfenis, worden de roerende goederen openbaarlijk in den gewonen vorm verkocht.

— De schuldeischers hebben belang, dat de goederen worden verkocht om uit de opbrengst te kunnen betaald worden; doch de erfgenamen kunnen de verkooping beletten door het betalen der schulden.

De meerderheid der erfgenamen wordt vastgesteld niet volgens het getal der erfgenamen, maar volgens de hoegrootheid hunner gerechtigheden in de erfenis.

Alzoo de verkooping der « roerende goederen » slechts het betalen der schulden ten doele heeft, kan ieder erfgenaam, wanneer hij die schulden betalen wil, zijn aandeel in natuur opeischen.

827. Indien de onroerende goederen niet gemakkelijk kunnen worden verdeeld, moet er tot de verkooping worden overgegaan, bij veiling voor de rechtbank.

Echter kunnen partijen, indien zij allen meerderjarig zijn, toestemmen, dat de veiling worde gedaan voor eenen notaris door hen bij overeenstemming gekozen.

— De vraag of de onroerende goederen gemakkelijk kunnen worden verdeeld, wordt opgelost door het verslag van de deskundigen, waarvan artikel 824 gewaagt.

828. Nadat de roerende en onroerende goederen geschat en verkocht zijn, zoo daartoe stof is, verzendt de rechter-commissaris partijen voor eenen notaris, op welken zij overeenstemmen, of die ambtshalve wordt benoemd, indien partijen het over de keus niet eens zijn.

Voor dezen beambte gaat men over tot de rekeningen, welke de deelgenooten elkander kunnen verschuldigd zijn, tot het vormen der algemeene mas, tot de samenstelling der kavels, en tot de uitleveringen aan elk der deelgenooten te doen.

— De algemeene mas is samengesteld uit : 1° De onroerende goederen volgens hunne waardeering (artikel 824) en den prijs der verkochte onroerende goederen (art. 827); 2° de roerende goederen volgens hunne prijzij (art. 825) en den prijs der verkochte roerende goederen (artikel 826); 3° de inschulden der nalatenschap; en 4° de inbrengsten (art. 829).

Door « uitleveringen » (*fournissements*) wordt alhier verstaan, het afleveren van alles wat aan ieder der deelgenooten mag toekomen, te welken titel het zij

829. Elke medeërfgenaam doet inbreng aan de mas, volgens de regelen, welke hierna zullen worden bepaald, van de aan

hem gedane giften en van de sommen, die hij verschuldigd is.

— De « inbreng der gedane giften » heeft voor doelwit het gelijkmaken der deelen tot welke ieder erfgenaam gerechtigd is

Het « inbrengen der verschuldigde sommen » is eigenlijk geen inbreng, maar eene voldoening van schulden.

830. Indien de inbreng niet in natuur geschiedt, nemen de medeërfgenamen aan wie hij verschuldigd is, een gelijk gedeelte op de mas der nalatenschap vooraf.

De voorafnemingen geschieden, zooveel mogelijk, in voorwerpen van denzelfden aard, dezelfde hoedanigheid en deugdelijkheid als de voorwerpen, welke niet in natuur ingebracht worden.

— Wanneer de inbreng geschiedt op deze wijze, dan zegt men, dat hij plaats heeft « bij mindere bedeeling. » Voorbeeld : Er zijn drie erfgenamen, wier gerechtigheden dezelfde zijn : een van hen heeft van den overledene ontvangen een roerend goed ter waarde van 1000 fr.; indien hij deze som niet inbrengt, nemen de twee andere erfgenamen elk eene som van 1000 frank vooraf. en aldus wordt de gelijkheid hersteld Indien hunne gerechtigheden niet gelijk waren, zou het beloop der voorafneming naar de hoegrootheid der gerechtigheden moeten worden berekend.

— Men neme ook acht op de voorafneming van art. 4 der wet van 27 April 1865, hierboven in plaats van art. [726] aangehaald.

831. Na deze voorafnemingen, wordt er, op hetgeen in de mas overig blijft, voortgegaan tot samenstelling van zooveel gelijke kavels als er erfgenamen zijn, of staken die onder elkander deelen.

— Wanneer de erfgenamen bij hoofde deelen, zijn er zooveel kavels als er personen zijn. Deelen zij bij stake, dan rekenen al de erfgenamen van denzelfden staak slechts voor éénen persoon : hetgeen vooral plaats heeft in het geval van optreding bij vertegenwoordiging.

832. Bij het vormen of samenstellen der kavels, moet men zooveel mogelijk vermijden de erven te splitsen en de bebouwingen te verdeelen; en het is voegzaam, dat in iederen kavel, indien het zijn kan, dezelfde hoeveelheid roerende goederen, onroerende goederen, rechten of inschulden van denzelfden aard en dezelfde waarde gebracht worde.

— Door het splitsen der erven en bebouwingen, zou het kunnen gebeuren dat derzelver betrekkelijke waarde verminderd wierd. Men moet dus deze splitsing, zooveel mogelijk, vermijden.

833. De ongelijkheid der kavels in natuur wordt vergoed door eene uitkeering, hetzij in rente, hetzij in gelde.

— Deze « uitkeering » wordt gemeenlijk « opleg » (*soulte*) geheeten, en heeft plaats om de splitsing der goederen te voorkomen.

834. De kavels worden gemaakt door eenen der medeërfgenamen, indien zij op de keuze onder elkander kunnen overeenstemmen, en indien de gekozene dezen last aanvaardt : in het tegengesteld geval worden de kavels gemaakt door eenen deskundige, dien de rechter-commissaris aanwijst.

Zij worden vervolgens uitgeloot.

— Wanneer al de erfgenamen meerderjarig zijn, kan de verdeeling geschieden op al zulke wijze als zij het geradig vinden (zie art. 819).

Wanneer er onder hen minderjarigen of afwezigen zijn, moet zij plaats hebben in gevolge de bepalingen van art. IX der wet van 12 Juni 1816, onder art. 466 aangehaald.

835. Vooraleer tot de loting over te gaan, wordt elk deelgenoot toegelaten om zijne bezwaren tegen de samenstelling der kavels voor te dragen.

— Bij voorbeeld, wanneer een erfgenaam mocht beweren, dat de kavels niet gelijk zijn ; dat de goederen onnoodiglijk gesplitst of de bebouwingen verdeeld zijn; dat ieder kavel geene gelijke hoeveelheid onroerende en roerende goederen bevat, enz.

In dit geval verzendt de notaris partijen voor den bevoegden rechter.

836. De regels, voor de verdeeling der te verkavelen massen vastgesteld, worden insgelijks in acht genomen bij de onderverdeeling, tusschen de mededeelende staken te doen.

— Als elke staak den kavel ontvangen heeft, die hem te beurt is gevallen, moet deze weder verdeeld worden onder de verschillende takken of personen, die den staak uitmaken, en daarbij worden dezelfde regelen in acht genomen.

837. Indien er in de werkingen, die voor eenen notaris zijn verzonden, zich geschillen voordoen, zal de notaris procesverbaal opmaken van de moeilijkheden en van de wederzijdsche gezegden van partijen; hij zal ze verzenden voor den commissaris tot de verdeeling benoemd; en overigens zal er worden voortgevaren in gevolge de vormen door de wetten op de rechtspleging voorgeschreven.

— De notaris is geen rechter : zijne bediening bepaalt zich tot het opnemen van de overeenkomsten der partijen. Wegens deze geschillen, zie men B. R. art. 977.

838. [Indien al de medeërfgenamen niet tegenwoordig zijn, of indien er onder hen verbolenen of minderjarigen, ja zelfgemaakte zich bevinden, moet de verdeeling in rechte geschieden, overeenkomstig de regelen voorgeschreven bij artikelen 819 en volgende, tot en medebegrepen het voorgaande artikel]*. Indien er verscheiden minderjarigen zijn, die in de verdeeling strijdige belangen hebben, moet er aan elk een bijzondere en eigen voogd worden gegeven.

* W. v. 12 Juni 1816 art. IX (onder art. 466).

[**839**]*.

* W. v. 12 Juni 1816 (onder art. 459).

840. De verdeelingen, overeenkomstig de hierboven voorgeschreven regelen gedaan, hetzij door de voogden, bij machtiging van eenen familieraad, hetzij door de zelfgemaakte minderjarigen bijgestaan door hunne curatoren, hetzij namens de afwezigen of niet aanwezigen, zijn volkomen; zij zijn slechts voorloopig, indien de voorgeschreven regelen niet zijn in acht genomen.

— Wanneer eene verdeeling slechts voorloopig is, is het niet noodig de vernietiging daarvan te eischen om ze te doen ophouden; het volstaat, dat er eene volkomene verdeeling geëischt worde. De schrijvers zijn het niet eens om te beslissen, of deze volkomen verdeeling alleen over de minderjarigen of aanwezigen kan worden geëischt, dan wel of meerderjarigen daartoe ook gerechtigd zijn.

841. Alle persoon, zelfs des overledenen maagschap, welke zijn erfgerechtigde niet is, en aan welken een medeërfgenaam zijn recht op de nalatenschap mocht hebben afgestaan, kan van de verdeeling worden verwijderd, hetzij door al de medeërfgenamen, hetzij door éénen alleen, mits hem den prijs van den afstand terugkeerende.

— Deze schikking heeft tot doel zoodanige vreemden van de verdeeling te verwijderen, die alleen door winzucht gedreven, zich bij middel van het koopen van erfrechten, in het geheim der familiën mochten willen indringen, en dus de verdeeling onder de erfgenamen vermoeilijken.

Indien de afstand der erfrechten « om niet » geschied ware, als bij voorbeeld, bij eene schenking, zou men den vreemden begiftigde niet kunnen verwijderen; want dan kan men niet onderstellen, dat hij door winzucht gedreven is.

842. Na de verdeeling moet aan elken der deelgenooten overgave gedaan worden van de titelen, eigen aan de voorwerpen hem ten deele gevallen.

De titelen van eenen gesplitsten eigendom blijven aan dengene, die er het grootste deel in heeft, onder last om wanneer hij daartoe zal worden uitgenoodigd, daarmede diegenen zijner deelgenooten te helpen, welke daarbij belang zullen hebben.

De titelen aan geheel de erfenis gemeen, worden overgegeven aan dengene, welken al de erfgenamen zullen hebben verkozen om daarvan bewaarhouder te blijven, onder last om daarmede, op alle uitnoodiging, de deelgenooten te behelpen. Indien er moeilijkheid over deze keuze bestaat, wordt zij door den rechter geregeld.

— Indien er zich niemand met de bewaring der titelen lasten wil, worden die gewoonlijk aan eenen notaris overgegeven.

TWEEDE AFDEELING.

Van inbreng.

— « Inbreng » bestaat in de afgifte, die ieder erfgenaam aan de mas der erfenis doet, van al wat hij van den overledene ontvangen heeft, opdat alles onder de erfgenamen verdeeld worde. Er wordt ondersteld, dat de overledene de gifte aan zijnen vermoedelijken erfgenaam maar heeft gedaan als een voorschot op zijne nalatenschap, en onder last om dezelve bij de verdeeling weder in te brengen.

843. Alle erfgenaam, zelfs onder voorrecht van inventaris, die tot eene erfenis komt, moet aan zijne medeërfgenamen inbrengen alles wat hij van den overledene, bij schenking onder levenden, rechtstreeks of zijdelings ontvangen heeft: hij mag de giften niet behouden, noch de legaten eischen hem door den overledene gedaan, tenware de giften en legaten hem uitdrukkelijk bij vooruitgifte en buiten deel, of met vrijstelling van inbreng, gedaan waren.

— Een erfgenaam, die de erfenis verwerpt, is tot geenen inbreng gehouden, aangezien « hij tot de erfenis niet komt. »

« Zijdelings ontvangen » is ontvangen bij middel van eenen derden tusschenkomenden persoon, of bij middel van een contract ten bezwarenden titel, zooals een verzonnen verkoop.

De wil des erflaters is de eerste regel ter verdeeling van zijne nalatenschap, en wanneer deze wil « uitdrukkelijk » is te kennen gegeven, moet hij nagekomen worden.

« Vooruitgift of voorafneming » (*préciput, præceptum*) zijn woorden die geenen twijfel wegens des overledenen wil toelaten.

844. In geval zelfs de giften en legaten

hem mochten gedaan zijn bij vooruitgift en met vrijstelling van inbreng, mag de erfgenaam tot verdeeling komende, dezelve slechts behouden tot beloop van het beschikbaar gedeelte : het overige is aan inbreng onderworpen.

— Het « beschikbaar gedeelte » is datgene waarover het den overledene vrijstond te beschikken. Immers bij de artikelen 913, 914 en 915 is er aan afstammelingen en opgaande bloedverwanten een aandeel voorbehouden, over hetwelk de erflater niet beschikken kan; heeft hij echter zulks gedaan, dan moet dat gedeelte worden teruggegeven.

845. De erfgenaam, die de erfenis verwerpt, mag echter de gifte onder levenden aan hem gedaan behouden, of het legaat aan hem gemaakt opeischen, tot beloop van het beschikbaar gedeelte.

— Het wettig erfdeel mag nimmer worden gekrenkt, te welken titel het zij. Wanneer dan de erfgenaam de erfenis verwerpt, om zich aan zijne gift of zijn legaat te houden, kunnen deze altoos worden verminderd, overeenkomstig de artikelen 920 en volgende.

846. De begiftigde, die tijdens de schenking geen vermoedelijk erfgenaam was, maar die erfgerechtigd is ten dage van het openvallen der erfenis, is insgelijks den inbreng verschuldigd, tenware de schenker hem daarvan hadde vrijgesteld.

— Om te weten, of de inbreng al of niet dient plaats te hebben, moet men dus alleen het oogenblik van het openvallen der erfenis en geenszins van het doen der schenking in acht nemen.

847. De giften en legaten gedaan aan den zoon van dengene, die erfgerechtigd is tijdens het openvallen der erfenis, worden altoos geacht met vrijstelling van inbreng te zijn gedaan.

De vader, die van den schenker erft, is niet gehouden dezelve in te brengen.

— Het is klaar, dat deze giften of legaten niet gedaan zijn geweest als een voorschot op de nalatenschap van den gever; want de personen aan wie zij gedaan zijn, waren eigenlijk zijne vermoedelijke erfgenamen niet.

848. Gelijkelijk is de zoon, die uit eigen hoofde van den schenker erft, niet gehouden tot inbreng der gifte aan zijnen vader gedaan, hadde hij zelfs de erfenis van dezen laatste aanvaard : maar, indien de zoon slechts bij vertegenwoordiging komt, moet hij inbrengen hetgeen aan zijnen vader gegeven was, zelfs in geval hij diens erfenis mocht hebben verworpen.

— In het eerste geval van dit artikel, was de zoon geen rechtstreeksche erfgenaam des schenkers. In het tweede geval, kon hij natuurlijk geen meerder recht hebben dan zijn vader had, wiens plaats hij bij vertegenwoordiging vervult.

849. Giften en legaten aan den echtgenoot van eenen erfgerechtigde gedaan, worden geacht gemaakt te zijn met vrijstelling van inbreng.

Indien de giften en legaten gezamenlijk aan twee echtgenooten gemaakt zijn, waarvan een alleen erfgerechtigd is, brengt deze laatste de helft daarvan in; indien de giften aan den erfgerechtigden echtgenoot zijn gedaan, brengt hij die in voor het geheel.

— Eertijds werd de gifte aan den echtgenoot van den erfgerechtigde gedaan, aangezien als eene bevoordeeling van dezen laatste. Dit artikel heeft voor doel het vroegere recht deswegens te wijzigen.

850. Inbreng geschiedt alleen ter nalatenschap van den schenker.

— Alzoo de inbreng voor doel heeft het herstellen der gelijkheid onder de erfgenamen van den schenker, moet hij ter nalatenschap alleen van dezen laatste gedaan worden.

Men moet geene goederen terugbrengen in eene nalatenschap, waaruit zij niet zijn gekomen.

851. Inbreng is verschuldigd van hetgeen besteed is geweest om aan eenen der medeërfgenamen eenen stand te bezorgen, of om zijne schulden te betalen.

— Men behoort te onderscheiden wat besteed is tot het bezorgen van eenen stand, en wat besteed is tot de opvoeding. Het eerste is aan inbreng onderworpen, het tweede niet.

852. Kosten van voedsel, onderhoud, opvoeding, bedrijfsonderricht, gewone kosten van toerusting, die van bruiloft en gebruikelijke geschenken, moeten niet worden ingebracht.

— Dit artikel en de drie volgende bevatten uitzonderingen of wijzigingen van het grondbeginsel des inbrengs.

« Toerusting » is *équipement* tot den krijgsdienst.

853. Hetzelfde heeft plaats wegens de baten, die de erfgenaam mocht hebben getrokken uit overeenkomsten met den overledene aangegaan, indien deze overeenkomsten geene zijdelingsche voordeelen aanboden, wanneer zij gemaakt zijn.

— De wet ontzegt niemand het vermogen om met zijne erfgenamen overeenkomsten aan te

gaan; de toevallige en onzekere winsten, uit deze overeenkomsten spruitende, zijn ook geene milddadigheden; doch indien de overeenkomst zelve een voordeel aanbiedt, wordt dit als eene zijdelingsche milddadigheid aangezien. Zulks ware het geval met eenen verkoop, die verre beneden de waarde plaats hebben zou.

854. Insgelijks is er geen inbreng verschuldigd uit hoofde van genootschappen tusschen den overledene en eenen zijner erfgenamen zonder bedrog aangegaan, wanneer de voorwaarden daarvan bij eene geloofwaardige akte geregeld zijn.

— Er zou bedrog bestaan, indien de overledene, bij voorbeeld, den erfgenaam als medegenoot in zijnen handel aangenomen had, hem daarbij eenen verzonnen inleg toekennende, die geene plaats gehad heeft, of wanneer hij de dagteekening vervroegd had eener akte, waarbij de erfgenaam mocht aangenomen zijn als deelgenoot in eene onderneming, die reeds geëindigd is. Om dit laatste bedrog te voorkomen, eischt de wet eene authentieke akte.

855. Het onroerend goed, dat bij louter toeval en zonder de fout van den begiftigde vergaan is, is aan geenen inbreng onderworpen.

— Dit is eene toepassing van den regel *res perit domino*, het goed vergaat voor rekening des eigenaars; dus hier voor rekening der nalatenschap.

856. De vruchten en kroozen van zaken aan inbreng onderworpen, zijn slechts verschuldigd te rekenen van den dag van het openvallen der erfenis.

— De kroozen loopen in dit geval zonder dat het noodig zij daartoe eenigen eisch te doen Men herinnere zich, dat de burgerlijke vruchten dag voor dag worden verkregen, en de natuurlijke slechts op het oogenblik, dat zij worden ingezameld (art. 585 en 586).

857. Inbreng is slechts door den medeërfgenaam aan zijnen medeërfgenaam verschuldigd; hij is niet verschuldigd aan legatarissen noch aan schuldeischers der erfenis.

— Dus is de inbreng slechts verschuldigd « door » en « aan » erfgenamen bij versterf. De gelijkheid die de wet onder erfgenamen beoogt, wil zij alleen daarstellen onder bloedvrienden, aan wie de natuur gelijke rechten geeft.

858. Inbreng geschiedt in natuur of bij mindere aanbedeeling.

— « In natuur, » wanneer de erfgenaam de voorwerpen zelven, die hij ontvangen heeft, ter erfenis wederbrengt.

« Bij mindere aanbedeeling, » wanneer het aandeel van den erfgenaam zooveel wordt verminderd als de waarde der ontvangene voorwerpen bedraagt.

In het eerste geval is de inbreng « wezenlijk, » in het tweede is hij « verondersteld. »

859. Hij kan in natuur worden gevorderd, ten aanzien der onroerende goederen, telkens als het geschonken onroerend goed door den begiftigde niet is vervreemd, en dat er in de nalatenschap geene andere onroerende goederen aanwezig zijn van denzelfden aard, dezelfde waarde en deugdelijkheid, waarvan men omtrent gelijke kavels voor de andere medeërfgenamen kan vormen.

— Zulks strekt almede om de gelijkheid onder de erfgenamen in de verdeeling te herstellen; het staat echter den begiftigde altoos vrij het ontvangen goed in natuur in te brengen.

860. De inbreng geschiedt alleen bij mindere aanbedeeling, wanneer de begiftigde het onroerend goed vóór de opening der erfenis heeft vervreemd; hij is verschuldigd over de waarde van het onroerend goed, tijdens het openvallen.

— Alzoo de inbreng is verschuldigd over de waarde, die het onroerende goed « tijdens het openvallen der erfenis » heeft, trekt men daaruit het gevolg, dat de verhooging of vermindering van waarde, welke het tot alsdan bekomen of ondergaan heeft voor rekening der erfenis is, onverschillig of het goed door den begiftigde vervreemd is of niet.

861. In alle geval, moeten aan den begiftigde de kosten worden ingestaan, waardoor het goed is verbeterd, met inachtneming van hetgene de waarde daarvan tijdens de verdeeling vermeerderd is.

— Het goed ware verbeterd, bij voorbeeld, wanneer de begiftigde eenen grond had vruchtbaar gemaakt, of een gedeelte van eenig gebouw voltrokken, enz. Indien dus eene bekostiging van 2000 frank het goed maar voor 1500 frank heeft vermeerderd in waarde, moet de erfenis hem slechts deze laatste som vergoeden. Wegens uitgaven van enkel genoegen, is de erfenis geene vergoeding verschuldigd.

862. Insgelijks moeten aan den begiftigde worden ingestaan de noodzakelijke kosten, welke hij tot behoud van het goed heeft gemaakt, al ware zelfs het goed daardoor niet verbeterd.

— Indien deze kosten niet gemaakt waren, zou het goed misschien te niet gegaan zijn, en om deze reden is de vergoeding verschuldigd.

863. De begiftigde, van zijnen kant, moet vergoeding doen wegens de beschadigingen en verslechtingen, die de waarde

van het onroerend goed hebben verminderd, door zijn toedoen of door zijne fout en zijn verzuim.

— Wanneer hij, bij voorbeeld, eene verjaring niet heeft belet; indien hij eene erfdienstbaarheid op het goed heeft laten verkrijgen, enz.

864. In geval het onroerend goed door den begiftigde is vervreemd, moeten de verbeteringen of beschadigingen, gedaan door dengene, die hetzelve heeft verkregen, worden aangerekend overeenkomstig de drie voorgaande artikelen.

— 't Is te zeggen dat de vergoeding, wegens verbeteringen of beschadigingen, moet geschieden " aan " of " door " den begiftigden erfgenaam, overeenkomstig de aangehaalde artikels, en niet " aan " of " door " den kooper.

865. Wanneer inbreng in natuur geschiedt, worden de goederen vereenigd met de mas der erfenis, zuiver en vrij van alle lasten door den begiftigde gesticht; doch de hypotheek hebbende schuldeischers kunnen in de verdeeling tusschenkomen, om er zich tegen te verzetten, dat de inbreng gedaan worde ter scheeling hunner rechten.

— De begiftigde had op het goed slechts een oplosbaar recht, en daarom gaan de daarop gevestigde hypotheken te niet.

De schuldeischers hebben belang om na te zien, of er zich in de erfenis geene onroerende goederen van denzelfden aard en dezelfde waarde bevinden, ten einde hunnen schuldenaar van den inbreng in natuur te bevrijden (art. 859).

866. Wanneer de gifte van een onroerend goed, aan eenen erfgerechtigde met vrijstelling van inbreng gedaan, het beschikbaar gedeelte overtreft, geschiedt de inbreng van het overschot in natuur, indien de afscheiding van dit overschot gemakkelijk kan gedaan worden.

In het tegengestelde geval, wanneer het overschot meer dan de helft der waarde van het onroerend goed uitmaakt, moet de begiftigde het goed in zijn geheel inbrengen, mits op de mas de waarde van het beschikbaar gedeelte vooraf te nemen: indien dit gedeelte de helft der waarde van het onroerend goed te boven gaat, mag de begiftigde het goed in zijn geheel behouden, mits minder aanbedeeld te worden, en zijne medeërfgenamen in gelde of anderszins vergoeding te doen.

— Er moet dus eerst worden gezien, of het overtreffend gedeelte gemakkelijk kan worden afgescheiden; in geval van neen, moet de waarde van het beschikbaar gedeelte en de waarde van het goed onderling worden vergeleken, ten einde te kunnen bepalen of de begiftigde alsdan niet zal verplicht zijn het goed in natuur in te brengen. Is hij daartoe verplicht, dan neemt hij het bedrag van het beschikbaar gedeelte vooraf; is hij daartoe niet verplicht, en behoudt hij het goed, dan doet hij aan zijne erfgenamen vergoeding van hetgeen de waarde des goeds het beschikbaar gedeelte overtreft.

867. De medeërfgenaam, die inbreng doet van een onroerend goed in natuur, mag het bezit daarvan behouden tot de wezenlijke uitkeering der sommen, aan hem wegens onkosten of verbeteringen verschuldigd.

— Dit bezit strekt dus tot pand voor de betaling zijner goedkomst.

868. Inbreng van roerend goed geschiedt alleen bij mindere aanbedeeling. Hij wordt gedaan op den voet der waarde van het roerend goed tijdens de schenking, volgens de schattingsstaat aan de akte vastgehecht; en, bij gebreke van dezen staat, volgens eene prijzij door deskundigen gedaan op juiste waarde en zonder verhoog.

— Uit deze bepaling, dat alleen de waarde en geenszins het goed zelf, wanneer het roerend is, moet worden ingebracht, vloeit voort, dat de begiftigde onherroepelijk eigenaar daarvan is geworden, en dat de waarde altoos moet worden ingebracht, al ware ook het goed te niet gegaan.

— De schrijvers zijn het niet eens op de vraag, hoe de inbreng eener rente geschiedt.

869. Inbreng van gegeven geld geschiedt bij mindere aanbedeeling in de gereede penningen der erfenis.

In geval van ongenoegzaamheid mag de begiftigde zich onthouden van gereed geld in te brengen, mits ten beloope van het verschuldigde afstand te doen van het roerend goed, of bij ontstentenis daarvan, van de onroerende goederen der erfenis.

— Geld is roerend goed, en moet dus bij mindere aanbedeeling worden ingebracht: alzoo de begiftigde daarvan onherroepelijk eigenaar was, slaat men geen acht op de verhooging of vermindering, van waarde der speciën. De inbreng moet dus altoos bestaan uit de numerieke som, die gegeven was.

DERDE AFDEELING.

Van de betaling der schulden.

— De erfgenamen volgen den overledene op in al zijne rechten, maar ook in al zijne schulden, welke zij verplicht zijn te voldoen.

In deze afdeeling wordt bepaald, op welke wijze en voor welk aandeel ieder erfgenaam jegens de schuldeischers aansprakelijk is.

870. De medeërfgenamen dragen onder elkander in de betaling der schulden en lasten der erfenis, elk naar evenredigheid van hetgene hij er uit trekt.

— Men onderscheide de « bijdrage » van de « verplichting. » Door « bijdrage » verstaat men het aandeel, dat ieder erfgenaam wezenlijk betalen moet. De « verplichting » bepaalt het aandeel, dat de schuldeischers van hem vorderen kunnen.

Men zal zien, dat de verplichting niet altijd met de bijdrage gelijk staat.

Ieder erfgenaam betaalt naar evenredigheid van hetgene hij trekt. Trekt hij de helft, of een derde, of een vierde enz., van de erfenis, zoo draagt hij een gelijk gedeelte in de schulden. Deze « bijdrage » kan door den erflater, of bij overeenkomst, onder de erfgenamen worden verminderd of vermeerderd; maar ieders « verplichting » jegens de schuldeischers blijft dezelfde, onafhankelijk van alle overeenkomst.

871. De legataris ten algemeenen titel draagt daarin bij te zamen met de erfgenamen, naar evenredigheid van hetgeen hij geniet; maar de bijzondere legataris is tot de schulden en lasten niet verplicht, behoudens echter de hypotheeklijke actie op het bezette goed.

— De legataris ten algemeenen titel geniet een bepaald gedeelte der erfenis, en draagt dus een gelijk gedeelte der schulden.

De bijzondere legataris geniet slechts een bepaald voorwerp, en op dit voorwerp vallen geene schulden, tenzij het gehypothekeerd is. Nog heeft de legataris, die eene dergelijke schuld betaalt, zijn verhaal op de erfgenamen.

872. Wanneer onroerende goederen eener erfenis bezwaard zijn met renten op [bijzondere]* hypotheek, kan ieder medeërfgenaam vorderen, dat de renten afgelegd en de onroerende goederen gezuiverd worden, vooraleer er tot de samenstelling der kavels worde overgegaan. Indien de medeërfgenamen de erfenis verdeelen in den staat, waarin zij zich bevindt, moet het bezwaarde onroerend goed geschat worden op denzelfden voet als de andere onroerende goederen : de hoofdsom der rente wordt op den vollen prijs afgetrokken; de erfgenaam in wiens kavel dit ononroerend goed valt, blijft alléén met de voldoening der rente belast, en moet zijne medeërfgenamen daarover waarborgen.

* W. v. 16 Decemb. 1851 a. 41 en v.

— Thans is de onderscheiding tusschen algemeene en bijzondere hypotheken afgeschaft. Zie de aanteekening onder art. 44 van de W. v. 16 Decemb. 1851.

— Het is om eenen gestadigen omloop van rechtsvorderingen te vermijden, dat de wet aan elken erfgenaam het recht geeft om te eischen dat de renten worden afgelegd.

Wanneer de rente niet wordt afgelegd, wordt het kapitaal afgetrokken van het goed, waarop zij gevestigd is, en de erfgenaam, in wiens kavel zij valt, betaalt dan alleen de kroozen, indien hij niet verkiest de rente af te leggen

« Zijne medeërfgenamen waarborgen, » beduidt, dat, indien een of ander dezer erfgenamen wegens de rente wordt aangesproken, hij zijn verhaal heeft op dengenen, die met de rente is gelast, om van hem wegens alle vervolgingen des schuldeischers vergoeding te bekomen.

873. De erfgenamen zijn tot voldoening der schulden en lasten van de erfgenis gehouden, persoonlijk over hun paart en aandeel en hypotheeklijk over het geheele; behoudens hun verhaal, hetzij op hunne medeërfgenamen, hetzij op de algemeene legatarissen, naar evenredigheid van het deel, waarover zij daarin moeten dragen.

— Dit artikel bepaalt het deel der schulden, waarover ieder der erfgenamen door de schuldeischers kan worden aangesproken, en stelt dus elke « verplichting » vast.

« Persoonlijk over hun paart en aandeel, » is zooveel te zeggen als naar evenredigheid van hetgeen ieder erfgenaam uit de erfenis geniet.

— « Hypotheeklijk over het geheele, » beteekent dat wanneer een goed, met hypotheek belast, in den kavel van eenen of anderen erfgenaam valt, hij gehouden is, de geheele schuld te voldoen, mits verhaal op de overige erfgenamen, ieder voor zijn aandeel.

874. De bijzondere legataris, die de schuld, waarmede het gelegateerde goed was bezwaard, heeft gekweten, treedt in de rechten van den schuldeischer tegen de erfgenamen en opvolgers ten algemeenen titel.

— Dit verhaal verschilt van dat, waarvan het voorgaand artikel gewaagt, in dezen zin, dat de bijzondere legataris of erfgemaakte, de plaats van den schuldeischer « rechtstreeks » vervult, en al zijne rechten uitoefent.

875. De medeërfgenaam of opvolger ten algemeenen titel, die, ten gevolge der hypotheek, meer dan zijn aandeel in de gemeene schuld heeft betaald, heeft geen verhaal op de andere medeërfgenamen of opvolgers ten algemeenen titel, tenzij voor het deel dat ieder van hen daarin persoonlijk dragen moet, zelfs in het geval dat de medeërfgenaam, die de schuld heeft voldaan, zich in de rechten der schuldeischers had doen stellen; ongemin-

derd nogtans de rechten van eenen mede-erfgenaam die, ten gevolge van het voorrecht van inventaris, de bevoegdheid mocht behouden hebben om de betaling zijner persoonlijke schuldvordering, evenals alle andere schuldeischer, te eischen.

— De erfgenaam onder voorrecht van inventaris vermengt zijne goederen niet met de goederen der erfenis, en hij behoudt het recht van zijne eigene goedvindens jegens de erfenis te doen gelden (art. 802).

876. In geval van onvermogen van eenen der medeërfgenamen of opvolgers ten algemeenen titel, wordt zijn aandeel in de hypotheeklijke schuld op al de andere pondspondsgelijke omgesteld.

— « Pondspondsgelijke » is eene oude zegswijze, welke niets anders beteekent dan « evenredigIijk voor elks aandeel. » *Au marc le franc* is in het fransch eene even oude uitdrukking.

877. De titelen, welke tegen den overledene uitvoerbaar waren, zijn insgelijks uitvoerbaar tegen den erfgenaam in persone; en niettemin kunnen de schuldeischers de uitvoering daarvan niet vervolgen, dan acht dagen na de beteekening dezer titelen aan den persoon of ter woonstede van den erfgenaam.

— Want de erfgenaam vertegenwoordigt den overledene.

— De « beteekening » wordt vereischt, omdat de erfgenamen het bestaan des titels misschien niet mochten kennen, en dus niet in gereedheid zijn om de schuld te kwijten.

878. Zij kunnen, in alle gevallen, en tegen allen schuldeischer, de afscheiding vorderen van 's overledenen erfboedel van den erfboedel des erfgenaams.

— Het is billijk, dat de schuldeischers der nalatenschap bij voorkeur uit de goederen der nalatenschap betaald worden, daarom kunnen zij eischen, dat de boedels niet worden vereenigd of vermengd, opdat de personeele schuldeischers der erfgenamen niet te hunnen nadeele uit de baten der erfenis mochten worden betaald.

879. Nogtans kan dit recht niet meer worden uitgeoefend, wanneer de inschuld ten laste van den overledene vernieuwd is, door aanneming van den erfgenaam tot schuldenaar.

— De « vernieuwing » is een middel om eene schuld te vernietigen door eene andere in de plaats te stellen (zie art. 1271). Dus wanneer de schuldeischers der nalatenschap den erfgenaam tot schuldenaar aannemen, is de schuld der nalatenschap vernietigd.

880. Dit recht verjaart, opzichtens roerende goederen, door verloop van drie jaar.

Ten aanzien der onroerende goederen mag de actie worden uitgeoefend, zoolang die goederen in 's erfgenamen handen bestaan.

— De rechtsvordering tot afscheiding der boedels is onverjaarbaar, wanneer het onroerende goederen geldt. Doch, indien de erfgenaam de goederen vervreemdt, vooraleer de afscheiding geëischt wordt, is deze vervreemding van waarde; want de erfgenaam was eigenaar, en zoo kan het recht van afscheiding niet meer bestaan. De schuldeischer kan echter zijn recht jegens derden behouden, mits zich te voegen naar de schikking van de w. v. 16 december 1851, art. 39.

881. De schuldeischers van den erfgenaam worden niet toegelaten om de afscheiding der erfboedels tegen de schuldeischers der nalatenschap te vorderen.

— Schuldeischers kunnen hunne schuldenaars niet beletten nieuwe schulden aan te gaan door het aanvaarden van eene erfenis. Wanneer nogtans deze aanvaarding op eene bedrieglijke wijze geschied ware, zouden, volgens de schrijvers, de schuldeischers van den erfgenaam zich tegen de aanvaarding kunnen verzetten krachtens art. 1167.

882. De schuldeischers van eenen deelgenoot kunnen, om te vermijden, dat de verdeeling geschiede ter schending hunner rechten, zich er tegen verzetten, dat buiten hunne tegenwoordigheid daartoe worde overgegaan : zij hebben het recht om daarin op hunne kosten tusschen te komen; doch kunnen zij eene afgedane verdeeling niet betwisten, tenware nogtans daartoe overgegaan ware zonder hen, en in weêrwil van een verzet, dat zij mochten hebben gedaan.

— Indien zij er zich niet tegen verzet hebben, dat er tot de verdeeling buiten hunne tegenwoordigheid overgegaan worde, hebben zij het zich zelven te wijten, zoo zij in de verdeeling benadeeligd worden.

— Men zie ook art. 2 van de wet van 15 Augusti 1854 over *de gedwongene onteigening.*

VIERDE AFDEELING.

Van de uitwerkselen der verdeeling en van de waarborg der kavels.

883. Ieder medeërfgenaam wordt geacht alleen en onmiddellijk opgevolgd te hebben in al de goederen in zijnen kavel begrepen of aan hem bij veiling toegewezen, en nooit den eigendom der andere

goederen der erfenis te hebben gehad.

— De verdeeling « draagt den eigendom niet over, » maar « wijst dien aan. » Ieder deelgenoot was reeds onbepaaldelijk eigenaar van al de goederen der erfenis; door de verdeeling wordt zijn eigendom bepaald op het goed van zijnen kavel, en verliest hij zijnen eigendom in al de goederen van de andere kavels.

884. De medeërfgenamen blijven wederzijds waarborg jegens elkander, over de stoornissen en uitwinningen alleen, welke ontstaan uit eene oorzaak, die reeds vóór de verdeeling bestond.

De waarborg heeft geene plaats, indien de geledene soort van uitwinning door eene bijzondere en uitdrukkelijke bepaling der akte van verdeeling is uitgezonderd geweest; zij houdt op, indien het door zijne fout is, dat de medeërfgenaam uitwinning ondergaat.

— Deze waarborg heeft voor doel de gelijkstelling der erfgenamen, welke niet meer zou bestaan indien een of ander der deelgenooten in het genot van zijnen kavel gestoord of daarvan beroofd wierd, zonder dat zijne deelgenooten verplicht waren, hem wegens deze stoornis of berooving vergoeding te doen.

De oorzaak der stoornis of uitwinning moet « vóór de verdeeling » bestaan hebben; want na de verdeeling is de kavel geheel en al voor rekening des eigenaars.

De uitwinning zou plaats hebben « door de fout van den erfgenaam, » indien hij, bij voorbeeld, eene verkregene verjaring niet tegenwierp aan dengene die hem vervolgt.

885. Ieder der medeërfgenamen is persoonlijk verplicht, naar evenredigheid van zijn erfdeel, om zijnen medeërfgenaam vergoeding te doen wegens het verlies, dat de uitwinning hem heeft veroorzaakt.

Indien een der medeërfgenamen onvermogend is, moet het gedeelte, waartoe hij gehouden is gelijkelijk worden omgesteld tusschen den gewaarborgde en al de gegoede medeërfgenamen.

— Tot zekerheid dezer personeele actie, heeft ieder deelgenoot een voorrecht op al de onroerende goederen in den kavel der waarborgers begrepen, mits in de akte van verdeeling, voor het geval van uitwinning, eene vaste som bedongen zij. Dit voorrecht wordt door de overschrijving zelve der akte van verdeeling behouden (zie de w. v. 16 december 1851, art. 27 3° en 33, en overg. bep., art. 2, 3, 4 en 9.)

De gewaarborgde draagt zijn deel in het aandeel van den onvermogenden erfgenaam anders zou hij een voordeel genieten, en er zou dus geene gelijkheid meer bestaan.

886. De waarborg over de gegoedheid van den schuldenaar eener rente kan niet worden ingeroepen dan binnen de vijf jaar volgende op de verdeeling. Er is geene stof tot waarborg wegens het onvermogen van den schuldenaar, wanneer het slechts na de afgedane verdeeling is opgekomen.

— Indien het onvermogen van den schuldenaar reeds tijdens de verdeeling bestond, zou de gelijkheid der kavels verbroken zijn: want eene rente op eenen onvermogenden schuldenaar heeft geene waarde. Men vergelijke dit artikel met het art. 2277.

VIJFDE AFDEELING.

Van vernietiging in zake van verdeeling.

887. De verdeelingen kunnen worden vernietigd ter zake van geweld of arglist.

Er kan ook stof tot vernietiging zijn, wanneer een der medeërfgenamen eene benadeeling bewijst te zijnen opzichte, van meer dan een vierde. De enkele uitlating van een voorwerp der nalatenschap geeft geene aanleiding tot eene actie tot verbreking, maar alleenlijk tot eene aanvulling der akte van verdeeling.

— « Geweld of arglist » vernietigen alle contracten (zie art. 1109 en v.).

Wanneer er benadeeling van meer dan een vierde bestaat, is de gelijkheid gekrenkt, die de wet beoogt.

Indien de « uitlating » uit bedrog voortkwame zou de verdeeling deswegens vernietigbaar zijn.

888. De actie tot vernietiging is toegelaten tegen alle akte, welke tot doel heeft de onverdeeldheid tusschen medeërfgenamen te doen ophouden, al ware aan dezelve de benaming gegeven van verkoop, ruiling en dading, of alle andere.

Doch na de verdeeling of de akte die ze vervangt, is de actie tot vernietiging niet meer ontvankelijk tegen de dading die gemaakt is op de wezenlijke moeilijkheden, tot welke de eerste akte aanleiding gaf, zelfs wanneer daaromtrent geen rechtsgeding begonnen ware.

— Alle eerste akte onder erfgenamen, onder welken naam zij verleden worde, beschouwt de wet als eene « verdeeling. »

Na de verdeeling kunnen er zich moeilijkheden voordoen, en om deswegens een rechtsgeding te voorkomen of te eindigen, kunnen de erfgenamen bij wijze van « dading » *transactie* een verdrag treffen, hetwelk dan niet meer als verdeeling aangezien zijnde, naar de gewone regelen wordt beoordeeld.

De moeilijkheden behooren « wezenlijk » en niet « verzonnen » te zijn.

889. De actie is niet ontvankelijk tegen

eenen verkoop van erfrecht, gedaan zonder bedrog aan eenen der medeërfgenamen, op diens waging en gevaar, door zijne andere medeërfgenamen, of door eenen van hen.

— In dit geval wordt de verkoop aangezien als een kanscontract, waarin elke partij kans tot winst of verlies heeft.

890. Om te oordeelen of er benadeeling bestaat, schat men de voorwerpen volgens hunne waarde tijdens de verdeeling.

— Altoos omdat het tijdens de verdeeling is, dat de gelijkheid moet worden daargesteld.

891. De verweerder op den eisch tot vernietiging kan den voortgang daarvan tegenhouden en eene nieuwe verdeeling beletten, door den eischer de aanvulling van zijn erfdeel, hetzij in gelde, hetzij in natuur aan te bieden en op te leggen.

— In dit geval heeft de eischer geen belang meer in de zaak en zonder belang is geene actie ontvankelijk, volgens den regel : het belang geeft de maat der rechtsvorderingen.

892. De medeërfgenaam, die zijnen kavel geheel of gedeeltelijk heeft vervreemd, is niet ontvankelijk meer om de actie tot vernietiging wegens arglist of bedrog in te spannen, indien de vervreemding door hem is gedaan na het ontdekken van de arglist of het ophouden van het geweld.

— Eene vervreemding « na » het ontdekken van bedrog of het ophouden van geweld, wordt aangezien als een stilzwijgend afzien van alle actie uit dien hoofde.

TWEEDE TITEL.

Van schenkingen onder levenden en van uiterste willen.

Vastgesteld den 13 Floréal jaar XI (3 Mei 1803). Afgekondigd den 23 van dezelfde maand (23 Mei 1803).

— De wet erkent slechts twee wijzen van beschikkingen « ten kosteloozen titel, » te weten : bij « schenking onder levenden » en bij « uitersten wil. »

Er bestaan tusschen beide wezenlijke verschillen, als :

1° De schenking is een « contract » en vordert de medewerking van twee personen, den « schenker » en den « begiftigde; » de uiterste wil is eene « akte » van den erflater alleen; 2° de schenker ontmaakt zich van het gegevene « dadelijk en onwederroepelijk; » de erflater ontmaakt zich « niet » en kan zijnen wil tot den laatsten stond zijns levens wederroepen.

EERSTE HOOFDSTUK.

Algemeene bepalingen.

893. Men zal over zijne goederen niet mogen beschikken, ten kosteloozen titel, dan bij schenking onder levenden of bij uitersten wil, in de vormen hierna bepaald.

— Alle andere wijze van beschikking noemt men « ten bezwarenden titel. »

894. Schenking onder levenden is eene akte, waarbij de schenker zich dadelijk en onwederroepelijk ontmaakt van de gegevene zaak, ten voordeele van den begiftigde, die dezelve aanneemt.

— De wet noemt hier de schenking eene « akte, » en echter is zij wezenlijk een « contract, » volgens de verklaring van art. 1105.

De « dadelijke en onwederroepelijke » ontmaking, te zamen met de « aanneming, » maakt voornamelijk den aard en het wezen der schenking uit.

895. Uiterste wil is eene akte, waarbij de erflater beschikt, voor den tijd wanneer hij niet meer bestaan zal, over al of een gedeelte van zijne goederen, en die hij kan wederroepen.

— Die eenen uitersten wil maakt, wordt gemeenlijk « erflater » (*testateur*), die daarbij iets ontvangt « erfgemaake » of « legataris » geheeten.

Dit en het voorgaande artikel bevatten de belangrijkste verschillen tusschen « schenkingen » en « uiterste willen. »

896. Erfstellingen over de hand zijn verboden.

Alle beschikking, waarbij de begiftigde, de gestelde erfgenaam of de legataris gelast is om te bewaren en aan eenen derde over te leveren, zal nietig zijn, zelfs ten aanzien van den begiftigde, den gestelden erfgenaam of den legataris.

[......]*

* Grondw. 75.

— « Erfstellingen over de hand » noemt men in de praktijk *substitutiën*. Men versta door deze woorden alle beschikking, waarbij aan iemand een goed wordt gegeven, onder last om hetzelve zijn leven gedurende te behouden (dit is : niet te vervreemden te welken titel het zij) en bij zijnen dood aan eenen andere over te leveren. Die aldus beschikt, stelt eene orde van erfopvolging, strijdig met die, welke de wet bepaalt. Dit misbruik werd in de oude wetgeving geduld, en is bij de tegenwoordige verboden. Men zal echter hierna zien, dat er nog

wezenlijk een slag van substitutie bestaat (art. 897 en 898).

897. Van de twee eerste paragrafen van het voorgaande artikel zijn uitgezonderd de beschikkingen aan vaders en moeders, en aan broeders en zusters bij het zesde hoofdstuk van den tegenwoordigen titel veroorloofd.

— Men zie hierna 1048 en volgende.

898. De beschikking, waarbij een derde mocht geroepen zijn om de gifte, de erfenis of het legaat te genieten, in geval de begiftigde, de gestelde erfgenaam of de legataris die niet genieten zou, zal niet als erfstelling over de hand worden aangezien, en zal geldig zijn.

— Deze erfstelling over de hand noemde men eertijds *substitutio vulgaris*. Zij bevat geenen last van « bewaren » of « overleveren, » en dus geene orde van erfopvolging.

899. Hetzelfde zal plaats hebben wegens de beschikking onder levenden of bij uitersten wil, bij welke de lijftocht aan den eene en de bloote eigendom aan den andere zal zijn gegeven.

— Hier bestaat eene beschikking over twee verschillende zaken ten behoeve van twee verschillende personen. Zoodanige beschikking houdt dus geene substitutie in.

900. In alle beschikking onder levenden of bij uitersten wil, zullen de onmogelijke voorwaarden en die, welke strijdig zijn met de wetten of met de zeden, worden gehouden voor niet geschreven.

— Tot het onmogelijke is niemand verbonden, *impossibilium nulla obligatio*. Doch de onmogelijkheid moet volstrekt zijn. 't is te zeggen volgens de natuurwet voor « allen » bestaan. Indien zij slechts opzichtens den begiftigde bestond, zou de voorwaarde van kracht zijn.

« Voorwaarden, welke met de wet of de zeden strijdig zijn, » bij voorbeeld : de opgelegde verplichting om eene diefte te begaan, om zijne zuster te trouwen, enz.

Men houdt ze voor « niet geschreven », omdat men dan onderstelt, dat de erflater onvoorwaardelijk beschikt heeft, als zelf de onmogelijkheid zijner voorwaarden moetende gekend hebben.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van de bekwaamheid om te beschikken of te genieten bij schenking onder levenden of bij uitersten wil.

— « Onbekwaamheden » zijn uitzonderingen, en kunnen derhalve niet worden daargesteld dan bij eene uitdrukkelijke wetsbepaling. Men verdeelt ze in « volstrekte » en « betrekkelijke. » Zij zijn « volstrekt » wanneer men, als de in verbieding gestelden, aan niemand iets geven, of van niemand iets ontvangen kan; « betrekkelijk, » wanneer men slechts aan zekere personen niets geven kan, of van zekere personen niets kan ontvangen : zooals de minderjarige ten opzichte van zijnen voogd (art. 907), de geneesheer ten opzichte van den zieke (art. 909), enz.

901. Om eene schenking onder levenden te doen of eenen uitersten wil te maken, moet men gezond van verstand zijn.

— « Gezond van verstand zijn » is een algemeen vereischte tot het plegen van alle akten, welke die ook zijn mogen; doch zulks wordt, ten opzichte der uiterste willen of schenkingen, strenger uitgelegd en toegepast.

902. Alle personen kunnen beschikken en ontvangen, hetzij bij schenking onder levenden, hetzij bij uitersten wil, uitgezonderd die, welke de wet daartoe onbekwaam verklaart.

— Zooals wij zeiden, is de bekwaamheid de algemeene regel; de onbekwaamheid eene uitzondering, die door de wet uitdrukkelijk moet daargesteld worden.

903. De minderjarige van min dan zestien jaar oud, zal geenszins kunnen beschikken, behoudens hetgeen bij het IX° hoofdstuk van den tegenwoordigen titel is geregeld.

— De verstandelijke vermogens zijn bij zulk eenen persoon niet genoegzaam ontwikkeld om hem tot eene akte van dergelijk belang bekwaam te erkennen.

904. De minderjarige, den ouderdom van zestien jaar bereikt hebbende, zal niet dan bij uitersten wil kunnen beschikken, en zulks alleen tot beloop van de helft der goederen, waarover de wet den meerderjarige toelaat te beschikken.

— Bij schenking kan hij in het geheel niet beschikken, omdat deze akte onwederroepelijk is. Anders is het gelegen met den uitersten wil, die kan wederroepen worden tot den laatsten stond des levens. Daarom wordt deze wijze van beschikking, onder de beperking als boven, den minderjarige toegelaten.

Indien een dergelijke minderjarige bij uitersten wil over al zijne goederen beschikt had zou zijne erfmaking op de helft verminderd worden: want de erflater moet de vereischte bekwaamheid hebben op den stond, dat de uiterste wil wordt gemaakt.

905. De gehuwde vrouw zal geene schenking onder levenden kunnen doen,

zonder bijstand of bijzondere toestemming van haren man, of zonder daartoe in rechte te zijn gemachtigd, overeenkomstig hetgeen voorgeschreven is bij de artikelen 217 en 219 van den titel *van het huwelijk*.

Zij zal noch toestemming van den man, noch machtiging van den rechter noodig hebben, om bij uitersten wil te beschikken.

— Men vergelijke met dit artikel onze uitleggingen onder de artikels 215 en 226, verder de artikelen 1449 en 1555.

906. Om bekwaam te zijn iets te genieten bij schenking onder levenden, volstaat het te zijn ontvangen op het oogenblik der schenking.

Om bekwaam te zijn iets te genieten bij uitersten wil, volstaat het te zijn ontvangen tijdens het overlijden van den erflater.

Niettemin zal de schenking of de uiterste wil maar uitwerksel hebben voor zooveel het kind leefbaar geboren wordt.

— Men herinnere zich, dat een ontvangen kind als geboren wordt aangezien, telkens zulks in zijn belang is.

Bij de schenking gaat de eigendom over op den stond zelven van het verlijden der akte. Bij den uitersten wil geschiedt zulks maar op den stond van des erflaters overlijden. Van daar het gemaakte onderscheid.

— Hier eindigen de « volstrekte » onbekwaamheden : de volgende zijn alle « betrekkelijke » onbekwaamheden.

907. De minderjarige, ofschoon den ouderdom van zestien jaar bereikt hebbende, zal, zelfs bij uitersten wil, niet kunnen beschikken ten behoeve van zijnen voogd.

De minderjarige, meerderjarig geworden zijnde, zal niet kunnen beschikken, hetzij bij schenking onder levenden, hetzij bij uitersten wil, ten behoeve van zijnen gewezen voogd, indien de eindelijke rekening der voogdij niet voorafgaandelijk is gedaan en aangezuiverd geweest.

Zijn, in de twee bovenstaande gevallen, uitgezonderd de opgaande bloedverwanten der minderjarigen, welke hunne voogden zijn of geweest zijn.

— De wet vreest den invloed, welken een voogd mocht hebben op zijn weeskind.

Indien de eindelijke voogdijrekening niet gesloten ware, zou de voogd zijn weeskind al te licht kunnen bewegen om daarvan bij schenking of uitersten wil te worden vrijgesteld.

Wat de opgaande bloedverwanten betreft, de wet schrijft de schenking of erfmaking eerder toe aan kinderlijke genegenheid dan aan allen anderen invloed.

908. Onechte kinderen zullen bij schenking onder levenden of bij uitersten wil, niets kunnen genieten boven hetgene hun in den titel *van erfenissen* is toegestaan.

— Het groote onderscheid, 'twelk de wet telkens maakt tusschen wettige kinderen en onechte kinderen, heeft voor doeleinde het vereeren en aanmoedigen van het huwelijk. De onbekwaamheid der onechte kinderen strekt zich niet verder uit dan tot de beschikkingen hunner ouders; van alle andere personen kunnen zij, als hun geheel vreemd, alles genieten wat wettige kinderen genieten kunnen.

909. Geneesheeren of heelmeesters, gezondheidsofficieren en apothekers, die eenen persoon hebben gediend gedurende de ziekte, waarvan hij sterft, zullen niets kunnen genieten van de beschikkingen onder levenden of bij uitersten wil, welke hij te hunnen behoeve, gedurende deze ziekte, mocht hebben gemaakt.

Hiervan zijn uitgezonderd : 1° de vergeldende beschikkingen, ten bijzonderen titel gemaakt, naar gelang der vermogens van den beschikker en der gedane diensten.

2° De algemeene beschikkingen in geval van bloedverwantschap tot den vierden graad inbegrepen, mits nogtans de overledene geene erfgenamen in rechte linie hebbe; tenware degene, te wiens behoeve de beschikking gemaakt is, zelf onder het getal dezer erfgenamen behoorde.

Dezelfde regelen zullen worden in acht genomen ten aanzien des bedienaars van den eeredienst.

— Men ziet dat de wet den invloed heeft willen voorkomen, welke op den geest van eenen zieke mocht worden geoefend door die hem behandelen. Doch daartoe moeten drie omstandigheden te zamen komen : 1° dat de schenking gedaan zij gedurende de ziekte; 2° dat de geneesheeren den zieke hebben behandeld; 3° dat de zieke aan deze ziekte overleden zij.

910. De beschikkingen onder levenden of bij uitersten wil, ten behoeve van godshuizen, van gemeentelijke armen of van gestichten van openbaar nut, zullen niet van kracht zijn, dan in zooverre zij bij een koninklijk besluit zullen zijn toegelaten.

— Bij art. 5 van de wet van 16 Maart 1865 wordt de Algemeene spaar- en pensioenkas almede bevoegd verklaard om geschenken of fondatiën te erlangen, ten behoeve van alle of sommige klassen der deelhebbers van het rijk of van bepaald aangewezen plaatselijkheden.

— De toelating van hooger hand wordt hier

vereischt, omdat het zou kunnen gebeuren, dat er zich onder de erfgenamen des overledenen behoeftige personen bevinden, die tot deze milddadigheid meer recht mochten hebben.

Thans moet de vereischte toelating niet meer in alle gevallen bij koninklijk besluit worden vergund; daarvan is afgeweken bij art. 76 n° 3° der Gemeentewet van 30 Maart 1836-27 November 1891.

911. Alle beschikkingen, ten behoeve van eenen onbekwame, zal nietig zijn, hetzij men ze bewimpele onder den vorm van een bezwarend contract, hetzij men ze make op den naam van tusschengestelde personen.

Als tusschengestelde personen zullen worden aangezien de vader en moeder, de kinderen en afstammelingen en de echtgenoot van den onbekwame.

— Tegen de onderstelling, welke de wet hier maakt ten aanzien van den vader, de moeder, de afstammelingen en den echtgenoot des onbekwamen, is geen bewijs ontvankelijk.

[**912.**]*

* W. v. 27 April 1865.

— Men zie die wet onder [art. 726].

DERDE HOOFDSTUK.

Van het beschikbaar gedeelte van goederen, en van de vermindering.

— In het algemeen heeft de mensch het vermogen om over al zijne goederen te beschikken; doch de wet heeft in zekere gevallen aan dat vermogen perken gesteld. Zij heeft niet gewild, dat iemand die afstammelingen of opgaande bloedverwanten heeft, geheel zijn fortuin om niet, aan vreemdelingen kunne geven, en alzoo de verplichtingen miskennen, welke de natuur oplegt. Dat gedeelte der goederen, waarover men in dit geval niet beschikken kan, heet « voorbehouding » (*réserve*) of « wettig erfdeel » (*légitime*); het gedeelte waarover het vrijstaat te beschikken, heet « beschikbaar gedeelte » (*portion disponible*).

EERSTE AFDEELING.

Van het beschikbaar gedeelte van goederen.

913. De milddadigheden, hetzij bij akte onder levenden, hetzij bij uitersten wil gepleegd, zullen de helft der goederen van den beschikker niet mogen overtreffen, indien hij, bij zijn overlijden, slechts één wettig kind nalaat; het derde, indien hij twee kinderen nalaat; het vierde, indien hij er drie of een meerder getal nalaat.

— Het beschikbaar gedeelte wordt eerst bepaald ingevolge het getal kinderen. « Gewettigde » en « aangenomen » kinderen hebben hierin dezelfde rechten als « wettige » kinderen (zie art. 332, 333 en 350).

914. In het voorgaand artikel worden onder den naam van ***kinderen*** begrepen de afstammelingen, in welken graad het ook zij; niettemin worden zij slechts gerekend voor het kind, hetwelk zij in de nalatenschap van den beschikker vertegenwoordigen.

— Dit artikel wordt altijd op dezelfde wijze toegepast, om het even of de afstammelingen bij vertegenwoordiging of uit eigen hoofde ter nalatenschap komen.

915. De milddadigheden bij akte onder levenden of bij uitersten wil gedaan, zullen de helft der goederen niet mogen overtreffen, indien, bij ontbreken van kinderen, de overledene eenen of meer opgaande bloedverwanten nalaat, in elke der vaderlijke en moederlijke liniën; en drie vierden, indien hij slechts in ééne linie opgaande bloedverwanten nalaat.

De goederen, aldus ten behoeve der opgaande bloedverwanten voorbehouden, zullen door hen worden genoten in dezelfde orde, als waarin zij bij de wet geroepen zijn om te erven : zij alleen zullen tot deze voorbehouding zijn gerechtigd in alle gevallen, waarin eene verdeeling, gezamenlijk met zijdemagen, hun de hoeveelheid goederen niet mocht doen erlangen op welke de voorbehouding is bepaald.

— Zoolang er kinderen bestaan, hebben de opgaande bloedverwanten geene hoegenaamde « voorbehouding, » en deze voorkeur steunt op de natuur.

Aangezien de opgaande bloedverwanten de voorbehouding maar genieten « in dezelfde orde als waarin zij geroepen zijn om te erven, » volgt daaruit, dat, wanneer zij niet geroepen zijn, zij tot geene voorbehouding zijn gerechtigd, en zulks gebeurt, wanneer de overledene, bij voorbeeld, wel grootouders, maar tevens broeders of zusters heeft nagelaten (zie art. 750) : de laatsten sluiten de eersten gansch uit.

916. Bij ontbreken van opgaande bloedverwanten en van afstammelingen, zullen de milddadigheden bij akten onder levenden of van uitersten wil het geheele beloop der goederen mogen bedragen.

— Broeders of zusters genieten geene voorbehouding, en zijn dus min bevoordeeld dan de grootouders alhoewel zij deze bij regelmatige erfopvolging uitsluiten.

917. Indien de beschikking bij akte

onder levenden of bij uitersten wil in eenen lijftocht of eene lijfrente bestaat, welker waarde de beschikbare hoeveelheid overtreft, zullen de erfgenamen te wier behoeve de wet eene voorbehouding maakt, de keuze hebben óf om die beschikking uit te voeren, óf om van den eigendom der beschikbare hoeveelheid afstand te doen.

— Men komt aldus de moeilijkheid voor om dergelijke beschikkingen op hare juiste waarde te schatten, en de begiftigden kunnen zich niet beklagen, dewijl men hun alles toestaat, waarover de overledene beschikken kon. De erfgenamen onder voorbehouding kunnen zich even min beklagen, vermits men hun de keuze laat óf om de beschikkingen uit te voeren, wanneer zij denken, dat dezelve het beschikbaar gedeelte niet overtreffen, óf om van dat gedeelte af te zien, wanneer zij meenen, dat het overtroffen is.

918. De waarde van den vollen eigendom der goederen aan eenen der erfgerechtigden in rechte linie vervreemd, hetzij onder last van lijfrente, hetzij met verlies der hoofdsom of met voorbehoud van lijftocht, zal op het beschikbaar gedeelte worden aangerekend; en het overschot, indien er bestaat, zal aan de mas worden ingebracht. Deze aanrekening en inbreng zullen niet kunnen worden gevorderd door diegenen van de andere erfgerechtigden in rechte linie, welke in deze vervreemdingen mochten hebben toegestemd, noch in geenen gevalle, door de erfgerechtigden in de zijdelinie.

— « Onder last van lijfrente » of « met verlies der hoofdsom » is volstrekt hetzelfde, alhoewel de wet hier een onderscheid schijnt te willen maken.

In eene dergelijke beschikking ziet de wet eene stilzwijgende vooruitgift, en wanneer de medegerechtigden in de vervreemding hebben toegestemd, is het een bewijs, dat de verkoop wezenlijk geene verzonnen schenking was.

Zijdemagen hebben geene « voorbehouding » en daarom hebben zij tegen de schenking geene bezwaren in te brengen.

919. De beschikbare hoeveelheid zal geheel of gedeeltelijk kunnen worden gegeven, hetzij bij akte onder levenden, hetzij bij uitersten wil, aan de kinderen of andere erfgerechtigden van den schenker, zonder van wege den begiftigde of den legataris tot de erfenis komende, aan inbreng onderworpen te zijn, mits de beschikking uitdrukkelijk gedaan zij bij vooruitgifte en buiten aandeel.

De verklaring dat de gifte of het legaat bij vooruitgifte of buiten aandeel is geschied, zal kunnen gedaan worden, hetzij bij de akte, die de beschikking inhoudt, hetzij naderhand, in den vorm der beschikkingen onder levenden of bij uitersten wil.

— Wanneer men, na eene schenking of legaat te hebben gemaakt, verklaart, dat deze milddadigheden « bij vooruitgift of buiten aandeel » geschied zijn, wordt er vereischt, dat deze verklaring ook gedaan worde in den vorm der beschikkingen onder levenden of bij uitersten wil. De reden daarvan is, dat deze verklaring eene nieuwe milddadigheid bevat, als vrijstelling van inbreng gevende.

TWEEDE AFDEELING.

Van de vermindering van schenkingen en legaten.

920. De beschikkingen, hetzij onder levenden, hetzij ter zake des doods, welke de beschikbare hoeveelheid te boven gaan, zullen bij het openvallen der erfenis, tot op die hoeveelheid kunnen verminderd worden.

— Gedurende het leven van den beschikker geniet de beschikking hare volle kracht: het is slechts tijdens zijn overlijden, dat er kan worden vastgesteld of het wettig erfdeel gekrenkt is. Derhalve, om te weten of eene beschikking al of niet kan worden verminderd, moet de toestand des erflaters worden beschouwd, niet zooals die was tijdens de schenking of den uitersten wil, maar tijdens het overlijden van den erflater.

921. De vermindering der beschikkingen onder levenden zal niet kunnen worden gevorderd dan door diegenen, te wier behoeve de wet de voorbehouding daarstelt, en door hunne erfgenamen of zaakhebbenden; de begiftigden, de legatarissen, noch de schuldeischers van den overledene zullen deze vermindering kunnen vorderen, noch er voordeel uit trekken.

— Het doel der vermindering is niets anders dan het ongeschonden bewaren der voorbehouding als eene schuld, welke de wet aan den overledene jegens zijne afstammelingen en opgaande bloedverwanten oplegt. Begiftigden, legatarissen of schuldeischers hebben dus geen recht om ze te vorderen.

922. De vermindering wordt bepaald door het vormen eener mas van al de bestaande goederen tijdens het overlijden van den schenker of erflater. Men voegt, verzinnenderwijze, daarbij degene, waarover bij schenking onder levenden is beschikt, volgens hunnen toestand tijdens de schenkingen en hunne waarde tijdens het overlijden des schenkers. Men bere-

kent op al deze goederen, na daarvan de schulden te hebben afgetrokken, welke de hoeveelheid is, waarover hij heeft kunnen beschikken, in aanmerking genomen de hoedanigheid van de erfgenamen, die hij achterlaat.

— Dit artikel behoeft nauwelijks eenige verklaring als alleenlijk eene wijze van werking daarstellende, welke voor eenen zeer eenvoudigen vorm vatbaar is. Voorbeeld :

Waarde der goederen, bestaande tijdens het overlijden	Fr. 10,000 »
Goederen, waarover de erflater bij schenking onder levenden heeft beschikt	8,000 »
Te zamen. . . .	Fr. 18,000 »
Bedrag der schulden . . .	6,000 »
Blijft voor de mas	12,000 »

Wanneer echter de schulden meer bedragen dan de waarde der bestaande goederen tijdens het overlijden, kan deze wijze van bewerking niet worden gevolgd, zonder tot uitkomsten te leiden, die gansch strijdig zijn met de grondbeginselen der wet, en deswegens hoeft men de uitgebreidere verklaringen der schrijvers na te zien.

923. Er zal nimmer stof zijn tot vermindering der schenkingen onder levenden, dan na de waarde te hebben uitgeput van al de goederen in de beschikkingen bij uitersten wil begrepen; en, wanneer er tot deze vermindering stof is, zal zij geschieden, te beginnen met de laatste schenking, en zoo vervolgens van de laatste tot de oudste opklimmende.

— De rechten der legatarissen zijn immers later verkregen dan die der begiftigden onder levenden, en wijken dus voor deze laatste. Men begint de vermindering met de laatste schenking en zoo vervolgens tot de eerste; 't is te zeggen tot degene, die het wettig erfdeel eerst heeft gekrenkt.

924. Indien de verminderbare schenking onder levenden, aan eenen der erfgerechtigden is gedaan, zal hij op de geschonken goederen kunnen terughouden de waarde van het aandeel, dat hem als erfgenaam mocht toebehooren in de onbeschikbare goederen, als zij van denzelfden aard zijn.

— Het wettig erfdeel is altoos in natuur verschuldigd; doch de wet wil, indien het mogelijk is, voorkomen, dat de begiftigde onterfd worde, voor meer dan 't geen hij te veel ontvangen heeft, te weten indien de gegeven goederen van denzelfden aard zijn als die, welke zich in de erfenis bevinden.

925. Wanneer de waarde der schenkingen onder levenden de beschikbare hoeveelheid overtreft of daarmede gelijkstaat, zullen alle beschikkingen bij uitersten wil vervallen.

— 't Is te zeggen, dat zij zullen worden aangezien als niet gemaakt zijnde.

926. Wanneer de beschikkingen bij uitersten wil de beschikbare hoeveelheid, of het deel dezer hoeveelheid, hetwelk na aftrek der schenkingen onder de levenden mocht overblijven, te boven gaan, zal de vermindering pondspondsgelijke geschieden, zonder eenig onderscheid tusschen de algemeene en de bijzondere legaten.

— Deze beschikkingen worden « pondspondsgelijke » dat is evenrediglijk verminderd, omdat zij allen op eenen en denzelfden stond, te weten het overlijden, van kracht geworden zijn.

927. Niettemin, in alle gevallen, waar de erflater uitdrukkelijk heeft verklaard te begeeren, dat zulk of zulk een legaat bij voorkeur boven de andere worde voldaan, zal deze voorkeur plaats hebben; en het alzoo aangewezen legaat, zal niet worden verminderd dan voor zooveel de waarde der andere de wettelijke voorbehouding niet mocht volmaken.

— Zoo dikwijls de erflater eene meening heeft te kennen gegeven, die kan gevolgd worden, moet daaraan worden gehoorzaamd.

928. De begiftigde zal de vruchten van al wat het beschikbaar gedeelte te boven gaat uitkeeren, te rekenen van den dag van des schenkers overlijden, indien de eisch tot vermindering binnen het jaar is geschied; zoo niet, van den dag van den eisch.

De begiftigde heeft tot op het oogenblik des overlijdens te goeder trouw bezeten, en uit dien hoofde de vruchten zijn eigendom gemaakt. Van hetzelfde oogenblik treedt de erfgenaam in bezit, en behooren de vruchten hem toe; doch wanneer hij een jaar zonder vordering heeft laten voorbijgaan, kan hij door den begiftigde ondersteld worden zijn wettig erfdeel in de nalatenschap gevonden te hebben.

929. De onroerende goederen, ten gevolge der vermindering weer te krijgen, zullen zulks worden, zonder last van schulden of hypotheken door den begiftigde gesticht.

— Het recht des begiftigden was, ten gevolge der toevallige vermindering, aan ontbinding onderhevig; hij heeft er geen ander kunnen overdragen.

930. De rechtsvordering tot vermindering of terugvordering zal kunnen worden vervolgd door de erfgenamen tegen de

derde bezitters der onroerende goederen, deel makende van de schenkingen en door de begiftigden vervreemd, zulks op dezelfde wijze en in dezelfde orde als tegen de begiftigden zelven, en na voorafgaandelijk gedane uitwinning hunner goederen. Deze rechtsvordering zal moeten worden aangelegd volgens de orde van dagteekening der vervreemdingen, te beginnen met de jongste.

— Een ander gevolg van het beginsel dat de begiftigde geene andere rechten kan overdragen dan die hij zelf bezat; doch wanneer de goederen vervreemd zijn, wil de wet, dat de rechten van derden, die te goeder trouw verkregen hebben, zooveel mogelijk worden geëerbiedigd, en daarom kan men deze goederen niet wedereischen, vooraleer de eigen goederen van den begiftigde « uitgewonnen » te hebben, 't is te zeggen de verkooping daarvan te hebben vervolgd, om uit de opbrengst te worden betaald. Men volgt de orde der dagteekeningen van de vervreemdingen, omdat het altoos de laatste is, die belet heeft het wettig erfdeel bij uitwinning van de goederen der begiftigden te herstellen.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van schenkingen onder levenden.

— Men heeft reeds gezien, waarin schenkingen onder levenden bestaan. Drie voorwaarden, zeiden wij onder artikel 894, maken het wezen en den aard der schenking uit: « 1° dadelijke ontmaking, 2° onwederroepelijkheid, 3° aanneming; » men voege er bij « nakoming van zekere pleegvormen. »

EERSTE AFDEELING.

Van den vorm der schenkingen onder levenden.

931. Alle akten, schenking onder levenden bevattende, zullen voor notaris worden verleden, in den gewonen vorm der contracten; en zal daarvan minute blijven, op straf van nietigheid.

— « Alle akten, » zegt de wet, en niet « alle schenkingen; » er zijn inderdaad schenkingen, tot welke geene akten noodig zijn, en wel namelijk alle giften van « roerende goederen. » Men noemt ze « giften met der warme hand. » Deze te verbieden, ware aan den mensch een zijner natuurlijkste rechten benemen. Wat meer is, « wegens roerende goederen geldt bezit als titel. » (art. 2279).

« Minute » noemt men het oorspronkelijk opstel eener akte, hetwelk bij den notaris bewaard blijft. Wanneer het oorspronkelijk opstel bij den notaris niet blijft, maar aan de belanghebbenden wordt behandigd, dan noemt men het « brevet. » Onder zulk eenen vorm ware de schenking niet genoegzaam verzekerd.

932. De schenking onder levenden zal den schenker maar verbinden, noch eenige kracht hebben, van den dag dat zij in uitdrukkelijke bewoordingen is aangenomen.

De aanneming zal kunnen geschieden gedurende het leven van den schenker, bij eene latere en geloofwaardige akte, waarvan minute zal blijven; doch alsdan zal de schenking, opzichtens den gever, maar gevolg hebben van den dag dat de akte, die deze aanneming bewijst, hem zal beteekend zijn.

— Geen contract is bestaanbaar zonder wederzijdsche toestemming, dus bestaat er geene schenking, zoolang de begiftigde die niet aanneemt; en de wet eischt, dat deze aanneming in uitdrukkelijke termen geschiede. Na den dood van den schenker ware de aanneming vruchteloos, want de samenloop van beider wil ware niet meer mogelijk.

De aanneming moet aan den schenker worden beteekend, opdat hij wete, of en wanneer hij bepaaldelijk verbonden is, tenzij hij bij de akte van aanneming tegenwoordig geweest ware.

933. Indien de begiftigde meerderjarig is, moet de aanneming door hem worden gedaan, of in zijnen naam door iemand voorzien van zijne volmacht tot het aannemen der gemaakte schenking, ofwel van eene algemeene volmacht tot aanneming van de schenkingen, welke hem mochten gedaan zijn of kunnen gedaan worden.

Deze volmacht zal voor notarissen moeten verleden zijn; en eene uitgifte daarvan zal moeten gehecht blijven aan de minute der schenking, of aan de minute der aanneming, welke bij afzonderlijke akte mocht gedaan zijn.

— Men kan dus geene schenking over den begiftigde aannemen door zich over hem sterk en machtig te maken.

934. De gehuwde vrouw zal geene schenking vermogen aan te nemen zonder de toestemming van haren man, of in geval van 's mans weigering, zonder machtiging van het gerecht, overeenkomstig hetgene is voorgeschreven bij de artikelen 217 en 219 in den titel *van het huwelijk.*

— Men zie deswegens de aangehaalde artikelen.

935. De schenking, aan eenen niet zelfgemaakten minderjarige of aan eenen verbodene gedaan, zal moeten worden aangenomen door zijnen voogd, overeenkomstig artikel 463 in den titel *van minderjarigheid, voogdij en zelfmaking.*

De zelfgemaakte minderjarige zal met bijstand van zijnen curator kunnen aannemen.

Niettemin zullen de vader en moeder van den zelfgemaakten of niet zelfgemaakten minderjarige, of de andere opgaande bloedverwanten, zelfs gedurende het leven van vader en moeder, ofschoon zij noch voogden noch curatoren des minderjaren zijn, over hem kunnen aannemen.

— De voogden moeten tot de aanneming door den familieraad gemachtigd worden (zie art. 463), doch niet de ouders of grootouders. De wet verlaat zich geheel op hunne verkleefdheid.

936. De doofstomme, die schrijven kan, zal zelf of door eenen gevolmachtigde kunnen aannemen.

Indien hij niet schrijven kan, moet de aanneming worden gedaan door eenen curator daartoe benoemd, volgens de regelen in den titel *van minderjarigheid, voogdij en zelfmaking* vastgesteld.

— Wanneer hij schrijven kan, is het klaar, dat hij zijnen wil kan uitdrukken.

937. De schenkingen ten behoeve van godshuizen, gemeentelijke armen, of gestichten van openbaar nut gedaan, zullen worden aangenomen door de bestuurders dezer gemeenten of gestichten, na daartoe behoorlijk te zijn gemachtigd.

— Men zie art. 910 en de aanteekeningen op hetzelve.

938. De behoorlijk aangenomene schenking zal volkomen zijn door de enkele toestemming van partijen; en de eigendom der gegevene voorwerpen zal overgaan aan den begiftigde, zonder dat daartoe andere overlevering noodig zij.

— Volgens de oude wetgeving ging de eigendom niet bepaaldelijk over dan bij „overlevering „ of *traditie*. Wij hebben reeds gezien (art. 711), dat zulks thans niet meer wordt vereischt.

939. Wanneer er schenking plaats heeft van goederen met hypotheek belastbaar, zal de overschrijving der akten de schenking en de aanneming inhoudende, alsook de beteekening van de aanneming, welke bij afzonderlijke akte mocht zijn gedaan, moeten geschieden ten kantore der hypotheken, in welks arrondissement de goederen gelegen zijn.

— De overschrijving heeft voor doel de schenkingen openbaar te maken : eertijds geschiedde zulks bij middel van eene bekendmaking, in de praktijk *insinuatie* geheeten. Het is noodzakelijk, dat iedereen wete, dat het goed niet meer aan den schenker behoort; anders mochten derden bij onwetendheid met hem verbintenissen aangaan, welker uitvoering van het bezit dezer goederen afhankelijk is, zooals bij voorbeeld, eene leening op hypotheek. Echter is, bij de w. v. 16 December 1851, art. 1, het beginsel van dit artikel op alle slag van overdracht toegepast (zie de w. v. 16 December 1851, art. 1).

940. Deze overschrijving zal geschieden ter benaarstiging van den man, wanneer de goederen aan zijne vrouw gegeven zijn; en indien de man aan dit vereischte niet voldoet, zal de vrouw daartoe zonder machtiging kunnen doen overgaan.

Wanneer de schenking aan minderjarigen, aan verbodenen of aan openbare gestichten gedaan is, zal de overschrijving geschieden ter benaarstiging der voogden, curatoren of bestuurders.

— Al deze personen zijn verantwoordelijk wegens het verzuim van overschrijving (zie art. 942).

941. Het verzuim van overschrijving zal kunnen worden tegengeworpen door alle belanghebbende personen, uitgezonderd nogtans diegenen, welke gelast zijn de overschrijving te doen bewerkstelligen, of hunne zaakhebbenden, en den schenker.

— Door belanghebbende personen worden hier verstaan alle zoodanigen die, onwetend van het bestaan der schenking, met den schenker mochten hebben gehandeld, alsof hij nog eigenaar van het gegeven goed ware.

Het spreekt van zelf, dat degene die gelast is met de overschrijving te doen verrichten, geen nut kan trekken uit zijn eigen verzuim.

942. Minderjarigen, verbodenen en gehuwde vrouwen zullen niet in hun geheel hersteld worden tegen het verzuim van aanneming of overschrijving der schenkingen; behoudens hun verhaal op hunne voogden of mans, wanneer daartoe stof is, en zonder dat het herstel kunne plaats hebben, in het geval zelfs dat de gezegde voogden en mans onvermogend waren.

— „In hun geheel hersteld „ is een rechtsterm die beteekent, dat handelingen tot hun nadeel strekkende, te hunnen opzichte vernietigd worden.

Hoe zeer ook de wet de belangen der minderjarigen begunstige, moet deze gunst wijken voor de belangen van derde personen, die door het verzuim van overschrijving bedrogen zijn.

943. De schenking onder levenden

mag alleen de tegenwoordige goederen des schenkers bevatten; indien zij toekomstige goederen begrijpt, is zij te dezen opzichte nietig.

— De schenking brengt dadelijke ontmaking mede, en deze is onmogelijk ten aanzien van toekomstige goederen. Alleen ten behoeve van het huwelijk wordt er een slag van schenking van toekomende goederen toegelaten (zie art. 1082).

944. Alle schenking onder levenden, gedaan onder voorwaarden, waarvan de uitvoering van den wil alleen des schenkers afhangt, is nietig.

— Bij voorbeeld : « Ik geef, indien ik niet op reis ga. » Met zoodanige voorwaarde zou het volstrekt van den schenker afhangen om de schenking naar geliefte in te trekken tegen den ouden grondregel : « geven ende behouden en deugt niet. »

Men kan onder alle andere voorwaarden schenken, mits ze niet strijden tegen art. 900.

945. Zij is insgelijks nietig, wanneer zij gedaan is onder beding van andere schulden of lasten te kwijten dan die tijdens de schenking bestonden, of die mochten uitgedrukt zijn, hetzij in de akte van schenking, hetzij in den er aan te hechten staat.

— Anders zou het weder van den schenker afhangen om de schenking te vernietigen, door dezelve met zooveel schulden te belasten als hare waarde bedraagt. De schenker kan zijne middadigheid wel met lasten bezwaren; maar zij moeten in de akte uitgedrukt staan. Indien echter de schenker de algeheelheid van zijnen boedel gegeven had, zouden daaronder ook al zijne schulden begrepen zijn. De begiftigde moet weten, wat hij aanneemt.

946. In geval de schenker zich de bevoegdheid heeft voorbehouden om over een voorwerp in de schenking begrepen, ofwel over eene bepaalde som op de geschonkene goederen te beschikken; zal, indien hij sterft zonder daarover beschikt te hebben, het gezegde voorwerp of de gezegde som aan de erfgenamen des schenkers behooren, niet tegenstaande alle strijdige bepalingen of bedingen.

— Het is klaar, dat, wanneer de schenker zich het recht voorbehoudt om over een voorwerp te beschikken, dit voorwerp niet dadelijk noch onwederroepelijk is gegeven, en dus aan den schenker of zijne erfgenamen blijft behooren.

947. De vier voorgaande artikelen zijn niet van toepassing op de schenkingen vermeld in het VIII° en IX° hoofdstuk van den tegenwoordigen titel.

— Deze uitzondering is gemaakt ter gunste des huwelijks.

948. Alle akte van schenking van roerende goederen zal maar geldig zijn voor de voorwerpen, waarvan een begrooten te staat, geteekend door den schenker en den begiftigde, of door diegenen, die over hem aannemen, aan de minute der schenking zal gehecht zijn.

— Deze « staat » wordt vereischt, omdat de schenking onwederroepelijk moetende zijn, het noodig is de voorwerpen, waaruit zij bestaat, bepaaldelijk te kennen; anders zou de schenker zijne gifte kunnen verminderen of vernietigen, door het gegevene geheel of gedeeltelijk achter te houden. Deze staat is verder nog noodig om te kunnen bepalen of de schenker het wettig erfdeel niet gekrenkt heeft, door meer te geven dan waartoe hij bevoegd was.

949. Het is den schenker geoorloofd te zijnen behoeve voorbehouding te maken, of ten behoeve van een ander te beschikken over het genot of over den lijftocht der geschonkene roerende of onroerende goederen.

— In dit geval wordt alleen de bloote eigendom geschonken, en zulks is toegelaten, omdat de lijftocht en de bloote eigendom twee verschillende en afscheidbare zaken zijn.

950. Wanneer de schenking van roerende voorwerpen gedaan is onder voorbehoud van lijftocht, zal de begiftigde gehouden zijn, bij het eindigen van den lijftocht, de geschonkene voorwerpen te nemen, welke in natuur aanwezig zijn, in den staat zooals zij zullen worden bevonden; en hij zal tegen den schenker of deszelfs erfgenamen actie hebben wegens de niet aanwezige voorwerpen, tot beloop der waarde, welke aan dezelve in den begrootenden staat zal gegeven zijn.

— Hij kan zich niet beklagen over de verslechting der voorwerpen; want de schenker had het recht daarvan gebruik te maken. Wat aangaat de - niet aanwezige voorwerpen. » deswegens zie men de verklaring onder art. 948.

951. De schenker vermag het recht van wederkeer der gegevene voorwerpen te bedingen, hetzij voor het geval van vooroverlijden van den begiftigde alleen, hetzij voor het geval van vooroverlijden van den begiftigde en van deszelfs afstammelingen.

Dit recht kan maar ten behoeve van den schenker alleen worden bedongen.

— Dit recht van « wederkeer » wordt « overeenkomstelijk » genoemd, als verschillig van den « wettigen » wederkeer bij art. 747

vas'gesteld. Het kan maar ten behoeve des schenkers alleen worden bedongen, anders ware het eene erfstelling over de hand, die verboden is (zie art. 896).

952. Het uitwerksel van het recht van terugkeer zal bestaan in alle de vervreemdingen der geschonkene goederen te ontbinden, en deze goederen tot den schenker te doen wederkeeren, vrij en zuiver van alle lasten en hypotheken, behoudens echter de hypotheek van het huwelijksgoed en van de huwelijksvoorwaarden, indien de overige goederen van den begiftigden echtgenoot niet toereikend zijn. en voor het geval alleen dat de schenking hem gedaan ware bij hetzelfde huwelijkscontract als waaruit deze rechten en hypotheken voortspruiten.

— Er bestaat dus een groot verschil tusschen « overeenkomstelijken » en « wettelijken » wederkeer, daaruit voortvloeiende, dat in het geval bij art. 747 voorzien de goederen gansch onvoorwaardelijk zijn gegeven, terwijl zij alhier gegeven zijn onder de ontbindende voorwaarde dat de begiftigde den gever overleven zal. De wet maakt nogtans eene uitzondering ten behoeve der vrouw van den begiftigde, voor het geval dat de schenking aan den man, bij hun huwelijkscontract gedaan is.

— Het voordeel bij dit artikel aan de overlevende vrouw van den begiftigde toegekend, zou vervallen, hadde zij verwaarloosd hare wettelijke hypotheek op de goederen van haren man behoorlijk te doen inschrijven (zie w. v. 16 December 1851 art. 64 en v.).

TWEEDE AFDEELING.

Van de uitzonderingen aan den regel van onwederroepelijkheid der schenkingen onder levenden.

953. Schenking onder levenden kan niet worden wederroepen dan ter zake van niet-vervulling der voorwaarden, onder welke zij gedaan is, ter oorzake van ondankbaarheid, en ter oorzake van opkomende geboorte van kinderen.

— Onwederroepelijkheid is een grondregel in zake van schenkingen; dit artikel bevat de uitzonderingen.

954. In geval van wederroeping ter zake van niet-vervulling der voorwaarden, zullen de goederen in handen des schenkers terugkeeren, vrij van alle lasten en hypotheken uit hoofde van den begiftigde; en de schenker zal tegen de derde bezitters der geschonkene onroerende goederen al de rechten hebben, welke hij tegen den begiftigde zelven hebben mocht.

— De begiftigde heeft eene overeenkomst aangegaan, hij moet de voorwaarden nakomen waartoe hij zich verbonden heeft; wanneer hij goederen vervreemdt, kan hij geen meerder recht aan anderen overdragen dan hij zelf bezat. en van daar des schenkers recht jegens alle derde bezitters.

955. Schenking onder levenden zal slechts in de navolgende gevallen. ter zake van ondankbaarheid, kunnen worden wederroepen :

1° Indien de begiftigde op des schenkers leven eenen aanslag heeft gesmeed;

2° Indien hij zich jegens hem schuldig gemaakt heeft aan mishandelingen. misdrijven of zware beleedigingen;

3° Indien hij hem het levensonderhoud weigert.

— De reden der twee eerste gevallen is te tastbaar om verklaringen te behoeven. Wegens het derde zegt de romeinsche wet dat het weigeren van levensonderhoud zooveel is als dooden : *Necare videtur qui alimenta denegat.*

Eene weldaad legt verplichting tot erkentenis op; het is billijk, dat het verbreken van dezen plicht gestraft worde.

956. Wederroeping ter zake van niet-vervulling der voorwaarden of ter zake van ondankbaarheid, zal nimmer van rechtswege plaats hebben.

— De feiten moeten altoos, voor de rechtbank, door den eischer tot wederroeping, worden bewezen.

957. De eisch tot wederroeping ter zake van ondankbaarheid zal moeten aangelegd worden binnen den jare, te rekenen van den dag van het misdrijf door den schenker aan den begiftigde ten laste gelegd, of van den dag dat het misdrijf aan den schenker heeft kunnen bekend zijn.

De wederroeping zal door den schenker niet kunnen worden gevorderd tegen de erfgenamen van den begiftigde, noch door de erfgenamen des schenkers tegen den begiftigde, tenware in dit laatste geval, de rechtsvordering door den schenker ware ingespannen. of dat hij binnen het jaar sedert het misdrijf overleden ware.

— Indien de schenker een jaar heeft laten verloopen zonder vervolg, onderstelt men. dat hij het misdrijf « stilzwijgend » vergeven heeft, en dus kan hij zich op hetzelve niet meer beroepen.

Hier is als grondregel aangenomen, dat alle beleediging van wederzijden personeel is; waaruit zou moeten volgen, dat de rechtsvordering jegens de erfgenamen van den begiftigde niet toegelaten wordt, en dat zij door de erfgenamen des schenkers maar alleen kan « voort-

gezet „ en niet „ ingespannen „ worden. Nogtans zal men bemerken, dat aan de erfgenamen des schenkers geoorloofd is de rechtsvordering jegens den begiftigde „ in te spannen, „ in geval de schenker binnen het jaar sedert de misdaad overlijdt; welke bepaling aan deze erfgenamen al de rechten van hunnen voorzaat, zonder eenige uitzondering, toekent, en diensvolgens van den aangenomen grondregel afwijkt.

958. De wederroeping ter zake van ondankbaarheid zal geen nadeel toebrengen noch aan de vervreemdingen door den begiftigde gedaan, noch aan de hypotheken en andere zakelijke lasten, welke hij op het voorwerp der schenking kan hebben gevestigd, mits alles geschied zij vóór de inschrijving welke mocht gedaan zijn van het uittreksel van den eisch tot wederroeping, op den kant van de overschrijving bij artikel 939 bevolen.

In geval van wederroeping, zal de begiftigde verwezen worden de waarde terug te geven, welke de vervreemde voorwerpen, tijdens den eisch hadden, en de vruchten te rekenen van den dag van dezen eisch.

— De ondankbaarheid is bij het contract niet kunnen worden voorzien, en de straf daaruit ontstaan moet op geene derden slaan, die te goeder trouw met den begiftigde gehandeld hebben; daarom blijven de lasten en hypotheken, die gesticht zijn vóór het inspannen van den eisch tot wederroeping, op de goederen bestaan.

959. Schenkingen ten behoeve des huwelijks gedaan, zijn niet wederroepelijk ter zake van ondankbaarheid.

— Want deze schenkingen worden ondersteld gedaan te zijn ten behoeve der kinderen uit het huwelijk te verwekken (zie art. 1082), en deze moeten wegens het misdrijf hunner ouders niet worden gestraft.

960. Alle schenkingen onder levenden gedaan door personen, die, tijdens de schenking, geene kinderen of afstammelingen in leven hadden, van welke waarde deze schenkingen zijn mogen, en te welken titel zij gedaan zijn, al waren zij ook onderling of vergeldend, zelfs diegene welke ten behoeve des huwelijks mochten zijn gedaan door anderen dan de opgaande bloedverwanten aan de echtgenooten, of door de echtgenooten aan elkander, zullen van vollen rechtswege wederroepen blijven door de opkomende geboorte van een wettig kind, zelfs naboorling des schenkers, of door de wettiging van een onecht kind bij opvolgend huwelijk, indien het sedert de schenking geboren is.

— Hier is de wederroeping gegrond op de natuurlijke onderstelling dat de schenker, die tijdens de schenking geene kinderen had, dezelve niet zou hebben gedaan, indien hij had kunnen voorzien, dat hij te eenigen dage kinderen zou gehad hebben. Indien hij tijdens de schenking reeds kinderen heeft, is het een teeken, dat hij aan vreemden de voorkeur geeft boven zijne nakomelingschap.

Hoe strikt dit artikel wordt toegepast, ziet men genoegzaam uit zijne bewoordingen.

Het spreekt van zelf, dat „ opgaande bloedverwanten der echtgenooten „ afstammelingen hebben tijdens de schenking. — De „ aanstaande echtgenooten „ kunnen niet worden ondersteld in meening te zijn van nooit kinderen te hebben, vermits het verwekken van kinderen het doeleinde van hun huwelijk zijn moet; echter zullen de kinderen der aanstaande echtgenooten de geschonkene goederen in de nalatenschap des begiftigden terug vinden.

„ Naboorling „ (*posthumus*) is een kind na den dood des vaders geboren.

961. Deze wederroeping zal plaats grijpen, zelfs wanneer het kind van den schenker of de schenkster tijdens de schenking ontvangen ware.

— De schenking, bij voorbeeld, door eene zwangere vrouw gedaan, zou wederroepen zijn door de geboorte des kinds. Er is reeds meermalen herhaald, dat het ontvangen kind als geboren aangezien wordt, telkens als het zijne belangen geldt; hier zou dit vermoeden met zijne belangen strijdig zijn.

962. De schenking zal insgelijks wederroepen zijn, zelfs dan wanneer de begiftigde in het bezit der geschonkene goederen ware getreden, en de schenker hem daarin hadde gelaten sedert de opgekomene geboorte van het kind; zonder dat nogtans de begiftigde gehouden is de door hem ingezamelde vruchten uit te keeren, van welken aard zij zijn mogen, tenzij van den dag dat de geboorte des kinds of deszelfs wettiging bij opvolgenden huwelijke hem door eene exploot of alle andere akte in goeden vorm zal zijn aangezegd; en zulks, zelfs wanneer de eisch strekkende om weder in het bezit te komen van de geschonkene goederen, slechts na deze aanzegging ware aangelegd.

— Alzoo de wederroeping van vollen rechtswege heeft plaats gehad, doet het niets ter zaak dat de begiftigde in bezit gelaten zij of niet; want de schenker zelf kan de wederroeping niet vernietigen (zie art. 964).

De bezitter was te goeder trouw, en daarom geniet hij de vruchten.

963. De goederen in de van vollen rechtswege wederroepene schenking begrepen, keeren tot den eigendom des

schenkers terug, vrij van alle lasten en hypotheken van wege den begiftigde, zonder dat zij, zelfs als hulpzekerheid, mogen verbonden blijven voor de teruggave van den bruidschat der vrouw van dezen begiftigde, voor hare hernemingen of andere huwelijksche overeenkomsten; hetwelk zal plaats hebben, zelfs wanneer de schenking ten behoeve des huwelijks van den begiftigde gedaan en in het contract geschreven ware, en de schenker zich, bij de schenking, als borg hadde verbonden tot de uitwerking van het contract van huwelijk.

— De ontbindende voorwaarde, in geval van opkoming van kinderen, wordt geacht door de wet zelve in de akte geschreven te zijn, en haar gevolg is de zaken te herstellen als zij vóór de overeenkomst bestonden (art. 1183); daarom verdwijnen alle lasten en hypotheken op de goederen sedert de schenking gesticht.

« Als borg bij schenking. » Dit ware een zijdelingsch middel om van de wederroeping af te zien, en daarvan kan niet afgezien worden.

964. De aldus wederroepene schenkingen kunnen niet meer herleven of opnieuw hun uitwerksel erlangen, noch door den dood van het kind des schenkers, noch door eenige akte van bevestiging; en indien de schenker dezelfde goederen aan denzelfden begiftigde schenken wil, hetzij vóór of na den dood van het kind, door welks geboorte de schenking wederroepen was, zal hij zulks niet anders dan bij eene nieuwe beschikking kunnen doen.

— Van het oogenblik der geboorte van het kind houdt de schenking op te bestaan. De goederen kunnen aan den begiftigde niet weder overgaan dan bij eene nieuwe schenking; geene hoegenaamde bekrachtiging der eerste schenking ware daartoe voldoende.

965. Alle beding of overeenkomst, waarbij de schenker van de wederroeping wegens opkomende kindergeboorte mocht hebben afgezien, zal als nietig beschouwd worden, en geen het minste uitwerksel kunnen te weeg brengen.

— De wet onderstelt altoos, dat de schenker de schenking niet zou gedaan hebben, indien hij de gevoelens van het vaderschap had gekend. Daarenboven heeft de wet willen vermijden, dat het afzien van deze wederroeping tot eene gewoonte van stijl in de praktijk mocht overgaan.

966. De begiftigde, zijne erfgenamen of zaakhebbenden, of andere bezitters van de gegevene zaken, zullen de verjaring niet kunnen inroepen om de schenking, wegens opgekomene kindergeboorte wederroepen, te doen gelden, tenzij na een bezit van dertig jaar, welke slechts zullen kunnen beginnen te loopen van den dag der geboorte van het laatste kind, zelfs naboorling, des schenkers; en zulks ongeminderd de onderbrekingen van verjaring, als naar rechte.

— Van de geboorte van het « eerste » kind af, houden derde personen op als eigenaars te bezitten; doch de wet heeft deze wederroeping zoodanig willen begunstigen, dat zij de verjaring doet loopen te rekenen van de geboorte van het « laatste » kind.

« Onderbreking van verjaring » (*interruptio*) kan geschieden bij middel van dagvaart, bevel, enz. (zie art. 2244).

VIJFDE HOOFDSTUK.

Van beschikkingen bij uitersten wil.

— Het recht, 'twelk den mensch vergund is om over zijne goederen te beschikken voor eenen tijd, waarop hij niet meer zal bestaan, komt hem niet van de natuur, maar van de burgerlijke wetten. Vóór het bestaan dezer wetten was er geen eigendom zonder dadelijk bezit, hetwelk met den dood natuurlijk moest ophouden. De wet heeft, bij alle beschaafde volkeren, niet alleen de opvolging in den eigendom geregeld, maar tevens den mensch toegelaten om zelf deze regeling te doen. Hij kan dus, op zekere wijze, nog na zijnen dood, gunsten of ongunsten uitdeelen, bij middel dezer regeling die dan « uiterste wil » of *testament* wordt geheeten.

EERSTE AFDEELING.

Van de algemeene regels nopens den vorm der uiterste willen.

967. Alle persoon zal bij uitersten wil kunnen beschikken, hetzij onder den titel van erfstelling, hetzij onder den titel van legaat, hetzij onder alle andere benaming, welke geschikt is om zijnen wil te kennen te geven.

— Eertijds was de uiterste wil van geener waarde, wanneer hij geene erfstelling of aanwijzing van erfgenaam inhield; tegenwoordig is dit vereischte der Romeinsche wet afgeschaft.

De vrije wil des erflaters behoort tot het wezen van het testament: daaruit volgt, dat de vrouw, om uitersten wil te maken, de machtiging van den man, de onmondige, de machtiging van den voogd niet noodig heeft. Er zijn echter personen, aan wie het maken van uitersten wil verboden is (zie art. 902).

968. Een uiterste wil zal niet bij dezelfde akte door twee of meer personen

kunnen worden gemaakt, hetzij ten behoeve van eenen derde, hetzij ten titel van wederkeerige en onderlinge beschikking.

— Zulk eene beschikking bevat niet uitsluitelijk den wil van iederen erflater, elke wil afzonderlijk schijnt alsdan slechts het gevolg van eenen anderen wil. Men kan bij eene en dezelfde akte wederzijdsche schenkingen doen, maar niet in den vorm van uiterste willen.

969. Een uiterste wil zal kunnen, eigenhandig geschreven, of bij openbare akte, of in besloten vorm gemaakt worden.

— Een eigenschriftelijke uiterste wil noemt men in de praktijk *olographisch* testament; bij openbare akte gemaakt, noemt men hem *publiek* testament; en in besloten vorm, *mystiek* testament.

970. De eigenschriftelijke uiterste wil zal niet geldig zijn, indien hij niet met de hand van den erflater geheel geschreven, gedagteekend en genaamteekend is; hij is aan geenen anderen vorm onderworpen.

— Een enkel woord door eene vreemde hand geschreven zou den uitersten wil nietig maken; want van dan af ware het niet meer zeker of het testament enkel en alleen den wil des erflaters bevat.

De « dagteekening » bestaat in de aanwijzing van het jaar, de maand en de dag, waarop de akte gemaakt is; zij is noodig om te weten, of de erflater op dit tijdstip de noodige bevoegdheid had : zij kan in cijfers worden gesteld en hare plaats is onverschillig.

De « naamteekening » moet op het einde der akte worden gesteld; al wat er achter volgen mocht, is van geener waarde

Deze drie pleegvormen zijn vereischt op straf van nietigheid.

971. De uiterste wil bij openbare akte is die, welke door twee notarissen, in tegenwoordigheid van twee getuigen, of door eenen notaris, in tegenwoordigheid van vier getuigen, wordt ontvangen.

— Voor gewone akten worden slechts twee notarissen zonder getuigen, of een notaris en twee getuigen vereischt. De wet is hier zooveel strenger, omdat zij eene zoo belangrijke akte als den uitersten wil, die meest altijd de wettige orde van erfopvolging verandert, met de grootste voorzorg tegen alle list en bedrog wilde omringen.

Er is gewezen, dat de wet van 25 Ventôse jaar XI op het notariaat, moet worden toegepast op de akten van uitersten wil, zoowel als op gewone akten, telkens het Burgerlijk Wetboek daarvan niet is afgeweken.

972. Indien de uiterste wil voor twee notarissen wordt verleden, wordt hij hun door den erflater voorgezegd, en moet hij door eenen der notarissen geschreven worden, zooals hij voorgezegd is.

Indien er maar een notaris is, moet hij insgelijks door den erflater voorgezegd, en door dien notaris geschreven worden.

In beide gevallen moet er aan den erflater, in het bijzijn der getuigen, lezing van gedaan worden.

Er wordt van dit alles uitdrukkelijke melding gemaakt.

— Geen uiterste wil kan worden verklaard door teekens op ondervraging.

De erflater moet « woord voor woord » zeggen wat hij wil geschreven hebben door den notaris.

De lezing heeft voor doel den erflater en de getuigen te verzekeren, dat er juist is geschreven wat er is voorgezegd.

De wet vereischt, dat er « van alles melding gemaakt worde, » om den inhoud der akte nog meer geloofwaardig te maken. Men zou kunnen nalaten, hij voorbeeld, de lezing te doen aan de getuigen, en dit ware op zich zelven slechts eene vergetelheid : maar wanneer men daarbij bevestigde dat deze lezing is geschied, ware het eene valschheid.

De notaris moet altoos trachten de bewoordingen der wet zelve te gebruiken : zoo mag hij, bij voorbeeld, niet zeggen dat « de lezing is gedaan aan den erflater en de getuigen, » het moet volstrekt zijn » in het bijzijn der getuigen ; » want hij zou de lezing kunnen gedaan hebben aan den erflater en nadien aan de getuigen.

De notarissen zijn verantwoordelijk over de nietigheden, welke mochten voortkomen uit hun bedrog, hunne schuld of onwetendheid.

973. Deze uiterste wil moet door den erflater worden onderteekend. Indien hij verklaart niet te kunnen naamteekenen of daartoe buiten staat te zijn, zal er in de akte uitdrukkelijke melding van zijne verklaring gemaakt worden, alsmede van de oorzaak, die hem belet te teekenen.

— De wet van 25 Ventôse jaar XI vereischt daarenboven de melding der onderteekening, en deze melding is noodig om te bewijzen, dat de hand, die ze gesteld heeft, wezenlijk die van den erflater is.

De melding van niet te kunnen schrijven en van de oorzaak daarvan, door eenen openbaren ambtenaar gedaan zijnde, heeft dezelfde kracht als het handteeken.

974. De uiterste wil zal door de getuigen moeten worden onderteekend; en niettemin, ten platten lande zal het volstaan dat een der twee getuigen teekene, indien de uiterste wil voor twee notarissen verleden wordt, en dat er twee van de vier getuigen teekenen, wanneer hij voor éénen notaris wordt verleden.

— Door « platten lande » verstaat men alle gemeenten die geene « steden » zijn, en aldaar is het getal personen, die schrijven kunnen,

altoos minder dan in de steden. Men lette echter wel, dat het artikel onderstelt, dat er slechts « twee » getuigen kunnen schrijven : wanneer zij alle schrijven kunnen, moeten zij alle teekenen.

975. Tot getuigen van den uitersten wil bij openbare akte, zullen niet mogen worden genomen noch de legatarissen, te welken titel het zij, noch hunne bloedverwanten of aangehuwden, tot den vierden graad inbegrepen, noch de klerken der notarissen, voor welke de akten worden verleden.

— De wet vreest den invloed van den legataris en zijne bloedverwanten; en de klerken zijn onder den rechtstreekschen invloed van den notaris.

Wijders zijn daartoe nog onbekwaam de personen vermeld in de artikelen 8 en 10 der wet van 25 Ventôse jaar XI (16 Maart 1803).

976. Wanneer de erflater eenen besloten of geheimen uitersten wil begeert te maken, zal hij gehouden zijn zijne beschikkingen te onderteekenen, hetzij hij die zelf geschreven heeft of die door een' ander heeft doen schrijven. Het papier, dat zijne beschikkingen bevat, of het papier, dat tot omslag dient, indien er een is, zal worden gesloten en verzegeld. De erflater zal het, aldus gesloten en verzegeld, aan eenen notaris en ten minste zes getuigen aanbieden, of hij zal het in hunne tegenwoordigheid doen sluiten en verzegelen; en hij zal verklaren, dat in dit papier begrepen is zijn uiterste wil, door hem geschreven en onderteekend of door een' ander geschreven en door hem onderteekend : de notaris zal daarvan eene akte van opschrift opstellen, die op dit papier of op het tot omslag dienende blad zal worden geschreven : deze akte zal worden onderteekend, zoo door den erflater als door den notaris, mitsgaders door de getuigen. Al het bovenstaande zal achtereenvolgens en zonder tot andere akten over te gaan, worden verricht; en in geval de erflater door een beletsel, sedert de onderteekening van den uitersten wil opgekomen, de akte van opschrift niet kan onderteekenen, zal er melding gemaakt worden van de verklaring door hem deswegens gedaan, zonder dat het in dit geval noodig zij het getal der getuigen te vermeerderen.

— Dit is het *mystieke* testament. Door middel van hetzelve kunnen personen, die niet schrijven of naamteekenen kunnen, hunnen uitersten wil maken, zonder hunne geheime beschikkingen aan notarissen of getuigen bekend te maken.

« Zonder tot andere akten over te gaan, » beteekent, dat de akte van « opschrift » of *suscriptie* moet worden gemaakt zonder afscheiden; want anders ware het mogelijk tusschen de aanbieding en het opschrift het wezenlijk testament met een ander te verwisselen.

977. Indien de erflater niet teekenen kan, of indien hij zulks niet heeft kunnen doen, wanneer hij zijne beschikkingen heeft laten schrijven, zal er tot de akte van opschrift een getuige, boven het getal bij het voorgaand artikel bepaald, geroepen worden, die de akte met de andere getuigen zal onderteekenen; en er zal melding worden gemaakt van de oorzaak, om welke deze getuige geroepen is.

— Het getal der getuigen wordt in dit geval nog vergroot, omdat het, menschelijkerwijze, onmogelijk zijn zou te denken, dat zij allen omgekocht zijn.

978. Zij, die niet kunnen lezen of daartoe buiten staat zijn, zullen geene beschikkingen in den vorm van geheimen uitersten wil kunnen maken.

— Iemand, die niet lezen kan, kan zich niet verzekeren, dat zijn wil getrouwelijk is overgeschreven. Hij kan slechts bij openbare akte beschikken.

979. In geval de erflater niet spreken, maar schrijven kan, zal hij eenen besloten uitersten wil kunnen maken, mits deze geheel met zijne hand geschreven, gedagteekend en onderteekend zij, dat hij hem aan den notaris en aan de getuigen overgeve, en dat hij boven aan de akte van opschrift in hunne tegenwoordigheid schrijve, dat het papier, hetwelk hij aanbiedt, zijn uiterste wil is; waarna de notaris de akte van opschrift zal schrijven, waarin zal worden melding gemaakt, dat de erflater deze woorden in het bijzijn van den notaris en de getuigen heeft geschreven; en daarenboven zal worden in acht genomen al hetgene bij artikel 976 is voorgeschreven.

— Aangezien hij zijnen wil niet kan voorzeggen, moet het volstaan, dat hij dien schrijft. Niets belet hem overigens zijnen wil eigenhandig te schrijven.

980. De getuigen, welke geroepen worden om bij uiterste willen tegenwoordig te zijn, zullen manspersonen, meerderjarigen, onderdanen des Konings moeten zijn, het genot der burgerlijke rechten hebbende.

— Bij de gewone notariëele akten moeten de getuigen ook het genot der staatkundige rechten hebben, omdat deze getuigen zoowel als de notaris, een gedeelte der openbare macht uitoefenen door de akte geloofwaardig en uitvoerbaar te maken; doch voor uiterste willen maakt de wet eene uitzondering, omdat deze niet altijd van rechtswege uitvoerbaar zijn.

TWEEDE AFDEEDING.

Van de bijzondere regelen nopens den vorm van zekere testamenten.

— De krijgsdienst, eene besmettelijke ziekte of de zeedienst kunnen den erflater in de onmogelijkheid stellen de gewone pleegvormen der uiterste willen na te leven, en daarom heeft de wet voor deze verschillende omstandigheden bijzondere bepalingen gemaakt. Deze zijn echter al te schaars van toepassing om alhier opzettelijk te worden verklaard.

981. De uiterste willen van krijgslieden en bedienden in de legers, zullen, in welk land het zijn moge, kunnen worden verleden voor den bataillons- of escadronsoverste, of voor allen anderen officier van hoogeren graad, ten overstaan van twee getuigen of voor twee krijgscommissarissen of voor eenen dezer commissarissen, in tegenwoordigheid van twee getuigen.

982. Zij zullen ook, indien de erflater ziek of gewond is, kunnen verleden worden voor den hoofdofficier van gezondheid, bijgestaan door den krijgsbevelhebber met de politie des hospitaals gelast.

983. De bepalingen der hovenstaande artikelen zullen slechts plaats hebben ten behoeve dergenen die op krijgstocht zijn, of in kwartiering of in garnizoen buiten het Belgisch grondgebied, of gevangen bij den vijand; zonder dat degenen die in kwartiering of in garnizoen zijn binnenslands, daarvan kunnen gebruik maken, tenware zij zich bevonden in eene belegerde plaats, of in eene citadel en andere plaatsen, waarvan de poorten gesloten zijn, en met welke de gemeenschap ter oorzake des oorlogs gestremd is.

984. De uiterste wil in den bovenbepaalden vorm gemaakt, zal nietig zijn zes maanden nadat de erflater in eene plaats is teruggekeerd, waar hij de vrijheid heeft de gewone pleegvormen te gebruiken.

985. De uiterste willen, in eene plaats gemaakt, met welke alle gemeenschap is gestremd, ter oorzake van pest of andere besmettelijke ziekte, zullen kunnen worden verleden voor den vrederechter of voor eenen der plaatselijke beambten van de gemeente, in tegenwoordigheid van twee getuigen.

986. Deze bepaling zal plaats grijpen zoo ten aanzien van hen, die door deze ziekten mochten zijn aangedaan, als van hen, die zich in de besmette plaatsen mochten bevinden, ofschoon zij niet werkelijk ziek zijn.

987. De uiterste willen, bij de twee voorgaande artikelen vermeld, zullen nietig worden zes maanden nadat de gemeenschap met de plaats, waar de erflater zich bevindt, hersteld is, of zes maanden nadat hij tot eene plaats zal overgegaan zijn, waar de gemeenschap niet is gestremd.

— Men zie verder de Gezondheidswet van 18 Juli 1831, art. 18.

988. De uiterste willen op zee gemaakt, gedurende eene zeereis, kunnen worden verleden, te weten:

Aan boord der oorlogschepen en andere vaartuigen des Konings, voor den bevelhebbenden officier van het vaartuig, of, bij ontstentenis van dien, voor dengene die hem in de dienstorde vervangt, den eene of den andere gezamenlijk met den officier van beheer of met dengene die dezes ambt bekleedt.

En aan boord der koopvaardijschepen, voor den schrijver van het schip of dengene die het ambt daarvan waarneemt, den eene of den andere gezamenlijk met den kapitein, den meester of patroon of bij ontstentenis van diere door degenen, die hen vervangen.

In alle gevallen zullen deze uiterste willen moeten worden verleden in tegenwoordigheid van twee getuigen.

989 Op de vaartuigen des Konings, zal de uiterste wil van den kapitein en die van den officier van beheer, en op de koopvaardijschepen, die van den kapitein, van den meester of patroon, of die van den schrijver kunnen worden verleden voor diegenen, welke hen in de dienstorde opvolgen, mits zich voor het overige, te schikken naar de bepalingen van het voorgaande artikel.

990. In alle gevallen, zal er een dubbel oorspronkelijk schrift worden gemaakt van

de uiterste willen bij de twee voorgaande artikels vermeld.

991. Indien het vaartuig in eene vreemde haven landt, waar zich een Belgisch consul bevindt, zullen diegenen, voor welke de uiterste wil verleden is, gehouden zijn een der oorspronkelijke schriften, gesloten of toegezegeld, in bewaring te stellen in handen van dien consul, die hetzelve aan den minister van het zeewezen zal doen toekomen, en deze laatste zal hetzelve in bewaring doen leggen ter griffie van het vredegerecht der woonstede van den erflater.

— Naar luid van art. 11 van de wet van 31 December 1851, vervullen de consuls de bediening van notaris in de gevallen bij het Burgerlijk Wetboek voorzien.

992. Bij de terugkomst des vaartuigs in België, hetzij in de haven der uitrusting, hetzij in eene andere dan die der uitrusting, zullen de twee oorspronkelijke schriften van den uitersten wil, gelijkelijk gesloten en toegezegeld, of het overblijvend oorspronkelijk schrift indien, overeenkomstig het voorgaande artikel, het ander gedurende de reis in bewaring gegeven ware, worden bewogen ten kantore van den [aangestelde over de rollen van het scheepsvolk] *waterschout* *; deze aangestelde zal dezelve, zonder vertoef, doen toekomen aan den minister van het zeewezen, die daarvan de bewaring zal bevelen, zooals bij hetzelfde artikel is gezegd.

* Zie onder art. 60.

993. Er zal op de scheepsrol melding worden gemaakt, op den kant, van den naam der erflaters, van de overgave, welke van de oorspronkelijke schriften des uitersten wils gedaan is, hetzij in handen van den consul, hetzij ten kantore van den [aangestelde over de rollen van het scheepsvolk] *waterschout* *.

* Zie onder art. 60.

994. De uiterste wil zal niet worden geacht op zee gemaakt te zijn, alhoewel hij gedurende de reis is gemaakt, indien ten tijde als hij gemaakt werd, het schip binnen geloopen was in een vreemd land, of in een land onder de Belgische heerschappij behoorende, alwaar zich een Belgisch openbare beambte bevindt; in welken gevalle hij maar zal geldig zijn voor zooveel hij verleden is volgens de vormen in België voorgeschreven, of volgens die, welke in het land, waar hij gemaakt werd, gebruikelijk zijn.

995. De bovenstaande bepalingen zullen gemeen zijn aan uiterste willen gemaakt door gewone reizigers, welke van het scheepsvolk geen deel maken.

996. De op zee gemaakte uiterste wil volgens den vorm bij artikel 988 voorgeschreven, zal slechts geldig zijn, voor zooveel de erflater op zee sterft, of binnen de drie maanden nadat hij aan land gekomen is, en op eene plaats, waar hij denzelven in den gewonen vorm heeft kunnen hermaken.

997. De op zee gemaakte uiterste wil zal geene beschikking mogen inhouden ten behoeve der scheepsofficieren, indien zij geene bloedverwanten van den erflater zijn.

998. De uiterste willen, vermeld in de bovenstaande artikelen der tegenwoordige afdeeling, zullen worden onderteekend door de erflaters en door diegenen, voor wie zij verleden zijn.

Indien de erflater verklaart niet te kunnen naamteekenen of daartoe buiten staat te zijn, zal er van zijne verklaring worden melding gemaakt, alsmede van de oorzaak, die hem belet te naamteekenen.

In de gevallen, waar de tegenwoordigheid van twee getuigen vereischt wordt, zal de uiterste wil ten minste door een hunner onderteekend worden, en er zal melding worden gemaakt van de oorzaak, waarom de andere niet heeft geteekend.

999. Een Belg, die zich in vreemden lande bevindt, zal zijne uiterste wilsbeschikkingen bij onderhandsche akte kunnen maken, zooals bij artikel 970 is voorgeschreven, ofwel bij geloofwaardige akte volgens de vormen in den lande, waar de akte verleden wordt, gebruikelijk.

— Men zie de aanteekening onder art. 991.

1000. De uiterste willen in vreemden lande gemaakt, zullen niet uitvoerbaar zijn op goederen in België gelegen, dan na alvorens geregistreerd te zijn ten kantore van de woonstede des erflaters, indien hij er eene heeft behouden, zoo niet ten kantore van zijne laatste gekende woonstede in België; en, in geval de uiterste wil beschikkingen inhield over onroerende

goederen aldaar gelegen, zal hij daarenboven moeten worden geregistreerd ten kantore van de ligging dezer goederen, zonder dat deswegens een dubbel recht kan worden geëischt.

— Zulks moet geschieden om de wettelijke erfgenamen van het bestaan des uitersten wils te verwittigen, en om hen in staat te stellen de geldigheid daarvan te kunnen onderzoeken.

1001. De pleegvormen, waaraan de verschillige uiterste willen bij de bepalingen van deze en van de voorgaande afdeeling zijn onderworpen, zullen moeten worden nageleefd, op straf van nietigheid.

— Deze strenge strafbepaling slaat dus op al de artikelen der twee vorenstaande afdeelingen, en zij is van eene strikte toepassing in het gebruik.

DERDE AFDEELING.

Van erfstellingen en van legaten in het algemeen.

— De begeerte des erflaters, bij uitersten wil uitgedrukt, wordt voor wet gehouden : *dicat testator, et erit lex.* Van dit woord *lex* komt « legaat, » hetwelk dus alle gifte bij uitersten wil gedaan beteekent, en bij ons door « erfmaking, » weleens door « bezet, » wordt uitgedrukt.

1002. Uiterste wilsbeschikkingen zijn of algemeen, of ten algemeenen titel, of ten bijzonderen titel.

Elke dezer beschikkingen, hetzij ze onder de benaming van erfstelling gedaan worde, hetzij ze onder de benaming van legaat geschiede, zal haar uitwerksel erlangen, volgens de regelen hierna bepaald wegens algemeene legaten, wegens legaten ten algemeenen titel en wegens bijzondere legaten.

— Eertijds was er een merkwaardig verschil tusschen eene « erfstelling » en een « legaat. » Thans worden beide termen onverschillig gebruikt en de « erfstelling » onder het « algemeen legaat » verstaan.

VIERDE AFDEELING.

Van algemeen legaat.

1003. Algemeen legaat is de uiterste wilsbeschikking waarbij de erflater aan eenen of meer personen al de goederen geeft, welke hij bij zijn overlijden zal achterlaten.

— Daar het algemeen legaat met de erfstelling gelijk staat, zet de algemeene legataris den persoon van den overledene voort, en vertegenwoordigt bij hem evenals een wettige erfgenaam doen zou. Daarin ligt het wezenlijk verschil tusschen den algemeenen legataris en den legataris ten algemeenen titel. De eerste heeft een « toevallig » recht op alles wat de nalatenschap uitmaakt. De tweede zet den persoon des overledenen niet voort, en heeft nooit meer recht dan tot het hem aangewezen deel.

1004. Wanneer er, ten overlijden des erflaters, erfgenamen aanwezig zijn, aan wie een gedeelte zijner goederen door de wet is voorbehouden, treden deze erfgenamen, door zijnen dood, van vollen rechtswege in bezit van al de goederen der nalatenschap; en de algemeene legataris is gehouden de aflevering der goederen, in den uitersten wil begrepen, van hen te vorderen.

— Deze erfgenamen ontleenen hun wettelijk bezit als van de natuur zelve, en de erflater kan het hun niet ontnemen. Doch zij hebben dit bezit alleen opzichtens den algemeenen legataris, die, zoohaast hij de afgifte van zijn legaat zal hebben bekomen, den persoon van den overledene vertegenwoordigen zal, en tot wien de andere legatarissen en de schuldeischers zich moeten wenden, om betaling van hunne legaten of goedvindens te erlangen.

1005. Niettemin zal, in dezelfde gevallen, de algemeene legataris het genot hebben, van de goederen in den uitersten wil begrepen, te rekenen van den dag des overlijdens, indien de eisch tot aflevering gedaan is binnen het jaar sedert dit tijdstip; zoo niet, zal dit genot slechts aanvangen van den dag dat de eisch in rechte gedaan wordt, of van den dag dat de aflevering vrijwillig toegestaan mocht zijn.

— Indien de algemeene legataris een jaar laat verloopen zonder de aflevering van zijn legaat te eischen, kunnen de erfgenamen vermoeden, dat hij van zijn recht heeft afgezien : hun bezit was dus te goeder trouw, en uit dien hoofde blijven de genoten vruchten hun eigendom.

1006. Wanneer er, ten overlijden des erflaters, geene erfgenamen bestaan, aan wie eene hoeveelheid zijner goederen door de wet is voorbehouden, zal de algemeene legataris, door 's erflaters dood, van vollen rechtswege in bezit treden, zonder gehouden te zijn de aflevering te vorderen.

— In dit geval heeft de algemeene legataris van den beginne af, al de rechten eens eenigen erfgenaams, zonder eenige rechtsvormen te moeten plegen.

1007. Alle eigenschriftelijke uiterste wil zal, alvorens ter uitwerking te worden gebracht, worden aangeboden aan den voorzitter der rechtbank van eersten aan-

leg, binnen welker arrondissement de erfenis is opengevallen. Die uiterste wil zal worden geopend, indien hij verzegeld is. De voorzitter zal proces-verbaal opmaken van de aanbieding, de opening en den toestand des uitersten wils, waarvan hij de bewaargeving zal bevelen in handen van den notaris door hem aangesteld.

Indien de uiterste wil in besloten vorm is, zullen zijne aanbieding, opening, beschrijving en bewaargeving op dezelfde wijze geschieden; doch de opening zal niet kunnen gedaan worden dan ten bijwezen van diegenen der notarissen en getuigen, onderteekenaren der akte van opschrift, welke zich ter plaats bevinden, of dezelve daartoe geroepen zijnde.

— Het olographisch testament is op zich zelven eene geheime akte, en het mystieke testament is geheim in zijne schikkingen. Vooraleer deze akte uitvoerbaar te maken, moet derzelver bestaan en inhoud erkend worden, om te vermijden, dat zij bij personen, die daarbij belang mochten hebben, worden vervalscht. De vereischten van dit artikel hebben niets anders ten doel.

1008. In het geval bij artikel 1006 bepaald, zal, indien de uiterste wil eigenschriftelijk of besloten is, de algemeene legataris gehouden zijn zich in bezit te doen stellen, bij een bevel van den voorzitter, geplaatst onderaan een aanzoekschrift, aan hetwelk de akte van bewaargeving zal worden gehecht.

— Dit artikel heeft niets tegenstrijdigs met art. 1006. De algemeene legataris moet alleen het bestaan van zijnen titel bewijzen, en van daar de verplichting om het olographisch en het geheim testament te vertoonen aan den voorzitter, die niets anders doet dan de akte uitvoerbaar verklaren.

1009. De algemeene legataris, die te zamen komt met eenen erfgenaam, aan wien de wet eene hoeveelheid der goederen voorbehoudt, zal de schulden en lasten van de nalatenschap des erflaters moeten dragen, persoonlijk voor zijn paart en deel, en hypotheeklijk voor het geheele; en hij zal gehouden zijn al de legaten te kwijten, behoudens het geval van vermindering, zooals bij de artikelen 926 en 927 is uitgelegd.

— Hij is tot betaling der schulden verplicht als vertegenwoordiger des overledenen, en indien hij geenen inventaris van de nalatenschap heeft doen maken, is hij daartoe gehouden, *ultra vires*, 't is te zeggen zelfs voor meer dan zijne baat bedraagt.

« Voor zijn paart en deel, » want de erfgenamen, van welke dit artikel spreekt, kunnen een deel der nalatenschap nemen. Nemen zij, bij voorbeeld, een derde der goederen, dan is de algemeene legataris maar aansprakelijk voor twee derde deelen der schulden.

« Hypotheeklijk voor het geheele; » daardoor is te verstaan, dat, wanneer een der goederen, in den kavel van den legataris gevallen, met gehypothekeerde schuld is bezwaard, hij voor geheel deze schuld zal verbonden zijn, behoudens verhaal.

« Al de legaten te kwijten. » Men versta legaten ten algemeenen titel of ten bijzonderen titel. Het kan aldus gebeuren, dat er aan den algemeenen legataris niets overblijft dan het toevallig recht op zekere legaten, die mochten vervallen.

Men zie verder voor de vermindering der legaten de aangehaalde artikelen 926 en 927.

VIJFDE AFDEELING.

Van legaat ten algemeenen titel.

1010. Legaat ten algemeenen titel is datgene, waarbij de erflater een gedeelte der goederen bezet, over welke de wet hem toelaat te beschikken, zooals eene helft, een derde, of al zijne onroerende of al zijne roerende goederen, of eene bepaald gedeelte van al zijne onroerende of van al zijne roerende goederen.

Al ander legaat maakt slechts eene beschikking ten bijzonderen titel uit.

— De legataris ten algemeenen titel heeft dus een toevallig recht op eene zekere hoeveelheid, die vermeerderen of verminderen kan tusschen de dagteekening van den uitersten wil en den dag des overlijdens. Den bijzondere legataris is in tegendeel, van eerst af, op een bepaald goed een recht toegewezen, dat niet meer veranderen kan.

1011. De legatarissen ten algemeenen titel zullen gehouden zijn de aflevering te vragen aan de erfgenamen, aan wie bij de wet een deel der goederen is voorbehouden; bij ontbreken dezer, aan de algemeene legatarissen; en bij ontbreken dezer laatsten, aan de erfgenamen, die geroepen zijn in de orde bij den titel *van erfenissen* vastgesteld.

— Legatarissen ten algemeenen titel hebben nooit het wettelijk bezit van rechtswege, en dit is weder een belangrijk verschil tusschen hen en de algemeene legatarissen.

Wanneer er geene algemeene legatarissen bestaan, moet de legataris ten algemeenen titel eenen curator over de ledige nalatenschap doen benoemen, en zich tot dezen wenden.

1012. De legataris ten algemeenen titel zal, evenals de algemeene legataris, tot de schulden en lasten der nalatenschap van den erflater, persoonlijk voor zijn

paart en deel, en hypotheeklijk voor het geheele, gehouden zijn.

— Zoohaast de legataris ten algemeenen titel de aflevering van zijn legaat heeft bekomen, verdeelen de actiën der schuldeischers zich, en deze kunnen aan de wettelijke erfgenamen of aan de algemeene legatarissen de geheele voldoening niet meer vragen, op voorwendsel dat deze vertegenwoordigers zijn van den overledene; zij moeten ieder voor zijn deel vervolgen.

1013. Wanneer de erflater slechts over een gedeelte der beschikbare hoeveelheid heeft beschikt, en hij zulks ten algemeenen titel gedaan heeft, zal deze legataris tot kwijting der bijzondere legaten te zamen met de natuurlijke erfgenamen gehouden zijn, in evenredigheid van ieders aandeel.

— Voorbeeld: iemand, die zijn vader voor erfgenaam achterlaat, heeft het vierde zijner goederen aan eenen vreemdeling bezet, en andere giften gedaan, die het beschikbaar gedeelte niet overtreffen. De vader, die in de erfenis meer dan zijn wettig erfdeel vindt, en de legataris ten algemeenen titel zullen gezamenlijk tot de kwijting der bijzondere legaten bijdragen in evenredigheid van het deel, dat zij in de beschikbare hoeveelheid genieten.

ZESDE AFDEELING.

Van bijzondere legaten.

— Een « bijzonder legaat » bestaat in een « bepaald voorwerp. » als bij voorbeeld een huis, eene somme gelds. De bijzondere legataris vertegenwoordigt nooit den persoon des overledenen, en is dus ook nimmer gehouden tot bijdrage in zijne schulden.

1014. Alle louter en eenvoudig legaat zal aan den legataris van den dag van 's erflaters overlijden af, een recht geven op de gelegateerde zaak, hetwelk recht tot zijne erfgenamen en rechthebbenden kan overgaan.

Niettemin zal de bijzondere legataris zich niet in bezit kunnen stellen van de gelegateerde zaak, noch op de vruchten of kroozen daarvan aanspraak maken, tenzij te rekenen van den dag van zijnen gedanen eisch tot aflevering, volgens de orde bij artikel 1011 bepaald; of van den dag op welken deze aflevering hem vrijwillig mocht zijn toegestaan.

— De eerste zinsnede van dit artikel bevat een grondbeginsel, dat van toepassing is op alle slag van legaten. Men heeft het alleen hier geplaatst, omdat het eene uitzondering nopens de vruchten en kroozen bevat.

Het recht van den legataris is een recht van eigendom, zoodat, wanneer hij sterft zonder dat recht te hebben uitgeoefend, hetzelve in zijne nalatenschap zal komen, om door zijne erfgenamen te worden uitgeoefend.

De bijzondere legataris heeft wel een recht « tot » de zaak, maar geenszins de macht om zich daarvan op eigen gezag meester te maken: hij is verplicht de aflevering daarvan te eischen. Deze eisch geschiedt voor de bevoegde rechtbank.

1015. De kroozen of vruchten der gelegateerde zaak zullen ten voordeele van den legataris loopen, van den dag des overlijdens af, en zonder dat hij zijnen eisch in rechte gedaan hebbe:

1° Wanneer de erflater zijne begeerte deswegens, in den uitersten wil, uitdrukkelijk heeft verklaard;

2° Wanneer eene lijfrente of een jaargeld onder den titel van levensonderhoud gelegateerd is.

— In algemeenen regel geniet de bijzondere legataris de vruchten en kroozen, te beginnen van den dag van zijnen eisch tot aflevering, en dit is eene beperking, die de wet aan zijn recht stelt; maar in de gevallen bij dit artikel voorzien, wijkt de wet voor den wil des erflaters.

1016. De kosten van den eisch tot aflevering, komen ten laste der erfenis, zonder dat nogtans hieruit vermindering van het wettelijk voorbehoud ontstaan kan.

De registratierechten zijn door den legataris verschuldigd.

Dit alles indien hieromtrent bij den uitersten wil niet anders bevolen is.

Elk legaat kan afzonderlijk worden geregistreerd, zonder dat deze registratie eenig voordeel aan iemand anders dan den legataris of zijne zaakhebbenden kan aanbrengen.

— Aangezien de aflevering een plicht is van de erfgenamen, komen de kosten daarvan te hunnen laste. De rechten van registratie komen ten laste van den legataris, omdat het in zijn belang is, dat de pleegvormen, welke noodig zijn om zijnen titel geldig te maken, vervuld worden.

Eertijds werd de registratie als onscheidbaar aangezien. Zulks is veranderd, omdat de behoeftige legatarissen daardoor somwijlen in de onmogelijkheid werden gesteld hun legaat te erlangen.

1017. De erfgenamen des erflaters, of andere schuldenaars van een legaat, zullen persoonlijk gehouden zijn hetzelve te kwijten, elk naar gelang van het paart en deel, dat zij in de nalatenschap genieten.

[Zij zullen daartoe gehouden zijn hypotheeklijk voor het geheele, tot beloop der

waarde, van de onroerende goederen der nalatenschap, waarvan zij de houders zijn]*.

* W. v. 16 Decemb. 1851 a. 44.

— Bij het tweede lid van dit artikel wordt aan de bijzondere legatarissen, tot waarborg hunner legaten, eene wettelijke algemeene hypotheek toegekend op al de onroerende goederen der nalatenschap, welke aan de erfgenamen of anders schuldenaars der legaten ten deele vallen. De algemeene hypotheek bij de herzieningswet van 16 December 1851 afgeschaft zijnde, bleef dit tweede lid van ons artikel voortaan zonder toepassing; om die reden is bij het laatste lid van artikel 44 derzelfde wet eene bijzondere hypotheek bij uitersten wil ingesteld, welke tot waarborg der legaten strekken moet.

1018. De gelegateerde zaak zal worden afgeleverd met de noodige bijzaken, en in den staat, waarin zij zich ten dage van 's erflaters overlijden bevindt.

— Zoo, bij voorbeeld, begrijpt het legaat van een erf alles wat daaraan tot blijvend gebruik is verknocht (zie art. 546).

1019. Wanneer hij, die den eigendom van een onroerend goed gelegateerd heeft, hetzelve nadien door verkrijgingen heeft vermeerderd, zullen deze verkrijgingen, al waren zij aan het goed palende, zonder eene nieuwe beschikking, niet worden gerekend van het legaat deel te maken.

Anders zal het zijn wegens verfraaiingen of nieuwe gebouwen op den gelegateerden grond gesteld, of wegens een beluik, waarvan de erflater den omtrek mocht hebben vergroot.

— Iemand legateert een huis, en koopt nadien een ander huis daaraan palende Het laatste is geen noodzakelijke aankleef van het eerste en behoort dus tot het legaat niet. Verfraaiingen of vermeerderingen van grond zijn in tegendeel noodzakelijke aankleven.

1020. Indien vóór of sedert den uitersten wil, de gelegateerde zaak voor eene schuld der erfenis, of zelfs voor de schuld van eenen derde gehypothekeerd is, of indien zij met lijftocht is bezwaard, is degene, die het legaat moet kwijten, niet gehouden tot ontlasting derzelve, tenware hij bij eene uitdrukkelijke beschikking des erflaters gelast ware om zulks te doen.

— Indien dus de erflater zelf het gelegateerde goed met eenigen last heeft bezwaard, is de legataris gehouden denzelven te dragen; maar indien hij deswegens door de schuldeischers tot betaling wordt vervolgd, heeft hij verhaal op de erfgenamen; want hij is tot geene schulden gehouden (art. 874 en 875).

1021. Wanneer de erflater eens anders goed gelegateerd heeft, is het legaat nietig, hetzij de erflater al of niet geweten hebbe dat dit goed hem niet toebehoorde.

— Geheel anders was het in de Romeinsche wet, en dit artikel heeft alleen voor doelwit het afschaffen van hare bepalingen te dezen opzichte.

1022. Wanneer het legaat in eene onbepaalde zaak bestaat, is de erfgenaam niet gehouden eene van de beste soort te geven, en zal hij ook geene van de slechtste mogen aanbieden.

— De keus behoort in 't algemeen den schuldenaar (art. 1190); echter zou de erflater ook de keus aan den legataris kunnen geven. Men zie verder art. 1246.

1023. Het legaat aan den schuldeischer gemaakt, wordt niet gerekend als in voldoening van zijne inschuld gegeven; noch het legaat aan eenen dienstbode, als in voldoening van zijn huurloon.

— Wegens de « vergelijking » of *compensatie*, zie men art. 1289 en volgende.

Legaten worden altoos beschouwd als milddadigheden, en kunnen dus nimmer worden aangezien als middelen van betaling.

1024. De legataris ten bijzonderen titel is tot de betaling der schulden van de nalatenschap niet verplicht, behoudens de vermindering van het legaat, zooals hierboven is gezegd, en behoudens de hypothecaire actie der schuldeischers.

— Men vergelijke hiermede de art. 871, 874, 925 en 926.

ZEVENDE AFDEELING.

Van uitvoerders van uiterste willen.

1025. De erflater kan eenen of meer uitvoerders van zijnen uitersten wil benoemen.

— De uitvoering van den uitersten wil is natuurlijk de plicht der erfgenamen; doch het kan gebeuren dat de erflater hunne goede trouw verdenkt en dus eenen of meer vrienden verkiest, die geen belang hebben om zich aan de gevolgen van zijnen uitersten wil te onttrekken, en die denzelven, in tegendeel, getrouwelijker kunnen doen uitvoeren. Vandaar de benoeming van uitvoerders van uiterste willen. Deze uitvoering is een last, en brengt al de verplichtingen der lastgeving mede. Zij is geheel en al kosteloos; doch in het gebruik doet de erflater gewoonlijk eene gift aan dengene, welken hij met de uitvoering gelast.

1026. Hij kan hun de bezitneming van alle of slechts van een gedeelte zijner roerende goederen geven; doch dezelve

zal niet langer dan jaar en dag, te rekenen van zijn overlijden, kunnen duren.

Indien hij ze hun niet gegeven heeft, zullen zij dezelve niet kunnen vorderen.

— De bezitneming van het roerend goed dient tot kwijting der roerende legaten, zooals in het volgende artikel is te zien. Zij belet echter de bezitneming der erfgenamen als eigenaars niet, wier genot alleenlijk wordt vertraagd voor eenen tijd, die niet langer duren mag dan « jaar en dag, » omdat de wet onderstelt, dat deze tijd aan den uitvoerder tot het volbrengen van zijnen last heeft moeten volstaan.

1027. De erfgenaam zal de bezitneming kunnen doen ophouden, door aanbod, om aan de uitvoerders van den uitersten wil eene genoegzame som ter hand te stellen tot betaling der roerende legaten, of door bewijs te doen van die betaling.

— De voldoening der roerende legaten is de oorzaak der bezitneming, en wanneer de oorzaak ophoudt, moet het uitwerksel ophouden. *Cessante causâ cessat effectus.*

1028. Wie zich niet kan verbinden, kan geen uitvoerder van uitersten wil zijn.

— Omdat, zooals wij zegden, de uitvoering eene lastgeving is, waaraan verantwoordelijkheid is verknocht (art. 1991).

1029. De gehuwde vrouw kan de uitvoering van eenen uitersten wil niet op zich nemen zonder toestemming van haren man.

Indien zij gescheiden is van goederen, hetzij bij huwelijkscontract, hetzij bij vonnis, zal zij zulks kunnen doen met toestemming van haren man of, op zijne weigering, daartoe bij het gerecht gemachtigd zijnde, overeenkomstig hetgene voorgeschreven is bij de artikelen 217 en 219, in den titel *van het huwelijk.*

— Want de vrouw kan zich niet verbinden dan met haars mans toestemming. Men zie de aangehaalde artikelen.

1030. De minderjarige kan geen uitvoerder van uitersten wil zijn, zelfs niet met machtiging van zijnen voogd of curator.

— De minderjarige kan zich in het geheel niet verbinden, en alzoo dit artikel van den curator gewaagt, volgt daaruit dat ook de zelfgemaakte minderjarige den last van uitvoering niet kan op zich nemen.

1031. De uitvoerders van uiterste willen zullen de zegels doen leggen, indien er minderjarige, verbodene of afwezige erfgenamen zijn.

Zij zullen, in het bijzijn van den vermoedelijken erfgenaam, of deze behoorlijk geroepen zijnde, inventaris van de goederen der erfenis doen opmaken.

Zij zullen de verkooping der roerende goederen vorderen, indien er geene genoegzame penningen zijn om de legaten te kwijten.

Zij zullen toezien, dat de uiterste wil uitgevoerd worde; en, in geval van betwisting over zijne uitvoering, zullen zij kunnen tusschenkomen om de geldigheid daarvan te houden staan.

Zij zullen, na verloop van het jaar sedert 's erflaters overlijden, rekening van hun beheer moeten geven.

— Er wordt geleerd, dat de uitvoerder van den uitersten wil de bevoegdheid heeft om den notaris aan te wijzen, die den inventaris zal opmaken, en dat de verkooping der roerende goederen niet geschieden kan zonder toestemming der erfgenamen, of krachtens vonnis.

De betaling der schulden valt niet in de verrichtingen van den uitvoerder, tenzij op uitdrukkelijken last des erflaters.

1032. De macht van den uitvoerder van uitersten wil, zal tot zijne erfgenamen niet overgaan.

— De uitvoering is dus een geheel en al persoonlijke last voor dengene, aan wien hij wordt opgedragen.

1033. Indien er verscheiden uitvoerders van den uitersten wil zijn, die aanvaard hebben, zal één alleen, bij gebreke der andere kunnen te werk gaan; en zij zullen ieder voor het geheel aansprakelijk zijn om rekenschap te doen van het roerend goed, dat hun is toevertrouwd, tenware de erflater hunne werkzaamheden verdeeld hadde, en dat elk hunner zich hadde bepaald tot diegene, welke hem was aanbevolen.

— Men zie art. 1200 wegens de « elkheele » verbintenissen. Indien de erflater de werkzaamheden verdeeld heeft, is ieder voor iets afzonderlijks verbonden.

1034. De kosten door den uitvoerder van uitersten wil gemaakt, voor de verzegeling, den inventaris, de rekening en andere kosten tot zijne werkzaamheden betrekkelijk, komen ten laste der erfenis.

— Aangezien de werkzaamheden des uitvoerders gansch om niet geschieden, is het ook billijk dat zij hem geene kosten veroorzaken.

ACHTSTE AFDEELING.

Van de wederroeping der uiterste willen en van het vervallen derzelve.

— Men onderscheide de « nietigheid, » de « wederroeping » en de « vervalling » van eenen uitersten wil.

« Nietigheid » heeft plaatst ter zake van onbekwaamheid des erflaters of van verzuim der pleegvormen.

« Wederroeping » is het veranderen of intrekken eener eerste akte, die oorspronkelijk geldig was.

« Vervalling » (*caduciteit*) is het gebrek van kracht eener geldige beschikking, door een toeval, dat van den wil des beschikkers niet afhangt.

1035. Uiterste wilsbeschikkingen kunnen niet worden wederroepen, noch geheel noch ten deele. dan door eene latere uiterste wilsbeschikking of door eene akte voor notarissen verleden, houdende verklaring van het veranderen van wil.

— De uiterste wil kan derhalve ook anders dan in den vorm der testamenten worden herroepen; zulks komt daaruit voort, dat men mindere vereischten noodig oordeelt, wanneer de erflater tot de wettelijke orde der erfenissen wil terugkeeren, dan wanneer hij zich daarvan verwijderen wil.

Er bestaan op dit artikel zeer betwiste vraagstukken, weswegens men de schrijvers dient te raadplegen.

1036. De latere uiterste willen, welke niet op eene uitdrukkelijke wijze de vroegere wederroepen, vernietigen in deze laatste slechts die der daarin vervatte beschikkingen, welke met de nieuwe onbestaanbaar of strijdig zijn.

— « Onbestaanbaar, » als bij voorbeeld, wanneer bij eenen vroegeren uitersten wil aan iemand een huis wordt gelegateerd. hetwelk bij eenen lateren uitersten wil aan eenen anderen persoon gelegateerd wordt.

« Strijdig, » zooals wanneer bij een eerste testament de volle eigendom, en bij een tweede slechts het vruchtgebruik wordt gelegateerd.

1037. De wederroeping in eenen lateren uitersten wil gedaan, zal gansch haar uitwerksel erlangen, ofschoon deze nieuwe akte zonder uitvoering blijve, ten gevolge van de onbekwaamheid des gestelden erfgenaams of des legataris, of door hunne weigering om te aanvaarden.

— In alle geval wordt deze akte als voldoende aangezien om de verandering van begeerte te bewijzen.

1038. Alle vervreemding, zelfs bij verkoop met vermogen van wederinkoop, of bij ruiling, die de erflater van geheel of van een gedeelte der gelegateerde zaak zal doen, brengt de wederroeping van het legaat mede voor alles wat vervreemd is, al ware zelfs de latere vervreemding nietig, en het voorwerp in handen des erflaters wedergekeerd.

— De wet onderscheidt niet, op welke wijze de vervreemding plaats gehad heeft; zoohaast de erflater over het voorwerp des legaats beschikt, wordt daaruit zijne herroeping van begeerte afgeleid.

1039. Alle uiterste wilsbeschikking zal vervallen zijn, indien degene, te wiens behoeve zij gemaakt is, den erflater niet overleefd heeft.

— Alzoo de legataris niet meer bestond op het oogenblik dat de uiterste wil van kracht is geworden, was hij onbekwaam om iets te ontvangen (zie art. 906). De erflater heeft rechtstreeks beschikt ten behoeve van den legataris, niet ten behoeve zijner erfgenamen; dus vervalt de beschikking.

1040. Alle uiterste wilsbeschikking, onder eene voorwaarde gedaan, welke van eene onzekere gebeurtenis afhangt, en van zoodanigen aard is, dat. volgens de meening des erflaters, deze beschikking niet moet worden uitgevoerd dan voor zooveel de gebeurtenis al of niet plaats hebbe, zal vervallen zijn, indien de gestelde erfgenaam of de legataris overlijdt vóór de vervulling der voorwaarde.

— De beschikking zelve was opgeschorst tot aan de vervulling der voorwaarde. Zij zal hebben bestaan, wanneer de gebeurtenis plaats heeft; heeft de gebeurtenis geene plaats, zoo zal de beschikking nimmer bestaan hebben; bij voorbeeld : « Ik maak aan Pieter fr. 1000, indien zijne zuster trouwt; » zoolang de zuster niet trouwt, bestaat er geen legaat : indien Pieter overlijdt vooraleer zijne zuster getrouwd is, vervalt het legaat en wordt het aangezien als nooit te hebben bestaan.

1041. De voorwaarde, die volgens 's erflaters meening de uitvoering alleen der beschikking opschorst, zal den gestelden erfgenaam of den legataris niet beletten een verkregen en op zijnen erfgenaam overdraagbaar recht te hebben.

— Voorbeeld : « Ik maak aan Pieter fr. 1000, die men zal betalen indien zijn vader komt te sterven. » Alzoo het zeker is, dat zijn vader sterven zal, heeft Pieter van den stond mijns overlijdens af, een recht dat hem onwederroepelijk op het bezit van fr. 1000 is verkregen. De « uitvoering » alleen blijft opgeschorst, tot den dood zijns vaders, en indien Pieter vóór zijn vader sterft, zal zijn recht op het bezit aan zijne erfgenamen overgaan.

1042. Het legaat zal vervallen zijn, wanneer de gelegateerde zaak, gedurende het leven van den erflater, geheel is vergaan.

Hetzelfde zal plaats hebben, indien zij sedert zijnen dood vergaan is, zonder het toedoen en de fout van den erfgenaam, ofschoon deze laatste in vertoef is gesteld ze af te leveren, wanneer zij eveneens had moeten vergaan in handen van den legataris.

— In het eerste geval van dit artikel is het klaar, dat er geen legaat bestaan kan, omdat het voorwerp daarvan niet meer bestond, wanneer het legaat van kracht moest worden.

Na den dood der erflaters onderscheidt men of het voorwerp is vergaan « door » of « zonder » toedoen van den erfgenaam; zoo ja, is er aan den legataris voldoening over verschuldigd; zoo neen, zou het voorwerp insgelijks in handen van den legataris vergaan zijn.

1043. De uiterste wilsbeschikking zal vervallen zijn, wanneer de gestelde erfgenaam of de legataris ze zal verwerpen of onbekwaam zijn ze te erlangen.

— Wanneer hij, bij voorbeeld, den overledene als geneesheer had behandeld in de ziekte, waarvan deze is gestorven, en gedurende welke de beschikking gemaakt is.

1044. Er zal stof zijn tot aanwas ten behoeve der legatarissen, in geval het legaat aan verscheiden personen gezamenlijk is maakt.

Het legaat wordt geacht gezamenlijk gemaakt te zijn, wanneer het bij eene en dezelfde beschikking gemaakt is, en de erflater het aandeel van iederen der medelegatarissen in de gelegateerde zaak niet heeft aangewezen.

— Het recht van « aanwas » bestaat in de bevoegdheid, die iemand heeft om met zijn aandeel het paart van dengene, die het weigert of niet erlangen kan, te vereenigen. Het bestaat altoos ten behoeve van algemeene legatarissen en van legatarissen ten algemeenen titel. Dit artikel geeft hetzelfde recht aan bijzondere legatarissen, alleen wanneer het legaat « gezamenlijk aan verscheiden » gemaakt is.

1045. Het wordt alsnog geacht gezamenlijk te zijn gemaakt, wanneer eene zaak, die niet zonder beschadiging kan worden verdeeld, bij dezelfde akte aan verscheiden personen, zelfs afzonderlijk is gegeven.

— De gezamenlijke aard is hier in de zaak zelve besloten; zij behoeft niet uitgedrukt te zijn.

1046. Dezelfde oorzaken, welke volgens artikel 954 en de twee eerste bepalingen van artikel 955, den eisch tot wederroeping der schenking onder levenden toelaten, zullen voor den eisch tot wederroeping der uiterste wilsbeschikkingen aangenomen worden.

— Deze oorzaken zijn : het niet uitvoeren der voorwaarden, en de ondankbaarheid des begiftigden (art. 954 en 955).

Uiterste willen worden niet van rechtswege wederroepen ter zake van opkomende geboorte van kinderen, omdat het den erflater altoos vrij staat zijne beschikkingen op eigen gezag te wederroepen, hetgeen in de schenkingen onder levenden niet is toegelaten.

1047. Indien deze eisch gegrond is op eene grove beleediging aan de nagedachtenis des erflaters toegebracht, zal hij moeten aangelegd worden binnen het jaar, te rekenen van den dag van het misdrijf.

— Na verloop van een jaar mochten de bewijzen der misdaad te moeilijk en onzeker worden.

ZESDE HOOFDSTUK.

Van beschikkingen ten behoeve der kleinkinderen van den schenker of erflater, of van de kinderen zijner broeders en zusters geoorloofd.

— Deze beschikkingen zijn wezenlijke « erfstellingen over de hand, » ofschoon de wet vermijdt ze dus te noemen. Zij worden door de natuur zelve gevorderd. Een vader kan reden hebben om te vreezen, dat zijne goederen in de handen van zijn kind zullen worden verkwist, zonder tot zijne afstammelingen over te gaan. In dit geval kan hij het kind verplichten de goederen te « bewaren » en bij zijn overlijden aan zijne nakomelingen « uit te keeren. » Dezelfde gunst wordt verleend aan eenen oom, omdat hij gewoonlijk voor zijne neven de teederheid van eenen vader heeft. De wet heeft overigens, door wijze bepalingen, al het hatelijke en ongelukkige der oude erfstellingen over de hand trachten te voorkomen.

1048. De goederen, waarover de vaders en moeders het recht van beschikking hebben, zullen door hen, geheel of ten deele kunnen gegeven worden aan één of meer hunner kinderen, bij akten onder levenden of bij uitersten wil, met last om deze goederen uit te keeren aan de kinderen der gezegde begiftigden, welke reeds geboren zijn of nog geboren zullen worden, doch alleen in den eersten graad.

— Men ziet, dat dit recht maar slaat op het beschikbaar gedeelte, en ten tweede, dat het maar kan worden uitgeoefend bij akten onder levenden of bij uitersten wil.

Degene, die verplicht is het goed te bewaren

en uit te keeren, wordt « bezwaarde » (*grevé*) geheeten. Die het na zijn overlijden ontvangen moeten, noemt men « geroepenen of verwachters » (*appelés*).

1049. In geval van kinderloos overlijden, zal geldig zijn de beschikking, welke de overledene, bij akte onder levenden of bij uitersten wil gemaakt heeft, ten voordeele van één of meer zijner broeders of zusters, van alle of van een gedeelte der goederen, welke door de wet in zijne nalatenschap niet zijn voorbehouden, met last om deze goederen uit te keeren aan de kinderen van gezegde begiftigde broeders en zusters, welke reeds geboren zijn of nog zullen geboren worden, in den eersten graad alleen.

— Zoodat een broeder of zuster, om eene erfstelling over de hand, ten behoeve hunner neven of nichten te kunnen doen, zelven geene kinderen mogen hebben. De reden daarvan is genoegzaam tastbaar.

1050. De beschikkingen, bij de twee voorgaande artikelen toegelaten, zullen slechts geldig zijn, voor zooveel de last van uitkeering zal wezen ten voordeele van al de kinderen des bezwaarden, welke reeds geboren zijn of nog geboren zullen worden, zonder uitzondering noch voorrang van ouderdom of kunne.

— Dit artikel ziet op de afschaffing van het recht van eerstgeboorte en van onderscheid van kunne, die meest altijd het doelwit der oude erfstellingen over de hand waren.

1051. Indien, in de hierboven vermelde gevallen, degene,die met uitkeering ten voordeele zijner kinderen is bezwaard, sterft, met achterlating van kinderen in den eersten graad, en afstammelingen van een vooroverleden kind, zullen deze laatste, bij vertegenwoordiging, het aandeel van het vooroverleden kind genieten.

— Bij middel dezer vertegenwoordiging worden al de afstammelingen zonder onderscheid geroepen.

1052. Indien het kind, de broeder of de zuster, aan welke goederen bij akte onder levenden mochten gegeven zijn, zonder last van uitkeering, eene nieuwe milddadigheid aannemen, bij akte onder levenden of bij uitersten wil gemaakt, onder voorwaarde dat de te voren gegeven goederen met dezen last zullen bezwaard blijven, is het hun niet meer toegelaten de twee te hunnen voordeele gemaakte beschikkingen te verdeelen, en de tweede te verwerpen om zich aan de eerste te houden, zelfs boden zij aan de goederen in de tweede beschikking begrepen, weder te geven.

— De wet maakt dus geen onderscheid of de nieuwe milddadigheid bij eene schenking of bij eenen uitersten wil geschied zij; de beide giften kunnen nimmer worden verdeeld.

1053. De rechten van de verwachters zullen ingaan met het tijdstip op hetwelk, om wat oorzaak het zij, het genot des kinds, des broeders of der zuster met uitkeering bezwaard, ophoudt; de voorbarige afstand van het genot, ten voordeele der verwachters, zal geen nadeel kunnen toebrengen aan 's bezwaarden schuldeischers, wier inschulden reeds vóór den afstand bestonden.

— In andere woorden : op den stond dat het genot der bezwaarden ophoudt, hetzij door overlijden, vervulling van voorwaarden, enz., begint het genot der verwachters.

Wegens het recht der schuldeischers, zie men de art. 788 en 1167.

1054. De vrouwen der bezwaarden zullen op de uit te keeren goederen geen hulpverhaal hebben, in geval van ongenoegzaamheid der onbelaste goederen, dan alleen voor de hoofdsom der bruidschattelijke penningen, en slechts in geval de erflater zulks uitdrukkelijk mocht bevolen hebben.

— Door « hulpverhaal, » versta men al ander verhaal dan het gewone.

« Penningen van den bruidschat, » is eene uitdrukking, die al het huwelijksgoed begrijpt.

1055. Hij, die de beschikkingen maakt bij de voorgaande artikelen toegelaten, zal bij dezelfde akte of bij eene latere akte, in geloofbaren vorm, eenen voogd kunnen noemen met de uitvoering van die beschikkingen gelast : deze voogd zal niet kunnen ontslagen worden dan om eene der redenen in de zesde afdeeling des tweeden hoofdstuks van den titel *van minderjarigheid, voogdij en zelfmaking* uitgedrukt.

— Er wordt eene geloofbare akte vereischt, opdat geen vreemdeling, bij middel eener verzonnen onderhandsche akte, zich in het beheer der goederen kunne dringen.

De benoeming van dezen voogd wordt vereischt om op het behoud der rechten van de « verwachters » te waken.

1056. Bij ontbreken van dezen voogd, zal er een worden benoemd ter benaarstiging van den bezwaarde of van zijnen voogd, indien hij minderjarig is, binnen

den tijd van eene maand, te rekenen van den dag van het overlijden des schenkers of erflaters, of van den dag, waarop sedert dit overlijden, de akte, welke de beschikking inhoudt, bekend geworden is.

— De wet neemt altijd maatregelen om de erfstelling in geen geval zonder voogd te laten.

1057. De bezwaarde, die aan het voorgaande artikel niet heeft voldaan, zal van het voordeel der beschikking verstoken zijn; en in dit geval, zal het recht kunnen worden verklaard open te staan ten voordeele der verwachters, zulks ter benaarstiging hetzij van de verwachters, indien zij meerderjarig zijn, hetzij van hunnen voogd of curator, indien zij minderjarig of verboden zijn, hetzij van allen bloedverwant der meerderjarige, minderjarige of verbodene verwachters, of zelfs ambtshalve, ter benaarstiging van den procureur des konings bij de rechtbank van eersten aanleg der plaats, waar de erfenis is opengevallen.

— Het verzuim van den bezwaarde moest worden gestraft, en deze straf is het vervallen van zijn recht.

1058. Na het overlijden van dengene, die onder last van uitkeering heeft beschikt, zal er, volgens den gewonen vorm, worden overgegaan tot den inventaris van al de goederen en voorwerpen, die de nalatenschap uitmaken, uitgezonderd nogtans het geval, waar het slechts een bijzonder legaat mocht gelden. Deze inventaris zal prijzij ten juisten prijze van het huisraad en de roerende voorwerpen inhouden.

— Het is klaar, dat dit artikel maar van toepassing is, wanneer de beschikking is gemaakt bij uitersten wil.

1059. Hij zal worden opgemaakt op aanzoek van den met uitkeering bezwaarde, en binnen den tijd, in den titel *van erfenissen* bepaald, ten bijwezen van den voogd over de uitvoering benoemd. De kosten zullen genomen worden op de goederen in de beschikking begrepen.

— De voogd moet altoos tegenwoordig zijn, al waren de verwachters meerderjarig; want het zou kinderen afkeer kunnen baren met hunne ouders in beding te komen.

1060. Indien de inventaris niet is opgemaakt ten verzoeke van den bezwaarde, binnen den hier boven bepaalden tijd, zal daartoe in de volgende maand worden overgegaan, ter benaarstiging van den voogd over de uitvoering benoemd, ten bijwezen van den bezwaarde of van zijnen voogd.

— Uit de laatste woorden van dit artikel volgt, dat een minderjarige ook met uitkeering kan worden bezwaard.

1061. Indien er aan de twee voorgaande artikelen niet is voldaan, zal er tot denzelfden inventaris overgegaan worden, ter benaarstiging van de in artikel 1057 aangewezen personen, mits daartoe roepende den bezwaarde of zijnen voogd, en den voogd over de uitvoering benoemd.

1062. De met uitkeering bezwaarde zal gehouden zijn te doen overgaan tot de verkooping, bij aanplakkingen en opbod, van al de roerende goederen en voorwerpen, in de beschikking begrepen, ter uitzondering nogtans van diegene, waarvan in de twee volgende artikelen is melding gemaakt.

— Volgens de schrijvers worden alhier onder de benaming van « roerende goederen en voorwerpen, » alleen zoodanige lichamelijke zaken verstaan, welke geene bepaalde waarde hebben, en geene andere, zooals het zilverwerk enz.

1063. Het stoffeerend huisraad en andere roerende zaken, welke in de beschikking mochten begrepen zijn, onder uitdrukkelijke voorwaarde van die in natuur te behouden, zullen worden uitgekeerd in den staat, waarin zij zich tijdens de uitkeering zullen bevinden.

1064. Het vee en de alem dienende tot bebouwing der landen, zullen worden gerekend begrepen te zijn in de schenkingen onder levenden of bij uitersten wil van gezegde landen; en de bezwaarde zal alleenlijk gehouden zijn dezelve te doen prijzen en schatten om er over bij de uitkeering eene gelijke waarde te geven.

— Al deze voorwerpen zijn aankleven van den grond, in gevolge artikel 524.

1065. Er zal door den bezwaarde, binnen den tijd van zes maanden, te rekenen van den dag der sluiting van den inventaris, aanleg worden gedaan van de gereede gelden, van die voortkomende uit de opbrengst der roerende goederen en voorwerpen, welke zullen verkocht geweest zijn, en van hetgeen er op de batelijke effecten zal zijn ontvangen.

Deze tijd zal, des noods, kunnen worden verlengd.

« Batelijke effecten » zijn schuldvorderingen ten voordeele des overledenen bestaande, zooals briefjes op zicht, schulderkentenissen enz.

1066. De bezwaarde zal insgelijks gehouden zijn aanleg te doen van de penningen voortkomende van de batelijke effecten, welke zullen worden ingevorderd, en van den afleg van renten, en zulks ten langste binnen de drie maanden, nadat hij die penningen zal hebben ontvangen.

— De tijd is hier zooveel korter, omdat de wet onderstelt, dat de bezwaarde reeds in volle bezit is; terwijl het artikel 1065 maar spreekt van den aanvang van het bezit.

1067. Deze aanleg zal geschieden overeenkomstig hetgene door den maker der beschikking is bevolen, indien hij aangewezen heeft van welken aard de te doene aanleg moet zijn; zoo niet, zal de aanleg slechts kunnen gedaan worden in onroerende goederen of met voorrecht op onroerende goederen.

— Indien de beschikker zelf de wijze van aanleg heeft aangewezen, moet zijn wil geëerbiedigd worden; heeft hij zulks niet gedaan, dan moet de aanleg geschieden bij middel van aankoop van onroerende goederen, of bij middel van plaatsing op onroerende goederen met voorrecht of des noods, volgens de beste schrijvers, met eerste hypotheek.

1068. De aanleg bij de voorgaande artikels bevolen, zal gedaan worden ten bijwezen en ter benaarstiging van den voogd, over de uitvoering aangesteld.

1069. De beschikkingen bij akten onder levenden of bij uitersten wil, met last van uitkeering, zullen ter benaarstiging, hetzij van den bezwaarde, hetzij van den voogd over de uitvoering benoemd, openbaar worden gemaakt: te weten, wat betreft de onroerende goederen, door de overschrijving der akten op de registers van het kantoor van hypotheken der plaats, waar de goederen gelegen zijn; en wat aangaat de geldsommen, met voorrecht op onroerende goederen uitgegeven, door de inschrijving op de goederen tot het voorrecht verbonden.

— Deze bekendmaking geschiedt in het belang van derden, die anders zouden kunnen worden bedrogen door deze goederen als vrij en onbelast te koopen, of door verbintenissen met den bezwaarde aan te gaan.

1070. Het gebrek aan overschrijving der akte, die de beschikking inhoudt, zal door de schuldeischers en derde verkrijgers kunnen worden tegengeworpen, zelfs tegen minderjarigen en verbodenen; behoudens verhaal op den bezwaarde en op den voogd over de uitvoering, en zonder dat de minderjarigen of verbodenen tegen dit gebrek aan overschrijving kunnen worden hersteld, zelfs wanneer de bezwaarde en de voogd zich in staat van overmogen mochten bevinden.

— Dus kunnen de schuldeischers en derde bezitters, om den koop dezer goederen te doen wettigen, volstaan met te bewijzen, dat de inschrijving geene plaats heeft gehad, en dat zij de erfstelling over de hand of substitutie niet hebben kunnen kennen.

1071. Het gebrek aan overschrijving kan niet aangevuld, noch als gedekt aangezien worden door de kennis, welke de schuldeischers of derde bezitters van de beschikking mochten hebben gehad, door andere middelen dan die der overschrijving.

— In rechten zegt men dat eene nietigheid « gedekt » is, wanneer zij niet meer kan worden ingeroepen.

1072. De begiftigden, de legatarissen, noch zelfs de wettige erfgenamen van dengene, die de beschikking heeft gemaakt, noch insgelijks hunne begiftigden, legatarissen of erfgenamen, zullen in geen geval aan de verwachters het gebrek aan overschrijving of inschrijving kunnen tegenwerpen.

— De schenker heeft het recht niet het verzuim van inschrijving tegen te werpen, omdat het contract van zijne zijde volmaakt is, en de inschrijving maar geschieden moet ten voordeele van derden; zijne erfgenamen kunnen gevolglijk geen recht hebben, 'twelk hij zelf niet had.

1073. De voogd over de uitvoering benoemd zal persoonlijk verantwoordelijk zijn, indien hij zich niet in alle punten heeft gedragen volgens de regelen hierboven bepaald, wegens het opnemen der goederen, de verkooping van het roerend goed, den aanleg der penningen, de overschrijving en inschrijving, en in het algemeen, indien hij niet al de noodige benaarstigingen heeft gedaan, opdat de last van uitkeering wel en getrouwelijk worde vervuld.

— « Persoonlijk verantwoordelijk, » dat is te zeggen verantwoordelijk op zijne eigene goederen.

1074. Indien de bezwaarde minderjarig is, zal hij, zelfs in geval van onvermogen van zijnen voogd, niet kunnen worden hersteld tegen het niet nakomen der regelen, welke hem bij de artikelen van het tegenwoordig hoofdstuk zijn voorgeschreven.

— Omdat de toestand der schuldeischers, die een verlies trachten te ontgaan, altijd voordeeligst wordt beschouwd.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Van de verdeelingen door vader, moeder of andere opgaande bloedverwanten onder hunne afstammelingen gedaan.

— Deze verdeelingen zijn geene giften: zij hebben alleenlijk voor doeleinde de rechten van ieder kind in de nalatenschap te regelen, en zijn aan de opgaande bloedverwanten toegelaten om alle geschillen onder hunne afstammelingen, nopens de verdeeling hunner erfenis, te voorkomen.

1075. De vader, de moeder en andere opgaande bloedverwanten, zullen onder hunne kinderen en afstammelingen de verdeeling en verkaveling hunner goederen kunnen doen.

— Er wordt geleerd, dat ook alle andere dan een opgaande bloedverwant de verdeeling zijner goederen onder zijne erfgenamen doen kan, en zulks lijdt geenen twijfel, mits het geschiede bij vorm van schenking of uitersten wil.

1076. Die verdeelingen zullen kunnen geschieden bij akten onder levenden of bij uitersten wil, met inachtneming der pleegvormen, voorwaarden en regelen, wegens de schenkingen onder levenden en uiterste willen voorgeschreven.

De verdeelingen bij akte onder levenden gedaan, zullen slechts de tegenwoordige goederen kunnen tot voorwerp hebben.

— 't Is omdat deze verdeelingen moeten worden gemaakt bij middel van schenkingen of uiterste willen, dat zij onder dezen titel en niet onder dien *van erfenissen* geplaatst zijn. Men zie derhalve alles, wat omtrent de pleegvormen dezer akten is gezegd.

1077. Indien al de goederen, welke de opgaande bloedverwant ten dage van zijn overlijden achterlaat, in de verdeeling niet begrepen zijn, zullen de goederen, welke daarin niet zijn begrepen, overeenkomstig de wet worden verdeeld.

— Deze bepaling is slechts eene herhaling van de laatste zinsnede van art. 887.

1078. Indien de verdeeling niet gedaan is onder al de kinderen, welke tijdens het overlijden in leven zijn, en de afstammelingen der vooroverledenen, is de verdeeling nietig voor het geheel. Er zal eene nieuwe verdeeling in den wettelijken vorm kunnen gevorderd worden, hetzij door de kinderen of afstammelingen, welke daarbij geen aandeel gekregen hebben, hetzij zelfs door diegenen, onder welke de verdeeling mocht zijn geschied.

— In dit geval ware de gelijkheid, die de wet in de verdeeling beoogt, niet bestaanbaar.

1079. De verdeeling door den opgaanden bloedverwant gemaakt, zal kunnen worden betwist ter zake van benadeeling van meer dan een vierde; zij zal almede kunnen betwist worden in geval er uit de verdeeling en beschikkingen bij vooruitgift gemaakt, eene bevoordeeling voor eenen der deelgenooten ontstond, die meerder ware dan de wet toelaat.

— Wanneer er benadeeling van meer dan een vierde bestaat, is de gelijkheid almede veronachtzaamd; doch wanneer de bevoordeelingen uitdrukkelijk bij vooruitgifte gedaan zijn, zijn zij geldig, mits zij alsdan het beschikbaar gedeelte niet overtreffen.

1080. Het kind, dat wegens eene der oorzaken in het voorgaand artikel uitgedrukt, de verdeeling door den opgaanden bloedverwant gedaan betwist, moet de kosten der schatting verschieten; en het zal dezelve, alsmede de kosten der betwisting, ten volle blijven dragen, indien de vordering ongegrond is.

— Deze bepaling is gemaakt om onbillijke betwistingen wegens eene rechtmatige verdeeling te voorkomen.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Van schenkingen bij huwelijkscontract gedaan aan echtgenooten en aan kinderen, die uit het huwelijk zullen geboren worden.

— Aanmoediging tot het huwelijk is het doelwit der bepalingen van dit hoofdstuk. De giften ten voordeele van echtgenooten worden van zekere pleegvormen verschoond, en zekere beschikkingen, anders verboden, worden toegelaten. De beschikkingen ten voordeele van het huwelijk zijn drieërlei: 1° schenking van tegenwoordige goederen; 2° schenking van toekomende goederen; 3° schenking van tegenwoordige en toekomende goederen.

1081. Alle schenking onder levenden van tegenwoordige goederen, ofschoon bij

huwelijkscontract gedaan aan de echtgenooten, of aan een' van hen, zal onderworpen zijn aan de algemeene regelen, die wegens de schenkingen te dezen titel gedaan, zijn voorgeschreven.

Zij zal geene plaats kunnen hebben ten behoeve van kinderen, die zullen geboren worden, tenzij in de gevallen in het zesde hoofdstuk van den tegenwoordigen titel uitgedrukt.

— In het algemeen blijven deze schikkingen onderworpen aan de gewone regelen, en de uitzonderingen worden slechts toegelaten, wanneer de wet zelve zulks uitdrukt, zooals men hierna zal zien.

1082. De vaders en moeders, de andere opgaande bloedverwanten, de zijdemagen der echtgenooten, en zelfs de vreemden zullen, bij huwelijkscontract, kunnen beschikken over het geheel of over een gedeelte der goederen, welke zij ten dage huns overlijdens zullen achterlaten, zoo ten voordeele der gezegde echtgenooten als ten voordeele der kinderen, die uit hun huwelijk zullen geboren worden, in geval de schenker den begiftigden echtgenoot mocht overleven.

Dergelijke schenking, ofschoon alleenlijk ten behoeve der echtgenooten of eenen van hen gedaan, zal altoos, in gezegd geval van overleven des schenkers, worden geacht gedaan te zijn ten voordeele der kinderen en afstammelingen, die uit het huwelijk zullen geboren zijn.

— Deze wijze van beschikking bevoordeeligt het huwelijk in dezen zin, dat zij aan de echtgenooten een aandeel in de nalatenschap van den schenker verzekert. Zoo kunnen personen, die ongenegen mochten zijn eenige schenking onder levenden te doen, welke hun dadelijk en onwederroepelijk van hunne goederen zou ontmaken, eene gifte doen, die hen maar na hun overlijden verbindt, en hun niet belet over de gegevene goederen ten bezwarenden titel te beschikken. Men noemt deze schenking eene « erfstelling bij overeenkomst, » omdat daarbij een erfgenaam in het contract van huwelijk wordt aangesteld. Sterft de begiftigde zonder de schenking te hebben genoten, zoo worden zijne kinderen uit eigen hoofde tot dezelve geroepen, omdat er ondersteld wordt, dat de schenker niet slechts ten voordeele van den echtgenoot, maar ook ten voordeele van deszelfs kinderen beschikt heeft.

1083. De schenking, volgens den vorm in het voorgaande artikel vermeld, zal onwederroepelijk zijn, alleenlijk in dezen zin, dat de schenker niet meer ten kosteloozen titel zal kunnen beschikken over de voorwerpen in de schenking begrepen, tenzij voor geringe sommen, ten titel van vergelding of anderszins.

— Zoodat, wanneer de schenker over al zijne toekomende goederen heeft beschikt, hij nimmermeer eenige andere giften bij schenking of uitersten wil zal kunnen maken. Doch alzoo de eigendom hem blijft tot zijn overlijden toe, behoudt hij het vermogen om zijne goederen te verkoopen, te ruilen, te hypothekeeren, immers daarover te beschikken ten bezwarenden titel.

1084. Schenking bij huwelijkscontract kan worden gedaan van de tegenwoordige en toekomende goederen gezamenlijk, in het geheel of ten deele, op last dat er aan de akte worde gehecht een staat der schulden en lasten van den schenker ten dage der schenking bestaande : in welk geval, het den begiftigde zal vrijstaan, tijdens het overlijden van den schenker, zich te houden aan de tegenwoordige goederen, en van de overige goederen des schenkers af te zien.

— De schenking van tegenwoordige en toekomende goederen begrijpt twee schenkingen van zeer verschillenden aard, als 1° « Schenking van tegenwoordige goederen : » de schenker beneemt zich het recht daarover nog te beschikken, zelfs ten bezwarenden titel; want de begiftigde is van eerst af eigenaar onder opschorsende voorwaarde dat hij den schenker zal overleven, en nog in dit geval worden zijne kinderen eigenaars uit krachte der erfstelling ; 2° « Schenking van toekomende goederen : » de schenker kan over de goederen niet meer beschikken dan alleen ten bezwarenden titel, en geenszins ten kosteloozen titel, dan alleen voor geringe sommen.

De staat der schulden wordt vereischt, opdat men wete met welke schulden de tegenwoordige goederen bezwaard zijn, om de beide schenkingen niet te verwarren.

Men laat aan den begiftigde toe de beide schenkingen te scheiden, omdat de goederen, welke zij bevatten, verschillig zijn.

1085. Indien de staat, waarvan in het voorgaande artikel gewaagd wordt, niet gehecht is aan de akte houdende schenking der tegenwoordige en toekomende goederen, zal de begiftigde verplicht zijn deze schenking voor het geheel aan te nemen of te verwerpen. In geval van aanneming zal hij slechts de goederen kunnen vorderen, welke ten dage van des schenkers overlijden zullen bevonden worden te bestaan, en hij zal verplicht zijn tot betaling van al de lasten en schulden der nalatenschap.

— Wanneer er geen staat der schulden is gemaakt, die dient om de beide schenkingen te

onderscheiden, zijn deze schenkingen daarom niet van onwaarde; maar zij vermengen zich in eene enkele schenking van toekomende goederen. In dit geval is de begiftigde verplicht « al » de schulden te betalen; want de schenker had het recht over de goederen ten bezwarenden titel te beschikken.

1086. Schenking bij huwelijkscontract, ten voordeele der echtgenooten en der kinderen, welke uit het huwelijk zullen geboren worden, kan almede worden gedaan op voorwaarde van zonder onderscheid te betalen al de schulden en lasten der nalatenschap van den schenker, of op andere voorwaarden, waarvan de uitvoering van zijnen wil mocht afhangen, door welken persoon ook de schenking gedaan zij: de begiftigde zal gehouden zijn deze voorwaarden na te komen, indien hij niet liever de schenking verwerpt; en in geval de schenker zich, bij het contract van huwelijk, het vermogen voorbehouden heeft, om te beschikken over een voorwerp in de schenking van tegenwoordige goederen begrepen, of over eene bepaalde som op gemelde goederen te nemen, zal het voorwerp of de som, indien hij sterft, zonder daarover beschikt te hebben, worden geacht in de schenking begrepen te zijn, en zullen dezelve aan den begiftigde of zijne erfgenamen behooren.

— De wet heeft in dit artikel de schenkingen ten behoeve des huwelijks zoozeer begunstigd, dat zij zelfs toelaat voorwaarden te bedingen, welker uitvoering van den wil des schenkers afhangt, hetgeen anders bij artikel 944 stellig is verboden, krachtens den ouden grondregel: « Geven en behouden en deugt niet. »

1087. Schenkingen bij huwelijkscontract gedaan, zullen niet kunnen worden betwist of nietig verklaard onder voorwendsel dat zij niet aangenomen zijn.

— Nog eene uitzondering aan den algemeenen regel, en zulks op grond dat, wanneer de schenking toekomende goederen bevat of van den wil des schenkers afhangt, het billijk is, dat de begiftigde dezelve mag weigeren.

1088. Alle schenking ten voordeele des huwelijks gedaan, zal vervallen zijn, indien het huwelijk daar niet op volgt.

— Volgens den regel: *Cessante causâ, cessat effectus*, waaruit ook volgt, dat indien het huwelijk nietig verklaard wordt, de schenking almede zou vernietigd zijn.

1089. De schenkingen aan eenen der echtgenooten gedaan, in de termen van de artikelen 1082, 1084 en 1086 hierboven, zullen vervallen, indien de schenker den begiftigden echtgenoot en zijne nakomelingen overleeft.

— Dit artikel ziet geenszins op de schenkingen van tegenwoordige goederen, gedaan in de termen van artikel 1081; want deze zijn dadelijk en onwederroepelijk.

Het woord « nakomelingen » begrijpt hier alleen de kinderen en afstammelingen, welke geboren zijn uit het huwelijk ten welks behoeve de schenking is gedaan; zulks vloeit klaarlijk voort uit artikel 1082.

1090. Alle schenkingen aan echtgenooten bij hun huwelijkscontract gedaan, zullen, bij het openvallen der nalatenschap van den schenker, verminderbaar zijn tot het gedeelte, waarover de wet hem toeliet te beschikken.

— Hoe zeer de wet het huwelijk heeft willen begunstigen, mochten de rechten der afstammelingen en opgaande bloedverwanten op hun wettig erfdeel daardoor niet worden verkort.

De schenkingen, ten behoeve van het huwelijk, blijven overigens wederroepelijk wegens eene der oorzaken vermeld in de artikelen 954 en 960; want daaromtrent maakt zij geene uitzondering: onder artikel 959 is er gezegd, waarom zij niet wederroepelijk zijn wegens ondankbaarheid.

NEGENDE HOOFDSTUK.

Van beschikkingen tusschen echtgenooten, hetzij bij huwelijkscontract, hetzij staande het huwelijk gedaan.

— Men dient op te merken, dat de wet verschil maakt tusschen de giften, welke « vóór » en die welke « gedurende » het huwelijk gemaakt worden, en dat deze beide gevallen niet altoos door dezelfde bepalingen worden beheerscht.

1091. De echtgenooten mogen, bij huwelijkscontract, zich wederkeerig of een van beiden aan den anderen, alle zoodanige schenking doen als hun goeddunken zal, onder de hierna uitgedrukte wijzigingen.

— « Alle zoodanige schenking, » te weten: van tegenwoordige goederen, van toekomende goederen, en van tegenwoordige en toekomende goederen.

1092. Alle schenking onder levenden van tegenwoordige goederen, tusschen echtgenooten bij huwelijkscontract gedaan, zal niet geacht worden, gedaan te zijn onder voorwaarde van overleven des begiftigden, indien deze voorwaarde niet uitdrukkelijk is vermeld; en dezelve zal onderworpen zijn aan al de regelen en

vormen hierboven wegens dit slag van schenkingen voorgeschreven.

— Eertijds werd er getwijfeld, of en wanneer eene schenking van tegenwoordige goederen bij huwelijkscontract gedaan, aan de voorwaarde van overleving was onderworpen. Om dezen twijfel weg te nemen, heeft de wet alhier eene uitdrukkelijke bepaling gemaakt.

1093. Schenking van toekomende goederen, of van tegenwoordige en toekomende goederen, tusschen echtgenooten bij huwelijkscontract gedaan, hetzij eenvoudig, hetzij wederkeerig, zal onderworpen zijn aan de regelen bij het voorgaand hoofdstuk vastgesteld, ten aanzien van soortgelijke schenkingen, welke hun door eenen derde gedaan worden; behoudens dat dezelve niet zullen kunnen overgaan tot de kinderen uit het huwelijk gesproten, in geval van overlijden des begiftigden echtgenoots vóór den schenkenden echtgenoot.

— Het verschil van de bepaling der laatste zinsnede van dit artikel met die van artikel 1082 komt daaruit voort, dat de kinderen altoos de goederen hunner ouders in derzelver nalatenschap moeten vinden, onverschillig wie van beide den anderen overleeft.

1094. De echtgenoot zal, hetzij bij huwelijkscontract, hetzij staande het huwelijk, voor het geval hij geene kinderen of afstammelingen mocht achterlaten, kunnen beschikken ten voordeele van den anderen echtgenoot, in eigendom, over alles waarvan hij ten behoeve eens vreemden zou kunnen beschikken, en daarenboven, over den lijftocht van het gansche gedeelte, waarvan de wet verbiedt te beschikken ten nadeele der erfgenamen.

En voor het geval de schenkende echtgenoot kinderen of afstammelingen mocht nalaten, zal hij den anderen echtgenoot kunnen geven, of een vierde in eigendom en een ander vierde in lijftocht, of de helft van al zijne goederen alleenlijk in lijftocht.

— Bij dit artikel wordt het wettig erfdeel zooals het in de art. 913 en 915 is vastgesteld, gewijzigd, in der voege dat een echtgenoot somwijlen meer en somwijlen min dan een vreemde erlangen kan. Deze zonderlingheid kan men niet verklaren dan door den wil van de wet om de hoegrootheid der giften tusschen echtgenooten op eene vaste en onveranderlijke wijze te bepalen.

1095. De minderjarige zal bij huwelijkscontract den anderen echtgenoot niet kunnen begiftigen, hetzij bij eenvoudige schenking, hetzij bij wederkeerige schenking, dan met toestemming en bijstand van degenen, wier toestemming tot de geldigheid van zijn huwelijk vereischt wordt; en, met deze toestemming, zal hij alles kunnen geven, wat de wet den meerderjarigen echtgenoot toelaat aan zijnen medeëchtgenoot te schenken.

— Deze bepaling maakt uitzondering aan die van art. 904, en wordt herhaald in de artikelen 1309 en 1398.

1096. Alle schenkingen tusschen echtgenooten staande het huwelijk gedaan, ofschoon onder de benaming van schenkingen onder levenden, zullen altoos wederroepelijk zijn.

De wederroeping zal door de vrouw kunnen worden gedaan, zonder daartoe door haren man of door het gerecht te zijn gemachtigd.

Deze schenkingen zullen niet wederroepen zijn door de opkomende geboorte van kinderen.

— De wet vereischt geenen afzonderlijken vorm voor deze wederroeping, waaruit men afleidt, dat dezelve door alle slag van akten geschieden kan.

Waarom schenkingen tusschen echtgenooten niet wederroepen worden door opkomende geboorte van kinderen, heeft men gezien onder artikel 960.

1097. De echtgenooten zullen, staande het huwelijk, aan elkander noch bij akte onder levenden, noch bij uitersten wil, geene onderlinge en wederkeerige schenking mogen doen bij eene en dezelfde akte.

— Eene herhaling van art. 968, doch ook op schenkingen toegepast, omdat zij hier wederroepelijk zijn.

1098. De man of de vrouw die, kinderen van een ander bed hebbende, een tweede of volgend huwelijk aangaat, zal aan zijnen nieuwen echtgenoot slechts een kindsgedeelte van het minst genietende wettig kind mogen geven, en zonder dat, in geen geval, deze schenkingen het vierde deel der goederen mogen te boven gaan.

— Men heeft gevreesd, dat de vader of moeder te licht mochten worden bewogen om bij een tweede of volgende huwelijk, den nieuwen echtgenoot ten nadeele der kinderen van het eerste bed, te begiftigen.

Indien een echtgenoot bij een tweede huwelijk reeds het geoorloofde deel weggegeven had, spreekt het van zelf, dat hij bij een derde huwelijk niets meer zou kunnen geven.

1099. De echtgenooten zullen elkander

zijdelings niets mogen geven boven hetgene hun bij de vorenstaande bepalingen is toegelaten.

Alle schenking, of bewimpeld, of aan tusschengestelde personen gedaan, zal nietig zijn.

— « Bewimpeld, » bij voorbeeld onder een contract ten bezwarenden titel, zooals een verzonnen verkoop of ruiling.

1100. Zullen worden gerekend aan tusschengestelde personen gedaan te zijn, de schenkingen van den eenen der echtgenooten aan de kinderen of aan een der kinderen van den anderen echtgenoot, uit een ander huwelijk gesproten, en degene door den schenker gedaan aan de bloedverwanten, van welke de andere echtgenoot de vermoedelijke erfgenaam is, ten dage der schenking, zelfs wanneer deze laatste zijnen begiftigden bloedverwant niet overleefd hadde.

— Deze zijn wettelijke vermoedens; derzelver opnoeming in dit artikel belet niet, dat alle andere omwegen, door de echtgenooten gebruikt om verbodene schenkingen te kunnen doen, voor den rechter worden aangehaald om bewezen te worden.

DERDE TITEL.

Van contracten of overeenkomstelijke verbintenissen in 't algemeen.

Vastgesteld den 17 pluviôse jaar XII (7 Februari 1804). Afgekondigd den 27 van dezelfde maand (17 Februari 1804.)

— De beteekenis van het woord « contract » is tweeërlei. In eenen uitgebreiden zin : overeenkomst; in eenen beperkten zin : het geschrift, waarbij de overeenkomst wordt vastgesteld.

In dezen titel handelt het Wetboek eerst over de algemeene regelen tot alle slag van contracten betrekkelijk, en vervolgens over de bijzondere regelen, welke aan de meest gebruikelijke contracten eigen zijn.

Het woord « verbintenis » beteekent eigenlijk het verband, dat uit het contract ontstaat, en heeft dus dezelfde beteekenis als « verplichting. »

Verbintenissen kunnen ook uit de wet of uit eene persoonlijke daad ontstaan, als, in het eerste geval, de verplichting om voogd te zijn, en in het tweede geval, de verplichting om de schade te vergoeden, die iemand door zijn toedoen, door zijn verzuim of zijne misdaad veroorzaakt heeft.

De rechtsgeleerden verdeelen de verbintenissen in verscheiden soorten, als volmaakte en onvolmaakte; natuurlijke en burgerlijke; zakelijke en persoonlijke.

« Volmaakte verbintenissen » zijn die, welke uit contracten, oneigenlijke contracten, misdrijven of oneigenlijke misdrijven spruiten;

« Onvolmaakte, » die alleen het geweten verbinden;

« Natuurlijke, » die geene rechtsvordering teweegbrengen;

« Burgerlijke, » wier uitvoering in rechte kan worden gevorderd;

« Zakelijke, » die tot de erfgenamen overgaan;

« Persoonlijke, » die alleen aan den persoon des verbondenen verknocht zijn en met hem ophouden.

EERSTE HOOFDSTUK.

Voorafgaande bepalingen.

1101. Het contract is eene overeenkomst, waarbij een of meer personen zich verbinden jegens eenen of meer andere, om iets te geven, te doen of niet te doen.

— Het « contract » is eene « overeenkomst, » waaruit eene « verbintenis » ontstaat. Ieder dezer drie woorden heeft dus eene afzonderlijke beteekenis.

Dengene, te wiens behoeve de verbintenis wordt aangegaan, noemt men « schuldeischer; » den verbondene noemt men « schuldenaar. »

1102. Het contract is *wederkeerig* of *tweezijdig*, wanneer de handelende partijen zich over en weder jegens elkander verbinden.

— « Wederkeerig » (*synallagmatiek*) of « tweezijdig, » (*bilatéral*) zooals, bij voorbeeld, in den verkoop : de verkooper is verplicht den eigendom over te dragen, de kooper den prijs te betalen.

1103. Het is *éénzijdig*, wanneer één of meer personen jegens één of meer andere verbonden zijn, zonder dat er van de zijde dezer laatsten verband bestaat.

— Als, bij voorbeeld, in eene onvoorwaardelijke schenking : de schenker verbindt zich tot afgifte der zaak; de begiftigde verbindt zich tot niets.

1104. Het is *verwisselend*, wanneer ieder der partijen zich verbindt om iets te geven of te doen, dat als evenwaardig wordt beschouwd van 'tgeen men haar geeft, of 'tgeen men voor haar doet.

Wanneer de evenwaardigheid bestaat in de kans van winst of verlies voor elke der partijen, naar gelang eener onzekere gebeurtenis, is het een *kanscontract.*

— Zoo is, in den verkoop, de prijs het evenwaardige der verkochte zaak, en dus is ook deze handeling een « verwisselend » (*commutatief*) contract.

De benaming van « kanscontract » in 't fransch *contrat aléatoire*, van het latijnsche *alea* (dobbelsteen), heeft bij ons geene nadere verklaring noodig.

1105. Het contract *van weldadigheid* is datgene, waarbij eene der partijen aan de andere een louter kosteloos voordeel verschaft.

— « Louter kosteloos » of « om niet ; » dusdanig is almede eene onvoorwaardelijke schenking ; dusdanig is ook eene leening zonder opbrengst van kroozen, eene lastgeving zonder vergelding, enz.

1106. Het contract *ten bezwarenden titel* is datgene, waarbij iedere der partijen verbonden is om iets te geven of te doen.

— De schrijvers verklaren het « contract ten bezwarenden titel » in dezer voege : Een contract van wederkeerig belang.

Er zijn nog verscheiden andere verdeelingen der contracten, zooals overeenkomstelijke en zakelijke ; voorname en bijkomende ; plechtige en niet plechtige.

1107. De contracten, hetzij ze eene eigene benaming hebben, hetzij ze er geene hebben, zijn aan algemeene regelen onderworpen, welke het voorwerp van den tegenwoordigen titel uitmaken.

De regelen, aan sommige contracten eigen, zijn vastgesteld bij de titels, welke tot elk derzelve betrekking hebben ; en de regels, aan overeenkomsten van koophandel eigen, zijn vastgesteld bij de wetten tot den koophandel betrekkelijk.

— In het Romeinsche recht zijn de overeenkomsten nog verdeeld in « contracten » en eenvoudige « verdragen ». De eerste brachten eene rechtsvordering teweeg; de laatste niet. Bij het Burgerlijk Wetboek vervalt dit onderscheid, en een contract om geldig te zijn, behoeft onder geene hoedanige benaming bekend te staan.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van de voorwaarden tot de geldigheid der overeenkomsten hoofdzakelijk vereischt.

1108. Vier voorwaarden worden hoofdzakelijk tot de geldigheid eener overeenkomst vereischt :

De toestemming der partij, die zich verbindt;

Hare bekwaamheid tot het aangaan van verbintenissen;

Een zeker voorwerp, 'twelk de stof der verbintenis uitmaakt;

Eene geoorloofde oorzaak van verbintenis.

— « Hoofdzakelijk vereischt, » dat is als hoofdzaak, bij gevolg tot het wezen of tot de bestaanbaarheid behoorende ; zoodat het ontbreken van eene dezer voorwaarden het contract zou beletten te bestaan.

« Der partij die zich verbindt. » Deze bewoording is onvolledig ; men versta de toestemming van « beide » partijen.

EERSTE AFDEELING.

Van de toestemming.

1109. Er bestaat geene geldige toestemming, indien de toestemming slechts door dwaling gegeven, of door geweld afgeperst, of door arglist verkregen is.

— « Toestemmen » is medestemmen, willen wat een ander wil en ons voorstelt om mede te willen ; zulks kan niet bestaan in de gevallen bij dit artikel voorzien.

De toestemming kan « uitdrukkelijk, » dat is door woorden of door geschrift, of wel « stilzwijgend, » door teekens of daden, gegeven worden.

1110. Dwaling is slechts eene oorzaak van nietigheid der overeenkomst, wanneer zij valt op de zelfstandigheid zelve der zaak, die er het voorwerp van is.

Zij is geene oorzaak van nietigheid, wanneer zij slechts valt op den persoon, met wien men meent te handelen, tenzij het aanzien van dezen persoon de voorname oorzaak der overeenkomst ware.

— « Dwaling » heeft plaats, wanneer onze denkbeelden niet overeenstemmen met den waren aard der zaken. De dwaling moet plaats hebben nopens het « wezen » der zaak : bij voorbeeld, ik meen een gouden juweel te koopen en 't is van koper. Niet nopens den « persoon » : als wanneer ik een boek koop van Pieter, en dat ik meen het van Frans te koopen ; deze dwaling is zonder wezenlijk belang. Het « aanzien van den persoon » kan de voorname oorzaak der verbintenis zijn, bij voorbeeld, bij eenen kunstenaar, met wien men over de uitvoering van een kunstwerk handelt.

1111. Geweld tegen dengene gepleegd, die de verbintenis heeft aangegaan, is eene oorzaak van nietigheid, ook wanneer het is gepleegd door eenen derde, anderen dan dengene te wiens behoeve de overeenkomst gemaakt is.

— In dit geval bestaat er wel toestemming, maar die toestemming is niet vrijwillig en dus gebrekkig ; van dan af is het onverschillig door wien het geweld is gepleegd.

Wegens de straf op het plegen van geweld, zie men Swb. art. 470.

1112. Er bestaat geweld, wanneer het van aard is om op een redelijk mensch indruk te maken, en hem de vrees kan inboezemen van zijnen persoon of zijn fortuin aan een aanmerkelijk en dadelijk kwaad bloot te stellen.

Men geeft hierin acht op den ouderdom, de kunne en den stand der personen.

— « Redelijk » is « met rede begaafd. » Men let hierin op « ouderdom » en « kunne, » want een grijsaard en eene vrouw zijn lichter te verschrikken dan een man in de kracht der jaren.

1113. Geweld is eene oorzaak van nietigheid des contracts, niet alleen wanneer het jegens de handelende partij is gepleegd, maar ook wanneer het gepleegd is jegens haren echtgenoot, hare afstammelingen of opgaande bloedverwanten.

— Personen, zoo nauw aan elkander verbonden, hebben, om zoo te zeggen, een gemeenschappelijk bestaan, en men kan den eenen geen geweld aandoen, zonder dat de andere daarin deele.

1114. Enkele eerbiedige vrees jegens vader, moeder of anderen opgaanden bloedverwant, zonder dat er geweld gepleegd zij, is onvoldoende om het contract nietig te verklaren.

— Er wordt dus vereischt, dat de ouder of grootouder een « wezenlijk » geweld gepleegd hebbe, om deswegens de overeenkomst te kunnen vernietigen.

1115. Een contract kan niet meer worden betwist ter oorzake van geweld, indien dit contract, sedert het ophouden van het geweld, is goedgekeurd, hetzij uitdrukkelijk, hetzij stilzwijgend, hetzij door den tijd bij de wet tot herstel bepaald, te laten voorbijgaan.

— Volgens artikel 1304, duurt de tijd tot herstel tien jaar.

Zoo is het contract, door geweld aangegaan, niet volstrekt nietig, maar kan worden bekrachtigd; hetzij uitdrukkelijk hetzij stilzwijgend.

1116. Arglist is eene oorzaak van nietigheid der overeenkomst, wanneer de handelingen door eene der partijen aangewend, zoodanig zijn dat het klaarblijkend is dat, zonder deze handelingen, de andere partij geene verbintenis zou hebben aangegaan.

Dezelve is niet te vermoeden, en moet bewezen worden.

— « Arglist » (*dolus*) is alle middel, dat gebruikt wordt om iemand te bedriegen, en kan dus plaats hebben, zoowel door veinzerij en verzwijging als door eene uitwendige daad; in het eerste geval is de arglist « ontkennend, » in het tweede geval « stellig. »

In alle geval moet het bedrog, om nietigheid van het contract te veroorzaken, gepleegd zijn door die er voordeel uit trekt; het moet klaarblijkend zijn, en van aard om op iemand, die met rede begaafd is, indruk te kunnen maken.

1117. De overeenkomst door dwaling, geweld of arglist aangegaan, is niet van vollen rechtswege nietig; zij geeft alleen aanleiding tot eene actie op nietigverklaring of vernietiging, in het geval en op de wijze als in de zevende afdeeling van het vijfde hoofdstuk des tegenwoordigen titels is uitgelegd.

— Alzoo de dwaling, het geweld en de arglist moeten worden bewezen, volgt daaruit, dat de feiten door den rechter moeten worden beoordeeld, vooraleer het contract nietig verklaard of verbroken kunne worde.

1118. De benadeeling maakt de overeenkomst niet gebrekkig dan in zekere contracten of opzichtens zekere personen, zooals in dezelfde afdeeling zal uitgelegd worden.

— « Benadeeling » is eene schade, die zonder arglist of geweld wordt teweeggebracht, en wordt maar in acht genomen wegens zekere handelingen, zooals verkoop en verkaveling; of wegens zekere personen, zooals minderjarigen, waarover ter plaats.

1119. Men kan, in 't algemeen, zich niet verbinden, noch iets bedingen in eigen naam dan voor zich zelven.

— Zulks omdat de toestemming der zich verbindende partijen tot het wezen van het contract behoort. Dit is echter slechts de algemeene regel; men zie wegens de uitzonderingen de twee volgende artikels.

1120. Niettemin kan men zich over eenen derde sterk en machtig maken, door deszelfs daad te beloven; behoudens schadevergoeding van wege dengene, die zich sterk en machtig heeft gemaakt of die beloofd heeft te doen bekrachtigen, indien de derde weigert zich aan de verbintenis te houden.

— Die zich sterk en machtig maakt over eenen derde, verbindt zich tot vergoeding; dus bestaat er verbintenis van wederzijden, en is het contract geldig. Indien de derde weigert te bekrachtigen, is hij niet verbonden.

1121. Men kan insgelijks iets ten voordeele van eenen derde bedingen, wanneer zulks de voorwaarde is van een beding dat men voor zich zelven maakt, of van eene

schenking, die men aan eenen ander doet. Die dit beding heeft gemaakt, kan het niet meer wederroepen, indien de derde verklaard heeft hetzelve te willen te baat nemen.

— Bij voorbeeld : ik geef u 10,000 frank op voorwaarde dat gij aan Pieter eene lijfrente maakt van 500 frank (zie art. 1973).

1122. Men wordt geacht te hebben bedongen voor zich zelven en voor zijne erfgenamen en zaakhebbenden, tenzij het tegendeel uitgedrukt zij of uit den aard der overeenkomst voortvloeie.

— Men heeft gezien (art. 724), dat de erfgenamen den persoon van den overledene voortzetten.

« Zaakhebbenden » zijn alle zulke personen die het recht van een' ander' persoon verkregen hebben ; zoo zijn de schuldeischers de zaakhebbenden van den schuldenaar, wanneer zij diens rechten uitoefenen, overeenkomstig art. 1166.

TWEEDE AFDEELING.

Van de bekwaamheid der handelende partijen.

1123. Iedereen kan overeenkomsten aangaan, indien hij daartoe door de wet niet onbekwaam is verklaard.

— « Bekwaamheid » is de algemeene regel. De uitzonderingen moeten door de wet bepaald en nooit afgeleid worden van het eene geval tot het andere.

1124. Onbekwaam om overeenkomsten aan te gaan zijn :

Minderjarigen ;

Verbodenen ;

Gehuwde vrouwen, in de gevallen bij de wet uitgedrukt ;

En in het algemeen alle degenen, aan wie de wet zekere contracten heeft ontzegd.

— De reden van onbekwaamheid der minderjarigen en verbodenen is hun vermoedelijk gebrek aan genoegzaam oordeel. Wegens de vrouw heeft de openbare orde belang, dat zij zich niet verbinden kunne zonder toestemming van haren man (art. 217).

— Bijzondere bepalingen aangaande onbekwaamheid van minderjarigen en gehuwde vrouwen vindt men bij de artikelen 18 en 45 der wet van 16 Maart 1865-1 Juli 1869-21 Juni 1894 *over de Algemeene spaar- pensioen- en verzekeringskas*, bij de artikelen 4 en 5 der wet van 3 April 1851 *over de Maatschappijen van onderlingen bijstand*, en bij art. 100 der Militiewet.

— « Zekere contracten : » Zoo kan de voogd de goederen van zijn weeskind niet koopen (art. 450), noch de lasthebber de goederen, die hij gelast is te verkoopen (art. 1596), enz.

1125. De minderjarige, de verbodene persoon en de gehuwde vrouw kunnen, ter oorzake van onbekwaamheid, hunne verbintenissen niet betwisten, dan in de gevallen bij de wet voorzien.

De personen, welke bekwaam zijn om zich te verbinden, kunnen zich niet beroepen op de onbekwaamheid van den minderjarige, den verbodene of de gehuwde vrouw, met wie zij hebben gehandeld.

— Zoo is de nietigheid niet « volstrekt, » maar alleen « betrekkelijk » tot de personen, ten wier behoeve zij is vastgesteld. Andere personen, zooals wij bij artikel 225 zeiden, moeten het zich zelven wijten te hebben gehandeld met iemand, die onbekwaam of onbevoegd was.

DERDE AFDEELING.

Van het voorwerp en van de stof der contracten.

1126. Alle contract heeft tot voorwerp eene zaak, welke eene partij zich verplicht te geven, of welke eene partij zich verbindt te doen of niet te doen.

— Het woord « zaak » komt hier in zijne onbepaaldste beteekenis, als gelijkbeduidend met « iets, » en begrijpt dus zoowel daden als zaken. Men kan zich geldig verbinden om iets te laten, bij voorbeeld, om zijnen muur niet hooger op te bouwen.

1127. Enkel gebruik of enkel bezit eener zaak kan, evenals de zaak zelve, het voorwerp van het contract uitmaken.

— Zoo komt in het huur- of pachtcontract, het gebruik, en in de bewaargeving, het bezit, als voorwerp van het contract voor.

1128. Alleen de zaken, welke in den handel zijn, kunnen het voorwerp der overeenkomsten uitmaken.

— Zoodanige zijn alle zaken, die kunnen gekocht of verkocht worden. « Buiten den handel » zijn alle rechten betrekkelijk den staat en de vrijheid der personen ; verder alle zaken van algemeen gebruik, zooals wegen, havens enz.

1129. De verbintenis moet tot voorwerp hebben eene zaak, die ten minste opzichtens hare soort bepaald is.

De hoegrootheid der zaak mag onzeker zijn, mits zij kunne bepaald worden.

— Eene zaak is bepaald, wanneer de hoedanigheid, de soort en de hoegrootheid, daarvan is gekend. *Quid, quale, quantumque sit*, zegt het Romeinsch recht.

1130. Toekomstige zaken kunnen het voorwerp eener verbintenis zijn.

Men kan echter geene nalatenschap verwerpen, die nog niet opengevallen is, noch

iets op eene dergelijke nalatenschap bedingen, zelfs niet met toestemming van dengene, wiens nalatenschap het betreft.

— « Toekomstige zaken, » als, bij voorbeeld, de tarwe, die gij dezen zomer zult opdoen.

De goede zeden wraken alle overeenkomst wegens de nalatenschap van eenen nog levenden persoon.

VIERDE AFDEELING.

Van de oorzaak.

1131. Verbintenis zonder oorzaak, of om eene valsche of eene ongeoorloofde oorzaak aangegaan, kan geen uitwerksel hebben.

— Door de « oorzaak » verstaat men beweegredenen, die partijen hebben aangepord om de verbintenis aan te gaan; bij voorbeeld, in den verkoop is de oorzaak voor de eene partij het verkochte voorwerp, voor de andere de prijs.

In contracten van weldadigheid is de begeerte om eene gifte te doen de oorzaak voor den schenker. Zoo zijn in sommige gevallen misdaden en overtredingen, in sommige andere het openbaar belang, de oorzaken van eene menigte van verbintenissen of verplichtingen.

1132. De overeenkomst is niet minder geldig, al is de oorzaak niet uitgedrukt.

— De schrijvers zijn het niet eens op de vraag wie, in dit geval, moet bewijzen dat er geene geldige oorzaak bestaat, de schuldeischer of de schuldenaar.

1133. De oorzaak is ongeoorloofd, wanneer zij door de wet verboden is, wanneer zij strijdig is met de goede zeden of met de openbare orde.

— Zoo ware eene overeenkomst tusschen geburen om tegen eenen muur eenen schoorsteen te plaatsen in weêrwil van artikel 674 hier voren, nietig, omdat de oorzaak tegen de wet strijdt. De belofte van eene som gelds om een tweegevecht aan te gaan, ware strijdig met de goede zeden en de openbare orde tevens.

DERDE HOOFDSTUK.

Van het uitwerksel der verbintenissen.

— Er kunnen van den eenen kant geene « verbintenissen » bestaan, zonder dat er tevens van den anderen kant « rechten » bestaan om de uitvoering der verbintenissen te eischen. Deze rechten zijn dus het hoofdzakelijk gevolg der verbintenissen.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene bepalingen.

1134. Wettelijk aangegane overeenkomsten strekken tot wet voor degenen, die ze gemaakt hebben.

Zij kunnen niet dan met hunne wederzijdsche toestemming, of wegens oorzaken, die de wet toelaat, wederroepen worden.

Zij moeten te goeder trouw worden uitgevoerd.

— Zij « strekken tot wet » in dezen zin, dat zij, evenals de algemeene wetten, moeten worden nageleefd; doch wanneer zij niet bij notariëele akte zijn gemaakt, kunnen zij, zonder tusschenkomst van den rechter, tot gedwongen uitvoer niet gebracht worden.

De laatste zinsnede van dit artikel is eene afschaffing van het oude onderscheid tusschen contracten te goeder trouw (*bonae fidei*) en van strikt recht (*stricti juris*). Heden moeten alle contracten te goeder trouw zijn.

1135. De overeenkomsten verplichten niet alleen tot hetgeen daarbij uitgedrukt is, maar tevens tot al de gevolgen, welke de billijkheid, het gebruik of de wet aan de verbintenis toekennen volgens haren aard.

— De « billijkheid, » bij voorbeeld, men doet een kleed maken; de billijkheid vereischt, dat men hetzelve niet uit eigenzinnigheid weigere.

Het « gebruik, » als in het opzeggen van huis- of landpachten.

De « wet, » als in den verkoop, waar de verkooper gehouden is tot den waarborg, zonder dat deswegens iets bedongen zij.

TWEEDE AFDEELING.

Van de verbintenis om iets te geven.

1136. De verbintenis om iets te geven bevat de verplichting om de zaak te leveren en ze tot de levering toe in stand te houden, op straf van vergoeding van schaden en verliezen jegens den schuldeischer.

— De levering is de voorname verbintenis, de instandhouding, eene bijkomende verplichting.

1137. De verplichting om voor het behoud der zaak te waken, hetzij de overeenkomst slechts het nut van eene der beide partijen, hetzij dezelve beider gemeen nut tot voorwerp hebbe, verplicht dengene, die daarmede gelast is, om daaraan al de zorgen van eenen goeden huisvader toe te brengen.

Deze verplichting is meer of min uitgestrekt opzichtens zekere contracten, waarvan de uitwerkselen te dezen aanzien zijn uitgelegd in de titels daartoe betrekkelijk.

— « Zekere contracten : » zoo is, bij voorbeeld, de bewaarnemer, die een loon trekt tot de bewaring, strikter verplicht dan die zich daarmede kosteloos heeft gelast (art. 1928).

1138. De verbintenis om de zaak te

leveren is volkomen door de enkele toestemming der handelende partijen.

Zij maakt den schuldeischer tot eigenaar en stelt de zaak voor zijne rekening van den stond af, waarop zij moest geleverd worden, zelfs wanneer de overlevering daarvan niet gedaan is, tenware de schuldenaar zich in vertoef bevond dezelve te leveren; in welk geval, de zaak voor rekening blijft van dezen laatste.

— De schuldeischer eigenaar wordende, verkrijgt alzoo een recht « op de zaak » (*jus in re*) en bij gevolg de zakelijke actie tot opeisching in welke handen zich de zaak bevinden moge. Door de verbintenis om iets te doen of niet te doen, is de persoon alleen verbonden, en het recht dat men jegens hem heeft, is een recht « tot de zake » (*jus ad rem*), waaruit de personeele actie ontstaat.

1139. De schuldenaar wordt in vertoef gesteld, hetzij door eene aanmaning of andere soortgelijke akte, hetzij uit kracht der overeenkomst zelve, wanneer deze medebrengt, dat de schuldenaar in vertoef zal zijn zonder dat eenige akte noodig zij, en door het enkel verloop van den termijn.

— In « vertoef » of in gebreke, heet men in de practijk *in mora*.

Eene « aanmaning » (*sommatie*) is eene akte waarbij een deurwaarder, in name des schuldeischers, den schuldenaar vermaant om zijne verbintenis na te komen

Door « soortgelijkte akte » wordt hier verstaan een eisch of eene dagvaart voor de rechtbank.

1140. De uitwerkselen der verbintenis om een onroerend goed te geven of te leveren, zijn geregeld in den titel *van verkoop* en in den titel *van voorrechten en hypotheken*.

— Men zie de wet van 16 december 1851.

1141. Indien de zaak, welke men zich verbonden heeft achtereenvolgens aan twee personen te geven of te leveren, louter roerend is, heeft degene, die in wezenlijk bezit is gesteld, den voorrang, en blijft er eigenaar van, al ware zelfs zijn titel van latere dagteekening, mits nogtans het bezit te goeder trouw zij.

— Men versta hier alleen « lichamelijke » roerende zaken.

Het laatste deel van dit artikel is eene toepassing van den regel : in zake van roerend goed, geldt bezit voor titel (art. 2279).

DERDE AFDEELING.

Van de verbintenis om iets te doen of niet te doen.

1142. Alle verbintenis om iets te doen of niet te doen lost zich op in vergoeding van schaden en verliezen, in geval van niet-uitvoering door den schuldenaar.

Men kan iemand dwingen om iets te geven, maar niet om iets te doen of te laten : 's menschen vrijheid belet, dat men daartoe geweld gebruike, en daarom zegt ook de Romeinsche wet : *nemo potest cogi ad factum*. Zulk eene verbintenis moet dus, in geval daaraan niet wordt voldaan, noodzakelijk overgaan tot vergoeding van schaden en verliezen.

1143. Niettemin heeft de schuldeischer het recht om te vorderen, dat hetgene gedaan is in overtreding van de verbintenis, te niet gedaan worde; en hij kan zich doen machtigen om het, ten koste des schuldenaars, te niet te doen, ongeminderd de vergoeding van schaden en verliezen, indien daartoe grond is.

— Bij voorbeeld : gij hebt u verbonden om op uwen grond niet te bouwen, ten einde mij het zicht te laten ; gij bouwt nogtans, ik kan uw gebouw doen slechten.

1144. De schuldeischer kan mede, in geval van niet-uitvoering, gemachtigd worden om zelf de verbintenis te doen uitvoeren, ten koste van den schuldenaar.

— Een ambachtsman, bij voorbeeld, heeft zich verbonden voor mij een werk te maken; ik kan hem niet dwingen dat werk zelf te verrichten, maar ik kan het doen maken te zijnen koste.

1145. Indien de verbintenis bestaat in iets niet te doen, is degene, die daartegen handelt, door de enkele daad dier overtreding, vergoeding van schaden en verliezen verschuldigd.

— Men zie, wegens de toepassing, het voorbeeld bij art. 1143 aangehaald.

VIERDE AFDEELING.

Van schaden en verliezen uit de niet-uitvoering der verbintenis ontstaande.

1146. Vergoeding van schaden en verliezen is eerst dan verschuldigd, wanneer de schuldenaar in vertoef is zijne verbintenis na te komen, uitgezonderd nogtans wanneer datgene, hetwelk de schuldenaar zich verbonden had te geven of te doen, niet kon gegeven of gedaan worden dan binnen eenen zekeren tijd, dien hij heeft laten voorbijgaan.

— De toepassing van het laatste deel dezes artikels hangt geheel en al van de feiten af: bij voorbeeld, iemand heeft zich voor een ander gelast opzeg van pacht te doen ; hij heeft den tijd daartoe laten voorbijgaan, hij is dus daarover vergoeding schuldig.

1147. De schuldenaar wordt, daartoe grond zijnde, verwezen tot betaling van schaden en verliezen, hetzij uit hoofde van niet-uitvoering der verbintenis, hetzij uit hoofde van vertraging in de uitvoering, telkens hij niet bewijst, dat de niet-uitvoering voortkomt uit eene vreemde oorzaak welke hem niet kan worden toegeweten, ware er ook van zijne zijde geene kwade trouw.

— Zoohaast er iets aan de fout of het verzuim van den schuldenaar is te wijten, wordt hij tot vergoeding verplicht, en zijne goede trouw kan hem niet verschoonen; daartoe moet de oorzaak van niet-volbrenging hem gansch vreemd zijn, zooals in 't geval van het volgend artikel.

1148. Er is geen grond tot eenige vergoeding van schaden en verliezen, wanneer de schuldenaar ten gevolge van overmacht of door toeval is belet geworden datgene te geven of te doen, waartoe hij verplicht was, of gedaan heeft wat hem was ontzegd.

— Er zijn nogtans uitzonderingen aan dit artikel in de gevallen bij de artikels 1146, 1302, 1807 en 1881 voorzien.

1149. De schaden en verliezen, waartoe de schuldeischer gerechtigd is, bestaan in het algemeen in het verlies dat hij geleden heeft, en in de winst waarvan hij beroofd is; behoudens de uitzonderingen en wijzigingen hierna vermeld.

— Het beloop der schaden en verliezen wordt vastgesteld, of bij de wet zelve, zooals in artikel 1153, of door den rechter of door deskundigen (zie B. R. art. 128).

1150. De schuldenaar is slechts gehouden tot vergoeding der schaden en verliezen, welke voorzien zijn of welke men heeft kunnen voorzien tijdens het contract, als het niet door zijne arglist is dat de verbintenis niet is uitgevoerd.

— Iemand verkoopt, bij voorbeeld, een paard, dat buiten zijne wete aangedaan is van eene koopverbrekende ziekte, en daardoor worden 's koopers andere beesten besmet. De verkooper zal wel gehouden zijn tot wedergave van den koopprijs, maar tot geene verdere vergoeding wegens besmetting.

1151. In het geval zelfs, dat de niet-uitvoering der verbintenis uit de arglist des schuldenaars ontstaat, moeten de schaden en verliezen opzichtens het verlies door den schuldeischer geleden en de winst, waarvan hij beroofd is, slechts datgene begrijpen, wat een onmiddellijk en rechtstreeksch gevolg is van de niet-uitvoering der verbintenis.

— Wanneer men in het voorbeeld bij het voorgaand artikel aangehaald, onderstelt, dat de verkooper kennis had van de besmettelijke ziekte van het paard, zal hij wel gehouden zijn de waarde der andere beesten, ten gevolge dezer besmetting omgekomen, te vergoeden; want dit verlies is een onmiddellijk en rechtstreeksch gevolg van zijn bedrog; maar is de kooper daarenboven verplicht zijne landen te laten onbebouwd liggen, ten gevolge van dat verlies, deze schade moet de verkooper van het paard niet instaan, omdat zij geen rechtstreeksch gevolg is van zijnen bedriegelijken verkoop.

1152. Wanneer de overeenkomst medebrengt, dat degene, die in gebreke blijft ze uit te voeren, eene zekere som ten titel van schaden en verliezen zal betalen, kan er aan de andere partij geene meerdere noch mindere som worden toegewezen.

— Een gevolg van het beginsel dat de overeenkomst tot wet strekt, voor die ze gemaakt hebben.

1153. In de verbintenissen, welke zich bepalen tot betaling van eene zekere som, bestaan de schaden en verliezen, uit de vertraging van uitvoering spruitende, nooit in iets anders dan de verwijzing tot de kroozen bij de wet bepaald, behoudens de bijzondere regelen betrekkelijk den koophandel en den borgtocht.

Deze schaden en verliezen zijn verschuldigd, zonder dat de schuldeischer gehouden zij eenig verlies te bewijzen.

Zij zijn slechts verschuldigd van den dag der vordering, uitgezonderd in de gevallen, dat de wet ze van rechtswege loopen doet.

— Wettelijke kroos is, bij eene wet van 5 Mei 1865 gewijzigd bij die van 20 December 1890, bepaald op vier en half ten honderd, in burgerlijke zaken, en op vijf en half ten honderd in zaken van koophandel.

— Wegens handelspapieren, zie men art. 79 en v. van de wet van 20 Mei 1872 (Wetb. v. Kooph. 1e Boek tit. VIII); wegens den borgtocht. art: 2028 hierna.

De kroozen loopen van rechtswege in de gevallen voorzien bij art. 474 en 1440.

1154. De verschenen kroozen der hoofdsommen kunnen kroozen opbrengen, hetzij ten gevolge van eenen gerechtelijken eisch, hetzij ten gevolge van eene bijzondere overeenkomst, mits het bij den eisch of bij de overeenkomst kroozen gelde ten minste over een geheel jaar verschuldigd.

— Zulke ophooping van kroozen heet men *anatocismus*; zij was bij de Romeinsche wetgeving streng verboden.

1155. Echter brengen de verschenen inkomsten, zooals pachtgelden, huurgelden, achterstallen van eeuwige renten of lijfrenten, kroozen op van den dag des eisches of der overeenkomst.

Dezelfde regel is van toepassing op de uitkeering van vruchten en op de kroozen door eenen derde aan den schuldeischer, ter ontlasting van den schuldenaar, betaald.

— De bepaling van art. 1154, heeft voor doelwit het voorkomen van woeker in sommige gevallen. In de gevallen bij het tegenwoordig artikel ondersteld, kan geen woeker bestaan.

VIJFDE AFDEELING.

Van de uitlegging der overeenkomsten.

— Door « uitlegging » verstaat men de waarschijnlijkste verklaring van al wat duister is. Geene uitlegging of verklaring is in zake van akten of contracten toegelaten, wanneer de bedoeling van partijen duidelijk is uitgedrukt.

1156. Men moet in de overeenkomsten nagaan, welke de wederzijdsche bedoeling der handelende partijen geweest is, eerder dan zich bij den letterlijken zin der bewoordingen op te houden.

— Toepassing van den regel: *voluntas potius quam verba spectari placuit*, men geve meer acht op den wil dan op de woorden.

1157. Wanneer een beding voor tweeërlei zinnen vatbaar is, moet men het verstaan in den zin, waarmede het van eenig uitwerksel zijn kan, eerder dan in den zin, waarmede het geen uitwerksel zou kunnen hebben.

— Men kan toch nooit vermoeden, dat twee met rede begaafde personen eene overeenkomst zouden maken, die gansch overtollig ware. Voorbeeld: Pieter en Jan komen overeen, dat Jan, na de verkaveling, « over zijne eigendommen » zal mogen uitweg nemen; men moet hier noodzakelijk de eigendommen van *Pieter* verstaan; anders ware zulk een beding geheel overtollig.

1158. De bewoordingen, voor tweeërlei zinnen vatbaar, moeten worden opgevat in den zin, die het meeste voegt aan de stof van het contract.

— Voorbeeld: iemand verhuurt een huis voor eenen termijn van negen jaar, mits eene som van 600 fr.; men kan niet beweren dat deze som maar eens moet worden betaald; want het is in den aard van het huurcontract dat de prijs in eene jaarlijksche som bestaat.

1159. Hetgeen dubbelzinnig is, wordt uitgelegd door hetgeen gebruikelijk is in den lande, waar het contract is aangegaan.

— Een beding is dubbelzinnig, wanneer het op twee verschillige wijzen kan worden verstaan.

1160. Men moet in het contract de bedingen aanvullen, die daarbij gebruikelijk zijn, alhoewel zij daarin niet uitgedrukt staan.

— Wanneer er bij voorbeeld, in het contract niets is gezegd wegens de huurherstellingen, zijn deze niettemin een last van den huuraar.

1161. Al de bedingen der overeenkomsten worden de eene door de andere uitgelegd, aan ieder den zin gevende, die uit de geheele akte voortvloeit.

— Voorbeeld: in een koopcontract verklaart de verkooper eerst, dat het goed vrij en onbelast is, en daarna dat hij maar alleen waarborg blijft over zijne eigene daden; de eerste verklaring moet door de tweede worden uitgelegd, en men moet onderstellen, dat de kooper heeft willen spreken van lasten door hem zelven gesticht, geenszins van eenige andere.

1162. In geval van twijfel wordt de overeenkomst uitgelegd tegen dengene, die iets bedongen heeft, en ten voordeele van dengene, die zich heeft verbonden.

— De schuldeischer heeft het zich zelven te wijten, dat hij zich niet beter heeft uitgedrukt. De kwijting wordt altoos het gunstigst beoordeeld.

1163. Hoe algemeen ook de bewoordingen zijn, waarin eene overeenkomst is uitgedrukt, bevat dezelve slechts die zaken, weswegens het schijnt, dat partijen voornemens waren te handelen.

— De artikelen 2048 en 2049 behelzen eene toepassing van dit grondbeginsel.

1164. Wanneer men in een contract een geval heeft uitgedrukt om de verbintenis duidelijk te maken, wordt men niet geacht daardoor de toepassing te hebben willen beperken, welke de verbintenis van rechtswege op de niet uitgedrukte gevallen erlangt.

— Wanneer, bij voorbeeld, in een huwelijkscontract is gezegd, dat al het roerend goed, voortkomende uit erfenissen, welke aan de aanstaande echtgenooten zullen opkomen, in de gemeenschap valt, kan men daaruit niet afleiden dat al ander roerend goed uit de gemeenschap gesloten is.

ZESDE AFDEELING.

Van de uitwerkselen der overeenkomsten ten aanzien van derden.

1165. De overeenkomsten zijn alleen van kracht tusschen de handelende partijen; zij brengen geen nadeel aan eenen derde toe, en baten hem niet dan in den gevalle bij artikel 1121 voorzien.

— Een gevolg van het beginsel, dat men in 't algemeen in eigen naam slechts voor zich zelven bedingen kan.

Buiten de uitzondering in artikel 1121 vermeld, zijn er nog andere uitzonderingen aan dit beginsel, als bij voorbeeld, in zake van geoorloofde erfstellingen over de hand, die aan de geroepenen of verwachters baten, alhoewel zij in het contract niet zijn tusschengekomen.

1166. Niettemin kunnen de schuldeischers al de rechten en actiën van hunnen schuldenaar uitoefenen, ter uitzondering van zoodanige, welke uitsluitelijk aan zijnen persoon verknocht zijn.

— Uit krachte van den regel, dat wie zich verbindt, alles verbindt wat hem toebehoort.

« Rechten uitsluitelijk aan den persoon verknocht, » zijn zoodanige als in de artikelen 631 en 841 vermeld staan.

1167. Zij kunnen ook, in eigen naam, de akten betwisten, welke door hunnen schuldenaar ter schending hunner rechten gemaakt zijn.

Zij moeten niettemin, wat betreft hunne rechten, welke in den titel *van erfenissen* en in den titel *van het huwelijkscontract en van de wederzijdsche rechten der echtgenooten* vermeld staan, zich gedragen naar de regelen, welke aldaar voorgeschreven zijn.

— « Schending » bestaat slechts dan wanneer de daad en de meening (*consilium et eventus*) vereenigd zijn; zulks heeft plaats, onder andere, wanneer een schuldenaar, die van zijn onvermogen bewust is, zijne goederen vermindert of vervreemdt, met inzicht om die aan de vervolgingen der schuldeischers te onttrekken.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van de onderscheidene soorten van verbintenissen.

EERSTE AFDEELING.

Van voorwaardelijke verbintenissen.

— Het woord « voorwaarde » (eigenlijk voorbewaring) begrijpt in zijne uitgestrekte beteekenis al de omstandigheden, waarvan men het bestaan van eene daadzaak of van een recht doet afhangen: in eenen beperkten zin begrijpt het slechts elke toekomstige en onzekere gebeurtenis, waarvan men eene verbintenis afhangen doet.

De bijkomende bedingen worden « wijzigingen » geheeten.

§ I.

Van de voorwaarde in het algemeen, en van hare onderscheidene soorten.

1168. De verbintenis is voorwaardelijk, wanneer men dezelve doet afhangen van eene toekomstige en onzekere gebeurtenis, hetzij door de verbintenis op te schorsen, totdat de gebeurtenis plaats heeft, hetzij door ze te vernietigen, naarmate de gebeurtenis al of niet voorvalt.

— De gebeurtenis moet dus « toekomstig » en « onzeker » zijn; indien de gebeurtenis reeds plaats heeft gehad, bestaat de verbintenis of bestaat ze niet, naarmate de voorwaarde « opschorsend » of « ontbindend » is. Wanneer de gebeurtenis wel toekomstig, maar niet onzeker is, is de verbintenis niet voorwaardelijk, maar « op termijn » (zie art. 1181 en 1185).

1169. De *toevallige* voorwaarde is die, welke van het toeval afhangt, en geenszins in de macht staat noch van den schuldeischer noch van den schuldenaar.

— Voorbeelden: indien de graanoogst dit jaar wel gelukt; indien er u een zoon geboren wordt, enz.

1170. De *vermogenlijke* voorwaarde is die, welke de uitvoering der overeenkomst doet afhangen van eene gebeurtenis, die eene af andere der handelende partijen machtig is te doen plaats hebben of te beletten.

1171. De *gemengde* voorwaarde is die, welke tevens afhangt van den wil van eene der handelende partijen, en van den wil van eenen derde.

— Voorbeelden: indien gij zulk eene dochter trouwt; indien ik mijns gebuurs huis koop, enz. De voorwaarde zou ook « gemengd » zijn, indien zij tevens afhing van het toeval en van den wil van eene der partijen.

De voorwaarden worden daarenboven nog verdeeld in « stellige en « ontkennende », volgens dat zij bestaan in het geval, dat de gebeurtenis al of niet plaats zal hebben.

1172. Alle voorwaarde van iets onmogelijks, of iets dat met de goede zeden strijdt, of door de wet verboden wordt, is nietig, en maakt nietig de overeenkomst, die er van afhangt.

— Wegens dergelijke voorwaarden, zie men artikel 900. In eene schenking of eenen uitersten wil worden zij slechts aangezien als niet geschreven, en zulks omdat het toch altijd vast blijft, dat de begiftigden vóór de erfgenamen zijn gesteld, wat het gegevene betreft. In alle andere contracten, waarin twee partijen tusschenkomen, die onmogelijke of ongeoorloofde voorwaarden stellen, kan in het eerste geval hunne handeling niet ernstig zijn, in het tweede geval, is zij misdadig. De overeenkomst moet dus nietig worden verklaard.

1173. De voorwaarde van iets onmogelijks niet te doen, maakt de verbintenis onder deze voorwaarde aangegaan niet van onwaarde.

— Zulks ware het geval niet met eene voorwaarde van iets niet te doen, wat door de wet verboden is of tegen de zeden strijdt. De verbintenis ware nietig; want men mag niets eischen voor het laten van eene ongeoorloofde daad.

1174. Alle verbintenis is nietig, wanneer zij is aangegaan onder eene vermogelijke voorwaarde van de zijde desgenen, die zich verbindt.

— In dit geval bestaat er geen verband van rechte (*vinculum juris*); want die zich aldus verbindt, kan altoos beletten, dat de voorwaarde, waardoor de verbintenis moet tot stand komen, plaats hebbe; voorbeeld : iemand verbindt zich om zijn huis te verkoopen, indien hij daarover niet beschikt op eene andere wijze.

1175. Alle voorwaarde moet worden vervuld op de wijze als partijen waarschijnlijk gewild en verstaan hebben, dat zij zulks wierde.

— Andere toepassing van den regel : *Voluntas potius quam verba*, en daartoe moet men onderzoeken, welk belang iedere partij bij de verbintenis heeft.

1176. Wanneer eene verbintenis is aangegaan onder voorwaarde, dat eene gebeurtenis binnen eenen bepaalden tijd plaats hebben zal, wordt deze voorwaarde als ontbrekend aangezien wanneer de tijd is verstreken, zonder dat de gebeurtenis plaats heeft gehad. Indien er geen tijd bepaald is, kan de voorwaarde altoos vervuld worden; en zij wordt slechts geacht te ontbreken, wanneer het zeker is geworden, dat de gebeurtenis geene plaats hebben zal.

— Voorbeeld voor het eerste geval : iemand verbindt zich, indien zijn zoon binnen de drie maanden van eene zeereis wederkomt; indien de drie maanden verloopen, zonder dat de zoon terug komt, ontbreekt de voorwaarde.
Voor het tweede geval : iemand verbindt zich, indien zijn zoon van de reis terugkomt. De voorwaarde zal ontbreken, wanneer men het overlijden van den zoon vernomen heeft.

1177. Wanneer eene verbintenis aangegaan is onder voorwaarde, dat eene gebeurtenis niet binnen eenen bepaalden tijd plaats hebben zal, is deze voorwaarde vervuld, wanneer die tijd is verstreken, zonder dat de gebeurtenis plaats gehad hebbe : zij is het insgelijks, wanneer het vóór dezen tijd zeker is, dat de gebeurtenis geene plaats hebben zal; en indien er geen tijd bepaald is, is zij slechts vervuld, wanneer het zeker is, dat de gebeurtenis niet zal plaats hebben.

— Deze is eene « ontkennende » voorwaarde, en de bepaalde tijdstippen zijn even uiterlijk als in het voorgaand artikel, waar de voorwaarde « stellig » is.

1178. De voorwaarde wordt geacht vervuld te zijn, wanneer het de schuldenaar is, onder deze voorwaarde verbonden, welke er de vervulling van belet heeft.

— Voorbeeld : een eigenaar heeft zich verbonden 1000 frank aan eenen bouwmeester te betalen, indien hij binnen den loop van acht dagen hem eenen muur bouwt : het uitwerksel dezer verbintenis willende ontgaan, breekt de eigenaar vóór den achtsten dag, 's bouwmeesters begonnen werk af. Hij zal de 1000 frank niettemin verschuldigd zijn.

1179. De vervulde voorwaarde heeft terugwerkende kracht tot den dag, waarop de verbintenis is aangegaan. Indien de schuldeischer vóór de vervulling der voorwaarde gestorven is, gaan zijne rechten op zijne erfgenamen over.

— De wet onderstelt, dat de eenige reden, welke partijen bewogen heeft om de verbintenis uit te stellen, de onzekerheid is, waarin zij opzichtens de vervulling der voorwaarde verkeerden. Hadden zij van den beginne geweten, dat de voorwaarde al of niet zou vervuld zijn geworden, zoo zouden zij de verbintenis terstond doen bestaan of van het contract afgezien hebben.

1180. De schuldeischer kan, alvorens de voorwaarde vervuld is, alle akten plegen tot behoud van zijn recht.

— Derhalve indien hem eene hypotheek is toegestaan, kan hij dezelve doen inschrijven; indien des schuldenaars goederen worden verkocht, kan hij zich benevens de andere schuldeischers doen rangschikken, enz.

§ II.

Van de opschorsende voorwaarde.

1181. De verbintenis onder eene opschorsende voorwaarde aangegaan, is die,

welke afhangt van eene toekomstige en onzekere gebeurtenis, of van eene gebeurtenis, die reeds heeft plaats gehad, maar die aan partijen nog onbekend is.

In het eerste geval, kan de verbintenis slechts na de gebeurtenis worden ten uitvoer gebracht.

In het tweede geval, is de verbintenis van kracht van den dag af, waarop zij is aangegaan.

— De overeenkomst is wel onherroepelijk, doch de verbintenis zal alleen tijdens de gebeurtenis geboren worden.

1182. Wanneer de verbintenis onder eene opschorsende voorwaarde is aangegaan, blijft de zaak, die de stof der overeenkomst uitmaakt, voor rekening van den schuldenaar, die zich maar verbonden heeft te leveren in geval de voorwaarde vervuld wordt.

Indien de zaak geheel en al vergaan is buiten de fout van den schuldenaar, is de verbintenis te niet.

Indien de zaak buiten de fout van de schuldenaar verslecht is, heeft de schuldeischer de keuze, of om de verbintenis te verbreken, of om de zaak te eischen in den staat, waarin zij zich bevindt, zonder vermindering van prijs.

Indien de zaak door de fout van den schuldenaar is verslecht, heeft de schuldeischer het recht of om de verbintenis te ontbinden, of om de zaak te eischen in den staat, waarin zij zich bevindt, met vergoeding van schaden en verliezen.

— Wanneer de voorwaarde vervuld wordt, nadat de zaak vergaan is, kan zij geene terugwerkende kracht hebben, omdat de zaak, welke het voorwerp der verbintenis moet uitmaken, niet meer bestaat. Dus heeft in dit geval de verbintenis nooit bestaan, en de schuldenaar is eigenaar gebleven van de zaak, welker verlies dan ook voor zijne rekening is: *res perit domino.*

In het laatste geval bij dit artikel voorzien, stemt de schuldeischer toe in het bestaan der verbintenis; de voorwaarde blijft dan van kracht, en deze kracht is terugwerkend, zoodat de schuldeischer moet beschouwd worden als van den dag der overeenkomst af eigenaar der zaak geweest te zijn.

§ III.

Van de ontbindende voorwaarde.

1183. De ontbindende voorwaarde is die, welke bij hare vervulling de wederroeping der verbintenis teweegbrengt, en de zaken in denzelfden stand herstelt, alsof er geene verbintenis bestaan hadde.

Zij schorst de uitvoering der verbintenis niet op: alleenlijk verplicht zij den schuldeischer om terug te geven wat hij ontvangen heeft, in geval de gebeurtenis, bij de voorwaarde voorzien, plaats heeft.

— Hier heeft de verbintenis van eerst af bestaan en is nagekomen; maar des schuldeischers recht blijft aan ontbinding onderworpen, en zoodra de voorwaarde vervuld wordt, heeft deze ontbinding plaats, om het even of de schuldeischer reeds zijn recht aan derden had overgedragen of niet; de zaken komen wijders terug in denzelfden stand alsof de verbintenis nooit bestaan had. In dit geval geeft de schuldeischer terug wat hij van den schuldenaar had ontvangen.

1184. De ontbindende voorwaarde wordt in wederkeerige contracten altoos onderverstaan voor het geval, dat eene der twee partijen aan hare verbintenis niet zal voldoen.

In dit geval is het contract niet van vollen rechtswege ontbonden. De partij, opzichtens welke de verbintenis niet is uitgevoerd, heeft de keuze, of om de andere tot de uitvoering der overeenkomst, wanneer dezelve mogelijk is, te dwingen, of om de ontbinding daarvan te eischen met vergoeding van schaden en verliezen.

De ontbinding moet in rechte worden geëischt; en er kan aan den verweerder, naar gelang der omstandigheden, een uitstel verleend worden.

— Het al of niet uitvoeren der verbintenissen, is eene daadzaak, die door den rechter moet worden beoordeeld; zoo heeft de ontbinding nimmer van rechtswege plaats, en staat er eerst vooral te bewijzen of de daadzaak der voorwaarde al of niet aanwezig is.

Hoe de actie tot ontbinding in zekere gevallen vervalt, zie men bij art 20 n° 5° van de wet van 16 december 1851.

TWEEDE AFDEELING.

Van verbintenissen op termijn.

1185. De termijn verschilt van de voorwaarde daarin, dat hij de verbintenis niet opschorst, waarvan hij alleenlijk de uitvoering vertraagt.

— De « termijn » is een tijdvak, 'twelk aan den schuldenaar vergund wordt om zich te kwijten. Hij is bepaald of onbepaald, uitdrukkelijk of stilzwijgend, van rechte of van respijt: « bepaald, » wanneer er een dag bestemd wordt; « onbepaald » wanneer eene zekere gebeurtenis tot dag wordt gesteld, als bij voorbeeld, het overlijden eens persoons; « uitdrukkelijk, » wanneer hij in het contract is

uitgedrukt; « stilzwijgend, » wanneer er geen dag is bepaald, doch de voldoening maar op zekeren tijd kan geschieden; « van rechte, » wanneer hij bij de overeenkomst bepaald is; van « respijt, » wanneer hij door den rechter is vergund.

1186. Wat slechts op termijn is verschuldigd, kan vóór het verschijnen van den termijn niet worden geëischt; maar hetgeen bij voorraad betaald is, kan niet worden teruggevorderd.

— De schuldenaar, die bij voorraad betaalt, doet maar wat hij schuldig is, en kan dus het betaalde niet terugvorderen.

1187. De termijn wordt altoos ondersteld ten behoeve des schuldenaars te zijn bedongen, tenzij er uit het beding of uit de omstandigheden voortvloeit, dat hij mede ten behoeve des schuldeischers bedongen is.

— De termijn geeft een recht aan den schuldenaar, maar iedereen kan van zijn recht afzien, en dus kan de schuldenaar vóór het verschijnen van den termijn betalen.

« Uit het beding, » bij voorbeeld, iemand geeft eene som op rente, onder voorwaarde dat zij niet vóór zekeren tijd zal mogen worden opgelegd.

« Uit de omstandigheden : » iemand koopt vóór den winter een paard, dat te Paschen moet worden geleverd; de kooper kan niet worden gedwongen om het paard eerder aan te nemen; want het is zienlijk, dat hij zich heeft willen bevrijden van hetzelve gedurende den winter te voeden.

1188. De schuldenaar kan het voordeel van den termijn niet meer inroepen, wanneer hij in failliet is vervallen, of wanneer hij door zijn toedoen de zekerheden heeft verminderd, welke hij bij het contract aan zijnen schuldeischer gegeven had.

— Het voordeel van den termijn is gegrond op het vertrouwen in des schuldenaars gegoedheid; zoohaast deze gegoedheid wordt verminderd of ophoudt, kan de termijn niet meer worden ingeroepen.

DERDE AFDEELING.

Van verbintenissen naar keuze.

— Eene verbintenis « naar keuze » (*alternative*) is zulke waarin twee of meer zaken begrepen zijn, zoodanig nogtans dat de schuldenaar gekweten is door de voldoening van eene derzelve. Men verwarre deze verbintenis niet met de « vrijstaande » verbintenis (*facultative*). die maar ééne zaak tot voorwerp heeft, doch waarin de schuldenaar zich het vermogen heeft voorbehouden om zich te kwijten door het geven van eene andere zaak.

1189. De schuldenaar eener verbintenis naar keuze is ontslagen door de levering van eene der beide zaken, welke in de verbintenis begrepen waren.

— Voorbeeld : iemand verbindt zich om zijn paard of eene som van 500 frank te geven. De verbintenis begrijpt deze beide zaken; doch de schuldenaar is door de afgifte van eene van beide ontslagen.

1190. De keus behoort aan den schuldenaar, indien zij niet uitdrukkelijk aan den schuldeischer is toegestaan.

— Omdat, in twijfelachtigheid, alle bedingen ten voordeele van den schuldenaar worden uitgelegd (art. 1162).

1191. De schuldenaar kan zich ontlasten door eene der twee beloofde zaken te leveren; maar hij kan den schuldeischer niet dwingen een gedeelte van de eene en een gedeelte van de andere aan te nemen.

— De verbintenis slaat op beide zaken, de eene of de andere afzonderlijk voor het geheel, en niet gedeeltelijk op beiden te zamen.

1192. De verbintenis is louter en eenvoudig, ofschoon naar keuze aangegaan, wanneer eene der beide beloofde zaken geen onderwerp der verbintenis zijn kon.

— In dit geval ware er geene keuze mogelijk; dus begrijpt de verbintenis louter en eenvoudig de zaak, die alleen het voorwerp daarvan kon uitmaken.

1193. De verbintenis naar keuze wordt louter en eenvoudig, wanneer eene der beloofde zaken vergaat en niet meer kan geleverd worden, zelfs door de fout van den schuldenaar. De prijs van die zaak kan in hare plaats niet aangeboden worden.

Indien beide vergaan zijn, en de schuldenaar in foute is opzichtens eene derzelve, moet hij den prijs betalen van die, welke het laatst is vergaan.

— De wet onderstelt hier, dat de keuze aan den schuldenaar behoort. Zijne fout heeft de keuze bepaald op de vergane zaak; derhalve wordt de verbintenis louter en eenvoudig voor de andere zaak.

1194. Wanneer, in de gevallen bij het voorgaand artikel voorzien, de keus bij de overeenkomst aan den schuldeischer was opgedragen,

Of slechts eene der zaken is vergaan; en dan, wanneer zulks zonder foute van den schuldenaar is gebeurd, moet de schuldeischer de zaak hebben, die overblijft; indien de schuldenaar in fout is, kan de

schuldeischer de zaak vorderen, die overblijft, of den prijs van die, welke vergaan is;

Of de beide zaken zijn vergaan; en dan, indien de schuldenaar opzichtens beide of zelfs alleenlijk opzichtens eene derzelve in fout is, kan de schuldeischer den prijs van de eene of van de andere naar zijne keuze eischen.

— Alzoo de keuze aan den schuldeischer behoort, moet de schuldenaar hem deze keus niet kunnen benemen, met de eene of andere zaak door zijne fout te laten vergaan: de overblijvende kan voor den schuldeischer eene mindere waarde hebben, en derhalve is het billijk, dat hij het recht hebbe den prijs van de vergane zaak te eischen.

1195. Indien beide zaken vergaan zijn zonder fout van den schuldenaar, en vooraleer hij in vertoef was, is de verbintenis te niet, overeenkomstig artikel 1302.

— Men zie het aangehaalde artikel.

1196. Dezelfde grondbeginselen zijn van toepassing op de gevallen, waarin meer dan twee zaken in de verbintenis naar keuze begrepen zijn.

— Wanneer, bij voorbeeld, de verbintenis drie zaken begrijpt en er eene vergaat, blijft de keuze bestaan op de twee overige, op welke dan de bepalingen dezer afdeeling worden toegepast.

VIERDE AFDEELING.

Van elkheele verbintenissen.

Wanneer de « geheele - schuld door « elken » schuldeischer of van « elken » schuldenaar kan worden geëischt, is de verbintenis « elkheel » (*solidaire, in solidum*). De « elkheelheid » bestaat gevolglijk onder medeschuldeischers, in elks recht om de geheele voldoening der schuld te vorderen; onder medeschuldenaars, in elks verplichting om de geheele schuld te voldoen, wanneer deze voldoening gevorderd wordt.

Er wordt geleerd, dat de bewoording van « elkheel » of « solidaire » niet uitsluitend is, en door andere gelijkbeduidende bewoordingen kan worden vervangen, zooals « een voor anderen, elk voor al, » enz.

Men zal hierna zien, welk eenen grooten waarborg het beding van elkheelheid aan schuldeischers oplevert, dewijl zij gerechtigd zijn iedereen der medeschuldenaars voor het geheel aan te spreken, en alzoo verliezen te ontgaan, die het onvermogen van sommige schuldenaars hun mocht veroorzaken.

§ I.

Van elkheelheid onder schuldeischers.

1197. De verbintenis is elkheel onder verscheidene schuldeischers, wanneer de titel aan elk hunner uitdrukkelijk het recht geeft om de voldoening van het volle bedrag der schuld te eischen, en de betaling aan een van hen gedaan, den schuldenaar ontlast, ofschoon ook het voordeel der verbintenis splitsbaar en deelbaar zij onder de verschillige schuldeischers.

— Gemeenlijk strekt het recht van iederen schuldeischer zich niet verder uit dan tot de bevoegdheid om de voldoening van zijn aandeel te vragen; 't is slechts bij een uitdrukkelijk beding, dat aan elken schuldeischer het vermogen kan worden gegeven om de voldoening der geheele schuld te vorderen, en dit heeft in 't gebruik maar zelden plaats.

1198. Het staat den schuldenaar vrij te betalen aan den eenen of anderen der elkheele schuldeischers, zoolang hij niet door eenen van hen, bij gerechtelijk vervolg is voorgekomen.

Niettemin ontlast de kwijtschelding, welke slechts door eenen der elkheele schuldeischers gedaan wordt, den schuldenaar niet verder dan voor het aandeel van dezen schuldeischer.

— Men lette, dat de laatste zinsnede van dit artikel alleen spreekt van « kwijtschelding » (*remise*) en geenszins van « kwijting » (*quittance*). De reden dezer bepaling is, dat de kwijtschelding eene milddadigheid medebrengt, welke de elkheele schuldeischer wel over zich zelven, maar niet over zijne medeschuldeischers doen kan.

1199. Alle akte, welke de verjaring ten aanzien van eenen der elkheele schuldeischers onderbreekt, strekt ten voordeele der andere schuldeischers.

— Omdat de rechten der schuldeischers gemengd zijn, bestaat er eigenlijk maar ééne schuld, en zoo kan de verjaring ook tegen geen van de schuldeischers worden verkregen, wanneer zij tegen eenen van hen niet loopen kon (art. 710).

§ II.

Van elkheelheid van wege de schuldenaars.

1200. Er bestaat elkheelheid van de zijde der schuldenaren, wanneer zij tot eene en dezelfde zaak zijn verbonden, in dier voege dat ieder voor het geheele kan worden aangesproken, en de betaling door eenen van hen gedaan, al de andere jegens den schuldeischer ontslaat.

— « Tot eene en dezelfde zaak verbonden, » dit is het voorname kenmerk van de elkheele verbintenis; indien de schuldenaars, alhoewel bij dezelfde akte, zich tot verschillende zaken verbonden hadden jegens denzelfden persoon en

terzelfder oorzaak, ware de verbintenis niet elkheel.

1201. De verbintenis kan elkheel zijn, alhoewel een der schuldenaren op eene verschillige wijze dan de andere tot betaling van dezelfde zaak is verbonden; bij voorbeeld, indien de eene slechts voorwaardelijk is verbonden, terwijl de verbintenis van den anderen louter en eenvoudig is, of indien de eene eenen termijn heeft genomen, die aan den anderen niet is toegestaan.

— De wijze van verband verschilt zeer van het voorwerp der verbintenis, en deze wijze kan voor elken schuldenaar iets bijzonders hebben, zonder dat de verbintenis ophoudt elkheel te zijn. In dit geval staat het aan den schuldeischer vrij diengenen der schuldenaars aan te spreken, wiens wijze van verband hem de meeste waarborg oplevert.

1202. Elkheelheid is niet te vermoeden; zij moet uitdrukkelijk bedongen worden.

De regel lijdt maar uitzondering in de gevallen, waarin de elkheelheid van rechtswege plaats heeft, krachtens eene bepaling der wet.

— Telkens als verscheiden personen zich jegens eenen anderen verbinden, is het te vermoeden, dat zulks geschiedt elk voor zijn deel; 't is dus het tegengestelde van elkheelheid 'tgeen ondersteld wordt, in zooverre zelfs, dat, wanneer de elkheelheid niet « uitdrukkelijk » is bedongen, er geen bewijs wordt toegelaten om vast te stellen, dat zij in de meening van partijen was.

Wegens elkheelheid van rechtswege, zie men onder andere art. 396 en 1033.

1203. De schuldeischer van eene verbintenis elkheel aangegaan kan diengenen der schuldenaars aanspreken, welken hij verkiezen wil, zonder dat deze hem het voorrecht van schuldsplitsing kunne tegenwerpen.

— « Voorrecht van schuldsplitsing, » in de praktijk *beneficie van divisie*, is het recht waardoor een schuldenaar, welke voor de geheele schuld vervolgd wordt, kan volstaan met zijn deel te betalen, en voor het overige den schuldeischer tot de andere schuldenaars doen verzenden. Men begrijpt dat een dusdanig voorrecht met den aard der elkheelheid onbestaanbaar is.

1204. De vervolgen tegen eenen der schuldenaars gedaan, beletten den schuldeischer niet gelijke vervolgen te bewerkstelligen jegens de anderen.

— Zoolang de schuldeischer niet voldaan is, blijft elke schulde naar voor het geheel verbonden; hij kan dus achtereenvolgens handelen tegen allen.

1205. Indien de verschuldigde zaak door de fout of gedurende het vertoef van eenen of meer der elkheele schuldenaren vergaan is, zijn de andere medeschuldenaren niet ontlast van de verplichting om den prijs der zaak te betalen; maar deze laatsten zijn niet gehouden tot vergoeding van schaden en verliezen.

De schuldeischer kan alleenlijk de schaden en verliezen verhalen, zoowel op de schuldenaars door wier fout de zaak is vergaan, als tegen degenen die in vertoef waren.

— De fouten der schuldenaars zijn elkheel zoowel als hunne verbintenis, en kunnen de verbintenis niet doen ophouden; alleenlijk doet de wet de schaden en verliezen vergoeden door dengene die de fout begaan heeft, omdat deze hem persooneel is.

1206. De vervolgen tegen eenen der elkheele schuldenaren gedaan, onderbreken de verjaring ten aanzien van allen.

— Deze vervolgen geschieden voor de geheele schuld : zij werken dus van zelf tegen allen die daartoe elkheellijk verbonden zijn.

1207. De eisch der kroozen, jegens eenen der elkheele schuldenaars gedaan, doet de kroozen loopen ten aanzien van allen.

— Want allen zijn in foute van betaling op den gestelden tijd, voor zooveel de wijze van verband dezelfde is; dit artikel zou dus niet van toepassing zijn op dengenen der schuldenaars, die eenen termijn mocht bedongen hebben, welke niet verschenen ware.

1208. De elkheele medeschuldenaar, door den schuldeischer vervolgd, kan alle exceptiën tegenwerpen, die uit den aard der verbintenis spruiten, en al degene die hem persoonlijk eigen zijn, alsmede degene die gemeen zijn aan al de medeschuldenaren.

Hij kan de exceptiën niet tegenwerpen, die louter persoonlijk zijn aan eenige der andere medeschuldenaren.

— « Exceptiën » zijn rechtsmiddelen, beweegredenen, welke men voor den rechter aanwendt om eenen eisch te doen verwerpen of opschorsen. Men verdeelt ze in « zakelijke » en « persoonlijke, » naarmate zij voortspruiten uit den aard der zaak, of uit den staat en de betrekking van personen.

1209. Wanneer een der schuldenaren eenige erfgenaam van den schuldeischer wordt, of wanneer de schuldeischer eenige

erfgenaam wordt van eenen der schuldenaars, doet deze vermenging de elkheele schuld maar te niet, voor het paart en deel van den schuldenaar of van den schuldeischer.

— De wet spreekt hier slechts van « eenige » erfgenamen; doch de schuldvermenging kan ook ten aanzien van andere erfgenamen bestaan. « Vermenging » heeft plaats, wanneer de hoedanigheden van schuldeischer en schuldenaar in éénen persoon vereenigd worden; doch zij doet de elkheelheid maar ophouden jegens hem alleen, zonder de verbintenis voor de anderen te doen vervallen.

1210. De schuldeischer, die in de verdeeling der schuld ten aanzien van eenen der medeschuldenaars toestemt, behoudt zijne elkheele actie tegen de overigen, doch onder aftrok van het aandeel des schuldenaars, dien hij van de elkheelheid heeft outslagen.

— Voorbeeld : drie personen zijn mij elkheel 3000 frank schuldig. Ik ontsla een van de elkheelheid, zoodat hij over zijn deel van 1000 frank mijn eenige schuldenaar blijft, zonder met de andere schuldenaars eenig gemeens meer te hebben, maar ook deze laatsten zullen mij gezamenlijk maar 2000 frank meer schuldig blijven.

1211. De schuldeischer, die het deel van eenen der schuldenaars afzonderlijk ontvangt, zonder in het kwijtschrift voorbehoud te maken van de elkheelheid of van zijne rechten in 't algemeen, ziet van de elkheelheid maar af ten aanzien van dien schuldenaar.

De schuldeischer wordt niet geacht de elkheelheid aan den schuldenaar kwijt te schelden, wanneer hij van hem eene som ontvangt, gelijk aan het bedrag van het paart door hem verschuldigd, indien het kwijtschrift niet inhoudt, dat het *over zijn deel* is.

Hetzelfde geldt ook omtrent den eenvoudigen eisch tegen eenen der medeschuldenaren *voor zijn deel* gedaan, indien deze laatste den eisch niet heeft ingewilligd, of indien er geen vonnis van verwijzing is verleend.

— Een schuldeischer kan van de elkheelheid afzien of uitdrukkelijk of stilzwijgend. Dit artikel ziet op het stilzwijgend afzien, waarbij drie omstandigheden moeten samenloopen. 1° dat de schuldeischer het paart van den schuldenaar afzonderlijk ontvange; 2° dat het kwijtschrift zegge, dat zulks *over zijn deel* is; 3° dat de schuldeischer bij de kwijting geen voorbehoud gemaakt hebbe.

In de laatste zinsnede van dit artikel wordt het vonnis met de toestemming des schuldenaars gelijk gesteld, omdat er uit vonnissen ook verbintenissen ontstaan : *judiciis contrahimus*.

1212. De schuldeischer, die afzonderlijk en zonder voorbehoud het deel van eenen der medeschuldenaren in de achterstallen of kroozen der schuld ontvangt, verliest de elkheelheid slechts ten aanzien der verschenen achterstallen en kroozen, en niet ten opzichte van die, welke nog te verschijnen zijn, noch ten aanzien der hoofdsom, tenzij de afzonderlijke betaling gedurende tien achtereenvolgende jaren plaats gehad hebbe.

— Het verloop van tien jaar maakt hier eene bijzondere verjaring uit, daarop gegrond, dat eene zoo langdurige afwijking van de rechten der elkheelheid doet vermoeden, dat de schuldeischer van deze rechten heeft afgezien. De tien jaren moeten achtereenvolgend en niet onderbroken zijn.

1213. De verbintenis, elkheellijk jegens den schuldeischer aangegaan, verdeelt zich van vollen rechtswege onder de schuldenaars, die daarover onder elkander niet verder dan ieder voor zijn paart en deel zijn verbonden.

— Elk schuldenaar heeft zich verbonden tot betaling der geheele schuld, maar hij, die deze betaling doet, heeft het recht om van elken medeschuldenaar zijn paart in de schuld te eischen.

1214. De medeschuldenaar van eene elkheele schuld, die deze geheel heeft betaald, kan van de overigen niet meer dan het paart en deel van elk hunner terugvorderen.

Indien een hunner onvermogend is, wordt het verlies door zijn onvermogen veroorzaakt, pondspondsgelijke omgeslagen onder al de andere gegoede medeschuldenaars en dengene, die de betaling heeft gedaan.

— Het ware niet billijk, dat hij, die de gemeenzame schuld heeft voldaan, alleen het verlies dragen moest, 't welk door het onvermogen van eenen der schuldenaren veroorzaakt is. Een voorbeeld van gelijken omslag heeft men gezien in artikel 876.

1215. In geval de schuldeischer heeft afgezien van de elkheele actie jegens eenen der schuldenaren, indien een of meer van de andere schuldenaren onvermogend worden, zal het deel der onvermogenden pondspondsgelijke omgesteld worden onder al de schuldenaars, zelfs onder die,

welke te voren door den schuldeischer van de elkheelheid waren ontlast.

— Anders zou de toestand der gegoede schuldenaars, die aan deze ontlasting vreemd zijn, daardoor bezwarender worden; want de schuldenaar aan wien de ontlasting is verleend, moest krachtens het voorgaand artikel zijn deel in het onvermogen dragen.

1216. Indien de zaak, om welke de schuld elkheellijk is aangegaan, maar eenen der elkheele medeverbondenen aanging, zou deze laatste tot de geheele schuld gehouden zijn, opzichtens de andere medeschuldenaren, welke te zijnen aanzien maar als zijne borgen zouden worden beschouwd.

— Voorbeeld : Eene som van 1000 frank noodig hebbende tot zekere onderneming, neemt gij die in leening. Pieter en Jan, om deze leening te vergemakkelijken, verbinden zich elkheel met u. Bij het verstrijken van den termijn betaalt Pieter de geheele som, gij alleen zult jegens hem verbonden zijn, en Pieter zal slechts dan verhaal hebben op Jan, wanneer gij onvermogend zijt (art. 2033).

VIJFDE AFDEELING.

Van deelbare en ondeelbare verbintenissen.

1217. De verbintenis is deelbaar of ondeelbaar, naarmate zij tot voorwerp heeft of eene zaak, die in hare levering, of eene daad, die in hare uitvoering, al of niet vatbaar is, hetzij voor lichamelijke, hetzij voor verstandelijke verdeeling.

— Een stuk lands, eene somme gelds, zijn vatbaar voor lichaamlijke verdeeling. Verstandelijke verdeeling kan plaats hebben, wanneer het voorwerp niet wezenlijk zonder schade kan worden verdeeld, maar de nuttigheid daarvan kan berekend en verdeeld worden, bij voorbeeld, een uurwerk.

Eene verbintenis is « ondeelbaar, » wanneer het voorwerp daarvan niet vatbaar is voor wezenlijke of ingebeelde deelen; bij voorbeeld, een recht van uitweg : *impossible est pro parte ire*, 't is onmogelijk gedeeltelijk te gaan.

1218. De verbintenis is ondeelbaar, alhoewel de zaak of de daad, welke zij tot voorwerp heeft, uit haren aard deelbaar zij, indien de betrekking, waaronder zij in de verbintenis beschouwd wordt, ze niet vatbaar maakt voor gedeeltelijke uitvoering.

— Deze ondeelbaarheid heeten de schrijvers *individuum obligatione* en geven tot voorbeeld het bouwen van een huis, 'tgeen wel uit zijnen aard deelbaar is, maar als ondeelbaar wordt beschouwd in de verbintenis.

1219. Bedongene elkheelheid geeft aan de verbintenis geenszins het kenmerk van ondeelbaarheid.

— Voorbeeld : ik verbind mij elkheel met Pieter tot betaling eener som van 1000 frank; stervend laat ik twee kinderen achter, zij volgen mij in mijne verbintenis op, en zullen te zamen de 1000 frank verschuldigd zijn, doch elk maar voor hun erfdeel van 500 fr. De verbintenis is deelbaar onder hen, en zij kunnen dus elk maar voor 500 frank worden aangesproken.

§ I.

Van de uitwerkselen der deelbare verbintenis.

1220. De verbintenis, welke voor deelbaarheid vatbaar is, moet worden uitgevoerd tusschen den schuldeischer en den schuldenaar, alsof zij ondeelbaar ware. De deelbaarheid is slechts van toepassing opzichtens hunne erfgenamen, die de schuld niet kunnen eischen, of die niet gehouden zijn ze te betalen dan voor de aandeelen, welke hun toekomen, of waartoe zij gehouden zijn, als vertegenwoordigers van den schuldeischer of van den schuldenaar.

— Zoo is het stelsel van deelbaarheid der verbintenis gansch onverschillig tusschen den schuldeischer en den schuldenaar; zijn uitwerksel heeft alleen plaats opzichtens beider erfgenamen bij voorbeeld : ik ben 1000 frank schuldig; mijn schuldeischer kan van mij de volle som eischen, want tusschen hem en mij moet de verbintenis worden uitgevoerd als of zij ondeelbaar ware; maar, wanneer ik sterf en twee erfgenamen achterlaat, kan mijn schuldeischer ieder van hen maar aanspreken voor 500 frank, want te hunnen opzichte is de verbintenis deelbaar. Sterft de schuldeischer en laat hij twee erfgenamen, ieder van hen kan mij insgelijks maar voor zijn deel van 500 frank aanspreken.

1221. Het grondbeginsel, in het voorgaand artikel vastgesteld, lijdt uitzondering ten aanzien der erfgenamen van den schuldenaar;

1° In geval de schuld gehypothekeerd is;

2° Wanneer zij in een bepaald lichaam bestaat;

3° Wanneer het eene schuld naar keuze betreft van zaken, waarvan de keuze aan den schuldeischer behoort, en waarvan eene ondeelbaar is;

4° Wanneer een der erfgenamen alleen bij den titel, met de uitvoering der verbintenis gelast is;

5° Wanneer er, hetzij uit den aard der verbintenis, hetzij uit de zaak, welke zij tot voorwerp heeft, hetzij uit het doel

einde, dat men zich in het contract heeft voorgesteld, voortvloeit, dat het inzicht der handelende partijen is geweest, dat de schuld niet bij gedeelten mocht worden gekweten.

In de drie eerste gevallen kan de erfgenaam, die de verschuldigde zaak of het voor de schuld gehypothekeerde goed in bezit heeft, voor het geheele op de verschuldigde zaak of het gehypothekeerde goed worden vervolgd, behoudens verhaal op zijne medeërfgenamen. In het vierde geval kan de erfgenaam, die alleen met de schuld gelast is, en in het vijfde geval ieder erfgenaam, ook voor het geheele worden vervolgd; behoudens zijn verhaal op zijne medeërfgenamen.

— De wet ziet de verbintenis als ondeelbaar aan in al de gevallen bij dit artikel vermeld, als ten opzichte van den erfgenaam, en de reden daarvan ligt in den aard der zaken, of in het uitgedrukte of ondersteld inzicht der handelende partijen.

§ II.

Van de uitwerkselen der ondeelbare verbintenis.

1222. Elk dergenen, die gezamenlijk eene ondeelbare schuld aangegaan hebben, is voor het geheel daarvan aansprakelijk, al is ook de verbintenis niet elkheellijk aangegaan.

— In dit geval verandert het overlijden van den schuldenaar niets aan de zaak; de verbintenis blijft ondeelbaar ook voor de erfgenamen. Men geeft als voorbeeld het leveren eener dienstbaarheid, welke voor geene hoegenaamde verdeeling vatbaar is.

1223. Hetzelfde geldt ook ten aanzien der erfgenamen van dengene, die eene dergelijke verbintenis aangegaan heeft.

— Zoo kan ieder erfgenaam van den schuldenaar, zoowel als de schuldenaar zelf, voor het geheel van de schuld worden aangesproken.

1224. Ieder erfgenaam van den schuldeischer kan voor het geheel de uitvoering der ondeelbare verbintenis vorderen.

Hij kan alleen de schuld niet kwijtschelden; hij kan alleen den prijs niet ontvangen in plaats van de zaak. Indien een der erfgenamen alleen de schuld kwijtgescholden of den prijs ontvangen heeft, kan zijn medeërfgenaam de ondeelbare zaak niet eischen, tenzij in rekening brengende het aandeel van den medeërfgenaam, die de kwijtschelding gedaan of den prijs ontvangen heeft.

— De ondeelbaarheid bestaat dus mede voor erfgenamen van den schuldeischer.

Ieder kan het volle bedrag der schuld vorderen; doch hij is daarvan alleen geen eigenaar; waaruit volgt, dat hij alleen de schuld niet kan kwijtschelden, noch den prijs in plaats van de zaak ontvangen.

1225. De erfgenaam van den schuldenaar, voor het geheele bedrag der verbintenis gedagvaard zijnde, kan een uitstel vragen, om zijne medeërfgenamen in zake te stellen, tenzij de schuld van aard ware om niet te kunnen worden gekweten dan door den gedaagden erfgenaam, die alsdan alleen kan worden verwezen; behoudens zijn verhaal tot vergoeding op zijne medeërfgenamen.

— « In zake stellen, » wil zeggen tot deelneming in de zake of het geding oproepen. Het staat aan den rechter te oordeelen of de verbintenis door al de erfgenamen of slechts door eenen moet of kan worden uitgevoerd.

ZESDE AFDEELING.

Van de verbintenissen met strafbedingen.

1226. Het strafbeding is datgene, waarbij iemand, om de uitvoering eener overeenkomst te verzekeren, zich tot iets verplicht in geval van niet-uitvoering.

— Het « strafbeding » dient alleen om de uitvoering der verbintenis te verzekeren, zonder dat daardoor de verbintenis verandert; voorbeeld : ik verbind mij eenen muur te slechten, die u hindert, en zoo ik hem binnen zulk eenen tijd niet slechte, u 300 frank te betalen; al is de tijd verschenen, zonder dat de voorname verbintenis uitgevoerd is, daarom houdt deze verbintenis niet op.

1227. De nietigheid der voorname verbintenis maakt ook het strafbeding nietig.

De nietigheid van dit laatste brengt geenszins die der voorname verbintenis mede.

— Alzoo het strafbeding maar eene bijzaak der voorname verbintenis uitmaakt, is het klaar, dat hetzelve niet zonder de verbintenis bestaan kan, en dat in tegendeel deze laatste alleen kan in stand blijven.

1228. De schuldeischer, in plaats van de bedongene straf te vorderen tegen den schuldenaar, die zich in vertoef bevindt, kan de uitvoering der voorname verbintenis vervolgen.

— De voorname verbintenis blijft bestaan, alhoewel het strafbeding van toepassing geworden is; doch de schuldeischer kan beiden niet te zamen eischen, hij moet zich tot het

eene of andere bepalen, tenzij in het geval bij de laatste zinsnede van het volgend artikel voorzien.

1229. Het strafbeding geldt als vergoeding der schaden en verliezen, welke de schuldeischer door de niet-uitvoering der verbintenis ondergaat.

Hij kan niet tevens de hoofdschuld en de straffe vorderen, tenzij deze laatste bedongen ware wegens enkele vertraging.

— In gewone gevallen is er tot bekoming van schadevergoeding een gerechtelijk geding noodig, dewijl, wanneer deze vergoeding bij middel van een strafbeding is verzekerd, er geene stof tot betwisting bestaat.

1230. Hetzij de oorspronkelijke verbintenis al of niet eenen termijn bevatte, binnen welken zij moet worden vervuld, is de straf slechts verbeurd, wanneer degene, die zich heeft verbonden, hetzij om iets te leveren, hetzij om iets te nemen, hetzij om iets te doen, zich in vertoef bevindt.

— Men beschouwe dit artikel in verband met de artikelen 1139, 1145 en 1146.

1231. De straf kan door den rechter worden gewijzigd, wanneer de voorname verbintenis gedeeltelijk is uitgevoerd.

— In alle andere gevallen kan de rechter de straf niet wijzigen, al ware zij zienlijk overdreven (art. 1152).

1232. Wanneer de oorspronkelijke verbintenis, met strafbeding aangegaan, eene ondeelbare zaak tot voorwerp heeft, wordt de straf verbeurd door de overtreding van één der erfgenamen van den schuldenaar; en zij kan gevorderd worden, hetzij voor het geheele van dengene die de overtreding begaan heeft, hetzij van ieder der medeërfgenamen voor hun paart en deel, en hypotheeklijk voor het geheele, behoudens hun verhaal op dengene die de straf heeft doen verbeuren.

— « Hypotheeklijk voor het geheele; » bij voorbeeld, wanneer het met hypotheek belaste goed in den kavel gevallen is van eenen erfgenaam, die de straf niet heeft verbeurd.

1233. Wanneer de oorspronkelijke verbintenis onder strafbeding aangegaan, deelbaar is, wordt de straf slechts verbeurd door dengenen der erfgenamen van den schuldenaar, die deze verbintenis overtreedt, en alleenlijk voor het aandeel waartoe hij in de voorname verbintenis gehouden was, zonder dat er rechtsvordering kunne bestaan tegen degenen, die dezelve uitgevoerd hebben.

Deze regel lijdt uitzondering, wanneer het strafbeding, bijgevoegd zijnde met oogmerk dat de betaling niet gedeeltelijk mocht geschieden, een medeërfgenaam de uitvoering der verbintenis voor het geheele belet heeft. In dit geval, kan de geheele straf van hem worden geëischt, en van de andere medeërfgenamen alleenlijk voor hun deel, behoudens hun verhaal.

— In het eerste geval bij dit artikel vermeld, is het klaar, dat de erfgenamen, die de verbintenis voor hun aandeel hebben uitgevoerd, geene straf kunnen ondergaan wegens de overtreding van eenen anderen erfgenaam. De reden van het tweede geval ligt in het oogmerk, dat men zich bij de verbintenis had voorgesteld.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Van het te niet gaan der verbintenissen.

1234. Verbintenissen gaan te niet:
Door betaling,
Door schuldvernieuwing,
Door vrijwillige kwijtschelding,
Door schuldvergelijking,
Door schuldvermenging,
Door het vergaan der zaak,
Door nietigheid of vernietiging,
Door het uitwerksel der ontbindende voorwaarde, welke in het voorgaande hoofdstuk is uitgelegd,
En door de verjaring, die het voorwerp van eenen bijzonderen titel zal uitmaken.

— Er zijn verscheidene andere wijzen, waarop de verbintenissen te niet gaan, als : de wederzijdsche toestemming (art 1134), het wettelijk vermoeden aan de kracht van gewijsde verknocht (art. 1350 en 1351), de dadingen (art 2052) enz.

EERSTE AFDEELING.

Van betaling.

— « Betaling » (*solutio*) is in eenen uitgestrekten zin voldoening, en begrijpt dus allen slag van kwijting. In den nauwsten zin, wordt dit woord alleen gebezigd voor geldelijke voldoening.

§ I.

Van de betaling in het algemeen.

1235. Alle betaling onderstelt eene schuld : hetgene betaald is zonder verschuldigd te zijn, kan worden teruggevorderd.

De terugvordering wordt niet toegelaten ten aanzien van natuurlijke verbintenissen welke vrijwillig gekweten zijn.

— Die terugvordert moet bewijzen, dat hij niets schuldig was. Deze actie noemt men in de praktijk : *conditio indebiti*.

« Natuurlijke verplichtingen, » zijn zoodanige tot welker nakoming de burgerlijke wetten geene actie toestaan, en die meer gewetenszaken dan stellige verbintenissen zijn.

1236. Eene verbintenis kan worden gekweten door een ieder, die daarbij belang heeft, zooals een medeverbondene of een borg.

De verbintenis kan zelfs worden gekweten door eenen derde, die daarbij geen belang heeft, mits deze derde handele in naam en ter kwijting van den schuldenaar, of, indien hij in eigen naam handelt, mits hij niet in de rechten des schuldeischers gesteld worde.

— Wanneer een derde in eigen naam betaalt, en zich in de rechten des schuldeischers doet stellen (*subrogeeren*) is het klaar, dat de verbintenis van den schuldenaar blijft bestaan.

1237. De verbintenis om iets te doen kan niet door derden worden gekweten in weêrwil des schuldeischers, wanneer deze laatste belang heeft, dat zij door den schuldenaar zelven vervuld worde.

— Dit artikel ziet meest op zoodanige verbintenissen, waarbij vooral de bekwaamheid of de kunst van den schuldenaar in aanmerking is genomen. Het kan in dit geval den schuldeischer niet gelijk zijn, door wien de verbintenis wordt gekweten.

1238. Om geldiglijk te betalen, moet men eigenaar zijn van de zaak, die in betaling gegeven wordt, en tevens bevoegd zijn om die te vervreemden.

Niettemin kan de betaling van eene geldsom of andere zaak, welke door het gebruik te niet gaat, niet worden teruggevorderd van den schuldeischer, die ze te goeder trouw verbruikt heeft, alhoewel de betaling daarvan gedaan zij door dengene, die er geen eigenaar van was of die onbekwaam was dezelve te vervreemden.

— Die geen eigenaar is van hetgeen in betaling wordt gegeven, kan den eigendom daarvan niet overdragen.

Indien een minderjarige eene schuld betaalt, kan zijn voogd de betaling terugvorderen ; want de minderjarige was onbekwaam om over het voorwerp te beschikken. Zulks wordt nogtans door sommige schrijvers betwist.

1239. De betaling moet gedaan worden aan den schuldeischer of aan iemand, die volmacht van hem heeft, of die door den rechter of de wet gemachtigd is om over hem te ontvangen.

De betaling aan iemand gedaan, die geene macht heeft om over den schuldeischer te ontvangen, is van waarde, indien de schuldeischer dezelve goedkeurt, of indien zij hem ten voordeele gestrekt heeft.

— Dit artikel wijst de personen aan, aan wie de betaling moet geschieden om den schuldenaar te ontlasten, en de gevallen, waarin eene betaling aan andere personen dan de schuldeischers gedaan, als geldig aangezien wordt ; het laatste heeft plaats, wanneer, bij voorbeeld, eene betaling is gedaan in handen van iemand, die geen macht had om over den schuldeischer te ontvangen, doch die het ontvangene gebruikt heeft om eene erkende en verschenen schuld van dezen laatste te betalen.

1240. De betaling te goeder trouw gedaan aan iemand, die in bezit is der inschuld, is van waarde, ook dan wanneer de bezitter naderhand dit bezit bij uitwinning heeft verloren.

— Voorbeeld : mijn schuldeischer sterft ; een zijner erfgenamen stelt zich in het bezit zijner goederen ; ik betaal hem mijne schuld en ben ten volle gekweten, al biedt er zich nadien een ander erfgenaam aan, die den eersten doet uitwinnen. Het is echter noodig, dat ik te goeder trouw meende aan den waren eigenaar te betalen.

1241. De betaling aan den schuldeischer gedaan is niet van waarde, indien hij onbekwaam was ze te ontvangen, tenzij de schuldenaar bewijze, dat het betaalde ten voordeele des schuldeischers heeft gestrekt.

— Al is de betaling aan eenen minderjarige, eenen verbodene of eene gehuwde vrouw gedaan, niet van waarde, indien het bewezen wordt, dat het betaalde op eene nuttige wijze voor den schuldeischer is gebruikt, zal de betaling geldig zijn.

1242. De betaling door den schuldenaar aan zijnen schuldeischer gedaan, ten nadeele van eene inbeslagneming of een verzet, is niet van waarde ten aanzien der schuldeischers, die de inbeslagneming of het verzet gedaan hebben : deze kunnen, naar gelang van hun recht, den schuldenaar dwingen om opnieuw te betalen, behoudens, in dit geval alleenlijk, zijn verhaal op den schuldeischer.

— Door « inbeslagneming of verzet » (*arrest of oppositie*) verstaat men eene akte, waarbij de schuldeischer verbiedt, dat hetgene door eenen derde aan zijnen schuldenaar verschuldigd is,

aan dien schuldenaar zelven betaald worde (zie B. R. art. 557).

1243. De schuldeischer kan niet gedwongen worden eene andere zaak te ontvangen dan die, welke hem is verschuldigd, ofschoon de aangebodene zaak van gelijke of zelfs meerdere waarde zij.

— Hem daartoe te noodzaken ware, zonder zijne toestemming, het contract wijzigen, hetgene niet dan bij wederzijdsche toestemming geschieden kan (art. 1134).

— Naar luid van art. 8 der wet van 20 December 1860, is niemand verplicht in betaling aan te nemen meer dan vijf frank in nikkelmunt, noch meer dan twee frank in koperen munt.

1244. De schuldenaar kan den schuldeischer niet dwingen om de gedeeltelijke betaling van eene zelfs deelbare schuld te ontvangen.

De rechters mogen niettemin, in aanmerking van den toestand des schuldenaars, en mits van deze macht met eene groote omzichtigheid gebruik makende, matige uitstellen tot betaling verleenen, en de uitwerking der vervolgen opschorsen, alles in denzelfden staat blijvende.

— Het uitstel door den rechter verleend, noemt men « uitstel van respijt » (*délai de grâce*).

« Alles in denzelfden staat blijvende, » daardoor wordt verstaan, dat indien de schuldeischer jegens den schuldenaar vervolgen heeft aangelegd, deze vervolgen gedurende het uitstel van respijt zullen opgeschorst blijven, doch dat dezelve bij het verstrijken van het uitstel zullen kunnen worden hernomen, te beginnen van waar zij onderbleven waren, zonder dat aan den schuldeischer eenige verjaring gedurende het uitstel kan worden tegengeworpen.

1245. De schuldenaar van een zeker en bepaald lichaam is ontslagen door de afgifte der zaak in den staat, waarin zij zich tijdens de levering bevindt, mits de verslechtingen daaraan overgekomen niet door zijn toedoen of zijne fout, noch door die van personen, over welke hij verantwoordelijk is, ontstaan zijn, of dat hij vóór deze verslechtingen niet in vertoef was.

— Een lichaam is « zeker en bepaald, » wanneer het bepaaldelijk is aangewezen, als bij voorbeeld. uw of mijn paard, het koorn van zulk eenen akker, het hout van zulk een bosch, enz.

1246. Indien de schuld bestaat in eene zaak, welke slechts door hare soort bepaald is, zal de schuldenaar niet gehouden zijn, om ontslagen te worden, er eene van de beste soort te geven; maar hij zal ook geene van de slechtste mogen aanbieden.

— Men heeft gezien (art. 1190), dat in 't algemeen de keus aan den schuldenaar behoort: *electio debitoris est*. Uit dit artikel volgt, dat, wanneer de verschuldigde zaak maar door hare soort is aangewezen, deze keus zich tot het middelmatige bepalen moet.

1247. De betaling moet geschieden ter plaats bij de overeenkomst aangewezen. Indien de plaats er niet aangewezen is, moet de betaling, wanneer het een zeker en bepaald lichaam geldt, worden gedaan ter plaats, waar tijdens de verbintenis de zaak, die het voorwerp ervan is, zich bevond.

Buiten deze twee gevallen, moet de betaling geschieden ter woonstede van den schuldenaar.

— « Ter woonstede van den schuldenaar, » omdat in twijfelachtigheid de bedingen ten voordeele des schuldenaars worden uitgelegd (art. 1162).

1248. De kosten der betaling zijn ten laste van den schuldenaar.

— Omdat hij verplicht is de zaak of het voorwerp der verbintenis te leveren.

Hieronder zijn ook begrepen de kosten van alle akten dienende om de betaling te bewijzen.

§ II.

Van betaling met inplaatsstelling.

— « Inplaatsstelling » (*subrogatio*) is de overdracht van des schuldeischers rechten aan eenen derde, die hem betaalt. Zij is dus eigenlijk niets anders dan eene verandering van schuldeischer, waardoor de schuld niet ophoudt.

Indien, bij de inplaatsstelling, voorrechten of hypothekelijke waarborgen overgedragen worden, dient men de voorschriften van art. 5 der wet van 16 december 1851 na te komen.

1249. Inplaatsstelling in de rechten des schuldeischers, ten behoeve van eenen derden persoon, die hem betaalt, is overeenkomstelijk of wettelijk.

1250. Die inplaatsstelling is overeenkomstelijk :

1° Wanneer de schuldeischer, zijne betaling van eenen derden persoon ontvangende, dezen in zijne rechten, actiën, voorrechten of hypotheken jegens den schuldenaar stelt : deze inplaatsstelling moet uitdrukkelijk zijn en ten zelfden tijde als de betaling geschieden;

2° Wanneer de schuldenaar eene geldsomme licht ten einde zijne schuld te betalen, en den geldschieter in de rechten van den schuldeischer te stellen. Opdat deze inplaatsstelling van waarde zij, is het noodig, dat de akte van geldlichting en het kwijtschrift voor notaris verleden worden; dat er in de akte van geldlichting verklaard worde, dat de som gelicht is, om de betaling te doen, en dat er in het kwijtschrift verklaard worde, dat de betaling gedaan is met de penningen te dien einde door den nieuwen schuldeischer verschoten. Deze inplaatsstelling geschiedt zonder tusschenkomst van des schuldeischers wil.

— In het geval onder Nr 1, geschiedt de inplaatsstelling zonder tusschenkomst van den schuldenaar; zij moet « uitdrukkelijk » zijn, anders zou men vermoeden, dat de derde alleenlijk de schuld heeft willen kwijten, zonder zelf schuldeischer te worden; en zij moet geschieden ten zelfden tijde als de betaling; want later zou de oorspronkelijke schuldeischer geene rechten of zekerheden meer kunnen overdragen, mits deze door de betaling vernietigd zijn.

In het geval onder Nr 2°, moet de kwijting voor notaris worden verleden, om alle bedrog te voorkomen, en in de akte van geldlichting moet er worden verklaard, dat de som tot het doen der betaling gelicht is, opdat de andere schuldeischers zich daarover niet zouden te beklagen hebben.

1251. Inplaatsstelling geschiedt van rechtswege :

1° Ten behoeve van dengene die, zelf schuldeischer zijnde, eenen anderen schuldeischer betaalt, welke op hem voorrang heeft, uit hoofde zijner voorrechten of hypotheken;

2° Ten behoeve van den kooper van een onroerend goed, die den prijs van zijnen aankoop gebruikt tot betaling der schuldeischers aan welke dit erf door hypotheek was verbonden;

3° Ten behoeve van dengene, die met anderen of voor anderen tot betaling der schuld gehouden zijnde, belang had dezelve te kwijten;

4° Ten behoeve van den erfgenaam onder voorrecht van inventaris, die met zijne penningen de schuld der erfenis voldaan heeft.

— In Nr 1, heeft de schuldeischer belang om de schuld te kwijten en is er dus toe gerechtigd (art. 1236).

In Nr 2, moet men onderstellen, dat de kooper de vereischte pleegvormen niet heeft nageleefd, om slechts ten beloope van zijnen koopprijs tot de hypotheken gehouden te zijn.

— In Nr 3, neme men als voorbeeld eenen elkheelen schuldenaar of eenen borg.

— In Nr 4, merke men aan, dat de erfgenamen onder voorrecht van inventaris het recht hebben, hunne goederen niet te vermengen met die van de nalatenschap.

1252. De inplaatsstelling, bij de voorgaande artikelen vastgesteld, heeft plaats zoowel jegens de borgen als jegens de schuldenaars ; zij kan den schuldeischer niet benadeelen, wanneer hij slechts gedeeltelijk betaald is; in dit geval kan hij zijne rechten uitoefenen voor hetgene hem verschuldigd blijft, bij voorkeur boven dengene, van welken hij slechts eene gedeeltelijke betaling heeft ontvangen.

— « Gedeeltelijk betaald, » bij voorbeeld : men is mij fr. 1000 schuldig, gij betaalt mij fr. 500, en ik stel u in mijne rechten. Alzoo ik maar gedeeltelijk betaald ben, zal ik boven u voorrang behouden wegens de fr. 500, die mij verschuldigd blijven.

§ III.

Van de toerekening der betalingen

De « toerekening » (*imputatio*) van betaling is niets anders dan de aanwijzing der schuld, waarop de betaling geschiedt.

1253. De schuldenaar van verscheidene schulden heeft het recht om bij de betaling te verklaren, welke schuld hij verstaat te kwijten.

— Want een ieder heeft de vrije beschikking over de hem toebehoorende gelden.

1254. De schuldenaar eener schuld, die kroozen of achterstallen opbrengt, kan, zonder de toestemming des schuldeischers, de betaling, die hij doet, niet toerekenen op de hoofdsom bij voorkeur aan de achterstallen of kroozen : de betaling, op de hoofdsom en kroozen gedaan, doch welke de geheele schuld niet kwijt, wordt in de eerste plaats op de kroozen toegerekend.

— Indien de hoofdsom eerder betaald werd dan de kroozen, zou zulks den schuldeischer benadeeligen; want alzoo zou de schuldenaar eene schuld, die kroos geeft, vervangen door eene schuld, die er geene opbrengt. Wat meer is, wanneer de schuldeischer kwijting geeft over de hoofdsom, zonder voorbehoud van de kroozen, worden deze laatste ondersteld te zijn betaald (art. 1908).

1255. Wanneer de schuldenaar van verscheidene schulden een kwijtschrift

heeft aangenomen, waarbij de schuldeischer het door hem ontvangene op eene dezer schulden bijzonderlijk heeft toegerekend, kan de schuldenaar niet meer eischen, dat de toerekening op eene verschillige schuld geschiede, tenzij er arglist of verrassing van de zijde des schuldeischers plaats gehad hebbe.

— Door het aannemen van het kwijtschrift heeft de schuldenaar de toerekening van den schuldeischer bekrachtigd

De feiten van « arglist of verrassing » staan aan de beoordeeling van den rechter. Er zou, bij voorbeeld, verrassing plaats hebben, indien de schuldeischer den schuldenaar, die niet lezen kan, een kwijtschrift overgaf, waarin hij eene toerekening maakt, van welke hij aan den schuldenaar geene kennis heeft gegeven.

1256. Wanneer het kwijtschrift geene toerekening behelst, moet de betaling worden toegerekend op de schuld, welke de schuldenaar alsdan het meeste belang had te voldoen, onder diegene welke gelijkelijk zijn verschenen; zoo niet, op de verschenen schuld, alhoewel zij min bezwarend zij dan die, welke niet verschenen zijn.

Indien de schulden van gelijken aard zijn, geschiedt de toerekening op de oudste; alles gelijkstaande, geschiedt zij evenrediglijk.

— De schuldenaar heeft, bij voorbeeld, het meeste belang eene schuld te voldoen, welke gehypothekeerd is, of welke de meeste kroozen geeft.

— De « oudste schuld » is niet die, welke het langst is aangegaan, maar welke sedert langst is eischbaar geworden.

§ IV.

Van aanbod van gereede betaling, en van bewaarstelling.

— « Aanbiedingen van betaling » zijn of zakelijk (*réelles*), of woordelijk (*verbales*). « Zakelijk aanbod » is het dadelijk vertoonen der verschuldigde zaak of verschuldigde som aan den schuldeischer, met aanmaning om die aan te nemen. « Woordelijk aanbod » is de verklaring des schuldenaars, dat hij bereid is zich te kwijten; zulk een aanbod voldoet niet

« Bewaarstelling » (*consignatie*) is eene akte, waarbij men in handen van iemand, door de wet daartoe aangewezen, de zaak door den schuldeischer geweigerd, overgeeft

In gevolge de wet van 15 November 1847 en het koninklijk besluit van 2 November 1848, moet de bewaarstelling van aangeboden gereede penningen in handen van den hypotheekbewaarder geschieden.

1257. Wanneer de schuldeischer weigert zijne betaling te ontvangen, kan de schuldenaar hem aanbod van gereede betaling doen, en bij weigering van den schuldeischer om deze aan te nemen, de aangeboden geldsom of zaak in bewaring stellen.

Aanbod van gereede betaling door bewaarstelling gevolgd, ontslaat den schuldenaar; het strekt te zijnen opzichte voor betaling, wanneer het op eene geldige wijze gedaan is, en de zaak aldus in bewaring gesteld blijft voor rekening van den schuldeischer.

— Wanneer de schuldeischer vorderingen mocht maken, welke onrecht zijn, moet de schuldenaar daardoor niet lijden, en hier geeft de wet hem het middel om zich geldiglijk te kwijten.

1258. Opdat aanbod van gereede betaling van waarde zij, is het noodig :

1° Dat het gedaan worde aan den schuldeischer, die bekwaam is om te ontvangen, of aan dengene, die macht heeft om over hem te ontvangen;

2° Dat het worde gedaan door iemand, die bekwaam is om te betalen;

3° Dat het besta in de geheele eischbare som, de verschuldigde achterstallen of kroozen, de vereffende kosten, en in eene som voor de kosten, welke niet vereffend zijn, mits dezelve aan te vullen;

4° Dat de termijn verschenen zij, indien hij ten behoeve van den schuldeischer is bedongen;

5° Dat de voorwaarde, onder welke de schuld is aangegaan, vervuld zij;

6° Dat het aanbod worde gedaan ter plaats, waarop men voor de betaling is overeengekomen, en dat, indien er geene bijzondere overeenkomst nopens de plaats der betaling gemaakt is, het gedaan worde, óf aan den schuldeischer in persoon, óf te zijner woonstede, óf ter woonstede voor de uitvoering der overeenkomst gekozen;

7° Dat het aanbod gedaan worde door eenen ministerieelen beambte, tot het plegen van zoodanige akten bevoegd.

— Naar luid van art. 6 der wet van 20 Juin 1873 wordt aanbod van gereede betaling geldig gedaan met bankbiljetten van de Nationale Bank, zoolang die biljetten betaalbaar zijn op zicht in wettelijk gangbare munt. Dit vermogen zou een einde nemen indien de bankbiljetten van de Nationale Bank in de Staatskassen niet meer wierden aangenomen.

— Al wat bij de zes eerste nummers van dit artikel wordt vereischt, vloeit voort uit hetgene reeds wegens de geldigheid der betaling hiervoren is bepaald (zie onder andere de art. 1238, 1244 en 1247).

Door eenen ministeriëelen beambte, verstaat men hier eenen deurwaarder.

1259. Het is tot de geldigheid der bewaarstelling niet noodzakelijk, dat ze door den rechter toegelaten zij; genoeg is het:

1° Dat ze voorafgegaan zij door eene aanmaning, aan den schuldeischer beteekend, en behelzende den dag, het uur en de plaats, waarop de aangebodene zaak in bewaring zal gesteld worden;

2° Dat de schuldenaar zich van de aangebodene zaak ontmaakt hebbe, door ze af te geven in de bewaarplaats bij de wet tot het ontvangen der bewaarstellingen aangewezen, zulks met de kroozen tot den dag der bewaargeving;

3° Dat er door den ministeriëelen beambte proces-verbaal opgemaakt zij van den aard der aangebodene speciën, van de weigering die de schuldeischer heeft gedaan ze te ontvangen, of van zijne niet verschijning, en eindelijk van de bewaargeving;

4° Dat, in geval van niet verschijning van den schuldeischer, het proces-verbaal van bewaargeving hem beteekend zij, met aanmaning om de in bewaring gestelde zaak te lichten.

— Zoohaast het proces-verbaal aan den schuldeischer beteekend is, is de schuldenaar ontslagen, maar ook niet eerder. Dan wordt de hypotheekbewaarder schuldenaar jegens den schuldeischer, totdat deze laatste de in bewaring gestelde speciën opeischt.

1260. De kosten van het aanbod van gereede betaling en der bewaarstelling zijn ten laste van den schuldeischer, indien dezelve van waarde zijn.

— Want het is des schuldeischers onbillijke weigering, die al deze kosten heeft veroorzaakt.

1261. Zoolang de bewaarstelling niet door den schuldeischer is aangenomen, mag de schuldenaar ze intrekken; en indien hij ze intrekt, zijn zijne medeschuldenaren of borgen niet ontslagen.

— Zoolang de wil van den schuldeischer niet is tusschengekomen, blijft de schuldenaar meester over hetgene hij in bewaring gegeven heeft; hij kan het wedernemen, en dan is het alsof er nooit betaling ware geschied.

1262. Wanneer de schuldenaar zelf een vonnis heeft verkregen, dat kracht van gewijsde bekomen heeft, en waarbij zijn aanbod en zijne bewaarstelling goed en geldig verklaard zijn, kan hij, zelfs met des schuldeischers toestemming, de bewaarstelling niet meer intrekken ten nadeele zijner medeschuldenaren of zijner borgen.

— Een vonnis heeft kracht van gewijsde, wanneer er geene middelen meer bestaan om het te doen veranderen, en van dan af is de betaling volkomen; want ook de schuldenaar is door zulk een vonnis verbonden: *judiciis contrahimus*.

— Naar luid van art. 5 van de wet van 28 December 1867 is, behalve beding van het tegendeel, art. 1261 hierboven toepasselijk op bewaarstellingen van allen aard, ter ontlasting van de staatskas gedaan, het zij vrijwillig, het zij in uitvoering van de wet.

1263. De schuldeischer, die toegestemd heeft dat de schuldenaar de bewaarstelling intrekke nadat zij, bij een vonnis recht van gewijsde bekomen hebbende, geldig is verklaard, kan voor de betaling zijner inschuld van de voorrechten en hypotheken daaraan verbonden geen gebruik meer maken; hij heeft geene hypotheek meer dan te rekenen van den dag, waarop de akte, bij welke hij in het intrekken der bewaarstelling heeft toegestemd, zal bekleed zijn met de vereischte vormen om hypotheek mede te brengen.

— Het vonnis waarbij het zakelijk aanbod bekrachtigd is, heeft de schuld ten volle gedood, en dus ook de hypotheken, welke daaraan vast waren. Om ze te doen herleven wordt eene nieuwe overeenkomst vereischt, en deze overeenkomst kan in de akten van toestemming besloten zijn.

1264. Indien het verschuldigde bestaat in een zeker lichaam, 'twelk moet geleverd worden ter plaats, waar het zich bevindt, moet de schuldenaar aan den schuldeischer aanmaning doen om het weg te nemen, zulks bij akte beteekend aan zijnen persoon, of te zijner woonstede, of ter woonstede voor de uitvoering der overeenkomst verkozen. Deze aanmaning gedaan zijnde, indien de schuldeischer de zaak niet wegneemt en de schuldenaar de plaats, waar zij zich bevindt, noodig heeft, zal deze laatste van den rechter toelating kunnen bekomen om dezelve in eene andere plaats in bewaring te stellen.

— De « aanmaning » (*sommatie*) dient hier tot zakelijk aanbod. De kosten van vervoer en van bewaring zullen ook in dit geval ten laste des schuldeischers komen.

§ V.

Van afstand van goederen.

1265. Afstand van goederen is de volkomen overlating, welke de schuldenaar doet van al zijne goederen aan zijne schuldeischers, wanneer hij zich buiten staat bevindt zijne schulden te betalen.

— De eigendomsafstand ontslaat slechts den schuldenaar tot beloop van de waarde der overgelaten goederen; zijne verbintenis blijft bestaan voor het overschietende der schuld (art. 1270).

1266. Afstand van goederen is vrijwillig of gerechtelijk.

— Wanneer de afstand vrijwillig is, wordt hij meer bepaaldelijk « overlating » of « verlating » geheeten.

1267. De vrijwillige afstand van goederen is die, welke de schuldeischers vrijwillig aanvaarden, en die geen ander uitwerksel heeft, dan hetgene voortvloeit uit de bedingen zelven van het contract tusschen hen en den schuldenaar aangegaan.

— Zoo kan er tusschen partijen bedongen worden, dat de schuld bij middel van den afstand, geheel of maar gedeeltelijk zal zijn gekweten. De toestemming der schuldeischers moet eenstemmig zijn, tenzij in zake van koophandel, waar de minderheid verplicht is het gevoelen van de meerderheid te volgen (zie art. 512 en volg. w. v. 18 April 1851, *over faillieten en bankbreuken*.

1268. Gerechtelijke afstand is eene gunst, welke de wet verleent aan den schuldenaar, die ongelukkig en te goeder trouw is, aan welken toegelaten wordt, [ten einde de vrijheid zijns persoons te behouden]*, om in rechte de volkomene overlating van al zijne goederen aan zijne schuldeischers te doen, niettegenstaande alle strijdig beding.

* W. v. 27 Juli 1871.

— Het Romeinsch recht noemt dit een « voorrecht der ellende » (*miserabile beneficium*). Om daartoe te geraken, moet de schuldenaar ter griffie van de rechtbank zijner woonstede overleggen de balans (*bilan*, *bilanx*) van zijnen handel, zijne registers enz. (art. 898 en v. B. R.). Uit de laatste woorden van dit artikel vloeit voort, dat er bij overeenkomst van het recht van afstand niet kan worden afgezien.

1269 Gerechtelijke afstand draagt aan de schuldeischers den eigendom niet over; hij geeft hun alleenlijk het recht om de goederen te hunnen behoeve te doen verkoopen, en tot den verkoop toe de inkomsten ervan in te zamelen.

— Indien dus een gedeelte der goederen voor de betaling der schulden toereikend is, zullen de overige niet worden verkocht, en aan den schuldenaar worden teruggegeven.

Wegens de pleegvormen der verkooping, zie men art. 904 B. R.

1270. De schuldeischers mogen den gerechtelijken afstand niet weigeren, tenzij in de gevallen bij de wet uitgezonderd.

[Hij brengt ontlasting van lijfdwang mede].*

Voor het overige ontslaat hij den schuldenaar slechts tot beloop van de waarde der overgelaten goederen; en, in geval dezelve ontoereikend waren, is hij verplicht, indien hij er andere verkrijgt, deze tot volkomen betaling toe, over te laten.

* W. v. 27 Juli 1871.

— Vreemdelingen, personen die goederen verkocht of gehypothekeerd hebben, waarvan zij geene eigenaars waren (*stellionatarii*), bankbreukigen, veroordeelden wegens diefte of knevelarij, rekenplichtigen, voogden, beheerders en bewaarnemers worden tot het voordeel van afstand niet toegelaten (art. 905. B. R.).

Hetzelfde geldt ook kooplieden (art. 585, w. v. 18 April 1851 *over faillieten en bankbreuken*).

TWEEDE AFDEELING.

Van schuldvernieuwing.

— Het woord « schuldvernieuwing » (*novatio*) brengt genoegzaam zijne eigene verklaring mede.

1271. Schuldvernieuwing wordt op drie wijzen teweeggebracht:

1° Wanneer de schuldenaar jegens den schuldeischer eene nieuwe schuld aangaat, welke gesteld wordt in de plaats der oude, die te niet is;

2° Wanneer een nieuwe schuldenaar wordt gesteld in de plaats van den ouden, die door den schuldeischer wordt ontlast;

3° Wanneer ten gevolge eener nieuwe verbintenis, een nieuwe schuldeischer in de plaats wordt gesteld van den ouden, jegens welken de schuldenaar wordt ontlast.

— Voorbeeld van het eerste geval: Ik was u 1500 fr. schuldig; maar wij komen overeen, dat ik u in de plaats dezer som, drie paarden zal leveren, die mij toebehooren: gij ontslaat mij dus van de eerste schuld, die alzoo gedood wordt.

2de geval: Een mijner vrienden biedt zich aan om in mijne plaats schuldenaar te zijn, en

mijn schuldeischer neemt deze vervanging aan; mijne schuld is gedood door de schuld van mijnen vriend.

3[de] geval : Iemand is mij eene zekere som schuldig; ik stel hem voor hem van deze schuld te ontslaan, indien hij eene gelijke schuld ten behoeve van mijnen broeder wil erkennen. Hij doet zulks; zijne schuld jegens mij is gedood.

1272. Schuldvernieuwing kan niet worden teweeggebracht dan tusschen personen, die bekwaam zijn om verbintenissen aan te gaan.

— Omdat er door schuldvernieuwing niet alleen oorspronkelijke verbintenissen te niet gaan, maar tevens nieuwe verbintenissen verwekt worden.

1273. Schuldvernieuwing is niet te vermoeden; de wil om ze teweeg te brengen moet duidelijk uit de akte voortvloeien.

—Uit dit artikel volgt,dat het woord « schuldvernieuwing » niet noodzakelijk in de akte moet worden gebezigd; het volstaat dat de meening van partijen om de vernieuwing teweeg te brengen klaarblijkend zij.

1274. Schuldvernieuwing door inplaatsstelling van eenen nieuwen schuldenaar kan worden teweeggebracht zonder tusschenkomst van den eersten schuldenaar.

— Zulks volgt daaruit, dat de schuldvernieuwing als betaling geldt voor den schuldenaar, die geheel en al ontslagen is; nu, iedereen mag de schuld van eenen derde betalen, zonder dat deze laatste in de akte tusschenkome.

1275. De overzetting, waarbij een schuldenaar aan den schuldeischer eenen nieuwen schuldenaar geeft. die zich jegens den schuldeischer verbindt, brengt geene schuldvernieuwing teweeg, indien de schuldeischer niet uitdrukkelijk verklaard heeft, dat hij zijnen schuldenaar, die de overzetting gedaan heeft, verstond te ontlasten.

— « Overzetting » (*delegatio*) is eene overeenkomst, waarbij een schuldenaar zijnen schuldeischer eenen derden persoon aanbiedt om in zijne plaats te betalen. Daar is de overeenstemming van drie personen noodig, namelijk van den schuldenaar, den schuldeischer en den aangeboden derde.

1276. De schuldeischer, die den schuldenaar, door wien de overzetting gedaan is, ontlast heeft. heeft geen verhaal op dezen schuldenaar. indien de aangewezene schuldenaar onvermogend wordt, tenzij de akte daarover eene uitdrukkelijke voorbehouding behelze, of dat de aangewezene schuldenaar reeds openlijk in failliet was, of in verval van zaken, tijdens de overzetting.

— Er bestaat « openlijke failliet », wanneer een koophandelaar zijne betalingen heeft gestaakt, en dat zijn krediet wankelt (w. v. 18 April 1851, art. 437)

Er is « verval van zaken » (*déconfiture*), wanneer iemand, die geenen handel drijft, geene goederen genoeg bezit om aan zijne verplichtingen te voldoen.

1277. De enkele aanwijzing door den schuldenaar gedaan, van iemand, die in zijne plaats moet betalen, brengt geene schuldvernieuwing teweeg.

Hetzelfde heeft plaats met de enkele aanwijzing door den schuldeischer gedaan, van iemand, die over hem ontvangen moet.

— De gevallen alhier aangehaald zijn slechts lastgevingen (art. 1984).

1278. De voorrechten en hypotheken der oude inschuld gaan niet over tot degene, welke in hare plaats gesteld is, tenzij de schuldeischer deze rechten uitdrukkelijk hebbe voorbehouden.

— Alzoo de oude inschuld te niet gaat, moeten de aankleven derzelve mede te niet gaan.

1279. Wanneer de schuldvernieuwing teweeg wordt gebracht door inplaatsstelling van eenen nieuwen schuldenaar, kunnen de oorspronkelijke voorrechten en hypotheken der inschuld niet overgaan op de goederen van den nieuwen schuldenaar.

— Een gevolg van het voorgaande artikel. Om de voorrechten en hypotheken te kunnen behouden, moeten zij opnieuw bedongen worden.

1280. Wanneer de schuldvernieuwing plaats heeft tusschen den schuldeischer en eenen der elkheele schuldenaren, kunnen de voorrechten en hypotheken der oude inschuld niet voorbehouden worden dan op de goederen desgenen, die de nieuwe schuld aangaat.

— Ander gevolg van art. 1278. De elkheele schuld is gedood, dus kunnen er geene lasten op de elkheele schuldenaars blijven bestaan.

1281. Door schuldvernieuwing tusschen den schuldeischer en eenen der elkheele schuldenaren gemaakt, zijn de medeschuldenaren ontslagen.

Schuldvernieuwing, ten aanzien van den voornamen schuldenaar bewerkt, ontslaat de borgen.

Niettemin, indien de schuldeischer, in het eerste geval, de bijtreding der medeschuldenaren, of, in het tweede geval, die van de borgen heeft gevorderd, blijft de oude inschuld bestaan, indien de medeschuldenaren of de borgen weigeren tot de nieuwe schikking bij te treden.

— Wanneer de schuldeischer de bijtreding der medeschuldenaren en borgen heeft geëischt, is deze bijtreding eene voorwaarde der vernieuwing; indien zij geene plaats heeft, blijft de oude schuld bestaan.

DERDE AFDEELING.

Van kwijtschelding van schuld.

— « Kwijtschelding van schuld » bestaat in des schuldeischers afstand van zijne rechten, en in zijne toestemming om de schuld te dooden. Kwijtschelding is dus eene ware vervreemding ten kosteloozen titel, en daaruit volgt: 1° dat men, om te kunnen kwijtschelden, moet bekwaam zijn over zijne rechten te beschikken; 2° dat men, om de kwijtschelding te kunnen aannemen, moet bekwaam zijn iets te ontvangen.

Kwijtschelding kan uitdrukkelijk of stilzwijgend geschieden. Zulks hangt af van de omstandigheden.

1282. De vrijwillige overgaaf van den oorspronkelijken onderhandschen titel, door den schuldeischer aan den schuldenaar, bewijst de ontlasting.

— Wanneer de schuldeischer zich ontmaakt van het eenige stuk, dat zijn recht bewijst, moet hij noodzakelijk ondersteld worden van dat recht te willen afzien. Deze onderstelling laat zelfs geen tegenbewijs toe.

— Naar luid van art. 28 der Wet van 16 Maart 1865,-1 Juli 1869-21 Juni 1894 *over de Algemeene spaar-, pensioen- en verzekeringskas*, geldt overgaaf van het spaarboekje voor ontlasting der Spaarkas.

1283. De wrijwillige overgaaf der grosse van den titel doet de kwijtschelding der schuld of de betaling vermoeden, ongeminderd het tegenbewijs.

— Eene « grosse » is het afschrift in uitvoerbaren vorm van eene geloofwaardige akte. Zij werd dus genaamd in tegenstelling van « minute, » omdat zij in grooter letters geschreven wordt (art. 1334 en v.). De schuldeischer kan de grosse overgegeven hebben, omdat de minute bij den notaris berustend zijnde, hij daaraan minder belang hechtte. Daarom is het, dat de wet hier het « tegenbewijs » van de vermoedelijke meening toelaat.

1284. De overgaaf van den oorspronkelijken onderhandschen titel, of van de grosse des titels aan eenen der elkheele schuldenaren, heeft hetzelfde uitwerksel ten behoeve zijner medeschuldenaren.

— Door zich te ontmaken van den titel, die zijn recht jegens al de schuldenaren bewijst, kan de schuldeischer geen ander inzicht hebben dan het ontslaan van al de schuldenaars.

1285. De kwijtschelding of ontlasting bij overeenkomst ten behoeve van eenen der elkheele medeschuldenaren ontslaat al de andere; tenzij de schuldeischer uitdrukkelijk zijne rechten jegens deze laatsten hebbe voorbehouden.

In dit laatste geval kan hij de schuld niet meer invorderen, dan na aftrok van het deel desgenen, aan wien hij kwijtschelding gedaan heeft.

—Wanneer de schuldeischer zijn recht jegens eenige der elkheele schuldenaren voorbehoudt, heeft er geene eigenlijke kwijtschelding, maar eerder eene schuldverdeeling plaats. Welk is het deel van dengene, die van de schuld ontlast is? Daarover zijn de schrijvers het niet eens.

1286. De overgaaf der in pand gegevene zaak is niet voldoende om de kwijtschelding der schuld te doen vermoeden.

— De wedergaaf van het pand eener inschuld bewijst maar alleen, dat de schuldeischer zich op zijnen schuldenaar vertrouwt wegens de uitvoering der verbintenis.

1287. De kwijtschelding of ontlasting bij overeenkomst aan den voornamen schuldenaar gegeven ontslaat de borgen;

Die, welke aan den borg is gegeven, ontslaat den voornamen schuldenaar niet;

Die, welke aan eenen der borgen gegeven is, ontslaat de andere niet.

— Wanneer de voorname schuld gedood is, kunnen derzelver aankleven niet meer bestaan, maar de voorname schuld kan blijven bestaan, al zijn de aankleven vernietigd. Dit artikel heeft geene andere bedoeling.

1288. Hetgeen de schuldeischer van eenen borg ontvangen heeft, ter ontlasting van zijnen borgtocht, moet op de schuld worden toegerekend, en ter ontlasting strekken van den voornamen schuldenaar en van de andere borgen.

— Voorbeeld : ik ben borg over iemand, die u 1000 frank schuldig is; indien gij mij van de borgtocht wilt ontslaan, bied ik u aan dadelijk 300 frank te betalen. Wanneer gij daarin toestemt, kunt gij van dan af maar 700 frank van uwen schuldenaar en van de andere borgen meer eischen.

VIERDE AFDEELING.

Van schuldvergelijking.

— « Schuldvergelijking » (*compensatio*) is eene verzonnen wederzijdsche betaling, welke

plaats heeft, wanneer twee personen elkanders schuldenaars zijn. Zij is in beider gemeen belang; want daardoor worden moeilijkheden, vervolgen en kosten vermeden, welke aan eene wederzijdsche dadelijke betaling mochten verknocht zijn.

1289. Wanneer twee personen elkanders schuldenaars zijn, heeft er tusschen hen vergelijking plaats, waardoor beide schulden worden vernietigd, op de wijze en in de gevallen als hierna is uitgedrukt.

1290. Schuldvergelijking heeft plaats van vollen rechtswege en door de enkele kracht der wet, zelfs buiten wete der schuldenaren; de beide schulden doen elkander wederkeerig te niet, op het oogenblik dat zij te gelijk bestaan, tot beloop van haar wederzijdsch bedrag.

— Voorbeeld : Jan is aan Karel schuldig eene som van 1000 frank, nadien wordt Karel schuldenaar van Jan, voor eene som van 600 frank; van dit oogenblik af, heeft er tusschen beide schulden vergelijking plaats. Karels schuld is gansch gedood, en die van Jan is gebracht op 400 frank.

1291. Schuldvergelijking heeft alleen plaats tusschen twee schulden, welke gelijkelijk eene somme gelds of eene zekere hoeveelheid slijtbare dingen derzelfde soort tot voorwerp hebben, en die gelijkelijk vereffend en eischbaar zijn.

Leveringen van graan of waren, welke niet betwist zijn, en waarvan de prijs door marktlijsten geregeld is, kunnen met vereffende en eischbare sommen in vergelijking komen.

— « Slijtbare dingen » (*res fungibiles*) zijn zulke die door het gebruik te niet gaan, en die volkomen kunnen worden vervangen door andere van gelijken aard, hoedanigheid en deugdelijkheid.

« Vereffend » (*liquide*), wanneer het vaststaat dat er verschuldigd is, en wat.

« Marktlijsten » (*mercuriales*), zijn tabellen, dienende om den marktprijs der waren vast te stellen.

1292. Termijn van respijt verhindert de schuldvergelijking niet.

— Wij hebben reeds gezien, dat het uitstel van respijt door den rechter wordt verleend (art. 1244). Dit uitstel wordt aan den schuldenaar maar toegestaan uit aanmerking der onmogelijkheid, waarin hij zich bevindt om dadelijk te betalen: dewijl de vergelijking hem een middel van kwijting aanbiedt, is er geen reden om hem van dat uitstel te laten gebruik maken.

1293. Schuldvergelijking heeft plaats, welke ook de oorzaken van eene of andere der schulden zijn mogen, uitgezonderd in geval :

1° Van eenen eisch tot teruggave eener zaak, waarvan de eigenaar ten onrechte beroofd is;

2° Van eenen eisch tot teruggave van hetgene in bewaring of tot bruikleen gegeven is;

3° Van eene schuld, welke levensbehoeften voor oorzaak heeft, die verklaard zijn niet in beslag te kunnen worden genomen.

— 1° Die ten onrechte van iets beroofd is, moet eerst vooral in zijn bezit hersteld worden, zegt het Romeinsch recht : *spoliatus ante omnia restituendus*.

2° Bij « bewaargeving » of « bruikleen » (*depositum, commodatum*), is degene, die de zaak onder zich heeft, altoos verplicht dezelve getrouwelijk te bewaren en weder te geven (art. 1932, 1865). Hij moet van geenen vriendschapsdienst gebruik maken om zich te doen betalen.

3° Alzoo de wet verbiedt « levensbehoeften » in beslag te nemen, moest zij ook verbieden, dat dezelve in vergelijking konden worden gebracht door iemand, die ze verschuldigd is.

1294. De borg kan de vergelijking inroepen van hetgene de schuldeischer aan den voornamen schuldenaar is verschuldigd;

Maar de voorname schuldenaar kan de vergelijking niet inroepen van hetgeen de schuldeischer aan den borg verschuldigd is.

De elkheele schuldenaar kan insgelijks de vergelijking niet inroepen van hetgene aan zijnen medeschuldenaar door den schuldeischer is verschuldigd.

— De borg kan tot niets meer dan de voorname schuldenaar verbonden zijn; deze laatste is over zich zelven verbonden, en kan geen genot hebben van eene inschuld, die aan de borg toebehoort.

De elkheele schuldenaar wordt vervolgd voor eene schuld, die hem als zoodanig gansch personeel is, en kan zich van geene exceptiën bedienen, die personeel zijn aan zijne medeschuldenaars (art. 1208).

1295. De schuldenaar, die louter en eenvoudig den afstand heeft aangenomen, welken een schuldeischer heeft gedaan van zijne rechten aan eenen derde, kan zich niet meer bedienen tegen den overnemer, van de schuldvergelijking welke hij, vóór de aanneming, aan den overlater had kunnen tegenwerpen.

Wat betreft den afstand, die door den schuldenaar niet aangenomen is, maar die hem is beteekend, hij verhindert slechts

de vergelijking van schulden na deze beteekening aangegaan.

— Alzoo de vergelijking maar plaats heeft tusschen personen, die wederzijds elkanders schuldenaars zijn, kan zij geene plaats hebben, wanneer een dezer personen zijne schuldvordering aan eenen derde heeft overgedragen.

1296. Wanneer de beide schulden niet terzelfder plaats betaalbaar zijn, kan men de vergelijking niet tegenwerpen dan met verrekening van de kosten der overgaaf.

— Volgens artikel 1248 zijn de kosten der betaling een last van den schuldenaar; maar in zake van vergelijking zijn beide partijen wederzijds elkanders schuldenaars, en zulks maakt de toepassing van dit artikel moeilijk; ook trekken de schrijvers uit hetzelve zeer verschillige gevolgen.

1297. Wanneer er verscheidene vergelijkbare schulden bestaan, door eenen en denzelfden persoon verschuldigd, volgt men, voor de vergelijking, de regelen bij artikel 1256 voor de toerekening vastgesteld.

— Alzoo de vergelijking eene wijze van betaling is, worden daarbij de regelen tot de betaling betrekkelijk in acht genomen.

1298. Schuldvergelijking heeft geene plaats ten nadeele van de rechten, door eenen derde verkregen. Dus kan degene die, schuldenaar zijnde, schuldeischer geworden is sedert eene in beslagneming door eenen derde in zijne handen gedaan, zich van de schuldvergelijking niet bedienen ten nadeele van den inbeslagnemer.

— Een schuldenaar kan hetgene bij schuldig is, niet in vergelijking brengen met inschuld, welke hij sedert de inbeslagneming heeft verkregen, omdat de vergelijking, die maar eene verzonnen betaling is, niet kan plaats hebben in weerwil eener inbeslagneming.

1299. Degene, die eene schuld heeft betaald, welke van rechtswege door vergelijking was vernietigd, kan zich bij het invorderen van de inschuld, waartegen hij de vergelijking niet heeft opgeworpen, niet meer ten nadeele van derden bedienen van de voorrechten en hypotheken, die daaraan verbonden waren, tenware hij eene billijke reden van onwetendheid mocht gehad hebben, wegens het bestaan der inschuld, die met zijne schuld had moeten worden in vergelijking gebracht.

— Alzoo de vernietiging der beide schulden plaats heeft van het oogenblik af dat zij te zamen bestaan, moeten de voorrechten en hypotheken, welke daaraan verbonden waren, insgelijks van dat oogenblik vernietigd zijn.

Eene billijke reden van onwetendheid kan bestaan, bij voorbeeld : indien eene inschuld voortsproit uit een testament, 'twelk op het oogenblik der eerste betaling nog onbekend was.

VIJFDE AFDEELING.

Van schuldvermenging.

— De vereeniging in eenen en denzelfden persoon der hoedanigheden van schuldeischer en schuldenaar eener zelfde schuld, noemt men « schuldvermenging » (*confusio*).

1300. Wanneer de hoedanigheden van schuldeischer en schuldenaar zich vereenigen in denzelfden persoon, heeft van rechtswege eene schuldvermenging plaats, die de twee inschulden vernietigt.

— Zulks heeft, onder andere, plaats, wanneer de schuldenaar erfgenaam wordt van den schuldeischer, of omgekeerd.

1301. De vermenging, welke in den persoon des voornamen schuldenaars plaats heeft, strekt ten voordeele zijner borgen.

Die, welke in den persoon van den borg plaats heeft, brengt de vernietiging der voorname verbintenis niet teweeg.

Die, welke plaats heeft in den persoon van den schuldeischer, baat niet aan zijne elkheele medeschuldenaren, tenzij voor het deel waarvan hij zelf schuldenaar was.

— Men vergelijke dit artikel met art. 1294 hiervoren. Verder moet men in de laatste zinsnede van dit artikel, door « schuldeischer » verstaan een der elkheele schuldenaars die den schuldeischer in zijne rechten heeft opgevolgd.

ZESDE AFDEELING.

Van het vergaan der verschuldigde zaak.

1302. Wanneer het zekere en bepaalde lichaam, 'twelk het voorwerp der verbintenis uitmaakte, komt te vergaan, buiten den handel is gesteld, of op zoodanige wijze verloren gaat, dat men van zijn bestaan volstrekt niets weet, is de verbintenis te niet, indien de zaak vergaan of verloren geraakt is buiten de fout des schuldenaars, en vooraleer hij in vertoef was.

Zelfs dan, wanneer de schuldenaar in vertoef is, en zoo hij voor de onvoorziene toevallen niet heeft ingestaan, is de verbintenis te niet, indien de zaak gelijkelijk bij den schuldeischer zou vergaan zijn, in geval zij hem ware geleverd geworden.

De schuldenaar is gehouden het onvoor-

zien toeval, dat hij voorwendt, te bewijzen.

Op welke wijze ook eene gestolene zaak vergaan of verloren zij, ontslaat haar verlies dengene die ze ontvreemd heeft niet van de verplichting om den prijs daarvan terug te keeren.

— Wanneer de zaken, die de verbintenis tot voorwerp heeft, niet meer bestaan, is het klaar, dat ook de verplichting om te leveren niet meer bestaan kan. Die deze zaken verschuldigd was, is dus geheel ontslagen; maar daardoor is de overeenkomst niet gedood, en kan de schuldeischer zich niet onttrekken om den bedongen prijs te voldoen : de zaken waren zijn eigendom (art. 1138) en zijn voor zijne rekening vergaan, *res perit domino*. Altoos in de onderstelling dat het verlies buiten de fout van den schuldenaar is geschied, of wanneer hij niet in vertoef was de zaken te leveren.

Door « onvoorzien toeval » verstaat men eene gebeurtenis, die plaats heeft bij overmacht, waaraan men geenen weerstand kan bieden.

— Die eene zaak ontvreemdt, is altoos schuldig.

1303. Wanneer de zaak vergaan, buiten den handel gesteld of verloren is, zonder de fout van den schuldenaar, is hij gehouden, indien er eenige rechten of actiën tot vergoeding betrekkelijk deze zaak bestaan, deze aan zijnen schuldeischer over te laten.

— Alzoo de zaak voor den eigenaar vergaat, moet ook alles, wat daarvan overblijft, den eigenaar toebehooren.

ZEVENDE AFDEELING.

Van de actie tot nietigheid of tot vernietiging van overeenkomsten.

— Overeenkomsten, waaraan eene der vier bij art. 1108 hoofdzakelijk vereischte voorwaarden ontbreekt, of akten, zonder het nakomen der voorgeschrevene pleegvormen opgesteld, zijn « nietig van vollen rechtswege » of, gelijk men het heet, « niet bestaande ». Zij kunnen dienvolgens geen hoegenaamd uitwerksel hebben. Zij kunnen noch bevestigd, noch bekrachtigd worden. Hare nietigheid kan ingeroepen worden door alwie er belang bij heeft.

Andere overeenkomsten, namelijk die waarbij de vier gemelde hoofdzakelijke voorwaarden bestaan, doch waarbij eene derzelve, namelijk de toestemming, ten aanzien van eene of meer der partijen gebrekkig is, als zijnde ten gevolge van geweld, arglist, dwaling of door onbekwame personen gegeven, zijn « nietig » of, om beter te zeggen, « vernietigbaar. » Na het verdwijnen van het gebrek der toestemming, zijn zij voor uitdrukkelijke of stilzwijgende bekrachtiging of bevestiging vatbaar. Zij worden voor geldig gehouden zoolang hare onwaarde niet door het gerecht is uitgesproken, hetgene door die partij alleen kan worden verwekt, wiens toestemming gebrekkig was.

Tot die uitspraak strekt de « actie tot nietigheid of tot vernietiging, » dubbele benaming van eene en dezelfde rechtsvordering, die zich laat verklaren bij middel der geschiedenis van de voormalige wetgeving, hetgene hier overbodig is. Genoeg zij het te doen opmerken, dat bij het Burgerlijk Wetboek beide benamingen « actie tot nietigheid » (*action en nullité*) en « actie tot vernietiging » (*action en rescision*) evenzinnig zijn, en onverschillig gebruikt worden, tenzij als het eene nietigheid geldt uit hoofde van benadeeling of dwaling wegens de waarde van het voorwerp der overeenkomst, in welk geval aan de uitdrukking « actie tot vernietiging » (*action en rescision*) gemeenlijk de voorkeur wordt gegeven.

1304. In al de gevallen, waarin de actie tot nietigheid of vernietiging eener overeenkomst niet bij eene afzonderlijke wet tot eenen korteren tijd is beperkt, duurt deze actie tien jaar.

Deze tijd loopt, in geval van geweld, slechts van den dag, waarop hetzelve is opgehouden; in geval van dwaling of arglist, van den dag, waarop deze ontdekt zijn; en wegens akten door ongemachtigde gehuwde vrouwen aangegaan, van den dag der ontbinding des huwelijks.

De tijd loopt, ten aanzien van akten door verbodenen aangegaan, slechts van den dag, waarop de verbieding is opgeheven, en ten aanzien van die, welke door minderjarigen aangegaan zijn, van den dag der meerderjarigheid.

— Aangaande personen in gestichten voor krankzinnigen geplaatst, zie men de wet van 18 Juni 1850-28 December 1873 (heruitgegeven den 25 Januari 1874) art. 34.

— Volgens artikel 2264, zijn de regelen der verjaring wegens alle andere zaken dan die in den titel der verjaring vermeld staan, uitgelegd in de titelen welke aan die zaken eigen zijn. Nu, het bovenstaande artikel bepaalt op tien jaar de actie tot nietigheid of tot vernietiging.

1305. Enkele benadeeling geeft, ten behoeve van den niet zelfgemaakten minderjarige, stof tot vernietiging jegens alle slag van overeenkomsten; en ten behoeve van den zelfgemaakten minderjarige, jegens alle overeenkomsten welke de palen overschrijden zijner bekwaamheid, zooals die vastgesteld is in den titel *van minderjarigheid, voogdij en zelfmaking*.

— Zoo is dan de minderjarigheid door zich zelve geene oorzaak van oorspronkelijke nietigheid, maar alleenlijk eene reden van vernietiging. Dus moet de minderjarige bewijzen, dat hij benadeeld is. *Restituitur non tanquam*

minor, sed tanquam laesus. Hij wordt niet hersteld als minderjarige, maar als benadeelde.

1306. De minderjarige is niet herstelbaar ter oorzake van benadeeling, wanneer deze slechts uit eene toevallige en onvoorziene gebeurtenis spruit.

— 't Is klaar, dat, wanneer de benadeeling niet uit de akte zelve voortspruit, deze akte niet kan vernietigd worden.

1307. De enkele verklaring door eenen minderjarige gedaan, dat hij meerderjarig is, verhindert zijne herstelbaarheid niet.

— De wederpartij heeft het zich zelven te wijten, dat zij wegens de bekwaamheid van den minderjarige zich niet heeft verzekerd.

1308. De minderjarige, die koopman, bankier of ambachtsman is, is niet herstelbaar jegens verbintenissen, welke hij uit hoofde van zijnen handel of van zijn ambacht heeft aangegaan.

— Ondanks de minderjarigheid stelt de wet in sommige gevallen uitzonderingen aan het grondbeginsel van herstelbaarheid. Deswegens zie men de art. 487, 1095, 1308, 1309, 1310, 1314 en 1398.

1309. De minderjarige is niet herstelbaar jegens overeenkomsten, in zijn huwelijkscontract begrepen, wanneer die gemaakt zijn met de toestemming en ten overstaan dergenen wier toestemming tot de geldigheid zijns huwelijks vereischt wordt.

— In verband met de art. 1095 en 1398.

1310. Hij is niet herstelbaar jegens verbintenissen uit zijn misdrijf of oneigenlijk misdrijf spruitende.

— Een « oneigenlijk misdrijf » (*quasi delictum*) is elke onwettelijke daad, die eenen ander benadeelt, doch welke gepleegd is zonder opzet om te benadeelen (zie art. 1382).

1311. Hij is niet meer ontvankelijk om terug te komen op eene verbintenis, welke hij, minderjarig zijnde, had aangegaan, wanneer hij, meerderjarig geworden, dezelve heeft bekrachtigd, hetzij die verbintenis nietig was in haren vorm, hetzij ze alleenlijk voor herstelling vatbaar was.

— Eene uitdrukkelijke of stilzwijgende bekrachtiging neemt het oorspronkelijk gebrek weg.
Eene bekrachtiging heeft stilzwijgend plaats, wanneer de gebrekkige verbintenis wordt uitgevoerd door dengene, die het gebrek kan tegenwerpen (art. 1327 en v.).

1312. Wanneer minderjarigen, verbodenen of gehuwde vrouwen als zoodanig toegelaten zijn om zich jegens hunne verbintenissen te doen herstellen, kan de teruggave van hetgene ten gevolge dezer verbintenissen, gedurende de minderjarigheid, de verbieding of het huwelijk, mocht betaald zijn, van hen niet gevorderd worden, tenzij er bewezen worde dat het betaalde te hunnen voordeele gestrekt heeft.

— Zoo zijn personen, die met onbekwamen handelen, blootgesteld om hetgene zij van hen ontvangen hebben, te moeten teruggeven, terwijl zij zelven niets kunnen terugvorderen van hetgene zij hun mochten hebben betaald, en door hen verkwist is.

1313. Meerderjarigen worden niet hersteld ter oorzake van benadeeling, dan in de gevallen en onder de voorwaarden in het tegenwoordig wetboek bijzonderlijk uitgedrukt.

— Bij voorbeeld, in den verkoop, wegens benadeeling van meer dan zeven twaalfden; in de verdeeling, wegens benadeeling van meer dan een vierde (art. 1674 en 887 .

1314. Wanneer de pleegvormen opzichtens minderjarigen of verbodenen vereischt, hetzij tot vervreemding van onroerende goederen, hetzij in de verdeeling eener nalatenschap, vervuld zijn, worden die personen met betrekking tot zulke akten, beschouwd alsof zij die in staat van meerderjarigheid of vóór de verbieding hadden aangegaan.

— Zij worden derhalve, wat deze akten betreft, met meederjarigen gelijk gesteld.

ZESDE HOOFDSTUK.

Van het bewijs der verbintenissen, en van dat der betaling.

1315. Hij, die de uitvoering eener verbintenis vordert, moet ze bewijzen.

Wederkeeriglijk moet hij, die beweert ontslagen te zijn, de betaling of de daad bewijzen, waardoor zijne verbintenis is te niet gegaan.

— 't Is een algemeene regel, dat men bewijzen moet, wanneer men beweert, en niet wanneer men loochent : *ei incumbit probatio qui dicit, non qui negat.*

1316. De regelen aangaande het schriftelijk bewijs, het bewijs bij getuigen, de vermoedens, de bekentenis der partij en

den eed, worden in de volgende afdeelingen uitgelegd.

— Volgens dit artikel zijn er vijf onderscheidene middelen om de verbintenissen of de betalingen te bewijzen.

EERSTE AFDEELING.

Van schriftelijk bewijs.

— Dit bewijs vloeit voort uit « titels » of « bescheiden, » en door deze woorden verstaat men alle slag van geschrift dienende om eenige daadzaak vast te stellen. Men verdeelt de titels in « geloofwaardige » of *authentieke* en « onderhandsche; » « oorspronkelijke » of *origineele* en « afschriften of kopijen; » « oude » en « erkennende of bevestigende. »

§ I.

Van den geloofwaardigen titel.

1317. De geloofwaardige akte is die, welke met de vereischte plechtigheden verleden is voor openbare beambten bevoegd om te werken ter plaats, waar de akte werd opgesteld.

— « Geloofwaardig » wordt in de praktijk ook *authentiek* en echt geheeten.

— Door « openbare beambten » verstaat de wet hier bijzonderlijk de notarissen, die volgens de wet hunner instelling van 25 ventose jaar XI (12 Maart 1803), zijn aangesteld om alle akten en contracten op te nemen, waaraan partijen het kenmerk van echtheid moeten of willen geven, 'twelk aan de akten van openbaar gezag verknocht is.

De vereischte plechtigheden bestaan, onder andere, in de tegenwoordigheid der getuigen, de handteekeningen, enz.

De plaats, waar notarissen bevoegd zijn, verschilt naarmate van hun verblijf, en bepaalt zich tot het rechtsgebied van een hof van beroep, van eene rechtbank van eersten aanleg, of van een vredegerecht.

1318. De akte, welke niet geloofwaardig is, uit hoofde van onbevoegdheid of onbekwaamheid des beambten, of uit hoofde van een gebrek in den vorm, geldt als onderhandsch geschrift, indien zij door partijen is geteekend.

— Men zie de gevallen van toepassing bij art. 68 van hooger gemelde wet van 25 Ventôse jaar XI aangewezen.

— Een beambte is « onbevoegd, » wanneer hij buiten zijn rechtsgebied handelt; « onbekwaam » wanneer hij in zijne bediening is opgeschorst.

— « Als onderhandsch geschrift, » want het is onverschillig, door wien de akte is geschreven, wanneer zij met de handteekens van partijen is bekleed.

Er bestaan echter omtrent dit geval bijzonderheden, waarover men de schrijvers moet nazien.

1319. De geloofwaardige akte levert tusschen de handelende partijen en hunne erfgenamen of zaakhebbenden, volledig bewijs op van de overeenkomst, welke zij inhoudt.

Niettemin zal, in geval van hoofdzakelijke aanklacht wegens valschheid, de uitvoering der valsch beweerde akte door de inbeschuldigingstelling opgeschorst worden; en in geval van aanklacht wegens valschheid bij tusschengeschil, zullen de rechtbanken, naar gelang der omstandigheden, de uitvoering der akte voorloopig kunnen opschorsen.

— De geloofwaardige akte levert volkomen bewijs op van de overeenkomst, maar niet van iets wat daar buiten is, als bij voorbeeld, de bevoegdheid of bekwaamheid van partijen.

« Hoofdzakelijke aanklacht wegens valschheid » (*faux principal*) is die bij middel van welke iemand voor de lijfstraffelijke gerechtshoven betrokken wordt; « aanklacht bij tusschen geschil » (*faux incident*) is die welke in een burgerlijk rechtsgeding geschiedt. Men zie deswegens de art. 214 en 218 B. R.

1320. De akte, hetzij geloofwaardig, hetzij onderhandsch, levert tusschen partijen bewijs op, zelfs van hetgene daarin slechts in vermeldende bewoordingen is uitgedrukt, mits de vermelding rechtstreeks betrekking hebbe tot de beschikking. Vermeldingen, welke aan de beschikking vreemd zijn, kunnen slechts tot begin van bewijs dienen.

— Door « beschikking » verstaat men de werking, die partijen voornamelijk tot doel hebben; door « vermelding » alles wat daarvan kan worden afgezonderd zonder den aard en het wezen der akte te krenken. Voorbeeld : gij erkent aan iemand eene rente van 1000 frank schuldig te zijn, waarvan twee jaren kroos voorop zijn betaald. De erkenning is de beschikking; de vooropbetaling van kroozen is eene vermelding, die rechtstreeks tot de beschikking behoort.

1321. Wederschriften zijn alleen van kracht tusschen de handelende partijen : zij hebben geene kracht jegens derden.

— « Wederschriften » (*contre-lettres*, ook *renversalen* geheeten) zijn alle zoodanige schriften welke gewoonlijk tusschen partijen geheim blijven, en waarbij eene openbare akte of eenige bepaling daarvan wordt vernietigd of gewijzigd.

— Bij akten van militaire plaatsvervanging zijn wederschriften van rechtwege nietig (Militiew. art. 71).

§ II.

Van de onderhandsche akte.

1322. De onderhandsche akte, erkend door dengene tegen wien men er zich op beroept, of wettelijk voor erkend gehouden, levert tusschen hen, die ze onderteekend hebben, en tusschen hunne erfgenamen en zaakhebbenden, hetzelfde bewijs op als de geloofwaardige akte.

— Eene onderhandsche akte wordt « erkend of wettelijk voor erkend gehouden, » ten gevolge van eene geloofwaardige akte of van een vonnis; daaruit volgt noodzakelijk dat zij dan geloofwaardig wordt.

WET VAN 28 APRIL 1850.

EENIG ARTIKEL. De artikelen 1322 en 1328 van het Burgerlijk Wetboek worden op de volgende wijze verklaard :

De onderhandsche akte betrekkelijk tot inkomsten der personeele goederen van de vrouw, door den man, tijdens de gemeenschap, onderteekend, indien dezelve door de vrouw, tegen wie men zich daarop beroept, erkend is of wettelijk voor erkend wordt gehouden, levert tusschen deze laatste en hen, die de akte hebben onderteekend, zelfs na de scheiding bij lijve, hetzelfde bewijs op als eene geloofwaardige akte.

1323. Degene, tegen wien men zich op eene onderhandsche akte beroept, is verplicht zijn geschrift of zijn handteeken stellig te erkennen of te ontkennen.

Zijne erfgenamen of zaakhebbenden kunnen volstaan met te verklaren, dat zij het geschrift of het handteeken van hunnen voorzaat niet kennen.

— Het kan gebeuren dat erfgenamen of zaakhebbenden het geschrift van hunnen voorzaat niet wel kennen; zij konden dus niet verplicht worden, dat geschrift stellig te erkennen of te loochenen.

1324. In geval de partij haar geschrift of haar handteeken loochent, en in geval hare erfgenamen of zaakhebbenden verklaren dezelve niet te kennen, wordt het gerechtelijk onderzoek naar de echtheid daarvan bevolen.

— Het onderzoek naar de echtheid noemt men in de praktijk *verificatie*; het geschiedt bij middel van titels, getuigen en deskundigen (zie art. 195 B. R.).

1325. Onderhandsche akten, welke wederkeerige overeenkomsten behelzen, zijn maar geldig, wanneer zij gemaakt zijn in zoovele oorspronkelijke akten als er partijen zijn, welke een verschillig belang hebben.

Eéne oorspronkelijke akte is voldoende voor al de personen, die hetzelfde belang hebben.

Iedere oorspronkelijke akte moet melding bevatten van het getal oorspronkelijke akten die daarvan gemaakt zijn.

Niettemin kan het ontbreken der melding dat de oorspronkelijke akten in dubbel, in tripel enz. gemaakt zijn, niet tegengeworpen worden door dengene, die van zijnen kant de overeenkomst, in de akte vervat, uitgevoerd heeft.

— De reden van deze bepaling bestaat daarin, dat men niet aan ééne partij alleen de macht heeft willen verleenen om de uitvoering der overeenkomst te eischen, terwijl de andere, bij gebrek van titel, deze macht niet zou hebben.

De vermelding van het getal oorspronkelijke schriften wordt op straf van nietigheid der akte vereischt, omdat de partij, tegen welke de akte wordt opgebracht, na het vernietigen van haar schrift, niet zou kunnen beweren, dat er maar een enkel is gemaakt.

De uitvoering is een genoegzaam bewijs, dat de overeenkomst heeft bestaan.

1326. Het briefje of de onderhandsche belofte, waarbij eene partij alleen zich jegens de andere verbindt, om aan deze eene som gelds of eene andere schatbare zaak te betalen, moet geheel en al geschreven worden met de hand van dengene, die het onderteekent; of ten minste is het noodig dat hij, behalve zijn handteeken, eigenhandig geschreven hebbe een *goed voor* of een *goedgekeurd* houdende in voluitgeschreven letters de som of de hoeveelheid der zaak.

Uitgezonderd in geval de akte herkomstig is van kooplieden, ambachtslieden, landbouwers, wijngaardwerkers, daglooners en dienstboden.

— De woorden *bon* en *approuvé*, in den oorspronkelijken tekst als zelfstandig gebruikt, beteekenen eene en dezelfde zaak, namelijk « goedkeuring. »

Men heeft door deze bepaling alle verrassing of misbruik van vertrouwen willen voorkomen opzichtens personen, die dikwijls akten teekenen zonder die te lezen, of wel in blank teekenen. Het voldoet niet, dat men stelle bij voorbeeld : « goedgekeurd het bovenstaand geschrift; » de som moet daarbij voluit geschreven worden.

De uitzondering in de laatste zinsnede van dit artikel gemaakt, wordt door de schrijvers algemeen afgekeurd, omdat juist de daarbij opgenoemde personen het meest aan misbruik van vertrouwen zijn blootgesteld.

1327. Wanneer de som, welke in de akte zelve uitgedrukt is, verschilt van die, welke in het *goed voor* is uitgedrukt, wordt de verbintenis vermoed voor de minste som te zijn aangegaan, zelfs wanneer de akte en het *goed voor* geheel en al met de hand geschreven zijn van dengene, die zich verbonden heeft, tenzij er bewezen worde waar de misslag bestaat.

— De « minste som, » omdat alle uitlegging ten voordeele des schuldenaars geschiedt (art. 1162).

Het bewijs van den misslag kan uit de akte zelve voortvloeien, bij voorbeeld : Ik beken schuldig te zijn aan N. 100 frank voor 5 ellen laken aan 20 frank de el. Alhoewel er in de goedkeuring staat 80 frank, is de misslag tastbaar.

1328. Onderhandsche akten hebben geene dagteekening ten aanzien van derden, dan van den dag dat zij geregistreerd zijn, van den dag des overlijdens van dengene of van een dergenen, die ze hebben onderteekend, of van den dag dat haar hoofdinhoud is vastgesteld bij akten door openbare beambten opgemaakt, zooals processen-verbaal van verzegelingen of van inventaris.

— « Hebben geene dagteekening, » wil zeggen, dat het bestaan dezer akten, opzichtens derden, niet eerder erkend is dan van den dag, dat eene der omstandigheden in het artikel vermeld, plaats heeft. Tusschen partijen en hare erfgenamen, is de dagteekening van eerst af zeker en bepaald.

— Men zie de verklarende wet van 28 April 1850, onder art. 1322 aangehaald.

1329. Registers van kooplieden leveren tegen personen, die geene kooplieden zijn, geen bewijs op van de leveringen daarin aangeteekend; behoudens hetgeen opzichtens den eed zal gezegd worden.

— Men zie art. 20 w. v. 15 December 1872 — Wetb. v. Kooph.

Deze registers kunnen echter dienen tot een genoegzaam begin van bewijs om den eed op te leggen, overeenkomstig art. 1360-1367.

1330. Boeken van kooplieden leveren bewijs op tegen hen; doch die daaruit voordeel trekken wil, mag ze niet splitsen in hetgene zij strijdig met zijne bewering bevatten.

— Iemand, die een stuk aannemen of verwerpen wil, moet het voor het geheel aannemen of voor het geheel verwerpen; want schriftelijk bewijs is ondeelbaar, *fides scripturae indivisibilis est*. Uw register, bij voorbeeld, houdt in, dat ik u 1000 fr. gegeven heb, maar daar staat bij, dat er 600 fr. wedergegeven zijn. Ik kan u maar 400 fr. meer vragen, indien ik mij op uw register beroep.

1331. Huiselijke registers en papieren leveren geenen titel op voor die ze geschreven heeft. Zij leveren bewijs tegen hem, 1° in al de gevallen, waarin zij uitdrukkelijk eene ontvangene betaling vermelden; 2° wanneer zij uitdrukkelijke melding behelzen, dat de aanteekening is gedaan om het ontbreken van den titel aan te vullen ten behoeve van dengene, in wiens voordeel zij eene verbintenis vermelden.

— Zooals men ziet, is er te onderscheiden of de huiselijke registers eene betaling, ofwel eene schulderkentenis vermelden. De vermelding van betaling voldoet om de vernietiging der inschuld teweeg te brengen; maar om de schulderkentenis van kracht te maken, is het noodig, dat er gezegd worde, dat de vermelding geschiedt om voor titel te dienen.

1332. Het geschrift door den schuldeischer van onder, op den kant of op de keerzijde gesteld van eenen titel, welke altoos in zijn bezit is gebleven, levert bewijs op, ofschoon door hem noch genaamteekend, noch gedagteekend, wanneer het strekt ter ontlasting van den schuldenaar.

Hetzelfde heeft plaats opzichtens een geschrift door den schuldeischer op de keerzijde, op den kant of van onder het dubbel van eenen titel of een kwijtschrift gesteld, mits dit dubbel zich in handen des schuldenaars bevinde.

— Ofwel er bestaat maar één oorspronkelijk schrift, ofwel de titel is in dubbel gemaakt. In het eerste geval, verdient de aanteekening daarop gemaakt geloofd te worden, geteekend of niet, wanneer zij dient om de kwijting des schuldenaars te bewijzen. In het tweede geval, wordt er vereischt, dat het dubbel zich bevinde in handen des schuldenaars, omdat het in tegengesteld geval zou kunnen gebeuren, dat de schuldeischer de aanteekening voorop geschreven heeft, zonder dat er wezenlijk betaling plaats heeft gehad.

« Mits dit dubbel, » men voege daarbij : of dit kwijtschrift.

§ III.

Van kerven.

1333. Kerven, die met hun dubbel strooken, leveren bewijs op tusschen personen, die gewoon zijn aldus de leveringen vast te stellen, welke zij in het klein doen en ontvangen.

— Een kerf, kerfhout of kerfstok (*talea, taille*) is een stuk hout in tweeën gespleten,

waarvan sommige personen zich bedienen om ontvangene of gedane leveringen te merken.

§ IV.

Van afschriften van titels.

1334. Afschriften leveren, wanneer de oorspronkelijke titel bestaat, geen verder bewijs op dan van hetgene vervat is in den titel, waarvan de vertooning altoos kan geëischt worden.

De « oorspronkelijke » of *origineele* titel is diegene, welke door partijen is geteekend.

De oorspronkelijke akte levert alleen volkomen bewijs, zoolang zij bestaat.

1335. Wanneer de oorspronkelijke titel niet meer bestaat, leveren de afschriften bewijs op, met inachtneming der volgende onderscheidingen :

1° De grossen of eerste uitgiften leveren hetzelfde bewijs op als de oorspronkelijke akte. Hetzelfde geldt wegens afschriften, welke op rechterlijk gezag, partijen daarbij tegenwoordig of behoorlijk geroepen, gemaakt zijn, of welke in het bijzijn der partijen, en met hare wederzijdsche toestemming zijn gemaakt.

2° De afschriften, welke buiten rechterlijk gezag, of zonder toestemming van partijen, en sedert de aflevering der grossen of eerste uitgiften, gemaakt zijn uit de minute der akte door den notaris, voor wien zij verleden is, of door eenen zijner opvolgers, of door openbare beambten die in deze hoedanigheid bewaarders der minuten zijn, kunnen, in geval van verlies van het oorspronkelijk stuk, bewijs opleveren, wanneer zij van oude dagteekening zijn.

Zij worden geacht van oude dagteekening te zijn, wanneer zij ouder zijn dan dertig jaar.

Indien zij min dan dertig jaar oud zijn, kunnen zij slechts dienen tot begin van bewijs bij geschrift.

3° Wanneer de afschriften, welke uit de minute eener akte zijn gemaakt, niet vervaardigd zijn door den notaris, voor wien ze verleden is, of door eenen zijner opvolgers, of door openbare beambten die in deze hoedanigheid bewaarders der minuten zijn, zullen zij, welke ook hun ouderdom zijn moge, slechts tot begin van bewijs bij geschrift kunnen strekken.

4° Afschriften van afschriften zullen, naar gelang der omstandigheden, kunnen worden beschouwd als eenvoudige inlichtingen.

— Wanneer het oorspronkelijke stuk niet meer bestaat, is men wel verplicht zich met de afschriften of kopijen te behelpen.

« Uitgiften » (*expeditiën*) zijn afschriften door eenen openbaren beambte, handelende uit kracht van zijn ambt, afgeleverd.

« Eerste uitgiften » in praktijk veelal « grossen » genaamd, zijn in uitvoerbaren vorm afgeleverd (zie onder art. 1283). Zij strekken niet alleen, gelijk de andere uitgiften, tot bewijs van hetgene er in vermeld staat, maar kunnen ook onmiddellijk en zonder tusschenkomst van het gerecht uitgevoerd worden.

Echter zie men deswegens de artikelen 23 en 26 w. v. 25 Ventôse jaar XI.

Alle andere afschriften hebben maar de kracht, welke haar bij de Nrs 3 en 4 van dit artikel is gegeven.

1336. De overschrijving eener akte op de openbare registers, zal slechts kunnen dienen tot begin van bewijs bij geschrift, en daartoe is zelfs noodig :

1° Dat het zeker zij, dat al de minuten van den notaris over het jaar, waarin de akte schijnt te zijn gemaakt, verloren zijn, of dat men bewijze, dat het verlies dezer akte door een bijzonder toeval heeft plaats gehad.

2° Dat er een regelmatig gehouden zaakregister van den notaris besta, bewijzende dat de akte op dien zelfden dag verleden is.

Wanneer, mits den samenloop dezer beide omstandigheden, het bewijs bij getuigen toegelaten wordt, zal het noodig zijn dat diegenen, welke bij de akte getuigen geweest zijn, zoo zij nog leven, gehoord worden.

— « Openbare registers, » zooals die der kantoren van registratie en hypotheken.

Een « zaakregister » (*repertorium*) is datgene, waarop de notarissen, dag voor dag, en op volgorde al de akten inschrijven, welke voor hen verleden worden.

§ V.

Van akten van erkenning en bevestiging.

— Den oorspronkelijke titel noemt men « ouden » of « oudsten » titel, wanneer hij bij latere titels, als akten van erkenning of bevestiging, wordt vergeleken. De « akte van erkenning » is diegene, waarbij de schuldenaar opnieuw zijne verbintenis erkent. De « akte van bevestiging » is die, welke partijen maken om eenig gebrek van den ouden titel weg te nemen.

1337. De akten van erkenning ontslaan niet van de vertooning van den oor-

spronkelijken titel, tenzij deszelfs inhoud daarbij bepaaldelijk vermeld sta.

Al wat zij meer of anders dan den oorspronkelijken titel behelzen, heeft geene het minste uitwerksel.

Niettemin, indien er verscheidene gelijkluidende erkentenissen bestonden, door het bezit ondersteund, en waarvan eene sinds dertig jaar gedagteekend ware, zou de schuldeischer kunnen worden ontslagen van de vertooning van den oorspronkelijken titel.

— De laatste zinsnede van dit artikel onderstelt omstandigheden, waarvan de beoordeeling aan den rechter alleen staat.

1338. De akte van bevestiging of bekrachtiging eener verbinteins, tegen welke de wet de actie tot nietigheid of vernietiging toelaat, is slechts geldig, wanneer men daarin den hoofdinhoud der verbintenis vindt, alsmede de vermelding van de oorzaak der actie en de bedoeling om het gebrek te herstellen, waarop deze actie steunt.

Bij ontbreken eener akte van bevestiging of bekrachtiging, is het voldoende, dat de verbintenis vrijwillig uitgevoerd zij na het tijdstip, waarop deze verbintenis geldiglijk kon bevestigd of bekrachtigd worden.

De bevestiging, bekrachtiging of vrijwillige uitvoering in de vormen en op het tijdstip door de wet bepaald, brengt het afzien mede van de middelen en exceptiën, welke men aan deze akte kon tegenwerpen, ongeminderd nogtans het recht van derden.

— Door « hoofdinhoud » (*substance*) van de verbintenis verstaat men datgene, wat de verbintenis kenmerkt en zonder 'twelk zij niet bestaan kan, bij voorbeeld, in eenen verkoop, de zaak en den koopprijs.

De oorzaak der actie tot vernietiging moet worden vermeld, opdat geene bevestiging of bekrachtiging zonder behoorlijke reden, gevergd worde.

De uitvoering der verbintenis is eene stilzwijgende bevestiging.

De bevestiging of bekrachtiging zou derden kunnen benadeelen in dezer voege : minderjarig zijnde, heb ik eene hypotheek op een mij toebehoorend huis toegestaan; meerderjarig geworden, verkoop ik dat huis aan eenen derde. Ik bekrachtig nadien de hypotheek. Deze bekrachtiging zou aan den derde nadeel toebrengen; maar krachtens de bepaling van dit artikel, blijft zij zonder gevolg.

1339. De schenker kan door geene akte van bevestiging de gebreken herstellen van eene schenking onder levenden; is zij nietig in den vorm, zoo moet zij in den wettelijken vorm opnieuw gedaan worden.

— Men zie deswegens art. 931.

1340. De bevestiging of bekrachtiging, of vrijwillige uitvoering eener schenking, van wege de erfgenamen of zaakhebbenden des schenkers, na diens overlijden, brengt hun afzien mede van het recht om de gebreken van vorm of alle andere exceptie tegen te werpen.

— De erfgenamen hebben de schenking niet gemaakt; zij zien alleenlijk van een recht af, dat hun toebehoorde, en zulks staat iedereen vrij. *Unicuique licet juri suo renuntiare.*

TWEEDE AFDEELING.

Van bewijs door getuigen.

— De onzekerheid der menschelijke getuigenissen is eene bron van misbruiken en, bij den wetgever, een voorwerp van mistrouwen. Van daar de enge beperkingen, welke aan deze getuigenissen gesteld zijn.

1341. Er moet akte voor notaris of onder handteeken worden opgemaakt van alle zaken, de som of waarde van honderd vijftig frank te boven gaande, zelfs van vrijwillige bewaargevingen; en er wordt geen bewijs door getuigen toegelaten tegen en boven den inhoud der akten, noch omtrent hetgene mocht worden beweerd gezegd te zijn geweest vóór, tijdens of na deze akten, al geldt het ook eene som of eene waarde van minder dan honderd vijftig frank.

Alles onverminderd hetgene bij de wetten, tot den koophandel betrekkelijk, is voorgeschreven.

— Het bewijs bij getuigen is niet toegelaten telkens de eisch 150 fr. te boven gaat, en in het geheel niet, telkens er schriftelijk bewijs bestaat. Deze regel behoort tot de openbare orde.

Spoed en goede trouw zijn als de ziel van den koophandel, en daarom wordt het bewijs bij getuigen in zaken van koophandel altoos toegelaten (art. 25 w. v. 15 December 1872 — Wetb. van Kooph.).

1342. De bovenstaande regel is toepasselijk op het geval dat de actie, behalve den eisch der hoofdsom, eenen eisch van kroozen bevat, welke met de hoofdsom vereenigd, de som van honderd vijftig frank overtreffen.

— Hierdoor heeft de wet zijdelingsche inbreuken aan den grondregel willen voorkomen.

1343. Hij, die eenen eisch gedaan heeft, welke honderd vijftig frank te boven gaat, kan niet meer tot bewijs bij getuigen worden toegelaten, zelfs niet door zijnen oorspronkelijken eisch te verminderen.

— Zelfde reden als voren.

1344. Het bewijs door getuigen, op eenen eisch van eene zelfs mindere som dan honderd vijftig frank, kan niet worden toegelaten, wanneer er verklaard is, dat deze som het overschot of een gedeelte uitmaakt van eene meerdere inschuld, die niet schriftelijk is bewezen.

— De oorspronkelijke overeenkomst moest schriftelijk vastgesteld zijn, dus geene reden om het bewijs bij getuigen toe te laten.

1345. Indien eene partij in hetzelfde rechtsvervolg verscheidene eischen doet, waarvan geen schriftelijk bewijs voor handen is, en deze eischen, allen te zamen gevoegd, de som van honderd vijftig frank te boven gaan, kan het bewijs bij getuigen daarvan niet worden toegelaten, al beweerde de partij, dat deze inschulden uit verschillige oorzaken voortspruiten, en op verschillige tijdstippen ontstaan zijn, tenware deze rechten, bij erfenis, schenking of anderszins, voortkwamen van verschillige personen.

— Omdat de eischer uit het inwilligen van zijnen eisch altoos een voordeel van meer dan 150 fr. zou trekken.

Indien de rechten bij erfenis van verschillige personen voortkomen, is er niemand in foute, noch de eischer, noch de personen, van wie hij zijne rechten ontleent.

1346. Alle eischen, te welken titel ook gedaan, die niet volledig bij geschrift bewezen zijn, zullen worden vervat in eene en dezelfde dagvaart, na welke de andere eischen, waarvan er geene schriftelijke bewijzen bestaan, niet zullen worden ontvangen.

— De wet heeft voorzien, dat men het artikel 1341 nog zou kunnen ontwijken, door de schuld te verdeelen met achtereenvolgens verscheidene eischen te doen. Deze list heeft zij willen voorkomen.

1347. De bovenstaande regelen lijden uitzondering, wanneer er een begin van bewijs bij geschrift bestaat.

Men noemt aldus alle geschrevene akte, welke herkomstig is van dengene, tegen wien de eisch gericht wordt, of dengene, dien hij vertegenwoordigt, en welke de bijgebrachte daadzaak waarschijnlijk maakt.

— Men noemt bewijs alles wat eene waarheid vaststelt. Wanneer het schriftelijk bewijs niet volkomen is, noemt men zulks « begin van bewijs bij geschrift, » en dan dient het bewijs bij getuigen om het onvolkomen schriftelijk bewijs te versterken.

1348. Zij lijden almede uitzondering, telkens als het den schuldeischer niet mogelijk is geweest zich een schriftelijk bewijs te verschaffen van de verbintenis jegens hem aangegaan.

Deze tweede uitzondering wordt toegepast :

1° Op verbintenissen, welke spruiten uit oneigenlijke contracten, of uit misdrijven of oneigenlijke misdrijven;

2° Op bewaargevingen uit noodzaak, in geval van brand, instorting, oproer of schipbreuk, en op die, welke door reizigers gedaan zijn in de herberg, alwaar zij hunnen intrek hebben genomen ; alles ingevolge de hoedanigheid van de personen en de omstandigheden der zaak ;

3° Op verbintenissen, aangegaan in onvoorziene toevallen, waarbij men geene geschreven akten had kunnen opmaken.

4° In geval de schuldeischer den titel, die hem tot schriftelijk bewijs diende, verloren heeft, ten gevolge van eene toevallige, onvoorziene en door overmacht teweeggebrachte gebeurtenis.

— 1° Wij hebben reeds gezien, wat eene oneigenlijk misdrijf is (art. 1310); een « oneigenlijk contract » (*quasi-contractum*) ontstaat niet uit eene overeenkomst, maar uit eene daad; bij voorbeeld : gedurende mijne afwezigheid oogst gij mijne rijpe vruchten die anders zouden vergaan, en gij verkoopt ze. Door deze daad verbindt gij u om, bij mijne terugkomst, mij daarover rekening te doen.

— 2° Aangaande « bewaargeving uit noodzaak » zie men art. 1949-1954.

Over « de hoedanigheden der personen en de omstandigheden der zaken » oordeelen de rechters.

DERDE AFDEELING.

Van vermoedens.

1349. Vermoedens zijn gevolgtrekkingen, welke de wet of de rechter afleidt van eene bekende tot eene onbekende daadzaak.

— Voorbeeld : Een muur bevindt zich op de scheidingslijn van twee eigendommen; langs de eene zijde heeft hij eene kap : dat is de bekende daadzaak. Men trekt er het gevolg uit

dat de muur behoort aan den eigenaar van den kant, langs welken zich de kap bevindt; dit is de onbekende daadzaak.

§ I.

Van de vermoedens bij de wet daargesteld.

— Deze noemt men « wettelijke vermoedens », en zij bevrijden van alle bewijs dengene te wiens voordeele zij bestaan.

1350. Het wettelijk vermoeden is datgene, hetwelk door eene bijzondere wet aan zekere akten of zekere daadzaken verknocht is; zoodanig zijn :

1° De akten, welke de wet nietig verklaart als, om hare hoedanigheid alleen, vermoed wordende gemaakt te zijn ter ontduiking van wetsbepalingen;

2° De gevallen, waarin de wet verklaart, dat de eigendom of de ontlasting voortspruit uit zekere bepaalde omstandigheden;

3° Het gezag, dat de wet aan het rechterlijk gewijsde toekent;

4° De kracht, die de wet aan de bekentenis hecht van de partij of aan derzelver eed.

— « Om hare hoedanigheid alleen », als, bij voorbeeld, de schenking aan den vader eens onbekwamen gedaan (art. 911)

« Rechterlijk gewijsde » wordt voor waarheid gehouden : *res judicata pro veritate habetur.* Daartoe is het noodig, dat de zaak onwederroepelijk uitgewezen zij.

1351. Het gezag van rechterlijk gewijsde heeft slechts plaats ten aanzien van wat het voorwerp van het vonnis uitgemaakt heeft. Het is noodig, dat de geeischte zaak dezelfde zij; dat de eisch op dezelfde oorzaak zij gegrond, dat de eisch besta tusschen dezelfde partijen, en door haar en jegens haar in dezelfde hoedanigheid zij aangelegd.

— « Tusschen dezelfde partijen », want hetgeen tusschen ons is gewezen, kan anderen noch bevoordeelen noch benadeelen : *res inter alios judicata alleri neque nocere neque prodesse potest.*

« In dezelfde hoedanigheid », want de hoedanigheid van partijen kan de zaak zeer verschillig maken, naarmate zij handelen in eigen naam of als vertegenwoordigers van anderen.

1352. Het wettelijk vermoeden ontslaat dengene, te wiens behoeve het bestaat, van alle bewijs.

Geen bewijs wordt tegen het wettelijk vermoeden toegelaten, wanneer de wet, op grond van dit vermoeden, zekere akten vernietigt of rechtsvordering ontzegt, tenware zij het tegenbewijs hadde voorbehouden en behalve hetgeen wegens den gerechtelijken eed en de gerechtelijke bekentenis zal worden gezegd.

§ II.

Van de vermoedens, welke niet door de wet zijn daargesteld.

1353. De vermoedens, welke niet door de wet zijn daargesteld, worden overgelaten aan het oordeel en de voorzichtigheid van den rechter, die geene andere vermoedens dan gewichtige, nauwkeurige en overeenstemmende moet aannemen, en zulks alleen in de gevallen, waarbij de wet het bewijs door getuigen toelaat, tenware de akte ter oorzaak van bedrog of arglist wierd betwist.

— « Gewichtige », welke de onbekende zaak als een bijna noodzakelijk gevolg van de bekende doen voortvloeien;

« Nauwkeurige », welke eene rechtstreeksche betrekking op de vast te stellen zaak hebben;

« Overeenstemmende, » welke onderling in betrekking staan, zonder elkander te vernietigen.

Dewijl deze vermoedens zoo onzeker zijn als het bewijs door getuigen, moeten zij niet worden toegelaten, waar dergelijk bewijs niet toegelaten is.

Wegens « arglist of bedrog » bestaat er bijna nooit schriftelijk bewijs. en daarom zijn dan ook de vermoedens toegelaten.

VIERDE AFDEELING.

Van de bekentenis der partij.

1354. De bekentenis, welke aan eene partij wordt tegengeworpen, is of buitenrechtelijk of gerechtelijk.

— « Buitenrechtelijk », wanneer zij niet in den loop van een gerechtelijk geding is afgelegd; « gerechtelijk », wanneer zij voor het gerecht is geschied.

1355. De aanhaling van eene buitenrechtelijke en louter mondelinge bekentenis is vruchteloos, telkens als het eenen eisch geldt, waarbij het bewijs door getuigen niet ware toegelaten.

— Omdat in zoodanig geval de bekentenis zou moeten door getuigen worden bewezen, hetgene dan verboden is.

1356. De gerechtelijke bekentenis is de verklaring, welke de partij of haar bijzondere gemachtigde in rechte doet.

Zij levert volkomen bewijs op tegen dengene, die ze gedaan heeft.

Zij kan jegens hem niet gesplitst worden.

Zij kan niet worden wederroepen, ten ware men bewees, dat zij het gevolg is geweest van eene dwaling omtrent daadzaken. Zij zou niet kunnen wederroepen worden onder voorwendsel van dwaling omtrent het recht.

— « Niet gesplitst worden », als bij voorbeeld, ik beken u 1000 fr. schuldig geweest te zijn; maar ik beweer er de helft van te hebben betaald.

« Dwaling omtrent het recht » (*erreur de droit*) is niet aannemelijk, omdat iedereen gehouden is de wet te kennen. « Dwaling omtrent daadzaken » (*erreur de fait*) heeft plaats, wanneer men zich nopens daden of zaken bedriegt of vergist.

VIJFDE AFDEELING.

Van den eed.

— De eed is de verklaring van iemand, die God tot getuige neemt van de waarheid zijner gezegden.

1357. De gerechtelijke eed is tweeërlei :

1° Die, welken eene partij aan de andere opdraagt, om daarvan de beslissing der zaak te doen afhangen: hij wordt *beslissend* genoemd;

2° Die, welke ambtshalve door den rechter aan eene of andere der partijen wordt opgelegd.

— « Beslissend » (*décisoire*), vermits de partij die den eed oplegt, daardoor alleen toestemt om voor waarheid te houden 'tgeen door de andere partij onder eed wordt bevestigd.

De eed door den rechter opgelegd, wordt ook « aanvullende » (*supplétoire*) genoemd.

§ 1.

Van den beslissenden eed.

1358. De beslissende eed kan worden opgedragen over welk slag van geschil het ook zij.

— Omdat het altoos aan eene partij moet vrijstaan het geschil te eindigen door zich aan de beslissing der andere partij te gedragen.

Hiervan zijn nogtans uit te zonderen de zaken, voor welke de wet geene rechtsvordering toelaat, als eene schuld uit het spel ontstaan; en de overeenkomsten, die bij plechtige akte moeten worden bewezen, als de schenking, het huwelijk enz.

1359. Hij kan alleen worden opgedragen omtrent eene persoonlijke daad van de partij, aan welke men hem opdraagt.

— Men moet noodzakelijk kennis hebben van zijne eigen daden. Die van eenen anderen persoon kunnen ons onbekend zijn, al ware men ook zijn erfgenaam of zaakhebbende.

Hoe en door wien eed kan opgedragen worden in zaken betreffende failliet-boedels, zie men bij de wet van 18 April 1851, art. 492, § 4.

1360. Hij kan worden opgedragen in allen stand van zake, zelfs wanneer er geen hoegenaamd begin van bewijs bestaat wegens den eisch of de exceptie, waarover hij gevorderd wordt.

— Zoodat, wanneer de eisch meer dan fr. 150 bedraagt, en geen bewijs door getuigen toegelaten is, men een laatste hulpmiddel vinden kan in den beslissenden eed.

1361. Hij, aan wien de eed is opgedragen, die hem weigert of er niet in toestemt denzelven aan zijne tegenpartij terug te wijzen, of de tegenpartij, aan wie de eed is teruggewezen en die hem weigert, moet in zijnen eisch of in zijne exceptie in het ongelijk worden gesteld.

— De weigering van eedsaflegging geldt voor bekentenis; want deze weigering kan slechts voortkomen uit de vrees van meineedig te worden. Doch de wet laat aan dengene, die niet zweren wil, de keus om zich aan den eed te onttrekken, mits denzelven terug te wijzen; 't is te zeggen met te vragen, dat degene, die den eed heeft opgedragen, zelf zwere.

1362. De eed kan niet worden teruggewezen, wanneer de daad, die er het voorwerp van uitmaakt, niet die van beide partijen is, maar louter persoonlijk aan dengene, wien de eed was opgedragen.

— Een gevolg van art 1359.

1363. Wanneer de opgedragen of teruggewezen eed afgelegd is, is de tegenpartij niet ontvankelijk om de valscheid daarvan te bewijzen.

— Door het opdragen of terugwijzen van den eed verbindt men zich onwederroepelijk om voor waarheid te houden wat onze tegenpartij met eed bevestigen zal : doch het openbaar ministerie kan den meineedige vervolgen en doen straffen overeenkomstig art. 226 Swb.

1364. De partij, welke den eed opgedragen of teruggewezen heeft, kan haar woord niet meer intrekken, wanneer de tegenpartij verklaard heeft bereid te zijn om dien eed af te leggen.

— Want zoohaast de tegenpartij verklaard heeft « bereid te zijn, » bestaat er wederzijdsche overeenkomst op dat punt.

1365. De gedane eed levert alleen be-

wijs op ten voordeele van dengene, die denzelven heeft opgedragen, of tegen hem, en ten voordeele van zijne erfgenamen en zaakhebbenden, of tegen hen.

Niettemin ontslaat de eed, door eenen der elkheele schuldeischers aan den schuldenaar opgedragen, laatstgemelden alleen voor het aandeel van dezen schuldeischer;

De eed, aan den voornamen schuldenaar opgedragen, ontslaat insgelijks de borgen;

De eed, aan eenen der elkheele schuldenaars opgedragen, strekt ten voordeele der medeschuldenaren;

En de eed, aan den borg opgedragen, strekt ten voordeele van den voornamen schuldenaar.

In deze beide laatste gevallen, strekt de eed van den elkheelen medeschuldenaar of van den borg, maar ten voordeele van de andere medeschuldenaren of van den voornamen schuldenaar, wanneer hij is opgedragen over de schuld, en niet over de daad der elkheelheid of des borgtochts.

— De eerste zinsnede van dit artikel steunt op den regel, dat overeenkomsten maar van kracht zijn tusschen partijen en hunne erfgenamen of zaakhebbenden; nu, het opdragen en aanvaarden van den eed is eene wezenlijke overeenkomst. De overige zinsneden zijn overeenstemmend met de bestaande beginsels wegens de elkheelheid en den borgtocht.

§ II.

Van den ambtshalve opgelegden eed.

1366. De rechter kan aan eene der partijen den eed opleggen, hetzij om daarvan de beslissing der zaak te doen afhangen, hetzij alleenlijk om het bedrag der verwijzing te bepalen.

— Als eene aanvulling van bewijs om de overtuiging van den rechter volkomen te maken: men noemt dezen eed *iuramentum suppletorium*, wanneer hij dient om de beslissing der zaak daarvan te doen afhangen, en *juramentum in litem*, wanneer hij strekt om het beloop der verwijzing te bepalen.

1367. De rechter mag den eed niet ambtshalve opleggen, hetzij op den eisch, hetzij op de exceptie, welke daartegen opgeworpen wordt, dan onder de twee volgende voorwaarden : het is noodig,

1° dat de eisch of de exceptie niet ten volle bewezen zij;

2° dat zij niet geheel en al van bewijs ontbloot zij.

Buiten deze twee gevallen moet de rechter den eisch louter en eenvoudig óf toewijzen óf verwerpen.

— Immers, wanneer de eisch ten volle bewezen is, wijst de rechter denzelven toe, en de eed is onnoodig; wanneer hij gansch van bewijs is ontbloot, moet de rechter denzelven verwerpen.

1368. De eed, door den rechter ambtshalve aan eene der partijen opgelegd, kan door haar op de andere niet teruggewezen worden.

— De rechter om zijne overtuiging volkomen te maken, kiest diegene der partijen, in wie hij het meeste betrouwen stelt. Het moet die partij niet toegelaten zijn deze keus te veranderen.

1369. De eed op de waarde der gevorderde zaak mag door den rechter aan den eischer niet worden opgelegd, dan wanneer het overigens onmogelijk is deze waarde op eene andere wijze vast te stellen.

De rechter moet zelfs, in dit geval, de som bepalen tot beloop van welke de eischer op zijnen eed zal worden geloofd.

— Dus, om den eed, *juramentum in litem*, ambtshalve te kunnen opleggen, moet de eisch reeds bewezen zijn in zooverre, dat er maar onzekerheid bestaat wegens deszelfs bedrag. Om dat bedrag te bepalen neemt de rechter in aandacht de meerdere of mindere waarschijnlijkheid van 's eischers gezegden, mitsgaders den aard en het wezen van de zaak.

VIERDE TITEL.

Van verbintenissen, die zonder overeenkomst ontstaan.

Vastgesteld den 19 Pluviôse jaar XII (9 Februari 1804). Afgekondigd den 29 van denzelfde maand (19 Februari 1804).

1370. Zekere verbintenissen ontstaan, zonder dat eenige overeenkomst tusschenkome, noch van de zijde desgenen, die zich verbindt, noch van de zijde desgenen, jegens welken hij verbonden is.

De eene ontstaan uit het gezag alleen der wet; de andere spruiten uit eene persoonlijke daad van dengene, die zich verbonden bevindt.

De eerste zijn de onvrijwillige aangegane verbintenissen, zooals die tusschen aanpalende eigenaars, of die der voogden en andere beheerders, welke de hun opgedragene bediening niet kunnen weigeren.

Verbintenissen, welke ontstaan uit eene persoonlijke daad van dengene, die zich verbonden bevindt, vloeien voort óf uit on-

eigenlijke contracten òf uit misdrijven of oneigenlijke misdrijven: zij maken de stof uit van den tegenwoordigen titel.

— De wet ziet hier alleen op verbintenissen, die geboren worden uit daden, zonder dat daarbij eenige overeenkomst plaats hebbe. Deze daden zijn òf geoorloofd òf ongeoorloofd. Zijn zij geoorloofd, dan ontstaan daaruit « onvolkomen contracten »; zijn zij niet geoorloofd, dan worden zij begaan met opzet om te schaden of zonder opzet: in het eerste geval zijn het « misdrijven »; in het tweede, « oneigenlijke misdrijven ».

EERSTE HOOFDSTUK.

Van oneigenlijke contracten.

— De regelen, in dit hoofdstuk begrepen, zijn gegrond op het groote beginsel der zedenleer, dat men aan anderen moet doen wat men wenschen zoude, dat zij voor ons deden, in gelijke omstandigheden.

1371. Oneigenlijke contracten zijn 's menschen louter vrijwillige daden, waaruit eene zekere verbintenis jegens eenen derde, en somwijlen eene wederkeerige verbintenis van beide partijen ontstaat.

— Bij de woorden « vrijwillige daden » voege men het woord « geoorloofde », anders ware de bepaling onvolledig.

— « Louter vrijwillige daden » in tegenstelling met de betrekkingen tusschen aanpalende eigenaars en handelingen van voogden en andere beheerders, waarvan bij het derde lid van art. 1370 wordt gewaagd.

1372. Wanneer men vrijwillig eens anders zaak verricht, hetzij de eigenaar van deze verrichting kennis drage of onbewust zij, verbindt degene, die zulks doet, zich stilzwijgend om met het beheer, 'twelk hij heeft aangevangen, voort te gaan, en hetzelve te voleindigen, totdat de eigenaar in staat zij zelf daarin te voorzien; hij moet zich insgelijks belasten met alles wat van deze zaak afhangt.

Hij onderwerpt zich aan al de verplichtingen, die zouden ontstaan uit eenen uitdrukkelijken last, welke hem door den eigenaar gegeven ware.

— De « zaakverrichting » (*negotiorum gestio*) is een oneigenlijk contract, waarbij degene, die de zaak « zonder lastgeving » heeft waargenomen, zich verbindt jegens dengene, wiens zaken hij beheerd heeft, en ook in sommige gevallen dezen laatste jegens hem verbindt. Wij gaven daarop een voorbeeld onder artikel 1348.

1373. Hij is verplicht met zijn beheer voort te gaan, al kwame de eigenaar te sterven, vooraleer de zaak ten einde is gebracht, totdat de erfgenaam het bestier daarvan hebbe kunnen overnemen.

— 't Is derhalve niet alleen jegens den overledene, maar ook jegens deszelfs erfgenamen, dat de zaakverrichter zich verplicht.

1374. Hij is gehouden in het beheer der zaak te werk te gaan met al de zorgen eens goeden huisvaders.

Niettemin kunnen de omstandigheden, welke hem aangespoord hebben om zich met de zaak te lasten, den rechter machtigen om de vergoeding te matigen der schaden en verliezen, welke uit de fouten of het verzuim des beheerders mochten ontstaan.

— De omstandigheden kunnen in zekere gevallen den rechter ook strenger maken jegens den beheerder, wanneer hij zich gansch te kwader uur met eene zaak heeft belast, die zijne verrichting niet noodig had.

1375. De eigenaar, wiens zaak goed beheerd werd, moet de verbintenissen nakomen, welke de beheerder in zijnen naam heeft aangegaan, hem vergoeding doen van alle door hem aangegane persoonlijke verbintenissen, en hem al de nuttige of noodige uitgaven uitkeeren, welke hij gedaan heeft.

— Echter, wanneer de zaken niet goed beheerd zijn, kan de eigenaar, verre van aan den zaakverrichter eenige voldoening wegens zijne moeite schuldig te zijn, hem vervolgen tot vergoeding der schaden en verliezen, die hij door zijne fouten of zijne verzuimenissen heeft veroorzaakt.

1376. Hij, die bij misslag of wetens ontvangt 'tgeen hem niet verschuldigd is, verplicht zich hetzelve weder te geven aan dengene, van wien hij het ten onrechte ontvangen heeft.

— In geval van kwade trouw, is hij zelfs kroozen daarvan verschuldigd.

1377. Wanneer iemand, die bij misslag vermeende schuldenaar te zijn, eene schuld heeft gekweten, is hij gerechtigd tot terugvordering jegens den schuldeischer.

Niettemin houdt dit recht op, ingeval de schuldeischer, ten gevolge der betaling, zijnen titel heeft vernietigd, behoudens verhaal van dengene, die betaald heeft, op den waren schuldenaar.

— De misslag van dengene, die betaald heeft, moet blijkbaar zijn; want indien hij, wetens en willens, de schuld van eenen derde betaald

had, zou hij tot geene terugvordering zijn gerechtigd.

Wanneer de schuldeischer zijnen titel heeft vernietigd, moet de bij misslag gedane betaling hem niet schaden; maar daartoe is de goede trouw des schuldeischers noodig.

1378. Indien er kwade trouw bestaat van de zijde van dengene, die ontvangen heeft, is hij gehouden tot wedergave, zoo van de hoofdsom, als van de kroozen of vruchten, te rekenen van den dag der betaling.

— Omdat hij van eerst af te kwader trouw heeft bezeten.

1379. Indien het ten onrechte ontvangene een onroerend of een lichaamlijk roerend goed is, verplicht zich degene, die het onvangen heeft, om het in natuur weder te geven, indien het nog bestaat, of deszelfs waarde, indien het door zijne schuld vergaan of verslecht is; hij is zelfs verantwoordelijk voor het toevallig verlies daarvan, indien hij het te kwader trouw heeft ontvangen.

— Die te kwader trouw iets ontvangt, wat hem niet is verschuldigd, wordt met eenen dief gelijk gesteld, en dus blijft hij ook verantwoordelijk over het toevallig verlies der zaak.

1380. Indien hij, die te goeder trouw eene zaak heeft ontvangen, dezelve verkocht heeft, moet hij slechts den koopprijs teruggeven.

— Er wordt zelfs geleerd, dat wanneer hij de zaak vernietigd of ten kosteloozen titel vervreemd heeft, hij tot geene hoegenaamde uitkeering zou verplicht zijn.

1381. Degene, aan wien eene zaak teruggegeven wordt, is vergoeding verschuldigd, zelfs aan den bezitter te kwader trouw, van al de noodige en nuttige uitgaven, welke tot behoudenis der zaak gedaan zijn.

— Want zoo hij deze uitgave niet vergoedde, zou hij zich ten koste van eenen ander verrijken en zulks ware tegen het grondbeginsel : *Nemo alterius detrimento locupletari debet.*

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van misdrijven en oneigenlijke misdrijven.

— Wij zeiden reeds, dat een « misdrijf » bestaat in elke ongeoorloofde daad met voordacht van beschadiging gepleegd. Daartoe zijn dus de daad en de meening noodig. Een « oneigenlijk misdrijf » is elke ongeoorloofde daad zonder voordacht van schaden. Uit elk misdrijf ontstaan twee verschillige rechtsvorderingen, de « strafvordering » en de « burgerlijke rechtsvordering ». Deze laatste heeft altoos voor oogwit het vergoeden der schaden door de daad veroorzaakt, en 't is alleen onder deze betrekking dat ze de wet alhier beschouwt.

1382. Alle welke daad ook des menschen, die aan eenen ander schade veroorzaakt, verplicht dengene, door wiens fout de schade is ontstaan, dezelve te herstellen.

— Het woord « daad » komt hier voor in zijne uitgestrekste beteekenis, en begrijpt alles wat eens anders rechten krenken kan, zoowel verzuimingen, verzwijgingen en fouten als eigenlijke daden.

1383. Ieder is verantwoordelijk over de schade, die hij veroorzaakt heeft, niet alleen door zijne daad, maar ook door zijne nalatigheid of door zijne onvoorzichtigheid.

— In onmiddellijk verband te beschouwen met het volgend artikel.

1384. Men is verantwoordelijk, niet alleen over de schade, welke men door zijn eigen toedoen veroorzaakt, maar ook over die, welke veroorzaakt wordt door de daad van personen, waarover men verantwoorden moet, of van dingen, welke men onder zijn toezicht heeft.

De vader, en na des mans dood, de moeder, zijn verantwoordelijk over de schade door hunne, bij hen inwonende, minderjarige kinderen veroorzaakt;

De meesters en degenen die anderen aanstellen tot waarneming hunner zaken, over de schade door hunne dienstboden en aangestelden veroorzaakt in de bedieningen, waartoe zij dezelve gebruikt hebben;

De onderwijzers en ambachtslieden, over de schade door hunne leerlingen en leerjongens veroorzaakt gedurende den tijd dat zij onder hunne waakzaamheid staan.

De bovengemelde verantwoordelijkheid heeft plaats, tenzij de vaders en moeders, onderwijzers en ambachtslieden bewijzen, dat zij de daad, welke tot deze verantwoordelijkheid aanleiding geeft, niet hebben kunnen beletten.

— Dit alles ziet maar op de « burgerlijke » verantwoordelijkheid van geledene schaden en verliezen; want niemand kan lijfstraffelijk over eens anders daden worden toegesproken.

Art. 21 w. v. 28 Februari 1882, *over de jacht*, en art. 20 w. v. 29 Januari 1883, *over de riviervisscherij*, zijn bijzondere toepassingen van ons artikel.

1385. De eigenaar van een dier, of degene, die zich er van bedient, is, zoolang hij het in gebruik heeft, verantwoordelijk over de schade, door het dier veroorzaakt, hetzij het onder zijne bewaring stond, hetzij het verdoold of ontsnapt was.

— Het was de plicht van den eigenaar of gebruiker de noodige voorzorg te nemen om te beletten, dat het dier iemand beschadigde, of verdoolde, of ontsnapte.

1386. De eigenaar van een gebouw is verantwoordelijk over de schade door deszelfs instorting veroorzaakt, wanneer zij is teweeg gebracht door verzuim van onderhoud, of door een gebrek in deszelfs opbouwing.

— De eigenaar moet het zich zelven wijten, dat hij zijn gebouw niet behoorlijk onderhouden heeft of niet heeft toegezien, dat het goed gebouwd wierd. Indien het gebrek in de opbouwing voortkwam van den bouwmeester, zou de eigenaar op hem verhaal hebben (art. 1792).

VIJFDE TITEL.

Van het huwelijkscontract en de wederzijdsche rechten der echtgenooten.

Vastgesteld den 20 Pluviôse jaar XII (10 Februari 1804) Afgekondigd den 30 van dezelfde maand (20 Februari 1804).

— Na de algemeene grondbeginselen der overeenkomstelijke verbintenissen te hebben vastgesteld, gaat de wet over tot de bijzondere regelen, welke aan zekere contracten eigen zijn, en zij begint met het belangrijkste van allen, het contract van huwelijk.

Door huwelijkscontract of huwelijksche voorwaarden, verstaat men de plechtige akte, welke de aanstaande echtgenooten aangaan nopens de geldelijke belangen hunner vereeniging.

EERSTE HOOFDSTUK.

Algemeene bepalingen.

1387. De wet regelt de huwelijksvereeniging, wat de goederen betreft, alleen bij ontbreken van afzonderlijke overeenkomsten, welke de echtgenooten mogen maken zooals zij het raadzaam vinden, mits dezelve niet strijdig zijn met de goede zeden, en bovendien onder de navolgende wijzigingen.

— De wet wil dat de huwelijksche overeenkomsten vrij zijn als het huwelijk zelf, en laat aldus in het huwelijkscontract eene menigte van bedingen toe, welke zij in andere omstandigheden verbiedt; doch in geenen gevalle mogen deze bedingen strijdig zijn met de openbare orde (art. 6), noch met de goede zeden.

1388. De echtgenooten mogen niet afwijken van de rechten, welke spruiten uit het mansgezag op de personen van vrouw en kinderen, of welke den man als opperhoofd toebehooren, noch van de rechten aan den langstlevenden echtgenoot opgedragen, bij den titel *van vaderlijke macht*, en bij den titel *van minderjarigheid, voogdij en zelfmaking*, noch ook van de verbiedende bepalingen des tegenwoordigen Wetboeks.

— Het mansgezag, de vaderlijke macht en de voogdij zijn rechten, in het openbaar belang daargesteld ; dus kunnen de echtgenooten dezelve niet wijzigen.

« Verbiedende schikkingen » zijn zoodanige als welke de art. 1399, 1453, 1521, enz. bevatten.

1389. Zij vermogen geene hoegenaamde overeenkomst te maken noch verwerping te doen, strekkende om de wettelijke orde der erfopvolgingen te veranderen, hetzij ten aanzien van hen zelven in de nalatenschap hunner kinderen of nakomelingen, hetzij ten aanzien hunner kinderen onderling; onverminderd de schenkingen onder levenden of bij uitersten wil, welke zullen kunnen plaats hebben, volgens de vormen en in de gevallen bij het tegenwoordig Wetboek bepaald.

— Het verwerpen eener toekomstige nalatenschap is verboden bij artikel 791, zelfs bij wege van huwelijksche voorwaarde; want daardoor zou de openbare orde worden gestoord.

1390. De echtgenooten vermogen niet meer op eene algemeene wijze te bedingen, dat hunne vereeniging zal worden geregeld door eene der plaatselijke costumen, wetten of keuren, die eertijds de verschillende gedeelten van het Belgisch grondgebied beheerschten, en door het tegenwoordig Wetboek zijn afgeschaft.

— Men weet, dat geheel België voordezen werd beheerscht door het costumiere recht. De wet verbiedt, dat men zich in het huwelijkscontract op eene « algemeene wijze » schikke naar eene of andere der oude costumen, en daaruit volgt, dat het toegelaten is zich aan dezelve alsnog op eene « bijzondere wijze » te onderwerpen, mits men de artikelen der verkozen costumen in het contract als huwelijks bedingen overschrijve.

1391. Zij mogen echter op eene algemeene wijze verklaren, dat zij verstaan te trouwen of onder het bestuur van gemeen-

schap of onder het bruidschattelijk bestuur.

In het eerste geval, en onder het bestuur van gemeenschap, zullen de rechten van de echtgenooten en hunne erfgenamen worden geregeld door de bepalingen van het tweede hoofdstuk des tegenwoordigen titels.

In het tweede geval, en onder het bruidschattelijk bestuur, zullen hunne rechten geregeld worden door de bepalingen van het derde hoofdstuk.

— Door « bestuur » (*regimen*) wordt hier verstaan de samenhang der regelen, welke eene zaak beheerschen.

De aard en het wezen van het gemeenschappelijk bestuur is de vermenging van al wat den echtgenooten in roerende baten en kommeren eigen is. Van het bruidschattelijk bestuur is het de onvervreemdbaarheid van de onroerende goederen der vrouw, waarvan de man slechts het vruchtgebruik geniet.

1392. Het eenvoudig beding, dat de vrouw goederen ten bruidschat aanbrengt, of dat er voor haar daartoe aangebracht worden, is niet voldoende om deze goederen aan het bruidschattelijk bestuur te onderwerpen, indien het huwelijkscontract geene uitdrukkelijke verklaring deswegens bevat.

De onderwerping aan het bruidschattelijk bestuur spruit ook niet uit de eenvoudige verklaring, door de echtgenooten gedaan, dat zij buiten gemeenschap trouwen, of dat zij van goederen zullen gescheiden zijn.

— Het gemeenschappelijk bestuur is 't algemeen recht; de echtgenooten worden ondersteld hetzelve te hebben aangenomen, telkens zij het tegendeel niet uitdrukkelijk hebben te kennen gegeven. Wanneer zij verklaren buiten gemeenschap of gescheiden van goederen te trouwen, worden deze schikkingen beheerscht door de art. 1530 en volg.

1393. Bij ontbreken van afzonderlijke bedingen, die van het bestuur der gemeenschap afwijken of hetzelve wijzigen, zullen de regelen, in het eerste deel van het tweede hoofdstuk daargesteld, het gemeene recht in België uitmaken.

— Zoodat, wanneer de echtgenooten zonder contract trouwen, of wanneer zij eenvoudig in hun contract verklaren zich aan het gemeenschappelijk bestuur te onderwerpen, zij zullen worden beschouwd als tot huwelijksche voorwaarden te hebben aangenomen de bepalingen van het eerste deel des volgenden hoofdstuks.

1394. Alle huwelijksche overeenkomsten zullen, vóór het huwelijk, bij akte voor notaris worden opgesteld.

— Het huwelijkscontract is dus niet alleen eene authentieke, maar tevens eene « plechtige » akte. Indien het onder handteeken mocht worden opgemaakt, zouden de rechten der echtgenooten en der kinderen al te weinig verzekerd zijn. Het moet vóór het huwelijk worden opgesteld; anders zouden de echtgenooten worden beschouwd als eenvoudiglijk onder het gewone gemeenschappelijk bestuur gehuwd te zijn.

— Hoe huwelijksche voorwaarden moeten bekend gemaakt worden, zie men bij art. 76, 10°, van dit Wetboek, en bovendien, ten aanzien van koophandelaars, bij art. 12-14 w. v 15 December 1872 (Wetb. van kooph., 1e Boek, Titel II).

1395. Zij kunnen na de voltrekking van het huwelijk geene verandering ondergaan.

— Nadien mocht de invloed van den eenen echtgenoot nadeelige schikkingen voor den anderen kunnen teweegbrengen; en voor derde personen, die met de echtgenooten zullen handelen, is het niet minder belangrijk van eerst af stellig te weten, onder welk bestuur de echtgenooten gehuwd zijn, of, bij voorbeeld, de goederen der vrouw vervreemdbaar zijn of niet.

1396. De veranderingen, welke daaraan, vóór deze voltrekking, mochten gedaan worden, moeten worden vastgesteld bij akte in denzelfden vorm verleden als het huwelijkscontract.

Geene verandering of wederschrift is overigens van waarde, zonder het bijzijn en de gelijktijdige toestemming van al de personen, die in het huwelijkscontract partijen zijn geweest.

— Het huwelijk alleen geeft aan het contract zijne onwederroepelijke kracht; zoolang het huwelijk niet voltrokken is, kan het contract worden veranderd, maar daartoe wordt het bijzijn vereischt van al de personen, die bij de oorspronkelijke akte als partijen hebben gestaan.

Onder art. 1321 is gezegd wat wederschriften zijn.

1397. Alle veranderingen en wederschriften, zelfs bekleed met de vormen bij het voorgaand artikel voorgeschreven, zullen ten aanzien van derden krachteloos blijven, wanneer zij niet onderaan de minute van het huwelijkscontract zijn opgesteld; en de notaris zal, op straf van vergoeding van schaden en verliezen aan partijen, en op meerdere straf, indien daartoe grond is, noch grossen, noch uitgiften van het huwelijkscontract mogen afleveren, zonder onderaan dezelve de

verandering of het wederschrift mede over te schrijven.

— De reden van dit artikel is het belang van derden, welke kennis moeten kunnen hebben niet alleen van het oorspronkelijk contract, maar tevens van de daaraan toegebrachte veranderingen.

1398. De minderjarige, die bekwaam is om huwelijk aan te gaan, is ook bekwaam om in al de overeenkomsten, waarvoor dit contract vatbaar is, toe te stemmen; en de overeenkomsten en schenkingen, welke hij daarbij gemaakt heeft, zijn geldig, mits hij in het contract bijgestaan werd door de personen, wier toestemming tot de geldigheid des huwelijks noodig is.

— 't Ware vergeefs, dat de minderjarige toegelaten wierd om huwelijk aan te gaan, indien hij niet tevens bevoegd ware om huwelijksche voorwaarden te bedingen. Echter is het eene wijze voorzorg der wet, welke vereischt, dat hij daarin bijgestaan worde door diegenen, zonder welker toestemming hij geen huwelijk kon aangaan.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van het gemeenschappelijk bestuur.

1399. De gemeenschap, hetzij wettelijke, hetzij overeenkomstelijke, neemt aanvang van den dag des huwelijks, voor den beambte van den burgerlijken stand aangegaan: men mag niet bedingen, dat zij op een ander tijdstip zal aanvangen.

— « Wettelijke gemeenschap » is die, welke bestaat zonder contract, en alleen uit kracht der wet, of ten gevolge der eenvoudige verklaring dat de echtgenooten onder het gemeenschappelijk bestuur trouwen. « Overeenkomstelijke gemeenschap » bestaat maar voor zooveel het contract in eenigen deele afwijkingen van de wettelijke gemeenschap bevat.

Alzoo de gemeenschap vóór het huwelijk niet kan bestaan, en na het huwelijk niet kan bedongen worden, is het klaar, dat zij op geen ander tijdstip dan de voltrekking des huwelijks kan aanvangen.

EERSTE DEEL.

Van wettelijke gemeenschap.

1400. De gemeenschap, welke door de eenvoudige verklaring, dat men onder het gemeenschappelijk bestuur trouwt, of bij ontbreken van contract tot stand gebracht wordt, is onderworpen aan de regelen, die in de zes volgende afdeelingen uitgelegd worden.

EERSTE AFDEELING.

Van hetgeen de gemeenschap in baten en lasten uitmaakt.

— Door « baten » van de gemeenschap, verstaat men de mas der goederen, welke tot de gemeenschap behooren. Door « lasten, » ook wel eens « kommeren » genoemd, de mas der schulden. Baten en lasten staan dus over elkander als goederen en schulden, als ontvangsten en uitgaven.

§ I.

Van de baten der gemeenschap.

1401. De gemeenschap bestaat batelijk:

1° Uit al het roerend goed, hetwelk de echtgenooten ten dage der voltrekking van het huwelijk bezaten, mitsgaders uit al het roerend goed, dat hun, staande het huwelijk, opkomt ten titel van erfenis of zelfs van schenking, indien de schenker het tegendeel niet heeft te kennen gegeven;

2° Uit al de vruchten, inkomsten, kroozen en achterstallen, van welken aard zij mogen wezen, staande het huwelijk verschenen of ingezameld, en voortkomende van de goederen, die den echtgenooten tijdens de huwelijksvoltrekking toebehoorden, of van diegene, welke hun staande het huwelijk zijn opgekomen, te welken titel het zij;

3° Uit al de onroerende goederen die staande het huwelijk verkregen zijn.

— Men merke op: bij nr 1, dat het roerend goed, te allen anderen titel als erfenis of schenking verkregen, ook in de gemeenschap valt;

Bij nr 2, dat zoowel de hoofdsommen of kapitalen van renten in de gemeenschap komen als de kroozen of achterstallen;

Bij nr 3, dat onder het woord « verkregen, » verstaan wordt ten bezwarenden titel.

1402. Alle onroerend goed wordt geacht aanwinst der gemeenschap te zijn, indien het niet bewezen is, dat een der echtgenooten daarvan den eigendom of het wettelijk bezit had vóór het huwelijk, of dat het hem sedert dien, ten titel van erfenis of schenking, is opgekomen.

— De onderstelling is dus altoos ten voordeele der gemeenschap, wanneer er geen bewijs van uitsluitenden eigendom ten behoeve van eenen der echtgenooten bestaat.

— « Aanwinst der gemeenschap », alles wat door de gemeenschap, staande het huwelijk wordt verkregen, « aangewonnen » wordt bij

den oorspronkelijken tekst onverschillig bedoeld door de benamingen *acquêts de communauté* en *conquêts*, die voormalig in zin verschilden.

1403. Houtkappingen en -vellingen, alsook opbrengsten van groeven en mijnen vallen in de gemeenschap, voor alles wat daarvan als lijftocht wordt beschouwd, ingevolge de regelen uitgedrukt in den titel *van lijftocht, gebruik en bewoning*.

Indien de houtkappingen en -vellingen, die, volgens deze regelen, gedurende de gemeenschap konden plaats hebben, niet geschied zijn, zal daarover vergelding verschuldigd zijn aan den echtgenoot, die geen eigenaar van den grond is, of aan zijne erfgenamen.

Indien de groeven of mijnen, staande het huwelijk, ontgonnen zijn, vallen de opbrengsten er van slechts in de gemeenschap mits vergelding of schadeloosstelling aan dengene der echtgenooten, wien zij mocht verschuldigd zijn.

— Men vergelijke dit artikel met de artikelen 590, 591, 592, 593, 594 en 598; de gemeenschap wordt hier beschouwd als tochtenaarster van de goederen der echtgenooten.

De « vergelding », waarvan hier gewaagd wordt, heeft voor doel het beletten van zijdelingsche bevoordeelingen. Volgens de leer der schrijvers is deze vergelding niet verschuldigd aan den echtgenoot, maar wel aan de gemeenschap.

1404. De onroerende goederen, die de echtgenooten ten dage der voltrekking van het huwelijk bezitten of die hun, staande hetzelve, bij erfenis opkomen, vallen niet in de gemeenschap.

Niettemin, indien een der echtgenooten een onroerend goed had verkregen sedert het huwelijkscontract, waarbij gemeenschap is bedongen, en vóór de voltrekking des huwelijks, zal het intusschentijd verkregen goed in de gemeenschap komen, tenzij de verkrijging geschied ware in uitvoering van eenig huwelijksbeding, in welk geval zij volgens de overeenkomst zou geregeld worden.

— « Onroerende goederen », zoo lichaamlijke als onlichaamlijke (zie art. 526). Die goederen zijn geene vruchten van gemeenen arbeid of medewerking, en moesten dus ook in geene gemeenschap komen.

De laatste § van dit artikel beschouwt, voor dit eenig geval, de gemeenschap als aangevangen van de dagteekening des contracts.

1405. Schenkingen van onroerende goederen, welke staande het huwelijk slechts aan eenen der beide echtgenooten gedaan zijn, vallen niet in de gemeenschap, en behooren den begiftigde alleen, tenware de schenking uitdrukkelijk inhield, dat de geschonkene zaak aan de gemeenschap zal behooren.

— Door « schenking » verstaat men hier alle slag van gifte, zoo bij uitersten wille als onder de levenden.

1406. Het onroerend goed, door vader, moeder of anderen opgaanden bloedverwant, overgelaten of afgestaan aan een der beide echtgenooten, hetzij om hem te voldoen wat hij hem schuldig is, hetzij onder last om des schenkers schulden aan vreemden te betalen, komt niet in gemeenschap; behoudens vergelding of schadeloosstelling.

— Daar de overlating of afstand hier geene bloote schenking is, maar onder voorwaarden geschiedt, die voor de gemeenschap bezwarend zijn, is het rechtmatig, dat deze laatste vergelding of schadeloosstelling erlange van hetgeen de nakoming dezer voorwaarden aan de gemeenschap kan hebben gekost.

1407. Het onroerend goed, verkregen staande het huwelijk, ten titel van ruiling tegen een onroerend goed aan een der beide echtgenooten behoorende, komt niet in gemeenschap, en wordt gesteld in de plaats van het vervreemde; behoudens vergelding, indien er opleg bestaat.

— Er bestaat « opleg » (*soulte*), wanneer de meerdere waarde van het eene goed boven het andere in gelde betaald wordt.

De opleg is verschuldigd aan den echtgenoot, indien het in ruiling verkregen goed eene mindere waarde heeft, en aan de gemeenschap, indien het eene meerdere waarde heeft, dan het vervreemde.

1408. De verkrijging, welke staande het huwelijk plaats heeft ten titel van veiling of anderszins, van een deel van een onroerend goed, waarvan een der echtgenooten onverdeelde medeëigenaar was, maakt geene aanwinst uit; behoudens schadeloosstelling aan de gemeenschap over de som, welke zij tot die verkrijging heeft voorgeschoten.

Ingeval de man alleen, en in eigen naam, verkrijger of kooper wordt van een gedeelte of van het geheel van een onroerend goed, bij onverdeeldheid aan de vrouw toebehoorende, heeft deze, bij de ontbinding der gemeenschap, de keuze òf het goed over te laten aan de gemeenschap, welke alsdan jegens de vrouw het

aandeel schuldig wordt, haar in den kooprijs toekomende, òf het onroerend goed naar zich te nemen, mits aan de gemeenschap den koopprijs uit te keeren.

— Dit artikel behelst twee schikkingen : de eerste is eene toepassing van de regelen der verdeeling of verkaveling (art. 883); de tweede is eene gunst aan de vrouw toegekend.

§ II.

Van de lasten der gemeenschap en van de rechtsvorderingen, welke daaruit tegen de gemeenschap voortspruiten.

1409. De gemeenschap bestaat lastelijk :

1° Uit al de roerende schulden, waarmede de echtgenooten, ten dage der voltrekking van hun huwelijk, bezwaard waren, of waarmede de erfenissen bezwaard zijn, welke hun, staande het huwelijk, opkomen; behoudens vergelding over die, welke betrekkelijk zijn tot onroerende goederen aan den eenen of den anderen der echtgenooten eigen;

2° Uit de schulden, zoo hoofdsommen als achterstellen of kroozen, aangegaan door den man gedurende de gemeenschap, of door de vrouw met 's mans toestemming; behoudens vergelding in de gevallen, waarin daartoe gronden zijn;

3° Uit de achterstellen en kroozen alleen van renten en lastelijke schulden, welke aan beide echtgenooten persoonlijk eigen zijn;

4° Uit de lijftochtelijke herstellingen der onroerende goederen, die niet in gemeenschap komen;

5° Uit de levensbehoeften der echtgenooten, de opvoeding en het onderhoud der kinderen, en uit allen anderen last des huwelijks.

— Daar de roerende goederen in gemeenschap komen, is het billijk, dat ook de roerende schulden daarin vallen. Eene roerende schuld is die, welke een roerend goed tot onderwerp heeft of daaruit voortkomt : *quae tendit ad quid mobile*, en omgekeerd.

Wegens de « lijftochtelijke herstellingen », zie men art. 605 en 606.

1410. De gemeenschap is slechts gehouden tot de roerende schulden, door de vrouw vóór het huwelijk aangegaan, voor zooveel deze spruiten uit eene akte, vóór het huwelijk in geloofwaardigen vorm gepleegd, of vóór hetzelfde tijdstip eene zekere dagteekening bekomen hebbende, hetzij door registratie, hetzij door het overlijden van eenen of meer onderteekenaars der gezegde akte.

De schuldeischer van de vrouw, uit krachte van eene akte geene zekere dagteekening van vóór het huwelijk hebbende, kan de betaling daarvan tegen de vrouw slechts vervolgen op den blooten eigendom harer persoonlijk eigene onroerende goederen.

De man, die mocht beweren eene schuld van dezen aard voor zijne vrouw te hebben betaald, kan daarover geene vergelding eischen, noch van zijne vrouw, noch van hare erfgenamen.

— De strekking van dit artikel is te beletten, dat de vrouw gedurende het huwelijk schulden aanga, welke zij, door het vervroegen van dagteekening, mocht doen aanzien als vóór het huwelijk bestaan te hebben.

1411. De schulden der louter roerende erfenissen, welke den echtgenooten, staande huwelijk, opkomen, zijn voor het geheel ten laste der gemeenschap.

— Immers geniet de gemeenschap de roerende baten der erfenis.

1412. De schulden eener louter onroerende erfenis, die staande huwelijk aan een der echtgenooten opkomt, zijn geen last der gemeenschap; behoudens het recht, dat de schuldeischers hebben, om hunne betaling op de onroerende goederen van gezegde erfenis te vervolgen.

Niettemin, indien de erfenis aan den man is opgekomen, kunnen de schuldeischers der erfenis hunne betaling vervolgen, hetzij op al de eigen goederen des mans, hetzij zelfs op die der gemeenschap; behoudens, in dit tweede geval, de vergelding aan de vrouw of hare erfgenamen verschuldigd.

— De reden der tweede schikking van dit artikel is, dat de man, eenigermate meester der gemeenschap zijnde, de goederen daarvan gebruiken kan, zelfs om zijne eigene schulden te betalen.

1413. Indien de louter onroerende erfenis aan de vrouw is opgekomen, en deze dezelve met toestemming haars mans heeft aanvaard, kunnen de schuldeischers der erfenis hunne betaling vervolgen op al de persoonlijk eigene goederen der vrouw; doch, indien de erfenis alleen door de vrouw, als daartoe op 's mans weigering in rechte gemachtigd, aanvaard is, kunnen de schuldeischers, in geval van ongenoeg-

zaamheid van de onroerende goederen der erfenis, hun recht slechts op den blooten eigendom der andere persoonlijk eigene goederen van de vrouw vervolgen.

— Door zijne vrouw te machtigen ziet de man op zekere wijze af van zijnen lijftocht op de eigene goederen zijner vrouw; door zijne weigering geeft hij te kennen, dat hij van dezen lijftocht niet verstaat af te zien: vandaar het onderscheid bij dit artikel gemaakt.

1414. Wanneer de erfenis, aan een der echtgenooten opgekomen, gedeeltelijk roerend en gedeeltelijk onroerend is, zijn de schulden, waarmede zij bezwaard is, maar een last der gemeenschap tot beloop van het evenredig aandeel van het roerend goed in de schulden, naar gelang der waarde van dit roerend goed vergeleken met die der onroerende goederen.

Dit evenredig aandeel wordt geregeld volgens de beschrijving, dien de man moet doen opmaken, hetzij uit eigen hoofde, indien de erfenis hem persoonlijk aangaat, hetzij als beheerende en machtigende de handelingen van zijne vrouw, indien de erfenis op haar is vervallen.

— De wet vereischt hier eene beschrijving (*inventaire*), omdat anders het roerend goed der erfenis zich zou kunnen vermengen met het roerend goed der gemeenschap.

1415. Bij gebreke van beschrijving en in alle gevallen, waarin dit gebrek aan de vrouw nadeelig is, kan zij of kunnen hare erfgenamen, bij de ontbinding der gemeenschap, alle vergelding als naar regte vervolgen, en zelfs zoo door titels en huiselijke papieren als door getuigen, en desnoods door algemeene bekendheid, bewijs doen van den toestand en de waarde van het niet beschreven roerend goed.

De man is nimmer tot het doen van dit bewijs ontvankelijk.

— De man is nimmer ontvankelijk om deze bewijzen op te brengen, vermits hij het zich zelven te wijten heeft, dat er geen inventaris gemaakt is, terwijl de vrouw, onder 's mans gezag geplaatst, de opmaking daarvan niet vorderen kan.

1416. De bepalingen van artikel 1414 beletten niet, dat de schuldeischers eener gedeeltelijk roerende en gedeeltelijk onroerende erfenis hunne betaling vervolgen op de goederen der gemeenschap, hetzij de erfenis aan den man is opgekomen, hetzij ze aan de vrouw is te beurt gevallen, wanneer deze de erfenis, met haars mans toestemming, aanvaard heeft; dit alles behoudens de wederzijdsche vergeldingen.

Hetzelfde geldt, wanneer de erfenis alleen door de vrouw, als daartoe in regte gemachtigd, is aanvaard, en nogtans de roerende goederen er van in de gemeenschap vermengd zijn, zonder voorafgaande beschrijving.

— Het is rechtmatig, dat de schuldeischers der erfenis niet worden benadeeligd door eene verdeeling, welke hun gansch vreemd is.

1417. Indien de erfenis alleen door de vrouw, als daartoe op 's mans weigering in regte gemachtigd, aanvaard is, en dat er eene beschrijving is gemaakt, kunnen de schuldeischers hunne betaling maar vervolgen op de goederen, zoo roerende als onroerende, der gezegde erfenis, en, in geval van ongenoegzaamheid, op den blooten eigendom der andere persoonlijk eigen goederen van de vrouw.

— In dit geval heeft de man aan al zijne verplichtingen voldaan; hij kan dus aan geen verhaal blootgesteld zijn op hetgeen hem persoonlijk eigen is of als meester der gemeenschap behoort.

1418. De regelen, in de artikelen 1411 en volgende vastgesteld, zijn toepasselijk op de schulden, die van eene schenking afhangen, evenzeer als op die welke voortkomen uit eene erfenis.

— Dit ziet voornamelijk op « erfstellingen bij overeenkomst » (*institutions contractuelles*), waarover in titel II, hoofdstukken VIII en IX, wordt gehandeld.

1419. De schuldeischers kunnen de betaling der schulden, welke de vrouw met toestemming van haren man aangegaan heeft, vervolgen, zoo op al de goederen der gemeenschap, als op die van den man of van de vrouw; behoudens de vergelding aan de gemeenschap, of de schadeloosstelling aan den man verschuldigd.

— Man en vrouw worden hier dus beschouwd als ieder voor het geheel aansprakelijk. Om de vergelding vast te stellen, moet er worden gezien, in wiens persoonlijk belang de schuld is aangegaan; want de vrouw kan zich uitsluitend in 't belang van den man verbonden hebben.

1420. Alle schuld, welke door de vrouw maar krachtens algemeene of bijzondere volmacht des mans is aangegaan, komt ten laste der gemeenschap; en de schuldeischer kan daarvan de betaling noch tegen de vrouw, noch op hare personeele goederen vervolgen.

— Want de lastgever wordt geacht zelf te

doen wat de lasthebber voor hem doet (art. 1990, 1998).

TWEEDE AFDEELING.

Van het beheer der gemeenschap, en van het uitwerksel der akten van eenen of anderen der echtgenooten met betrekking tot het echtelijk genootschap.

1421. De man alleen beheert de goederen der gemeenschap.

Hij kan ze verkoopen, vervreemden en hypothekeeren, zonder tusschenkomst van de vrouw.

— 's Mans rechten op de gemeenschap zijn, ten aanzien van derden, die van eenen waren eigenaar. Het recht der vrouw beperkt zich om, bij de ontbinding der gemeenschap, de goederen te deelen, die dezelve alsdan uitmaken. Maar uit het recht van den man spruit ook voor hem de verplichting, zelfs op zijne eigene goederen de schulden te kwijten, die hij namens de gemeenschap aangaat.

1422. Hij kan onder levenden ten kosteloozen titel niet beschikken over de onroerende goederen der gemeenschap, noch over het geheel, noch over eene bepaalde hoeveelheid der roerende goederen, tenzij om aan beider gemeene kinderen een bestaan te bezorgen.

Hij vermag nogtans over de roerende goederen te beschikken, ten kosteloozen en bijzonderen titel, ten behoeve van wie het zij, mits hij zich den lijftocht daarvan niet voorbehoude.

— De man kan de onroerende goederen der gemeenschap verkoopen, ruilen en belasten, omdat hij dan daarover wederkeerig iets ontvangt, en dat alsdan voor de gemeenschap de kans van verlies door de kans van winst wordt opgewogen. Maar wanneer hij ten kosteloozen titel beschikt, dat is weggeeft, is het gegevene verloren zonder vergeld. Deze is de rede van het onderscheid.

1423. De schenking bij uitersten wil, door den man gedaan, mag zijn aandeel in de gemeenschap niet overtreffen.

Indien hij, onder dezen vorm, een voorwerp van de gemeenschap heeft weggeschonken, kan de begiftigde hetzelve niet in natuur vorderen, dan voor zooveel het voorwerp, bij de verdeeling, in den kavel van 's mans erfgenamen valt; indien het voorwerp in den kavel dezer erfgenamen niet valt, geniet de begiftigde vergelding van de volle waarde van het geschonken voorwerp, op het aandeel der erfgenamen van den man in de gemeenschap en op de persoonlijk eigene goederen van dezen laatste.

— Uiterste wilsbeschikkingen worden maar van kracht op een tijdstip, wanneer de gemeenschap niet meer bestaat; derhalve kan de man slechts zijn aandeel in de gemeenschap bij uitersten wil wegschenken.

Er wordt geleerd, dat de bepaling van dit artikel mede van toepassing is op de uiterste wilsbeschikkingen der vrouw.

1424. De boeten, door den man verbeurd wegens misdaad [den burgerlijken dood niet medebrengende]*, kunnen worden vervolgd op de goederen der gemeenschap, behoudens vergelding aan de vrouw verschuldigd; de boeten, door de vrouw verbeurd, kunnen maar worden verhaald op den blooten eigendom harer personeele goederen, zoolang de gemeenschap duurt.

* Grondw., art. 13.

— De wet spreekt hier alleen van « boeten », doch de schrijvers zijn nagenoeg eenstemmig van gevoelen, dat hetzelfde geldt ten opzichte van alle burgerlijke vergoeding wegens misdrijven, en van alle gerechtskosten.

[1425]*.

* Grondw., art. 13.

1426. De akten, door de vrouw zonder 's mans toestemming, zelfs met machtiging van het gerecht, gepleegd, verbinden de goederen der gemeenschap niet, tenzij wanneer ze zich als openbare koopvrouw en ter zake van haren handel verbindt.

— Men zie daaromtrent art. 219 en 220 hiervoren.

1427. De vrouw kan zich niet verbinden, noch de goederen der gemeenschap verpanden, zelfs niet om haren man uit de gevangenis te helpen, of om, in 's mans afwezigheid, hare kinderen een bestaan te bezorgen, dan na daartoe in rechte gemachtigd te zijn.

— Derhalve kan zij noch leeningen doen, noch hypotheek verleenen op de goederen der gemeenschap.

1428. De man heeft het beheer van al de personeele goederen der vrouw.

Hij kan alle roerende en bezitrechtige actiën, aan de vrouw toekomende, alleen uitoefenen.

Hij vermag de personeele onroerende goederen zijner vrouw zonder hare toestemming niet te vervreemden.

Hij is verantwoordelijk wegens alle verval der personeele goederen van zijne vrouw, door verzuim van akten van behoudenis veroorzaakt.

— Door « personeele goederen » worden telkens verstaan de goederen, die niet in gemeenschap vallen, en die aan eenen der echtgenooten persoonlijk eigen zijn.

— « Bezitrechtige actiën » (*actions possessoires*) worden als roerend beschouwd, in tegenstelling met « eigendomsactiën » (*actions pétitoires*). Deze moeten door den man en de vrouw gezamenlijk worden ingespanren.

Door « akten van behoudenis » verstaat men hier, bij voorbeeld, het doen der noodige herstellingen, het beletten van verjaring, enz.

1429. De pachten, welke de man alleen verleend heeft van de goederen zijner vrouw, voor eenen langeren tijd dan negen jaar, zijn, in geval van ontbinding der gemeenschap, ten aanzien van de vrouw of van hare erfgenamen, maar verplichtend voor den tijd, die te loopen blijft, hetzij op het eerste tijdvak van negen jaar, indien partijen zich nog daarin bevinden, hetzij op het tweede, en zoo vervolgens, dermate dat de pachter slechts het recht hebbe om het genot van het tijdvak van negen jaar, waarin hij zich bevindt, te voleinden.

— Het recht van beheeren of besturen brengt het recht van verhuren of verpachten mede, en 't is klaar, dat de pachten, door den man verleend, moeten blijven bestaan, zoolang de gemeenschap duurt; houdt de gemeenschap gedurende de pacht op, dan moeten de rechten der pachters of huurders ook eenigszins verzekerd worden wil men den man gelegenheid geven om voordeelig te verpachten. Vandaar de bepaling van dit artikel, die daarop nederkomt, dat wanneer, bij voorbeeld, de man eene pacht van achttien jaar heeft verleend en de vrouw sterft vier jaar na het aangaan van de pacht, deze pacht maar voor vijf jaar meer zal verplichtend zijn.

1430. De pachten van negen jaar en daaronder, welke de man alleen verleend of vernieuwd heeft, van de goederen zijner vrouw, meer dan drie jaar vóór het eindigen van de loopende pacht, wanneer het landerijen betreft, en meer dan twee jaar vóór hetzelfde tijdstip, wanneer het huizen aangaat, blijven zonder uitwerksel; tenware ze vóór de ontbinding der gemeenschap waren ingegaan.

— De woorden « zonder uitwerksel » moeten worden verstaan in dezen zin, dat alleen de vrouw of hare erfgenamen het recht hebben om zich op dit artikel te beroepen De pachters of huurders blijven altoos verbonden voor den bedongen termijn.

1431. De vrouw, die zich met haren man elkheellijk verbindt voor de zaken der gemeenschap of des mans, wordt ten aanzien dezes laatsten geacht zich maar als borg verbonden te hebben; zij moet over de verbintenis, welke zij aangegaan heeft, schadeloos gesteld worden.

— Wegens de elkheelheid, zie men art. 1200. Ten aanzien des schuldeischers blijft de vrouw voor het geheel verbonden; ten aanzien des mans, als borg Daaruit volgt de schadeloosstelling, wegens welke de artikelen 1216, 1482, 1494 en 2028 moeten worden nagezien.

1432. De man, die elkheellijk of anderszins den verkoop waarborgt, dien zijne vrouw gedaan heeft van een personeel onroerend goed, heeft insgelijks verhaal jegens haar, hetzij op haar aandeel in de gemeenschap, hetzij op hare personeele goederen, indien hij wordt aangesproken.

— De man heeft blijkbaar in het bijzonder belang zijner vrouw gehandeld; dus is het billijk hem verhaal jegens haar te verleenen.

1433. Indien een onroerend goed, aan eenen der echtgenooten behoorende, verkocht is, alsmede, indien er gronddiensten verschuldigd aan erven, eenen van beiden eigen, met gereeden gelde zijn afgekocht, en de prijs daarvan in de gemeenschap is overgestort, dit alles zonder wederaanleg, moet deze prijs op de gemeenschap vooraf genomen worden, ten behoeve van den echtgenoot, die eigenaar was, hetzij van het verkochte onroerend goed, hetzij van de afgekochte gronddiensten.

— « Gronddiensten » zijn erfdienstbaarheden. « Wederanleg » (*remploi*) geschiedt door het aankoopen van goed, in plaats van het verkochte eigen goed.

1434. De wederaanleg wordt, ten aanzien van den man, geacht gedaan te zijn, telkens hij, bij het verkrijgen van eenig goed, verklaard heeft, dat zulks geschiedde met de penningen, voortkomende van de vervreemding van het onroerend goed, dat hem persoonlijk eigen was, en om hem tot wederaanleg te strekken.

— « Bij het verkrijgen » en niet nadien; want, zonder deze verklaring, zou het verkregen onroerend goed « aanwinst » der gemeenschap worden.

1435. De verklaring van den man, dat de verkrijging geschied is met penningen, voortkomende van het onroerend goed door de vrouw verkocht, en om haar tot wederaanleg te dienen, is niet voldoende, indien deze wederaanleg niet uitdrukkelijk door de vrouw is aangenomen; zoo zij denzelven niet aangenomen heeft, is zij enkellijk gerechtigd, bij de ontbinding der

gemeenschap, tot vergelding van den prijs van haar verkocht onroerend goed.

— De uitdrukkelijke aanneming der vrouw wordt vereischt, opdat de man de macht niet hebben zou aan de vrouw een onroerend goed op te dringen, 't welk voor haar misschien geene geschiktheid hebben mocht. Het ware dus niet voldoende, dat de vrouw bij het contract alleenlijk aanwezig ware zonder eenige verklaring te doen.

1436. De vergelding van den prijs van het onroerend goed, den man toebehoorende, wordt alleen op de mas der gemeenschap verhaald; die van den prijs des onroerenden goeds, aan de vrouw behoorende, wordt verhaald op de personeele goederen des mans, in geval van ongenoegzaamheid van de goederen der gemeenschap. In alle gevallen, heeft de vergelding slechts plaats op den voet des verkoops, wat men ook moge bijbrengen nopens de waarde van het vervreemde onroerend goed.

— De beweegredenen dezer verschillende bepalingen zijn tastbaar. wanneer men in aandacht neemt, dat de man voor het gevolg zijner eigene handelingen moet instaan, en dat hij ondersteld wordt de handelingen der vrouw te besturen.

1437. Telkens er uit de gemeenschap eene som genomen wordt, hetzij tot kwijting van schulden of lasten, aan eenen der echtgenooten persoonlijk eigen, zooals de prijs of een gedeelte van den prijs van een hem behoorend onroerend goed, of de afkoop van gronddiensten, hetzij tot terugbekoming, behoud of verbetering zijner eigene goederen, en in het algemeen telkenmale een van beide echtgenooten een personeel voordeel heeft genoten uit de goederen der gemeenschap, is hij daarover vergelding schuldig.

— Derhalve, telkens een echtgenoot zich ten koste der gemeenschap verrijkt, is hij aan dezelve vergelding schuldig; 't is te zeggen, dat, bij de ontbinding der gemeenschap, de daaruit verschoten gelden weder in de mas der gemeenschap zullen worden gebracht door den echtgenoot, die ze genoten heeft, of door zijne erfgenamen.

1438. Indien de vader en de moeder te zamen hun beider gemeene kind ten huwelijk begiftigd hebben, zonder het aandeel uit te drukken, waarover zij daarin verstonden bij te dragen, worden zij geacht zulks elk voor de helft te hebben gedaan, hetzij het huwelijksgoed geleverd of beloofd is in goederen der gemeenschap, hetzij het bestond uit goederen aan eenen van beide echtgenooten eigen.

In het tweede geval, heeft de echtgenoot, wiens personeel onroerend of ander goed ten huwelijke gegeven is, eene actie tot vergoeding op de goederen des anderen echtgenoots, voor de helft van het gezegde huwelijksgoed, berekend naar de waarde van het gegeven goed, tijdens de schenking.

— Het woord « huwelijksgoed » begrijpt hier en in de volgende artikels alles. wat door de echtgenooten of een van hen aan beider gemeene kind wordt geschonken, tot bijdragen in de lasten van zijn aanstaande huwelijk.

1439. Het huwelijksgoed, door den man alleen aan beider gemeene kind in goederen der gemeenschap gegeven, komt ten laste der gemeenschap; en, ingeval de gemeenschap door de vrouw is aanvaard, moet deze laatste de helft in het huwelijksgoed dragen, tenware de man uitdrukkelijk verklaard hadde, dat hij hetzelve voor het geheel of voor een meerder aandeel dan de helft te zijnen laste nam.

— Kinderen ten huwelijke begiftigen is een natuurlijke plicht van beide ouders. en daarom laat de wet aan den man toe deze verplichting op de goederen der gemeenschap te vervullen.

1440. De waarborg van het huwelijksgoed is verschuldigd door al wie het gegeven heeft; en de kroozen daarvan loopen van den dag des huwelijks, zelfs dan, wanneer er een termijn voor de betaling is bepaald, indien het tegendeel niet bedongen is.

— In 't algemeen heeft de begiftigde geene rechtsvordering tot waarborg van het gegevene jegens den schenker; maar de huwelijksgift is geene gewone schenking, daar de man ze slechts ontvangt als eene bijdrage der vrouw in de lasten des huwelijks en dus niet ten kosteloozen titel. Vandaar de verplichting tot waarborg door den gever.

DERDE AFDEELING.

Van de ontbinding der gemeenschap en van eenige harer gevolgen.

1441. De gemeenschap wordt ontbonden : 1° door den natuurlijken dood; 2° [door den burgerlijken dood]*; 3° door de echtscheiding; 4° door de scheiding van lijve; 5° door de scheiding van goederen.

* Grondw., art. 13.

— Daar de gemeenschap een natuurlijk gevolg van het huwelijk is, moet zij ophouden, wanneer het huwelijk ophoudt.

1442. Het ontbreken van beschrijving, na den natuurlijken [of burgerlijken]* dood van eenen der echtgenooten, brengt geene voortduring van gemeenschap te weeg; behoudens de vervolgingen der belanghebbende partijen, betrekkelijk den toestand der gemeene goederen en voorwerpen, waarvan het bewijs zoo door getuigen als door algemeene bekendheid zal kunnen worden gedaan.

Indien er minderjarige kinderen zijn, doet het ontbreken van beschrijving daarenboven den overlevenden echtgenoot het genot hunner inkomsten verliezen; en de toeziende voogd, die hem niet verplicht heeft beschrijving te maken, is met hem elkheellijk gehouden tot voldoening van alle veroordeelingen, welke ten behoeve der minderjarigen kunnen worden uitgesproken.

* Grondw. art. 12.

— Volgens sommige oude costumen kon de gemeenschap, na het overlijden van eenen der echtgenooten, blijven voortduren met de erfgenamen, en zulks was eene bron van geschillen en betwistingen.

Door « vervolgingen » worden alhier verstaan alle akten, welke gepleegd worden om uit te maken, waarin de goederen tijdens de ontbinding der gemeenschap bestaan hebben.

Wegens het genot der inkomsten van de kinderen, zie men art. 384.

1443. De scheiding van goederen kan maar alleen in rechte worden vervolgd door de vrouw, wier huwelijksgoed in gevaar gebracht is, en wanneer de wanorde der zaken van den man doet vreezen, dat zijne eigene goederen niet toereikend zijn mochten om de rechten en hernemingen der vrouw te vervullen.

Alle vrijwillige scheiding is nietig.

— De scheiding van goederen is of « overeenkomstelijk » of « gerechtelijk » : overeenkomstelijk, wanneer zij bij huwelijkscontract is bedongen; gerechtelijk, wanneer zij door het gerecht wordt uitgesproken.

— Indien de vrijwillige scheiding toegelaten ware, zouden de echtgenooten altoos het vermogen hebben om hunne huwelijksche voorwaarden ten nadeele hunner schuldeischers te veranderen.

1444. De scheiding van goederen, ofschoon in rechte uitgeproken, is nietig, indien zij niet ten uitvoer is gebracht door de wezenlijke voldoening der rechten en hernemingen van de vrouw, blijkens eene geloofwaardige akte, ten beloope van 's mans goederen, of ten minste door vervolgingen binnen de vijftien op het vonnis gevolgde dagen ingesteld en sedert onafgebroken voortgezet.

— Anders mocht men onderstellen, dat man en vrouw zich verstaan hebben om eene verbodene vrijwillige scheiding, ter verkorting van de rechten der schuldeischers, te weeg te brengen.

1445. Alle scheiding van goederen, moet, vóór hare uitvoering, worden openbaar gemaakt, door aanplakking op eene daartoe bestemde tabel, in de voornaamste zaal der rechtbank van eersten aanleg, en verder, indien de man koopman, bankier of handelaar is, in die der rechtbank van koophandel zijner woonstede; zulks op straf van onwaarde der uitvoering.

Het vonnis, scheiding van goederen medebrengende, is, wat zijne uitwerkselen betreft, terugwerkend tot op den dag van den eisch.

— Het vonnis wordt openbaar gemaakt om derden en schuldeischers te verwittigen, dat de gemeenschap niet meer bestaat

De laatste zinsnede is van toepassing op alle vonnissen zonder onderscheid.

1446. De personeele schuldeischers der vrouw kunnen, zonder hare toestemming, de scheiding van goederen niet eischen.

Niettemin, in geval van failliet of verval van zaken des mans, mogen zij de rechten hunner schuldenares uitoefenen, tot beloop van het bedrag hunner inschulden.

— Men heeft reeds gezien (art. 1443), dat het recht om scheiding van goederen te eischen personeel is aan de vrouw. Derden moeten niet worden toegelaten om de echtelijke samenleving te verontrusten.

1447. De schuldeischers van den man kunnen opkomen tegen de scheiding van goederen, ter schending hunner rechten uitgesproken en zelfs uitgevoerd; zij mogen zelfs in den eisch tot scheiding tusschenkomen, om dezen te betwisten.

— Hier verzetten zich de schuldeischers « tegen » de scheiding, en zulks moest hun toegelaten zijn om alle bedrieglijke verstandhouding tusschen den man en de vrouw te beletten.

1448. De vrouw, die de scheiding van goederen bekomen heeft, moet, naar evenredigheid van haar vermogen en dat van den man, bijdragen zoo in de kosten van huishouding als in die van opvoeding van beider gemeene kinderen.

Zij alleen moet deze kosten dragen, indien er den man niets overblijft.

— Zulks is een gevolg van art. 203, betrekkelijk de verplichtingen uit het huwelijk spruitende.,

1449. De vrouw, welke gescheiden is hetzij van lijve en goederen, hetzij van goederen alleen, neemt daarover het vrije beheer weder.

Zij kan over haar roerend goed beschikken, en het vervreemden.

Zij kan hare onroerende goederen niet vervreemden zonder 's mans toestemming, of zonder daartoe, op zijne weigering, in rechte te zijn gemachtigd.

1450. De man is tot geene waarborg gehouden wegens het verzuim van aanleg of wederaanleg van den prijs van het onroerend goed, door de vrouw bij machtiging van het gerecht vervreemd, tenware hij tot het contract medegeholpen hadde, of dat het bewezen ware, dat de penningen door hem ontvangen zijn of hem ten nutte gestrekt hebben.

Hij is tot waarborg wegens het verzuim van aanleg of wederaanleg gehouden, indien de verkoop, te zijnen bijwezen en met zijne toestemming plaats gehad heeft; hij is het niet wegens de nuttigheid van dezen aanleg.

— « Aanleg » (*emploi*) bestaat, wanneer de prijs alleenlijk op rente geplaatst wordt; « wederaanleg » (*remploi*), wanneer een goed in plaats van een ander wordt verkregen.

De uitzonderingen, bij dit artikel ten opzichte van 's mans waarborg gemaakt, werden aangenomen uit hoofde van den invloed, welken hij in de aangewezen gevallen op de handelingen der vrouw hebben kan.

1451. De gemeenschap, welke ontbonden is door scheiding, hetzij van lijve en van goederen, hetzij van goederen alleen, kan met toestemming der beide partijen hersteld worden.

Zulks kan niet anders geschieden dan bij akte, verleden voor notarissen en met minute, waarvan eene uitgifte moet worden aangeplakt in den vorm, als bij artikel 1445 bepaald.

In dit geval herneemt de herstelde gemeenschap hare kracht van den dag des huwelijks af; de zaken worden gebracht in denzelfden stand, alsof er geene scheiding hadde plaats gehad, onverminderd nogtans de uitvoering van de akten, die, in dezen tusschentijd, door de vrouw mochten gepleegd zijn, overeenkomstig artikel 1449.

Alle overeenkomst, waarbij de echtgenooten hunne gemeenschap mochten herstellen, onder andere voorwaarden dan die, welke dezelve te voren regelden, is nietig.

— Zonder de bepaling der laatste zinsnede van dit artikel, zouden de echtgenooten altoos een zijdelingsch middel hebben om hunne huwelijksche voorwaarden te veranderen.

't Is onnoodig op te merken, dat alleen de « gerechtelijke scheiding » kan worden gestaakt, en nimmer die, welke bij huwelijkscontract is bedongen.

1452. De ontbinding der gemeenschap, teweeg gebracht door echtscheiding of door scheiding, hetzij van lijve en van goederen, hetzij van goederen alleen, doet de rechten aan de overleving der vrouw verknocht niet openvallen; doch deze behoudt het vermogen om dezelve bij den natuurlijken [of burgerlijken]* dood haars mans uit te oefenen.

* Grondw., art. 13.

— Rechten aan de overleving verknocht kunnen natuurlijk maar bij het overlijden van eenen der echtgenooten openvallen.

Dusdanige zijn het recht van vooruitgifte (*préciput*), van schenking aan den langstlevende, enz.

VIERDE AFDEELING.

Van de aanvaarding der gemeenschap, en van de verwerping, die daarvan kan worden gedaan, met de daartoe betrekkelijke voorwaarden.

1453. Na de ontbinding der gemeenschap hebben de vrouw of hare erfgenamen en zaakhebbenden het vermogen om dezelve te aanvaarden of te verwerpen; alle beding van het tegendeel is nietig.

— De vrouw heeft het recht de gemeenschap te verwerpen, opdat de man, als beheerder en meester der gemeenschap, het persoonlijk fortuin der vrouw niet kunne krenken, door de gemeenschap met schulden te overladen. Het spreekt van zelf, dat de man, die over zijne eigene handelingen verantwoordelijk blijft, zulk een recht niet hebben kan.

Men heeft gevreesd, dat het een beding van stijl zou worden, de vrouw in het huwelijkscontract van het voorrecht van verwerping te doen afzien, en daarom verbiedt de wet alle dergelijk beding.

1454. De vrouw, die zich de goederen der gemeenschap heeft aangetrokken, kan de gemeenschap niet verwerpen.

Akten van louter beheer of van behoudenis, brengen geene aantrekking mede.

— Eene herhaling van hetgeen in de artikelen 778 en 779, wegens de aanvaarding van erfenissen, is bepaald.

1455. De meerderjarige vrouw, die in eene akte de hoedanigheid heeft genomen van in gemeenschap zijnde vrouw, kan van deze gemeenschap geenen afstand meer doen, noch zich tegen deze hoedanigheid doen herstellen, zelfs wanneer zij die genomen had vooraleer eene boedelbeschrijving te hebben doen opmaken, indien er van de zijde van 's mans erfgenamen geen arglist heeft plaats gehad.

— De vrouw kan dus hare aanvaarding doen vernietigen in twee gevallen. 1° ter zake van benadeeling, wanneer zij minderjarig is (art. 1305); 2° ter zake van arglist of bedrog, door wien ook gepleegd; « 's mans erfgenamen » alleen aanduidende, heeft ons artikel slechts willen bedoelen hetgeen meestendeels geschiedt.

1456. De overlevende vrouw, die het vermogen wil behouden om afstand van de gemeenschap te doen, moet binnen de drie maanden van den dag van 's mans overlijden, eene getrouwe en nauwkeurige boedelbeschrijving doen opmaken van al de goederen der gemeenschap, wedersprakelijk met 's mans erfgenamen, of dezelve behoorlijk geroepen zijnde.

Deze boedelbeschrijving moet door haar, bij zijne sluiting, als oprecht en waarachtig bevestigd worden, voor den openbaren ambtenaar, die ze heeft opgemaakt.

— De boedelbeschrijving of inventaris, ten verzoeke van anderen gemaakt, zou hetzelfde uitwerksel hebben. Er wordt geleerd, dat de aanstelling van eenen notaris tot het maken van deze akte ter keuze van de vrouw staat.

1457. Binnen de drie maanden en veertig dagen na 's mans overlijden, moet zij haren afstand doen ter griffie der rechtbank van eersten aanleg, in welker arrondissement de man zijne woonstede had; deze akte moet worden ingeschreven op het register bestemd om de akten van afstand van erfenissen op te nemen.

— Indien de boedelbeschrijving vóór de drie maanden geëindigd ware, zoude het uitstel van veertig dagen beginnen te loopen te rekenen van den dag zijner sluiting.

1458. De weduwe kan, naar gelang der omstandigheden, aan de burgerlijke rechtbank eene verlenging vragen van den tijd, bij het voorgaand artikel tot haren afstand bepaald; deze verlenging wordt, indien daartoe grond is, toegewezen na verhoor van 's mans erfgenamen of deze behoorlijk geroepen.

— Zie artikel 798.

1459 De weduwe, die haren afstand niet binnen den bovenbepaalden tijd heeft gedaan, is niet verstoken van het vermogen om afstand te doen, indien zij zich de gemeenschap niet heeft aangetrokken, en eene boedelbeschrijving gemaakt heeft; alleenlijk kan zij, als in gemeenschap zijnde, worden vervolgd, totdat zij afstand gedaan heeft, en zij is de kosten verschuldigd, welke tegen haar, tot haren afstand toe, gemaakt zijn.

Zij kan insgelijks worden vervolgd na verloop der veertig dagen sedert het sluiten van de boedelbeschrijving, indien deze vóór de drie maanden gesloten is.

— Het recht van aanvaarden of afzien der gemeenschap verjaart maar door verloop van dertig jaar, zulks wordt beslist bij gelijkvormigheid met artikel 789.

1460. De weduwe die eenige goederen der gemeenschap heeft ontwend of verheeld, wordt, niettegenstaande haren afstand, verklaard in gemeenschap te zijn; hetzelfde geldt ten aanzien harer erfgenamen.

— Zie art. 792.

1461. Indien de weduwe, vóór het verloop der drie maanden, sterft zonder de boedelbeschrijving gemaakt of voltrokken te hebben, zullen de erfgenamen, tot het maken of voleinden van de boedelbeschrijving, eenen nieuwen termijn van drie maanden hebben, te rekenen van het overlijden der weduwe, en van veertig dagen tot beraad, na het sluiten van de boedelbeschrijving.

Indien de weduwe sterft na het voleinden van de boedelbeschrijving, zullen hare erfgenamen, om zich te beraden, eenen nieuwen termijn hebben van veertig dagen, te rekenen van haar overlijden.

Overigens kunnen zij van de gemeenschap afstand doen, volgens de vormen hiervoren bepaald; en de artikelen 1458 en 1459 zijn op hen van toepassing.

— Zoo worden de erfgenamen der weduwe in allen deele met haar gelijk gesteld. In de boedelbeschrijving, welke zij doen maken, moet noodzakelijk de nalatenschap der weduwe begrepen worden.

[1462] *.

* Grondw., art. 13.

1463. De echtgescheiden of van lijve gescheiden vrouw, die, binnen de drie maanden en veertig dagen, nadat de echt- of lijfscheiding bij eindvonnis is uitgesproken, de gemeenschap niet aanvaard heeft, wordt geacht er van afstand te hebben gedaan, tenware zij, nog in den termijn zijnde, verlenging van denzelven in rechte verkregen hadde, wedersprakelijk met den man of deze behoorlijk geroepen zijnde.

— Hierin verschillig met de « langstlevende » vrouw, die geacht wordt aanvaard te hebben, zooals wij in artikel 1456 gezien hebben. De reden van dit verschil is, dat de man, in leven zijnde, het bezit der gemeenschap behoudt, zoolang de vrouw of hare erfgenamen niet uitdrukkelijk aanvaard hebben.

1464. De schuldeischers der vrouw kunnen den afstand betwisten, welke door haar of hare erfgenamen mocht zijn gedaan, ter schending hunner inschulden, en de gemeenschap uit eigen hoofde aanvaarden.

— « Uit eigen hoofde,- » 't is te zeggen, op hunne waging en gevaar, en alleenlijk ten beloope hunner inschulden. Dit recht der schuldeischers is een gevolg van artikel 1167.

1465. De weduwe, hetzij ze aanvaardt of afstand doet, heeft recht om binnen de drie maanden en veertig dagen, welke haar tot het maken eener boedelbeschrijving en tot beraad zijn vergund, hare levensmiddelen en die harer dienstboden te nemen uit den voorhanden zijnden voorraad, en bij ontbreken daarvan, bij leening ter rekening van de mas der gemeenschap, op last om daarvan een matig gebruik te maken.

Zij is geene huishuur schuldig uit hoofde der inwoning, welke zij gedurende deze termijnen mocht hebben genoten, in een huis van de gemeenschap afhangende of aan 's mans erfgenamen toebehoorende: en indien het huis, hetwelk de echtgenooten, tijdens de ontbinding der gemeenschap bewoonden, door hen in huur werd gebruikt, zal de vrouw, gedurende dezelfde termijnen, niets bijdragen in de betaling van gezegde huishuur, welke op den boedel zal worden genomen.

— Deze gunst wordt aan de vrouw verleend uit eene soort van medelijden met den pijnlijken toestand, waarin het verlies van haren man haar stelt.

1466. Ingeval de gemeenschap door den dood der vrouw ontbonden wordt, kunnen hare erfgenamen van de gemeenschap afstand doen binnen de termijnen en in de vormen, welke de wet ten aanzien der overlevende vrouw bepaalt.

— Derhalve worden zij niet geacht te aanvaarden, wanneer zij geene boedelbeschrijving hebben doen maken.

VIJFDE AFDEELING.

Van de verdeeling der gemeenschap na derzelver aanvaarding.

1467. Na de aanvaarding der gemeenschap door de vrouw of hare erfgenamen, worden de baten verdeeld en de lasten gedragen op de wijze hierna bepaald.

§ I.

Van de verdeeling der baten.

1468. De echtgenooten of hunne erfgenamen brengen in de mas der bestaande goederen al wat zij aan de gemeenschap, ten titel van vergelding of schadevergoeding, schuldig zijn, volgens de regelen hierboven in de afdeeling II van het eerste deel van dit hoofdstuk voorgeschreven.

1469. Ieder echtgenoot of zijn erfgenaam doet insgelijks inbreng van de sommen, welke uit de gemeenschap zijn getrokken, of van de waarde der goederen, welke de echtgenoot daaruit genomen heeft, om aan een kind van anderen bedde of om, voor zich alleen, aan een kind van gemeenen bedde een huwelijksgoed te geven.

— Herhaling van de art. 1438 en 1439.

1470. Op de mas der goederen wordt door ieder echtgenoot of zijn' erfgenaam vooruitgenomen :

1° Zijne personeele goederen, welke niet in gemeenschap zijn gekomen, indien ze in natuur aanwezig zijn, of die, welke bij wederaanleg zijn verkregen;

2° De prijs zijner onroerende goederen, welke gedurende de gemeenschap vervreemd zijn, en waarvan geen wederaanleg is geschied;

3° De vergoedingen, welke hem door de gemeenschap zijn verschuldigd.

— Vooraleer tot de verdeeling der gemeenschap over te gaan, moet de verdeelbare mas worden vastgesteld, en gevolgelijk is het noodig daarvan af te zonderen alles, wat tot de gemeenschap niet behoort.

Onder het woord « vergoedingen » zijn ook de vergeldingen begrepen.

1471. De vooruitnemingen der vrouw geschieden vóór die des mans.

Zij geschieden, wat aangaat de goederen, welke niet meer in natuur aanwezig zijn, eerst op het gereede geld, vervolgens op het roerend goed, en bij ongenoegzaamheid op de onroerende goederen der gemeenschap : in dit laatste geval, behoort de keus der onroerende goederen aan de vrouw en aan hare erfgenamen.

— Altoos omdat de man de gevolgen van zijn beheer dragen moet.

1472. De man mag zijne hernemingen slechts op de goederen der gemeenschap verhalen.

De vrouw en hare erfgenamen verhalen, in geval van ontoereikendheid der gemeenschap, hunne hernemingen op de persoonlijk eigene goederen des mans.

— Zelfde bepalingen als in art. 1436.

1473. De wederaanleggen en vergeldingen, door de gemeenschap aan de echtgenooten verschuldigd, en de vergeldingen en schadeloosstellingen, door hen aan de gemeenschap verschuldigd, brengen van rechtswege kroozen op, te rekenen van den dag der ontbinding van de gemeenschap.

— Van dien dag af heeft de echtgenoot of de gemeenschap ten onrechte de opbrengst der bewuste hoofdsommen of goederen getrokken, en uit dien hoofde zijn wederkeerig de kroozen verschuldigd.

1474. Nadat al de vooruitnemingen der beide echtgenooten op de mas gedaan zijn, wordt het overschot bij der helft verdeeld, tusschen de echtgenooten of die hen vertegenwoordigen.

1475. Indien de erfgenamen der vrouw het niet eens zijn, zoodanig dat de eene de gemeenschap aanvaard heeft, waarvan de andere afstand gedaan heeft, kan hij die aanvaard heeft, slechts zijn hoofdelijk en erfelijk aandeel genieten van de goederen, in den kavel der vrouw gevallen.

Het overige blijft aan den man, welke jegens den erfgenaam, die afstand gedaan heeft, belast blijft wegens de rechten, welke de vrouw, in geval van afstand, had kunnen uitoefenen, doch alleen tot beloop van het hoofdelijk erfelijk aandeel van dengene, die afstand gedaan heeft.

— De man behoudt zelfs geheel de gemeenschap, wanneer al de erfgenamen der vrouw daarvan afstand doen, en zulks uit hoofde van een beginsel, *jus non decrescendi* geheeten, en voor welks ontwikkeling men de schrijvers moet raadplegen.

1476. Overigens is de verdeeling der gemeenschap, voor al wat betreft hare vormen, de veiling der onroerende goederen, indien daartoe grond is, de uitwerkselen der verdeeling, de waarborg die daaruit voortspruit, en den opleg, aan al de regelen onderworpen, welke in den titel *van erfenissen* voor de verdeelingen tusschen medeërfgenamen zijn bepaald.

— Men vergelijke dus dit artikel met de artikelen 815 en volgende, 883 en volgende van het tegenwoordig Wetboek en 27, 4°, 33 en 34 van de Wet van 16 Dec. 1851.

1477. Degene der echtgenooten, welke eenige goederen der gemeenschap mocht hebben ontwend of verheeld, is beroofd van zijn aandeel in de gezegde goederen.

— Toepassing van art. 792.

1478. Indien, na het voltrekken der verdeeling, een der echtgenooten persoonlijk schuldeischer is van den anderen, zooals wanneer de prijs van zijn goed gebruikt is ter voldoening van eene personeele schuld des anderen echtgenoots, of om alle andere oorzaak, verhaalt hij zijne inschuld op het deel, dat aan dezen anderen in de gemeenschap te beurt is gevallen, ofwel op deszelfs personeele goederen.

— Bij voorbeeld, wanneer de personeele goederen van den eenen gediend hebben tot betaling der personeele schulden van den anderen.

1479. De personeele inschulden, welke de echtgenooten tegen elkander hebben te doen gelden, brengen slechts kroozen voort, van den dag, waarop de eisch in rechte gedaan wordt.

— Het zijn schuldvorderingen van bijzondere personen jegens elkander; zij komen derhalve in het gemeene recht.

1480. De schenkingen, welke de eene echtgenoot aan den anderen mocht hebben gedaan, worden alleen verhaald op het aandeel des schenkers in de gemeenschap, en op zijne personeele goederen.

— Anders zou de schenking geene schenking meer zijn, dewijl de begiftigde daarin de helft zou betalen.

1481. De rouw van de vrouw komt ten laste der erfgenamen van den vooroverleden man.

De waarde van dezen rouw wordt geregeld volgens het fortuin van den man.

Deze is ook verschuldigd aan de vrouw die van de gemeenschap afstand doet.

— De rouw maakt deel van de begravingskosten, en moet dus op de nalatenschap des mans voorafgenomen worden. Volgens de leer der schrijvers moet de rouw in gelde geleverd worden, geenszins in natuur.

§ II.

Van de lasten der gemeenschap en van het bijdragen in de schulden.

1482. De schulden der gemeenschap komen voor de helft ten laste van ieder der echtgenooten of van hunne erfgenamen; de kosten van verzegeling, boedelbeschrijving, verkoop der roerende goederen, vereffening, veiling en verdeeling, maken deel van deze schulden.

— Zie artikel 1409.

1483. De vrouw is voor de schulden der gemeenschap, hetzij ten aanzien van den man, hetzij ten aanzien van de schuldeischers, slechts aansprakelijk tot beloop van hetgene zij geniet, mits er eene goede en getrouwe boedelbeschrijving gemaakt zij, en dat zij rekening doe, zoo van hetgeen in de boedelbeschrijving is begrepen, als van hetgeen haar bij de verdeeling te beurt is gevallen.

— Dit voorrecht heeft iets gelijkends met het voorrecht van inventaris (zie art. 793 tot 802); doch er bestaan tusschen beiden wezenlijke verschillen.

1484. De man is aansprakelijk voor het volle bedrag der schulden van de gemeenschap, welke door hem gemaakt zijn, behoudens zijn verhaal op de vrouw of hare erfgenamen, voor de helft der gezegde schulden.

— Omdat de gemeenschap, ten aanzien van derden, als eigendom des mans beschouwd wordt.

1485. Hij is slechts aansprakelijk voor de helft van de personeele schulden van de vrouw, welke ten laste der gemeenschap gevallen waren.

— Want hier was de vrouw persoonlijk verbonden.

1486. De vrouw kan vervolgd worden voor het geheele bedrag der schulden, welke uit haren hoofde zijn ontstaan, en in de gemeenschap waren gekomen, behoudens haar verhaal op den man of zijnen erfgenaam, voor de helft van gezegde schulden.

1487. De vrouw, zelfs persoonlijk verbonden zijnde voor eene schuld der gemeenschap, kan slechts voor de helft dezer schuld vervolgd worden, tenzij de verbintenis elkheel ware.

— In geval van elkheele verbintenis kan zij voor het volle bedrag der schuld worden vervolgd behoudens verhaal op den man (zie art. 1431).

1488. De vrouw, die eene schuld der gemeenschap boven hare helft voldaan heeft, heeft geen recht van wedereisch jegens den schuldeischer voor het meerder deel, tenware het kwijtschrift inhield, dat hetgene zij betaald heeft voor hare helft was.

— In dit geval wordt zij ondersteld de helft in eigen naam, en de helft in naam des mans betaald te hebben, overeenkomstig art. 1236.

1489. Degene der beide echtgenooten, welke krachtens hypotheek op het onroerend goed, aan hem bij de verdeeling te beurt gevallen, vervolgd wordt voor het volle bedrag eener schuld der gemeenschap, heeft van rechtswege verhaal voor de helft dezer schuld op den anderen echtgenoot of zijne erfgenamen.

— Dit is een gevolg van de ondeelbaarheid der hypotheken, waarover ter plaats.

1490. De voorenstaande bepalingen beletten niet, dat, bij de verdeeling, een of andere der deelgenooten belast worde met de betaling van een ander gedeelte der schulden dan de helft, zelfs met de voldoening van het volle bedrag.

Telkens een der deelgenooten schulden der gemeenschap heeft betaald boven het aandeel, waartoe hij was gehouden, is er grond tot verhaal van dengene, die te veel heeft betaald, op den anderen.

— Zulk eene overeenkomst is niet verbindend voor derden; te hunnen aanzien is het eene zaak tusschen anderen, *res inter alios acta.*

1491. Alles wat hierboven ten aanzien des mans of der vrouw gezegd is, geldt ook ten aanzien der erfgenamen van den eenen of de andere; en deze erfgenamen oefenen dezelfde rechten uit, en zijn onderhevig aan dezelfde rechtsvorderingen als de echtgenoot, dien zij vertegenwoordigen.

ZESDE AFDEELING.

Van den afstand der gemeenschap en van zijne uitwerkselen.

1492. De vrouw, die afstand doet, verliest alle slag van recht op de goederen der gemeenschap, en zelfs op het roerend goed, dat van harentwege daarin gekomen is.

Zij neemt alleen terug het linnen en de kleederen tot haar gebruik behoorende.

— De bepaling der laatste zinsnede van dit artikel heeft hare oorzaak in de menschlievendheid en is op de vrouw alleen, niet op hare erfgenamen, van toepassing.

1493. De vrouw, die afstand doet, heeft recht om terug te nemen :

1° De haar toebehoorende onroerende goederen, wanneer deze in natuur aanwezig zijn, of het onroerend goed, 'twelk tot wederaanleg verkregen is;

2° Den prijs der onroerende goederen, waarvan de wederaanleg niet gedaan en aangenomen is als hierboven is gezegd;

3° Al de vergoedingen, welke haar door de gemeenschap mochten verschuldigd zijn.

— Zie art. 1470.

1494. De vrouw, die afstand doet, is ontlast van alle bijdrage in de schulden der gemeenschap, zoo ten aanzien des mans als ten aanzien der schuldeischers. Zij blijft nogtans ten aanzien dezer laatsten aansprakelijk, wanneer zij zich gezamenlijk met haren man heeft verbonden, of wanneer de schuld, eene schuld der gemeenschap geworden zijnde, oorspronkelijk uit haren hoofde was ontstaan; alles behoudens haar verhaal op den man of zijne erfgenamen.

— Niettegenstaande haren afstand, kan de vrouw door de schuldeischers worden vervolgd, wegens alle verbintenissen, welke zij vóór of gedurende het huwelijk heeft onderschreven; want een schuldenaar kan nimmer de rechten der schuldeischers verkorten.

1495. Zij kan al de hiervoren bepaalde rechtsvorderingen en hernemingen uitoefenen, zoo op de goederen der gemeenschap, als op de personeele goederen van den man.

Hare erfgenamen kunnen zulks eveneens, behoudens hetgene betreft de vooruitnemingen van het linnen en de kleederen, alsmede de woning en voeding gedurende den tijd, tot het maken van eene boedelbeschrijving en tot beraad gegeven; welke rechten louter personeel zijn aan de overlevende vrouw.

— Vermits de man eigenaar der gemeenschap blijft, is het klaar, dat de terugnemingen der vrouw worden verhaald zoo op de goederen der gemeenschap, als op s' mans eigene goederen.

Bepaling nopens de wettelijke gemeenschap, wanneer een der echtgenooten of beiden voorkinderen hebben.

1496. Alles wat hierboven gezegd is, zal worden in acht genomen, zelfs wanneer een der echtgenooten of beiden kinderen uit vorige huwelijken hebben.

Indien echter de vermenging van het roerend goed en de schulden, ten behoeve van eenen der echtgenooten eene meerdere bevoordeeling te weeg bracht dan toegelaten is bij art. 1098, in den titel ***van schenkingen onder levenden en van uiterste willen***, zullen de kinderen van het eerste bed des anderen echtgenoots de rechtsvordering tot afkorting hebben.

— Voorbeeld : de man brengt ten huwelijke voor 20,000 fr. goederen en voor 5000 fr schulden; de vrouw brengt maar in 5000 fr goederen en 2500 fr. schulden Indien de verdeeling over deze som bij der helft moest geschieden, zou het voordeel, dat zij uit haars mans inbreng geniet, zienlijk het bij de wet toegelaten voordeel (art. 1098) overtreffen. Daarom kunnen de voorkinderen de vermindering van haar deel in de gemeenschap vragen.

TWEEDE DEEL.

Van de overeenkomstelijke gemeenschap, en van de bedingen, waarbij de wettelijke gemeenschap kan worden gewijzigd of uitgesloten.

1497. De echtgenooten vermogen de wettelijke gemeenschap te wijzigen door alle slag van overeenkomsten, welke niet strijden tegen de artikelen 1387, 1388, 1389 en 1390.

De voornaamste wijzigingen zijn die, welke plaats hebben door bedingen op eene of andere der volgende wijzen gemaakt; te weten :

1° Dat de gemeenschap alleen de aanwinsten zal bevatten;

2° Dat het tegenwoordige of toekomstige roerend goed in het geheel niet, ofwel slechts voor een gedeelte in gemeenschap zal komen;

3° Dat men daarin geheel of gedeeltelijk de tegenwoordige of toekomstige onroe-

rende goederen zal begrijpen, bij wege van ameublisseering;

4° Dat de echtgenooten elk afzonderlijk hunne schulden. vóór het huwelijk aangegaan, zullen betalen.

5° Dat, in geval van afstand, de vrouw haren aanbreng vrij en onbelast zal mogen terugnemen;

6° Dat de overlevende eene vooruitgift zal genieten;

7° Dat de echtgenooten ongelijke aandeelen zullen hebben;

8° Dat er tusschen hen gemeenschap ten algemeenen titel zal plaats hebben.

— De alhier aangewezene wijzigingen der gemeenschap zijn wel de gebruikelijkste; doch het staat den echtgenooten vrij alle andere wijzigingen te maken, welke zij raadzaam vinden, mits zij niet met de openbare orde of de goede zeden strijdig zijn.

EERSTE AFDEELING.

Van de gemeenschap tot de aanwinsten beperkt.

1498. Wanneer de echtgenooten bedingen, dat er tusschen hen slechts eene gemeenschap van aanwinsten zal bestaan, worden zij geacht uit de gemeenschap te sluiten de tegenwoordige en toekomstige schulden van elk hunner, alsmede hun wederzijdsch tegenwoordig en toekomstig roerend goed.

In dit geval, en nadat ieder der echtgenooten zijnen behoorlijk bewezen aanbreng heeft vooruitgenomen, bepaalt zich de verdeeling tot de aanwinsten door de echtgenooten te zamen of afzonderlijk, staande huwelijk, gedaan en voortkomende zoo van beider gemeene vlijt als van spaarzaamheden op de vruchten en inkomsten der goederen van beide echtgenooten.

— Bij de woorden « toekomstig roerend goed » versta men hier « ten kosteloozen titel verkregen »; anders zou er geene gemeenschap van aanwinsten kunnen bestaan, en zulks ziet ook op de schulden.

1499. Indien het roerend goed, tijdens het aangaan des huwelijks bestaande, of sedert dien opgekomen, niet door eenen staat of eene boedelbeschrijving in goeden vorm is bewezen, wordt het als aanwinst aangezien.

— Een dergelijk beginsel ligt in art. 1402, betrekkelijk de wettelijke gemeenschap.

TWEEDE AFDEELING.

Van het beding, waarbij het roerend goed geheel of gedeeltelijk uit de gemeenschap gesloten wordt.

1500. De echtgenooten vermogen hun tegenwoordig en toekomstig roerend goed geheel uit hunne gemeenschap te sluiten.

Wanneer zij bedingen, dat zij er wederzijds in de gemeenschap zullen brengen tot beloop van eene bepaalde som of waarde, worden zij, daardoor alleen, geacht zich het overige voor te behouden.

— Onder toekomstig roerend goed versta men altoos « ten kosteloozen titel verkregen »; anders zou de gemeenschap op niets slaan.

1501. Dit beding maakt den echtgenoot tot schuldenaar der gemeenschap, voor de som, welke hij beloofd heeft daarin te brengen, en verplicht hem dezen aanbreng te bewijzen.

— Het bewijs van den aanbreng geschiedt bij de vereffening der gemeenschap, op de wijze als bij het volgend artikel is bepaald.

1502. De aanbreng is, ten aanzien van den man, genoegzaam bewezen door de verklaring in het huwelijkscontract vermeld, dat zijn roerend goed van zulk eene waarde is.

Hij is, ten aanzien van de vrouw, genoegzaam bewezen door het kwijtschrift, dat de man aan haar, of aan hen, die ze ten huwelijke begiftigd hebben, verleent.

— Dit verschil van bewijs spruit voort uit de wederzijdsche betrekkingen der echtgenooten. De man, als beheerder der gemeenschap, kan zich zelven geene kwijting geven; dus moet zijne verklaring volstaan, dewijl het aan de vrouw of hare bloedverwanten vrijstaat, vóór de teekening des contracts, zich van de echtheid dezer verklaring te verzekeren. Integendeel is de vrouw verplicht aan den man haren aanbreng over te leveren; en de kwijting, die zij van hem ontvangt, moet dus wel een voldoende bewijs opleveren.

1503. Ieder echtgenoot heeft recht om, bij de ontbinding der gemeenschap, terug en vooruit te nemen de waarde van hetgene het roerend goed, door hem bij het aangaan des huwelijks aangebracht, of nadien op hem vervallen, meerder bedraagt dan zijn inleg in de gemeenschap.

— De schrijvers zijn het op de bepaling dezer waarde niet eens.

1504. Het roerend goed, dat aan elk der echtgenooten, staande het huwelijk,

opkomt, moet bij eene boedelbeschrijving opgenomen worden.

Bij ontbreken eener boedelbeschrijving van het roerend goed aan den man opgekomen, of van eenen anderen titel, die geschikt is om het bestaan en de waarde daarvan, na aftrok der schulden, te bewijzen, is de man niet gerechtigd hetzelve terug te nemen.

Indien er eene boedelbeschrijving ontbreekt ten opzichte van het roerend goed aan de vrouw opgekomen, wordt aan haar of aan hare erfgenamen toegelaten, bewijs te doen, hetzij bij titel, hetzij bij getuigen, hetzij zelfs bij algemeene bekendheid, van de waarde dezes roerenden goeds.

— De titel, waarvan hier wordt gesproken, kan, bij voorbeeld, eene verkaveling zijn.

DERDE AFDEELING.

Van het beding van ameublisseering.

1505. Wanneer de echtgenooten of een hunner hunne tegenwoordige of toekomstige onroerende goederen geheel of gedeeltelijk in gemeenschap brengen, wordt dit beding *ameublisseering* geheeten.

— De roerende of mobiliere goederen vallen alleen in de gemeenschap. Om de onroerende daarin te doen vallen, beschouwt men dezelve als meubel en zulks noemt men « ameublisseering ».

Onder « toekomstige onroerende goederen » kunnen hier ook maar verstaan worden zoodanige, welke ten kosteloozen titel verkregen worden. De overige vallen van zelf in de gemeenschap.

1506. Ameublisseering kan bepaald of onbepaald zijn.

Zij is bepaald, wanneer de echtgenoot verklaard heeft zulk een onroerend goed te ameublisseeren en in gemeenschap te brengen, voor het geheel of tot beloop van zekere som.

Zij is onbepaald, wanneer de echtgenoot enkelijk verklaard heeft zijne onroerende goederen tot beloop van zekere som in gemeenschap te brengen.

— De bepaling van het woord « ameublisseering » in dit artikel, wordt door de schrijvers als gebrekkig en onvolledig erkend. Men beschouwe dezelve in verband met de twee volgende artikelen.

1507. Het uitwerksel der bepaalde ameublisseering bestaat hierin, dat het onroerend goed of de onroerende goederen, waarop zij slaat, daardoor gemeenschappelijke goederen worden, evenals de roerende goederen zelven.

Wanneer het onroerend goed of de onroerende goederen der vrouw voor het geheel geameublisseerd zijn, mag de man over dezelve beschikken als over de andere goederen der gemeenschap, en die voor het geheel vervreemden.

Indien het onroerend goed slechts voor zekere som geameublisseerd is, kan de man hetzelve niet vervreemden dan met toestemming der vrouw; doch hij kan het zonder hare toestemming met hypotheek belasten, tot beloop alleenlijk van het geameublisseerde aandeel.

— De verschillige gevolgen, welke de schrijvers uit dit en het volgende artikel trekken, weerhouden ons aan dezelve eenige verklaring te geven.

1508. Onbepaalde ameublisseering maakt de gemeenschap niet tot eigenares van de onroerende goederen, waarop zij slaat; haar uitwerksel bepaalt zich tot verplichting van den echtgenoot, die ze heeft toegestaan, om, bij de ontbinding der gemeenschap, in den boedel te begrijpen eenige zijner onroerende goederen, tot beloop van de door hem beloofde som.

De man mag, evenmin als in het voorgaand artikel, de onroerende goederen, op welke de onbepaalde ameublisseering is gevestigd, zonder toestemming zijner vrouw, noch geheel noch gedeeltelijk vervreemden; doch hij kan ze met hypotheek belasten tot beloop der ameublisseering.

1509. De echtgenoot, die eenig erf geameublisseerd heeft, is, bij de verdeeling, gerechtigd om hetzelve voor zich te behouden, door het op zijn aandeel vooraf te rekenen voor den prijs, dien het alsdan waard is; en zijne erfgenamen hebben hetzelfde recht.

— Dit onroerend goed kan voor hem eene bijzondere waarde hebben, en daarom mag hij het wedernemen, maar tegen den prijs, op welken het tijdens de verdeeling geschat wordt.

VIERDE AFDEELING.

Van het beding van afscheiding der schulden.

1510. Het beding, waarbij de echtgenooten bepalen, dat zij afzonderlijk hunne personeele schulden betalen zullen, verplicht hen om, bij de ontbinding der gemeenschap, elkander rekening te doen van de schulden, welke bewezen worden door

de gemeenschap te zijn betaald, tot ontlasting van dengene der echtgenooten, die er schuldenaar van was.

Deze verplichting is dezelfde, hetzij er eene boedelbeschrijving gemaakt is of niet; maar indien het roerende goed, door de echtgenooten ingebracht, niet opgenomen is bij eene boedelbeschrijving of eenen geloofwaardigen staat vóór het huwelijk opgemaakt, kunnen de schuldeischers van ieder' der echtgenooten, zonder acht te slaan op eenige onderscheidingen, waarop men zich mocht beroepen, hunne betaling vervolgen op het niet beschrevene roerend goed, evenals op al de andere goederen der gemeenschap.

De schuldeischers hebben hetzelfde recht op het roerend goed aan de echtgenooten gedurende de gemeenschap opgekomen, indien hetzelve insgelijks niet bij eene boedelbeschrijving of eenen geloofwaardigen staat, is opgenomen.

— Het beding van afscheiding der schulden is eene overeenkomst, waarbij de echtgenooten vaststellen, dat de gemeenschap de schulden niet zal begrijpen, welke vóór het huwelijk zijn aangegaan. De gevolgen van dit beding zijn verschillig, naar dat men 't beschouwt ten aanzien van de echtgenooten onder elkander of ten aanzien van de schuldeischers. Doch, niettegenstaande dit beding blijft de gemeenschap belast met de achterstellen en kroozen, welke sedert het huwelijk loopen (art. 1512).

1511. Wanneer de echtgenooten eene zekere som of een bepaald voorwerp in de gemeenschap brengen, is in dien aanbreng de stilzwijgende overeenkomst begrepen, dat hij niet belast is met schulden vóór het huwelijk aangegaan; en er moet door den echtgenoot, die schuldenaar is, aan den anderen rekening geschieden van alle zoodanige schulden, die den beloofden aanbreng mochten verminderen.

— Dit is dan een « stilzwijgend » beding van afscheiding; in het voorgaand artikel is het « uitdrukkelijk ».

1512. Het beding van afscheiding der schulden belet niet, dat de gemeenschap belast zij met de kroozen en achterstellen, welke sedert het huwelijk hebben geloopen.

— Omdat de achterstellen of kroozen een last der vruchten of opbrengsten zijn.

1513. Wanneer de gemeenschap vervolgd wordt wegens de schulden van eenen der echtgenooten, welke bij contract verklaard is vrij en onbelast te zijn van alle schulden vóór het huwelijk aangegaan, heeft de medeëchtgenoot recht tot eene vergoeding, welke genomen wordt, hetzij op het aandeel der gemeenschap aan den schuldenaar zijnden echtgenoot toekomende, hetzij op de personeele goederen van gezegden echtgenoot; en, in geval van ongenoegzaamheid, kan deze vergoeding verhaald worden bij wege van waarborg op den vader, de moeder, den opgaanden bloedverwant of den voogd, door wien de echtgenoot voor vrij en onbelast verklaard is.

Deze waarborg kan zelfs door den man, gedurende de gemeenschap, verhaald worden, indien de schuld uit hoofde der vrouw ontstaan is; behoudens, in dit geval, de teruggave door de vrouw of hare erfgenamen aan de borgen verschuldigd, na de ontbinding der gemeenschap.

— Het beding van « vrij en onbelast » heeft dit bijzonders, dat de gemeenschap zelfs met geene achterstellen of kroozen belast is, aangezien er gezegd wordt, dat er geene schulden bestaan.

VIJFDE AFDEELING.

Van het vermogen aan de vrouw toegestaan om haren aanbreng vrij en onbelast terug te nemen.

1514. De vrouw kan bedingen, dat zij, in geval van afstand der gemeenschap, geheel of gedeeltelijk zal terugnemen wat zij zal hebben aangebracht, hetzij tijdens het aangaan des huwelijks, hetzij nadien; doch dit beding kan zich niet verder uitstrekken dan tot de zaken, welke stellig uitgedrukt zijn, noch ten behoeve van andere dan de aangewezene personen.

Dus strekt zich het vermogen om het roerend goed, door de vrouw tijdens het aangaan des huwelijks aangebracht, terug te nemen, niet uit tot datgene, hetwelk staande het huwelijk mocht opgekomen zijn.

Zoo strekt het vermogen, aan de vrouw toegestaan, zich niet uit tot de kinderen; het vermogen aan de vrouw en aan de kinderen toegestaan, strekt zich niet uit tot de ervende opgaande bloedverwanten of zijdemagen.

In allen gevalle kunnen de aanbrengsten niet worden teruggenomen dan na aftrok der schulden personeel aan de vrouw, en welke de gemeenschap mocht hebben gekweten.

— Dit beding, waardoor de vrouw hare aanbrengsten vrij en onbelast kan terugnemen, zonder in de verliezen bij te dragen, is blijkbaar

strijdig met de grondregelen der gewone maatschap. Het is dus voor geene hoegenaamde uitbreidingen vatbaar. Deze gunst wordt aan de vrouw verleend, omdat zij geheel en al vreemd is aan het beheer der gemeenschap.

ZESDE AFDEELING.

Van overeenkomstelijke vooruitgift.

1515. Het beding, waarbij de overlevende echtgenoot gemachtigd wordt, om, vóór alle verdeeling, eene zekere som of eene zekere hoeveelheid roerende voorwerpen in natuur vooruit te nemen, geeft dan alleen recht tot die vooruitneming aan de overlevende vrouw, wanneer zij de gemeenschap aanvaardt, tenware het huwelijkscontract haar dit recht hadde voorbehouden, zelfs wanneer zij afstand doet.

Buiten het geval van dit voorbehoud, wordt de vooruitgift slechts op de deelbare mas verhaald, en niet op de personeele goederen van den vooroverleden echtgenoot.

— Het oogwit dezer bepaling is vooral aan den langstlevenden echtgenoot een huisraad te behouden, welk het pijnlijk ware bij opveiling te zien verkoopen, of weder te moeten inkoopen jegens vreemdelingen.

1516. De vooruitgift wordt niet beschouwd als eene bevoordeeling, aan de pleegvormen der schenkingen onderhevig, maar als eene overeenkomst wegens het huwelijk.

— De vooruitgift is nogtans eene wezenlijke schenking; maar, daar zij bij huwelijkscontract gemaakt is, is zij aan de vormen der gewone schenking niet onderworpen.

1517. De natuurlijke [of burgerlijke]* dood doet het recht tot de vooruitgift openvallen.

* Grondw., art. 13.

1518. Wanneer de ontbinding der gemeenschap wordt te weeg gebracht door echtscheiding of scheiding van lijve, is er geen grond tot dadelijke uitkeering der vooruitgift; maar de echtgenoot, die, hetzij de echtscheiding, hetzij de scheiding van lijve bekomen heeft, behoudt zijne rechten tot de vooruitgift, in geval van overleving. Indien het de vrouw is, blijft de som of de zaak, welke de vooruitgift uitmaakt, altijd voorloopig aan den man, op last van borgstelling.

— Wegens de borgstelling des mans is te onderscheiden, of de vrouw de gemeenschap aanvaardt of verwerpt. In 't eerste geval moet de borgstelling slechts over de helft geschieden; want de vrouw bezit reeds de andere helft ten gevolge der verdeeling.

1519. De schuldeischers der gemeenschap hebben altoos het recht om de voorwerpen, in de vooruitgift begrepen, te doen verkoopen, behoudens verhaal van den echtgenoot, overeenkomstig artikel 1515.

— Namelijk verhaal op de personeele goederen des overleden echtgenoots.

ZEVENDE AFDEELING.

Van de bedingen, waarbij aan ieder' der echtgenooten ongelijke aandeelen in de gemeenschap worden toegewezen.

1520. De echtgenooten kunnen van de gelijke verdeeling, door de wet bepaald, afwijken, hetzij door aan den overlevenden echtgenoot of aan zijne erfgenamen, in de gemeenschap een minder deel dan de helft toe te kennen, hetzij door hem slechts eene vaste som voor alle recht in de gemeenschap toe te staan, hetzij door te bedingen, dat de gansche gemeenschap, in zekere gevallen, aan den overlevenden echtgenoot, of alleenlijk aan een' van beiden zal behooren.

— Een of ander der echtgenooten kan door zijne vlijt of zijne bekwaamheid het meest in staat zijn om de gemeenschap te verrijken; dus wordt er toegelaten, dat men van de verdeeling bij der helft afwijke.

1521. Wanneer er bedongen is, dat de echtgenoot of zijne erfgenamen slechts een zeker gedeelte in de gemeenschap zullen hebben, zooals een derde of een vierde, dragen de aldus beperkte echtgenoot of zijne erfgenamen maar in de schulden der gemeenschap, naar evenredigheid van het aandeel, dat zij uit de baten genieten.

De overeenkomst is nietig, wanneer zij den aldus beperkten echtgenoot of zijne erfgenamen verplicht om in de schulden een grooter aandeel te dragen, of indien zij hen vrijstelt van een even groot deel in de schulden te dragen, als zij uit de baten genieten.

— Anders zouden de echtgenooten zich tegen den wil der wet kunnen bevoordeeligen op eene zijdelingsche wijze.

1522. Wanneer er bedongen is, dat een der echtgenooten of zijne erfgenamen slechts op eene zekere som voor alle recht in de gemeenschap zullen kunnen aanspraak maken, is het beding eene bestediging, die den anderen echtgenoot of zijne

erfgenamen verplicht om de bedongen som te betalen, hetzij de gemeenschap voordeelig of schadelijk is, toereikend of niet om de som te kwijten.

— « Besteding » (*forfait*) is eene overeenkomst waarbij men, ten prijze eener zekere som, afziet van het recht om in de gemeenschap te deelen, of zij voor- of nadeelig zij. 't Is dus eene soort van kanscontract.

1523. Indien het beding zoodanige besteding alleen vaststelt ten aanzien der erfgenamen van den echtgenoot, heeft deze, indien hij langst leeft, recht tot de wettelijke verdeeling bij der helft.

— De besteding was personeel aan de erfgenamen en slaat dus op den echtgenoot zelven niet.

1524. De man of zijne erfgenamen, welke, krachtens het beding in artikel 1520 vermeld, de gansche gemeenschap voor zich behouden, zijn verplicht al de schulden derzelve te kwijten.

De schuldeischers hebben in dit geval geene rechtsvordering tegen de vrouw noch tegen hare erfgenamen.

Indien het de overlevende vrouw is, die, mits eene bedongen som, het recht heeft jegens 's mans erfgenamen de geheele gemeenschap voor zich te behouden, zoo heeft zij de keuze, òf om hun deze som te betalen, mits voor al de schulden verbonden blijvende, òf om van de gemeenschap afstand te doen, en de goederen en lasten daarvan aan 's mans erfgenamen over te laten.

— Het is billijk, dat zij, die de geheele gemeenschap behouden, al derzelver schulden betalen.

Indien de vrouw de hier bepaalde keuze niet had, zou zij een zijdelingsch middel hebben om voorop van het recht van afstand af te zien, hetgeen de wet strengelijk verbiedt.

1525. Het is den echtgenooten veroorloofd te bedingen, dat de geheele gemeenschap aan den overlevende, of alleenlijk aan een' van hen zal behooren, behoudens het recht der erfgenamen van den anderen, om de aanbrengsten en hoofdsommen, in de gemeenschap uit den hoofde huns voorzaats gekomen, terug te nemen.

Dit beding wordt niet beschouwd als eene bevoordeeling aan de regelen betrekkelijk de schenkingen onderworpen, hetzij wat het voorwerp, hetzij wat den vorm betreft, maar alleenlijk als eene overeenkomst wegens het huwelijk en tusschen medegenooten.

— « Terug te nemen », want anders zou er zijdelingsche bevoordeeling bestaan.

ACHTSTE AFDEELING.

Van gemeenschap ten algemeenen titel.

1526. De echtgenooten mogen bij hun huwelijkscontract eene algemeene gemeenschap daarstellen van hunne goederen, zoo roerende als onroerende, tegenwoordige en toekomstige, of alleen van hunne tegenwoordige, of alleen van hunne toekomstige goederen.

— Dit is dan eene soort van algemeene ameublisseering der tegenwoordige of der toekomstige, of der tegenwoordige en toekomstige onroerende goederen, naarmate van het beding. De man wordt dan meester van al deze goederen als hoofd der gemeenschap, en kan ze zonder toestemming der vrouw vervreemden.

Bepalingen aan de acht bovenstaande afdeelingen gemeen.

1527. Hetgene in de acht bovenstaande afdeelingen is gezegd, beperkt tot derzelver juiste bepalingen niet de bedingen, waarvoor de overeenkomstelijke gemeenschap vatbaar is.

De echtgenooten kunnen alle andere overeenkomsten maken, zooals bij artikel 1387 is gezegd, en behoudens de wijzigingen bij de artikelen 1388, 1389 en 1390 daargesteld.

Niettemin, ingeval er kinderen uit een vorig huwelijk bestonden, zal alle overeenkomst, welker uitwerkselen strekken mochten om aan eenen der echtgenooten meer toe te kennen dan het aandeel, bij artikel 1098, in den titel *van schenkingen onder levenden en van uiterste willen*, bepaald, krachteloos zijn, voor al wat dit aandeel te boven gaat; doch enkele voordeelen, spruitende uit gemeenen arbeid en spaarzaamheden op de wederzijdsche inkomsten der echtgenooten, ofschoon ongelijk zijnde, worden niet beschouwd als eene bevoordeeling ten nadeele der kinderen van het eerste bed.

— « Gemeenen arbeid, enz. » 't Is dan billijk, dat de baten in tweeën worden verdeeld, zonder na te gaan, welke der echtgenooten het meest daarin heeft toegebracht.

1528. De overeenkomstelijke gemeenschap blijft onderworpen aan de regelen der wettelijke gemeenschap voor al de gevallen, nopens welke bij het contract op

geene uitdrukkelijke of niet uitdrukkelijke wijze van deze regelen is afgeweken.

NEGENDE AFDEELING.

Van overeenkomsten, waarbij gemeenschap wordt uitgesloten.

1529. Wanneer de echtgenooten, zonder zich aan het bruidschattelijk bestuur te onderwerpen, verklaren, dat zij zonder gemeenschap trouwen, of dat zij van goederen zullen gescheiden zijn, worden de uitwerkselen dezes bedings geregeld als volgt.

— Deze twee gevallen noemt men « uitsluitingen van gemeenschap ».

§ I.

Van het beding medebrengende, dat de echtgenooten zonder gemeenschap trouwen.

1530. Het beding, medebrengende dat de echtgenooten zonder gemeenschap trouwen, geeft aan de vrouw het recht niet om hare goederen te beheeren, noch de vruchten daarvan te ontvangen : deze vruchten worden gerekend den man aangebracht te zijn, om de lasten des huwelijks te dragen.

— Zoo blijft de man eigenaar van alles, wat hij staande het huwelijk verkrijgt, en is hij alleen tot de door hem gemaakte schulden gehouden.

1531. De man behoudt het beheer van de roerende en onroerende goederen der vrouw, en gevolgelijk het recht om al het roerend goed, dat zij als huwelijksgoed aanbrengt, of dat haar staande het huwelijk opkomt, te ontvangen; behoudens teruggave, welke hij daarvan doen moet na de ontbinding des huwelijks, of na de scheiding van goederen, welke in rechte mocht worden uitgesproken.

— Onder het uitsluitend bestuur, zoowel als onder het gemeenschappelijke, blijft de vrouw het recht behouden om scheiding van goederen te vragen; want haar huwelijksgoed kan in gevaar worden gebracht door een slecht beheer van den man.

1532. Indien er zich, onder het roerend goed door de vrouw als huwelijksgoed aangebracht, of aan haar staande het huwelijk opgekomen, dingen bevinden, welke men niet kan gebruiken zonder ze te slijten, moet een begrootende staat daarvan aan het huwelijkscontract gevoegd worden, of moet daarvan, bij de opkoming, inventaris worden gemaakt; en de man is verplicht den prijs daarvan uit te keeren volgens de schatting.

— Dit artikel ziet op slijtbare dingen (*res fungibiles*). 't Is klaar, dat de waarde daarvan moet bewezen worden, wil men kunnen bepalen, wat de man daarover schuldig is.

1533. De man is gehouden tot al de lasten van lijftocht.

— Men zie de artikelen 600, 605 en volgende. Men kan den man echter niet verplichten borg te stellen.

1534. Het beding, in het tegenwoordig paragraaf vermeld, belet niet, dat er overeengekomen worde, dat de vrouw jaarlijks, enkel tegen hare kwijtschriften, een zeker aandeel harer inkomsten zal ontvangen, tot haar personeel onderhoud en behoeften.

— Er wordt algemeen geleerd, dat in dit geval de goederen, welke de vrouw door middel harer spaarzaamheden verkrijgt, haar persoonlijk eigen blijven.

1535. De onroerende goederen, in het geval van het tegenwoordig paragraaf, ten bruidschat gegeven, zijn niet onvervreemdbaar.

Echter kunnen zij niet worden vervreemd zonder 's mans toestemming, en, op zijne weigering, zonder machtiging van het gerecht.

— Want het beding van uitsluiting van gemeenschap brengt geene onderwerping aan het bruidschattelijk bestuur mede.

§ II.

Van het beding van scheiding van goederen.

— Deze is de « overeenkomstelijke » scheiding; zij verschilt met de « gerechtelijke » daarin, dat zij niet bij toestemming der echtgenooten kan ophouden.

1536. Wanneer de echtgenooten, bij hun huwelijkscontract, bedongen hebben, dat zij gescheiden van goederen zullen zijn, behoudt de vrouw het volle beheer harer roerende en onroerende goederen, mitsgaders het vrije genot harer inkomsten.

— Zelfs heeft zij het recht hare roerende goederen te vervreemden. Zie art. 1449.

1537. Ieder der echtgenooten draagt in de lasten des huwelijks volgens de voorwaarden in hun contract bevat; en, indien er dienaangaande geene bestaan, draagt de vrouw in deze lasten tot beloop van het derde harer inkomsten.

— Indien er den man niets overblijft, moet de vrouw alleen in de lasten der huishouding voorzien (art. 1448).

1538. In geen geval, noch krachtens welk beding ook, kan de vrouw hare onroerende goederen vervreemden, zonder bijzondere toestemming haars mans, of zonder, op zijne weigering, in rechte gemachtigd te zijn.

Alle algemeene machtiging, hetzij bij huwelijkscontract, hetzij daarna aan de vrouw verleend, om de onroerende goederen te vervreemden, is nietig.

— Het mansgezag behoort tot de openbare orde, en daarvan kan dus nimmer worden afgeweken. Zie artikelen 217 en 223.

1539. Wanneer de gescheiden vrouw het genot harer goederen aan haren man gelaten heeft, is deze slechts gehouden, hetzij op den eisch dien zijne vrouw hem doen mocht, hetzij bij de ontbinding des huwelijks, tot vertoog der bestaande vruchten, en hij is niet rekenplichtig wegens degene, welke tot alsdan verbruikt zijn.

— Aangaande de gebruikte vruchten wordt de man aangezien als dezelve gebezigd te hebben om de lasten des huwelijks te dragen.

DERDE HOOFDSTUK.

Van het bruidschattelijk bestuur.

— Het « bruidschattelijk bestuur » (*régime dotal*) wordt dus geheeten, niet omdat er een huwelijksgoed bestaat, want ook onder het gemeenschappelijk bestuur kan er een bestaan. maar omdat de bruidschat in dit bestuur onder bijzondere betrekkingen wordt beschouwd en door afzonderlijke regelen wordt beheerscht, waarvan de voornaamste bestaat in de onvervreemdbaarheid van den bruidschat.

1540. De bruidschat, zoo onder dit bestuur als onder dat van het tweede hoofdstuk, is het goed, 'twelk de vrouw den man aanbrengt, om de lasten des huwelijks te dragen.

— Dit artikel is eene herhaling van de oude bepaling der rechtsgeleerden van den aard en het wezen des bruidschats.

1541. Alles wat, bij huwelijkscontract, de vrouw zich als bruidschat stelt, of haar wordt gegeven, is bruidschattelijk, indien het tegendeel niet is bedongen.

— Mits de echtgenooten verklaard hebben, dat zij verstaan te trouwen onder het bruidschattelijk bestuur. Deze verklaring moet uitdrukkelijk zijn, anders worden zij ondersteld onder het gemeenschappelijk bestuur getrouwd te zijn.

EERSTE AFDEELING.

Van de stelling van bruidschat.

1542. De stelling van bruidschat kan begrijpen al de tegenwoordige en toekomstige goederen der vrouw, of alleen al hare tegenwoordige goederen, of een gedeelte harer tegenwoordige en toekomende goederen, of zelfs een bepaald voorwerp.

De stelling, in algemeene bewoordingen, van al de goederen der vrouw begrijpt de toekomstige goederen niet.

— Alzoo het bruidschattelijk bestuur de onroerende goederen der vrouw buiten den handel stelt, mag men de meening der echtgenooten nooit verder uitstrekken dan tot de goederen, waarop zij bepaaldelijk is uitgedrukt.

1543. De bruidschat kan staande het huwelijk niet gesteld noch zelfs vermeerderd worden.

— Omdat in 't algemeen en zonder uitzondering de huwelijksche voorwaarden, na het voltrekken des huwelijks, niet kunnen worden veranderd.

De volgende artikelen zijn toepasselijk, welke huwelijksvoorwaarden ook onder de aanstaande echtgenooten bedongen zijn.

1544. Indien de vader en moeder gezamenlijk eenen bruidschat stellen, zonder elks aandeel te bepalen, zal deze worden geacht bij gelijke aandeelen gesteld te zijn.

Indien de bruidschat door den vader alleen, over vaderlijke en moederlijke rechten, gesteld wordt, zal de moeder, ofschoon bij het contract tegenwoordig, niet verbonden zijn, en de bruidschat zal geheel en al ten laste des vaders blijven.

— In dit artikel worden vader en moeder ondersteld onder het gemeenschappelijk bestuur niet getrouwd te zijn, mits onder dit bestuur de artikelen 1438 en 1439 moeten toegepast worden.

1545. Indien de overlevende van vader of moeder eenen bruidschat stelt, over vaderlijke en moederlijke goederen, zonder bepaling der aandeelen, zal de bruidschat eerst worden genomen op de rechten, welke de aanstaande echtgenoot heeft in de goederen van den vooroverleden ouder, en het overige op de goederen van hem, die den bruidschat stelt.

— Voorbeeld : de gevestigde bruidschat beloopt tot 10,000 fr., en de goederen van den vooroverleden ouder beloopen maar tot 8000;

de langstlevende zal verplicht zijn 2000 daarbij te voegen.

1546. Alhoewel de dochter, die van haar' vader en moeder bruidschat bekomen heeft, eigene goederen bezit, waarvan de ouders het genot hebben, zal de bruidschat worden genomen op de goederen van hen, die hem hebben gesteld, indien het tegendeel niet is bedongen.

— Tot bruidschat kan door derden niet gegeven worden, wat reeds aan de bruid uit eigen hoofde toebehoort.

1547. Die eenen bruidschat stellen, zijn gehouden tot waarborg van de daarin begrepen voorwerpen.

— « Waarborg » ten aanzien van den man; want ten aanzien van de vrouw is de bruidschat eene wezenlijke milddadigheid.

1548. De kroozen des bruidschats loopen van rechtswege te rekenen van den dag des huwelijks, jegens hen, die hem hebben beloofd, zelfs wanneer er tijd tot betaling bestaat, indien het tegendeel niet is bedongen.

— De dag des huwelijks is de dag der voltrekking voor den beambte van den burgerlijken stand, en geenszins de dag des contracts.

TWEEDE AFDEELING.

Van de rechten van den man op de bruidschattelijke goederen en van de onvervreemdbaarheid van het bruidschattelijke goed.

1549. De man alleen heeft, staande het huwelijk, het beheer der bruidschattelijke goederen.

Hij alleen heeft het recht de schuldenaars en bezitters daarvan te vervolgen, er de vruchten en kroozen van in te zamelen, en den aflos der hoofdsommen te ontvangen.

Nogtans kan er bij huwelijkscontract worden overeengekomen, dat de vrouw jaarlijks, enkel tegen hare kwijtschriften, een gedeelte harer inkomsten zal ontvangen tot haar personeel onderhoud en behoeften.

— Alzoo de vruchten van den bruidschat aan den man gegeven zijn om de lasten des huwelijks te dragen, moet hij het beheer hebben van de goederen, die deze vruchten voortbrengen. De man is dus, staande het huwelijk op zekere wijze meester van den bruidschat : *maritus est dominus dotis*.

1550. De man is niet gehouden borg te stellen over de ontvangst van den bruidschat, indien hij daartoe bij het huwelijkscontract niet wordt verplicht.

— Borgstelling onderstelt altoos wantrouw, en deze moet tusschen nauwverwante personen niet licht vermoed worden.

1551. Indien de bruidschat of een deel daarvan in roerende voorwerpen bestaat, die bij het contract geschat zijn, zonder verklaring dat de schatting niet geldt voor verkoop, wordt de man daarvan eigenaar, en is hij slechts de prijzij-waarde van het roerend goed verschuldigd.

— Waardeering of schatting geldt in 't algemeen als verkoop.

1552. De schatting van het tot bruidschat gegeven onroerend goed, brengt den eigendom daarvan op den man niet over, indien er deswege geene uitdrukkelijke verklaring bestaat.

— Afwijking van den regel van het voorgaand artikel.

1553. Het onroerend goed, met bruidschattelijke penningen verkregen, is niet bruidschattelijk, indien de voorwaarde van aanleg niet bij het huwelijkscontract is bedongen.

Hetzelfde geldt ten opzichte van een onroerend goed in betaling gegeven van den bruidschat in gelde gesteld.

— « Is niet bruidschattelijk, » zegt zooveel als is niet onvervreemdbaar.

1554. De onroerende goederen, ten bruidschat gegeven, kunnen staande het huwelijk niet vervreemd of met hypotheek belast worden, noch door den man, noch door de vrouw, noch door beiden gezamenlijk, behoudens de volgende uitzonderingen.

— In de onvervreemdbaarheid van den bruidschat bestaat het voorname kenmerk van het bruidschattelijk bestuur. Dit grondbeginsel heeft voor oogwit de vrouw tegen hare eigene zwakheid te behoeden, om aan haar en aan hare kinderen eene toevlucht in het ongeluk te sparen.

1555. De vrouw mag met haars mans machtiging of, op zijne weigering, met toelating van het gerecht, hare bruidschattelijke goederen geven, om aan kinderen, welke zij uit een vorig huwelijk mocht hebben, eenen stand te bezorgen; doch indien zij daartoe slechts in rechte is gemachtigd, moet zij het genot daarvan aan haren man behouden.

— Anders mocht de kwade wil van eenen

stiefvader de kinderen van het eerste bed van alle middel van uitzet berooven.

1556. Zij kan ook, daartoe bij haren man gemachtigd zijnde, hare bruidschattelijke goederen geven om aan beider gemeene kinderen eenen stand te bezorgen.

— Wanneer de man weigert, is de machtiging van het gerecht hier niet voldoende.

1557. Het bruidschattelijk onroerend goed mag worden vervreemd, wanneer de vervreemding bij het huwelijkscontract toegelaten is.

— Echtgenooten kunnen dus, bij hun huwelijkscontract, van het grondbeginsel van onvervreemdbaarheid afwijken.

1558. Het bruidschattelijk onroerend goed kan almede, met rechterlijke toelating en bij opbod na drie aanplakkingen, vervreemd worden:

Om den man of de vrouw uit de gevangenis te helpen;

Om aan de familie levensbehoeften te bezorgen, in de gevallen voorzien bij de artikelen 203, 205 en 206, in den titel *van het huwelijk;*

Om de schulden van de vrouw of van hen, welke den bruidschat daargesteld hebben, te betalen, wanneer deze schulden eene zekere dagteekening, vroeger dan het huwelijkscontract, hebben;

Om zware en onvermijdelijke herstellingen te doen tot instandhouding van het bruidschattelijk onroerend goed;

Eindelijk, wanneer dit onroerend goed met derden onverdeeld is, en het als ondeelbaar erkend wordt.

In al deze gevallen zal het overschot van den koopprijs boven de erkende benoodigdheden, bruidschattelijk blijven, en het zal als zoodanig, ten behoeve der vrouw, aangelegd worden.

— De rechterlijke toelating wordt hier vereischt, opdat de man zich niet met de schuldeischers zoude kunnen verstaan, om het uitwerksel van den regel der onvervreemdbaarheid te ontwijken.

1559. Het bruidschattelijk onroerend goed kan worden verruild, doch met toestemming der vrouw, tegen een ander onroerend goed, ten minste voor vier vijfde deelen dezelfde waarde hebbende, mits de nuttigheid der ruiling te bewijzen, de machtiging daartoe in rechte te bekomen, en verder volgens eene waardeering door deskundigen bij de rechtbank ambtshalve benoemd.

In dit geval zal het onroerend goed, in ruiling bekomen, bruidschattelijk zijn; het overschot van de prijzijwaarde, indien er bestaat, zal het insgelijks zijn, en het zal als zoodanig ten behoeve der vrouw worden aangelegd.

— Zelfde reden als bij het voorgaande artikel.

1560. Indien, buiten de gevallen van uitzondering zooëven uitgedrukt, de vrouw of de man of beiden gezamenlijk, het bruidschattelijk goed vervreemden, zullen de vrouw of hare erfgenamen de vervreemding kunnen doen wederroepen, na de ontbinding des huwelijks, zonder dat men hun, staande hetzelve, eenige verjaring kunne tegenwerpen; de vrouw zal hetzelfde recht hebben, na de scheiding van goederen.

De man zelf zal de vervreemding, staande het huwelijk, kunnen doen wederroepen, mits echter onderhevig blijvende aan vergoeding der schaden en verliezen van den kooper, indien hij in het koopcontract niet verklaard heeft, dat het verkochte goed bruidschattelijk was.

— Indien de man, bij het koopcontract verklaard had, dat het goed bruidschattelijk was, moet de kooper het zich zelven wijten een onvervreemdbaar goed gekocht te hebben.

1561. De bruidschattelijke onroerende goederen, bij contract van huwelijk niet verklaard vervreemdbaar te zijn, zijn staande het huwelijk onverjaarbaar, tenzij de verjaring te voren begonnen ware.

Zij worden niettemin verjaarbaar na de scheiding van goederen, welk ook het tijdstip zij, waarop de verjaring is aangevangen.

— De verjaring is eene soort van vervreemding, en dus kan dezelve in 't algemeen geene plaats hebben wegens bruidschattelijke goederen.

1562. De man is ten opzichte der bruidschattelijke goederen gehouden tot al de verplichtingen des tochtenaars.

Hij is verantwoordelijk wegens alle verkregene verjaringen en uit zijn verzuim voortgekomene verslechtingen.

— De man is op zekere wijze tochtenaar der bruidschattelijke goederen; hij is dus aan de verplichtingen onderworpen, welke uit deze betrekking ontstaan; alleenlijk wordt hij verschoond van borgstelling.

1563. Indien de bruidschat in gevaar is gebracht, mag de vrouw scheiding van

goederen vorderen, zooals bij de artikelen 1443 en volgende is gezegd.

— De bruidschat kan in gevaar gebracht worden door 's mans onbetamelijk of slecht gebruik.

DERDE AFDEELING.

Van de teruggave des bruidschats.

1564. Wanneer de bruidschat in onroerende goederen bestaat,

Of in roerende goederen bij huwelijkscontract niet geschat, of wel geprezen met verklaring dat de schatting den eigendom daarvan aan de vrouw niet beneemt,

Kunnen de man of zijne erfgenamen worden genoodzaakt om denzelven zonder uitstel, na de ontbinding des huwelijks, terug te geven.

— De teruggaaf wordt vereischt « zonder uitstel », omdat de man, de goederen niet kunnende vervreemd hebben, dezelve nog in bezit heeft.

1565. Indien hij in eene geldsom bestaat,

Of in roerende goederen bij huwelijkscontract geprezen, zonder verklaring dat de prijzij den man daarvan geenen eigenaar maakt,

Kan de teruggave niet eerder dan een jaar na de ontbinding gevorderd worden.

— De geldsom was aangelegd en de geprezen roerende goederen kunnen verkocht zijn; zoo moest er aan den man een uitstel tot de teruggaaf verleend worden.

1566. Indien de roerende goederen, welker eigendom aan de vrouw blijft, door het gebruik en zonder 's mans toedoen verslecht zijn, zal hij maar gehouden zijn diegene terug te geven, die overblijven, en in den staat, waarin zij zich bevinden zullen.

En niettemin zal de vrouw, in allen gevalle, haar lijflinnen en kleederen, tot haar dadelijk gebruik dienende, kunnen na zich nemen, mits derzelver waarde vooraf te rekenen, indien dit lijflinnen en die kleederen oorspronkelijk, met prijzij, tot bruidschat gesteld geweest zijn.

— Alzoo prijzij of waardeering voor verkoop gold, behoorden ook de kleederen en het lijnwaad aan den man.

1567. Indien de bruidschat schuldbekentenissen of vestigingen van renten begrijpt, welke te niet gegaan zijn, of verminderingen hebben ondergaan, die niet aan het verzuim des mans kunnen worden toegeschreven, zal hij daarover niet kunnen worden aangesproken, en zal hij ontlast zijn met de contracten terug te geven.

— « Schuldbekentenissen en renten » zijn onlichaamlijke roerende goederen, die, der vrouw toebehoorende, voor hare rekening vergaan.

1568. Indien een lijftocht tot bruidschat is gesteld, zijn de man of zijne erfgenamen slechts verplicht, bij de ontbinding des huwelijks, het recht van lijftocht terug te geven, en niet de vruchten staande huwelijk genoten.

— De bruidschat bestond hier alleen in een « recht », en dat recht alleen moet worden teruggekeerd.

1569. Indien het huwelijk tien jaar heeft geduurd, sedert het verstrijken der termijnen voor de betaling van den bruidschat genomen, zullen de vrouw of hare erfgenamen dezen, na de ontbinding des huwelijks, jegens den man kunnen terug vorderen, zonder gehouden te zijn te bewijzen, dat hij dien ontvangen heeft, ten ware hij bewijs deed van pogingen vruchteloos door hem aangewend om de betaling daarvan te bekomen.

— Na het verloop van tien jaar wordt de man ondersteld den bruidschat ontvangen te hebben, behoudens tegenbewijs.

1570. Indien het huwelijk door den dood der vrouw wordt ontbonden, loopen de kroozen en vruchten van den terug te geven bruidschat van rechtswege, ten behoeve harer erfgenamen, sedert den dag der ontbinding.

Indien de ontbinding door 's mans dood geschiedt, heeft de vrouw de keuze om de kroozen van haren bruidschat, gedurende het rouwjaar, te vorderen, of om zich, gedurende dien tijd, levensbehoeften te doen bezorgen, ten koste van de nalatenschap van den man; doch in beide gevallen, moeten de inwoning gedurende dit jaar, en de rouwkleederen haar uit de nalatenschap geleverd worden, en zulks zonder afkorting op de haar verschuldigde kroozen.

— Dewijl de kroozen en vruchten bestemd zijn om de lasten des huwelijks te dragen, heeft de man dezelve ten onrechte ontvangen, van het oogenblik af, dat het huwelijk ontbonden is.

De keus van de vrouw is hier gegrond op haren pijnlijken toestand na het verlies haars mans.

1571. Bij de ontbinding des huwelijks worden de vruchten der bruidschattelijke onroerende goederen verdeeld tusschen den man en de vrouw of hunne erfgenamen, naar evenredigheid des tijds dat hetzelve in het laatste jaar geduurd heeft.

Het jaar begint met den dag, waarop het huwelijk is voltrokken.

— In het gemeenschappelijk bestuur is het geheel anders. Daar worden de natuurlijke vruchten maar genoten, naarmate zij al of niet zijn ingezameld. Men heeft wegens het bruidschattelijk bestuur eenen zijner oude regelen willen behouden.

1572. De vrouw en hare erfgenamen hebben in de terugvordering van den bruidschat geen voorrecht op schuldeischers, die van oudere hypotheek voorzien zijn.

— Dit artikel is niets anders dan eene afschaffing van het Romeinsch recht te dezen opzichte.

1573. Indien de man reeds onvermogend was en geene kunst noch beroep uitoefende, wanneer de vader zijne dochter eenen bruidschat heeft gesteld, zal deze laatste ter nalatenschap haars vaders niets anders gehouden zijn in te brengen dan de rechtsvordering tot uitkeering, welke zij tegen de nalatenschap haars mans heeft.

Maar indien de man slechts sedert het huwelijk onvermogend is geworden.

Of indien hij een handwerk of een beroep had, 'twelk hem in plaats van goed diende.

Valt het verlies van den bruidschat op de vrouw alleen.

— De bruidschat is voor de vrouw, zooals wij reeds opmerkten, eene wezenlijke schenking, welke als dusdanig aan inbreng wordt onderworpen, behalve nogtans de gevallen in dit artikel vermeld; alsdan kan de fout van den vader niet aan de dochter geweten worden.

VIERDE AFDEELING.

Van buiten-huwelijksgoederen.

— Men noemt « buiten-huwelijksgoederen » (*paraphernaux*) alles wat de vrouw, die onder 't bruidschattelijk bestuur trouwt, zich niet ten bruidschat heeft daargesteld. De vrouw wordt ten opzichte dezer goederen, als gescheiden beschouwd, en dus zijn de aanmerkingen op het beding van scheiding van goederen daarop van toepassing.

1574. Al de goederen der vrouw, welke niet ten bruidschat zijn gesteld, zijn buiten-huwelijksgoederen.

1575. Indien al wat de vrouw bezit, in buiten-huwelijksgoederen bestaat, en indien er in het contract geen beding is gemaakt, om haar een aandeel der lasten van het huwelijk te doen dragen, deelt de vrouw in dezelve mede tot beloop van een derde harer inkomsten.

— Zie artikel 1537.

1576. De vrouw heeft het beheer en het genot harer buiten-huwelijksgoederen.

Doch zij kan die niet vervreemden noch uit hoofde van gezegde goederen in rechte staan, zonder haars mans toestemming, of op zijne weigering, zonder toelating des gerechts.

— Zie artikel 1538.

1577 Indien de vrouw aan den man volmacht geeft om hare buiten-huwelijksgoederen te beheeren, met last om wegens de vruchten rekening te doen, zal hij jegens haar, evenals alle lasthebber, aansprakelijk zijn.

— Uitzondering aan art. 1993, volgens 'twelk de last van rekenschap niet moet bedongen zijn.

1578. Indien de man het genot heeft gehad van de buiten-huwelijksgoederen zijner vrouw, zonder lastgeving, en echter zonder verzet van hare zijde, is hij bij de ontbinding des huwelijks, of op de eerste aanvraag zijner vrouw, slechts gehouden tot vertoog der bestaande vruchten, en hij is niet rekenplichtig over die, welke tot alsdan zijn verbruikt.

— Zie artikel 1539.

1579. Indien de man het genot der buiten-huwelijksgoederen heeft gehad, in weêrwil van bewezen verzet zijner vrouw, is hij jegens haar rekenplichtig over al de vruchten, zoo bestaande als verbruikte.

— Hier wordt de man beschouwd als bezitter te kwader trouw.

1580. De man, die het genot heeft der buiten-huwelijksgoederen, is gehouden tot al de verplichtingen des tochtenaars.

Bijzondere bepaling.

1581. Bij hunne onderwerping aan het bruidschattelijk bestuur, kunnen de echtgenooten niettemin eene maatschap van aanwinsten bedingen, en de uitwerkselen van die maatschap worden geregeld als bij de artikelen 1498 en 1499 gezegd is.

— Er bestaat in dit geval eene gemeenschap tot de aanwinsten beperkt. en echter blijft het beginsel van onvervreemdbaarheid in zijne volle kracht.

ZESDE TITEL.

Van verkoop.

Vastgesteld den 15 Ventôse jaar XII (6 Maart 1804). Afgekondigd den 25 van denzelfde maand (16 Maart 1804).

— Vóór de invoering van de munt was er geen verkoop mogelijk. Wat daarvoor werd gehouden was ruiling; en, wanneer men de geldspeciën beschouwt voor hetgeen zij zijn, de verzonnen verbeelding eener zekere waarde, is de verkoop heden nog niets anders dan eene ruiling. Zoo zal men zien, dat de regelen van den verkoop meestal op de eigenlijke ruiling worden toegepast.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van den aard en den vorm des verkoops.

1582. Verkoop is eene overeenkomst, waarbij de eene zich verbindt om eene zaak te leveren, en de andere om ze te betalen.

Hij kan bij geloofwaardige akte of onder handteeken worden aangegaan.

— Drie dingen behooren dus tot het wezen des verkoops; eene verkochte zaak, de prijs dezer zaak en de toestemming van partijen : *res*, *pretium*, *consensus*.

Verkoop is aan geene bijzondere pleegvormen onderworpen : hij kan schriftelijk en zelfs mondeling aangegaan worden : doch in dit laatste geval zou de overeenkomst niet kunnen worden bewezen, indien de prijs hooger beliep dan 150 fr. (art. 1341).

Nogtans, ten opzichte van zakelijke onroerende rechten, kan de verkoop of overdracht aan derde personen niet tegengesteld worden, tenzij de akte van verkoop of overdracht, in geloofwaardigen vorm gepleegd of wel onderhandsch en in rechte of voor notaris erkend, ten kantore der hypotheekbewaring overgeschreven is (art. 1 en 2 van de wet van 16 December 1851).

Openbare verkoopingen alleen zijn aan verdere rechtsvormen onderworpen.

1583. Hij is tusschen partijen volkomen, en de eigendom is van rechtswege door den kooper, ten aanzien van den verkooper, verkregen, zoohaast men het eens is geworden op de zaak en den prijs, ofschoon de zaak nog niet geleverd, noch de prijs betaald zij.

— Derhalve is de wederzijdsche toestemming op de zaak en den prijs voldoende om den verkoop volkomen te maken, en deze bepaling is een gevolg van art. 711, houdende dat de eigendom wordt overgedragen door de kracht der verbintenissen, 't is te zeggen, zonderdat er overlevering noodig zij.

1584. Verkoop kan worden aangegaan, of louter en eenvoudig, of onder eene, hetzij opschorsende, hetzij ontbindende voorwaarde.

Hij kan ook twee of meer ter keuze staande zaken ten voorwerp hebben.

In al deze gevallen wordt zijn uitwerksel geregeld naar de algemeene grondbeginselen der overeenkomsten.

— Wegens de algemeene grondbeginselen, zie men de art. 1168 en volgende tot 1196.

1585. Wanneer er koopwaren, niet bij den hoop, maar bij 't gewicht, bij den tel of bij de maat verkocht zijn, is de verkoop niet volkomen, met dien verstande dat de verkochte goederen voor rekening des verkoopers blijven, totdat zij gewogen, geteld of gemeten zijn; maar de kooper kan óf de afgifte daarvan, óf, zoo daartoe grond is, vergoeding van schaden en verliezen eischen, ingeval de verbintenis niet wordt nagekomen.

— « Bij den hoop. » als bij voorbeeld iemand verkoopt voor 400 fr. al het koorn, dat zich in zijne schuur bevindt.

Zoolang het gewicht, het getal of de maat niet vastgesteld is, blijven de waren voor rekening van den verkooper; en indien zij vergaan, moet hij het verlies daarvan dragen. In dezen zin is het, dat alsdan de verkoop niet volkomen is.

1586. Indien, integendeel, de koopwaren bij den hoop zijn verkocht, is de verkoop volkomen, alhoewel de waren nog niet gewogen, geteld of gemeten zijn.

— Indien dus de waren komen te vergaan, is zulks voor rekening van den kooper, die er van het oogenblik, dat het contract is aangegaan, eigenaar van wordt.

1587. Ten opzichte van wijn, olie en andere dingen, welke men gewoon is te proeven, vooraleer die te koopen, heeft er geen verkoop plaats, zoolang de kooper ze niet heeft geproefd en aanvaard.

— De proeving en aanvaarding waren als stilzwijgende bedingen der overeenkomst van den kant des koopers; zoolang zij geen plaats hebben gehad, bestaat er maar alleen verbintenis van de zijde des verkoopers.

1588. De verkoop, op proef aangegaan, wordt altijd vermoed onder eene opschorsende voorwaarde te zijn geschied.

— Derhalve, zoolang de kooper niet verklaard heeft, dat de waren hem aanstaan, heeft er geen

verkoop plaats, en het verlies is voor rekening des verkoopers.

1589. Belofte van verkoop geldt als verkoop, wanneer er wederzijdsche toestemming van beide partijen bestaat op de zaak en op den prijs.

— Doch de belofte, van den eenen kant gedaan, moet van den anderen kant aanvaard zijn, 't is te zeggen, er moet belofte van verkoop en belofte van koop tevens bestaan.

1590. Indien de belofte van verkoop met godspenning is geschied, staat het ieder der handelende partijen vrij dezelve in te trekken,

Die den godspenning heeft gegeven, door hem te verliezen,

Die hem heeft ontvangen, door het dubbel daarvan weder te geven.

— « Godspenningen » *(arrhes)* worden gegeven bij eenen voorgestelden of bij eenen gesloten koop. In het laatste geval worden zij aangezien als geld ter rekening en de koop kan niet verbroken worden. Maar in het eerste geval kunnen de partijen van haar voorstel afzien door den godspenning te verliezen, dat is te zeggen, kwijt te blijven, of dubbel weder te geven.

1591. De koopprijs moet door partijen bepaald en aangewezen worden.

— De prijs moet noodzakelijk in gelde bestaan, anders ware 't eene ruiling. Hij moet daarenboven ernstig zijn, 't is te zeggen, niet buiten alle evenredigheid met de waarde der verkochte zaak; anders mocht de koop als een bewimpelde schenking aangezien worden.

1592. Hij kan echter aan de begrooting van eenen derde worden overgelaten; indien deze derde de schatting niet kan of niet wil doen, bestaat er geen verkoop.

— Er wordt geleerd, dat partijen verscheidene derde personen kunnen aanwijzen om den prijs te bepalen, opdat de weigering van eenen den koop niet doe onderblijven.

1593. De kosten der akten en andere tot den verkoop behoorende onkosten komen ten laste van den kooper.

— Want de kosten dienen om den kooper de noodige titels tot het bewijzen van zijn eigendomsrecht te bezorgen.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Wie koopen of verkoopen mag.

1594. Allen, aan wie de wet zulks niet verbiedt, mogen koopen of verkoopen.

— Koop en verkoop behooren tot het gemeene recht, en dus is ieder daartoe bekwaam, tenzij die, welke door de wet als onbekwaam verklaard zijn, zooals minderjarigen, verbodenen, enz.

1595. Koopcontract kan tusschen echtgenooten slechts in de drie volgende gevallen plaats grijpen :

1° Wanneer een der beide echtgenooten aan den anderen, van wien hij gerechtelijk gescheiden is, goederen afstaat in betaling zijner gerechtigheden;

2° Wanneer de afstand, welken de man doet aan zijne vrouw, zelfs niet gescheiden zijnde, eene wettige oorzaak heeft, zooals wederaanleg van hare vervreemde onroerende goederen of van gelden haar toebehoorende, indien deze goederen of gelden niet in gemeenschap vallen;

3° Wanneer de vrouw aan den man goederen afstaat in betaling eener som, welke zij hem ten bruidschat beloofd had, en wanneer er uitsluiting van gemeenschap bestaat;

Behoudens, in deze drie gevallen, de rechten van de erfgenamen der handelende partijen, indien er zijdelingsche bevoordeeling in gelegen is.

— De wet vreest, dat de echtgenooten, onder den schijn van verkoop, elkander verbodene bevoordeelingen doen mochten. Bij de gevallen bij dit artikel aangehaald, ligt in de handelingen der echtgenooten eerder eene gedwongene betaling dan een verkoop.

1596. Op straf van nietigheid, mogen, noch door hen zelven, noch door tusschenkomende personen, bij toewijzing koopers worden :

Voogden, van de goederen van hen, over wie zij de voogdij hebben;

Lasthebbers, van de goederen, welke zij belast zijn te verkoopen.

Bestuurders, van de goederen der gemeenten of openbare gestichten, aan hunne zorgen toevertrouwd;

Openbare beambten, van de nationale goederen, welke te hunnen overstaan verkocht worden.

— Al de personen alhier opgenoemd moeten zorgen, dat de goederen ten hoogsten prijze gebracht worden; indien men hun toegelaten had koopers te worden, had men hun belang tegenover hunnen plicht gesteld, en aldus mogelijkheid tot misbruiken gegeven.

— Bij art. 48 van de wet van 15 Augustus 1854 *over gedwongen onteigening*, wordt aangewezen aan welke personen, in het belang der schuldeischers, de inbeslaggenomen goederen niet mogen toegewezen worden.

— Bij art. 14 van de wet van 25 Maart 1847, over *de ontginning der woeste gronden*, is aan de bovenstaande schikking, aangaande de bestuurders der gemeentegoederen, eene uitzondering toegebracht. Dit artikel luidt als volgt :

Art. 14. « Bij afwijking van de bepalingen « van art. 1596 van het Burgerlijk Wetboek, « mogen de Burgemeester en Schepenen der « belanghebbende gemeenten bij toewijzing « koopers worden der goederen, in uitvoering « van artikels 1 en 9 der tegenwoordige wet te « koop geveild.

« Zij mogen gelijkelijk bij toewijzing koo-« pers worden, hetzij der woeste gronden, hetzij « der gronden krachtens artikel 15 der tegen-« woordige wet, tot ontginning voorbereid, en « door de gemeenten te koop geveild.

« De toewijzing der koopen ten voordeele der « Burgemeesters en der Schepenen zal aan de « goedkeuring der Bestendige Deputatie van « den Provincialen Raad onderworpen zijn. »

1597. De rechters, hunne plaatsvervangers, de leden van het openbaar ministerie, de griffiers, deurwaarders, pleitbezorgers, dienstwillige verdedigers en notarissen mogen door overdracht geene overnemers worden van gedingen, betwiste rechten en rechtsvorderingen, welke van de bevoegdheid zijn der rechtbank in welker rechtsgebied zij hunne bediening uitoefenen, zulks op straf van nietigheid en vergoeding van kosten, schaden en verliezen.

— Door « dienstwillige verdedigers » moet men verstaan « advocaten ».

— Deze bepaling heeft voor oogwit het voorkomen van misbruiken van gezag, en het beletten, dat zekere bedieningen worden blootgesteld aan vermoedens, die derzelver waardigheid zouden kunnen krenken.

DERDE HOOFDSTUK.

Van de zaken, welke mogen verkocht worden.

1598. Al wat in den handel is, mag verkocht worden, wanneer geene bijzondere wetten de vervreemding daarvan verboden hebben.

— « Verboden hebben », als, bij voorbeeld, afstand van pensioenen ten laste van den Staat en militaire bezoldiging, binnen de palen bij de wet van 21 Juli 1844, art. 45, en de wet van 24 Februari 1847, art. 1, 2 en 3, gesteld; verkoop in het klein van nieuwe koopwaren in de omstandigheden vermeld bij de wet van 20 Mei 1846; vervreemding van bruidschattelijke goederen (art. 1554).

1599. De verkoop van eens anders goed is nietig; hij kan aanleiding geven tot vergoeding van schaden en verliezen, wanneer de kooper niet geweten heeft, dat het goed aan een ander behoorde.

— Hoe natuurlijk het schijnen moge, dat iemand niet kan verkoopen wat hem niet toebehoort, was echter zulks geheel anders in 't Romeinsch recht, en dit artikel heeft voor oogwit, dat recht hierin stellig af te schaffen.

1600. Men mag de nalatenschap van eenen in leven zijnde persoon niet verkoopen, zelfs niet met zijne toestemming.

— De reden van deze bepaling ligt in de goede zeden.

1601. Indien tijdens den verkoop de verkochte zaak geheel en al vergaan ware, zou de koop nietig zijn.

Indien slechts een gedeelte van de zaak vergaan is, staat het ter keuze van den kooper óf den verkoop te laten varen óf het behouden gedeelte te eischen, door den prijs daarvan bij vergelijkende waardeering te doen bepalen.

— De koop zou nietig zijn, omdat er geene zaak heeft bestaan, die het voorwerp van den verkoop kon uitmaken.

« Vergelijkende waardeering » (*ventilation*) is de waardeering van afzonderlijke gedeelten van eenen en denzelfden koop, naar evenredigheid van deszelfs volle bedrag.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van de verplichtingen des verkoopers.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene bepalingen.

1602. De verkooper is gehouden duidelijk uit te drukken waartoe hij zich verbindt.

Alle duister of dubbelzinnig verdrag wordt ten nadeele des verkoopers uitgelegd.

— Omdat de kooper, die den prijs schuldig is, eigenlijk als schuldenaar wordt beschouwd (art. 1162). Wat meer is, de verkooper wordt verondersteld wel te weten, wat hij verkoopt, en dus moet hij zich deswege duidelijk kunnen uitdrukken.

1603. Hij heeft twee hoofdverplichtingen, namelijk de zaak, die hij verkoopt, af te leveren en ze te vrijwaren.

— Over ieder dezer verplichtingen wordt in de twee volgende afdeelingen gehandeld.

TWEEDE AFDEELING.

Van aflevering.

1604. Aflevering is de overdracht der verkochte zaak in de macht en het bezit des koopers.

— De aflevering verschilt, naarmate de verkochte goederen lichaamlijk of onlichaamlijk zijn. Zij is « wezenlijk of dadelijk », wanneer de voorwerpen zelven afgeleverd worden; « zinnebeeldig of symboliek », wanneer men iets aflevert 't welk de verkochte zaak voorstelt, als de sleutels van een huis, de titels van eigendom van een onroerend goed; « verzonnen », wanneer de kooper reeds te eenen of anderen titel in 't bezit van de zaak is, hij voorbeeld de bewoner van een huis, die het huis koopt.

« In de macht en het bezit des koopers », omdat hij van het goed moet kunnen beschikken en het genot daarvan hebben.

1605. De verplichting om onroerende goederen af te leveren is van de zijde des verkoopers vervuld, wanneer hij de sleutels heeft afgegeven, indien het een gebouw raakt, of wanneer hij de titelen van eigendom heeft overhandigd.

— Dit is de zinnebeeldige aflevering: onroerende goederen zijn voor geene wezenlijke aflevering vatbaar.

1606. Aflevering van roerende goederen geschiedt,

Of door wezenlijke overlevering,

Of door overhandiging der sleutels van de gebouwen, waarin zij zich bevinden,

Of zelfs door enkele toestemming van partijen, indien de overdracht daarvan niet op het oogenblik des verkoops kan geschieden, of indien de kooper dezelve reeds uit eenen anderen hoofde in zijne macht had.

— Zoo zijn meubelen vatbaar voor de drie verschillige soorten van aflevering, wezenlijke, zinnebeeldige en verzonnen.

1607. De overlevering van onlichaamlijke rechten heeft plaats door de overhandiging der titels, of door het gebruik, dat de kooper daarvan maakt, met toestemming van den verkooper.

— Gij hebt mij een recht van doorweg op eenen grond verkocht; zoohaast ik met uwe toestemming over den grond ga, heeft de overlevering van het recht plaats.

1608. De kosten der aflevering komen ten laste des verkoopers, en die der weghaling ten laste van den kooper, indien het tegendeel niet is bedongen.

— De verkooper is verplicht de zaak te leveren; zoohaast de levering is geschied, is de kooper verplicht de zaak weg te halen. De kosten van beiden zijn een gevolg der wederzijdsche verplichtingen.

1609. De aflevering moet geschieden ter plaats alwaar zich, tijdens den verkoop, de zaak bevond, welke het voorwerp daarvan uitmaakt, indien daaromtrent geene andere overeenkomst gemaakt is.

— Men zie daaromtrent art. 1247.

1610. Indien de verkooper in gebreke blijft de aflevering te doen binnen den tijd, waarop partijen overeengekomen, zal de kooper, volgens zijne keuze, de ontbinding des verkoops ofwel zijne inbezitstelling kunnen eischen, indien de vertraging alleen door toedoen van den verkooper veroorzaakt is.

— Het ware mogelijk, dat de zaak den kooper, na den tijd voor de levering bestemd, van geen nut meer kon zijn; bij voorbeeld, wanneer zij moest geleverd worden daags vóór eene jaarmarkt, om aldaar te koop gesteld te worden, en zij na de jaarmarkt wierd geleverd.

1611. In alle geval moet de verkooper tot vergoeding van schaden en verliezen worden veroordeeld, indien er uit het gebrek van aflevering op den bepaalden tijd eene benadeeling spruit voor den kooper.

— « In alle geval », dat is te zeggen, wanneer de koop onderblijft of niet.

1612. De verkooper is niet verplicht de zaak af te leveren, indien de kooper den prijs daarvan niet betaalt, en de verkooper hem geen uitstel tot betaling verleend heeft.

— 't Is klaar dat de kooper niet eischen kan, dat de verkooper aan zijne verplichting volkome, wanneer hij zelf daaraan nalatig blijft. Zoolang de prijs niet ten volle is betaald, heeft de verkooper het recht de verkochte zaak als pand van zijne schuldvordering in te houden.

1613. Hij zal insgelijks tot de aflevering niet gehouden zijn, al had hij ook een uitstel tot betaling verleend, indien de kooper, sedert den verkoop, in failliet of in staat van kennelijk onvermogen is geraakt, zoodanig dat de verkooper zich in dreigend gevaar bevindt van den koopprijs te verliezen; tenware de kooper hem borg stelde om op den bepaalden tijd te betalen.

— Indien het verval van zaken reeds tijdens den verkoop bestond, zou de verkooper het zich zelven moeten wijten geene betere inlichtingen wegens de gegoedheid van den kooper genomen te hebben.

1614. De zaak moet worden afgeleverd in den staat, waarin zij zich bevindt op het oogenblik des verkoops.

Van dien dag af behooren al de vruchten den kooper.

— Hierdoor wordt verstaan, dat, zoohaast de koop heeft plaats gehad, de verkooper aan de zaak geene verandering meer mag toebrengen. Doch alle verbeteringen of verslechtingen, welke zonder 's verkoopers toedoen daaraan overkomen, zijn voor rekening van den kooper. Uit dien hoofde is hij tot de vruchten gerechtigd.

1615. De verplichting om de zaak af te leveren, bevat al derzelver aankleven en al wat tot derzelver bestendig gebruik is bestemd.

— Zoo begrijpt de koop van een huis de in het beschot vastgemaakte spiegels, enz.

1616. De verkooper is verplicht den inhoud af te leveren, zooals hij in het contract is vermeld, onder de wijzigingen hierna uitgedrukt.

1617. Indien de verkoop van een onroerend goed is aangegaan, met aanwijzing van inhoud, tegen zooveel de maat, is de verkooper verplicht aan den kooper, indien hij zulks vergt, de in het contract aangewezene hoeveelheid af te leveren.

En, indien hem zulks niet mogelijk is, of indien de kooper zulks niet vergt, is de verkooper verplicht eene geëvenredigde vermindering van prijs te gedoogen.

— Wanneer de verkoop gedaan wordt tegen bepaling van eenen zekeren prijs voor de maat, zal alleen de aflevering het verkochte goed en het bedrag van den prijs bepalen. Dus kan de kooper tot geen verlies gehouden zijn.

1618. Indien, daarentegen, in het geval van het voorgaand artikel, een grooter inhoud bevonden wordt dan in het contract is uitgedrukt, heeft de kooper de keuze òf om den prijs aan te vullen òf om van het contract af te zien, indien het meerder deel tot een twintigste boven den opgegeven inhoud beloopt.

— Voorbeeld : Gij hebt mij eenen akker verkocht, volgens uwe verklaring 10 hectaren groot zijnde, tegen 3000 frank de hectare. Er wordt bevonden, dat de akker 10 1/2 hectaren groot is; ik zal de keus hebben om, of den koop te vernietigen, of den prijs aan te vullen; want het verschil bedraagt een twintigste.

1619. In alle andere gevallen,

Hetzij de verkoop besta in een zeker en beperkt lichaam,

Hetzij hij verscheidene en afzonderlijke erven ten voorwerp hebbe,

Hetzij hij beginne met de opgave der maat, of met de aanwijzing van het verkochte voorwerp, gevolgd van de opgave der maat,

Geeft de vermelding dezer maat geen grond tot aanvulling van prijs ten behoeve des verkoopers, wegens meerdere maat; noch ten behoeve des koopers tot vermindering van prijs, wegens mindere maat, dan voor zooveel het verschil der wezenlijke maat met die, welke in het contract is uitgedrukt, berekend op de waarde van het geheel der verkochte voorwerpen, een twintigste meerder of minder is, indien het tegendeel niet is bedongen.

— Zoo wordt hier het twintigste niet berekend, als in het voorgaand artikel « op de maat, » welke in het contract is uitgedrukt, maar op de vermeerdering of vermindering, welke het meerder of minder deel moet te weeg brengen « in den prijs » bij het contract aangewezen. Doch de wet laat toe te bedingen, dat er geene vermeerdering of vermindering van prijs wegens meerdere of mindere grootte zal plaats hebben.

1620. Ingeval er, volgens het voorgaand artikel, grond is tot vermeerdering van prijs, wegens meerdere maat, heeft de kooper de keuze, òf om van het contract af te zien, òf om den prijs aan te vullen, en zulks met de kroozen, indien hij het onroerend goed heeft behouden.

— Want het zou kunnen gebeuren, dat de vermeerdering van een twintigste in den prijs de middelen van den kooper te boven gaat.

1621. In alle gevallen, waar de kooper het recht heeft om van het contract af te zien, is de verkooper verplicht hem, boven den prijs, indien hij denzelven ontvangen heeft, de kosten des contracts terug te geven.

— Het is de schuld des verkoopers, die zich niet beter heeft uitgedrukt, dat de koop onderblijft.

1622. De rechtsvordering tot aanvulling van prijs van de zijde des verkoopers, en die tot vermindering van prijs of tot verbreking van het contract van de zijde des koopers, moeten worden aangelegd binnen den jare, te rekenen van den dag des contracts, op straf van verval.

— Deze tijd moet volstaan om aan partijen gelegenheid te geven haren misslag te erkennen, en wat meer is, hare wederzijdsche rechten mogen niet te lang onzeker blijven.

1623. Indien twee erven bij hetzelfde contract en voor een en denzelfden prijs verkocht zijn, met aanwijzing der maat van elk, en er bevonden wordt, dat het eene van minderen en het andere van meerderen inhoud is, wordt dit verschil,

bij wege van vergelijking, tot het vereischte beloop vereffend; en de rechtsvordering, hetzij tot aanvulling, hetzij tot vermindering van prijs, heeft alleen plaats volgens de hierboven bepaalde regelen.

— De vergelijking geschiedt hier dus niet tusschen de verschillende grootten, maar tusschen de prijzen, welke zij verbeelden, volgens de regelen van art. 1619.

1624. De vraag, op wien van beiden, den kooper of den verkooper, het verlies of de verslechting vallen moet, welke de verkochte zaak vóór de levering ondergaan heeft, wordt beoordeeld naar de regelen voorgeschreven in den titel *van contracten en overeenkomstelijke verbintenissen in het algemeen*.

— Men zie te dezen opzichte de art. 1138 en 1182.

DERDE AFDEELING.

Van waarborg.

— De « waarborg of vrijwaring » (*garantie*), in zake van verkoop, is de verplichting des verkoopers om, ten aanzien van den kooper, verantwoordelijk te blijven, wegens het geruste bezit en de verborgen gebreken der verkochte zaak.

1625. De waarborg, welke de verkooper aan den kooper is verschuldigd, heeft tweeërlei strekkingen : vooreerst, het vreedzaam bezit der verkochte zaak; ten tweede, de verborgen gebreken dier zaak of de koopvernietigende gebreken.

— De waarborg behoort tot den « aard » des verkoops, maar niet tot deszelfs « wezen. » Zij moet niet uitdrukkelijk bedongen worden om plaats te hebben, maar partijen kunnen bedingen, dat er geen waarborg zal plaats hebben, behoudens nogtans het geval in art. 1628 voorzien.

« Koopvernietigende gebreken » (*vices redhibitoires*) zijn zoodanige, welke belangrijk genoeg geoordeeld worden om den koop te vernietigen. — Deze benaming slaat vooral op roerende voorwerpen.

§ I.

Van waarborg in geval van uitwinning.

— « Uitwinning » (*evictio*) is in 't algemeen de gedwongen verlating van het bezit der zaken, ten gevolge van een vonnis, 'twelk den bezitter daartoe verwijst : *Evincere est aliquid vincendo auferre.*

1626. Alhoewel er bij den verkoop geen beding gemaakt zij nopens den waarborg, is de verkooper van rechtswege verplicht den kooper te waarborgen wegens de uitwinning, die hij ondergaat, voor het geheel of een gedeelte van het verkochte voorwerp, of wegens de lasten, welke men beweert op dat voorwerp te hebben, en die bij den verkoop niet zijn opgegeven.

— De verkooper, die verplicht is den eigendom over te dragen, is zooveel te eerder verplicht het geruste bezit aan den kooper te verzekeren.

Het woord « uitwinning » moet hier in zijne ruimste beteekenis worden genomen, en begrijpt niet alleen de gedwongene verlating, maar zelfs allen gerechtelijken eisch tot dat einde gedaan.

1627. Partijen mogen, door bijzondere overeenkomsten, deze door de wet opgelegde verplichting uitbreiden of inkorten; zij mogen zelfs overeenkomen, dat de verkooper tot geenen waarborg hoegenaamd zal gehouden zijn.

— Want de waarborg raakt maar de bijzondere belangen van partijen, en dus is het haar toegelaten daarvan af te zien.

1628. Alhoewel er gezegd is, dat de verkooper tot geene vrijwaring hoegenaamd is verplicht, blijft hij echter gehouden tot zoodanige, welke voortspruit uit eene hem personeele daad : alle hiermede strijdende overeenkomst is nietig.

— In dit geval behoort de waarborg tot het wezen des contracts; want de verkooper kan niet onbewust zijn van zijne eigene daden. Het ware op zekere wijze bedingen, dat hij niet zal verantwoorden voor zijn bedrog.

1629. In hetzelfde geval van beding, dat geene vrijwaring zal plaats hebben, is de verkooper, in geval van uitwinning, verplicht tot teruggave van den prijs; tenware de kooper, tijdens den verkoop, het gevaar van uitwinning hadde gekend, of op eigen bate en schade hadde gekocht.

— Wanneer de kooper het gekochte goed niet kan behouden, kan de verkooper den prijs niet blijven bezitten.

Indien de kooper tijdens den koop het gevaar van uitwinning heeft gekend, is de overeenkomst eene soort van kanscontract en blijft de prijs, uit hoofde der kans, verschuldigd.

1630. Wanneer de vrijwaring beloofd is, of daaromtrent niets is bedongen, is de kooper, indien hij uitwinning ondergaat, gerechtigd om van den verkooper te eischen :

1° De teruggave van den koopprijs;

2° Die van de vruchten, wanneer hij verplicht is dezelve aan den uitwinnenden eigenaar af te geven;

3° De kosten van den eisch des koopers

tot vrijwaring, en die welke door den oorspronkelijken eischer gemaakt zijn;

4° Eindelijk de vergoeding van schaden en verliezen; alsmede de kosten en rechtmatige loonen van het contract afhangende.

— De oorspronkelijke eischer is die, welke de zaak op uitwinning instelt. Al de kosten in dit artikel vermeld zijn veroorzaakt door de kwade trouw of de daad van den verkooper; 't is dus billijk, dat hij dezelve betale.

1631. Wanneer, tijdens de uitwinning, de verkochte zaak bevonden wordt in waarde verminderd of aanmerkelijk vervallen te zijn, hetzij door verzuim des koopers, hetzij door toevallen van overmacht, is de verkooper niettemin gehouden den geheelen koopprijs terug te geven.

— De prijs is betaald om den eigendom te verkrijgen; wanneer de eigendom niet overgedragen wordt, blijft deze prijs zonder oorzaak en moet worden teruggekeerd. De kooper kan niet worden gestraft, omdat hij met eene zaak, waarvan hij te goeder trouw eigenaar meende te zijn, naar zijn goedvinden gehandeld heeft.

1632. Doch indien de kooper uit de door hem toegebrachte beschadigingen eenig voordeel heeft genoten, heeft de verkooper recht om op den prijs, eene som, met dat voordeel gelijk staande, af te houden.

— Anders zou de kooper een gedeelte van de zaak behouden, zonder daarover iets betaald te hebben.

1633. Indien de verkochte zaak, tijdens de uitwinning, wordt bevonden in waarde vermeerderd te zijn, zelfs zonder toedoen van den kooper, is de verkooper gehouden hem te betalen hetgene zij boven den koopprijs waard is.

— De betaling der vermeerderde waarde geschiedt als eene vergoeding van de schade, die aan den kooper wordt veroorzaakt ten gevolge der uitwinning.

1634. De verkooper is verplicht aan den kooper uit te keeren, of door hem, die de uitwinning doet, te doen uitkeeren al de herstellingen en nuttige verbeteringen, welke hij aan het goed zal hebben toegebracht.

— Hier wordt de verkooper ondersteld te goeder trouw verkocht te hebben, en daarom is hij niets verschuldigd wegens herstellingen, welke het goed niet hebben verbeterd, bij voorbeeld, herstellingen van louter genoegen.

1635. Indien de verkooper te kwader trouw eens anders goed verkocht had, zal hij verplicht zijn aan den kooper al de kosten uit te keeren, welke door dezen zelfs tot sieraad of genoegen, aan het goed zijn besteed.

— De verkooper, te kwader trouw geweest zijnde, is wegens al de schadelijke gevolgen zijner handeling verantwoordelijk.

1636. Indien de kooper maar van een gedeelte der zaak uitgewonnen is, en dit gedeelte, met betrekking tot het geheel, zoodanig aanmerkelijk is, dat de kooper zonder het uitgewonnen gedeelte niet zou gekocht hebben, kan hij den verkoop doen verbreken.

1637. Indien, in geval van uitwinning van een gedeelte van het verkochte goed, de verkoop niet verbroken is, wordt de waarde van het uitgewonnen gedeelte aan den kooper uitgekeerd, volgens schatting op het oogenblik der uitwinning, en niet naar evenredigheid van den geheelen koopprijs, hetzij de verkochte zaak in waarde moge vermeerderd of verminderd zijn.

— De prijs is niet zonder oorzaak betaald, vermits de kooper eigenaar blijft van het overschietende gedeelte; hij kan dus denzelven niet wedereischen, en om hem schadeloos te stellen, moet men hem de waarde van het uitgewonnen gedeelte uitkeeren.

1638. Indien het verkochte erf, zonderdat deswege verklaring is gedaan, bevonden wordt belast te zijn met onzichtbare dienstbaarheden, en deze van zoodanig belang zijn, dat er grond is om te vermoeden, dat de kooper den koop niet zou aangegaan hebben, indien hij daarvan kennis had gedragen, kan hij de verbreking des contracts eischen, indien hij niet verkiest zich met eene schadeloosstelling te vergenoegen.

— Indien de dienstbaarheden « zichtbaar » zijn, heeft de kooper het zich zelven te wijten daarop niet gelet te hebben.

1639. De andere vraagstukken, waartoe de vergoeding van schaden en verliezen ten behoeve van den kooper wegens niet nakoming des koopcontracts kunnen aanleiding geven, moeten worden beoordeeld volgens de algemeene regelen daargesteld in den titel *van contracten en overeenkomstelijke verbintenissen in het algemeen.*

— Zie art. 1146 tot 1155.

1640. De vrijwaring ter zaak van uit-

winning houdt op, wanneer de kooper zich bij een vonnis in hoogsten aanleg, of waarvan geen beroep meer ontvankelijk is, heeft laten verwijzen, zonder den verkooper op te roepen, indien deze bewijst, dat er genoegzame gronden aanwezig waren om den eisch te doen verwerpen.

— De kooper heeft nog eens zijne uitwinning aan eigen verzuim te wijten.

§ II.

Van den waarborg wegens gebreken der verkochte zaak.

1641. De verkooper is gehouden tot vrijwaring wegens de verborgen gebreken der verkochte zaak, welke deze ongeschikt maken tot het gebruik waartoe zij bestemd wordt, of welke dat gebruik zoodanig verminderen, dat de kooper ze niet gekocht of slechts eenen minderen prijs daarvoor gegeven zou hebben, indien hij die gebreken gekend had.

— De beslissing der vraag, welke dusdanige gebreken zijn, hangt af van den aard der verkochte zaak en van de plaatselijke gebruiken. Aangaande koop en ruiling van huisdieren, worden de vernietigende gebreken bepaald bij de wet van 25 Augustus 1885 en het koninklijk besluit van 3 September 1885.

Wet van 25 Augustus 1885 over de koopvernietigende gebreken.

Voorgaandelijk waren de koopvernietigende gebreken bij de plaatselijke gebruiken bepaald en, bijgevolg, verschilden zij van plaats tot plaats; zoo was het ook met den tijd, binnen welken de rechtsvordering tot koopverbreking, op straf van verval, moest ingesteld worden. Daaruit volgden menigvuldige moeilijkheden, welke somtijds groote onkosten medebrachten, veelal de kwade trouw en het bedrog begunstigden, en altijd den koophandel hinderden. In plaats van die veel verschillende gebruiken, werden bij eene wet van 28 Januari 1850 schikkingen genomen, welke, voor het geheele land eensluidend zijnde, aan al die moeilijkheden een einde hebben gesteld. Bij de toepassing van die wet zijn menigvuldige misbruiken ontstaan, die eene herziening der wetgeving hebben genoodzaakt en aanleiding hebben gegeven tot eene nieuwe wet, namelijk die van 25 Augustus 1885 welker bepalingen hierna volgen.

Art. 1. Worden voor koopvernietigende gebreken gehouden, en zullen alleen aanleiding geven tot de rechtsvordering spruitende uit artikel 1641 van het Burgerlijk Wetboek, in de verkoopen of ruilingen van paarden, ezels, muilezels en andere huisdieren behoorende tot het slag van schapen, runderen of varkens, de ziekten of gebreken, welke door het Staatsbestuur zullen aangewezen worden, met de voorbehoudingen en voorwaarden, welke hetzelve zal gepast oordeelen.

— Bij art. 1641 van het Burgerlijk Wetboek wordt de algemeene regel, aangaande waarborg wegens gebreken van allerhande verkochte zaken, vastgesteld. Het artikel 1 hierboven beperkt deszelfs beduidenis; maar deze beperking slaat alleen op verkoop en ruiling van dieren bij dit artikel vermeld : dienvolgens blijft alle andere koop of ruiling aan den algemeenen regel van art. 1641 B. W. onderworpen.

Het aanwijzen der bewuste gebreken bijzondere kennissen vereischende, was het voor den wetgever voorzichtig zich daaromtrent op het Staatsbestuur te verlaten, hetwelk daarover deskundigen kon te rade gaan. Bovendien komen er, met den tijd, omstandigheden voor, welke wijzigingen aan die bepalingen noodzaken; deze wijzigingen kunnen alsdan gedaan worden, zonder dat het noodig zij tot de herziening der wet over te gaan.

De koopvernietigende gebreken zijn aangewezen bij art. 1 van het koninklijk besluit van 3 September 1885, op het einde dezer wet aangehaald.

« Worden voor koopvernietigende gebreken gehouden ». Het is dus een wettelijk vermoeden, dat de ziekten en gebreken, bij het koninklijk besluit bepaald, de dieren ongeschikt maken tot het gebruik, waartoe zij bestemd zijn; hoever de bewijskracht van dit vermoeden strekt zie men bij de artikelen 9 en 10 hierna

« Zullen alleen enz. ». In deze woorden ligt de beperking van art. 1641 B W.; want het is aan den kooper niet meer geoorloofd te bewijzen, dat andere ziekten of gebreken het dier tot het gebruik, waartoe het bestemd was, ongeschikt maken.

Het staat altijd de handelende partijen vrij, bij gemeen verdrag, de bij de wet bepaalde tijden te verkorten of te vermeerderen, de verplichting tot waarborg verder uit te breiden of te verminderen, zelfs den kooper er geheel van te ontslaan, mits, in geval van ontslag of vermindering van waarborg, de verkooper de gebreken tijdens den verkoop niet kende; anders ware hij aan bedrog schuldig en daarover altijd verantwoordelijk.

Art. 2. Het Staatsbestuur zal ook den termijn bepalen, binnen welken de rechtsvordering, op straf van verval, zal ingesteld worden.

Die termijn zal dertig dagen niet te boven gaan, den dag voor de levering vastgesteld daarin niet medebegrepen.

De termijn tot verschijning voor het gerecht, voor hetwelk de eisch in eersten aanleg wordt gebracht, zal ten minste één dag zijn, als de partij gehuisvest is binnen de vijf myriameters afstand van de plaats der verschijning. Is zij buiten dien afstand gehuisvest, zoo zal per vijf myriameters een dag worden bijgevoegd

— Een te lange tijd zou den verkooper kunnen verantwoordelijk maken over gebreken, welke sedert den verkoop opgekomen zijn; een te korte tijd zou veelal den kooper beletten de gebreken vast te stellen, welke tijdens den verkoop inderdaad bestonden; zoodat het bepalen

van den tijd om de rechtsvordering in te stellen, geheel afhangt van den aard der ziekte, waartoe hij betrekkelijk is. Om die reden moest de wetgever die bepaling, evenals de aanwijzingen, waarover het voorgaande artikel handelt, aan het Staatsbestuur overlaten. Hetgene hem nogtans niet kon beletten den langsten termijn op dertig dagen te beperken, mits het algemeen gevoelen van deskundigen is, dat geen hoegenaamd koopvernietigend gebrek langer kan verborgen blijven.

Die tijdruimten heeft het koninklijk besluit bij zijn art. 3 vastgesteld.

« Den dag voor de levering vastgesteld daarin niet medebegrepen », want het is slechts na de bezitneming, dat de kooper in staat is de gekochte zaak te leeren kennen. Men bemerke, dat de wet zegt « den dag voor de levering vastgesteld », maar niet « op welken de levering is geschied »; de kooper heeft het zich zelven te wijten, indien hij later heeft levering genomen dan daaromtrent was overeengekomen; zijne verzuimenis mag den verkooper niet hinderen.

« Op straf van verval », dit is te zeggen, dat de kooper, na het verstrijken van dien tijd, zijn recht onwederroepelijk verliest.

Gedingen wegens koopvernietigende gebreken vereischen altijd spoed, daarom is de tijd tot verschijning korter dan naar den gewonen regel.

Art. 3. Indien de levering van het dier buiten de plaats der woonstede van den verkooper is gedaan, zal de termijn voor het instellen der rechtsvordering verlengd worden met eenen dag per vijf myriameters afstand van de woonstede des verkoopers tot die des koopers.

Wanneer de kooper het dier heeft voortverkocht, en hij tot ontbinding van den verkoop wordt gedagvaard, zal hij tegen zijnen verkooper eenen eisch tot waarborg mogen instellen, indien de termijn, binnen welken hij bij hoofdgeding had kunnen handelen, niet verstreken is.

Die termijn voor den eisch tot waarborg zal, in dit geval, en op welke plaats het dier zich ook bevinde, verlengd worden met eenen dag per vijf myriameters afstand tusschen de woonstede van den eersten kooper en degene van den eersten verkooper.

— De eerste zinsnede van dit artikel is eene toepassing van het grondbeginsel van art. 1033 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, met dit verschil nogtans, dat de verlenging gerekend wordt in evenredigheid van eenen dag per vijf myriameters aftand in plaats van eenen dag per drie myriameters, zooals men bij gemeld artikel 1033 ziet; het gemak en de menigvuldigheid der hedendaagsche reismiddelen hebben deze vermindering medegebracht.

Heeft de kooper het dier voortverkocht, en wordt hij krachtens deze wet in rechte gedaagd, zoo kan hij zijnen verkooper oproepen, « indien de termijn, binnen welken hij bij hoofdgeding had kunnen handelen, niet verstreken is ».

Art. 4. Binnen den termijn, welke, naar luid van art. 2, voor het instellen der rechtsvordering zal vastgesteld worden, zal de kooper, op straf van verval, gehouden zijn de benoeming te verzoeken van deskundigen, belast met het bestaan van het koopvernietigende gebrek te onderzoeken en proces-verbaal van hun onderzoek op te maken.

Het verzoek zal aangeboden worden, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, hetzij bij vorm van telegram, aan den vrederechter van de plaats, waar het dier zich bevindt; het zal in elk geval, op straf van nietigheid, het gebrek opgeven, waarmede het dier beweerd wordt aangedaan te zijn.

Die rechter zal er in zijn bevel de dagteekening van vaststellen; hij zal het gebrek vermelden uit hoofde van 't welk de rechtsvordering is ingesteld, en zal onmiddellijk naar vereisch van de zaak eenen of drie deskundigen benoemen, die binnen den kortsten tijd zullen moeten te werk gaan, na den eed voor dien magistraat te hebben afgelegd, en zonder eenige andere rechtspleging; hij zal bij verzekerd telegram den verkooper kennis geven van den dag, het uur en de plaats van het onderzoek van deskundigen.

Het proces-verbaal van onderzoek zal zijne beweegredenen opgeven en in minute aan de partij behandigd worden.

Indien het onderzoek maar is aangevangen of voltrokken na het verstrijken van de termijnen overeenkomstig artikel 2 bepaald, zal hetzelve vaststellen of het gebrek waarvan het doet blijken tijdens die termijnen heeft bestaan.

Niettemin wanneer, binnen den termijn tot het instellen der rechtsvordering bepaald, het dier wordt afgemaakt op bevel van bevoegde overheid, uit hoofde van eene der ziekten tot koopvernietiging aanleiding gevende, zal het proces-verbaal, in dit geval opgemaakt en dat op de zelfde wijze zijne beweegredenen zal opgeven, als proces-verbaal van onderzoek van deskundigen dienen.

— « Binnen den termijn, enz., » dit altijd zonder verlenging uit hoofde van afstand, waartoe hier nooit gelegenheid is, aangezien het verzoek tot benoeming van deskundigen moet voorgedragen worden aan den vrederechter van de plaats, alwaar het dier zich bevindt, onverschillig of deze rechter verder over het geschil te kennen hebbe of niet.

« Die rechter zal er de dagteekening van vaststellen ». Zulks om den verzoeker het bewijs te verschaffen dat zijn verzoek binnen den bepaalden tijd is ingediend.

Het onderzoek der deskundigen moet met groote nauwkeurigheid en zorg gedaan worden; de gewichtigheid er van is klaarblijkend : het zal den kooper onderrichten over den waarschijnlijken uitval van zijne rechtsvordering en hem deze doen voortzetten of intrekken volgens zijn belang; het zal ook meestal den rechter tot eenigen leiddraad dienen in het beslissen der zaak. Nogtans heeft de rechtspraak aangenomen, dat de rechter door het oordeel van deskundigen niet gebonden is, zoodanig dat hij een nieuw onderzoek mag bevelen, zelfs zijne beslissing op alle andere bewijsmiddelen mag gronden. Er is ook gewezen, dat de verweerder het verslag van deskundigen door alle middelen van rechte kan tegenspreken, zelf een nieuw onderzoek uitlokken.

Er wordt niet op straf van nietigheid ver-

eischt, dat het onderzoek gedaan worde binnen den termijn bij art. 2 vastgesteld; want die geheele termijn behoort den kooper om zijn verzoek aan den vrederechter in te dienen. Niettemin moeten de deskundigen zonder uitstel tot hetzelve overgaan om te kunnen vaststellen, welke de toestand van het dier vóór het verstrijken van gemelden termijn wezenlijk was.

In geval van herverkooping zal het onderzoek, ten verzoeke van den tweeden kooper gedaan, door den eersten kooper kunnen ingeroepen worden, indien de bepaalde termijn te zijnen aanzien niet verstreken is.

Het verslag van onderzoek, de plaats vaststellende, alwaar zich het dier tijdens deze bewerking bevond, zal ook dienen om alle moeilijkheden voor te komen, welke mochten ontstaan aangaande het berekenen der verlenging, waarvan art. 3, § 1, gewaagt.

Het laatste lid van ons artikel behelst eene uitzondering aan de verplichting van den kooper om het onderzoek van het dier door deskundigen te vorderen. Deze uitzondering was noodig om te vermijden, dat loffelijke spoed der bestuurlijke overheid tot het dooden van besmette dieren den kooper in de onmogelijkheid mocht stellen om van de ziekte op de voorgeschrevene wijze te doen blijken, en hem aldus zijn recht mocht ontnemen. — Echter hebben beide processen-verbaal hetzelfde bewijs voor uitwerksel, ofschoon zij in pleegvormen verschillen. — Opdat deze uitzondering toepasselijk zij, is het noodig, dat het dier gedood zij voor eene ziekte bij de wet als koopvernietigend gehouden, en dit binnen den termijn in uitvoering van art. 2 bepaald; want na het verstrijken van dien termijn wordt de kooper beschouwd als van zijne rechtsvordering te hebben afgezien, en andere ziekten of gebreken dan die krachtens art. 1 aangewezen, kunnen tot koopvernietiging geene aanleiding geven.

Art. 5. Indien het dier op vreemden bodem werd gebracht, zal de kooper op straf van nietigheid hetzelve in het land moeten terugbrengen en leiden hetzij naar de plaats der woonstede van den verkooper of naar de hoofdplaats van het kanton dezer woonstede, hetzij naar de plaats, waar het contract werd voltrokken, hetzij naar die, waar de levering werd gedaan.

De termijn tot het instellen der rechtsvordering zal, in dit geval, verlengd worden met eenen dag per vijf myriameters afstand tusschen de plaats, waar het dier zich bevindt en die, waar het zal teruggebracht worden.

Het aanzoek strekkende tot benoeming van deskundigen zal, op straf van verval, moeten aangeboden worden aan den vrederechter der plaats, waar het dier zal worden geleid, binnen den termijn overeenkomstig artikel 2 bepaald, met verlenging van twee dagen zonder meer.

De rechtsvordering tot koopvernietiging zal ook, in dit geval, altijd voor den rechter der zelfde plaats moeten ingesteld worden.

De kooper zal het bewijs overbrengen van de plaats waar het dier buitenslands werd gebracht.

In geen geval nogtans, zal de kooper het dier in het land mogen terugbrengen, noch eene rechtsvordering tot koopvernietiging instellen, als het een besmettelijk koopvernietigend gebrek geldt.

De kooper zal insgelijks zoodanige rechtsvordering niet kunnen instellen, ingeval het dier op vreemden bodem is gestorven.

— De bepalingen van dit artikel zijn ten voordeele van den inheemschen landbouw vastgesteld, om den verkooper te beveiligen tegen de listen van koopers die in een verafgelegen vreemd oord een ongegrond geding mochten aanleggen, met de bedoeling van den verkooper eene vermindering van prijs af te dwingen; hetgene onder de voorgaande wet meermaals het geval schijnt te zijn geweest

Aan die bepalingen wordt uitzondering gemaakt, wanneer het dier met eene besmettelijke ziekte is aangedaan of op vreemden bodem is gestorven, in welke gevallen het belang van den kooper moet wijken voor het algemeen belang dat bij het invoeren van het dier mocht gekrenkt zijn.

Uit het vierde lid van dit artikel blijkt, dat voortaan de koopvernietiging, waarover de tegenwoordige wet handelt, uitsluitelijk tot de bevoegdheid van den vrederechter behoort. Het is alleen in geval van hooger beroep dat de rechtbank van eersten aanleg er over te kennen heeft.

Art. 6. De vreemde eischer zal gehouden zijn, op verzoek van den verweerder, den borg te stellen, waarvan de artikelen 16 van het Burgerlijk Wetboek, 166 en 167 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging gewagen, op straf van in zijnen eisch niet-ontvankelijk te worden verklaard.

De borg zal in gelde bepaald worden, van de eerste zitting af, door den vrederechter voor welken de rechtsvordering aanhangig is.

De som door den rechter bepaald zal in handen van den griffier worden gestort.

Het vonnis zal uitvoerbaar zijn, zonder voorafgaandelijk te moeten worden beteekend, en zal voor geen beroep vatbaar zijn.

— De bedoeling van dit artikel is, de aandacht der belanghebbenden te vestigen op de borgstelling, die, naar luid van art. 166 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, van uitlandsche eischers mag worden gevergd, en dienaangaande eene rechtspleging in te stellen, waarbij de gang van het geding niet worde vertraagd.

Art. 7. De rechtsvorderingen tot koopvernietiging zullen als spoedvereischende zaken onderzocht en gewezen worden.

— « Als spoedvereischende zaken », dit is op de wijze bij art. 405 Wetb. v. Burgerl. Rechtsp. voorgeschreven.

Art. 8. Indien, gedurende den termijn naar luid van artikel 2 vastgesteld, het dier om 't leven komt, zal de verkooper tot den waarborg niet gehouden zijn, tenzij de kooper bewijst, dat het verlies van het dier voortkomt van een der koopvernietigende gebreken krachtens de tegenwoordige wet bepaald.

— Wanneer het dier nog leeft, volstaat het den kooper te bewijzen, dat het koopvernietigend gebrek bestaat. Is het dier om het leven

gekomen, zoo zal hij moeten bewijzen, dat het verlies uit een koopvernietigend gebrek voortkomt; want dit verlies is mogelijk overgekomen door alle ander toeval, waarover de verkooper niet verantwoordelijk zijn kan (1647 B. W.).

Men bemerke, dat wanneer het omkomen van het dier veroorzaakt is door eene ziekte, welke bij het koninklijk besluit niet is aangewezen, de kooper deswege geenen waarborg van zijnen verkooper zal kunnen eischen, tenware krachtens eene bijzondere overeenkomst. Doch indien eene wel gegronde rechtsvordering tot koopvernietiging is ingesteld, zal die rechtsvordering ten gevolge van het omkomen van het dier niet vervallen, al ware dit omkomen ook veroorzaakt door eene ziekte, welke onder de koopvernietigende gebreken niet gerekend wordt.

Art. 9. De koopvernietigende gebreken, binnen de hierboven bepaalde termijnen en naar de hierboven voorgeschreven pleegvormen vastgesteld, worden vermoed bestaan te hebben op het oogenblik van het contract, behalve het tegenbewijs.

— Het wettelijk vermoeden, bij dit artikel ingesteld, wordt tevens genoegzaam omschreven om alle vroeger over zijne bewijskracht bestaande twistvragen te stuiten.

Art. 10. De verkooper of de ruiler zal niet gehouden zijn tot den waarborg uit de besmettelijke koopvernietigende ziekten onstaande, indien hij bewijst dat, sedert de levering, het dier in aanraking werd gesteld met dieren aangetast van eene ziekte van gelijken aard als die, welke tot de rechtsvordering tot koopvernietiging heeft aanleiding gegeven.

— In het geval bij dit artikel voorzien, vermoedt de wet dat de ziekte na de levering het dier is aangezet, en verklaart dit voldoende om het vermoeden van art. 9. te niet te doen.

Art. 11. Het verval bij de artikelen 2, 4 en 5 uitgesproken is volstrekt, en zal van ambtswege toegepast worden, uitgenomen in het geval dat de verkooper of ruiler aanvankelijk voor eenen onbevoegden rechter te goeder trouw ware gedagvaard geworden.

— « Te goeder trouw ». Daar de goede trouw tot grond eener afwijking van den algemeenen regel moet dienen, behoort zij door den eischer bewezen te worden. Haar bestaan hangt van de omstandigheden af en is aan de beoordeeling van den rechter overgelaten.

Art. 12. De rechtsvordering tot vermindering van prijs, bij artikel 1644 van het Burgerlijk Wetboek toegelaten, zal niet mogen uitgeoefend worden wegens verkoopen en ruilingen van dieren, welke het voorwerp der tegenwoordige wet uitmaken.

— Aan den kooper de rechtsvordering tot vermindering van prijs te laten was nutteloos, mits al de gebreken, welke de waarde der dieren verminderen, in het koninklijk besluit aangehaald zijn, en de vordering tot koopvernietiging kunnen te weeg brengen, en mits de kooper met deze laatste niet in te stellen, zelf bekent, dat het dier niet ongeschikt is tot den dienst, waartoe hij hetzelve had bestemd. Echter kon de vordering tot vermindering van prijs groote kosten veroorzaken, welke veelal het bedrag eens gedings van dezen aard niet vermag, hetgene de wet hoofdzakelijk wil vermijden.

[Art. 13]*.

*Wet van 3 Juli 1894.

Eenig artikel. Artikel 13 der wet van 25 Augustus 1885 is door de volgende bepaling vervangen :

Ter zake van verkoop en ruiling van huisdieren bestemd om voor het verbruik geslacht te worden, is de rechtsvordering tot koopvernietiging uit hoofde van de gebreken, die ze tot dit gebruik ongeschikt maken, maar ontvankelijk als zij is ingesteld binnen de vijf dagen van de levering van het verkochte dier, en mits het dier niet gebracht zij op eenen meerderen afstand dan vijf myriameters van de plaats van den verkoop, en het volstrekt onbruikbaar is verklaard.

— « Mits het dier volstrekt onbruikbaar is verklaard », dit is eene der voorwaarden der ontvankelijkheid van 's koopers rechtsvordering. Alzoo is de eisch tot vermindering van prijs, bij art. 1644 B.W. bepaald, aan de koopers van slachtvee bij ons artikel ontnomen, evenals bij artikel 12 aan de koopers van huisdieren voor de fokkerij bestemd.

— « Binnen de vijf dagen ». De verholen ziekten van slachtdieren worden rasser vastgesteld dan die van andere dieren, daarom is de tijd voor het instellen der rechtsvordering korter.

Koninklijk besluit van 3 September 1885.

Art. 1. Worden voor koopvernietigende gebreken gehouden in verkoop of ruiling van huisdieren, de volgende ziekten en gebreken :

Voor het paard, den ezel en den muilezel :

Het snot (*la morve*);
De huidworm (*le farcin*);
De afwisselende zinking op de oogen (*la fluxion périodique des yeux*);
De steegheid (*l'immobilité*);
} indien de waarde van het verkochte of verruilde dier 300 frank te boven gaat.

Voor het rundvee :

De veepest (*le typhus contagieux*);
De besmettelijke longziekte (de plaag) (*la pleuropneumonie contagieuse*);
De longtering, evenals de longontsteking (*la phtisie pulmonaire, ainsi que la phtisie pommelière*);
Het opblijven van de nageboorte, het kalven bij den kooper niet geschied zijnde (*la non-délivrance, le part n'ayant pas eu lieu chez l'acheteur*);
} indien de waarde van het verkochte of verruilde dier 150 frank te boven gaat.

Voor de schapen :

De veepest (*le typhus contagieux*);
De schaapspokken (*la clavelée*).

— « De longtering ». In den oorspronkelijken tekst van het Kon. Besl. van 18 Februari

1862 was de opgave van deze ziekte eenigszins verschillend van die, welke men in het Besl. van 3 September 1885 aantreft; doch is de bedoelde ziekte in beide besluiten dezelfde. « Alle « aandoeningen van de longen of van het borst« vlies, van trage ontwikkeling, de dieren tot « tering, tot wegkwijning en tot den dood lei« dende, worden met longtering gelijk gesteld « en zijn eveneens koopvernietigend ». Alzoo luidt een ministeriëele omzendbrief van 8 September 1885.

— « Longziekte (veeplaag) ». Ook de benaming dezer ziekte, *pleuropneumonie*, vroeger *exsudative*, wordt nu *contagieuse* genaamd; dit om de eenige reden, dat zij overal in de wetten en verordeningen van gezondheidspolitie onder die benaming bekend staat. Maar de ziekte is dezelfde. Zulks blijkt uit den zelfden omzendbrief.

Art. 2. De veepest of de schaapspokken, bij een enkel dier bevonden, zullen de koopvernietiging te weeg brengen van al degenen der kudde, die het merk van den verkooper dragen.

Art. 3. De termijn tot het instellen van de rechtsvordering tot koopvernietiging zal, den dag voor de levering vastgesteld niet medebegrepen, dertig dagen zijn voor het geval van besmettelijke longziekte, acht en twintig dagen voor het geval van afwisselende zinking op de oogen, en negen dagen voor de andere gevallen.

— Die termijnen zijn berekend voor de besmettelijke ziekten naar derzelver gemiddeld ontwikkelingstijdperk, en voor de andere, naar den tijd, die den kooper noodig is om, ondanks 's verkoopers bedriegelijke listen, vast te stellen dat het verkochte dier wel of niet van het gebrek is aangedaan.

Art. 4. De boven herziene koninklijke besluiten zijn ingetrokken.

— Dit zijn de kon. Besluiten van 18 Februari 1862, van 26 Augustus 1867, van 10 November 1869 en van 8 April 1879, genomen in uitvoering van de wet van 28 Januari 1850.

Art. 5. Het tegenwoordig besluit is uitvoerbaar verklaard te rekenen van 7 September 1885.

1642. De verkooper is niet gehouden in te staan voor gebreken, die zichtbaar zijn, en van welke de kooper zich zelven heeft kunnen overtuigen.

— Tenware nogtans, zegt een schrijver, dat de verkochte zaak aan den kooper niet vertoond, of, bij voorbeeld, in eene duistere plaats verkocht ware, in welk geval er kwade trouw van den kant des verkoopers zou kunnen bestaan.

1643. Hij moet instaan voor de verborgen gebreken, zelfs wanneer hij die niet mocht hebben gekend, tenware hij in dit geval bedongen had, dat hij tot geenen waarborg hoegenaamd zal verplicht zijn.

— De schade is voor den kooper altoos dezelfde of zij uit onwetendheid ofwel uit bedrog van den verkooper ontstaat.

Het beding van ontslag van waarborg zou den verkooper niet bevrijden, indien er bewezen wierd, dat hij de gebreken kende.

1644. In het geval van de artikelen 1641 en 1643 heeft de kooper de keuze, òf om de zaak terug te geven en zich den koopprijs te doen wederkeeren, òf om de zaak te behouden, en zich een gedeelte van den prijs te doen wedergeven, zooals dit door deskundigen zal worden begroot.

— Bij art. 12 van de wet van 25 Augustus 1885 is de vordering tot vermindering van prijs den kooper ontnomen, ten opzichte der koopen en ruilingen van dieren, waarover die wet handelt.

1645. Indien de verkooper met de gebreken van de zaak bekend was, is hij, behalve de teruggave van den prijs, welken hij daarvoor ontvangen had, gehouden tot vergoeding van alle schaden en verliezen jegens den kooper.

— Er bestond bedrog, en deswege is altoos vergoeding verschuldigd.

1646. Indien de verkooper met de gebreken der zaak niet bekend was, zal hij slechts gehouden zijn den prijs terug te geven, en aan den kooper de kosten door den verkoop veroorzaakt uit te keeren.

1647. Indien de zaak, welke gebreken had, ten gevolge van hare slechte hoedanigheid vergaan is, blijft het verlies voor den verkooper, welke jegens den kooper gehouden is tot teruggave van den prijs, en tot de andere schadeloosstellingen, in de twee voorgaande artikelen uitgelegd.

Maar het verlies, door toeval overgekomen, zal voor rekening zijn van den kooper.

— Toevallig verlies moet de verkooper niet instaan; want er is hem niets te wijten. Hier geldt dus de regel, dat het goed voor den eigenaar vergaat : *res perit domino.*

1648. De rechtsvordering, spruitende uit koopvernietigende gebreken, moet door den kooper worden ingesteld binnen eenen korten tijd, volgens den aard dezer gebreken en het gebruik der plaats, alwaar de verkoop is geschied.

— Die tijd is bepaald bij de art. 2 en 3 der wet van 25 Augustus 1885, art. 3 van het koninklijk besluit van 3 September 1885, voor verkoop van huisdieren, alsook bij de wet van 3 Juli 1894, ingeval deze dieren bestemd zijn om geslacht te worden.

1649. Dezelve heeft geene plaats in

verkoopingen, die op gerechtelijk gezag geschieden.

— Want hier is het eigenlijk de eigenaar niet, die verkoopt.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Van de verplichtingen des koopers.

1650. De hoofdverplichting van den kooper bestaat in het betalen van den koopprijs ten dage en ter plaats, bij den verkoop vastgesteld.

— De bijkomende verplichtingen bestaan in het weghalen der verkochte zaak, het betalen der kosten van de overeenkomst, het uitkeeren aan den verkooper van de uitgaven, welke hij tot bewaring der zaak heeft gedaan, enz.

1651. Indien daaromtrent bij den verkoop niets vastgesteld is, moet de kooper betalen ter plaats alwaar, en op den tijd, waarop de aflevering geschieden moet.

— Er wordt aangenomen, dat dit artikel maar van toepassing is wegens verkoop met gereeden gelde, en niet wegens verkoop op tijd van betaling, waaromtrent het art. 1247 moet worden gevolgd.

1652. De kooper is kroozen van den koopprijs verschuldigd, tot aan de betaling der hoofdsom, in de drie volgende gevallen:

Indien zulks bij den verkoop is bedongen;

Indien de verkochte en geleverde zaak vruchten of andere inkomsten opbrengt;

Indien de kooper tot betaling is aangemaand.

In dit laatste geval loopen de kroozen slechts sedert de aanmaning.

— In het tweede geval van dit artikel zijn de kroozen eene soort van vergelijking der vruchten, welke de kooper ontvangen heeft.

1653. Indien de kooper gestoord wordt, of rechtmatige reden heeft om te vreezen gestoord te worden door eene hetzij hypothekelijke, hetzij terugvorderende rechtsvordering, mag hij de betaling van den prijs opschorsen, totdat de verkooper de stoornis heeft doen ophouden, indien laatstgemelde niet liever heeft borg te stellen, of tenzij er bedongen ware, dat, niettegenstaande de stoornis, de kooper betalen zal.

— Kooper en verkooper hebben eene wederkeerige verbintenis aangegaan. Is de eene niet verplicht het goed af te leveren, wanneer hij in gevaar is den prijs te verliezen (zie art. 1613), zoo is de andere niet verplicht te betalen, indien hij in gevaar is het goed te verliezen.

1654. Indien de kooper den koopprijs niet betaalt, kan de verkooper de ontbinding van den verkoop eischen.

— Tenware hij, ingevolge art. 1184, verkoos den kooper tot betaling te dwingen.

1655. De ontbinding des verkoops van onroerende goederen wordt aanstonds uitgesproken, indien de verkooper in gevaar is het goed en den prijs te verliezen.

Indien dit gevaar niet bestaat, kan de rechter den kooper een uitstel verleenen, meer of min lang, volgens de omstandigheden.

Dit uitstel verstreken zijnde, zonderdat de kooper betaald heeft, zal de ontbinding des verkoops worden uitgesproken.

— De ontbinding, zooals men ziet, heeft niet van rechtswege plaats, en moet door den rechter worden uitgesproken.

1656. Indien er bij den verkoop van onroerende goederen bedongen is, dat, bij gebrek van betaling van den koopprijs binnen den bepaalden tijd, de verkoop van rechtswege ontbonden zou zijn, kan de kooper niettemin na het verstrijken van dezen tijd betalen, zoolang hij niet door eene aanmaning in vertoef is gesteld : maar, na deze aanmaning, kan de rechter hem geen uitstel verleenen.

— Zoo is de overeenkomst van partijen hier niet voldoende om den kooper in vertoef te stellen, en daartoe wordt altoos eene aanmaning (*sommation*) vereischt.

1657. In zake van verkoop van waren en roerende voorwerpen, zal de ontbinding van rechtswege en zonder aanmaning plaats hebben, ten behoeve des verkoopers, na het verstrijken van den besproken tijd voor de weghaling.

— Deze voorwerpen zijn onderhevig aan verandering van prijs, en het ware den verkooper dikwijls aan verlies blootstellen, indien de verkoop in het opgegeven geval gehandhaafd werd.

ZESDE HOOFDSTUK.

Van nietigheid en ontbinding des verkoops.

1658. Behalve de oorzaken van nietigheid of ontbinding, reeds in dezen titel uitgedrukt, en die, welke aan alle overeenkomsten gemeen zijn, kan het koopcontract nog worden ontbonden door gebruikmaking van het vermogen van wederinkoop en wegens geringheid van prijs.

EERSTE AFDEELING.

Van het vermogen van wederinkoop.

— « Wederinkoop » (*réméré, rachat*) is eigenlijk geen wederkoop, maar een vermogen bij de overeenkomst aan den verkooper voorbehouden om het verkochte goed « weder te nemen. »

1659. Het vermogen van wederinkoop is een verdrag, waarbij de verkooper zich voorbehoudt de verkochte zaak weder te nemen, tegen teruggave van den oorspronkelijken koopprijs en de uitkeering, waarvan bij artikel 1673 gesproken wordt.

— Het woord « verdrag » (*pacte*) heeft alhier enkelijk de beteekenis van « beding » (*clause*) deelmakende van het verdrag of overeenkomst van verkoop.

1660. Het vermogen van wederinkoop kan niet worden bedongen voor langer dan vijf jaar.

Indien het voor langer bedongen is, wordt het tot dit tijdvak ingekort.

— De openbare orde heeft er belang bij, dat eene onzekerheid van eigendom, die den handel en den landbouw kan schaden, voor niet langer gedoogd worde.

1661. Het bepaalde tijdvak is onveranderlijk, en kan door den rechter niet verlengd worden.

1662. Wanneer de verkooper verzuimd heeft zijne rechtsvordering tot wederinkoop binnen het voorschreven tijdvak te doen gelden, blijft de kooper onwederroepelijk eigenaar.

— Zonderdat het noodig zij daartoe eenig rechterlijk gewijsde te bekomen.

1663. Het tijdvak loopt ten nadeele van eenieder, zelfs van den minderjarige, behoudens verhaal op die het aangaat, indien daartoe grond is.

— Altoos in het belang der openbare orde.

1664. De verkooper op verdrag van wederinkoop kan tegen eenen tweeden kooper zijne rechtsvordering doen gelden, zelfs al ware het vermogen van wederinkoop in het tweede contract niet vermeld.

— De kooper op verdrag van wederinkoop kan aan anderen geene verdere rechten overdragen dan hij zelf had.

1665. De kooper op verdrag van wederinkoop oefent al de rechten zijns verkoopers uit; hij kan zich van de verjaring bedienen, zoowel tegen den waren eigenaar als tegen hen, die beweren mochten op de verkochte zaak eenige rechten of hypotheken te hebben.

— Het vermogen van wederinkoop is niets anders dan eene ontbindende voorwaarde, die den verkoop niet opschorst, maar dezen vernietigt, indien de verkooper van zijn vermogen gebruik maakt; dus is de kooper, van den stond der overeenkomst af, de werkelijke, schoon wederroepelijke, eigenaar.

1666. Hij kan tegen de schuldeischers van zijnen verkooper het voorrecht van uitwinning doen gelden.

— 't Is te zeggen, dat hij de schuldeischers, die hem toespreken, kan verzenden om eerst vooral de uitwinning der andere goederen van den verkooper te vervolgen. Anders zoude het zijn, zoo de schuldvordering op het verkochte goed gehypothekeerd ware.

1667. Indien hij, die op verdrag van wederinkoop een onverdeeld gedeelte van een erf heeft gekocht, zich bij eene tegen hem gerichte veiling geheel het goed heeft laten toewijzen, kan hij den verkooper verplichten, om, wanneer deze van het verdrag wil gebruik maken, het erf geheel weder te nemen.

— Voorbeeld : Jan en Pieter zijn onverdeelde eigenaars van een onroerend goed : Jan verkoopt aan Karel zijn aandeel met vermogen van wederinkoop, waardoor deze laatste medeëigenaar wordt te zamen met Pieter, die, niet in onverdeeldheid willende blijven, de koopveiling van het goed vordert : Karel laat zich het geheele goed toewijzen. Wanneer Jan vervolgens van zijn vermogen van wederinkoop wil gebruik maken, kan Karel hem noodzaken het geheele goed over te nemen.

1668. Indien verscheiden personen gezamenlijk en bij een enkel contract een tusschen hen gemeen erf hebben verkocht, kan ieder van hen de rechtsvordering tot wederinkoop slechts uitoefenen voor het deel, dat hem daarin toekwam.

— Het recht van wederinkoop is derhalve deelbaar, wanneer het deelbare zaken ten voorwerp heeft.

1669. Hetzelfde heeft plaats, wanneer iemand, die alleen een erf verkocht heeft, verscheiden erfgenamen heeft nagelaten.

Ieder dezer medeërfgenamen kan van het vermogen van wederinkoop slechts gebruik maken, voor zooveel zijn aandeel in de nalatenschap bedraagt.

— Gevolg van het voorgaand artikel.

1670. Doch in het geval bij de twee voorgaande artikelen voorzien, kan de

kooper eischen, dat al de medeverkoopers of al de medeërfgenamen worden opgeroepen, ten einde zich onderling nopens het wedernemen van het geheele erf te verstaan; en indien zij het niet eens worden, zal hij van den eisch worden verzonden.

— De wet onderstelt, dat de meening des koopers is geweest eigenaar te worden van geheel het goed, wanneer een of meer personen gezamenlijk hem een zelfde goed bij hetzelfde contract hebben verkocht, en zulks verklaart de bepaling van dit artikel.

« Van den eisch worden verzonden », beteekent in termen van rechten : « van den eisch ontslagen worden »; hier namelijk beduidt de gebezigde uitdrukking, dat de eisch tot wederinkoop zal ontzegd worden.

1571. Indien de verkoop van een erf aan verscheiden personen behoorende niet gezamenlijk en voor het geheele erf in eens geschied is, en ieder slechts het hem daarin toekomende deel heeft verkocht, kunnen zij afzonderlijk de rechtsvordering tot wederinkoop doen gelden op het gedeelte, dat hun toebehoorde;

En de kooper kan hem, die zijne rechtsvordering op deze wijze uitoefent, niet dwingen het geheele over te nemen.

— Want er bestaan in dit geval zooveel koopen als er verschillige aandeelen zijn.

1572. Indien de kooper verscheiden erfgenamen heeft nagelaten, kan de rechtsvordering tot wederinkoop tegen ieder van hen niet worden uitgeoefend dan alleen voor zijn aandeel, ingeval hetzelve nog onverdeeld is, en ingeval de verkochte zaak onder hen is gedeeld.

Maar, indien er verdeeling der nalatenschap heeft plaats gehad, en de verkochte zaak in den kavel van eenen der erfgenamen is gevallen, zoo kan de rechtsvordering tot wederinkoop tegen hem voor het geheel ingesteld worden.

— Het staat den verkooper vrij zijne rechtsvordering te gelijk jegens al de erfgenamen uit te oefenen, en zoo kan hij het geheele goed terugnemen ; doch hij kan ook zijne rechtsvordering verdeelen.

1573. De verkooper, die van het verdrag van wederinkoop gebruik maakt, moet niet alleen den oorspronkelijken koopprijs uitkeeren, maar tevens de kosten en rechtmatige loonen van den verkoop, de noodige herstellingen en die, welke de waarde des goeds vermeerderd hebben, tot beloop dezer vermeerdering. Hij kan niet in bezit treden, dan na aan al deze verplichtingen te hebben voldaan.

Wanneer de verkooper, ten gevolge van het verdrag van wederinkoop, zijn erf terug bekomt, neemt hij het weder vrij van alle lasten en hypotheken, waarmede de kooper het mocht hebben bezwaard; hij is gehouden de pachten, zonder bedrog door den kooper verleend, gestand te doen.

— « Vrij van alle lasten », want het uitwerksel der ontbindende voorwaarde bestaat in het herstellen der zaken in denzelfden stand, alsof de verbintenis nooit aangegaan ware (art. 1183).

Indien de verkooper niet verplicht was de pachten, door den kooper verleend, gestand te doen, zou deze immers het goed niet voordeelig kunnen verpachten, omdat de pachters altoos zouden te vreezen hebben door den verkooper, bij den wederinkoop, uitgezet te worden.

TWEEDE AFDEELING.

Van de vernietiging des verkoops ter zake van benadeeling.

— In 't algemeen bestaat er geen andere koopprijs dan die, waarop partijen zijn overeengekomen. Wanneer echter de prijs ver beneden de wezenlijke waarde is, heeft men verondersteld, dat zulks het gevolg was van dringende behoefte des verkoopers, en men heeft hem het recht gegeven, in dit geval, den verkoop te doen vernietigen, doch alleen ten opzichte van onroerende goederen, want roerende goederen zijn aan te groote verandering van prijs onderworpen.

1574. Indien de verkooper voor meer dan zeven twaalfde gedeelten in den prijs van een onroerend goed is benadeeld, heeft hij het recht de vernietiging des verkoops te eischen, al had hij zelfs in het contract van het vermogen om deze vernietiging te vorderen uitdrukkelijk afgezien, en verklaard de meerdere waarde te schenken.

— Het staat aan den verkooper de benadeeling te bewijzen. Men heeft gevreesd, dat, zonder de bepaling van de laatste zinsnede van dit artikel, het afzien van 's verkoopers recht wegens benadeeling in praktijkstijl zou overgaan.

1575. Om te weten of er benadeeling van meer dan zeven twaalfden bestaat, moet men het onroerend goed schatten, volgens zijnen toestand en zijne waarde op het oogenblik van den verkoop.

— En niet volgens zijne waarde op het oogenblik van den eisch tot vernietiging.

1576. De eisch is niet meer ontvankelijk na het verstrijken van twee jaar, te rekenen van den dag des verkoops.

Deze tijd loopt tegen gehuwde vrouwen en tegen afwezigen, verbodenen en minderjarigen, gerechtigd uit hoofde van eenen meerderjarige die verkocht heeft.

Deze tijd loopt almede en wordt niet opgeschorst gedurende den termijn voor het verdrag van wederinkoop bedongen.

— De bepaalde tijd is lang genoeg om den verkooper nuttig te zijn, en kort genoeg om den landbouw wegens de onzekerheid des eigendoms niet te doen lijden.

1677. Het bewijs van benadeeling kan niet dan bij vonnis worden toegelaten, en zulks alleen ingeval de opgegeven daadzaken genoegzaam waarschijnlijk en genoegzaam gewichtig mochten zijn om de benadeeling te laten vermoeden.

— De verkooper moet dus eerst vooral vonnis van toelating tot bewijs bekomen, en dit vonnis is, als tusschengewijsde, aan hooger beroep onderhevig.

1678. Dit bewijs kan slechts worden opgeleverd door een verslag van drie deskundigen, welke zullen gehouden zijn te zamen een enkel gemeen proces-verbaal op te maken, en slechts één gevoelen bij meerderheid van stemmen te uiten.

— « Drie deskundigen, » opdat er meerderheid van stemmen moge bestaan.

1679. Indien de gevoelens verschillen, zal het proces-verbaal de redenen daarvan aanwijzen, zonderdat het toegelaten zij te doen kennen, van welk gevoelen ieder deskundige geweest is.

— De gevoelens van iederen deskundige kunnen verschillig zijn, en zulks onderstelt dit artikel. Het is niet toegelaten de gevoelens persoonlijk aan te wijzen, om de vrije meening der deskundigen en hunne onpartijdigheid te begunstigen.

1680. De drie deskundigen zullen ambtshalve worden benoemd, tenware partijen zich verstaan hadden om ze alle drie gezamenlijk te benoemen.

— Zulks opdat geen deskundige zich als bijzondere lasthebber van eene der partijen kunne beschouwen.

1681. Ingeval de rechtsvordering tot vernietiging wordt toegewezen, heeft de kooper de keus, òf om de zaak terug te geven, en den prijs, dien hij daarvoor betaald heeft, weder te nemen, òf om het goed te behouden, mits betalende de aanvulling van den juisten prijs, onder aftrok van een tiende van den geheelen prijs.

De derde bezitter heeft hetzelfde recht, behoudens zijne vrijwaring jegens zijnen verkooper.

— Daar het verslag der deskundigen niet vatbaar is voor eene wiskundige juistheid, wordt er aan den kooper aftrok toegestaan van « een tiende gedeelte » van den geheelen koopprijs, omdat er aan koop en verkoop toch altoos eene zekere ruimte van prijsbetaling moet worden gelaten, en het overigens niet te onderstellen is, dat hij, die met verlies van zeven twaalfden heeft verkocht, niet zou hebben verkocht met verlies van een tiende.

1682. Indien de kooper verkiest de zaak te behouden, mits de aanvulling bij het voorgaand artikel geregeld, is hij de kroozen der aanvulling schuldig, van den dag af van den eisch tot vernietiging.

Indien hij verkiest de zaak weder te geven en den prijs te ontvangen, geeft hij de vruchten weder, te rekenen van den dag dat de eisch is gedaan.

De kroozen van den door hem betaalden prijs worden hem ook aangerekend, te rekenen van den dag van denzelfden eisch of van den dag der betaling, indien hij geene vruchten genoten heeft.

— Men ziet dat de wet den kooper beschouwt als bezitter te goeder trouw.

1683. Vernietiging ter zake van benadeeling heeft geene plaats ten behoeve des koopers.

— Want men kan niet onderstellen, dat de kooper uit dringende behoefte gekocht heeft.

1684. Zij heeft geene plaats in alle verkoopingen, welke, volgens de wet, slechts bij gerechtelijk gezag kunnen geschieden.

— Daartoe wordt vereischt, dat de verkoop « noodzakelijk » in rechte geschieden moest.

1685. De regelen, in de voorgaande afdeeling uitgelegd, nopens de gevallen, waarin verscheiden personen gezamenlijk of ieder afzonderlijk verkocht hebben, en nopens het geval, waarin de verkooper of de kooper verscheiden erfgenamen heeft nagelaten, worden insgelijks in acht genomen voor de uitoefening der rechtsvordering tot vernietiging.

— Men zie de artikelen 1668 tot 1672.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Van veiling.

— « Veiling » (*licitatio*) beteekent openbaren verkoop van gemeen zijnde goederen.

1686. Indien eene zaak, die tusschen verscheiden personen gemeen is, niet ge-

makkelijk en zonder verlies kan verdeeld worden;

Of indien, bij eene in der minne gedane verdeeling van gemeene goederen, er zich eenige bevinden, welke geen der deelgenooten kan noch wil nemen.

Wordt daarvan de verkooping bij opbod gedaan, en de prijs tusschen de medeëigenaars verdeeld.

1687. Ieder der medeëigenaars heeft het recht om te vorderen, dat bij de veiling ook vreemden worden geroepen; zij moeten noodzakelijk geroepen worden, wanneer een der medeëigenaars minderjarig is.

— Door « vreemden » verstaat men hier derden, dat is alle andere personen dan de medeeigenaars.

1688. De wijze en de pleegvormen, bij de veiling in acht te nemen, zijn uitgelegd in den titel *van erfenissen* en in het Wetboek van Rechtspleging.

— En voor Belgie, wat minderjarigen, verbodenen, enz., betreft, in de wet van 12 Juni 1816, waarvan de tekst hierboven in stede van artikel 459 gedeeltelijk is afgeschreven, en waarnaar alhier verwezen wordt.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Van overdracht van inschulden en andere onlichamelijke rechten.

1689. Bij de overdracht van eene inschuld, van een recht of van eene rechtsvordering op eenen derde, geschiedt de aflevering tusschen den overdrager en den overnemer door de overgaaf van den titel.

— « Overdracht » (*transport*) is hier evenzinnig met « afstand ». Zij kan, evenals de verkoop, geschieden bij geloofwaardige of onderhandsche akte.

1690. De overnemer wordt, ten aanzien van derden, slechts in bezit gesteld door de beteekening, die van de overdracht aan den schuldenaar wordt gedaan.

Niettemin kan de overnemer insgelijks in bezit worden gesteld bij aanneming der overdracht, door den schuldenaar in eene geloofwaardige akte gedaan.

— De derden, op welke dit artikel ziet, zijn voornamelijk de schuldenaar en, onder anderen, de schuldeischers van den overdrager en allen, die eenig recht op zijne goederen hebben. Zoolang de overdracht aan den schuldenaar niet is beteekend, kunnen des overdragers schuldeischers op de inschuld beslag leggen.

Ten opzichte van overdracht van bevoorrechte en hypothekelijke inschulden, zie men art. 5 van de wet van 16 December 1851.

1691. Indien, vooraleer de overdracht door den overdrager of den overnemer aan den schuldenaar beteekend is, deze laatste den overdrager voldaan had, zal hij deugdelijk ontslagen zijn.

— Gevolg van het voorgaand artikel. De overnemer is, ten aanzien van derden, en gevolgelijk van den schuldenaar, slechts in bezit te rekenen van den dag der beteekening.

1692. De verkoop of overdracht eener inschuld begrijpt de bijzaken der inschuld, zooals borgtocht, voorrecht en hypotheek.

— Want bijzaken of aankleven volgen altoos de hoofdzaak.

1693. Hij, die eene inschuld of een ander onlichamelijk recht verkoopt, moet daarvan het bestaan, tijdens de overdracht, waarborgen, al ware deze zonder waarborg geschied.

— Deze waarborg behoort tot den aard der overeenkomst en moet dus niet worden bedongen.

1694. Hij is voor de gegoedheid des schuldenaars niet verantwoordelijk, tenzij hij zich daartoe verbonden hebbe, en zulks alleen tot beloop van den prijs, dien hij voor de inschuld ontvangen heeft.

— De inschuld kan goed of slecht zijn; de overdrager verantwoordt daarover niet, tenzij krachtens uitdrukkelijk beding.

1695. Wanneer hij waarborg beloofd heeft van de gegoedheid des schuldenaars, strekt zich deze belofte niet verder uit dan tot de tegenwoordige gegoedheid, en niet tot het toekomstige, indien de overdrager zulks niet uitdrukkelijk heeft bedongen.

— Want de verkochte zaak blijft voor rekening van den kooper, te rekenen van den dag der overeenkomst (art. 1583).

1696. Hij, die eene nalatenschap verkoopt, zonder de voorwerpen er van, stuk voor stuk, aan te duiden, is alleen gehouden zijne hoedanigheid van erfgenaam te waarborgen.

— Want hij heeft alleen zijne rechten van erfgenaam en geenszins de goederen der erfenis verkocht. Indien de kooper zelf geen erfgerechtigde des overledenen is, kan hij door ieder erfgenaam van de verdeeling worden verwijderd, mits teruggave van den prijs der overdracht (zie art. 841.).

1697. Indien hij reeds eenige vruchten van het goed genoten, of het bedrag eeni-

ger inschuld aan deze nalatenschap behoorende ontvangen, of eenige voorwerpen der erfenis verkocht had, is hij verplicht dezelve aan den kooper uit te keeren, indien hij dezelve bij den verkoop zich niet uitdrukkelijk heeft voorbehouden.

— Het is klaar, dat iemand, die al zijne rechten verkoopt, van dezelve niets behouden kan; doch daaromtrent kunnen verschillige bedingen gemaakt worden.

1698. De kooper, van zijnen kant, moet aan den verkooper uitkeeren hetgene laatstgemelde betaald heeft voor schulden en lasten der nalatenschap, en hem alles voldoen wat hij als schuldeischer te goed had, indien het tegendeel niet is bedongen.

— Bij voorbeeld, indien hij de begravingskosten, de kosten der laatste ziekte betaald, of eenigen schuldeischer der nalatenschap voldaan heeft.

1699. Hij, jegens wien men een betwist recht heeft overgedragen, kan zich daarvan door den overnemer doen kwijten, mits hem uitkeering te doen van den wezenlijken prijs der overdracht, met de kosten en rechtmatige loonen, en met de kroozen te rekenen van den dag, waarop de overnemer den prijs der aan hem gedane overdracht heeft betaald.

— Hierdoor heeft men een beletsel willen stellen aan de hebzucht van koopers van betwiste rechten, en de rechtsgedingen willen voorkomen, welke zij zouden teweegbrengen. Men heeft gezien, dat het artikel 841 op gelijke gronden steunt.

1700. Eene zaak wordt als betwist aangezien, zoohaast er geding en betwisting over den grond des rechts bestaat.

— Hoe klaarblijkend ook het recht des verkoopers wezen moge.

1701. De bepaling bij artikel 1699 gemaakt, houdt op.

1° Ingeval de overdracht is gedaan aan eenen medeërfgenaam of medeëigenaar van het overgedragen recht;

2° Wanneer zij gedaan is aan eenen schuldeischer in betaling van hetgeen hem is verschuldigd;

3° Wanneer zij gedaan is aan den bezitter van het aan betwist recht onderhevige erf.

— In al deze gevallen is het klaar, dat de kooper eene billijke reden heeft om het betwiste recht over te nemen, en door geene hebzucht gedreven is. Daarom houdt de bepaling van art. 1699 op te zijnen aanzien.

ZEVENDE TITEL.

Van ruiling.

Vastgesteld den 16 Ventôse jaar XII (7 Maart 1804). Afgekondigd den 26 van dezelfde maand (17 Maart 1804).

— « Ruiling » verschilt van « verkoop » daarin alléén, dat de prijs niet in gelde wordt vastgesteld. Ieder van de geruilde zaken is de prijs van de andere, en ieder der handelende partijen is tevens kooper en verkooper.

1702. Ruiling is een contract, waarbij partijen wederzijds aan elkander eene zaak voor eene andere geven.

— Men versta dat partijen « *zich verbinden* aan elkander eene zaak voor eene andere te geven »; want ruiling, zoowel als verkoop, heeft plaats bij enkele wederzijdsche « toestemming. »

1703. Ruiling geschiedt door enkele toestemming op dezelfde wijze als verkoop.

— Dus kan zij geschieden bij alle slag van akten, geloofwaardige of onderhandsche, en zelfs mondeling.

1704. Indien een der ruilers reeds de zaak, aan hem in ruiling gegeven, ontvangen heeft, en nadien bewijst, dat de andere partij geen eigenaar dezer zaak is, kan hij niet worden gedwongen tot levering der zaak, welke hij beloofd heeft daartegen te ruilen, maar alleen om diegene, welke hij ontvangen heeft, terug te géven.

— Omdat hij maar alleen geruild heeft om den eigendom der ontvangene zaak te bekomen; verkrijgt hij dezen eigendom niet, zoo kan hij niet verplicht zijn de door hem beloofde zaak te leveren.

1705. De ruiler, die door uitwinning buiten bezit der in ruiling ontvangene zaak is gesteld, heeft de keus óf om tot vergoeding van schaden en verliezen te besluiten, óf om zijne zaak weder te eischen.

— Daar partijen wederzijds kooper en verkooper zijn, zijn zij ook wederzijds tot waarborg gehouden. Hij, die uitgewonnen wordt, kan zich te vreden houden met vergoeding van schaden en verliezen, of wel zijne zaak wedereischen.

1706. Vernietiging ter zake van benadeeling heeft geene plaats in het contract van ruiling.

— Want geen kooper kan de vernietiging ter zake van benadeeling eischen, en alle ruilingdoende is tevens kooper en verkooper.

1707. Al de andere regelen, wegens

het koopcontract voorgeschreven, zijn overigens op de ruiling toepasselijk.

— Bij voorbeeld wegens de aflevering, den waarborg, de koopvernietigende gebreken, het uitwerksel wegens derden, enz.

ACHTSTE TITEL.

Van het contract van verhuring.

Vastgesteld den 16 Ventôse jaar XII (7 Maart 1804). Afgekondigd den 26 van dezelfde maand (17 Maart 1804).

— Wij hebben gezien (art. 1127), dat zoowel het « bezit » en het « gebruik » der zaken als de zaken zelven het voorwerp eener verbintenis kunnen uitmaken. Nu, verhuring of pacht is eene overeenkomst, waarbij iemand zich jegens een ander verbindt, om, gedurende eenen bepaalden tijd en tegen eenen bepaalden prijs, hem het genot of gebruik eener zaak te geven.

EERSTE HOOFDSTUK.

Algemeene bepalingen.

1708. Er bestaan twee soorten van contracten van verhuring :

Dat van goederen,

En dat van werk.

— Men noemt « verhuurder of verpachter » hem, die zich verbindt om eenen anderen het genot te geven, en « huurder, pachter of halvenaar » hem, die het genot of gebruik aanneemt.

1709. Verhuring van goederen is een contract, waarbij de eene partij zich verbindt om de andere het genot eener zaak te doen hebben, gedurende eenen zekeren tijd, en mits eenen zekeren prijs, welken laastgemelde zich verplicht te betalen.

— Deze verhuring begrijpt alle slag van goederen, zoo roerende als onroerende.

1710. Verhuring van werk is een contract, waarbij eene der partijen zich verbindt om iets voor de andere te doen, tegen eenen tusschen haar bepaalden prijs.

— Deze verhuring bevat alle slag van verbintenissen, waarbij een prijs of loon bedongen wordt, wegens werken en diensten, als, bij voorbeeld, de huur van dienstboden en werklieden.

1711. Deze twee hoofdsoorten van verhuring worden verder nog in verscheiden bijzondere soorten verdeeld.

Men noemt ***huispacht*** de verhuring van huizen en die van huisraad;

Landpacht, die van landerven;

Huur, de verhuring van werk of diensten;

Veepacht, de verhuring van dieren, waarvan de bate wordt verdeeld tusschen den eigenaar en hem, aan wien hij ze toevertrouwt.

De ***bestekken***, ***aanneming*** of ***bedongen loon***, voor het ondernemen van eenig werk tegen eenen bepaalden prijs, zijn ook verhuring, wanneer de stof geleverd wordt door hem voor wien het werk gemaakt wordt.

Deze drie laatste soorten hebben hare bijzondere regelen.

— De Fransche benamingen deze verschillende huur-overeenkomsten zijn : voor huispacht, *bail à loyer*; voor landpacht, *bail à ferme*; voor huur van diensten, *loyer*; voor veepacht, *bail à cheptel.*

1712. Pachten van goederen aan den lande, aan gemeenten en aan openbare gestichten behoorende, zijn aan bijzondere verordeningen onderworpen.

— Ten opzichte van gemeente-goederen zie men de artikelen 76, 1°, 77, 5°, 81 en 82 der Gemeentewet van 30 Maart 1836, meermaals gewijzigd, en heruitgegeven den 27 November 1891; en, wat de goederen van gestichten van liefdadigheid betreft, de Koninklijke besluiten van 1 Juli en 19 Juli 1816 en 15 Juli 1829.

— Al deze goederen worden gewoonlijk in 't openbaar aan de meestbiedenden verpacht, volgens vastgestelde schriftelijke voorwaarden in een zoogenaamd « kohier van lasten » begrepen.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van verhuring van goederen.

1713. Men kan alle slag van roerende of onroerende goederen verhuren.

— Uitgezonderd echter « slijtbare goederen » (*res fungibiles*), omdat zij niet wezenlijk aan den verhuurder kunnen worden teruggegeven.

EERSTE AFDEELING.

Van de regelen, aan pachten van huizen en van landgoederen gemeen.

1714. Men kan, òf bij geschrift, of mondelings verhuren.

— En dus, evenals in verkoop en ruiling, zoowel bij onderhandsche als bij geloofwaardige akten. Nogtans, ingevolge de schikkingen van art. 1 en 2 der wet van 16 December 1851, moeten de pachten voor eenen langeren tijd dan negen jaar verleend of kwijting van ten minste drie jaar pachtgeld bevattende, op het bureel van hypotheekbewaring overgeschreven worden, en te dien einde bij geloofwaardige

ofwel bij onderhandsche en in rechte of voor notaris erkende akte gepleegd zijn.

1715. Indien de pacht, zonder geschrift aangegaan, nog geenerlei uitvoering heeft bekomen, en dat eene der partijen ze loochent, is het bewijs door getuigen daarvan niet ontvankelijk, hoe gering de prijs ook zij, en ofschoon men beweert, dat er godspenningen gegeven zijn.

Alleenlijk kan de eed worden opgelegd aan hem, die de pacht loochent.

— Al ware de prijs ook minder dan 150 fr. Deze uitzondering aan art. 1341 is gemaakt, omdat in zake van verhuring alles dringend is, en om eene menigte van rechtsgedingen te voorkomen, die, door geene schriftelijke bewijzen gestaafd zijnde, te lang mochten blijven slepen.

1716. Wanneer er geschil is op den prijs van de mondelinge pacht, waarvan de uitvoering is begonnen, en er geen kwijtschrift bestaat, zal de eigenaar op zijnen eed geloofd worden, indien de huurder niet verkiest de begrooting bij deskundigen te vragen; in welk geval de kosten der prijzij te zijnen laste blijven, indien de begrooting den prijs, dien hij heeft opgegeven, te boven gaat.

— Er kan geschil bestaan alleen op den prijs, en daaromtrent worden de vroegere kwijtschriften (*quittances*) geloofd; indien er geene bestaan, wordt de eigenaar geloofd op zijnen eed; doch de pachter heeft de keuze eene prijzij te vragen, indien hij zich aan het gevolg van dezen eed onttrekken wil.

1717. De pachter heeft recht van napacht te geven, en zelfs zijne pacht aan een ander over te laten, indien dit vermogen hem niet ontzegd is.

Hetzelve kan voor het geheel of voor een gedeelte ontzegd worden.

Dit beding is altoos van strenge toepassing.

— De pachter kan dus het gehuurde geheel of gedeeltelijk aan een ander verhuren; maar hij blijft altoos ten aanzien van den eigenaar verbonden en jegens hem verantwoordelijk voor alle handelingen der onderpachters.

Door de woorden « strenge toepassing » wordt verstaan, dat het verbod van napacht te geven altoos streng in acht genomen moet worden, welke reden de pachter daartegen mocht kunnen inbrengen.

1718. De artikelen van den titel ***van het huwelijkscontract en van wederzijdsche rechten der echtgenooten***, betrekkelijk de pachten van goederen van gehuwde vrouwen zijn van toepassing op de pachten der goederen van minderjarigen.

— Men zie daaromtrent de artikelen 595, 1429 en 1430.

1719. De verpachter is, door den aard des contracts, en zonderdat daartoe eenig bijzonder beding noodig zij, verplicht,

1° Om het verhuurde goed aan den pachter te leveren;

2° Om dit goed te onderhouden in zoodanigen staat, dat het tot het gebruik, waartoe het verhuurd is, dienen kan;

3° Om den pachter het vreedzaam genot er van te doen hebben, zoolang de pacht duurt.

— De verplichting om het goed te leveren behoort tot het « wezen » der overeenkomst, welke zonder die verplichting niet zou kunnen bestaan. Uit deze hoofdverplichting vloeien de andere van zelf voort.

1720. De verpachter is verplicht het goed te leveren in goeden staat van allerlei herstellingen.

Hij moet, zoolang de pacht duurt, daaraan alle herstellingen doen, welke kunnen noodig worden, uitgezonderd de huurherstellingen.

— Anders ware de levering nutteloos. De huurherstellingen zijn aangewezen in art. 1754.

1721. Er is aan den pachter waarborg verschuldigd over alle gebreken van het verpachte goed, welke het gebruik daarvan beletten, al hadde de verpachter ze tijdens de verpachting niet gekend.

Indien er uit deze gebreken eenig verlies voor den pachter spruit, is de verpachter gehouden hem daarover schadeloos te stellen.

— Het verpachte goed blijft altoos voor rekening van den verpachter; dus moet deze laatste den pachter instaan zelfs voor gebreken, die na het ingaan van de pacht aan het goed overkomen.

1722. Indien, gedurende de pacht, het verhuurde goed door onvoorzien toeval geheel en al vergaan is, is de pacht van rechtswege verbroken : indien het slechts gedeeltelijk vergaan is, kan de pachter, volgens de omstandigheden, òf eene vermindering van den huurprijs, òf de verbreking zelve van de pacht vorderen. In beide gevallen is er geen grond tot eenige schadevergoeding.

— De huurprijzen worden aangezien als het loon van elken dag van genot (zie art. 586); derhalve houden zij op verschuldigd te zijn te rekenen van den dag, waarop dit genot onmogelijk wordt.

1723. De verpachter mag gedurende de pacht de gedaante van het verhuurde goed niet veranderen.

— 't Is te zeggen, dat hij geene verandering mag doen, die het genot van den pachter zou kunnen verhinderen.

1724. Indien, gedurende de pacht, het verhuurde goed dringende herstellingen noodig heeft, welke niet tot na het eindigen van de pacht kunnen worden uitgesteld, moet de pachter deze gedoogen, welk ongemak zij hem mochten veroorzaken, en alhoewel hij ook, gedurende het verrichten dezer herstellingen, van een gedeelte van het verhuurde goed beroofd zij.

Doch, indien deze herstellingen meer dan veertig dagen duren, zal de huurprijs worden verminderd naar evenredigheid van den tijd en van het gedeelte van het verhuurde goed, waarvan hij zal beroofd geweest zijn.

Indien de herstellingen van zoodanigen aard zijn, dat zij onbewoonbaar maken hetgene tot huisvesting van den pachter en zijn gezin noodig is, zal deze laatste de pacht kunnen doen verbreken.

— Het is in 's pachters belang, dat deze herstellingen worden gedaan, en daarom moet het bewezen zijn, dat dezelve dringend en noodzakelijk zijn; daartoe is het voldoende, dat zij niet tot na het eindigen van de pacht kunnen worden uitgesteld.

De laatste zinsnede van dit artikel is algemeen, en dus van toepassing zelfs dan, wanneer de herstellingen min dan veertig dagen duren.

1725. De verpachter is niet gehouden den pachter te waarborgen wegens de stoornis, welke derden door feitelijkheden aan zijn genot toebrengen, zonder overigens eenig recht op het verhuurde goed te beweren; behoudens het recht van den pachter om dezelve op eigen naam te vervolgen.

— Alle stoornis, welke 's eigenaars rechten niet aantast, kan van zelf geene verantwoording van den eigenaar te weeg brengen.

1726. Indien, daarentegen, de huurder of de pachter in hun genot zijn gestoord ten gevolge van eene rechtsvordering, den eigendom des goeds betreffende, hebben zij recht tot eene geëvenredigde vermindering van den huur- of pachtprijs, mits de stoornis en de verhindering aan den eigenaar bekend gemaakt werden.

— Men beschouwe dit artikel in verband met de artikels 1636, 1722 en 1768. In het laatste wordt gezegd, binnen welken tijd de bekendmaking van stoornis moet geschieden.

1727. Indien zij, die de feitelijkheden gepleegd hebben, eenig recht op het verhuurde goed beweren, of indien de pachter zelf in rechte wordt gedaagd, om veroordeeld te worden tot ontruiming van geheel of van een gedeelte van dit goed, of tot het gedoogen der uitoefening van eenige erfdienstbaarheid, is hij verplicht den verpachter tot vrijwaring op te roepen, en moet hij, des verlangende, buiten geding worden gesteld, mits hij den verpachter opgeve, voor wien hij bezit.

— De huurder of pachter is niet bevoegd als verweerder op eenen eisch, den eigendom rakende, te handelen, vermits hij maar op naam van den verhuurder bezit. Alle rechtsvordering van dezen aard moet dus tegen den eigenaar ingesteld worden.

1728. De pachter is gehouden tot twee hoofdverplichtingen:

1° Om het gehuurde goed te gebruiken als een goed huisvader, en volgens de bestemming, welke er bij de verpachting is aan gegeven, of volgens die, welke, bij ontbreken van overeenkomst, naar gelang der omstandigheden verondersteld wordt;

2° Om den pachtprijs op de besproken termijnen te voldoen.

— 1° Bij voorbeeld, wanneer iemand een huis huurt, kan hij het niet tot herberg inrichten, wanneer dit vermogen hem bij de overeenkomst niet gegeven is;

2° Wanneer wegens de termijnen van betaling geen beding is gemaakt, volgt men de plaatselijke gebruiken.

1729. Indien de pachter het verhuurde goed tot een ander gebruik bezigt dan waartoe het bestemd is, of waaruit eenige schade voor den verpachter mocht kunnen spruiten, kan deze laatste, ingevolge de omstandigheden, de pacht doen verbreken.

1730. Indien er tusschen den verpachter en den pachter eene plaatsbeschrijving is opgemaakt, is deze laatste gehouden het goed terug te geven, zooals hij het volgens die beschrijving ontvangen heeft, uitgezonderd hetgene door ouderdom of overmacht vergaan of verslecht is.

— Door plaatsbeschrijving (*état des lieux*) verstaat men de schriftelijke aanwijzing der plaatsen en inwendige deelen van het huis, waaronder zelfs deuren en vensters begrepen worden.

1731. Indien er geene beschrijving der

der plaatsen is gemaakt, wordt de pachter verondersteld ze te hebben ontvangen in goeden staat van huurherstellingen en moet hij ze aldus teruggeven, behoudens tegenbewijs.

— Omdat volgens art. 1720 de verhuurder verplicht is deze plaatsen in goeden staat over te leveren.

1732. Hij is verantwoordelijk voor de beschadigingen of verliezen, welke gedurende zijn genot overkomen, tenware hij bewees, dat deze buiten zijne schuld hebben plaats gehad.

1733. Hij is verantwoordelijk voor brand, tenware hij bewees:

Dat de brand door toeval, of door overmacht, of door gebrekkige bouwing ontstaan is;

Of dat het vuur uit een naburig huis is voortgekomen.

— « Door gebrekkige bouwing, » als bij voorbeeld, wanneer men bij het maken van haarden, ovens, enz., de bij art. 674 voorgeschreven werken verzuimt.

1734. Indien er meer dan een pachter is, zijn zij allen elkheel voor den brand verantwoordelijk;

Tenware zij bewezen, dat de brand in de woning van eenen hunner is ontstaan: in welk geval deze laatste alleen verantwoordelijk is;

Of dat eenigen bewezen, dat de brand bij hen niet heeft kunnen ontstaan: in welk geval deze laatsten niet verantwoordelijk zijn.

— Hier wordt verondersteld, dat er zooveel verschillige overeenkomsten als pachters bestaan; want indien zij allen bij dezelfde overeenkomst gehuurd hadden, zouden zij van zelf allen te zamen als een persoon worden beschouwd. Men zie daarenboven het artikel 551, 1°, van het Strafwetboek.

1735. De pachter is verantwoordelijk voor de beschadigingen en verliezen, welke door het toedoen zijner huisgenooten of zijner onderhuurders veroorzaakt worden.

— Volgens een rechtsbeginsel, 'twelk den bewoner verantwoordelijk maakt over zijne fouten en die zijner huisgenooten: *habitator suam suorumque culpam praestare debet.*

1736. Indien de pacht zonder geschrift is aangegaan, zal eene der partijen aan de andere geenen opzeg kunnen doen, dan met inachtneming der tijdruimten door de plaatselijke gebruiken bepaald.

— « Zonder geschrift », dit is te zeggen zonder bepaling van termijn.

— « Opzeg » (*congé*) is de verklaring van eene der partijen, dat zij de pacht verstaat te eindigen. Daaromtrent raadplege men de oude costumen, welke nog als aanwijzingen der plaatselijke gebruiken gelden.

1737. De pacht eindigt van rechtswege bij het verstrijken van den bepaalden termijn, wanneer zij bij geschrift is aangegaan, zonderdat het noodig zij opzeg te doen.

— « Bij geschrift » dit wil zeggen voor eenen bepaalden termijn.

1738. Indien, bij het eindigen der schriftelijke pachten, de pachter in bezit blijft en wordt gelaten, ontstaat er eene nieuwe pacht, waarvan het uitwerksel geregeld wordt bij het artikel betrekkelijk de verhuringen, zonder geschrift aangegaan.

— Door « schriftelijke pachten » moet men verstaan, pachten waarbij een termijn is bepaald.

— Zulks noemt men « stilzwijgende wederinhuring » (*tacita reconductio*). Het alhier gemelde artikel is art. 1736.

1739. Wanneer er opzeg beteekend is, kan de pachter, alhoewel hij zijn genot heeft voortgezet, zich niet beroepen op stilzwijgende wederinhuring.

— Want de verpachter heeft zijne meening door den opzeg doen kennen.

1740. In het geval der twee voorgaande artikelen, strekt de borgtocht, voor de pacht gegeven, zich niet uit tot de verplichtingen, welke uit de verlenging ontstaan.

— Vermits de borg zich maar voor de bedongen pacht en niet verder verbonden had.

1741. Het contract van verhuring wordt ontbonden door het vergaan van het verhuurde goed, en door 's verpachters en 's pachters wederzijdsch niet nakomen hunner verbintenissen.

— Wegens het vergaan der zaak, zie men art. 1722; wegens niet nakoming der verplichtingen, art. 1181.

1742. Het contract van verhuring wordt niet ontbonden door den dood van den verpachter noch door dien van den pachter.

— Want ieder wordt geacht voor zich zelven en voor zijne erfgenamen gehandeld te hebben (art. 1122).

1743. Indien de verpachter het verhuurde goed verkoopt, kan de kooper den pachter of den huurder, die voorzien is van eene geloofwaardige of zekere dagteekening hebbende pachtvoorwaarde, niet doen uitzetten, tenware hij zich dit recht bij het pachtcontract voorbehouden hadde.

— De verpachter moet niet op eene zijdelingsche wijze kunnen doen wat hij niet rechtstreeks doen kan, te weten, de pacht vóór het bestemde tijdstip vernietigen : wat meer is, de landbouw heeft er belang bij, dat de duur der pachten zeker zij.

Dit artikel dient met art. 1 en 2 der Wet van 16 December 1851 in verband gesteld te worden.

1744. Indien er bij het aangaan van de pacht is besproken, dat de verkrijger, in geval van verkoop, den pachter of huurder zou kunnen doen uitzetten, en er geen beding is gemaakt nopens de vergoeding van schaden en verliezen, is de verpachter gehouden den pachter of huurder schadeloos te stellen als volgt.

1745. Indien het een huis, een woningsgedeelte of eenen winkel betreft, betaalt de verpachter, ten titel van schaden en verliezen, aan den uitgewonnen huurder, eene som gelijk staande met den huurprijs, gedurende den tijd, die, volgens de plaatselijke gebruiken, tusschen den opzeg en de verhuizing wordt toegestaan.

— Wanneer dus, bij voorbeeld, de tijd van opzeg zes weken is, zal de verhuurder aan den huurder zes weken uitbetalen.

1746. Indien het landerven betreft, bestaat de schadeloosstelling, welke de verpachter aan den pachter betalen moet, in een derde van den pachtprijs voor al den tijd, die nog te loopen blijft.

— Door landerven verstaat men alle goederen, welke tot den landbouw bestemd zijn. Een woonhuis te platten lande is geen landerf, wanneer het niet tot eene landbouwerij behoort.

1747. De schadeloosstelling zal worden geregeld door deskundigen, indien het fabrieken, werkhuizen en andere gestichten betreft, welke groote verschotten vereischen.

1748. De verkrijger, die gebruik maken wil van het vermogen, bij het pachtcontract voorbehouden, om den pachter of huurder, in geval van verkoop, te doen uitzetten, is daarenboven verplicht den huurder zoodanigen tijd op voorhand te waarschuwen als ter plaatse voor den opzeg gebruikelijk is.

Hij moet ook den pachter van landerven, ten minste één jaar op voorhand waarschuwen.

— Want de pachter moet tijd en gelegenheid hebben om zich eene nieuwe hoeve te bezorgen.

1749. De pachters of de huurders kunnen niet worden uitgezet, tenzij ze door den verpachter, of, bij zijne ontstentenis, door den nieuwen verkrijger, voldaan zijn over de schaden en verliezen hiervoren uitgelegd.

1750. Indien de pacht niet bij geloofwaardige akte aangegaan is, of geene zekere dagteekening draagt, is de verkrijger tot geene vergoeding van schaden en verliezen gehouden.

— Men heeft den kooper willen behoeden voor verzonnen pachtvoorwaarden of zoodanige, welke geene zekere dagteekening hebben.

1751. De verkrijger met verdrag van wederinkoop kan geen gebruik maken van het vermogen om den pachter uit te zetten, zoolang hij door het eindigen van den tijd, voor den wederinkoop bepaald, geen onherroepelijke eigenaar is geworden.

— Want de verkooper, die elk oogenblik in zijn eigendom kan terugtreden, zou verplicht zijn den pachter in zijn genot te herstellen.

TWEEDE AFDEELING.

Van de regelen bijzonder betrekkelijk tot huispacht.

1752. De huurder, die het huis niet van genoegzaam huisraad voorziet, kan worden uitgezet, tenzij hij voldoende zekerheid geeft om over de huishuur te verantwoorden.

— Daar de verhuurder op het huisraad des huurders eenen voorrang heeft tot betaling der huur (art. 20, 1°, Wet van 16 December 1851), moet het huisraad van genoegzame waarde zijn om de huur te kunnen waarborgen. De rechter regelt zijne beslissing te dezen opzichte naar de plaatselijke gebruiken.

1753. De onderhuurder is jegens den eigenaar slechts verantwoordelijk tot beloop van den prijs zijner onderpacht welken hij op het oogenblik der in beslagneming mocht verschuldigd zijn, en zonderdat hij zich kunne beroepen op betalingen op voorhand gedaan.

De betaling, door den onderhuurder

gedaan, hetzij krachtens een beding in zijne pachtvoorwaarde uitgedrukt, hetzij volgens de plaatselijke gebruiken, worden niet gerekend op voorhand gedaan te zijn.

— Voorbeeld : A verhuurt een huis aan B tegen 600 fr. 's jaars, en B geeft aan C een gedeelte van het huis in onderhuur, B kan daardoor de zekerheid van den eigenaar A wegens den vollen huurprijs niet verminderen; bijgevolg heeft deze laatste op den onderhuurder C eenen geëvenredigden waarborg, en kan het huisraad van C, ten beloope van den prijs van de onderhuur, doen aanslaan, zonderdat C zich zal kunnen behelpen met te beweren, dat hij aan B op voorhand betaald heeft. (Men vergelijke art. 820 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging).

1754. De huurherstellingen of herstellingen van geringen onderhoud, waartoe de huurder gehouden is, indien het tegendeel niet is bedongen, zijn die, welke als zoodanig door de plaatselijke gebruiken worden aangewezen, en onder andere de herstellingen te doen :

Aan de haardsteden, haardplaten, lijsten en boorden der schoorsteenen;

Aan het bezetsel onderaan de muren der vertrekken en andere plaatsen van inwoning, ter hoogte van eenen meter;

Aan de vloer- en plaveisteenen der kamers, wanneer er slechts eenige gebroken zijn;

Aan de vensterglazen, tenzij deze gebroken waren door hagel of andere buitengewone en door overmacht veroorzaakte voorvallen, waarover de huurder niet kan verantwoordelijk zijn;

Aan de deuren, vensterramen, planken dienende tot afschutsel of afsluiting van winkels, spoorlenen, schuiven en sloten.

— Al deze kleine herstellingen zijn een last des huurders, omdat de wet onderstelt, dat zij door zijne schuld of die zijner huisgenooten noodig zijn geworden. In sommige oude costumen worden zij « dagelijksche » herstellingen genoemd, en deze benaming drukt zeer wel den aard der zaak uit.

De wet geeft maar de voornaamste dezer dagelijksche herstellingen op; wegens de overigen moeten de plaatselijke gebruiken worden geraadpleegd en gevolgd.

1755. Geene der herstellingen, als huurherstellingen aangezien, komen te laste der huurders, wanneer zij alleen door ouderdom of overmacht zijn veroorzaakt.

— Want dan is het bewezen, dat ze niet voortkomen uit het verzuim of de fout van den huurder.

1756. Het schoonhouden van putten en sekreten is een last van den verpachter, indien het tegendeel niet is bedongen.

1757. De pacht van huisraad, om een geheel huis, eene geheele woning, eenen winkel of al andere vertrekken daarmede te stoffeeren, wordt geacht te zijn aangegaan voor den gewonen duur der pachten van huizen, woningen, winkels of andere vertrekken, volgens het plaatselijk gebruik.

— Dus volgt de pacht van huisraad niet noodzakelijk de pacht van het gebouw, waarin het huisraad geplaatst wordt; maar deze goederen worden altoos verondersteld verhuurd te zijn voor den tijd, voor welken de huispachten zonder schriftelijke voorwaarden, volgens de plaatselijke gebruiken, worden aangegaan.

1758. De pacht eener gestoffeerde kamer wordt geacht te zijn gedaan bij het jaar, wanneer zij is aangegaan voor zoo veel 's jaars;

Bij de maand, wanneer zij aangegaan is voor zoo veel ter maand;

Bij den dag, wanneer zij is aangegaan voor zoo veel per dag.

Indien niets bewijst, dat de pacht voor zoo veel 's jaars, ter maand of per dag, aangegaan is, wordt de verhuring geacht volgens het plaatselijk gebruik aangegaan te zijn.

— En telkens wanneer de huurder in het genot blijft gedurende meer dan een jaar, eene maand of eenen dag, bestaat er stilzwijgende wederinhuring voor gelijken tijd.

1759. Indien de huurder van een huis of van eene kamer zijn genot voortzet na het eindigen van de pacht bij geschrift, zonder verzet van wege den verpachter, zal hij worden geacht ze te blijven bewonen op dezelfde voorwaarden, voor den tijd welken het plaatselijk gebruik medebrengt, en zal hij ze niet meer mogen verlaten noch er uitgezet worden, dan na gedanen opzeg op den tijd, bij het plaatselijk gebruik bepaald.

— Toepassing van het beginsel, in art. 1738 bepaald.

1760. Ingeval van pachtbraak door de fout van den huurder, is deze laatste gehouden tot betaling van den pachtprijs gedurende den tijd tot de herverhuring benoodigd, ongeminderd de schaden en verliezen, welke uit het misbruik mogen ontstaan zijn.

— De toepassing van dit artikel hangt geheel af van de beslissing der rechters, en heeft maar in zeer zeldzame gevallen plaats.

1761. De verpachter kan de pacht niet ontbinden, al verklaarde hij ook het verhuurde huis zelf te willen gebruiken, indien het tegendeel niet is bedongen.

— Eertijds was dit anders; doch de wet heeft aan het pachtcontract slechts het gewone gevolg der overeenkomsten willen geven, zonder toe te laten, dat eene der partijen het naar goeddunken kunne breken.

1762. Indien er in het huurcontract overeengekomen is, dat de verpachter het huis zelf mocht komen bewonen, is hij gehouden vóóraf eenen opzeg te beteekenen op de tijdstippen, bij het plaatselijk gebruik bepaald.

— Men zie de art. 1736 en 1737.

DERDE AFDEELING.

Van de regelen bijzonder betrekkelijk tot landpacht.

1763. Hij die land bebouwt, onder voorwaarde van deeling der vruchten met den verpachter, mag noch onderpacht geven, noch zijn recht overlaten, indien dit vermogen hem niet uitdrukkelijk bij het aangaan van de pacht is verleend.

— « Onder voorwaarde van deeling der vruchten » : zulk een pachter noemt men halvenaar (*colonus partiarius*), en zulk eene pacht is eene soort van maatschap tusschen eigenaar en pachter; niemand wordt daarin, zonder toestemming der medegenooten, toegelaten (artikel 1861).

1764. In geval van overtreding, heeft de eigenaar het recht om weder in het genot te treden, en de pachter wordt veroordeeld tot vergoeding der schaden en verliezen, welke spruiten uit het niet nakomen van de pacht.

— Dus, zoohaast de overtreding des pachters bewezen is, moet de rechter den eisch, door den verpachter tot verbreking gedaan, toewijzen.

1765. Indien er, bij eene landpacht, eene mindere of meerdere uitgestrektheid der erven wordt opgegeven dan zij wezenlijk hebben, is er geen grond tot vermeerdering of vermindering van prijs voor den pachter, dan in de gevallen en volgens de regelen, in den titel *van verkoop* uitgedrukt.

— Daaromtrent zie men de artikelen 1617, 1618 en 1619. Hierin staat pacht met koop gelijk.

1766. Indien de pachter van een landerf het niet voorziet van de beesten en het alam tot deszelfs bebouwing noodig; indien hij de bebouwing staakt; indien hij in de bebouwing niet als een goed huisvader te werk gaat; indien hij het verpachte goed bezigt tot een ander gebruik dan waartoe het bestemd is; of, in het algemeen, indien hij de bedingen van de pacht niet nakomt, en daaruit schade voor den verpachter ontstaat, kan deze laatste, naar gelang der omstandigheden, de pacht doen verbreken.

In geval van pachtbraak, ten gevolge van het toedoen des pachters, is deze gehouden tot vergoeding van schaden en verliezen, zooals bij artikel 1764 gezegd is.

— Toepassing der bepalingen van de artikelen 1729 en 1741.

1767. Alle pachter van landerven is gehouden de vruchten te bergen in de daartoe volgens de pacht bestemde bergplaatsen.

— Volgens art. 20, 1°, der Wet van 16 December 1851 heeft de eigenaar, tot betaling van de pacht, een voorrecht op de vruchten van den oogst des jaars. De pachter mag deze vruchten, door ze elders dan in de daartoe bestemde plaats te bergen, aan het bereik van den eigenaar niet onttrekken.

1768. De pachter van een landerf is, op straf van vergoeding aller kosten, schaden en verliezen, gehouden den eigenaar te waarschuwen van de aanmatigingen, welke op de erven mochten worden gepleegd.

Deze waarschuwing moet gedaan worden binnen denzelfden tijd als welke bepaald is in geval van dagvaarding, volgens den afstand der plaatsen.

— Daar de pachter zich ter plaatse bevindt, moet hij de aanmatigingen kunnen kennen, en is hij verplicht den eigenaar daarvan te waarschuwen.

De alhier gemelde tijd is, volgens art. 72 van het Wetboek van Rechtspleging, voor het binnenland acht dagen, en daarenboven een dag per drie myriameters; voor het buitenland, zie men art. 73.

1769. Indien de pacht voor verscheiden jaren is aangegaan, en gedurende de pacht de oogst geheel of ten minste voor de helft door onvoorziene toevallen verloren gaat, kan de pachter eenen afslag van zijnen pachtprijs eischen, tenware hij door vorige oogsten mocht schadeloos gesteld zijn.

Indien hij niet schadeloos gesteld is, kan de begrooting van den afslag slechts plaats hebben bij het eindigen van de pacht, op

welken tijd het genot van al de jaren tegen elkander vergeleken wordt;

En nogtans kan de rechter den pachter voorloopig ontslaan van de betaling van een gedeelte van den pachtprijs, geëvenredigd naar het geleden verlies.

— De pachter betaalt den pachtprijs alleen om de vruchten te kunnen trekken. Indien de vruchten hem voor meer dan de helft ontnomen worden, zonderdat hij daarin eenige schuld heeft, is het billijk, dat hij eene vermindering van pachtprijs bekome.

Worden de schadelijke oogsten door opvolgende overvloedige oogsten vergoed, dan heeft er geene schadeloosstelling plaats.

Dit alles staat ter beoordeeling des rechters.

— Naar luid van art. 40 der wet van 11 Juli 1874 *over verzekeringen* (Wetb. van Koophandel, Boek I, tit. X en XI), kan de pachter die, in geval van ramp, door den verzekeraar is schadeloos gesteld, alleen aanspraak maken op ontslag van zijnen pachtprijs, overeenkomstig art. 1769 van het Burgerlijk wetboek, tot beloop der premiën die hij verschoten heeft.

Men zie ook art. 10 van de wet van 16 December 1851.

1770. Indien de pacht maar voor een jaar is aangegaan, en het verlies al of ten minste de helft der vruchten bedraagt, zal de pachter worden ontlast van een geëvenredigd gedeelte van den pachtprijs.

Hij zal op geenen afslag kunnen aanspraak maken, indien het verlies minder dan de helft bedraagt.

1771. De pachter kan geenen afslag bekomen, wanneer het verlies der vruchten plaats heeft, nadat ze van den grond zijn afgescheiden, tenzij er bij de pacht eene zekere hoeveelheid van den oogst in natuur aan den eigenaar toegekend ware; in welk geval de eigenaar zijn deel in het verlies dragen moet, mits de pachter niet in vertoef zij hem zijn aandeel van den oogst af te leveren.

De pachter kan insgelijks geenen afslag vorderen, wanneer de oorzaak der schade reeds bestond en gekend was tijdens het aangaan van de pacht.

— Zoohaast de vruchten van den grond zijn afgescheiden, worden zij gerekend door den pachter verkregen te zijn, en blijven zij voor zijne rekening.

1772. De pachter kan bij een uitdrukkelijk beding worden verantwoordelijk gesteld voor de onvoorziene toevallen.

— Maar ook niet anders dan bij een uitdrukkelijk beding; dit ontbrekende, zijn geene vermoedens toegelaten.

1773. Dit beding is alleen te verstaan van gewone onvoorziene toevallen, zooals hagel, bliksem, vorst, of het vroegtijdig afvallen der bloesems.

Het wordt niet verstaan van buitengewone onvoorziene toevallen, zooals verwoestingen des oorlogs, of overstrooming, waaraan het land niet gewoonlijk onderworpen is, tenware de pachter alle, zoo voorziene als onvoorziene, toevallen op zich hadde genomen.

— Dergelijke toevallen konden door niemand worden voorzien, dus onderstelt de wet niet, dat ze de pachter op zich heeft genomen; daartoe is almede een uitdrukkelijk beding noodig.

1774. De pacht van een landerf, zonder geschrift aangegaan, wordt geacht gemaakt te zijn voor den tijd, dien de pachter noodig heeft, om al de vruchten van het verpachte erf in te zamelen.

Zoo wordt de pacht van eene weide, van eenen wijngaard en van allen anderen grond, waarvan de vruchten binnen den loop van het jaar geheel ingezameld worden, gerekend te zijn aangegaan voor een jaar.

De pacht van bouwlanden, welke in afwisselende zaaibeurten verdeeld zijn, wordt geacht te zijn aangegaan voor zoo vele jaren als er zaaibeurten zijn.

— « Afwisselende zaaibeurten » (*soles ou saisons*) : zulks heeft plaats, wanneer de landen geschikt zijn om gedurende een zeker getal achtereenvolgende jaren met verschillige soorten van vruchten bezaaid te worden, en braak te liggen.

1775. De pacht van landerven, ofschoon zonder geschrift aangegaan, eindigt van rechtswege bij het verstrijken van den tijd, voor welken zij, volgens het voorgaand artikel, wordt geacht aangegaan te zijn.

— Zonderdat het noodig zij opzeg te doen; want de pachter is door den stand der zaken genoegzaam onderricht: hij moet den noodigen tijd hebben om van al de zaaibeurten gebruik te maken.

1776. Indien, bij het eindigen der schriftelijke landpachten, de pachter in bezit blijft en daarin wordt gelaten, ontstaat er eene nieuwe pacht, waarvan het uitwerksel bij artikel 1774 is geregeld.

— Toepassing van den regel der stilzwijgende wederinhuring (art. 1738).

1777. De afgaande pachter moet aan dengene, die hem in den akkerbouw opvolgt, behoorlijke woningen en andere gerieven voor de werken van het volgend jaar overlaten; en wederkeerig moet de

aankomende pachter aan dengene, die vertrekt, behoorlijke woningen en andere gerieven bezorgen, tot verbruik van het voeder en tot inoogsting der nog te velde staande vruchten.

In het een en het ander geval moet men zich schikken naar de plaatselijke gebruiken.

— Het is immers van belang voor den landbouw, alsook voor den eigenaar zoowel als voor de pachters, dat de bebouwing niet onderbroken worde.

1778. De afgaande pachter moet ook het stroo en den mest des jaars achterlaten, indien hij ze bij den aanvang van zijn genot ontvangen heeft; en zelfs wanneer hij die niet ontvangen had, zal de eigenaar ze volgens prijzij kunnen aan zich houden.

— Deze afwijking van het recht des eigendoms is almede in het belang van den landbouw.

DERDE HOOFDSTUK.

Van verhuring van werk en nijverheid.

1779. Er zijn drie voorname soorten van verhuring van werk en nijverheid :

1° Verhuring van werklieden, die zich in iemands dienst verbinden;

2° Die van voerlieden en schippers, welke zich met het vervoer van personen en koopwaren belasten;

3° Die van aannemers van werken ten gevolge van bestekken of aannemingen.

— De verhuring van werk en nijverheid begrijpt alle overeenkomsten, waarbij eenig loon wordt bedongen voor welk slag van diensten, zorgen en werken het ook zijn moge.

EERSTE AFDEELING.

Van verhuring van dienstboden en werklieden.

1780. Men kan zijne diensten slechts voor eenen tijd, of voor eene bepaalde onderneming verbinden.

— Niemand kan zijne diensten voor geheel zijn leven verbinden, zulks ware strijdig met 's menschen vrijheid. Wanneer men zich tot eene zekere onderneming verbindt, wordt de tijd door den duur der onderneming bepaald.

[1781]*.

* W. v. 10 Juli 1883.

Art. 1, § 2. — Zijn insgelijks afgeschaft de keizerlijke besluiten van 3 October 1810 en van 25 September 1813, alsook art. 1781 van het Burgerlijk Wetboek (1).

TWEEDE AFDEELING.

Van voerlieden en schippers.

1782. Voerlieden en schippers zijn, ten opzichte van het gadeslaan en de bewaring der voorwerpen hun toevertrouwd, onderworpen aan dezelfde verplichtingen als de herbergiers, waarvan gewaagd is in den titel *van bewaring en handstelling.*

— Men zie daaromtrent de artikelen 1953 en 1954.

1783. Zij zijn verantwoordelijk, niet alleen voor hetgene zij reeds op hun vaar- of rijtuig hebben ontvangen, maar verder voor hetgene hun in de haven of op den stapel besteld is, om op hun vaar- of rijtuig geladen te worden.

— Doch daartoe moeten de goederen altoos aan den voerman of schipper zelven of aan de door hem aangestelde personen overhandigd zijn.

1784. Zij zijn verantwoordelijk voor verlies en beschadiging der zaken hun toevertrouwd, tenware zij bewezen, dat deze door toeval of overmacht verloren en beschadigd werden.

— Het bewijs van toeval of overmacht is dus een last der voerlieden en schippers.

1785. Ondernemers van openbare rij- en vaartuigen, en die van openbare vrachtwagens moeten register houden van het geld, de goederen en pakken, waarmede zij zich belasten.

— De reizigers hebben derhalve een gemakkelijk middel tot bewijs van de door hen bestelde goederen. Het is hun belang dit middel niet te verzuimen.

Men zie verder daaromtrent de wet van 25 Augustus 1891 *over het contract van vervoer*, wier slotbepaling de art. 96 tot en met 108 van het Wetb. van Koophandel (Boek I, tit. VIIbis) afschaft.

1786. Ondernemers en bestuurders van openbare rijtuigen en vrachtwagens, meesters van schuiten en schepen zijn daarenboven onderworpen aan bijzondere verordeningen, welke tusschen hen en de andere burgers tot wet verstrekken.

— Men zie daaromtrent de wet van 25 Augustus 1891, waarvan hierboven melding wordt gemaakt, alsook het koninklijk besluit van 5 November 1891.

Deze wettelijke voorschriften hebben overigens geene betrekking met het burgerlijk recht.

---

(1) Art. 1781 B. W. luidde als volgt: « De meester wordt op zijne bevestiging geloofd,

« Ten opzichte der hoegrootheid van het huurloon;

« Ten opzichte der betaling van het loon des verschenen jaars;

« En ten opzichte van hetgene voor het loopende jaar op rekening is gegeven. »

DERDE AFDEELING.

Van bestekken en aannemingen.

— Een « bestek » is eene schriftelijke omstandige aanwijzing van de verschillige voorwerpen, — welke in een zeker werk, zooals, bij voorbeeld, het maken van een gebouw, moeten worden gebezigd —, van den koop- en handwerksprijs dezer voorwerpen, immers van alles wat in het werk te verrichten is.

De « aanneming » is de akte, waarbij de voorwaarden en verbintenissen, door beide partijen bedongen, zijn vastgesteld.

1787. Wanneer men iemand belast met het maken van een werk, kan men overeenkomen, dat hij alleenlijk zijnen arbeid of zijne nijverheid, ofwel ook de stof leveren zal.

— Wanneer de werkman boven zijn werk of nijverheid ook de stof levert, is de overeenkomst tevens een huur- en koopcontract.

1788. Ingeval de werkman de stof levert, en de zaak, op welke wijze het zij, vergaat, alvorens te zijn geleverd, komt het verlies voor rekening des werkmans, tenware de aanbesteder zich in vertoef bevond dezelve te aanvaarden.

— In verband met de artikels 1585, 1606, 1608 en 1791.

1789. Ingeval de werkman alleenlijk zijnen arbeid of zijne nijverheid levert, is de werkman, indien de zaak vergaat, slechts voor zijne fout aansprakelijk.

— Daar de werkman geen eigenaar is van de zaak, kan het verlies voor zijne rekening niet zijn, tenware dit verlies door zijne fout of schuld plaats gehad hebbe.

1790. Indien de zaak, in het geval bij het voorgaand artikel voorzien, alhoewel buiten eenige fout van den werkman, vergaat, vóórdat het werk aanvaard zij, en zonderdat de aanbesteder in vertoef zij hetzelve te keuren, heeft de werkman geene aanspraak op loon, tenware de zaak door een gebrek in de stof mocht vergaan zijn.

— In dit geval verliest elk wat hem toebehoort, de eigenaar zijne stof, de werkman zijn werkloon. Komt het verlies voort uit een gebrek in de stof, dan is de eigenaar verplicht het loon des werkmans, die in het verlies geene schuld heeft, te betalen.

1791. Indien het een werk betreft, 'twelk bij verscheiden stuks of bij de maat wordt gemaakt, kan de keuring daarvan bij gedeelten geschieden; dezelve wordt geacht te zijn gedaan voor al de gedeelten, welke betaald zijn, indien de aanbesteder den werkman betaalt naar evenredigheid van het gedane werk.

— Bij voorbeeld, wanneer het eenen muur betreft, die tegen zooveel den voet is aangenomen.

1792. Indien het gebouw, tegen eenen bepaalden prijs aangenomen en gemaakt, geheel of gedeeltelijk door gebrek in de bouwing, of zelfs door een gebrek van den grond, vergaat, zijn de bouwmeester en de aannemer daarover verantwoordelijk gedurende tien jaar.

— Het stond aan den bouwmeester of ondernemer, om, vooraleer het werk aan te nemen, het gebrek van den grond te onderzoeken.

De tien jaren van verantwoordelijkheid loopen maar eerst van het oogenblik, waarop het gebouw voltrokken en opgenomen is.

1793. Wanneer een bouwmeester of een aannemer zich vóor eenen gestelden prijs belast heeft met het maken van een gebouw, volgens een plan met den eigenaar van den grond beraamd en vastgesteld, kan hij geene vermeerdering van den prijs vorderen, noch onder voorwendsel van vermeerdering der dagloonen of der bouwstoffen, noch onder voorwendsel van verandering of vermeerdering aan dit plan toegebracht, indien deze veranderingen of vermeerderingen niet schriftelijk zijn ingewilligd, en over derzelver prijs met den eigenaar niet is overeengekomen.

— Eertijds was dit anders, en daaruit ontstonden misbruiken, die de wet heeft willen voorkomen.

1794. De aanbesteder kan op eigen goedvinden de aanneming verbreken, alhoewel het werk reeds begonnen is, mits den aannemer schadeloos te stellen wegens al zijne kosten, al zijnen arbeid en al wat hij bij deze aanneming had kunnen winnen.

— Derhalve kan de eigenaar niet gedwongen worden werken voort te zetten, die hem nutteloos mochten geworden zijn.

1795. Het contract van verhuring van werk wordt ontbonden door den dood des werkmans, des bouwmeesters of des aannemers.

— Want het werk, voorwerp des contracts, is eene persoonlijke daad van den uitvoerder. Het overlijden van den eigenaar, integendeel, ontbindt het contract niet, omdat het den uitvoerder onverschillig moet zijn, voor wien hij werkt.

1796. Maar de eigenaar is verplicht naar evenredigheid van den prijs, bij de

overeenkomst bedongen, aan hunne nalatenschap te betalen de waarde der gemaakte werken en der in gereedheid gebrachte bouwstoffen, doch alleen, wanneer deze werken of bouwstoffen hem van nut kunnen zijn.

— Gevolg van het voorgaand artikel. Hetgeen door een overleden werkman verdiend is, moet aan zijne nalatenschap worden betaald.

1797. De aannemer is verantwoordelijk voor de daden van hen, die hij te werk stelt.

— Toepassing van artikel 1384.

1798. De metselaars, timmerlieden en andere werklieden, die tot het maken van een gebouw of andere aangenomen werken te werk gesteld worden, hebben geene rechtsvordering tegen hem, voor wien de werken gemaakt zijn, dan tot beloop van hetgene hij den aannemer schuldig is, op het oogenblik, waarop hunne rechtsvordering wordt ingesteld.

— Zij hebben geene andere rechtsvordering dan alleen tegen den aannemer, die hen te werk gesteld heeft; doch zij kunnen, overeenkomstig art. 1166, diens rechten uitoefenen, als alle andere schuldeischers, wanneer hij weigert hen te betalen.

1799. De metselaars, timmerlieden, slotmakers en andere werklieden, welke onmiddellijk voor bepaalden prijs werken, zijn onderhevig aan de regelen, bij de tegenwoordige afdeeling voorgeschreven: zij zijn aannemers in het vak, waarin zij werkzaam zijn.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van veepacht.

— « Veepacht » (*bail à cheptel*) komt hier te lande zeer zeldzaam voor, en staat in nauwe betrekking met het contract van maatschap of genootschap (*société*). Om deze reden achten wij alle aanmerking daaromtrent overbodig.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene bepalingen.

1800. Veepacht is een contract, waarbij eene der partijen aan de andere eene zekere hoeveelheid vee geeft, om het te bewaren, te voeden en te verzorgen, op de voorwaarden onder haar bedongen.

1801. Er zijn verscheiden soorten van veepacht:

Enkele of gewone veepacht,

Veepacht op halve winst,

Veepacht aan den landpachter of halvenaar gegeven.

Er is nog eene vierde soort van contract, oneigenlijk *veepacht* genaamd.

1802. Men kan in veepacht geven alle slag van dieren, welke voor vermenigvuldiging, of voordeel aan den landbouw of den koophandel vatbaar zijn.

1803. Bij gebreke van bijzondere overeenkomsten, worden deze contracten geregeld naar de volgende grondbeginselen.

TWEEDE AFDEELING.

Van enkele veepacht.

1804. Enkele veepacht is een contract, waarbij men aan een ander vee te bewaren, te voeden en te verzorgen geeft, op voorwaarde dat de pachter de helft der jongen genieten en ook de helft der schade dragen zal.

1805. De schatting van het vee, bij het pachtcontract gedaan, draagt den eigendom daarvan niet over op den pachter; zij heeft anders niets tot voorwerp dan het bepalen der schade of winst, die bij het eindigen van de pacht zal kunnen bevonden worden.

1806. De pachter moet in de bewaring van het gepachte vee als een goed huisvader te werk gaan.

1807. Hij is wegens toeval slechts dan verantwoordelijk, wanneer door hem vooraf eenige fout gepleegd is, zonder welke het verlies niet overgekomen ware.

1808. In geval van betwisting, is de pachter gehouden tot bewijs van het toeval, en de verpachter tot bewijs van de fout, die hij den pachter te laste legt.

1809. De pachter, die wegens toeval ontlast is, moet altoos rekening doen van de huiden der beesten.

1810. Indien het verpachte vee gansch vergaat buiten de fout des pachters, komt het verlies te laste van den verpachter.

Indien het slechts gedeeltelijk vergaat, wordt het verlies door beiden te zamen gedragen, volgens den prijs der oorspronkelijke schatting, en dien der schatting bij het eindigen der veepacht.

1811. Men kan niet bedingen,

Dat de pachter het geheele verlies van het vee dragen zal, ofschoon door toeval en buiten zijne fout overgekomen;

Of dat hij een grooter deel in het verlies dan in de winst dragen zal;

Of dat de verpachter, bij het eindigen der pacht, iets meer zal vooruit genieten dan het vee, dat hij heeft ingebracht.

Alle dergelijke overeenkomst is nietig.

De pachter alleen heeft het voordeel van de melk, den mest en den arbeid der in veepacht gegevene dieren.

De wol en de jongen worden gedeeld.

1812. De pachter mag over geen beest der kudde beschikken, hetzij uit de oorspronkelijk in pacht gegevene, hetzij uit de jongen, dan met toestemming des verpachters, die van zijnen kant daarover niet beschikken mag zonder toestemming van den pachter.

1813. Wanneer de veepacht aan eens anders pachter gegeven is, moet hij worden beteekend aan den eigenaar, van wien deze pachter huurt; anderszins kan die eigenaar het vee doen aanslaan en verkoopen voor hetgene zijn pachter hem schuldig is.

1814. De pachter zal de schapen niet mogen scheren zonder den verpachter te waarschuwen.

1815. Indien er bij de overeenkomst geen tijd is bepaald wegens den duur der veepacht, wordt deze geacht te zijn aangegaan voor drie jaar.

1816. De verpachter kan daarvan eerder de ontbinding vorderen, indien de pachter zijne verplichtingen niet vervult.

1817. Bij het eindigen van de pacht of bij hare ontbinding, wordt het vee opnieuw geschat.

De verpachter mag beesten van ieder slag vooruitnemen tot beloop der eerste schatting; het overschietende wordt gedeeld.

Indien er geene beesten genoeg bestaan om tot de eerste schatting te geraken, neemt de verpachter hetgene overblijft, en partijen verrekenen met elkander het verlies.

DERDE AFDEELING.

Van veepacht op halve winst.

1818. Veepacht op halve winst is eene maatschap, waarin iedere der handelende partijen de helft van het vee levert, hetwelk ter gemeene bate of schade blijft.

1819. De pachter alleen heeft, zooals bij de enkele veepacht, het voordeel van de melk, den mest en den arbeid van de beesten.

De verpachter is slechts gerechtigd tot de helft der wol en der jongen.

Alle beding van het tegendeel is nietig, tenzij de verpachter eigenaar ware van de hoeve, waarvan de pachter huurder of halvenaar is.

1820. Al de andere regelen betrekkelijk de enkele veepacht, zijn toepasselijk op de veepacht op halve winst.

VIERDE AFDEELING.

Van veepacht door den eigenaar aan zijnen landpachter of halvenaar gegeven.

§ I.

Van veepacht aan den landpachter gegeven.

1821. Deze veepacht (ook *ijzeren veepacht* genaamd) is die, waarbij de eigenaar eener landhoeve deze in pacht geeft, onder last dat, bij het eindigen van de pacht, de pachter beesten zal achterlaten, van eene gelijke waarde als den schattingsprijs van die welke hij ontvangen heeft.

— « IJzeren veepacht », omdat het vee als aan de landhoeve geketend is, zegt een schrijver.

1822. De schatting van het vee, aan den pachter gegeven, doet den eigendom daarvan op hem niet overgaan, maar stelt het niettemin voor zijne rekening.

1823. Al de voordeelen behooren den pachter, zoolang zijne pacht duurt, indien er geene overeenkomst van het tegendeel bestaat.

1824. In de veepachten aan den landpachter gegeven, maakt de mest geen deel van de personeele voordeelen der pachters, maar behoort tot de landhoeve, tot welker bebouwing hij eeniglijk moet worden gebruikt.

1825. Het verlies, zelfs volkomen en toevallig, komt geheel te laste van den landpachter, indien het tegendeel niet is bedongen.

1826. Bij het eindigen van de pacht, kan de landpachter het vee niet behouden, mits er de oorspronkelijke schatting van te betalen; hij moet er van gelijke waarde als hij ontvangen heeft, achterlaten.

Indien er een te kort bestaat, moet hij

dit betalen; en het overschietende alleen behoort hem toe.

§ II.

Van veepacht aan den halvenaar gegeven.

1827. Indien het vee geheel vergaat buiten de fout des halvenaars, is het verlies voor den verpachter.

1828. Men kan bedingen, dat de halvenaar aan den verpachter zijn aandeel in de wol zal overlaten, tegen eenen minderenprijs dan de gewone waarde;

Dat de verpachter een grooter aandeel in de voordeelen hebben zal;

Dat hij de helft der melk zal genieten;

Maar men kan niet bedingen, dat de halvenaar al het verlies zal dragen.

1829. Deze veepacht eindigt met de pacht der landhoeve.

1830. Zij is overigens onderworpen aan al de regelen van enkele veepacht.

VIJFDE AFDEELING.

Van het contract, oneigenlijk veepacht *geheeten.*

1831. Wanneer eene of meer koeien worden gegeven, om ze te stallen en te voeden, behoudt de verpachter er den eigendom van; hij geniet alleenlijk het voordeel der kalveren, die er van voortkomen.

— Dit slag van overeenkomst is meer in gebruik dan de eigenlijke veepacht. Gewoonlijk geniet hij, die de koeien voedt, de melk en den mest tot vergoeding.

NEGENDE TITEL.

Van het contract van maatschap.

Vastgesteld den 17 Ventôse jaar XII (8 Maart 1804). Afgekondigd den 27 van dezelfde maand (18 Maart 1804).

EERSTE HOOFDSTUK.

Algemeene bepalingen.

1832. Maatschap is een contract, waarbij twee of meer personen overeenkomen om iets in gemeenschap te brengen, met het oogmerk om het daaruit te spruiten voordeel te deelen.

— Evenals koop, ruiling en pacht, is deze overeenkomst aan geene bijzondere rechtsvormen onderworpen. Zij kan zoowel mondeling als door geschrift worden aangegaan.

1833. Alle maatschap moet een geoorloofd voorwerp hebben, en tot het gemeene belang van partijen aangegaan worden.

Elk medegenoot moet geld, of andere goederen, of zijne nijverheid in maatschap brengen.

— Men kan maatschap aangaan wegens alle ondernemingen, welke noch met de wetten noch met de goede zeden in strijd zijn; derhalve, bij voorbeeld, niet om sluikhandel te drijven : zulks is geen geoorloofd voorwerp van overeenkomst.

1834. Alle maatschappen moeten schriftelijk opgesteld worden, wanneer haar voorwerp meer dan honderd vijftig frank bedraagt.

Het bewijs door getuigen wordt niet toegelaten tegen en boven den inhoud der akte van maatschap, noch wegens hetgene men beweren mocht vóór, tijdens of sedert deze akte te zijn gezegd, al geldt het ook eene som of waarde van min dan honderd vijftig frank.

— Deze toepassing van artikel 1341 betreft, niet het bestaan der maatschap, maar alleen het bewijs der overeenkomst.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van de verschillende soorten van maatschappen.

1835. Maatschappen zijn algemeen of bijzonder.

EERSTE AFDEELING.

Van algemeene maatschappen.

1836. Men onderscheidt twee soorten van algemeene maatschappen : de maatschap van alle tegenwoordige goederen, en de algemeene maatschap van winsten.

1837. Maatschap van alle tegenwoordige goederen is die, waarbij partijen in gemeenschap brengen al de roerende en onroerende goederen, welke zij tegenwoordig bezitten, en de voordeelen, die zij daaruit zullen kunnen trekken.

Zij kunnen daarin ook al ander slag van winsten begrijpen; doch de goederen, welke hun mochten opkomen bij erfenis, schenking of legaat, komen slechts in deze maatschap voor het genot : alle beding om daarin den eigendom dezer goederen te brengen is verboden, tenzij tusschen echtgenooten, en overeenkomstig hetgene te hunnen aanzien is bepaald.

— Deze maatschap was vroeger gekend onder den naam van *bonorum universorum*, doch had verschillige gevolgen, ten opzichte der toekomende goederen.

1838. Algemeene maatschap van winsten begrijpt alles wat partijen door hare nijverheid, te welken titel het zij, gedurende den loop der maatschap, zullen verkrijgen: de roerende goederen, welke ieder der medegenooten, tijdens het aangaan van het contract, bezit, zijn ook daarin begrepen; doch hunne personeele onroerende goederen komen er slechts in voor het genot.

— Wegens de winsten is deze maatschap dus meer uitgestrekt dan die van alle tegenwoordige goederen.

1839. De enkele overeenkomst van algemeene maatschap, zonder verdere uitlegging gemaakt, brengt slechts algemeene maatschap van winsten te weeg.

— Omdat de maatschap van winsten het meest gebruikelijk is, wordt zij, bij gebreke van uitdrukkelijke andere overeenkomst, verondersteld.

1840. Geene algemeene maatschap vermag plaats te hebben dan onder personen, wederzijds bekwaam om elkander iets te geven of van elkander iets te ontvangen, en aan welke het niet verboden is elkander, ten nadeele van andere personen, te bevoordeeligen.

— Anders mocht de vorm van maatschap gebruikt worden om verbiedende bepalingen der wet te ontgaan.

TWEEDE AFDEELING.

Van bijzondere maatschap.

1841. Bijzondere maatschap is die, welke alleen betrekking heeft tot zekere bepaalde zaken, of tot het gebruik derzelve, of tot de daarvan in te zamelen vruchten.

— Zooals, bij voorbeeld, wanneer twee of meer personen zich vereenigen om te zamen een eigendom te koopen en de daarvan voortkomende vruchten in maatschap te genieten.

1842. Het contract, waarbij verscheiden personen zich vereenigen, hetzij tot eene aangewezene onderneming, hetzij tot uitoefening van eenig bedrijf of beroep, maakt ook eene bijzondere maatschap uit.

— Twee ambachtslieden, bij voorbeeld, kunnen zich vereenigen om hun beroep voor gemeene rekening uit te oefenen, en de daarvan voortkomende winsten in 't gemeen te houden.

DERDE HOOFDSTUK.

Van de verbintenissen der medegenooten onderling en ten aanzien van derden.

EERSTE AFDEELING.

Van de verbintenissen der medegenooten onderling.

1843. De maatschap begint op het oogenblik van het aangaan des contracts, indien bij hetzelve geen ander tidjstip is aangewezen.

1844. Indien er bij overeenkomst niet bepaald is, hoe lang de maatschap duren zal, wordt zij geacht te zijn aangegaan voor het geheele leven der medegenooten, onder de wijzigingen in artikel 1869 begrepen; of, indien het eene zaak van bepaalden duur betreft, voor al den tijd dat deze zaak duren moet.

— Wanneer, bij voorbeeld, twee bouwmeesters zich vereenigen tot de aanneming van een gebouw, zal hunne maatschap eindigen, zoohaast het gebouw voltrokken is.

1845. Ieder medegenoot is aan de maatschap schuldig al wat hij beloofd heeft daarin te zullen brengen.

Indien deze aanbreng bestaat in een bepaald lichaam, en de maatschap over hetzelve uitwinning ondergaat, is de medegenoot jegens de maatschap tot vrijwaring gehouden, op dezelfde wijze als een verkooper jegens zijnen kooper.

— Toepassing der artikelen 1136 en 1138.

1846. De medegenoot, die eene geldsom in de maatschap moest brengen, en die zulks niet gedaan heeft, wordt van rechtswege en zonder vordering schuldenaar van de kroozen dezer som, te rekenen van den dag, waarop zij moest betaald worden.

Hetzelfde geldt ten opzichte der geldsommen, welke hij uit de maatschappelijke kas heeft genomen, te rekenen van den dag, waarop hij ze tot zijn bijzonder voordeel daaruit getrokken heeft;

Alles ongeminderd verdere vergoeding van schaden en verliezen, indien daartoe grond is.

— Gewoonlijk loopen de kroozen maar van den dag der invertoefstelling (art. 1153). Hier is aan dezen regel uitzondering gemaakt, omdat elk medegenoot van den dag des contracts in het genot der vruchten en winsten van de maatschap treedt.

1847. De medegenooten, die zich

verbonden hebben om hunne nijverheid in de maatschap te brengen, zijn aan dezelve rekening schuldig over al de winsten, welke zij gedaan hebben door het slag van nijverheid, dat het voorwerp der maatschap uitmaakt.

1848. Wanneer een der medegenooten, voor zijne eigen rekening, eene eischbare som te vorderen heeft van iemand, die mede eene insgelijks eischbare som aan de maatschap schuldig is, moet hetgene hij van dezen schuldenaar ontvangt, op de inschuld der maatschap en op de zijne worden toegerekend, naar evenredigheid der beide inschulden, al had hij ook bij het kwijtschrift alles op zijne eigen inschuld toegerekend; doch, indien hij bij het kwijtschrift heeft te kennen gegeven, dat de toerekening voor het geheel op de inschuld der maatschap zou geschieden, zal dit beding nagekomen worden.

— De goede trouw verbiedt, dat een medegenoot zijn eigen belang boven het belang der maatschap stelle, door zijn eigen goedvinden te ontvangen, terwijl het goedvinden der maatschap aan onzekerheid zou blootgesteld blijven.

1849. Wanneer een der medegenooten gansch zijn aandeel in eene gemeene inschuld heeft ontvangen, en de schuldenaar sedert onvermogend is geworden, is die medegenoot verplicht in de gemeene mas over te brengen hetgene hij ontvangen heeft, al had hij ook bijzonderlijk *voor zijn aandeel* kwijtschrift gegeven.

— Gevolg van het voorgaande artikel.

1850. Ieder medegenoot is jegens de maatschap verantwoordelijk voor de schaden, welke hij haar door zijne fout heeft veroorzaakt, zonder met deze schaden in vergelijking te kunnen brengen de voordeelen, welke hij haar door zijne nijverheid in andere zaken mocht hebben toegebracht.

— Door het inbrengen zijner nijverheid voldoet hij alleen zijne schuld, en zulks bevrijdt hem niet om de toegebrachte schaden te vergoeden.

1851. Indien de zaken, waarvan alleen het genot in maatschap gebracht is, in zekere en bepaalde lichamen bestaan, welke niet door het gebruik vergaan, zijn deze voor rekening van den medegenoot, die daarvan eigenaar is.

Indien die zaken door het gebruik vergaan, indien zij verslechten met ze te behouden, indien zij bestemd geweest zijn om verkocht te worden, of indien zij in maatschap gebracht zijn op eene bij inventaris gemaakte schatting, zijn zij voor rekening der maatschap.

Indien de zaak geschat is, kan de medegenoot maar het beloop der schatting wedereischen.

— Toepassing van het beginsel, dat schatting of prijzij als verkoop geldt.

1852. Een medegenoot heeft aanspraak op de maatschap, niet alleen wegens de gelden, welke hij voor haar heeft voorgeschoten, maar ook wegens de verbintenissen, welke hij te goeder trouw voor de zaken der maatschap heeft aangegaan, en wegens de gevaren, welke van zijn beheer onafscheidbaar zijn.

—Doch de medegenoot verliest alle aanspraak op vergoeding, wanneer zijne verliezen aan zijne fout te wijten zijn (art. 1850).

1853. Wanneer de akte van maatschap het aandeel van iederen medegenoot in de winsten of verliezen niet bepaalt, is elks aandeel geëvenredigd naar zijnen inleg in de mas der maatschap.

Ten aanzien van hem, die slechts zijne nijverheid heeft ingebracht, wordt zijn aandeel in de winsten of verliezen geregeld, alsof zijn inleg gelijk stond met dien van den medegenoot, die het minst ingebracht heeft.

1854. Indien de medegenooten overeengekomen zijn, zich voor de regeling der aandeelen te gedragen naar het oordeel van een hunner of van een derde, kan deze regeling niet worden betwist, indien zij niet blijkbaar met de billijkheid strijdig is.

Geene klacht is daaromtrent aannemelijk, indien er drie maanden zijn verloopen, sedert dat de partij, die beweert benadeeld te zijn, van de regeling heeft kennis gehad, of indien deze regeling van haren kant een begin van uitvoering heeft bekomen.

— De billijkheid is als de ziel der overeenkomst : dus, wanneer zij bevonden wordt niet te bestaan, kan de regeling, waarvan dit artikel spreekt, worden betwist en vernietigd.

1855. De overeenkomst, volgens welke een der medegenooten al de winsten zou genieten, is nietig.

Hetzelfde geldt ten opzichte van het beding, waarbij de gelden of voorwerpen, door eenen of meer medegenooten in de

mas der maatschap gebracht, van alle bijdragen in de verliezen mochten bevrijd worden.

— Zulk een beding zou het wezen der overeenkomst krenken, en eene maatschap teweeg brengen gelijkend aan die van den *leeuw* uit de fabel, waarvan de naam Leeuwenmaatschap (*Société léonine*) ontstaan is.

1856. De medegenoot, die door eene bijzondere bepaling van het contract van maatschap met het beheer belast is, kan, in weêrwil van den tegenstand der andere medegenooten, al de akten plegen, welke van zijn beheer afhangen, mits zulks zonder bedrog geschiede.

Deze macht kan niet zonder wettige oorzaak wederroepen worden, zoolang de maatschap duurt; doch, indien zij slechts bij eene latere akte dan het maatschapscontract is verleend, kan zij als eene eenvoudige lastgeving wederroepen worden.

1857. Wanneer verscheiden medegenooten met het beheer zijn belast, zonderdat hunne verrichtingen bepaald zijn, of zonderdat er vermeld is, dat de een niet zonder den ander mag te werk gaan, kunnen zij elk afzonderlijk al de akten van dit beheer plegen.

1858. Indien er bedongen is, dat een der beheerders niets zal kunnen verrichten zonder den ander, kan een alleen, zonder eene nieuwe overeenkomst, in de afwezigheid van den ander, niet te werk gaan, al ware zelfs deze laatste in dadelijke onmogelijkheid om aan de akten van beheer deel te nemen.

— Zulk een beding is almede eene voorwaarde der overeenkomst, en moet dus stiptelijk nagekomen worden.

1859. Bij gebreke van bijzondere bedingen omtrent de wijze van beheer, neemt men de volgende regelen in acht:

1° De medegenooten worden geacht zich wederkeerig de macht te hebben verleend om de een voor den ander te beheeren. Wat ieder verricht, is van waarde, zelfs voor het aandeel zijner medegenooten, zonderdat hij hunne toestemming hebbe gevraagd; behoudens het recht, dat deze laatsten, of een hunner, hebben, om zich tegen de verrichting te verzetten, vooraleer zij gesloten is;

2° Elk medegenoot mag zich bedienen van de zaken aan de maatschap behoorende, mits hij ze gebruike tot zoodanige einden, als waartoe zij gewoonlijk bestemd zijn, en zich er niet van bediene tegen de belangen der maatschap, of op eene wijze om zijne medegenooten te beletten er volgens hun recht gebruik van te nemen;

3° Elk medegenoot is gerechtigd zijne medegenooten te verplichten, om met hem de kosten te dragen, welke tot behoud van de zaken der maatschap benoodigd zijn;

4° Een der medegenooten kan op de onroerende goederen, van de maatschap afhangende, geene nieuwigheden aanbrengen, al beweerde hij, dat deze aan de maatschap voordeelig zijn, indien de andere medegenooten daarin niet toestemmen.

— Dit artikel betreft alleen de onroerende goederen; want de beschikking over roerende goederen is eene akte van beheer, zooals uit het volgend artikel blijkt.

1860. De medegenoot, die geen beheerder is, kan de zaken, zelfs roerende, die van de maatschap afhangen, noch vervreemden, noch verpanden.

1861. Elk medegenoot kan, zonder toestemming zijner medegenooten, eenen derden persoon aannemen als deelgenoot in het aandeel dat hij in de maatschap heeft; hij kan hem, zonder deze toestemming, niet als medelid in de maatschap brengen, al had hij er ook het beheer van.

— De keus der personen behoort almede tot het wezen der overeenkomst, en kan dus geene plaats hebben zonder toestemming der medegenooten.

TWEEDE AFDEELING.

Van de verbintenissen der medegenooten, ten aanzien van derden.

1862. In andere maatschappen dan die van koophandel, zijn de medegenooten niet elkheel voor de maatschappelijke schulden verbonden, en een der medegenooten kan de anderen niet verbinden, indien deze laatsten hem de macht daartoe niet hebben opgedragen.

— Wegens de maatschappijen van koophandel, zie men de artikelen 17, 23, 52, 55 van de wet van 18 Mei 1873 gewijzigd door die van 22 Mei 1886, en heruitgegeven den 2 Juni 1886 (Wetb. van Koophandel, Boek I, tit. IX). In de burgerlijke maatschap is elk medegenoot slechts voor zijn part en deel verbonden.

1863. De medegenooten zijn jegens den schuldeischer, met wien zij gehandeld hebben, elk voor gelijke som en gelijk aandeel verbonden, al ware ook het aandeel

van den eenen in de maatschap minder, indien de akte niet bijzonderlijk de verbintenis dezes laatsten op den voet van dit aandeel heeft bepaald.

— Zulks omdat de schuldeischers, die de bedingen van het contract niet kennen, moeten onderstellen, dat personen, die te zamen handelen, elk voor gelijke aandeelen verbonden zijn.

1864. Het beding dat de verbintenis voor rekening der maatschap is aangegaan, verbindt slechts den handelenden medegenoot, en niet de overigen, tenware deze laatsten hem daartoe macht hadden gegeven, of de zaak ten nutte der maatschap hadde gestrekt.

— Een medegenoot kan over 't algemeen zijne medegenooten niet verbinden; en daaruit volgt, dat de maatschap niet verbonden is door de loutere verklaring, dat eene verbintenis voor hare rekening is aangegaan.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van de verschillende wijzen, waarop maatschap eindigt.

1865. Maatschap eindigt :

1° Door het verstrijken van den tijd, voor welken zij werd aangegaan;

2° Door de vernietiging der zaak, of de volbrenging der handeling;

3° Door den natuurlijken dood van eenen der medegenooten;

4° Door [den burgerlijken dood]*, de verbieding of het onvermogend worden van een hunner;

5° Door den wil, bij eenen of meer medegenooten uitgedrukt, om niet langer in maatschap te blijven.

* Grondw., art. 13.

— Iedere wijze van ontbinding der maatschap wordt door de volgende artikelen nader uitgelegd.

1866. De verlenging eener maatschap, voor eenen bepaalden tijd aangegaan, kan niet worden bewezen, dan door een geschrift, met dezelfde vormen bekleed, als het contract van maatschap.

— Want daardoor wordt de maatschap op zekere wijze vernieuwd.

1867. Wanneer een der medegenooten beloofd heeft den eigendom eener zaak in gemeenschap te brengen, en dezelve, vóórdat die inbreng geschiedt, verloren gaat, wordt daardoor de maatschap ten aanzien van al de medegenooten ontbonden.

De maatschap wordt insgelijks in alle gevallen ontbonden door het vergaan der zaak, wanneer alleen het genot in gemeenschap gebracht en de eigendom aan den medegenoot gebleven is.

Maar de maatschap wordt niet ontbonden door het vergaan der zaak, waarvan de eigendom reeds in de maatschap aangebracht is.

— De twee eerste zinsneden van dit artikel zijn strijdig met het algemeen beginsel, dat de verbintenis om iets te leveren, volkomen is door de enkele toestemming, en den schuldeischer tot eigenaar maakt, vooraleer de zaak is geleverd (art. 1138); zij moeten dus tot de aangehaalde gevallen beperkt blijven.

1868. Indien er bedongen is, dat, in geval van overlijden van eenen der medegenooten, de maatschap zou voortduren met deszelfs erfgenaam, of alleen onder de langstlevende medegenooten, zullen deze bepalingen worden nagekomen; in het tweede geval heeft de erfgenaam des overledenen maar recht tot verdeeling der maatschap, overeenkomstig den toestand dezer maatschap, tijdens het overlijden,en deelt slechts in de later verkregen rechten, voor zooveel deze een noodzakelijk gevolg zijn van hetgene geschied is vóór den dood des medegenoots, dien hij opvolgt.

— Zulk een beding was bij het Romeinsche recht verboden : doch alzoo het niets strijdigs heeft met de goede zeden, is het heden krachtens dit artikel toegelaten.

1869. De ontbinding der maatschap door den wil van eene der partijen, heeft alleen plaats ten opzichte van maatschappen voor eenen onbepaalden tijd aangegaan, en wordt te weeg gebracht door eenen aan al de medegenooten beteekenden opzeg, mits die te goeder trouw en niet ten ontijde gedaan worde.

1870. De opzeg is niet te goeder trouw, wanneer een medegenoot opzegt, om zich alleen de winst toe te eigenen, welke de andere medegenooten zich voorgesteld hadden in het gemeen te zullen genieten.

Zij wordt ten ontijde gedaan, wanneer de zaken niet meer in haar geheel zijn, en het voor de maatschap van belang is, dat de ontbinding uitgesteld worde.

— Voorbeeld : verscheiden personen hebben zich vereenigd om zekere leveringen aan den Staat te doen : een hunner verkrijgt nadien de middelen om ze alleen te bezorgen en wil de maatschap opzeggen. Indien de maatschap reeds

de noodige voorschotten gedaan had, geschiedt zijn opzeg « ten ontijde, » en is dus niet meer ontvankelijk.

1871. De ontbinding van maatschappen, voor eenen bepaalden tijd aangegaan, kan door eenen der medegenooten vóór den bedongen tijd niet worden gevorderd, tenzij er daartoe billijke redenen bestaan; zooals wanneer een ander medegenoot aan zijne verbintenissen te kort blijft, of eene gewone krankheid hem onbekwaam maakt om de zaken des genootschaps waar te nemen, of andere dergelijke gevallen, waarvan de wettigheid en gewichtigheid aan 's rechters beoordeeling overgelaten worden.

1872. De regelen, betrekkelijk de verdeeling van erfenissen, de vormen dezer verdeeling en de verbintenissen, welke daaruit tusschen de medeërfgenamen ontstaan, zijn toepasselijk op de verdeelingen tusschen medegenooten.

Bepaling betrekkelijk de maatschappen van koophandel.

1873. De bepalingen des tegenwoordigen titels zijn niet toepasselijk op maatschappen van koophandel, dan alleen in de punten, welke niets bevatten, dat strijdig is met de wetten en gebruiken des koopshandels.

— Men zie de aanteekening bij art. 1862 hierboven.

TIENDE TITEL.

Van Leening.

Vastgesteld den 18 Ventôse jaar XII (9 Maart 1804). Afgekondigd den 28 van dezelfde maand (19 Maart 1804).

— « Leening » is in 't algemeen eene overeenkomst, waarbij eene der partijen aan de andere iets overgeeft, om zich daarvan te bedienen, op last van teruggave.

1874. Er zijn twee soorten van leening:

Die van zaken, welke men gebruiken kan, zonderdat ze te niet gaan,

En die van zaken, welke door het gebruik, dat men er van maakt, te niet gaan.

De eerste soort noemt men *gebruikleening* of *commodaat*;

De tweede wordt *verbruikleening* of eenvoudig *leening* geheeten.

— Leening is een onvolmaakt wederkeerig contract (art. 1102), 'twelk zakelijk is, en dus niet dan door wezenlijke overlevering bestaan kan; want de verplichting om de zaak weder te geven, die de voornaamste is en het wezen der overeenkomst uitmaakt, kan niet ontstaan, vooraleer die zaak is ontvangen.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van gebruikleening of commodaat.

EERSTE AFDEELING.

Van den aard der gebruikleening.

1875. Gebruikleening of commodaat is een contract, waarbij eene der partijen aan de andere eene zaak levert, om zich daarvan te bedienen, op last dat de ontleener de zaak wedergeve, na er gebruik van gemaakt te hebben.

— Mits de zaak niet slijtbaar zij; want de ontleener is tot wedergave verplicht.

1876. Die leening is hoofdzakelijk kosteloos.

— Indien er een prijs bedongen ware, zou het eene verhuring zijn.

1877. De uitleener blijft eigenaar der geleende zaak.

— Zulks niettegenstaande alle verloop van tijd, die anders verjaring mocht te weeg brengen.

1878. Alles, wat in den handel is en niet door het gebruik vergaat, kan het voorwerp dezer overeenkomst zijn.

— Zoowel onroerende als roerende goederen.

1879. De verbintenissen, welke uit gebruikleening ontstaan, gaan over tot de erfgenamen van hem, die ter leen geeft, en op de erfgenamen van hem, die ter leen ontvangt.

Doch, indien men de leening alleen uit aanmerking van den ontleener, en aan hem persoonlijk, gedaan heeft, dan kunnen zijne erfgenamen het verder genot van de geleende zaak niet blijven behouden.

— Men moet dus de omstandigheden inzien, bij voorbeeld: ik leen een boek aan eenen mijner vrienden; 't is klaar, dat ik de leening aan hem persoonlijk gedaan heb. en zijne erfgenamen mogen het boek niet behouden. Maar ik leen een paard voor het inzamelen van eenen oogst; de erfgenamen mogen het paard behouden, zoolang de oogst niet ingezameld is.

TWEEDE AFDEELING.

Van de verbintenissen des ontleeners.

1880. De ontleener is gehouden, als een goed huisvader, voor de bewaring en het behoud der geleende zaak te waken,

Hij mag er zich tot geen ander gebruik van bedienen, dan waartoe zij uit haren aard of door de overeenkomst is bestemd; alles op straf van vergoeding van schaden en verliezen, indien daartoe grond is.

— « Uit haren aard »: indien men, bij voorbeeld, een zadelpaard in leening neemt, mag men het niet inspannen.

« Door de overeenkomst »: wanneer men een paard leent om zes mijlen weg te reizen, mag men er geene tien mijlen mede afleggen.

1881. Indien de ontleener de zaak bezigt tot een ander gebruik, of langer dan hij mocht, is hij verantwoordelijk voor het verlies derzelve, al had dit verlies door toeval plaats.

— Dus, wanneer de zaak verloren gaat in het gebruik, waartoe zij was bestemd, en gedurende den tijd, voor welken zij aan den ontleener gegeven was, is hij voor het verlies niet aansprakelijk.

1882. Indien de geleende zaak vergaat door een toeval, waarvoor de ontleener haar had kunnen behouden door zijne eigene zaak te gebruiken, of indien hij, slechts eene van beide kunnende behouden, daartoe de zijne verkoren heeft, is hij voor het verlies der andere aansprakelijk.

— Want de ontleener is gehouden tot de grootste zorg, *exactissimam diligentiam*, voor de bewaring van het geleende. Hij is dus voor de minste fout aansprakelijk.

1883. Indien de zaak, bij het ter leen geven, geschat is, komt het verlies daarvan, al ontstond dat ook door toeval, te laste des ontleeners, indien het tegendeel niet bedongen is.

— In dit geval is het klaar, dat de uitleener de zaak heeft doen schatten om zich de wedergave daarvan of de vergoeding van hare waarde te verzekeren.

1884. Indien de zaak verslecht enkel ten gevolge van het gebruik, waartoe zij geleend is, en zonder eenige fout van den ontleener, is deze voor de verslechting niet verantwoordelijk.

— Men kan immers geen goed gebruiken, zonderdat het slijte en dus verslechte.

1885. De ontleener vermag de geleende zaak niet voor zich houden, bij wijze van vergelijking met hetgene de uitleener hem schuldig is.

— Men zie daaromtrent artikel 1293, 2°.

1886. Indien de ontleener, om van de zaak gebruik te maken, eenige uitgave gedaan heeft, kan hij die niet wedereischen.

— Want deze uitgave heeft hij maar gedaan voor zijn eigen nut.

1887. Indien verscheiden personen gezamenlijk dezelfde zaak ter leen ontvangen hebben, zijn zij, ieder voor het geheel, jegens den uitleener aansprakelijk.

— Uitzondering aan het beginsel, dat elk heelheid niet verondersteld wordt.

DERDE AFDEELING.

Van de verbintenissen van hem, die iets in gebruikleening geeft.

1888. De uitleener mag de geleende zaak niet wedereischen dan na den afgesproken termijn, of, bij gebreke van overeenkomst, nadat zij gediend heeft tot het gebruik, waartoe zij werd ontleend.

— De goede trouw laat niet toe, dat de uitleener wederkome op eene toestemming, die hij gegeven heeft.

1889. Evenwel, indien gedurende dezen termijn, of vooraleer de behoefte van den ontleener heeft opgehouden, de uitleener, door een dringend en onvoorzien geval, zijne zaak zelf noodig heeft, kan de rechter, naar gelang der omstandigheden, den ontleener verplichten, ze hem weder te geven.

— Het is te vermoeden, dat de uitleener zijne zaak maar uitgeleend heeft, omdat hij niet voorzag, dat hij ze dringend zou noodig hebben; het is dus billijk, dat, wanneer zulk een geval zich opdoet, hij de zaak vóór den afgesproken termijn kunne terugvorderen.

1890. Indien, gedurende de leening, de ontleener verplicht is geweest, om, tot behoud der zaak, eenige buitengewone uitgave te doen, die noodzakelijk en dermate dringend was, dat hij den uitleener daarvan niet heeft kunnen verwittigen, is deze laatste gehouden hem deze uit te keeren.

— De ontleener heeft zelfs een voorrecht op de zaak, die hij aldus behouden heeft; zie art. 20, 4°, der Wet van 16 December 1851.

1891. Wanneer de geleende zaak zoodanige gebreken heeft, dat zij aan hem, die er zich van bedient, schade kan veroorzaken, is de uitleener verantwoordelijk, indien hij de gebreken kende en den ontleener daarover niet heeft gewaarschuwd.

— Doch daartoe moet het bewezen zijn, dat de ontleener de gebreken zijner zaak kende; want daar de overeenkomst zuiver kosteloos is, blijft hij alleen voor zijne fout of schuld verantwoordelijk.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van verbruikleening of eenvoudige leening.

EERSTE AFDEELING.

Van den aard der verbruikleening.

1892. Verbruikleening is een contract, waarbij eene der partijen eene zekere hoeveelheid van verbruikbare dingen aan de andere afgeeft, onder last voor deze laatste er evenveel van dezelfde soort en hoedanigheid terug tegeven.

— Deze overeenkomst noemde men eertijds *mutuum;* zij is niet altijd kosteloos (zie artikel 1905).

1893. Uit krachte dezer leening wordt de ontleener eigenaar der geleende zaak; en het is voor zijne rekening, dat zij verloren gaat, op welke wijze dit verlies moge geschieden.

— Want, daar de zaak door het gebruik verloren gaat, kan hij ze niet bezigen zonder daarover te beschikken.

1894. Men kan, ten titel van verbruikleening, geene dingen geven, welke, ofschoon van dezelfde soort zijnde, nogtans in het bijzonder verschillen, gelijk de dieren : alsdan is het eene gebruikleening.

— Indien iemand mij, bij voorbeeld, een paard leent, kan ik niet volstaan met hem een paard van dezelfde soort terug te geven.

1895. De schuld, uit eene leening van geld spruitende, bestaat altoos maar in de numerieke som bij het contract uitgedrukt.

Indien, vóór het tijdstip der betaling, de waarde der geldspeciën gerezen of gedaald is, moet de schuldenaar de geleende numerieke som en maar alleen deze som teruggeven, in muntspeciën, welke tijdens de betaling gangbaar zijn.

— Voorbeeld : Indien gij mij tien stukken van 20 franken geleend hebt, dus te zamen 200 franken, en eene wet de waarde dezer geldspeciën op 25 franken brengt, zal ik niet verplicht zijn u tien zulke stukken weder te geven, doch alleen de somme, welke zij verbeeldden, wanneer de leening werd gedaan.

1896. De regel, bij het voorgaand artikel vastgesteld, heeft geene plaats, wanneer de leening in staven geschied is.

— Want dan is het de stof en niet de waarde, die het voorwerp der overeenkomst uitmaakt.

1897. Indien er staven of koopwaren in leening zijn gegeven, moet de schuldenaar, welke ook de verhooging of de vermindering hunner waarde zijn moge, altoos eene gelijke hoeveelheid en hoedanigheid teruggeven, doch ook niets meer.

TWEEDE AFDEELING.

Van de verplichtingen des uitleeners.

1898. In de verbruikleening is de uitleener gehouden tot de verantwoordelijkheid, bij artikel 1891 voor de gebruikleening vastgesteld.

1899. De uitleener mag de geleende zaken vóór den besproken tijd niet terugvragen.

— Zelfs niet, wanneer hij ze dringend noodig heeft.

1900. Indien er geen termijn tot de teruggave bepaald is, kan de rechter aan den ontleener, naar gelang der omstandigheden, eenen uitstel vergunnen.

1901. Indien er alleenlijk is overeengekomen, dat de ontleener betalen zal, wanneer hij kan, of wanneer hij daartoe middelen heeft, zal de rechter hem, ingevolge de omstandigheden, eenen termijn tot de betaling bepalen.

DERDE AFDEELING.

Van de verbintenissen des ontleeners.

1902. De ontleener is gehouden de geleende zaken in gelijke hoeveelheid en hoedanigheid, en op den besproken termijn, terug te geven.

1903. Indien hij in de onmogelijkheid is daaraan te voldoen, is hij gehouden de waarde daarvan te betalen, berekend volgens den tijd en de plaats, waarop de zaak volgens overeenkomst moest teruggeven worden.

Indien deze tijd en deze plaats niet vastgesteld zijn, geschiedt de betaling volgens den prijs van den tijd en de plaats, waarop de leening is gedaan.

— Indien er noch tijd noch plaats besproken is, moet de « waarde », welke de zaak heeft ter plaats alwaar, en ten tijde, waarop de leening is geschied, worden teruggegeven ; want het is van deze waarde, dat de uitleener zich ontmaakt heeft.

1904. Indien de ontleener de zaken of hare waarde op den besproken termijn niet teruggeeft, is hij daarover kroozen schuldig van den dag, dat hij in rechte aangesproken wordt.

— Want van dan af is hij in vertoef aan zijne verplichting te voldoen.

DERDE HOOFDSTUK.

Van leening op kroos.

1905. Het is geoorloofd voor eenvoudige leening, hetzij van geld, hetzij van waren of andere roerende zaken, kroozen te bedingen.

— « Kroos » (*foenus*, *intérêt*) is alles wat de uitleener ontvangt boven de geleende som; 't Is eene vergoeding voor het gemis zijner zaak. Alhoewel het uitleenen van geld tegen kroos toegelaten is, straft art. 494 Swb. hem die, misbruik makende van 's ontleeners zwakheden of driften, de gewoonte heeft aan anderen geldwaarden te verschaffen tegen eenen hoogeren taks dan het wettelijke kroos.

1906. De ontleener, die kroozen betaald heeft, welke niet bedongen waren, kan ze niet wedereischen, noch ze op de hoofdsom toerekenen.

— Want hij kan deze kroozen maar betaald hebben door overtuiging, dat het recht was den uitleener wegens zijn gemis te vergoeden.

1907. Kroos is wettelijk of overeenkomstelijk. Wettelijke kroos is bij de wet vastgesteld. Overeenkomstelijke kroos mag het wettelijke te boven gaan, telkens de wet zulks niet verbiedt.

De hoegrootheid van het overeenkomstelijke kroos moet schriftelijk bepaald worden.

— Aangaande wettelijke kroos zie men de aanteekening onder art. 1153.

1908. Het kwijtschrift der hoofdsom, zonder voorbehoud der kroozen gegeven, doet de betaling daarvan vermoeden, en brengt er ontlasting van teweeg.

— Zie art. 1254.

1909. Men mag kroos bedingen wegens eene hoofdsom, welke de uitleener zich ontzegt weder te eischen.

In dit geval wordt de leening *vestiging van rente* geheeten.

— 't Zijn eigenlijk de kroozen, die de rente (*redditus annuus*) kenschetsen, terwijl de hoofdsomme niet wedereischbaar is, zoolang de kroozen regelmatig betaald worden.

1910. Deze rente kan op tweeërlei wijze worden gevestigd, òf als eeuwige rente, òf als lijfrente.

— De ontleener en zijne erfgenamen zijn verplicht te eeuwigen dage de kroozen der « eeuwige rente » te betalen, indien de hoofdsom niet afgelost wordt;

« Lijfrente » wordt betaald tot op den dag des overlijdens van den persoon, op wien zij gevestigd is.

1911. De rente, welke als eeuwig gevestigd wordt, is uit haren aard losbaar.

Partijen kunnen alleenlijk overeenkomen, dat de aflos niet zal worden gedaan vóór eenen tijd, welke geen tien jaar zal mogen te boven gaan, of zonder den schuldeischer vooraf verwittigd te hebben op eenen onder elkander bepaalden termijn.

— De wet wil niet, dat iemand, zoowel hij als zijne erfgenamen, ten eeuwigen dage belast blijve met eene schuld, die nimmer zou kunnen worden gekweten.

« Geen tien jaar », doch wanneer de rente gevestigd wordt als prijs van den koop van een onroerend goed, kan de aflos op dertig jaar bepaald worden (art. 530).

1912. De schuldenaar eener eeuwige rente kan tot aflos worden gedwongen:

1° Indien hij gedurende twee jaar aan zijne verplichtingen te kort blijft;

2° Indien hij nalaat aan den geldschieter de bij contract beloofde zekerheden te bezorgen.

— Indien de rente « haalbaar » (*quérable*) is, 't is te zeggen, indien de schuldeischer verplicht is het bedrag der kroozen ten huize van den schuldenaar te ontvangen, is het noodig, dat deze laatste in vertoef gesteld zij om geacht te worden als aan zijne verplichtingen te kort blijvende. Indien de rente « draagbaar » (*portable*) is, dat is indien de schuldenaar verplicht is de kroozen ten huize des schuldeischers te dragen, wordt er geene in vertoefstelling vereischt.

1913. De hoofdsom eener eeuwig gevestigde rente wordt ook eischbaar in geval van failliet of verval van zaken des schuldenaars.

— Want dan heeft de schuldeischer geene zekerheid van betaling meer.

1914. De regelen betrekkelijk de lijfrenten zijn vastgesteld in den titel *van kanscontracten*.

— Zie de art. 1968 en volgende.

ELFDE TITEL.

Van bewaargeving en van onderhandstelling.

Vastgesteld den 23 Ventôse jaar XII (14 Maart 1804). Afgekondigd den 3 Germinal van hetzelfde jaar (24 Maart 1804).

EERSTE HOOFDSTUK.

Van bewaargeving in het algemeen en van hare verschillende soorten.

1915. Bewaargeving in het algemeen is eene handeling, waarbij men eens anders

zaak ontvangt, op last van ze te bewaren en in natuur terug te geven.

— « Bewaargeving » (*depositum, dépôt*) is, evenals de leening, een onvolmaakt, wederzijdsch en zakelijk contract; want er bestaat maar eene hoofdverbintenis, te weten die van den bewaarnemer, en zij kan niet bestaan, zoolang de zaak niet overgeleverd is.

1916. Er zijn twee soorten van bewaargeving: de eigenlijk gezegde bewaargeving en de onderhandstelling.

— « Onderhandstelling » (*sequestre*) heeft plaats, wanneer twee of meer personen, die op eene zaak verschillige rechten beweren te hebben, ze aan iemand in bewaring geven of « onder hand stellen, » totdat er beslist zij, aan wien de zaak behoort.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van eigenlijk gezegde bewaargeving.

EERSTE AFDEELING.

Van den aard en het wezen des contracts van bewaargeving,

1917. Eigenlijk gezegde bewaargeving is een hoofdzakelijk kosteloos contract.

— Alzoo behoort de kosteloosheid tot het wezen des contracts. Niettemin volgens artikel 1928, 2°, kan een loon bedongen worden. Die tegenstrijdigheid wordt door de schrijvers op verschillende wijzen opgenomen.

1918. Zij kan slechts roerende zaken ten voorwerp hebben.

— Men begrijpt licht, dat er geene eigenlijke bewaargeving van onroerende goederen kan plaats hebben.

1919. Zij is niet voltrokken dan door de wezenlijke of verzonnen overlevering der in bewaring gegeven zaak.

Verzonnen overlevering is voldoende, wanneer de bewaarhouder reeds uit eenigen anderen hoofde in bezit is van de zaak, welke men hem ten titel van bewaarneming laat behouden.

— Bij art. 1604 heeft men gezien, wat er door verzonnen overlevering verstaan wordt,

1920. Bewaargeving geschiedt of vrijwillig of uit noodzaak.

TWEEDE AFDEELING.

Van vrijwillige bewaargeving.

1921. Vrijwillige bewaargeving geschiedt door wederkeerige toestemming van den persoon, welke in bewaring geeft, en van dien, welke in bewaring neemt.

1922. Vrijwillige bewaargeving kan niet regelmatig gedaan worden dan door den eigenaar der in bewaring gegevene zaak, of met zijne uitdrukkelijke of stilzwijgende toestemming.

— Derhalve, indien een dief het voorwerp van zijnen diefstal aan iemand in bewaring geeft, is deze laatste niet verplicht het aan den bewaargever terug te geven; hij moet, in tegendeel, den waren eigenaar trachten te ontdekken (art. 1938).

1923. Vrijwillige bewaargeving moet bij geschrift bewezen worden. Het bewijs er van bij getuigen is niet ontvankelijk voor eene waarde van meer dan honderd vijftig frank.

— Toepassing van artikel 1341.

1924. Wanneer de bewaargeving, meer dan honderd vijftig frank bedragende, bij geschrift niet is bewezen, wordt hij, die als bewaarhouder is aangesproken, geloofd op zijne verklaring, hetzij wegens de daad der bewaargeving zelve, hetzij wegens de zaak, welke er het voorwerp van uitmaakte, hetzij wegens de daad van hare teruggave.

— De bewaargever, door geen schriftelijk bewijs te vragen van iets dat niet door getuigen kan bewezen worden, heeft zich noodzakelijk aan de goede trouw des bewaarhouders gedragen.

1925. Vrijwillige bewaargeving kan niet geschieden dan tusschen personen, bekwaam om verbintenissen aan te gaan.

Niettemin, indien een persoon, bekwaam om verbintenissen aan te gaan, de door eenen onbekwamen persoon gedane bewaargeving aanneemt, is hij gehouden tot al de verplichtingen van eenen wezenlijken bewaarhouder; hij kan door den voogd of beheerder van den persoon, die de bewaargeving gedaan heeft, vervolgd worden.

— Men zie de art. 1123, 1124 en 1125.

1926. Indien de bewaargeving door eenen bekwamen aan eenen onbekwamen persoon is gedaan, heeft de persoon, die de bewaargeving gedaan heeft, slechts eene rechtsvordering tot opeisching der in bewaring gegevene zaak, zoolang die in handen des bewaarhouders is, of eene rechtsvordering tot teruggave, ten beloope van hetgene tot voordeel dezes laatsten gestrekt heeft.

— Indien de zaak in handen des bewaarhouders vergaan ware, zou hij deswege niet aan-

sprakelijk zijn, omdat hij onbekwaam is tot het aangaan van verbintenissen.

DERDE AFDEELING.

Van de verplichtingen des bewaarhouders.

1927. De bewaarhouder moet voor de in bewaring gegeven zaak dezelfde zorg dragen, als hij draagt voor de bewaring der zaken, welke hem toebehooren.

— Hij is dus niet verplicht, zooals de ontleener, meer zorg te dragen voor de in bewaring genomen zaak dan voor de zijne.

1928. De bepaling van het voorgaand artikel moet strenger worden toegepast :

1° Indien de bewaarhouder zich zelven heeft aangeboden om de zaak in bewaring te nemen ;

2° Indien hij voor deze bewaring een loon bedongen heeft ;

3° Indien de bewaargeving alleen in het belang des bewaarhouders is geschied ;

4° Indien er uitdrukkelijk is overeengekomen, dat de bewaarhouder over alle slag van fouten verantwoordelijk zijn zou.

— Door zich zelven aan te bieden, heeft hij misschien belet, dat de zaak in zorgvuldiger handen gegeven werd ;

Door een loon te bedingen, heeft hij zich stiptelijker verbonden ;

Indien de bewaring in zijn belang geschiedt, of indien hij voor alle slag van fouten verantwoordelijk is, wordt zijne verplichting van zelfs strenger uitgelegd.

1929. De bewaarhouder is in geen geval verantwoordelijk voor toevallen door overmacht veroorzaakt, tenzij hij in vertoef gesteld ware de in bewaring gegeven zaak terug te geven.

— Toepassing van art. 1302.

1930. Hij mag van de in bewaring gegevene zaak geen gebruik maken, zonder uitdrukkelijke of vermoedelijke toestemming des bewaargevers.

— Zulks ware de trouw der bewaring verbreken en op zekere wijze zich schuldig maken aan misbruik van vertrouwen (art. 491 Swb.).

1931. Hij moet niet trachten te weten welke zaken hem in bewaring gegeven zijn, indien zij hem in eenen gesloten koffer of onder verzegelden omslag zijn toevertrouwd.

— Het inzicht des bewaargevers, die zijne zaken heeft willen verborgen houden, moet geëerbiedigd worden.

1932. De bewaarhouder moet wezenlijk dezelfde zaak teruggeven, die hij ontvangen heeft.

Dus moeten in bewaring gegevene geldsommen worden teruggegeven in dezelfde speciën, als waarin de bewaargeving is gedaan, hetzij ze in waarde verhoogd of verminderd zijn.

— De zaak zelve (*in individuo*) moet worden teruggegeven ; de bewaarhouder mag ze geenszins met andere verwisselen.

1933. De bewaarhouder is slechts gehouden de in bewaring gegeven zaak terug te geven in den staat, waarin zij zich op het oogenblik der teruggave bevindt. Verslechtingen, welke niet door zijn toedoen veroorzaakt zijn, komen te laste van den bewaargever.

— Daar de zaak niet opgehouden heeft aan den bewaargever te behooren, blijft zij voor zijne rekening. De bewaarhouder is alleen over zijn plichtverzuim aansprakelijk, en indien hij van de bewaarde zaak misbruik gemaakt had, zou hij overeenkomstig art. 491 van het Strafwetboek worden gestraft.

1934. De bewaarhouder, aan wien de zaak door overmacht ontnomen is, en die eenigen prijs of iets in de plaats ontvangen heeft, moet teruggeven wat hij in wisseling heeft bekomen.

— Voorbeeld : iemand heeft eene zekere hoeveelheid graan in bewaring gegeven ; in tijd van oorlog wordt dat graan, voor het onderhoud der troepen, door de overheid opgevorderd ; de bewaarhouder zal slechts gehouden zijn, den daarover ontvangen prijs aan den bewaargever uit te keeren.

1935. De erfgenaam des bewaarhouders, die te goeder trouw de zaak, welke hij niet wist in bewaring gegeven te zijn, verkocht heeft, is slechts gehouden tot teruggave van den prijs, dien hij daarover ontvangen heeft, of tot afstand zijner rechtsvordering tegen den kooper, indien hij den prijs niet heeft genoten.

— « Rechtsvordering tegen den kooper » : de bewaargever kan de zaak zelve niet van derde bezitters opeischen ; want, in zake van roerend goed, geldt bezit als titel (art. 2279).

1936. Indien de in bewaring gegevene zaak vruchten heeft opgebracht, welke door den bewaarhouder mochten ingezameld zijn, is hij verplicht deze terug te geven. Hij is geene kroozen van in bewaring gegeven gelden schuldig, tenzij van den dag waarop hij in vertoef gesteld is de teruggave te doen.

— Daar hij van de gelden geen gebruik mocht maken, is hij daarover geene kroozen schuldig,

zoolang hij niet aangemaand is geworden de teruggave te doen.

1937. De bewaarhouder moet de in bewaring gegeven zaak niet teruggeven dan aan dengene die ze hem heeft toevertrouwd, of aan dengene, in wiens naam de bewaargeving gedaan is, of aan dengene die aangewezen is om ze te ontvangen.

— Dus, wanneer iemand op mijnen naam aan u iets in bewaring geeft, moet aan mij alleen de teruggave geschieden of aan hem, dien ik u daartoe mocht aanwijzen.

1938. Hij kan van dengene, die de bewaargeving heeft gedaan, het bewijs niet vorderen, dat hij eigenaar was der in bewaring gegeven zaak.

Niettemin, zoo hij ontdekt, dat de zaak is gestolen, en wie er de ware eigenaar van is, moet hij dezen de aan hem gedane bewaargeving bekend maken, met aanmaning om de zaak binnen eenen bepaalden en genoegzamen tijd op te eischen. Indien degene, aan wien de bekendmaking gedaan is, verzuimt het in bewaring gegevene op te eischen, is de bewaarhouder geldig ontlast door de afgifte, welke hij daarvan heeft gedaan aan dengene, van wien hij hetzelve ontvangen heeft.

— Indien degene, aan wien de bekendmaking gedaan wordt, verzuimt de zaak op te eischen, is het te denken, dat de opgevatte vermoedens van diefstal valsch waren.

1939. In geval van natuurlijken [of burgerlijken]* dood des persoons, door wien de bewaargeving gedaan is, mag de in bewaring gegeven zaak alleen aan zijnen erfgenaam worden teruggegeven.

Indien er verscheiden erfgenamen zijn, moet zij aan ieder van hen, elk voor zijn aandeel, teruggegeven worden.

Indien de in bewaring gegeven zaak ondeelbaar is, moeten de erfgenamen zich onder elkander nopens het wedernemen ervan verstaan.

* Grondw., art. 13.

— Wanneer de zaak, bij voorbeeld, in eene geldsom bestaat, kan aan iederen erfgenaam zijn aandeel afgegeven worden. Is de zaak ondeelbaar, dan spreekt het van zelf, dat zulks niet kan geschieden.

1940. Indien de persoon, die de bewaargeving gedaan heeft, van staat is veranderd; bij voorbeeld, indien eene op het tijdstip der bewaargeving ongehuwde vrouw sedert gehuwd is en zich onder mansgezag bevindt; indien de meerderjarige bewaargever in verbieding is gesteld; in alle deze en soortgelijke gevallen mag het in bewaring gegevene niet teruggegeven worden dan aan hem, die het beheer over 's bewaargevers rechten en goederen heeft.

— Wanneer de bewaargever onbekwaam is geworden om zijne goederen te beheeren, kan hij niets meer ontvangen.

1941. Indien de bewaargeving gedaan is door eenen voogd, door eenen echtgenoot of door eenen beheerder, in eene dezer hoedanigheden, kan het in bewaring gegevene slechts worden teruggegeven aan den persoon, welken deze voogd, echtgenoot of beheerder vertegenwoordigden, indien hun beheer of bestuur is geëindigd.

1942. Indien het contract van bewaargeving de plaats aanwijst, alwaar de teruggave gebeuren moet, is de bewaarhouder verplicht de in bewaring gegevene zaak aldaar te bewegen. Indien daaruit kosten van vervoer ontstaan, komen zij te laste van den bewaargever.

— Bewaarhouding is een dienst van vriendschap, en deze moet niets bezwarends hebben voor hem, die zich daarmede belast.

1943. Indien het contract de plaats der teruggave niet aanwijst, moet deze gebeuren ter plaats zelve der bewaargeving.

— Zulks is zonder zwarigheid, vermits de kosten van vervoer te laste van den bewaargever zijn.

1944. Het in bewaring gegevene moet aan den bewaargever worden teruggegeven, zoohaast hij zulks vordert, al hadde zelfs het contract eenen bepaalden tijd voor de teruggave gesteld, tenzij er in handen des bewaarhouders beslag gelegd of verzet tegen de teruggave en de verplaatsing der in bewaring gegevene zaak gedaan ware.

— Daar de bewaarhouder van de zaak geen gebruik mag maken, heeft hij geen belang de zaak langer te behouden dan de bewaargever verkiest.

1945. De ontrouwe bewaarhouder wordt tot het voorrecht van afstand van goederen niet toegelaten.

— Verduistering, gepleegd door hem wien eenig goed in bewaring werd gegeven, wordt gestraft ingevolge art. 491 Swb.; de ambtenaar, met eenigen openbaren dienst belast, die geld of geldswaardig papier, dat hij in zijne bediening onder zich heeft, verduistert, wordt gestraft ingevolge art. 240 Swb.

— Lijfdwang kan, daarenboven, tegen ontrouwe bewaarhouders worden uitgesproken (art. 3 der wet van 27 Juli 1871).

1946. Al de verplichtingen des bewaarhouders houden op, indien hij ontdekt en bewijst, dat hij zelf eigenaar is van de in bewaring gegevene zaak.

— Men kan immers geen eigenlijke bewaarhouder zijner eigene goederen zijn.

VIERDE AFDEELING.

Van de verplichtingen van den persoon, door wien de bewaargeving gedaan is.

1947. De persoon, die de bewaargeving gedaan heeft, is verplicht aan den bewaarhouder uit te keeren al de kosten, welke door hem tot behoud der in bewaring gegevene zaak gedaan zijn, en hem schadeloos te stellen wegens al de verliezen, welke de bewaargeving hem mocht veroorzaakt hebben.

— Volgens het beginsel, dat iemands dienstwilligheid hem niet schadelijk zijn moet: *officium suum nemini debet esse damnosum.*

1948. De bewaarhouder vermag het in bewaring gegevene te behouden tot de volle betaling van hetgene hem uit hoofde der bewaargeving is verschuldigd.

— Maar hij zou de zaak geenszins mogen behouden wegens alle andere schuld, welke hij op den bewaargever hebben mocht.

VIJFDE AFDEELING.

Van bewaargeving uit noodzaak.

1949. De bewaargeving uit noodzaak is die, tot welke men gedwongen wordt door eenig toeval, als brand, instorting, plundering, schipbreuk of andere onvoorziene gebeurtenis.

— Daar deze bewaargeving geschiedt ten gevolge van ongelukken, noemde men ze eertijds *depositum miserabile.*

1950. Het bewijs door getuigen mag toegelaten worden wegens bewaargeving uit noodzaak, zelfs wanneer het eene meerdere waarde dan honderd vijftig franken geldt.

— Men zie daaromtrent art. 1348. Op het oogenblik dezer bewaargeving, kan er immers geen schriftelijk bewijs vervaardigd worden

— In tegenstelling met art. 1923 omtrent vrijwillige bewaargeving, is het bewijs door getuigen te dezer zake toegelaten om het feit zelf der bewaargeving uit noodzaak, alsook den aard en de waarde van het in bewaring gegevene, te bevestigen.

1951. De bewaargeving uit noodzaak wordt overigens beheerscht door al de regelen hiervoren vermeld.

— Behalve het verschil in het vorig artikel vermeld, wordt de bewaargeving uit noodzaak beheerscht door de regelen welke de vrijwillige bewaargeving betreffen. In beide gevallen gelden dezelfde beginselen omtrent de aansprakelijkheid en, over 't algemeen, omtrent al de verplichtingen van den bewaarhouder.

1952. De herbergiers of hosteliers zijn, als bewaarhouders, verantwoordelijk voor de goederen door den bij hen vernachtenden reiziger medegebracht; de bewaargeving van dergelijke goederen moet als bewaargeving uit noodzaak aangezien worden.

— Zoo kan deze bewaargeving altoos door getuigen worden bewezen.

1953. Zij zijn verantwoordelijk wegens diefte of beschadiging van 's reizigers goederen, hetzij de diefte gepleegd of de beschadiging veroorzaakt zij door de dienstboden en aangestelden der herberg, of door aldaar gaande en komende vreemdelingen.

Deze verantwoordelijkheid en die, bij het voorgaande artikel ingesteld, zijn beperkt tot duizend frank ten opzichte der muntspeciën, der titelen en waarden van allen aard en der kostbare voorwerpen, welke tot zijn persoonlijk en gewoon gebruik niet dienen, wanneer de reiziger ze niet wezenlijk in handen van den herbergier of hostelier heeft in bewaring gegeven.*

* W. v. 22 Juli 1897.

— Het staat altoos aan den rechter te beslissen over het vertrouwen, 'twelk de aanklager verdient

1954. Zij zijn niet verantwoordelijk wegens dieften, welke gewapender hand of door andere overmacht gepleegd zijn.

DERDE HOOFDSTUK.

Van onderhandstelling.

— Onder art. 1916 wordt gezegd, waarin onderhandstelling (*séquestre*) bestaat.

EERSTE AFDEELING.

Van de verschillige soorten van onderhandstelling.

1955 Onderhandstelling is of overeenkomstelijk of gerechtelijk.

— « Overeenkomstelijk », wanneer ze door partijen vrijwillig en zonder gerechtelijk bevel geschiedt;

« Gerechtelijk », wanneer zij door het gerecht bevolen wordt.

TWEEDE AFDEELING.

Van overeenkomstelijke onderhandstelling.

1956. Overeenkomstelijke onderhandstelling is de bewaargeving van eene betwiste zaak, door eenen of meer personen in handen van eenen derde, die zich verplicht ze, na het eindigen van het geschil, terug te geven aan den persoon, wien zij zal worden toegewezen.

— « Door eenen of meer personen » is een misslag van opstel, want eene onderhandstelling moet ten minste door twee personen geschieden; door eenen enkelen persoon gedaan, ware het eene eenvoudige bewaargeving.

1957. Onderhandstelling kan anders dan om niet geschieden.

1958. Wanneer zij om niet geschiedt, is zij onderworpen aan de regelen der eigenlijk gezegde bewaargeving, behoudens de hierna vermelde verschillen.

— Geschiedt zij tegen loon, dan is de bewaarsman tot strenger verplichtingen gehouden.

1959. Onderhandstelling kan niet alleen roerende, maar ook onroerende goederen tot voorwerp hebben.

— Want het geschil kan bestaan wegens het bezit zoowel als wegens den eigendom van een onroerend goed.

1960. De bewaarder, met de onderhandstelling belast, kan niet ontslagen worden vooraleer het geschil is afgedaan, tenzij met toestemming van al de belanghebbende partijen of wegens eene bij vonnis wettig erkende oorzaak.

— Bij eenvoudige bewaargeving is de eigenaar gekend, bij onderhandstelling niet; dus kan de bewaarder niet dan bij toestemming van allen, die op de zaak aanspraak maken, ontslagen worden.

DERDE AFDEELING.

Van gerechtelijke onderhandstelling of bewaargeving.

1961. Het gerecht kan de onderhandstelling bevelen,

1° Van de roerende goederen onder eenen schuldenaar in beslag genomen;

2° Van een onroerend goed of eene roerende zaak, waarvan de eigendom of het bezit tusschen twee of meer personen in geschil is;

3° Van de zaken, welke een schuldenaar tot kwijting zijner schuld aanbiedt.

— De gerechtelijke bewaargeving is nuttig in eene menigte van zaken. De wet geeft hier slechts de voornaamste op.

1962. Het aanstellen van eenen gerechtelijken bewaarder brengt tusschen den inbeslagnemer en den bewaarder wederkeerige verbintenissen te weeg. De bewaarder moet, voor het behoud der in beslag genomene zaken, de zorg van eenen goeden huisvader dragen.

Hij moet ze overgeven, hetzij ten verkoop om daaruit den inbeslagnemer te voldoen, hetzij aan de partij, tegen welke de inbeslagneming heeft plaats gehad, in geval van opheffing der inbeslagneming.

De verplichting van den inbeslagnemer bestaat in het betalen van het bij de wet bepaalde loon aan den bewaarder.

— Men zie daaromtrent art. 597 en v. van het Wetb. van Burgl. Rechtspl. en art. 34 van het daarbij behoorend tarief.

1963. De gerechtelijke onderhandstelling wordt opgedragen, hetzij aan iemand, omtrent wien partijen onderling zijn overeengekomen, hetzij aan iemand door den rechter ambtshalve daartoe benoemd.

In het een en ander geval, is hij, aan wien de zaak toevertrouwd is aan al de verplichtingen onderworpen, welke overeenkomstelijke onderhandstelling medebrengt.

— In geval van in beslagneming door den deurwaarder, zie men de art. 596 en en 597 van het Wetboek van Burgerl. Rechtspleging.

TWAALFDE TITEL.

Van kanscontracten.

Vastgesteld den 19 Ventôse jaar XII (10 Maart 1804). Afgekondigd den 29 van dezelfde maand (20 Maart 1804).

1964. Het kanscontract is eene wederkeerige overeenkomst, waarvan de uitwerkselen, ten opzichte der voordeelen en verliezen, hetzij voor al de partijen, hetzij voor eene of meer derzelve, van eene onzekere gebeurtenis afhangen.

Zoodanige zijn :

Het contract van verzekering;

Leening op bodemerij;

Spel en weddingschap;

Het contract van lijfrente.

De twee eerste worden door het zeerecht beheerscht.

— Wegens het contract van verzekering, zie men de Wet van 11 Juni 1874 (Wetboek van Koophandel, Boek 1, tit. X en XI) en de artike-

len 168-227 der Wet van 21 Augustus 1879 (zelfde Wetb., Boek II, tit VII).

— « Leening op bodemerij » (*usura maritima*, *prêt à grosse aventure*) wordt in het gebruik enkelijk « bodmerij » geheeten Men zie daaromtrent de artikelen 156-167 der wet van 21 Augustus 1879 (Wetboek van Kooph., Boek II, tit. VI).

EERSTE HOOFDSTUK.

Van spel en weddingschap.

— « Spel » is eene overeenkomst, waarbij bedongen wordt, dat de verliezer aan den winner iets geven zal.

« Weddingschap » is eene overeenkomst, waarbij partijen, die het over eene zaak niet eens zijn, bedingen, dat zij, die zal bevonden worden ongelijk te hebben, aan de andere iets geven zal.

1965. De wet staat geene rechtsvordering toe wegens eene schuld uit spel voortgesproten of tot betaling eener weddingschap.

— Zelfs wanneer daaromtrent schriftelijke schulderkentenissen gemaakt zijn.

1966. De spelen strekkende tot het oefenen in den wapenhandel, de wedloopen te voet of te paard, de wedloopen met rijtuigen, het kaatsspel en andere dergelijke spelen, welke van behendigheid en lichaamsoefening afhangen, zijn van de vorenstaande bepaling uitgezonderd.

Evenwel kan de rechtbank den eisch verwerpen, wanneer de som haar overdreven schijnt.

— Deze spelen hebben een nuttig oogwit, en toch moeten zij niet dienen om hebzucht te wekken. Daarom heeft de rechtbank het vermogen om den eisch te verwerpen.

1967. In geen geval kan de verliezer terugvorderen wat hij vrijwillig betaald heeft, tenware er van den kant des winners arglist, sluw bedrog of aftroggelarij zij gepleegd.

— De spelers zijn beide in foute; dus geeft de wet den voorrang aan hem, die in bezit is : *melior est conditio possidentis.*

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van het contract van lijfrente.

EERSTE AFDEELING.

Van de vereischte voorwaarden tot geldigheid des contracts.

1968. Lijfrente kan worden gevestigd, ten bezwarenden titel, door middel eener geldsom, of voor eene schatbare roerende zaak, of voor een onroerend goed.

1969. Zij kan ook gevestigd worden ten louter kosteloozen titel, bij schenking onder levenden of bij uitersten wil. Zij moet alsdan bekleed zijn met de vormen bij de wet vereischt.

— Wanneer de lijfrente ten bezwarenden titel wordt gevestigd, is het onverschillig bij welk slag van akte, geloofwaardig of onderhandsch; maar wanneer zij ten kosteloozen titel gevestigd wordt, is 't eene ware schenking en moet dus de akte voor notaris met de gewone pleegvormen der schenking verleden worden.

1970. In het geval, bij het voorgaand artikel vermeld, is de lijfrente verminderbaar, indien zij het aandeel te boven gaat, waarover het geoorloofd is te beschikken; zij is nietig, wanneer zij gevestigd is ten behoeve van iemand, die onbekwaam is om iets te ontvangen.

— In verband met de artikelen 907, 908 en 909.

1971. De lijfrente kan worden gevestigd, hetzij op het hoofd van dengene, die den prijs er van verschaft, hetzij op het hoofd van eenen derde, die in het geheel geen recht heeft tot het genot derzelve.

— « Van eenen derde », bij voorbeeld, men verbindt zich, u eene lijfrente te maken voor zoolang als uw broeder leven zal. Dit geval heeft zelden plaats.

1972. Zij kan op een of meer hoofden gevestigd worden.

1973. Zij kan ten behoeve van eenen derde gevestigd worden, ofschoon de prijs er van door een ander persoon zij verschaft.

In dit laatste geval, hoewel zij den aard eener milddadigheid heeft, is zij niet onderworpen aan de vormen voor de schenkingen vereischt; behoudens de gevallen van vermindering en van nietigheid bij artikel 1970 vermeld.

— De eerste zinsnede van dit artikel is eene toepassing van art. 1121. De tweede staat in verband met de artikelen 907, 908 en 909.

1974. Alle contract van lijfrente gevestigd op het hoofd van iemand, die op den dag des contracts overleden was, blijft zonder uitwerksel.

— Want de kans, die de hoofdzaak des contracts uitmaakt, bestaat niet.

1975. Hetzelfde geldt ten opzichte van het contract, waarbij de rente is gevestigd op het hoofd van iemand, die aangedaan is

van eene ziekte, waaraan hij binnen de twintig dagen na de dagteekening van het contract is overleden.

— Hier wordt de persoon als stervend aangezien, en dus met eenen overledene gelijk gesteld.

1976. Lijfrente kan tegen zoodanigen taks worden gevestigd, als partijen goedvinden te bepalen.

— Vermits de kans, waarbij de winst of het verlies zal bepaald worden, niet stellig berekenbaar zij.

TWEEDE AFDEELING.

Van de uitwerkselen des contracts tusschen de handelende partijen.

1977. Hij, te wiens behoeve de lijfrente tegen zekeren prijs gevestigd is, kan de verbreking van het contract eischen, indien de rentvestiger hem de zekerheden niet bezorgt, welke voor de nakoming van hetzelve bedongen zijn.

— Toepassing van art. 1184.

1978. Het enkel gebrek van betaling der achterstellen van de rente geeft geen recht aan hem, te wiens behoeve zij gevestigd is, om den aflos der hoofdsom te eischen, of om weder in bezit te treden van het door hem vervreemde goed; hij heeft alleenlijk het recht om de goederen zijns schuldenaars aan te slaan en te doen verkoopen, en om te doen bevelen of toestemmen, dat er, uit de opbrengst der verkooping, eene genoegzame som tot voldoening der achterstellen aangelegd worde.

— De waarde der lijfrenten vermindert naarmate hij, op wien zij gevestigd zijn, ouder of kranker wordt. Het ware onbillijk hem toe te laten het goed weder te eischen, waarmede de rente gevestigd is, wanneer dit goed misschien reeds gedeeltelijk door den schuldenaar is betaald door middel der eerste jaarlijksche achterstellen.

1979. De rentvestiger kan zich van de betaling der rente niet ontlasten, door de teruggaaf der hoofdsom aan te bieden en van den wedereisch der betaalde achterstellen af te zien; hij is verplicht de rente te betalen gedurende het gansche leven des persoons of der personen, op wier hoofd de rente gevestigd is, hoelang het leven dier personen ook zijn moge, en hoe bezwarend de betaling der rente ook moge geworden zijn.

— Lijfrente heeft eigenlijk geene hoofdsom of kapitaal. De prijs, voor welken zij is gevestigd, is onwederroepelijk verloren voor die hem betaald heeft, en mits dezen prijs, heeft hij zich ook onwederroepelijk de lijfrente verzekerd. Hem noodzaken van deze rente af te zien, ware hem dwingen een gekocht goed (de rente) te verkoopen.

1980. De lijfrente is door den eigenaar slechts verkregen naar evenredigheid van het getal dagen, dat hij geleefd heeft.

Niettemin, indien er is overeengekomen, dat zij voorop zou betaald worden, is de termijn, die betaald had behooren te zijn, verkregen van den dag af, waarop de betaling had moeten geschieden.

— De achterstellen van eene lijfrente, evenals alle andere burgerlijke vruchten, worden dag voor dag verkregen (art. 586); doch partijen kunnen bedingen, dat elke termijn voorop zal worden betaald.

1981. Er kan niet bedongen worden, dat de lijfrente voor geene inbeslagneming zal vatbaar zijn, dan wanneer zij ten kosteloozen titel is gevestigd.

— Indien er kon worden bedongen, dat de rente, welke ten bezwarenden titel gevestigd wordt, aan geene inbeslagneming zal onderhevig zijn, zou een schuldenaar het middel hebben om zich aan de vervolgingen zijner schuldeischers te onttrekken.

[1982]*.

* Grondw., art. 18.

1983. De eigenaar eener lijfrente kan de achterstellen niet vorderen, dan mits bewijs te doen van zijn bestaan of van het bestaan des persoons, op wiens hoofd zij gevestigd is.

— Toepassing van den regel, dat het bewijs een last van den eischer is.

DERTIENDE TITEL.

Van lastgeving.

Vastgesteld den 19 Ventôse jaar XII (10 Maart 1804). Afgekondigd den 29 van dezelfde maand (20 Maart 1804.)

— Het is niet altoos mogelijk, dat een persoon zijne zaken zelf verrichte. Afwezigheid, ziekte en andere omstandigheden kunnen hem zulks beletten, en dus verplichten zijn recht van handelen of bedingen aan anderen op te dragen. Deze opdracht noemt men « lastgeving » (*mandatum*).

EERSTE HOOFDSTUK.

Van den aard en den vorm der lastgeving.

1984. Lastgeving of volmacht is eene akte, waarbij iemand aan een ander de macht geeft om iets voor den lastgever en in zijnen naam te verrichten.

Het contract wordt slechts volkomen door de aanneming van den lasthebber.

— Men noemt « lastgever » (*mandator, mandant*) hem die den last opdraagt; « lasthebber » (*mandatarius, mandataire*) hem die den last ontvangt en aanneemt.

1985. De last kan worden gegeven of bij openbare akte of bij onderhandsch geschrift, zelfs bij brief: hij kan ook mondeling worden gegeven; doch het bewijs door getuigen is er van niet toegelaten dan overeenkomstig den titel *van contracten of overeenkomstelijke verbintenissen in het algemeen.*

De aanneming van den last kan stilzwijgend geschieden, en afgeleid worden uit de volvoering die daaraan door den lasthebber werd gegeven.

— Zoo kan lastgeving ook stilzwijgend geschieden; bij voorbeeld, door het overgeven der stuks aan eenen pleitbezorger, wordt men geacht hem met de vervolging der zaak te hebben belast.

— Volmachten, betrekkelijk tot akten welke behooren overgeschreven te worden, moeten in denzelfden vorm verleend worden, waarin deze akten opgemaakt zijn (art. 2 der wet van 16 December 1851).

1986. Lastgeving geschiedt om niet, indien er geene overeenkomst van het tegendeel bestaat.

— Dus moet het beding van loon altoos uitdrukkelijk zijn.

1987. Zij is òf bijzonder en slechts voor eene zaak of zekere zaken, òf algemeen en voor al de zaken des lastgevers.

1988. Lastgeving, in algemeene bewoordingen vervat, begrijpt slechts de akten van beheer.

Indien het op vervreemden of hypothekeeren, of op eenige andere akte van eigendom aankomt, moet de lastgeving uitdrukkelijk zijn.

— « De akten van beheer » : zoo kan de algemeene lasthebber de huizen en landen verpachten, de zaken des lastgevers bewaken, de landen bebouwen, de vruchten verkoopen, immers alles doen wat er onder akten van beheer verstaan wordt.

« Uitdrukkelijk », want deze zaken zijn veel belangrijker dan akten van beheer.

Overigens zie men de artikelen 76, § 2, en 92, § 3, van de wet van 16 December 1851.

1989. De lasthebber vermag niets te doen boven hetgeen in zijnen last vermeld is : de macht tot het aangaan van eene dading begrijpt de macht niet om zich aan de uitspraak van scheidsmannen te onderwerpen.

— Wegens de dading (*transactio*) zie men art. 2044.

1990. Vrouwen en zelfgemaakte minderjarigen kunnen tot lasthebbers gekozen worden; maar de lastgever heeft geene rechtsvordering tegen den minderjarigen lasthebber dan volgens de algemeene regelen betrekkelijk de verbintenissen van minderjarigen, en tegen de gehuwde vrouw, die den last zonder haars mans toestemming heeft aanvaard, dan volgens de regelen vastgesteld in den titel *van het huwelijks-contract en de wederzijdsche rechten der echtgenooten.*

— Wanneer de lastgever gehuwde vrouwen of zelfgemaakte minderjarigen tot het volvoeren van zijnen last verkiest, is het omdat hij ze daartoe bekwaam oordeelt. De overeenkomsten, welke zij in deze hoedanigheid met derden aangaan, zullen dus geldig zijn; maar zij zelven zullen daardoor, ten aanzien van den lastgever, geene meerdere bekwaamheid verkrijgen dan hun, over 't algemeen, door de wet wordt toegekend.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van de verplichtingen des lasthebbers.

1991. De lasthebber is verplicht den last te volvoeren, zoolang hij daarmede belast blijft, en hij is verantwoordelijk voor de schaden en verliezen, welke uit het niet volvoeren ervan mochten ontstaan.

Hij is alsmede verplicht de zaak, welke tijdens het overlijden van den lastgever begonnen was, ten einde te brengen, indien er dringende noodzakelijkheid is.

— De lasthebber was meester den last al of niet aan te nemen; maar, eens aangenomen, moet hij hem volvoeren.

1992. De lasthebber is niet alleen verantwoordelijk wegens de arglist, maar ook wegens de fouten, die hij in zijne verrichting begaat.

Evenwel wordt de verantwoordelijkheid wegens fouten minder streng toegepast op hem, wiens last om niet geschiedt, dan op hem, die eenig loon ontvangt.

— « Wegens de fouten », want hij is aansprakelijk wegens gemis aan vlijt en behendigheid : *spondet diligentiam et industriam.* Wanneer hij zich dus aan verzuim schuldig maakt, moet hij den lastgever daarover schadeloos stellen.

1993. Alle lasthebber is gehouden rekening te doen over hetgene hij verricht heeft, en aan den lastgever verantwoor-

ding te doen wegens alles wat hij krachtens zijne volmacht ontvangen heeft, al ware zelfs het door hem ontvangene aan den lastgever niet verschuldigd.

— Niets van al wat krachtens de volmacht is verricht of ontvangen kan ten voordeele des lasthebbers komen. Alles moet aan den lastgever in rekening worden gebracht, zonder te onderzoeken of hem zulks was verschuldigd of niet.

1994. De lasthebber is verantwoordelijk voor hem, dien hij tot zijne lastvolvoering in zijne plaats heeft gesteld : 1° wanneer hij de macht niet ontvangen heeft iemand in zijne plaats te stellen; 2° wanneer deze macht hem gegeven is zonder aanwijzing van eenigen persoon, en degene, dien hij daartoe gekozen heeft, blijkbaar onbekwaam of onvermogend was.

In alle gevallen kan de lastgever rechtstreeks den persoon aanspreken, dien de lasthebber in zijne plaats gesteld heeft.

— Het vertrouwen des lastgevers in den ijver en de bekwaamhed van den lasthebber ligt tot grondslag der lastgeving. Indien de lasthebber iemand in zijne plaats aanstelt, is hij over de verrichtingen van dezen laatsten verantwoordelijk in de beide aangewezene gevallen.

1995. Wanneer er bij eene en dezelfde akte verscheiden gevolmachtigden of lasthebbers aangesteld zijn, bestaat er tusschen hen geene elkheelheid dan voor zooveel zulks is uitgedrukt.

— Elkheelheid wordt niet verondersteld. Zie art. 1202.

1996. De lasthebber is kroos verschuldigd van de sommen, die hij tot zijn gebruik heeft gebezigd, te beginnen met dit gebruik; en van de sommen, die hij bij slotrekening schuldig is, te rekenen van den dag, waarop hij in vertoef is gesteld.

— Indien de lasthebber, zonder vergoeding, te zijnen behoeve bezigde wat hij voor den lastgever heeft ontvangen, ware zulks aan de goede trouw te kort blijven.

1997. De lasthebber, die aan de partij, met welke hij in deze hoedanigheid handelt, eene voldoende kennis van zijne volmacht heeft gegeven, is tot geene waarborg gehouden wegens hetgene boven zijnen last is verricht, indien hij zich daartoe niet persoonlijk verbonden heeft.

— Wanneer de lastgever niet goedkeurt hetgene door den lasthebber boven zijnen last is verricht, kan de derde met wien er is gehandeld, van den lasthebber geene waarborg vorderen, aangezien hij de uitgestrektheid van zijnen last heeft gekend.

DERDE HOOFDSTUK.

Van de verplichtingen des lastgevers.

1998. De lastgever is verplicht de verbintenissen na te kómen, welke door den lasthebber, overeenkomstig de hem gegevene volmacht, zijn aangegaan.

Hij is niet gehouden tot hetgene daar te boven mocht verricht zijn, dan in zooverre hij zulks uitdrukkelijk of stilzwijgend heeft bekrachtigd.

— Zoohaast de lasthebber zijne volmacht te boven gaat, handelt hij niet meer voor rekening van den lastgever, dan voor zooveel deze laatste het verrichte goedkeurt of uitvoert.

1999. De lastgever is verplicht aan den lasthebber de voorschotten en kosten uit te keeren, die laatstgemelde tot de volvoering van den last gedaan heeft, en hem zijn loon te betalen, wanneer er hem beloofd is.

Indien er geene fout aan den lasthebber is te wijten, kan de lastgever zich niet onthouden deze uitkeering en betaling te doen, al ware zelfs de zaak mislukt, noch het bedrag der kosten en voorschotten doen verminderen, onder voorwendsel dat zij geringer konden zijn.

— Zoo dikwijls er den lasthebber geene fouten kunnen worden toegeweten, kan hij tot geene hoegenaamde kosten gehouden zijn; want hij heeft zijnen plicht stiptelijk volbracht.

2000. De lastgever moet ook den lasthebber schadeloos stellen wegens de verliezen, welke deze ter gelegenheid zijner lastvolvoering, zonder onvoorzichtigheid die hem kunne te laste gelegd worden, geleden heeft.

— « Ter gelegenheid » : er wordt geen onderscheid gemaakt tusschen de verliezen, welke het onmiddellijk gevolg zijn van de uitvoering van den last, en die, welke daarmede niet rechtstreeks in verband staan; in beide gevallen, moet de lasthebber schadeloos gesteld worden, zooals, bijvoorbeeld, wanneer hij op eene reis, voor den lastgever ondernomen, bestolen of gekwetst is.

2001. De kroozen der voorschotten door den lasthebber gedaan, zijn hem door den lastgever verschuldigd, te rekenen van den dag, waarop blijkt, dat de voorschotten gedaan zijn.

2002. Wanneer de lasthebber door verscheiden personen voor eene gemeene zaak is aangesteld, is ieder derzelve jegens hem, wegens al de gevolgen der lastgeving, elkheel verantwoordelijk.

— Uitzondering aan het beginsel, dat elkheelheid niet verondersteld wordt; daar het hier eene voor de maatschappij nuttige dienstwilligheid geldt, heeft de wet ze willen aanmoedigen door eene rechtsvordering te verleenen tegen meerdere lastgevers, waarvan elk voor het geheel aansprakelijk is.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van de verschillende wijzen, waarop lastgeving eindigt.

2003. Lastgeving eindigt :
Door herroeping van den lasthebber ;
Door dezes opzegging van den last;
Door den natuurlijken [of burgerlijken]* dood, de verbieding of het verval van zaken, hetzij van den lastgever, hetzij van den lasthebber.

* Grondw., art. 13.

— « Herroeping van den lasthebber » : de lasthebber moet kunnen worden herroepen, omdat het vertrouwen, 'twelk den lastgever in hem had, kan ophouden.

« Opzegging van den last », want de aanneming van den last is eene dienstwilligheid uit vriendschap voortgesproten, en ook deze kan ophouden.

2004. De lastgever kan zijne volmacht herroepen, wanneer hem zulks goeddunkt, en, indien daartoe gronden zijn, den lasthebber dwingen hem terug te geven hetzij het onderhandsch geschrift, dat ze bevat, hetzij het oorspronkelijk opstel der volmacht, indien zij in brevet is afgeleverd, hetzij de uitgifte, indien er minute van gebleven is.

— « Indien daartoe gronden zijn » : Het gebeurt inderdaad, dat de volmacht mondeling is (art. 1985); in dit geval, kan er niets teruggegeven worden. Werd, integendeel, de volmacht schriftelijk verleend, dan behoort de lasthebber het geschrift aan den lastgever ter hand te stellen; want, indien de lasthebber in het bezit bleef van het geschrift, waarin de volmacht is begrepen, zoude hij derden daarmede kunnen bedriegen.

2005. De herroeping, aan den lasthebber alleen aangezegd, kan niet worden tegengeworpen aan derden, die bij onwetendheid van die herroeping gehandeld hebben, behoudens verhaal van den lastgever op den lasthebber.

— Dus moet de lastgever, die de volmacht herroept, zijne herroeping kenbaar maken aan derden, met wie de lasthebber zou kunnen handelen; anderszins zal hij verantwoordelijk zijn voor de gevolgen der verbintenissen, door den herroepen lasthebber aangegaan.

2006. De aanstelling van eenen nieuwen lasthebber voor eene en dezelfde zaak, brengt herroeping van den eersten mede, te rekenen van den dag, waarop de aanstelling aan laatstgemelden aangezegd is.

2007. De lasthebber kan de lastgeving opzeggen, door zijne opzegging aan den lastgever te doen beteekenen.

Evenwel, indien deze opzegging den lastgever benadeelt, zal hij deswege door den lasthebber moeten schadeloos gesteld worden, tenware deze laatste zich in de onmogelijkheid bevond de lastvolvoering voort te zetten, zonder daardoor zelf een aanmerkelijk nadeel te lijden.

— Dit artikel steunt op het beginsel, dat iemands dienstwilligheid hem nooit moet schadelijk zijn : *nemini suum officium debet esse damnosum.*

2008. Indien de lasthebber geene kennis heeft van den dood des lastgevers, of van eene der andere oorzaken, welke de lastgeving doen ophouden, is hetgeen hij in deze onwetendheid verricht heeft, van waarde.

— Zulks in de onderstelling van des lasthebbers goede trouw.

2009. In de bovengemelde gevallen, worden de verbintenissen des lasthebbers nagekomen ten aanzien van derden, welke te goeder trouw zijn.

— Indien deze derden van den dood des lastgevers kennis hadden, en niettegenstaande met den lasthebber handelden, zouden zij noodzakelijk te kwader trouw zijn.

2010. In geval van overlijden van den lasthebber, moeten zijne erfgenamen daarvan aan den lastgever kennis geven, en inmiddels voorzien in hetgeen de omstandigheden voor het belang dezes laatsten vereischen.

VEERTIENDE TITEL.

Van borgtocht.

Vastgesteld den 24 Pluviôse jaar XII (14 Februari 1804).
Afgekondigd den 4 Ventôse jaar XII (24 Februari 1804).

— « Borgtocht » (*cautionnement*) is eene overeenkomst, waarbij een of meer personen zekerheid (*cautio*) omtrent het voldoen der schuld aan den schuldeischer verschaffen, en zich verbinden de hoofdverbintenis te kwijten, indien de schuldenaar zelf daaraan te kort blijft. Deze overeenkomst geschiedt gewoonlijk ten kosteloozen titel.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van den aard en de uitgestrektheid des borgtochts.

2011. Hij, die zich borg stelt voor eene verbintenis, onderwerpt zich, ten

aanzien van den schuldeischer, aan deze verbintenis te voldoen, indien de schuldenaar zelf daaraan niet voldoet.

2012. Borgtocht kan niet bestaan dan over eene geldige verbintenis.

Men kan zich niettemin borg stellen voor eene verbintenis, al mocht die ook kunnen te niet worden gedaan door eene exceptie, welke alleen den verbondene in persoon betreft: bij voorbeeld, in het geval van minderjarigheid.

— De verbintenis van den borg is slechts eene bijkomende verbintenis, welke niet kan bestaan zonder eene hoofdverbintenis, die van waarde is.

Indien een minderjarige of eene gehuwde vrouw eene verbintenis hebben aangegaan, zullen zij hunne onbekwaamheid kunnen tegenwerpen; doch de gestelde borgtocht zal geldig zijn, omdat er eene hoofdverbintenis bestaat, die alleen wegens persoonlijke omstandigheden, betreffende de hoofdschuldenaars, kan worden verbroken.

2013. De borgtocht mag hetgeen door den schuldenaar verschuldigd is niet te boven gaan, noch onder meer bezwarende voorwaarden aangegaan worden.

Hij kan voor slechts een gedeelte der schuld en onder min bezwarende voorwaarden worden aangegaan.

De borgtocht, die de schuld te boven gaat, of die onder meer bezwarende voorwaarden aangegaan is, is niet van onwaarde; hij is alleen verminderbaar naar de maat van de hoofdverbintenis.

— Het behoeft geen betoog, dat eene bijkomende verbintenis zich niet verder kan uitstrekken dan de hoofdverbintenis, doch wel minder kan zijn.

2014. Men kan zich borg stellen zonder last van hem, voor wien men zich verbindt, en zelfs buiten zijne kennis.

Men kan zich ook borg stellen, niet alleen voor den hoofdschuldenaar, maar ook zijnen reeds gestelden borg.

— Daar de borg zich jegens den schuldenaar niet verbindt, is er niets aangelegen, dat deze laatste van den borgtocht onbewust zij.

2015. Borgtocht wordt niet vermoed; hij moet uitdrukkelijk zijn, en men kan denzelven niet verder uitstrekken dan de palen, waarin hij is aangegaan.

— Aan iemand schrijven, bij voorbeeld, dat zulk een persoon gegoed is, brengt geenen borgtocht over dezen persoon te weeg; daartoe is uitdrukkelijke toestemming noodig.

2016. Onbepaalde borgtocht eener hoofdverbintenis strekt zich uit tot al de bijzaken der schuld, zelfs tot de kosten van den eersten eisch, en tot al die welke gedaan zijn na deszelfs beteekening aan den borg.

— Er wordt vereischt, dat de vervolgingen, tegen den schuldenaar ingesteld, aan den borg beteekend worden, om te verhoeden dat de borg kosten moete dragen, welke hij kan vermijden door den schuldeischer te voldoen.

2017. De verbintenissen der borgen gaan over tot hunne erfgenamen........*

* W. v. 27 Juli 1871.

2018. De schuldenaar, die verplicht is borg te stellen, moet er eenen aanbieden, welke bekwaam is zich te verbinden, welke genoegzaam gegoed is om over het voorwerp der verbintenis te kunnen verantwoorden, en wiens woonstede zich bevindt in het rechtsgebied van het hof van beroep, waar de borg moet gesteld worden.

— Minderjarigen, verbodenen en gehuwde vrouwen kunnen zich niet als borgen verbinden.

De woonstede van den borg moet niet te verre verwijderd zijn, opdat de vervolgingen des schuldeischers niet te moeilijk mochten worden.

2019. De gegoedheid eens borgs wordt slechts geschat naar zijne grondeigendommen, tenzij in zaken van koophandel, of wanneer de schuld gering is.

Men geeft geen acht op onroerende goederen, waarover geschil is, of waarvan de uitwinning, door hunnen verren afstand, te moeilijk ware.

— De koophandel eischt meer vertrouwen, en het fortuin van kooplieden bestaat meest in roerende goederen.

2020. Wanneer de borg, die door den schuldeischer vrijwillig of gerechtelijk is aangenomen, vervolgens onvermogend wordt, moet er een andere gesteld worden.

Deze regel lijdt alleen uitzondering, ingeval de borg slechts gesteld ware krachtens eene overeenkomst, waarbij de schuldeischer eenen bepaalden persoon voor borg geëischt heeft.

— « Moet er een andere gesteld worden », want zonder de zekerheid des borgtochts had de schuldeischer met den schuldenaar niet gehandeld.

« Eenen bepaalden persoon » : dan is het gebrek van gegoedheid des borgs aan den schuldeischer zelven te wijten.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van het uitwerksel des borgtochts.

EERSTE AFDEELING.

Van het uitwerksel des borgtochts tusschen den schuldeischer en den borg.

1021. De borg is jegens den schuldeischer slechts tot betaling gehouden, bij gebreke van den schuldenaar, wiens goederen vooraf moeten worden uitgewonnen, tenware de borg van het voorrecht van uitwinning hadde afgezien, of tenware hij zich met den schuldenaar elkheellijk hadde verbonden; in welk geval het uitwerksel zijner verbintenis wordt geregeld naar de grondbeginselen, welke wegens elkheele schulden zijn gesteld.

— Wanneer er geen beding van elkheelheid (*solidariteit*) bestaat, kan de borg slechts worden aangesproken, nadat er bewezen is dat de schuldenaar niets bezit. Hebben de borg en de schuldenaar zich elk voor het geheel verbonden, dan kan de schuldeischer den borg aanspreken, vooraleer zich tot den schuldenaar te wenden (zie art. 1203).

1022. De schuldeischer is niet verplicht de goederen van den hoofdschuldenaar uit te winnen, dan alleen wanneer de borg zulks vordert op de eerste vervolgingen, welke tegen hem gericht worden.

— Derhalve, wanneer de borg wordt aangesproken, moet hij eerst vooral zijn voorrecht van uitwinning tegenwerpen; anders zou hij worden geacht van dat voorrecht stilzwijgend afgezien te hebben.

1023. De borg, die de uitwinning vordert, moet aan den schuldeischer de goederen des hoofdschuldenaars aanwijzen, en de noodige gelden voorschieten om de uitwinning te doen.

Hij moet aanwijzen noch goederen des hoofdschuldenaars, welke gelegen zijn buiten het rechtsgebied van het hof van beroep der plaats alwaar de betaling moet geschieden; noch goederen, waarover geschil is; noch die, welke, voor de schuld gehypothekeerd, zich in bezit van den schuldenaar niet meer bevinden.

— Aangezien de uitwinning ten behoeve en ten verzoeke van den borg geschiedt, is het billijk, dat hij de kosten daartoe voorschiete.

1024. Telkens wanneer de borg de bij het voorgaand artikel toegelatene aanwijzing van goederen heeft gedaan, en genoegzame gelden voorgeschoten heeft om de uitwinning te doen, is de schuldeischer, tot beloop der aangewezene goederen, ten aanzien van den borg, verantwoordelijk voor het onvermogen des hoofdschuldenaars, door verzuim van vervolgingen overgekomen.

— Want dan heeft de schuldeischer het zich zelven te wijten, dat hij door den hoofdschuldenaar niet is betaald geworden.

1025. Wanneer verscheiden personen zich borgen gesteld hebben voor denzelfden schuldenaar over dezelfde schuld, zijn zij elk voor de geheele schuld verbonden.

— Het behoort tot den aard des borgtochts, dat hij verbindt tot alles, waartoe de hoofdschuldenaar verbonden is. Derhalve wordt ieder medeborg geacht dezelfde verbintenis aangegaan te hebben als de hoofdschuldenaar, tenzij anders overeengekomen zij.

1026. Niettemin kan ieder van hen, tenware hij van het voorrecht van schuldsplitsing hadde afgezien, vorderen dat de schuldeischer vooraf zijne rechtsvordering splitse, en ze vermindere op het part en aandeel van iederen borg.

Wanneer, ten tijde dat een der borgen de splitsing heeft doen uitspreken, er onder hen onvermogenden waren, is die borg evenrediglijk gehouden voor deze onvermogenden te voldoen; doch hij kan niet meer vervolgd worden wegens onvermogens sedert de splitsing opgekomen.

— Dit artikel is eene verklaring van hetgeen door voorrecht van schuldsplitsing (*beneficium divisionis*) verstaan wordt. Daardoor wordt elke borg slechts verantwoordelijk voor zijn part en aandeel.

1027. Indien de schuldeischer zelf en vrijwillig zijne rechtsvordering gesplitst heeft, kan hij op deze splitsing niet meer terugkomen, alhoewel er, zelfs vóór den tijd dat hij er aldus heeft in toegestemd, onvermogende borgen bestonden.

— Een schuldeischer, die in de schuldsplitsing toestemt, wordt gelijk gesteld met eenen schuldeischer, die van het recht van elkheelheid afziet.

TWEEDE AFDEELING.

Van het uitwerksel des borgtochts tusschen den schuldenaar en den borg.

1028. De borg, die betaald heeft, heeft zijn verhaal op den hoofdschuldenaar, hetzij de borgstelling bij of buiten wete van den schuldenaar geschied zij.

Dit verhaal heeft plaats zoo voor de hoofdsom als voor de kroozen en de kos-

ten; niettemin heeft de borg geen verhaal dan wegens de kosten door hem gemaakt, sedert hij aan den hoofdschuldenaar de tegen hem gerichte vervolgingen heeft bekend gemaakt.

Hij heeft ook verhaal wegens schaden en verliezen, indien daartoe gronden zijn.

— In verband met de art. 1375 en 1999.

2029. De borg, die de schuld heeft betaald, treedt in al de rechten, welke de schuldeischer jegens den schuldenaar had.

— Toepassing van § 3 van art. 1251.

2030. Wanneer er verscheiden elkheele hoofdschuldenaars van eene zelfde schuld bestonden, heeft hij, die zich voor allen borg gesteld heeft, verhaal op elk hunner, tot terugvordering van al wat hij betaald heeft.

— Want, daar ieder schuldenaar voor de geheele schuld verbonden was, heeft de borg ieder van hen voor de geheele schuld gekweten.

2031. De borg, die eene eerste maal heeft betaald, heeft geen verhaal op den hoofdschuldenaar, die eene tweede maal heeft betaald, wanneer hij denzelven van de door hem gedane betaling niet heeft verwittigd; behoudens zijne rechtsvordering tot wedereisch tegen den schuldeischer.

Wanneer de borg betaald heeft, zonder vervolgd te zijn en zonder den hoofdschuldenaar te hebben verwittigd, zal hij op hem geen verhaal hebben, ingeval deze schuldenaar, op het oogenblik der betaling, middelen mocht gehad hebben om de schuld te doen vervallen verklaren; behoudens zijne rechtsvordering tot wedereisch op den schuldeischer.

— De borg heeft nagelaten den hoofdschuldenaar te verwittigen, en heeft daarom geen verhaal op hem.

2032. De borg kan, zelfs vooraleer betaald te hebben, den schuldenaar aanspreken om door hem te worden schadeloos gesteld :

1° Wanneer hij tot betaling in rechte vervolgd wordt;

2° Wanneer de schuldenaar in failliet of in verval van zaken is;

3° Wanneer de schuldenaar zich verbonden heeft hem zijne ontlasting binnen eenen bepaalden tijd te bezorgen;

4° Wanneer de schuld eischbaar geworden is door het verstrijken van den termijn, voor welken zij was aangegaan;

5° Na verloop van tien jaar, wanneer de hoofdverbintenis geenen bepaalden vervaltijd heeft, tenzij de hoofdverbintenis, zooals eene voogdij, niet van aard ware om vóór eenen bepaalden tijd te kunnen eindigen.

— « Als eene voogdij » : iemand, die zich borg stelt over eenen voogd, weet vooruit, dat de hoofdverbintenis niet kan eindigen vóór de meerderjarigheid van den wees.

DERDE AFDEELING.

Van het uitwerksel der borgtochts tusschen de medeborgen.

2033. Wanneer verscheiden personen zich tot borgen hebben gesteld voor eenen zelfden schuldenaar, over eene zelfde schuld, heeft de borg, die de schuld betaald heeft, verhaal op de andere borgen, ieder voor zijn part en aandeel.

Doch dit verhaal heeft slechts plaats, wanneer de borg betaald heeft in een der gevallen bij het voorgaand artikel uitgedrukt.

— Daar de borg de medeborgen heeft gekweten van eene schuld, die hun gemeen was, is het billijk, dat deze hun aandeel in de betaling dragen.

DERDE HOOFDSTUK.

Van het te niet gaan des borgtochts.

2034. De verbintenis, uit den borgtocht ontstaan, gaat te niet door dezelfde oorzaken als de andere verbintenissen.

— Men zie art. 1234.

2035. De schuldvermenging, welke plaats heeft in den persoon van den hoofdschuldenaar en van zijnen borg, wanneer de eene erfgenaam wordt van den anderen, vernietigt geenszins de rechtsvordering van den schuldeischer tegen hem, die zich borg heeft gesteld over den borg.

— Want de verbintenis van dezen laatste is hem personeel.

2036. De borg kan aan den schuldeischer alle exceptiën tegenwerpen, die den hoofdschuldenaar toekomen, en tot de schuld zelve behooren;

Doch hij kan de exceptiën niet tegenwerpen, welke alleen den persoon van den schuldenaar betreffen.

— Gevolg van de art. 1208 en 2012.

2037. De borg is ontslagen, wanneer hij, door het toedoen des schuldeischers,

in de rechten, hypotheken en voorrechten dezes schuldeischers niet meer kan treden.

— Bij voorbeeld, wanneer de schuldeischer eene hypotheek heeft laten te niet gaan bij gebreke van inschrijving te nemen.

2038. De vrijwillige aanvaarding, welke de schuldeischer gedaan heeft, van een onroerend goed of van al ander voorwerp, in voldoening der hoofdschuld, ontslaat den borg, al ware het ook dat de schuldeischer er van werd uitgewonnen.

— Zoohaast de hoofdverbindtenis eens heeft opgehouden, kan de bijkomende verbintenis van den borg niet meer herboren worden.

2039. Eenvoudige verlenging van termijn, door den schuldeischer aan den hoofdschuldenaar verleend, ontslaat den borg niet, die, in dit geval, den schuldenaar kan aanspreken om hem tot betaling te dwingen.

— Want hier was de hoofdverbintenis niet vervallen.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van wettelijken en gerechtelijken borg.

2040. Telkens als iemand, krachtens de wet of een gewijsde, verplicht is borg te stellen, moet de aangeboden borg de bij de artikelen 2018 en 2019 voorgeschreven vereischten vereenigen.

..............*

* W. v. 27 Juli 1871.

— « Krachtens de wet », zoolas de tochtenaar (art. 601).

« Of een gewijsde », wanneer, bij voorbeeld, de rechter beveelt, dat iemand voorloopig eene som, waarover geschil bestaat, ontvangen zal, mits daarover borg te stellen (art. 20 van de wet van 25 Maart 1841, *over de bevoegdheid in burgerlijke zaken*, 517-522 van het Wetb. van burgerlijke rechtspleging).

2041. Hij, die geenen borg kan vinden, wordt toegelaten om voldoende pand in de plaats te geven.

— Dit artikel is niet van toepassing op overeenkomstelijke, maar alleen op wettelijke, en gerechtelijke borgstelling.

2042. De gerechtelijke borg kan de uitwinning van den hoofdschuldenaar niet vorderen.

— Wegens verbintenissen, welke door tusschenkomst van het gerecht aangegaan worden, eischt de wet een strenger verband als wegens andere.

2043. Hij, die zich enkelijk over den gerechtelijken borg heeft borg gesteld, kan de uitwinning van den hoofdschuldenaar en van den borg niet vorderen.

— Zelfde reden als boven.

VIJFTIENDE TITEL.

Van dadingen.

Vastgesteld den 29 Ventôse jaar XII (20 Maart 1804). Afgekondigd den 9 Germinal jaar XII (30 Maart 1804).

2044. Dading is eene overeenkomst, waarbij partijen een ontstaan geschil ten einde brengen, of een te ontstaan geschil voorkomen.

Deze overeenkomst moet schriftelijk worden opgesteld.

— Daar eene « dading » (*transactio*) voor doel heeft het eindigen of voorkomen van geschillen, ware het stof tot nieuwe geschillen geven dezelve mondeling vast te stellen, en alzoo het bewijs door getuigen daartoe noodig te maken.

2045. Om eene dading te treffen, moet men bekwaam zijn om over de voorwerpen, in de dading begrepen, te beschikken.

De voogd kan over den minderjarige of den verbodene geene dading treffen, dan overeenkomstig artikel 467 bij den titel *van minderjarigheid, voogdij en zelfmaking*; en hij kan met den meerderjarig geworden minderjarige geene dading aangaan over de rekening der voogdij, dan overeenkomstig artikel 472 bij denzelfden titel.

De gemeenten en openbare gestichten kunnen geene dading treffen dan met uitdrukkelijke machtiging van den Koning.

— Partijen moeten bevoegd zijn om over de voorwerpen te beschikken; want zij doen gewoonlijk wederzijdsche afstanden, waardoor zij een deel hunner rechten vervreemden. Een zelfgemaakte minderjarige, bij voorbeeld, kan beschikken over zijne inkomsten en niet over zijne kapitalen (art. 481 en 482).

Men zie verder de aangewezene art. 467 en 472.

— Wat aangaat de gemeenten en openbare gestichten, zie men de artikelen 86, B, en 88 van de Provinciewet van 30 April 1836, meermaals gewijzigd en heruitgeven den 27 November 1891; de artikelen 76, 1°, en 77, 3°, van de Gemeentewet van 30 Maart 1836, meermaals gewijzigd en heruitgeven den 27 November 1891, en art. 15 van het Besluit van 7 Messidor jaar IX, dit laatste bepaaldelijk, wat aangaat dadingen door Godshuizen te treffen.

2046. Men kan dading treffen over het burgerlijk belang, dat uit een misdrijf ontstaat.

De dading verhindert de vervolging van het openbaar ministerie niet.

— Dit « burgerlijk belang » is de beschadiging, ten nadeele van bijzondere personen uit het misdrijf ontstaan, en niets belet, dat deze personen over zulk belang handelen; maar het misdrijf stoort de samenleving, wier vertegenwoordigers verplicht zijn de straf van dit misdrijf te vervolgen, onaangezien alle overeenkomst van partijen.

— In overeenstemming met art. 2046, § 2, bepaalt art 5 der wet van 17 April 1878, bevattende den voorafgaanden titel van het Wetboek van rechtspleging in strafzaken : Geene rechtsvordering tot straf wordt gestuit door het afzien van de burgerlijke rechtsvordering.

2047. Men kan bij de dading eene strafbepaling voegen tegen hem, die zal nalatig blijven ze na te komen.

— Het ware dan een contract met strafbepaling, waaromtrent men de artikels 1226 en volgende behoort na te zien.

2048. Dadingen bepalen zich tot haar voorwerp; het daarbij gedane afzien van alle rechten, rechtsvorderingen en aanspraken, wordt slechts verstaan van hetgeen betrekking heeft tot het geschil, 't welk tot de dading heeft aanleiding gegeven.

— Ten opzichte van alle andere geschillen, welke tusschen partijen mochten bestaan, heeft dus de dading geen gevolg.

2049. Dadingen vereffenen slechts de geschillen, welke daarin zijn begrepen, hetzij partijen hare bedoeling door bijzondere of algemeene uitdrukking hebben te kennen gegeven, hetzij deze bedoeling afgeleid worde als een noodzakelijk gevolg van hetgene uitgedrukt is.

— Opdat alle geschillen tusschen partijen mochten vereffend zijn door middel van de dading, is het noodig dat deze geschillen daarin bepaaldelijk worden aangewezen, of dat er wegens de bedoeling van partijen geen hoegenaamde twijfel besta.

2050. Indien hij, die eene dading getroffen heeft over een recht, dat hem uit eigen hoofde toekwam, naderhand een dergelijk recht uit hoofde van een ander verkrijgt, is hij, met betrekking tot het nieuw bekomen recht, door de vorige dading niet verbonden.

— Dadingen benadeelen dus de rechten van derden niet, zelfs wanneer deze rechten naderhand door eene der partijen verkregen worden.

2051. Dading, door eenen der belanghebbenden getroffen, verbindt de overige belanghebbenden niet, en kan door hen niet worden tegengeworpen.

— Bij voorbeeld, de dading door eenen erfgenaam aangegaan wegens rechten, welke hem gemeen zijn met andere erfgenamen, verbindt of ontlast deze laatsten niet; zij is te hunnen aanzien eene zaak tusschen anderen : *res inter alios acta*.

2052. Dadingen hebben, tusschen partijen, kracht van gewijsde in hoogsten aanleg.

Zij kunnen noch ter zake van dwaling in het recht, noch ter zake van benadeeling worden bestreden.

— Partijen worden gerekend niet tegen haren wil benadeeld te zijn, aangezien zij zich aan benadeeling blootstellen liever dan een rechtsgeding uit te staan.

2053. Niettemin kan eene dading worden vernietigd, wanneer er dwaling omtrent den persoon, of omtrent het voorwerp van het geschil bestaat.

Zij kan vernietigd worden in alle gevallen, waarin arglist of geweld bestaat.

— Dwaling omtrent de zaak of den persoon brengt dus in dading dezelfde gevolgen te weeg als in alle andere overeenkomsten (art. 1110).

2054. Er is insgelijks grond tot de rechtsvordering tot vernietiging eener dading, wanneer dezelve getroffen is ter uitvoering van eenen nietigen titel, tenware partijen uitdrukkelijk wegens deze nietigheid gehandeld hadden.

— Voorbeeld : er ontstaat geschil tusschen eenen erfgenaam en eenen legataris wegens een legaat; de erfgenaam treft daarover eene dading; nadien ondervindt hij, dat de akte van uitersten wil nietig is; hij zal ook de nietigheid van de dading kunnen vorderen. Het ware anders, indien er bij de dading bedongen ware, dat zij van kracht zijn zal, niettegenstaande de nietigheid des uitersten wils.

2055. De dading aangegaan op stuks, die nadien voor valsch erkend zijn, is geheel en al nietig.

— Doch de dading, welke wegens de valschheid zelve van de stukken aangegaan ware, zou van waarde zijn.

2056. De dading over een rechtsgeding, hetwelk reeds geëindigd is door een kracht van gewijsde bekomen hebbend vonnis, waarvan partijen of een derzelve geene kennis hadden, is nietig.

Indien het vonnis, waarvan partijen geene kennis droegen, aan beroep onderhevig was, zal de dading van waarde zijn

— Wanneer het rechtsgeding geëindigd is, kan er natuurlijk geen geschil meer voorgekomen of geëindigd worden. Alles is met het vonnis, kracht van gewijsde hebbende, afgedaan. In geval van hooger beroep is zulks het geval niet.

2057. Wanneer partijen in het algemeen dading getroffen hebben over al de zaken, welke zij te zamen konden hebben, leveren de titels, waarvan zij alsdan geene kennis hadden, en die nadien mochten ontdekt zijn, geenen grond tot vernietiging op, tenware deze titels door het toedoen van eene der partijen waren achtergehouden.

Maar de dading zou nietig zijn, indien zij slechts eene zaak tot voorwerp had, waarop door nieuwelings ontdekte titels mocht bewezen worden dat eene der partijen geen hoegenaamd recht had.

— Wanneer een stuk wordt achtergehouden, bestaat er bedrog, 't welk de dading vernietigt.

2058. Misslag van berekening, bij eene dading begaan, moet hersteld worden.

— Zulk een misslag ware klaarblijkelijk strijdig met de bedoeling van partijen.

ZESTIENDE TITEL.

Van lijfdwang in burgerlijke zaken.

Vastgesteld den 28 Pluviôse jaar XII (18 Februari 1804). Afgekondigd den 8 Ventôse jaar XII (28 Februari 1804).

[2059-2070]*.

* Wet van 21 Maart 1859, art. 48; Wet van 27 Juli 1871, art. 7.

— Lijfdwang is eene wijze van gerechtelijke uitvoering, welke den schuldeischer machtigt zijnen schuldenaar in gijzeling te doen stellen, totdat hij zijne schuld heeft gekweten. Lijfdwang wordt slechts zelden toegelaten, omdat de wet niet wil dat de vrijheid der burgers wegens geldelijke belangen zoude kunnen verkort worden. Dus heeft zij geene plaats buiten de gevallen bij de wet uitdrukkelijk vermeld.

Wet van 21 Maart 1859.

[Art. 1-16]*.

* Wet van 27 Juli 1871, art. 7.

17. Alle beding van lijfdwang is nietig.

18. Buiten de gevallen bij de wet bepaald, vermogen de rechtbanken geene veroordeelingen bij lijve uit te spreken.

19. Lijfdwang zal nimmer mogen worden ten uitvoer gelegd dan uit kracht van een vonnis, dat denzelven op eene uitdrukkelijke wijze heeft uitgesproken.

Dezelve zal bij scheidsrechterlijk vonnis kunnen uitgesproken worden.

— Lijfdwang is een uitzonderlijk rechtsmiddel, dat slechts kan aangewend worden in de gevallen uitdrukkelijk bij de wet bepaald; de grondslagen, in de bovenstaande artikelen neergeschreven, bevestigen dien aard van den lijfdwang en strekken om alle misbruik van toepassing te vermijden.

20. Wanneer de wet den lijfdwang toelaat tot voldoening eener verbintenis om iets te doen of om aan den schuldeischer een bepaald lichaam af te leveren, zal dezelve worden uitgevoerd tot beloop der somme, welke de dwingbare veroordeeld werd te betalen hetzij in eens hetzij voor elken dag vertoef.

— De verbintenissen om iets te doen en om aan den schuldeischer een bepaald lichaam af te leveren lossen zich op, in geval van niet uitvoering door den schuldenaar, in de verplichting om eene geldsomme als schadevergoeding te betalen; de betaling dezer geldsomme kan aan lijfdwang onderworpen worden.

— Men lette wel op dat, ingevolge de art. 2, 3 en 4 der wet van 27 Juli 1871, de veroordeeling tot schadevergoeding, waarvan hierboven gewaagd wordt, op een onrechtmatig feit dient gegrond te zijn, en tevens ten minste drie honderd franken moet beloopen.

— Behalve de hierbovengemelde verbintenissen, alsmede de bepalingen betrekkelijk de niet verschenen getuigen, kunnen de wettelijke voorschriften, waarbij iemand gedwongen wordt eene bepaalde daad te verrichten, niet meer door lijfdwang bekrachtigd worden (art. 7 der wet van 27 Juli 1871). Derhalve zijn de art. 191, 201 en 221 van het Wetboek van rechtspleging in burgerlijke zaken, alsook de art. 452, 454 en 522 van het Wetboek van strafvordering afgeschaft, voor zooverre den lijfdwang aangaat. Doch men verlieze niet uit het oog, dat deze wettelijke voorschriften blijven bestaan en zich in eene veroordeeling tot schadevergoeding kunnen oplossen; in dat geval is ons art. 20 wederom toepasselijk.

21. Wanneer deze wijze van uitvoering ter keuze van de rechters is gesteld, zullen zij, bij het uitspreken van den lijfdwang, kunnen bevelen, zelfs ambtshalve, dat de uitvoering van dit deel van het vonnis zal geschorst worden.

Het vonnis zal de gronden der schorsing melden en den duur er van bepalen.

..........*

De schorsing zal als niet bestaande beschouwd worden, indien er reeds eene andere bij lijve uitvoerbare veroordeeling bestaat, of wanneer eene nieuwe veroordeeling bij lijve wordt uitgesproken tegen denzelfden schuldenaar ten voordeele van eenen anderen schuldeischer.

* W. v. 27 Juli 1871, art. 7.

— Art. 1244 B. W. verleent den rechter het vermogen om aan ongelukkige schuldenaars genadeuitstellen toe te staan. De bewoording van dit artikel is algemeen en slaat op allerlei wijzen van uitvoering. Doch dit vermogen was ten opzichte van den lijfdwang bij de art. 126 en 127 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging tot weinige bepaalde gevallen beperkt. Bij ons artikel wordt hetzelve uitgestrekt tot alle gevallen, waar uitspraak van lijfdwang aan het bescheid van den rechter wordt overgelaten.

— De billijkheid vereischte de gebodene schorsing, in het geval bij het laatste lid van ons artikel voorzien, als niet bestaande te laten beschouwen, om te vermijden, dat de belangen van eenen schuldeischer gekrenkt worden door een vonnis aan eenen anderen verleend.

22. Alle vonnissen, over den lijfdwang uitspraak doende, zullen, ten opzichte der beschikking tot die wijze van uitvoering betrekkelijk, in eersten aanleg gewezen worden.

Het beroep zal altoos schorsend zijn, wat den lijfdwang betreft, tenzij het vonnis de voorloopige uitvoering hebbe bevolen.

Zelfs zal de schuldenaar kunnen beroep instellen binnen de drie dagen van zijne gijzeling; hij zal in staat blijven.

— Uitzonderlijke voorzorg door den wetgever genomen om te vermijden, dat lijfdwang ten onrechte worde toegepast.

— « Hij zal in staat blijven », d. w. z. de schuldenaar zal in de gevangenis gehouden worden, ondanks het door hem ingestelde beroep. Deze toestand zal zich overigens niet kunnen voordoen, dan alleen wanneer de voorloopige tenuitvoerlegging van het vonnis door den rechter bevolen werd; alsdan moet de verleende beslissing hare uitwerking teweegbrengen, totdat de hoogere rechter, waarop beroep gedaan wordt, ze wijzige.

23. Des schuldenaars inwilliging tot het vonnis, hetwelk voor beroep of verzet vatbaar is, zal ten opzichte van den lijfdwang geen uitwerksel erlangen.

— Toepassing van art. 17.

— De volgende artikelen behoeven geene uitlegging; het volstaat die te lezen om te begrijpen dat zij door een gevoel van menschlievendheid zijn voorgeschreven. — Zij zijn geschikt om den lijfdwang uitsluitelijk zijnen aard van beproefmiddel van des schuldenaars gegoedheid te behouden, en deszelfs strengheid zooveel te lenigen als het de volstrekte noodzakelijkheid gedoogt; — om den gijzelaar tegen kwaadwillige behandelingen van wege zijnen schuldeischer te beveiligen en te vermijden, dat zijne gijzeling zedekrenkende gevolgen voor hem, en rampspoedige gevolgen voor zijne naastbestaanden medesleepe; — ook om te verhinderen, dat de wet zelve door onmenschelijke toepassing hatelijk worde.

24. Lijfdwang kan geene plaats hebben : 1° tusschen echtgenooten (zelfs na echtscheiding of scheiding bij lijve); 2° tusschen opgaande bloedverwanten en afstammelingen, broeders en zusters, ooms, moeien, oudooms, oudmoeien, en neven, nichten, naneven, nanichten, (wettig, natuurlijk of bij kinderaanneming verwantschapt), noch eindelijk tusschen aangehuwden in denzelfden graad. In geval van aanhuwing na het vonnis opgekomen, zal de schuldenaar niet kunnen in hechtenis worden genomen ; indien hij gegijzeld is, zal hij vrijgelaten worden.

[**25**]*

* Wet van 27 Juli 1871, art. 7.

26. Dezelve houdt van rechtswege op, den dag waarop de schuldenaar zijn zeventigste jaar heeft bereikt.

[**27**]*.

* W. v. 27 Juli 1871, art. 7.

28. Alle deurwaarder of uitvoerder van rechterlijke bevelen, die tijdens de inhechtenisneming van eenen schuldenaar, mocht weigeren hem naar het kort geding te leiden, zal veroordeeld worden tot eene geldboete van duizend franken, ongeminderd de schaden en verliezen.

29. De schuldenaars zullen gevangen gehouden worden in een gedeelte der gevangenhuizen, afgezonderd van het gedeelte bestemd tot de personen, welke gevangen zijn gezet uit hoofde van misdaden, wanbedrijven of overtredingen van politie, of voor teruggaven, schaden en verliezen, en kosten, waartoe zij uit dien hoofde zijn gehouden, of ten gevolge van eene veroordeeling bij lijve, ter zake van daden bij de strafwet voorzien.

Zij zullen het vermogen hebben zich onledig te houden met allerhande bezigheden, welke met de strengheid der gijzeling niet strijdig zijn. Alle prachtvertering is hun verboden.

30. Eene maand na de afkondiging der tegenwoordige wet zal de somme, tot onderhoud beschikt, dertig franken voor dertig dagen bedragen.

Te rekenen van hetzelfde tijdstip, zal deze som vooroop behandigd worden voor een of meer tijdvakken van dertig dagen.

De gijzeling wordt bij dag en niet bij uur gerekend.

31. Het verzoekschrift aan den voorzitter der burgerlijke rechtbank aangebo-

den, ten einde de vrijlating te bekomen, uit hoofde van gebrek aan behandiging van onderhoudskosten, zal niet dan door den schuldenaar en den bestuurder van het gevangenhuis moeten onderteekend worden. Indien de schuldenaar niet naamteekenen kan, zal hetzelve door den bestuurder echt verklaard worden.

Dit verzoekschrift zal in dubbel aangeboden worden. Het bevel van den voorzitter, ook bij dubbel schrift verleend, zal uitgevoerd worden op eene der minuten, welke in handen van den bestuurder zal blijven; de andere minute zal ter griffie van de rechtbank nedergelegd en zonder kosten geregistreerd worden.

32. De schuldenaar, bij gebrek aan behandiging van onderhoudskosten vrijgelaten, zal voor dezelfde schuld niet meer kunnen gegijzeld worden.

33. De vereffende kosten, welke de schuldenaar moet onder recht leggen of betalen om de uitvoering van den lijfdwang te beletten, of om zijne vrijlating te bekomen, overeenkomstig de artikelen 798 en 800, § 2, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, zullen nooit andere zijn dan de kosten van het geding, die der uitgifte en der beteekening van het vonnis en van het arrest, indien daartoe grond is, eindelijk die der uitvoering tot den lijfdwang alleen betrekkelijk.

34. Na drie maanden gijzeling, zal de schuldenaar zijne vrijlating bekomen mits het derde der hoofdschuld en der bijgelden te betalen of onder recht te leggen, en voor het overige borg te stellen.

De borg zal zich elkheel met den schuldenaar moeten verbinden de twee verschuldigd blijvende derde gedeelten te betalen, binnen eenen termijn, welke geen jaar zal mogen te boven gaan.

Indien de schuldeischer, bij het verstrijken van den termijn, niet voluit is betaald, zal hij den lijfdwang opnieuw tegen den schuldenaar kunnen uitoefenen, ongeminderd zijne rechten tegen den borg.

[35]*

* W. v. 27 Juli 1871, a. 7.

36. In de gevallen bij de twee voorgaande artikelen voorzien, welke ook de rechterlijke overheid zij, die den lijfdwang heeft uitgesproken, zal de bevoegde rechtbank, volgens den aard der schuld, de rechtbank van eersten aanleg of de rechtbank van koophandel zijn.

De zaak zal gebracht worden voor de rechtbank der woonstede van den schuldenaar, en, indien deze in België geene woonstede heeft, voor de rechtbank der plaats, waar hij in gijzeling is gehouden.

[37-38]*.

* W. v. 27 Juli 1871, a. 7.

39. Wanneer het noodig geoordeeld wordt den gijzelaar, als getuige of als partij, in rechte te doen verschijnen, of wanneer zijne uitlating door andere gewichtige redenen zal genoodzaakt zijn, zal deze maatregel worden bevolen op de besluitselen van het openbaar ministerie door den magistraat, bevoegd om in het geval van artikel 782 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, het vrijgeleide te verleenen.

[40-48]*.

* W. v. 27 Juli 1871, a. 7.

WET VAN 27 JULI 1871.

Art. 1. Lijfdwang is afgeschaft, behalve de volgende wijzigingen.

— Lijfdwang is eene aantasting aan den lijve, welke tot doel heeft den schuldenaar te dwingen de tegen hem uitgesprokene veroordeeling ten uitvoer te brengen. In beginsel, konden vroeger de verbintenissen, door iemand aangegaan, niet alleen op zijne goederen, maar ook op zijnen persoon verhaald worden. Doch dit geschiedt niet meer dan bij uitzondering, daar de persoonlijke vrijheid van den schuldenaar boven de geldelijke belangen van den schuldeischer wordt gesteld.

— Lijfdwang werd alleen behouden in strafzaken (art. 2), alsook in burgerlijke zaken, wanneer de oorzaak der schuld in eene onrechtmatige daad is gelegen, d. w. z. wanneer de schuldenaar zich wederrechtelijk, door listige kunstgrepen of door alle andere bedrieglijke middelen, heeft bevoordeeld, ofwel te kwader trouw heeft gehandeld (art. 3).

2. Hij is behouden in lijfstraffelijke, boetstraffelijke en politie-zaken, ter uitvoering der veroordeelingen tot de teruggaven, schadevergoedingen en kosten.

— Deze bepaling moet in verband gebracht worden met de art. 47 tot 49 van het Wetboek van Strafrecht.

— In strafzaken is lijfdwang verplichtend, met dien verstande dat de strafrechter gehouden is dezen maatregel toe te passen, hetzij ambtshalve ten opzichte der gerechtskosten (art. 47, § 1, Sw.), hetzij op vordering der burgerlijke partij ten opzichte van de teruggaven en de schadevergoedingen.

— In afwijking van hetgeen hierna door art. 5, § 2, bepaald wordt, mag de duur van den lijfdwang, tot verhaal der gerechtskosten ten bate van den Staat uitgesproken, zes maanden niet te boven gaan (art. 47. § 1, Sw.).

— Men zie ook de art. 140 en volg. van het tarief van gerechtskosten in strafzaken (Kon. Besl. van 18 Juni 1853).

3. Hij mag in alle andere zaken uitgesproken worden, wegens de teruggaven, schadevergoedingen en kosten, wanneer deze het gevolg zijn van een feit door de strafwet voorzien, of van eene wederrechtelijke daad met kwaad inzicht of te kwader trouw gepleegd.

— Hier is de toepassing van lijfdwang altijd aan het oordeel van de rechtbank overgelaten

— « In alle andere zaken » dus ook in zaken van koophandel.

4. Hij heeft geene plaats, tenzij voor eene som die driehonderd franken te boven gaat.

— Deze bepaling is toepasselijk op teruggaven, schadevergoedingen en kosten, zoowel in strafzaken als in andere. Hare bewoording is algemeen.

5. De duur van den lijfdwang wordt bij het vonnis of arrest bepaald, naar de zwaarte van de begane fout en het belang der te vergoeden schade.

Hij mag één jaar niet te boven gaan. Bij het verstrijken van den bepaalden tijd houdt lijfdwang van rechtswege op.

— Zie overigens art. 47 Sw.

6. Lijfdwang mag in geen geval worden uitgesproken : 1° tegen personen, die over het feit burgerlijk verantwoordelijk zijn; 2° tegen hen, die hun zeventigste jaar bereikt hebben; 3° tegen vrouwen en minderjarigen; 4° tegen de erfgenamen van den bij lijve dwingbare.

— De bepaling *sub.* 1° heeft voor gevolg het 2de lid van art. 46 Sw. af te schaffen, dat aan den strafrechter toeliet de wegens het misdrijf aansprakelijke personen tot lijfdwang te veroordeelen.

7. Zijn behouden de bepalingen van artikel 47 van het Strafwetboek en van de artikelen 17 tot 20, 21, §§ 1, 2, 4. 22 tot 24, 26, 28 tot 34, 36 en 39 van de Wet van 21 Maart 1859, degene betrekkelijk de rechtspleging ter zake van gijzeling en de storting der gelden tot onderhoud der gegijzelde schuldenaars van den Staat, alsook de bepalingen betrekkelijk lijfdwang tegen niet verschijnende getuigen.

Zijn afgeschaft de andere bepalingen van de Wet van 21 Maart 1859 en alle bepalingen met de tegenwoordige wet strijdig.

— De bepalingen, betrekkelijk de rechtspleging ter zake van gijzeling, zijn de art. 780 tot 805 van het Wetboek van rechtspleging in burgerlijke zaken, ter uitzondering van art. 804 dat door art. 32 der wet van 21 Maart 1859 is vervangen.

— Het besluit van 4 Maart 1808 regelt de onderhoudskosten der gegijzelde schuldenaars van den Staat.

— De art. 80, 86, 92, 157, 189, 211, 304 en 355 van het Wetboek van Strafvordering, alsook de art. 264 en 413 van het Wetboek van burgerl. rechtspl., bepalen, dat de voor den rechter behoorlijk opgeroepen getuigen, welke niet verschijnen en geene wettige verhindering voor hun achterblijven doen gelden, onder dwanggeleide voor den rechter kunnen gebracht worden.

8. Behalve de uitzonderingen bij de voorgaande artikelen voorzien, zullen de gevelde vonnissen, wat lijfdwang aangaat, niet meer uitgevoerd worden; van alle reeds gepleegde uitvoering zal worden afgezien en de gegijzelde schuldenaars zullen onmiddellijk op vrijen voet worden gesteld.

Geschillen, welke te dien opzichte ontstaan, zullen gebracht worden voor de burgerlijke rechtbank van eersten aanleg der woonstede van den schuldenaar, of voor die der plaats, waar hij gegijzeld is.

9. De tegenwoordige wet zal daags na hare bekendmaking verplichtend zijn.

ZEVENTIENDE TITEL.

Van pandgeving.

Vastgesteld den 26 Ventôse jaar XII (16 Maart 1804.) Afgekondigd den 5 Germinal jaar XII (26 Maart 1804).

2071. Pandgeving is eene overeenkomst, waarbij een schuldenaar eene zaak aan zijnen schuldeischer tot zekerheid der schuld ter hand stelt.

— « Pandgeving » (*nantissement*) kan geene plaats hebben dan bij overlevering der zaak en is dus een « zakelijk » contract.

2072. Pandgeving van roerend goed wordt *pand* geheeten.

Die van onroerend goed noemt men *genotspand*.

— Tusschen « pand » (*gage*) en « genotspand » (*antichrèse*) is dit onderscheid, dat de schuldeischer op het roerend goed van het pand een zakelijk recht heeft om zich op hetzelve, bij voorkeur van allen anderen schuldeischer, te doen betalen (artikel 20, 3°, Hyp.), terwijl in

zake van genotspand, de schuldeischer alleen gerechtigd is de vruchten van het onroerend goed in te zamelen.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van pand.

2073. Het pand verleent aan den schuldeischer het recht om zich, bij voorrecht en voorkeur boven de andere schuldeischers, te doen betalen op de zaak, welke er het voorwerp van is.

— Doch de eigendom der zaak blijft aan den schuldenaar. De schuldeischer heeft de zaak alleen in bewaring.

2074. Dit voorrecht heeft slechts plaats in zooverre er eene openbare of onderhandsche behoorlijk geregistreerde akte bestaat, inhoudende vermelding van de verschuldigde som,alsmede van de soort en den aard der in pand gegeven zaken, ofwel eenen daaraan gehechten staat van derzelver hoedanigheid, gewicht en maat.

Het schriftelijk opstellen en het registreeren der akte zijn evenwel slechts vereischt in zaken,die de waarde van honderd vijftig franken te boven gaan.

— De registratie wordt vereischt, omdat het pandcontract aan derden kan worden tegengeworpen, en dus eene zekere dagteekening hebben moet.

2075. Het voorrecht bij 't voorenstaande artikel vermeld,wordt niet gevestigd op onlichaamlijke roerende zaken, zooals roerende inschulden, dan bij openbare of onderhandsche akte, ook geregistreerd,en aan den schuldenaar der in pand gegevene inschuld beteekend.

— De schuldenaar moet immers kennis hebben van het voorrecht, 't welk de schuldeischer op de inschuld heeft toegestaan.

2076. In alle gevallen bestaat het voorrecht op het pand slechts in zooverre dit pand in het bezit gesteld en gebleven is van den schuldeischer of van eenen derde, omtrent wien partijen overeengekomen zijn.

— Omdat, zooals wij zeiden, de pandgeving een zakelijk contract is, hetwelk niet bestaanbaar is dan bij overlevering.

2077. Pand kan voor den schuldenaar door eenen derde gegeven worden.

— Want een derde kan zich voor den schuldenaar borg stellen.

2078. De schuldeischer mag, bij gebreke van betaling, over het pand niet beschikken; behoudens zijn vermogen om in rechte te doen bevelen, dat dit pand hem in betaling zal verblijven, tot het beloop der schuld, volgens eene door deskundigen gemaakte schatting, ofwel dat hetzelve bij opbod zal verkocht worden.

Alle beding, waarbij de schuldeischer mocht gemachtigd zijn zich het pand toe te eigenen of daarover, zonder de voormelde pleegvormen, te beschikken, is nietig.

— De schuldeischer kan over het pand niet beschikken, omdat de eigendom hem niet is overgedragen.

2079. De schuldenaar blijft, tot zijne onteigening, indien daartoe gronden zijn, eigenaar van het pand, dat in handen des schuldeischers slechts een in bewaring gegeven goed is, dienende om het voorrecht van dezen laatste te verzekeren.

— Dus blijven ook alle beschadigingen en verslechtingen, welke aan het pand zonder toedoen van den schuldeischer overkomen, voor rekening van den schuldenaar.

2080. De schuldeischer is, volgens de regelen vastgesteld in den titel *van contracten of overeenkomstelijke verbintenissen in het algemeen*, verantwoordelijk voor het verlies of de verslechting aan het pand door zijn verzuim overgekomen.

Van zijnen kant, is de schuldenaar jegens den schuldeischer rekenplichtig over de nuttige en noodzakelijke onkosten die laatstgemelde tot instandhouding van het pand gedaan heeft.

— Men zie daaromtrent art. 1137.

2081. Indien het eene in pand gegevene inschuld geldt, en deze kroozen opbrengt, verrekent de schuldeischer die kroozen met degene, welke hem mochten verschuldigd zijn.

Indien de schuld, tot welker zekerheid de inschuld in pand is gegeven, zelve geene kroozen opbrengt, geschiedt de toerekening op de hoofdsom der schuld.

— Altoos omdat de schuldenaar eigenaar van het pand blijft.

2082. De schuldenaar kan het pand, tenware de pandhouder daarvan misbruik maakte, niet wedereischen dan na de schuld, tot welker zekerheid het pand gegeven is, ten volle betaald te hebben, zoo in hoofdsom als in kroozen en kosten.

Indien er van de zijde deszelfden schuldenaars jegens denzelfden schuldeischer eene andere schuld bestond, welke na de pandgeving aangegaan, en vóór het betalen

der eerste schuld, eischbaar geworden is, zal de schuldeischer niet kunnen verplicht worden zich van het pand te ontmaken, vooraleer over beide schulden ten volle betaald te zijn, al ware er zelfs geen hoegenaamd beding gemaakt om het pand tot betaling der tweede schuld te verbinden.

— Want dan wordt er ondersteld, dat de schuldeischer geen tweede pand heeft geëischt, omdat hij er reeds een in bezit had.

2083. Het pand is ondeelbaar, niettegenstaande de deelbaarheid van de schuld tusschen de erfgenamen van den schuldenaar of die van den schuldeischer.

De erfgenaam van den schuldenaar, die zijn aandeel in de schuld betaald heeft, kan de teruggave van zijn aandeel in het pand niet vorderen, zoolang de schuld niet ten volle is gekweten.

Wederkeerig kan de erfgenaam van den schuldeischer, die zijn aandeel in de schuld ontvangen heeft, het pand niet afgeven, ten nadeele van die zijner medeërfgenamen welke niet betaald zijn.

— De pandhouder is bewaarder van het pand; dus moet hij het geheel en niet bij gedeelten wedergeven, en kan hij het geheel behouden, zoolang de schuld niet ten volle is gekweten.

2084. De bovenstaande bepalingen zijn niet toepasselijk op zaken van koophandel, noch op wettelijk gevestigde leeningshuizen op pand, te wier opzichte men de wetten en verordeningen volgt, die tot dezelve betrekkelijk zijn.

— Pand ter zake van koophandel wordt geregeld bij de wet van 5 Mei 1872 (Wetb. van Koophandel, Boek I, tit. VI).

— De « leeningshuizen » noemt men hier te lande « Bergen van bermhartigheid ». Men zie daaromtrent de wet van 30 April 1848.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van genotspand.

— « Genotspand » (*antichresis*) is, zooals reeds gezegd werd, eene overeenkomst waarbij een schuldenaar aan zijnen schuldeischer een « onroerend » goed overlevert, met recht om de daarvan voortkomende vruchten in te zamelen, mits dezelve jaarlijks met de kroozen en vervolgens met de hoofdsom der schuld te verrekenen.

2085. Genotspand wordt alleen door geschrift gevestigd.

De schuldeischer verkrijgt door deze overeenkomst slechts het vermogen om de opbrengsten van het onroerend goed in te zamelen, op last om ze jaarlijks op de kroozen, indien er hem verschuldigd zijn, en vervolgens op de hoofdsom te verrekenen.

— Door genotspand verkrijgt de schuldeischer op het onroerend goed, daaraan onderworpen, geen hoegenaamd « zakelijk recht, » noch hypotheek noch voorrang.

2086. De schuldeischer is gehouden, indien daaromtrent niet anders overeengekomen is, de belastingen en jaarlijksche lasten te betalen van het onroerend goed, dat hij in genotspand heeft.

Hij moet insgelijks, op straf van vergoeding van schaden en verliezen, voorzien in het onderhoud en in de nuttige en noodige herstellingen van het onroerend goed, behoudens zijn recht om op de vruchten vooraf te nemen al de uitgaven tot deze verschillende zaken betrekkelijk.

— Want belastingen en herstellingen zijn een last van het genot.

2087. De schuldenaar kan, vooraleer de schuld ten volle betaald te hebben, het genot niet eischen van het onroerend goed door hem in genotspand gegeven.

Doch de schuldeischer, die zich ontlasten wil van de verplichtingen in het voorgaand artikel uitgedrukt, kan altoos, tenware hij van dit recht had afgezien, den schuldenaar dwingen om het genot van zijn onroerend goed weder te nemen.

— Het zou kunnen gebeuren, dat de belastingen en herstellingen te hoog klimmen, en dus kan de schuldeischer door het genot aan den schuldenaar terug te geven, zich van deze lasten bevrijden.

2088. De schuldeischer wordt geen eigenaar van het onroerend goed door enkel gebrek van betaling op den besproken tijd; alle beding van het tegendeel is nietig: in dit geval kan hij de onteigening van zijnen schuldenaar bij wege van rechten vervolgen.

— Toepassing van art. 2078.

2089. Wanneer partijen bedongen hebben, dat de vruchten met de kroozen of voor het geheel of tot zeker beloop zullen vergeleken worden, wordt deze overeenkomst nagekomen, evenals alle andere, die door de wetten niet verboden is.

— Eertijds werd een zoodanig beding verboden als kunnende tot woeker aanleiding geven.

2090. De bepalingen van de artikelen 2077 en 2083 zijn van toepassing op genotspand evenals op pand.

— Men zie de aangehaalde artikels.

2091. Al wat in het tegenwoordig hoofdstuk is vastgesteld, vermindert geenszins de rechten, welke derden hebben mochten op den grond van het onroerend goed in genotspand gegeven.

Indien de schuldeischer, te dezen titel voorzien, overigens op het goed wettig gevestigde en behoudene voorrechten of hypotheken bezit, kan hij dezelve, in zijnen rang en evenals andere schuldeischers, doen gelden.

— Wij hebben reeds bij artikel 2072, gezien, dat de schuldeischer op het onroerend goed in genotspand gegeven geen hoegenaamd zakelijk recht verkrijgt, zoodat de andere schuldeischers het goed kunnen aanslaan evenals of er geen genotspand bestond.

ACHTTIENDE TITEL.

Van voorrechten en hypotheken.

Vastgesteld den 28 Ventôse jaar XII (19 Maart 1804). Afgekondigd den 8 Germinal jaar XII (29 Maart 1804).

[2092-2203]*

* Wet van 16 December 1851, art. 1.

HERZIENINGSWET OVER HET HYPOTHEEKSTELSEL (16 DECEMBER 1851).

EERSTE ARTIKEL.

De hierna volgende bepalingen zullen, in het Burgerlijk Wetboek, titel XVIII, boek III, vervangen.

VOORAFGAANDE BEPALINGEN.

Van de overdracht der zakelijke rechten.

Eene grondoorzaak van voorspoed der volkeren is het openbaar krediet. Het krediet in het algemeen berust op het vertrouwen, en het vertrouwen is in evenredigheid met de zedelijkheid en de vastbekende gegoedheid van wie krediet erlangen.

Bij het herzien van den titel *van voorrechten en hypotheken* had de wetgever voor bijzonder oogwit het « onroerend krediet » te begunstigen, 't is te zeggen dit krediet voor hetwelk onroerende panden aangeboden worden, en zijn middel was de leeningen op zoodanige panden te verzekeren. Maar, zoo de zekerheid van den eigendom der onroerende goederen en rechten, welke voor hypotheek vatbaar zijn, de grondsteun is van de zekerheid der leeningen, was het noodzakelijk de overdracht van eigendom, aan eenen uitwendigen pleegvorm te onderwerpen, welke van aard was dezelve zoodanig te veropenbaren, dat zij niemand onbekend kunne blijven. Bij het Burgerlijk Wetboek ontbrak die veropenbaring; zij maakt het voorwerp dezer voorafgaande bepalingen uit.

Art. 1. Alle akten onder levenden ten kosteloozen of bezwarenden titel, bij welke zakelijke onroerende rechten, andere dan de voorrechten en de hypotheken, overgedragen of bepaaldelijk aangewezen worden, zullen op een daartoe bestemd register voluit worden overgeschreven, ten kantore der bewaring van hypotheken, in welks arrondissement de goederen gelegen zijn. Tot daartoe zullen zij aan derden, welke zonder bedrog mochten gecontracteerd hebben, niet kunnen tegengesteld worden.

Hetzelfde zal geschieden met vonnissen in kracht van gerechtelijk gewijsde gegaan, welke de plaats houden van overeenkomsten of titels voor het overdragen dier rechten, met akten van afstand van die rechten en met pachtvoorwaarden, negen jaren overtreffende of kwijting van ten minste drie jaren pacht bevattende.

Indien die pachtvoorwaarden niet overgeschreven werden, zal de duurtijd er van verminderd worden, overeenkomstig artikel 1429 van het Burgerlijk Wetboek.

— De grondregel bij dit artikel vastgesteld is, dat alle overdracht van zakelijke onroerende rechten, onder de levenden, moet openlijk bekend gemaakt worden om hare uitwerkselen tegenover derden te kunnen hebben. De wijze van bekendmaking, alhier aangenomen en bijgevolg aan den verkrijger opgelegd, bestaat in het « voluit overschrijven van de akte » op een daartoe bijzonderlijk bestemd register, ten kantore van hypotheekbewaring berustende. Deze wijze werd de voordeeligste geoordeeld, omdat zij de eenige is, door welke belanghebbende derden eene volledige kennis kunnen bekomen der voorwaarden, onder welke het onroerend recht verkregen is; want, de akte eens overgeschreven zijnde, is de hypotheekbewaarder verplicht er een afschrift van af te leveren aan alwie zulks vordert.

— Het dwangmiddel, waarmede die verplichting tot overschrijving wordt bekrachtigd, ligt daarin, dat, bij gebreke van overschrijving der akte, de overdracht als niet bestaande beschouwd wordt « jegens derden », en dienvolgens dat de verkrijger zijn recht jegens hen niet kan inroepen noch vervolgen; dit kan hij alleenlijk en uitsluitelijk jegens zijnen overdrager, want de eigendomsoverdracht tusschen partijen is voltooid uit kracht der overeenkomst alleen (art. 1138, 1583 B. W.). Men bemerke, dat de derden « zonder bedrog » moeten gehandeld hebben : het bedrog kan nimmer door de wet begunstigd worden; de enkele kennis der niet overgeschrevene overdracht volstaat om het bedrog te weeg te brengen.

— Ons artikel gewaagt van akten, bij welke zakelijke rechten « worden overgedragen, » en van andere, bij welke zoodanige rechten « be-

paaldelijk worden aangewezen ». Deze akten verschillen hierin : bij die van overdracht (*translatifs*) bezat de verkrijger, vóór het plegen der akte, geen hoegenaamd recht op het voorwerp der overdracht, en hij bekomt hetzelve alleenlijk op het oogenblik van het plegen der akte, zooals bij geschenk, verkoop of ruiling; bij de akten van bepaaldelijke aanwijzing (*déclaratifs*), integendeel, was de verkrijger voorgaandelijk onverdeelde eigenaar van het bewuste recht, en uit kracht der akte wordt hij geacht, sedert het begin van den onverdeelden eigendom, alleen en onmiddellijk eigenaar te zijn geweest van het recht, hetwelk hem bij de akte bepaaldelijk wordt aangewezen, zooals het geschiedt bij verdeeling en bij veiling of licitatie.

— Art. 11 der wet van 27 Mei 1870, vervangende art. 20 der wet van 17 April 1835, beveelt de overschrijving van het vonnis, waardoor beslist wordt dat de pleegvormen, betrekkelijk de onteigening ten algemeenen nutte, vervuld zijn.

— Alleen de akten « onder levenden » worden overgeschreven, terwijl de overgang van rechten op onroerende goederen, bij versterf, niet geboekt wordt. Geschiedt de erfopvolging overeenkomstig de wet, dan is er niet eens eene akte, welke vatbaar zou zijn om in de registers te worden overgeschreven; de bloedverwanten worden door de wet zelve tot de erfenis geroepen, en treden van rechtswege in den eigendom en het bezit der goederen van den overledene, naar toepassing van het grondbeginsel van het oude recht : « De doode erft den levende », dat het Burgerlijk Wetboek, in zijne art. 724 en 1006 heeft aangenomen. Geschiedt de erfopvolging door uiterste wilsbeschikking, dan is er, wel is waar, eene akte, maar deze akte welke kan betwist of ontzenuwd worden, levert geenen genoegzamen waarborg van vastheid om te worden overgeschreven. Bovendien zou die overschrijving de gewenschte uitwerkselen niet medebrengen, daar de erfgenaam, in het eerste geval, slechts zijne eigene verklaring zou kunnen nederleggen, welke het kenmerk der geloofwaardigheid niet zou dragen, en daar de erfgemaakte, in het tweede geval, zou verplicht zijn een testament te doen overschrijven, hetwelk hem wellicht mocht onbekend zijn. Daarom zijn de akten van overdracht bij versterf aan de overschrijving niet onderworpen. Dit stelsel kan zekerlijk tot moeilijkheden aanleiding geven, maar grootere moeilijkheden waren met het tegenovergestelde voorschrift te vreezen : van twee kwaden heeft de wetgever het minst verkozen.

— « Zakelijke rechten » zijn zoodanige, welke eene bepaalde zaak tot rechtstreeksch voorwerp hebben, 't is te zeggen, welke men op die zaak zelve uitoefent of tegen dezelve vervolgt, wie ze ook moge onthouden. Zij zijn « roerend » of « onroerend », naarmate derzelver voorwerp tot een roerend of onroerend goed betrekkelijk is.

— Hier wordt slechts over rechten op « onroerende » goederen gehandeld; aangaande « roerende » goederen geldt bezit als titel (art. 2279 B. W.).

— Het voornaamste en volledigste zakelijk recht is het recht van eigendom, de andere zijn als deszelfs ontledingen; die zijn : lijftocht of vruchtgebruik, gebruik, bewoning, cijns- of erfpacht, het recht van opstal en de erfdienstbaarheden. Er valt op te merken, dat bij ons artikel geen onderscheid gemaakt wordt tusschen zichtbare en onzichtbare erfdienstbaarheden.

— Aangaande den plicht tot overschrijving maakt de wet hier uitdrukkelijk eene uitzondering, wat « voorrechten » en « hypotheken » betreft, omdat zij verder over derzelver wijze van bekendmaking in het breede handelt. Ten andere, zijn die rechten, ofschoon zakelijk, geene onroerende rechten, daar zij, alhoewel op onroerende goederen gevestigd, altijd eene geldsomme, bijgevolg eene roerende zaak, tot voorwerp hebben.

— « Vonnissen » zijn gedwongene overeenkomsten, welke, zoowel als vrijwillige, voor derden van belang kunnen zijn; wanneer die vonnissen tot titel van overdracht van zakelijke onroerende rechten dienen, is het een natuurlijk gevolg van den grondregel bij dit artikel aangenomen, dat dezelve overgeschreven worden. Het vonnis om overgeschreven te worden moet « in kracht van gerechtelijk gewijsde gegaan zijn », dit is te zeggen onwederroepelijk gewezen zijn, anders ware er geen oprechte titel, omdat hij nog zou kunnen gerechtelijk vernietigd worden. Het staat nogtans den hypotheekbewaarder niet vrij de overschrijving van een vonnis te weigeren, dat niet onwederroepelijk zou zijn : zijn ambt is lijdelijk; hij is niet geroepen om de akten, welke men hem aanbiedt, te beoordeelen.

— De « akten van afstand » brengen ook overdracht mede, bijgevolg moeten zij ook overgeschreven worden.

— De wet eischt ook de overschrijving van sommige « pachtvoorwaarden ». Dit voorschrift spruit niet uit den aard van pachters- of huurdersrecht, dat noch zakelijk noch onroerend is, maar wel uit eene reden van billijkheid, om de belangen van den pachter of huurder met die van derden zooveel mogelijk overeen te brengen. Bij art. 1743 B. W. was aan den kooper den plicht opgelegd de pacht te eerbiedigen, evenals de verkooper daartoe verplicht was, mits de pachtvoorwaarde authentiek was (art. 1317 B. W.), of zekere dagteekening droeg (art. 1328 B. W.); deze omstandigheden waren voldoende om de pacht voor den kooper verplichtend te maken, voor hoe langen tijd zij ook was toegestaan. Ons artikel wijzigt die schikking in dezen zin, dat, om door den kooper geëerbiedigd te worden, de voorwaarde van de pacht zal moeten overgeschreven zijn, wanneer dezelve « voor eenen langeren tijd dan negen jaren » is toegestaan. De pachten doorgaans van negen jaren zijnde, beschouwt de wet ze als akten van enkel beheer en onderstelt, dat alle onroerend goed aan zoodanige pacht is onderworpen. Dit vermoeden dient aan de derden tot bericht; maar indien de duur der pacht langer is dan negen jaren, wil de wet dat de derden daarvan uitdrukkelijk bij overschrijving der voorwaarde verwittigd worden, zoo niet verliest de pachter of huurder het voordeel van

zijne lange pacht, die, niettegenstaande haar authentiek of zekere dagteekening hebbende schrift, « overeenkomstig art. 1429 B. W. verkort wordt », dermate dat de pachter of huurder slechts den loopenden termijn van negen jaren zal mogen voleinden De reden dier bepaling is licht te begrijpen : de pacht van een onroerend goed is de vervreemding van het genot daarvan, dus een last; bijgevolg hebben de derden, die met den eigenaar willen handelen, hetzij om dit goed aan te koopen, hetzij om het als waarborg eener aan te gane overeenkomst te aanvaarden, belang al de lasten te kennen, die hetzelve bezwaren, en het doel dezer wet is, zooals reeds gezegd is, de overeenkomsten te begunstigen bij middel van den staat van gegoedheid van partijen nauwkeurig vast te stellen.

— De pachtvoorwaarden, « kwijting van ten minste drie jaren pacht bevattende, » zullen ook overgeschreven worden. Het kwijtschrift, in de voorwaarde vermeld, bewijst, dat het pachtgeld vooruit is betaald, hetgene het genot van het verpachte goed vermindert, en bijgevolg, een last is, dien de derden niet kunnen vermoeden, als spruitende uit eene daad, welke het enkele beheer te buiten gaat; bij gebreke van overschrijving zal, ten opzichte van derden, dit kwijtschrift als niet bestaande beschouwd worden, en in geval van overdracht van eigendom van het verpachte goed, zal de pachter opnieuw aan den nieuwen eigenaar moeten betalen. Dit slaat niet op pachtgelden, welke na het aangaan van de pacht zouden worden vooruit betaald; want de tekst spreekt enkelijk van kwijtschriften in de pachtvoorwaarden vervat.

— Het kan zich voordoen, dat onderscheidene akten, tot hetzelfde recht betrekkelijk, op denzelfden dag, bij het kantoor van hypotheekbewaring worden aangeboden en overgeschreven; in dit geval zal de voorrang, naar luid van artikel 123 hierna, geregeld worden.

2. Vonnissen, geloofwaardige akten en in rechte of voor notaris erkende onderhandsche akten, zullen alléén ter overschrijving worden aangenomen. De volmachten betrekkelijk deze akten zullen in denzelfden vorm moeten gegeven worden.

— Het hoofdzakelijk doel der wet, 't is te zeggen de zekerheid van de eigendomsveranderingen der zakelijke onroerende rechten, zou niet bereikt zijn, indien onderhandsche akten tot de overschrijving aangenomen werden, daar deze akten voor derden volstrekt geene bewijskracht hebben : zulks is de reden van dit artikel.

« De onderhandsche akten in rechte erkend » hebben dezelfde kracht als de vonnissen, en « die voor notarissen erkend » ontleenen hare echtheid aan de akte van erkentenis. De akte wordt door de partijen aan den notaris ter hand gesteld; deze levert eene uitgifte af van de ter hand gestelde akte en van de akte van terhandstelling, en die tweevoudige uitgifte wordt alsdan tot overschrijving aangenomen.

Eene overeenkomst door gevolmachtigden aangegaan kan slechts van waarde zijn, voor zooveel de volmacht bewezen zij : daarom moeten de « volmachten », tot de bewuste akten betrekkelijk, in denzelfden vorm als deze laatsten gegeven worden.

3. Geen eisch, strekkende om de nietigverklaring of de wederroeping te doen uitspreken van rechten voortspruitende uit akten aan de overschrijving onderworpen, zal bij de rechtbanken ontvangen worden dan na ingeschreven te zijn op den kant der overschrijving bij artikel 1 bevolen.

Alle beslissing op zoodanigen eisch uitgesproken zal insgelijks ingeschreven worden onder de inschrijving bij het voorgaande lid bevolen.

De griffiers zullen, op straf van alle schaden en verliezen, geene uitgifte van zoodanige vonnissen mogen afleveren, vóórdat hun behoorlijk bewezen zij, in den vorm bij artikel 84 voorgeschreven, dat de inschrijving genomen is.

— Waarom moeten de rechtsvorderingen waarvan ons artikel gewaagt, ingeschreven worden?

Het uitwerksel der overschrijving is alleenlijk de akten van overdracht bekend te maken, maar niet de gebreken er van te herstellen ; de nietigverklaring of wederroeping dier akten kan met grond vervolgd worden, ofschoon dezelve overgeschreven zijn.

De derden, welke aangaande het overgedragen recht met den nieuwen eigenaar hebben gehandeld of willen handelen, hebben er belang bij te weten, dat hetzelve gevaar loopt.

Om die redenen wordt de inschrijving, waarover ons artikel handelt, bevolen.

— Die inschrijving zal gedaan worden « op den kant der overschrijving » der akten, waartoe de eisch betrekkelijk is, opdat voor derde belanghebbenden geen twijfel of dwaling over die inschrijving moge bestaan.

— Bij art. 958 B W. was die inschrijving reeds vereischt, wat wederroeping van schenkingen uit oorzaak van ondankbaarheid betreft; bij artikel 3 hierboven, zooals men ziet, is dit voorschrift van algemeene toepassing gemaakt op rechtsvorderingen tot nietigverklaring of wederroeping van allerlei « akten aan de overschrijving onderworpen. »

— Al ware de akte van overdracht niet overgeschreven geworden, zoo zal de eisch nogtans moeten ingeschreven worden; want het zou kunnen gebeuren, dat die overschrijving na het instellen der rechtsvordering geschiedt, en alsdan zouden de derden van de ingestelde rechtsvordering niet onderricht zijn.

In dit geval is de inschrijving van den eisch op den kant der overschrijving van de akte onmogelijk, mits er geene overschrijving bestaat; hoe zal zij dan gedaan worden?

Ingevolge eenen ministeriëelen omzendbrief

van 23 Januari 1852, zal de inschrijving geschieden op het volle blad van het register, en indien de overschrijving der akte naderhand zoude gevorderd worden, zal men, op den kant dezer laatste, melding maken der voorgaandelijk genomene inschrijving.

— Om het nakomen van de inschrijving van eenen eisch te verzekeren, wordt hier aan de rechtbanken verboden alle zoodanige eischen ontvankelijk te verklaren, zoolang die inschrijving niet heeft plaats gehad; en daar de pleegvorm van inschrijving niet in het belang van partijen, maar wel in een algemeen en openbaar belang is voorgeschreven, zal de rechtbank zelfs ambtshalve den eisch als niet ontvankelijk verwerpen, zoolang de inschrijving niet bewezen is.

— De derden, eens verwittigd zijnde dat een eisch is ingesteld, hebben ook belang te weten, hoe de behandeling der zaak is afgeloopen; daarom beveelt de tweede paragraaf van dit artikel ook het inschrijven van « alle uitgesprokene beslissingen, onder de inschrijving van den eisch. » Deze uitdrukking, zooals men ziet, is algemeen, en behelst zoowel de vonnissen, welke den eisch verwerpen, als die, welke denzelven als gegrond aannemen.

— Om te beletten dat de inschrijving van zoodanige vonnissen verzuimd worde, verbiedt de wet aan de griffiers, uitgifte van dezelve af te leveren, vooraleer er hun zij bewezen, dat de inschrijving is genomen, en dit op straf van alle schaden en verliezen.

— Er kunnen zich vele gevallen voordoen, in welke er geen grond is tot schadevergoeding van wege den griffier; nogtans zal deze zich in zulke gevallen, van den plicht, welke hem de wet hier oplegt, niet mogen onthouden : de tekst van de wet is stellig en gedoogt geene uitzondering.

— Wat die inschrijving moet inhouden, vermeldt art. 84 hierna.

4. Zullen geldig zijn alle vervreemdingen gedaan, alle hypotheken en andere zakelijke lasten opgelegd vóór de inschrijving door artikel 3 vereischt, ingeval noch de wederroeping noch de nietigverklaring van aard zijn om zoodanige rechten, vóór de rechtsvordering toegestaan, te benadeelen.

Indien de eisch niet werd ingeschreven, zal het vonnis van wederroeping of nietigverklaring geen uitwerksel, ten aanzien van derden, hebben, dan te rekenen van den dag, waarop het zal ingeschreven geworden zijn.

— Dit artikel bepaalt de uitwerkselen der inschrijving welke door het voorgaande bevolen wordt.

Men bemerke, dat het hier slechts de uitwerkselen « ten aanzien van derden » geldt; want tusschen partijen is de kracht van het vonnis geenszins van de inschrijving afhankelijk, evenmin als de kracht der overeenkomst van overdracht, tusschen partijen, van de overschrijving der akte afhangt, zooals men onder art. 1 heeft gezien.

Om dit artikel wel te verstaan, hoeft men zich te herinneren dat gronden tot nietigverklaring of wederroeping van eene akte tweeërlei zijn :

De eenen geven aan het vonnis terugwerkende kracht, dit is te zeggen dat zij, door den rechter eens aangenomen zijnde, de akte doen beschouwen als nooit te hebben bestaan, en bijgevolg, alles wat sedert die akte en krachtens dezelve is gedaan, van rechtswege vernietigen of wederroepen; van dezen aard zijn, bij voorbeeld : het gebrek aan geldige toestemming, of aan bekwaamheid van partijen (art. 1109, 1123 B. W), het niet nakomen der bedongene voorwaarden bij contracten of schenkingen (953 en v., 1184 B. W.), enz.

De anderen laten het vonnis zonder terugwerkende kracht, hetgene beteekent dat, wanneer zij door den rechter zijn aangenomen, zij alles van waarde laten wat sedert en krachtens de te niet gedane of wederroepene akte en tot op den dag van het invoeren van den eisch heeft plaats gehad, en alleenlijk de vernietiging of wederroeping medeslepen der handelingen sedert den eisch gedaan. Zoodanige zijn het misbruik ter zake van lijftocht (art 618 B. W.), de terugverschijning van den afwezige na de volkomen inbezitstelling (art. 132 B. W.), en de ondankbaarheid ter zake van schenking (art. 958 B. W.).

Nu, de zin van ons artikel is deze : als de rechtsvordering tot nietigverklaring of wederroeping op redenen gegrond is, welke van aard zijn aan het vonnis geene terugwerkende uitwerkselen te geven, zal het vonnis niet, volgens den algemeenen regel, tot op den dag van het invoeren van den eisch terugwerken, maar wel « tot op den dag der inschrijving; » en indien de eisch niet is ingeschreven, zal het vonnis, zelfs uitgesproken en kracht van gewijsde hebbende, tegen derden slechts kunnen ingeroepen worden te rekenen van den dag, waarop het zal ingeschreven zijn ». Dit is inderdaad billijk en een natuurlijk gevolg van het stelsel van bekendmaking, in deze wet aangenomen; want in de onwetendheid van de rechtsvordering zouden derden met den gedaagden verkrijger over het betwiste recht kunnen handelen en bijgevolg, door 's eischers verzuim benadeeld worden. Die schikking, zooals men ziet, beveiligt de belangen van derden en is tevens een nieuw dwangmiddel om het gebod van inschrijving te doen naleven.

Uit die verklaring blijkt, waarom ons artikel niet te beschikken had over het uitwerksel der rechtsvorderingen, welke tot op den dag van het verlijden der vernietigde of wederroepen akte terugwerken. Nogtans wordt door het voorgaande artikel ook bevolen zoodanige eischen in te schrijven; daarbij wil de wet dat de derden, welke reeds met den gedaagden verkrijger over het betwiste recht gehandeld hebben, van den eisch onderricht worden ten einde hun toe te laten, desnoods, in het geding tusschen te komen; en ten andere, hebben die, welke nog niet gehandeld hebben, er belang bij met den eisch bekend te zijn om door 's gedaagden kwade trouw niet bedrogen te worden.

5. De overdracht van eene ingeschreven bevoorrechte of hypothecaire inschuld, evenals de inplaatsstelling in een zoodanig recht, zal niet aan derden kunnen tegengesteld worden, indien zij niet voortvloeit uit akten in artikel 2 vermeld, en indien er niet, op den kant der inschrijving, melding is gemaakt van de dagteekening en den aard van 's overnemers titel, met aanduiding der namen, voornamen, beroepen en woonsteden der partijen.

De bewaarder zal, onderaan het bordereel, de verandering op zijn register gepleegd aanduiden.

In geval van overdracht van eene niet ingeschrevene bevoorrechte of hypothecaire inschuld, of van inplaatsstelling in een zoodanig recht, zal de overnemer, — door de inschrijving, — de hypotheek of het voorrecht niet kunnen behouden dan voor zooveel de akte van overdracht opgesteld zij in den vorm voor de ingeschreven inschulden vereischt.

— Onder artikel 1 werd reeds gezegd, dat, aangaande voorrechten en hypotheken, eene uitzondering is gemaakt aan den algemeenen regel aldaar aangenomen, krachtens welken de akten van overdracht moeten overgeschreven worden. Ons artikel 5 handelt bepaaldelijk over de wijze van bekendmaking der « overdracht van bevoorrechte en hypothecaire inschulden ». Men bemerke, dat de uitdrukkingen « overdracht » en « inplaatsstelling » alhier niet in eenen beperkten zin moeten genomen worden, maar dat men daarbij moet verstaan alle hoedanige overeenkomsten, bij welke inschulden van dien aard in andere handen worden overgezet, zelfs wanneer zij gedwongen zijn, zooals men ziet bij art. 5 van de wet van 15 Augustus 1854 *over inbeslagneming van renten te laste van bijzonderen gevestigd*, hetwelk eene bijzondere toepassing is van den grondregel alhier aangenomen.

Voorgaandelijk werd de overnemer, ten aanzien van derden, in bezit gesteld door de beteekening, die van de overdracht aan den schuldenaar werd gedaan, of door zijne aanneming in eene authentieke akte (art. 1690 B. W.); om den wezenlijken eigenaar te kennen, waren derden verplicht zich te wenden tot den schuldenaar, wiens gezegde, zekerlijk geene genoegzame geloofwaardigheid aanbiedende, altijd twijfel liet bestaan. De pleegvormen alhier voorgeschreven, eene openbare bekendheid medebrengende, zijn geheel geschikt om dien twijfel te doen verdwijnen. Daaruit moet men nogtans niet besluiten, dat art. 1690 B. W. is afgeschaft; want de schuldenaar heeft er nog altijd belang bij bijzonderlijk onderricht te worden van de overdrachten, welke geschieden, omdat hij weten moet, aan wien hij geldiglijk kan betalen.

Welke zijn nu de voorgeschrevene pleegvormen?

Men bemerke vooreerst, dat de akte van overdracht of inplaatsstelling geloofwaardig moet zijn, 't is te zeggen van zoodanigen aard als bij art. 2 is vastgesteld, en dit voor de reden als onder hetzelfde artikel is aangehaald.

Verder maakt de wet eene onderscheiding :

Ofwel het voorrecht of de hypotheek is tijdens de overdracht of de inplaatsstelling ingeschreven, ofwel zij is zulks niet.

In dit laatste geval zal de verkrijger zijn voorrecht of zijne hypotheek doen inschrijven op de wijze bij art. 83 bepaald ; en in het eerste zal op den kant der reeds genomene inschrijving melding van de overdracht worden gemaakt, zooals op het einde van de eerste paragraaf van ons artikel is gezegd.

Zoolang deze pleegvormen niet zijn nagekomen, wordt de overnemer of inplaatsgestelde, ten aanzien van derden, niet geacht de vermelde hoedanigheid te bezitten.

« De hypotheekbewaarder, zegt ons artikel, zal onderaan het bordereel, de verandering op zijne registers gepleegd aanduiden »; dit is voor den overnemer het bewijs, dat zijn recht openbaar bekend is gemaakt.

6. Alle persoon te wiens laste eene hypothecaire inschrijving bestaat, tot zekerheid van eene effene en zekere inschuld genomen, zal, zelfs vóór den vervaltijd der schuld, door den overnemer van den schuldeischer, zonder voorafgaande bevrediging, voor de burgerlijke rechtbank zijner woonstede kunnen gedaagd worden, ten einde de verklaring te doen bij art. 570 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging voorgeschreven.

De gedaagde zal gehouden zijn zich te voegen naar de bepalingen van artikel 571 en volgende van hetzelfde Wetboek, zooniet zal hij door eenen daartoe aangestelden deurwaarder kunnen opnieuw gedaagd worden ten einde enkele en eenvoudige schuldenaar te worden verklaard.

— Dit artikel spreekt slechts van hypothecaire inschrijving; maar het is klaar, dat het op inschrijving van voorrechten toepasselijk is.

Eene inschrijving kan genomen zijn, en nogtans is het mogelijk dat de inschuld, welke er toe aanleiding heeft gegeven, niet meer bestaat; want sedert de inschrijving kan de schuldenaar door betaling de schuld te niet hebben gedaan, en aangezien de inschrijving van de aflossing door de wet niet wordt bevolen, zoo zou de overnemer daaromtrent kunnen onwetende zijn.

Dit artikel biedt hem het middel aan om zich dienaangaande te verzekeren : hij zal den schuldenaar kunnen in rechte dagen ten einde te verklaren, of de schuldvordering nog bestaat of niet.

De wet wil nogtans niet, dat de schuldenaar al te dikwijls ontrust worde en blootgesteld zij, ten allen tijde en zelfs noodeloos, in rechte te moeten verschijnen ; daarom bepaalt zij, dat hij slechts door den « overnemer » zal kunnen

gedaagd worden, dat is te zeggen, dat de overdracht wezenlijk zal moeten voltrokken zijn. Daaruit is niet te besluiten, zooals het op eerste zicht zou kunnen schijnen, dat die zekerheid voor den overnemer vruchteloos is; het staat hem immers altijd vrij in de akte te bedingen, dat de betaling van den prijs van overdracht aan de verklaring van den schuldenaar zal onderworpen zijn.

Twee andere voorwaarden worden nog vereischt, opdat de schuldenaar tot verklaring zou kunnen gedaagd worden.

Het volstaat niet, dat hem de overdracht naar luid van art. 1690 B. W. beteekend zij: er moet bovendien « eene inschrijving der overgelatene inschuld bestaan »; indien de overlater de inschrijving niet heeft gevorderd, zal de overnemer zulks voorafgaandelijk moeten doen.

De schuld moet « effen en zeker » zijn, dit is te zeggen, dat noch haar bestaan noch haar bedrag wisselvallig mogen zijn.

Het is moeilijk dit vereischte te rechtvaardigen; maar het is in de wet geschreven en bijgevolg verbindend.

De artikelen van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, bij ons art. 6 aangewezen, zijn de volgende, betrekkelijk tot de inbeslagneming onder derden:

« 570. Hij, onder wien beslag is gelegd, zal « zonder voorafgaande dagvaarding tot bevre« diging, voor de rechtbank, die van de be« slaglegging moet kennis nemen, gedaagd « worden; behoudens dat hij, indien zijne ver« klaring wordt tegengesproken, zal kunnen « vorderen voor zijnen rechter te worden ver« zonden. »

— Men bemerke, dat de bevoegdheid, door artikel 570 bepaald, op het voorhandig geval niet toepasselijk is; het is voor « de rechtbank zijner woonstede » dat de schuldenaar zal gedaagd worden.

« 571. De gedaagde derde, onder wien beslag « is gelegd, zal zijne verklaring doen en deze « ter griffie bevestigen, indien hij ter plaats is; « zoo niet, voor den vrederechter zijner « woonstede, zonderdat het noodig zij, in dit « geval, de verklaring ter griffie te vernieu« wen. »

« 572. De verklaring en bevestiging zullen « bij bijzondere volmacht kunnen gedaan « worden. »

— Eene onderhandsche volmacht is hier voldoende: de wet eischt niets meer.

« 573. De verklaring zal de oorzaken en het « bedrag der schuld behelzen; de betalingen « ter rekening, indien er zijn gedaan; de akte « of de oorzaken van ontlasting, indien hij, « onder wien beslag is gelegd, geen schulde« naar meer is; en, in alle gevallen, de beslag« leggingen of akten van verzet onder hem « gedaan. »

« 574. De bewijsstukken der verklaring zul« len aan dezelve gehecht worden; dit alles zal « ter griffie worden nedergelegd en de akte van « nederlegging zal, bij een eenig schrift, aan« stelling van pleitbezorger inhoudende, betee« kend worden. »

— Deze bescheiden zullen nedergelegd worden om den overnemer in staat te stellen de echtheid van 's schuldenaars verklaring te onderzoeken.

Indien de schuldenaar aan deze voorschriften niet volkomt, wordt hij vermoed het volle bedrag nog schuldig te zijn, en daarom zal hij « op eene nieuwe dagvaarding eenvoudig schuldenaar kunnen verklaard worden. » Deze nieuwe dagvaarding zal moeten gedaan worden door « eenen deurwaarder daartoe in 't bijzonder aangesteld, » d. w. z. daartoe, op een verzoekschrift van den overnemer, door de rechtbank aangewezen.

Men bemerke eindelijk, dat de eisch tot verklaring « ontheven is van de voorafgaande bevrediging »; de reden daarvan is eenvoudig, dat er hier eigenlijk geen geschil is, en dat er bijgevolg geene gronden tot bevrediging aanwezig zijn.

EERSTE HOOFDSTUK.

Algemeene bepalingen.

7 (2092). Hij, die persoonlijk verbonden is, is gehouden zijne verbintenissen na te komen, onder verband van alle zijne roerende of onroerende goederen zoo tegenwoordige als toekomende.

— Uit de algemeene uitdrukking: « Hij, die persoonlijk verbonden is », blijkt, dat het hier niet alleen de verbintenissen geldt, welke de schuldenaar met zijnen vrijen wil heeft aangegaan, hetzij bij overeenkomst hetzij bij misdrijf, maar ook die, welke spruiten uit oneigenlijke overeenkomsten, oneigenlijke misdrijven of uit de wet.

Men lette op het woord « persoonlijk »: hij, die slechts als derde bezitter van eene bepaalde zaak (*propter rem*) tot nakoming van eene verbintenis is gehouden, kan daartoe alleenlijk op die zaak, maar niet op alle zijne goederen gedwongen worden; hij kan zich ontlasten met van het bezit der verbondene zaak af te zien.

— Ofschoon dit artikel « al de goederen » des schuldenaars zonder eenig onderscheid aan de uitvoering van zijne verbintenissen als onderpand doet dienen, zijn er goederen, welke om reden van menschlievendheid of van openbare orde door de wet zelve hetzij onvervreemdbaar verklaard, hetzij geheel of ten deele buiten beslag gesteld worden, en bijgevolg hier uitzondering maken.

8 (2093). De goederen des schuldenaars zijn het gemeenschappelijk onderpand van zijne schuldeischers en de koopprijs er van wordt onder hen bij wijze van omstelling verdeeld, tenware er onder de schuldeischers wettige redenen van voorrang bestonden.

— Dit artikel is een natuurlijk gevolg van het voorgaande: de schuldenaar op alle zijne goederen gehouden zijnde alle zijne verbintenissen na te komen, zoo hebben de schuldeischers allen gelijktijdig het recht de betaling hunner inschulden op alle zijne goederen te

vervolgen. Maar, daar de gedwongene uitvoering meestal geschiedt, wanneer de hoeveelheid van 's schuldenaars goederen ontoereikend is tot de volkomen betaling van alle zijne schulden, zoo zullen de schuldeischers, in dit geval, na verkoop der goederen, den prijs er van pondspondsgelijke, d. w. z., naar evenredigheid van ieders vordering, moeten verdeelen; het is hetgene men noemt : « bij wijze van omstelling ».
Sommige wettige redenen van voorrang maken inbreuk op de gelijkheid onder schuldeischers ten opzichte der goederen van hunnen schuldenaar, zooals men in het vervolg zien zal.

9 (2094). De wettige redenen van voorrang zijn de voorrechten en hypotheken.

— De bepaling en het uitwerksel daarvan verklaren is de hoofdbedoeling dezer wet.

10. Wanneer een onroerend goed, veldgewassen of roerende voorwerpen, hetzij tegen brand, hetzij tegen allen anderen geesel verzekerd zijn geworden, zal de som, welke in geval van ramp door den verzekeraar verschuldigd is, indien zij door hem tot de herstelling van het verzekerd voorwerp niet gebruikt wordt, moeten besteed worden tot de betaling der bevoorrechte of hypothecaire inschulden volgens den rang van ieder derzelve.

Hetzelfde geldt van alle schadevergoeding, welke door derden mocht verschuldigd zijn, uit hoofde van verlies of beschadiging van het met voorrecht of hypotheek belaste voorwerp.

— Bij art. 1303 B. W. is reeds als wetsbepaling aangenomen, dat de vergoeding, ter gelegenheid van verlies bekomen, het verloren goed vervangt, maar dit alleen ten opzichte van zaken, welke vervreemd en nog niet geleverd zijn; hier wordt hetzelve ook toegepast op goederen met hypotheek of voorrecht belast. Deze uitbreiding is billijk; anders zou het onheil de houders van louter handschriftelijke schuldvorderingen begunstigen ten nadeele van bevoorrechte en hypothecaire schuldeischers.
Men bemerke, dat deze laatsten slechts op de verschuldigde vergoeding kunnen aanspraak maken, wanneer deze « tot de herstellingen van het beschadigde goed niet gebruikt wordt ». De reden daarvan is, dat de herstelling de rechten der schuldeischers behoudt en tevens den eigenaar van het beschadigde goed een verlies doet ontgaan.

11 (2120). Er wordt bij het tegenwoordig Wetboek niets veranderd aan de bepalingen van het zeerecht, betrekkelijk de schepen en vaartuigen ter zee.

— Men zie daaromtrent de artikelen 1 tot 6 der Wet van 21 Augustus 1879 (Wetb. v. Kooph., Boek II, tit. I).

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van voorrechten.

12 (2095). Voorrecht is een recht, hetwelk de hoedanigheid der schuldvordering aan eenen schuldeischer geeft om boven de andere schuldeischers, zelfs de hypothecaire, voorrang te genieten.

— De algemeene regel is de gelijkheid onder schuldeischers van eenen zelfden schuldenaar (art. 8) ; echter hebben redenen van billijkheid, van menschlievendheid en van openbare orde, ten voordeele van sommige inschulden, uit hoofde hunner « hoedanigheid » of oorzaak, tot afwijking van dien regel aanleiding gegeven en de « voorrechten » medegebracht. Uit dien uitzonderlijken aard der voorrechten volgt de belangrijke grondregel, dat de wetsbepalingen, welke voorrechten betreffen, altijd van nauwe toepassing zijn, dit is te zeggen, dat de voorrechten uitsluitelijk gehecht zijn aan sommige inschulden uitdrukkelijk door de wet bepaald, en sommige goederen bezwaren, welke de wet bijzonderlijk aanwijst; en vervolgens dat het geenszins van den wil der handelende partijen afhangt andere inschulden met voorrecht te verzekeren, noch andere goederen er aan te verbinden.

13 (2096). Tusschen bevoorrechte schuldeischers wordt de voorrang geregeld volgens de verschillende hoedanigheden der voorrechten.

— Dit artikel vindt slechts zijne toepassing, wanneer de hoeveelheid van 's schuldenaars goederen ontoereikend is, zelfs om alléén de bevoorrechte schulden voluit te betalen; in dit geval worden de bevoorrechte schuldvorderingen gerangschikt volgens de meerdere of mindere gunst, met welke ze de wet aanziet en zonder inachtneming van tijd, zooals het met hypotheken geschiedt. Die rangschikking was bij het Burgerlijk Wetboek zeer gebrekkig en zelfs, ten opzichte der voorrechten op zekere roerende goederen, geheel verwaarloosd; de tegenwoordige wet heeft ze zooveel mogelijk vastgesteld bij de bepalingen, welke men hierna zal vinden.

14 (2097). De bevoorrechte schuldeischers, welke zich op denzelfden rang bevinden, worden bij omstelling betaald.

— Onder schuldvorderingen, welke gelijk in gunst staan, is geen voorrang mogelijk; zij zullen dus pondspondsgelijke, naar evenredigheid hunner hoegrootheid, op den koopprijs van het verbonden goed betaald worden.

15 (2098). Het voorrecht, uit hoofde van de rechten van 's Rijksschatkist, en de rang, volgens welken het wordt uitgeoefend, worden geregeld bij de wetten daartoe betrekkelijk.

's Rijks schatkist kan echter geen voor-

recht bekomen ten nadeele van rechten te voren door derden verkregen.

— Het algemeen belang vereischt, dat de rechten van den Staat door die van bijzonderen niet gekrenkt worden : daarop steunen de voorrechten en hypotheken, welke de wet aan 's Rijksschatkist toekent.

Hier wordt naar de bijzondere wetten verzonden, omdat het onmogelijk is bij eene burgerlijke wet, welke altijd van vasten en voortdurenden aard is, eenige schikkingen te nemen over rechten welke, uit hunne natuur, zoo veranderlijk zijn als die der schatkist. Die bijzondere wetten zijn :

Ten opzichte der rekenplichtigen met de invordering van 's Lands middelen belast, de wet van 5-10 September 1807, alsook die van 15 Mei 1846, art. 9.

Ten opzichte der teruggave van gerechtskosten in strafzaken, de wet van 5-15 September 1807, alsook die van 18 April 1851, art 581.

Ten opzichte der directe belastingen, de wetten van 12 November 1808 en 11 Februari 1816.

Ten opzichte van het successierecht, de wet van 27 December 1817, art. 3.

Ten opzichte van de heffing der rechten van in-, uit- en doorvoer en van de accijnsen, alsook van tongeld der zeeschepen, de algemeene wet van 26 Augustus 1822, art 290.

Ten opzichte van het liggeld of bergloon, de wet op de stapelplaatsen van 4 Maart 1846, art. 23.

— De beteekenis der laatste zinsnede van ons artikel is : dat eene bijzondere wet, een voorrecht aan de schatkist toekennende, de rechten niet kan krenken, welke derden vóór de afkondiging van die wet op het verbonden goed mochten bekomen hebben.

16 (2099). Voorrechten kunnen bestaan op roerende of op onroerende goederen.

— Ook wel op roerende en onroerende goederen tevens.

Anders is het met hypotheken gelegen : deze kunnen slechts op onroerende goederen gevestigd worden.

— Een hoofdzakelijk verschil tusschen voorrechten op roerende en voorrechten op onroerende goederen is, dat deze laatsten het verbonden goed volgen, in welke handen het ook overga; terwijl de eersten verloren gaan, zoohaast de zaak, die er mede belast is, van eigenaar verandert.

EERSTE AFDEELING.

Van de voorrechten, welke zich op roerende en onroerende goederen uitstrekken.

17. De gerechtskosten zijn op de roerende en onroerende goederen bevoorrecht, ten aanzien van al de schuldeischers, in wier belang zij gemaakt zijn.

— Deze kosten gedaan zijnde tot behoud der goederen of om tot de vereffening te geraken, en bijgevolg in 't belang van al de schuldeischers, is het billijk, dat zij voorop betaald worden.

De beperking, welke ons artikel inhoudt, vloeit uit dezelfde beweegreden voort : het ware onredelijk eenen schuldeischer kosten op te leggen, welke voor hem volstrekt zonder nut zijn gedaan; wie er voordeel hebben uit getrokken, behooren alléén den last er van te dragen.

— Men zie ook de wet van 26 December 1882 op de kostelooze rechtspleging in zake van faillissement (art. 5).

TWEEDE AFDEELING.

Van de voorrechten op roerende goederen.

18 (2100). De voorrechten zijn of algemeen, of bijzonder op zekere roerende goederen.

§ I.

Van de algemeene voorrechten op de roerende goederen.

19 (2101). De schuldvorderingen, op de roerende goederen in 't algemeen bevoorrecht, zijn de hierna uitgedrukte, en worden in de volgende orde uitgeoefend :

1° De gerechtskosten ten gemeenen nutte der schuldeischers gemaakt;

2° De begrafeniskosten naar den stand en het fortuin des overledenen;

3° De kosten van laatste ziekte gedurende een jaar;

WET VAN 25 APRIL 1896.

EENIG ARTIKEL. *Nummer 4 van artikel 19 der wet van 16 December 1851 op de voorrechten en hypotheken is door de volgende bepaling vervangen :*

4° Het loon der dienstboden voor het verschenen jaar en hetgene op het loopend jaar verschuldigd is; de bezoldigingen, kortingen of commissieloonen der bedienden voor zes maanden, en het loon der werklieden voor ééne maand.

Het bedrag van het voorrecht, wat de bedienden aangaat, zal 1500 franken niet mogen overtreffen.

5° De leveringen van levensmiddelen aan den schuldenaar en zijn gezin gedaan, gedurende de zes maanden.

De tijdvakken, bij die drie voorgaande paragrafen aangewezen, zijn die, welke den dood, de ontzetting van het recht van beheer en beschikking of de inbeslagneming der goederen voorafgaan.

Wanneer de waarde der onroerende goederen niet ten volle wordt opgelost in

de bevoorrechte of hypothecaire schuldvorderingen, wordt het deel van den prijs, dat verschuldigd blijft, bij voorkeur besteed tot betaling der schuldvorderingen in het tegenwoordig artikel vermeld.

— Bij dit artikel worden de woorden « roerende goederen » in den uitgestrektsten zin genomen en behelzen, bijgevolg, alles wat niet als onroerend door de wet erkend is.

— 1° « Het voorrecht der gerechtskosten » bij artikel 17 reeds vermeld, wordt hier slechts aangehaald ten einde er den rang van te bepalen ten opzichte der andere voorrechten op roerende goederen in het algemeen.

— 2° Eerbied wegens de dooden en openbare gezondheid eischen, dat de begrafenis aan niemand geweigerd worde : om die reden wordt aan de « begrafeniskosten » voorrecht verleend; maar, daar het onbillijk ware de belangen der andere schuldeischers uit loutere en noodelooze pracht te krenken, zoo heeft de wet bepaald, dat die kosten slechts bevoorrecht zijn voor zooveel zij in evenredigheid zijn « met den stand en het fortuin des overledenen. »

Onder begrafeniskosten worden verstaan alle hoedanige kosten, welke ter zake van den overledene zijn gemaakt van den stond des overlijdens af tot de teraardebestelling.

— 3° « De kosten der laatste ziekte » zijn bevoorrecht om te vermijden, dat men, uit vrees van onbeloond te blijven, de noodige hulp aan eenen ongegoeden zieke weigere.

De laatste ziekte is die, welke 's schuldenaars dood of verval van zaken voorafgaat.

— 4° « Dienstboden, bedienden en werklieden » hebben doorgaans geene andere middelen van bestaan dan hun loon; bovendien wordt het vermogen van hunnen meester en, bijgevolg, het gemeene pand van zijne schuldeischers door hun toedoen behouden en vermeerderd : daarin ligt de oorzaak van het voorrecht, waarmede hun goedvinden wordt begunstigd.

Ons artikel vermeldde oorspronkelijk, ten aanzien der bedienden, niets anders dan hun loon. De wet van 25 April 1896 heeft het voorrecht uitgebreid, met dien verstande dat niet alleen de vaste bezoldigingen maar ook alle gelijksoortige vergoedingen, door de meesters aan de bedienden toegekend, eveneens bevoorrecht zijn. Hieronder worden begrepen de kortingen (*remises*), alsmede de commissieloonen (*commissions*).

— 5° « Levensmiddelen » behelzen niet alleen de mondbehoeften, maar alles wat tot het bestaan van den schuldenaar en « zijn huisgezin » noodzakelijk is. Het is die noodzakelijkheid, welke den grond van het voorrecht uitmaakt; dus, wanneer leveringen aan den schuldenaar zijn gedaan, voor anderen dan hem zelven of zijn huisgezin, bestaat het voorrecht niet.

— Men bemerke, dat de voorrechten, bij deze drie laatste nummers vastgesteld, slechts bestaan voor zooveel de schulden, waaraan zij gehecht zijn, ontstaan zijn binnen eenen zekeren tijd, voor elk slag van schuld bijzonderlijk bepaald. Deze termijnen stemmen overeen met die der verjaring derzelfde schulden, en berusten op dezelfde beweegredenen, te weten : dat zoodanige schulden doorgaans, binnen die bepaalde tijdruimten en zonder aflevering van kwijtschrift, betaald worden en vervolgens na verloop van dien tijd als betaald moeten worden beschouwd.

De aanvang der termijnen, onder de nummers 3, 4 en 5 vermeld, wordt door het vóórlaatste lid van ons artikel bepaald. De termijnen klimmen op, te rekenen van den dag waarop de schuldenaar sterft of aan zijne verbintenissen niet meer kan voldoen. De wet bedoelt de faillietverklaring (art. 444, Wetb. van Kooph.), welke voor gevolg heeft dat de schuldenaar van rechtswege de beschikking en het beheer over zijne goederen verliest (*dessaisissement*), alsmede den staat van kennelijk onvermogen (*déconfiture*), welke door geen vonnis wordt uitgesproken, doch zich openbaart door de inbeslagneming der goederen, den schuldenaar toebehoorende.

— Al de schulden, bij ons artikel vermeld, werden bij het Burgerlijk Wetboek nog begunstigd met een voorrecht op de onroerende goederen in 't algemeen, wanneer de roerende goederen tot de volkomene betaling ontoereikend waren. Daaruit volgde, dat niettegenstaande alle mogelijke voorzorg, een schuldeischer, met hypotheek of bijzonder voorrecht op een onroerend goed voorzien, van zijn onderpand geheel of gedeeltelijk kon beroofd worden. Zulks was strijdig met den geest dezer wet, welke, zooals men hooger heeft gezien, bijzonderlijk ten doel heeft de leeningen op onroerende panden zooveel mogelijk te verzekeren; ook heeft de laatste zinsnede van ons artikel dit wisselvallig onroerend voorrecht afgeschaft met te schikken, dat de aangehaalde schuldvorderingen alleen zullen bevoorrecht zijn op hetgene op den koopprijs van het onroerend goed zal overblijven, na de volkomen betaling der schulden met hypotheek of voorrecht op dit goed verzekerd. En inderdaad, na kwijting dier schulden, valt het overige van den koopprijs bij de roerende goederen van den voormaligen eigenaar, en vermeerdert bijgevolg het onderpand der schuldvorderingen, welke op zijne roerende goederen in 't algemeen bevoorrecht waren.

§ II.

Van de voorrechten op zekere roerende goederen.

20 (2102). De schuldvorderingen, op zekere roerende goederen bevoorrecht, zijn :

1° De huren en pachten van onroerende goederen, op de vruchten van den oogst des jaars, en op de waarde van alles, wat het verhuurde huis of de pachthoeve stoffeert, en van alles, wat tot bebouwing der hoeve is dienende, te weten : voor twee verschenen jaren, als het een huis geldt; voor drie verschenen jaren, als het eene pachthoeve geldt; daarenboven voor het loopende jaar, alsook voor hetgene daarop

zal volgen, en zelfs, indien de pachtvoorwaarden geloofwaardig zijn, of, onderhandsch zijnde, eene zekere dagteekening hebben, voor alles wat te verschijnen staat; in dit laatste geval, hebben de andere schuldeischers het recht om het huis [of de landhoeve]*, voor het overige van den pacht, weder te verhuren en de pachten of huren te hunnen voordeele te nemen, op last echter om aan den eigenaar alles te voldoen, wat hem nog mocht verschuldigd zijn.

Hetzelfde voorrecht heeft plaats voor de huurherstellingen, en voor alles, wat de uitvoering der pachtvoorwaarden betreft*.

De eigenaar mag de roerende goederen aanslaan, die zijn huis of zijne landhoeve stoffeeren, wanneer zij zonder zijne toestemming verplaatst zijn geworden, en hij behoudt er zijn voorrecht op, mits hij daarvan den wedereisch gedaan hebbe, te weten : ten opzichte van het roerend goed, dat tot stoffeering eener pachthoeve diende, binnen eenen tijd van veertig dagen; en ten opzichte van het roerend goed, waarmede een huis gestoffeerd is, binnen den tijd van vijftien dagen;

2° De sommen over de zaden of over de kosten van den oogst des jaars verschuldigd, op den prijs van dien oogst, en die, welke verschuldigd zijn over alam tot de bebouwing dienende, op den prijs van dit alam;

3° De schuldvordering, op het pand dat in bezit is van den schuldeischer;

4° De kosten, tot instandhouding van de zaak gemaakt;

5° De koopprijs van niet betaalde roerende voorwerpen, indien zij nog in bezit zijn van den schuldenaar, hetzij hij op tijd of zonder tijd van betaling gekocht heeft.

Het voorrecht door de nummers 4 en 5 bepaald zal ophouden uitwerksel te hebben, indien die roerende voorwerpen door bestemming of inlijving onroerend geworden zijn, behalve wanneer het werktuigen en toestellen geldt in de nijverheidsgestichten gebruikt.

In dit geval en voor die voorwerpen zal het voorrecht behouden worden gedurende twee jaren te rekenen van de levering; echter zal het slechts uitwerksel hebben, voor zooveel de akte, welke den verkoop vaststelt, binnen de vijftien dagen na de levering, overgeschreven zij geworden op een bijzonder register gehouden ter griffie van de rechtbank van koophandel, in wier arrondissement de schuldenaar zijne woonstede heeft, en, bij gebrek aan woonstede, ter griffie van de rechtbank van koophandel, in wier arrondissement de schuldenaar zijn verblijf heeft. De griffier van de rechtbank zal gehouden zijn kennis te geven van deze overschrijving aan alle personen, die zulks verzoeken. De levering zal, behoudens tegenbewijs, door de boeken des verkoopers bewezen worden.

Ingeval de werktuigen of toestellen als onroerende goederen aangeslagen worden of de schuldenaar in failliet verklaard wordt vóór het verstrijken der twee jaren, zal het voorrecht blijven bestaan tot na de verdeeling der penningen of de vereffening der failliet.

Indien de verkoop zonder tijd tot betaling gedaan is, mag de verkooper de verkochte voorwerpen zelfs wedereischen, zoolang dezelve in 's koopers bezit zijn, en den herverkoop daarvan beletten, mits de wedereisch geschiede binnen de acht dagen na de levering, en de voorwerpen zich in denzelfden staat bevinden als tijdens de levering.

Het verval der rechtsvordering tot wedereisch brengt gelijkelijk het verval der rechtsvordering tot ontbinding mede, ten aanzien der andere schuldeischers.

Er wordt niets veranderd aan de wetten en gebruiken des koophandels ter zake van wedereisch;

6° De leveringen van eenen herbergier, op de goederen van den reiziger, welke in zijne herberg overgebracht zijn;

7° De vrachtkosten en medegaande uitgaven, op het vervoerde goed, zoolang de voerman het in handen heeft, en gedurende de vier en twintig uren, die op de aflevering aan den eigenaar of aan den bestemmeling volgen, mits deze er in het bezit van gebleven zijn.

8° De schuldvorderingen spruitende uit misbruiken en plichtschendingen door openbare ambtenaren in de uitoefening hunner bedieningen gepleegd, op de gelden van hunnen gestelden borgtocht, en op de kroozen, die er van mochten verschenen zijn.

*Wet van 15 April 1884 over leeningen voor den landbouw.

Art. 4. *Leeningen aan landbouwers gedaan kunnen gewaarborgd worden bij een*

voorrecht in de akte bedongen, en behelzende de voorwerpen, die bij artikel 20 van de wet van 16 December 1851 met het voorrecht van den verpachter zijn bezwaard.

Art. 9. *De verpachter is slechts bevoorrecht voor drie verschenen jaren pachtgeld, voor het loopende jaar en voor de schaden en interesten die hem mochten toegekend worden uit hoofde van niet uitvoering van des pachters verbintenissen tot de huurherstellingen en de landbewerking betrekkelijk.*

— De orde, waarnaar de voorrechten alhier worden aangehaald, is de orde niet, in welke zij uitgeoefend worden, wanneer zij samenloopen; die zal men bij de volgende afdeeling bepaald vinden.

— 1° Het voorrecht van den eigenaar berust op eene tweevoudige beweegreden : het is hoogst noodzakelijk, dat een ieder van woonst voorzien zij; en ten andere is het billijk, dat een verhuurder of verpachter moge rekenen op hetgene hij als natuurlijk onderpand van zijne inschuld aanziet. Dit natuurlijk onderpand bestaat in de roerende voorwerpen onder Nr 1 aangehaald.

De grondregel onder art. 12 hierboven aangewezen in acht nemende, zal men uit gemelde aanhaling afleiden : — dat al de roerende goederen, welke zich in het huis of op de hoeve bevinden, aan het voorrecht van den eigenaar niet onderworpen zijn, maar alleenlijk die, welke het huis of de hoeve in der daad « stoffeeren of tot de benuttiging ervan dienen » ; hieronder worden verstaan het huisraad, de koopwaren in eenen winkel of magazijn, de onbewerkte stoffen in een werkhuis, enz., maar niet, bij voorbeeld, de geldspeciën, juweelen, titelen van renten, enz., welke zich in een huis mochten bevinden ; — dat gemelde roerende goederen met het voorrecht bezwaard zijn, ofschoon zij den huurder of pachter niet toebehoorden ; tenzij de eigenaar daarvan tijdens het inbrengen dier voorwerpen in het huis of op de hoeve onderricht ware, alsdan kan hij die te goeder trouw als zijn natuurlijk onderpand niet aanzien ; doch eene latere onderrichting kan hem niet benadeelen ; — dat het voorrecht alleenlijk op gemelde roerende voorwerpen slaat, zoolang dezelve zich « op de hoeve of in het huis bevinden » ; zoodra zij van daar weggenomen zijn, valt het voorrecht.

Deze laatste afleiding in engen zin opgenomen zijnde, zou des eigenaars voorrecht door de kwade trouw van pachter of huurder te licht kunnen verijdeld worden ; daarom verleent de wet hem het vermogen om de weggenomene voorwerpen weder te eischen en in beslag te nemen, onder voorwaarde dat de wegruiming zonder zijne uitdrukkelijke of stilzwijgende toestemming zij geschied, en dat hij zijn wedereisch binnen de bepaalde tijdverloopen doe. — Deze tijdverloopen bedragen « vijftien » of « veertig dagen », naarmate de verplaatste roerende voorwerpen een huis stoffeerden of zich op eene pachthoeve bevonden ; doorgaans zal de eigenaar van een huis eerder van zoodanige verplaatsing onderricht zijn dan de eigenaar eener pachthoeve : daarin ligt de reden van dit verschil — Men bemerke, dat die tijdruimten beginnen te loopen van den dag zelven der verplaatsing, maar niet van den dag op welken de eigenaar daarvan is onderricht geworden.

Het woord « eigenaar », bij dit artikel gebruikt, moet niet letterlijk opgenomen worden ; want de schuldvordering van wie voortverhuurt heeft, ten aanzien van zijnen onderhuurder, dezelfde hoedanigheid als die van den eigenaar ten aanzien van zijnen onmiddellijken huurder, en wordt bijgevolg met hetzelfde voorrecht begunstigd.

— Om de uitgestrektheid van 's eigenaars voorrecht wel te verklaren, behoort men eenige onderscheidingen te maken :

a) Voor het verledene : welke ook de vorm der voorwaarden zij, authentiek of onderhandsch, met of zonder zekere dagteekening, zoo zal het voorrecht zich slechts uitstrekken tot de twee verschenen jaren, indien het een huis betreft ; en tot de drie verschenen jaren, indien het eene pachthoeve geldt ; voor de overige verschenen jaren zal de eigenaar met de andere schuldeischers samenkomen.

Indien langere pacht verschuldigd is, heeft de eigenaar dit alleen aan zijne nalatigheid te wijten, welke de belangen der andere schuldeischers niet schaden mag. Deze schikking belet ook den eigenaar door eene bedrieglijke verklaring den pachter of huurder, ten nadeele der andere schuldeischers, te begunstigen.

b) Voor het tegenwoordige en het toekomende, dient eene nieuwe onderscheiding gemaakt te worden :

Ten opzichte van « landhoeven » is de pachtprijs van het loopende jaar alléén bevoorrecht, volgens de bepaling van artikel 9 der wet van 15 April 1884.

Ten opzichte van « huizen » blijft nummer 1 van ons artikel in voege. De duur van het voorrecht verschilt, naar gelang de pachtvoorwaarden, al of niet, « geloofwaardig zijn of, onderhandsch zijnde, eene zekere dagteekening hebben » ; in het eerste geval strekt het voorrecht zich uit tot het loopende jaar en alle volgende jaren die te verloopen blijven, en in het tweede geval, alleenlijk tot het loopende jaar en het jaar dat daarop zal volgen.

Wanneer de eigenaar krachtens zijn voorrecht over het loopende en de nog te verschijnen jaren is voorop betaald, is hij geheel buiten schade gesteld : het ware onrechtvaardig hem tevens het genot van het verhuurde huis te laten, en daarom zullen de schuldeischers, te wier nadeele de bevoorrechte betaling gedaan is, vermogen het huis weder te verhuren voor den geheelen tijd, waarvoor de eigenaar bevoorrecht was, alsook de huurgelden te hunnen voordeele te nemen, onverschillig of de voorwaarden zekere dagteekening hebben of niet.

— « De huurherstellingen en alles wat de uitvoering der pachtvoorwaarden betreft » zijn voor dezelfde reden bevoorrecht als de pacht- en huurgelden zelven. Echter zal men opmerken, dat dienaangaande niet te onderscheiden is, of de voorwaarden al of niet zekere dagteekening dragen : de huurherstellingen zijn door de wet of de plaatselijke gebruiken te laste van

den pachter of huurder gelegd, en dit onaangezien den vorm en de dagteekening der voorwaarden; de wezenlijke staat des huizes of der hoeve duidt klaarblijkelijk de noodzakelijkheid dier herstellingen aan.

« Alles wat de uitvoering der pachtvoorwaarden betreft » : de oorspronkelijke tekst, die alléén voor huizen in voege is gebleven, waarborgde aan den verpachter het middel om de betaling te erlangen van alle geldsommen, welke hem wegens eenige bepaling der pachtvoorwaarden konden verschuldigd zijn ; doch art. 9 der wet van 15 April 1884 over leeningen voor den landbouw beperkt het voorrecht, ten opzichte van landhoeven, « tot de schadevergoedingen welke aan den verpachter mochten toegekend worden uit hoofde der niet nakoming van 's pachters verbintenissen aangaande de huurherstellingen en de landbewerking. »

— « Leeningen aan landbouwers gedaan » kunnen bevoorrecht worden op dezelfde goederen, welke het onderpand van den eigenaar uitmaken. Doch dit voorrecht van den geldschieter wordt niet van rechtswege verkregen, maar moet bedongen worden ; het strekt zich uit tot alle leeningen, welke aan den landbouwer gedaan worden, zelfs met andere doeleinden dan het rechtstreeksch belang van den landbouw : de reden dezer bepaling is, dat de voorschotten het betaalvermogen van den landbouwer vermeerderen en aldus zijnen toestand, zelfs tegenover den eigenaar, verbeteren.

— 2° Medewerken tot het voortbrengen van den oogst van eenen schuldenaar is het gemeene onderpand zijner schuldeischers vermeerderen; daarom zijn « de sommen over de zaden en over de kosten van den oogst verschuldigd » op den prijs ervan bevoorrecht. Men bemerke de woorden, « oogst des jaars »; wat aangaat oogsten van voorgaande jaren, zijn de zaadgelden en andere kosten niet bevoorrecht.

De sommen, over akkerbouwalam verschuldigd, zijn geene mindere gunst waardig; zij zijn op den prijs van dit alam bevoorrecht. De wet zegt : « de sommen over alam verschuldigd » ; deze uitdrukking is algemeen en behelst niet alleen den prijs van aankoop, maar ook alles wat voor herstelling kan verschuldigd zijn.

— 3° Zonder « pand » zou de schuldeischer het contract niet aangegaan hebben, waaruit de schuld is ontstaan, ofwel de betaling der reeds bestaande schuld bij gedwongene uitvoering gevorderd hebben; het is dus billijk, dat hij bij voorkeur op het pand betaald worde. — Doch, opdat het voorrecht kunne uitgeoefend worden, is het noodzakelijk dat de pleegvormen, voorzien door de art. 2074 en volgende B. W. nagekomen worden, en het pand wezenlijk aan den schuldeischer afgeleverd zij. (art. 2076 B W.)

— 4° « De kosten tot instandhouding der zaak gedaan » zijn die van herstelling, alsook die welke gemaakt zijn om de zaak tegen vernieling of dringend gevaar te verhoeden. Zij strekken tot nut van al de schuldeischers; zonder die kosten zou hun gemeen onderpand in waarde verminderd, misschien verloren zijn. Het is rechtvaardig, dat zij bevoorrecht worden.

Dit voorrecht slaat op den prijs der instandgehoudene zaak, zoolang die in het bezit van den schuldenaar is; heeft hij er zich van ontmaakt, zoo is het voorrecht vervallen, want voorrechten volgen de roerende goederen in handen van derden niet. Zulks moet men op het volgende voorrecht ook toepassen.

— 5° Aankoopen is zijn vermogen en vervolgens het gemeene onderpand zijner schuldeischers vermeerderen; vandaar het voorrecht van den « koopprijs van niet betaalde roerende voorwerpen », welke tot des schuldenaars vermogen behooren. Het bezit in handen van den kooper is een noodzakelijk vereischte van het voorrecht, waarvan hier spraak is, naar aanleiding van den regel dat de schuldeischer geen recht van heerschappij over de aan het voorrecht onderworpen zaak heeft.

De tijd, voor de betaling bedongen, is niet onverschillig voor de zakelijke rechten, welke ons artikel bijzonderlijk aan den verkooper, bij gebreke van betaling, toekent. Is de verkoop « op termijn » geschied, zoo zal de verkooper slechts het voorrecht kunnen doen gelden; maar is de verkoop « zonder tijd van betaling » gepleegd, zoo is het recht van den verkooper tweevoudig : hij kan het voorrecht uitoefenen, ofwel vorderen, dat de verkochte zaak hem wedergegeven worde. Dat laatste recht wordt in den tekst oneigenlijk « wedereisch » (*revendicatio*) genoemd, want de rechtsvordering tot wedereisch behoort den « eigenaar » alleen, en volgens het grondbeginsel bij art. 1583 B. W. aangenomen, wordt de kooper eigenaar der gekochte zaak van het oogenblik, dat de overeenkomst is gesloten. Dit uitzonderlijk recht is aan de Romeinsche wet ontleend, alwaar het met reden « *reivindicatio* » genoemd werd, mits de verkooper als eigenaar en de kooper als wederroepelijke bezitter der verkochte en geleverde zaak aldaar werden aangezien, zoolang de koopprijs niet was betaald, wanneer de verkoop zonder termijn van betaling aangegaan was.

Om dit recht van wedereisch met de belangen van derden overeen te brengen, is hetzelve bij ons artikel aan verscheidene voorwaarden onderworpen, bij gebreke waarvan het recht vervalt.

Buiten de zakelijke rechten, waarover daareven is gehandeld geworden, heeft de verkooper, ingeval de koopprijs niet betaald wordt, nog eene persoonlijke rechtsvordering tot ontbinding van den verkoop (art. 1184, 1654 B.W.), zonder dat alhier de verkoop met of zonder termijn in aanmerking genomen worde. Het is aan derden onverschillig of eene roerende zaak, die zij als hun onderpand aanzien, hun krachtens eene actie tot ontbinding van verkoop of krachtens eenen wedereisch ontnomen worde : hun belang, hetwelk de wet altijd zoekt te beveiligen, vereischt dat de eene actie niet minder beperkt zij dan de andere; daarom bepaalt de voorlaatste zinsnede van Nr 5 van ons artikel « dat het verval der rechtsvordering tot wedereisch gelijkelijk het verval der rechtsvordering tot ontbinding van den verkoop ten aanzien der andere schuldeischers medebrengt ».

Hier is eene ongerijmdheid aan te stippen : uit het voorgaande blijkt, dat de wet een onderscheid maakt tusschen den verkooper, die aan

zijnen kooper tijd tot betaling heeft verleend, en dien, welke zonder termijn heeft verkocht, met het oogmerk om den laatste meer dan den eerste te begunstigen. Beiden hebben krachtens art. 1184 en 1654 B. W. de actie tot ontbinding van den verkoop, welke ingevolge art. 2262 B. W. door dertig jaren verjaart; doch om de reden hiervoren aangehaald is die lange verjaring den verkooper ontnomen, en zijne actie vervalt, indien zij binnen de acht dagen der levering niet is ingesteld. Maar men neme wel in aandacht, dat dit verval na verloop van acht dagen slechts plaats heeft, wanneer de verkoop « zonder termijn » is gedaan; want de wet zegt : « Het verval der actie tot wedereisch brengt het verval der actie tot ontbinding van den verkoop mede, » derwijze dat het verval der actie tot ontbinding van het verval der actie tot wedereisch afhangt, en aangezien voor den verkooper « op termijn » geene actie tot wedereisch bestaat, is het onmogelijk dat derzelver verval het te niet gaan van zijne actie tot ontbinding medeslepe; deze laatste wordt bijgevolg door het gemeene recht geregeld, en door de langste verjaring bepaald, zoodanig dat het recht van den verkooper, welken de wet meest wil begunstigen, na acht dagen vervalt, terwijl hij, die met minder gunst wordt behandeld, zijn recht gedurende dertig jaren blijft behouden.

— « In geval de schuldenaar in failliet wordt verklaard », kan de verkooper in het algemeen, noch zijn voorrecht, noch zijne actie tot wedereisch, welke ons artikel hem verleent, noch die tot ontbinding van den verkoop doen gelden (art. 546 wet van 18 April 1851). Onder al de omstandigheden, waarin die rechten het best tot nut zouden kunnen strekken, komt de failliet van den schuldenaar als de voornaamste voor; de ondervinding heeft echter geleerd, dat die rechten in geval van failliet zoo menigvuldige processen te weeg brachten, dat het noodzakelijk was daar een eind aan te stellen; de schikking van gemeld artikel 546 heeft den wetgever een onfeilbaar middel geschenen.

Aangaande wedereisch ter zake van koophandel, zie men de wet van 18 April 1851, artikel 566 en volgende.

De voorrechten bij de Nrs 4 en 5 geregeld slaan alleen op bepaalde roerende goederen; wanneer de zaken, die daarmede belast zijn, van aard veranderen en « door bestemming of inlijving onroerend worden », verliezen zij haar zelfstandig bestaan en kunnen aan geen bijzonder voorrecht meer verbonden worden. Doch ter gunst van handel en nijverheid worden « de werktuigen en toestellen in de nijverheidsgestichten gebruikt » bij wetsverzinsel eenigermate aangezien als hun zelfstandig bestaan te behouden, maar dit op voorwaarde van openbare bekendmaking op de wijze als ons artikel klaarlijk voorschrijft, opdat derden daaromtrent zouden onderricht zijn; en alleen voor twee jaren, d. w. z. gedurende den termijn welke doorgaans tot betaling van dergelijke werktuigen wordt verleend. Na het verstrijken van dien tijd vervalt die uitzonderlijke toestand, tenzij « vóór het verstrijken de werktuigen of toestellen als onroerende goederen aangeslagen worden of de schuldenaar in failliet verklaard wordt »; want in deze gevallen is het den schuldeischer onmogelijk de betaling te vorderen zonder de uitstellen te gedoogen, welke de inbeslagneming of de failliet noodzakelijk medebrengen.

— 6° De herbergier is door zijn beroep verplicht met onbekenden in verhandeling te komen zonder hunne gegoedheid te kunnen onderzoeken, bovendien is hij nog als bewaarnemer verantwoordelijk over de goederen door den reiziger in zijne herberg gebracht; daarom verbindt de wet die goederen bij voorrecht aan de betaling der leveringen, welke de herbergier als herbergier aan de reizigers als reizigers gedaan heeft; uit hoofde van andere schulden zelfs van denzelfden aard, maar tijdens eene voorgaande reis gemaakt, zou hij zijn voorrecht niet kunnen inroepen.

Dit voorrecht bestaat slechts zoolang des reizigers goederen in de herberg zijn, tenware men die bedrieglijk hadde weggenomen.

Ons artikel verstaat door « herberg » een huis, waar reizigers zich voor eenen korten tijd vestigen, maar niet eene plaats, waar men slechts drank verteert; zoo dient men de « herberg » van de « kroeg » en den « herbergier » van den « tapper » te onderscheiden : drinkgelag is niet bevoorrecht.

— 7° De voerman vergemakkelijkt de handelsbetrekkingen, hij is bij beroep verplicht zich ten dienste van onbekenden te houden, en hij is verantwoordelijk over hetgene hem is toevertrouwd : al die beweegredenen hebben zijn voorrecht te weeg gebracht.

Dit voorrecht strekt zich uit tot de « vrachtkosten en medegaande uitgaven, » dit is te zeggen alle verschotten uit oorzaak van het vervoerde goed gedaan. Het kan zich niet uitstrekken tot de kosten van een voorgaande vervoer, tenware het laatste vervoer met eene of meer voorgaande krachtens ééne en dezelfde overeenkomst gedaan ware.

Het voorrecht verbindt het vervoerde goed, zoolang het de voerman onthoudt en gedurende vier en twintig uren na de aflevering aan den eigenaar of bestemmeling; dit laatste uitstel wordt hem verleend, omdat het den voerman niet altijd mogelijk is de betaling van zijne kosten op het oogenblik der aflevering te eischen, mits een onderzoek der vervoerde goederen dikwijls noodzakelijk is. Het voorrecht vervalt vóór het verstrijken der vier en twintig uren, wanneer de bestemmeling zich van het vervoerde goed heeft ontmaakt; want voorrechten volgen geene roerende goederen in handen van derden.

— 8° De wet verplicht de bijzonderen om, tot het verrichten van zekere zaken zich van de tusschenkomst van openbare ambtenaren te bedienen; het is recht, dat hun een waarborg worde verleend tegen de nalatigheid, de misbruiken en knevelarijen dezer laatsten. Om die reden worden de schuldvorderingen, uit zoodanige oorzaken spruitende, bevoorrecht op den borgtocht dien de openbare ambtenaren tijdens hunne inambttreding verplicht zijn te stellen.

§ III.

Van den rang van voorrechten op roerende goederen in geval van samenloop onderling.

Zooals men bij artikel 13 heeft gezien, wordt de voorrang onder bevoorrechte schuldvorderingen geregeld volgens derzelver hoedanigheid; bij deze paragraaf wordt die rangschikking der samenloopende schuldvorderingen, op roerende goederen bevoorrecht, zooveel mogelijk bepaald. Echter kunnen die schuldvorderingen op zoo menigvuldige verschillende wijzen samenloopen, dat het den wetgever onmogelijk was die alle te voorzien : hij heeft zich moeten bepalen tot het aanwijzen van eenige regelen, naar welke de rechter, zelfs in de onvoorziene gevallen, zich gedragen zal.

21. Gerechtskosten hebben den voorrang op al de schuldvorderingen, in welker belang zij gedaan zijn.

— Dit artikel is slechts eene herhaling van de artikelen 17 en 19, 1°.

— Onmiddellijk na de gerechtskosten komt het voorrecht, bij art. 23 van de wet van 11 Juni 1874 (Wetb. v. Koophandel, Boek 1, tit. X) verleend aan den verzekeraar op de verzekerde zaak voor het bedrag van twee jaarpremiën, met ontslag van inschrijving.

22. Kosten tot instandhouding der zaak gemaakt hebben voorrang op de vroegere voorrechten.

Zij hebben zelfs, in alle gevallen, voorrang op het voorrecht in de drie laatste nummers van artikel 19 begrepen.

— « De kosten van instandhouding » hebben aan de schuldeischers, wier inschuld reeds bestond, hun onderpand behouden; zij zijn in derzelver belang gedaan ; het is dus billijk, dat zij op dezelve voorrang hebben.

Wat aangaat de schuldeischers, wier schuldvorderingen ontstaan zijn, nadat de kosten van instandhouding gemaakt zijn, zij zouden in geval van verlies der instandgehoudene zaak, ofwel met den schuldenaar niet gehandeld, ofwel eenen anderen waarborg geëischt hebben; de kosten van instandhouding zijn dus in hun belang niet gedaan, en dezelfde reden van voorrang bestaat te hunnen aanzien niet.

Die onderscheiding van tijd zal nogtans op het voorrecht der kosten van laatste ziekte, van huurloon en van levering van levensbehoeften niet toegepast worden; want krachtens de laatste zinsnede van ons artikel zullen die voorrechten « in alle gevallen » den voorrang der kosten van instandhouding moeten gedoogen, dat is te zeggen : of die kosten vóór of na het ontstaan van gemelde schuldvorderingen zijn gemaakt.

23. De pandhebbende schuldeischer, de herbergier en de voerman hebben de voorkeur op den verkooper van het roerend voorwerp, dat hun tot pand strekt, tenware zij geweten hadden, toen zij hetzelve ontvingen, dat de prijs er van nog verschuldigd was.

Het voorrecht van den verkooper wordt slechts uitgeoefend na dat van den eigenaar des huizes of der pachthoeve, tenware de verkooper, tijdens het vervoeren der roerende goederen in de verhuurde plaatsen, den verhuurder verwittigd had, dat de prijs derzelve niet betaald was.

— « De pandhebbende schuldeischer, de herbergier en de voerman hebben de voorkeur op den verkooper », omdat zij verplicht zijn de panden aan te nemen, welke hun aangeboden worden, zonderdat het hun mogelijk is te onderzoeken of die voorwerpen onbelast den schuldenaar toebehooren, terwijl de verkooper voor zijne betaling andere voorzorgen kan nemen. Nogtans, indien zij wisten, « toen zij die voorwerpen ontvingen », dat dezelve met voorrecht van den verkooper belast waren, zouden zij hunnen voorrang verliezen, mits deze op de onderstelde onwetendheid gegrond is. Eene latere onderrichting kan hun niet schaden; want, in dit geval, zijn zij aan geene kwade trouw schuldig, en het zou hun doorgaans onmogelijk zijn van den schuldenaar eene meerdere zekerheid te bekomen.

Onder art. 20, Nr 1, heeft men gezien, op welke goederen de eigenaar van een verhuurd huis of eene verpachte landhoeve bevoorrecht is. Zijn voorrecht slaat op die goederen, derzelver prijs van aankoop moge betaald zijn of niet; want zoohaast zij het verhuurde huis of de verpachte hoeve stoffeeren, moet de eigenaar die als zijn natuurlijk onderpand aanzien. Doch, daar niemand uit zijne kwade trouw kan voordeel trekken, zal hij zijnen voorrang op den verkooper verliezen, wanneer het gebrek van betaling hem op het oogenblik van het invoeren niet onbekend was.

De vergelijking der uitdrukkingen : « tenware zij geweten hadden », en « tenware de verkooper den verhuurder verwittigd had », welke men in de twee zinsneden van ons artikel vindt, heeft aanleiding gegeven tot de meening, dat eene hoedanige kennis der nietbetaling genoegzaam is om aan pandhebbenden, herbergiers en voermans hunnen voorrang te doen verliezen, terwijl de verhuurder zijnen voorrang behoudt, wanneer de verkooper hem niet bij deurwaarder beteekent, dat de koopprijs onbetaald is. Doch sommige rechtsgeleerden denken, dat eene hoedanige kennis voor den verhuurder evenals voor de vorige schuldeischers voldoende is. De verkooper zal voorzichtig handelen met van den eigenaar eene erkentenis te vragen, of, indien hij zulks weigert, de beteekenis te doen.

24. De sommen, over de zaden of over de oogstkosten van het jaar verschuldigd, worden op den prijs van dien oogst betaald, en de sommen, verschuldigd over alam tot de bebouwing dienende, op den prijs van dit alam bij voorkeur op den verpachter in het een en het ander geval.

— Levering van zaden, bewerking van den oogst, levering en instandhouding van akkerbouwalam, strekken tot het voortbrengen van « den oogst des jaars », op welken de verpachter bevoorrecht is : zij vermeerderen dus zijn onderpand ; het ware onrechtvaardig die kosten en leveringen niet bij voorrang op het pachtgeld te betalen.

Deze betaling bij voorkeur zal gedaan worden, al was de verhuurder met de schulden bekend of niet bekend : dit is de zin der woorden « in het een en het ander geval. »

Wanneer al die schuldvorderingen samenloopen, zullen zij, naar luid van artikel 14, pondspondsgewijze betaald worden.

25. Het voorrecht der begrafeniskosten overtreft al de andere voorrechten, ter uitzondering van het voorrecht der gerechtskosten, van het voorrecht der kosten later gemaakt tot instandhouding der zaak, en van het voorrecht des herbergiers, des voermans en des pandhebbenden schuldeischers, voor zooveel de verkooper der in pand gegevene zaak de voorkeur op deze laatsten niet heeft.

— De verhevene redenen van openbaar belang en van menschlievendheid, op welke het voorrecht der begrafeniskosten is gegrond, hebben ook den voordeeligen rang medegebracht, in welken hetzelve hier wordt geplaatst. Weinige schuldvorderingen hebben de voorkeur op die der begrafeniskosten : het zijn de gerechtskosten voor zooveel zij tot nut der schuldeischers van begrafeniskosten hebben kunnen strekken, en de kosten van instandhouding « na » het ontstaan van het voorrecht van begrafeniskosten gemaakt, mits zonder die de schuldeischer der begrafeniskosten zijn pand zou verloren hebben. Hebben ook de voorkeur : het voorrecht van den pandhebbende, van den herbergier en van den voerman, welke twee laatste als pandhebbenden gehouden worden, omdat de wet, in die gevallen, de verbondene zaak aanziet als zoodanig aan de schuld verknocht, dat de schuldenaar en vervolgens zijne andere schuldeischers dezelve niet kunnen terugvorderen zonder den pandhouder schadeloos te stellen ; art. 2078 B. W. bepaalt zelfs dat de pandhouder zich eenigermate de verpande zaak mag toeëigenen.

Doch die voorrang van pandhebbenden op schuldeischers van begrafeniskosten is niet onbeperkt : wanneer, naar luid van artikel 23, hun voorrecht voor dit van den verkooper moet wijken, zullen zij ook hunnen voorrang op de begrafeniskosten verliezen. Deze gaan immers altijd vóór den onbetaalden koopprijs; en wanneer de onbetaalde koopprijs het voorrecht van pandhebbenden doet wijken, ware het met de gezonde reden strijdig aan dit laatste den voorrang op de begrafeniskosten te verleenen.

26. Boven de andere algemeene voorrechten hebben de bijzondere voorrechten den voorrang.

— De andere algemeene voorrechten, waarvan dit artikel gewaagt, zijn die van kosten der laatste ziekte, die van loon van dienstboden, bedienden en werklieden, en die van leveringen van levensbehoeften.

Uit reden van menschlievendheid zijn de kosten van laatste ziekte ten minste zooveel gunst waardig als de begrafeniskosten ; maar de schikking van ons artikel is stellig : zij zijn op den laatsten rang der bevoorrechte schuldvorderingen op roerende goederen geplaatst. Het is te betreuren, dat de wetgever in het najagen van welluidendheid zoodanige onachtzaamheid heeft begaan.

DERDE AFDEELING.

Van de voorrechten op de onroerende goederen.

Wat onder art. 21 is aangeteekend nopens het voorrecht van den verzekeraar is ook op verzekerde onroerende goederen toepasselijk.

27 (2103). De schuldeischers, op onroerende goederen bevoorrecht, zijn :

1° De verkooper op het verkochte onroerend goed, voor de betaling van den koopprijs;

2° De mederuilers, op de wederkeerig in ruiling gegevene onroerende goederen. voor de betaling der opleggen en uitkeeringen, en ook voor de vaste som, welke bij de akte mocht bepaald zijn ten titel van schaden en verliezen voor het geval van uitwinning;

3° De schenker, op het geschonken onroerend goed, voor de geldelijke lasten of andere effene prestatiën aan den begiftigde opgelegd;

4° De medeërfgenamen of deelgenooten, te weten :

Voor de betaling van opleggen of uitkeeringen van kavels, op al de onroerende goederen begrepen in den kavel met den opleg belast, tenware het voorrecht, bij de akte van verdeeling, op één of meer dier onroerende goederen beperkt ware;

Voor de betaling van den prijs der koopveiling, op het bij veiling verkochte goed;

Voor den waarborg bij art. 884 van het Burgerlijk Wetboek vastgesteld, op al de onroerende goederen in den kavel der waarborgers begrepen, tenzij de akte van verdeeling het voorrecht op een deel dier onroerende goederen beperke. Dit voorrecht zal slechts bestaan voor zooveel de akte van verdeeling het beding van eene vaste som voor het geval van uitwinning zal bevatten;

5° De aannemers, bouwmeesters, metselaars en andere werklieden, welke gebezigd worden tot het ontginnen van lan-

derijen of droogmaken van moerassen, tot het maken, hermaken of herstellen van gebouwen, vaarten, of welke andere werken ook, mits er echter door eenen deskundige, ambtshalve benoemd door den voorzitter der rechtbank van eersten aanleg, in wier rechtsgebied de goederen gelegen zijn, voorafgaandelijk een proces-verbaal opgemaakt zij, de ingeschreven schuldeischers behoorlijk geroepen zijnde, ten einde den toestand der plaatsen vast te stellen betrekkelijk de werken, welke de eigenaar zal verklaren voornemens te zijn te doen verrichten, en mits de werken, uiterlijk binnen de zes maanden na hunne voltrekking door eenen insgelijks ambtshalve benoemden deskundige opgenomen zijn.

Doch het bedrag van het voorrecht mag de waarde bij het tweede proces-verbaal bewezen niet te boven gaan, en hetzelve bepaalt zich tot de meerdere waarde, welke tijdens de vervreemding van het onroerend goed bestaat, en voortkomt uit de daaraan verrichte werken.

— 1° Dezelfde reden, waarop het voorrecht van den verkooper van roerende goederen is gegrond, heeft ook het voorrecht van den verkooper van onroerende goederen medegebracht. Dit voorrecht verbindt het verkochte goed met alle zijne aankleven, en strekt zich uit tot den prijs of het deel van den prijs, welke volgens de akte van verkoop is onbetaald gebleven (art. 30). Indien die akte kwijtschrift inhield, en een wederschrift bevestigde, dat de prijs nog verschuldigd is, zou het voorrecht niet kunnen ingeroepen worden; want wederschriften zijn bestemd om tusschen partijen geheim gehouden te worden, en blijven jegens derden zonder uitwerksel.

De koopprijs behelst niet alleen de geldelijke lasten, maar ook al de vastbepaalde prestatiën, tot welke de kooper zich verbonden heeft om den eigendom van het verpachte goed te bekomen.

— 2° Het voorrecht van mederuilers heeft dezelfde oorzaak als dit van verkoopers. De ruiling wordt door dezelfde grondregelen beheerd als de verkoop; het eenig verschil tusschen verkoop en ruiling bestaat hierin, dat bij verkoop de prijs voornamelijk in eene geldsomme, en bij ruiling in eene bepaalde zaak bestaat.

Het voorrecht van mederuilers slaat op het in ruiling gegevene goed en heeft tweeërlei verschillende voorwerpen :

a) « De betaling der opleggen en uitkeeringen », dat is hetgene de eene ruilingdoende aan den anderen moet betalen om de ongelijke waarde der twee verwisselde goederen te evenaren, bijgevolg anders niets dan de koopprijs van een deel van het verwisselde goed, dat meerder dan het andere in waarde was.

b) « De vaste som bij de akte bepaald ten titel van schaden en verliezen voor het geval van uitwinning ». Wie bij uitwinning wordt beroofd van eene zaak, welke hij bij ruiling had bekomen, zal volgens artikel 1705 B. W. het recht hebben om de zaak, welke hij in de plaats had gegeven, weder te eischen of om schaden en verliezen te vorderen; voor dit laatste geval is de zaak, welke men in ruiling heeft gegeven, bijzonderlijk aan de betaling van schaden en verliezen verbonden, en opdat derden de uitgestrektheid van dien last mogen kennen, vereischt de wet, dat die schaden en verliezen bij de akte van ruiling zelve geschat worden. Is de schadeloosstelling, welke naderhand aan den uitgewonnen wordt toegewezen, hooger dan die schatting, zoo zal zij slechts tot het beloop der schatting bevoorrecht zijn, en voor het overige, op den voet der enkele handschriftelijke schuldvorderingen gesteld worden.

— 3° De schenking is uit haren aard kosteloos; nogtans kunnen als voorwaarden eenige lasten aan den begiftigde worden opgelegd : alsdan kan de schenking tot beloop der lasten eenigermate als verkoop, en de bedongene lasten als verkoopprijs aangezien worden Dit in acht nemende, heeft de wetgever aan den schenker voor het bedrag der lasten een voorrecht verleend op het geschonken goed; doch de schenker zal dit voorrecht slechts kunnen inroepen, voor zooveel « in de akte zelve van schenking, die geldelijke lasten of effene prestatiën, uitdrukkelijk aangewezen zijn », dit opdat zij aan derden niet zouden onbekend blijven.

Wat men bij « geldelijke lasten » moet verstaan, wijst zich zelven uit; maar de uitdrukking « effene prestatiën » behoort verklaard te worden : de lasten aan den begiftigde opgelegd kunnen bestaan in allerhande verbintenissen, eene andere zaak dan eene geldsomme tot voorwerp hebbende, bij voorbeeld, levering in natuur, dienstbewijs, enz ; had de wet enkelijk bevolen deze lasten in de akte van schenking te vermelden, zoo zouden de derden derzelver geldelijke aangelegenheid zelf moeten schatten om te kunnen afmeten, welke waarde het geschonken goed in handen van den begiftigde wezenlijk heeft; zulks ware voor hen moeilijk en altijd onzeker; nu, hiervoren is reeds meermalen gezegd, dat het bijzonder doel dezer wet is de onroerende gegoedheid vast bekend te maken, en zulks kon niet geschieden zonder dergelijke onzekerheid uit den weg te ruimen, daarom wil de wet dat de aangelegenheid van die lasten, in de akte van schenking zelve, op eene bepaalde geldsomme geschat worde. Dit noemt ons artikel « effene prestatiën ».

— 4° De gelijkheid van kavels is aan het wezen van alle verdeeling eigen; « het voorrecht van medeërfgenamen en deelgenooten » is de waarborg van die gelijkheid. — Men bemerke de woorden « medeërfgenamen of deelgenooten » : de regelen van verdeeling en de rechten, die er uit volgen, zijn altijd dezelfde, zonder te letten of de gemeene eigendom der te verdeelen goederen uit erfenis of uit alle andere oorzaak voortkomt.

Het voorwerp van dit voorrecht kan drieërlei zijn :

a) « De betaling der opleggen en uitkeerin-

gen ». Het kan zich voordoen, dat onverdeelde onroerende goederen niet in gelijke aandeelen kunnen gesplitst worden, en dat de mededeelers, om de gelijkheid te herstellen, overeenkomen, dat wie den voordeeligsten kavel zal verkrijgen, eene bepaalde geldsomme zal opleggen aan dien, wien de kleinste kavel ten deele valt; deze som wordt « opleg of uitkeering » genoemd, en is met voorrecht verzekerd op al de onroerende goederen begrepen in den kavel, welke er mede is belast. Nogtans, daar het kan gebeuren, dat een mindere waarborg voldoende is om den bedongen opleg te verzekeren, staat het den deelgenooten vrij dit voorrecht op één of meer onroerende goederen van den verbonden kavel te beperken, maar alsdan moet zulks « in de akte van verdeeling zelve » vermeld worden, opdat derden weten zouden, welke goederen van het voorrecht vrij, en welke andere er mede belast zijn.

b) « De betaling van den prijs der koopveiling ». Het is niet zelden dat medeëigenaars over het samenstellen van kavels niet overeenkomen, ofwel er belang bij hebben de goederen in hun geheel te laten; want sommige onroerende goederen zijn van dien aard, dat zij zonder verlies niet kunnen verdeeld worden; in deze gevallen worden de onroerende goederen te koop geveild en de koopprijs onder de medegerechtigden verdeeld. Dan is er eigenlijk verkoop, en, bij toepassing van Nr 1 hierboven, is de koopprijs op het te koop geveilde goed bevoorrecht.

c) « De waarborg bij artikel 884 B. W vastgesteld ». Krachtens gemeld artikel en binnen de beperkingen bij hetzelve bepaald, blijven alle deelgenooten, na de kaveling, wederzijds aan waarborg over stoornis en uitwinning verbonden. Deze verbintenis wordt alhier met voorrecht verzekerd op al de onroerende goederen in hunne kavels begrepen. Het staat hun vrij nogtans, bij gemeen verdrag, die zekerheid te verminderen en op één of meer bepaalde goederen te vestigen, mits zulks « in de akte van verdeeling vast te stellen », nogmaals om derden er van te onderrichten.

De schadeloosstelling, welke eene uitwinning kan medebrengen, is tijdens de verdeeling onzeker en onbepaald; nogtans zullen de deelgenooten dezelve « in de akte van kaveling » moeten schatten op straf van het voorrecht te verliezen. Dit is wederom een gevolg van het grondbeginsel van bekendmaking van onroerende zakelijke rechten, in het belang van derden aangenomen. Alhoewel de verbintenis tot schadeloosstelling niettegenstaande die schatting onzeker blijft, is zij niet meer onbepaald, en de derden zijn onderricht van het hoogste bedrag der schuldvordering, waarover het verbondene goed gevaar loopt te moeten verantwoorden.

— 5° De aannemers, bouwmeesters en al de werkers, bij ons artikel opgenoemd, vermeerderen door hun toedoen de gegoedheid van den schuldenaar: het is billijk, dat zij voorrecht genieten. Het belang zelfs van de andere schuldeischers vereischt dit voorrecht; want, zonder dit, zouden de aangewezene werken ongedaan blijven en des schuldenaars goederen zouden in waarde verliezen. Echter kan het voorrecht van aannemers, bouwmeesters, enz. de andere schuldeischers niet benadeelen, mits het alleenlijk « de meerdere waarde » verbindt, welke de gedane werken aan de goederen hebben bijgebracht.

Om die meerdere waarde vast te stellen, schrijft ons artikel zekere pleegvormen voor, welke de aannemers enz., zullen naleven op straf van hun voorrecht te verliezen:

Zij zullen vóór het aangaan der werken en ten langste binnen de zes maanden na derzelver voltrekking, den toestand der plaatsen, telkens door eenen deskundige doen vaststellen: zulks om de waarde van het goed op die twee tijdstippen te bepalen, en aldus de meerdere waarde bij vergelijking schatbaar te maken. — Doorgaans waar onderzoek van deskundigen noodig is, laat de wet aan partijen toe, die bij gemeen verdrag aan te stellen; hier bij uitzondering moeten de deskundigen ambtshalve door den voorzitter der rechtbank benoemd worden: zulks om te vermijden dat de eigenaar en de werker eenen deskundige mochten kiezen, welke op hun gemeen verzoek, ten nadeele der ingeschrevene schuldeischers, een bedrieglijk proces-verbaal opmake. — Daarenboven zullen de ingeschrevene schuldeischers, 't is te zeggen de thans belanghebbende derden, bij de bewerkingen van den deskundige worden geroepen, opdat zij door hen zelven nazien, of hunne belangen niet bedrieglijk miskend worden.

Buiten die strenge pleegvormen worden, bij de laatste zinsnede van ons artikel, nog de volgende beperkingen aan het voorrecht van aannemers, bouwmeesters, enz., toegebracht: wanneer tijdens de vervreemding van het goed, aan het voorrecht verbonden, de koopprijs bewijst, dat de meerdere waarde hooger was dan zij bij het tweede proces-verbaal was vastgesteld, zal het voorrecht nogtans volgens die schatting worden geregeld; en indien de meerdere waarde bij den koopprijs lager wordt geschat dan zij bij het tweede proces-verbaal was opgegeven, zal het voorrecht slechts tot beloop der schatting van den koopprijs kunnen uitgeoefend worden; de aannemers, bouwmeesters, enz., zullen het overige van hun goedvinden slechts als eene enkel handschriftelijke schuldvordering kunnen doen gelden.

28. De rechtsvordering tot verkoopsontbinding bepaald door artikel 1654, en de rechtsvordering tot terugneming der geruilde zaak bepaald door artikel 1705 van het Burgerlijk Wetboek kunnen, na het te niet gaan of het vervallen van het voorrecht door het voorgaande artikel bepaald, niet uitgeoefend worden ten nadeele noch van den ingeschreven schuldeischer, noch van den onderaankooper, noch van derde verkrijgers van zakelijke rechten.

Dezelfde regel is van toepassing op de rechtsvordering tot wederroeping gegrond op niet nakoming der voorwaarden, welke door het voorrecht mochten gewaarborgd geworden zijn.

Ingeval de verkooper, de ruilingdoende, de schenker den eisch tot contractontbinding mochten vervolgen, zullen de derden daarvan altijd de uitwerkselen kunnen tegenhouden, mits aan den eischer uit te keeren de hoofdsom en de bijgelden door de inschrijving van het voorrecht bewaard, overeenkomstig artikel 87 der tegenwoordige wet.

De sommen, welke de verkooper of de mederuiler, ten gevolge van de rechtsvordering tot ontbinding of van den wedereisch, mocht veroordeeld worden weder te keeren, zullen besteed worden tot betaling der bevoorrechte of hypothecaire schuldvorderingen, welke dien aard ten gevolge van de eene of andere dier rechtsvorderingen mochten verliezen, en dit naar den rang, welken deze schuldvorderingen hadden op het oogenblik der ontbinding van den verkoop of van de ruiling.

— Het voorrecht der nrs 1 en 2 van het voorgaande artikel is de eenige waarborg niet, welke aan verkooper en ruilingdoende wordt toegekend. Art. 1654 B. W. verleent aan den verkooper de rechtsvordering tot ontbinding van den verkoop, wanneer de koopprijs niet wordt betaald, en artikel 1705 B. W. verleent aan den ruilingdoende dezelfde rechtsvordering, wanneer hij door uitwinning buiten bezit gesteld is van de zaak, welke hij in ruiling had ontvangen, zoodanig dat zij in de gevallen, bij gemelde art. 1654 en 1705 voorzien, naar hun belang, het voorrecht of de ontbinding der overeenkomst kunnen vervolgen.

De rechtsvordering tot ontbinding heeft voor uitwerksel, al de zakelijke rechten te vernietigen, welke sedert den verkoop of de ruiling aan derden op het verkochte of in ruiling gegeven goed zijn toegestaan; terwijl het voorrecht die laat bestaan en enkelijk voorkeur op dezelve medebrengt. Daarenboven is het recht om de ontbinding der overeenkomst te vorderen niet zakelijk, maar personeel, en als zoodanig aan geene bekendmaking onderhevig. Waaruit volgt, dat hetzelve voor derden veel nadeeliger dan het voorrecht zou zijn, en tevens als een verdoken gevaar de derden altijd dreigen zou, indien zijne uitoefening door de langste verjaring alleen beperkt was. Zulks ware strijdig met den geest der tegenwoordige wet, ook is bij ons artikel daarin voorzien : telkens als het voorrecht van verkooper of ruilingdoende is te niet gegaan of vervallen, zal hij zijne rechtsvordering tot ontbinding der overeenkomst niet kunnen uitoefenen ten nadeele van derde belanghebbenden; in andere woorden, wanneer de verkooper of mederuiler zijn voorrecht verliest, verliest hij ook zijne rechtsvordering tot ontbinding der overeenkomst « ten aanzien van derden ». — De kooper zelf kan het te niet gaan of het verval van het voorrecht aan den verkooper niet tegenwerpen; want indien er grond tot koop- of ruilingontbinding is, die kan hem niet verdoken zijn, mits zij voortkomt uit eene daad, die hem eigen is; vervolgens bestaat te zijnen aanzien de reden van billijkheid niet, voor welke de schikking van dit artikel is genomen.

— Het tweede lid van ons artikel past dezelfde beperking toe op den eisch tot wederroeping van schenkingen, wanneer hij gegrond is op de niet nakoming der voorwaarden, « welke door het voorrecht mochten gewaarborgd geworden zijn ». Onder art. 27, nr 3, is gezegd, welke voorwaarden aldus kunnen gewaarborgd worden : het zijn de geldelijke lasten of andere effene prestatiën aan den begiftigde opgelegd; dus wanneer de eisch tot wederroeping op andere redenen is gegrond, zal bij door geen verval of te niet gaan van het voorrecht kunnen te niet gedaan worden, mits er alsdan geen voorrecht kan bestaan.

Echter is in die gevallen het belang van derden niet miskend; want behalve de niet nakoming der voorwaarden zijn er slechts twee andere oorzaken van wederroeping van schenkingen, te weten : de ondankbaarheid, welke derden niet kan benadeelen, mits in dit geval, de eisch niet kan terugwerken (art. 958 B. W.), alsmede de opkomende geboorte van kinderen bij den schenker, tegen welke derden hunne onwetendheid niet kunnen richten, vermits zij in de wet geschreven staat (art. 960 B. W.).

— Hetgene de verkoopers, ruilingdoenden of schenkers bij den eisch tot contractontbinding beoogen, is het ontgaan van alle verlies, en wanneer de belanghebbende derden hun alles uitkeeren, waarop zij aanspraak kunnen maken, te weten : « de hoofdsom der inschuld en de bijgelden door de inschrijving bewaard », dan bestaat er voor hen geene reden meer om den eisch voort te zetten; andere schuldeischers, met hypotheek of voorrecht voorzien, kunnen er belang bij hebben, dat hun schuldenaar in bezit van het belaste goed blijve : ter gunste van dit belang ontneemt ons artikel aan den eischer het vermogen om hunne aanbieding te verstooten.

— De verkooper of ruilingdoende kan den eisch tot ontbinding van koop of ruiling instellen, ofschoon hij reeds een deel van den prijs ter rekening heeft ontvangen; maar alsdan zal hij verplicht zijn die ontvangene som terug te keeren. Daar, zooals men hooger heeft gezien, de rechtsvordering tot ontbinding der overeenkomst terugwerkt tot op den dag van het plegen der ontbondene overeenkomst, gaan al de latere voorrechten en hypotheken uit krachte van die ontbinding te niet, en vallen de reeds betaalde gelden onder de roerende goederen van den schuldenaar weder. Maar bij de laatste zinsnede van ons artikel is, uit hoofde van billijkheid, van de gevolgen dezer wettelijke afleiding afgeweken en geschikt, dat die gelden uitsluitelijk zullen besteed worden tot het betalen der inschulden, welke ten gevolge der ontbinding der overeenkomst haren zakelijken waarborg verliezen. — Er is op te merken, dat bij de laatste schikking van ons artikel slechts van « verkoop en ruiling » wordt gewaagd, en dat dezelve bijgevolg op de schuldeischers van « begiftigden » niet toepasselijk is, hoezeer ook voor hen dezelfde reden van billijkheid bestaat.

VIERDE AFDEELING.

Hoe voorrechten behouden worden.

— Bij de voorgaande afdeeling zijn de schuldvorderingen aangewezen, welke op onroerende goederen kunnen bevoorrecht worden, alsook de voorwaarden, van welke het bestaan zelf van zoodanige voorrechten afhangt. Derden hebben er het grootste belang bij, dat dit bestaan bekend worde gemaakt; de onroerende voorrechten geven immers het recht op den prijs van het verbonden goed bij voorkeur te worden betaald, en volgen hetzelve in welke handen het overga. Indien zoodanige rechten geheim bleven, zou men nooit veilig over een onroerend goed kunnen handelen, noch kunnen berekenen wat krediet men aan zijnen eigenaar verleenen mag. De wet beoogt bijzonderlijk de handelingen omtrent onroerende goederen te beveiligen, en beveelt daartoe, dat alle onroerende voorrechten zullen worden openbaar bekend gemaakt. Zij regelt de wijze van bekendmaking bij de volgende bepalingen, welke alle berusten op den grondregel : « Geen voorrecht zonder inschrijving ».

29 (2106). Tusschen de schuldeischers, hebben de voorrechten ten opzichte der onroerende goederen geen uitwerksel, dan voor zooverre zij openbaar gemaakt worden door inschrijving op de registers van den bewaarder der hypotheken, ter uitzondering der voorrechten van gerechtskosten.

— Dit artikel is eene verklaring van den bovengemelden grondregel : « Geen voorrecht zonder inschrijving »; het behelst het voorschrift van bekendmaking door inschrijving en bekrachtigt tevens dezen maatregel, door te beschikken dat, bij gebreke van inschrijving, de voorrechten zonder uitwerksel tusschen de schuldeischers blijven. Eene uitzondering is nogtans gemaakt voor « de gerechtskosten »; die zijn doorgaans van zeer gering bedrag en kunnen aan derden niet schaden, mits zij op die schuldeischers alleen voorrang hebben, in wier belang zij gedaan zijn, en die bijgevolg van derzelver bestaan noodzakelijk zijn onderricht.

Men bemerke de uitdrukking « tusschen de schuldeischers » : zij is algemeen en gedoogt geen onderscheid tusschen de schuldeischers, welke met voorrecht of hypotheek voorzien zijn, en die, welke een enkel handschrift dragen; derhalve kunnen zij allen, zelfs deze laatsten, het gebrek van inschrijving tegenwerpen.

De wijze van inschrijving van onroerende voorrechten is bij de artikelen 82 en volgende geregeld.

30. De verkooper behoudt zijn voorrecht door de overschrijving van den titel, die den eigendom heeft overgedragen, en die bewijst, dat de koopprijs hem geheel of gedeeltelijk is verschuldigd.

31. De mederuilers behouden wederzijds hun voorrecht op de in ruiling gegeven onroerende goederen, door de overschrijving van het ruilingscontract, bewijzende dat er hun opleggen, uitkeeringen van kavels of eene vaste som ten titel van schaden en verliezen verschuldigd zijn, in geval van uitwinning.

32. De schenker behoudt zijn voorrecht voor de geldelijke lasten en andere effene prestatiën, aan den begiftigde opgelegd, door de overschrijving van de akte van schenking, welke gezegde lasten en prestatiën vaststelt.

33. De medeërfgenaam of deelgenoot behoudt zijn voorrecht, door de overschrijving der akte van verdeeling of der veilingsakte.

— De bovenstaande artikelen regelen, hoe de verkooper, ruilingdoende, schenker, medeerfgenamen of deelgenooten hun voorrecht zullen openbaar bekend maken om het te behouden. Het volstaat hun daartoe, de akte te doen overschrijven, waaruit het voorrecht is ontstaan, en welke de melding van het voorrecht en van het geldelijk bedrag er van inhoudt.

Met die wijze van bekendmaking kan het voorrecht geen oogenblik geheim blijven : inderdaad, naar luid van art. 1 van de tegenwoordige wet, moet alle akte van aankomst van onroerende goederen of zakelijke rechten overgeschreven worden, zooniet zal zij als niet bestaande worden beschouwd; een omzichtige derde zal met den nieuwen verkrijger niet handelen, vooraleer zich van de overschrijving te hebben verzekerd en den inhoud der overgeschreven akte te hebben nagezien; daar die akte van aankomst dezelfde is, welke het voorrecht heeft medegebracht, zoo zal hij tevens het voorrecht kennen, hetwelk het goed of recht bezwaart, waartoe de akte van aankomst betrekkelijk is.

Het is onverschillig, of de overschrijving op het verzoek van den bevoorrechten schuldeischer ofwel van den schuldenaar geschiedt; het zal meestal gebeuren, dat de schuldenaar die vordert, mits hij daarin meest belang heeft ten einde van zijn eigendomsrecht te doen blijken; het voorrecht is aan den schuldeischer behouden, zoohaast de overschrijving is gepleegd.

34. De overschrijving, bij de vier voorgaande artikels voorgeschreven, zal als inschrijving gelden voor den verkooper, den mederuiler, den schenker, den erfgenaam of deelgenoot en den geldschieter, welke wettelijk in hunne rechten is gesteld.

Hetzelfde geldt ten opzichte der overschrijving op verzoek van dezen laatste gepleegd.

— Door artikel 29 wordt bepaald, dat de voorrechten op onroerende goederen slechts zullen uitwerksel hebben, voor zooveel zij « ingeschreven » zijn; en, naar luid der artikelen

daarop volgende, volstaat het den schuldeischers, aldaar opgenoemd, de akte te doen « overschrijven », waaruit hun voorrecht voortvloeit, om dit voorrecht te behouden Daar tusschen « overschrijving » en « inschrijving » een wezenlijk verschil bestaat, zouden die bepalingen tegenstrijdig kunnen schijnen; maar, wanneer men in aandacht neemt, dat bij artikel 35 wordt bevolen, dat de bewuste voorrechten, alhoewel bij overschrijving bekend gemaakt, nog zullen moeten ingeschreven worden, zal men bekennen, dat die strijdigheid slechts in den schijn bestaat, en dat de grondregel : « Geen voorrecht zonder inschrijving » waar blijft. Doch, zoo de verkooper, ruilingdoende, schenker en medeërfgenamen of deelgenooten die inschrijving niet moeten benaarstigen, kunnen zij ook niet benadeeligd worden door de nalatigheid van den hypotheekbewaarder, die daarmede is belast; wanneer de overschrijving heeft plaats gehad, is alles wat hun betreft verricht, en hun voorrecht voor hun volkomen behouden; zulks beduidt ons artikel, zeggende dat « voor hen de overschrijving als inschrijving zal gelden ». Derden zullen hen dus het gebrek aan inschrijving niet kunnen tegenwerpen; zij zullen desnoods verhaal hebben tegen den hypotheekbewaarder, zooals men bij het volgende artikel zal zien.

— De « inplaatsgestelde geldsch eter » wordt alhier op den voet der schuldeischers behandeld wier bevoorrechte goedvinden met de door hem verschoten gelden zijn betaald : dit is slechts eene toepassing van artikel 1250 van het Burgerlijk Wetboek.

35. De hypotheekbewaarder zal, op straffe van alle schaden en verliezen jegens derden, gehouden zijn, op het oogenblik der overschrijving, ambtshalve de inschrijving te doen op zijn register :

1° Van de schuldvorderingen voortvloeiende uit de akte van eigendomsoverdracht;

2° Van de opleggen en uitkeeringen van kavels voortvloeiende uit de akte van ruiling;

Deze inschrijving zal de somme bevatten, welke ten titel van schaden en verliezen, voor het geval van uitwinning, bedongen is;

3° Van de geldelijke lasten en andere effene prestatiën voortvloeiende uit de akte van schenking;

4° Van de opleggen en uitkeeringen voortvloeiende uit de akte van verdeeling of van veiling.

Deze inschrijving zal de bedingen vermelden betrekkelijk den waarborg in geval van uitwinning, indien zoodanige bedingen gedaan zijn.

— Alhoewel de overschrijving der akte van aankomst, melding van het voorbehouden voorrecht behelzende, dit voorrecht bekend maakt en het aan den kooper, ruilingdoende, schenker, medeërfgenaam of deelgenoot behoudt, gebiedt de wet nogtans, in acht nemende, dat meest in het gebruik de registers van inschrijving alleen onderzocht worden, dat het voorrecht, tot meerdere veiligheid van derden, nog bovendien ingeschreven worde. Evenwel moeten gemelde bevoorrechte schuldeischers deze inschrijving niet benaarstigen : de hypotheekbewaarder is verplicht dezelve ambtshalve te nemen. Die bepaling, welke op eerste zicht vreemd kan voorkomen, is op de volgende reden gegrond : indien die plicht aan den schuldeischer ware opgelegd, zou eene zekere tijdruimte hem noodzakelijk moeten toegestaan worden om denzelven te vervullen; intusschen zou de openbaarheid zoo volkomen niet zijn als de wet het begeert, en de grondregel : « Geen voorrecht zonder inschrijving », zou gedurende dien geheelen tijd onwaar zijn; om zulks te ontgaan beveelt ons artikel, dat de inschrijving « ambtshalve door den hypotheekbewaarder op het oogenblik zelf der overschrijving zal genomen worden », zoodanig dat het voorrecht geen oogenblik ten aanzien van derden kan bestaan, zonder tevens bij overschrijving en bij inschrijving en vervolgens op de volkomenste wijze te zijn bekend gemaakt. De hypotheekbewaarder is daartoe verbonden op straf van schadevergoeding jegens derden.

Door dit stelsel zijn elks belangen behouden : de derden zijn van eerst af op de volkomenste wijze van het bestaan des voorrechts onderricht; ware de inschrijving verzuimd, zoo kunnen zij daaruit geen hinder lijden, mits zij tegen den hypotheekbewaarder een verhaal hebben tot vergoeding der schade, welke voor hen uit zijne nalatigheid kan ontstaan, en de bevoorrechte schuldeischers kunnen door 's bewaarders nalatigheid ook niet benadeeligd worden, want voor hen geldt de overschrijving als inschrijving.

— Men ziet bij ons artikel, dat de inschrijving al de meldingen moet inhouden, welke bij de akte van aankomst zelve vereischt zijn, opdat het voorrecht besta; derhalve zullen derden, bij het onderzoeken der inschrijving alleen, onderricht zijn van alles wat hun aangelegen is te weten.

36. De verkooper, de mederuilers, de schenker, de medeërfgenamen of deelgenooten, zullen bij eene uitdrukkelijke schikking der akte, den hypotheekbewaarder kunnen ontslaan van de inschrijving ambtshalve te nemen.

In dit geval zullen zij vervallen zijn van het voorrecht en van de rechtsvordering tot ontbinding der overeenkomst of tot terugneming; maar, krachtens hunnen titel, zullen zij eene hypothecaire inschrijving kunnen nemen, welke slechts op hare dagteekening rang zal hebben.

— De omstandigheden kunnen medebrengen, dat de verkooper, mederuilers, schenker, medeërfgenamen of deelgenooten er eenig belang bij hebben, dat de inschrijving door den

hypotheekbewaarder niet worde genomen, al ware het slechts om de kosten der heffing van inschrijving te vermijden : zij zullen alsdan den bewaarder kunnen ontslaan van den plicht hem bij artikel 35 opgelegd, mits zulks « uitdrukkelijk te verklaren in de akte zelve », waaruit hun voorrecht voortvloeit. Maar, daar het voorschrift om de inschrijving ambtshalve te nemen gedaan wordt in het belang van derden, zoo mag het van de schuldeischers niet afhangen die veiligheid aan derden te ontnemen ; daarom bepaalt het tweede lid van ons artikel, dat dit ontslag van inschrijving, aan den bewaarder gegeven, het verlies van het voorrecht zelf tot gevolg zal hebben. Aangezien, naar luid van artikel 28, de rechtsvordering tot ontbinding der overeenkomst of tot terugneming afhangt van het bestaan des voorrechts, zoo zal die rechtsvordering ook door hetzelfde ontslag voor de schuldeischers verloren gaan.

Echter zullen zij daarbij allen zakelijken waarborg niet verliezen : het zal hun nog vrijstaan « uit kracht derzelfde akte, eene hypothecaire inschrijving te nemen, welke slechts op hare dagteekening rang zal hebben »; zoodanig dat de waarborg, welken zij zich bij die inschrijving verschaffen, ontbloot is van alle voorkeur, welke de bevoorrechte oorzaak van hunne schuldvordering had medegebracht, en hun alleenlijk het recht geeft om als enkel hypotheekhebbenden den voorrang te genieten op de handschriftdragende schuldeischers, alsook op de hypotheekhebbende en bevoorrechte schuldeischers wier inschrijving van latere dagteekening is.

37. De inschrijvingen, bij de voorgaande artikelen voorgeschreven, zullen door de schuldeischers, overeenkomstig artikel 90, moeten vernieuwd worden. Bij gebreke van vernieuwing, zullen deze slechts eene hypotheek hebben, welke alleen van den dag harer inschrijving rang zal nemen.

— Onder artikel 35 heeft men gezien, om welke reden het benaarstigen van de eerste inschrijving der bewuste voorrechten aan den hypotheekbewaarder en niet aan de schuldeischers is opgelegd ; aangaande de vernieuwing dezer inschrijvingen bestaat die zelfde reden van openbare orde niet ; derhalve zal die vernieuwing, niet ambtshalve door den bewaarder, maar op de vordering der schuldeischers gedaan worden.

De tijd der vernieuwing is bij artikel 90 op vijftien jaren bepaald. Indien het voorrecht bij overschrijving en bij inschrijving, ambtshalve genomen, behouden is geworden, en de schuldeischer verzuimt de inschrijving te vernieuwen, wordt hij geacht zijn voorrecht af te staan, en in dit geval verandert zijn voorrecht in een enkel recht van hypotheek, evenals dit van den schuldeischer, welke den bewaarder heeft ontslagen van den plicht om ambtshalve inschrijving te nemen.

38 (2110). De aannemers, bouwmeesters, metselaars en andere werklieden, aangesteld om de werken te verrichten, waarvan in art. 27 melding wordt gemaakt, behouden : 1° door de vóór den aanvang der werken gedane inschrijving van het proces-verbaal, den toestand der plaatsen vaststellende ; 2° door die van het tweede proces-verbaal binnen de vijftien dagen van de opneming der werken gedaan, hun voorrecht op de dagteekening van het eerste proces-verbaal.

Na dit laatste tijdverloop zullen zij slechts eene hypotheek hebben, welke alleen van den dag der inschrijving, en uitsluitend voor de meerdere waarde, rang zal nemen.

— Dit artikel bepaalt de pleegvormen, welke aannemers, bouwmeesters, en andere werkers zullen hebben na te leven om hun voorrecht te behouden of jegens derden te kunnen inroepen.

Zij zullen, « vóór den aanvang » der te verrichten werken, het proces-verbaal doen inschrijven, bij hetwelk, naar luid van artikel 27, 5°, de toestand der plaatsen vóór de werken wordt vastgesteld ; althans bestaat het voorrecht nog niet, maar die inschrijving is een maatregel van voorzorg, bij welken derden verwittigd worden, dat zij niet moeten rekenen op de meerdere waarde, welke de te verrichten werken aan het onroerend goed zullen bijbrengen. Zonder die voorafgaande inschrijving zou het voorrecht ten aanzien van derden niet bestaan.

« Binnen de vijftien dagen van de opneming der werken » zullen zij het tweede proces-verbaal doen inschrijven ; bij het tweede procesverbaal wordt de toestand der plaatsen na het voltrekken der werken vastgesteld, en van dan af kan de meerdere waarde en bijgevolg het bedrag van het voorrecht berekend worden : van dan af bestaat het voorrecht.

Er is op te merken, dat het openbaar uitwerksel van dit voorrecht, uit de inschrijving van het tweede proces-verbaal ontstaan, terugklimt tot op de dagteekening der inschrijving van het eerste proces-verbaal, en derhalve eenigermate inbreuk maakt op den grondregel : « geen voorrecht zonder inschrijving ». Het was den wetgever onmogelijk zulks te vermijden : de aard der zaken liet het niet toe. Echter kunnen derden daardoor niet benadeeligd worden ; want door de eerste inschrijving worden zij genoegzaam verwittigd, dat het goed staat om met voorrecht belast te worden, en ten andere het voorrecht slaat alleen op de meerdere waarde.

— Indien beide processen-verbaal op de bepaalde tijden niet zijn ingeschreven, is het voorrecht voor de aannemers, bouwmeesters, enz. verloren. Zij zullen slechts het recht behouden om eene hypothecaire inschrijving te vorderen « welke alleen op den dag der inschrijving rang zal nemen », dit is te zeggen, dat de andere hypothecaire schuldvorderingen, welke vroegere dagteekening hebben, al waren die ook na de werken ingeschreven,

vooraf zullen betaald worden, zelfs op het bedrag der meerdere waarde.

Die hypothecaire inschrijving zal « uitsluitend voor de meerdere waarde kunnen genomen worden » : dit is te zeggen, dat de schuldvordering door die hypotheek niet voor haar geheel bedrag kan worden gewaarborgd, maar alleen tot beloop der meerdere waarde, evenals zij door het voorrecht ware gewaarborgd geworden, indien hetzelve was behouden. Het overige der schuldvordering is enkel handschriftelijk.

39. De schuldeischers en legatarissen, volgens artikel 878 van het Burgerlijk Wetboek het recht hebbende om de afscheiding der erfboedels te eischen, behouden dit recht, ten aanzien van de schuldeischers der erfgenamen of vertegenwoordigers des overledenen, op de onroerende goederen der nalatenschap, door middel der inschrijving op ieder dier onroerende goederen genomen, binnen de zes maanden van het openvallen der erfenis.

Tot het verstrijken van dezen tijd, kan geene hypotheek op deze goederen worden gevestigd, noch geene vervreemding van dezelve door de erfgenamen of vertegenwoordigers van den overledene worden toegestaan, ten nadeele der schuldeischers en legatarissen.

— Een uitwerksel der erfaanneming is den erfgenaam in plaats te stellen van den overledene, de goederen, inschulden en uitschulden des overledenen op den erfgenaam over te zetten, in een woord den erfboedel van den overledene met de eigene goederen van den erfgenaam te vermengen, zoodanig dat die te zamen slechts éénen boedel uitmaken.

Zij, die met den overledene handelden, hebben, tot waarborg zijner verbintenissen, op zijne goederen gerekend; de billijkheid vereischt, dat het overlijden van hunnen schuldenaar en het vermengen van zijne goederen met die van eenen onvermogenden erfgenaam hun die waarborg niet ontneme. Daarom laat de wet hun toe, die goedvermenging te beletten door eene rechtsvordering, welke men « afscheiding van erfboedels » noemt (art. 878 en volg. B. W.).

Die afscheiding wordt doorgaans door enkel handschrifthebbende schuldeischers gevorderd; zij, die voorrecht of hypotheek hebben, zijn meestal zonder belang zulks te doen, daar hun zakelijke waarborg het verbonden goed in handen van derde verkrijgers, derhalve van den erfgenaam, volgt.

Ons artikel verleent hetzelfde recht aan « legatarissen » : het is inderdaad uitsluitelijk op de goederen van zijne nalatenschap, dat de erflater gewild heeft, dat zijne legaten afgeleverd worden.

De wetgever beschouwt dit recht niet eigenlijk als voorrecht : nergens wordt het in de wet onder dien naam aangeduid; maar, daar het uitwerksel er van is, sommige goederen, welke het eigendom van den erfgenaam zijn geworden, aan de betaling van bepaalde schuldvorderingen bijzonderlijk te verbinden, was het noodzakelijk hetzelve, in het belang van derden, evenals de voorrechten, aan zekere voorwaarden van openbare bekendmaking te onderwerpen, om het met het grondbeginsel van deze wet overeen te brengen. Bij ons artikel wordt deze bekendmaking bevolen, en de wijze er van geregeld.

De schuldeischers of legatarissen zullen hun recht « binnen de zes maanden van het openvallen der erfenis » doen inschrijven. Die bepaling is eenigszins strijdig met de bedoeling der wet, dat geene lasten onroerende goederen bezwaren zonder kenbaar gemaakt te zijn; doch ten opzichte van afscheiding van erfboedels was het onmogelijk de inschrijving onmiddellijk bij het openvallen van het recht, het is te zeggen op het oogenblik van 's erflaters overlijden, te eischen; de wet was genoodzaakt daartoe eene tijdruimte te verleenen. Het gevaar, dat voor de schuldeischers of legatarissen of voor derden uit dit uitstel zou kunnen ontstaan, wordt door het laatste lid van ons artikel voorgekomen ; en inderdaad de derden zijn bij de wet zelve verwittigd, dat zij met den erfgenaam over onroerende goederen bij erfenis bekomen, binnen de zes maanden, niet veiliglijk kunnen handelen, en de schuldeischers of legatarissen van den erflater hebben de zekerheid, dat die zelfde goederen te hunnen nadeele, binnen dien zelfden tijd, niet kunnen vervreemd of belast worden.

Indien de daartoe gerechtigde schuldeischers of erfgestelden verwaarloozen de inschrijving binnen de zes maanden te nemen, verliezen zij het recht om de afscheiding der erfboedels te vorderen, zij worden loutere schuldeischers van den erfgenaam; maar, hebben zij de inschrijving binnen dien tijd genomen, zoo is hun recht hun ongeschonden behouden, en zij kunnen, naar luid van artikel 880 B. W. de rechtsvordering tot afscheiding uitoefenen, zoolang de onroerende goederen in 's erfgenamen handen zijn, dat is, ingevolge art. 1 der tegenwoordige wet, zoolang de akte, bij welke de erfgenaam zich van het goed ontmaakt, niet overgeschreven is.

De inschrijving moet « op ieder der onroerende goederen » genomen worden : eene algemeene inschrijving zou de volledige openbaarheid, welke de wet gedurig beoogt, niet te weeg brengen. Indien de inschrijving slechts op sommige onroerende goederen ware genomen, zouden zij, welke ze gevorderd hebben, de afscheiding van erfboedels slechts op die goederen kunnen vervolgen; ten opzichte der andere goederen zouden zij geacht worden van hunne rechtsvordering tot afscheiding te hebben afgezien.

De dagteekening der inschrijvingen, door verscheidene schuldeischers ten nuttigen tijde genomen, brengt tusschen hen geene reden van voorrang mede : het eenige uitwerksel der inschrijving is het behouden der rechtsvordering jegens de schuldeischers van den erfgenaam. Echter hebben zij altijd den voorrang op de ingeschreven legatarissen, de inschrijving dezer laatsten zij van vroegere dagteekening of niet; want legaten worden in alle gevallen

slechts na betaling der erfschulden afgeleverd.

Eindelijk zal men opmerken, dat, voor de toepassing van ons artikel, niet te onderscheiden valt, of de erfenis louter en eenvoudig ofwel onder voorrecht van boedelbeschrijving werd aanvaard; in beide gevallen is het behouden der rechtsvordering tot afscheiding van boedels aan dezelfde pleegvormen onderworpen.

40. De overnemers dezer verschillende bevoorrechte inschulden oefenen dezelfde rechten uit als de overlaters, over hen en in hunne plaats, mits zich te voegen naar de bepaling van artikel 5 der tegenwoordige wet.

— Dit artikel is slechts eene toepassing van art. 1692 B. W. op de bijzondere gevallen, bij de voorgaande artikels voorzien.

DERDE HOOFDSTUK.

Van hypotheken.

Tusschen schuldeischer en schuldenaar is geene hypotheek noodig: elk schuldeischer, zelfs hij die van enkel handschrift is voorzien, kan zijnen schuldenaar, door onteigening, tot betaling dwingen; alle zijne goederen, zoo roerende als onroerende, staan immers tot waarborg van het nakomen zijner verbintenissen (art 7). Het is, ten aanzien van derden alleen, dat hypotheek tot nut strekt; zij verbindt een of meer goederen bijzonderlijk aan eene bepaalde schuld, bij uitsluiting der andere schulden; derwijze dat die bijzondere waarborg door samenloop van derde schuldeischers niet kan verminderd worden, zooals het met den algemeenen waarborg van art. 7 niet zelden geschiedt.

41 (2114). Hypotheek is een zakelijk recht op de onroerende goederen, welke tot nakoming eener verbintenis verbonden zijn.

Zij is uit haren aard ondeelbaar en bestaat voor het geheel op al de verbondene onroerende goederen, op elk van die goederen en op ieder gedeelte derzelve.

Zij volgt dezelve op, in welke handen die ook overgaan.

— « Hypotheek », welke men ook « grondpand » of « onderzetting » noemt, is een zakelijk recht en volgt als zoodanig het goed, dat er mede is belast, in welke handen het moge overgaan. Zij belet het genot van den eigenaar niet: alleen is dit genot aan eenige regelen van beheer onderworpen (art. 45), om de belangen van den eigenaar met die van zijnen schuldeischer overeen te brengen. Haar uitwerksel is, in geval van verkoop van het belaste goed, den koopprijs tot de betaling van de hypothecaire schuld te besteden, bij voorkeur aan alle andere.

— « Hypotheek is ondeelbaar », dat is te zeggen, dat al de belaste goederen en ieder derzelve, in hun geheel en op alle hunne deelen, verbonden zijn tot het betalen van de geheele schuld en van ieder gedeelte derzelve, zoodanig dat, na verkaveling of splitsing der belaste goederen, ieder kavel of gedeelte aan de geheele schuld verbonden blijft; dat, na verdeeling der schuldvordering, de belaste goederen verbonden blijven tot de betaling van elk en al de gedeelten, aan de verschillende deelgenooten toegeschreven; dat, na gedeeltelijke betaling, de belaste goederen in hun geheel tot het kwijten van het overige der schuld verbonden blijven.

42 (2115). Hypotheek heeft slechts plaats in de gevallen en volgens de vormen bij de wet toegelaten.

— Het hypothekenstelsel is ingericht om de leeningen op onroerend pand te beveiligen; dit oogwit zou niet bereikt zijn, indien het geoorloofd ware van de bepalingen der wet af te wijken. Daarom bepaalt ons artikel, dat, buiten de gevallen bij de wet voorzien of zonder de pleegvormen bij dezelve voorgeschreven, geene hypotheek kan bestaan. Het is als de bekrachtiging van het geheele stelsel.

43 (2116). Zij is wettelijk, overeenkomstelijk of bij uitersten wil.

44 (2117). Wettelijke hypotheek is die, welke uit de wet ontstaat.

Overeenkomstelijke hypotheek is die, welke van de overeenkomsten en van den uitwendigen vorm der akten en contracten afhangt.

Hypotheek bij uitersten wil is die, welke door den erflater gevestigd wordt op een of meer onroerende goederen, bijzonderlijk in den uitersten wil aangeduid, tot waarborg der legaten door hem gedaan.

— Algemeen gesproken, zijn alle hypotheken wettelijk, mits zij slechts kunnen bestaan in de gevallen en volgens de vormen bij de wet toegelaten (art. 42); doch onder « wettelijke hypotheken » moet men verstaan die, welke haar bestaan van de wet houden, zonderdat daartoe eenige overeenkomst noodig zij. In art. 47 zal men zien, welke die hypotheken zijn.

Behalve de voorrechten op onroerende goederen door het verzuimen der voorgeschrevene pleegvormen tot hypotheken overgegaan, waren al de wettelijke hypotheken onder het Burgerlijk Wetboek « algemeen », dat is te zeggen, dat zij al de onroerende goederen van den schuldenaar, zoo toekomstige als tegenwoordige, verbonden tot voldoening van een recht of van eene schuldvordering, waarvan het bedrag altijd onbepaald bleef. Zelfs bestonden sommige van die hypotheken, ook al waren zij niet bij inschrijving bekend gemaakt. Zoodanig stelsel moest noodzakelijk het onroerend krediet hinderen; want het was altijd onmogelijk met zekerheid te weten, welke lasten een onroerend goed bezwaarden. Zulks is bij deze wet gewijzigd. De algemeene hypotheek is afgeschaft: voortaan, zooals men verder zal zien, moet het bedrag van alle rechten en inschulden, gewaarborgd door eene hetzij wettelijke hetzij andere hypotheek, op eene be-

paalde som geschat worden; de goederen, aan dezelve verbonden, moeten bepaaldelijk aangewezen en eene inschrijving op ieder derzelve genomen worden. Dat noemt men « het grondbeginsel van bijzonderheid der hypotheken ».

— « Overeenkomstelijke hypotheek » is die, welke door den vrijen wil van partijen tot waarborg van welk bepaald recht of welke inschuld ook wordt gevestigd. Het volstaat niet, om hypotheek te vestigen, dat partijen deswege zijn overeengekomen : hare overeenkomst moet met zekere uitwendige pleegvormen bekleed zijn (art. 76), opdat voor derden geen de minste twijfel omtrent het voorwerp der overeenkomst moge bestaan. Het verzuim van die pleegvormen belet het bestaan zelf der hypotheek (art. 42).

— Onverminderd het recht om de afscheiding van erfboedels te vorderen (art. 39), hadden alle erfgestelden, krachtens art. 1017 B. W., eene wettelijke hypotheek op al de onroerende goederen van den erflater : bij toepassing van het grondbeginsel van bijzonderheid der hypotheken heeft de wet zulks afgeschaft en alleenlijk aan den erflater toegelaten, tot waarborg zijner erfgiften eene bijzondere hypotheek te vestigen op een of meer der onroerende goederen van zijne nalatenschap; daartoe zal hij, « in zijnen uitersten wil, die onroerende goederen bepaaldelijk aanduiden »; zoo niet is zijne vestiging van hypotheek van geener waarde (art. 42).

— Eene andere hoofdzakelijke wijziging, bij deze wet aan het vorige hypothekenstelsel toegebracht, is het afschaffen van « gerechtelijke hypotheek ». Het Burgerlijk Wetboek kende aan den schuldeischer eene algemeene hypotheek toe op al de onroerende goederen van zijnen schuldenaar, zelfs op de toekomstige, tot uitvoering der vonnissen en gerechtelijke akten, welke hij tegen hem bekomen had. Behalve de onzekerheid aan alle algemeene hypotheek eigen, bracht de gerechtelijke hypotheek aan de vereffeningen vele moeilijkheden en betwistingen toe. Bovendien is het onbillijk, dat een schuldeischer, die geenen bijzonderen waarborg heeft bedongen, zich kunne onttrekken aan de gelijkheid, welke heerscht tusschen schuldeischers, die de trouw van den schuldenaar hebben gevolgd. De vonnissen mogen slechts voor uitwerksel hebben de overeenkomsten te bekrachtigen en uitvoerbaar te maken, doch zij mogen overeenkomstelijke rechten niet verder uitstrekken dan partijen hadden bedongen; zulks was nogtans de aard der gerechtelijke hypotheek. Om al die redenen is zij bij de tegenwoordige wet afgeschaft.

45 (2118). Voor hypotheek zijn alleen vatbaar:

1° Onroerende goederen, die in den handel zijn;

2° Rechten van lijftocht, erfpacht en opstal, gevestigd op de zelfde goederen, zoolang die rechten duren.

De verkregene hypotheek strekt zich uit tot de aankleven, welke als onroerende goederen beschouwd worden, en tot de verbeteringen aan het gehypothekeerde onroerend goed toegebracht.

Echter zal de hypotheekhebbende schuldeischer gehouden zijn de verkoopen te eerbiedigen van de gewone vellingen van schaarhout en volwassen boomen, te goeder trouw volgens de plaatselijke gebruiken gedaan, behoudens zijn recht op den niet betaalden prijs te doen gelden.

Pachten, te goeder trouw na de hypotheekstelling aangegaan, zullen insgelijks geëerbiedigd worden : evenwel, indien zij voor eenen tijd van meer dan negen jaren gemaakt zijn, zal de duur er van, overeenkomstig artikel 1429 van het Burgerlijk Wetboek verminderd worden.

— Op andere goederen of rechten dan die alhier aangewezen, kan geene hypotheek gevestigd worden; ons artikel zegt inderdaad : « voor hypotheek zijn ALLEEN vatbaar ».

— 1° Onder « onroerende goederen » moet men hier verstaan, die welke bij art. 517 B. W. onroerend uit hunnen aard genoemd worden, alsook de mijnen, waarvan de bewerking is toegestaan : de wet van 21 April 1810 verklaart ze uitdrukkelijk onroerend en voor hypotheek vatbaar.

Hypotheek strekt tot inbeslagneming en gedwongen verkoop van het verbonden goed, ten einde de gewaarborgde schuld op den koopprijs te verhalen. Indien het verpande goed niet kon in beslag genomen noch openbaar verkocht worden, zou de hypotheek zonder uitwerksel blijven, daarom moeten de onroerende goederen « in den handel zijn » om met hypotheek te kunnen belast worden.

2° « Lijftocht op onroerende goederen, erfpacht en opstal » zijn onroerend uit hoofde van het onroerend goed, waarop zij gevestigd zijn (art. 526 B. W. en de wetten van 10 Januari 1824 op het einde van Boek II van het B. W. aangehaald).

Onder de rechten van dien aard zijn deze alléén voor hypotheek vatbaar, omdat zij alléén, afgescheiden van het goed waarop zij gevestigd zijn, kunnen in beslag genomen en openbaar verkocht worden. De overige dier rechten ofwel zijn onvervreemdbaar, zooals het gebruik en de bewoning (art. 631, 634 B. W.), ofwel kunnen niet aangeslagen worden, zooals rechtsvorderingen tot wedereisch van een onroerend goed, ofwel zijn zoodanig aan den grond verknocht, dat zij geen afgescheiden bestaan kunnen hebben : zoodanig zijn de erfdienstbaarheden en gronddiensten.

« Zoolang die rechten duren », zegt ons artikel : wanneer zij vervallen, gaat de hypotheek natuurlijk te niet; want alle verbintenissen gaan te niet door het vergaan van haar voorwerp (art. 1234 B. W.).

— « Aankleven en verbeteringen aan een onroerend goed toegebracht » zijn zoodanig aan hetzelve verknocht, dat zij geen afzonderlijk bestaan kunnen hebben, en zijn, bijgevolg, evenals het goed zelf aan de hypotheek verbonden, al zijn zij vóór of na de hypotheekstelling

opgekomen. Wat onroerende aankleven zijn, verklaren de art. 547, (vergeleken met de art. 520 en 521), 551, 552 en volgende B. W.; daaronder worden ook begrepen de voorwerpen, welke door hunne bestemming onroerend zijn (art. 524, 525 B. W.).

— Doorgaans wordt het kap- of schaarhout te velde verkocht om naderhand door den kooper te worden geveld. Kooper en verkooper handelen over die vellingen, op zich zelven genomen en afzonderlijk van den grond, waarop het hout of de boomen staan, bijgevolg als roerende goederen beschouwd. Heeft de verkoop ook tot uitwerksel die vellingen tot roerende goederen te maken, ten aanzien van den schuldeischer die hypotheek heeft op den grond, waarop zij staan, ofwel mag hij die als aankleven van den grond aanzien en zich tegen den verkoop verzetten, zoolang de kapping niet is gedaan, onder voorwendsel dat, naar luid van art. 521 B. W., de gewone vellingen slechts roerend worden, naarmate de stammen worden geveld? Dit vraagstuk was onder het Burgerlijk Wetboek zeer betwist; door ons artikel is het ten voordeele van den koophandel beslist. Wanneer de verkoop volgens de plaatselijke gebruiken is gedaan, dat is : wanneer de eigenaar de palen van het gewoon beheer niet is te buiten gegaan, zal de schuldeischer zich daartegen niet mogen verzetten. Hij kan alleen zijn recht doen gelden « op den koopprijs, zoolang deze niet is betaald »; na betaling is de kooper niet meer aansprakelijk; daartoe nogtans moeten verkoop en betaling « te goeder trouw » zijn geschied : nimmer wordt kwade trouw door de wet beschermd. Op die wijze zijn de belangen van kooper en schuldeischer overeengebracht.

— Pachten van negen jaren zijn daden van enkel beheer; zij behooren tot het genot, hetwelk aan den eigenaar van een verpand goed wordt behouden. Pachten van meer dan negen jaren worden door deze wet als vervreemdingen aangezien, welke ten nadeele van den hypotheekhebbenden schuldeischer niet kunnen geschieden (art. 1) : dus moet hij ze niet eerbiedigen; hij zal ze nogtans niet kunnen doen vernietigen, maar alleen tot pachten van enkel beheer doen verminderen. — Hetzelfde is toepasselijk op pachtvoorwaarden, welke kwijtschrift van meer dan drie jaren pacht inhouden (art. 1).

Men bemerke de woorden « na de hypotheekstelling aangegaan »; indien zoodanige pachten tijdens de hypotheekstelling reeds bestonden en naar luid van art. 1 overgeschreven waren, zou de schuldeischer zich daarover niet te beklagen hebben, hij heeft den grond tot pand aangenomen zooals deze was, met al de lasten, waaraan het pand was verbonden.

46 (2119). Hypotheek volgt geene roerende goederen.

— Aangezien hypotheek een zakelijk recht is en alleen op de onroerende goederen en rechten, bij het voorgaande artikel aangewezen, kan gevestigd worden, spreekt het van zelf, dat roerende goederen aan geene hypotheek kunnen verbonden worden.

EERSTE AFDEELING.

Van wettelijke hypotheken.

47 (2121). De rechten en inschulden waaraan wettelijke hypotheek wordt toegekend, zijn : die van gehuwde vrouwen, op de goederen haars mans; die van minderjarigen en verbodenen, op de goederen van hunnen voogd; die van personen in gestichten van krankzinnigen geplaatst, op de goederen van hunnen voorloopig bewindvoerder; die van den Staat, van de provinciën, gemeenten en openbare gestichten, op de goederen der ontvangers en rekenplichtige bestuurders.

— Elk moet zijne zaken gadeslaan en in zijne handelingen de waarborgen bedingen, welke zijne belangen vereischen. Echter zijn sommige personen door hunnen stand of hunne hoedanigheid onbekwaam zelven hunne zaken waar te nemen : hunne belangen zouden onvermijdelijk gevaar loopen, door de onvoorzichtigheid, de nalatigheid of het bedrog van hunne beheerders gekrenkt te worden, indien de wet hun niet ter hulp kwam. Het is door middel van wettelijke hypotheek op de goederen van hunne beheerders, dat de wet de belangen van zoodanige personen zoekt te beschermen : de wet bedingt voor hen den waarborg, welken zij zelven niet bedingen kunnen.

Daaruit blijkt, dat de wettelijke hypotheek eene uitzonderlijke gunst is, derhalve dat al de wetsbepalingen, daartoe betrekkelijk, van nauwe toepassing zijn.

Bij vergelijking van art. 12 met ons art. 47 ziet men, dat, terwijl voorrecht op de hoedanigheid van zekere schuldvorderingen berust, wettelijke hypotheek integendeel op de hoedanigheid van zekere schuldeischers is gegrond.

Die begunstigde schuldeischers en hunne verantwoordelijke beheerders worden allen bij dit artikel aangewezen.

— Uit de algemeene uitdrukking « op de goederen », waarvan ons artikel zich telkens bedient, is niet te besluiten, dat al de goederen van rechtswege met hypotheek belast zijn: onder art 45 is reeds gezegd, dat bij de tegenwoordige wet geene algemeene hypotheek meer bestaat, en dat de wettelijke hypotheek, zoowel als de overeenkomstelijke, aan bijzondere inschrijving onderworpen is; die algemeene uitdrukking beduidt, dat al de goederen van den man, alsook van de voogden, beheerders en rekenplichtigen, welke naar luid van art. 45 voor hypotheek vatbaar zijn, tot zekerheid van hun beheer met hypotheek kunnen worden belast.

— Aangaande de wettelijke hypotheek op de goederen der voorloopig bewindvoerders van personen in gestichten van krankzinnigen geplaatst, zie men het bijartikel 3 op het einde van deze wet, alsook art. 29 en volg. der wet van 18 Juni 1850, gewijzigd door die van 28 December 1873.

— De hypotheken, bij dit artikel ingesteld,

zijn de eenige, welke men eigenlijk wettelijke hypotheken noemen mag, als zijnde op de hoedanigheid der schuldeischers gegrond. Nogtans zijn er nog andere, welke onder dien naam worden aangewezen als uit de wet ontstaande, zonderdat overeenkomst tot hare instelling noodig zij : zoodanige zijn de voorrechten bij verzuim der pleegvormen tot hypotheek geworden (art. 36, 37, 38), de hypotheek der gezamenlijke schuldeischers van eene failliet (art. 487 wet van 18 April 1851).

48 (2122). De wettelijke hypotheek van den Staat, van de provinciën, van de gemeenten en van de openbare gestichten strekt zich uit op de tegenwoordige en toekomstige goederen van den rekenplichtige en op de toekomstige goederen der vrouw, tenzij zij deze verkregen hebbe, hetzij ten titel van erfenis of schenking, hetzij ten bezwarenden titel, met hare eigene penningen.

— Onder rekenplichtige wordt verstaan hij die door zijn ambt belast is de penningen van den Staat, de provincie, de gemeente of van een openbaar gesticht te behandelen. « Openbare gestichten » zijn die, welke door den Staat, de provincie of de gemeente tot openbaar nut ingericht zijn; de gestichten, door bijzonderen ingericht, zelfs tot openbaar nut, zijn daaronder niet gerekend, dus kunnen de goederen hunner bestuurders met geene wettelijke hypotheek belast worden.

— Men bemerke, dat behalve de tegenwoordige en toekomstige goederen van den rekenplichtige, de toekomstige goederen zijner vrouw ook aan de wettelijke hypotheek verbonden zijn. De wet vermoedt, dat die goederen zijn verkregen met de penningen, waarover haar man rekenplichtig is, en bedrieglijk op haren naam gesteld om de wettelijke hypotheek te ontgaan. Dit vermoeden wijkt voor tegenbewijs, zooals men op het einde van het artikel ziet.

§ I.

Van de waarborgen door de voogden te geven, in het belang der minderjarigen en der verbodenen.

— Naar luid van art. 29 van de wet van 18 Juni 1850-28 December 1873 zijn de bepalingen van de wet van 16 December 1851, aangaande de waarborgen door voogden te geven, ook van toepassing op personen in gestichten van krankzinnigen geplaatst.

49. Tijdens de benoeming der voogden of vóór het in bediening treden van alle voogdij, zal de familieraad de som bepalen, voor welke hypothecaire inschrijving zal genomen worden; hij zal de onroerende goederen aanwijzen, waarop deze inschrijving zal moeten gevorderd worden, met inachtneming van het fortuin der minderjarigen en der verbodenen, den aard der waarden waarin hetzelve bestaat, en de toevalligheden der verantwoordelijkheid van den voogd.

De familieraad zal, volgens de omstandigheden, kunnen verklaren, dat op de goederen van den voogd geene inschrijving zal genomen worden. Deze verklaring zal slechts tot herroeping geldig zijn.

— Hypotheek is de waarborg eener inschuld: zij moet met de inschuld in evenredigheid gesteld worden. Aangaande overeenkomstelijke hypotheek is zulks zeer eenvoudig, mits het bedrag der schuld door de overeenkomst zelve is bepaald. Met wettelijke hypotheek van minderjarigen en verbodenen is het anders gelegen : zij moet immers tot waarborg strekken van « de rechten en inschulden (art. 47) », welke voor die onmondigen uit het beheer hunner voogden ontstaan zullen; bij het begin der voogdij is het bestaan zelf dier rechten en inschulden wisselvallig. hun bedrag is bijgevolg noodzakelijk onbepaald. Doch, tot toepassing van het grondbeginsel van bijzonderheid door deze wet aangenomen, moet dit bedrag op eene bepaalde som geschat worden, opdat tot beloop derzelve inschrijving worde genomen. Wie zal die schatting doen? Waarop zal zij gegrond zijn?

De familieraad, als best in staat om de belangen van den onmondige te kennen, is met die schatting belast. Hij zal het fortuin van den onmondige vooral in acht nemen De aard der waarden, welke dit fortuin uitmaken, zal ook grooten invloed op zijne beraadslaging hebben; als dit fortuin, bij voorbeeld. voornamelijk in onroerende goederen bestaat, is het vruchteloos, anders dan tegen misbruik in het beheer ervan waarborg te nemen, daar de voogd die goederen noch vervreemden, noch aan hypotheek verbinden kan (art. 457 B. W.). Het is uit « de toevalligheden van het beheer », dat de inschulden van den onmondige te laste van den voogd meestendeels zullen ontstaan. Die zullen dan ook door den familieraad moeten in acht genomen worden. Daaronder worden begrepen al de toevalligheden, welke volgens den gewonen loop der zaken te voorzien zijn; maar niet die, welke, alles ten strengste genomen, mogelijk zijn. Zulks ware de goederen van den voogd dikwijls noodeloos met te zware hypotheek belasten; de wensch van de wet is echter de belangen van den onmondige te waarborgen en tevens de goederen van den voogd niet met overdrevene lasten te bezwaren.

— De familieraad zal ook « de onroerende goederen aanwijzen », waarop inschrijving zal genomen worden tot beloop van de som door hem bepaald. Op die wijze is het grondbeginsel van bijzonderheid der hypotheek, zoowel ten opzichte van de belaste goederen, als ten opzichte van het bedrag der inschrijving toegepast.

Die aanwijzing zal alles bevatten, wat bij art. 78 voor de overeenkomstelijke hypotheek wordt vereischt.

— De voogd kan, « volgens de omstandigheden », van de inschrijving ontslagen worden.

Zulks zal geschieden, wanneer, bij voorbeeld, de onmondige weinig of niet begoed is, wanneer de stand, de zedelijkheid en de bezorgdheid van den voogd genoegzaam over zijn beheer verantwoorden. Doch dit ontslag brengt geenen afstand der hypotheek mede : zij schorst er alleen het uitwerksel van op; de hypotheek is aan den onmondige uit kracht der wet zelve verkregen : de familieraad is niet gemachtigd om hem die te ontnemen of voor hem daarvan af te zien. Ook indien de omstandigheden, waarop dit ontslag is gegrond, in het vervolg veranderen, indien, bij voorbeeld, de onmondige nieuwe goederen verkrijgt of de stand des voogds vervalt of zijn beheer bewijst, dat hij het vertrouwen niet verdient, hetwelk men in hem heeft gesteld, zoo kan de familieraad, op zijne eerste beraadslaging terugkomende, de inschrijving bevelen, waarvan hij den voogd eerst ontslagen had ; zulks beduidt de laatste zinsnede van ons artikel.

— Daar de hypotheek tot waarborg van al de daden van des voogds beheer moet strekken, zal de beraadslaging, tot dezelve betrekkelijk, genomen worden in de vergadering zelve, waar de voogd wordt benoemd, indien hij door den familieraad moet benoemd worden, of vóórdat hij het beheer aanvangt, wanneer de voogdij hem door de wet of door den langstlevenden vader of moeder van den minderjarige wordt opgedragen. Dit vereischte van de wet is stellig, zooals het blijkt uit de woorden : «Tijdens de benoeming der voogden en vóór het in bediening treden van alle voogdij » van ons artikel, en wordt door het dwangmiddel, in het tweede lid van art. 52 begrepen, bekrachtigd.

Ingevolge art. 406 B. W. zijn de bloedverwanten van den onmondige, zijne schuldeischers en alle andere belanghebbenden gerechtigd om de samenroeping van den familieraad te vorderen, de vrederechter is daar zelfs ambtshalve mede belast; het is eeniegelijk toegelaten aan den vrederechter de omstandigheden bekend te maken, welke tot de benoeming van eenen voogd aanleiding geven. Daarenboven gebiedt deze wet aan alle beambten van den burgerlijken stand den vrederechter van alle sterfgeval, binnen de vier en twintig uren, te onderrichten en hem zooveel mogelijk te kennen te geven, of de overledene minderjarige of afwezige erfgenamen achterlaat (zie, onder art. II dezer wet, de bijvoeging aan art. 79, B. W. toegebracht). Dit alles tot meerdere zekerheid, dat de beraadslaging, in het belang van den onmondige bevolen, zonder uitstel gehouden worde.

50. De beraadslaging van den familieraad zal de beweegredenen, op welke zij gegrond is, aanhalen.

In het geval bij § 1 van het voorgaande artikel aangeduid, zal de voogd moeten gehoord of geroepen worden.

— Om den familieraad te dwingen alles zorgvuldig en rijpelijk te overwegen, eer hij over de belangen van den onmondige beslist, wordt hier bevolen, dat de beweegredenen, waarop de beraadslaging is gestaafd, in het proces-verbaal aangehaald worden. Ten andere is zulks noodzakelijk om de rechtbank, in geval van verzet (art. 51), in staat te stellen over die beraadslaging met volle kennis van zaken te laten oordeelen.

— Het is, voor den voogd, van belang, dat de inschrijving voor geene meerdere som, noch op meer goederen genomen worde dan de zekerheid van den onmondige het vereischt; daarenboven kunnen zijne inlichtingen over zijne eigene onroerende goederen en over het fortuin van den onmondige, hetwelk hij misschien best kent, voor den familieraad zeer nuttig zijn. Daarom moet hij bij de beraadslaging gehoord of ten minste geroepen worden. Doch, wanneer hij van de inschrijving wordt ontslagen, wordt zulks niet vereischt; want alsdan kunnen zijne belangen niet benadeeld worden.

Als de voogd moet gehoord worden en er te vreezen is, dat hij niet vrijwillig verschijnen zal, zoo moet hij worden gedagvaard, op de wijze voor bijeenkomsten van familieraden gebruikelijk (art. 411 B. W.); dat noemt ons artikel « geroepen ». Indien de gedagvaarde voogd niet verschijnt, zal de beraadslaging, in zijne afwezigheid genomen, geldig zijn. Hij zal hare verbreking, uit hoofde van nietigheid in den vorm, niet kunnen vragen; maar alleenlijk het recht tot verzet hebben, hetwelk hem het volgende artikel toekent.

51. De voogd, de toeziende voogd, alsmede elk lid van den familieraad zal zich, binnen de acht dagen, tegen de beraadslaging kunnen verzetten.

Dit verzet, dat in geen geval schorsend is, moet tegen den toezienden voogd gericht worden, indien het strekt om de waarborgen, door den familieraad ten behoeve der minderjarigen en der verbodenen vastgesteld, te doen verminderen, en tegen den voogd, indien het ten doel heeft dezelve te doen vermeerderen.

De rechtbank zal uitspraak doen als in dringende zake, na den procureur des konings te hebben gehoord en wedersprakelijk met hem.

— Om te vermijden, dat de belangen van den onmondige of die van den voogd, tegen de bedoeling der wet, miskend worden, laat ons artikel aan den voogd, den toezienden voogd en elk lid van den familieraad toe, zich te verzetten tegen de beraadslaging in uitvoering van art. 49 genomen. Onder de leden van den familieraad is de vrederechter natuurlijk begrepen (art. 416 B. W.).

Het verzet zal, volgens de omstandigheden, ingesteld worden op de wijze als ons artikel klaar aanduidt.

Al de bepalingen van ons artikel, aangaande tijd en wijze van rechtspleging, zijn blijkbaar voorgeschreven om zulke gewichtige belangen als die der minderjarigen en verbodenen, zoo kort mogelijk, onbeslist te laten.

— Hoe de vrederechter, die zich ambtshalve verzet, de rechtspleging vervolgen zal, wordt

bij eenen omzendbrief van den minister van justitie van 9 Augustus 1865 geregeld.

— De bijzondere tusschenkomst van den procureur des konings is eene nieuwe zekerheid voor den onmondige : hij zal niet alleen, naar luid van art. 83 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, gehoord worden, maar zelfs als hoofdpartij in het geding staan; 't is hetgene de woorden « wedersprakelijk met hem » beduiden.

Het verzet moet op straf van verval « binnen de acht dagen » gedaan worden. Die tijd loopt van den dag der beraadslaging, dien dag niet medebegrepen. Indien de voogd de beraadslaging niet heeft bijgewoond, zal hij niet kunnen beweren, dat het proces-verbaal van beraadslaging hem moet beteekend worden, en dat de tijd, tot verzet verleend, slechts begint te loopen van den dag der beteekening. Zulks blijkt uit de beraadslagingen der Wetgevende Kamers, alwaar voor reden is gegeven, dat geene pleegvormen dienen vereischt te worden, welke niet volstrekt noodzakelijk zijn, en overgroote kosten voor den minderjarige zouden medeslepen; dat de voogd, die gehoord of geroepen is (art. 50), vermoed wordt met de beraadslaging genoegzaam bekend te zijn.

Om te beletten, dat het fortuin van den onmondige in gevaar gesteld worde door een verzet uit kwade trouw gedaan, bepaalt ons artikel, dat het verzet « in geen geval schorsend is », met andere woorden, dat de beraadslaging, niettegenstaande verzet, altijd haar volle uitwerksel zal hebben, zoolang de rechtbank ze niet heeft nietig verklaard.

52. De inschrijving zal door den voogd of den toezienden voogd, krachtens de beraadslaging van den familieraad, genomen worden.

Indien de voogd het beheer aanvangt, vooraleer aan dit vereischte voldaan zij, zal de familieraad, hetzij op verzoek der bloedverwanten of andere belanghebbende partijen, hetzij ambtshalve door den vrederechter samengeroepen, hem de voogdij kunnen ontnemen.

De toeziende voogd is, op zijne persoonlijke verantwoordelijkheid, gehouden te waken, opdat de inschrijving geldiglijk op des voogds goederen genomen worde, of die zelf te nemen.

— De voorgaande artikelen regelen hoe de vestiging van hypotheek ten behoeve van onmondigen zal bevolen worden, en schrijven de noodige maatregelen voor om de beslissing van den familieraad zoohaast mogelijk te doen uitvoeren. De « inschrijving » is van geene mindere aangelegenheid; want zoolang zij niet is genomen, kan de wettelijke hypotheek jegens derden niet ingeroepen worden. Bij ons artikel en de volgende wordt beschikt, door wie die zal benaarstigd worden, en strenge dwangmiddelen worden voorgeschreven om, dienaangaande, verzuim of uitstel te beletten.

De inschrijving zal « krachtens de beraadslaging van den familieraad » genomen worden. Het proces-verbaal van beraadslaging is door den griffier van het vredegerecht opgemaakt en bijgevolg met de geloofwaardigheid bekleed (art. 1317 B. W.), welke tot het instellen van hypotheek vereischt wordt (art. 76).

— De voogd, als zijnde de wettelijke vertegenwoordiger des onmondigen in al de akten van het burgerlijk leven, wordt vooral met het nemen der inschrijving belast; en, daar de hypotheek over zijn geheel beheer moet verantwoorden, wordt hem « op straf van afzetting » bevolen aan dien last te volkomen, « vooraleer hij het beheer aanvangt ». De familieraad is nogtans niet verplicht alle verzuim met afzetting te straffen, de wet zegt alleen, dat hij de voogdij zal « kunnen » ontnemen; hij zal de omstandigheden in aandacht nemen, en die straf alleen in geval van bedrieglijk inzicht of kwade trouw toepassen. In alle gevallen is de voogd jegens den onmondige, uit hoofde van zijne nalatigheid, tot schadevergoeding gehouden.

Men ziet, dat alwie volgens ons artikel gemachtigd is om de samenroeping van den familieraad te vorderen, voor het nemen van geldige inschrijving een recht van bewaking over den voogd heeft. Voor den « toezienden voogd », die bijzonderlijk belast is de belangen van den onmondige waar te nemen, telkens dezelve met de belangen van den voogd strijdig zijn (art. 420 B. W.), is die bewaking eene strenge plicht : hij zal die uitoefenen, ja zelfs desnoods de inschrijving zelf nemen; hij is daartoe verbonden « op zijne persoonlijke verantwoordelijkheid, » dit is te zeggen op straffe van schadevergoeding jegens den onmondige.

53. De familieraad zal een zijner leden of allen anderen persoon bijzonderlijk met het vorderen der inschrijving kunnen lasten.

— Hoe meer personen tot eenen zelfden last zijn verbonden, hoe lichter zij, voor het volbrengen van dien last, zich op elkander zullen verlaten. Er is dus te vreezen, dat die overgroote voorzorg der wet in plaats van den onmondige des te krachtiger te beschermen, integendeel te zijnen nadeele strekke, zonderdat iemand aan kwade trouw schuldig zij.

54. De griffiers der vredegerechten zullen, op straf van persoonlijke verantwoording en van afzetting, indien daartoe grond is, geene uitgifte mogen afleveren der beraadslagingen van de familieraden, ter uitzondering van die, welke betrekkelijk zijn tot de benoeming van voogden en van toeziende voogden, of welke de hypotheek bepalen; vooraleer hun behoorlijk bewezen zij, dat de inschrijving tegen den voogd genomen is, voor de sommen en op de onroerende goederen door den familieraad aangeduid.

— Behalve de stuks, welke aan den voogd volstrekt noodzakelijk zijn om de inschrijving

van hypotheek te vorderen, zal de griffier hem geene uitgifte mogen afleveren. Op die wijze is de voogd in de onmogelijkheid gesteld, zijn beheer of ten minste de voornaamste akten, daartoe betrekkelijk, aan te gaan, vooraleer inschrijving te hebben genomen. Dit streng verbod, aan den griffier gedaan, is dus eene nieuwe bekrachtiging der voorgaande schikkingen.

— Het « behoorlijk bewijs » is het borderel van inschrijving, waarop de hypotheekbewaarder bevestigt, dat de inschrijving is genomen (art. 83).

55. Indien bij de beraadslaging, waarvan in artikel 49 is gewaagd, bevonden wordt, dat de voogd geene onroerende goederen bezit, zal de familieraad, na, in uitvoering van artikel 455 van het Burgerlijk Wetboek, de som bepaald te hebben, met welke de verplichting voor den voogd zal beginnen om het overschietende der inkomsten op de uitgaven aan te leggen, kunnen bevelen, dat, in afwachting van dien aanleg, de geldsommen der minderjarigen en der verbodenen door den voogd in de kas der gerechtelijke bewaarstellingen zullen gestort worden, ter benaarstiging van den toezienden voogd of van een lid van den familieraad daartoe aangesteld.

— Dit en de volgende artikelen hebben eigenlijk met het hypothekenstelsel geene betrekking; maar bij het schikken der wettelijke hypotheek van minderjarigen en verbodenen heeft de wetgever ook de gevallen voorzien, in welke de voogd geene genoegzame of in het geheel geene onroerende goederen bezit om over zijn beheer te verantwoorden; alzoo vinden die artikelen hier toevallig, doch natuurlijk, hunne plaats.

— De artikelen 454 en volgende B. W. regelen, hoe de familieraad de weezengelden zal bepalen, welke de voogd zal moeten aanleggen, en wanneer die aanleg zal gedaan worden. Vóór deze wet bleven die penningen altijd in handen van den voogd, tot op het oogenblik van den aanleg; daaruit volgde, dat, wanneer de voogd geene onroerende goederen bezat, de onmondige, tot den aanleg zijner gelden toe, van allen waarborg ontbloot was. Bij ons artikel is zulks gewijzigd: de familieraad zal kunnen bevelen, dat, in afwachting van voordeelige gelegenheid om de gelden aan te leggen, dezelve in de kas van gerechtelijke bewaarstellingen zullen gestort worden. Op die wijze zijn des onmondigen penningen aan de behandeling van den voogd ontnomen, en het gebrek van waarborg is voortaan zonder gevaar.

Bezit de voogd onroerende goederen en is hij, naar luid van art. 49, § 2, van de hypotheekinschrijving ontslagen, zoo kan de familieraad de storting niet bevelen : de wettelijke hypotheek is de regelmatige waarborg der onmondigen, de storting hunner penningen in de kas van bewaarstelling is slechts een hulpmiddel van verzekering voor het geval dat de regelmatige waarborg onmogelijk is; ook zegt ons artikel uitdrukkelijk : « indien de voogd geene onroerende goederen bezit ».

— Men ziet bij ons artikel, dat de bevolene storting « door den voogd » zal gedaan worden; indien hij zulks verzuimt is hij deswege verantwoordelijk (art. 1383 B. W.), en indien bij dit verzuim kwade trouw bestaat, zal hij daarenboven van de voogdij kunnen ontzet worden (art. 444 B. W.).

Verder wordt bij de laatste woorden van het artikel een voorkomend dwangmiddel ingesteld : de toeziende voogd, belast zijnde met de storting te benaarstigen, is gemachtigd om, des noods, den voogd rechterlijk te dwingen zulks te doen; en tot nog meerdere zekerheid, kan de familieraad dien bijzonderen last aan een zijner leden opleggen.

56. Indien de voogd onroerende goederen bezit, maar indien zij ontoereikend geoordeeld worden om over zijn geheel beheer te verantwoorden, zal de familieraad de som kunnen bepalen, boven welke de storting zal moeten geschieden, zooals bij het voorgaande artikel is gezegd.

— Dit artikel is eene toepassing der samengevoegde voorgaande regelen. De wettelijke hypotheek is de regelmatige waarborg; zoolang zij toereikend is om over 's onmondigen belangen te verantwoorden, mag de bewaarstelling niet bevolen worden. De familieraad zal dus de som begrooten, voor welke de onroerende goederen van den voogd genoegzame zekerheid opleveren, en alleenlijk de bewaarstelling van het overige mogen bevelen : aangaande dit overige bevindt de voogd zich in denzelfden toestand, alsof hij geene onroerende goederen bezat.

57. De voogd zal die geldsommen uit de kas der gerechtelijke bewaarstellingen niet mogen lichten dan om ze te besteden volgens de beslissing van den familieraad, hetzij tot betaling van de schulden der minderjarigen of verbodenen, hetzij tot aankoop van onroerende goederen of van renten op den Staat, hetzij in leeningen op onroerend voorrecht of op eerste hypotheek.

— De bewaarstelling der weezenpenningen, krachtens de voorgaande artikelen bevolen, zou vruchteloos zijn, indien het den voogd vrij stond dezelve naar eigen willekeur te lichten. Ook wordt bij ons artikel geregeld, te welken einde en onder welke voorwaarden de lichting zal kunnen gedaan worden

De besteding der gestorte gelden zal « bij beslissing van den familieraad » moeten vastgesteld worden, en de voogd zal zich de gelden niet kunnen doen afleveren zonder het bewijs der beslissing aan den bestuurder van de kas van bewaarstelling, het is te zeggen aan den

hypotheekbewaarder, op te leveren. Dit bewijs ligt in de uitgifte der beraadslaging.

De besteding der gestorte gelden staat ook ter vrije keus van den familieraad niet; zij is bij ons artikel beperkt : eerst en vooral komt het betalen der schulden. Onder schulden worden hier verstaan alle lasten, welke op den onmondige vallen, zoowel de dreigende uitgaven als de reeds onstane schulden. Na het betalen der schulden komt de aanleg, welke zal gedaan worden, ter keus van den familieraad, op eene der drie wijzen bij ons artikel aangewezen, als zijnde de eenige, welke, behalve onvoorziene toevallen, voor den onmondige geen gevaar van verlies medebrengen

— De aanleg wordt door « den voogd » gedaan, op de wijze door den familieraad vastgesteld. Indien hij zulks verzuimt, is hij, evenals bij verzuim van bevolene storting (art 55), persoonlijk verantwoordelijk en, in geval van ontrouw, kan hij van de voogdij ontzet worden. Hij kan ook tot het verrichten van den aanleg rechterlijk gedwongen worden, op de vordering van den toezienden voogd, die altijd verplicht is de belangen van den onmondige waar te nemen, wanneer zij met die van den voogd strijdig zijn.

58. Ingeval de waarborgen, aan minderjarigen of verbodenen gegeven, onvoldoende mochten geworden zijn, zal de familieraad kunnen eischen ofwel eene vermeerdering der som, welke de hypotheek waarborgen moest, ofwel de uitbreiding dier hypotheek tot andere onroerende goederen. Indien de voogd geene andere onroerende goederen of er slechts van eene onvoldoend geoordeelde waarde bezat, zou de storting in de kas der gerechtelijke bewaarstellingen kunnen geeischt worden, zooals in de voorgaande artikels is gezegd.

— De goederen van den voogd, aan de wettelijke hypotheek verbonden, kunnen, staande de voogdij, vergaan of in waarde verminderen ; het fortuin van den onmondige kan, bij erfenis of anderszins, vermeerderen ; in die gevallen zal de evenredigheid tusschen den waarborg en de te waarborgen belangen door den familieraad kunnen hersteld worden. Deze vermeerdering van waarborg zal altijd in eene nieuwe inschrijving van hypotheek moeten bestaan, wanneer de voogd onroerende goederen bezit; het is slechts bij gebreke van onroerende goederen, dat de wet aan den familieraad toelaat de bewaarstelling te bevelen.

59. Indien, in de gevallen van de artikelen 57 en 58, de voogd naderhand onroerende goederen verkrijgt, zal er gehandeld worden als gezegd is bij de artikelen 49 en volgende.

— « In de gevallen van de artikelen 57 en 58 », dat is te zeggen, wanneer de storting der weezenpenningen in de kas der bewaarstelling is bevolen. Men heeft reeds gezien, dat de bewaarstelling slechts een hulpmiddel van zekerheid is voor de gevallen, dat de regelmatige waarborg, de wettelijke hypotheek, door gebrek bij den voogd aan genoegzame onroerende goederen, onmogelijk is ; wanneer die onmogelijkheid verdwijnt, moet de voogd den regelmatigen waarborg stellen. De inschrijving zal dan bepaald en genomen worden op dezelfde wijze als in het begin der voogdij (art 49 en volg.).

Na de inschrijving zal de voogd de gestorte gelden kunnen lichten, mits aan den bewaarder de uitgifte van de beraadslaging van den familieraad en het bordereel der inschrijving te vertoonen.

60. Indien de waarborgen, door den voogd gesteld, gedurende den loop der voogdij klaarblijkelijk overtollig worden, zal de familieraad, na den toezienden voogd te hebben gehoord, bij eene met redenen bekleede beraadslaging, de zekerheden mogen verminderen, welke eerst geëischt waren; deze beraadslaging zal aan de bekrachtiging onderworpen worden van de rechtbank, welke op het advies van het openbaar ministerie en wedersprakelijk met hem uitspraak zal doen.

— Het kan ook gebeuren, dat, staande de voogdij, de evenredigheid tusschen de genomene inschrijving en de geldelijke belangen van den onmondige, ten nadeele van den voogd, verbroken wordt; wanneer, bij voorbeeld, het fortuin van den onmondige vermindert, of hem onroerende goederen door middel van zijne roerende waarden verkregen zijn; alsdan ook kan die evenredigheid hersteld worden.

Door ons artikel zijn bijzondere pleegvormen voorgeschreven om te vermijden, dat, bij de vermindering van inschrijving, de belangen van den onmondige gekrenkt worden. De vermindering, evenals de bepaling der inschrijving (art. 49), moet bij « eene met redenen bekleede beraadslaging » van den familieraad beslist worden. Maar bij de beraadslaging zal de toeziende voogd bijzonderlijk gehoord worden : men weet, dat de toeziende voogd de wettelijke tegenpartij van den voogd is, wanneer des voogds belangen met die van den onmondige strijdig zijn. Daarenboven is de beraadslaging niet alleen voor verzet vatbaar, zooals die van art. 49, maar zij moet in alle gevallen « door de rechtbank bekrachtigd worden », en over de bekrachtiging zal de rechtbank uitspraak doen « op het advies van het openbaar ministerie en wedersprakelijk met hem », 't is te zeggen, als hoofdpartij in rechte staande en bijgevolg gemachtigd om zich, des noods, tegen de bekrachtiging in hooger beroep te voorzien.

— Ons artikel gebiedt, dat de toeziende voogd door den familieraad zal gehoord worden; daaruit volgt, dat de toeziende voogd in deze omstandigheid geen lid van den familieraad zijn mag : door de wet belast met het verzoek van den voogd tegen te spreken, kan hij niet bevoegd zijn om in de beslissing over hetzelve deel te nemen.

61. Zonder bijstand van den toezienden voogd, mag de voogd geene aflossing ontvangen van niet-eischbare geldsommen, noch van inschulden op termijn, welke slechts na de meerderjarigheid van den onmondige moeten vervallen.

De toeziende voogd zorgt, dat de afgeloste sommen onmiddellijk in eene openbare kas gestort worden, tenzij de familieraad den voogd machtige hetzij om dezelve te besteden, zooals in artikel 55 is gezegd, hetzij om ze te behouden en te doen gelden; in dit laatste geval zal de machtiging kunnen onderworpen worden aan eene hypotheek door den voogd te verleenen of eenen door hem te stellen borg.

— « Niet eischbare geldsommen ontvangen » is geene daad van 's voogds beheer, welke bij het bepalen van den te stellen waarborg, door den familieraad kon voorzien worden; de gestelde waarborg is dus niet geschikt om over zoodanige geldsommen te verantwoorden. Bij ons artikel zijn maatregelen genomen om in de noodige aanvulling van zekerheid te voorzien.

« Zonder bijstand van den toezienden voogd » mag de voogd de bewuste gelden of inschulden niet ontvangen; de schuldenaar zal dus den wezenlijken bijstand van den toezienden voogd en een kwijtschrift, door den voogd en den toezienden voogd te zamen onderteekend, afeischen, wil hij vermijden eene tweede maal te moeten betalen : eene betaling gedaan aan iemand, die onbevoegd is om ze te ontvangen, is nietig.

De bijstand van den toezienden voogd ware vruchteloos, indien de wet de besteding der afgeloste gelden niet regelde : « zij zullen onmiddellijk in eene openbare kas (die van gerechtelijke bewaarstelling) gestort worden ». De toeziende voogd zorgt, dat de storting gedaan worde : hij is desnoods verplicht den voogd daartoe gerechtelijk te dwingen.

Maar die storting is slechts een voorloopig middel van bewaring, totdat de familieraad over de besteding der gelden heeft beslist; de voogd zal dus, vóór het ontvangen der gelden, deswege eene beraadslaging van den familieraad kunnen verzoeken, en de gelden onmiddellijk volgens zijne beslissing kunnen besteden zonder de storting te doen. Die besteding zal dan ook door den voogd, onder die zelfde waakzaamheid van den toezienden voogd, gedaan worden.

— Wat aangaat de wijze van besteding der gelden, waarover in ons artikel bijzonderlijk wordt gehandeld, is de keus van den familieraad zoo nauw niet beperkt als ten opzichte der andere gelden van den onmondige. Hij kan niet alleen de middelen aannemen bij artikel 57 aangewezen, (artikel 57 der wet was bij het ontwerp 55 genummerd, door onachtzaamheid bij de beraadslagingen van de Wetgevende Kamers is dit nummer niet veranderd, en alzoo is 55 in plaats van 57 alhier aangestipt gebleven), maar ook den voogd machtigen om die sommen te behouden en te doen gelden, dit is te zeggen, zelfs in zijne eigene zaken te benuttigen, mits bijzondere hypotheek of anderen waarborg, ook wel zonder eenigen waarborg te stellen.

Die laatste schikking van ons artikel is eene ongelukkige afwijking van het stelsel der zekerheden ten behoeve van onmondigen. Over des onmondigen gelden, welke hij als beheerder onder zich heeft, is de voogd wettelijke hypotheek schuldig, hij kan ze op hypotheek niet aanleggen zonder eerste hypotheek te eischen; maar, wanneer hij ze als ontleener, als schuldenaar van den onmondige, behoudt, dan is het voldoende eene hypotheek te stellen, die niet noodzakelijk eene eerste hypotheek zijn moet, ofwel eenen waarborg van eenen anderen aard te verleenen; hij kan zelfs van allen waarborg ontslagen worden. Ons artikel zegt inderdaad : « in dit laatste geval zal de machtiging *kunnen onderworpen worden*, enz », hetgene beduidt dat de familieraad, ingeval hij den voogd machtigt om de geldsommen te behouden en te doen gelden, van hem naar goeddunken eenen waarborg kan eischen of hem ook van allen waarborg kan ontslaan : « kunnen » drukt immers enkel vermogen uit, en wie vermag zonder verplicht te zijn, vermag zich ook te onthouden.

62. Artikel 55 van het tegenwoordig hoofdstuk vermindert de rechten niet, bij de artikelen 384, 385, 386, 387 en 453 van het Burgerlijk Wetboek aan de vaders en moeders verzekerd.

— De artikelen van het Burgerlijk Wetboek alhier aangewezen zijn betrekkelijk tot den wettelijken lijftocht van vader en moeder op de eigen goederen hunner kinderen. Ons artikel beduidt, dat de langstlevende vader of de langstlevende moeder naar luid van art. 55 niet kunnen verplicht worden het overschietende der inkomsten op de uitgaven van den minderjarige in de kas van gerechtelijke bewaarstellingen te storten; want het is in het genot dier inkomsten, dat hun lijftocht bestaat.

Anders is het gelegen met hoofdsommen, welke zij mochten ontvangen, voortkomende, bij voorbeeld, uit aflossing van eene schuldvordering. Die sommen zelven vallen in hunnen lijftocht niet; door den langstlevenden vader of de langstlevende moeder, evenals door allen anderen voogd, moeten de hoofdsommen aangelegd worden. De familieraad kan hen verplichten dezelve, in afwachting van aanleg, in de kas van bewaarstelling te storten; zij zullen als tochtenaars de kroozen genieten.

63. Ter griffie van ieder vredegerecht zal er onder het toezicht des rechters en de persoonlijke verantwoordelijkheid des griffiers, een staat gehouden worden van al de in het kanton openstaande voogdijen. Die staat zal bevatten de dagteekening van het openvallen der voogdijen. de namen, voornamen en woonplaatsen der minderjarigen en verbodenen, voogden en toeziende voogden; de dagteekening en het kort begrip der beraadslagingen van de

familieraden betrekkelijk tot de wettelijke hypotheek der minderjarigen, der verbodenen, de dagteekening der inschrijvingen, welke genomen zijn, of de melding der redenen om welke er geene werden geëischt.

Ieder jaar, in den loop van december, zal de griffier, onder zijne verantwoordelijkheid, aan den procureur des konings van zijn arrondissement, een geheel afschrift toezenden van dien staat, voor de voogdijen binnen het jaar opengevallen, en, voor de andere, de enkele aanduiding der veranderingen in het loopende jaar opgekomen, aangaande de wettelijke hypotheek, derzelver inschrijving, of de bewaarstellingen, welke het niet bestaan of de ongenoegzaamheid van onroerende goederen zullen genoodzaakt hebben.

In de maand Januari daarop volgende, zal de procureur des konings dien staat aan de rechtbank voorleggen, welke op het verslag van een harer leden in de raadkamer zal beslissen als in rechte behoort, zoowel ambtshalve als op de vorderingen van het openbaar ministerie.

Uitgifte der beslissing zal, indien daartoe grond is, in het geheel of ten deele overgemaakt worden aan de vrederechters, welke zij betreft.

De griffiers der vredegerechten, welke het tegenwoordig artikel mochten overtreden, zullen, alle tuchtstraffen onverlet, gestraft worden met eene geldboete die honderd franken niet zal te boven gaan. Bij hervalling zal die boete op het dubbel mogen gebracht worden.

Deze straffen, evenals degene bij de artikels 132 en 133 van de tegenwoordige wet en het gewijzigde artikel 79 van het Burgerlijk Wetboek voorgeschreven, zullen door de burgerlijke rechtbanken toegepast worden.

— De bepalingen van dit artikel behoeven niet verklaard te worden Zij strekken klaarblijkelijk om de uitvoering der voorgaande schikkingen te verzekeren.

— Een omzendbrief van den Minister van justitie van 14 Maart 1852, volledigd door dien van 12 Maart 1858, beschikt in welken vorm de staat van voogdijen door de griffiers zal opgemaakt worden.

§ II.

Van de zekerheden der gehuwde vrouwen.

64. De vrouw zal eene bijzondere hypotheek hebben op de goederen, welke door het huwelijkscontract tot zekerheid van haren bruidschat en van hare huwelijksche overeenkomsten besteed zijn.

Zij zal insgelijks, in haar huwelijkscontract, eene bijzondere hypotheek kunnen bedingen, tot waarborg der hernemingen van allen aard, zelfs voorwaardelijke of gebeurlijke, welke zij tegen haren man zal kunnen te verhalen hebben.

Deze hypotheken zullen door den man, vóór het voltrekken van het huwelijk, ingeschreven worden, en zullen haar uitwerksel hebben van den dag der inschrijving.

De inschrijving zal ook door de vrouw kunnen gevorderd worden.

— De rechten en inschulden (art. 47), welke aan de gehuwde vrouw door wettelijke hypotheek op de goederen van haren man gewaarborgd zijn, worden bij ons artikel nader bepaald; zij zijn uit hunnen aard tweeërlei: zij spruiten uit het huwelijkscontract zelf, zooals « de bruidschat en de huwelijksche overeenkomsten » bij het eerste lid van het artikel aangewezen, ofwel zij ontstaan gedurende het huwelijk uit oorzaken, die met het contract geene betrekking hebben : zoo zijn de « hernemingen van allen aard », waarvan het tweede lid gewaagt. De aangelegenheid van die onderscheiding zal men onder de artikelen 66 en 67 vinden.

Volgens art. 1540 B. W. is de « bruidschat » het goed, dat de vrouw den man aanbrengt, om de lasten des huwelijks te dragen. Die bepaling is algemeen en bij alle huwelijksbesturen toepasselijk. Doch men mag het woord « bruidschat » alhier in dien uitgestrekten zin niet nemen; daardoor moet men verstaan : de goederen van allen aard, welke, staande het huwelijk, aan de vrouw eigen blijven; in andere woorden, de goederen, welke zij bij de ontbinding van het huwelijk of bij scheiding van goederen kan wedereischen. De goederen, die in gemeenschap vallen, zijn daaronder niet begrepen : immers is de man, staande het huwelijk, gerechtigd om over dezelve te beschikken art. 1421 B. W.), zonderdat voor de vrouw, uit die beschikking eenig recht tot wedereisching kan ontstaan; ten opzichte der gemeenschap heeft zij alleen het recht om dezelve, bij ontbinding, naar goeddunken te verwerpen of te aanvaarden, en in dit laatste geval, haar deel in de baten te nemen en in de lasten te dragen.

« De huwelijksche overeenkomsten » zijn de voordeelen bij het huwelijkscontract aan de vrouw gedaan, zooals vooruitgiften, rechten van overleving, overeenkomstelijke hernemingen enz.

— De vrouw kan de wettelijke hypotheek niet inroepen om de voordeelen te verhalen, welke haar bij huwelijksche overeenkomsten zijn gedaan, indien de man bij het aangaan van het huwelijk koopman was, of in den loop der twee eerste jaren van het huwelijk, koopman is geworden, en naderhand in staat van failliet

wordt verklaard (art. 557 en 559 der wet van 18 April 1851).

— « De hernemingen van allen aard, zelfs voorwaardelijke of gebeurlijke », behelzen alle sommen, waarover de man jegens de vrouw, staande het huwelijk, zal rekenplichtig worden, te welken titel het zijn moge.

— Onder het Burgerlijk Wetboek waren al de onroerende goederen van den man, zoowel de toekomstige als de tegenwoordige, van den dag van het huwelijk, zelfs zonder inschrijving, van rechtswege aan de wettelijke hypotheek verbonden (art. 2135, 2°), al ware het huwelijk zonder contract aangegaan. Door de toepassing van het grondbeginsel van bijzonderheid en openbaarheid op de wettelijke hypotheken, is zulks bij deze wet ten gronde gewijzigd.

Alhoewel de hypotheek wettelijk is en, bijgevolg, in alle gevallen van rechtswege bestaat, zal zij nogtans zonder uitwerksel blijven, indien zij bij het huwelijkscontract niet bepaaldelijk bedongen wordt; hetzelfde geldt des te meer, wanneer het huwelijk zonder contract is aangegaan. Ook ziet men, dat ons artikel alleenlijk « eene bijzondere hypotheek op de goederen, welke door het huwelijkscontract besteed zijn », aan de vrouw toekent. Welke bepalingen het contract te dien einde moet bevatten, wijst het volgende artikel aan.

— Om uitwerksel te erlangen zal de hypotheek moeten ingeschreven zijn; want de bepaling van art 81 is algemeen, en zoowel op wettelijke hypotheek als op overeenkomstelijke toepasselijk. Daarom gebiedt ons artikel, dat de inschrijving « vóór het voltrekken van het huwelijk » zal genomen worden, ten einde te vermijden, dat latere hypotheek, door den man aan andere schuldeischers verleend, aan die der vrouw haren rang ontneme (art. 81).

De inschrijving zal « door den man » genomen worden. De vrouw is ook gerechtigd om ze te vorderen, indien de man zulks verzuimt. Verder kunnen de personen, bij de artikelen 69 en 70 aangewezen, de inschrijving benaarstigen. Doorgaans wordt de notaris, voor wien het contract is gepleegd, met het nemen der inschrijving belast.

65. Het contract zal de goederen met de hypotheek belast, het voorwerp van den waarborg en de som, tot beloop van welke de inschrijving zal mogen genomen worden, aanduiden.

— Ons artikel vermeldt al de inlichtingen, die aan derden noodig zijn om de uitgestrektheid der hypotheek te kennen.

— Door « voorwerp van den waarborg » moet men verstaan, de verschillige oorzaken van verhaal, voor welke waarborg wordt bedongen. Die zullen in het contract aangeduid worden, opdat men tegen de derden de hypotheek niet zou kunnen bedrieglijk inroepen tot verhaal van rechten, voor welke geene bijzondere inschrijving bedongen is.

66. Bij gebrek aan beding van hypotheek, of in geval van ongenoegzaamheid der waarborgen bij het contract bepaald, zal de vrouw, staande het huwelijk, krachtens de machtiging van den voorzitter der rechtbank van hare woonstede, en tot beloop der som, welke door hem zal worden vastgesteld, hypothecaire inschrijvingen kunnen vorderen op de onroerende goederen van haren man, tot zekerheid der rechten bij § 1 van artikel 64 vermeld.

— Men bemerke vooral, dat dit artikel slechts gewaagt van « de rechten bij § 1 van artikel 64 vermeld », anders gezegd, van den bruidschat en de huwelijksche overeenkomsten.

Het kan gebeuren, dat, aangaande de wettelijke hypotheek, bij het huwelijkscontract niets is bedongen, en dat, staande het huwelijk, het noodzakelijk worde eene inschrijving te nemen zooals, bijvoorbeeld, wanneer 's mans gedrag en beheer bewijzen, dat hij het onbeperkt vertrouwen niet verdient, dat men in hem had gesteld, of dat hij, na het aangaan van het huwelijk, onroerende goederen bekomt, bij gebreke waarvan men in het huwelijkscontract nutteloos had geoordeeld inschrijving te bedingen, als moetende zonder uitwerksel blijven. De omstandigheden kunnen ook medebrengen, dat de besprokene inschrijvingen ongenoegzaam zijn geworden om den bruidschat en de huwelijksche overeenkomsten te waarborgen.

In die gevallen kan de vrouw, gedurende het huwelijk, naar gelegenheid ofwel voor het eerst eene inschrijving ofwel eene aanvullende inschrijving vorderen.

Daartoe wordt de machtiging van den man niet vereischt; het ware te vreezen, dat die altijd zou geweigerd worden. Maar, zoo de wet niet wil, dat de goederen van den man noodeloos belast worden, is de bepaling der nieuwe inschrijving ook aan het vrije goeddunken van de vrouw niet overgelaten. Zij zal zich wenden tot den « voorzitter van de burgerlijke rechtbank », die zal oordeelen of er redenen bestaan om eene nieuwe inschrijving te nemen, en de som zal bepalen, tot welke die inschrijving zal beloopen.

Ons artikel beveelt niet, dat de man gedagvaard worde, uit vrees dat de vrouw voor dien hatelijk schijnenden pleegvorm wijke, en uit teergevoeligheid hare belangen verwaarlooze. Nogtans staat het den voorzitter vrij den man te ontbieden en hem te hooren, om met volle kennis van zaken uitspraak te doen.

— Indien de vrouw, bij het contract van huwelijk, van alle recht had afgezien om uit hoofde van haren bruidschat of van hare huwelijksche overeenkomsten inschrijving te nemen, zou zij, staande het huwelijk, geene inschrijving kunnen vorderen : zulks blijkt uit de vergelijking van dit artikel met het volgende.

67. De vrouw zal altijd, niettegenstaande tegenstrijdige overeenkomst, maar krachtens de machtiging van den voorzitter der rechtbank van hare woonstede, staande het huwelijk, inschrijvingen kunnen vorderen op de onroerende goederen

van haren echtgenoot, voor alle redenen van verhaal, welke zij tegen hem mag hebben, zooals die welke ontstaan uit verbintenissen door haar onderteekend, uit vervreemding harer eigene goederen, uit schenkingen of uit erfenissen, tot welke zij mocht geroepen zijn.

— Hier geldt het de « hernemingen van allen aard, zelfs voorwaardelijke of gebeurlijke » waarvan art. 64, § 2, gewag maakt; dat is te zeggen, alle verhalen, welker oorzaak uit het huwelijkscontract zelf niet ontstaat, maar welke aan het contract vreemd zijn en staande het huwelijk opkomen. Van zoodanige hernemingen worden op het einde van ons artikel voorbeelden opgegeven.

— Indien het de vrouw geoorloofd is, na het voltrekken van het huwelijk, eene inschrijving te vorderen, welke zij bij het huwelijkscontract verzuimd heeft te bedingen, tot zekerheid van rechten, waarvan de oorzaak alsdan reeds bestond, moet het haar des te meer toegelaten zijn, staande het huwelijk, die zelfde zekerheid te nemen voor rechten, welke zij bij het aangaan van het huwelijk niet voorzien kon. Ons artikel schikt, hoe zij zal te werk gaan om tot die inschrijving te geraken : evenals in het geval van het voorgaande artikel zal zij zich tot den voorzitter van de burgerlijke rechtbank harer woonstede wenden.

Alhoewel ons artikel het niet verklaart, moet de voorzitter, indien hij een bevel verleent, daarbij de som bepalen, voor welke hij de vrouw machtigt inschrijving te nemen. Want zijne tusschenkomst is in beide gevallen op dezelfde redenen gegrond: zij moet in beide gevallen tot hetzelfde einde strekken.

— Bij het huwelijkscontract kan de vrouw, uit hoofde der hernemingen, waarover hier wordt gehandeld, eene inschrijving bespreken, ofschoon de oorzaken er van nog niet bestaan, zelfs niet stellig kunnen voorzien zijn; het geheele § 2 van art. 64 en bovenal de slotbepaling « welke zij *zal kunnen te verhalen hebben* » brengen zulks klaarblijkelijk mede. Maar, indien dienaangaande bij het huwelijkscontract niets is besproken, zal eene nieuwe of meerdere inschrijving uit kracht van ons artikel slechts kunnen genomen worden, wanneer de nieuwe redenen van verhaal reeds wezenlijk bestaan; want ons artikel zegt : « voor alle redenen van verhaal, welke zij *mag hebben* ».

— Men bemerke de woorden : « niettegenstaande tegenstrijdige overeenkomst ». In die woorden ligt het belang van het onderscheid, dat gemaakt wordt tusschen « den bruidschat en de huwelijksche overeenkomsten », waarvan art. 64, § 1, en « de hernemingen », waarvan art. 64, § 2, gewaagt.

Tijdens het aangaan van het huwelijk, is de aangelegenheid van den bruidschat en van de huwelijksche overeenkomsten aan de vrouw volkomen bekend; ook kan zij tot waarborg van hare rechten daaruit vloeiende, staande het huwelijk, geene inschrijving vorderen, wanneer zij, bij het huwelijkscontract, van alle inschrijving uitdrukkelijk heeft afgezien, zooals onder het voorgaande artikel is gezegd.

Integendeel, de aangelegenheid der hernemingen, waarover ons artikel en art. 64, § 2, handelen, is haar tijdens het aangaan van het huwelijk gansch onbekend; de wet wil niet, dat zij in die onwetendheid, bij het huwelijkscontract, van de inschrijving onbedachtelijk afzie, en machtigt ze bij ons artikel om in alle gevallen, en « niettegenstaande tegenstrijdige overeenkomst » — dit is te zeggen, zelfs al had zij ook uitdrukkelijk aan dit vermogen verzaakt, — staande het huwelijk, uit hoofde van die hernemingen eene inschrijving te vorderen.

68. De inschrijvingen, krachtens de artikelen 66 en 67 genomen, zullen bijzonderlijk ieder onroerend goed aanduiden en de sommen uitdrukken, voor welke die inschrijvingen gevorderd zijn.

— Dit artikel is de toepassing van het grondbeginsel van bijzonderheid op de wettelijke hypotheek bij de twee voorgaande artikelen ingericht.

— Indien de man, bij het aangaan van het huwelijk koopman was, of, in den loop der twee eerste jaren van het huwelijk, koopman is geworden, zal de vrouw hare nieuwe hypotheek moeten vestigen op de onroerende goederen, welke de man bij het aangaan van het huwelijk reeds bezat, of welke hij slechts bij titel van erfenis heeft bekomen : op andere goederen zou de inschrijving van geener waarde zijn (art. 559 wet van 18 April 1851).

69. In de gevallen bij de voorgaande artikelen voorzien, en mits zich te voegen naar de regelen bij dezelve voorgeschreven, zullen de bloedverwanten en aangehuwden der echtgenooten, tot den derden graad medebegrepen, de inschrijvingen in name van de vrouw kunnen vorderen.

— De wetgever, met reden vreezende, dat de vrouw, uit toegevendheid, haar recht te licht verzuime, laat aan de « bloedverwanten en aangehuwden » toe, in name der vrouw, de inschrijving uit eigene beweging te vorderen. Daartoe zullen zij « zich voegen naar de regelen bij de voorgaande artikelen voorgeschreven », dat is te zeggen, dat zij zich insgelijks tot den voorzitter van de rechtbank zullen wenden : dit om te vermijden, dat zij eene overtollige inschrijving nemen, ook om te beletten, dat dit vermogen voor hen een middel van kwelling tegen den man worde.

— Ons artikel zegt : « de bloedverwanten en aangehuwden der echtgenooten », zoodat de bloed- en aanverwanten van den man zoowel als die van de vrouw, die inschrijving kunnen vorderen.

Doch allen zijn daartoe niet gerechtigd, maar die alleen, welke met de echtgenooten tot in den derden graad in verwantschap staan, als wordende bij de wet vermoed uit loutere genegenheid tot de vrouw te zullen handelen.

— Hoe de graden van verwantschap worden opgerekend, zie men bij de artikelen 737 en volgende B. W.

70. De vrederechter van het kanton der woonstede van den man en de procureur des konings bij de rechtbank van eersten aanleg zullen ambtshalve deze inschrijvingen in name van de vrouw kunnen vorderen.

De man zal die altijd uit eigen hoofde kunnen nemen.

— De wet verlaat zich niet geheel op de naastbestaanden, tegen wier onachtzaamheid zij geene middelen van bedwang kan inrichten; zij belast ook den vrederechter en den procureur des konings met op de belangen der gehuwde vrouwen te waken. Indien die ambtenaars noodig oordeelen eene inschrijving te nemen, behoeven zij daartoe door den voorzitter van de rechtbank niet gemachtigd te worden, zij kunnen zulks « ambtshalve » doen : zij handelen in name van de wet, er is niet te vreezen, dat zij de goederen van den man met noodelooze of overtollige inschrijvingen zullen belasten.

— Het spreekt van zelf, dat de man uit eigene beweging aan zijne vrouw de waarborgen kan verzekeren, welke de wet hem tot plicht maakt haar te verschaffen.

71. De vrouw zal, rechtstreeks ten voordeele van haren man, van de inschrijvingen krachtens de voorgaande bepalingen genomen, niet kunnen afzien.

— De reden dezer bepaling is licht om begrijpen. Indien het de vrouw vrijstond « rechtstreeks ten voordeele van haren man » van de genomene inschrijvingen af te zien, ware de wettelijke hypotheek te vergeefs ingericht; schier altijd, en meestal in de gevallen, waar hare rechten meest dienen beschermd te worden, zou de vrouw, uit onbedachte toegevenheid, in dien afstand toestemmen.

Wanneer de vrouw, in de verhandelingen van haren man tusschenkomende, ten voordeele van derden aan eene inschrijving verzaakt, dan strekt die verzaking ook ten voordeele van den man; en vermits het niet geoorloofd is zijdelings te doen wat verboden is rechtstreeks te verrichten, zou men moeten besluiten, dat de vrouw uit krachte van ons artikel zoodanige verzaking ook niet toestaan mag. Doch de wetgever heeft in acht genomen, dat de eer van den man, de toekomst der kinderen, in een woord, de ware belangen des huisgezins kunnen afhangen van eenen afstand te gepasten tijde door de vrouw gedaan; en hij heeft om die reden zijn verbod beperkt tot die verzakingen alleen, welke « rechtstreeks ten voordeele van den man » zouden strekken.

72. In het geval der artikelen 66, 67, 69 en 70 zal de man kunnen vragen, dat de hypotheek, uit hoofde der hernemingen van de vrouw ingeschreven, worde verminderd tot de sommen, welke de vrouw kan te eischen hebben, en beperkt op de onroerende goederen, welke tot waarborg voldoende zijn.

De rechtbank zal uitspraak doen als in somiere zake, na den procureur des konings te hebben gehoord en wederspraKelijk met hem, na het advies genomen te hebben der drie naaste bloedverwanten van de vrouw, en, bij ontstentenis van bloedverwanten binnen den afstand van twee myriameters, het advies van drie personen gekend als met de vrouw of hare familie in vriendschappelijke betrekkingen te staan.

— Eenen genoegzamen waarborg aan de vrouw verschaffen en tevens de belangen van den man door overtollige inschrijvingen niet hinderen, is het doel der wet. Daarom zal de man de vermindering der inschrijving mogen vorderen, indien de genomen inschrijvingen met de rechten, welke zij bestemd zijn te waarborgen, buiten evenredigheid staan, hetzij de bepaalde som, voor welke inschrijving is genomen, hooger is geschat dan de rechten der vrouw bereiken, hetzij de inschrijving op meer goederen is genomen, dan het noodzakelijk was om over de bepaalde som te verantwoorden. Dit vermogen heeft hij nogtans in alle gevallen niet; ons artikel zegt : « in het geval der artikelen 66, 67, 69 en 70 », dit is, wanneer de aanwijzing der som en der te belasten goederen zonder zijne tusschenkomst kan gedaan worden. Is de inschrijving bij het contract van huwelijk bepaald (art. 64), zoo is zulks noodzakelijk in zijne aanwezigheid, met zijne tusschenkomst en toestemming, geschied, en dan heeft hij het zich zelven te wijten, indien zijne belangen daarbij zijn gekrenkt.

— Het woord « hernemingen » moet hier in den beperkten zin niet worden genomen, als onder art. 64 is aangeduid : het behelst al de rechten, waarover krachtens de artikelen 66 en 67, staande het huwelijk, inschrijving kan worden genomen.

— De bijzondere pleegvormen, aan welke de vordering tot vermindering van inschrijving naar luid van het tweede paragraaf van ons artikel is onderworpen, zijn zooveel voorzorgen door de wet genomen om te beletten, dat die vermindering te licht worde toegestaan.

— Wat somiere zaken zijn en hoe die worden behandeld, regelen de artikelen 404-413 Wetb. van Burgerl. Rechtspleging.

TWEEDE AFDEELING.

Van overeenkomstelijke hypotheken.

73 (2124). Overeenkomstelijke hypotheken kunnen alleen worden toegestaan door hen, die bekwaam zijn tot het vervreemden der onroerende goederen, welke zij daaraan onderwerpen.

— De schuldenaar, bij het stellen van hypotheek, verleent aan zijnen schuldeischer het recht om, ingeval de gewaarborgde schuld niet wordt betaald, het verbonden goed te koop te veilen; hij staat eenigermate het recht af van

volstrekte beschikking, welke tot den aard van den eigendom behoort (art. 514 B. W.). Hypotheekstelling is als eene ontleding van het eigendomsrecht, zij is een slag van vervreemding. Derhalve moet men, om hypotheek te stellen, vóóral eigenaar zijn van de goederen, die men wil verbinden; want de vervreemding van eens anders goed is nietig (art. 1599 B.W.). Daarenboven moet men « bekwaam zijn om die goederen te vervreemden »; zij die, naar luid van art. 1123-1125 B. W., onbekwaam zijn om verbintenissen aan te gaan, zijn dus ook onbekwaam om hunne goederen met hypotheek te belasten. Men vergelijke nogtans art. 1508 B.W.

De minderjarigen, welke gemachtigd zijn handel te drijven, mogen hunne onroerende goederen verpanden en met hypotheek belasten (art. 7 der wet van 15 December 1872; Wetb. van Kooph., Boek I, titel I).

74 (2125). Zij, die op het onroerend goed slechs een recht hebben, dat door eene voorwaarde is opgeschorst, of in zekere gevallen kan ontbonden worden, of aan vernietiging onderworpen is, kunnen alleenlijk eene hypotheek, aan dezelfde voorwaarden of aan dezelfde vernietiging onderworpen, toestaan.

— Dit artikel is eene toepassing van den regel, dat niemand meer of andere rechten kan overdragen dan hij zelf heeft.

— Aangaande de uitwerkselen van ontbinding of wederroeping van het recht van eigendom, op de toegestane hypotheken, zie men art. 4 dezer wet en de verklaringen onder hetzelve, alsook het laatste lid van art. 28.

75 (2126). De goederen van minderjarigen en van verbodenen kunnen slechts wegens de oorzaken en in de vormen bij de wet bepaald gehypothekeerd worden.

De hypotheek der goederen van afwezigen, zoolang het bezit ervan slechts voorloopig is toegewezen, is onderworpen aan de pleegvormen voor minderjarigen en verbodenen voorgeschreven.

— Uit artikel 73 is niet te besluiten, dat onroerende goederen van onmondigen nimmer aan hypotheek kunnen onderworpen worden; zulks ware met hunne belangen strijdig : in vele gevallen kan eene geldlichting nuttig, zelfs noodzakelijk zijn. Ons artikel beduidt alleen, dat onroerende goederen voor verpanding, evenals voor vervreemding, ter vrije beschikking van hunne onmondige eigenaars niet staan. Uit zekere oorzaken en mits zekere vormen uitdrukkelijk door de wet bepaald, kunnen die goederen door de wettelijke beheerders aan hypotheek verbonden worden. De wetsbepalingen daartoe betrekkelijk zijn de volgende :

Ten aanzien van minderjarigen, de artikelen 457 en 458 B. W., welke naar luid van art. 484 B. W. ook toepasselijk zijn op zelfgemaakte minderjarigen, ter uitzondering nogtans van die welke gemachtigd zijn om koophandel te drijven, aan welke art. 7 van de wet van 15 December 1872 (Wetb. van Kooph., Boek I, titel I) de volle bekwaamheid verleent om hunne onroerende goederen te verpanden en te belasten;

Ten aanzien van verbodenen, art 509 B. W.

Alhoewel ons artikel niet gewaagt van de gehuwde vrouw noch van verkwisters of andere personen van gerechtelijken raad voorzien, zal het hier niet ongepast zijn aan te halen, dat, ten aanzien der laatsten, de artikelen 499 en 513 B. W., en ten aanzien der eersten de artikelen 217 en 1554 B. W., moeten nageleefd worden. Nogtans kan de gehuwde vrouw zonder de bewilliging van haren man, hare goederen geldiglijk aan hypotheek verbinden, wanneer zij openbare koopvrouw is (art. 11 der wet van 15 December 1872; Wetb. v. Kooph., Boek I, titel I).

Aangaande de goederen van afwezigen was bij het voorgaande hypothekenstelsel (art. 2126 B. W.) vastgesteld, dat die slechts ook konden gehypothekeerd worden « gedurende het tijdvak van voorloopige inbezitstelling wegens de oorzaken en in de vormen bij de wet bepaald ». Doch bij den Titel *Van de afwezigen* (art. 128 B. W.) vindt men het streng verbod aan al die slechts het genot hebben krachtens eene voorloopige inbezitstelling, van 's afwezigen goederen te verpanden. Uit die strijdige artikelen ontstond het vraagstuk : Kunnen de goederen van den afwezige door den voorloopig inbezitgestelde met hypotheek belast worden? Zoo ja, mits welke pleegvormen? Bij het tweede lid van ons artikel is dit betwiste vraagstuk uitgemaakt en art. 128 B. W. gewijzigd. Voortaan kunnen de goederen der afwezigen, gedurende de voorloopige inbezitstelling, gehypothekeerd worden, wegens de oorzaken en mits de nakoming der pleegvormen bij de artikelen 457 en 458 B. W. voorzien.

Na de volkomen inbezitstelling zijn geene bijzondere pleegvormen na te leven (art. 132 B. W.)

76 (2127). Overeenkomstelijke hypotheek kan niet anders worden toegestaan dan bij geloofwaardige akte of bij onderhandsche akte in rechte of voor notaris erkend.

Volmachten, ten einde hypotheek te verleenen, moeten in denzelfden vorm gegeven worden.

— De geloofwaardige vorm der akte wordt in het belang van derden vereischt, opdat voor hen geen de minste twijfel over de overeenkomst van hypotheekstelling kunne bestaan.

Dit gebod is zoo stellig, dat het bestaan der hypotheek, zelfs tusschen handelende partijen, van de nakoming er van afhangt; zulks blijkt uit de woorden « kan niet anders worden toegestaan » en uit de schikking van art. 42.

— Verders zie men de verklaringen onder art. 2 gegeven.

77 (2128). Bij gebreke van tegenstrijdige bepalingen in de verdragen of in de staatkundige wetten, zullen de hypotheken in vreemden lande toegestaan geen uitwerksel hebben, ten opzichte der goe-

deren in België gelegen, dan wanneer de akten, welke er het beding van inhouden, met het visa zullen bekleed zijn van den voorzitter van de burgerlijke rechtbank, in welker gebied de goederen gelegen zijn.

Deze magistraat is belast met te onderzoeken of de akten en de volmachten, welke dezelve volledigen, al de noodige voorwaarden vereenigen tot derzelver geloofwaardigheid in het land, waar zij verleden zijn.

Het beroep tegen de beslissing des voorzitters zal ingesteld worden bij verzoekschrift gericht aan het Hof, dat uitspraak zal doen als in zake van beroep tegen het kort geding.

— Om geloofwaardig, echt of authentiek te zijn, moet eene akte, zooals men weet, bekleed zijn met de plechtige vormen gebruikelijk in den lande, alwaar zij verleden is. Doch, zoo de geloofwaardigheid van die vormen zelven en bovenal van de bevoegdheid afhangt van den openbaren ambtenaar, die de akte heeft ontvangen, — welke bevoegdheid deze ambtenaar slechts als lasthebber van zijne nationale overheid houdt, — is het klaar dat « in vreemden lande » de authentieke akte die zelfde volledige bewijskracht door haar zelve niet meer kan opleveren. Men begrijpt dat daartoe de tusschenkomst noodig is der overheid van het land, waar de akte haar uitwerksel moet erlangen, hier bijzonderlijk van het land waar de goederen, welke men aan hypotheek verbindt, gelegen zijn.

Voor de akte van hypotheekstelling bestaat die tusschenkomst in de bepaling, « in de verdragen of in de staatkundige wetten » vervat, dat de authenthieke akten welke in een of meer vreemde landen voortaan zullen gepleegd worden, dezelfde geloofwaardigheid zullen hebben, alsof zij in België waren verleden; en, bij gebreke van zoodanige verdragen of staatkundige wetten, « in het visa van den voorzitter der rechtbank, in welker gebied de gehypothekeerde goederen gelegen zijn ».

— Om dit visa te bekomen zal men aan den voorzitter een verzoekschrift indienen met de geldig te verklaren stuks (omschrijven van den Min. van Just. van 16 Febr. 1859 en van den Min. van Fin van 19 April 1859 en 30 Juli 1881). De voorzitter onderzoekt de voorgelegde stuks en verleent of weigert zijne echtverklaring, naar gelang dezelve, al of niet, beantwoorden aan de vereischten van het tweede lid van ons artikel.

— Alhoewel die echtverklaring enkel eene pleegvorm is, heeft de wetgever des voorzitters beslissing aan hooger beroep onderworpen, omdat zij de verklaring van eene vreemde wet behelst. In deze rechtsvordering bestaat geene tegenpartij, bijgevolg kan het beroep op de gewone wijze niet ingesteld worden, zoo zal hetzelve « bij verzoekschrift gericht aan het Hof » worden voorgedragen.

« Het kort geding », is de rechtspleging, welke in spoedvereischende gevallen voor den voorzitter van de rechtbank wordt gehouden (art. 806-811 Wetb. v. Burg. Rechtspl. en wet van 26 December 1891); « beroep tegen het kort geding » wordt volgens bijzondere wetsbepalingen behandeld (art. 809 W. B. R.): het is natuurlijk, dat die wijze van rechtspleging ook gevolgd wordt in de zaken, waarover ons artikel handelt.

78 (2129). Geene overeenkomstelijke hypotheek is van waarde dan die, waarbij hetzij in den geloofwaardigen vestigingstitel der inschuld, hetzij in eene latere geloofwaardige akte, bijzonderlijk worden aangewezen de aard en de ligging van ieder der onroerende goederen, thans aan den schuldenaar behoorende, op welke hij de hypotheek der inschuld toestaat.

Toekomstige goederen kunnen niet gehypothekeerd worden.

— Het grondbeginsel van bijzonderheid wordt bij dit artikel, alsook bij artikel 80, op overeenkomstelijke hypotheken toegepast. Het gebod van bijzondere aanwijzing is niet alleen op het openbaar belang, maar ook op het belang van den schuldenaar gegrond. Wie zich in het geval bevindt geld te moeten leenen, zal lichtelijk al zijne goederen verpanden, indien de geldschieter zulks vereischt, zelfs wanneer een gedeelte derzelve tot genoegzamen waarborg volstaat; maar, door de wet genoodzaakt bij de verpanding ieder der goederen bijzonderlijk aan te wijzen, zal hij meer pogingen aanwenden om den waarborg met de bekomene gelden in evenredigheid te brengen.

— De aanwijzing zal « den aard en de ligging van ieder der goederen » behelzen, opdat voor iedereen blijkbaar zij, welke goederen met de hypotheek zijn belast. Ons artikel zegt niet, hoe zij moet gedaan worden, dit is den handelenden partijen gansch vrij gelaten; doch het is raadzaam zich daarbij te voegen naar de schikking van art. 18 van de wet van 15 Augustus 1854; want bij gebreke van genoegzame aanwijziging « is geene hypotheek van waarde. »

— Opdat de hypotheek van waarde zij, moet het belaste goed « thans, » dat is te zeggen op het oogenblik der hypotheekstelling, « aan den schuldenaar behooren ». Daaruit volgt, dat men eens anders goed niet verpanden mag, zooals onder art. 73 breeder is uitgelegd, en, wat meer is, dat, indien de schuldenaar eens anders goed had verpand en naderhand hetzelfde goed verkreeg, die latere verkrijging de nietige hypotheek niet zou bekrachtigen.

— « Toekomstige goederen kunnen niet gehypothekeerd worden ». Goederen, welke men in het vervolg bij aankoop of te welken titel ook onder levenden bekomen zal, kan men niet bijzonderlijk aanwijzen, dus niet verpanden. Goederen, welke men bij erfenis te verwachten heeft, zou men somtijds bijzonderlijk kunnen aanwijzen, maar dienaangaande verbiedt de wet alle beding (art. 1130, 1600 B. W.).

Bij het aangaan van eene verbintenis kan men nogtans geldiglijk bedingen, dat hypotheek zal gevestigd worden op de onroerende goederen,

welke de schuldenaar in het vervolg zal verkrijgen. Krachtens zoodanig beding ontstaat de hypotheek dadelijk niet; maar de schuldenaar is gehouden die toe te staan, naarmate hem naderhand onroerende goederen verkregen worden, en indien hij zulks weigert, kan de schuldeischer hem in rechte dagen om te hooren verklaren, dat het verkregen onroerend goed aan hypotheek zal verbonden zijn; in dit geval dient het vonnis tot titel van hypotheekstelling.

79 (2131). Indien de onroerende goederen, aan hypotheek onderworpen, vergaan zijn of beschadigingen hebben geleden, zoodanig dat zij voor de zekerheid des schuldeischers ongenoegzaam geworden zijn, heeft laatstgemelde het recht om de betaling zijner inschuld te eischen.

Echter zal het den schuldenaar toegelaten zijn eene aanvulling van hypotheek aan te bieden, indien het verlies of de beschadigingen zonder zijne fout zijn ontstaan.

— De hypothecaire waarborg is de voorwaarde van het krediet, dat de geldschieter aan den schuldenaar heeft verleend. Hij heeft zich geenszins op de trouw van den schuldenaar willen verlaten; zonder den waarborg zou hij de gelden niet afgeleverd, noch den termijn tot aflossing verleend hebben. Dus, wanneer de waarborg vergaat of zoodanig vervalt, dat hij geene genoegzame zekerheid meer oplevert, dan valt ook het krediet, en de schuld wordt eischbaar, alhoewel de termijn niet verschenen is.

Alle verliezen of beschadigingen brengen dit gevolg niet mede, maar die alleen, welke tijdens de hypotheekstelling niet waren te voorzien: zoo zullen het verlies of de beschadiging, voortkomende uit de vernietiging of wederroeping van 's schuldenaars recht van eigendom op het verbonden goed of uit de vervulling eener voorwaarde, waaraan hetzelve was onderworpen, de eischbaarheid der schuld niet te weeg brengen. In die gevallen wordt de schuldeischer geacht zich met den waarborg, niettegenstaande deszelfs wisselvalligheid, te hebben tevreden gehouden, mits hij door de wet zelve (art. 74) verwittigd was, dat de schuldenaar die goederen anders niet verbinden kon. Alzoo kunnen ook als beschadigingen in den zin van ons artikel niet gerekend worden, die verminderingen, welke door een regelmatig en gebruikelijk genot van het verbonden goed worden medegebracht, zooals het inzamelen van vruchten, de gewone houtvellingen en andere; want het genot van het gehypothekeerde goed wordt aan deszelfs eigenaar behouden (art. 41).

— De billijkheid vereischt nogtans, dat de schuldenaar tot aflossing niet worde gedwongen op een oogenblik, dat hem alle zijne middelen en krachten van noode zijn om een geleden verlies te herstellen, wanneer echter de belangen van den schuldenaar zulks niet vereischen. Daarom schikt het laatste lid van ons artikel, dat hij in plaats van betaling « eene aanvulling van hypotheek zal kunnen aanbieden » aan den schuldeischer, die zulks niet zal kunnen weigeren; maar dit alleen in het geval dat het verlies of de beschadiging « zonder zijne fout » zij ontstaan.

In geval van onteigening ten openbare nutte, kan de schuldenaar, ofschoon zoodanige onteigening altijd zonder zijne fout, zelfs zonder zijn toedoen geschiedt, den schuldeischer niet dwingen eene aanvulling van hypotheek te aanvaarden: de stellige schikking van art. 21 der bijzondere wet van 17 April 1835 *Over de Onteigening ten algemeene nutte* laat zulks niet toe. Dit artikel luidt als volgt:

« De rechtsvorderingen tot ontbinding, tot wedereisching of alle andere zakelijke rechtsvorderingen zullen de onteigening niet kunnen tegenhouden noch er het uitwerksel van beletten. Het recht der tegensprekers zal op den prijs overgedragen worden, en het onroerend goed zal van hetzelve ontlast blijven ».

80 (2132). Overeenkomstelijke hypotheek is slechts van waarde in zooverre de som, waarvoor zij is toegestaan, bij de akte is bepaald.

Indien de inschuld, uit de verbintenis spruitende, voorwaardelijk is, zal de voorwaarde vermeld worden in de inschrijving, waarvan hierna zal worden gesproken.

[. . . . .]*

*Wet van 15 April 1889:

Eenig artikel. Het laatste lid van art. 80 der wet van 16 December 1851 wordt door de volgende bepalingen vervangen:

Hypotheek toegestaan tot zekerheid van een open krediet is geldig; zij neemt rang met de dagteekening harer inschrijving, zonder inachtneming van de tijdstippen der uitvoering van de verbintenissen door den krediteur aangegaan, welke bij alle middelen van rechte zal kunnen bewezen worden.

De krediteur behoudt ten aanzien van derden het recht om over de hypotheek te beschikken, zelfs wanneer op het krediet toerekenbare obligatiën in verhandelbare titelen bestaan. Echter kan de drager dezer titelen, bij middel van verzet, de uitwerkselen opschorsen der akten van handlichting of andere, die zijn recht mochten benadeelen.

Het verzet moet beteekend worden aan den hypotheekbewaarder en aan den krediteur, en kiezing van woonstede in het arrondissement bevatten.

De bewaarder zal hetzelve op den kant

der inschrijving overschrijven, en van die overschrijving zal melding gemaakt worden onderaan het oorspronkelijk schrift van het exploot. Het verzet, indien het niet vernieuwd wordt, zal slechts voor twee jaren geldig zijn; bij enkel exploot zal er opheffing van kunnen gegeven worden.

— Het volstaat niet, dat de belaste onroerende goederen bijzonderlijk aangewezen zijn (art. 78), opdat derden kunnen schatten, wat krediet zij aan den eigenaar op zijne onroerende goederen, met zekerheid, nog kunnen verleenen; daartoe behooren zij ook te weten, hoeveel de schuld bedraagt, waaraan die goederen verbonden zijn. Daarom vereischt ons artikel, bij eene andere toepassing van 't grondbeginsel van bijzonderheid, dat « de som, voor welke de hypotheek is toegestaan, bij de akte van hypotheekstelling bepaald worde ». In geval van niet nakoming dezer bepaling ware de hypotheek van geener waarde.

— Alle verbintenis, onder welke voorwaarde zij ook ware aangegaan, kan met hypotheek gewaarborgd worden; maar dewijl het uitwerksel der verbintenis en de toekomst der inschuld welke zij kan voortbrengen, geheel van de voorwaarde afhangt, is het voor derden zeer aanbelangend die voorwaarde te kennen, daarom « zal zij in de inschrijving vermeld worden »; de volkomen openbare bekendheid van elks onroerende gegoedheid is inderdaad de grondsteun van het geheele hypothekenstelsel. — Deze schikking betreft de « inschrijving » en zou derhalve beter hare plaats onder artikel 85 hebben gevonden.

— Iemand « een krediet openen » is zich verplichten hem, gedurende eenen bepaalden tijd en tot beloop van eene bepaalde som, gelden of andere verhandelbare waarden te verschaffen, naarmate zijner behoeften. Wanneer bij het openen van een krediet, de geldschieter of krediteur, zooals men hem bijzonderlijk noemt, eene hypotheek bedingt, zal die hypotheek « van den dag harer inschrijving rang nemen » voor het geheele beloop van het krediet, alhoewel de gelden door den krediteur slechts later moeten afgeleverd worden en bijgevolg de verbintenis tot teruggave, welke door de hypotheek is te waarborgen, op dien dag nog niet bestaat; derwijze dat de andere hypotheekhebbende schuldeischers, welker inschrijvingen na die van den krediteur zijn genomen, altijd den voorrang van dezen laatste moeten gedoogen, zelfs wanneer de schuldenaar slechts na hunne inschrijving de waarden van het open krediet bekomen hadde. Bij deze stellige schikking van ons artikel wordt een vraagstuk afgedaan, dat voorheen zeer betwist werd.

Het beloop, tot hetwelk het open krediet wordt gewaarborgd, moet « bij de akte van hypotheekstelling bepaald worden », zooniet is de hypotheek van geener waarde. Maar de aflevering der gelden kan volgens ons artikel « door alle middelen van rechte » worden bewezen; zoo zullen, ter zake van koophandel, de boeken van den krediteur en het bewijs door getuigen daartoe volstaan. Het was onmogelijk te eischen, dat de dagelijksche handelingen, welke een open krediet medebrengt, bij authentieke akte vastgesteld worden, en ten andere kunnen derden daarbij niet benadeeligd worden, vermits het hoogste bedrag, tot hetwelk de inschuld van den krediteur op de later ingeschrevene inschulden kan voorrang hebben, hun bekend is.

Indien de gelden, door den krediteur verschoten, hooger beloopen dan de som bij de akte bepaald, dan is zijne inschuld voor dit overige enkel handschriftelijk.

— De wet van 20 Mei 1872 (Wetb. v. Kooph. Boek I, tit. VIII), art. 26, na gesteld te hebben dat het endossement van eenen wisselbrief er den eigendom van overdraagt met de hypothecaire zekerheden, die er toe behooren, schikt het volgende: « Indien de hypotheek werd toe-« gestaan tot zekerheid van een open krediet, « zoo zullen de houders der effecten, krachtens « die kredietopening gemaakt of verhandeld, « daaruit slechts kunnen voordeel halen tot « beloop van het saldo der slotrekening ».

Uit die nieuwe wetsbepaling was het bezwaar ontstaan, dat geene handlichting van eene hypotheek, tot zekerheid van een open krediet toegestaan, geldig kon gegeven worden, wanneer bij de kredietopening de krediteur zich verbonden had handelseffecten over te nemen of te waarborgen. Nimmer kon de krediteur het volkomen bewijs aanbrengen dat geene gewaarborgde effecten in omloop waren, en de hypotheekbewaarder, wiens verantwoordelijkheid niet voldoende gedekt was, weigerde de gevorderde doorhaling te doen. Die weigering was onberispelijk en de handlichting moest zonder uitwerksel blijven. De wet van 15 April 1889 heeft daarin voorzien. Zij erkent uitdrukkelijk aan den krediteur het recht om over de hypotheek te beschikken, dienvolgens ze te vernietigen, zelfs dan wanneer in omloop zijnde handelseffecten er bij gewaarborgd zijn, en geeft tevens aan den houder of drager van een gewaarborgd effect het middel in de hand om te voorkomen dat zijne zekerheid verijdeld worde.

Dit middel is: aan den hypotheekbewaarder en tevens aan den krediteur, die er belang bij heeft daarvan onderricht te zijn, een verzet te doen beteekenen dat voor twee jaren de handlichting der hypotheek zal opschorsen en, na verloop van dien tijd, bij gebreke van vernieuwing, van rechtswege zal vervallen zijn, de wet vermoedende dat het gewaarborgde effect betaald is. Alzoo zijn de belangen van krediteur, houder en hypotheekbewaarder veilig.

In het belang van derden wordt ook de openbaarheid van het verzet geregeld. De vormen van deszelfs bekendmaking en doorhaling, verschillend van die der hypotheken en voorrechten, en tevens eenvoudiger, zijn in overeenstemming met de bestaande grondbeginselen en naar den aard der zaak voldoende.

De beteekening van het verzet zal gedaan worden bij exploot van deurwaarder, welke eene geloofwaardige akte is; zij zal op den kant der inschrijving der hypotheek overgeschreven worden, en daarvan zal melding worden gemaakt op het origineel van het exploot, hetwelk in handen van den houder blijft. Tot opheffing van het verzet zal ook een enkel exploot volstaan.

Behalve uitdrukkelijke bepaling is eene wet slechts voor de toekomst verbindend, het was dus noodzakelijk het bestaande bezwaar ook ten opzichte van reeds toegestane hypotheken en handlichtingen in 't bijzonder tegen te werken. Daarin werd bij dezelfde wet van 15 April 1889 voorzien door de volgende overgangsbepaling :

« De voorgaande bepaling zal drie maanden « na de afkondiging der tegenwoordige wet « toepasselijk zijn op de kredietopeningen vroe- « ger verleend.

« De handlichtingen, die reeds gegeven zijn, « of binnen deze drie maanden zullen gegeven « worden, zullen na dit tijdsverloop uitwerksel « kunnen erlangen, indien er geen verzet is « beteekend en vermeld op de wijze als hier- « boven is gezegd ».

DERDE AFDEELING.

Van den rang, welken de hypotheken onderling hebben.

81 (2134). Onder de schuldeischers heeft de hypotheek slechts rang van den dag der inschrijving op de registers van den bewaarder genomen, in den vorm en op de wijze bij de wet voorgeschreven.

Al de schuldeischers, op denzelfden dag ingeschreven, oefenen gezamenlijk eene hypotheek uit van dezelfde dagteekening, zonder onderscheid tusschen de inschrijving van 's morgens en die van 's avonds, wanneer dit verschil door den bewaarder mocht aangeteekend zijn.

— In de inschrijving bestaat de openbaarheid, welke eene der voornaamste grondslagen van het tegenwoordig hypothekenstelsel uitmaakt; 't is bij middel daarvan dat derden de lasten kunnen leeren kennen, welke op de goederen bestaan van hem met wien zij handelen willen.

— Door de inschrijving verwerft de hypotheek haar uitwerksel; zoolang zij niet ingeschreven is, wordt zij als niet bestaande beschouwd. « Zij heeft slechts rang », zegt ons artikel : rang hebben is onder de hypothecaire inschulden gerekend worden. De rang der hypotheken bepaalt de orde, in welke de verschillende hypotheekhebbende schuldeischers, in geval van verkoop van het verbonden goed, hunne voorkeur op den koopprijs uitoefenen. De inschuld, welker hypotheek eerst in rang staat, wordt bij voorkeur op al de andere betaald, de tweede in rang heeft de voorkeur op de volgende, en zoo vervolgens totdat de koopprijs is uitgeput. Indien, na betaling van al de ingeschrevene inschulden, de koopprijs niet is uitgeput, dan blijft het overige het gemeene onderpand der andere schuldeischers (art. 7).

Het is ook opzettelijk, dat ons artikel zegt : « onder de schuldeischers », zonder te onderscheiden tusschen hypotheekhebbende of enkel handschrift dragende; deze laatsten kunnen zoowel als de anderen het gebrek aan inschrijving tegenwerpen.

— « Van den dag der inschrijving », 't is te zeggen : zonder inachtneming van den dag der hypotheekstelling; de hypotheek, welke eerst is ingeschreven, is dus eerst in rang, al ware zij ook na al de andere toegestaan.

— Dat gewichtig gevolg van den rang der hypotheken heeft ook de laatste bepaling van ons artikel medegebracht. Indien de orde der inschrijvingen op denzelfden dag genomen, den rang der hypotheken regelde, zou het van den bewaarder, zelfs van zijne bedienden, afhangen den eenen schuldeischer, ten nadeele van den anderen, bedrieglijk te begunstigen : daartoe zou het volstaan het laatste aangeboden bordereel eerst in te schrijven. Aangaande inschrijvingen op verschillige dagen gevorderd, is zulks niet mogelijk, mits de bewaarder gehouden is dagelijks zijne registers te sluiten (art. 131).

Onder schuldeischers, wier hypotheken op denzelfden dag zijn ingeschreven, wordt de verkoopprijs of het deel van den verkoopprijs, dat hun toekomt, in evenredigheid van het bedrag hunner schuldvorderingen pondspondsgelijke verdeeld.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van de wijze van inschrijving van voorrechten en hypotheken.

82 (2146). De inschrijvingen geschieden ten kantore van bewaring der hypotheken, in welks arrondissement de goederen, aan voorrecht of hypotheek onderworpen, gelegen zijn.

De verkregene rechten van voorrecht of hypotheek, welke vóór het overlijden des schuldenaars niet werden ingeschreven, zullen niet meer kunnen ingeschreven worden dan binnen de drie maanden na het openvallen der nalatenschap, ongeminderd de schikking van artikel 112.

Het uitwerksel der inschrijvingen, vóór de opening der faillieten genomen, wordt bij de bijzondere wetten over de faillieten geregeld.

— In de « inschrijving » bestaat de openbaarheid der voorrechten en hypotheken. De openbaarheid in het belang van derden vereischt zijnde, was het noodzakelijk te regelen, in welk bureel de inschrijving moet genomen worden, opdat derden weten, waar zij nopens den staat van lasten van een bepaald onroerend goed stellige inlichtingen kunnen bekomen. Dat bureel is bij het eerste lid van ons artikel aangewezen : het is dit « in welks arrondissement de goederen gelegen zijn. » Alle inschrijving, in een ander bureel genomen, is van geener waarde. Indien de goederen, aan dezelfde hypotheek verbonden, in verscheidene arrondissementen gelegen zijn, dan moet de inschrijving in al de bureelen van derzelver ligging worden genomen.

In alle steden, waar eene rechtbank van eersten aanleg is ingericht, bestaat ook een bureel van hypotheekbewaring; het arrondissement van het bureel is hetzelfde als het

arrondissement of de uitgestrektheid van het rechtsgebied der rechtbank.

— Binnen welken tijd kan de inschrijving geldiglijk worden genomen?

Zoolang de schuldenaar, die hypotheek heeft gesteld, eigenaar is van het goed, dat hij daaraan heeft verbonden. — Is die eigendom bij akte onder levenden aan een ander overgegaan, dan zal de hypotheek tot op den dag der overschrijving van de akte van vervreemding geldiglijk kunnen ingeschreven worden; want slechts door die overschrijving, wordt de verkrijger eigenaar ten aanzien van derden (art. 1), onder welke de schuldeischer die hypothecaire inschrijving vordert, moet gerekend worden. — Gaat de eigendom bij sterfgeval over, zoo ontneemt het overlijden van den schuldenaar aan den schuldeischer het recht niet om inschrijving te vorderen, vermits de erfgenamen ten aanzien van 's overledenen schuldeischers geene derde verkrijgers zijn, maar alleen in 's overleden rechten en verbintenissen gesteld worden. Doch om te vermijden, dat vereffeningen van nalatenschap verhinderd worden, beperkt ons artikel den tijd, binnen welken de inschrijving zal mogen genomen worden : die tijd is « drie maanden na het openvallen der nalatenschap ». Nogtans, indien de erfgenamen het verbonden goed aan eenen derde hadden overgedragen, en deze derde zijne akte van aankomst hadde doen overschrijven, dan zou de inschrijving niet meer geldiglijk kunnen genomen worden, ofschoon de drie maanden niet waren verschenen : dit is de zin van de woorden « ongeminderd de schikking van art. 112 ».

— De bijzondere toestand van eenen boedel van failliet vereischt bijzondere bepalingen over de geldigheid der hypotheken wegens den tijd harer inschrijvingen; die bepalingen worden door de artikelen 445 en 447 van de wet van 18 April 1851 vastgesteld.

83 (2148). Om inschrijving te bewerkstelligen vertoont de schuldeischer, hetzij zelf, hetzij door eenen derde, aan den bewaarder der hypotheken, de geloofwaardige uitgifte van de akte, waaruit het voorrecht of de hypotheek ontstaat.

Hij voegt daarbij twee bordereelen op zegel geschreven, waarvan het eene op de uitgifte van den titel kan worden gesteld. Deze bordereelen bevatten :

1° Den naam, de voornamen, de woonstede en het beroep van den schuldeischer;

2° Den naam, de voornamen, het beroep en de woonstede van den schuldenaar of eene zoodanige persoonlijke en bijzondere aanduiding dat de bewaarder in alle gevallen den persoon met hypotheek bezwaard kunne erkennen en onderscheiden;

3° De bijzondere aanduiding der akte, welke de hypotheek of het voorrecht verleent, en de dagteekening dier akte;

4° Het bedrag van de hoofdsom en bijgelden der inschulden, voor welke de inschrijving gevorderd wordt, en het tijdstip tot derzelver betaling aangewezen;

5° De bijzondere aanduiding van den aard en de ligging van ieder der onroerende goederen, op welke de inschrijver zijn voorecht of zijne hypotheek wil behouden.

De inschrijver zal bovendien gehouden zijn eene woonstede te kiezen in eene of andere plaats binnen het arrondissement, waaronder het kantoor behoort; en bij gebrek aan keuze van woonstede, zullen alle beteekeningen en aanzeggingen tot de inschrijving betrekkelijk, aan den procureur des konings mogen gedaan worden.

De bewaarder maakt op zijn register melding van den inhoud der bordereelen; hij geeft terug aan hen, die de inschrijving hebben gevorderd, de uitgifte van den titel en een der bordereelen, aan den voet van hetwelk hij verklaart de inschrijving te hebben gedaan, waarvan hij de dagteekening, het boekdeel en het ordenummer opgeeft.

— De inschrijving wordt door den hypotheekbewaarder uitgewerkt. Slechts in uitzonderlijke gevallen, uitdrukkelijk bij de wet bepaald, is hij verplicht zulks ambtshalve te doen; in alle andere gevallen wordt de inschuld ingeschreven op het verzoek van den schuldeischer of zijnen vertegenwoordiger of lasthebber; zelfs kunnen derden geldiglijk inschrijving vorderen : de bewaarder zou die niet mogen weigeren op voorwendsel. dat de verzoeker er geen persoonlijk belang bij heeft.

— Wie eene inschrijving vordert, moet aan den bewaarder de geloofwaardige uitgifte voorleggen der akte, uit welke het in te schrijven recht ontstaat, alsmede twee gelijkluidende bordereelen, de opgaven bevattende, welke ons artikel aanduidt. Die bordereelen moeten op zegel zijn : indien zij op ongezegeld papier geschreven waren, zou de inschrijving niettemin gelden; maar de verzoeker zou eene geldboete verbeuren.

« De geloofwaardige uitgifte enz. » : Zulks om aan den bewaarder te bewijzen, dat de hypotheek of het voorrecht, waarvan de inschrijving wordt gevorderd, wezenlijk bestaat. De bewaarder is gerechtigd om de inschrijving te weigeren, indien de bewuste uitgifte hem niet behandigd wordt; doch het gebrek aan vertooning kan de nietigheid der genomen inschrijving niet te weeg brengen.

Welke is de akte, waarvan uitgifte moet worden vertoond?

Aangaande overeenkomstelijke hypotheek is het klaarblijkelijk de akte van hypotheekstelling;

Aangaande wettelijke hypotheek van onmondigen, de beraadslaging van den familieraad;

En, wat de wettelijke hypotheek der gehuwde vrouw betreft, het huwelijkscontract of, in de gevallen der artikelen 66, 67, 69, het bevel

door den voorzitter verleend. Nogtans, wanneer de procureur des Konings, de vrederechter of de man zelf, krachtens art. 70, handelen, hebben zij geene uitgifte te vertoonen, mits alsdan geen akte bestaat : de hoedanigheid van zoodanige verzoekers is een genoegzame waarborg, dat zij de inschrijving niet ten onrechte vorderen.

Alle voorrechten, uitgezonderd dit van aannemers, bouwmeesters, enz. (art. 27, 5°) en het zoogenaamd voorrecht van afscheiding der boedels (art. 39), worden ambtshalve ingeschreven (art. 35).

De aannemers, bouwmeesters, enz. hebben alleenlijk hunne processen-verbaal aan den hypotheekbewaarder over te leggen : deze dienen hun tot titelen (art. 38).

De erfgestelden zullen de geloofwaardige uitgifte van den uitersten wil, en de schuldeischers die van hunnen titel vertoonen. Doch in de meeste gevallen hebben schuldeischers van erfboedels geenen geloofwaardigen titel van hunne inschuld: alsdan volstaan zij, volgens sommige schrijvers, met eene bloote bekentenis van den overledene ook wel eene enkele rekening of factuur aan den bewaarder te behandigen; anderen beweren, dat bij gebrek aan authentieken titel de schuldeischers een bevel van den voorzitter der rechtbank moeten overleggen, bij hetwelk hunne inschuld voorloopig is geschat en het nemen van inschrijving wordt toegestaan.

— « Twee borderelen » of uittreksels der akte, waaruit het voorrecht of de hypotheek ontstaat, en behelzende de opgaven, welke ons artikel aanduidt. Deze opgaven strekken om nopens het in te schrijven recht alle bijzonderheden kenbaar te maken, welker bekendheid van eenig belang voor derden is, zooals men bij eene aandachtige lezing van den tekst lichtelijk kan begrijpen.

Doorgaans worden de borderelen op het register van den bewaarder letterlijk overgeschreven; doch de bewaarder is daartoe niet gehouden : naar luid van ons artikel is hij alleen verplicht « op zijne registers melding van den inhoud der borderelen te maken ».

Hij behoudt een der borderelen en bestelt het andere aan hem, die de inschrijving heeft gevorderd, na hetzelve te hebben bekleed met de verklaring op het einde van ons artikel voorgeschreven.

Maar, dewijl de inschrijving vooral in het belang van derden wordt bevolen, en alleen is bestemd om van derden bekend te zijn, zoo is het ook de inschrijving alleen, of, in andere woorden, hetgene op het register geboekt staat, dat ten aanzien van derden bewijs oplevert. Wordt die inschrijving naderhand nietig verklaard, of behelst zij verkeerde opgaven, die ten nadeele van den ingeschreven schuldeischer strekken, dan dienen de borderelen om te bewijzen aan wien de misslag of de nietigheid is te wijten: zijn de inschrijving en de borderelen onder elkander verschillend, dan is de bewaarder jegens den schuldeischer persoonlijk verantwoordelijk over de schade, die voor hem uit dit verschil ontstaat; zijn die integendeel gelijkluidend, zoo is de bewaarder van alle verantwoording vrij.

Daaruit blijkt waarom « twee borderelen » moeten besteld worden : het eene dient tot vrijwaring van den hypotheekbewaarder, en het andere tot waarborg van den schuldeischer tegen misbruik of verzuimenis van dien ambtenaar.

84. Om de inschrijving of de melding, bij de artikelen 3 en 5 vereischt, te bewerkstelligen, vertoonen de partijen, hetzij zelven, hetzij door eenen derde, aan den bewaarder : 1° indien het eenen eisch in rechte geldt, twee uittreksels op zegel bevattende de namen, voornamen, beroepen, en woonsteden der partijen, de rechten, waarvan de nietigverklaring of de wederroeping wordt gevorderd, en de rechtbank, welke het geding moet berechten : 2° indien het een vonnis geldt, twee uittreksels op zegel door den griffier afgeleverd, bevattende de namen, voornamen, beroepen en woonsteden der partijen, het dispositief der beslissing, en de rechtbank of het Hof, welk dezelve heeft uitgesproken; 3° indien het eene overdracht geldt, de geloofwaardige uitgifte der akte, en twee uittreksels op zegel bevattende de opgaven bij artikel 5 vereischt.

De bewaarder geeft aan den verzoeker een der uittreksels terug, op hetwelk hij verklaart, dat de inschrijving of de melding gedaan is.

— Dit artikel wijst aan, hoe de inschrijvingen, door de artikelen 3 en 5 bevolen, moeten uitgevoerd worden. Wat onder het voorgaande artikel nopens de borderelen is gezegd, is hier op de « uittreksels » toepasselijk : beide strekken tot hetzelfde doel.

— Ofschoon ons artikel zulks niet beveelt, moet de bewaarder in het geval van overdracht (N° 3°), evenals in de gevallen van het voorgaande artikel, de neêrgelegde geloofwaardige uitgifte aan den verzoeker terug behandigen. Alzoo beslist een omzendbrief van den Minister van Financiën, van 22 Mei 1852. Overigens kan het ophouden van die uitgifte, noch voor bewaarder, noch voor derden tot eenig nut strekken.

— Dezelfde omzendbrief beslist, dat, voor de inschrijving eener overdracht (N° 3°), de uittreksels niet noodzakelijk door den notaris, die de akte heeft opgesteld, moeten afgeleverd worden; wie de inschrijving vordert, kan die geldiglijk zelf opstellen : de behandigde uitgifte is voor den bewaarder een voldoende bewijs, dat de inschrijving met recht wordt geëischt.

— Evenals in den oorspronkelijken tekst kan de letterlijk vertaalde uitdrukking « dispositief van de beslissing » vreemd voorkomen, mits de woorden « dispositief » en « beslissing » ten strengste genomen, beide dezelfde beteekenis hebben : zij beduiden dit deel van het vonnis, waarbij het voorgedragen geschil door den

rechter wordt geslecht. Doch het is opzettelijk, dat de wetgever zich van deze uitdrukking heeft bediend, om te bedoelen dat de griffier de bewoording zelve van dit deel van het vonnis in de uittreksels zal overschrijven.

85. De nalating van ééne of meer der pleegvormen, bij de twee voorgaande artikelen voorgeschreven, zal de nietigheid der inschrijving of der melding slechts dan mede brengen, wanneer een nadeel ter schade van derden uit dezelve vootspruiten zal.

— Voorheen bestond geene wetsbepaling nopens de gevolgen van zoodanige nalatingen, en dit vraagstuk werd onder de schrijvers zeer betwist. Om dit geschil te slechten heeft de wetgever, inziende dat de inschrijving vooral in het belang van derden wordt bevolen, de bepaling van ons artikel als grondregel aangenomen, zich op den rechter verlatende om denzelven op ieder bijzonder geval, volgens de omstandigheden, naar billijkheid toe te passen.

86 (2149). De inschrijvingen, op de goederen van eenen overledene te verrichten, zullen mits de enkele aanwijzing van den afgestorvene kunnen gedaan worden.

— Naar luid van art. 82 is het den schuldeischer geoorloofd inschrijving te nemen, ofschoon de schuldenaar, die hem hypotheek heeft toegestaan of uit wiens verhouding voor hem een voorrecht is ontstaan, overleden zij. Wie zal hij dan in zijne inschrijving als schuldenaar aanduiden, den overledene of zijne erfgenamen? Daar het kan gebeuren, dat de erfgenamen of een van hen aan den schuldeischer onbekend zijn, zelfs ook, dat deze, op den dag der inschrijving, van het overlijden niet is onderricht, zoo zal hij zijn voorrecht of zijne hypotheek « mits de enkele aanwijzing van den afgestorvene » geldiglijk kunnen doen inschrijven. Doch het staat hem vrij de erfgenamen aan te duiden : de woorden « kunnen gedaan worden », drukken een louter vermogen uit.

87 (2151). De bevoorrechte of hypotheekhebbende schuldeischer, die ingeschreven is voor eene kroozen of achterstellen opbrengende hoofdsom, heeft recht om, uiterlijk voor drie jaren, in gelijken rang te worden geplaatst als voor zijne hoofdsom, onverminderd de te nemen bijzondere inschrijvingen, hypotheek medebrengende van hare dagteekening af, voor andere kroozen en achterstellen.

— Mochten alle vervallene kroozen of achterstellen van rechtswege met het voorrecht of de hypotheek der hoofdsom onbepaaldelijk gewaarborgd zijn, dan ware het aan derden onmogelijk vast te weten, welk het ware bedrag der ingeschrevene schuld is. Bovendien zou een ingeschreven schuldeischer door eene valsche opgave der verschuldigde kroozen of achterstellen den gemeenen schuldenaar ten nadeele der later ingeschrevene schuldeischers bedrieglijk kunnen begunstigen. Om van den grondregel van openbaarheid niet af te wijken had de wet dan moeten bepalen, dat geene vervallene kroozen of achterstellen door het voorrecht of de hypotheek zelve der hoofdsom zouden gewaarborgd zijn, en vervolgens dat voor ieder verschenen termijn in het bijzonder eene inschrijving zou moeten genomen worden om hypothecairen waarborg te genieten. Doch ter gunst der ongelukkige schuldenaars, te wier laste de kosten van deze menigvuldige inschrijvingen zouden vallen, wordt bij ons artikel geregeld, dat de schuldeischer « recht heeft om voor drie jaren kroos in gelijken rang te worden gesteld als voor zijne hoofdsom ». Dit kan echter de derden niet hinderen, mits zij door de wet zelve verwittigd zijn, dat zij in het berekenen der lasten van het verbonden goed die drie jaren kroos in acht te nemen hebben.

— Indien, tijdens de uitwinning of de zuivering van het belaste goed, meer dan drie jaren kroos zijn verschuldigd, zal het overige worden aangezien als eene enkel handschriftelijke schuld, tenware uit dien hoofde eene bijzondere inschrijving ware gevorderd, welke bijzondere inschrijving slechts met hare dagteekening rang zal hebben volgens den algemeenen regel bij art. 81 bepaald. Dit is de zin van het einde van ons artikel.

88 (2152). Het staat vrij aan hem, te wiens voordeele eene inschrijving bestaat, of aan zijne vertegenwoordigers, op het register der hypotheken de door hem gekozen woonstede te veranderen, op last er binnen hetzelfde arrondissement eene andere te kiezen en aan te wijzen.

Te dien einde zal hij, hetzij zelf, hetzij door eenen derde, ten kantore der hypotheken eene geloofwaardige akte nederleggen zijnen wil dienaangaande bewijzende, ofwel zal hij eene verklaring onderteekenen, behelzende verandering van woonst.

In dit laatste geval, zal zijne eenzelvigheid, indien de bewaarder zulks vereischt, bevestigd worden door eenen notaris, welke ook zijn handteeken ten voete der verklaring zal zetten.

— Indien, in geval van onteigening, van zuivering of van rechtsgeding aangaande inschrijving, alle beteekeningen moesten gedaan worden aan de wezenlijke woonsteden der ingeschrevene schuldeischers, welke niet zelden van elkander ver afgelegen wonen, zouden deze verrichtingen noodzakelijk uitstellen ondergaan, die ten nadeele van al de belanghebbenden zouden strekken. Daarom beveelt art. 83, 5°, aan allen schuldeischer, bij zijne inschrijving, in het arrondissement waaronder het kantoor behoort, eene woonstede te kiezen, waar alle beteekeningen zullen worden gedaan.

Zekere omstandigheden kunnen de verandering van zoodanige verkozen woonstede nood-

zaken; ons artikel veroorlooft zulks te doen, op voorwaarde dat de nieuwe woonstede gelijkelijk in het arrondissement van het kantoor gelegen zij, en duidt aan hoe die verandering kan gedaan worden.

— De vereischte pleegvormen zijn klaarblijkelijk voorgeschreven om aan den bewaarder de zekerheid te verschaffen, dat de verandering wezenlijk door den belanghebbende wordt gevorderd, en in dier voege te vermijden, dat een kwaadwillige derde door eene valsche verklaring de belangen van den echten schuldeischer hindere.

89 (2153). De wettelijke hypotheek van den Staat, de provinciën, gemeenten en openbare gestichten wordt ingeschreven op de vertooning van twee borderellen, bevattende:

De namen, voornamen, hoedanigheden of juiste aanduidingen van den schuldeischer en van den schuldenaar, hunne wezenlijke woonstede, de woonstede, welke door den schuldeischer of voor hem in het arrondissement zal verkozen worden, den aard der te bewaren rechten en het bedrag hunner bepaalde of toevallige waarde; eindelijk de bijzondere opgave van den aard en de ligging van ieder der onroerende goederen.

— Dit artikel beschikt, hoe de wettelijke hypotheken, bij de artikelen 47 en 48 aan Staat, provinciën, gemeenten en openbare gestichten verleend, zullen ingeschreven worden. De opgaven, welke de borderellen moeten bevatten, strekken klaarblijkelijk tot de toepassing van het grondbeginsel van bijzonderheid op die wettelijke hypotheken.

— Ons artikel vereischt niet, zooals art. 83, dat de geloofwaardige uitgifte van den titel der inschuld aan den bewaarder behandigd worde, mits de wet zelve (art. 47 en 48) tot titel strekt.

90 (2154). De inschrijvingen behouden de hypotheek en het voorrecht gedurende vijftien jaren, te rekenen van derzelver dagteekening; haar uitwerksel houdt op, indien de inschrijvingen vóór het verstrijken van dien tijd niet vernieuwd zijn geworden.

Niettemin zullen de inschrijvingen genomen ten behoeve der minderjarigen, verbodenen, in gestichten van krankzinnigen geplaatste personen en der gehuwde vrouwen, naar luid der bepalingen in de §§ 1 en 2 van de eerste afdeeling van het derde hoofdstuk begrepen, van alle vernieuwing ontslagen zijn, tot het verstrijken van het jaar, dat op het eindigen van de voogdij, het voorloopig beheer, of de ontbinding des huwelijks zal volgen.

De inschrijving tot vernieuwing zal slechts als eerste inschrijving gelden, indien zij de juiste opgave der vernieuwde inschrijving niet bevat; maar het is onnoodig de voorgaande inschrijvingen er in te vermelden.

— Het zou misschien redematiger zijn te bepalen dat ingeschreven voorrecht en hypotheek stand houden zonder vernieuwing, zoolang de inschuld in wezen is, welke zij bestemd zijn te waarborgen en waarvan zij slechts aankleven zijn. Doch, indien zulks ware, zou de hypotheekbewaarder voor het opmaken van iederen staat van lasten, die hem wordt gevraagd, hoe langer hoe meer registers moeten onderzoeken, en eindelijk zou dit onderzoek zoo lastig worden, dat de afgeleverde staten de zekerheid niet meer zouden opleveren, welke de wet voornamelijk beoogt. Daarom heeft de wetgever noodig geoordeeld de kracht eener inschrijving tot eenen bepaalden tijd te beperken.

Een ander voordeel van die tijdsbeperking is, dat de schuldenaar, om zijn goed te ontlasten, de kosten van doorhaling niet zal moeten dragen, mits het verstrijken van den bepaalden tijd de inschrijving van rechtswege te niet doet.

De bewuste tijdsbepaling is niet altijd dezelfde geweest, zooals men bij artikel 2154 B W. kan zien; bij deze wet is zij vastgesteld op « vijftien jaar te rekenen van de dagteekening der inschrijving. »

— Om het verval te vermijden, dit is te zeggen om aan zijne hypotheek of zijn voorrecht den rang der eerste inschrijving te behouden, moet de schuldeischer « vóór het verstrijken van de vijftien jaren » zijne inschrijving vernieuwen. Daartoe zal hij aan den hypotheekbewaarder twee borderellen behandigen als bij art. 83 is gezegd, op welke hij de « vernieuwde inschrijving » zal melden. Bij gebrek aan die melding zou zijne inschrijving haren rang verliezen, evenals of hij verzuimd had de vernieuwing ten nuttigen tijde te doen, en zijne nieuwe inschrijving zou slechts rang hebben van den dag harer dagteekening, alsof zij voor de eerste maal ware genomen.

Die vereischte melding strekt om de opzoekingen in de voorgaande registers te verlichten, en den rang, welken de inschrijvingen onderling hebben, gemakkelijk en met zekerheid te kunnen vaststellen.

— Men heeft ter plaats gezien, wat al voorzorgen de wet neemt, opdat de wettelijke hypotheek van onmondigen eerst zou ingeschreven worden. De onmondigen zelven die de eenige en ware belanghebbenden zijn, kunnen de vernieuwing evenmin als de eerste inschrijving benaarstigen, en indien de wet deze zorg aan derden had gelaten, ware er te vreezen, dat de vernieuwing meestal zou verzuimd worden. Daarom wordt bij het tweede lid van ons artikel, te hunnen behoeve, eene uitzondering gemaakt aan het gebod om de inschrijvingen vóór het verstrijken der vijftien jaren te vernieuwen. Hoe moet men die uitzondering verstaan?

Indien de termijn van vijftien jaren niet verloopen is binnen het jaar dat het eindigen van de voogdij of het voorloopig beheer of de ontbinding van het huwelijk volgt, dan is de alge-

meene regel toepasselijk : de inschrijving moet slechts vóór het verstrijken van de vijftien jaren harer dagteekening vernieuwd worden.

Zijn de vijftien jaren op het bewuste tijdstip reeds verloopen, zoo heeft de belanghebbende een geheel jaar te rekenen van het ophouden zijner onmondigheid om zijne inschrijving te vernieuwen

Integendeel eindigt de termijn van vijftien jaren binnen het jaar dat de ontbinding van het huwelijk of het ophouden der voogdij volgt. dan kan de vernieuwing nuttiglijk gedaan worden, zoolang dit jaar niet verstreken is.

— De geloofwaardige uitgifte van den titel dient bij de vernieuwing niet overgelegd te worden, als bij artikel 83 voor de eerste inschrijving wordt vereischt.

91 (2155). De kosten van de inschrijvingen en derzelver vernieuwing zijn te laste van den schuldenaar, indien het tegendeel niet is bedongen; het verschot daarvan wordt door den inschrijver gedaan, tenzij voor de wettelijke hypotheken, voor welker inschrijving de bewaarder verhaal heeft op den schuldenaar.

De kosten van overschrijving zijn te laste van den verkrijger.

— Die kosten zijn : de prijs der zegels, het eereloon van den hypotheekbewaarder, en een evenredig fiscaal recht op het bedrag der schuldvordering. — De inschrijving behoudt den waarborg, zonder welken de schuldeischer niet zou gehandeld hebben : zij strekt dus ten voordeele van den schuldenaar, daarom vallen de kosten te laste van dezen laatste. De schuldeischer is niettemin verplicht die te verschieten, omdat men aan den bewaarder den last niet kan opleggen, de kosten van iedere inschrijving op den schuldenaar te verhalen. Wil de schuldeischer den rang der hypotheek ook voor het verschot genieten, zoo moet hij deszelfs bedrag in zijne bordereelen bij het bedrag der inschuld vermelden.

— Nogtans worden de kosten van inschrijving der wettelijke hypotheken door den bewaarder verschoten en door hem op den schuldenaar verhaald; wie belast is de inschrijving van zoodanige hypotheken te benaarstigen, mocht verzuimen zulks te doen, om die verschotten te ontgaan.

— Bij art. 1593 B. W. worden de kosten der akte en andere tot den koop behoorende kosten te laste van den kooper gelegd, omdat zij in zijn belang worden gemaakt, te weten om zijnen titel van eigendom vast te stellen. Bij het laatste lid van ons artikel wordt die regel om dezelfde reden aan allen « verkrijger » in het algemeen toegepast : zoo zullen deelgenooten en ruilingdoenden « de kosten van overschrijving » wederzijds in evenredigheid van hun belang dragen.

— Het staat den handelenden partijen vrij, bij uitdrukkelijk beding van die regelen af te wijken.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Van doorhaling en vermindering der inschrijvingen.

92 (2157). De inschrijvingen worden doorgehaald of verminderd bij toestemming der belanghebbende en daartoe bevoegde partijen of ten gevolge van een vonnis in hoogsten aanleg gewezen of in kracht van gewijsde gegaan.

De overnemer van eene hypothecaire inschuld kan tot geene doorhaling of vermindering toestemmen, indien de overdracht niet voortspruit uit akten in art. 2 vermeld.

Volmacht ten einde door te halen of te verminderen moet uitdrukkelijk en geloofwaardig zijn.

— Wanneer het ingeschreven voorrecht of de hypotheek is te niet gegaan (art. 108) ofwel uit eenige reden van nietigheid niet bestaat, dan is de inschrijving voor den schuldeischer vruchteloos; doch zij hindert des schuldenaars krediet, mits de derden den ingeschreven last als wezenlijk bestaande moeten aanzien. De schuldenaar heeft er dus belang bij, inschrijving van nietige of te niet gedane rechten van het register te doen verdwijnen. Zulks geschiedt bij « doorhaling », dat is te zeggen, door middel van eene melding op den kant der inschrijving gemaakt.

De inschrijving kan ook, hetzij van den beginne af, hetzij ten gevolge van latere omstandigheden, buiten evenredigheid met het bedrag der schuld staan. Alsdan kan de evenredigheid door middel van « vermindering der inschrijving » hersteld worden.

Doorhaling en vermindering van inschrijving zijn tweeërlei : vrijwillig of gerechtelijk.

Vrijwillig, wanneer zij worden gevorderd krachtens « de toestemming der belanghebbende en daartoe bevoegde partijen », dat is te zeggen door personen welke de volle bekwaamheid hebben om over de door de hypotheek of het voorrecht gewaarborgde inschuld te beschikken;

Gerechtelijk of gedwongen, wanneer zij geschieden krachtens een vonnis. Het vonnis moet « in hoogsten aanleg gewezen of in kracht van gewijsde gegaan » zijn, want een herroepbaar vonnis is geen vaste titel. Indien de doorhaling of vermindering krachtens een herroepbaar vonnis ware gepleegd, en het vonnis naderhand op beroep of verzet hervormd werd, dan zou de bewaarder jegens de benadeelde derden tot schadevergoeding gehouden zijn.

— Het ingeschreven recht is niet altijd uit kracht der doorhaling verloren : de schuldeischer kan in het belang van den schuldenaar van zijne inschrijving afzien, zonder zijn ingeschreven recht te verzaken.

De gevolgen van zoodanigen afstand verschillen, naarmate de waarborg een voorrecht of eene hypotheek is. De hypotheek blijft bestaan, haar rang alleen gaat verloren, en de schuldeischer kan naderhand eene nieuwe inschrijving

vorderen, welke slechts van hare dagteekening zal gelden. Het voorrecht integendeel verandert van aard, en wordt eene enkele hypotheek (art. 36, 37, 38), welke rang zal nemen met den dag, waarop zij weêr zal ingeschreven zijn. Echter met het zoogenaamde voorrecht van afscheiding der erfboedels (art. 39) is het anders gelegen: dit recht kan slechts bestaan voor zooveel het binnen den bepaalden tijd is ingeschreven; wordt de inschrijving na dien tijd doorgehaald, zoo is het recht onherroepelijk verloren.

— Wanneer de oorspronkelijke schuldeischer zijne rechten aan een ander heeft overgedragen, is alleen deze laatste bevoegd om den zakelijken waarborg der inschuld af te staan of in deszelfs vermindering toe te stemmen; doch hij zal zulks maar kunnen doen wanneer « de overdracht voortspruit uit akten in art. 2 vermeld ». Zoodanige akten alleen leveren voor derden bewijskracht op, zooals onder gemeld artikel is gezegd, en het is noodzakelijk, dat de bewaarder en de derden over de geldigheid van 's overnemers toestemming, en bijgevolg over de wezenlijkheid der overdracht kunnen oordeelen.

— Indien de toestemming door eenen lasthebber wordt gegeven, is het insgelijks noodzakelijk, dat de volmacht voor bewaarder en derden ten volle zij bewezen; daarom gebiedt ons artikel, dat de volmacht « uitdrukkelijk en geloofwaardig » zijn moet.

93 (2158). Zij, die de doorhaling of de vermindering vorderen, brengen ten kantore van den bewaarder over, hetzij de uitgifte van de geloofwaardige akte of de akte in brevet, welke de toestemming bevat, hetzij de uitgifte van het vonnis.

Een letterlijk uittreksel van de geloofwaardige akte is voldoende, wanneer daarin, door den notaris die hetzelve heeft afgeleverd, verklaard wordt, dat de akte noch voorwaarden noch voorbehoudingen bevat.

De akten van toestemming tot doorhaling of vermindering, in vreemde landen verleden, zijn in België slechts uitvoerbaar, na geldig verklaard te zijn door den voorzitter van de rechtbank der ligging van de goederen, welke de geloofwaardigheid er van zal onderzoeken, zooals in artikel 77 is gezegd.

— De bewaarder zou tot schadevergoeding gehouden zijn, indien hij eene doorhaling of vermindering ten onrechte pleegde; daarom wordt vereischt, dat alwie doorhaling of vermindering van inschrijving vordert, aan den bewaarder het geloofwaardig bewijs levere, daartoe gerechtigd te zijn.

Dit bewijs bestaat voor gedwongene doorhaling of vermindering in « de uitgifte van het vonnis ». Indien het vonnis in hoogsten aanleg niet is gewezen, zal de verzoeker er de onherroepelijkheid van vaststellen op de wijze bij art. 548 W. van Burg. Rechtspl. voorgeschreven.

Voor vrijwillige vermindering of doorhaling ligt dit bewijs in de « authenthieke uitgifte der akte van toestemming ». De toestemming kan ook geldiglijk bij akte « in brevet » vastgesteld worden; dat is te zeggen bij akte, waarvan de notaris geene minute behoudt, maar die hij in het oorspronkelijk schrift zelf aan de belanghebbende partij aflevert. Dit oorspronkelijk schrift zal alsdan aan den bewaarder behandigd worden. De akte in brevet brengt voor de partijen mindere kosten mede dan de akte in minute verleden, en is tevens tot het leveren van het noodig bewijs toereikend; want, na het plegen der vermindering of doorhaling, heeft de schuldenaar geen bewijs der toestemming meer te doen. Dus is het nutteloos dat de notaris de minute der akte behoude, de bewaarder alleen kan zich in het geval bevinden dit bewijs te moeten voortbrengen, en het neergelegde oorspronkelijk schrift zal hem daartoe tot bestendig middel dienen.

De doorhaling of vermindering van hypotheek kan in eene akte ten gevolge van andere hoofdzakelijke bedingen besproken zijn. Het ware, in zoodanig geval, den schuldenaar nuttelooze kosten opleggen, hem te verplichten de uitgifte der geheele akte aan den bewaarder te behandigen; om die kosten te vermijden, beschikt het tweede lid van ons artikel, dat de verzoeker zal volstaan met een enkel uittreksel der akte te vertoonen. Dit uittreksel zal door den notaris afgeleverd en onderteekend worden, het beding van doorhaling of vermindering « letterlijk » behelzen, en bovendien « de verklaring dat de akte noch voorwaarden, noch voorbehoudingen bevat ». Mits zoodanig uittreksel is de bewaarder van alle verantwoording vrij; de notaris alleen is daartoe jegens benadeelde derden gehouden, indien zijne verklaring valsch is.

— Wat, nopens de akten van hypotheekstelling, in vreemde landen verleden, onder art. 77 is gezegd, is op het laatste lid van ons artikel toepasselijk.

94 (2159). De eisch tot doorhaling of vermindering, bij hoofdgeschil, zal, zonder voorafgaande bevrediging, voor de rechtbank gebracht worden, in welker gebied de inschrijving genomen is.

Echter zal de overeenkomst door den schuldeischer en den schuldenaar aangegaan om, in geval van betwisting, den eisch te brengen voor eene rechtbank, welke zij mochten aangewezen hebben, onder hen uitwerking erlangen.

De rechtsvorderingen, tot welke de inschrijvingen kunnen aanleiding geven tegen de schuldeischers, zullen ingesteld worden bij exploten, gedaan aan hunnen persoon, of aan de laatste der op het register gekozene woonsteden; en dit niettegenstaande het overlijden, hetzij van de

schuldeischers, hetzij van hen, bij wie zij woonstede zullen gekozen hebben.

— Naar luid van art. 46 der wet van 25 Maart 1876 op de bevoegdheid, moet, in zaken die tot onroerende goederen betrekking hebben, de verweerder voor de rechtbank der ligging van het betwiste goed gedagvaard worden. Het eerste lid van ons artikel heeft denzelfden regel tot grondslag : zoodanige voorrechten en hypotheken, welke ingeschreven worden, bezwaren immers onroerende goederen; de rechtsvordering, strekkende tot de zuivering van een onroerend goed, dat met de daarop rustende inschrijving belast is, raakt dat onroerend goed zelf. Zoo zal die vordering voor de rechtbank der ligging van het verbonden goed gebracht worden, te meer daar, in het kantoor der bewaring, van deze rechtbank afhangende, de inschrijving werd genomen.

Doch deze regel van bevoegdheid is alleen toepasselijk, ingeval de doorhaling of de vermindering het hoofdzakelijk voorwerp van het geschil is, of volgens de bewoording van ons artikel, indien de vermindering of doorhaling « bij hoofdgeschil » wordt geëischt. Loopt het geding op de schuldvordering zelve, dan komt de eisch tot doorhaling of vermindering slechts als bijzaak voor, en kan door dien rechter alleen worden beslist, welke bevoegd is om de hoofdzaak te beoordeelen.

— Het staat partijen vrij bij overeenkomst hun geschil aan de beslissing van eene andere rechtbank te onderwerpen. Zoodanige overeenkomst zal « onder hen uitwerking erlangen », maar derden kan zij nooit verbinden. Niettegenstaande die overeenkomst, behouden derden het recht om zich tot de rechtbank te wenden, welke ons artikel aanwijst.

— De dagvaarding zal « aan den persoon » der schuldeischers, dit is te zeggen aan hunne wezenlijke woonstede, « of aan de laatste der op het register gekozene woonsteden (art. 83 en 88) » gedaan worden. Het overlijden van eenen schuldeischer of van hem, bij wien hij woonstede heeft gekozen, ontneemt dit uitwerksel aan de kiezing niet: de eischer kan van dit overlijden onwetende zijn, hetgene voor hem uitstellen en moeilijkheden zou veroorzaken, welke de wet heeft willen vermijden bij het bevelen van bijzondere woonstede te kiezen (art. 83) Echter kunnen de schuldeischers of hunne erfgenamen en vertegenwoordigers daarbij niet benadeeligd worden, mits het hun altijd vrij staat de gekozene woonstede te veranderen, indien hunne belangen zulks vereischen (art. 88).

95 (2160). De doorhaling moet door de rechtbanken worden bevolen, wanneer de inschrijving is gedaan zonder op de wet noch op eenen titel gegrond te zijn; of wanneer dezelve verricht is krachtens eenen, hetzij onregelmatigen, hetzij vervallen of gekweten titel; of wanneer de rechten van voorrecht of hypotheek door wettelijke middelen zijn uitgewischt.

— Zijn gerechtigd om de doorhaling eener inschrijving in rechte te vorderen : de schuldenaar, de derde bezitter van het belaste goed en de andere ingeschrevene schuldeischers.

De oorzaken, waarvoor de rechtbank de geëischte doorhaling moet bevelen, worden bij ons artikel aangehaald. Daarbij zal men de nietigheid der inschrijving (art. 85) voegen. Nogtans is de schuldenaar niet gerechtigd uit dien hoofde te handelen; want, niettegenstaande de nietigheid der inschrijving, blijft hij tot de schuld verbonden, en de doorhaling is voor hem zonder belang.

— Alhoewel ons artikel slechts van doorhaling gewaagt, is het hier niet ongepast te doen opmerken, dat het, ter zake van vermindering van inschrijving, den rechter alleenlijk geoorloofd is te bevelen, dat het bedrag der inschrijving eener overeenkomstelijke hypotheek zal verminderd worden, indien hem bewezen is, dat de schuld min bedraagt dan de inschrijving opgeeft; maar geenszins te bevelen. dat de inschrijving zal beperkt worden in het opzicht der belaste goederen : zulks ware met de ondeelbaarheid der hypotheken (art. 41) strijdig; het is bij uitzondering en uitsluitelijk voor wettelijke hypotheken van minderjarigen, verbodenen en gehuwde vrouwen (art. 60 en 72), dat de wet toelaat de hypotheek te beperken op mindere goederen dan er voorgaandelijk toe waren verbonden.

ZESDE HOOFDSTUK.

Van het uitwerksel der voorrechten en hypotheken jegens derde bezitters.

Het is den aard der zakelijke rechten eigen, hun voorwerp te volgen, in welke handen het ook overga. Hij, aan wien een zakelijk recht toebehoort, kan hetzelve op de zaak uitoefenen, ofschoon die zaak in het bezit niet meer is van wie het recht heeft toegestaan. Deze eigenschap der zakelijke rechten noemt men bijzonderlijk « het recht van volging »; bij het voorhandig hoofdstuk worden er de uitwerkselen van bepaald ten opzichte van voorrechten en hypotheken.

— Bij dit hoofdstuk wordt de uitdrukking « oorspronkelijke schuldenaar » in eenen algemeenen zin voor « persoonlijke schuldenaar » gebruikt, en bedoelt zoowel dien, welke als erfgenaam of anderszins persoonlijk tot het nakomen eener verbintenis is gehouden. als dien, welke zelf de verbintenis heeft aangegaan.

« Derde bezitters » zijn zij, welke een verpand onroerend goed als eigenaars bezitten. zonder persoonlijk tot de gewaarborgde schuld verbonden te zijn. Wie het belaste goed bezit en tevens persoonlijk is verbonden, is dus niet gerechtigd om de bepalingen in te roepen, welke ten voordeele van derde bezitters zijn vastgesteld.

96 (2166). De schuldeischers, ingeschreven voorrecht of hypotheek op een onroerend goed hebbende, vervolgen hun recht op hetzelve, in welke handen het ook moge overgaan, om gerangschikt en betaald te worden volgens de orde hunner inschulden of inschrijvingen.

— Het belaste goed blijft dus na de vervreemding aan de schuld verbonden. Daarin ligt de voornaamste waarborg van den schuldeischer; hypotheek en voorrecht zouden immers vruchteloos zijn, indien de vervreemding van het pand het verval van het recht kon medebrengen; het zou altijd van des schuldenaars vrijen wil afhangen den verkregen waarborg zijner schuldeischers te verijdelen.

Om het verbonden goed te volgen moet het voorrecht of de hypotheek « ingeschreven » zijn. Zonder inschrijving hebben voorrecht en hypotheek ten aanzien van derden geen bestaan, en kunnen vervolgens ten aanzien van den verkrijger van het verpande goed geen uitwerksel erlangen. Wanneer de inschrijving moest genomen worden, vindt men onder art. 82 breeder uitgelegd.

97 (2167). Indien de derde bezitter de hierna vast te stellen pleegvormen niet vervult om zijnen eigendom te zuiveren, blijft hij door de enkele kracht der inschrijvingen verbonden, als bezitter, voor al de hypothecaire schulden, en geniet hij de termijnen en uitstellen aan den oorspronkelijken schuldenaar toegestaan.

98 (2168). De derde bezitter is in het zelfde geval gehouden het gehypothekeerde onroerend goed zonder voorbehoud te verlaten, zooniet al de eischbare kroozen en hoofdsommen te betalen, tot welk bedrag zij ook mogen beloopen.

99 (2169). Bij nalatigheid van den derden bezitter om aan eene zijner verplichtingen te voldoen, heeft ieder hypotheekhebbende schuldeischer het recht om het gehypothekeerde onroerend goed onder hem te doen verkoopen, dertig dagen na gedaan bevel aan den oorspronkelijken schuldenaar, en gedane aanmaning aan den derden bezitter om de eischbare schuld te betalen of het erf te verlaten.

— Bij deze drie artikelen worden de wederzijdsche rechten der ingeschrevene schuldeischers en derde bezitters vastgesteld.

Het stelsel van deze artikelen, door oneigenlijke uitdrukkingen, zooals « verbonden » (art.97), « gehouden » (art.98), « verplichtingen » (art 99) eenigszins verduisterd, kan op eene redematiger wijze voorgesteld worden, als volgt :

Het eenig recht, dat de schuldeischers hebben, is het verbonden goed onder den derden bezitter bij rechterlijk bevel te doen verkoopen, evenals zij ten aanzien van den oorspronkelijken schuldenaar doen konden, om hunne eischbare goedvinden op den koopprijs te verhalen, of met andere woorden, de gedwongene onteigening te vervolgen.

Die verkoop moet geschieden in de vormen bij de wet van 15 Augustus 1854 bepaald, uitgenomen in het eenig geval bij art. 90 derzelfde wet voorzien.

Vooraleer de onteigening tegen den derden bezitter te vervolgen zal de schuldeischer « een bevel van betaling » doen beteekenen aan den « oorspronkelijken schuldenaar » ten einde hem van zijn voornemen te onderrichten en de gelegenheid te laten de schuld te voldoen om het verhaal van den derden bezitter (art. 106) te vermijden. Hij zal ook den derden bezitter « aanmanen », opdat hij de gevolgen der onteigening kunne voorkomen. Aan beiden zal hij den noodigen tijd verleenen, welke de wet op « dertig dagen » bepaalt.

De derde bezitter kan de rechtsvordering tot onteigening en de gevolgen er van ontgaan op drie onderscheidene wijzen, te weten :

1° Bij « zuivering » of vrijwillige aanbieding om den koopprijs aan de schuldeischers te betalen (Hoofdstuk VIII). Doch aan dit vermogen is bij art. 111 eene beperking van tijd toegebracht

2° Bij « volle betaling van alle eischbare kroozen en hoofdsommen ». Alsdan bestaat voor de schuldeischers geene reden meer om de onteigening te vervolgen.

3° Bij « verlating zonder voorbehoud ». Dit is de afstand van het bezit van het verbonden goed ten voordeele van de ingeschrevene schuldeischers, opdat zij hetzelve te koop veilen; het is als de vrijwillige toestemming van den schuldenaar tot de onteigening welke de schuldeischers hem aangemaand hebben. Het belaste goed moet « zonder voorbehoud » verlaten worden, mits het geheel en op alle zijne deelen aan de schuld is verbonden (art. 41).

100 (2172). Wat de verlating van een gehypothekeerd goed betreft, dezelve kan geschieden door alle derde bezitters, welke voor de schuld niet persoonlijk verbonden zijn, en de bevoegdheid hebben om te vervreemden.

— Alle derde bezitters kunnen zich aan de gerechtelijke vervolging onttrekken, mits het verpande goed te verlaten; want zij zijn alleen uit hoofde van het bezit verbonden. Anders is het met den oorspronkelijken schuldenaar gelegen, wanneer hij in het bezit van het pand is gebleven; dit bezit is voor hem de oorzaak zijner verbintenis niet, hij kan zich dus aan die verbintenis niet onttrekken met dit bezit af te staan; hij zou desniettemin onder verband van alle zijne andere goederen gehouden zijn (art. 7). Derhalve is hem de verlating, als zijnde vruchteloos, niet toegelaten.

De verlating brengt voor de schuldeischers de machtiging mede om het verlaten pand te koop te veilen : wie niet bevoegd is om zijne onroerende goederen te vervreemden, kan dus niet bevoegd zijn om dezelve aan de schuldeischers te verlaten. Zoo zullen voor de verlating van goederen, aan onmondigen toebehoorende, dezelfde pleegvormen worden nageleefd, als voor de vervreemding hunner onroerende goederen voorgeschreven wordt.

101 (2173). Zij kan geschieden, zelfs nadat de derde bezitter, alleenlijk in deze hoedanigheid, de verbintenis erkend heeft

of veroordeeld werd. De verlating belet niet, dat de derde bezitter, tot op de toewijzing, het onroerend goed kan wedernemen, mits betaling van de geheele schuld en de kosten.

— Voorrechten en hypotheken gaan bij verjaring te niet (art. 108); doch, om zulks te vermijden, kan de schuldeischer eene akte van erkenning van den derden bezitter afeischen, desnoods hem in rechte dwingen die af te leveren. Wanneer zoodanige akte van erkenning of zoodanig vonnis bestaat, kan de derde bezitter niettemin bij middel van verlating de gedwongene onteigening ontgaan, mits hij « alleenlijk in deze hoedanigheid (van derden bezitter) de verbintenis erkend heeft of veroordeeld werd »; dat is te zeggen, mits hij bij de akte van erkenning of het vonnis niet persoonlijk tot de schuld is verbonden. De vrijwillige of gedwongene erkenning van het voorrecht of de hypotheek belet de verjaring, maar verandert de betrekking niet, welke tusschen den derden bezitter en den schuldeischer bestond.

— De verlating is de enkele afstand van het bezit, maar geene vervreemding: de derde bezitter blijft eigenaar van het pand tot op het oogenblik der toewijzing. Daaruit volgt, zooals het laatste lid van ons artikel het beschikt, dat het hem tot dan toe vrij staat het pand terug te nemen, mits de geheele schuld en de kosten te betalen.

Daaruit volgt verder, dat hetgene op den prijs der toewijzing, na aftrok van de ingeschrevene schuldvorderingen en de kosten, mocht overschieten, hem toekomt.

102 (2174). De verlating ten gevolge van hypotheek wordt bewerkt ter griffie van de rechtbank der ligging van de goederen, en er wordt door deze rechtbank akte van verleend.

Op het verzoekschrift van den naarstigsten der belanghebbenden, wordt er over het verlaten onroerend goed een curator aangesteld, tegen welken de verkooping van het goed vervolgd wordt, volgens de pleegvormen ten opzichte der onteigeningen voorgeschreven.

— De verkoop van het verlaten goed zal in de vormen voor de onteigeningen voorgeschreven (wet van 15 Augustus 1854) vervolgd worden. Maar door de verlating heeft de derde bezitter zich aan alle vervolging onttrokken; de schuldeischers hebben dus geenen tegenspreker, tegen welken zij de rechtsvordering kunnen voortzetten; daarom beveelt de wet eenen curator over het verlaten goed aan te stellen, tegen wien de rechtsvordering wordt gericht. Deze curator wordt door de rechtbank benoemd.

103 (2175). De verslechtingen, die door toedoen of nalatigheid van den derden bezitter ontstaan, ten nadeele der hypotheekhebbende of bevoorrechte schuldeischers, leveren tegen hem grond tot eene rechtsvordering tot schadeloosstelling; doch hij kan de uitgaven en verbeteringen, door hem gedaan, slechts wedereischen tot beloop der meerdere waarde, die uit de verbetering ontstaat.

— De schuldenaar, die zijn onroerend goed verpandt, blijft eigenaar van dit goed; zijn recht van eigendom is nogtans door het verleenen van hypotheek eenigermate beperkt: hij behoudt het genot en de beschikking; maar hij kan ten nadeele der ingeschrevene schuldeischers het pand niet misbruiken. Vervreemdt hij het pand, zoo volgt die zelfde beperking den eigendom in 's verkrijgers handen (art. 109); want niemand kan aan derden breeder rechten overdragen dan die hem toebehooren. Uit dien hoofde is de derde bezitter jegens de ingeschrevene schuldeischers over de mindere waarde van het pand persoonlijk verantwoordelijk; doch alleen in geval die mindere waarde « aan zijn toedoen of aan zijne nalatigheid » te wijten is; de gevolgen van een onvoorzien toeval kunnen hem niet opgelegd worden. Het bedrag dezer schadevergoeding wordt tusschen de schuldeischers volgens de orde hunner inschrijvingen verdeeld.

— De schuldeischers oefenen hun recht uit zoowel op de aankleven en verbeteringen als op het onroerend goed zelf (art. 45) zonder inachtneming of die verbeteringen uit het toedoen van den oorspronkelijken schuldenaar of van den derden bezitter zijn ontstaan. Doch, dewijl de billijkheid niet toelaat, dat iemand zich ten nadeele van een ander verrijke, zoo zullen de schuldeischers aan den derden bezitter het bedrag der meerdere waarde uitkeeren, welke zijne uitgaven en verbeteringen aan het pand hebben toegebracht, tenzij deze meerdere waarde het bedrag der uitgaven overtreft; in dit geval zal het den schuldeischers volstaan de uitgaven alleen uit te keeren; de derde bezitter is alsdan gansch schadeloos gesteld en de gemelde regel van billijkheid is niet gekrenkt.

De meerdere waarde wordt bij schatting van deskundigen vastgesteld.

104 (2176). De vruchten van het gehypothekeerde onroerend goed zijn door den derden bezitter slechts verschuldigd, te rekenen van den dag der aanmaning tot verlaten of betalen; en, indien de begonnen vervolgingen gedurende drie jaren gestaakt zijn, te rekenen van de nieuwe aanmaning, die zal gedaan worden.

— De derde bezitter is eigenaar van het belaste goed, hij geniet er bijgevolg de vruchten van (art. 546 B W.); hij is nogtans blootgesteld aan onteigening, waarvan het uitwerksel is hem zijn eigendom en alsmede het genot der vruchten te ontnemen Het vonnis, bij hetwelk de onteigening is volvoerd, evenals de vonnissen in 't algemeen, werkt terug tot op den dag der eerste akte van vervolging. Deze akte is, ten aanzien van den derden bezitter, de aanmaning, waarvan art. 99 gewaagt De onteigende derde bezitter zal dus aan de schuldeischers de vrucht

ten uitkeeren, welke hij sedert den dag dezer aanmaning genoten heeft

Indien de schuldeischers hunne rechtsvordering gedurende « drie jaren » hebben opgeschorst, kan de derde bezitter te goeder trouw in de meening verkeeren, dat zij van hunnen eisch hebben afgezien, mits de wet zelve zulks vermoedt (art. 397 Wetb. van Burg. Rechtspl.): de vruchten, sedert de aanmaning genoten, zullen hem dan als bezitter te goeder trouw verkregen zijn (art. 549 B. W.), en de schuldeischers zullen hem eene nieuwe aanmaning doen beteekenen, willen zij hem rekenplichtig maken over de vruchten, welke hij naderhand inzamelen zal.

105 (2177). De erfdienstbaarheden en zakelijke rechten, welke de derde bezitter op het onroerend goed reeds vóór deszelfs bezit had, herleven na de verlating of na de onder hem gedane toewijzing.

Zijne persoonlijke schuldeischers, na al degenen welke op de vorige eigenaars waren ingeschreven, oefenen hunne hypotheek, in hunnen rang, op het verlaten of toegewezen goed uit.

— Erfdienstbaarheden en zakelijke rechten, welke den derden bezitter op het verpande goed voorgaandelijk toebehoorden, zijn bij vermenging vergaan op het oogenblik, dat hij dit goed heeft verkregen (art. 705 B. W.); want men kan geen bijzonder zakelijk recht hebben op een goed, waarvan men eigenaar is. De verlating of de onteigening, welke uit haren aard geene terugwerkende kracht heeft, zou de vergane rechten niet kunnen doen herleven, indien de wet zulks niet uitdrukkelijk beschikte. Zoodanige schikking is bij het eerste lid van ons artikel vastgesteld; zij is gegrond op den regel van billijkheid, dat niemand zich ten nadeele van een ander mag verrijken, hetgene zou gebeuren, indien de schuldeischers de meerdere waarde mochten genieten, welke het vergaan der bewuste zakelijke rechten aan hun pand heeft toegebracht.

De derde bezitter, die vóór zijne aankomst, voorrechten of hypotheken op het belaste goed had, zal voorzichtig handelen met derzelver inschrijvingen ten nuttigen tijde, zelfs gedurende zijn bezit, te vernieuwen, opdat die rechten, in geval van verlating of onteigening, hunnen rang mogen behouden.

— Erfdienstbaarheden, welke, ten voordeele van het verpande goed, andere goederen van den derden bezitter hebben bezwaard en bij vermenging zijn vergaan, zullen ook na de verlating of de onteigening herleven, alhoewel ons artikel zulks niet verklaart : zoodanige erfdienstbaarheden zijn aankleven van den grond; zij zijn, evenals de grond zelf, met de hypotheek belast (art. 45), aldus maken zij deel van het pand, dat aan de schuldeischers moet behandigd worden in denzelfden staat, in welken het hun is toegestaan.

— De derde bezitter kan het verpande goed aan nieuwe hypotheken verbinden, aangezien hij er eigenaar van is; doch het is klaar, dat deze nieuwe hypotheken later in rang staan dan die, welke tijdens de overschrijving van zijnen titel van aankomst reeds ingeschreven waren, en, bijgevolg, dat zij slechts na deze laatste kunnen uitgeoefend worden.

106 (2178). De derde bezitter, die de gehypothekeerde schuld betaald, of het gehypothekeerde onroerend goed verlaten, of de onteigening van dit goed ondergaan heeft, heeft zijn verhaal, als naar rechte, op den hoofdschuldenaar.

— De hoofdschuldenaar is altijd tot de schuld gehouden. De derde bezitter, die betaalt, verlaat, of uitgewonnen wordt, voldoet de schuldeischers ter ontlasting van den hoofdschuldenaar; het is rechtmatig dat hij deswege tegen hem verhaal hebbe Dit verhaal zal hij volgens de omstandigheden uitoefenen : hetzij als uitgewonnen verkrijger (art. 884 en v., 1440, 1547, 1626 en v., 1705 B W. en 114 der tegenwoordige wet); hetzij als de rechten der schuldeischers bij inplaatsstelling bekomen hebbende (art. 1251, 2° en 3°, B. W.) ; hetzij als zaakverrichter en krachtens de actie, welke art. 1375 B. W. hem als zoodanig toekent.

107 (2179). De derde bezitter, die zijnen eigendom wil zuiveren door het betalen van den koopprijs, neemt de pleegvormen in acht, welke in het hoofdstuk VIII hierna voorgeschreven zijn.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Van het te niet gaan der voorrechten en hypotheken.

108 (2180). Voorrechten en hypotheken gaan te niet :

1° Door het te niet gaan der hoofdverbintenis;

2° Door des schuldeischers afzien;

3° Door het uitwerksel der vonnissen, in de gevallen voorzien bij de §§ 1 en 2 der eerste afdeeling van Hoofdstuk III;

4° Door de vervulling der pleegvormen en voorwaarden, aan derde bezitters voorgeschreven tot zuivering der goederen door hen verkregen;

5° Door de verjaring;

De verjaring is aan den schuldenaar verkregen, wat betreft de goederen, welke zich in zijn bezit bevinden, door den tijd bepaald voor de verjaring der rechtsvorderingen welke de hypotheek of het voorrecht medebrengen.

Zij wordt aan den derden bezitter slechts verkregen door den tijd voor de langste verjaring der onroerende rechten vereischt.

De inschrijvingen, door den schuld-

eischer genomen, stuiten den loop der verjaring niet, welke door de wet ten behoeve van den schuldenaar of van den derden bezitter is vastgesteld; maar deze laatste kan gedwongen worden, te zijnen koste, eenen titel van erkenning der hypotheek af te leveren, te rekenen van de overschrijving van zijne verkrijging. Acht en twintig jaren na de dagteekening van dezen titel, is hij gehouden denzelven te vernieuwen, indien hij het gehypothekeerde goed nog bezit;

6° Door de oorzaak in § 2 van artikel 82 vermeld.

— 1° Voorrecht en hypotheek zijn slechts bijzaken der hoofdverbintenis. Dus zullen zij vervallen, wanneer die verbintenis te niet gaat; voor den waarborg is inderdaad geene reden van bestaan meer, wanneer niets meer te waarborgen is. Op welke wijze ook de gewaarborgde schuld zij te niet gegaan (art. 1234 B. W.), doet hare kwijting de hypotheek of het voorrecht vervallen, tenzij in de twee gevallen uitdrukkelijk bij de artikelen 1278 en 1299 B. W. uitgezonderd.

De hoofdverbintenis moet ten volle gekweten zijn, opdat de hypotheek of het voorrecht te niet ga: zoolang er nog een gedeelte van bestaat, blijft de waarborg, uit kracht van zijnen ondeelbaren aard (art. 41), geheel in wezen.

— 2° Voorrecht en hypotheek kunnen ook te niet gaan, alhoewel de hoofdverbintenis wordt behouden: zulks geschiedt wanneer « de schuldeischer van den waarborg afziet »: alsdan wordt zijne schuldvordering handschriftelijk. Deze afstand is aan geene bijzondere pleegvormen onderworpen. Hij kan uitdrukkelijk of stilzwijgend zijn: hij is stilzwijgend, wanneer hij uit de handelingen van den schuldeischer te vermoeden is, als bij voorbeeld in het geval voorzien bij art. 513 van de wet van 18 April 1851 *over faillieten en bankbreuken*.

— 3° De §§ 1 en 2 der eerste afdeeling van het hoofdstuk III handelen over de wettelijke hypotheek der onmondigen en der gehuwde vrouwen. Ten opzichte van zoodanige hypotheken bedient ons artikel zich van eene oneigenlijke uitdrukking: de hypotheek bestaat uit kracht der wet; geen vonnis kan ze te niet doen, doch alleen bevelen, dat de inschrijving doorgehaald of verminderd worde; alsdan blijft het recht zelf van hypotheek niettemin bestaan, slechts is zijn dadelijk uitwerksel ten aanzien van derden beperkt of vernietigd, en naderhand kan eene breedere of nieuwe inschrijving genomen worden.

— 4° Wat « zuivering » is en hoe men die bewerkstelligt, wordt in het volgende hoofdstuk uitgelegd.

— 5° De « verjaring » is eene wijze van te niet doen der verbintenissen (art. 1234 B. W.); wanneer dus de hoofdverbintenis bij verjaring is te niet gegaan, dan is ook de hypotheek of het voorrecht uit kracht derzelfde verjaring gedood. Zoo zijn het eerste en tweede lid van dit nr 5 slechts eene herhaling van het nr 1, en nog is die herhaling gebrekkig; want zij zou te denken geven, dat de verjaring der hoofdverbintenis de hypotheek of het voorrecht te niet doet, ingeval alleen het verbonden goed in het bezit van den schuldenaar der hoofdverbintenis is gebleven, terwijl integendeel zulks altijd geschiedt, zelfs ingeval het pand aan eenen derden bezitter is overgegaan. Men kan immers geene aanspraak op den waarborg meer maken, wanneer de gewaarborgde schuld niet meer bestaat; persoonlijke schuldenaar en derde bezitter kunnen dus beiden die verjaring inroepen.

Zij wordt verkregen door het verloop van zes maanden, van een jaar, van vijf, tien of dertig jaren volgens den aard der hoofdverbintenis; zij wordt gestuit en geschorst volgens de regelen in den titel *der verjaring* bepaald.

— Maar door het derde lid van ons nr 5 is bovendien eene bijzondere verjaring ingericht, welke geenszins van die der hoofdverbintenis afhangt. Zij dient om de verbonden goederen van den last vrij te maken, alhoewel de hoofdverbintenis blijft bestaan. Zij strekt alleenlijk ten voordeele van den « derden bezitter » en kan geenszins ingeroepen worden door hem die, het pand bezittende, persoonlijk schuldenaar is der hoofdverbintenis. Voor hem ware zij echter vruchteloos, mits hij gehouden is de verbintenis na te komen onder verband van al zijne goederen (art. 7). Deze verjaring wordt aan den derden bezitter verkregen « door den vereischten tijd voor de langste verjaring der onroerende rechten ». Die tijd is dertig jaren (art. 2262 B. W.); zijn loop begint met het bezit van 't verpande goed, en wordt ook volgens de algemeene regelen gestuit en geschorst.

De vereischte tijd was onder het Burgerlijk Wetboek op tien of twintig jaren bepaald. Hoe de verjaringen, vóór het afkondigen der tegenwoordige wet begonnen, zullen geregeld worden, regelt art. 11 der overgaande bepalingen.

— De verjaring kan slechts gestuit worden door akte ter bijzondere kennis gebracht van den persoon, tegen wien men de verjaring stuiten wil; zoo kunnen « de inschrijvingen door den schuldeischer genomen » daartoe niet dienstig zijn, mits de inschrijvingen meestal genomen en vernieuwd worden zonder waarschuwing aan den schuldenaar of aan den derden bezitter.

— Bij toepassing van art. 2263 B. W. wijst de wet den schuldeischer een bijzonder middel aan om, ten aanzien van den derden bezitter, de verjaring te vermijden. Wanneer deze zijnen titel van aankomst heeft doen overschrijven, dit is te zeggen, wanneer hij ten aanzien van den schuldeischer eigenaar is geworden van het verbonden goed (art. 1), kan de schuldeischer hem dwingen « te zijnen koste eenen titel van erkenning der hypotheek af te leveren »: alsdan gaat de loop der verjaring slechts met de dagteekening van dien titel in, en na verloop van acht en twintig jaar kan hij hem nogmaals dwingen dien titel te vernieuwen, derwijze dat de dertig jaren nimmer kunnen verstrijken. Die erkenningstitelen worden vrijwillig afgeleverd of in rechte geëischt; in dit laatste geval wordt de verjaring door de dagvaarding gestuit. De geldigheid dezer titelen is aan geene bijzondere pleegvormen onderworpen, zij stellen

geene nieuwe rechten in, maar behelzen alleen de bekentenis van een bestaande recht; art. 76 blijft hier dus zonder toepassing.

— 6° Men heeft vroeger gezien (art. 81), dat hypotheek en voorrecht als niet bestaande beschouwd worden, zoolang zij niet ingeschreven zijn. Daaruit volgt, dat, in de gevallen waarin de wet eenen tijd bepaalt om inschrijving te nemen, het voorrecht of de hypotheek zonder uitwerksel blijven, indien de schuldeischer verwaarloosd heeft, binnen den bepaalden tijd, de inschrijving te vorderen. Zulks geschiedt niet alleen in het geval van § 2 van art. 82, maar ook in het geval bij § 3 van hetzelfde artikel voorzien.

— Hypotheek en voorrecht gaan ook te niet:

a. Wanneer de schuldeischer eigenaar wordt van het belaste goed Doch indien zijn recht van eigendom naderhand wordt wederroepen, dan herleeft het voorrecht of de hypotheek (art. 105).

b. Wanneer het recht van hem, die de hypotheek heeft toegestaan, is wederroepen of vernietigd.

c. Bij vergaan van het verpande goed. In dit geval hebben de ingeschrevene schuldeischers verhaal op de vergoeding, welke uit hoofde van dit verlies zou kunnen verschuldigd zijn (art. 10).

d. In het geval van art. 129.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Van de wijze, waarop de eigendommen gezuiverd worden van voorrechten en hypotheken.

109 (2182). De overlater draagt aan den verkrijger niets anders over dan den eigendom en de rechten, die hij zelf op het overgedragen goed had; hij draagt deze over onder verband derzelfde voorrechten en hypotheken als waarmede hij belast was.

— Niemand kan meer of andere rechten overdragen dan hij zelf heeft. Zoo blijven vervreemde vaste goederen en onroerende rechten, in handen van den verkrijger, aan de voorrechten en hypotheken verbonden, waarmede zij bij den vorigen eigenaar waren belast.

Indien die lasten hooger beloopen dan de waarde van het goed bedraagt, biedt de wet den verkrijger een middel aan om ze te dooden en tevens in het bezit van het goed te blijven Daartoe zal hij onder de voorwaarden en mits de pleegvormen, in het voorhandig hoofdstuk bepaald, de wezenlijke waarde van het verkregen goed aan de ingeschrevene schuldeischers overbrengen. Zoodanige handeling noemt men « zuivering ».

De zuivering is in het openbaar belang, in het belang van den bezitter van het belaste goed, en zelfs van de ingeschrevene schuldeischers ingericht; zonder haar zou het belaste goed als buiten den handel staan: niemand zal immers eenen aankoop doen met het zeker vooruitzicht van het verkochte te moeten verlaten of te zien onteigenen. De bezitter, bestendig aan de onteigening blootgesteld, zou zijn goed niet verzorgen, nog veel minder er de verbetering van beijveren, en het pand zou ter groote schade van de schuldeischers in waarde verminderen.

110 (2183). Indien de nieuwe eigenaar zich beveiligen wil tegen het uitwerksel der vervolgingen, bij het hoofdstuk VI hiervoren toegelaten, is hij gehouden, hetzij vóór de vervolgingen, hetzij uiterlijk binnen de dertig dagen te rekenen van de eerste aanmaning, die hem wordt gedaan, aan de schuldeischers, in de woonsteden door hen bij de inschrijvingen gekozen, aan te zeggen:

1° De dagteekening van zijnen titel, indien hij geloofwaardig is, of die van de notariëele akte of van het vonnis, bekentenis der onderhandsche akte inhoudende; den naam en de verblijfplaats van den notaris, voor wien de akte is verleden, ofwel de rechtbank, die het vonnis heeft gewezen; de aanduiding der partijen; de juiste aanwijzing der onroerende goederen; den prijs en de lasten, van den koopprijs deelmakende; de schatting dezer lasten, die van den koopprijs zelven, indien hij in eene lijfrente bestaat, of in alle andere verbintenis dan die van eene bepaalde hoofdsom te betalen; eindelijk de schatting der zaak, indien zij geschonken of overgelaten is ten allen anderen titel dan ten titel van verkoop;

2° Opgave van de dagteekening, van het boekdeel en van het nummer der overschrijving;

3° Eene tabel in drie kolommen, waarvan de eerste zal bevatten de dagteekening der hypotheken en die der inschrijvingen, alsmede de opgave van het boekdeel en van het nummer dier inschrijvingen; de tweede, den naam der schuldeischers; en de derde, het bedrag der ingeschrevene inschulden.

— Wie persoonlijk tot de schuld verbonden is, kan de zuivering niet betrachten, zooals reeds bij het zesde hoofdstuk is uitgelegd; daarom spreekt ons artikel alleen van « den nieuwen eigenaar »; het is echter onverschillig, of hij bij akte onder de levenden of bij uitersten wil, ten kosteloozen of ten bezwarenden titel, eigenaar is geworden.

— De schuldeischers zijn geenszins door het aanbod van den nieuwen verkrijger verbonden: het staat hun vrij de openbare veiling van hun onderpand te vorderen (art. 115), indien zij vermoeden, dat de wezenlijke waarde er van den koopprijs of de schatting van den bezitter overtreft. Bij de rechtsvordering tot zuivering worden zij in vertoef gesteld dienaangaande een

besluit te nemen; het is rechtmatig, dat hun de noodige inlichtingen worden gegeven om zulks met kennis van zaken te kunnen doen: daartoe strekt de beteekening, welke bij ons artikel wordt bevolen.

— De nieuwe eigenaar kan de zuivering uit eigene beweging bewerken: zoo kan hij de gemelde beteekening doen „vóór alle vervolging" van wege de schuldeischers. Zulks kan hij ook, nadat de schuldeischers de rechtsvordering tot onteigening hebben aangevangen, maar alleen „binnen de dertig dagen na de eerste aanmaning" (art. 99). De wet gebiedt, dat de schuldeischers hem dertig dagen tot beraad verleenen; laat hij dien tijd verloopen zonder zijne inzichten te doen kennen, dan moet hij de onteigening ondergaan: de wet wil niet gedoogen, dat hij de rechtsvordering tot onteigening late voortzetten en naderhand de onkosten, door de schuldeischers gedaan, door een aanbod tot zuivering vruchteloos make.

Hebben verscheidene schuldeischers eene aanmaning beteekend, zoo is het met de dagteekening der vroegste, dat de dertig dagen beginnen te loopen; zulks is de zin der woorden „eerste aanmaning".

111. De nieuwe eigenaar zal van het vermogen, bij het voorgaande artikel toegestaan, slechts gebruik kunnen maken op voorwaarde van de voorgeschrevene aanzegging te doen, binnen het jaar der overschrijving van zijnen titel van aankomst.

— Deze tijdbeperking is in het belang der schuldeischers vastgesteld, ten einde te beletten dat de nieuwe eigenaar, om de zuivering te betrachten, eene vermindering in de waarde der onroerende goederen afwachte. Alzoo wordt de waarde van het pand, tijdens de aankomst van den nieuwen eigenaar, aan de schuldeischers verzekerd; het is inderdaad tot deze waarde dat zij recht hebben.

112. De aanzegging, in de voorgaande artikelen vermeld, zal alleenlijk moeten gedaan worden aan de schuldeischers, vóór de overschrijving van de akte van aankomst ingeschreven.

Alle inschrijving te laste der vorige eigenaars, na die overschrijving genomen, blijft zonder uitwerksel.

De hypotheken en voorrechten, welke niet ingeschreven zijn, hebben ten aanzien van derden geen bestaan (art. 81); de verkrijger van het overgedragen goed had bijgevolg zoodanige lasten bij het berekenen der voorwaarden zijner aankomst niet in acht te nemen: voor hem bestonden, op het oogenblik zijner aankomst, geene andere lasten dan die, welke bij inschrijving waren bekend gemaakt. Door de overschrijving van zijnen titel van aankomst wordt het overgedragen goed zijn eigendom jegens derden (art. 1), zonder zijne toestemming kan hetzelve aan nieuwe lasten niet verbonden worden. Deze strenge afleiding der aangenomen grondbeginselen wordt bij ons artikel als wetsbepaling vastgesteld, ten einde de stellige schikking van art. 834 W. Burg. Rechtspl. af te schaffen, bij hetwelk het aan 's overlaters schuldeischers was toegelaten, binnen de vijftien dagen na de overschrijving van den titel van vervreemding, voorrechten of hypotheken te doen inschrijven, welke zij voorgaandelijk hadden bekomen. Zoodanige schikking was immers met den geest van onze wet strijdig. De schade, welke voor de schuldeischers uit die wijziging kan ontstaan, hebben zij aan hunne nalatigheid alleen te wijten.

113. De nieuwe eigenaar zal, bij dezelfde akte, verklaren dat hij al de hypothecaire schulden en lasten zal voldoen, tot beloop van den koopprijs of van de verklaarde waarde, zonder eenigen aftrok ten voordeele van den verkooper of van allen andere.

Behoudens tegenstrijdige bepaling in de titels van inschulden, zal hij de termijnen en uitstellen genieten, aan den oorspronkelijken schuldenaar toegestaan, en hij zal zich voegen naar die, welke tegen dezen laatste bedongen zijn.

De niet vervallen inschulden, welke slechts voor een gedeelte in nuttigen rang komen, zullen onmiddellijk eischbaar zijn, jegens den nieuwen eigenaar tot beloop van dit gedeelte, en jegens den schuldenaar voor het geheel.

— De aanzegging, bij art. 110 bevolen, strekt om de schuldeischers te verwittigen, dat de nieuwe eigenaar voornemens is de zuivering te betrachten; de verklaring, bij het eerste lid van ons artikel aangeduid, is dus de voornaamste melding, welke de beteekening behelzen moet.

— De termijnen zijn doorgaans ten voordeele van den schuldenaar bedongen: de schuldeischer zou van hem, vóór het vervallen van den termijn, de betaling niet kunnen vorderen; zulks vermag hij dus ook niet te doen jegens den derden verkrijger, welke, te zijnen aanzien, den schuldenaar vertegenwoordigt. Het gebeurt nogtans, dat de schuldeischer er belang bij heeft het bedrag zijner goedvinden slechts na eenen bepaalden tijd te ontvangen, en uit dien hoofde eenen termijn heeft besproken: het mag eenen derden verkrijger niet vrijstaan dit belang te krenken. Daarom bepaalt ons artikel, dat de bedongen termijnen tusschen schuldeischer en nieuwen eigenaar zullen waargenomen worden.

Zulks lijdt echter uitzondering ten opzighte van schuldvorderingen, tot welker volkomen betaling de waarde van het pand ontoereikend is: in dit geval is de bedongen waarborg verminderd, en derhalve het voorrecht des termijns voor den schuldenaar vervallen (art. 1188 B. W.). De schuld wordt dus onmiddellijk eischbaar tegen den hoofdschuldenaar voor haar geheel bedrag, en, tegen den nieuwen verkrijger, tot beloop van het gedeelte, dat op de waarde van het pand kan verhaald worden.

Verder kunnen partijen bij het aangaan van

het contract ook overeenkomen, dat de bedongene termijnen, in geval van vervreemding van het verpande goed, ten aanzien van den verkrijger zullen vervallen. Zulks beduidt ons artikel, zeggende : « behoudens tegenstrijdige bepaling ».

114. Indien er onder de schuldeischers een verkooper is, die tevens het voorrecht en de rechtsvordering tot ontbinding heeft, zoo zal hij veertig dagen tijd hebben, te rekenen van de aan hem gedane aanzegging, om tusschen die twee rechten te kiezen, op straf van vervallen te zijn van zijne rechtsvordering tot ontbinding, en alleen zijn voorrecht meer te kunnen vorderen.

Indien hij de ontbinding van het contract verkiest, zal hij, op straf van verval, zulks moeten verklaren ter griffie van de rechtbank, voor welke de rangschikking moet vervolgd worden.

De verklaring zal binnen den hierboven bepaalden tijd gedaan en binnen de tien dagen gevolgd worden van den eisch tot ontbinding.

Te rekenen van den dag, waarop de verkooper de rechtsvordering tot ontbinding verkozen heeft, zal de zuivering opgeschorst en niet kunnen hernomen worden dan na den afstand, van wege den verkooper, van de rechtsvordering tot ontbinding, of na de verwerping van die rechtsvordering.

De voorgaande bepalingen zijn op den mederuiler en den schenker toepasselijk.

— Bij art. 28 heeft men gezien, dat sommige bevoorrechte schuldeischers, ongeminderd hun voorrecht, nog eene rechtsvordering tot contractontbinding hebben. Zoodanige vordering, wanneer zij den eischer wordt toegewezen, ontneemt den verkrijger zijnen eigendom, en dan is er geene stof tot zuivering meer; zoo moet deze opgeschorst blijven en kan slechts voortgezet worden, wanneer de schuldeischer van zijne rechtsvordering afziet, of wanneer deze bij vonnis is verworpen.

— Om te vermijden, dat de aangevangene vervolging tot zuivering door het uitoefenen der rechtsvordering tot contractontbinding onderbroken worde, en de gedane kosten en verrichtingen vruchteloos blijven, vereischt ons artikel, dat de schuldeischer, welke die beide rechten heeft, zich bij het eene of andere zal moeten beperken « binnen de veertig dagen » na de aanmaning. Verkiest hij de rechtsvordering tot ontbinding te behouden, zoo zal hij zulks binnen den bepaalden tijd verklaren « ter griffie der rechtbank voor welke de rangschikking moet vervolgd worden », dat is te zeggen, de rechtbank, in wier rechtsgebied het goed gelegen is; zooniet wordt hij van rechtswege vermoed van die rechtsvordering te hebben afgezien om zijn voorrecht alleen te behouden, en de vervolging tot zuivering wordt voorgezet.

De enkele verklaring ter griffie volstaat niet om de zuivering op te schorsen, daartoe is het noodzakelijk dat de rechtsvordering tot ontbinding binnen de « tien volgende dagen » worde ingesteld. De wet wil aan den schuldeischer alle zijne rechten waarborgen; maar die ook in overeenstemming brengen met de rechten en belangen van den derden bezitter. Zij laat hem dus niet toe de zuivering uit eigenzinnigheid onbepaaldelijk te vertragen of volstrekt te beletten.

— Uit de vergelijking van dit artikel met het volgende moet men afleiden, dat beide termijnen van veertig en van tien dagen, alhier bepaald, voor geene verlenging uit hoofde van afstand vatbaar zijn.

115 (2185). Wanneer de nieuwe eigenaar de bovengemelde aanzegging binnen den bepaalden tijd heeft gedaan, kan alle schuldeischer, wiens titel is ingeschreven, vorderen, dat het onroerend goed openbaarlijk aan de meestbiedenden opgeveild en toegewezen worde, op last :

1° Dat deze vordering bij deurwaarder aan den nieuwen eigenaar worde beteekend, uiterlijk binnen de veertig dagen na de aanzegging ten verzoeke van laatstgemelden gedaan, daarbij voegende eenen dag per vijf myriameters afstand tusschen de gekozene woonstede en de wezenlijke woonstede van den schuldeischer, welke meest is verwijderd van de rechtbank, die over de rangschikking kennen moet;

2° Dat zij aanbod bevatte van den verzoeker, of van eenen door hem voorgestelden persoon, om den koopprijs te brengen op een twintigste boven den prijs in het contract bedongen of door den nieuwen eigenaar opgegeven. Dit opbod zal op den hoofdprijs en op de lasten slaan, zonder eenigen aftrok ten nadeele van de ingeschrevene schuldeischers. Het zal niet moeten slaan op de onkosten van het eerste contract;

3° Dat dezelfde beteekening, binnen denzelfden tijd, gedaan worde aan den vorigen eigenaar en aan den hoofdschuldenaar;

4° Dat de oorspronkelijke akte en de afschriften dezer exploten worden onderteekend door den verzoekenden schuldeischer of den drager zijner uitdrukkelijke volmacht, die, in dit geval, verplicht is afschrift zijner volmacht te geven. Zij zullen ook, als het geval wil, door den derden opbieder moeten onderteekend worden;

5° Dat de verzoeker aanbiede persoon-

lijken of hypothecairen borg te stellen tot beloop van vijf en twintig ten honderd van den koopprijs en van de lasten; ofwel dat hij, eene evenwaardige som in bewaring gesteld hebbende, afschrift beteekene van het betuigschrift van inbewaarstelling.

Dit alles op straf van nietigheid.

— De schuldeischers, het pand tot waarborg van hunne goedvinden aannemende, hebben op de volle waarde er van gerekend: het zou met de billijkheid strijdig zijn, hen te dwingen zich met den koopprijs of de schatting, door den nieuwen verkrijger beteekend, tevreden te houden, wanneer die koopprijs of schatting wezenlijk beneden de volle waarde staat. Zulks zou inderdaad de zekerheid der leeningen op onroerend pand grootelijks hinderen, derhalve ook het openbaar krediet, hetwelk deze wet voornamelijk ten doel heeft te ondersteunen. Daarom staat het vrij « aan allen schuldeischer, wiens titel is ingeschreven », de openbare opveiling te vorderen van het goed, waarvan de zuivering wordt betracht; de openbare opveiling wordt bij de wet vermoed het beste middel te zijn om de hoogste waarde te bekomen.

Ons artikel bepaalt, hoe de schuldeischer dit recht zal waarnemen.

— Al deze bepalingen moeten « op straf van nietigheid » nageleefd worden. De gewichtige gevolgen van 's schuldeischers vordering hebben die strengheid medegebracht : zij strekt immers tot het ontzetten van eenen eigenaar met wettigen titel voorzien.

— 1° Opdat des schuldeischers vordering voor alle partijen op eene geloofwaardige wijze zij vastgesteld, zal die « bij deurwaarder worden beteekend ».

Tot het verrichten van deze beteekening is een tijd bepaald om te vermijden, dat de schuldeischer, uit loutere kwelling, te lange uitstellen veroorzake. Die tijd is « veertig dagen » en wordt aan den schuldeischer uitsluitelijk verleend om zich te beraden en een besluit te nemen. Om die reden wordt hem ook eene verlenging uit hoofde van afstand gegund; maar deze verlenging wordt bij ons artikel op eene zonderlinge wijze gerekend. De aanmaning van den nieuwen eigenaar moet ter gekozene woonstede van iederen ingeschreven schuldeischer gedaan worden (art. 83, 110); het ware dus redematig geweest aan ieder van hen eenen meerderen tijd te verleenen, naar den afstand tusschen zijne wezenlijke woonstede en zijne gekozene woonstede. Op dien grond werd de verlenging onder het Burgerlijk Wetboek gerekend. Bij ons artikel is daarover anders beschikt; de verlenging is voor al de schuldeischers dezelfde, te weten : « een dag per vijf myriameters afstand tusschen de gekozene woonstede en de wezenlijke woonstede van den schuldeischer, welke meest van de bevoegde rechtbank (art 94) is verwijderd ». Het is moeilijk deze wijziging te rechtvaardigen, zooveel te minder daar het aan de belanghebbenden onmogelijk is die verlenging te berekenen, mits daartoe opgaven van noode zijn, welke de aanmaning (artikel 110, 3°) niet moet behelzen, namelijk de aanwijzing der wezenlijke en der gekozene woonsteden van al de ingeschrevene schuldeischers. Ieder schuldeischer zal voorzichtig handelen met zich zelven als meest verwijderd te beschouwen.

— 2° Dit aanbod wordt vereischt om te vermijden, dat de opveiling lichtzinnig worde gevorderd. Het vereischte opbod, te weten van een twintigste van den koopprijs, moet op de hoofdsomme en de lasten slaan, dit is te zeggen, dat dit twintigste moet berekend worden op den voet van alles, wat de verkrijger aan zijnen overlater moet goed doen om den eigendom te bekomen. Daarin zijn « de kosten van het contract » niet begrepen, die kosten worden immers aan den overlater niet betaald; bij art. 118 wordt beschikt, wie die eindelijk zal vergoeden.

— 3° Uit de zuivering kan voor den nieuwen eigenaar een verhaal ontstaan op « den vorigen eigenaar en den hoofdschuldenaar »; deze hebben er dus belang bij, dat de verrichtingen buiten hunne wete niet geschieden.

— 4° Het handteeken van den handelenden schuldeischer wordt in zijn eigen belang en tevens in het belang van den derden bezitter vereischt. Men is doorgaans voorzichtiger en meer genegen om de gevolgen eener akte rijpelijk te overwegen, wanneer men genoodzaakt is ze te onderteekenen; en hier zijn die gevolgen voor den schuldeischer zeer gewichtig : hij is inderdaad verantwoordelijk voor de nadeelige gevolgen, welke de door hem gevorderde veiling voor de schuldeischers van het verpande goed kan medebrengen. Het was ook noodzakelijk aan den derden bezitter voor het geval van betwisting een bewijs tegen den verzoeker te verzekeren.

— 5° Eene vermetele vordering van openbare toewijzing strekt tot vruchtelooze onkosten en tot schade van den nieuwen verkrijger en van de ingeschrevene schuldeischers; want uit kracht dezer vordering is de nieuwe eigenaar ontslagen van de verbintenis, welke hij in zijne beteekening jegens de ingeschrevene schuldeischers had aangegaan om hun de waarde van hun pand te betalen, en door de toewijzing wordt hij in zijn wettig bezit gestoord. Om zulks te vermijden wordt hier borgstelling geboden. Deze borgstelling, welke onder het Burgerlijk Wetboek den geheelen koopprijs en de lasten moest bedragen, wordt bij ons artikel op « vijf en twintig ten honderd » of het vierde derzelve bepaald; eene bovenmatige borgstelling mocht de schuldeischers wederhouden van het gegrond uitoefenen van hun recht, hetwelk de wet integendeel tracht te begunstigen. Zoodanige borgstelling is echter toereikend, mits zij in alle geval slechts moet verantwoorden over de vermindering, welke de aangeboden prijs bij herveiling mocht ondergaan.

— Verder zie men de bepalingen van de art. 93 en v. der wet van 15 Augustus 1854, alwaar de na te leven pleegvormen geregeld worden.

116 (2186). Bij nalatigheid der schuldeischers van in de voorgeschreven vormen en binnen den bepaalden tijd de koopveiling gevorderd te hebben, blijft de waarde van het onroerend goed bepaaldelijk vast-

gesteld op den prijs, in het contract bedongen of door den nieuwen eigenaar opgegeven.

De inschrijvingen, die niet in nuttigen rang op den koopprijs komen, zullen doorgehaald worden voor het gedeelte, dat dezen te boven gaat, ten gevolge der minnelijke of gerechtelijke rangschikking overeenkomstig de wetten der rechtspleging opgemaakt.

De nieuwe eigenaar zal zich van de voorrechten en hypotheken ontlasten, hetzij met aan de schuldeischers in nuttigen rang het bedrag te betalen der eischbare schuldvorderingen of van die, welke het hem vrij staat te voldoen, hetzij met den prijs tot beloop dier schuldvorderingen in bewaring te stellen.

Hij blijft onderworpen aan de voorrechten en hypotheken in nuttigen rang komende, wegens de niet eischbare schuldvorderingen waarvan hij zich niet zou willen of kunnen ontlasten.

— Indien de ingeschrevene schuldeischers de veiling bij opbod niet vorderen, worden zij vermoed den prijs van aankomst, door den nieuwen eigenaar in zijne beteekening (art. 110) opgegeven, als de volle waarde van het belaste goed aan te nemen, en de prijs blijft aldus bepaaldelijk vastgesteld. Hetzelfde geschiedt, wanneer zij de veiling hebben gevorderd, maar bij hunne vordering aan het eene of andere der vereischten van het voorgaande artikel niet hebben voldaan: alsdan wordt hunne vordering als niet bestaande beschouwd, mits gemelde vereischten « alle op straf van nietigheid » zijn voorgeschreven.

— Onder de schuldeischers wordt eene rangorde opgemaakt, dat is te zeggen, dat de schuldvorderingen, met de tusschenkomst van al de belanghebbenden, gerechtelijk of in der minne, volgens de dagteekeningen harer inschrijvingen worden gerangschikt. Naar die orde wordt de vastgestelde prijs aan de schuldeischers toegekend en door den nieuwen eigenaar betaald, welke zich echter voegen zal, wat bedongene termijnen aangaat, naar de beginselen bij de §§ 2 en 3 van art. 113 vastgesteld, en waarvan de twee laatste zinsneden van ons artikel slechts toepassingen zijn. Mits die betaling wordt het pand ook ontlast van alle voorrechten en hypotheken, « die niet in nuttigen rang komen », en de inschrijvingen van zoodanige rechten worden doorgehaald. Daarin eigenlijk bestaat de zuivering.

— Onder de rechthebbende schuldeischers kan geschil bestaan wegens de verdeeling van den koopprijs; zulks mag, voor den nieuwen eigenaar, den uitslag der zuivering niet verhinderen, noch vertragen; daarom laat de wet hem toe het bedrag der schuldvorderingen, welke hij zou willen of moeten betalen, in de kas van bewaarstelling te storten (1257 B. W.).

117 (2187). In geval van herverkooping ten gevolge van opbod, zal dezelve geschieden volgens de vormen vastgesteld bij [het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging]*.

* Wet van 15 Augustus 1854, art. 98 en volgende.

118 (2188). Hij, aan wien het goed toegewezen wordt, is gehouden, boven zijnen koopprijs, aan den buiten bezit gestelden verkrijger of begiftigde weder te geven de kosten en rechtmatige loonen van zijn contract, die van de overschrijving op de registers van den bewaarder, die van aanzegging en die, welke door hem gedaan zijn om tot de herverkooping te geraken.

— Wanneer het belaste goed aan een ander dan den nieuwen verkrijger wordt toegewezen, zoo is de eigendom van dezen laatste wederroepen, als ware hij nooit eigenaar geweest. Bij het betrachten der zuivering heeft hij zich aan de vereischten der wet onderworpen; het zou onbillijk zijn hem de kosten te doen dragen, welke zijne aankomst en het betrachten der zuivering hebben medegebracht; inderdaad hebben die kosten voor hem tot geen hoegenaamd nut kunnen strekken. Wie zal hem dan die kosten uitkeeren?

Bij ons artikel wordt zulks ten laste van den toewijzeling gelegd. Daarover heeft deze laatste zich niet te beklagen: door de wet van dien bijkomenden last verwittigd, heeft hij denzelven in acht te nemen bij het berekenen van het opbod, dat hij voornemens is te doen, en het staat hem vrij zich te onthouden, indien hij oordeelt, dat de hoogere waarde van het bewuste goed die kosten niet bedraagt.

119 (2189). De verkrijger of begiftigde, die het bij opbod te koop geveilde onroerend goed behoudt, als zijnde laatste verhooger, is niet gehouden het vonnis van toewijzing te doen overschrijven.

— Het is bij misslag, dat ons artikel van « vonnis van toewijzing » gewaagt; want, naar luid van de artikelen 13 en 14 der *Overgangsbepalingen* dezer wet en der artikelen 98 en volg. der wet van 15 Augustus 1854, die dezelve nu vervangen, wordt de toewijzing niet voor de rechtbank, maar wel voor notaris gepleegd.

— Indien het goed eindelijk wordt toegewezen aan den nieuwen verkrijger, onder wien de veiling werd vervolgd, dan is de toewijzing geene overdracht, maar alleenlijk eene bevestiging van den eigendom, welke reeds uit kracht van eene overgeschrevene akte aan den toewijzeling was verkregen; de overschrijving van het proces-verbaal van toewijzing zou dus, in dit geval, geen nuttig uitwerksel hebben.

120 (2190). Het afzien van den schuldeischer, die de koopveiling bij opbod heeft gevorderd, kan, zelfs mits het bedrag van het aanbod te betalen, de openbare toewij-

zing niet beletten, tenzij met uitdrukkelijke toestemming van al de andere hypotheekhebbende schuldeischers, of tenzij deze laatsten, bij deurwaarder aangemaand om binnen de vijftien dagen de toewijzing te doen voortzetten, er geen gevolg aan geven. In dit geval is het bedrag van het aanbod aan de schuldeischers verkregen, volgens de rangschikking hunner schuldvorderingen.

— De veiling eens gevorderd zijnde, hebben er al de overige schuldeischers belang bij, dat zij voortgezet worde, mits het gewin er van hun toekomt; men begrijpt, dat hunne gezamenlijke toestemming aan den opbiedenden schuldeischer noodig is om van de vordering af te zien. Deze toestemming moet « uitdrukkelijk » zijn; doch, ingezien het in sommige gevallen zeer moeilijk kan zijn zulks te bekomen, beschikt ons artikel, dat hunne stilzwijgendheid als toestemming zal gelden, « wanneer zij bij deurwaarder zullen aangemaand zijn om binnen de vijftien dagen de toewijzing te doen voortzetten ».

121 (2191). De verkrijger aan wien het goed wordt toegewezen, zal verhaal hebben als naar rechten op den verkooper, tot uitkeering van hetgene den koopprijs overtreft bij zijnen titel bedongen, en tot het kroos van dit overtreffende, te rekenen van den dag van elke betaling.

— Het woord « verkooper » mag hier niet in eenen beperkten zin genomen worden: het is gebruikt als een begrip van vergelding inhoudende, om allen overlater ten bezwarenden titel te bedoelen.

— Het vrij bezit van het overgedragen goed aan den verkrijger te waarborgen is van rechtswege de plicht van den overlater. Bij de vordering tot openbare veiling wordt de verkrijger in zijn bezit gestoord: de gelden, welke hij genoodzaakt is te betalen om het bezit te behouden, maken de echte maat van de stoornis uit, zoo zal de overlater hem die gelden uitkeeren.

— Was de titel van overdracht kosteloos, dan is de overlater tot geenen waarborg verbonden; doch de verkrijger is niet van alle verhaal ontbloot: hij kan zich tot den oorspronkelijken schuldenaar wenden.

— Wordt het goed aan eenen vreemde toegewezen, dan heeft de uitgewonnen nieuwe eigenaar een verhaal krachtens art. 106.

122. (2192). Ingeval de titel des nieuwen eigenaars tevens onroerende en roerende goederen mocht begrijpen, of verscheiden onroerende goederen, waarvan de eenen gehypothekeerd en de anderen niet gehypothekeerd gelegen zijn in hetzelfde of in verschillende arrondissementen van kantoren, en die voor eenen en denzelfden prijs of voor verschillende en afzonderlijke prijzen vervreemd, al of niet tot dezelfde bebouwing behooren, zal de koopprijs van ieder onroerend goed, met bijzondere en afzonderlijke inschrijvingen belast, worden opgegeven in de aanzegging van den nieuwen eigenaar, zulks, indien daartoe grond is, bij schatting in vergelijking met den geheelen prijs in den titel uitgedrukt.

De schuldeischer, die zich aanbiedt om den prijs van het goed te verhoogen, zal in geen geval kunnen gedwongen worden zijn aanbod uit te breiden tot het roerende goed, noch tot andere onroerende goederen dan die, welke voor zijne inschuld gehypothekeerd en binnen hetzelfde arrondissement gelegen zijn; behoudens verhaal van den nieuwen eigenaar op zijne voorzaten, tot vergoeding der schade, die hij lijden mocht, hetzij door verdeeling der door hem verkregene goederen, hetzij door die der bebouwingen.

— Mocht het, in de gevallen bij dit artikel voorzien, den nieuwen eigenaar volstaan in zijne aanzegging den geheelen prijs op te geven, zoo zou het den schuldeischers onmogelijk zijn te oordeelen, of hunne onderscheidene panden elk voor zijne volle waarde daarin voorkomen, derhalve ook te oordeelen of hunne belangen eene openbare veiling eischen. Echter zouden zij genoodzaakt zijn bij hunne vordering eene verhooging gezamenlijk op al de goederen aan te bieden, hetwelk hunne geldelijke vermogens veelal niet zouden toelaten. Hun recht tot opbod zou dus krachteloos blijven. Om zulks te vermijden gebiedt ons artikel de bijzondere opgave van den prijs of vergelijkende waardeering van ieder onroerend goed in het bijzonder, en verbiedt tevens, dat de schuldeischers gedwongen worden hunne verhooging op andere goederen dan hun eigen pand aan te bieden.

NEGENDE HOOFDSTUK.

Van de openbaarheid der registers en van de verantwoordelijkheid der bewaarders.

123. Indien verscheidene titels, aan de openbaarheid onderworpen, op denzelfden dag ter bewaring der hypotheken aangeboden werden, wordt de voorkeur bepaald volgens het ordenummer, onder hetwelk de aangifte der titels op het daartoe bestemd register is vermeld, onverminderd nogtans hetgene bij art. 81 is voorgeschreven.

— Wanneer twee of meer hypotheken op denzelfden dag ter inschrijving werden aangeboden, staan zij op denzelfden rang. Alzoo bepaalt het tweede lid van art. 81 om de reden onder dit artikel aangehaald. Alhoewel die reden niet alleen voor hypotheken bestaat, maar

ook voor alle andere rechten aan openbaarheid onderworpen, kan gemelde bepaling nogtans op dezelve niet toegepast worden; zulks ware met hunnen aard onbestaanbaar. Twee of meer hypotheken kunnen zeer wel op een en hetzelfde goed gevestigd en gezamenlijk uitgeoefend worden; maar men begrijpt niet, hoe eene en dezelfde inschuld of het recht van eigendom van een en hetzelfde goed gezamenlijk aan verscheidene personen, krachtens verscheidene akten van elkander onafhankelijk, zou kunnen overgedragen worden; hoe de eigendom van een goed bij eene akte aan eenen persoon zou overgedragen worden, en tevens eene hypotheek op hetzelfde goed ten voordeele van eenen anderen persoon, krachtens eene andere akte, zou worden gevestigd. Daarin ligt de beweegreden van ons artikel, welke onder de *Voorafgaande bepalingen* beter zijne plaats zou gevonden hebben.

— Het register, waarvan ons artikel gewaagt, is dit, waarvan het houden bij nr 1 van het volgende artikel wordt bevolen.

124. De bewaarders zullen moeten houden :

1° Een register van nederleggingen, waarop, bij ordenummers en naarmate zij geschieden, zullen bevestigd worden de aangiften der titels, van welke men de inschrijving of de overschrijving vordert;

2° Registers, waarop de overschrijvingen zullen worden gebracht;

3° Registers, waarop de inschrijvingen van voorrechten en hypotheken en de doorhalingen of verminderingen zullen worden gebracht.

— Het zal veelal gebeuren, dat de akten, welke ter overschrijving of inschrijving worden aangeboden, te talrijk zijn om onmiddellijk en op den dag zelven der aangifte op de registers te kunnen worden overgebracht. Daaruit zou lichtelijk nopens de dagteekening en de orde der aangiften dwaling ontstaan, bij welke de onderscheidene over- en inschrijvingen haren echten rang zouden verliezen. Het « register der nederleggingen » is bestemd en zeer geschikt om zulks te vermijden, mits deszelfs aanduidingen, ten opzichte van dagteekening en orde van aangifte, op de andere registers stiptelijk moeten gevolgd worden (art. 126).

De wet van 4 Juli 1887 en het koninklijk besluit van 11 Augustus 1887 hebben voor oogmerk het bewaren der bescheiden te verzekeren en er de wedersamenstelling van gemakkelijker te maken.

125. De bewaarders zullen daarenboven een register op ongezegeld papier houden; zij zullen daarop, bij uittreksel en naarmate van de aangifte der akten, onder de namen van iederen belasten eigenaar, en in het vak, dat hem is bestemd, de inschrijvingen, doorhalingen en andere akten vermelden die hem aangaan. Zij zullen ook de registers aanwijzen, waarop iedere der akten is gebracht, en het nummer onder hetwelk zij is neergeschreven.

— Dit register, hetwelk men *repertorium* noemt, is slechts een hulpregister dienende om de opzoekingen op de andere gemakkelijker te maken.

— Op het *repertorium* zullen niet alleen vermeld worden de akten tot hypotheken en voorrechten betrekkelijk, hetgene de woorden « belasten eigenaar » zouden te vermoeden geven; maar wel alle akten zonder onderscheid, welke, uit kracht dezer wet, aan openbaarheid onderworpen zijn.

126 (2200). De bewaarders zullen aan den verzoeker, indien hij zulks vraagt, eene bekentenis op zegel afgeven van de aangifte der akten of bordereelen bestemd om overgeschreven of ingeschreven te worden. Die bekentenis zal het nummer van het register vermelden onder hetwelk de aangifte aangeteekend is.

Zij zullen de overschrijvingen en inschrijvingen op de daartoe bestemde registers niet mogen doen, dan onder de dagteekening en volgens de orde der aangiften, die hun daarvan gedaan zijn.

— Aan derden wordt het register van nederleggingen niet medegedeeld; uit de registers van overschrijving en inschrijving alleen kunnen zij uittreksels bekomen : voor hen ook hebben deze laatste alleen bewijskracht. Is nu de aanbevolen akte onder eene andere dagteekening of ordenummer op de registers overgebracht, dan die, welke bij het register van nederleggingen zijn bevestigd, ofwel in het geheel niet over- of ingeschreven, zoo valt de schade, welke daaruit kan ontstaan, te laste van den verzoeker; maar uit dien hoofde heeft de verzoeker verhaal tot vergoeding op den bewaarder. Om dit verhaal uit te oefenen zal hij te bewijzen hebben, dat de geledene schade aan de nalatigheid of onnauwkeurigheid van den bewaarder te wijten is; daartoe zal hem « de bekentenis » strekken, welke hij krachtens ons artikel van den bewaarder kan afeischen.

127 (2196). De hypotheekbewaarders zijn gehouden getuigschriften af te leveren vaststellende de eigendomsveranderingen en vergunningen van zakelijke rechten, evenals de pachten toegestaan door alle personen aangewezen in de schriftelijke aanvragen, welke hun te dien einde worden gedaan.

Zij zijn insgelijks gehouden aan allen verzoeker afschrift af te leveren der bestaande inschrijvingen of overschrijvingen, of getuigschriften bevestigende, dat er geene bestaan.

— Opdat het stelsel van openbaarheid der eigendomsveranderingen en zakelijke lasten der onroerende goederen zij voltooid, is het noodzakelijk, dat eenieder volledige kennis kunne bekomen van de akten, welke op de registers der hypotheekbewaring zijn overgebracht. Ons artikel beschikt,hoe dit zal worden uitgewerkt. De registers zelven worden ter inzage van de belanghebbenden niet gehouden, maar de bewaarder is verplicht aan alle verzoek om inlichtingen nauwkeurig te voldoen, zonder zulks te mogen weigeren, onder welk voorwendsel hoegenaamd; dit alles op zijne persoonlijke verantwoordelijkheid (art. 130 en 132). Echter is hij niet gehouden breedere inlichtingen te geven dan die, welke hem worden gevraagd; ook moet de aanvraag « schriftelijk » gedaan worden, opdat hij, in geval van aanspraak, kunne bewijzen, dat hij aan dezelve stiptelijk heeft voldaan.

— Naar gelang der omstandigheden levert de bewaarder aan den verzoeker een afschrift af van de akten, welke deze laatste begeert te kennen, ofwel een getuigschrift, dat geene akten, tot de aanvraag betrekkelijk, op zijne registers zijn overgebracht.

— Het kan zich voordoen, dat men belang heeft nopens het bestaan van over- of inschrijvingen onderricht te zijn, zonder nogtans al de bijzonderheden der akten te kennen. Onder het Burgerlijk Wetboek was men niettemin genoodzaakt in zoodanig geval een volle afschrift der akten te vorderen, derhalve ook de kosten van een volle afschrift te dragen, mits de wet dienaangaande van afschriften en niet van getuigschriften gewaagde. Bij het eerste lid van ons artikel is zulks gewijzigd : men kan niet alleen afschriften bekomen der over- of ingeschrevene akten, maar ook enkele « getuigschriften », welke derzelver aard en inhoud beknoptelijk vermelden.

128 (2197). Zij zijn verantwoordelijk voor de nadeelen spruitende :

1° Uit het achterwege laten, op hunne registers, der overschrijvingen van akten aan dezen pleegvorm onderworpen, en der inschrijvingen te hunnen kantore gevorderd;

2° Uit het verzuim van in hunne getuigschriften melding te maken van eene of meer der bestaande overschrijvingen of inschrijvingen,tenzij de misslag voortkome uit onvoldoende aanduidingen, welke hun niet zouden kunnen te laste gelegd worden.

— Uit de verklaringen onder de artikelen 1, 5 en 81 gegeven, begrijpt men, welke schadelijke gevolgen uit de nalatigheid van den bewaarder zouden ontstaan, indien hij verzuimde de gevorderde inschrijvingen of overschrijvingen uit te werken. Men begrijpt ook hoe de achterlating van eene of meer over- of inschrijvingen op de afgeleverde getuigschriften de verzoekers in dwaling zoude brengen en hun schade veroorzaken. Ware de bewaarder over dit alles niet verantwoordelijk, het geheele stelsel van openbaarheid dezer wet zou zijnen gewenschten invloed op het openbaar krediet niet hebben.

Derhalve is ons artikel eene bijzondere toepassing van art. 1382 en volg. B. W. Daaruit volgt, dat de verantwoordelijkheid van den bewaarder bestaat in de vergoeding der schade, welke hij heeft te weeg gebracht; dat er, niettegenstaande verzuim of misslag van wege den bewaarder, geen grond tot vergoeding is, wanneer geene schade is geleden, en dat de vergoeding door den bewaarder slechts kan verschuldigd zijn, wanneer de hinderverwekkende misslag hem te wijten is, en niet wanneer « die misslag voortkomt uit onvoldoende aanduidingen », door den verzoeker opgegeven.

129 (2198). In geval van zuivering, blijft het onroerende goed, ten opzichte waarvan de bewaarder, in zijne getuigschriften, eene of meer ingeschrevene hypothecaire rechten mocht achterwege gelaten hebben, in de handen des nieuwen bezitters, van deze lasten ontheven, mits het verzoek om getuigschrift duidelijk den schuldenaar aanwijze, te wiens laste de inschrijvingen werden genomen.

Echter hindert deze bepaling niet aan het recht der achterwege gelatene schuldeischers om, binnen den nuttigen tijd, het opbod te vorderen, en zich te doen aannemen volgens den rang, die hun toekomt, zoolang de koopprijs door den verkrijger niet is betaald, of zoolang de rangschikking onder de schuldeischers geopend niet gesloten is.

— Wanneer een nieuwe verkrijger, ten einde de zuivering te bewerken, eenen staat van lasten heeft gevorderd, en de bewaarder bij het afgeleverde getuigschrift eene of meer ingeschrevene hypotheken heeft achterwege gelaten, dan is de bewaarder, naar luid van het voorgaande artikel, verantwoordelijk over de schade, welke uit zijne nalatigheid kan ontstaan, mits het verzoek van den verkrijger duidelijk en regelmatig was. Maar wie zal dit verhaal tegen den bewaarder uitoefenen? In andere woorden, wie zal de schade ondergaan, welke tot de vergoeding aanleiding geeft; de nieuwe verkrijger of de uitgelaten schuldeischer?

Beiden hebben zich naar de voorschriften der wet gevoegd, beiden zijn de gunst der wet even waardig; doch daar het algemeen belang vereischt, dat de eigendomsoverdracht van onroerende goederen het minst mogelijk verhinderd worde, heeft de wetgever de belangen van den verkrijger hooger dan die van den schuldeischer geacht, en bij ons artikel beschikt, dat de betrachte zuivering, te zijnen aanzien door zoodanige weglating niet kan gestoord worden.

Echter is aan den achterwege gelaten schuldeischer alle tusschenkomst in de zuivering daarbij niet ontnomen. Het staat hem vrij, ten aanzien der andere ingeschrevene schuldeischers, zijne rechten te doen gelden, zoolang de bewerking der zuivering niet is voltrokken; anders zou de misslag van den bewaarder ten

voordeele van deze laatsten strekken, en daar bestaan geene redenen toe.

Wordt de achterwege gelatene schuldvordering in de rangorde begrepen, zoo is de bewaarder van alle vergoeding vrij, mits de weglating geene schade heeft medegebracht.

180 (2199). In geen geval mogen de bewaarders de overschrijvingen of inschrijvingen, noch de aflevering der getuigschriften weigeren noch vertragen, op straf van vergoeding van schaden en verliezen van partijen; te welken einde er dadelijk, ter benaarstiging van de verzoekers, processen-verbaal der weigeringen of vertragingen zullen worden opgemaakt, hetzij door eenen vrederechter, hetzij door eenen deurwaarder of eenen notaris.

— Het is niet alleen door verzuim, maar ook door weigering en uitstel van wege den bewaarder, dat de belangen der verzoekers kunnen gekrenkt worden. Tot bewijs van het uitstel of der weigering, welke desnoods tot grond van het verhaal tot schadevergoeding zal dienen, kunnen de verzoekers proces-verbaal doen opstellen als bij ons artikel is gezegd.

181 (2201). Al de registers der bewaarders, ter uitzondering van dit in art. 125 vermeld, zijn op zegel, genummerd en gekortteekend op elk blad bij eerste en laatste, door eenen der rechters van de rechtbank, in welker gebied het kantoor gevestigd is.

Het register van nederleggingen zal dagelijks gesloten worden evenals dit van de registratie der akten.

— De nummerteekening en het waarmerk van den rechter worden voorgeschreven, opdat alle tusschenschrijving of vernietiging van akten onmogelijk zij.

— Het register van nederleggingen dagelijks gesloten zijnde, is het onmogelijk op hetzelve eene akte aan te teekenen onder eene vroegere dagteekening dan die der aangifte. Voor de andere registers ware die sluiting onmogelijk; want het gebeurt niet zelden, dat de akten op éénen dag aangeboden te talrijk zijn om vóór den avond te kunnen worden geboekt. Echter is het register van nederleggingen voldoende om de orde der aangiften vast te stellen

182 (2202). De hypotheekbewaarders zijn gehouden zich, in het uitoefenen hunner bediening, te gedragen naar al de bepalingen van het tegenwoordig hoofdstuk, op straf eener geldboete van vijftig tot duizend franken, voor de eerste overtreding. Bij herhaling, zal de boete dubbel zijn, en zelfs zal, volgens de omstandigheden, de afzetting kunnen uitgesproken worden, dit alles onverminderd de schaden en verliezen van partijen, welke vóór de boete zullen betaald worden.

— Al de bepalingen van het tegenwoordig hoofdstuk zijn blijkbaar gegrond op het belang van alle bijzonderen, die met den hypotheekbewaarder te handelen hebben; zoo is de geldboete, waarmede ons artikel die bepalingen bekrachtigt, ook te hunnen voordeele ingericht. Mocht die geldboete, door den bewaarder verbeurd, bij voorkeur worden betaald op de schaden en verliezen aan partijen verschuldigd, dan zou zij ten nadeele strekken van hen, welke zij bestemd is te beveiligen.

183 (2203). De vermeldingen van nederleggingen, de inschrijvingen en overschrijvingen worden gedaan op de registers achter elkander, zonder eenig wit of tusschenregel, op straf, jegens den bewaarder, van vijfhonderd tot twee duizend franken boete, en van vergoeding der schaden en verliezen van partijen ook bij voorkeur op de boete betaalbaar.

— Zulks om te beletten, dat de inhoud der registers bij middel van tusschenschriften vervalscht worde.

184. De bewaarder kan, te zijnen koste, herstelling doen der misslagen, welke hij mocht begaan hebben, met op zijne registers, doch alleenlijk onder de loopende dagteekening, eene overschrijving te brengen der akten en bordereelen voorafgegaan door eene aanteekening, welke de eerste overschrijving vermelden zal.

— Ons artikel beschikt, hoe de misslagen, op de registers begaan, kunnen hersteld worden. Door zoodanige herstelling is de bewaarder voor het toekomende van alle verantwoording vrij; maar over de schade, welke tot daartoe uit den misslag is ontstaan, blijft hij tot vergoeding verbonden.

OVERGANGSBEPALINGEN.

Art. 1. Ter uitzondering van het voorrecht der gerechtskosten en behoudens hetgene bij het volgend artikel zal worden vastgesteld, zullen alle voorrechten en hypotheken, zonder inschrijving bestaande op het oogenblik dat de tegenwoordige wet zal verplichtend zijn, moeten ingeschreven worden binnen het jaar na het in werking treden, en volgens de vormen bij artikel 89 vastgesteld. De inschrijving zal bovendien het tijdstip aanwijzen tot hetwelk het voorrecht of de hypotheek opklimt.

De wijze van zuivering, bij hoofdstuk IX, boek III, titel XVIII van het Burgerlijk Wetboek ingericht, zal bij voortduring

waargenomen worden tot op het verstrijken van den hierboven bepaalden tijd.

Echter zal de zuivering, vóór dit verstrijken aangevangen, voortgezet worden in de vormen bij de bepalingen van hetzelfde hoofdstuk vastgesteld.

De schuldenaar zal, in de gevallen bij het Burgerlijk Wetboek voorzien, de vermindering kunnen eischen der inschrijvingen, in uitvoering van het tegenwoordig artikel genomen.

2. Het voorrecht, bestaande op het tijdstip, waarop de tegenwoordige wet zal uitvoerbaar zijn, ten voordeele der schuldeischers aangewezen in de artikelen 30 tot 33 medebegrepen, en dat nog niet mocht ingeschreven zijn ingevolge de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, zal, voor alle uitstel, ingeschreven worden binnen de zes maanden te rekenen van dit tijdstip, en in de vormen bij art. 83 voorgeschreven.

3. De inschrijvingen, naar luid der twee voorgaande artikelen genomen, zullen aan de schuldeischers hunne voorrechten of hypotheken behouden en den rang, welken hun de vorige wetten toewezen.

4. De hypotheken, welke niet naar luid van artikel 1 der *overgangsbepalingen*, zouden ingeschreven zijn, zullen slechts uitwerksel hebben te rekenen van den dag der inschrijving, welke er van later mocht gevorderd worden.

De voorrechten, welke niet naar luid der artikelen 1 en 2 zouden ingeschreven zijn, zullen tot enkele hypotheek worden, welke slechts rang zal hebben van den dag harer inschrijving.

De bepaling van artikel 28 zal, in dit geval, hare uitvoering erlangen.

5. Ten opzichte der voogdijen en voorlopige beheeren bij de wet van 18 Juni 1850 ingericht, tijdens het in werking treden der tegenwoordige wet bestaande, zullen de familieraden de maatregelen kunnen nemen bij de artikelen 49 en volgende vermeld.

Bij gebreke van beslissing dienaangaande, zullen de toeziende voogden gehouden zijn te waken, op dat de inschrijvingen, in artikel 1 der overgangsbepalingen vermeld, ten bekwamen tijde op de goederen der voogden genomen worden, en ze desnoods zelf te nemen.

Deze inschrijvingen zullen ook kunnen gevorderd worden door de bloedverwanten en aangehuwden der minderjarigen of verbodenen, tot den vierden graad medebegrepen.

In alle geval zullen zij ambtshalve kunnen gevorderd worden door den vrederechter van het kanton der woonstede van de minderjarigen of verbodenen, of door den procureur des Konings bij de rechtbank van eersten aanleg.

6. De inschrijving der wettelijke hypotheken der gehuwde vrouwen zal kunnen gevorderd worden door de vrouw, hare en haars mans bloedverwanten, tot den vierden graad medebegrepen ; zij zal, in alle geval, ambtshalve kunnen gevorderd worden door den vrederechter van het kanton van 's mans woonstede, en door den procureur des Konings bij de rechtbank van eersten aanleg.

7. Onverminderd de voorgaande bepalingen, zijn de mans en de voogden bijzonderlijk gehouden, ten bekwamen tijde, de inschrijvingen te vorderen op de onroerende goederen hun toebehoorende, op straf van vergoeding van alle schaden en verliezen.

8. Al de thans bestaande inschrijvingen zullen hare kracht behouden gedurende vijftien jaren, sedert en daarin begrepen den dag harer dagteekening. Bij gebreke van vernieuwing binnen dien tijd, zullen die inschrijvingen vervallen zijn.

De vernieuwing zal moeten gedaan worden in de vormen bij de tegenwoordige wet voorgeschreven.

9. Alle hypotheken, alle voorrechten, voor welke, op het oogenblik, waarop de tegenwoordige wet zal verplichtend zijn, geldiglijk inschrijving zal zijn genomen geworden zonder opgave van den aard en van de ligging van ieder der onroerende goederen tot de inschulden verbonden, zullen, om hunne uitwerkselen te behouden, moeten ingeschreven worden binnen het jaar te rekenen van den dag, waarop de tegenwoordige wet zal uitvoerbaar zijn, te weten : de wettelijke hypotheken, in den vorm bij artikel 89 voorgeschreven, en de voorrechten en gerechtelijke hypotheken volgens de regelen bij artikel 83 voorgeschreven, zonder dat nogtans de schuldeischer gehouden zij den titel zijner inschuld te vertoonen.

De inschrijving zal bovendien de juiste aanduiding der vernieuwde inschrijving moeten bevatten.

De rechtsvordering tot vermindering is voor den schuldenaar open, in de gevallen bij het Burgerlijk Wetboek voorzien.

10. De wettelijke en gerechtelijke hypotheken, vóór het in werking treden der tegenwoordige wet verkregen, zullen de onroerende goederen, welke de schuldenaar in het vervolg zal verkrijgen, niet belasten, tenzij door middel van latere inschrijvingen gevorderd in de vormen, welke zij voorschrijft.

Deze inschrijvingen zullen aan de hypotheek rang geven op de dagteekening van de overschrijving der akten aan dien pleegvorm onderworpen, en te rekenen van den dag der verkrijging, in de gevallen waarin die overschrijving niet vereischt wordt, indien die inschrijvingen genomen zijn binnen den tijd van drie maanden te rekenen van een dier tijdstippen; indien zij ná dit tijdverloop genomen zijn, zullen zij slechts rang hebben op hare dagteekening.

11. In de gevallen, bij nr 5 van artikel 108 voorzien, zal de verjaring, op het oogenblik van het verplichtend worden der tegenwoordige wet begonnen, geregeld worden naar de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek.

12. De derde bezitter, die de zuivering zal willen betrachten van den eigendom, welken hij verkregen heeft bij contract, vóór het uitvoerbaar worden der tegenwoordige wet gedagteekend, zal dit vermogen binnen het jaar van het in werking treden derzelve moeten uitoefenen.

In dit geval zullen de artikelen 110, 113 en volgende, tot en met 122 van Hoofdstuk VIII nagekomen worden.

— Al deze bepalingen zijn geschikt om de rechten onder de vroegere wet verkregen en aan welker toestand bij de tegenwoordige wet eenige wijziging is toegebracht, met dezelve zonder hinder voor de belanghebbenden overeen te brengen.

13. Totdat andere pleegvormen ingericht worden, zal de verkooping ten gevolge van opbod geschieden volgens de vormen bij de wet van 12 Juni 1816 vastgesteld, ten verzoeke hetzij van den schuldeischer, die ze zal gevorderd hebben hetzij van den nieuwen eigenaar, hetzij van den naarstigsten ingeschreven schuldeischer, en voor den notaris daartoe aangesteld bij vonnis, op het verzoek der vervolgende partij verleend, en de regelmatigheid van het opbod verklarende.

De ingeschreven schuldeischers en andere belanghebbenden zullen slechts tot de eerste zitting der toewijzing opgeroepen worden, bij exploot door deurwaarder beteekend, met inachtneming der termijnen bij artikel 72 van het Wetboek van Rechtspleging bepaald.

Het exploot zal aan de schuldeischers, aan de woonsteden bij de inschrijving gekozen, en aan de andere belanghebbenden, aan hunne wezenlijke woonstede beteekend worden.

Het publiek zal toegelaten worden om tot de toewijzing mede te dingen.

14. De toewijzing zal aangekondigd worden bij plakbrieven, welke zullen bevatten :

1° De dagteekening en den aard der akte van vervreemding, op welke het opbod is gedaan, en den naam van den notaris, die dezelve heeft ontvangen;

2° Den prijs in de akte vermeld, indien het eenen verkoop geldt, of de waarde aan de onroerende goederen toegeschreven in de aanzegging aan de ingeschrevene schuldeischers, indien het alle andere akte geldt;

3° Het bedrag van het opbod;

4° De namen, beroepen en woonsteden van den voorgaanden eigenaar, den nieuwen eigenaar en den opbieder;

5° De kortbondige aanduiding van den aard en de ligging der vervreemde goederen;

6° De aanduiding van plaats, dag en uur der toewijzing.

Deze plakbrieven zullen, ten minste vijftien dagen en uiterlijk dertig dagen vóór de toewijzing, aangeplakt worden aan de deur van den gewezen eigenaar, aan den hoofdingang der vervreemde gebouwen, aan den hoofdingang van het gemeentehuis der plaats, waar de goederen gelegen zijn, aan de deur der gehoorzaal van den vrederechter te wiens overstaan de herverkooping moet geschieden, en aan de buitendeur van de rechtbank, in welker arrondissement de goederen gelegen zijn.

Binnen denzelfden termijn, zullen de bovengemelde aanduidingen bekend gemaakt worden in een der nieuwsbladen in de hoofdplaats van het arrondissement uitgegeven, en, indien er geene zijn, in een der nieuwsbladen in de provincie gedrukt.

Zulks zal ten minste twee maal herhaald worden binnen de vijftien dagen, welke de toewijzing zullen voorafgaan.

— Men zie overigens de wet van 15 Augustus 1854, art. 44 en volgende.

TWEEDE ARTIKEL.

De volgende bepalingen zullen bij de artikelen 76, 79 en 470 van het Burgerlijk Wetboek gevoegd worden.

Art. **76**, 10°.... De dagteekening van de huwelijksvoorwaarden der echtgenooten en de aanduiding van den notaris, die ze ontvangen heeft; bij gebreke waarvan de bedingen, van het gewone recht afwijkende, niet zullen kunnen tegengesteld worden aan derde personen, welke met die echtgenooten, in de onwetendheid der huwelijksvoorwaarden, overeenkomsten hebben aangegaan.

— Huwelijkscontracten, welke schenkingen of eigendoms-overdracht onder de levenden van onroerende goederen of zakelijke rechten behelzen, moeten naar luid van art 1 overgeschreven worden. Doch huwelijksche voorwaarden, welke aan dien pleegvorm niet onderworpen zijn, kunnen de bevoegdheid der echtgenooten om hunne goederen te vervreemden of te verpanden min of meer wijzigen, naarmate zij van het gemeene recht afwijken. Het was derhalve een natuurlijk gevolg van het stelsel dezer wet aan derden een middel te verschaffen om de huwelijksche voorwaarden te leeren kennen van hen, met wie zij voornemens zijn eenige handeling wegens onroerende goederen of rechten aan te gaan. De aanduidingen bij ons artikel bevolen, in de akte van huwelijk aangeteekend, zijn voldoende om de belanghebbenden te onderrichten, tot welken notaris zij zich desnoods te wenden hebben om de gewenschte inlichtingen te bekomen.

— Bij art. 23 van de wet van 25 Ventôse jaar XI is het aan notarissen verboden de akten bij hen berustende, zonder bevel van den voorzitter der rechtbank van eersten aanleg, aan derden mede te deelen. Aldus zullen de belanghebbenden zoodanig bevel voorafgaandelijk verzoeken om het aan den notaris te vertoonen.

— Een omzendbrief van den Minister van Justitie van 3 Maart 1852 beveelt aan de beambten van den burgerlijken stand, de echtgenooten nopens de aanduidingen, bij ons artikel bepaald, te ondervragen, en beschikt, dat de schriftelijke of mondelinge aanwijzingen van partijen voldoende zijn, mits bij de wet geene overgifte van geloofwaardig uittreksel of afschrift wordt vereischt, en dat, ingeval de partijen geen huwelijkscontract hebben aangegaan, daaromtrent in de akte van huwelijk geene melding is te doen.

79. Binnen de vier en twintig uren zal de beambte van den burgerlijken stand kennis geven van die akte aan den vrederechter van het kanton der woonstede van den overledene, hem zooveel mogelijk te kennen gevende of er minderjarige of afwezige erfgenamen zijn.

De beambte van den burgerlijken stand, welke deze laatste paragraaf zal overtreden, zal gestraft worden met eene boet, welke 100 franken niet zal te boven gaan; bestaat er herhaling, zoo zal de boet tot het dubbel mogen gebracht worden.

— Zulks om den vrederechter des te beter in staat te stellen over de belangen van minderjarigen en afwezigen te waken.

470. De familieraad zal mogen eischen, dat dezelfde rekening hem worde gedaan op de tijdstippen, welke hij bij het openvallen der voogdij zal vaststellen.

— Naar luid van art. 470 B. W. kan de voogd, behalve vader en moeder, verplicht worden op bepaalde tijdstippen rekening van zijn beheer te geven, maar zulks alleen aan den toezienden voogd; om het toezicht van den familieraad krachtiger te maken, wordt hier beschikt, dat die raad dezelfde rekening van den voogd zal kunnen afeischen.

1ste Bijartikel. De overschrijving, bij de wet van 3 Januari 1824 bevolen, wordt behouden.

Zijn onderhevig aan de belasting bij die wet gevestigd, alsook bij die van 30 Maart 1841, niet alleen de akten en vonnissen, welke naar luid van derzelver artikelen 3 en 5 er mede bezwaard zijn, maar bovendien alle verdeelingen van onroerende goederen, indien er uitkeering of meerdere waarde is, en alle akten bevattende aankoop, bij opveiling, van onverdeelde parten en deelen van onroerende goederen, ten voordeele van eenen der medeëigenaars.

Het evenredig recht zal geheven worden op het bedrag der uitkeering en op den prijs der onverdeelde parten, welke aan den toewijzeling niet behoorden.

De overschrijving der andere akten zal kosteloos geschieden, behalve betaling van de zegelkosten en het loon des bewaarders.

— Dit artikel behoort uitsluitend tot het fiscaal recht. Het is bestemd om de moeilijkheden te voorkomen, welke de nieuwe bepalingen dezer wet, ter zake van belastingen, mochten te weeg brengen.

— Men zie daarenboven de wet van 12 Augustus 1862 wegens de akten, overdracht inhoudende van onroerende goederen ten voordeele van maatschappijen welke tot doel hebben het oprichten van huizen en andere gebouwen, bestemd tot het gebruik der werkende standen, alsook de wet van 28 Juli 1879, die het evenredig bedrag van zekere rechten heeft verhoogd.

Het loon der bewaarders van hypotheken wordt bepaald door de wet van 1 Januari 1852.

Bijartikel 2. De vreemde minderja-

rige, zelfs wanneer de voogdij in vreemden lande ware opgedragen, zal wettelijke hypotheek hebben op de in België gelegen goederen zijns voogds, in het geval van, en in overeenkomst met de bepalingen in § 1, afdeeling I, hoofdstuk III der tegenwoordige wet vermeld.

Insgelijks zal de vreemde vrouw, zelfs in vreemden lande getrouwd, wettelijke hypotheek hebben op de in België gelegen goederen van haren man, in het geval van, en in overeenkomst met § 2, afdeeling I van hetzelfde hoofdstuk.

Indien de inschrijving gegrond is op akten in vreemden lande verleden, zal zij slechts kunnen genomen worden, nadat die akten zullen bekleed geworden zijn met het visa van den voorzitter der rechtbank van de ligging der goederen, overeenkomstig artikel 77 der tegenwoordige wet.

— Kunnen vreemde minderjarigen, in wier voogdij buitenslands is voorzien, en vreemde vrouwen, in vreemden lande getrouwd, wettelijke hypotheek hebben op goederen hunner voogden of mans in België gelegen? Onder het Burgerlijk Wetboek was dit vraagstuk zeer betwist; bij ons artikel, gelijk men ziet, is het bevestigend afgedaan.

— Aangaande de echtverklaring van den voorzitter der rechtbank, zie men wat onder art. 77 is gezegd.

[Bijartikel 8.]*

* W. v. 18 Juni 1856-28 December 1878, a. 29.

NEGENTIENDE TITEL.

Van de gedwongene onteigening en van de rangschikking onder de schuldeischers.

Vastgesteld den 28 Ventôse jaar XII (19 Maart 1804). Afgekondigd den 8 Germinal jaar XII (29 Maart 1804).

— Deze titel, bevattende de art. 2204 tot 2218' is afgeschaft en vervangen door de

WET VAN 15 AUGUSTUS 1854.

« Gedwongene onteigening » is de verkooping van de goederen eens schuldenaars bij rechterlijk bevel, op de vordering van zijne schuldeischers, gepleegd.

Al de goederen van eenen schuldenaar, zoowel roerende als onroerende, zijn voor gedwongene onteigening vatbaar, mits zij allen het gemeen onderpand der schuldeischers uitmaken (art. 7, wet van 16 Dec. 1851). Nogtans om die onteigening te vervolgen heeft men verschillige pleegvormen na te leven, naarmate zij tilbare of vaste goederen tot voorwerp heeft. Deze wet beschikt, hoe men de onteigening van « onroerende goederen » zal betrachten.

Ten einde het onroerend krediet te begunstigen, heeft de wetgever, bij de herzieningswet van 16 December 1851, aan het hypothekenstelsel hoofdzakelijke wijzigingen toegebracht. Doch een hypothekenstelsel, hoe volmaakt ook, blijft ontoereikend, wanneer de schuldeischer den verkoop van zijn pand en de betaling zijner inschuld niet spoedig en zonder groote onkosten kan bekomen; namelijk wanneer zijn pand van geringe aangelegenheid is.

Onder het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging was de rechtsvordering tot onteigening van onroerende goederen, zonder nut of reden, aan menigvuldige uitstellen en pleegvormen onderworpen; zij veroorzaakte overmatige onkosten, welke noch voor schuldeischer noch voor schuldenaar tot nut konden strekken; integendeel het gebeurde niet zelden, dat de geheele waarde van het pand in gerechtskosten verging, derhalve voor beiden verloren was. Zulks moest onvermijdelijk het onroerend krediet hinderen, zelfs dit der kleine grondeigenaars gansch vernietigen.

Om het bedoelde uitwerksel aan het nieuwe hypothekenstelsel te verzekeren, was het dus ook noodzakelijk de rechtspleging der gedwongene onteigening van onroerende goederen te wijzigen en zoo eenvoudig te maken, als het de veiligheid van het openbaar krediet en van 's schuldenaars rechten gedoogen.

Zulks heeft de wetgever voornamelijk betracht.

Echter is de gedwongene onteigening het eenige voorwerp dezer wet niet : in Titel II wordt over *het opbod bij vrijwillige vervreemding* en in Titel III over *de rangschikking* gehandeld.

Meest al de bepalingen der voorhandige wet behooren tot de rechtspleging, derhalve vallen zij buiten het bestek van dit werk. Weinige behooren eigenlijk tot het burgerlijk recht; het zijn die, welke onder het opschrift van *Algemeene bepalingen* Titel XIX, boek III, van het Burgerlijk Wetboek vervangen.

Daar het formeele recht eng verbonden is met het materieele recht, hebben wij de wet van 15 Augustus 1854 alhier in haar geheel medegedeeld.

Titel XIX, boek III, van het Burgerlijk Wetboek, de titels XII en XIII, boek V, deel I, titel IV, boek I, deel II, de artikelen 749, 750 en 751 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, de Wet van 14 November 1808 en het Decreet van 2 Februari 1811 worden door de volgende bepalingen vervangen :

EERSTE TITEL.

Van gedwongene onteigening.

EERSTE HOOFDSTUK.

Algemeene bepalingen.

Art. 1 (2204 B. W.). De schuldeischer kan de onteigening vervolgen : 1° van de onroerende goederen en derzelver als on-

roerend beschouwde aankleven, aan zijnen schuldenaar in eigendom behoorende; 2° van de rechten van lijftocht, erfpacht en opstal, aan den schuldenaar op goederen van denzelfden aard behoorende.

— De onteigening strekt tot vervreemding; ook ziet men bij ons artikel, dat alleen voor onteigening vatbaar zijn de vaste goederen en de onroerende zakelijke rechten, welke een afzonderlijk bestaan hebben en in den handel zijn. Men vergelijke wat dienaangaande bij art. 45 van de wet van 16 December 1851 is gezegd.

De rechtsvorderingen, welke strekken tot wedereisch van een onroerend goed, worden bij artikel 526 B. W. onroerend verklaard; zoodanige rechtsvorderingen kunnen overgelaten worden, zij zijn dus in den handel; kunnen zij dan ook in beslag genomen worden als zijnde onder de « onroerende goederen » van den schuldenaar begrepen?

Onder het Burgerlijk Wetboek was dit vraagstuk zeer betwist, en ons artikel behelst daaromtrent geene uitdrukkelijke beslissing; maar uit de voorbereidende beraadslagingen, tot welke onze wet in de Kamers heeft aanleiding gegeven, en bij welke van dit vraagstuk is spraak geweest, vloeit voort, dat volgens de bedoeling van den wetgever zoodanige rechten niet kunnen aangeslagen worden.

Daaruit is nogtans niet te besluiten, dat zoodanige rechtsvordering aan het pand der schuldeischers is onttrokken: krachtens art. 1166 B. W. kunnen zij ze zelven instellen, en, indien hun eisch wel uitvalt, de onteigening op het wedergeëischte goed vervolgen.

— Wie kan de onteigening vorderen? « De schuldeischer », zegt ons artikel, zonder onderscheid te maken tusschen hypotheek- of voorrechthebbende en enkel handschriftdragende schuldeischers. Zoo zijn zij allen daartoe gerechtigd. Doch hunne rechten verschillen hierin: dat de handschriftelijke schuldeischer slechts het onroerend goed kan aanslaan, zoolang hetzelve eigendom is van zijnen schuldenaar, dat is te zeggen, zoolang een derde verkrijger zijnen titel van aankomst niet heeft doen overschrijven (art. 1 Hyp. W.), terwijl de hypothecaire en bevoorrechte schuldeischers hun pand ook onder derde verkrijgers in beslag kunnen nemen (art. 96 en 109 Hyp. W.).

— De overnemer eener schuldvordering, om de onteigening te kunnen vervolgen, zal vooraf gaandelijk de vereischten der artikelen 1690 B. W. en 5 van de wet van 16 December 1851 moeten vervullen.

2 (2205 B. W.). Niettemin kan het onverdeelde aandeel van den schuldenaar door zijne persoonlijke schuldeischers niet in beslag genomen worden vóór de verdeeling of de veiling, welke zij, zulks raadzaam vindende, kunnen vorderen, of waarin zij gerechtigd zijn tusschen te komen.

In geval van veiling, en wie ook de verkrijger zij, anders dan de medeverkooper, wiens onverdeeld aandeel met hypotheek was belast, zal het recht van den hypothecairen schuldeischer op des schuldenaars aandeel in de koopsom overgedragen worden.

Ingeval van kaveling met opleg, zullen de sommen, welke de deelgenoot is gehouden te betalen, beschikt worden tot betaling der bevoorrechte of hypothecaire schuldvorderingen, welke deze hoedanigheid mochten verliezen, en zulks, volgens den rang, welken die schuldvorderingen op het oogenblik der verdeeling hadden.

— Bij het eerste lid van ons artikel wordt eene uitzondering gemaakt op den regel, dat alle onroerende goederen en rechten, welke in den handel zijn, kunnen aangeslagen worden: wie immers een onroerend goed of recht te zamen met anderen in onverdeelden eigendom bezit, kan zijn aandeel aan eenen derde overdragen of met hypotheek belasten

De reden dezer uitzondering is vatbaar: inderdaad, daar de verdeeling, krachtens art. 883 B. W., onder de medeëigenaars terugwerkende kracht heeft tot op den dag, waarop de eigendom onder hen is gemeen geworden, zoo is het recht van elk hunner tot den dag der verdeeling onzeker en wisselvallig, en vervolgens zouden de inbeslagneming en de onteigening van een onverdeeld aandeel zonder uitwerksel blijven, indien het gebeurde, dat, bij de verdeeling of de veiling, het gemeene goed of het aangeslagen deel van hetzelve aan een ander werd toegekend dan dien medeëigenaar, tegen wien de vervolging was gericht.

Deze schikking kan echter de persoonlijke schuldeischers der medeëigenaars niet hinderen, mits het hun vrijstaat, naar de omstandigheden, « de verdeeling te vorderen of in dezelve tusschen te komen », ten einde te beletten, dat die bedrieglijk te hunnen nadeele worde geregeld. Na de verdeeling kunnen zij de onteigening vervolgen van het aandeel, dat bepaaldelijk aan hunnen schuldenaar is toegekend.

— Wanneer, gedurende de onverdeeldheid, een voorrecht of eene hypotheek op een aandeel van het gemeene goed is gevestigd, zal dit recht ook ten gevolge van de terugwerkende kracht der verdeeling te niet gaan (art 74 Hyp. W.). Doch, naar luid van het tweede en het derde lid van ons artikel, zal de schuldeischer bij voorkeur worden betaald op het deel van den prijs der veiling of op den opleg, welke aan zijnen schuldenaar uit hoofde der verdeeling toekomen.

Deze schikking is in het belang van het openbaar krediet ingevoerd: zonder haar ware het aan eigenaars van onverdeelde goederen onmogelijk geld te lichten onder verband van hun aandeel; zoodanig pand zou niemand willen aannemen.

3 (2208 B. W.). De onteigening der onroerende goederen, welke van de gemeenschap deel maken, wordt vervolgd

tegen den man alleen als schuldenaar, alhoewel de vrouw tot de schuld verbonden zij.

Die der persoonlijke onroerende goederen van de vrouw wordt vervolgd tegen den man en de vrouw, welke op 's mans weigering om met haar in geding te staan, of, indien de man minderjarig is, kan gemachtigd worden om in rechte te verschijnen.

In geval van minderjarigheid van den man en de vrouw, of van minderjarigheid der vrouw alleen, indien haar meerderjarige man weigert met haar in geding te komen, zal de rechtbank eenen curator benoemen, om de vrouw bij te staan, tegen welke de vervolging wordt ingesteld.

— Men zie de artikelen 1421, 215 en 224 B. W.

4 (2209 B. W.). De schuldeischer kan de vervolgingen tot onteigening van onroerende goederen, welke aan hem niet gehypothekeerd zijn, niet aanvangen, dan ingeval de aan hem gehypothekeerde goederen ontoereikend zijn.

Die ontoereikendheid wordt, naar luid van art. 6 en 7, op het verzoek des schuldeischers vastgesteld en erkend.

— De wet vermoedt dat, bij het stellen en aannemen van hypotheek, de bedoeling van partijen is geweest de gerechtelijke uitvoering tot het verpande goed te beperken, tenware de ontoereikendheid er van wierd vastgesteld, alsmede de vrije beschikking en volle waarde der andere goederen aan den schuldenaar en aan zijne andere schuldeischers te behouden.

— Om de ontoereikendheid van het pand vast te stellen, staat het den schuldeischer niet vrij deszelfs waarde naar willekeur te schatten; daartoe worden bij artikel 6 opgaven aangewezen, welke het voordeel hebben, bepaald en onveranderlijk te zijn, en ook geenszins van de schatting der belanghebbenden af te hangen.

5. De onteigening der goederen, in verschillige arrondissementen gelegen, zal achtereenvolgens geschieden, tenzij de goederen van eene zelfde bebouwing deelmaken.

De gelijktijdige onteigening zal ook kunnen toegestaan worden, indien de geheele waarde der goederen, in één arrondissement gelegen, niet voldoende is tot kwijting van het vereenigde bedrag der sommen, verschuldigd zoowel aan den inbeslagnemer als aan de ingeschrevene schuldeischers en aan hen, die hun bevel hebben doen overschrijven.

— Het ware onrechtvaardig den schuldenaar van alle zijne goederen te ontzetten, wanneer een gedeelte derzelve toereikend is om de gevorderde schulden te voldoen. Het is hetgene de wet bij ons artikel wil vermijden. Zij beperkt de vervolgingen tot de goederen „ in één arrondissement „ gelegen, ten einde te beletten, dat den schuldenaar noodelooze kosten worden aangedaan; de onteigening van onderscheidene goederen, onder het rechtsgebied van dezelfde rechtbank gelegen, kan immers bij eene en dezelfde rechtsvordering worden uitgewerkt, hetgene onmogelijk is, wanneer de aangeslagene goederen in verschillige arrondissementen gelegen zijn (art. 9, § 1).

Doch, wanneer de goederen in verschillige arrondissementen gelegen „ tot eene zelfde bebouwing behooren „ zou de waarde er van door de splitsing vermindering, en, bijgevolg, zou de beperking van ons artikel ten nadeele van den schuldenaar strekken; daarom wordt, voor dit geval, aan deze beperking eene uitzondering gemaakt

Die uitzondering heeft ook die van art. 9, § 2, als natuurlijk gevolg medegebracht.

6. De waarde der goederen zal, indien het bebouwde eigendommen geldt, tegen twintig maal, en, indien het onbebouwde eigendommen geldt, tegen dertig maal het kadastraal inkomen vastgesteld worden.

7. De schuldeischer, die zal willen gebruik maken van het vermogen bij art. 4 en het tweede lid van art. 5 toegestaan, zal een verzoekschrift indienen aan den voorzitter van de rechtbank der ligging van het deel der goederen, dat volgens den kadastralen legger de grootste waarde heeft.

Hij zal daarbij voegen:

1° Behoorlijk afschrift van het uittreksel uit den kadastralen legger;

2° Uittreksel uit de inschrijvingen te laste van den schuldenaar genomen in de verschillige arrondissementen, binnen welke de goederen zijn gelegen, of het getuigschrift dat er geene bestaan.

Het verzoekschrift zal aan het openbaar ministerie medegedeeld en gevolgd worden door een bevel, oorlof inhoudende, indien daartoe grond is, om al de goederen, in de daarbij aangeduide arrondissementen gelegen, in beslag te nemen.

Dit bevel zal voor geenerlei rechtsmiddel vatbaar zijn.

8. De schuldeischer voorzien van eenen uitvoerbaren titel, welke geene hypotheekstelling inhoudt, zal de onteigening in verscheidene arrondissementen kunnen aanvangen, en dezelve vervolgen tot de overschrijving der inbeslagneming medebegrepen. Maar, na de vervulling van dezen

pleegvorm, zal hij de vervolging slechts in één arrondissement kunnen voortzetten, tenzij hij, volgens de regelen en in de vormen bij de voorgaande artikelen vastgesteld, oorlof bekome om dezelve in verscheidene arrondissementen voort te zetten, onverminderd hetgene bij het eerste lid van art. 5 is vastgesteld.

— Voorgaandelijk kon de handschriftelijke schuldeischer krachtens een vonnis tot betaling, tegen zijnen schuldenaar verkregen, op de goederen van dezen laatste eene hypothecaire inschrijving nemen, en op die wijze voorkomen, dat die goederen te zijnen nadeele bedrieglijk werden vervreemd. De gerechtelijke hypotheek bij de wet van 16 December 1851 afgeschaft zijnde, wordt aan handschriftelijke schuldeischers bij ons artikel een ander middel verschaft om hunne belangen waar te nemen: bij afwijking van de bepaling van art. 5, wordt hun geoorloofd de onteigening in verschillige arrondissementen tegelijkertijd te vervolgen, maar zulks alleen tot de « overschrijving der inbeslagneming toe » : van dan af zijn hunne belangen genoegzaam verzekerd, mits die overschrijving de vervreemding der aangeslagene goederen belet; van dan af ook worden zij, om de redenen onder art. 5 aangehaald ten opzichte der onteigening, op denzelfden voet als de hypotheekhebbende schuldeischers gesteld.

9. In het geval der artikelen 5 en 8, zal de onteigening vervolgd worden voor de wederzijdsche rechtbanken van de ligging der goederen.

Wanneer de goederen, in verschillige arrondissementen, gelegen van eene en dezelfde bebouwing afhangen, zal de onteigening vervolgd worden voor de rechtbank, binnen wier rechtsgebied zich het deel der goederen bevindt, dat volgens den kadastralen legger het grootste inkomen opbrengt.

10 (2211 B. W.). Indien de aan den schuldeischer gehypothekeerde goederen en de niet gehypothekeerde goederen, of de goederen in verscheidene arrondissementen gelegen, tot eene en dezelfde bebouwing behooren, wordt de onteigening van beiden te zamen vervolgd, indien de schuldenaar zulks vordert, en de prijs van elk gedeelte wordt, zoo daartoe grond is, berekend naar evenredigheid van den prijs der toewijzing.

— Wanneer eenige goederen, tot ééne bebouwing behoorende, in beslag zijn genomen, kan de eigenaar er belang bij hebben, dat de geheele bebouwing te gelijk worde te koop geveild.

In dit geval is het noodzakelijk de waarde der aangeslagene gedeelten bij vergelijking met den geheelen koopschat vast te stellen, om tot de verdeeling onder de schuldeischers te geraken.

11 (2213 B. W.). De onteigening der onroerende goederen kan niet vervolgd worden dan krachtens eenen geloofwaardigen en uitvoerbaren titel, wegens eene zekere en vereffende schuld. Indien de schuld in zaken bestaat, wier geldelijk bedrag nog niet is bepaald, is de vervolging geldig; doch kan er tot het vonnis over de geldigheid der inbeslagneming niet overgegaan worden, dan na de vereffening.

— De « vereffende schuld » is die, waarvan het bedrag is vastgesteld.

— De wet wil niet, dat iemand tot betaling worde gedwongen, wanneer over de wezenlijkheid der schuld eenige twijfel kan bestaan, of wanneer het mogelijk is, dat hij eenige gegronde reden heeft om dezelve niet te voldoen.

12 (2215 B. W.). De vervolging kan plaats hebben krachtens een voorloopig of eindvonnis, uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande hooger beroep; doch er zal tot het vonnis over de geldigheid der inbeslagneming niet kunnen overgegaan worden dan achtervolgens eene eindbeslissing in hoogsten aanleg of kracht van gewijsde verkregen hebbende.

De vervolging kan niet uitgeoefend worden krachtens verstekvonnissen tenzij overeenkomstig de bepalingen der artikelen 155 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging en 20 der Wet van 25 Maart 1841.

13 (2216 B. W.). De vervolging kan niet vernietigd worden onder voorwendsel, dat de schuldeischer ze had begonnen over eene meerdere som dan die hem is verschuldigd.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van inbeslagneming van onroerende goederen.

14 (673 B. R.). De inbeslagneming van onroerende goederen zal voorafgegaan worden door een bevel aan persoon of ter wezenlijke of in den schuldbrief verkozene woonstede. Het bevel zal beteekend worden volgens de wijze voor de dagvaardingen voorgeschreven.

Vooraan dit bevel, zal er volle afschrift van den titel gegeven worden, voor zooveel deze niet reeds aan den schuldenaar is beteekend geworden binnen de drie jaren die het bevel voorafgaan.

Het bevel zal keuze van woonstede inhouden ter zitplaats van de rechtbank, welke over de inbeslagneming zal moeten kennen, en de schuldenaar zal te dier gekozene woonstede alle beteekeningen kunnen doen, zelfs die van verzet tegen het bevel, van zakelijke aanbiedingen en van beroep.

Het bevel zal opgeven dat, bij gebreke van betaling, tot de inbeslagneming zal overgegaan worden van des schuldenaars onroerende goederen, waarvan de aanduiding kan gedaan worden overeenkomstig artikel 18, n° 2.

De deurwaarder zal zich niet doen bijstaan van getuigen. Hij zal, binnen de vier en twintig uren, het oorspronkelijk stuk als gezien doen onderteekenen door den burgemeester der plaats, alwaar het bevel is beteekend geworden. Bij ontstentenis van den burgemeester, zal het visa gesteld worden, door eenen der schepenen en, bij ontstentenis dezer, door een der leden van den gemeenteraad.

15. Indien het bevel de aanduiding inhoudt, welke bij § 4 van voorgaand artikel is geoorloofd, heeft de schuldeischer het vermogen om hetzelve te doen overschrijven op het register bij artikel 19 vermeld. Niettemin, zal die overschrijving de uitwerkselen bij de artikels 25, § 2, en 27 aangewezen, slechts gedurende dertig dagen erlangen. Zij kan krachtens hetzelfde bevel niet vernieuwd worden.

Indien de waarde der onroerende goederen in de overschrijving aangegeven meer dan voldoende is om de schuld te kwijten, kan de schuldenaar eischen, dat de uitwerksels der overschrijving van het bevel zich niet uitstrekken over al de onroerende goederen. Die eisch zal, zonder poging tot bevrediging, gebracht worden voor de rechtbank, binnen welker gebied het onroerend goed gelegen is, dat het grootste kadastraal inkomen opbrengt. Die zaak zal als sommier en dringend gewezen worden, zonder verzet noch beroep.

16 (674 W. B. R.). De inbeslagneming der onroerende goederen zal slechts vijftien dagen na het bevel kunnen gedaan worden.

17. Indien de schuldeischer meer dan zes maanden laat verloopen tusschen den dag des bevels en dien der inbeslagneming, zal hij gehouden zijn een nieuw bevel te doen beteekenen in de vormen en mits het tijdsverloop hierboven bepaald.

18 (675 W. B. R.). Het exploot, waarbij de schuldeischer aan den schuldenaar beteekent, dat hij zijne onroerende goederen in beslag neemt, behelst, boven de gewone pleegvormen :

1° De aanhaling van den uitvoerbaren titel, krachtens welken de inbeslagneming gedaan wordt;

2° De aanduiding der inbeslaggenomene onroerende goederen, te weten : indien het een huis is, het arrondissement, de gemeente, de straat waar hetzelve gestaan is, en ten minste twee der belendingen; indien het landgoederen zijn, de opgave der gebouwen, den aard en ten naaste bij de grootte van elk stuk, ten minste twee der belendingen, het arrondissement en de gemeente, waar de goederen zijn gelegen;

3° Het uittreksel uit den kadastralen legger;

4° De aanduiding der rechtbank, voor welke de inbeslagneming zal gebracht worden;

5° Aanstelling van eenen pleitbezorger, bij wien de woonstede der vervolgende partij van rechtswege zal verkozen worden, en alwaar de schuldenaar al de beteekeningen, bij art. 14, § 3, aangehaald, zal mogen doen.

Het oorspronkelijk stuk van dit exploot wordt, binnen de vier en twintig uren, als gezien onderteekend, overeenkomstig artikel 14.

19 (667, 681 W. B. R.). Het exploot van inbeslagneming zal, ten allerlaatste binnen de vijftien dagen, overgeschreven worden op het daartoe bestemde register, ten kantore der hypotheken van de ligging der goederen, voor het deel der inbeslaggenome voorwerpen, welke zich in het arrondissement bevindt.

20 (678 W. B. R.). Indien de bewaarder tot de overschrijving niet kan overgaan op het oogenblik, dat dezelve gevorderd wordt, zal hij, op de oorspronkelijke exploten, die bij hem zullen gelaten worden, melding maken van den dag en van het uur, waarop dezelve hem zullen ter hand gesteld zijn. In geval van gelijktijdige vervolgingen, zal alleen het eerst aangeboden exploot overgeschreven worden.

De overschrijving zal door den hypotheekbewaarder, op straffe van alle scha-

den en verliezen, ten allerlaatste binnen de acht dagen der aangifte van het exploot van inbeslagneming, gedaan worden.

Niettemin zal de overschrijving met den dag der aangifte van dit exploot dagteekening nemen.

21 (679 W. B. R.). Indien er eene voorgaande inbeslagneming aangeboden of overgeschreven is, zal de bewaarder zijne weigering op den rang van de tweede vaststellen; hij zal de dagteekening der voorgaande inbeslagneming, de namen, woonplaatsen en bedrijven van den inbeslagnemer en van den inbeslaggenomene, de aanduiding der rechtbank, voor welke de inbeslagneming is gebracht, den naam van den pleitbezorger des inbeslagnemers en de dagteekening der overschrijving melden.

22 (688 W. B. R.). Indien de inbeslaggenome onroerende goederen niet verhuurd of verpacht zijn, zal de inbeslaggenomene, als gerechtelijk bewaarder, dezelve in bezit houden tot de verkooping toe, tenzij door den voorzitter der rechtbank, op het verzoek van eenen of meer schuldeischers, anders bevolen worde, in den vorm van bevelen op kort geding.

Niettemin zullen die schuldeischers, na daartoe gemachtigd te zijn geworden, bij bevel van den voorzitter, in denzelfden vorm verleend, de te velde staande vruchten geheel of gedeeltelijk kunnen doen inzamelen en verkoopen.

Deze bevelen zullen noch voor verzet noch voor beroep vatbaar zijn.

De vruchten zullen verkocht worden bij opbod of op alle andere wijze door den voorzitter toegelaten, binnen den tijd dien hij zal hebben bepaald, en de prijs zal in de kas der gerechtelijke bewaarstellingen gestort worden, om volgens de orde der hypotheken met den prijs der onroerende goederen te worden verdeeld.

23 (689 W. B. R.). De natuurlijke en nijverheids-vruchten, ingezameld door den inbeslaggenomene, na het exploot van inbeslagneming, of de prijs, die daarvan zal voortkomen, zullen als onroerend beschouwd worden om met den prijs van het onroerend goed verdeeld te worden, overeenkomstig het voorgaande artikel.

24 (690 W. B. R.). De inbeslaggenomene zal niet vermogen hout te kappen, noch beschadiging toe te brengen, op straffe van schaden en verliezen, tot betaling van welke hij bij lijve zal veroordeeld worden.

— De lijfdwang kan niet meer uitgesproken worden dan alleen in de gevallen, voorzien door art. 537 van het Wetboek van Strafrecht en art. 3 van de Wet van 27 Juli 1871.

25. De pachtvoorwaarden, welke geene zekere dagteekening hebben vóór de overschrijving van het exploot van inbeslagneming, zullen, volgens de omstandigheden, kunnen vernietigd worden, indien de schuldeischers of de toewijzeling zulks vorderen.

Zijn nietig de pachtvoorwaarden door den inbeslaggenomene, na de overschrijving van het bevel of van het exploot van inbeslagneming, toegestaan.

De pachtvoorwaarden na het bevel toegestaan, ook al ware dit bevel niet overgeschreven, zijn insgelijks nietig, wanneer zij negen jaren overtreffen of kwijtschrift van ten minste drie jaren pacht bevatten.

26 (691 W. B. R.). De huur- en pachtgelden zullen als onroerend beschouwd worden te rekenen van het exploot van inbeslagneming, om met den prijs van het onroerend goed, volgens de orde der hypotheken, te worden verdeeld. Eene bloote akte van verzet, ten verzoeke der vervolgende partij of van allen anderen schuldeischer gedaan, zal als beslag gelden in handen der pachters en huurders, die gehouden zullen zijn, hetzij op die akte, hetzij bij afzonderlijk exploot, het bedrag te verklaren van hunne vervallene en nog te vervallen huur- en pachtgelden, en zich niet zullen kunnen ontlasten dan in uitvoering van bevelen van rangschikking of mits storting der huur- en pachtgelden in de kas van gerechtelijke bewaarstellingen. Zij zullen die storting op het eerste aanzoek moeten verrichten.

Bij gebreke van verzet, zullen de betalingen aan den inbeslaggenomene gedaan, geldig zijn, en deze zal, als gerechtelijk bewaarder, rekenplichtig zijn over de sommen, welke hij zal ontvangen hebben.

27 (692 W. B. R.). De schuldenaar kan, te rekenen van den dag van de overschrijving der inbeslagneming of des bevels, de inbeslaggenomene of in het bevel aangeduide onroerende goederen niet vervreemden noch met hypotheek belasten, op straffe van nietigheid, en zonderdat het noodig zij dezelve te doen uitspreken.

28 (693 W. B. R.). Niettemin, zal de aldus gepleegde vervreemding haar uitwerksel erlangen, indien vóor den dag tot de toewijzing gesteld, de verkrijger genoegzame penningen onder recht legt om, in hoofdsom en bijzaken, de eischbare gelden te kwijten, welke verschuldigd zijn aan de ingeschrevene schuldeischers, alsmede aan den inbeslagnemer en aan allen anderen schuldeischer, die de overschrijving, bij artikel 15 geoorloofd, behoorlijk mocht verricht hebben.

Indien de aldus gestorte penningen ontleend zijn geworden, zullen de uitleeners slechts hypotheek hebben na de schuldeischers, tijdens de vervreemding ingeschreven.

29 (694 W. B. R.). Bij gebreke van onderrechtlegging vóor den dag tot de toewijzing gesteld, zal er, onder geen voorwendsel ook, uitstel kunnen verleend worden om dezelve te verrichten, noch zal de toewijzing kunnen geschorst worden.

30. De onderrechtlegging zal mogen bepaald zijn tot de som, welke voldoende is om te kwijten hetgene verschuldigd is aan den schuldeischer, die zijn bevel heeft doen overschrijven, en aan den inbeslagnemer, zoolang de vordering niet gemeen zal gemaakt zijn aan de ingeschrevene schuldeischers, overeenkomstig artikel 35.

31 (697 W. B. R.). Ten laatste binnen de vijftien dagen na de overschrijving van het exploot van inbeslagneming, zal de vervolgende partij ter griffie der rechtbank het kohier van lasten nederleggen, bevattende :

1° De aanhaling van den titel, krachtens welken de inbeslagneming is verricht, van het bevel, van het exploot van inbeslagneming en van de akten, vonnissen en bevelen, welke naderhand tusschen gekomen zijn;

2° De aanduiding der inbeslaggenomene voorwerpen, zooals dezelve in het exploot is opgegeven;

3° De voorwaarden der verkooping;

4° Eene opprijsstelling.

32. Binnen de tien dagen der nederlegging ter griffie, boven éénen dag voor elk vijf myriameters afstand tusschen de woonstede van den inbeslaggenomene en de zitplaats der rechtbank, zal er dagvaarding beteekend worden aan den inbeslaggenomene in persoon of ter woonstede, ten einde voor de rechtbank te verschijnen binnen de termijnen bij de artikelen 72 en 1033 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging bepaald, om te hooren wijzen over de geldigheid der inbeslagneming, alsmede over de verdienste der gezegden en aanmerkingen nopens het kohier van lasten, en om den notaris te zien benoemen die, met de tusschenkomst van den vrederechter, zal overgaan tot de openbare verkooping der inbeslaggenomen onroerende goederen. Die verkooping zal door de rechtbank vastgesteld worden, ten vroegste binnen de vijftien dagen en ten langste binnen de dertig dagen te rekenen van het vonnis.

De zaak zal als sommier en dringend behandeld en gewezen worden.

In geval van niet verschijning van eenen of meer verweerders, zal er geen vonnis van voeging genomen worden, en de niet verschijnenden zullen niet moeten opnieuw gedagvaard worden.

In geval van beroep, zal het arrest, dat het vonnis hetzij bevestigt hetzij te niet doet, eenen nieuwen dag tot de toewijzing stellen, met inachtneming der bovenstaande schikking.

Indien de beslagneming geldig wordt verklaard, zal het vonnis aan den inbeslaggenomene bevelen het onroerend goed te verlaten op de beteekening, die hem van het proces-verbaal van toewijzing zal worden gedaan, op straf van daartoe gedwongen te worden, zelfs bij lijve.

« Bij lijve » beteekent hier : door macht, door geweld, *manu militari*.

33. Binnen denzelfden termijn van tien dagen, zal aanmaning gedaan worden aan de ingeschreven schuldeischers, ten woonsteden bij hunne inschrijvingen gekozen, en aan de schuldeischers, wier bevelen zijn overgeschreven, ten woonsteden in de bevelen gekozen, om mededeeling te nemen van het kohier van lasten, om, als het geval wil, daaraan tegenspraak te doen, en om, bijaldien zij het raadzaam vinden, in den eisch tusschen te komen, welke tegen den inbeslaggenomene is gericht, overeenkomstig voorgaand artikel.

34. Indien zich onder de ingeschrevene schuldeischers een verkooper van het inbeslaggenomen onroerend goed bevindt, tevens het voorrecht en de actie tot ontbinding hebbende, zal hij vijftien dagen hebben, te rekenen van de aanmaning

krachtens voorgaand artikel aan hem gedaan, om tusschen die twee rechten te kiezen, op straffe van vervallen te zijn van de actie tot ontbinding, en niets anders meer dan zijn voorrecht te kunnen vorderen.

Indien hij de koopontbinding verkiest, zal hij, op straffe van verval, zulks moeten beteekenen ter griffie der rechtbank, voor welke de inbeslagneming vervolgd wordt.

De beteekening zal binnen den hiervoren bepaalden termijn moeten gedaan en binnen de tien dagen moeten gevolgd worden door den eisch tot ontbinding.

Te rekenen van den dag, dat de verkooper de actie tot ontbinding zal verkozen hebben, zal de vervolging tot onteigening geschorst worden ten opzichte van het onroerend goed, voorwerp der verkiezing, en niet kunnen voortgezet worden dan na den afstand, van wege den verkooper, van de actie tot ontbinding of na de verwerping van die vordering. Ten opzichte der andere onroerende goederen, zal de vervolging gelijkelijk kunnen geschorst worden, op het verzoek van partijen en op de beslissing der rechters.

De vervolgende partij en de ingeschrevene schuldeischers zullen in de rechtsvordering tot ontbinding kunnen tusschen komen.

De voorgaande bepalingen zijn op den ruilingdoende en den schenker toepasselijk.

35 (696 W. B. R.). Melding der dagvaarding en aanmaning, bij artikels 32 en 33 aangehaald, zal binnen de acht dagen der dagteekening van het laatste exploot van beteekening gemaakt worden op den rand der overschrijving van de inbeslagneming ten kantore der hypotheken.

Van den dag dier melding, zal de inbeslagneming onder de ingeschrevene schuldeischers gemeen zijn, en zal zij niet meer kunnen doorgehaald worden dan met hunne toestemming en met de toestemming van hen, die hun bevel hebben doen overschrijven, of krachtens tegen hen gewezen vonnissen.

36. Het vonnis, dat over de geldigheid der inbeslagneming beslist, zal gewezen worden binnen de twintig dagen te rekenen van het verstrijken des termijns van verschijning.

In het geval bij artikel 34 voorzien, zal de rechtbank, alvorens uitspraak te doen, het verstrijken afwachten van de termijnen bij dit artikel aan den schuldeischer toegestaan tot het uitoefenen van de actie tot koopontbinding.

Indien deze eisch niet ingesteld wordt, zal de rechtbank uitspraak doen binnen de vijf en dertig dagen, te rekenen van het verstrijken des termijns van verschijning, en binnen de vijf en veertig dagen na het verstrijken van denzelfden termijn, indien de eisch tot koopontbinding, na ter griffie beteekend te zijn geworden, binnen den voorgeschreven tijd niet door dagvaarding is gevolgd.

Dezelve zal uitspraak doen over de middelen van nietigheid, indien er voorgedragen zijn, overeenkomstig artikel 66 der tegenwoordige wet.

Het vonnis zal op het verhoor-blad gebracht worden; het zal alleenlijk beteekend worden aan de pleitbezorgers der partijen, die betwistingen zullen opgeworpen hebben, en het zal voor geen verzet van wege de niet verschijnenden vatbaar zijn.

37. Het beroep tegen het vonnis, overeenkomstig voorgaand artikel gewezen, zal binnen de acht dagen der beteekening aan den pleitbezorger, moeten ingesteld, en binnen denzelfden termijn moeten geboekt worden op het register bij artikel 163 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging voorgeschreven; bij gebreke waarvan er tot de toewijzing zal overgegaan worden.

38. De minuut van het kohier van lasten ter griffie berustende, en de uitgifte van het vonnis of van het arrest zullen aan den notaris, met de verkooping belast, behandigd worden op zijn enkel ontvangst-bewijs.

In geval van beletsel van den notaris, zal de voorzitter der rechtbank in zijne vervanging voorzien bij een bevel op verzoekschrift, hetwelk noch voor verzet noch voor beroep zal vatbaar zijn.

39 (684 W. B. R.). In uitvoering van het vonnis overeenkomstig artikel 36 gewezen, zal de aangestelde notaris den plakbrief opmaken, aankondigende de verkooping en inhoudende de dagteekening van het vonnis, dat beveelt daartoe over te gaan, de nauwkeurige aanduiding van den aard en van de ligging der inbeslaggenomene goederen. derzelver inhoud volgens kadaster, alsmede den dag, het uur en de plaats der toewijzing.

Exemplaren van dezen plakbrief, op zegel van plakbrieven gedrukt, zullen ten minste tien dagen vóór de toewijzing aangeslagen worden:

1° Aan den hoofdingang der inbeslaggenomene gebouwen;

2° Aan den hoofdingang van het gemeentehuis en van de parochiekerk der plaats, waar de goederen zijn gelegen;

3° Aan de deur van den notaris, die tot de verkooping moet overgaan.

Binnen denzelfden termijn, zal een uittreksel uit dien plakbrief bekend worden gemaakt in een der nieuwsbladen ter hoofdplaats van het arrondissement of ter hoofdplaats der provincie uitgegeven.

Die bekendmaking zal ten minste tweemaal herhaald worden binnen de tien dagen, welke de toewijzing zullen voorafgaan.

Het aanslaan der plakbrieven en de bekendmaking in de nieuwsbladen zullen. op het verzoek van den inbeslagnemer, ter benaarstiging van den notaris en onder de verantwoordelijkheid van dezen laatste gedaan worden.

40. Wanneer, buiten en behalve de bekendmakingen en aanslagingen der plakbrieven bij voorgaand artikel bevolen, de vervolgende partij, de inbeslaggenomene, een der schuldeischers, die ingeschreven zijn of hun bevel hebben doen overschrijven, achten dat er dienen andere aankondigingen gedaan, of plakbrieven op andere plaatsen aangeslagen te worden, vermag de voorzitter der rechtbank, voor welke de inbeslagneming vervolgd wordt, die buitengewone bekendmakingen en aankondigingen toe te staan, indien de aangelegenheid der goederen zulks vereischt. De kosten zullen alleen in begrooting komen, ingeval die bemachtiging mocht verleend geworden zijn.

Tegen het bevel des voorzitters zal geen rechtsmiddel kunnen aangewend worden.

41 (683, 685, 687 W. B. R.). Van de bekendmaking in de nieuwsbladen zal blijken door middel van een afdruksel van het blad, het bericht inhoudende. Het aanslaan der plakbrieven zal bevestigd worden door hem, die de zelve zal aangeplakt hebben.

Het handteeken van den drukker des nieuwsblads en dat van den aanplakker zullen echtverklaard worden door den burgemeester hunner woonplaats.

Deze stukken zullen door den notaris bij het kohier van lasten gevoegd worden, aan den voet van hetwelk hij zonder kosten melding zal maken van derzelver terhandstelling; dezelve zullen geen deel maken van den titel aan overschrijving onderhevig.

Deze stukken en deze melding zullen noch aan registratie, noch aan eenen bijzonderen zegel onderworpen zijn.

42. De kosten van vervolging, die van plakbrieven en van bekendmaking in de nieuwsbladen medebegrepen, zullen door den voorzitter of eenen der rechters van de burgerlijke rechtbank begroot worden, en boven de begrooting zal er niets mogen geëischt worden.

Het beloop der begrooting zal vóór de opening der opveiling openbaar verkondigd worden, en die verkondiging zal in het proces verbaal van toewijzing worden vermeld, op straf van alle schaden en verliezen, en zelfs van tuchtelijke vervolging jegens den notaris.

43. Ten dage voor de toewijzing gesteld, zal daartoe worden overgegaan ten verzoeke van den vervolger, en, bij deszelfs ontstentenis, ten verzoeke van eenen der ingeschrevene schuldeischers of van eenen der schuldeischers, wier bevel is overgeschreven.

44. De toewijzing zal geschieden in het bijwezen des vrederechters, overeenkomstig de wet van 12 Juni 1816, volgens de wijze ter plaats in gebruik, doch zonder gewin van instel- of verhoogpenningen.

45. Indien het te koop gestelde goed tot niet meer dan vijftien maal het kadastraal inkomen gebracht wordt, stelt de vrederechter, voor de verkooping, eenen tweeden zitdag op ten minste twintig dagen en ten meeste dertig dagen later.

In dien tusschentijd en ten minste tien dagen vóór dien tweeden zitdag, zullen, in de vroeger bepaalde vormen, nieuwe plakbrieven aangeslagen en nieuwe aankondigingen gedaan worden door de zorg en onder de verantwoordelijkheid van den notaris; op dien tweeden zitdag, zal de notaris het goed toewijzen aan den bieder, die het voordeeligste bod zal gedaan hebben, al ware dit ook minder dan vijftien maal het kadastraal inkomen.

46. De notaris zal vermogen het opbod te weigeren van personen, die hem onbe-

kend zijn of wier eenzelvigheid en gegoedheid hem niet bewezen schijnen te zijn.

47. (709 W. B. R.). De verklaringen van lastgever zullen moeten ter studie van den aangestelden notaris gedaan of hem beteekend worden binnen de vier en twintig uren der toewijzing.

Zij zullen aan den voet van het procesverbaal van toewijzing ingeschreven of vermeld worden, zonderdat het noodig zij dezelve aan den ontvanger der registratie te beteekenen.

De toewijzeling zal borg zijn over de gegoedheid en de burgerlijke bekwaamheid van zijnen lastgever, doch zonderdat die waarborg tot een bijzonder registratierecht aanleiding geve.

48 (713 W. B. R.). De notaris zal, op straf van nietigheid der toewijzing en van alle schaden en verliezen, als opbieders niet mogen aannemen :

1° De rechters, die in de vonnissen, gewezen op de vervolging tot onteigening, zijn tusschen gekomen, de ambtenaren van het openbaar ministerie die besluitselen gegeven hebben voor die vonnissen, den vrederechter die de verkooping bijwoont en deszelfs griffier;

2° Den inbeslaggenomene;

3° Den echtgenoot van den inbeslaggenomene;

4° Den voogd of curator van den inbeslaggenomene;

5° Den pleitbezorger van de vervolgende partij, in zijnen eigen naam;

6° De personen, wier onvermogen algemeen bekend is.

Niettemin zal de persoon, onder nummer 5° aangeduid, mogen bieden en kooper bedijden, indien hij eene op het onroerend goed ingeschrevene schuldvordering heeft, of eene handschriftelijke schuldvordering krachtens eenen uitvoerbaren titel, welke ouder is dan de inbeslagneming.

De notaris zal, in alle gevallen, borgtocht kunnen eischen van den toewijzeling. Indien de borgtocht tijdens de verkooping niet is geëischt geworden, zal de rechtbank, op het verzoek des inbeslagnemers, van eenen der schuldeischers, die ingeschreven zijn of hun bevel hebben doen overschrijven, of zelfs van den inbeslaggenomene, volgens de omstandigheden, kunnen bevelen, dat door den toewijzeling zal borgtocht gesteld worden tot beloop der som, die bij het vonnis zal worden bepaald.

49. De titel des verkrijgers zal bestaan uit het kohier van lasten en uit het procesverbaal der toewijzing, zonderdat het noodig zij de gezegden, aanmerkingen, bevelen en andere gedingstukken daarbij te voegen.

50 (715 W. B. R.). Het proces-verbaal van toewijzing zal aan den toewijzeling niet afgeleverd worden dan op last door hem van aan den notaris kwijtschrift over te brengen der kosten van de vervolging, en het bewijs, dat hij voldaan heeft aan de voorwaarden van het kohier van lasten, welke vóór die aflevering moeten uitgevoerd worden.

Het kwijtschrift en de bewijsstukken zullen aan de minute der akte van toewijzing gevoegd blijven, en aan den voet dier akte afgeschreven worden.

De toewijzeling zal die bewijzen binnen de twintig dagen der toewijzing moeten doen.

51 (716 W. B. R.). De buitengewone kosten van vervolging zullen bij voorrecht worden betaald uit den prijs, wanneer zulks door den rechter zal zijn bevolen.

52 (717 W. B. R.). De pleegvormen en termijnen, bij artikels 14, 16, 17, 18, 19, 31, 32, 33, 35, § 1, 36, 37, 41 en 43 voorgeschreven, zullen in acht genomen worden op straf van nietigheid of van verval.

De nietigheid, uitgesproken wegens verzuim van aanduiding van een of meer onroerende goederen in de inbeslagneming begrepen, zal niet noodzakelijk de nietigheid van de vervolging, ten opzichte der andere onroerende goederen, medebrengen.

De nietigheden bij het tegenwoordig artikel uitgesproken, zullen kunnen voorgedragen worden door al degenen, welke er zullen belang bij hebben.

Het verval zal van rechtswege plaats hebben, wanneer de akten bij den tegenwoordigen titel voorgeschreven binnen de bepaalde tijden niet zullen volbracht zijn, onverminderd de veroordeeling tot de kosten en tot de schaden en verliezen, als er stof toe is.

53. De toewijzing zal alleenlijk aan de inbeslaggenomene partij beteekend worden : die beteekening zal gedaan worden

aan persoon of ter woonstede en enkelijk bij uittreksel.

Het uittreksel zal de namen, voornamen, bedrijven en woonsteden van den inbeslagnemer, van de inbeslaggenomene partij en van den toewijzeling behelzen, den dag der toewijzing, den prijs, waarvoor dezelve gedaan is, en den naam van den notaris, voor wien zij is verleden.

De vorderingen tot nietigheid der toewijzing zullen, op straffe van verval, gedaan worden binnen de vijftien dagen der beteekening, waarvan daareven gesproken is. Zij schorsen de uitvoering niet van het vonnis bij het laatste lid van artikel 32 aangehaald.

De toewijzeling zal gehouden zijn den titel, bij artikel 49 bedoeld, te doen overschrijven ten kantore der hypotheken, en de bewaarder zal van de toewijzing beknopte melding moeten maken op den rand van de overschrijving der inbeslagneming.

54. De toewijzing draagt aan den toewijzeling geene andere rechten op den eigendom over dan die, welke aan den inbeslaggenomene toebehooren.

Niettemin, zal de toewijzeling door geenen eisch tot koopontbinding kunnen gestoord worden, welke overeenkomstig artikelen 34 niet zou ingesteld geworden, of vóór de toewijzing gewezen zijn.

DERDE HOOFDSTUK.

Van tusschengeschillen bij de vervolging van inbeslagneming van onroerende goederen.

55 (718 W. B. R.). Alle rechtsvordering, bij wege van tusschengeschil in eene vervolging tot inbeslagneming van onroerende goederen opgerezen, zal ingesteld worden bij verzoekschrift van pleitbezorger, inhoudende de middelen en besluitselen. Tegen alle partij geenen pleitbezorger in zaak hebbende, zal die rechtsvordering ingesteld worden bij exploot van dagvaarding op acht dagen, zonder vermeerdering van termijn uit hoofde der afstanden, tenzij in het geval van artikel 62, en zonder poging tot bevrediging.

Die eischen zullen als sommiere en dringende zaken behandeld en gewezen worden.

Zij zullen aan het openbaar ministerie worden medegedeeld.

56 (719 W. B. R.). Indien twee inbeslagnemers twee inbeslagnemingen van verschillige goederen, voor dezelfde rechtbank vervolgd, hebben doen overschrijven, zullen die op het verzoek der naarstigste partij of zelfs ambtshalve vereenigd en door den eersten inbeslagnemer voortgezet worden. De voeging zal worden bevolen, ook al ware de eene inbeslagneming van meerderen omvang dan de andere; maar zij zal, in geen geval, kunnen geëischt noch uitgesproken worden na de nederlegging van het kohier van lasten der eene of der andere inbeslagneming, tenzij met de toestemming van al de partijen.

In geval van gelijktijdige bemoeiingen, zal de vervolging toebehooren aan den pleitbezorger drager van den oudsten titel, en indien de titels van dezelfde dagteekening zijn, aan den oudsten pleitbezorger.

57 (720 W. B. R.). Indien eene tweede inbeslagneming, ter overschrijving aangeboden, van meerderen omvang is dan de eerste, zal dezelve overgeschreven worden voor de voorwerpen bij de eerste inbeslagneming niet begrepen, en de tweede inbeslagnemer zal gehouden zijn de inbeslagneming aan te zeggen aan den eersten inbeslagnemer, die op beide inbeslagnemingen zal vervolgen, indien zij in denzelfden staat zijn; zoo niet zal hij de eerste schorsen, en op de tweede vervolgen, totdat zij in denzelfden graad zij gebracht; zij zullen alsdan vereenigd worden in eene enkele vervolging, welke voor de rechtbank der eerste inbeslagneming zal gebracht worden.

58 (721 W. B. R.). Bij gebreke van den inbeslagnemenden schuldeischer om op de tweede hem aangezegde inbeslagneming vervolgd te hebben overeenkomstig voorgaand artikel, kan de tweede inbeslagnemer, bij eene bloote akte, de inplaatsinstelling eischen.

59 (722 W. B. R.). De inplaatsstelling kan insgelijks geëischt worden, indien er heimelijke verstandhouding, bedrog of nalatigheid is, onverminderd, in geval van heimelijke verstandhouding of van bedrog, de schaden en verliezen tegen wien het moge behooren. Er is nalatigheid, wanneer de vervolgende partij eenen pleeg-

vorm niet vervuld, of eene akte van rechtspleging niet gedaan heeft binnen de voorgeschrevene termijnen.

60 (724 W. B. R.). De partij, welke wegens den eisch tot inplaatsstelling in 't ongelijk zal worden gesteld, zal persoonlijk tot de kosten veroordeeld worden.

De vervolgende partij, tegen wie de inplaatsstelling zal worden uitgesproken, zal gehouden zijn de stukken van de vervolging aan den inplaatsgestelde, tegen zijn ontvangstbewijs, af te geven; zijne kosten van vervolging zullen hem slechts na de toewijzing betaald worden.

61 (725 W. B. R.). Wanneer eene inbeslagneming van onroerende goederen zal zijn doorgehaald, zal de naarstigste der latere inbeslagnemers op zijne inbeslagneming kunnen vervolgen, ofschoon hij zich niet de eerste ter overschrijving hebbe aangeboden.

62 (727 W. B. R.). De eisch tot afscheiding van alle of een deel der inbeslaggenomene voorwerpen zal ingesteld worden tegen de inbeslaggenomene partij, tegen den inbeslagnemer, tegen den eerst ingeschreven schuldeischer, en, indien deze de vervolgende partij is, tegen den schuldeischer, wiens inschrijving onmiddellijk volgt.

Die rechtsvordering zal ingesteld worden bij dagvaarding tegen diegene der partijen, welke geenen pleitbezorger ter zake zal hebben, en, in dit geval, tegen den schuldeischer, ter woonstede bij de inschrijving gekozen.

Indien de inbeslaggenomene geenen pleitbezorger in de vervolging heeft aangesteld, zal de termijn, voor de verschijning bepaald, verlengd worden met éénen dag voor elke vijf myriametersafstand tusschen zijne woonstede en de plaats, waar de rechtbank zitting houdt, zonderdat die termijn kunne vermeerderd worden ten aanzien der partij, welke buiten het Belgisch grondgebied mocht woonachtig zijn.

Er zal geen vonnis van voeging genomen, en de niet verschijnenden zullen niet opnieuw gedagvaard worden.

63. Indien de eisch tot afscheiding jonger is dan het vonnis de geldigheid der inbeslagneming uitsprekende, zal dezelve worden beteekend of aangezegd aan den notaris, die er zal melding van maken aan den voet van het kohier van lasten en alle verrichtingen schorsen. De rechtbank zal dringenderwijze tusschen al de partijen over den eisch tot afscheiding uitspraak doen, en, als het dient, eenen nieuwen termijn voor de toewijzing stellen, overeenkomstig artikel 32.

64 (728 W. B. R.). De eisch tot afscheiding zal de aanduiding inhouden der bewijzende titels, welke ter griffie zullen worden nedergelegd, alsook de dagteekening van de akte dier nederlegging.

65 (729 W. B. R.). Indien de geëischte afscheiding slechts een gedeelte der inbeslaggenomene voorwerpen betreft, zal er, niettegenstaande dien eisch, overgegaan worden tot de toewijzing van het overige der inbeslaggenomene voorwerpen.

Zullen nogtans de rechters, op het verzoek der belanghebbende partijen, de schorsing voor het geheel mogen bevelen.

66 (733 W. B. R.). De middelen van nietigheid of van verval tegen de rechtspleging, welke het vonnis van geldigheid der inbeslagneming voorafgaat, zullen, op straffe van verval, vóór het sluiten der debatten over den eisch tot geldigheid, moeten voorgedragen worden.

Indien dezelve worden aangenomen, zal de vervolging kunnen hernomen worden te beginnen van de laatste geldige akte, en de termijnen om de volgende akten te plegen zullen loopen te rekenen van het vonnis of van het arrest, dat beslissend over de nietigheid zal uitspraak gedaan hebben.

67. De middelen van nietigheid of van verval tegen de rechtspleging, welke na het vonnis van geldigheid wordt verricht, zullen, op dezelfde straf van verval, ten uiterste acht dagen vóór de toewijzing voorgedragen worden.

De eisch zal bij uittreksel aan den aangestelden notaris beteekend worden; dezelve zal aan den pleitbezorger der vervolgende partij beteekend worden met dagvaarding ter naaste terechtzitting. Er zal daarover beslist worden, alle zaken geschorst.

Indien de middelen aangenomen worden, zal de rechtbank de rechtspleging, sedert het vonnis van geldigheid gedaan, vernietigen en er de hervatting van toelaten te rekenen van dit vonnis.

Indien dezelve verworpen worden, zal er tot de toewijzing overgegaan worden, zonder dat het noodig zij het vonnis te

beteekenen en op een enkel ongeregistreerd getuigschrift, zonder kosten door den griffier afgeleverd, en het bestaan bevestigende van het vonnis, dat het middel van nietigheid verworpen heeft.

In het geval van beide voorgaande paragrafen, zal de rechtbank, als het dient, eenen nieuwen termijn vaststellen, overeenkomstig artikel 32.

68. Indien, na het vonnis de verkooping bevelende, moeilijkheden omtrent de uitvoering tusschen partijen ontstaan, zal daarover door den rechter van het kort geding worden gewezen.

69. Geen verstekvonnis ter zake van inbeslagneming van onroerende goederen zal voor verzet vatbaar zijn.

Zullen bij wege van beroep niet kunnen bestreden worden.

1° De vonnissen uitspraak doende over den eisch tot inplaatsstelling tegen de vervolgende partij, tenzij hij aangelegd werd voor heimelijke verstandhouding of bedrog;

2° De vonnissen of bevelen van uitstel;

3° De vonnissen uitspraak doende over de nietigheden, welke na het vonnis van geldigheid voorkomen;

4° De bevelen van het kort geding over de moeilijkheden van uitvoering.

70. Het beroep over alle andere vonnissen zal als niet gedaan beschouwd worden, indien het ingesteld wordt na de acht dagen te rekenen van de beteekening aan pleitbezorger, of, bij onstentenis van pleitbezorger, te rekenen van de beteekening aan persoon of ter wezenlijke of gekozene woonstede.

De termijn zal, overeenkomstig artikel 62, met eenen dag per vijf myriameters afstand verlengd worden, indien het een vonnis geldt, dat over eenen eisch tot afscheiding is verleend.

Het hof zal binnen de vijftien dagen over het beroep uitspraak doen.

De arresten, bij verstek verleend, zullen voor geen verzet vatbaar zijn.

71. Het beroep zal ter woonstede van den pleitbezorger beteekend worden, of bij onstentenis van pleitbezorger, ter wezenlijke of gekozene woonstede van den verweerder. Hetzelve zal, binnen denzelfden termijn van acht dagen geboekt worden op het register bij artikel 163 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging voorgeschreven. De in beslaggenomene partij zal over het beroep geene andere middelen mogen voordragen dan die in eersten aanleg zijn ingebracht. De akte van beroep zal de bezwaren aanhalen, dit alles op straf van nietigheid.

72. Alle vonnissen, verleend over de inbeslagneming van onroerende goederen tusschen de vervolgende partij en den inbeslaggenomene, en vatbaar om in beroep bestreden te worden luidens de tegenwoordige wet, zijn in hoogsten aanleg gewezen, wanneer het inkomen der onroerende goederen, in de vervolging begrepen, hetzij in rente of huurprijs, hetzij bij den kadastralen legger bepaald, vijf en zeventig franken niet te boven gaat.

73 (737 W. B. R.). Bij gebreke van den toewijzeling om de bij artikel 50 voorgeschrevene bewijzen over te brengen, of om de besprekken der toewijzing uit te voeren, zal het goed voor denzelfden notaris uit gebrekkig opbod herveild worden, onverminderd de andere middelen van rechte.

74 (738 W. B. R.). Indien het gebrekkig opbod vervolgd wordt vóór de aflevering van het proces-verbaal van toewijzing, zal hij, die het gebrekkig opbod vervolgt, zich door den notaris een getuigschrift doen afleveren, bevestigende dat de toewijzeling niet heeft bewezen aan de vergbare voorwaarden der toewijzing te hebben voldaan In geval van verzet tegen de aflevering van het getuigschrift, zal daarover op het verzoekschrift der naarstigste partij, bij wege van kort geding en zonder beroep, uitspraak gedaan worden.

Indien het gebrekkig opbod wordt vervolgd wegens gebrek aan uitvoering van de besprekken der toewijzing, nà de aflevering van het proces-verbaal, zal de vervolgende partij gehouden zijn te bewijzen, dat de toewijzeling is in vertoef gesteld.

75. Op het verzoekschrift der vervolgende partij, bij hetwelk zal gevoegd worden hetzij dit getuigschrift, hetzij het bewijs der invertoefstelling van den toewijzeling, zal de voorzitter een bevel verleenen, den dag der nieuwe toewijzing vaststellende mits inachtneming der termijnen bij artikel 80 bepaald.

Uit kracht van dit bevel, zullen nieuwe plakbrieven aangeslagen en nieuwe aankondigingen gedaan worden in de vormen hiervoren bepaald. Die plakbrieven zullen

bovendien opgeven : de namen en woonst van den gebrekkigen opbieder, het bedrag der toewijzing, alsook plaats, dag en uur op welke de nieuwe toewijzing, mits het oude kohier van lasten, zal geschieden.

De termijn tusschen de nieuwe plakbrieven en aankondigingen en de toewijzing zal ten minste van tien dagen zijn.

76. Ten minste vijftien dagen vóór de toewijzing, zal er beteekening van plaats, dag en uur der verkooping worden gedaan aan den toewijzeling, aan de ingeschrevene schuldeischers, aan de schuldeischers die hun bevel hebben doen overschrijven, en aan de inbeslaggenomene partij, ten woonsteden hunner pleitbezorgers, en, als zij er geene hebben, ten wezenlijken of bij de inschrijvingen of bevelen gekozenen woonsteden, zonder dat die termijn verlengd worde uit hoofde der afstanden.

77 (743 W. B. R.). Indien de gebrekkige bieder bewijst aan de voorwaarden der toewijzing te hebben voldaan, en eene somme, door den voorzitter der rechtbank tot het dekken der onkosten van gebrekkig opbod bepaald, te hebben onder recht gelegd, zal er tot de toewijzing niet worden overgegaan.

78. De pleegvormen en termijnen bij de artikelen 74, 75 en 76 voorgeschreven, zullen, op straf van nietigheid, nagekomen worden.

De middelen van nietigheid zullen voorgedragen en gewezen worden als bij artikel 67 is gezegd.

Geen verzet zal ontvankelijk zijn tegen vonnissen bij verstek verleend ter zake van gebrekkig opbod.

Zullen, bij de toewijzing uit gebrekkig opbod, op straf van nietigheid, nagekomen worden, de artikelen 44 en 45 der tegenwoordige wet.

De artikelen 46, 47, 48, 49 en 50 zullen op dezelfde toewijzing insgelijks toepasselijk zijn.

79 (744 W. B. R.). De gebrekkige bieder is, [bij lijve]*, gehouden tot het verschil tusschen zijnen prijs en dien der herveiling uit gebrekkig opbod, zonder het overschietende te kunnen vorderen, als er is. Dat meerdere zal aan de schuldeischers, of, als de schuldeischers buiten schade zijn, aan de inbeslaggenomene partij betaald worden.

* De wet van 27 Juli 1871 heeft den lijfdwang te dezer zake afgeschaft.

80. Wanneer, ten gevolge van eenig tusschengeschil of om alle andere reden, de toewijzing zal verachterd geworden zijn, zal dezelve op nieuw aangekondigd worden, krachtens een bevel van den voorzitter der rechtbank van eersten aanleg, uitvoerbaar op minute, zonder beteekening noch beroep, den dag der toewijzing vaststellende.

De termijn tusschen het bevel en de toewijzing zal ten minste van vijftien en ten meeste van dertig dagen zijn.

Die toewijzing zal aangekondigd worden door dagbladen en plakbrieven, overeenkomstig de artikelen 39 en 40.

81. Het overlijden of de verandering van staat van de vervolgende partij of van den inbeslaggenomene, overgekomen sedert het vonnis, dat de inbeslagneming bekrachtigt, zal de voortzetting der verkooping niet beletten.

82. (747 W. B. R.). Wanneer een onroerend goed in zakelijk beslag werd genomen en de inbeslagneming werd overgeschreven, zal het aan de belanghebbenden vrijstaan, indien zij alle meerderjarig en meester over hunne rechten zijn, de omzetting van de vervolging tot inbeslagneming van onroerende goederen in vrijwillige verkooping te doen uitspreken.

Vóór de aanmaning aan de schuldeischers bij art. 33 voorgeschreven, zullen als eenige belanghebbenden beschouwd worden de vervolgende partij, de inbeslaggenomene, en zij die hun bevel hebben doen overschrijven, en, na deze aanmaning, deze laatsten en al de ingeschrevene schuldeischers.

83. Om tot de omzetting te geraken, zullen de belanghebbenden een verzoekschrift indienen aan den voorzitter der rechtbank van de ligging der goederen, die de verkooping zal bevelen, de wijze en openbaarmaking ervan zal regelen, den notaris zal aanstellen om daartoe over te gaan, en den termijn zal bepalen, binnen welken de verkooping zal moeten voltrokken zijn.

De ingeschrevene schuldeischers en die, welke hunne bevelen hebben doen overschrijven, zullen, ten minste vijftien dagen vóór de toewijzing, moeten aangemaand

worden om, als het hun goeddunkt, bij de verkooping te verschijnen, ten einde over de handhaving hunner rechten te waken.

Dit bevel van den voorzitter zal noch voor verzet noch voor beroep vatbaar zijn.

84. Indien slechts een gedeelte der goederen, van eene zelfde bebouwing afhangende, in beslag is genomen, zal de schuldenaar kunnen vorderen, dat het overige in dezelfde toewijzing begrepen worde.

85 (748 W. B. R.). Zullen dezelfde vorderingen kunnen instellen of zich daarbij voegen :

De voogd van den minderjarige of van den verbodene en de voorloopig beheerder van den persoon in een gesticht voor krankzinnigen geplaatst, krachtens eene bijzondere machtiging van den familieraad, welke aan geene rechterlijke bekrachtiging zal onderworpen zijn;

De zelfgemaakte minderjarige, bijgestaan van zijnen curator;

En in het algemeen al de wettelijke beheerders van eens anders goederen.

86. Indien er, na het bevel van omzetting, door sterfgeval, failliet of anderszins eene verandering in den staat van partijen overkomt, zal het bevel bij voortduring uitgevoerd worden.

87. Binnen de acht dagen van het bevel van omzetting zal er, ter benaarstiging van de vervolgende partij, beknopte melding van gemaakt worden op den rand der overschrijving van de inbeslagneming.

De vruchten, in uitvoering der schikkingen van artikel 23 onroerend geworden, zullen dien aard behouden, onverminderd het recht, dat aan de vervolgende partij behoort om zich, wat de huur- en pachtgelden betreft, te gedragen naar artikel 26.

De artikelen 24, 25 en 27 zullen bij voortduring toegepast worden.

88. Wanneer de omzetting zal uitgesproken zijn na de aanmaningen bij artikel 33 bevolen en de uitvoering van artikel 35, § 1, zal de toewijzing dezelfde uitwerksels te weeg brengen als ware zij gedaan ten gevolge van inbeslagneming van onroerende goederen.

89. Wanneer, vóór de overschrijving der inbeslagneming, een vonnis bestaan zal, dat de verkooping der inbeslaggenomene onroerende goederen beveelt, hetzij krachtens de Wet van 12 Juni 1816, hetzij krachtens artikels 970 of 1001 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging of 564 en volgende van het Wetboek van Koophandel (Wet van 18 april 1851), hetzij in alle ander geval, waar de verkooping der onroerende goederen krachtens gerechtelijke beslissingen bij opbieding plaats heeft, zal de inbeslaggenomene, na die overschrijving, den inbeslagnemer voor het kort geding kunnen roepen voor den voorzitter der rechtbank van de ligging der goederen, om de vervolgingen over inbeslagneming van onroerende goederen te doen schorsen, gedurende eenen tijd, welke door dien magistraat zal vastgesteld worden, alle zaken in staat blijvende. Die tijd zal twee maanden niet mogen te boven gaan.

Indien, na verloop van den bepaalden tijd, de verkooping niet is geschied krachtens het vonnis, dat dezelve had bevolen, zal de inbeslagnemer de vervolging mogen hernemen, zonderdat eene nieuwe beslissing daartoe noodig zij.

Het bevel van het kort geding zal voor geen beroep vatbaar zijn.

90. Het is geoorloofd in de overeenkomsten te bedingen, dat, bij gebreke van uitvoering der verbintenissen jegens hem aangegaan, de bevoorrechte of hypotheek hebbende schuldeischer het recht zal hebben om zijn pand te doen verkoopen in den vorm der vrijwillige verkoopingen, indien hij eerst is ingeschreven, en indien het beding van onmiddellijke uitvoerbaarheid bij de inschrijving is openbaar gemaakt.

De verkooping zal geschieden bij opbieding voor eenen notaris, door den voorzitter der rechtbank van de plaats der ligging op verzoekschrift benoemd.

Zij zal altijd voorafgegaan zijn van een bevel om binnen den termijn van dertig dagen de verschuldigde som te betalen. Indien de schuldeischer meer dan zes maanden laat verloopen tusschen het bevel en de verkooping, zal hij gehouden zijn een nieuw bevel te doen beteekenen.

— Hier wordt een vraagstuk afgedaan, dat onder de vorige wet zeer betwist was, te weten : of het aan partijen vrij staat te bedingen, dat de schuldeischer zal gemachtigd zijn het verpande goed te doen verkoopen zonder de pleegvormen der onteigening na te leven, ingeval de schuldenaar aan zijne verbintenis niet volkomt.

Inziende dat zoodanige wijze van uitvoering mindere kosten en uitstellen veroorzakende dan de rechtsvordering tot inbeslagneming en

onteigening, ten voordeele moet strekken, zoowel van den schuldenaar als van de schuldeischers, heeft de wetgever « het beding van onmiddellijke uitvoerbaarheid » mits sommige voorwaarden en pleegvormen uitdrukkelijk geoorloofd

Men begrijpt wat gewichtige wijziging de onmiddellijke uitvoerbaarheid aan de betrekking van schuldeischer tot schuldenaar toebrengt, en derhalve wat belang de derden hebben om daarvan onderricht te zijn. Daarom beveelt ons artikel, dat zij « in de overeenkomst zelve » zal worden bedongen en « bij inschrijving » bekend gemaakt. Daarom ook zal zij door geen ander kunnen uitgewerkt worden dan door den « eerst ingeschreven » schuldeischer; want het mag den schuldenaar niet geoorloofd zijn een reeds verkregen recht te krenken bij middel van een uitzonderlijk voordeel naderhand aan eenen derde verleend.

— Indien de schuldenaar, na de onmiddellijke uitvoerbaarheid te hebben toegestaan, het verpande goed aan eenen derde overzet, zal het beding ook tegen dezen laatste zijn uitwerksel erlangen. Zulks is uitdrukkelijk bij de voorbereidende beraadslagingen over ons artikel in de wetgevende Kamers verklaard; het is overigens een redematig gevolg van artikel 109 van de Wet van 16 December 1851.

— De pleegvormen der veiling, bij dit en de twee volgende artikelen bepaald, strekken klaarblijkelijk om de belangen van alle partijen te beschermen.

91. Het kohier van lasten, door den notaris opgemaakt, zal den dag der verkooping aanduiden en overwijzing van den koopprijs ten voordeele der ingeschrevene schuldeischers inhouden.

Deze schuldeischers, zij die hun bevel hebben doen overschrijven, alsook de schuldenaar zullen, vijftien dagen vóór de verkooping, aangemaand worden om kennis te nemen van het kohier van lasten en om de toewijzing bij te wonen, als hun zulks goeddunkt.

In geval van geschil, zal de notaris alle verrichtingen schorsen en partijen naar het kort geding verzenden voor den voorzitter der rechtbank, die zonder verzet noch beroep zal wijzen en die, als het dient, eenen nieuwen termijn voor de verkooping zal stellen.

De schuldeischer, krachtens voorgaande paragraaf aangemaand, en tevens het voorrecht en de actie tot koopontbinding hebbende, zal gehouden zijn deze laatste uit te oefenen vóór den dag der toewijzing, op straf van zijn voorrecht alleen te kunnen vorderen.

In geval van uitoefening der actie tot koopontbinding, zullen de vereischten der art. 34 en volgende nagekomen worden.

92. De schikkingen van artikel 23 zullen toepasselijk zijn op de verkoopingen uit kracht van artikel 90 gepleegd, te rekenen van de aanmaning bij artikel 91 bevolen.

De laatste paragraaf van artikel 25 zal insgelijks toepasselijk zijn.

De toewijzing zal beteekend worden aan den schuldenaar, die de rechtsvordering tot nietigheid, op straf van verval, binnen de vijftien dagen zal moeten instellen.

Wat aangaat de tusschengeschillen bij de twee voorgaande artikelen niet voorzien, zullen zij behandeld en gewezen worden overeenkomstig de schikkingen van het tegenwoordig hoofdstuk.

TWEEDE TITEL.

Van opbod bij vrijwillige vervreemding.

93 (832 W. B. R.). De vordering, bij artikel 115 der Wet van 16 December 1851 voorgeschreven, zal aanstelling inhouden van pleitbezorger bij de rechtbank, voor welke het opbod en de rangschikking zullen moeten gebracht worden.

De akte van vordering tot openbare opveiling zal, op straf van nietigheid van het opbod, de aanbieding des borgs inhouden, met dagvaarding op drie dagen voor dezelfde rechtbank tot aanneming van dien borg, waaromtrent als in sommiere en dringende zaken zal gehandeld worden.

Er zal geen vonnis van voeging genomen, en de niet verschijnenden zullen niet opnieuw gedagvaard worden.

94 (833 W. B. R.). Indien de borg verworpen wordt, zal het opbod nietig verklaard worden, en de verkrijger behouden blijven, tenware andere schuldeischers hadden opgeboden.

95. Het vonnis van aanneming van borg zal den notaris aanwijzen, die belast is tot de verkooping over te gaan, en zal er het tijdstip van aanduiden overeenkomstig artikel 32. Er zal daartoe overgegaan worden volgens de eerste voorwaarden, of volgens een nieuw kohier van lasten, bij gemeen verdrag tusschen den opbieder en de belanghebbende partijen opgemaakt.

96. Zullen aan geen opbod onderworpen zijn de vrijwillige openbare verkoopingen, bij artikels 89 en 90 vermeld, ten

aanzien der ingeschrevene schuldeischers geldiglijk bij de toewijzing geroepen.

97. Wanneer een opbod naar luid van artikel 93 zal zijn beteekend geworden, zal ieder der ingeschrevene schuleischers het recht hebben om zich, overeenkomstig artikel 58 der tegenwoordige wet, in plaats van de vervolgende partij te doen stellen, indien de opbieder of de nieuwe eigenaar binnen de maand van het opbod geen gevolg aan de rechtspleging geeft.

Zijn insgelijks op het geval van opbod toepasselijk de artikelen 59 en 60.

98. Om tot de herverkooping, ten gevolge van het opbod bij artikel 117 der Wet van 16 December 1851 voorzien, te geraken, zal de notaris aangesteld bij het vonnis overeenkomstig artikel 95 der tegenwoordige wet gewezen, plakbrieven doen drukken inhoudende :

1° De dagteekening en den aard der akte van vervreemding, waarop het opbod is gedaan; en den naam van den notaris, die dezelve heeft ontvangen;

2° Den prijs in de akte uitgedrukt, als het eene verkooping geldt, of de schatting der onroerende goederen in de beteekening aan de ingeschrevene schuldeischers opgegeven, indien het alle andere akte geldt;

3° Het bedrag van het opbod;

4° De namen, bedrijven, woonsteden van den vorigen eigenaar, van den nieuwen eigenaar en van den opbieder;

5° De beknopte aanduiding van den aard en van de ligging der vervreemde goederen en derzelver grootte volgens den kadastralen legger;

6° De aanwijzing van dag, plaats en uur der toewijzing.

Die plakbrieven zullen, ten minste tien dagen vóór de toewijzing, aangeslagen worden aan den hoofdingang van de vervreemde gebouwen, aan den hoofdingang van het gemeentehuis en van de parochiekerk der plaats, waar de goederen gelegen zijn, en aan de deur van den notaris met de verkooping belast.

Binnen denzelfden termijn zal de bekendmaking der hiervoren aangehaalde aanwijzingen opgenomen worden in een der nieuwsbladen ter hoofdplaats van het arrondissement of ter hoofdplaats der provincie uitgegeven.

Zij zal ten minste tweemaal herhaald worden binnen de tien dagen, welke de toewijzing zullen vorafgaan.

99. Ten minste tien dagen vóór de toewijzing, zal aan den ouden en aan den nieuwen eigenaar aanmaning gedaan worden om die toewijzing bij te wonen op plaats, dag en uur vermeld.

Gelijke aanmaning zal aan den opbiedenden schuldeischer gedaan worden, indien het de nieuwe eigenaar of een andere schuldeischer is die vervolgt. Binnen denzelfden termijn, zullen ter studie van den notaris nedergelegd worden het kohier van lasten en de akte van vervreemding, welke als minute van opbod zal dienen.

De prijs in de akte vermeld of de aangegevene waarde en het bedrag van het opbod zullen als opprijsstelling dienen.

Het publiek zal toegelaten worden om tot de toewijzing mede te dingen.

100. De ingeschrevene schuldeischers zullen insgelijks bij de toewijzing geroepen worden, binnen den termijn bij het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging voor de dagvaardingen vastgesteld.

101. De opbieder, zelfs in geval van inplaatsstelling ter vervolging, zal toewijzeling verklaard worden, indien er zich, ten dage voor de toewijzing gesteld, geen andere bieder voordoet.

Zijn op het geval van opbod toepasselijk, de artikelen 42, 43, 46, 47, 48, 49 en 54 der tegenwoordige wet, alsook de artikelen 73 en volgende, betrekkelijk tot het gebrekkig opbod.

De vereischten der artikelen 93, 98, 99 en 100 hiervoren zullen, op straf van nietigheid, nagekomen worden.

De nietigheden zullen, op straf van verval, moeten voorgedragen worden, te weten : die welke de aangifte van opbod en de dagvaarding aangaan, vóór het vonnis, dat over de aanneming van den borg moet beslissen; die welke tot de pleegvormen der tekoopstelling betrekkelijk zijn, ten minste acht dagen vóór de toewijzing. Er zal over de eerste, bij het vonnis van aanneming van den borg, en over de andere, vóór den dag der toewijzing uitspraak gedaan worden, alle zaken geschorst.

Geen vonnis of arrest, ter zake van hooger bod op vrijwillige vervreemding, bij verstek verleend, zal voor verzet vatbaar zijn. De vonnissen, welke over de nietigheden vóór de aanneming van den borg begaan, of over de aanneming zelve van den borg zullen beslissen, en die, welke over den eisch tot inplaatsstelling

wegens heimelijke verstandhouding of bedrog ingesteld zullen uitspraak doen, zullen alleen vatbaar zijn om bij wege van beroep bestreden te worden, binnen de acht dagen der beteekening aan pleitbezorger.

De toewijzing, ten gevolge van opbod op vrijwillige vervreemding, zal door geen ander opbod kunnen bedekt worden, behoudens evenwel hetgeen bij artikel 73, voor het geval van gebrekkig opbod, is beschikt.

De uitwerkselen dezer toewijzing zullen ten aanzien van den verkooper en den toewijzeling geregeld worden door de schikkingen van artikel 54.

De eischen tot nietigheid zullen, op straf van verval, moeten ingesteld worden, binnen de vijftien dagen der verkooping, welke zal overgeschreven worden overeenkomstig artikel 1 der Wet van 16 December 1851.

DERDE TITEL.

Van rangschikking.

102. Binnen de vijftien dagen volgende op het vervallen van den termijn bij artikel 53, § 3. aangeduid, indien de toewijzing niet bestreden wordt, of binnen de vijftien dagen der beteekening van het vonnis of van het arrest, dat over den eisch tot nietigheid zal beslist hebben, zullen de schuldeischers en de inbeslaggenomene partij gehouden zijn zich onder elkander over de verdeeling van den kooprijs te verstaan.

103. De termijn van vijftien dagen verloopen zijnde zonder minnelijke overeenkomst, zal de naarstigste partij een verzoekschrift indienen aan den voorzitter der rechtbank, die over de rangschikking moet kennen. Die magistraat zal, op de minute van dit verzoekschrift, waarvan geene uitgifte zal gemaakt worden, de samenroeping bevelen der ingeschrevene schuldeischers, in de raadkamer, op dag en uur, die hij zal vaststellen, ten einde tusschen hen eene overeenkomst te betrachten.

Er zal een termijn van ten minste tien dagen en van ten meeste twintig dagen verloopen tusschen het bevel en den dag der vergadering tot welke de ingeschrevene schuldeischers, de verkrijger en de inbeslaggenomene partij zullen geroepen worden.

Die samenroeping zal door den aanzoeker gedaan worden bij brieven op het postkantoor aangeteekend, ten minste acht dagen vóór dien der vergadering, gezonden aan de wederzijdsche woonsteden, en voor de ingeschrevene schuldeischers, aan de woonsteden bij de inschrijvingen gekozen.

104. De handschriftelijke schuldeischers, voorrecht op het onroerend goed vorderende, zullen vóór de vergadering den kooprijs kunnen aanslaan, in handen van den verkrijger of van den griffier der rechtbank.

De beslagleggers zullen overeenkomstig voorgaand artikel samengeroepen worden, en zij zullen, in alle gevallen, bij de beraadslaging over de minnelijke rangschikking toegelaten worden.

105. De vergadering zal tien dagen, zonder meer, kunnen uitgesteld worden.

106. Indien partijen elkander over de verdeeling van den kooprijs verstaan, zullen de inschrijvingen genomen uit hoofde der schuldvorderingen, welke niet in nuttigen rang komen, krachtens een bevel van den voorzitter worden doorgehaald. De andere inschrijvingen zullen doorgehaald worden uit kracht der artikelen 772, 773 en 774 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging.

Indien de verkrijger ten achteren blijft om den kooprijs te kwijten, wordt de minnelijke rangschikking door den voorzitter uitvoerbaar gemaakt, en de griffier levert aan iederen batig geplaatsten schuldeischer een bordereel af.

Bij gebreke van de schuldeischers om zich onder elkander te hebben verstaan, zal de voorzitter zulks bij een proces-verbaal verklaren. Hij zal den rechter-commissaris aanwijzen, voor welken tot de rangschikking zal worden overgegaan, overeenkomstig artikel 752 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging.

107. Evenwel zal de rangschikking niet mogen gevorderd worden, als er niet meer dan drie ingeschrevene schuldeischers zijn.

Indien er min dan vier ingeschrevene schuldeischers zijn, zal de verdeeling van den kooprijs geregeld worden door de rechtbank, als in sommiere en dringende

zake beslissende, op bloote dagvaarding ten verzoeke der naarstigste partij beteekend.

De zaak zal ter zitting niet kunnen vervolgd worden dan op het kosteloos geregistreerd getuigschrift des griffiers, het bestaan bevestigende van het proces-verbaal bij voorgaand artikel aangeduid.

108. De schuldeischers, wier verzet of niet verschijning de verdeeling in der minne van den kpopprijs zal hebben belet, zullen tot de kosten der rangschikking kunnen veroordeeld worden.

109. In geval van vrijwillige vervreemding anders dan bij onteigening, zal de rechter-commissaris, die tot de rangschikking moet overgaan, door den voorzitter der rechtbank van eersten aanleg aangewezen worden, ten verzoeke van de naarstigste partij.

VIERDE TITEL.

Algemeene en overgaande bepalingen.

110. De gerechtelijke verkoopingen, vóór de invoering der tegenwoordige wet aangevangen, zullen door de wetsbepalingen, althans invoege, blijven beheerd worden.

De verkoopingen zullen als aangevangen beschouwd worden, te weten: voor de inbeslagneming van onroerende goederen, indien het proces-verbaal overgeschreven is overeenkomstig artikel 677 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, en voor de andere, indien de plakbrieven aangeslagen zijn.

Zoo zal het ook zijn met de rangschikkingen, welke ten gevolge dier verkoopingen open zullen staan. Doch zal de rechtbank op de vordering der belanghebbende partijen, kunnen bevelen, dat door den toewijzeling borg gesteld worde, overeenkomstig de laatste paragraaf van artikel 48.

111. De rechtsplegingen van opbod bij vrijwillige vervreemding zullen door de althans in voege zijnde bepalingen blijven beheerd worden, indien de beteekeningen van artikel 115 der Wet van 16 December 1851 gedaan zijn geworden, vóór het tijdstip op hetwelk de tegenwoordige wet zal uitvoerbaar zijn.

Zoo zal het ook zijn met de rangschikkingen ten gevolge van die rechtsplegingen openstaande.

— De bepalingen der art. 110 en 111 der Wet van 15 Augustus 1854 zijn zonder belang geworden.

TWINTIGSTE TITEL.

Van verjaring.

Vastgesteld den 24 Ventôse jaar XII (15 Maart 1804). Afgekondigd den 4 Germinal jaar XII (25 Maart 1804).

— De « verjaring » is eene der noodzakelijkste instellingen van het burgerlijk recht, want menige omstandigheid kan iemand in de onmogelijkheid stellen, het bewijs op te leveren, hetzij van verkregene rechten, hetzij van gekwetene verbintenissen. Daarom noemden haar de Romeinsche rechtsgeleerden « de beschermster van het menschelijk geslacht ». Zij berust op eenen ondersteldeen afstand van rechten, en heeft voor doel het doen ophouden van rechtsonzekerheid.

Verjaring is tweeërlei: tot « verkrijging » of « verwerving », tot « kwijting » of « bevrijding ».

De verwervende steunt op het vermoeden, dat de oorspronkelijke titel, die slechts een bewijs der overeenkomst was, is verloren geraakt; de bevrijdende op het vermoeden, dat een schuldeischer die na eenen langen termijn van jaren de betaling eener verplichting vordert, vroeger wezenlijk voldaan is geworden, doch dat de schuldenaar niet in staat is het bewijs der betaling te leveren.

EERSTE HOOFDSTUK.

Algemeene bepalingen.

2219. Verjaring is een middel om iets te verkrijgen of zich te kwijten, door zeker verloop van tijd, en onder de voorwaarden bij de wet bepaald.

— Dikwijls worden deze beide verjaringen door gelijke regelen beheerscht, doch ook zijn soms deze regelen wezenlijk verschillig.

2220. Men kan voorop van de verjaring niet afzien; men kan van de verkregen verjaring afzien.

— De verjaring behoort tot de openbare orde en dus kan men daarvan niet op voorhand afzien (art. 6). Zonder deze bepaling ware de afstand van verjaring in praktijkstijl overgegaan, en het oogwit der wet verijdeld geworden.

2221. Het afzien van verjaring is uitdrukkelijk of stilzwijgend; stilzwijgend afzien vloeit voort uit eene daad, welke doet veronderstellen, dat men het verkregene recht laat varen.

— « Stilzwijgend »: bij voorbeeld, wanneer een schuldenaar tijd en uitstel tot betaling vraagt voor eene schuld, die reeds verjaard was.

2222. Hij die niet kan vervreemden, kan van de verkregene verjaring niet afzien.

— Want dit afzien is zooveel als de vervreemding van een recht; minderjarigen en verbodenen kunnen dus zulks niet doen.

2223. De rechters mogen het middel, uit de verjaring spruitende, niet ambtshalve toepassen.

— Door verjaring wordt aan iemand, hetzij de eigendom eener zaak ontnomen, hetzij de uitoefening van eenig recht onmogelijk gemaakt. Hij, die zich daarop beroept, moet mitsdien wetens en willens dit middel bezigen, en beoordeelen of wellicht een gevoel van billijkheid hem daarvan weerhoudt, terwijl de rechter op die beslissing geen invloed mag uitoefenen.

2224. De verjaring kan worden tegengeworpen in elken staat van het geding, zelfs voor het hof van beroep, tenware de partij, die het middel der verjaring niet tegengeworpen heeft, door de omstandigheden moest worden vermoed daarvan te hebben afgezien.

— Want de stilzwijgendheid wegens de verjaring kan daaruit voortkomen, dat de partij meende genoegzame andere middelen te hebben om den eisch te wederleggen.

2225. De schuldeischers of alle andere persoon, belang hebbende dat de verjaring verkregen zij, kunnen dezelve tegenwerpen, zelfs wanneer de schuldenaar of de eigenaar daarvan afziet.

— Toepassing van art. 1166.

2226. Men kan door verjaring den eigendom niet verkrijgen van zaken, die niet in den handel zijn.

— Zie art. 538.

2227. De Staat, de openbare gestichten en de gemeenten zijn aan dezelfde verjaringen onderworpen als bijzondere personen, en kunnen dezelve insgelijks tegenwerpen.

— Mits de goederen voor bijzonderen eigendom vatbaar zijn, zooals in art. 539.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van bezit.

— Bezit is de grondslag van de verjaring tot verkrijging of aanwerving. Verjaring tot kwijting of bevrijding heeft natuurlijk geen bezit noodig.

2228. Bezit is het bloote houden of het genot van een voorwerp of van een recht, dat wij in onze macht hebben of dat wij uitoefenen door ons zelven of door een ander, die het, in onzen naam, in zijne macht heeft of het uitoefent.

— Een bewaarder, bij voorbeeld, heeft slechts het feite ijk bezit (*detentio*), hij is « houder »; een huurder of pachter heeft het « genot. »

2229. Om te kunnen verjaren wordt vereischt een voortdurend en onafgebroken, vreedzaam, openbaar, ondubbelzinnig bezit, als eigenaar.

— « Voortdurend », dat is te zeggen onophoudend.

« Onafgebroken » : het bezit kan worden onderbroken, en toch voortdurend blijven; bij voorbeeld, eene dagvaarding in rechte onderbreekt het bezit, maar de bezitter blijft het niettemin voortdurend behouden

« Vreedzaam », dat is zonder geweld verkregen en behouden.

« Openbaar », opdat hij, tegenover wien het bezit plaats heeft, daarvan kennis kunne dragen.

« Ondubbelzinnig » : het bezit is dubbelzinnig, wanneer er twijfel bestaat of de bezitter voor zich zelven of voor een ander bezit.

« Als eigenaar », want hij die voor zichzelven niet bezit, kan geene verjaring te weeg brengen.

2230. Men wordt altoos vermoed voor zich zelven en als eigenaar te bezitten, indien er niet bewezen is, dat men aanvankelijk voor een ander bezeten heeft.

— De wil is als verrichting van den geest niet voor rechtstreeksche waarneming vatbaar. Wel kan het bestaan daarvan somtijds uit uiterlijke handelingen worden afgeleid, maar dikwijls zal er twijfel zijn omtrent de ware bedoeling van den bezitter. Is het dus niet zeker of iemand voor zichzelven of voor een ander bezit, dan wordt het eerste verondersteld; het tweede zou moeten worden bewezen.

2231. Wanneer men aanvankelijk voor een ander bezeten heeft, wordt men altoos vermoed onder denzelfden titel te bezitten, indien het tegendeel niet bewezen is.

— Bezit men eenmaal voor zichzelven, dan blijft dit bezit voortduren totdat men heeft aangevangen voor een ander te bezitten; bezit men voor een ander, dan blijft men bloote houder, totdat men door eenige omstandigheid het bezit voor zichzelven heeft verworven Zoodanige verandering van den aard van het bezit kan intusschen nooit door wilsverandering, noch door tijdsverloop plaats hebben (art. 2236 en 2240).

2232. Daden van louter vermogen en van enkele gedoogzaamheid kunnen noch bezit noch verjaring doen ontstaan.

— « Louter vermogen, » of zuivere willekeur (*pure faculté*) : bij voorbeeld, gedurende dertig jaren heb ik op mijnen grond niet gebouwd; wanneer ik echter bouwen wil, kan mijn nabuur mij zulks niet beletten onder voorwendsel, dat hij het recht van uitzicht door verjaring ver-

kregen heeft; want het stond mij vrij op mijnen grond te bouwen of niet te bouwen.

2233. Daden van geweld kunnen evenmin een bezit doen ontstaan, geschikt om verjaring te weeg te brengen.

Het nuttig bezit neemt eerst aanvang, wanneer het geweld heeft opgehouden.

— Want hij die door geweld beroofd wordt, kan niet worden geacht zijn recht te hebben laten varen.

2234. De tegenwoordige bezitter, die bewijst, dat hij eertijds bezeten heeft, wordt vermoed in den tusschentijd te hebben bezeten, behoudens het tegenbewijs.

— Om het bezit te verkrijgen worden tevens het feit en de wil, de daad en de bedoeling om eigenaar te zijn vereischt : *corpus et animus domini;* om het te houden is de wil alleen voldoende : *solo animo retinetur.*

2235. Om de verjaring te volmaken, kan men zijn bezit bij dat zijns voorzaats voegen, om het even op welke wijze men hem opgevolgd is, hetzij onder eenen algemeenen of bijzonderen, hetzij onder eenen kosteloozen of bezwarenden titel.

— Om den tot verjaring vereischten termijn te vervullen, kan de opvolger onder algemeenen titel den tijd, gedurende welken hij zelf bezeten heeft, voegen bij den tijd, gedurende welken zijn rechtsvoorganger heeft bezeten, ten gevolge van de fictie dat de erfgenaam met den persoon des erflaters wordt vereenzelvigd.

Wat betreft de opvolging onder bijzonderen titel, bij voorbeeld, door legaat, koop, schenking enz., geldt het beginsel dat men aan een ander in het algemeen alle rechten kan overdragen die men zelf bezit, zoodat hij, die, alhoewel geen eigenaar zijnde, bezig is eene zaak door verjaring te verkrijgen, dit laatste recht op een ander kan doen overgaan. Bestond dit beginsel niet voor opvolging onder bijzonderen titel, dan zou een der grootste voordeelen der verjaring, de mogelijkheid van het leveren van eigendomsbewijs, in de meeste gevallen gemist worden.

— Indien echter de titel van den voorzaat onzeker of ter bede (*précaire*) was, zoo zou de algemeene opvolger (een erfgenaam, bij voorbeeld) geene verjaring kunnen te weeg brengen, omdat hij niet meer recht kan hebben dan zijn voorzaat.

DERDE HOOFDSTUK.

Van de oorzaken, die de verjaring beletten.

2236. Zij, die voor een ander bezitten, kunnen nimmer iets door verjaring verkrijgen, door welk tijdsverloop het ook zijn moge.

Alzoo kunnen de pachter, de bewaarhouder, de tochtenaar en alle anderen, die het goed van den eigenaar ter bede onder zich houden, hetzelve niet door verjaring verkrijgen.

— « Zij die voor een ander bezitten », kunnen door verjaring niet verkrijgen voor zich zelven, maar altoos voor den derde voor wien zij de zaak in bezit hebben.

Het bezit « ter bede » is alle zoodanig bezit, dat niet ten titel van eigendom plaats heeft.

2237. De erfgenamen van hen, die het goed onder zich hielden bij den eenen of den anderen titel, door het voorgaande artikel aangewezen, kunnen hetzelve evenmin door verjaring verkrijgen.

— Zij hebben niet meer recht dan hunne voorzaten.

2238. Niettemin kunnen de personen, in de artikelen 2236 en 2237 vermeld, den eigendom door verjaring verkrijgen, indien de titel van hun bezit van aard veranderd is, hetzij door eene oorzaak, van eenen derde afkomstig, hetzij door hunne tegenspraak tegen het recht van den eigenaar.

— « Van aard veranderd », zooals, bij voorbeeld, wanneer een pachter het door hem gehuurde goed koopt en als eigenaar in bezit treedt.

« Van eenen derde » : A heeft mij een huis verhuurd, dat ik als huurder bezit; B biedt zich bij mij aan als eigenaar van het huis en verkoopt het mij; van dit oogenblik af betaal ik geen huishuur meer, en begin dus als eigenaar te bezitten.

« Tegenspraak » : bij voorbeeld, ik bezit eenen grond als pachter; gij vraagt mij den pachtprijs, en ik doe u eene beteekening, waarbij ik beweer dat ik zelf eigenaar van den grond ben; indien gij geene vervolging instelt, zal ik aanvangen als eigenaar te bezitten.

2239. Zij, aan wie de pachters, bewaarhouders, en andere houders ter bede het goed hebben overgedragen door eenen titel van eigendoms-overgang, kunnen hetzelve door verjaring verkrijgen.

— In het geval bij dit artikel vermeld, houdt de verkrijger zijn recht niet van den pachter, enz., maar van de wet zelve : art. 2229 zegt immers, dat hij, die als eigenaar bezit, den eigendom door het bezit verkrijgen kan.

2240. Men kan tegen zijnen titel door verjaring niets verkrijgen, in dezen zin, dat men voor zich zelven de oorzaak en het beginsel van zijn bezit niet veranderen kan.

— Bij voorbeeld zou de pachter tevergeefs beweren, dat hij zich als eigenaar heeft beschouwd, omdat hij sedert lang geene pachten meer heeft betaald. Het recht tot invordering

der pachtsommen vervalt wel door verjaring, doch heeft de pachter daardoor geenszins den eigendom aangeworven.

2241. Men kan tegen zijnen titel door verjaring iets verkrijgen, in dezen zin, dat men de ontlasting eener verbintenis, welke men aangegaan heeft, door verjaring bekomt.

— Men kan dus tegen zijnen titel geene verjaring ter « verkrijging » te weeg brengen, maar wel ter « kwijting ». Voorbeeld : ik heb jegens u eene verbintenis aangegaan ; gij laat dertig jaren verloopen zonder mij aan te spreken; wanneer gij nadien daaromtrent eenen eisch mocht doen, zal ik u de verjaring kunnen tegenwerpen.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van de oorzaken, welke den loop der verjaring stuiten of schorsen.

Door *stuiting* wordt het bezit afgebroken of gestoord; door *schorsing* staat de verjaring tijdelijk stil.

Stuiting heft den loop der verjaring op, maar verhindert niet dat die weder geheel opnieuw begint, indien de overige vereischten tot verjaring aanwezig zijn; na *schorsing* wordt de verjaring hervat, zoodra de oorzaak der schorsing heeft opgehouden.

EERSTE AFDEELING.

Van de oorzaken, welke de verjaring stuiten.

2242. Verjaring kan of natuurlijk of burgerlijk gestuit worden.

— De gerechtelijke bewaarstellingen stuiten de verjaring niet (W. van 28 December 1867, art. 5).

2243. Er bestaat natuurlijke stuiting, wanneer de bezitter gedurende meer dan een jaar beroofd is van het genot des goeds, hetzij door den vorigen eigenaar, hetzij zelfs door eenen derde.

— Het is dus noodig, dat de berooving meer dan één jaar dure om den loop der verjaring te stuiten.

In overeenstemming hiermede bepaalt de wet van 25 Maart 1876, dat, na verloop van één jaar te rekenen van de stoornis of de ontzetting, de bezitsactie tot herstel niet meer kan aangelegd worden (art. 4, 4°), evenals er ten minste een eenjarig bezit vereischt wordt om de bezitsactie tot handhaving in het gestoorde bezit te kunnen instellen (art. 4, 2°).

2244. Eene oproeping in rechte, eene bevel of eene inbeslagneming, beteekend aan hem, wien men beletten wil iets door verjaring te verkrijgen, brengen de burgerlijke stuiting te weeg.

— Door eene « oproeping in rechte » (*citation en justice, in jus vocatio*) verstaat men alhier elken eisch, die in rechte gedaan wordt, elke daad van rechtsvervolging door eenen deurwaarder beteekend.

Een « bevel » (*commandement*) is eene akte, waarbij men iemand gebiedt een vonnis of eenen uitvoerbaren titel na te komen.

Eene « inbeslagneming » is eene wijze van tenuitvoerlegging, waarbij de schuldeischer de goederen van zijnen schuldenaar onder gerechtelijk gezag aanslaat, om ze te doen verkoopen, ten einde uit den prijs te worden betaald.

2245. De oproeping tot bevrediging voor het vredegerecht stuit de verjaring, te rekenen van hare dagteekening, wanneer zij is opgevolgd door eene dagvaarding in rechte binnen den wettelijk bepaalden tijd.

— De oproeping tot bevrediging (*citation en conciliation*) is de akte, waarbij iemand, vooraleer in rechte betrokken te worden, voor den vrederechter wordt geroepen, om te trachten zich aldaar met den eischer te vereenigen. (Zie art. 48 Wetb. van Burgl. Rechtspl.)

De wettelijk bepaalde tijd, alhier vermeld, is eene maand. (Zie art. 57 zelfde Wetb.).

— De dagvaarding (*assignation*) is de rechtsvervolging, ingesteld voor de rechtbank van eersten aanleg; het is de akte waarbij een deurwaarder aan eenen of meerdere personen eenen eisch aanzegt, welken een derde tegen hen heeft aangelegd, met uitnoodiging om binnen eenen bepaalden termijn voor de bevoegde rechtbank te verschijnen.

2246. De oproeping in rechte, zelfs voor eenen onbevoegden rechter, stuit de verjaring.

— De rechtsvervolging, zelfs voor eenen onbevoegden rechter ingesteld, is toch altoos voldoende om den bezitter te waarschuwen, dat hij ten onrechte bezit, en stelt hem van dan af in staat van kwade trouw.

—Ten opzichte der rechtsvordering tot schadevergoeding wegens een misdrijf, bepaalt art. 26 der wet van 17 April 1878, aangevuld door de wet van 30 Maart 1891, als volgt :

« De verjaring wordt niet gestuit dan alleen door de daden van onderzoek of van vervolging, welke plaats hebben binnen de termijnen van tien jaren, drie jaren of zes maanden, te rekenen van den dag waarop de misdaad, het wanbedrijf of de overtreding is gepleegd.

Doch, wanneer de rechtsvordering tot schadevergoeding, gelijktijdig met de rechtsvordering tot straf en voor dezelfde rechters vervolgd, ofwel afzonderlijk vervolgd, regelmatig is ingesteld te dienenden dage, loopt de verjaring niet, behoudens het doen van afstand of het vervallen van het geding, tegen den eischer gedurende de behandeling der zaak tot vergoeding der schade, geleden door het misdrijf.

2247. Indien de dagvaarding nietig is door gebrek in den vorm,

Indien de eischer van zijnen eisch afziet,

Indien hij het geding laat vervallen,
Of indien zijn eisch afgewezen wordt,
Wordt de stuiting als ongedaan geacht.

— Indien de noodige pleegvormen voor eene geldige dagvaarding niet in acht zijn genomen, of indien deze dagvaarding zonder gevolg blijft, kan zij ten aanzien van den gedagvaarde niets te weeg brengen.

2248. De verjaring wordt gestuit door de erkentenis, welke de schuldenaar of de bezitter doet, van het recht desgenen tegen wien zijne verjaring liep.

— Zoohaast de bezitter uitdrukkelijk of stilzwijgend een ander als eigenaar erkent, is het klaar, dat zijne verjaring ophoudt.

2249. De afvraging, welke overeenkomstig de bovenstaande artikelen gedaan wordt aan eenen der elkheeleschuldenaren, of zijne erkentenis, stuit de verjaring tegen al de overigen, zelfs tegen hunne erfgenamen.

De afvraging aan eenen der erfgenamen van eenen elkheelen schuldenaar gedaan, of de erkentenis van dezen erfgenaam, stuit de verjaring niet ten aanzien der overige medeërfgenamen, al ware zelfs de inschuld op hypotheek gevestigd, indien de verbintenis niet ondeelbaar is.

Deze afvraging of deze erkentenis stuit de verjaring niet ten aanzien der overige medeschuldenaren, dan alleen voor het aandeel, waartoe deze erfgenaam is gehouden.

Om de verjaring voor het geheel, ten aanzien der overige medeschuldenaars te stuiten, wordt de afvraging van al de erfgenamen van den overleden schuldenaar, of de erkentenis van al deze erfgenamen vereischt.

— « Afvraging » (*interpellation*) is hier zooveel als vordering.

Al de bepalingen van dit artikel zijn gevolgen van de elkheelheid en de ondeelbaarheid der verbintenissen, waaromtrent men de art. 1206 en 1219 kan raadplegen.

2250. De afvraging aan den hoofdschuldenaar gedaan, of zijne erkentenis, stuit de verjaring tegenover den borg.

— De bijzaak volgt altoos de hoofdzaak.

TWEEDE AFDEELING.

Van de oorzaken, welke den loop der verjaring schorsen.

— Na de schorsing loopt de termijn, die vroeger begonnen was te loopen, weder voort, zoodat de verjaring voltooid is, wanneer de tijd vóór de schorsing, geteld bij den tijd na de schorsing, te zamen den voor de verjaring noodigen duur heeft gehad.

2251. Verjaring loopt tegen alle personen, tenzij zij zich bevinden in eenige uitzondering bij de wet vastgesteld.

2252. Verjaring loopt niet tegen minderjarigen of verbodenen, behoudens hetgene bij artikel 2278 is gezegd, en uitgezonderd de andere gevallen bij de wet bepaald.

— Ten gevolge van den regel, dat verjaring niet loopen kan tegen hen die van hun recht geen vrij gebruik kunnen maken : *Contra non valentem agere, non currit praescriptio.*

2253. Zij loopt niet tusschen echtgenooten.

— Want, vooreerst, de vrouw bevindt zich onder het gezag des mans, en ten tweede, de verjaring ware eene oorzaak van stoornis in de echtelijke huishouding.

2254. De verjaring loopt tegen de gehuwde vrouw, al is zij bij huwelijkscontract of in rechte niet gescheiden, ten opzichte der goederen waarvan de man het beheer heeft, behoudens haar verhaal op den man.

— De vrouw kan altoos handelen door tusschenkomst van haren man.

2255. Evenwel loopt zij niet, staande het huwelijk, ten opzichte der vervreemding van een vast goed, volgens het bruidschattelijk bestuur tot bruidschat gegeven, overeenkomstig artikel 1561 in den titel *van het huwelijkscontract en de wederzijdsche rechten der echtgenooten.*

2256. De verjaring is insgelijks, staande het huwelijk, geschorst :

1° Ingeval de rechtsvordering der vrouw niet kan uitgeoefend worden dan na het doen eener keuze omtrent het aanvaarden of verwerpen der gemeenschap;

2° Ingeval de man, die het eigen goed zijner vrouw buiten hare toestemming verkocht heeft, den verkoop moet vrijwaren, en in al de overige gevallen, waarin de rechtsvordering der vrouw op den man zoude terugkomen.

— Zonder onderscheid of de vrouw in gemeenschap of gescheiden van goederen is.

2257. De verjaring loopt niet :

Ten opzichte eener inschuld, welke van eene voorwaarde afhangt, vóórdat de voorwaarde vervuld is;

Ten opzichte eener rechtsvordering tot vrijwaring, vóórdat de uitwinning plaats heeft;

Ten opzichte eener inschuld op bepaalden dag, vóórdat deze dag is verschenen.

— De schuldeischer kan immers niet handelen, zoolang het onzeker is of de inschuld bestaan zal, of zoolang zij niet eischbaar is; derhalve kan ook de verjaring niet loopen.

2258. De verjaring loopt niet tegen den erfgenaam onder voorrecht van boedelbeschrijving ten opzichte der inschulden welke hij heeft te laste der nalatenschap. Zij loopt tegen eene onbeheerde nalatenschap, ofschoon dezelve van geenen curator voorzien is.

— De erfgenaam onder voorrecht van boedelbeschrijving is van rechtswege in het bezit van al de goederen der erfenis; hij heeft dus niet noodig eenige vervolging in te stellen om zijne rechten tegenover de nalatenschap te handhaven.

— De onbeheerde nalatenschap vertegenwoordigt den overledene. Het verzuim van wege de erfgenamen moet aan derden niet kunnen schaden.

2259. Zij loopt alsnog gedurende de drie maanden tot het opmaken van boedelbeschrijving, en de veertig dagen tot beraad.

— Want niets belet den erfgenaam gedurende die uitstellen de verjaring te stuiten (art. 779).

VIJFDE HOOFDSTUK.

Van den tijd tot verjaring vereischt.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene bepalingen.

2260. Verjaring wordt gerekend bij dagen en niet bij uren.

2261. Zij is verkregen, wanneer de laatste dag van den vereischten tijd verloopen is.

— Derhalve, wegens eene schulderkentenis, welke onderschreven is den 1 Juli 1811, zal de verjaring van dertig jaren niet eerder voltooid zijn, dan den 1 Juli 1841 's middernachts.

TWEEDE AFDEELING.

Van de verjaring van dertig jaren.

2262. Alle rechtsvorderingen, zoowel zakelijke als persoonlijke, verjaren door dertig jaren, zonderdat hij, die zich op deze verjaring beroept, verplicht zij daarvan eenen titel over te brengen, of dat men hem de exceptie, uit kwade trouw afgeleid, kunne tegenwerpen.

— Eertijds werd er verschil gemaakt tusschen zakelijke en persoonlijke rechtsvorderingen. Tegenwoordig verjaren alle hoedanige rechtsvorderingen door verloop van dertig jaren. Na dezen tijd is het goed of het recht voor den bezitter onwederroepelijk verkregen, en de schuldenaar is van zijne verplichting bevrijd, zonderdat men kunne beweren, dat hun titel gebrekkig was, dat zij zonder titel hebben bezeten, of dat zij wel wisten dat de verkooper geen wettig eigenaar van het goed was.

2263. Na verloop van acht en twintig jaren sedert de dagteekening des laatsten titels, kan de schuldenaar eener rente gedwongen worden, om, te zijnen koste, eenen nieuwen titel aan zijnen schuldeischer of aan deszelfs zaakhebbenden te bezorgen.

— Wanneer de schuld eene rente tot voorwerp heeft, zoude de schuldenaar de quitantiën, welke hij bezit, kunnen vernietigen, en de verjaring van dertig jaren inroepen. Zulks heeft de wet door dit artikel voorgekomen.

2264. De regels der verjaring, ten opzichte van andere voorwerpen dan die welke in den tegenwoordigen titel vermeld zijn, worden uitgelegd in de titels, welke tot dezelve bijzonder betrekkelijk zijn.

— De verjaring van dertig jaren maakt het gewone recht uit. Doch er zijn menigvuldige andere verjaringen, als, bij voorbeeld, degene bepaald bij de artikelen 475, 690, 1304 en 1676 van het tegenwoordig Wetboek.

DERDE AFDEELING.

Van de verjaring van tien en twintig jaren.

2265. Hij, die te goeder trouw en bij wettigen titel een onroerend goed verkrijgt, bekomt daarvan den eigendom door eene verjaring van tien jaren, indien de werkelijke eigenaar woonachtig is in het rechtsgebied van het hof van beroep, in welks uitgestrektheid het onroerend goed gelegen is; en van twintig jaren, indien dezelve buiten gezegd rechtsgebied is gehuisvest.

— Hij, die te goeder trouw en bij wettigen titel verkrijgt, wordt gunstiger behandeld dan iemand, die hoegenaamd geenen titel van zijn bezit heeft; zulks is billijk.

Door « wettigen titel » verstaat men niet de schriftelijke akte, maar wel in het algemeen eene zoodanige wijze van eigendomsverkrijging, die den bezitter aanstonds tot eigenaar der zaak zou hebben gemaakt, indien hij haar slechts had verkregen van den werkelijken eigenaar of van hem die bevoegd was over de zaak te beschikken, ofwel indien niet eenige andere onbekende omstandigheid aan de eigendomsverkrijging door den nieuwen bezitter in den weg stond. Immers de verjaring is juist bestemd om dergelijke gebreken of onregelma-

tigheden te dekken, ten einde, ten slotte het *wezen* aan den *schijn* te doen beantwoorden.

De voornaamste wijzen van eigendomsverkrijging, die hier in aanmerking komen zijn : *koop*, *ruil*, of *schenking*, al zij het ook van iemand, die zelf het recht niet had over de zaak te beschikken; *erfstelling* of *making*, al moge de erflater geen eigenaar der zaak zijn geweest, enz.

2266. Indien de werkelijke eigenaar, op verschillende tijdstippen, binnen en buiten het rechtsgebied zijne woonstede gehad heeft, moet men, om de verjaring te voltooien, bij hetgene aan de tien jaren aanwezigheid ontbreekt, tweemaal zooveel jaren afwezigheid voegen, als er ontbreken om de tien jaren aanwezigheid voltallig te maken.

— Derhalve, wanneer iemand acht jaren binnen het rechtsgebied heeft gewoond, en vier jaren daarbuiten, maken deze vier laatste jaren de twee vereischte jaren uit tot het voltooien van het tienjarig bezit.

2267. De titel, die nietig is door gebrek in den vorm, kan niet tot grondslag dienen voor de verjaring van tien en twintig jaren.

— Zooals wij het onder art. 2265 gezien hebben, moet de *schijn* van eigendomsverkrijging aanwezig zijn, en daarom bepaalt art. 2267 dat een rechtstitel, die nietig is uit hoofde van een gebrek *in den vorm*, niet tot grondslag der tien- of twintigjare verjaring kan strekken. Derhalve zal, bij voorbeeld, eene schenking onder handschrift, of voor eenen onbevoegden notaris verleden, enz. niet kunnen ingeroepen worden als een « wettige titel », want in dergelijke gevallen bestaat er eigenlijk geen titel.

2268. De goede trouw wordt altoos vermoed, en hij, die zich op kwade trouw beroept, moet dezelve bewijzen.

— Kwade trouw of bedrog wordt nimmer verondersteld.

2269. Het is voldoende, dat op het oogenblik der verkrijging de goede trouw bestond.

— Eertijds werd er vereischt, dat de goede trouw gedurende den geheelen loop der verjaring bestond.

Bij dit artikel is men tot den regel van het Romeinsch recht wedergekeerd, volgens welken de opkomende kwade trouw de verjaring niet belet.

2270. Na verloop van tien jaren zijn de bouwmeester en de aannemers ontslagen van den waarborg der groote werken, welke zij gemaakt of bestuurd hebben.

VIERDE AFDEELING.

Van eenige bijzondere verjaringen.

— Deze verjaringen zijn geregeld naar het belang en den aard der zaken, waarop zij slaan. Zij steunen op het vermoeden van betaling, naar gelang van de noodwendigheden der schuldeischers, of op de gewoonte van deze schulden zonder uitstel en zelfs zonder schriftelijke kwijting te voldoen.

2271. De rechtsvordering van meesters en onderwijzers in wetenschappen en kunsten, wegens de lessen, welke zij bij de maand geven;

Die van herbergiers en tafelhouders, wegens het verschaffen van woning en kost;

Die van arbeiders en werklieden, tot betaling hunner dagloonen, leveringen en verdiensten,

Verjaren door verloop van zes maanden.

2272. De rechtsvordering van geneesheeren, heelmeesters en apothekers, wegens hunne bezoeken, heelkundige diensten en geneesmiddelen;

Die van deurwaarders, wegens het loon der akten, welke zij beteekenen en der lasten, welke zij volbrengen;

Die van kooplieden, wegens de waren, die zij verkoopen aan bijzondere, geene handeldrijvende personen.

Die van kostschoolhouders, wegens het kost- en schoolgeld hunner leerlingen, en van andere meesters, wegens het loon van hun onderwijs;

Die van dienstboden, welke zich verhuren bij het jaar, tot betaling van hun dienstloon;

Verjaren door verloop van één jaar.

— Wegens de verjaring ter zake van orderof wisselbrieven, zie men de art. 56 en volgende der wet van 20 Mei 1872 (Boek I, titel VIII, van het Wetboek van Koophandel).

Wegens de verjaring van geldboeten, schadevergoedingen en kosten, in strafzaken, zie men de art. 91 en volgende van het Wetboek van Strafrecht; en wegens de verjaring van geldboeten in belasting- of tuchtzaken, de wet van 17 Augustus 1873.

2273. De rechtsvordering van pleitbezorgers, tot betaling hunner kosten en verdiensten, verjaart door verloop van twee jaren, te rekenen van de uitwijzing van het geding of de bevrediging van partijen, of sedert de wederroeping der gezegde pleitbezorgers. Ten opzichte van onafgedane zaken, kunnen zij geene voldoening vorderen van kosten en verdiensten die meer dan vijf jaren mochten ten achteren zijn.

— De eereloon der notarissen verjaart door verloop van vijf jaren (art. 7 en 8 der wet van 31 Augustus 1891).

2274. De verjaring in de bovengemelde gevallen heeft plaats, alhoewel er met het doen van leveringen, leveranciën, diensten en werken is voortgegaan.

Zij houdt niet op te loopen dan wanneer er eene rekening gesloten, eene cedel, of akte van schuldbekentenis opgemaakt, of eene niet vervallene oproeping in rechte gedaan is.

— Dus wordt elke levering als eene afzonderlijke schuld aangezien.

In de gevallen, bij het laatste lid van dit artikel uitgedrukt, is de schuld vastgesteld, en als zoodanig valt zij dan in de verjaring van dertig jaren.

2275. Niettemin kunnen zij, aan wie deze verjaringen worden tegengeworpen, van hen, die dezelve tegenwerpen, den eed vorderen op de vraag of de zaak wezenlijk betaald is.

De eed zal kunnen opgelegd worden aan de weduwen en erfgenamen, of aan de voogden dezer laatsten, indien zij minderjarig zijn, ten einde te verklaren of zij niet weten, dat de zaak verschuldigd is.

— Daar de verjaring toch altoos alleen op vermoedens steunt, die zouden kunnen valsch zijn, laat de wet, als uiterste middel, toe den eed af te vorderen.

2276. De rechters en pleitbezorgers zijn, vijf jaren na de uitwijzing van het geding, ontlast van de stuks.

De deurwaarders zijn, na twee jaren sedert de volbrenging van den last of de beteekening der akten, waarmede zij belast waren, insgelijks van dezelve ontlast.

2277. De achterstellen van eeuwige renten en lijfrenten;

Die van jaargelden tot onderhoud;

De huishuren en de pachtgelden van landgoederen;

De kroozen van geleende sommen, en in het algemeen al wat betaalbaar is bij het jaar of op kortere gestelde tijden,

Verjaren door verloop van vijf jaren.

— Wanneer een gepensioneerde twee achtereenvolgende jaren laat verloopen zonder de kwartalen van zijn pensioen te vorderen, zal zijn recht door verjaring vervallen. Hij zal in het genot niet terugtreden dan te rekenen van den eersten dag van het trimester dat op zijne vraag volgt.

Geene betaling zal plaats hebben ten voordeele der erfgenamen of rechthebbenden, die, binnen het jaar, de akte van overlijden van den gepensioneerde niet zouden overgelegd hebben (Art. 79 der Wet van 28 December 1844).

— Wat betreft het verval der inschulden tegen den Staat, raadplege men de art. 34 en volgende der Wet van 15 Mei 1846.

— Art. 2277 B. W. is toepasselijk op de kroozen der niet betwiste bewaarstellingen (art. 9 der Wet van 28 December 1867).

— De verjaring van art. 2277 B. W. is niet toepasselijk op de Spaarkassen (art. 35 der Wet van 16 Maart 1865).

— De Wet van 27 November 1891 *tot beteugeling der landlooperij en bedelarij* houdt de volgende bepaling in:

Art. 38. De terugbetaling der onderstandskosten, in uitvoering dezer wet gedaan, wordt vervolgd hetzij te laste van de ondersteunde personen hetzij te laste van hen die aan laatstgemelde het voedsel verschuldigd zijn.

Zij kan ook vervolgd worden te laste van hen die aansprakelijk zijn wegens de verwonding of de ziekte welke den onderstand noodig gemaakt heeft.

De rechtsvordering vervalt door verjaring, overeenkomstig de bepalingen van art. 2277 B. W.

2278. De verjaringen, waarvan in de artikelen der tegenwoordige afdeeling gewaagd wordt, loopen tegen de minderjarigen en de verbodenen, behoudens hun verhaal op hunne voogden.

— De hoedanigheid der personen belet de vermoedens van betaling niet; altoos behoudens verhaal als naar rechte.

2279. Wegens roerende goederen, geldt bezit als titel.

Niettemin kan hij, die iets verloren heeft, of aan wien iets ontstolen is, hetzelve gedurende drie jaren, te rekenen van den dag van het verlies of den diefstal, terugvorderen van hem, in wiens handen hij het vindt, behoudens verhaal van dezen laatste op hem, van wien hij het bekomen heeft.

— De wetgever heeft in aanmerking genomen dat de eigendom der roerende goederen meest altoos alleen bij overlevering wordt overgedragen, dat het moeilijk is de eenzelvigheid daarvan te bewijzen, en ze in derzelver spoedigen overgang van handen tot handen te volgen. Om dus eene menigte van geschillen te verhoeden, heeft men het beginsel, dat « ten opzichte van roerende goederen bezit als volkomen titel geldt », aangenomen.

Het laatste lid van dit artikel stelt twee uitzonderingen aan dit beginsel; doch ten opzichte van den diefstal is aan te merken, dat de rechtsvordering tot schadevergoeding onderworpen is aan de bepalingen der wet van 17 April 1878 (art. 28 en volgende).

2280. Indien de tegenwoordige bezitter van de gestolene of verlorene zaak dezelve op eene jaar- of andere markt, of in eene openbare verkooping, of van eenen koopman, die soortgelijke zaken verkoopt,

gekocht heeft, kan de oorspronkelijke eigenaar zich dezelve niet doen wedergeven, dan mits aan den bezitter uitkeering te doen van den prijs, welken dezelve hem heeft gekost.

— In dit geval was de verkrijger te goeder trouw, want hij kon meenen. dat het goed aan den koopman behoorde. Daarom moet hem de koopprijs worden wedergegeven.

Ten opzichte der terugvordering van verlorene of gestolene zaken in eenen berg van barmhartigheid verpand, zal men zich voegen naar de bepalingen der Wet van 30 April 1848:

Art. 21. Hij, die iets verloren heeft of aan wien iets ontstolen is, dat in den berg van barmhartigheid verpand staat, zal hetzelve slechts kunnen terugvorderen gedurende zes maanden te rekenen van den dag, waarop de bestuurder, vóór de verpanding behoorlijk hetzij door den eigenaar hetzij door de politie verwittigd, terzelfder tijd eene genoegzame aanduiding van het ontstolen of verloren voorwerp zal ontvangen hebben. In dit geval zal het voorwerp kosteloos aan zijnen eigenaar terug gegeven worden.

Art. 22. De eigenaars der ontstolene of verlorene voorwerpen, welke zich in het tijdverloop bij art. 21 bepaald niet meer zullen bevinden, of welke, vóór de verpanding, de genoegzame aanduiding dier panden niet zullen hebben ingeleverd zullen gehouden zijn indien zij derzelver teruggave willen bekomen, de geleende som evenals de verloopen kroozen uit te keeren, naar luid van artikel 2280 van het Burgerlijk Wetboek.

2281. De verjaringen, tijdens de afkondiging des tegenwoordigen titels begonnen, zullen naar de oude wetten geregeld worden.

Niettemin zullen de verjaringen, alsdan begonnen, en voor welke, volgens de oude wetten, nog meer dan dertig jaren, te rekenen van hetzelfde tijdstip, noodig wezen mochten, door verloop van dertig jaren voltrokken zijn.

— Dit artikel heeft alleen voor oogwit het vermijden van alle terugwerkende kracht der nieuwe wetgeving omtrent verjaringen die tijdens het invoeren van dit Wetboek waren begonnen, ter uitzondering nogtans van zoodanige verjaringen, tot welke er eertijds meer dan dertig jaren waren benoodigd.

EINDE VAN HET BURGERLIJK WETBOEK.

WET

OVER DE

INBESLAGNEMING VAN RENTEN TE LASTE VAN BIJZONDEREN GEVESTIGD.

(15 AUGUSTUS 1854).

— Alhoewel de renten te laste van bijzonderen gevestigd door wetsbepaling roerend zijn (Art. 529 B. W.), kunnen zij nogtans op de gewone wijze van inbeslagneming van roerende goederen niet aangeslagen, noch op de openbare markt te koop geveild worden; haar onlichamelijke aard en hare aangelegenheid vereischen daartoe strengere pleegvormen. Ook bij den titel van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, welke over derzelver inbeslagneming handelde, werd meermaals naar den titel *van inbeslagneming van onroerende goederen* verzonden. Daar de rechtspleging *over de gedwongene onteigening* door de hierboven aangehaalde wet van 15 Augustus 1854 volkomen werd gewijzigd (zie bl. 356 en volg.), was het ook noodzakelijk de rechtspleging *over de inbeslagneming van renten* te herzien, opdat beider schikkingen in verband zouden staan. Daaruit ontstond de voorhandige wet welke, gelijk men ziet, als de voltrekking is der bovenstaande van dezelfde dagteekening, en om die reden ook hier wordt aangehaald.

Eenig Artikel. Titel X, Boek V, van het eerste deel van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, betrekkelijk de inbeslagneming van renten te laste van bijzonderen gevestigd, wordt door de volgende bepalingen vervangen :

TIENDE TITEL.

Van inbeslagneming van renten te laste van bijzonderen gevestigd.

Art. 1. De inbeslagneming eener rente, gevestigd voor eeuwig of voor het leven, mits eene bepaalde hoofdsom, of als koopprijs van een onroerend goed of als afstandsprijs van onroerende erven, of onder allen anderen bezwarenden of kosteloozen titel, kan niet geschieden dan krachtens eenen authentieken en uitvoerbaren titel.

Zij zal voorafgegaan worden door een bevel, gedaan hetzij aan den verbonden of veroordeelden persoon hetzij aan zijne wezenlijke of aan de in den schuldbrief gekozene woonstede, ten minste éénen dag vóór de inbeslagneming. Het bevel zal beteekend worden op de wijze voor de exploten van dagvaarding voorgeschreven. Het zal kiezing van woonstede inhouden ter zitplaats van de rechtbank, welke over de inbeslagneming moet kennen.

Bovenaan dit bevel, zal er volle afschrift van den titel worden gegeven, indien hij niet reeds werd beteekend.

2. De rente zal in beslag genomen worden in handen van hem die ze schuldig is door middel van een exploot, inhoudende, behalve de gewone vereischten, de melding van den vestigings-titel der rente, van hare hoegrootheid, van hare hoofdsom, als er eene is, en van den titel der inschuld van den inbeslagnemer, de namen, het bedrijf en de woonplaats der inbeslaggenomene partij, de aanduiding der rechtbank, voor

welke de inbeslagneming zal gebracht worden, aanstelling van eenen pleitbezorger, bij wien de woonstede der vervolgende partij van rechtswege zal verkozen zijn, en dagvaarding aan den derden beslagene om verklaring te doen voor dezelfde rechtbank.

3. De bepalingen, vervat in de artikelen 570, 571, 572, 573, 574, 575 en 576 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, aangaande de vereischten, welke de derde beslagene moet vervullen, zullen door den rentplichtige nagekomen worden.

Indien deze rentplichtige zijne verklaring niet doet, indien hij ze te laat doet, of indien hij de bevolene bewijzen niet inbrengt, zal hij, volgens de gevallen, kunnen veroordeeld worden tot het opbrengen der rente, bij gebreke van zijne ontlasting te hebben bewezen, of tot schaden en verliezen spruitende hetzij uit zijne stilzwijgendheid, hetzij uit de traagheid bij het doen zijner verklaring toegebracht, hetzij uit de rechtspleging, waartoe hij aanleiding zal hebben gegeven.

4. De inbeslagneming in handen van binnen het rijk niet wonende personen, zal aan persoon of ter woonstede worden beteekend; en voor de dagvaarding, zullen de termijnen, bij artikel 73 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging voorgeschreven, in acht genomen worden.

5. Het exploot van inbeslagneming zal altijd gelden als beslag op de verloopen en te verloopen achterstellen tot op de verdeeling toe.

De inbeslagneming eener ingeschreven bevoorrechte of hypothecaire rente zal aan derden niet kunnen tegengesteld worden, indien er, op den rand der inschrijving, geene melding is gemaakt van de dagteekening der inbeslagneming met aanduiding der namen. voornamen, bedrijven en woonsteden van den inbeslagnemer en van den inbeslaggenomene.

6. Binnen de drie dagen der inbeslagneming, boven eenen dag voor elke vijf myriameters afstand tusschen de woonstede van den rentplichtige en die van den inbeslagnemer, en gelijk tijdverloop uit hoofde van den afstand tusschen de woonstede van dezen laatste en die van de inbeslaggenome partij, zal de inbeslagnemer gehouden zijn dezelve aan de inbeslaggenomene partij aan te zeggen.

7. Wanneer de rentplichtige buiten het rijk zal gehuisvest zijn, zal de termijn voor de aanzegging slechts beginnen te loopen van den vervaldag der dagvaarding aan den derden beslagene.

8. Ten langste binnen de tien dagen na de aanzegging aan de inbeslaggenomene partij, zal de inbeslagnemer ter griffie der rechtbank, voor welke de inbeslagneming zal gebracht worden, het kohier van lasten overleggen, inhoudende de namen, bedrijven en woonsten van den inbeslagnemer, van de inbeslaggenomene partij en van den rentplichtige; den aard dier rente, hare hoegrootheid, die van de hoofdsom, als er eene is, de dagteekening en de aanduiding van den titel, krachtens welken dezelve is gevestigd; de aanduiding der inschrijving, indien de titel hypotheek bevat en deze hypotheek tot zekerheid der rente is ingeschreven geworden; de namen en de woonst van den pleitbezorger der vervolgende partij; de voorwaarden der toewijzing en de opprijsstelling.

9. Binnen de vijf dagen van de overlegging ter griffie, boven eenen dag voor elke vijf myriametersafstand tusschen de woonstede van den inbeslaggenomene en de zitplaats der rechtbank, zal dagvaarding aan den inbeslaggenomene aan persoon of ter woonstede gedaan worden, ten einde voor de rechtbank te verschijnen binnen de termijnen bij de artikels 72 en 1033 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging bepaald, om te hooren uitspraak doen over de geldigheid der inbeslagneming, alsmede over de verdienste der gezegden en aanmerkingen betrekkelijk het kohier van lasten, en den notaris te zien benoemen, die tot de openbare verkooping der inbeslaggenomene rente, met de tusschenkomst van den vrederechter, zal overgaan. Deze verkooping zal door de rechtbank vastgesteld worden ten vroegste binnen de tien dagen en ten langste binnen de twintig dagen te rekenen van het vonnis.

Voor het overige, zal er gehandeld worden overeenkomstig de schikkingen van de 2°, 3° en 4° paragrafen van artikel 32 van den titel *van inbeslagneming van onroerende goederen*.

Binnen denzelfden termijn van vijf dagen, zal, overeenkomstig artikel 33 van denzelfden titel *van inbeslagneming van onroerende goederen*, aanmaning gedaan wor-

den aan de schuldeischers, ingeschreven zijnde krachtens hypotheken vóór de Wet van 11 Brumaire jaar VII gesteld.

10. Het vonnis, over de geldigheid der inbeslagneming beslissende, zal gewezen worden binnen de tien dagen te rekenen van het verstrijken van den termijn van verschijning.

Zullen, bovendien, in acht genomen worden de bepalingen der twee laatste paragrafen van artikel 36 des titels *van inbeslagneming van onroerende goederen.*

11. De bepalingen van de artikelen 37 en 38 deszelfden titels *van inbeslagneming van onroerende goederen* zullen ook op de tegenwoordige wet toepasselijk zijn.

12. In uitvoering van het vonnis overeenkomstig artikel 10 gewezen, zal de aangestelde notaris den plakbrief opmaken, welke de verkooping zal aankondigen en, behalve de inlichtingen bij artikel 8 opgegeven, de aanwijzing van den dag, van het uur en van de plaats der toewijzing zal inhouden.

Exemplaren van dezen plakbrief, op zegels van plakbrieven gedrukt, zullen ten minste vijf dagen vóór de toewijzing aangeslagen worden :

1° Aan de deur der woonstede van den inbeslaggenomene;

2° Aan de deur der woonstede van den rentplichtige.

3° Aan den hoofdingang van het gemeentehuis en der parochiekerk van de plaats der toewijzing;

4° Aan de deur van den notaris, die tot de verkooping moet overgaan.

Binnen denzelfden termijn, zal een uittreksel uit dien plakbrief bekend worden gemaakt in een der nieuwsbladen ter hoofdplaats van het arrondissement of ter hoofdplaats van de provincie uitgegeven.

Het aanslaan der plakbrieven en de bekendmaking in de nieuwsbladen zullen, op het verzoek des inbeslagnemers, ter benaarstiging van den notaris en onder de verantwoording van dezen laatste geschieden.

13. Er zal van de plakbrieven en van bekendmaking in het nieuwsblad bewijs worden gedaan, overeenkomstig artikel 41 des titels *van inbeslagneming van onroerende goederen*, en er zal een grooter getal plakbrieven en bekendmakingen in de nieuwsbladen kunnen ter begrooting aangenomen worden, in de gevallen bij artikel 40 van denzelfden titel voorzien.

14. De regelen en pleegvormen, in den titel *van inbeslagneming van onroerende goederen* bij de art. 42, 43, 44, 46, 47, 48, 49, 50 en 51 voorgeschreven, zullen bij de toewijzing van renten nagekomen worden.

15. Indien de te koop gestelde rente niet hooger wordt gebracht dan tienmaal het beloop der jaarlijksche kroozen, stelt de vrederechter voor de verkooping eene tweede zitting vast op ten minste tien dagen en ten meeste twintig dagen.

In dien tusschentijd en ten minste vijf dagen vóór die tweede zitting, zullen nieuwe plakbrieven aangeslagen, nieuwe aankondigingen gedaan worden door de zorgen en onder de verantwoording van den notaris, in de vormen hiervoren bepaald ; bij die tweede zitting zal de notaris de rente toewijzen aan den bieder, die het voordeeligste aanbod zal gedaan hebben, al ware dit ook minder dan tien maal het beloop der jaarlijksche kroozen.

Die bepaling is niet toepasselijk op de lijfrenten, noch op de renten, welker achterstellen niet in gelde vorderbaar zijn, noch op de andere renten, welker jaarlijksch inkomen, in gelde betaalbaar, de som van vijf en zeventig franken niet bereikt.

16. De toewijzing zal zoowel aan de inbeslaggenomene partij als aan den derden beslagene beteekend worden; die beteekening zal gedaan worden aan persoon of ter woonstede en enkelijk bij uittreksel.

Het uittreksel zal de namen, voornamen, bedrijven en woonsteden van den inbeslagnemer, van de inbeslaggenomene partij, van den derden beslagene en van den toewijzeling behelzen, den dag der toewijzing, den prijs, waarvoor dezelve is gedaan, en den naam van den notaris, die dezelve heeft ontvangen.

De eischen tot nietigheid der toewijzing zullen ingesteld worden, op straf van verval, binnen de acht dagen der beteekening gedaan aan de inbeslaggenomene partij, overeenkomstig de eerste paragraaf van het tegenwoordig artikel.

Zij schorsen voor den derden beslagene de verbintenis niet om de rente voorloopig aan den toewijzeling op te brengen.

17. Indien de rente door twee schuldeischers is in beslag genomen, zal de ver-

volging toebehooren aan hem die, de eerste, zal aangezegd hebben; in geval van gelijktijdige bemoeiing, aan den drager van den oudsten titel; en, indien de titels van dezelfde dagteekening zijn, aan den naar de volgorde der tabel oudstbenoemden pleitbezorger

18. De inbeslaggenomene partij zal gehouden zijn hare middelen van nietigheid of van verval tegen de rechtspleging, welke het vonnis van geldigheid der inbeslagneming voorafgaat, vóór het sluiten der debatten over den eisch tot geldigheid voor te dragen, en tegen de latere rechtspleging, ten allerlaatste drie dagen vóór de toewijzing; dit alles op straffe van verval. Er zal daartoe door partijen gehandeld en daarover door de rechtbank uitspraak gedaan worden, overeenkomstig de artikels 66 en 67 des titels *van inbeslagneming van onroerende goederen.*

In het geval, bij artikel 68 van denzelfden titel voorzien, zal er beslist worden overeenkomstig de schikking van dit artikel.

19. Geen vonnis of arrest bij verstek verleend, in zake van inbeslagneming van renten te laste van bijzonderen gevestigd, zal voor verzet vatbaar zijn.

Zullen bij wege van beroep niet kunnen bestreden worden :

1° De vonnissen, welke uitspraak zullen doen over de eischen tot inplaatsstelling tegen de vervolgende partij, tenzij dezelve wegens heimelijke verstandhouding of bedrog zij aangelegd;

2° De vonnissen of bevelen van uitstel;

3° De vonnissen, welke uitspraak doen over de nietigheden na het vonnis van geldigheid begaan;

4° De bevelen van het kort geding over de moeilijkheden van uitvoering.

20. Het beroep tegen alle andere vonnissen zal geregeld worden overeenkomstig de bepalingen der artikelen 70 en 71 des titels *van inbeslagneming van onroerende goederen.*

Zal, bovendien, in acht genomen worden de schikking van artikel 72 van denzelfden titel, indien de rente, bepaald door de hoofdsom of door de marktlijsten, wanneer het voorwerpen geldt, welke op die wijze waardeerbaar zijn, en, bij ontstentenis dier opgaven, door den inbeslagnemer, de waarde van twee duizend franken niet overtreft.

21. Indien de rente door twee schuldeischers is in beslag genomen, zal de inplaatsstelling kunnen gevorderd worden in het geval bij artikel 59 des titels *van inbeslagneming van onroerende goederen* voorzien, en, in dit geval, zal artikel 60 van denzelfden titel ook in acht genomen worden.

22. De eischen tot afscheiding zullen, overeenkomstig de artikels 62, 63, 64 en 65 deszelfden titels *van inbeslagneming van onroerende goederen* ingesteld en gewezen worden. In het geval bij het laatste lid van hetzelfde artikel 63 aangehaald, zal de rechtbank eenen nieuwen termijn voor de toewijzing vaststellen overeenkomstig artikel 9 der tegenwoordige wet.

23. Bij gebreke van den toewijzeling om de bewijzen in te brengen bij artikel 50 des titels *van inbeslagneming van onroerende goederen* voorgeschreven, of van de besprekken der toewijzing uit te voeren, zal de rente uit gebrekkig opbod verkocht worden voor denzelfden notaris, onverminderd de andere middelen van rechte.

Daartoe zal overgegaan worden overeenkomstig artikels 74, 75, 76, 77, 78 en 79 van denzelfden titel. Evenwel zullen de nieuwe plakbrieven en de beteekening bij artikel 76 bevolen ten minste vijf dagen dien der nieuwe toewijzing voorafgaan, en de middelen van nietigheid zullen gewezen worden overeenkomstig hetgene vastgesteld is bij artikel 18 der tegenwoordige wet betrekkelijk de nietigheden voorgedragen tegen de rechtspleging, welke na het vonnis van geldigheid wordt verricht.

24. Wanneer ten gevolge van eenig tusschengeschil of om alle andere reden de toewijzing zal verachterd geworden zijn, zal er overeenkomstig artikel 80 des titels *van inbeslagneming van onroerende goederen* gehandeld worden.

Evenwel zal de termijn tusschen het bevel en de toewijzing ten minste van tien dagen en ten hoogste van twintig dagen zijn.

25. Artikel 81 des titels *van inbeslagneming van onroerende goederen* is insgelijks op den tegenwoordigen titel toepasselijk.

26. Wanneer eene rente in zakelijk beslag werd genomen, en de inbeslagneming werd aangezegd, zal het aan de

vervolgende partij en den inbeslaggenomene vrij staan, indien zij meerderjarig en meester over hunne rechten zijn, de omzetting van de vervolging tot inbeslagneming in vrijwillige verkooping te doen uitspreken, overeenkomstig artikel 82 des titels ***van inbeslagneming van onroerende goederen.***

Zij zullen, te dien einde, een verzoekschrift indienen aan den voorzitter der rechtbank, welke over de inbeslagneming moet kennen, die overeenkomstig artikel 83 van denzelfden titel zal beslissen.

De ingeschrevene schuldeischers, hebbende hypotheek vóór de Wet van 11 Brumaire jaar VII gesteld, zullen ook, ten minste vijf dagen vóór de toewijzing, aangemaand worden om bij de verkooping te verschijnen, overeenkomstig hetzelfde artikel.

Zullen bovendien toepasselijk zijn de artikelen 85 en 86 van den hiervoren gemelden titel.

27. Wanneer er, vóór de nederlegging ter griffie van het kohier van lasten, een vonnis mocht bestaan, bevelende de verkooping der inbeslaggenomene renten, in de gevallen waarin de verkooping der renten bij opbod krachtens rechterlijke beslissingen geschiedt, zal de inbeslaggenomene, na die overlegging, den inbeslagnemer kunnen voor het kort geding roepen om gehandeld en uitspraak gedaan te worden overeenkomstig artikel 89 des titels ***van inbeslagneming van onroerende goederen.***

28. De verdeeling van den koopprijs zal gedaan worden zooals in den titel ***van de evenredige verdeeling*** voorgeschreven is, onverminderd evenwel de hypotheken vóór de Wet van 11 Brumaire jaar VII (1 November 1798) gesteld.

29. De vereischten en termijnen bij de artikelen, 1, 2, 4, 6, 8, 9, 10 en 12 voorgeschreven, zullen nagekomen worden op straffe van nietigheid of van verval.

De nietigheden, bij het tegenwoordig artikel uitgesproken, zullen kunnen worden voorgedragen door alwie er belang bij zullen hebben.

Het verval van het geding zal van rechtswege plaats hebben, wanneer de handelingen, bij den tegenwoordigen titel voorgeschreven, binnen de bepaalde termijnen niet zullen gepleegd zijn geworden, onverminderd de veroordeeling tot de kosten en tot de schaden en verliezen, indien er grond toe is.

OVERGANGSBEPALING.

30. De gerechtelijke verkoopingen van renten te laste van bijzonderen gevestigd, vóór de invoering van den tegenwoordigen titel aangevangen, zullen door de wetsbepalingen althans in voege, blijven beheerd worden.

De verkoopingen zullen als aangevangen beschouwd worden, als het kohier van lasten is nedergelegd.

INHOUD.

BERICHT DES UITGEVERS . . . . . bl. V
VOORBERICHT VII

BURGERLIJK WETBOEK.

VOORAFGAANDE TITEL.

Afkondiging, uitwerkselen en toepassing der wetten in het algemeen . . bl. 1

EERSTE BOEK.

VAN DE PERSONEN.

EERSTE TITEL. — *Genot en berooving der burgerlijke rechten.* Genot, 4. — Berooving: door het verlies van de hoedanigheid van Belg, 9. — Ten gevolge van rechterlijke veroordeelingen, 10.

TWEEDE TITEL. — *Akten van den burgerlijken stand.* Algemeene bepalingen, 10. — Akten van geboorte, 13. — Van huwelijk, 15. — Van overlijden, 18. — Id. van krijgslieden, 20. — Hare verbetering, 21.

DERDE TITEL. — *Woonstede*, 22.

VIERDE TITEL. — *Afwezigheid.* Vermoedelijke, 23. — Verklaarde, 24. — Hare gevolgen betrekkelijk de goederen, 25. — Betrekkelijk de toevallige rechten, 27. — Betrekkelijk het huwelijk, 28. — Toevoorzicht over de minderjarige kinderen, 28.

VIJFDE TITEL. — *Huwelijk.* — Vereischte hoedanigheden en voorwaarden, 28. — Plechtigheden, 33. — Recht van verzet, 33. — Nietigheden, 34. — Verplichtingen, 37. — Wederzijdsche rechten en plichten der echtgenooten, 39. — Ontbinding des huwelijks, 40. — Tweede huwelijken, 41.

ZESDE TITEL. — *Echtscheiding.* Hare gronden, 41. — Wegens bepaalde oorzaak, 41. — Voorloopige maatregelen, 44. — Gronden tot niet ontvankelijkheid, 45. — Bij wederzijdsche toestemming, 45. — Gevolgen der echtscheiding, 47. — Scheiding bij lijve, 48.

ZEVENDE TITEL. — *Vaderschap en afstamming.* Afstamming van wettige kinderen, 49. — Bewijzen der afstamming, 50. — Onechte kinderen, 51. — Hunne wettiging, 51. — Hunne erkenning, 51.

ACHTSTE TITEL. — *Kinderaanneming.* Hare gevolgen, 53. — Hare vormen, 54. — *Dienstwillige voogdij*, 55.

NEGENDE TITEL — *Vaderlijke macht*, 56.

TIENDE TITEL. — *Minderjarigheid, voogdij en zelfmaking*, 58. — Voogdij van vader en moeder, 58. — Door hen opgedragen, 59. — Der opgaande bloedverwanten, 60, — Door den familieraad opgedragen, 60. — Toeziende voogd, 62. — Verschooning van de voogdij, 63. — Onbekwaamheden, uitsluitingen, afzettingen, 65. — Beheer van den voogd, 66. — Waarborgen door den voogd te geven, 318. — Rekening der voogdij, 71. - Zelfmaking, 72.

ELFDE TITEL. — *Meerderjarigheid*, 73. — *Verbieding*, 73. — *Gerechtelijke raad*, 76.

TWEEDE BOEK.

VAN DE GOEDEREN EN DE WIJZIGINGEN DES EIGENDOMS.

EERSTE TITEL. — *Onderscheid der goederen*, 78. — Onroerende, 78. — Roerende, 80. — Van de goederen in hunne betrekking met de bezitters, 81.

TWEEDE TITEL. — *Eigendom*, 82. — Recht van aankleef op hetgeen door de zaak wordt voortgebracht, 83. — Op hetgeen zich met de zaak vereenigt en inlijft, 84. — Betrekkelijk de onroerende goederen, 84. — Betrekkelijk de roerende goederen, 86.

DERDE TITEL. — *Lijftocht*, 87. — Rechten des

tochtenaars, 87. — Zijne verplichtingen, 90. — Hoe tocht eindigt, 92. — *Gebruik en Bewoning*, 93.

VIERDE TITEL. — *Erfdienstbaarheden*, 94. — Spruitende uit de ligging der plaatsen. 94. — Gevestigd door de wet. 96. — Gemeenheid. 96. — Tegenmuren, 100. — Recht van uitzicht, 100. — Drop der daken, 101. - Doorweg. 101. — Gevestigd door 's menschen toedoen, 102. — Hoe gevestigd, 103. — Rechten des eigenaars van het heerschend erf, 103. — Hoe zij te niet gaan, 104. — *Erfpacht*, 105. — *Opstal*, 106.

DERDE BOEK.

WIJZEN VAN VERKRIJGING DES EIGENDOMS.

Algemeene bepalingen, 107.

EERSTE TITEL. — *Erfenissen*, 108. — Hare opening, 108. — Hare aanvaarding, 118. — Verwerping, 119. — Onderscheidene orden, 110. — In de nederdalende linie, 112. — In de opgaande linie, 112. — In de zijlinie, 113. — Der onechte kinderen, 114. — Van den echtgenoot en den Staat, 115. — Hoedanigheden tot erf(opvolging vereischt, 109 — Ledige erfenissen, 124. — *Vertegenwoordiging*, 111. — Voorrecht van inventaris, 121. — Zijne gevolgen, 121 — *Verdeeling* Haar vorm, 124. — Hare gevolgen, 133. — Wanneer vernietigd, 134. — Inbreng, 128. — Betaling der schulden, 131.

TWEEDE TITEL. — *Schenkingen en uiterste willen*. 135. — Algemeene bepalingen, 135. — Bekwaamheid tot beschikken en ontvangen, 136. — Beschikbaar gedeelte, 138. — Vermindering, 139. — *Schenkingen onder levenden*, hare vormen, 141. — Hare wederroepelijkheid, 144. — *Uiterste willen* Hun vorm, 146. — Wederroeping en verval, 156. — Algemeene legaten, 151. — Legaten ten algemeenen titel, 152. — Bijzondere legaten, 153. — Uitvoerders van uiterste willen, 154. — Beschikkingen ten behoeve der klein-kinderen van den schenker of erflater, of van de kinderen zijner broeders en zusters, 157. — Verdeelingen door opgaande bloedverwanten gedaan, 161. — *Schenkingen bij huwelijkscontract*, 161. — Staande het huwelijk tusschen echtgenooten, 163.

DERDE TITEL. — *Contracten of verbintenissen*. Voorafgaande bepalingen. 165. — Voorwaarden tot de geldigheid, 166. — Toestemming, 166. — Bekwaamheid, 168. — Voorwerp, 168. — Oorzaak, 169. — *Uitwerksel der verbintenissen*. Algemeene bepalingen, 169. — Verbintenissen om iets te geven, 169. — Om iets te doen of niet te doen, 170. — Schadevergoeding in geval van niet-uitvoering, 170. — Gevolg ten aanzien van derden, 173. — *Uitlegging der overeenkomsten*, 172. — Onderscheidene soorten, 173. — Voorwaardelijke verbintenissen in 't algemeen. 173. — Opschorsende voorwaarde, 174. — Ontbindende voorwaarde, 175. — Verbintenissen op termijn, 175. — Naar keuze, 176. — Elk heele, 177. — Deelbare en ondeelbare, 180. — Hare gevolgen, 180-181. — Verbintenissen met strafbeding, 181. — *Te niet gaan der verbintenissen*, 182. — Betaling in 't algemeen, 182. — Met inplaatsstelling, 184. — Toerekening der betalingen. 185 — Aanbod van betaling en bewaarstelling, 186. — Afstand van goederen, 188. — Schuldvernieuwing, 188. — Kwijtschelding, 190. — Schuldvergelijking, 190 — Schuldvermenging, 92. — Vergaan der zaak, 192. — Nietigheid en vernietiging, 193. — *Bewijs der verbintenissen* 194. — Geloofwaardige titel, 195. — Onderhandsche akte, 196. — Kerven, 197. — Afschriften van titels, 198. — Akten van erkenning en van bevestiging, 198. — Bewijs door getuigen, 199. — Vermoedens, 200 — Bekentenis, 201. — Eed, 202. — Beslissende eed, 202. — Ambtshalve opgelegd, 203.

VIERDE TITEL. — *Verbintenissen zonder overeenkomst*. 203 — Oneigenlijke contracten, 204. — Misdrijven en oneigenlijke misdrijven, 205.

VIJFDE TITEL.—*Huwelijks-contract*. Algemeene bepalingen 206. — *Gemeenschap*. 208. — Wettelijke, 208. — Baten, 208. — Lasten, 210. — Haar beheer, 212 — Ontbinding, 214 — Aanvaarding en verwerping, 216. — Verdeeling der gemeenschap, 218. — Der baten, 218. — Der lasten, 220 — Bijdragen in de schulden, 220. — Van den afstand, 221. — Overeenkomstelijke gemeenschap, 221. — Tot de aanwinsten beperkt, 222. — Bij uitsluiting der roerende goederen, 222. — Beding van ameublisseering, 223. — Afscheiding der schulden, 223. — Herneming van den aanbreng, 224. — Voorui gift, 225. — Ongelijke aandeelen, 225. — Gemeenschap ten algemeenen titel, 226. — Gemeene bepalingen, 226 — Huwelijk zonder gemeenschap, 227. — Scheiding van goederen, 227 — *Bruidschattelijk bestuur*, 228. — Stelling van bruidschat, 228. — Onvervreemdbaarheid, 229. Teruggave, 231. — Buiten-huwelijksgoederen, 232.

ZESDE TITEL. — *Verkoop*. Aard en vorm, 233. — Wie koopen of verkoopen mag, 234. — Zaken, welke mogen verkocht worden, 235. — *Verplichtingen* des verkoopers, 235. — Aflevering, 235. — Waarborg in geval van uitwinning, 238. — Over de gebreken der zaak, 240. — *Verplichtingen* des koopers, 245. Nietigheid en ontbinding des verkoops, 245. — Vermogen van wederinkoop, 246. — Benadeeling, 247. — *Veiling*, 248. — *Overdracht van inschulden en ontlichamelijke rechten*, 249.

ZEVENDE TITEL. — *Ruiling*, 250.

ACHTSTE TITEL. — *Verhuring*. Algemeene bepalingen. 251. — Verhuring van goederen, 251. — Huis- en landpachten, 251. — Huispacht, 255. — Landpacht, 257. — Verhuring van werk en nijverheid, 259. — Van dienstboden en werklieden, 259. — Van voerlieden en schippers, 259. — Bestekken en aannemingen, 260. — Veepacht, 261. — Op halve winst, 262. — Aan den landpachter, 262. — Aan den halvenaar, 263.

NEGENDE TITEL. — *Maatschap* Algemeene bepalingen, 263. — Algemeene maatschap, 263. — Bijzondere maatschap, 264. — Verbinte-

nissen der medegenooten onderling, 264. — Ten aanzien van derden, 266. — Hoe maatschap eindigt, 267.

TIENDE TITEL. — *Leening*, 268. — *Gebruikleening*, 268. — Verbintenissen van den ontleener, 268. — Van den uitleener, 269. — *Verbruikleening*, 270. — Verplichtingen van den uitleener 270. — Van den ontleener, 270. — *Leening op kroos*, 271.

ELFDE TITEL. - *Bewaargeving*, 271. — Eigenlijk gezegde, 272. — Vrijwillige, 272. — Verplichtingen des bewaarhouders, 273 — Des bewaargevers. 275. — Uit noodzaak, 275. — *Onderhandstelling*, 275. — Overeenkomstelijke, 276 – Gerechtelijke, 276.

TWAALFDE TITEL. — *Kanscontracten*, 276 — Spel en weddingschap, 277. — Lijfrente, hare voorwaarden, 277, hare gevolgen, 277.

DERTIENDE TITEL. — *Lastgeving*. Aard en vorm, 278. — Verplichtingen van den lasthebber, 279 — Van den lastgever, 280. — Einde der lastgeving, 281.

VEERTIENDE TITEL. — *Borgtocht*. Aard en uitgestrektheid, 281. — Hare gevolgen, tusschen den schuldeischer en den borg, 283. — Tusschen den schuldenaar en den borg, 283. — Tusschen medeborgen, 284. — Hoe zij eindigt, 284. — Wettelijke en gerechtelijke borg, 285.

VIJFTIENDE TITEL. — *Dadingen*, 285.

ZESTIENDE TITEL. — *Lijfdwang*, 287.

ZEVENTIENDE TITEL. — *Pandgeving*, 290. — Pand, 291. — Genotspand, 292.

ACHTTIENDE TITEL. — *Voorrechten en hypotheken*, 293 — Algemeene bepalingen, 298. — *Voorrechten*, 299. - Algemeen op de roerende goederen, 300 — Op zekere roerende goederen, 301. — Op de onroerende goederen, 307. — Op de roerende en onroerende goederen, 300. — Hoe zij behouden worden, 311. — *Hypotheken*. 315. — Wettelijke, 317. — Der minderjarigen en verbodenen, 318. — Der gehuwde vrouwen, 324. — Overeenkomstelijke, 327. – Rang der hypotheken, 332. — Wijze van inschrijving der voorrechten en hypotheken, 332 — Doorhaling en vermindering 337. — Hoe zij te niet gaan, 342. — Wijze van zuivering der voorrechten en hypotheken, 344. — Bewaarders der hypotheken. Hunne verantwoordelijkheid, 349. — Openbaarheid hunner registers, 349.

NEGENTIENDE TITEL Gedwongene onteigening, 356.

TWINTIGSTE TITEL. — *Verjaring*. Algemeene bepalingen, 374. — *Bezit*, 375. – Oorzaken, die de verjaring beletten, 376. — Die haar stuiten, 377. — Die haar schorsen, 378. — *Vereischte tijd tot verjaring*. 379. – Algemeene bepalingen, 379. – Verjaring van dertig jaren, 379 — Van tien en twintig jaren, 379. — Bijzondere verjaringen, 380.

WET OVER DE INBESLAGNEMING VAN RENTEN TE LASTE VAN BIJZONDEREN GEVESTIGD (15 Augustus 1854), 383.

Ecc Rom

1/3010